

Kazuwamgbani ka savu n Tsikimba n
abon a da a dangasai a kazuwamgbani
ka cau

Tsikimba New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matiyu	4
Marku	35
Luka	53
Yahaya	84
Asuki	107
Roma	136
1 Korintiya.....	151
2 Korintiya.....	165
Galatiya	174
Afisu.....	179
Filibi	185
Kolosi.....	189
1 Tasaloniya	193
2 Tasaloniya	196
1 Timoti	198
2 Timoti	203
Taitu	207
Filimo.....	209
Kagali ka Ibrahi	211
Yakubu.....	222
1 Bituru	226
2 Bituru	231
1 Yahaya.....	234
2 Yahaya	238
3 Yahaya	239
Yahuza.....	240
Kuwene	242

Matiyu

Ukukpā u kadyanshi

Matiyu uza da korongi tagarāda u na vi, wā t̄a a asuvu a asuki a Yesu. Uza u Yahuda u da, kpam u korongu t̄a tagarāda vi tsarā u wenike aza a Yahuda an Yesu da Kawauwi ka a ka vana vi.

Matiyu reve t̄a Yesu aya magono ma mayun mi, wa lya t̄a tsugono tsu likimba gbā. U wenike t̄a mayun da an Yesu shadangi kadyanshi ka ili i'ya ya tuwā ka nsumate n Kazuwamgbani ka Cau n yain kadyanshi a kaci ka Kawauwi ka ka woko magono ma pige. Matiyo wenishike t̄a tsugono tsi tsu likimba u na tsa wa, kpaci ucun tsugono tsu nala tsi tsa kotso t̄a. Tsugono tsu Yesu tsa shamgba t̄a hal ubana. U kaṅa t̄a magono ma yain n ucira, tsarā u wenike ucira u ne, Yesu lya t̄a kaci ka ukpā an u 'yangāi a kasaun ka ne. Gbā ili i na yi n i'ya i buwai i'a t̄a pini a tagarāda u na vi.

Matiyu baṅgā t̄a Atoni a gogo-na kpaci u todugbuso t̄a tyoku da Yesu shadangi afobi a Kashilā a da wa tuko ama evu n eyi. An Adāmu nusukai Kashilā, ama a pecene t̄a n eyi. Udarākpusa u Kazuwamgbani ka Cau u takpa mbāḷa n na mi wa. Matiyo wenike t̄a tyoku da Yesu wokoi udarākpā u da u aṣakāi ama a woko evu n Kashilā, kpam Yesu u nala vi aya wa lya tsugono tsu ili dem a likimba u tsunu ara.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Nkoshi n cau n ilimaci i Yesu (1:1–2:23)

Akani a Yahaya kalyubugi (3:1-12)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (3:13–4:11)

Manyan ma Yesu a Galili (4:12–18:35)

Yesu aṣakāi Galili ubana a Urishelima (19:1–20:34)

A'ayan a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo n ukpā u ne. (21:1–27:66)

Yesu wā t̄a n uma. (28:1-20)

Nkoshi n cau n Yesu

(Luka 3:23-38)

- 1 Yesu† Kawauwi† u wutā t̄a a kuwa ku Dawuda† Magono, matsikaya ma Ibrahi.† Makeci ma nkoshi n cau n ne ma na:
 - 2 Ibrahi da tata u Ishaku.†
 - Ishaku da tata u Yakubu.†
 - Yakubu da tata u Yahuza† nā mmuku ma a'ali n roku.
 - 3 Yahuza da tata u mpeshe n da a ka isā Farisa n Zera. (Mma u le da Tama.)
 - Farisa da tata u Hesuruna.
 - Hesuruna da tata u Aram.
 - 4 Aram da tata u Aminadabu.
 - Aminadabu da tata u Nashon.
 - Nashon da tata u Salumuna.
 - 5 Salumuna da tata u Boza. (Mma u ne kpam Raha.)† †
 - Boza da tata u Ubida. (Mma u ne kpam Rutu.)††
 - Ubida da tata u Yese.†
 - 6 Yese da tata u Dawuda Magono.
 - Dawuda da tata u Solomo.

(Mma u ne kpam Beteshaba da uza da Dawuda bokoi ara Uriya.)‡

7 Solomo da tata u Rihobuwam.

Rihobuwam kpam tata u Abija.

Abija da tata u Asa.

8 Asa da tata u Johoshafa.

Johoshafa kpam tata u Joram.

Joram da tata u Azariya.

9 Azariya da tata u Jotam.

Jotam da tata u Ahazu.

Ahazu da tata u Hazikaya.

10 Hazikaya da tata u Manase.

Manase da tata u Amo.

Amo da tata u Josaya.

11 Josaya da tata u Jakoniya nā mmuku ma a'ali n roku. (A'ayin yi a da a kaṅa le ubana a uyamba u Babila.)†

12 An a bidya le ubana a Babila:

Jakoniya da tata u Shayalatiya.

Shayalatiya da tata u Zerubabe.

13 Zerubabe da tata u Abihuda.

Abihuda da tata u Eliyakim.

‡ Dawuda vaku t̄a n Beteshaba eyi n u woli Uriya, aku u yain ili i roku tsarā vali u ne Uriya u kuwā. A ka tsarā t̄a alabari a na yi a tagarāda u 2 Sama'ila 11:1-27.

† Raha kashankala ka Awulawa ka. †† Rutu Kawulawa ka.

Eliyakim da tata u Azuro.
¹⁴ Azuro da tata u Saduku.
 Saduku da tata u Akimu.
 Akimu da tata u Aliyuda.
¹⁵ Aliyuda da tata u Iliyazara.
 Iliyazara da tata u Matan.
 Matan da tata u Yakubu.
¹⁶ Yakubu da tata u Isuhu.†

Isuhu da vali u Meri.†
 Meri kƙam aya mma u Yesu uza da ama a ka isa
 Kirisiti† Kawauwi.

¹⁷ Gba aza da a kecei nala vi, akaya a da a'ari pini a da; akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanaƙi Ibrahi hal ubana a'ayin a Dawuda Magono, n akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanaƙi a'ayin a Dawuda hal ubana a'ayin a da a purā le ubana a Babila tsugbashi. N akaya kupa n a nishi ili i'ya i kanaƙi a'ayin a da a purā le ubana a Babila tsugbashi utuwā a'ayin a Kawauwi.

Ilimaci i Yesu Kawauwi

¹⁸ Tyoku da ilimaci i Yesu Kawauwi i'ari da na: Mma u ne u da Meri uza da Isuhu kenei tsumana. Shegai eyi a makere bawu u revei vali, aku u kanaƙi katsumā n Kulu Keri.† ¹⁹ Isuhu kamana ka Meri, vuma da u tsu rongo uyan ili i'ya i'ari derere, wa ciga u nei Meri vi uwono a a'eshi a ama wa, aku u yawunsai u asaka yi usokongi.

²⁰ A'ayin a da wari pini uyawunsa ukuna vi, aku katsumate ka zuba† ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne a asuvu a alavutanshi, u danai, "Isuhu, matsikaya ma Dawuda, kotsu vu pana uwonvo u da va zuwa kamana ka vunu Meri wa, kpaci Kulu Keri ka ku zuwa yi u kanaƙi katsumā ki. ²¹ Wa matsa ta maku ma vali, aku vu neke yi kala Yesu, † kpaci wa wauwa ta ama a asuvu a unyushi u cingi u le."

²² Ukuna u na vi u gita ta tsara kazuwamgbani ka Magono ma Zuba ka shadangu, tyoku da Ishaya† matsumate† u danai caupa,

²³ "Makere ma bawu ma revei vali ma yan ta katsumā, u matsa maku ma vali, aku a isa yi Imanuwe."

Kalen ka kala ki ka, "Kashila ka ta kabolo n ats'u."

²⁴ A'ayin a da Isuhu rikpanakai, aku u yain dere tyoku da katsumate ki ka tonuko yi. U tukoi Meri a kuwa u woko uka u ne. ²⁵ Shegai u vaku n eyi wa hal u matsai maku mi. Aku Isuhu neke yi kala Yesu.

Arevi a tuwai a danasa Yesu

2 A matsa ta Yesu a ilyuci i Batalami a uyamba u Yahuda, a'ayin da Hiridu† †† wari magono. Ama roku aza da a yain kaneshi u ukuna u atala, a wutai a kasana a tuwai a Urishelima† ² n a wecishiki, "Nte magono ma aza a Yahuda† ma a matsai vi? Tsu wene ta kataa a kasana ka ka wenikei an a matsa yi, kƙam tsu tuwai tsu lyaka yi kayala."

³ An Hiridu Magono u panai nala, u dambula ta cika, nala dem aza da a'ari a Urishelima a rongoi a kadambula. ⁴ Aku u isa adarakpi a pige† n awenishiki a Mele† u wece le, "Nte a ka matsa Kawauwi ki?"

⁵ Aku a wushunku yi, "A ilyuci i Batalami i'ya a Yahuda. Kƙaci ili i'ya Mika matsumate u korongi i'ya:

⁶ "Avu, Batalami u uyamba u Yahuda, va ta n kalen pini a asuvu a ilyuci i pige i pige i Yahuda.

A ka matsa ta magono a asuvu a vunu, uza da wa woko yavu kaliniki ka ama a va, aza a Isara'ilat.'" †

⁷ Pini nala, magono mi ma isa amoci a da a wutai a kasana ki a ba a sheshei ukpawunsi, kƙam a tonuko yi derere a'ayin a da kataa ki ka wutai. ⁸ Aku u tonuko le, "Yangai i wala ubana a Batalami vi i boli maku mi mai. I wene yi baci, i gono i tuwai i tonuko mu, tsara mpa dem n ba n lyaka yi kayala."

⁹ Arevi yi an a panai ili i'ya magono mi ma danai, aku a lazai. Kƙam kataa ka a wenei a kasana ka lazai a kapala ka le hal ka ba ka shamgbai a asu u da maku mi mari. ¹⁰ An a wenei kataa ki, a yan ta mazanga!

¹¹ A'ayin a da ama yi a uwai pini a kuwa ki, a wene ta maku mi n Meri mma u ne, a kudangi a lyaka yi kayala. A bidyai kune ku le ku zinariya, n ucanga u magulani, n mart† a naka yi. ††¹² Shegai Kashila ka rono le atsuvu a asuvu a alavutanshi, u da a gono a asu u magono vi wa. Aku a gono i uyamba u le a ure u roku kau.

A sumai ubana a Masar

¹³ An arevi yi a lazai, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwai ara Isuhu a asuvu a alavutanshi, u danai, "Yangai vu daraka vu bidya maku mi na mma u ne ubana a Masar!† Vu shamgba de she a'ayin a da n tonuko vu vu gono, kpaci magono ma pini ma bolo maku mi tsara u wuna." ¹⁴ Aku u yangai u bidyai maku mi na mma u ne a lazai n kayin ubana a Masar, ¹⁵ nte a rongoi de hal a'ayin da magono mi ma kuwai. Ili yi i gita ta kotsu i wenike ili i'ya Magono ma Zuba ma danai a unu u Hosiya matsumate, "N isa ta maku ma va ma wuta a Masar." †

Hiridu wunusai mmuku ma a'ali

¹⁶ A'ayin da magono ma wenei arevi yi a'ene a da a vurusa yi a da, aku u panai upan. U zuwai a wunusa gba mmuku ma a'ali a Batalami, n ilyuci i kenu i kenu i'ya i'ari evu evu gba, aza a ayen a re ubana a iyamba. U reve ta a'ayin a da a matsai maku mi cinda arevi yi a danai. ¹⁷ Nala ili i'ya Kashila ka danai a unu u Irimiyat matsumate i wokoi mayun:

¹⁸ "A pana ta kalagatsa a Rama, uza roku wa sa adama a unamgbukatsuma. Rahilat† da wa sa adama a mmuku n ne, u 'yuwain u asaka uza u ne yi kadyanshi, an u wokoi a kuwa de." ††

† Kalen ka kala ka "Yesu" ka "Iwauwi." †† Hiridu Magono aya Hiridu Uzapige. Maku ma ne Hiridu Antiba aya magono an Yesu kuwai.

† 2:6 Mik. 5:2. †† Ucanga u da arevi a tukoi Yesu vi, ili i magulani yi furankinsen da a tsu isa i'ya kƙam cirakpa tsu madanga tsa. †† 2:15 Hos. 1:1. ††† 2:18 Iri. 31:15.

A gonoi a Nazara

¹⁹ An Magono mi ma kuwāi, katsumate ka Magono ma Zuba ka tuwāi ara Isuhu a asuvu a alavutanshi a'ayin da wāri pini a Masar vi. ²⁰ Katsumate ki ka danai, "Yāngā vu bidya maku mi nā mma u ne vu gono a uyamba u Isara'ila, kpaci aza da a ka ciga a wuna maku mi a kuwā de."

²¹ Aku Isuhu 'yāngāi u bidyai maku mi nā mma u ne a gonoi a Isara'ila. ²² Shegai an u revei magono ma savu mi maku ma Hiridu Magono ma; wata, Akilayu, † uwonvo u kaṅā yi. Aku u lavutansai kpam, Kashilā ka rono yi atsuvu u gono a uyamba u Galili. ²³ Pini nala, a ba a dusuki a ilyuci i'ya a ka isā Nazara. Adama a nala a shadangu tā ili i'ya ntsumate n danai: "A ka isā yi tā uza u Nazara."

Yahaya Kalyubugi fobusoi ure

(Marku 1:1-8; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

3 An a yain ayen ushani, Yahaya† Kalyubugi gitāi kuḅari a kakamba ka Yahuda. ² U da, "Kpatalai† i aṣākā tsicingi tsu de, i gono a asu u Kashilā, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan de evu n uyan." ³ Ishaya matsumate u yan tā kadyanshi a kaci ka Yahaya, u da, "Uza roku wa salāsa a kakamba, 'Lapulai ure adama a Asheku, shamkpai u da mai tsarā u wala!' " ††

⁴ Yahaya uka tā aminya a da a cai n tsileme tsu karakuma. U sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne, kpam ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi. ⁵ Ama ushani a wutā tā a Urishelima n Yahuda n iyamba i'ya i'ari ubongu u Agatā a Urudu a tuwāi tsarā a panāka yi. ⁶ An a dansai unyushi u cingi u le, aku u lyubugu le pini a Agatā a Urudu yi.

⁷ Afarishi† n aza a Sadusi ushani a tuwā tā dem a asu u da Yahaya wa lyubugusu ama yi tsarā a lyubugu le. An Yahaya wene le, u danai, "Edā a'eku a da! Ya rono dā atsuvu i suma mavura ma Kashilā ka tuko n mal-oko? ⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike an i aṣākāi unyushi u de. ⁹ Kotsu i dana ya wura mavura mi an i'ari mmuku n tsikaya mi Ibrahi wa. N tonuko dā, Kashilā ka fuda tā ka bidya atali a na u gonuko a da mmuku n tsikaya mi Ibrahi! ¹⁰ Gogo-na naha gbām, kagovu kā tā ufobusi ka kapa ndanga hal a asuvu a alu a le. Madanga ma baci dem bawu ma matsai ilimaci i shinga, a ka kapa tā ma a varangu a asuvu a akina.

¹¹ "N mini ma ma lyubugusu dā tsarā u wenike an i aṣākāi tsicingi tsu de, shegai uza da wa tuwā a kucingā ku vā, wa lyubugu dā tā n Kulu Keri n akina. U la mu tā ucira cika, hal gbām n rātsa n bānā akpata a ne wa.

¹² Wa tuwā tā n kasasu ka uwelikpe ka ne adama a kuwelikpu. U wutukpā ilya kau a asuvu a kopo. Aku u tsungu ilya i shinga yi a asuvu a mapon ma ne, kopo kpam u runukpa ka n akina a da bawu a ka cimba."

† Hiridu Akilayu magono ma cingi ma aku a loko a karatsu ka tsugono. Pini nala, utoku u ne Hiridu Antiba wokoi magono. †† 3:3 Isha. 40:3.

Yahaya lyubugi Yesu

¹³ A'ayin a nala yi a da Yesu aṣākāi Galili u banai a Agatā a Urudu tsarā Yahaya lyubugu yi. ¹⁴ Yahaya wāri wa ciga tā u 'yuwan, u danai, "Ada u gain vu lyubugu mu. Nda i zuwai vu tuwāi ara vā tsarā n lyubugu vu?"

¹⁵ Yesu wushuki, "N gogo-na nala u gain u woko, kpaci u kaṅā tā tsu yain gbā ili i'ya Kashilā ka ciga tsu tsu yain." Aku Yahaya wushuki.

¹⁶ An a lyubugi Yesu, u wutā de la vi pini a mini mi, aku zuba† u kukpāi, u wenei Kulu Keri ku Kashilā ku cipā yi yavu kadya. ¹⁷ A panai kalagatsa a zuba, ka danai, "Maku ma vā ma na vi, uza da ma ciga, kpam ma pana tā kayanyan ka ne cika."

Yesu n Kalāpansi

(Marku 1:12-13; Luka 4:1-13)

4 Kulu Keri ku tonoi n Yesu ubana a kakamba, kot-su Kalāpansi† ka kondo yi. ² A'ayin amangare kaara n kayin Yesu Iya ilikulya wa. An a kotsoi, aku u panai kambulu. ³ Pini nala, Kalāpansi ka tuwāi ka tonuko yi, "Avu Maku ma Kashilā† ma baci, gonuko atali a na a woko iburodi."

⁴ Yesu wushunku yi, "A korongu tā a Tagarāda u Kashilā,†

"'N burodi da koshi vuma wa yan uma wa, she gbā n kadyanshi ka ka wutāi a unā u Kashilā.'" †

⁵ Aku Kalāpansi ka banka yi a Urishelima ilyuci i uwu-lukpi,† u zuwa yi a bilibili u Kuwa ku Kashilā.† ⁶ Aku u danai, "Avu Maku ma Kashilā ma baci, radugu a ubana a iyamba, kpaci ukorongi u da wāri a Tagarāda u Kashilā:

"'Kashilā ka yanka tā atsumate a ne kadyanshi adama a vunu,

kpam a ka kibatsa vu tā a akere a le, tsarā vu gbasha kune ku vunu a katali wa.'" ††

⁷ Yesu wushunku yi, "Tagarāda u Kashilā u dana tā dem, 'Va kondo Magono ma Zuba Kashilā ka vunu wa.'" ††

⁸ Pini nala, Kalāpansi ka bidya yi ubana a zuba u masasa ma ugadi, u wenike yi gbā tsugono tsu likimba kau-kau n tsupige tsu le. ⁹ Aku u danai, "Va lyaka mu baci kayala, ma nākā vu tā i'ya gbā."

¹⁰ Yesu wushunku yi, "Wala vu ne mu ure Kanangasi,† †† Tagarāda u Kashilā u dana tā,

"'Lyaka Magono ma Zuba kayala, kpam aya koshi va gbashika.'" †††

¹¹ Aku Kalāpansi ka lazai ka aṣākā yi, pini nala, atsumate a zuba a tuwāi a kiranai n eyi.

Yesu gitāi manyan ma ne

(Marku 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² An Yesu panai alabari a da a ukai Yahaya Kalyubugi a kuwa ku a'ali, aku u gonoi a uyamba u Galili. ¹³ Shegai da wa rongu a ilyuci i Nazara, aku u ba u rongoi a

‡ 4:4 U.MI. 8:3. †† 4:6 Ishp. 91:11-12. ††† 4:7 U.MI. 6:16.

‡‡† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalāpansi. ‡‡‡ 4:10 U.MI. 6:13.

Kafarnahum a ikengi i Kushivā ku Galili a kabon ka Zebulun n Nafutali. ¹⁴ Nala gitā t̄a tsarā ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu:

¹⁵ "A kabon ka Zebulun n Nafutali, a ure ubana a kushivā, a kapashi ka Agatā a Urudu, a Galili, a asu u da kakumā ka Awulawa† kari.

¹⁶ Ama da a ka rongo a karimbi, a ka wene t̄a katyashi ka pige.

A'ari a ka rongo t̄a a unā u ukpā, shegai katyashi ka wantukpa t̄a ara le." †

¹⁷ Pini nala, Yesu gitāi kubari, u danai, "Kpatalai i asakā unyushi u cingi u de, i gono a asu u Kashilā, kpaci tsugono tsu zuba tsu yan de evu."

Yesu isai akani a adan ama a nishi

(Marku 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Kain ka te, tyoku da Yesu wari nwalu a ikengi i Kushivā ku Galili, aku u wenei ama a re uza n vangu. Uza u te aya Simo, uza da dem a tsu isa Bituru, n Andurawu. Gbā le akani a adan a da, a ka vutalasā ibilili i le a kushivā ki. ¹⁹ Aku Yesu tonuko le, "Tono numu! Ma wenike da t̄a tyoku da ya tukuso ama, shegai adan kpam wa." ²⁰ Kute-kute a asakāi ibilili i le, a tono yi.

²¹ An a walai kenu, aku a wenei ama a re, uza n vangu u ne, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi. Ele pini a kpatsu n tata u le n a lapulusi ibilili, aku Yesu isa le.

²² Kute-kute a asakāi kpatsu ki n tata u le a tono yi.

Yesu yankai ama aganda

(Luka 6:17-19)

²³ Yesu kyawain uyamba u Galili gbā n u wenishiki a agata a Kashilā, n u yansi kubari ku Kadyanshi ka Shingaf ka tsugono tsu zuba, n u tanasi aza a mbala. ²⁴ Alabari a ne a kyawain gbā uyamba u Galili, aku a tukusoi aza a mbala, hal gbam n ama da a'ari a uyamba u Suriya, n aza da a ka pana ikyamba tsarā a tanasa le. Aza roku a asuvu a le a'ā t̄a n ityoni i cingi,† aza roku ipori, hal gbam n awunu. Shegai Yesu tanasa le gbā. ²⁵ Kakumā ka ama ka ka wutai a Galili, n Dikafoli, n Urishelima, n gbā uyamba u Yahuda hal n aza da a'ari a Agatā a Urudu a kasana ka tono yi.

Yesu wenishikei a masasa

5 An Yesu wenei kakumā ka ama, aku u ba u yuwai a masasa u dusuki. Atoni a ne a kyawan yi, ² aku u gitā le uwenishike:

Mazanga ma maci

(Luka 6:20-23)

³ "Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a revei a ka ciga ubanga ara ne unā u shinga,

kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa!

⁴ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a'ari n unamgbukatsumā unā u shinga,

kpaci wa tanasa t̄a atakasuvu a le.

⁵ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a vakunki kaci ka le unā u shinga,

kpaci likimba wa woko t̄a u le.

⁶ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a'ari n maluwa ma uyan ili i maci unā u shinga,

kpaci wa nakā le t̄a ili i'ya a ka ciga vi.

⁷ Kashilā ka zuwuka t̄a aza a asuvayali unā u shinga,

kpaci wa pana t̄a dem asuvayali a le.

⁸ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da atakasuvu a le a'ari sarara unā u shinga,

kpaci a ka rongo t̄a kabolo n eyi.

⁹ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a ka ciga a tuko ndishi n shinga unā u shinga,

kpaci wa isa le t̄a mmuku n ne.

¹⁰ Kashilā ka zuwuka t̄a aza da a ka yan mavura an a ka yansa ili i'ya Kashilā ka ciga unā u shinga,

kpaci tsugono tsu zuba tsu le tsa.

¹¹ Kashilā ka zuwuka da t̄a unā u shinga, a'ayin a da baci ama a wisha da. Kashilā ka zuwuka da t̄a unā u shinga, a'ayin a da baci ama a ka yan da mavura.

Kashilā ka zuwuka da t̄a unā u shinga, a'ayin a da baci ama a takpa da ukuna u cingi adama a va. ¹² Ama a ka yanka da t̄a ili i cingi tyoku da a yankai nsumate n cau. Yanyi mazanga n ipeli, kpaci katsupi ka de ka pige ka vana da t̄a a zuba."

Mkpadfi n katyashi

(Marku 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Eda mkpadfi n likimba. Shegai nte kalen ka mkpadfi ma baci n kayanyan wa? Nida uza wa yankpusa kpam n da? Shegai a wot-songu n da a kpatsasa yavu ili i gbani.

¹⁴ "Eda katyashi ka likimba. Ilyuci i'ya a mai a zuba u masasa a ka fuda a ka sokongu i'ya wa. ¹⁵ A tsu sapa macikalua a kimba ma n kakotsu wa. Shegai a zuwa ma a kashamkpatsu ka ne, tsarā katyashi ki ka wakana aza da a'ari a pini kuwa ki. ¹⁶ Nala kpam dem, i woko katyashi a asu u ama, tsarā a wene manyan ma shinga ma de a cikpala Tata u de u da wari a zuba."

Uwenishike u Yesu a kaci ka Mele

¹⁷ Yesu doki u danai, "Kotsu i wene yavu tuwā da n tuwāi tsarā n wacinsa Mele ma Musaf ko kpam uwenishike u nsumate wa. N tuwā n wacinsa i'ya wa, shegai n tuwā t̄a tsarā ili i'ya a danai vi i shadangu.

¹⁸ Mayun da ma tonuko da, ili i'ā la ya puwan a Mele mi wa, she a'ayin a da zuba n likimba a kotsoi. Ko udyani u kenu ko u kenukulu wā la wa puwan wa, she ili i na yi i shadangu. ¹⁹ Adama a nala, gbā uza da baci u goroi mele ma kenukulu a asuvu a Mele hal u wenishikei ama a yain dem nala, a ka gonuko yi t̄a dem uza u kenukulu a tsugono tsu zuba. Shegai uza da baci u tonoi Mele mi mai, u wenishikei ma kpam, wa tsarā t̄a asu u shinga a tsugono tsu zuba. ²⁰ U kana t̄a utono u Mele ma Kashilā u de u lai tyoku da Afarishi n awenishiki a Mele a tsu yan. U la baci nala wa, n tonuko da ya uwa a tsugono tsi wa, ko kenu."

† 4:16 Isha. 9:1-2.

Uwenishike u Yesu a kaci ka upan

(Luka 12:58-59)

²¹ Yesu doki u danai, "I pana tã ili i'ya Mele ma Musa ma danai, 'Kotsu i wuna uma u vuma gbani wa,' kpmam 'U kãna tã a kidãga uza ða baci dem u wunai uma u vuma gbani ugana.' ^{†22} Shegai n tonuko ðã, va yan baci upan n uza u vunuu, a ka kidãga vu tã ugana. Vu isa baci uza u vunuu "Katengeshi," a ka banka vu tã a asu u Asheshi a Pige. † Vu tonuko baci uza u vunuu "Vãri n kalen wa," vu yan tã evu n u ða a ka banka vu a akinat a ða bawu a'ãri n utyoku. ††

²³ "Vã baci kushani a kapala ka a asudarãkpa† a Kuwa ku Kashilã va nãkã Kashilã kune, kute-kute aku vu cibai an uza roku wãri n ukuna a kaci ka vunuu, ²⁴ asãkã ve kune ki a asudarãkpa vi, vu ba vu foli uza u nide vi, aku vu gono vu yain kune ku vunuu.

²⁵ "Vã baci n ukuna n uza roku hal wa banka vu a asu u afada, darãka vu sheshi n eyi tun i'ãri a ure kahu i rawa a kuwa ku afada ki. Kawa i rawa baci ðe, a ka nãkãngu vu tã a asu u uza u afada. Eyi kpmam u nãkã adãgãri a ne a banka vu a kuwa ku a'ali. ²⁶ Mayun n tonuko vu, va wutã pini a asu vi wa, she a'ayin a ða vu tsupai ili i'ya a ka tonoo vu gbã."

Uwenishike u Yesu a kaci ka tsishankala

²⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "I pana tã Mele ma Musa ma danai, 'Kotsu vu vaku n uka u uza wa.' ^{†28} N tonuko vu, vu wene baci uka, aku vu bankai uma u vunuu n ukuna u gbani, vu yan ðe la vi tsishankala n eyi a katakasuvu ka vunuu. ²⁹ Keshi ka ulyaki ka vunuu ka zuwa vu baci vu yain unyushi u cingì, fodo ka vu varangu. Wa laka vu tã tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba i vunuu, n u ða a ka varangu ikyamba i vunuu gbã a asuvu a akina. ³⁰ Kukere ku ulyaki ku zuwa vu baci vu yain unyushi u cingì,† kida ka vu varangu! Wa laka vu tã tsulobo vu namba kapashi ka ikyamba i vunuu, n u ða ikyamba i vunuu gbã ya uwa a asuvu a akina."

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo

(Marku 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ Yesu doki u danai, "I pana tã Mele ma Musa ma danai, 'Uza ða baci dem wa pece iyolo n uka u ne, u kãna tã u nãkã yi tagarãda u upece u iyolo.' ³² Shegai n tonuko ðã, kotsu vu pecene n uka u vunuu wa, shegai n vaku baci n vali roku. Vu asãkã yi baci, va zuwa yi tã u woko kashankala, nala kpmam ko ya baci u zuwa yi, wã tã n unyushi u ða u bidyai uka u uza roku."

Yesu wenishikei a kaci ka utsina

³³ Yesu doki u danai, "I pana tã kpmam ili i'ya Mele ma Musa ma danai, 'Kotsu vu kpaðã ushadangu

† 5:21 Uwt. 20:13; U.Ml. 5:17. †† Asheshi, alya nkoshi n pige m aza a Yahuda. Shegai kalen ka pige ka ne pini na ka, uza ða baci u yain upan wa bana tã a asu u afada a Kashilã a asu u ða Kashilã n kaci ka ne wa yanka yi afada n ucira. ‡ 5:27 Uwt. 20:14.

kazuwamgbani ka vunuu wa. U kãna tã vu shadangu kazuwamgbani ka vu yain n Magono ma Zuba.' ^{†34} N tonuko ðã, kotsu vu tsina n ili i roku a'ayin a ða baci ya yan kazuwamgbani wa! Zuba a asu u ða Kashilã kãri ndishi u ða. Adama a nala, kotsu vu tsina n zuba wa. ³⁵ Likimba asu u ða a'ene a ne a tsu wunvuga ða. Adama a nala, kotsu vu tsina n likimba wa. Urishelima ilyuci i Magono ma Pige i'ya, adama a nala kotsu vu tsina n i'ya wa. ³⁶ Kotsu vu tsina n kaci ka vunuu wa, kpaci va fuda va gonuko kenji ka te ka vunuu pun ko ðan wa. ³⁷ A'ayin a ða baci ya yan kazuwamgbani, ili i'ya i gain vu dana i'ya na koshi, 'Nala wãri,' ko tani 'Nala wa.' Vu dana baci i'ya i lai la, a asu u uza u cingì vi ða i wutãi."

Yesu wenishikei a kaci ka utsupa tsicingi

(Luka 6:29-30)

³⁸ Yesu doki u lyai kapala n kadyanshi, "I pana tã ili i'ya Mele ma Musa ma danai, 'Uza u fodo baci utoku u ne a keshi, ko u takpa yi kanga, eyi dem a ka fodo yi tã keshi ka ne ko takpa kanga ka ne.' ^{†39} Shegai n tonuko ðã, kotsu i tsupa ukuna u cingì u ða uza roku u yanka ðã n ukuna u cingì wa. Uza u basa vu baci a kagbaguzu ka ulyaki, kpatalãka yi ka ire ki dem. ⁴⁰ Gaawan uza roku u dana tã vu nusuka yi, aku u tonukoi uza u afada u wushika yi matogo ma vunuu, kotsu vu asãnkã yi dem kunya. ⁴¹ Kasoje ka mãtsã vu baci vu canka yi ucanga ubana mel u te, canka yi mel u re. ⁴² Uza u folo vu baci ili i roku, vu nãkã yi. Uza roku u bolo baci akopi ara vunuu, vu nãkã yi."

Ciga atokulalu

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ Yesu doki u danai, "I pana tã ili i'ya ama a danai, 'Ciga uza u karen u vunuu, aku vu kovi utokulalu u vunuu.' ⁴⁴ Shegai n tonuko ðã i cigi atokulalu a ðe, i yan-ka uza ða baci dem wa yan ðã mavura gbani-gbani kavasuu. ⁴⁵ I yan baci nala, ya woko tã mmuku n maci† n Tata u ðe ða wãri a zuba. U tsu zuwa tã kaara ka wutã adama a aza a cingì n aza a maci. U tsu ro tã mini a asu u aza ða a ka yan ili i shinga n aza ða a ka yan ili i cingì. ⁴⁶ Niðã ya ciga Kashilã ka nãkã ðã katsupi ka malen ma manyan ma ðe, i ciga baci aza ða a ka ciga ðã koshi? Ko aza a uwusha u utafa dem nala a tsu yansa! ⁴⁷ Aje a ðe a ða baci ya yansãka ili i shinga koshi, i lamgbana n ama ða a buwai wa. Ko aza ða bawu a revei Kashilã a tsu yan tã dem ili i shinga a asu u aje a le. ⁴⁸ Adama a nala, u kãna tã i woko ushadangi, tyoku ða Tata u ðe u zuba wãri ushadangi."

Uwenishike u Yesu a kaci ka kune

6 Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, "Kiranai a'ayin a ða ya yan ili i shinga, kotsu i yain i'ya adama a ða ama a ka wene i'ya a cikpala ðã wa. I yan

†† 5:33 Adkp. 19:12; Mkc. 30:2; U.Ml. 23:21. ‡‡ 5:38 Uwt. 21:24.

baci nala, ya tsarā katsupi ka malen ma manyan ma de a asu u Tata u de uza da wari a zuba wa.

²“Va ne baci aza a unambi kune, kotsu vu fula ukakaci tsarā ama a pana a reve i'ya va yan wa, tyoku da aza a maci a kaban a tsu yansa a agata a Kashilā n ire tsarā ama a naka le karinga.” Mayun n tonuko da, aza a maci a kaban a nala yi a tsarā de katsupi ka malen ma manyan ma le. ³A'ayin a da baci va ne aza a unambi kune, vu yain ka usokongi, tsarā kukere ku ugula ku reve ili i'ya kukere ku ulyaki ka yan wa. ⁴Naka kune ku vunu usokongi, Tata u vunu, uza da u revei ili i'ya i'ari usokongi, wa naka vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka kvasu

(Luka 11:2-4)

⁵Yesu doki u danai, “A'ayin a da baci ya yan kvasu, i woko tyoku u aza a maci a kaban wa! A tsu ciga ta a shamga a agata a Kashilā n ire a yain kvasu tsarā ama a wene le. Mayun n tonuko da, a tsā de katsupi ka malen ma manyan ma le. ⁶A'ayin a da baci va yan kvasu, uwa a asuvu a kunu ku vunu vu gidaku utsutsu. Vu yain kvasu ubana a asu u Kashilā Tata u vunu uza da wari a asu u usokongi u nala vi. Tata u vunu uza da wa wene ili i'ya va yan usokongi, wa naka vu ta katsupi ka malen ma manyan ma vunu.

⁷Va yan baci kvasu, kotsu vu woko tyoku u ama da bawu a revei Kashilā wa. A la ta uyan kadyanshi ka bawu kari n kalen. N a dani Kashilā ka panaka le adama a kakuma ka kadyanshi. ⁸Kotsu i woko tyoku u le wa. Tata u de u reve ta ili i'ya ya ciga kahu gbam i weci yi.

⁹“Ya yan baci kvasu, i vasi naha:

“Tata u tsunu uza da wari a zuba.

A kirana n kala ka vunu n uwulukpi.

¹⁰Tsugono tsu vunu tsu tuwa.

Asaka a yain ili i'ya va ciga a yain a likimba, tyoku da a ka yansa i'ya a zuba.

¹¹Ne tsu ilikulya i ara.

¹²Vu cimbusuka tsu unyushi u tsunu, tyoku da tsu tsu cimbusuka aza da a tsu nusuka tsu.

[¹³Kotsu vu asaka tsu tsu rukpa a ukondo wa, shegai vu wauwa tsu a asu u uza u cingi vi.] †

¹⁴“Mayun da, vu cimbusuka baci ama unyushi u cingi u le, Tata u vunu u da wari a zuba wa cimbusuka vu ta dem. ¹⁵Shegai vu cimbusuka baci ama wa, Tata dem wa cimbusuka vu unyushi u cingi u vunu wa.”

Uwenishike u Yesu a kaci ka kakuli

¹⁶Yesu doki u danai, “Ya yan baci kakuli, kotsu i wenike kadambula tyoku da aza a maci a kaban a tsu yan wa. A tsu gacuwansa ta a'eshi a le tsarā ya dem reve an a ka yan kakuli. Mayun n tonuko da, aza a maci a kaban a nala yi a tsā de katsupi ka malen ma manyan ma le. ¹⁷Shegai va yan baci kakuli, vu zadi

† Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Matiyu a korongu ta idani i “Kpaci tsugono n ucira n tsupige tsu vunu tsa ubana. Ami.”

kenji ka vunu aku vu sawa a'eshi. ¹⁸Adama a nala, uza wa la wa reve an va yan kakuli wa, she Tata koshi, uza da bawu tsa wene. U reve ta gba ili i'ya i'ari usokongi, aya kpam wa naka vu katsupi ka malen ma manyan ma vunu.”

Utsari a zuba

(Luka 12:33-34)

¹⁹Yesu doki u danai, “Zuwukai kaci ka de utsari a likimba wa. Kpaci karan n urumgba wa nangasa ta u da, kpam aboki a ka tasa ta a uwa a yain uboki. ²⁰Shegai zuwukai kaci ka de utsari a zuba, a asu u da bawu wa rumgba ko tani karan ka nangasa, kpam aboki a ka fuda a ka yan uboki wa. ²¹Asu u da baci utsari u de wari, nte dem katakasuvu ka de ka rongo de.

Macikalum ma ikyamba

²²“A'eshi a'a ta tyoku u macikalum ma ikyamba. A'eshi a vunu a lobono baci, ikyamba i vunu dem ya shadangu ta n katyashi. ²³Shegai a'eshi a vunu a lobono baci wa, ikyamba i vunu ya shadangu ta n karimbi. Katyashi ka kari a asuvu a vunu ka karimbi ka baci, va ta a asuvu a karimbi ka pige.

Kashilā n utsari

(Luka 16:13)

²⁴“Vuma wa la wa gbashika azakuwa a re wa. Kpaci wa kovo ta uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro u uza u te. Va fuda wa gbashika Kashilā kabolo n utsari wa.”

Kotsu i dambula wa

(Luka 12:22-31)

²⁵Yesu doki u danai, “N tonuko da, kotsu i yain kadambula adama a ilikulya n ili i'ya ya so kotsu i rongo n uma wa. Kotsu i yain kadambula adama a ili i'ya ya uka a ikyamba i de wa. Uma u la ta ilikulya, ikyamba kpam i la ta aminya. ²⁶Webelei ve nnu n zuba! A tsu ce wa a tsu kapa tani wa. A'a na mpon ko kuzuwate ku ucanga wa. Gba n nala, Tata u zuba u tsu lyatangu le ta. I reve i lai nnu kalen cika wa? ²⁷Ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma a ulapa u uwule u te adama a kadambula?

²⁸“Ndya i zuwai i'ari kadambula adama a aminya? Webelei tyoku da apalu a mete a tsu gbonguro. A tsu yan manyan wa, a tsu jilaka kaci ka le aminya wa.

²⁹Shegai n tonuko da, ko Solomo n tsupige tsu ne gba u uka aminya a ikali a da a lobonoi tyoku u a le wa.

³⁰Kashilā ka fuda baci ka guba apalu a mete a da a'ari n uma ara, nakpan a vutala le a akina. Ya fuda ta ya wushuku an Kashilā ka guba da. Kotsu i rongo n upityanangu u kenu wa.

³¹“Kotsu i dambula i dana, ‘Ndya tsa lya?’ ko ‘Ndya tsa so?’ ko ‘Ndya tsa uka?’ ³²Ama da bawu a revei Kashilā alya a tsu dambula n ili i nala yi koshi. Tata u de u zuba u reve ta ya ciga ili i nala yi gba. ³³Ili i'ya i gain i gita i zami i'ya tsugono tsu Kashilā n ili i'ya wa

ciga. Aku ili i'ya i buwai dem a ka n̄k̄a d̄a t̄a. ³⁴ Kotsu i dambula adama a nakpan wa, kpaci nakpan w̄a t̄a n kadambula ka kaci ka ne. Kain dem k̄a t̄a n kadambula ka ne."

I yanka uza afada wa
(Luka 6:37-38, 41-42)

7 Yesu lyai kapala n u wenishiki atoni a ne, "Kotsu i yanka uza u afada wa, adama a da Kashil̄a ka yan-ka d̄a dem. ² Kakundatsu ka i yankai aza a de afada, ka dem a ka yanka manyan tyoku da ed̄a dem i yain.

³ "Ndya i zuwai vu wenei macuku ma kenukulu ma m̄ari a keshi ka utoku u vunu, aku bawu vu wenei kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunu? ⁴ Nida va fuda va tonuko yi, 'Utoku u va, as̄ak̄a n takpa vu macuku ma m̄ari a keshi ka vunu,' avu tani vu wene kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunu wa? ⁵ Avu uza u maci u kaban, git̄a ve vu takpa kagbukulu ka k̄ari a keshi ka vunu. Aku vu fuda vu wene kpam vu takpa macuku ma m̄ari a keshi ka utoku u vunu.

⁶ "Kotsu i n̄k̄a nshe ili i'ya i'ari i Kashil̄a wa. A ka fuda t̄a a yiraḷakpa a lumusa d̄a. Kotsu i vutaḷa igbegu i ikebe a kapala ka mburusunu wa, kpaci a ka kpatsa t̄a i'ya."

Folusoi, bolusoi, kudusai utsutsu
(Luka 11:9-13)

⁷ Yesu doki u danai, "Rongoi ufolo, a ka ne d̄a t̄a i'ya i foloi vi. Rongoi ubolo ili i'ya ya ciga, ya tsara t̄a. Kudusai utsutsu, Kashil̄a ka zuwa t̄a a giduwuka d̄a utsutsu vi. ⁸ Adama a nala, gb̄a uza da baci dem u foloi, a ka ne yi t̄a. Uza da baci kpam u boloi, wa tsara t̄a. Kpam ama a lya baci kapala n ukudusa utsutsu, Kashil̄a ka giduwuka le t̄a.

⁹ "Uza w̄a la a asuvu a de maku ma ne ma folo yi burodi, aku u n̄k̄a yi katali? ¹⁰ Ko tani u foli yi kadan, aku u n̄k̄a yi kali? ¹¹ Ed̄a aza a unyushi u cingi, i tsu n̄k̄a baci mmuku n de ili i shinga, bele Tata u de uza da w̄ari a zuba uza u shinga, wa n̄k̄a t̄a ili i shinga a asu u uza da baci dem u folo yi. ¹² Yankai ama tyoku da dem ya ciga a yanka d̄a. Kalen ka Mele ma Musa n uwenishike u ntsumate u da gai la vi."

Utsutsu u kenu
(Luka 13:24)

¹³ Yesu danai, "Uwai a tsugono tsu Kashil̄a a utsutsu u kenu. Kpaci utsutsu n ure u da u tsu banka a akina w̄a t̄a n upeti cika, kpam u lobono t̄a nwalu. Ama ushani a da a tsu wala pini. ¹⁴ Shegai utsutsu u utsara uma u kenu u da, ure vi kpam u wuyana t̄a nwalu. Ama da a ka wala pini a'ḷa ushani wa."

Madanga n ilimaci i ne
(Luka 6:43-45)

¹⁵ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Kiranai n̄a ntsumate n kaban. Aza da a tsu tuw̄a ara de yavu ncon, shegai a asuvu a le a'ḷa t̄a n tsicingi yavu nleweni. ¹⁶ Ya fuda t̄a ya reve le a icun i manyan ma le, tyoku da i tsu reve

madanga a ilimaci i ne. A tsu ta ilimaci i kapopi a kawana wa, ko kpam cinwi a kaworo wa. ¹⁷ Madanga ma shinga ma tsu matsa t̄a ilimaci i shinga, madanga ma cingi kpam ma tsu matsa t̄a ilimaci i cingi. ¹⁸ Madanga ma shinga ma tsu matsa ilimaci i cingi wa, nala kpam madanga ma cingi ma tsu matsa ilimaci i shinga wa. ¹⁹ Ama a tsu kapa t̄a madanga ma ma kpaḷai un̄k̄a ilimaci i shinga a varangu ma a asuvu a akina. ²⁰ Nala kpam dem ya fuda ya reve ama a icun i manyan i le."

"N reve d̄a wa ko kenu!"
(Luka 13:25-27)

²¹ Yesu doki u danai, "Gb̄a aza da a ka isasa mu Asheku, Asheku da a ka uwa a tsugono tsu zuba wa. Ama da koshi a ka uwa a tsugono tsi alya aza da a ka yansa ili i'ya Tata u va u zuba wa ciga. ²² Kain ka afada, ama a ka isa mu t̄a Asheku a le, a dana, 'Tsu yan t̄a kubari a asuvu a kala ka vunu, kpam tsu wutukpusa t̄a ityoni i cingi n kala ka vunu, tsu yansai kpam ikunesavu ushani.' ²³ Aku n wushunku le, 'N reve d̄a wa ko kenu, banka numu dan, ed̄a aza a uyansa ukuna u cingi!'"

Amai a a'uwa ama a re
(Luka 6:47-49)

²⁴ Yesu danai, "Uza da baci dem u panai kadyanshi ka va wa yan manyan n ka, w̄a t̄a tyoku u kamai ka k̄ari n ugboji, uza da u tadangi kuma ku ne a katali ka upeti. ²⁵ An a roi mini ma pige, agata a shadangusi, uwule kpam u lapai kuwa ki, shegai ka ku rukpa wa, kpaci u ma t̄a ka a katali ka upeti.

²⁶ "Shegai uza da baci dem u panai kadyanshi ka va, aku u 'yuwain ka uyanka manyan, w̄a t̄a tyoku katengeshi ka ka mai kuwa ku ne a kayala. ²⁷ A'ayin a da a roi, agata a shadangusi, uwule kpam u lapai kuwa ki, aku ku wasai."

Ucira u Yesu
(Marku 1:22; Luka 4:32)

²⁸ A'ayin a da Yesu kotsoi kadyanshi ki gb̄a, aku kakuma ka ama ki k̄ari uyan majiyan ma uwenishike mi. ²⁹ W̄a tyoku u awenishiki a Mele wa, shegai u wenishike t̄a yavu uza da w̄ari n ucira.

Yesu tanasai makutu
(Marku 1:40-45; Luka 5:12-16)

8 A'ayin a da Yesu cipai a masasa mi, aku kakuma ka ama ka tono yi. ² Kute-kute vuma roku uza da wari makutu u tuwai u kudangi a kapala ka ne, u danai, "Asheku, vu wushuku baci, tanasa mu."

³ Yesu barakpai kukere ku ne u sawa yi, u danai, 'N wushuku t̄a, tana.'" Kute-kute tsukutu tsi tsu asaka yi. ⁴ Yesu rono yi atsuvu, "Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu bana a asu u kadarakpiḷ u wene vu, aku vu n̄k̄a kune ku Mele ma Musa ma danai ama da baci a tanai a n̄k̄a. Nala wa wenike t̄a ama an n tanasa vu."

Yesu t̄an̄as̄ai kagbashi ka katigi

(Luka 7:1-10)

⁵ Aku Yesu banai a Kafarnahum. An u uwai a ilyuci yi, katigiṭ ka asoje a Romaṭ ka roku ka cina yi u folo yi u b̄anḡa yi. ⁶ Katigi ki ka danai, “Asheku, m̄a t̄a n kagbashi ka ka pana ikyamba, w̄a t̄a d̄e a kuwa nvain bawu wa fuda wa wala. Mabal̄a mi ma ma foro yi wa wa.”

⁷ Yesu danai, “Ma bana t̄a n t̄an̄as̄a yi.”

⁸ Katigi ki ka wushuki, “Asheku, mpa n rawa vu tuw̄a a kuwa ku v̄a wa, shegai yan kadyanshi koshi ts̄ar̄a kagbashi ki ka t̄an̄a. ⁹ Azapige a asoje a d̄a pini aza d̄a a tsu tonuko mu ili i'ya ma yan, mpa kpam m̄a t̄a n asoje a d̄a n tsu tonuko ili i'ya a ka yan. N tsu tonuko t̄a uza u na, 'Wala,' aku u wala. N tonuko kpam uza u nide, 'Tuw̄a,' aku u tuw̄a. N tonuko kpam kagbashi, 'Yan naha,' aku tani u yain. N reve t̄a udani u vunu w̄a t̄a dem n ucira.”

¹⁰ An Yesu panai nala, aku u yain majiyan. U tonukoi aza d̄a a ka tono yi vi, “Mayun n tonuko d̄a, upityanangu u na vi u la t̄a gb̄a upityanangu u d̄a n wenei a uyamba u Isara'ila. ¹¹ Ama ushani a ka wut̄a t̄a a kasana n kalivi a dusuku a lyai kabolo n Ibrahi, n Ishaku, n Yakubu a tsugono tsu zuba. ¹² Shegai aza d̄a a'ari a gain a yain pini a tsugono tsi, a ka vut̄al̄a le t̄a a asuvu a karimbi. Pini d̄a a ka s̄a n ulumusa u a'anga.”

¹³ Aku Yesu tonukoi katigi ki, “Wala vu bana a kuwa, kagbashi ka vunu ka t̄an̄a t̄a tyoku d̄a vu pityanangi vi.” Pini a asuvu a ulapa u uwule u nala vi u d̄a kagbashi ki ka t̄an̄a.

Yesu t̄an̄as̄ai ama ushani

(Marku 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Pini nala, Yesu banai a kuwa ku Bituru, aku u wenei mma u uka u Bituru vi nvain n usud̄ugbi u ikyamba.

¹⁵ Aku u sawa yi kukere, pini nala, mabal̄a mi ma aṣak̄a yi, u 'yanḡai u git̄a yi ufobusuko ilikulya.

¹⁶ An kuvuli ku yain, ama a tukusoi Yesu aza a ityoni i cingi. N udani u d̄a koshi u tsu wutukp̄a ityoni i cingi yi aku i aṣak̄a le. U t̄an̄as̄ai dem gb̄a aza a mb̄al̄a. ¹⁷ U yansa t̄a ili i na yi ts̄ar̄a a shadangu udani u Ishaya matsumate u d̄a u danai, “U takpai mb̄al̄a n tsunu.” †

Ama a ka ciga a toni Yesu

(Luka 9:57-62)

¹⁸ An Yesu wenei kakum̄a ka ama ka kyawan yi, aku u tonukoi atoni a ne a wala a pasamgbana kushiv̄a ki a gono a upashi u nide. ¹⁹ Kawenishiki ka Mele ka tuw̄ai ara ne, u danai, “Kawenishiki, ma tono vu t̄a a asu u d̄a dem va bana.”

²⁰ Yesu tonuko yi, “Iryanji i'ā t̄a n a'ele a le, nnu kpam a'ā t̄a n ikinda i le. Shegai Mpa Maku ma Vuma m̄a n kuwa ku kaci ku v̄a wa, kpam m̄a gb̄am n a asu u uwunvugusa wa.”

† 8:17 Isha. 53:4.

²¹ Aku uza roku a asuvu a atoni a Yesu, u tonuko yi, “Asheku, aṣak̄a ve n ba n cid̄angu tata u v̄a.”

²² Shegai Yesu tonuko yi, “Tono mu, aṣak̄a akushe a cid̄angu atoku a le akushe.”

Yesu vakunki abali

(Marku 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yesu uwai a kpatsu kabolo n atoni a ne a ka pasa kushiv̄a. ²⁴ Aku uwule u pige u 'yanḡai pini a kushiv̄a ki, abali kpam a ka gb̄ad̄as̄a kpatsu ki hal ka ciga ushumbugu. Shegai Yesu pini nvain wa lavuta. ²⁵ Aku atoni yi a banai ara ne a 'yanḡas̄a yi n a sal̄asi, “Asheku, wauwa tsu! Tsa shumbugu de!”

²⁶ U wushunku le, “Ndyā i zuwai i panai uwonvo naha? Ed̄a aza d̄a upityanangu u d̄e u gus̄ai.” U 'yanḡai u baranai uwule n abali yi, aku asu vi padai kuwin.

²⁷ Atoni yi a git̄a majiyan n a wecemgbeni, “Ucun u vuma u eni u d̄a na vi, hal uwule n abali dem a ka pan̄aka yi?”

Yesu t̄an̄as̄ai ama a re aza a ityoni i cingi

(Marku 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ An Yesu rawai a upashi u kushiv̄a a kabon ka uyamba u aza a Garasa, ama roku ama a re aza d̄a a'ari n ityoni i cingi a tuw̄ai ara ne. Ama a na yi a asu u asaun a d̄a a tsu ronguso, kpam uza u tsu fuda u wala pini a ure vi wa adama a tsicingi tsu le. ²⁹ Aku a git̄a yi usal̄as̄aka n a dansi, “Ndyā i zuwai va damgbar̄asa tsu, avu Maku ma Kashil̄a? Vu rawa vu zuwa tsu tsu pana ikyamba bawu a'ayin a d̄a Kashil̄a ka danai a yain wa.”

³⁰ Evu n asu vi, ushiga u mburusunu u d̄a pini wa lina. ³¹ Ityoni i cingi yi a foloi Yesu, a danai, “Vu wutukp̄a tsu baci a asuvu a ama a na yi, vu aṣak̄a tsu tsu uwa a asuvu a mburusunu n nala mi.”

³² Aku u tonuko le, “Walai!” Ityoni i cingi yi a aṣak̄ai ama yi a ba a uwai a asuvu a mburusunu mi. Pini nala, mburusunu mi gb̄a a sumai a uwai a kushiv̄a a kuw̄ai pini. ³³ Aliniki yi a sumai a banai a ilyuci a tonukoi ama ili i'ya i git̄a, kabolo n ili i'ya i git̄a n ama a re aza a ityoni i cingi yi. ³⁴ Aku ama a ilyuci yi gb̄a a wut̄ai a ba a cinai Yesu, an a wene yi, a folo yi u aṣank̄a le uyamba u le.

Yesu t̄an̄as̄ai kawunu

(Marku 2:1-12; Luka 5:17-26)

9 Yesu uwai a kpatsu, aku u gonoi a ilyuci i ne. ² An u rawai pini, ama roku a tuko yi kawunu nvain a kajiba. An u wenei upityanangu u ama d̄a a canga yi vi, aku u tonukoi kawunu ki, “Maku, gbama asuvu, a cimbusuk̄a vu de unyushi u cingi u vunu.”

³ Aku awenishiki a Mele a roku a ka dansa utyoku u le, a danai, “Vuma na wa yan kadyanshi yavu aya Kashil̄a!”

⁴ Yesu tani u reve t̄a ili i'ya a ka yawunsa, aku u wece le, “Nida ya yan uyawunsa u tsicingi a asuvu a atakasuvu a de? ⁵ Ndyā i lai shana d̄a a ka dana, 'A cimbusuk̄a vu de unyushi u cingi u vunu,' ko “Yanḡa vu wala?”

⁶ Shegai ma wenike d̄a t̄a an Mpa Maku ma Vumaṭ

mari n ucira a likimba u da ma cimbusa unyushi u cingi." U tonukoi kawunu ki, "Yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala a kuwa." ⁷ Aku vuma vi u 'yangai u lazai a kuwa. ⁸ An ama yi a wenei nala, aku a ka yan majiyan kpm a cikpai Kashiḷa an u naka uza roku ucun u ucira u na.

Yesu isaḷi Matiyu

(Marku 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ An Yesu asaḷai asu vi, aku u wenei vuma roku uza u kala Matiyu ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Aku u tonuko yi, "Tono mu." U 'yangai u tono yi.

¹⁰ Pini nala, Yesu n atoni a ne a tuwai a ka lya ilikulya a kuwa ku Matiyu. Awushi a utafa n aza a unyushi a tuwai a bolomgbonoi pini a asu vi ushani. ¹¹ An Afarishi a wenei nala, aku a wecei atoni a ne, "Nda i zuwai kawenishiki ka de ka lya kabolo n icun i ama a na?"

¹² An Yesu panaka le, aku u wushunku le, "Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u aguma wa, she aza a mballa. ¹³ Walai i ba i rotsongusu kalen ka Tagarada u Kashiḷa u da u danai, 'N u da ya yanka mu udarakpa, n la ta uciga i woko aza a asuvayali a asu u atoku a de.' N tuwa adama a da ma isa aza a maci a tono mu wa, shegai aza a unyushi u cingi." †

Keci a kaci ka kakuli

(Marku 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Kain ka te, atoni a Yahaya Kalyubugi a tuwai ara Yesu a wece yi, "Nida atsua n Afarishi tsa yansa kakuli, shegai atoni a vunu a ka yansa wa?"

¹⁵ U wushunku le, "Aje a valisavu a ka namgba katsum a'ayin a da wari kabolo n ele wa. Shegai a'ayin a'a ta utuwa a da a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a da a ka yan kakuli.

¹⁶ "Vuma wa padara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki ka pada ta ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara. Hal gbam u lai ukara u cau vi. ¹⁷ Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma tasa ta kadele ki, aku mini ma cinwi mi ma wot-songu. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu. Pini nala, gba kadele ki n mini ma cinwi mi a ka lobono ta."

Makere ma ma kuwai n uka uza u mballa

(Marku 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ An Yesu wari a kadyanshi, aku uzapige u kagata ka Kashiḷa u tuwai ara ne, u kudangi a kapala ka ne u danai, "Maku ma va makere ma kuwa de gogo-na. Vu tuwa baci vu tadanku yi kukere wa 'yanga ta." ¹⁹ Aku Yesu n atoni a ne a 'yangai a tono yi.

²⁰ Uka da wa lala mpasa hal ayen kupa n a re u tuwai a kucina ku Yesu, aku u sawai kaletsu ka kunya ku ne. ²¹ Kpaci u yawunsa ta a katakasuvu ka ne, u danai, "Ko kunya ku ne ka baci n sawai koshi, ma tana ta."

²² An Yesu kpatalai u wene yi, aku u danai, "Uka, gba- ma asuvu, upityanangu u vunu u tansa vu de." Kute-kute aku uka vi u tana.

²³ An Yesu rawai a kuwa ku uzapige ki, aku u wenei a ka fulusa ugbali u ukpa n ama ushani a ka sa. ²⁴ Aku u tonuko le, "Ya dem wuta. Makere mi ma kuwa wa, alavu a da yi!" Shegai ama yi a ka dosuso yi idyoshi i magori. ²⁵ An a wutukpai ama yi, aku Yesu banai a asu u da makere mi mari nvain. U kana kukere ku ne, aku u makere mi ma 'yangai. ²⁶ Pini nala, alabari a ne a tamburai ko nte wa a asuvu a uyamba vi.

Yesu tansa arumba ama a re

²⁷ An Yesu asaḷai asu vi, eyi pini n u wali, aku arumba ama a re a gita yi utono n a salasi, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a tsunu!"

²⁸ An u uwai a kuwa, aku arumba yi a tuwai ara ne. U wece le, "I wushuku ma fuda ma zuwa da i fuda i wene?"

A wushuki, "Eye, Asheku."

²⁹ Aku u sawai a'eshi a le, u danai, "Adama a upityanangu u de, nala wa woko." ³⁰ Kute-kute a'eshi a le a kukpai a wenei asu. Shegai u rono le atsuvu cika u danai, "I tonuko uza ukuna u na vi wa." ³¹ Shegai a tamburai uyamba vi gba n a yanyi alabari a ne.

Yesu tansa kabebe

³² Ama a re yi n a lazi, aku ama roku a doku a tukoi Yesu kabebe, uza da ityoni i cingi i kana i bishinka yi kadyanshi. ³³ An u wutukpai ityoni i cingi yi, aku vuma vi u yain kadyanshi. Aku kakuma ka ama ki ka yan majiyan, a danai, "Kotsu tsu wene ukuna a Isara'ila naha wa."

³⁴ Shegai Afarishi a danai, "Magono ma ityoni i cingi ma ma naka yi ucira u uwutukpa le."

Yesu panai asuvayali a ama

(Marku 1:39; Luka 4:44)

³⁵ Yesu kyawunsa ta gba ilyuci n une n u wenishiki a agata a Kashiḷa n u yanyi kubari ku tsugono tsu Kashiḷa. U tansa ta dem aza a mballa icun kau-kau n aza da a ka pana ikyamba. ³⁶ An u wenei kakuma ka ama kari udoku n ka doki, aku katakasuvu ka ne ka shadangi n asuvayali, kpaci a dambula ta cika kpm ubanga wa la wa. Tyoku u ncon n da bawu mari n kaliniki da a'ari. ³⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, "Manyan ma ukapa ma ta ushani, shegai ayain a manyan yi kenu da a'ari. ³⁸ Adama a nala, foloi Magono ma Zuba uza u manyan ma ukapa mi u tuko aza a ukapa, a yan-ka yi manyan ma ukapa mi."

Yesu dangasai atoni kupa n ama a re

(Marku 3:13-19; Luka 6:12-16)

10 Yesu isaḷi atoni a ne kupa n ama a re, u naka le ucira u da a ka wutukpa ityoni i cingi a tansa kpm aza a mballa.

† 9:13 Hos. 6:6.

² Uza u kagitā aya Simo uza da dem a tsu isā Bituru, n Andurawu utoku u ne eyi dem kasuki† ka. Nala dem Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya. ³ N Fil-ibu, n Batalamawu, n Toma, n Matiyu kawushi ka utafa, n Yakubu maku ma Halfa, n Tadawu ele dem asuki a da. ⁴ Aza da a buwai vi alya Simo Ziloti, † n Yahuza Isikariyoti uza da u tuwāi u neke yi.

Yesu suki Kupanamere vi

(Marku 6:7-13; Luka 9:1-6)

⁵ An Yesu suki Kupanamere† vi, u tonuko le tā ili i na yi, “Kotsu i bana a asu u Awulawa ko tani i uwa a ilyuci i Samariya† wa. ⁶ A asu u aza a Isara'ila koshi da ya bana, kpaci tyoku u ushiga u nlala n da n puwāin da a'ari. ⁷ A'ayin a nwalu yi, i tonusuko le tsugono tsu zuba tsu yan de evu. ⁸ I tanaṣa aza a mbala, i 'yangaṣa akushe, i tanaṣa aza da a'ari n tsukutu, kpam i wutukpa ityoni i cingi. Gbani da i wushai, nala kpam dem ya naka bawu a tsupa da. ⁹ Kotsu i bidya ikebe ko zinariya, ko azurufa ko tani urim u shili wa. ¹⁰ Kotsu i bidya katsan ko mato-go ma ire, ko akpata, ko kalangu wa. Ama da ya banga vi a ka naka da tā ili i'ya ya ciga.

¹¹ “A ilyuci i'ya baci dem i uwai, i zami vuma u maci i rongo pini a kuwa ku ne hal ubana a'ayin a da ya laza. ¹² A'ayin a da baci ya uwa a kuwa, i dana, 'Azakuwa, ndishi n shinga n rongo n ada.’ ¹³ Ama yi a wusha da baci, asaṣaṣa ndishi n shinga n de n rongo pini. Shegai a wusha da baci wa, asaṣaṣa ndishi n shinga mi n gono da. ¹⁴ Kpam kuwa ko tani ilyuci i'ya baci i uwai aku a 'yuwan da uryabusa ko a 'yuwan da upanaka, kapatsai kabuta ka a'ene a de i asaṣaṣa asu vi. ¹⁵ Mayun n tonuko da, kain ka afada, Kashiḷa ka pana ta ama a Sodom† n Gomora† asuvayali cika hal a lai tyoku da wa pana ama a ilyuci i nala yi!”

Upana u ikyamba u da wa tuwā

(Marku 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Mpa na ma suku da tyoku u ncon a mere ma nleweni. I woko aza a ugboji tyoku u kali, kpam i woko aza da a'ari yuwu tyoku u a'adya. ¹⁷ She i kirana, kpaci a ka kana da ta a banka da a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashiḷa. ¹⁸ A rono da ubana a kapala ka igomuna na ngono, kpaci eda atoni a va a da. Nala wa woko ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va kpam hal likimba u reve n ka. ¹⁹ Shegai a'ayin a da baci a kana da vi, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana ko tani tyoku da ya dana i'ya wa. A'ayin a nala yi Kashiḷa ka naka da tā ili i'ya ya dana. ²⁰ Shegai kadyanshi ka ya dansa vi ka de ka wa, Kulu ku Tata u de ka ka dansa a asuvu a de.

²¹ “Ama a ka neke ta atoku a le a wuna le. Nala dem isheku ya yanka mmuku n le. Mmuku kpam n 'yan-gasaṣa isheku i le hal a zuwa a wuna le. ²² Ama gbā a ka 'yuwan da ta adama a kala ka va. Shegai gbā ama da baci dem a pityanangi hal ubana a makorishi, a ka wauwa le ta. ²³ Ilyuci i'ya baci dem ama a 'yuwan da, i

daraka i bana a ilyuci i roku. Mayun n tonuko da, kahu i kyawan ilyuci ilyuci i Isara'ila gbā, Maku ma Vuma ma tuwā ta.

²⁴ “Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa, ko tani kagbashi ka lai uzakuwa u ne wa. ²⁵ U rawa ta da karotsongishi ka woko tyoku u kawenishiki ka ne, kagbashi kpam ka woko tyoku u uzakuwa u ne. A isā baci Mpa uza da mari uzakuwa, 'Magono ma ityoni i cingi;' wata, Ba'alzabu,† eda aza a kuwa a va tani ndya a ka isā da?”

Uza da u gain a pana uwonvo

(Luka 12:2-7)

²⁶ Yesu danai, “Panai uwonvo u ama a nala yi wa, kpaci ili i'ya baci dem i'ari usokongi gogo-na ama a ka tuwā ta a ka reve i'ya. ²⁷ N tonuko da ta ukuna u na vi a karimbi, shegai ma ciga ta i tonuko le i'ya a katyashi. Ili i'ya baci ya pana ma dansa n tsubini a atsuvu a de, i dana i'ya cika a zuba u kukpa ama a pana.

²⁸ “Kotsu i pana uwonvo u aza da a ka wuna da wa. Ikyamba i de i'ya koshi a ka wuna, shegai a ka sawa uma u de wa. Kashiḷa ka koshi ya pana uwonvo, kpaci aya uza da wa fuda wa nangasa gbā uma n ikyamba a akina. ²⁹ Mberikele n re n da a tsu denge kanini ka te, †† shegai gbā n nala, ma te ma la ma kuwa bawu Tata u de u revei n ma wa. ³⁰ Kashiḷa ka reve ta gbā ko kenji ka yain ka kari a kaci ka vunu. ³¹ Adama a nala kotsu i pana uwonvo wa, kpaci tsupige tsu de tsu la ta tsu mberikele ushani.

Tonuko ama ukuna u Kawauwi

(Luka 12:8-9)

³² “Uza da baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u va u da a kapala ka ama, mpa dem ma tonuko ta Tata u va u zuba uza nala vi katonit ka va ka. ³³ Shegai vu 'yuwan mu baci, mpa kpam ma tonuko ta Tata u va u zuba avu uza u va da wa.”

Ndishi n shinga n da n tukoi wa

(Luka 12:51-53; Luka 14:26-27)

³⁴ Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a de i dana ndishi n shinga n da n tukoi a likimba wa. N tuwā tsara n tuko ndishi n shinga wa, shegai kushulu. ³⁵ N tuwā ta n 'zuwa uza u yain tsilala n asheku a ne, makere ma yain tsilala na mma u ne, kajene kpam ka yain tsilala n anuku a le. ³⁶ Atokulalu a ka yan ta pini a asuvu a kumaci ku de! †

³⁷ “Gbā aza da baci a lai uciga asheku n anuku a le kapala na mpa, a ratsa a woko atoni a va wa. Gbā aza da baci a ka ciga mmuku n le kapala na mpa, a ratsa a woko atoni a va wa. ³⁸ Vu canga baci mawandamgbani† ma vunu vu tonu mu wa, vu ratsa vu woko katonit ka va wa. ³⁹ Gbā uza da baci wa kirana n uma u ne, wa namba ta u da. Uza da tani u nambai uma u ne adama a va, wa wauwa ta u da.”

† Kalen ka kala ka Ziloti ka uza da wari n maluwa ma uyan ili cika.

†† Kondo “Anini” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga. † 10:36 Mik. 7:6.

Katsupi ka malen ma manyan ma

(Marku 9:41)

⁴⁰ Yesu danai, "Uza da baci dem u wusha da, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha ta uza da u suku mu. ⁴¹ Uza da u wushai matsumate adama a da matsumate mi ma yanka yi kadyanshi ka Kashiḷa, Kashiḷa ka naḳa yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n matsumate mi. Uza da baci kpam u wushai vuma u maci adama a da vuma u nala vi wari uza u maci, a ka naḳa yi ta katsupi ka malen ma manyan ma ne dere n vuma u maci nala vi. ⁴² Uza da baci u nei katonni ka kenu ka va mako ma mini adama a da wari katonni ka va, mayun n tonuko da, vuma u nala vi wa tsara ta katsupi ka malen ma manyan ma ne."

Yesu n Yahaya Kalyubugi

(Luka 7:18-35)

11 An Yesu kotsoi utonuko Kupanamere yi ukuna u na vi, aku u asakai a asu vi u banai a ilyuci a asuvu a Galili tsara u wenishike u yain kpam kubari.

² Yahaya Kalyubugi wa ta a asuvu a kuwa ku a'ali. An u panai ili i'ya Kirisiti wa yansa, aku u suki atoni a ne a roku ama a re. ³ A ba a wece yi, "Ada uza da wa tuwa yi, ko tsu vana uza roku?"

⁴ U wushunku le, "Walai i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei n ili i'ya i panai. ⁵ Arumba a wene ta, awunu kpam a wala ta, nkutu n tana ta, agulani a pana ta, akushe kpam a yangai a gonoi n uma. A yanka ta aza a unambi kubari ku Kadyanshi ka Shinga. ⁶ Kashiḷa ka zuwuka ta uza da bawu u 'yuwan mu adama a ili i'ya n yain una u shinga."

⁷ An atoni a Yahaya a lazai, aku Yesu gitai uyanka ama yi kadyanshi ka Yahaya, u danai, "An i banai a kakamba ki, ucun u vuma u eni u da i banai uwene? Wa tyoku u asomini a da uwule u tsu purusa a asu u da baci dem u lapanai? ⁸ Ucuu u vuma u eni u da i banai uwene? Vuma da u ukai aminya a ikali? Aza da a tsu uka aminya a ikali a a'ebile a ngono a da a'ari. ⁹ Ya i banai uwene? Matsumate ma? Eye. N tonuko da u la ta matsumate. ¹⁰ Tagarada u Kashiḷa u yan ta kadyanshi a kaci ka ne,

"Ma suku ta katsumate ka va a kapala ka vunu, uza da wa lapuluka vu ure." †

¹¹ "Mayun n tonuko da, Yahaya Kalyubugi u la ta gba uza da baci wari n uma. Shegai uza u kenukulu gba a asuvu a tsugono tsu zuba u la yi ta. ¹² Ili i'ya i bidyai a'ayin a da Yahaya Kalyubugi tuwai hal utuwa gogo-na, tsugono tsu zuba ta ta udoku ucira, kpam ya dem wa modono ta tsara u uwa tsa. ††¹³ Gba ntsu-mate n Mele ma Musa a dana ta ukuna u tsugono tsu Kashiḷa hal utuwa a'ayin a Yahaya. ¹⁴ I wushuku baci n ele, Yahaya vi aya Iliya† matsumate ma ya vana vi. ¹⁵ I'a baci n atsuvu, panai!

† 11:10 Mal. 3:1. †† Ure u roku u da va reve udani u aza a Heline vi u da: "kpam aza a cingi a ka shilakanaka tsa tsara a wushi tsa n ucira."

¹⁶ "Nida ma dansa ukuna u ama a gogo-na? Nda a rotsoi? A'a ta tyoku u mmuku n da mari ndishi a kuden, n a ikamgbani,

¹⁷ "Tsu fulaka da ta ugbali, shegai i 'yuwain kuje! Tsu shipuka da ushipa u ukpa, shegai i sa wa!"

¹⁸ "An Yahaya tuwai, u laba ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, 'Wa ta n ityoni i cingi!' ¹⁹ Shegai an Mpa Maku ma Vuma ma lya na n soyi, aku i danai, 'Kalyai ka n kasoi, kpam kaje ka aza a uwusha u utafa n aza a unyushi u cingi ka.' Ugboji u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u manyan ma maci ma u tsu yansa."

Yesu bongoi ama

(Luka 10:13-15)

²⁰ A ilyuci i'ya Yesu yansai ikunesavu i ne cika, ama yi a 'yuwan ta ukpatala a gono a asu u Kashiḷa. U gitai le ubongo, ²¹ "Ter de, aza a Korasinu! Ter de, aza a Besaida! A da baci ikunesavu i'ya n yain a asuvu a de i'ya n yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala de caupa. A uka ta akashi a rongoi a upoluso kakomo, tsara a wenike an a kpatalai a asakai unyushi u cingi u le! ²² N tonuko da, kain ka afada, Kashiḷa ka laka ta uyanka ama a Taya n Sida ajobigi kapala n ada! ²³ Eda kpam aza a Kafar-nahum, 'yangasa da wa a ka 'yangasa da a zuba? A ka vutala da ta a asuvu a akina! A da baci ikunesavu i'ya a yain ara de i'ya a yain a Sodom, an wari wa buwa ta pini hal n gogo-na. ²⁴ N tonuko da, kain ka afada, Kashiḷa ka pana ta iyali i Sodom kapala n ada!"

Yesu nakai ama uwunvuga

(Luka 10:21-22)

²⁵ A'ayin a nala yi, Yesu danai, "Tata, Magono ma zuba n likimba, n cikpa vu ta, kpaci vu sokongu ta ukuna u na vi a asu u aza a ugboji n arevi, shegai vu wenikei u da a asu u aza da bawu a revei ili. ²⁶ Tata, nala vu wenei u gain vu yain!

²⁷ "Tata u va u naka mu ta ili yi gba. Uza wa la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Kpam uza wa la u revei Tata vi wa, she Maku mi n uza da Maku mi ma dangasai u tonuko.

²⁸ "Tuwai ara va, gba de aza da a wowoi n ucanga wa araji, ma naka da ta uwunvuga. ²⁹ Panaka numu, tsara i woko ama a va. Tuwai i rotsongusu ara va, kpaci mpa ma ta n uvakunku kaci kpam ya tsara ta uwunvuga.

³⁰ Uwenishike u da n danai i wushuku n u da vi, wa ta shana, kpam ucanga u va u razugba wa."

Yesu da Asheku a kain ka Ashibi

(Marku 2:23-28; Luka 6:1-5)

12 Kain ka te n kain ka Ashibi,† Yesu n atoni a ne a ka wala a mere ma ashina a ilya. Atoni a ne a ka pana kambulu, aku a gitai ukodusu aratu a ilya n a yuruwi n a takumi. ² An Afarishi a wenei nala, aku a tonukoi Yesu, "U gan atoni a vunu a yain nala wa! Mele

ma kain ka Ashibi ma bishinka tã uyan manyan n kain ka Ashibi."

³ Yesu wushuki, "Ma wundya i yan kãneshi u ili i'ya Dawuda n aje a nwalu a ne a yain an a ka pana kambulu vi? ⁴ U uwai a Kuwa ku Kashilã u takumai iburodi i uwulukpi, ko an u wokoi Mele ma bishinka tã a takuma i'ya. Adarãkpi a da koshi a wushunki a takuma u da. ⁵ Ma wundya i yan kãneshi u Mele ma Musa ma ma danai adarãkpi a da koshi a ka yan manyan a Kuwa ku Kashilã n kain ka Ashibi ki? Shegai ko uza wã la u danai a nusuka mele ma Ashibi wa. ⁶ N tonuko dã, uza da u lai Kuwa ku Kashilã aya pini naha. ⁷ A da baci i revei kalen ka Tagarãda u Kashilã u na vi, 'N la tã uciga i woko aza a asuvayali a asu u atoku a de, n u da ya yan-ka mu udarãkpa,† † i'ari ya kidãga ama a na yi aza da bawu a'ari n unyushi ugana wa. ⁸ Adama a nala, mpa Maku ma Vuma Asheku a da, hal n a kain ka Ashibi dem."

Yesu tanãsaï vuma da ili i soi kukere

(Marku 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ An Yesu asãkãi a asu vi, aku u ba u uwai a kagata ka Kashilã ka kari evu. ¹⁰ U cina tã pini vuma da ili i soi kukere. Afarishi a zuwuka yi a'eshi tsarã a tsarã ili i'ya a ka sapula yi n i'ya, aku a wece yi, "Wã dere a tanãsa vuma n kain ka Ashibi?"

¹¹ U wushunku le, "I'ã baci n macont aku ma rukpãi a ilyukoi n kain ka Ashibi, ya wutukpã ma wa? Mayun tani ya wutukpã tã ma. ¹² Ama a la tã ncon kalen, adama a nala, dere da a yain ili i shinga n kain ka Ashibi."

¹³ Yesu tonukoi vuma vi, "Bãrãkpa kukere ku vunu." An u bãrãkpaï kukere ki, aku ku gonoi mai tyoku ku ire ki. ¹⁴ Pini nala, Afarishi yi a wutãi a ka sheshe tyoku da a ka wuna Yesu.

Kagbashi ka Kashilã ka dangãsai

¹⁵ Yesu reve tã ili i'ya Afarishi a ka yawunsa, aku u asãkãi asu vi. Ama ushani a tonoyi, kpam u tanãsa tã gbã aza a mbãlã. ¹⁶ Shegai u ronoi ama yi atsuvu kotsu a tonuko uza ko eyi yayi wa. ¹⁷ U yan tã ili i na yi tsarã a shadangu ili i'ya Kashilã ka danai a unã u Ishaya matsumate:

¹⁸ "Kagbashi ka vã ka na, uza da n dangãsai. Ma ciga yi tã, kpam u zuwa mu tã n panai kayanyan cika. Ma nãkã yi tã Kulu ku vã, kpam wa tonuko tã gbã iyamba an ukuna u vã wãri dere.

¹⁹ Wa nanamgbana ko tani u salãsa wa, ko kpam u yain kubari n isali a ire wa. ²⁰ Wa koduso asomini a da a katãlãsaï wa, wa cimbusã tani macikalumã ma ma ciga ucimbã wa. Nala wa rongo uyansa hal she ukuna u da wãri dere u lya kaci ka ukuna u cingi.

²¹ Iyamba gbã a ka zuwa tã uma u le ara ne." ‡

† 12:4 1 Sam. 21:1-6. †† 12:7 Hos. 6:6. ‡ 12:21 Isha. 42:1-4.

Yesu n Ba'alzabu

(Marku 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Aku ama roku a tukoi Yesu karumbã kpam kabebe ka, adama a ityoni i cingi. Aku Yesu tanãsaï vuma vi, kute-kute u gitãi kadyanshi kpam u wenei asu. ²³ Gbã ama yi a yain majiyan, a danai, "Gaawan vuma u na vi Maku ma Dawuda ma, Kirisiti Kawauwi!"

²⁴ An Afarishi a panai nala, a wushunku le, "U wutukpã tã ityoni i cingi kpaci magono ma le Ba'alzabu u nãkã yi tã ucira u da wa yan nala."

²⁵ Yesu reve tã ili i'ya a ka yawunsa, aku u tonuko le, "Uyamba u da baci u pecei kaci ka ne n u shilãkãni, u da wa bãrãkpa wa. Kpam ilyuci ko kuwa ka baci ku pecei n ku shilãkãni, ka rukpã tã! ²⁶ Kanangasi ka wutukpã baci Kanangasi, †† nala u wenike tã tsugono tsu ne tsu pece tã abon abon, kpam tsa bãrãkpa wa aku tsu rukpã. ²⁷ I da n wutukpã tã ityoni i cingi adama a da Ba'alzabu nãkã mu ucira u da ma yan nala. Nala baci, ya nãkã atoni a de ucira u da a ka wutukpã le dem? Ili i'ya atoni a de a tsu yan i wenike tã an kadyanshi ka i tsu yansa a kaci ka vã kã dere wa. ²⁸ Shegai mpa ma wutukpusã baci ityoni i cingi n Kulu Keri ku Kashilã, tsugono tsu Kashilã tsa tsu tuwã de la vi a asuvu a de.

²⁹ "Uza wa ciga baci u uwa a kuwa ku uza u ucira u yain uboki, she u mãtsã u sira ve uza u ucira vi, aku u fuda u yain uboki a kuwa ki.

³⁰ "Uza da baci bawu wãri a asu u vã, tsilala tsa wa yan nã mpa, uza da kpam bawu wa banga mu uciran-gusu, wacinsa da wa wacinsa. ³¹ N tonuko dã, Kashilã ka cimbusukã tã uza da u nusukai aza roku, hal n uza da wa yan kadyanshi ka cingitã a ukuna u Kashilã. Shegai Kashilã ka cimbusukã uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa. ³² Kashilã ka cimbusukã tã uza da baci dem u nusukai Mpa Maku ma Vuma n kadyanshi. Shegai Kashilã ka cimbusukã uza da wa yanka Kulu Keri kadyanshi ka cingi wa, ili i'ya i bidyai gogo-na hal ubana a'ayin a da a ka tuwã."

Madanga n ilimaci i ne

(Luka 6:43-45)

³³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "I tsu reve tã madanga a ilimaci i ne. Madanga ma shinga ma tsu matsa tã ilimaci i shinga, madanga ma cingi kpam ma tsu matsa tã ilimaci i cingi. ³⁴ Edã a'eku! Edã ama a cingi a da, nida ya dana ili i shinga? Unã u tsu dana tã ili i'ya i'ari a katakasuvu. ³⁵ Ama a maci a'ã tã n ili i shinga a atakasuvu a le, kpam i'ya a tsu dana. Ama a cingi kpam a'ã tã n ili i cingi a atakasuvu a le, ele dem i'ya a tsu dana. ³⁶ N tonuko dã, kain ka afada ya wenike tã gbã kadyanshi ka gbani ka i dansai caupa vi. ³⁷ I shinga i'ya baci i dansai, Kashilã ka dana tã edã aza a unyushi a da wa. Shegai i cingi i'ya baci i dansai, wa dana tã edã aza a unyushi a da."

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalãpãnsi.

Ama a wecikei iryoci
(Marku 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Pini nala, awenishiki a Mele n Afarishi a tuwaj ara Yesu, a danai, "Kawenishiki, tsa ciga ta tsu wene iryoci tsara tsu reve an a asu u Kashila da vu wutai."

³⁹ U wushunku le, "I ciga ta iryoci kpaci eda aza a cingi a da, kpam ya wushuku wa. Shegai iryoci i Inusat matsumate i'ya ya tsara koshi. ⁴⁰ Inusa rongo ta a asu-vu a katsuma ka kadan ka pige hal gba a'ayin a tatsu. Nala kpam wa woko, Mpa Maku ma Vuma ma rongo ta a kasaun hal gba a'ayin a tatsu. ⁴¹ Kain ka afada ama a Ninibat a ka yanga ta a wenike ama unyushi u de. A kpatala ta a asu u Kashila an Inusa yanka le kubari. Gogo-na uza da u lai Inusa aya pini na. ⁴² Magono ma Sheba uka, wa yanga ta u wenike ama unyushi u de. U yan ta nwalu ma mbari tsara u tuwa u pana ukuna u ugboji u Solomo n kaci ka ne. Gogo-na uza da u lai Solomo aya pini na."

Ugono u ityoni i cingi
(Luka 11:24-26)

⁴³ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "A'ayin a da baci ityoni i cingi i te i wutai a asuvu a vuma, i tsu bana ta a asu u ekpi ubolo asu u da wa wunvuga, shegai wa tsara wa. ⁴⁴ Aku u dana, 'Ma gono ta a kuwa ka n asakai vi! An u gonoi, aku u cinai uza wa pini a kuwa ki wa. A wujuma ka de sarara a kalai ka. ⁴⁵ Aku ityoni yi i lazai i ba i tukoi ityoni i cingi i shindere i roku aza da a la yi tsicingi, aku a rongo pini. Vuma u nala vi wa kotso ta ndishi n ne n upana u iyamba u da u lai u caupa vi. Ili i'ya ya gitai n ama a cingi a gogo-na da la vi."

Mma n a'angu a Yesu
(Marku 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yesu pini a kadyanshi n ama, aku mma u ne n a'angu a ne a rawai. A shamgbai a uwotsu a da a tonuko yi a ka ciga a wene yi. ⁴⁷ Aku uza roku u tonuko yi, "Mma u vunu n a'angu a vunu alya pini a uwotsu a ka ciga a wene vu."

⁴⁸ U wushunku yi, "Ya mma u va? An ya a'angu a va?" ⁴⁹ Aku u sapunki atoni a ne kukere, u danai, "Mma n a'angu a va a da na. ⁵⁰ Uza da baci wa panaka Tata u va u zuba, aya mma u va, n vangu u va, n utaku u va."

Agisani a uza da u wacangusi icun
(Marku 4:1-9; Luka 8:4-8)

13 Kain ka nala ki, Yesu wutai a kuwa ki u banai a ikengi i kushiva u dusuki wa wenishike. ² Kaku-ma ka ama ka kyawan yi cika hal ka zuwa yi u uwai a kpatsu u dusuki, ama yi kpam a shamgbai a kagida. ³ U wenishike le ili ushani n agisani, u danai, "A yan ta vuma roku uza da u banai uwacangusu icun a kashina ka ne. ¹⁴ A'ayin a da wari a uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure, nnu n kadasai i'ya. ⁵ I

† Iacun i'ya a ka dansaka pini na vi, aza a Yahuda a tsu ce i'ya n kushe wa, shegai a wacangusu i'ya.

roku kpam i rukpai a iyamba i atali a asu u da bawu kayala kari pini ushani. Iacun yi i lazai i binyai, kpaci kayala ka maci ka pini wa. ⁶ An kaara ka yain, aku ka runukpai i'ya, kpaci alu a le a gbonguro cika wa, aku i lazai i ekpei. ⁷ Iacun i roku i rukpai a asu u awana, an i gbonguroi, aku awana yi a sapusai i'ya. ⁸ Iacun i roku kpam i rukpai a iyamba i shinga, i wutai i matsai mmuku. Gba icun i'ya kacimbi ki ka wacangusi vi, i roku i naka ta mmuku amangatawun-amangatawun, i roku tani amangatatsu-amangatatsu, i roku kpam kamankupa-kamankupa. ⁹ Uza da baci wari n atsuva u upana, u pana."

Ili i'ya i zuwai Yesu tsu dansa n agisani
(Marku 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Aku atoni a ne a wece yi, "Ndya i zuwai vu tsu dansa n ama n agisani?"

¹¹ U wushunku le, "A dangasa da ta i reve ili i tsugono tsu zuba i'ya i'ari usokongi, shegai aza roku a ka reve ili i'ya i'ari usokongi vi wa. ¹² Kashila ka doku ta ka naka uza da wari n ili cika, shegai ama da a bawu a'ari n ili, a ka namba ta hal gbam i kenu i'ya a'ari n i'ya vi.

¹³ Ili i'ya i zuwai n tsu dansa n ele n agisani i'ya:

"A ka webele ta, shegai a ka wene wa, a ka pana ta, shegai a ka reve wa.

¹⁴ Kazuwamgbani ka Kashila ka woko de mayun, tyoku da Ishaya matsumate u danai:

"Ya panasa ta kadyanshi ka va, shegai ya reve wa.

Ya wenishe ta ili i'ya ma yansa, shegai ya reve kalen ka ne wa.

¹⁵ Kpaci atakasuvu a le a gbama de, atsuva a le kpam a ka pana wa.

A kimbata de a'eshi a le tsara a wene wa, kpam tsara atsuva a le a pana wa.

Kpam atakasuvu a le a ka reve wa, bele a kpatala ara va

n tanasa le.' ††

¹⁶ "Shegai Kashila ka zuwuka da de unu u shinga, kpaci a'eshi a de a ka wene ta, atsuva a de kpam a ka pana ta! ¹⁷ Mayun n tonuko da, nsumate ushani n ama a maci a ciga ta a vana a wene ili i'ya i wenei, a pana kpam ili i'ya i panai, shegai a wene wa, a pana tani wa.

Yesu wutukpai kalen ka agisani ki
(Marku 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ "Panai mai kalen ka agisani ka icun i'ya a wacangusi vi. ¹⁹ Iacun i'ya i rukpai a ure vi, alya ama da a panai ukuna u tsugono tsu zuba, shegai a reve u da wa. Aku uza u cingi vi u tuwai u fulai u da a atakasuvu a le. ²⁰ Iacun i'ya i rukpai a iyamba i atali tani, alya ama da a panai ukuna vi n mazanga, kpam a wushai u da mai. ²¹ Shegai alu a le a uwa a iyamba cika wa. A barakpa n uwusha ukuna vi wa, an a'ayin a ukondo a rawai adama a ukuna u tsugono vi, aku a rukpai. ²² Iacun i'ya i rukpai a asuvu a awana, alya ama da a panai ukuna vi,

†† 13:15 Isha. 6:9-10.

shagai adama a kadambula ka ili i'ya uma u nambai, n uciga u utsari u lapana le. Pini nala, kadambula ki ka gbagbala le hal a kpadai unaka ilimaci. ²³ Iacun i'ya kpm i rukpai a iyamba i shinga, alya ama da a panai ukuna u tsugono vi a revei u da mai. A gbonguro ta hal a matsai mmuku ushani, aza roku aman-gatawun-amangatawun, aza roku amangatatsu-aman-gatatsu, aza roku kpm kamankupa-kamankupa."

Agisani a ilya n akan

²⁴ Yesu doki u yanka le agisani a roku, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku u da u cei ilya a kashina ka ne. ²⁵ Kain ka te n kayin cina ya dem lavuta de, aku utokulalu u ne u tuwai u wacangusi akan pini a asu u ilya vi, aku u lazai. ²⁶ An ilya yi i wutai i gitai ugbonguro ya matsa, aku akan yi dem a gbonguroi. ²⁷ Pini nala, agbashi a vuma yi a tuwai ara ne, a danai, 'Vu ce ta ilya i shinga a kashina ka vunu, shagai nte akan a naha a wutai?'

²⁸ "Vuma vi u wushuki, 'Utokulalu u va da u cei a da.' 'Aku a wece yi, 'Va ciga tsu kapusa a da?'

²⁹ "U danai, 'Asakai a da pini, kpaci i da baci ya kapusa a da, ya kapusa ta dem ilya yi. ³⁰ Asakai a da n ilya yi a gbonguro kabolo hal ubana a'ayin a ukapa, aku n tonuko ayain a manyan yi: Gitai ve i bolomgbono akan yi i sira a da a asu u te, tsara a tuwa a daba a da. Ilya yi kpm i bolomgbono i'ya i tuko i'ya a mapon ma va.'"

Agisani a icun i musta

(Marku 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yesu doki u tonuko le agisani a roku, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku da u bidyai ucun u musta u cei a kashina ka ne. ³² Uacun u kenu u da gba gba a asuvu a icun, shagai an u gbonguroi, aku u wokoi u pige a asuvu a nwurete gba. U wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsabu n ne."

Agisani a yisti

(Luka 13:20-21)

³³ Yesu doki kpm u yanka le agisani a roku, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uka roku da bidyai yisti,† aku u vurai u da a akundatsu a pige a tatsu a kira a mabara u vurai mai hal ku shitai cika."

Yesu tsu dansa ta n agisani

(Marku 4:33-34)

³⁴ Yesu tsu dansa ta n kakuma ka ama n agisani, u tsu tonuko le ili bawu u bolomgbonuko le n agisani wa. ³⁵ Yan da u tsu yan nala tsara u shadangu udani u da Ishaya matsumate u danai:

"Ma dansa ta n ada n agisani,
n tonuko da ili i'ya i'ari usokongi tun a'ayin a da Kashila ka yain likimba." †

Yesu wutukpai kalen ka agisani a ilya yi

³⁶ An Yesu asakai kakuma ka ama ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a tuwai ara ne, a danai, "Tonuko tsu kalen ka agisani a akan a kashina yi."

³⁷ U wushunku le, "Uza da u cei icun i shinga yi Maku ma Vuma ma. ³⁸ Kashina ki likimba da, icun i shinga yi kpm alya ama da a'ari a tsugono. Iacun i akan yi kpm alya aza da a'ari a asu u uza u cingi vi. ³⁹ Utokulalu uza da u wacangusi icun i akan yi aya Kalapansi. A'ayin a ukapa yi a da a'ayin a makorishi ma likimba. Ayain a manyan aza da a ka bolomgbono ilya yi, alya atsumate a zuba.

⁴⁰ "Akan a da a ka bolomgbono a daba. Nala wa woko a a'ayin a makorishi. ⁴¹ Mpa Maku ma Vuma ma suku ta atsumate a va, kpm a ka wutukpa ta gba ili i'ya ya tuko unyushi u cingi hal n aza da a ka yan tsicingi dem a tsugono tsu va. ⁴² Atsumate yi a ka vutala le ta a asuvu a kudiyuku ku akina a asu u da a ka rongo kushen hal n ulumusa u a'anga. ⁴³ Shagai ama a shinga a ka lada ta yavu kaara a tsugono tsu Tata u le. Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana!"

Agisani a kuzuwate ku ucanga ka kari usokongi

⁴⁴ "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Vuma roku da u tsara kuzuwate ku ucanga ka uza roku u sokongi a kashina. U lapulai u sokongi ka, wa yan ipeli u ba u dengei gba ili i'ya wari n i'ya, aku u gonoi u tsilai kashina ki.

Agisani a igbegu i ikebe

⁴⁵ "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Uza u tsilaga u roku da wa bolo igbegu i ikebe i shinga. ⁴⁶ An u tsara u te u tsulobo cika, u ba u dengei ili i'ya wari n i'ya gba, aku u ba u tsilai u da n ikebe yi."

Agisani a ibilili

⁴⁷ Yesu doki u yanka le agisani a roku u danai, "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: Akani a adan a roku a da a vutala ibilili i le a kushiva, aku a kanasa icun i adan kau-kau. ⁴⁸ An ibilili yi i shadangi, a wutukpai i'ya a ikengi a dusuki a ka pecene adan yi. A zuwai a shinga yi a asuvu a mabana, aku a wotsongi a da bawu a gain. ⁴⁹ Nala wa woko a a'ayin a makorishi. Atsumate a zuba a ka tuwa ta a pecene ama a cingi a asuvu a ama a maci. ⁵⁰ Atsumate yi a ka vutala ta ama a cingi yi a asuvu a kudiyuku ku akina, nte a ka rongo pini kushen n ulumusa u a'anga."

Kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau

⁵¹ Yesu wece le, "I reve kalen ka ili i nala yi gba?" A wushuki, "Tsu reve ta."

⁵² Aku u tonuko le, "Gba kawenishiki ka Mele ka ka wokoi karotsongishi a tsugono tsu zuba, wa ta tyoku u uza u kuwa da u wutukpai kuzuwate ku ucanga ku savu n ku cau a kunu ku kuzuwate ku ucanga."

† 13:35 Ishp. 78:2.

Aza a Nazara a 'yuwain Yesu

(Marku 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ An Yesu kotsoi udansa agisani yi, aku u lazai u aṣakāi asu vi ⁵⁴ u gonoi a Nazara, a ilyuci i ne. An u wenishikei pini a kagata ka Kashilā, ya dem u gitāi majiyan n a dansi, "Nte ḍa u tsarāi kakiri ka ne n uyansa ikunesavu naha? ⁵⁵ Maku ma kashei ma na vi wa? Tsa wundya mma u ne u ḍa Meri vi? A'angu a ne kpam alya an Yakubu, Isuhu, n Simo n Yahuza? ⁵⁶ Ataku a ne kpam a'ā t̄a na kabolo n aṣu. Nida wa yansa ili i na yi gbā?" ⁵⁷ Adama a nala ama yi a 'yuwan yi uwusha.

Shegai Yesu tonuko le, "Matsumate ma tsu yan n tsupige a ilyuci i ne n kuwa ku ne wa, she a kateshe."

⁵⁸ Adama a nala, u yansa ikunesavu ushani wa, kpaci a'ā n upityanangu wa.

Ukpā u Yahaya Kalyubugi

(Marku 6:14-29; Luka 9:7-9)

14 A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u pana t̄a ukuna u Yesu. ² Aku u tonukoi agbashi a ne, "Yesu vi Yahaya Kalyubugi ḍa, uza ḍa u 'yangāi a ukpā, ḍa gai i zuwai wa yansa ikunesavu yi."

³ A'ayin a ḍa a wurai nide, Hiridu kaṅa t̄a Yahaya, u sira yi u zuwa yi a kuwa ka a'ali. U yan t̄a nala adama a Hiridiya, uka u vangu u ne Filibu u ḍa u bokoi u wokoi uka u ne. ⁴ Yahaya Kalyubugi tonusuko yi t̄a, "Wā dere vu zuwa Hiridiya wa!" ⁵ Hiridu wa ciga u wuna Yahaya, shegai wa pana t̄a uwonvo u ama, kpaci a wushuku t̄a Yahaya matsumate ma.

⁶ Kain ka te an a ka yan abikit̄ a ucibusa n kain ka ilimaci i Hiridu, maku ma makere ma Hiridiya ma u matsakāi Filibu u gitāi kuje a kapala ka Hiridu n amoci a ne, aku u panai kayanyan. ⁷ Aku u tsinai u da wa naḳa yi t̄a gbā ili i'ya baci dem wa ciga. ⁸ Aku mma u makere vi u tonuko yi u ba u dana, "Ma ciga t̄a kaci ka Yahaya Kalyubugi a mabaluwa gogo-na!" ⁹ Magono mi ma pana kayanyan n ili i'ya u foloi vi wa. Shegai an u wokoi bawu wa ciga u kpāḍa ushadangu kazuwamgbani ka u yain a kapala ka amoci a ne yi, aku u tonukoi asoje a ne, ¹⁰ a bana a kuwa ku a'ali a kiḍa kaci ka Yahaya Kalyubugi. ¹¹ A tukoi ka a mabaluwa a naḳai makere mi. Aku u bidyai ka u tukoi mma u ne. ¹² Pini nala, atoni a Yahaya a tuwāi a bidyai ikyamba i ne a ba a ciḍangi. Aku a ba a tonukoi Yesu.

Yesu Iyatangi ama azu a tawun

(Marku 6:30-44; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)

¹³ An Yesu panai alabari a Yahaya, aku u 'yangāi u uwai a kpatsu wa bana a kakamba utyoku u ne. Shegai an kakumā ka ama ka revei, aku a tono yi n a wali a ikengi i kushivā. ¹⁴ An u rawai kakamba ki, u cinai kakumā ka ama cika ka vana yi. U panai asuvayali a le, u t̄a-naṣai kpam aza ḍa a'ari nā mbalā.

¹⁵ An kaara ka yain evu n urukpā, atoni a ne a tuwāi ara ne a danai, "Kuvuli ku yan ḍe, kpam a kakamba ka tsari. Aṣakā ama yi a laza a bana a une une a tsilaka kaci ka le ilikulya."

¹⁶ Shegai Yesu wushunku le, "U kaṅa she ama yi a laza wa. Eḍa naḳa le ili i roku a Iyai."

¹⁷ Aku a danai, "Iburodi i tawun n adan a re a ḍa tsu koshi."

¹⁸ U danai, "Tuko numu iburodi n adan yi." ¹⁹ Aku u tonukoi ama yi a dusukusu a mete mi. U bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gaḍigbai kaci ka ne a zuba u cikpai Kashilā adama a ilikulya yi. U jibamgbanaṣai i'ya, u naḳai atoni a ne a pecike ama yi. ²⁰ Gbā ama yi a takuma t̄a hal a cuwusa. Aku atoni a ne a bolomgbonoi abui a ḍa buwai vi hal a shadangi mbana kupa nā n re. ²¹ A'ali a ḍa a'ari pini a asu vi a rabansa t̄a ama azu a tawun (5,000), bamu gbam n aka nā mmuku.

Yesu walai a zuba u mini

(Marku 6:45-52; Yahaya 6:15-21)

²² Kute-kute, Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a pasamgbana kushivā. Eyi wa shamgba t̄a ve u aṣakā ama yi a laza ugoni a kuwa. ²³ An u aṣakā le a lazai, aku u banai a masasa utyoku u ne wa yan kavasu. Cina kayin ka yan ḍe kpam aya wari pini utyoku u ne.

²⁴ A'ayin a nala yi, kpatsu ku atoni a ne ka k̄a t̄a a mere ma kushivā, aku uwule u pige u 'yangāi, a'ari umodoni n abali a pige.

²⁵ N kpasani ku de, Yesu tuwāi ara le n u wali a zuba u mini. ²⁶ An a wene yi, aku uwonvo u kaṅa le. Aku a salai, a danai, "Kafofu ka!"

²⁷ Shegai Yesu yanka le kadyanshi, "U raṣa t̄a, mpa! Panai uwonvo wa."

²⁸ Bituru danai, "Asheku, ada baci mayun, tonuko mu n tuwā a mini mi."

²⁹ U tonuko yi, "Tuwā."

Bituru wutāi a kpatsu ki u walai a zuba u mini ubana ara ne. ³⁰ Shegai an u wenei uwule n abali, aku uwonvo u kaṅa yi, u gitāi uliba. Aku u salai, "Asheku, wauwa mu!"

³¹ Kute-kute, Yesu baṅakpai kukere ku ne u kaṅa yi. U danai, "Upityanangu u vunu u gusa t̄a. Nɗya i zuwai wa yan malaḷa?"

³² An a uwai a kpatsu, uwule vi kpam u vaki. ³³ Aku aza ḍa a'ari pini a kpatsu ki a Iyakai Yesu kayala, a danai, "Mayun ḍa, avu Maku ma Kashilā ma!"

Yesu t̄anaṣai aza a mbalā a Janisara

(Marku 6:53-56)

³⁴ An a pasamgbana kushivā, aku a rawai a uyamba u Janisara. ³⁵ An ama yi a revei Yesu, aku a tonukoi ama a asu yi gbā, "Yesu tuwā t̄a." Aku ama yi a tukusoi aza a mbalā ara ne. ³⁶ A folo yi u aṣakā aza a mbalā yi a sawa kaletsu ka kunya ku ne. Gbā aza ḍa a sawa yi vi a t̄ana t̄a.

Gorimukoi Mele ma Kashilā

(Marku 7:1-13)

15 Afarishi n awenishiki a Mele a roku a aṣakāi Urishelima a tuwāi ara Yesu, a wece yi, ² "Nɗya i zuwai atoni a vunu bawu a ka gorimuko ili i'ya nkoshi

n cau n tsunu n wenishikei? Kpaci a tsu sawa akere a le kahu a lyai ilikulya wa.”

³ Yesu wushunku le, “Ndyā i zuwai bawu ya gorimuko kadyanshi ka Kashilā aku ya tonu uwenishike u kaci u de? ⁴ Kashilā ka dana tā, ‘Nāka tata u vunu nā mma u vunu tsupige,’ kpmam ‘Vu wisha baci tata ko mma u vunu, a ka wuna vu tā.’ ⁵ Shegai ya wenishike n i dansi ama a’ā baci n ili i’ya a ka bāngā tata ko mma u le, aku a danai, ‘Ili i na yi i Kashilā i’ya,’ ⁶ adama a nala u kānā a nākā asheku a le wa. I ‘yuwan tā udani u Kashilā adama a agadu a de. ⁷ Edā ama a maci a kaban! Ishaya matsumate u korongu tā dere ili i’ya Kashilā ka danai:

⁸ “Ama a na yi n unā u da a ka nākā mu tsupige koshi,

shegai a atakasuvu a le a yan de mbari nā mpa.

⁹ Ugbashika u da a ka gbashika mu vi u gbani u da.

Ili i’ya kpmam a ka wenishike udani u vuma u da.” ††

Ili i’ya i tsu nangasa vuma

(Marku 7:14-23)

¹⁰ Yesu isai kakumā ka ama ki, u tonuko le, “Panai kpmam i reve ili i’ya ma tonuko dā. ¹¹ Ili i’ya ama a ka lyuku a unā u le i’ya ya nangasa le wa, she ili i’ya ya wutā a asuvu a unā u le i’ya i tsu nangasa le.”

¹² Aku atoni a ne a tuwāi a danai, “Vu reve gbām an vu nangasai Afarishi katsumā n ili i’ya vu danai nala vi?”

¹³ U wushunku le, “Gbā madanga ma baci bawu Tata u vā u zuba u shigbāi, wa mudā tā ma n alu a ne dem.

¹⁴ Kiranai n Afarishi a nala yi! A’ā tā tyoku u arumbā a da a ka rono atoku a le arumbā, kpmam gbā le a ka rukpā tā a kadāka.”

¹⁵ Aku Bituru wushuki, “Ndyā kalen ka kadyanshi ka vu yain a ukuna u ili i’ya ya nangasa ama yi?”

¹⁶ Yesu danai, “Hal n gogo-na kotsu i reve wa?”

¹⁷ Mayun i reve tā gai ilikulya i’ya i uwai a unā ya bana tā a katsumā aku i wutā. ¹⁸ Shegai kadyanshi ka cingi ka ka wutāi a unā ka wutā tā a katakasuvu, kpmam ili i’ya ya nangasa dā i’ya gai la vi. ¹⁹ A katakasuvu ka uyawunsa u cingi n uwuna uma u vuma gbani u tsu wutā. Nvain n uka u uza roku n tsishankala a katakasuvu ka dem a tsu wutā. Nala kpmam dem uboki, n kaban, n kadyanshi ka cingi a kaci ka atoku. ²⁰ Ili i’ya ya nangasa dā i’ya la vi. Ulya ilikulya bawu usawa u akere u tsu nangasa dā wa.”

Yesu bāngāi uka da wāri Kawulawa

(Marku 7:24-30)

²¹ Yesu ašākāi asu nala vi, u lazai ubana a ilyuci i Taya n Sida. ²² An u rawai, uka u aza a Ka’ana’i roku uza da wāri pini nā ndishi u tuwāi ara ne n u salāsi, “Asheku, Maka ma Dawuda, pana asuvayali a vā! Ityoni i cingi i shadangu de makere ma vā.”

²³ Shegai Yesu dana uka vi ili wa. Aku atoni a ne a tuwāi a folo yi, “Tonuko uka vi u laza a asu u na vi. Aya pini wa tonu tsu n u salāsi.”

²⁴ Yesu danai, “Adama a aza a Isara’ila da koshi a suku mu. A’ā tā tyoku u ushiga u ncon n da n puwain.”

²⁵ Aku uka vi tuwāi ara ne u kudāngi a kapala ka ne, u danai, “Asheku, bāngā mu!”

²⁶ U wushunku yi, “Dere da vuma u bidya ilikulya i mmuku u nākā nshe wa.”

²⁷ Uka vi danai, “Nala wāri Asheku, shegai nshe n tsu lya tā agashi a ilikulya i’ya i tsu rukpusā.”

²⁸ U wushunki uka vi, “Uka, vā tā n upityanangu u pige, ma yanka vu tā ili i’ya vu danai n yanka vu.” Dere u ulapa u uwule u nala vi u da makere ma ne ma tānāi.

Yesu tānāšāi ama ushani

(Marku 7:31-37)

²⁹ Pini nala, Yesu ašākāi asu vi u lazai ubana a ikengi i Kushivā ku Galili, u yuwāi a kagidāli ka masasa u dusuki. ³⁰ Kakumā ka ama ka tuwāi a tuko yi awunu ushani n aza da ikyamba i le i soi. A tukoi dem abebe, n arumbā, n aza a mbālā icun kau-kau. A zuwa le a kapala ka ne, aku u tānāšā le gbā. ³¹ Ya dem wāri a majiyan ma ili i’ya u wenei n i’ya u panai. Abebe a fudai a dansai. Aza da ikyamba i le i soi, a tānāi. Awunu a ka wala. Arumbā kpmam a ka fuda a ka wene. Pini nala, ya dem wāri ucikpalāsa Kashilā ka aza a Isara’ila.

Yesu lyatangi ama azu a nishi

(Marku 8:1-10)

³² Yesu isai atoni a ne a asu u te, u tonuko le, “Ma pana tā asuvayali i ama a na yi. A’ā tā kabolo nā mpa ara kain tatsu da pa vi, bawu ili i ulya. Ma ciga n ašākā le a laza n kambulu wa, kotsu a rukpā a ure a’ayin a da a ka gono a kuwa wa.”

³³ Atoni a ne a wushuki, “Asu u na vi kakamba ka. Nte tsa tsarā ilikulya i’ya tsa lyatangu kakumā ka ama ka na ki?”

³⁴ Yesu wece le, “Iburodi i yain i’ya i’ari n i’ya?”

A wushuki, “I shindere i’ya n adan a shawu kenu.”

³⁵ Yesu tonukoi ama yi a dusuku a iyamba. ³⁶ Pini nala, u bidyai iburodi i shindere n adan yi, u cikpai Kashilā. U jibāmgbanāšāi i’ya u nākāi atoni a ne, aku a pecikei ama yi. ³⁷ Ya dem takuma tā hal u cuwāi. Aku atoni yi a cirāngi abuwai a da a buwai vi hal a shadangi mbana n pige n shindere. ³⁸ A’ali azu a nishi (4,000) a da a takumai iburodi yi, bamu gbām n aka nā mmuku. ³⁹ An Yesu ašākāi ama yi a lazai, aku u uwai a kpatsu u pasamgbana i kushivā. U tuwāi u cipāi a iyamba i’ya i’ari evu n ilyuci i Magadan.

Azapige a wecikei ukunosavu

(Marku 8:11-13; Luka 12:54-56)

16 Afarishi n aza a Sadusi a tuwāi ara Yesu a ka ciga a wanda yi n keci, a tonuko yi u yanka le iryoci i roku, tsarā u wenike le an Kashilā ka wushuki n eyi.

² Shegai Yesu wushunku le, “A’ayin a da i wenei kaara ka rukpā, i tsu dana tā ‘Usana wa lobono tā, kpaci i wene tā zuba u shilamgbana i.’ ³ N usana kpmam i wene baci zuba u shilamgbana i aku u tuwāi u limānāi, i tsu

dana tā, “Ara wa ro tā.” I wenei iryoci i na a zuba i fudai i revei kalen ka le. Nala dem i wenei ili i'ya ma yansa gogo-na, shegai i fuda i reve kalen ka le wa. ⁴ Ama a cingi n aza a ukpaḍa u upityanangu u a'ayin a na a we-cike tā iryoci, shegai a ka naka iryoci wa, she iryoci i Inusa matsumate koshi.” Aku Yesu asaka le u lazi.

Kiranai n uwenishike u da bawu wari dere

(Marku 8:14-21)

⁵ An atoni a Yesu a pasamgbanai upashi u kushiva, a asansai a bidya burodi wa. ⁶ Yesu tonuko le, “Kiranai, i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.”†

⁷ Atoni yi a ka dansa utyoku u le, “U kana tā u dana nala kpaci tsu tuko burodi wa.”

⁸ An Yesu revei ili i'ya a ka tonono, aku u wece le, “Ndyā i zuwai ya dansa utyoku u de a ukuna u da bawu i'ari n burodi? Upityanangu u de u gusa tā. ⁹ Hal n gogo-na kotsu i reve wa? Cibai n iburodi i tawun i'ya n lyatangi ama azu a tawun (5,000), kpam cibai hal i cirangi abuwi a da a buwai mbana ushani. ¹⁰ Nida ukuna u iburodi i shindere i'ya n lyatangi ama azu a nishi (4,000)? Mbana n yain n da i shadangi n abuwi a da a buwai? ¹¹ Mpa kadyanshi ka burodi ka ma yanka da wa. Ndyā i zuwai i kpaḍai ureve? Tonuko da ma tonuko da i yain ugboji n yisti u Afarishi n u aza a Sadusi.” ¹² A makorishi a tuwai a revei an kadyanshi ka yisti n burodi ka wa yan wa, shegai ukuna u uwenishike u kaban u Afarishi n aza a Sadusi.

Bituru danai Yesu da Kawauwi

(Marku 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Yesu n atoni a ne a ka walaka, an a rawai a kabon ka kari evu n ilyuci i Kasariya Filibi, u wece le, “Ya ama a ka dansa Maku ma Vuma mari?”

¹⁴ Aku a wushuki, “Aza roku a danai avu Yahaya Kalyubugi da. Aza roku a danai avu Iliya da, aza roku a danai avu Irimiya da, aza roku kpam a danai avu uza u te da a asuvu a nsumate n cau.”

¹⁵ Aku u wece le, “Eda tani, ya ya dansa mari?”

¹⁶ Simo Bituru wushuki, “Avu Kawauwi ka, Maku ma Kashila Uza u Uma.”

¹⁷ Yesu danai, “Avu uza u unā u shinga u da vari, Simo maku ma Inusa, kpaci ko uza u wenishike vu i'ya wa. Tata u va u zuba u da u wenike vu uza da mari.

¹⁸ Adama a nala, ma isa vu ta Bituru; wata, ‘Katali.’ A katali ka nala ka ma ma kunu ku atoni a va, kpam ucira u ukpa va varangu ka wa. ¹⁹ Ma naka vu ta nkukpunku n tsugono tsu zuba. Ili i'ya bawu va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka a yain i'ya wa. Ili i'ya va asaka uza roku u yain a likimba, Kashila dem a zuba wa asaka ta a yain i'ya.” ²⁰ Aku Yesu ronoi atsuvu a atoni a ne kotsu a tonuko uza a dana aya Kawauwi ki wa.

Yesu danai tyoku da wa kuwa

(Marku 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

²¹ Pini nala, Yesu gitai utonusuko atoni a ne ili i'ya ya tuwa ya gitai n eyi. U danai, “U kana ta n bana a Urishe-

lima a asu u nkoshi, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele. A ka zuwa mu ta n pana ikyamba cika, kpam a wuna mu, shegai a kain ka tatsu aku n 'yanga n uma.”

²² Bituru rono yi a ikengi, u tonuko yi, “Asaka icun kadyanshi ka nala ki, Asheku, Kashila ka asaka ili i nala yi i gitai n avu wa.”

²³ Aku Yesu webele yi, u danai, “Kanangasi, † batsa dan nā mpa! Va kangu mu ta uyan ili i'ya Kashila ka ciga mu n yain, kpaci uyawunsa u vunū tyoku u vuma da wari, tyoku u Kashila da wa.”

²⁴ Aku Yesu tonukoi atoni a ne, “Uza da baci wa ciga u woko katoni ka va, u kana ta u nani kaci ka ne. U kana ta kpam u canga mawandamgbani ma ne kain dem u tonono mu. ²⁵ Kpaci uza da baci wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba ta u da. Uza da baci u nambai uma u ne adama a va, wa tsara ta u da. ²⁶ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba u na gba, aku u namba uma u ne? Ndyā kpam vuma wa fuda wa tsupa tsara u wauwa uma u ne? ²⁷ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwa ta n tsupige tsu Tata u ne, n atsumate a zuba a ne, u tsupa ya dem a ili i'ya u yain. ²⁸ Mayun n tonuko da, aza roku a da pini a asuvu a de n gogo-na naha, a ka kuwa wa, she a wene mu utuwa n tsugono tsu va mpa Maku ma Vuma.”

Uyansaka u Yesu

(Marku 9:2-13; Luka 9:28-36)

17 An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru kabolo n Yakubu n vangu u ne Yahaya. A yuwa a zuba u masasa ma ugadi a rongoi de utyoku u le. ² Ele pini, aku a wenei u yansakai pini a kapala ka le, upetiwa'eshi u ne wa lada yavu kaara, aminya a ne kpam a waramai pun yavu katyashi. ³ Kute-kute, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara Yesu a gitai kadyanshi n eyi.

⁴ Aku Bituru danai, “Asheku, u lobono ta an tsari pini na! Asaka tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunū, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya.”

⁵ Tyoku da wari a kadyanshi, aku kalishi ka katyashi ka kimbā le. A panai kalagatsu pini a asuvu a kalishi ki, ka danai, “Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, kpam ma pana ta kayanyan n eyi. Panaka ni!”

⁶ An atoni a ne a panai kalagatsu ki, aku uwonvo u kana le hal a rukpai a varai upetiwa'eshi u le a iyamba.

⁷ Aku Yesu tuwai u sawa le, u danai, “Yanga, kotsu i pana uwonvo wa!” ⁸ An a gadigbai a'aci a le, a wene uza wa, she Yesu koshi.

⁹ Ele n a cipi a masasa mi, aku Yesu tonuko le, “Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei na vi wa, she a'ayin a da mpa, Maku ma Vuma, n 'yanga a ukpa.”

¹⁰ Aku atoni yi a wece yi, “Ndyā i zuwai awenishiki a Mele a danai u kana ta Iliya tuwa kahu Kawauwi?”

¹¹ Aku u tonuko le, “Mayun da, Iliya wa tuwa ta u fobuso ili gba. ¹² N tonuko da, eyi u tuwa de, shegai ama a reve yi wa. A yanka yi tyoku da u gan le. Nala dem a ka zuwa Maku ma Vuma ma pana ikyamba.”

¹³ Pini nala, da atoni yi a revei an Yesu ukuna u Yahaya Kalyubugi u da wa dansa n ele.

† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

Yesu t̄an̄as̄ai maku uza u ityoni i cingi

(Marku 9:14-29; Luka 9:37-43a)

¹⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a kami ka masasa mi, kakum̄a ka ama k̄ari le uvana pini. Vuma roku u tuw̄ai u kud̄angi a kapala ka ne, ¹⁵ u danai, "Asheku, pana asuvayali a maku ma v̄a! W̄a t̄a n ityoni i cingi i ipori i ucira, kpam a'ayin a roku i tsu varangu yi t̄a a asuvu a akina ko a mini. ¹⁶ N tuko yi a asu u atoni a vunu ts̄ar̄a a t̄an̄as̄a yi, shegai uza w̄a la u fudai u t̄an̄as̄a yi wa."

¹⁷ Yesu tonuko le, "Ed̄a i ryagbaja t̄a, kpam i'̄a n upityanangu wa. Hal ubana nwere d̄a ma rongo n̄ ad̄a? Kpam hal ubana nwere d̄a ma fuda ma kawunku n̄ ad̄a?" U tonukoi vuma vi, "Tuko maku mi na." ¹⁸ Aku Yesu baranai ityoni yi, aku i as̄ak̄ai maku mi. Kute-kute, maku mi ma t̄an̄ai.

¹⁹ An Yesu w̄ari utyoku u ne, aku atoni a ne a tuw̄ai ara ne a wece yi, "Ndy a zuwai at̄su tsu kp̄ad̄ai uwu-tukp̄a ityoni yi?"

²⁰ U wushunku le, "Upityanangu u d̄e u gus̄a t̄a. Mayun n tonuko d̄a, a da baci i'̄ari n upityanangu ko kenukulu tyoku u ucun u musta, ya fuda t̄a i tonuko masasa ma na, 'Mud̄a pini na vu gono nide,' kpam she ma mud̄a. Ili i'̄a la ya kp̄ad̄a uyan wa. [²¹ Iacun i ili i na yi ya wut̄a wa she n kvasu n kakuli koshi.] †

Yesu doki u danai ukuna u ukp̄a u ne

(Marku 9:30-32; Luka 9:43b-45)

²² Kain ka te an a gonoi a Galili, Yesu tonuko le, "Uza roku wa neke t̄a Maku ma Vuma a akere a ama. ²³ A ka wuna yi t̄a, shegai kain ka tatsu wa 'yanḡa t̄a a ukp̄a.'" Aku atoni yi a shad̄angi n unamgbukatsum̄a cika.

Yesu dansai ukuna u utsupa utafa

²⁴ An Yesu n atoni a ne a rawai a Kafarnahum, aza roku aza d̄a a ka wushika Kuwa ku Kashil̄a utafa u ikebe i azurufa i re i re †† a tuw̄ai ara Bituru, a wece yi, "Kawenishiki ka d̄e ka tsu tsupa utafa a Kuwa ku Kashil̄a?"

²⁵ Bituru wushunku le, "U tsu tsupa t̄a."

An u gonoi a kuwa, kahu gb̄am u kukp̄a un̄a u dana ukuna, Yesu tonuko yi, "An ya ngono n tsu kid̄aga utafa, ama a le ko gai amoci?"

²⁶ Aku Bituru danai, "Amoci a d̄a."

Yesu tonuko yi, "U k̄an̄a la vi ama a le a tsupa utafa wa. ²⁷ Shegai tsa ciga tsu nangasa le atakasuvu wa, adama a nala wala vu bana a kushiv̄a vu yain kaful̄a. Kadan ka baci dem vu git̄ai uk̄an̄a, ka va bidya. Vu kukp̄a baci un̄a u ne, va wene t̄a ukebe u azurufa u pige u te ‡ pini a asuvu u d̄a u rawai u tsupa utafa u v̄a n u vunu. Aku vu bidya u d̄a vu banka le."

† Akorongi a cau ushani aza d̄a a pur̄ai a tagar̄ada u Matiyu a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 21. †† Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ub̄anḡa. ‡ Kondo "Ikebe i azurufa i pige" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ub̄anḡa.

Uzapige a tsugono tsu zuba

(Marku 9:33-37; Luka 9:46-48)

18 A'ayin a nala yi, atoni yi a tuw̄ai ara Yesu a wece yi, "Ya wa laka tsupige a tsugono tsu zuba?"

² Yesu is̄ai maku ma kenu ma tuw̄ai ma shamgbai a kapala ka le. ³ U danai, "Mayun n tonuko d̄a, u k̄an̄a t̄a i savada i woko tyoku u mmuku n kenu, ts̄ar̄a i uwa a tsugono tsu zuba. ⁴ Adama a nala, uza d̄a baci dem u vakunki kaci ka ne tyoku u maku ma kenu ma na, aya uzapige a tsugono tsu zuba.

⁵ "Kpam uza d̄a baci dem u wushai maku ma kenu tyoku u naha n kala ka v̄a, mpa u wushai."

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Marku 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Uza d̄a baci u zuwai uza u kenu gb̄a a asuvu a atoni a v̄a a na u nusai, vuma u nala vi wa laka yi t̄a tsulobo a varangu yi a asuvu a kushiv̄a n katali ka kira ka araji usiri a udyoku u ne.

⁷ "Wa wuyana tani n ni n ama a likimba n ukuna u d̄a wa zuwa le a yain unyushi u cingi. Ukuna u nala wa git̄a t̄a, shegai ter n uza d̄a wa zuwa u git̄a vi. ⁸ Kukere ku vunu ko kune ku vunu ku zuwa vu baci unyushi, kidamgbana ka vu varangu. Wa laka vu t̄a shana vu namba kapashi ka ikyamba ka vunu ka te ts̄ar̄a vu b̄ar̄akp̄a, n u d̄a va yan n akere a re ko a'ene a re, aku a varangu vu a kuwa ku akina a d̄a bawu a ka kotso.

⁹ Keshi ka vunu ka zuwa vu baci unyushi, fodo ka vu varangu. Wa laka vu t̄a shana vu b̄ar̄akp̄a n keshi ka te, n u d̄a va yan n a'eshi a re aku a varangu vu a kuwa ku akina a d̄a bawu a ka kotso."

Agisani a macon ma ma puw̄ain

(Luka 15:3-7)

¹⁰ Yesu doku t̄a u danai, "Kiranai, kotsu vu goro ko maku ma te a asuvu a mmuku n na mi wa. N tonuko d̄a, a'̄a t̄a n atsumate a zuba a d̄a a ka rongo n Tata u v̄a u zuba." [¹¹ Kpam mpa Maku ma Vuma n tuw̄a t̄a n wauwa i'ya i puw̄ain.] ††

¹² "A dana kaliniki k̄a n̄a ncon amangatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puw̄ain, ndya wa yan? Wa as̄ak̄a t̄a amanganishinkupa n kuci n d̄a n buwai vi n̄a n lini a kagid̄ali ka masasa u bana ubolo ma te ma ma puw̄ain vi. ¹³ U wene baci ma, n tonuko d̄a, wa la t̄a upana kayanyan a kaci ka ma te ma nala mi kapala n amanganishinkupa n kuci n d̄a bawu n puw̄ain vi.

¹⁴ Nala dem w̄ari n Tata u d̄e uza d̄a w̄ari a zuba, wa ciga uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na mi u puw̄an wa."

Uza roku u nusuka vu baci

(Luka 17:3)

¹⁵ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Utoku u vunu u nusuka vu baci, bana ara ne vu tonuko yi i'ya u yanka

†† Akorongi a cau ushani aza d̄a a pur̄ai a tagar̄ada u Matiyu a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 11.

vu vi. Shegai i yain kadyanshi ki utyoku u de ama a re. U wushuku baci, vu gonuko yi de la vi a ure. ¹⁶ Shegai u 'yuwan baci uwushuku, doku vu bana ara ne n uza roku ko ama a re. Vu yan baci nala vu shadangu ta udani u da Tagarada u Kashiḷa u danai, ama a re ko ama a tatsu a da a gain a reve n ukuna kahu a bidya uza uza u unyushi. ¹⁷ U 'yuwan le baci upanaka, aku vu tonuko atoku a Atoni. U 'yuwan baci upanaka Atoni yi, aku i bidya yi yavu uza da bawu u wushuki n Kashiḷa, ko kpmam yavu kawushi ka utafa."

Ubishinka ko kpmam u'asaka uyan

¹⁸ Yesu doki u danai, "Mayun n tonuko da, ili i'ya bawu va asaka uza roku u yain a likimba, Kashiḷa dem a zuba wa asaka a yain i'ya wa. Ili i'ya va asaka a yain a likimba, Kashiḷa dem a zuba wa asaka ta i'ya.

¹⁹ "Kpmam i'ya baci ama a re a de a wushuki n i'ya a likimba hal i yankai i'ya kvasu, Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da ta i'ya. ²⁰ Kpaci asu u da baci ama a re ko ama a tatsu a bolongi a asuvu a kala ka va, ma ta pini n ele."

Kagbashi ka ka 'yuwain ucimbusuka

²¹ Pini nala, Bituru tuwai ara Yesu u wece yi, "Asheku, utoku u va u lya baci kelime n uyansaka mu unyushi, ku yain ka u gain n cimbusuka yi, hal ubana kushindere?"

²² U wushuki, "Kushindere ka wa, shegai kushindere kadobo amangatatsunkupa.

²³ "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: A yan ta magono ma roku uza da u yawunsai u wushi ikebe i'ya wa tonu agbashi a ne. ²⁴ Tyoku da wari pini a uwusha ikebe yi, aku a tuko yi kagbashi ka roku uza da magono mi ma tonu ikebe i zinariya i pige i pige azu kupa (10,000). ^{††25} Kagbashi ki ka n ikebe i'ya wa fuda wa tsupa kutan ku ne ki wa. Pini nala, magono ma danai gbā ili i'ya kagbashi kari n i'ya a denge i'ya, hal n kagbashi ki n uka u ne na mmuku n ne dem. Tsara a bidya ikebe yi a tsupa magono mi kutan ku ne.

²⁶ "Shegai kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, 'Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta gbā i'ya va tonu mu.'

²⁷ Pini nala, magono mi ma panai vuma vi asuvayali. U asaka vuma vi u lazi, kpmam u tonuko yi u asaka kotsu u tsupa kpmam ikebe yi wa.

²⁸ "Tyoku da kagbashi ki kari a nwalu, aku u gawunsai n kagbashi ka roku uza da wa tonu ikebe i azurufa amangatawun (100). [‡] Pini nala, u gaga yi udyoku, n u tonusuko yi, 'Tsupa mu i'ya ma tonu vu!'

²⁹ "Aku kagbashi ki ka kudangi ka folo yi, 'Yanka mu ahankuri, ma tsupa vu ta i'ya va tonu mu vi.'

³⁰ "Shegai kagbashi ka kagitā ki ka 'yuwan yi upana iyali, u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali hal a'ayin a da u tsupai kutan ki. ³¹ An agbashi a da a buwai vi a panai

i'ya i gitai, asuvu a le a namgba ta cika. Pini nala, a banai a asu u magono a tonuko yi i'ya i gitai.

³² "Aku magono ma isa kagbashi ka kagitā ki u tonuko yi, 'Avu kagbashi ka gbani, an vu folo mu n asansa n i'ya ma tonu vu, aku n tonuko vu vu asaka she vu tsupa wa vi. ³³ She wari vu pana dem utoku u vunu kagbashi ki iyali, tyoku da n pana vu iyali.'

³⁴ Magono mi ma yan ta upan cika hal u zuwai a banka yi a kuwa ku a'ali tsara a yanka yi mavura cika, hal she a'ayin a da u fudai u tsupai i'ya magono mi ma tonu yi.

³⁵ "Magono ma nala mi ma yan ta i'ya Tata u va uza da wari a zuba wa yanka da i 'yuwan baci ucimbusuka atoku a de a asuvu a atakasuvu a de."

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo

(Marku 10:1-12; Luka 16:18)

19 An Yesu kotsoi udansa ili i nala yi, aku u lazi u asaka Galili u banai a ubongu u Yahuda a upashi u Agata a Urudu. ² Kakuma ka ama ushani ka tonu yi, u tanasa aza a mballa a le.

³ Afarishi a roku a tuwai a ka ciga a wanda yi n keci, a da, "Mele ma wushunku vuma u asaka uka u ne a ukuna u da baci dem u wenei u yanyi?"

⁴ Yesu wushuki, "I yan ta kaneshi a Tagarada u Kashiḷa an Kashiḷa ka yain likimba, 'U yan le ta vali n uka. ⁵ Ili i'ya i zuwai vali wa asaka tata u ne na mma u ne u padara n uka u ne i'ya gai la vi. Ama a re a le a ka woko ta uza u te.' ^{††6} A ka yan kpmam ama a re wa, shegai uza u te. Adama a nala, ili i'ya baci Kashiḷa ka gawain, kotsu uza u peci i'ya wa."

⁷ Afarishi yi a wece yi, "Nda i zuwai Musa nakai Mele u da uza u naka uka u ne tagarada u upece iyolo aku u asaka yi u wala?"

⁸ U wushuki, "Asaka da Musa asaka da i peci n aka a de adama a da i ryagbajai i kpadai upana uwenishike u Kashiḷa, shegai a kagitā Kashiḷa ka wushuku n ukuna u nala wa. ⁹ Kpmam n tonuko da, uza da baci dem u pecei n uka u ne adama a tsishankala a da baci wa, aku u zuwai u roku, tsishankala tsa vuma u nala vi wa yan n eyi."

¹⁰ Atoni a ne a tonuko yi, "Nala baci wari a mere ma vali n uka u ne, wa laka ta la vi uza u rongu bawu u zuwai uka."

¹¹ U wushuki, "Uwenishike u na u kana uza dem wa, shegai aza da Kashiḷa ka nakai u da. ¹² Ukuna u da pini u da wa zuwa aza roku a kpadā uzuwa aka. Aza roku a matsa le ta a ka fuda a ka matsa wa. Aza roku cina a matsa le de, aku aza roku a yanka le. Aza roku kpmam a bidiga ta kaci ka le a ka zuwa aka wa adama a tsugono tsu zuba. Shegai uza da baci dem uwenishike vi u kana, she u wushuku n u da."

Yesu na mmuku n kenu

(Marku 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Ama roku a tukoi mmuku n le ara Yesu tsara u tadanku le akere u yanka le kvasu, aku atoni a ne a baranai ama yi a asaka yi udamgbarasa.

† 18:16 U.MI. 19:15. †† Kondo "Ikebe i zinariya i pige i pige" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga. ‡ Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

†† 19:5 Kag. 1:27; Kag. 5:2; Kag. 2:24.

¹⁴ Shegai u danai, "Asakai mmuku n kenu n tuwa ara va, kotsu i bishinka le wa. Ama da a'ari icun i mmuku n na mi alya aza a tsugono tsu zuba." ¹⁵ An u tadanki mmuku mi akere, aku u lazai.

Kalobo ka utsari

(Marku 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ An nala u wurai, aku kalobo ka roku ka tuwai ara Yesu u wece yi, "Kawenishiki, icun i ili i shinga i eni i'ya ma yan aku n tsara uma u da bawu wa kotso?"

¹⁷ Yesu tonuko yi, "Nda i zuwai va wece mu a kaci ka ili i shinga? Kashila ka koshi uza u shinga. Va ciga baci vu tsara uma u da bawu wa kotso, u kana ta vu naka mele ma ne tsupige."

¹⁸ Kalobo ki ka wecikei, "Ucun u mele ma eni?"

U wushuki, "Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu vaku n uka u da bawu wari u vunu wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaban kabetsu wa. ¹⁹ Naka mma n tata u vunu karinga. 'Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.' "†

²⁰ Kalobo ki ka danai, "Ma yansa ta ili i nala yi gba. Nda kpam i buwai i'ya i gain n yain?"

²¹ U wushuki, "Va ciga baci vu woko uza maci, wala vu ba vu denge gba i'ya wari n i'ya, vu banga aza a unambi n ikebe yi, va yan ta n utsari a zuba. Pini nala, vu tuwa vu woko katonu ka va."

²² An kalobo ki ka panai nala, aku u lazai n unamgbukatsumaka cika. Kpaci wa ta n utsari cika.

²³ Yesu tonukoi atoni a ne, "Mayun n tonuko da, wa wuyana ta uza u utsari u uwa a tsugono tsu zuba. ²⁴ N tonuko da, wa laka ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila."

²⁵ An atoni a ne a panai nala, a yain majiyan cika hal a wecikei, "Ya wa uza da wa tsara iwauwi?"†

²⁶ U kondono le u danai, "Ili i'ya bawu vuma wa fuda wa yan i'ya la vi, shegai Kashila ka fuda ta ka yan ko ndya wa."

²⁷ Bituru tonuko yi, "Tsu asaka de gba ili i'ya tsari n i'ya tsara tsu tonu vu, ndya wa tsa tsara?"

²⁸ U tonuko le, "Mayun n tonuko da, mpa Maku ma Vuma n dusuku baci a karatsu ka pige ka tsugono a a'ayin a savu, eda aza da i tono mu, ya dusuku ta dem a aratsu kupa n a re, i yanka agali kupa n a re a Isara'ila afada. ²⁹ Gba uza da baci u asakai i'ya wari n i'ya adama a va; (wata, a'uwa, ko tata ko mma, ko atoku aka n a'ali, ko mmuku, ko ashina), a ka tsupa yi ta i'ya hal kadobo amangatawun (100). Wa tsara ta kpam uma u da bawu wa kotso. ³⁰ Shegai n gogo-na ama ushani aza da a'ari aza a kagita a ka woko ta aza a makorishi, ama kpam ushani aza da a'ari a makorishi a ka woko ta aza a kagita."

Azamaninga a kashina ka cinwi

20 An Yesu wari a utono tyoku da tsugono tsu zuba tsari, u da, "A yan ta vuma roku uza da wari n

† 19:19 Uwt. 20.

kashina ka cinwi.† Kain ka te n kpasani, u wuta tsara u boli azamaninga aza da a ka yanka yi manyan a kashina ka ne. ² U wushuku ta wa tsupa le ikebe i uliva; wata, ukebe u azurufa u te. †† Aku u tutsuku le a ba a yanka yi manyan a kashina ka ne.

³ "An kaara ka gadigba, aku wa wura a mere ma kuden, pini nala, u wenei ama roku kushani bawu a ka yan ko ili. ⁴ Aku u bidya le u tonuko le wa tsupa le ta ili i'ya i gain u tsupa le kaara ka kotso baci. ⁵ A lazai a ba a yain manyan a kashina ka ne.

"An kaara ka rawai a kaci, n ulapa u uwule u tatsu kpam, u doku ta dem u yain nala. ⁶ An ulapa u uwule u te u manyan u wokoi, eyi pini a asuvu a ilyuci yi, aku u wenei ama roku kushani. U wece le, 'Nda i zuwai ara ya liva bawu manyan?'

⁷ "A wushuki, 'Tsu tsara uza da u bidya tsu manyan wa.'

"Vuma vi u tonuko le, 'Walai i ba i yain manyan a kashina ka va.'

⁸ "An kaara ka kotsoi, aku u tonukoi uzapige u azamaninga vi, 'Isa azamaninga yi vu tsupa le. Gitu vu tsupa aza da n korusoi ubidya ubana a asu u aza a kagita.'

⁹ "An azamaninga aza da a yain manyan ma ulapa u uwule u te koshi a tuwai uwusha ikebe i le, ya dem u wusha ikebe u azurufa u te. ¹⁰ An aza da a gitai manyan ili i kpasani a tuwai uwusha i le, ya dem zuwa ta uma u da wa tsara i'ya i lai i aza a nide. Shegai gba le a naka le dere tyoku u aza a kagita. ¹¹ An a nakai ya dem i ne, aku a tonukoi uza u kashina vi, ¹² 'Aza da a korusoi utuwa manyan ma ulapa u uwule u te u da koshi a yain. Shegai vu tsupa le dere n atsu. Kpam tsu liva ta a manyan a kaara ka shen.'

¹³ "Uza u kashina vi u wushunki uza u te u le, 'Uza u va, n ryafa da wa. N tsupa da ta dere tyoku da tsu zuwamgbani. ¹⁴ Bidya ukebe u vunu vu wala! Ma ciga ta n tsupa aza da n korusoi ubidya dere tyoku da n tsupa da. ¹⁵ Ma yan ta ili i'ya ma ciga n ikebe i va. Malyon ma ya yan an n yankai ama a nala yi ili i shinga? "

¹⁶ Aku Yesu danai, "Nala wari. Uza u kagita wa woko ta a makorishi, uza u makorishi kpam u woko uza u kagita."

Yesu doki u danai tyoku da wa kuwa

(Marku 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ An Yesu wari nwalu ubana a Urishelima, aku u isa Kupanamere vi paki, u tonuko le, ¹⁸ "Tsu bana baci a Urishelima, a ka neke ta Maku ma Vuma a akere a adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa. ¹⁹ Aku a nakangu yi a akere a Awulawa a yan yi mavura, a bawin yi, aku kpam a wandamgbana yi a mawandamgbani. Shegai wa 'yanga ta a kain ka tatsu."

†† Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

Ufolu u mma u Yakubu n Yahaya

(Marku 10:35-45)

²⁰ Aku mma u mmuku n Zabidi u tuwaji ara Yesu na mmuku n ne n re, Yakubu n Yahaya. Aku u kudangi wa folo yi u yanka yi ili i shinga.

²¹ Yesu wece yi, "Ndya va ciga n yanka vu?"

U danai, "Vu uwa baci a tsugono tsu vunu, va asaka mmuku n re n va n dusuku evu n avu, uza u te a ulyaki uza u te kpam a ugula u vunu?"

²² Shegai Yesu wushunku le, "I reve kalen ka ili i'ya ya wecike vi wa. Ya fuda ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so?"

Alobo yi a wushuki, "Tsa fuda ta."

²³ Yesu wushunku le, "Mayun da ya so mako ma upana u ikyamba ma ma so. Shegai ma fuda ma dangasa uza da wa dusuku a ulyaki u va ko a ugula u va wa. Asu u nala vi u ama da Tata u va u fobusukoi u da."

²⁴ An atoni kupa a da a buwai vi a panai nala, aku a ka pana upan u ama a re a nala yi. ²⁵ Yesu isa atoni yi gba a asu u te, u tonuko le, "I reve ta ngono ma Awulawa a tsu wenike ta ama ucira. Kpam azapige a le a tsu yan ta manyan n tsupige tsu le a kaci ka ama.

²⁶ Shegai ugan nala gitā n ada wa. Uza da baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma de, u kana ta u woko kagbashi ka de. ²⁷ Ko ya baci wa ciga u woko a kapala ka de, u kana ta u gbashika da. ²⁸ Ko mpa gbam Maku ma Vuma n tuwa adama a da ama a ka gbashika mu wa, shegai n gbashika ama, kpam n naka uma u da wa wauwa ama ushani a unyushi u cingi u le."

Yesu tanasai arumba ama a re

(Marku 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ An Yesu n atoni a ne a ka wuta a Jeriko, kakuma ka ama ushani ka tono le. ³⁰ Arumba ama a re a da a'ari ndishi a ikengi i ure a panai a da Yesu da wa wura, aku a gitai isali, n a dansi, "Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!"

³¹ Aku kakuma ki ka tonuko le a pada, shegai a doku a salai cika, "Asheku, Maku ma Dawuda! Pana asuvayali a tsunu!"

³² An Yesu panaka le, aku u shamgbai, u wece le, "Ndya ya ciga mu n yanka da?"

³³ A wushuki, "Asheku, tsa ciga ta tsu wene asu!"

³⁴ Aku Yesu pana le asuvayali, u sawai a'eshi a le. Kute-kute a wenei asu, aku a tono yi.

Yesu uwai a Urishelima

(Marku 11:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)

21 An Yesu n atoni a ne a ka rawa evu n Urishelima, aku a uwai a ilyuci i Betafaji a Masasa ma Zayitum.† Aku u tutsuki ama a re a wala a kapala ka le. ² U tonuko le, "Walai i bana a une u da wari a kapala. I rawa baci de, ya cina ta maku ma makparyagi na mma u ne. I tatsukpa n da i tuko. ³ Uza roku u wece da baci ili i'ya i zuwai ya tatsukpa n da, i tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga n da.' Kute-kute wa asaka da ta i laza na da."

⁴ Nala u gitā ta tsara a shadangu ili i'ya Zakariya matsumate u danai:

⁵ "Tonukoi aza a Sihiyona:† †

'Magono ma de ma la ma tuwa!

Uza u uvakunku kaci da, wa walaka makparyagi.

Wari a utuwa a zuba u maku ma makparyagi.' ††

⁶ Aku atoni yi a lazai a ba a yain ili i'ya Yesu tonuko le a yain. ⁷ A tukoi maku ma makparyagi mi na mma u ne dem, aku a poloi aminya a le a zuba u le, u yuwa.

⁸ Ama ushani a polusoi aminya a le a ure, aza roku kpam a kodusoi avuku a ndanga a polusoi a ure. ⁹ Aza roku a walai a kapala ka Yesu, aza roku kpam a tono yi a kucingā n a salasi,

"Hosana, ‡ cikpalai Maku ma Dawuda!"

"Kashila ka zuwuka yi unā u shinga, eyi uza da wari a utuwa n kala ka Magono ma Zuba!"

"Hosana, cikpalai Kashila!"

¹⁰ An Yesu uwai a Urishelima, gba ama a shadangi n ipeli. A wecikei, "Ya kumbu vuma u na vi?"

¹¹ Aku kakuma ka ama ki ka danai, "Vuma u na vi aya Yesu, matsumate uza u ilyuci i Nazara u uyamba u Galili."

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila

(Marku 11:15-19; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22)

¹² Yesu uwai a asuvu a Kuwa ku Kashila, aku u lokoi gba aza da a ka yan pini tsilaga. Aku u kpatalai u wacinsai gba iteburu i ama da a ka savadasa icun i ikebe kau-kau. U wacinsai kpam ikirika i aza da a ka dengishe ntambara. ¹³ U tonuko le, "A korongu ta a Tagarada u Kashila a da, 'A ka isa ta kuwa ku va kuwa ku kavasu.' Shegai i gonukoi ka kaburu ka aza a magajaka."

¹⁴ Arumba n awunu a tuwai ara ne pini a Kuwa ku Kashila ki, aku u tanasa le. ¹⁵ Adaraki a pige n awenishiki a Mele a wene yi wari uyansa ili i majiyan, a wenei kpam mmuku ma cikpalasa yi pini a Kuwa ku Kashila ki, n a dansi, "Hosana, cikpalai Maku ma Dawuda." Gba ili i nala yi i zuwai adaraki a pige n awenishiki a Mele yi a panai upan cika.

¹⁶ Aku a wecei Yesu, "Vu pana gbam ili i'ya mmuku n naha mi mari udansa?"

U wushunku le, "N pana ta. Kotsu i taba ukaneshi a Tagarada u Kashila wa, a asu u da u danai, 'Kashila, vu wenishike ta mmuku n shawu na mmuku n shili a shipi ishpa i icikpali?'" ††

¹⁷ Aku u lazai u asakai ilyuci yi ubana a Batani, nte u wansai de.

Yesu yankai madanga ma kapopi unā

(Marku 11:12-14, 20-24)

¹⁸ N kpasani ku de an Yesu wa gono a ilyuci, aku kambulu ka kana yi cika. ¹⁹ U wenei madanga ma kapopi a ikengi i ure, u banai pini, shegai u cina pini ili-

† Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. †† 21:5 Zak. 9:9. ‡ "Hosana" idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, "Kashila ka wauwa yi!" ko kpam "A cikpala yi." †† 21:16 Ishp. 8:2.

maci wa, she avuku koshi. Pini nala, u tonukoi madanga mi, "Va doku va matsa ilimaci kpmam wa!" Kute-kute madanga mi ma ekpei.

²⁰ An atoni a ne a wenei nala, a yain majiyan. A we-cikei, "Nida madanga mi ma ekpei gogo?"

²¹ U wushunku le, "Mayun n tonuko da, i'a baci n upityanangu bawu i yain malala, ya fuda ta dem ya yan ili i'ya n yankai madanga ma na mi hal gbam i'ya i lai la. Ya fuda ta i tonuko masasa ma na, 'Wala ba vu rukpa a mala.' I'a baci n upityanangu, nala wa woko. ²² I wushuku baci, ya tsara ta gba ili i'ya i wecikei a'ayin a da baci i yain kvasu."

A yain malala ma ucira u Yesu

(Marku 11:27-33; Luka 20:1-8)

²³ Yesu gonoi a Kuwa ku Kashila u gitai uwenishike. Aku adarakpi a pige na nkoshi a tuwai ara ne, a wece yi, "Ucira u eni u da va yansa ka ili i na yi? Kpmam ya naka vu u da?"

²⁴ U wushunku le, "Ma ta n keci ku te ka ma ciga n yan da. I fuda baci i wushuki ka, ma tonuko da ta tyoku da n tsara ucira u da ma yansa ka ili i na yi. ²⁵ Ya naka Yahaya ucira u ulyubugusu?† Kashila ka zuba ka ka naka yi u da, ko gai a asu u ama da u wuta?"

Aku a dansai utyoku u le, a danai, "Tsu dana baci, 'A zuba u da u wuta,' wa dana ta, 'Ndya i zuwai bawu i wushuki n eyi?' ²⁶ Tsu dana baci, 'A asu u ama da u wuta,' tsa pana ta uwonvo u ili i'ya ama yi a ka yanka tsu, kpaci a bidya ta Yahaya matsumate ma."

²⁷ Aku a wushunku yi, "Tsu reve wa."

U danai, "Mpa dem ma tonuko da uza da u naka mu ucira u da ma yansa ili i na yi wa."

Agisani a mmuku m alobo ama a re

²⁸ Yesu danai, "Ma yanka da ta alabari a vuma roku uza da wari na mmuku n re, aku i tonuko mu ili i'ya i yawunsai. Tata u le u banai ara maku ma ne ma pige, u danai, 'Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara!'"

²⁹ "Maku mi ma wushuki, 'Ma bana wa.' Shegai u gonoi u banai.

³⁰ "Aku tata u le vi u banai a asu u maku ma ire mi, u tonuko yi, 'Wala ba vu yain manyan a kashina ka cinwi ara.'

Aku maku mi ma wushuki, 'Ma bana ta,' shegai u bana wa.

³¹ "A asuvu a mmuku n re n na mi, ya naka tata vi karinga?"

Aku adarakpi na nkoshi n pige mi a wushuki, "Maku ma kagita ma."

Yesu tonuko le, "Mayun n tonuko da, awushi a utafa n ashankala a ka uwa ta a tsugono tsu Kashila kahu eda i uwa. ³² Yahaya Kalyubugi tuwa ta tsara u wenike da ure u da ya tsara uma. Shegai i 'yuwain uwushuku n eyi, aku awushi a utafa n ashankala a wushuku ta. Ko an i wenei ukuna u na vi, i kpa da ukpatala i asaka ure u de kpmam i wushuku n eyi wa."

Agisani a azamanninga a cingi

(Marku 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ Yesu danai, "Panai alabari a na yi: A yan ta vuma roku uza da wari n kashina ka cinwi. U kanzai ka n kasaga, aku u gawai kadaka ka ukpokuso ilimaci i cinwi yi. U mai kpmam kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u naka acimbi a roku haya, eyi kpmam u lazai nwalu. ³⁴ An a'ayin a uta ilimaci yi a yain, aku u suki agbashi a ne a ba a wushika yi kapashi ka ne ka ilimaci yi.

³⁵ "Shegai acimbi yi a kana agbashi yi. Aku a lapai uza u te, a wunai uza u ire, uza u tatsu kpmam a varasa yi n atali hal u kuwai. ³⁶ Aku uza u kashina vi u suki agbashi a roku ushani a ba a wushika yi ilimaci yi. Pini nala, a yanka le dere tyoku da a yankai aza a kagita yi. ³⁷ Uza u kashina vi u korusoi u suki maku ma ne ubana a asu u ama vi, kpaci u yawunsa ta ko a ka wene karinga ka ne.

³⁸ "Shegai an ama yi a wenei maku mi, a dansai utyoku u le, 'Maku ma na ma lya ta agadu a kashina yi. Tsu wuna yi baci, ka woko ta ka tsunu!' ³⁹ Aku a kana yi, a rono yi uwuta a kashina ka cinwi ki a wuna yi."

⁴⁰ Yesu wecei adarakpi a pige n Afarishi yi, "Uza u kashina u nala vi u tuwa baci, ndya i wenei wa yanka ama a nala yi?"

⁴¹ Aku a wushuki, "Wa wuna le ta, aku u naka aza roku kashina ki, aza da a ka naka yi kapashi ka ilimaci i kashina i ne a a'ayin a da a gain."

⁴² Yesu tonuko le, "Nala wari, i yan ta kaneshi u ukuna u na vi a Tagarada u Kashila, u da u danai:

" 'Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.

Magono ma Zuba ma ma yain ili i na yi, kpmam ili i majiyan i'ya ara tsunu.' †

⁴³ "N tonuko da ukuna u mayun, a ka bidya ta tsugono tsu Kashila ara de a naka aza da a ka yan ili i'ya Kashila ka ciga a tsugono tsu ne. ⁴⁴ Vuma da u rukpa i katali ka na wa koduso ta, kpmam uza da katali ki ka varai, vuma u nala vi wa yuruwa ta yuku-yuku." ††

⁴⁵ An adarakpi a pige n Afarishi a panai alabari a da u yansa ka le, aku a revei an n ele da wa yan. ⁴⁶ A ka ciga a kana yi, shegai a ka pana ta uwonvo u ama yi, kpaci ama yi a wushuku ta Yesu matsumate ma.

Agisani a abiki a iyolo

(Luka 14:15-24)

22 Yesu doki u yain manyan n alabari tsara u wenishike ama, ² "Tsugono tsu zuba tsa woko ta tyoku u agisani a naha: A yan ta magono ma roku uza da u fobusukoi maku ma ne abiki a iyolo. ³ U libanai ama roku a asu u abiki vi. An a ka gitai abiki yi, aku u suki agbashi a ne a isa ama yi, shegai a 'yuwain utuwa. ⁴ "Aku u doki u suki agbashi a roku, u danai, 'Tonukoi ama da n libanai vi a fobuso de abiki yi. A kida ta ana-ka a shinga a da n lakai uciga a fobusoi inyama yi. Tuwai a asu u abiki vi.'

† 21:42 Ishp. 118:22-23. †† Akorongi a cau a roku aza da a pu-rai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 44.

⁵ “Shegai aza da u libanai vi a tuwa wa. Aza roku a lazai ubana a ashina, aza roku kpm ubana a kuden. ⁶ Aza roku kpm a kana agbashi yi a lapa le, a wunai. ⁷ Pini nala, u yain upan cika, u suki asoje a wuna aza a magalaka yi kpm a runukpa ilyuci i le. ⁸ “Aku magono mi ma tonukoi agbashi yi, ‘A kotso de afobi a abiki a iyolo yi. N libana ta ama, shegai a ratsa a tuwa wa. ⁹ Adama a nala, walai a ire i ilyuci yi, uza da baci dem i wenei i libana yi u tuwa a asu u abiki vi.’ ¹⁰ Pini nala, agbashi yi a lazai a ba a bolomgbonoi gba aza da a wenei, aza a shinga n aza a cingi. Aku a asu u abiki vi u shadangi n amoci. ¹¹ “An magono mi ma tuwai tsara u wene amoci yi, aku u wenei vuma roku uza da bawu u ukai aminya a shinga. ¹² U wece yi, ‘Avu, nida bawu vu ukai aminya a shinga utuwa a asu u abiki vi?’ Vuma vi u fuda u dana ko ili wa. ¹³ “U tonukoi agbashi a roku, ‘Sira niyi akere n a'ene, i vutala yi a asuvu a karimbi, nte ama a ka sa pini n ulu-musa u a'anga adama a mbala.’ ¹⁴ “Mayun da, a libana ta ama ushani, shegai kenu da a dangasai.”

Keci a kaci ka utsupa u utafa

(Marku 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Aku Afarishi a bolomgbonoi kaci tsara a wandi Yesu u dana ili i roku kotsu a tsara ili i'ya a ka kana yi n i'ya. ¹⁶ Aku a sukunku yi atoni a le a roku n atoni a Hiridu. A danai, “Kawenishiki, tsu reve ta avu vuma u maci u da, kpm va wenishike ta ili i shinga i ure u Kashila. Vu bidya ta ya dem una u te, ko ya tani baci wari. ¹⁷ Tonuko tsu uyawunsa u vunu. U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa magono ko tsu kpadu utsupa?” ¹⁸ U reve ta uyawunsa u cingi u le, aku u tonuko le, “Eda aza a maci a kaban! Nda i zuwai ya ciga i wanda mu? ¹⁹ Wenike numu ukebe u azurufa † u da i tsu tsupa utafa n i'ya.” Aku ama yi a wenike yi ukebe vi. ²⁰ U wece le, “Kulu n kala ka yai ka kari pini?” ²¹ Aku ama a wushuki, “Ka Kaisa Magono ka.” U tonuko le, “Naka Kaisa ili i'ya i'ari i ne, Kashila kpm i naka yi ili i'ya i'ari i Kashila.” ²² An a panai nala, a yain majiyan. Aku a lazai a asaka yi.

Keci a kaci ka u'yangā u ukpa

(Marku 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Aza a Sadusi a wushuku an ama a ka 'yangā a ukpa a kuwa baci wa. Kain ka ka nala ki, aza a Sadusi a roku a tuwai ara Yesu a wece yi, ²⁴ “Kawenishiki, Musa dana ta, ‘Vuma u kuwa baci bawu mmuku, u kana ta utoku u ne u sotuku uka vi tsara u matsaka yi mmuku.’ ²⁵ A yan ta ama a roku ama a shindere uza n utoku aza da a rongoi pini na. Uza u kagita u zuwai uka, shegai u kuwai bawu maku, aku uza u ire u sotuki marana mi. ²⁶ Eyi dem u kuwai bawu mmuku, aku uza u tatsu u sotuki dem marana mi. Nala a rongoi uyansa hal u bansa

† Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga. †† 22:24 U.Ml. 25:5-6.

le iyolo gba. ²⁷ A makorishi, uka vi dem u kuwai. ²⁸ Kashila ka 'yangasa baci akushe, uka u yai u da wa woko? Kpaci u wolo ta ama a shindere a le gba.” ²⁹ U wushunku le, “Eda i reve wa, kpaci i reve ili i'ya Tagarada u Kashila u danai wa, kpm i reve n ucira u Kashila wa. ³⁰ A'ayin a da baci akushe a 'yangai, a ka yan iyolo ko kpm a wutukpa iyolo wa. A ka woko ta tyoku u atsumate a zuba. ³¹ Mayun da i yan ta kaneshi u ili i'ya Kashila ka danai a ukuna u u'yangā u ukpa. ³² Kashila ka dana ta, ‘Mpa Kashila ka Ibirahi, n Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu.’ † Kashila aya Kashila ka aza a uma, shegai ka akushe wa.” ³³ An kakuma ka ama ka panai nala, aku a yain majiyan ma uwenishike u ne.

Mele ma ma lai ugbonguro

(Marku 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ An Afarishi a panai a da aza a Sadusi a fuda a wushuku wa, aku a bolomgbonoi. ³⁵ Uza u te a asuvu a le, kawenishiki ka Mele ka, u matsai wa ciga u wandi Yesu n keci ku na:

³⁶ “Kawenishiki, mele ma eni ma ma lai ugbonguro a asuvu a Mele ma Musa?”

³⁷ U wushuki, “Ciga Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu gba. Vu cigi yi n uma u vunu n kakiri ka vunu gba.’ ³⁸ Mele ma kagita ma la vi ma kpm ma lai ugbonguro. ³⁹ Mele ma ire dem una u te da mari: ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ⁴⁰ A kaci ka Mele ma re ma na ma uwenishike u Musa n u nsumate wari.”

Kawauwi ki Maku ma yai ma?

(Marku 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Afarishi yi pini a asu u te, aku Yesu wece le, ⁴² “Uyawunsa u eni u da i'ari uyan a kaci ka Kawauwi? Maku ma tsikaya ma yai ma?”

A wushuki, “Ma Dawuda ma.”

⁴³ Aku u tonuko le, “Nida Dawuda isa yi ‘Asheku’? Kulu Keri ku zuwa ta Dawuda danai,

⁴⁴ “Magono ma Zuba ma tonuko ta Asheku a va:

Dusuku a ulyaki u va

hal n zuwa atokulalu a vunu a kere ka adeshikpetsu a vunu.’ ⁴⁵

⁴⁵ “An u wokoi Dawuda isa yi Asheku, nida kpm wa woko maku ma ne?” ⁴⁶ Ko uza u fuda u wushunku yi wa, kpm ko uza u wuta karara bawu uwonvo u wece yi keci ku roku wa.

Yesu naka azapige a roku unyushi

(Marku 12:38-39; Luka 11:43, 46; Luka 20:45-46)

23 Yesu tonukoi kakuma ka ama ki kabolo n atoni a ne, ² “Awenishiki a Mele n Afarishi a'a ta n ucira u da a ka tonuko da ili i'ya Mele ma Musa ma danai. ³ Adama a nala, i toni i'ya a wenishike da, shegai kotsu i yain tyoku da ele a ka yansa wa. Kpaci i'ya a tsu dansa kau da n i'ya a tsu yansa. ⁴ A tsu tadanku ta ama

‡ 22:32 Uwt. 3:6. †† 22:37 U.Ml. 6:5. ††† 22:39 Adkp. 19:18. †††† 22:44 Ishp. 110:1.

ucanga u araji u da bawu a ka fuda a ka canga. Kpam a tsu dambula gbam a dana asaka a banka majubu a banga le ucanga wa.

⁵“A tsu yan ta ili i shinga tsara ama a wene le. Kpam ya dem u tsu sira ta alawu a da a'ari n Kadyanshi ka Kasilā, shegai alawu a Afarishi a la ta ugbonguro. Ikali i'ya i'ari a ikengi i aminya a le i la ta dem ug-bonguro. ⁶A la ta uciga a asu u ndishi u shinga a asu u abiki n asu u ndishi u kapala a agata a Kasilā. ⁷Kpam a'a baci a kuden, a tsu la ta uciga ama a danasa le n kala ka karinga; wata, 'Kawenishiki.'

⁸“Shegai eda she i asaka uza u isa da 'Kawenishiki' wa, kpaci Kawenishiki ka te ka i'ari n ka, kpam atoku a da i'ari. ⁹Kpam kotsu i isa uza n kala ka karinga 'Tata' a likimba wa, kpaci Tata u te u da i'ari n u da uza da wari a zuba. ¹⁰Kotsu i asaka uza u isa da 'Uzakuwa' wa, kpaci Uzakuwa u te da; wata, Kawauwi. ¹¹Uza da baci wari uzapige, she u woko kagbashi ka atoku. ¹²Uza da baci u bidyai kaci ka ne uzapige, a ka gonuko yi ta kenu. Uza da kpam u bidyai kaci ka ne kenu, a ka gonuko yi ta uzapige.

¹³“Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! Kpaci i kangi ama utsutsu u u'awa a tsugono tsu zuba. Eda i uwa a tsugono tsi wa, i asaka tani aza da a ka ciga uwa a uwa wa. [¹⁴Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! Eda aza da i tsu lya ucanga u nranan n a'awa a le, i yain kpam kvasu ka ugadi tsara ama a wene da. A ka yan da ta mavura cika ma ma lai ma aza da a buwai.] †

¹⁵“Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! Kpaci i tsu pasamgbana ta mala i bana a iyamba i mbari tsara i zuwa uza u te u woko katonni. A'ayin a da baci i tsara yi aku i gono i zuwa yi u woko uza u akina hal u la da cika.

¹⁶“Ter de eda aza da ya tono n ama, dana arumba a da i'ari! I da,

'Ama a tsina baci n Kuwa ku Kasilā a'ayin a da a ka ya kazuwamgbani, wa n ukuna wa. Shegai a tsina baci n zinariya u da wari a Kuwa ku Kasilā ki, u kana ta a shamkpa kazuwamgbani ki mai.'

¹⁷“Eda arumba a gbani, atengeshi. Nda wa ve i lakai kalen: zinariya vi ko gai Kuwa ku Kasilā ka ku zuwai zinariya vi wa rongo uwulukpi? ¹⁸Kpam i danai,

'Ama a tsina baci n asudaraka, wa n ukuna wa. Shegai a tsina baci n kune ku kari a asudaraka vi, u kana ta a shamkpa kazuwamgbani ki.'

¹⁹“Icun i urumba u eni u da wa la! Nda wa ve i lakai kalen: kune ki ko gai a asudaraka u da u zuwai kune ki kari uwulukpi? ²⁰Adama a nala, uza wa tsina baci n asudaraka, tsina da la vi wa tsina n u da n kune ku kari pini a zuba u ne. ²¹Nala dem uza wa tsina baci n Kuwa ku Kasilā, tsina da wa tsina n ka hal n Kasilā ka ka rongo pini vi. ²²Uza u tsina baci kpam n zuba, u tsina ta dem n karatsu ka tsugono tsu Kasilā n uza da u dusuki pini.

²³“Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! I tsu naka ta Kasilā ili i te a asuvu a kupa a ili i'ya i tsara, hal gbam n icanga i awanli i kusan i'ya i lakai kenukulu, n icun i kenukulu gbā. Shegai i varangi iwenishike i Mele i pige; wata, uyanka ama ili i'ya i'ari dere, n upana iyali, n ushamkpa ukuna u Kasilā mai. I'ya gai i gain i yain i'ya la vi kabolo n i nide yi. ²⁴Eda arumba a da ya tono n ama, i'a ta tyoku u vuma da u sherei mini ma uso ma ne tsara u takpa maku ma kagushi, aku u gonoi u sodugi karakuma! ††

²⁵“Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! I tsu za ta kucina ku nko n de n apara a de, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n ili i'ya i tsara i a asu u uryafusa ama n i'ya ya zuwa da i pana kayanyan koshi. ²⁶Eda Afarishi arumba a da! Gitai ve i zai asuvu a nko yi n apara yi, kateshe ki kpam ka yan ta sarara!

²⁷Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! Tyoku u asaun a da a kalai pun da i'ari. A tsu yan ta n tsulobo a kateshe, shegai asuvu a le a'a ta ushadangi n atele a akushe n ili i'ya i shamusai. ²⁸Nala dem i'ari, i lobono ta uwundya a kateshe, shegai asuvu a de a'a ta ushadangi n ikuna i maci i kaban n tsicingi.

²⁹“Ter de awenishiki a Mele n Afarishi, eda aza a maci a kaban! I tsu yanka ta nsumate a asu u kacida ka shinga, kpam i tsu kala ta asaun a aza a maci. ³⁰I da,

'A da baci tsari tsu rongoi a'ayin a nkoshi n cau n tsunu, tsara tsa banga le uwuna nsumate wa.'

³¹“Adama a nala i varangu ta kaci ka de an i danai eda mmuku n tsikaya† ma aza da a wunai nsumate n da i'ari. ³²Lyayi kelime i koruso ili i'ya nkoshi n cau n de n gitai vi!

³³“Eda a'eku na mmuku ma a'eku! Nida ya yan i dana ya wura a uvarangu da a akina? ³⁴Adama a nala, nsumate, arevi n awenishiki a da la ma sukunku da. Ya wuna ta aza roku a le, ya vara ta aza roku ikusa a mawandamgbani. Aza roku tani ya bawan le ta a agata a Kasilā hal i tono le ubana ilyuci ilyuci n i yanki le mavura. ³⁵Adama a nala, Kasilā ka yanka da ta mavura adama mpasa m aza da i wunai bawu unyushi. Eda aza a Yahuda i gitai ta i wunai Habila† vuma u maci, aku i lyai kelime n uwunusa ama hal ubana a'ayin a Zakariya maku ma Barikiya uza da i wunai a mere ma Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kasilā n asudaraka. ³⁶Mayun n tonuko da, ukuna u nala vi wa gitai ta dem n aza da i'ari n uma gogo-na.”

Yesu ciga ta Urishelima

(Luka 13:34-35)

³⁷Yesu lyai kapala n kadyanshi, “Eda aza a Urishelima! Ama a de a wuna ta nsumate kpam a varasai atsumate a da a sukunku da. N tsu ciga ta n bolongu da tyoku da matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain. ³⁸Nala Kasilā ka asaka Kuwa ku Kasilā ku de, kpam ka woko ta bawu uza pi-

† Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Matiyu a kalatsa ta makpanda ma 14.

†† Yesu dana da u danai, “I dambulai a kaci ka ukuna u kenu, shegai ya yansa inyushi icingi i pige i pige.”

ni. ³⁹ N tonuko dā, ya doku ya wene mu wa, she a'ayin a da ya dana, 'Kashilā ka zuwuka uza da wa tuwā n kala ka Magono ma Zuba unā u shinga.' "

A ka wacinsa t̄ Kuwa ku Kashilā

(Marku 13:1-2; Luka 21:5-6)

24 Yesu aṣakāi Kuwa ku Kashilā ki u kaṅai ure u lazai, aku atoni a ne a tuwāi ara ne a wenike yi kuma ku Kuwa ku Kashilā. ² Shegai u tonuko le, "I wene kuma ku na ki? Mayun n tonuko dā, ko katali ka te a ka aṣakā ka a zuba u utoku u ne wa. Katali dem a ka wāṣa t̄ ka."

Kubari a kaci ka upana u ikyamba

(Marku 13:3-13; Luka 21:7-19)

³ A'ari pini, Yesu ndishi a Masasa ma Zayitum, aku atoni a ne a cina yi utyoku u ne, a danai, "Tonuko tsu, nwere da ukuna u nala vi wa gitā? Kpam ndya ya woko iryoci i'ya ya wenike an a'ayin a utuwā u vunu n ukotso u a'ayin a da a rawai?"

⁴ U tonuko le, "Kiranai kotsu i aṣakā uza u puwunṣa dā wa. ⁵ Ama ushani a ka tuwā t̄ n kala ka vā, a dana alya Kawauwi, kpam a ka puwunṣa t̄ ama ushani. ⁶ Ya pana t̄ ukuna u kuvon n alabari a kuvon a da a ka tuwā, shegai kotsu i pana uwonvo wa. Gbā ili i nala yi i kaṅa t̄ i gitā kahu makorishi ma tuwā. ⁷ Kaletsu ka ama ka 'yāngasakā t̄ aletsu, tsugono kpam tsa 'yāngasakā t̄ tsugono. A ka yan t̄ a'ayin a kambulu kuten gbām wa. Iyamba ya gbādā t̄ a asu kau-kau. ⁸ Gbā mbālā ma ili i na yi mā t̄ tyoku u mbālā ma kagitā ka ilimaci i maku.

⁹ "Ama a ka kaṅa dā t̄, a ka neke dā t̄ tsarā a yanka dā mavura, kpam a ka wuna dā t̄. Gbā ama a ka kovo dā t̄ an u wokoi i wushuki nā mpa. ¹⁰ Kpam ama ushani a ka aṣakā mu t̄ utono. A ka kpatalāka t̄ atoku a le kpam a 'yuwan atoku a le. ¹¹ Ntsumate n kaban ma tuwā t̄ ushani n lapanāṣa ama ushani. ¹² Tsicingi tsa tambura t̄ tsu zuwa ama a 'yuwan uciga atoku a le. ¹³ Shegai aza da a kawunki hal ubana a makorishi, Kashilā ka wauwa le t̄. ¹⁴ A'ayin a da baci Kadyanshi ka Shinga ka kyawain gbā likimba n iyamba, a tonusukoi kpam gbā aletsu, aku makorishi ma tuwā.

Upana u ikyamba u pige

(Marku 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ "A'ayin a ka tuwā t̄ a da ya wene ili i'ya Daniyan matsumate u danai: 'Ili i icadi i'ya bawu i gain i'ya i nangasai

Asu u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilā.' † (Edā aza da ya yan kaṅeshi i reve t̄ kalen ka ili i na yi.) ¹⁶ A a'ayin a nala yi, u kaṅa t̄ aza a Yahuda a suma ubana a nsasa tsarā a lai. ¹⁷ Uza da wari a uwotsu u kuwa, kotsu u uwa a asuvu upurā ucanga wa. ¹⁸ Uza da wari a kashina, kotsu u gono a kuwa uzama u kunya wa. ¹⁹ A

† 24:15 Dan. 9:27; Dan. 11:31; Dan. 12:11.

a'ayin a nala yi, ter de aka a da a'ari n atsuma, ko kpam aza da a'ari nā mmuku n shili!

²⁰ "Yanyi kavasū a asu u Kashilā, kotsu i suma n ilyushi ko tani a kain ka Ashibi wa! ²¹ Nala wa woko t̄ a'ayin a upana u ikyamba u pige. Tun an a yain likimba, kpam a ka doku a ka yan upana u ikyamba tyoku u nala wa. ²² Shegai Kashilā ka jebe de kakumā ka a'ayin ki; a da baci wari u yain nala wa, uza wā la wa yan uma wa. Shegai Kashilā ka jebe de a'ayin yi adama ama a ne a da u dangasai. ²³ A a'ayin a nala yi, uza roku wa tonuko dā t̄, 'Wundyai, Kawauwi ka la!' Ko kpam uza roku wa dana t̄, 'Aya na!' Kotsu i tono le wa. ²⁴ Awauwi a kaban nā ntsumate n kaban a ka tuwā t̄ a yain iryoci kpam n ikunesavu. A ka zuwa t̄ ama a tono le, hal gbām n ama da Kashilā ka dangasai, hal gai wa yan baci nala. ²⁵ Panai, n rono dā t̄ atsuvu gampā kahu ukuna vi u gitā.

²⁶ "Uza roku u tonuko dā baci, 'Wundyai, Kawauwi ka nide a kakamba,' kotsu i bana i kondo wa. Ko kpam, 'Wundyai, aya la ukpawin,' kotsu i wushuku wa!

²⁷ Maku ma Vuma ma tuwā baci, ya dem wa wene yi t̄, tyoku da ulada u tsu wutā a kasana ubana a kalivi.

²⁸ Asu u da baci kakushe kari, nte asakali a tsu bolomgbono pini. Ili i na iryoci i'ya ya wenike an makorishi ma yan de evu i'ya."

Utuwā u Maku ma Vuma

(Marku 13:24-27; Luka 21:25-28)

²⁹ "A'ayin a da baci upana u ikyamba u nala u kotsoi, kute-kute

" 'Kaara ka kimbā t̄,

kpam uwoto wa doku wa nakā katyashi wa.

Atala a ka rukpusā t̄,

a ka gbādā t̄ kpam ili i pige i pige i'ya i'ari u zuba.' ††

³⁰ "A a'ayin a nala yi, iryoci i Maku ma Vuma ya wutā t̄ a kalishi. Gbā ama a likimba a ka s̄a t̄ adama a uwonvo. A ka wene t̄ Maku ma Vuma utuwā a zuba a asuvu a kalishi n ucira u pige n tsupige. ³¹ Wa tutsuku t̄ atsumate a zuba a ne a kapala n mawurā ma pige ma ukakaci, a ka bolomgbono t̄ aza da u dangasai ili i'ya i kaṅa i kasana ubana a kalivi n gadi ubana a dāka; wata, ili i'ya i bidyai a mbari n likimba n naha ubana a n nide.

Udani a kaci ka madanga ma kapopi

(Marku 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² "Gogo-na rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi: A'ayin a da baci i wenei atyangi a ne a limanai, aku a ka topo avuku, ya reve t̄ an ilyushi i yain evu.

³³ I wene baci gbā ili i na yi ya gitasa, kotsu i reve an a'ayin a yan de evu n utuwā. ³⁴ N tonuko dā, gbā ili i na yi ya gitā t̄ kahu ama da a'ari n uma gogo-na a kuwusā. ³⁵ Zuba n likimba wa cimba t̄, shegai kadyanshi ka vā ka yan t̄ pini bawu utyoku.

†† 24:29 Isha. 13:10. ‡ A iyamba i aza a Isara'ila, ndanga n tsu topo t̄ kahu usudugbi u yain.

Uza reve kain ka ugono u Yesu wa

(Marku 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Uza wā la u revei kain ka nala ki ko kṑam ulapa u uwule vi wa. Ko atsumate a zuba, hal dem n Maku mi dem u reve wa, she Tata vi utyoku u ne. ³⁷ A'ayin a ḁa baci Maku ma Vuma ma gono, ili gbā ya woko t̄a tyoku ḁa i'ari a a'ayin a Nuhu.† ³⁸ A'ayin a nala yi kahu mini ma pige ma tuwā, ama a rongo t̄a ulya n a soyi kṑam n a yansi iyolo hal ubana kain ka Nuhu uwai a kṑatsu. ³⁹ A 'yangā ureve ili i'ya ya gitā wa, she na mini ma pige ma tuwāi ma wunai ama gbā. Nala wa woko a'ayin a ḁa Maku ma Vuma ma gono. ⁴⁰ A'ali ama a re a ka yan manyan a kashina. A ka bidya t̄a uza u te, a ḁsākā uza u te. ⁴¹ Aka ama a re a ka wurya kira a kutali. A ka bidya t̄a uza u te, aku a ḁsākā uza u te.

⁴² “Adama a nala, she i rongo ufobusi, kṑaci i reve a'ayin a ḁa Asheku a ḁe a ka tuwā wa. ⁴³ A ḁa baci uza u kuwa u revei a'ayin a ḁa kaboki ka tuwā, wari wa rongo t̄a ufobusi, wa ḁsākā kaboki ki ka uwa yi a kuwa wa. ⁴⁴ Eḁā dem u k̄anā t̄a i rongo ufobusi kain dem. Kṑaci Maku ma Vuma ma gono t̄a a'ayin a ḁa bawu i zuwai uma.

Kagbashi ka shinga

(Luka 12:41-48)

⁴⁵ “Kagbashi ka eni ka a wushuki n eyi kṑam k̄ari n ugboji? Aya uza ḁa uzakuwa u ne u zuwa yi u woko uzapige u agbashi a ne u n̄akāsā le ilikulya a'ayin dem. ⁴⁶ Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi u yain manyan ma maci, wa tsarā t̄a katsupi ka pige ka malen ma manyan ma ne. ⁴⁷ Mayun n tonuko ḁā, uzakuwa u nala vi wa zuwa yi t̄a u kirana n utsari u ne gbā. ⁴⁸ Shegai kagbashi ka cingi ka baci, wa tonuko t̄a kaci ka ne uza-kuwa u vā wa gono gogo wa. ⁴⁹ Aku u gitā ulapusa atoku a ne agbashi, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa kabolo n atoku a ne asoi. ⁵⁰ Uzakuwa vi wa tuwā t̄a a a'ayin a ḁa bawu u zuwai uma wa tuwā. ⁵¹ Aku uza-kuwa vi u t̄asāsā yi ikyamba n kaburu, u wutukpā yi kabolo n aza a maci a kaban, nte ama a ka s̄a pini n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.”

Agisani a nkere kupa

25 Yesu lai kapala n kadyanshi, u ḁa, “Tsugono tsu zuba tsa woko t̄a tyoku u agisani a naha: A yan t̄a nkere n roku ama kupa aza ḁa a bidyai ncikalun le tsarā a bana a k̄angu valisavu. ² Ama a tawun a asuvu a le atengeshi a ḁa, shegai ama a tawun a ḁa a buwai vi a'ā t̄a n ugboji. ³ Aza ḁa a'ari atengeshi yi a bidyai ncikalun le, shegai a b̄anā manivi ma roku wa. ⁴ Aza ḁa kṑam a'ari n ugboji vi a bidyai ncikalun manivi a adele a le. ⁵ An valisavu vi u b̄arākpai bawu u rawai go, aku a gitāi agbadigi hal a lavutai.

⁶ “N kayin ka pige, aku a panai isali, ‘Valisavu u ḁa la utuwā! Tuwāi tsu k̄angu yi!’

⁷ “Nkere mi gbā a 'yangāi a fobusoi ncikalun le. ⁸ Aku aza ḁa a'ari atengeshi yi a tonukoi aza a ugboji yi, ‘Ne

tsu manivi ma ḁe kenu, kṑaci ncikalun tsunu ma cim-bā ḁe.’

⁹ “Shegai a wushunku le, ‘Tsarā n ma ma rawa tsu gbā tsunu wa. Walai i bana a asu u aza ḁa a ka dengishe i tsilāka kaci ka ḁe.’

¹⁰ “A'ayin a ḁa nkere n tawun mi a lazai a ba a tsila manivi mi, aku valisavu vi u rawai. Nkere n ḁa m̄ari ufobusi vi a uwai a asu u abiki a iyolo yi kabolo n valisavu vi. Aku a gidāki utsutsu.

¹¹ “A'ari pini, aku nkere n nide mi n rawai, n salai, ‘Uzakuwa! Uzakuwa! Kukpunkā tsu utsutsu!’

¹² “Shegai valisavu vi u wushuki, ‘Mayun n tonuko ḁā, n reve ḁā wa.’ ”

¹³ Aku u danai, “Rongoi ufobusi, kṑaci i reve kain ko kṑam a'ayin a ḁa ukuna u na vi wa gitā wa.”

Agisani a agbashi a tatsu

(Luka 19:11-27)

¹⁴ Aku Yesu tonuko le agisani a na yi, u ḁa, “Tsugono tsu zuba tsa woko t̄a tyoku u agisani a naha: Vuma roku u ḁa pini uza ḁa u fobusoi nwalu ubana a ilyuci i roku. Kahu u laza, aku u isāi agbashi a ne u tonuko le, ‘Kotsu i gubuka mu ucanga u vā, n laza baci.’ ¹⁵ Vuma vi u reve t̄a ili i'ya kagbashi dem ka yan. Aku u n̄akāi uza u kagitā ikebe i zinariya i pige i pige i tawun, † uza u ire kṑam u n̄akā yi i re, uza u tatsu kṑam u n̄akā yi i te. Aku u 'yangāi u lazai. ¹⁶ An vuma vi u lazai, kagbashi ka u n̄akāi ikebe i tawun yi u yain tsilaga n i'ya, u tsarāi i tawun i roku. ¹⁷ Uza ḁa kṑam u n̄akāi i re yi u yain nala, eyi dem u tsarāi i re i roku. ¹⁸ Shegai kagbashi ka u n̄akāi ukebe u te vi, u ḡavāi kpele u sokongi u ḁa pini.

¹⁹ “An a b̄arākpai, aku uzakuwa vi u gonoi, u wecei agbashi yi ili i'ya ya dem yankai ikebe yi. ²⁰ Kagbashi ka u n̄akāi ikebe i tawun yi u tukoi i ne n i'ya u tsarāi vi dem. U danai, ‘Uzakuwa, vu n̄akā mu t̄a ikebe i zinariya i pige i pige i tawun, kṑam n doku t̄a n tsarāi ikebe i tawun n i'ya.’

²¹ “Uzakuwa vi u wushuki, ‘Vu yan t̄a mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza ḁa n wushuki n avu. Adama a ḁa vu yain naha n ili i kenu i vā, ma ḁsākā vu t̄a vu kirana n ili i pige. Tuwā vu pana kayanyan nā mpa.’

²² “Aku kagbashi ka u n̄akāi i re yi u tuwāi u danai, ‘Uzakuwa, vu n̄akā mu t̄a ikebe i zinariya i pige i pige i re, kṑam n doku t̄a n tsarāi i re n i'ya.’

²³ “Uzakuwa vi u wushuki, ‘Vu yan t̄a mai. Avu kagbashi ka shinga ka, uza ḁa n wushuki n avu. Adama a ḁa vu yain naha n ili i kenu i vā, ma ḁsākā vu t̄a vu kirana n ili i pige. Tuwā vu pana kayanyan nā mpa.’

²⁴ “Kagbashi ka u n̄akāi u te vi u tuwāi, u danai, ‘Uzakuwa, n reve t̄a vā yuwu wa. Vu tsu zuwa t̄a uma vu kapi ili i'ya vuma roku u cei. ²⁵ Adama a nala, n pana t̄a uwonvo aku n bidyai ukebe u zinariya vi n ḡavāi kpele n sokongi u ḁa pini. Ukebe u vunu u ḁa na.’

²⁶ “Aku uzakuwa vi u wushuki, ‘Avu kagbashi ka cingi ka, kṑam kawonvoli. Vu ḁa vu reve t̄a n tsu kapa a

† Kondo “Ikebe i zinariya i pige i pige” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubangā.

kashina ka uza roku u cei. ²⁷ Wari u gan ta gbam vu zuwa ikebe yi a kuwa ku ikebe tsara n tsara ili i'ya i uwa mu pini.'

²⁸ "Aku uzakuwa vi u tonukoi agbashi a da a buwai vi, 'Wusha niyi ukebe vi i naka kagbashi ka kari n ikebe kupa vi. ²⁹ Uza u yan baci ili i maci n i'ya wari n i'ya, Kashila ka doku ta ka naka yi, kpm wa tsara ta i'ya ushani. Shegai uza da bawu wari n ili, Kashila ka wusha ta i kenukulu i'ya wari n i'ya vi. ³⁰ Gogo-na vu-talaji kagbashi ka gbani ka nala ki a asuvu a karimbi a asu u da ama a ka sa n ulumusa u a'anga adama a upana u ikyamba.'"

Magono ma yanka ta ama gba afada

³¹ Yesu lyai kapala n uwenishike, "Maku ma Vuma ma tuwa ta a asuvu a tsupige tsu ucira tsu ne, n atsumate a zuba a ne gba. Wa woko ta Magono aku u dusuku a karatsu ka pige ka tsugono tsu ne. ³² Gba aletsu a likimba a ka bolomgbono ta a kapala ka ne, kpm wa pece le ta abolo a re tyoku da kaliniki ka tsu pece ncon na nryadiga. ³³ U zuwa ncon a ulyaki u ne, nryadiga kpm a ugula u ne.

³⁴ "Aku magono mi ma tonuko ama da a'ari a ulyaki u ne, 'Tuwai, Tata u va u zuwuka da de unu u shinga u ne. Wushai tsugono tsa Kashila ka fobusuko da tun a'ayin a da u yain likimba. ³⁵ A'ayin a da ma pana kambulu, i ne mu ta ilikulya n lyai. An ma pana kakuli, i ne mu ta mini n soi. An ma yan tsumoci, i wusha mu ta.

³⁶ An mari kataba, i naka mu ta aminya n ukai. An mari a mabala, i kirana ta na mpa, kpm an mari a kuwa ka a'ali, i konduso mu ta.'

³⁷ "Ama a maci yi a ka wushuku ta, 'Asheku, nwere da tsu wene vu n kambulu, aku tsu ne vu ilikulya? Ko kpm va pana kakuli, aku tsu ne vu mini? ³⁸ Nwere da tsu wene vu a tsumoci, aku tsu uka vu a a'uwa a tsunu? Nwere da tsu wene vu kataba, aku tsu naka vu aminya? ³⁹ Nwere da tsu wene vu a mabala ko kpm a kuwa ka a'ali, aku tsu kiranai n avu?'

⁴⁰ "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i yankai ama a va, ko aza da a lakai kenukulu, mpa i yankai.'

⁴¹ "Aku Magono mi ma tonuko aza da a'ari a ugula u ne, 'Batsai dan na mpa, eda ama da Kashila ka yankai unu u cingi. Walai i ba i uwa a akina a da bawu a ka kotso a da a fobusukoi Kalapansi n atsumate a ne!

⁴² An ma pana kambulu, i ne mu ilikulya n lyai wa. An ma pana kakuli, i ne mu mini n soi wa. ⁴³ An ma yan tsumoci, i wusha mu wa. Kpm an mari kataba, i naka mu aminya n uka wa. An mari a mabala, kpm mari a kuwa ku a'ali, i kirana na mpa wa.'

⁴⁴ "Ama a nala yi a ka wushuku ta, 'Asheku, nwere da tsu kpadu vu ubanga a'ayin a da va pana kambulu, ko kakuli, ko va yan tsumoci, ko wari kataba, ko kpm wari a kuwa ku a'ali bawu tsu banga vu?'

⁴⁵ "Magono mi ma wushuku ta, 'N tonuko da, a'ayin a da baci i kpadu ubanga ama a va, ko nida tani baci a'ari kenukulu, mpa i kpadu ubanga.'

⁴⁶ "Ama a nala yi a ka uwa ta a asuvu a mavura ma bawu mari n utyoku, shegai ama a maci yi a ka yan ta uma bawu utyoku."

A sheshei tsara a wuna Yesu

(Marku 14:1-2; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)

26 An Yesu kotsoi udansa ili i na yi, aku u tonukoi atoni a ne, ² "I reve ta gai a'ayin a re a da a buwai kotsu a yain Abiki a Upasamgbana,† kpm a ka neke ta mpa Maku ma Vuma a wandamgbana mu."

³ A'ayin a nala yi, adarakpi a pige na nkoshi a ba a gawunsai a kuwa ku Magono ma Adarakpi, uza da a ka isa Kayafa. ⁴ A sheshei tyoku da a ka kana Yesu tsara a wuna yi usokongi. ⁵ Shegai a danai, "U gan tsu yain ukuna u na vi a'ayin a Abiki a na wa, kawa ama a ka 'yangasaka tsu ta."

A tsunki Yesu manivi ma magulani

(Marku 14:3-9; Yahaya 12:1-8)

⁶ Ele n a fobusi nala, cina Yesu pini a Batani a kuwa ku Simo uza da caupa wari makutu. ⁷ Eyi pini a kuwa ki n u lyai ilikulya, aku uka roku u tuwai n majuju ushadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika. U tsunki Yesu a kaci.

⁸ An atoni a ne a wenei nala, a panai upan cika, a danai, "Icun i koli ka ikebe ka eni ka naha! ⁹ Wari u gan ta u denge ma n ikebe cika, aku u naka aza a unambi ikebe yi."

¹⁰ Yesu kpm reve ta gba i'ya a ka tono, aku u tonuko le, "Ndya i zuwai ya damgbarasa uka u na vi? Ili i shinga n i tsulobo i'ya u yanka mu. ¹¹ Ya rongo ta kabolo n aza a unambi kain dem, shegai mpa ma rongo n ada a'ayin ushani wa. ¹² Tsunku da u tsunku mu ma, tsara u fobuso ikyamba i va adama a kacida. ¹³ Mayun n tonuko da, asu u da baci dem a yain Kadyanshi ka Shinga a asuvu a likimba, a ka dana ta ili i'ya uka u na vi u yain, kpm ama a ka ciba ta n eyi."

Yahuza wushuki u neke Yesu

(Marku 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Aku uza u te a asuvu a Kupanamere yi, uza da a ka isa Yahuza Isikariyoti u ba u dansai n adarakpi a pige, ¹⁵ "Ndya ya naka mu n naka da baci Yesu?" Aku a naka yi ikebe i azurufa kamankupa. ¹⁶ Pini nala, u gitai uza ma tyoku da wa neke yi ara le.

Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana

(Marku 14:12-21; Luka 22:7-13, 21-23; Yahaya 13:21-30)

¹⁷ Kain ka kagitai ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti, Kupanamere yi a tuwai ara Yesu a wece yi, "Nte va ciga tsu ba tsu fobuso ulya u Ilikulya i Abiki a Upasamgbana?"

¹⁸ U wushuki, "Walai i bana a asuvu a ilyuci a asu u vuma roku i tonuko yi, 'Kawenishiki ka danai: A'ayin a da a dangasaka mu a yan de evu n urawa. Ma ciga ta n

† Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

Iyai ilikulya yi n Kupanamere a kuwa ku vunū.'¹⁹ Aku a yain dere tyoku ḁa u tonuko le, a ba a fobusoi ilikulya yi pini.

²⁰ An kaara ka kotsoi, Yesu n Kupanamere yi a dusuki ulya u ilikulya. ²¹ Ele pini n a Iyayi, aku u tonuko le, "Mayun n tonuko ḁa, uza u te a asuvu a ḁe wa neke mu ṭa."

²² A namgba ṭa katsumā cika, aku a gitā yi keci maten-maten, "Mpa ma neke vu vi, Asheku?"

²³ U wushuki, "Vuma ḁa u dabai kusan unā u te nā mpa a kabelu, aya gai wa neke mu vi. ²⁴ U kṁṁṁ ṭa Mpa Maku ma Vuma n kuwā, tyoku ḁa a korongi a kaci ka vā a'ayin ushani a ḁa a wurai. Shegai ter n uza ḁa wa neke mu vi. A'ari a matsa yi baci wa, wari wa laka yi ṭa tsulobo."

²⁵ Yahuza uza ḁa wa neke yi vi u danai, "Kawenishiki, ko mpa ma neke vu vi?"

U wushunku yi, "Nala wari, aḁa."

Ulya u Ilikulya i Asheku

(Marku 14:22-26; Luka 22:14-20)

²⁶ Ele pini n a Iyayi ilikulya yi, aku Yesu bidyai burodi. U cikpai Kashilā aku u jibamgbānāsai u ḁa, u nākai atoni a ne u danai, "Wushai burodi na vi i takuma, kpaci ikyamba i vā i'ya."

²⁷ Aku u bidyai kpam mako, u cikpai Kashilā u nākai atoni a ne, u danai, "Ya dem u soi. ²⁸ Kpaci mpasa n vā n ḁa, iryoci i kazuwamgbani ka Kashilā ka yain n ama a ne, n ḁa a wotsongi adama a ḁa Kashilā ka cimbusā unyushi u le. ²⁹ N tonuko ḁa, ma doku ma so mini ma cinwi wa, she kain ka ma doku ma so ma savu n ḁḁa a tsugono tsu Tata u vā."

³⁰ Aku a shipai ushipa u icikpali, pini nala, a lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

Bituru wa nana ṭa Yesu

(Marku 14:27-31; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)

³¹ Yesu tonukoi atoni a ne, "Ara n kayin ka na gbā ḁe ya suma ṭa i ḁsākā mu utyoku u vā, tyoku ḁa Zakariya matsumate u korongi,

'Kashilā ka galā ṭa kaliniki ki, ncon mi kpam ma wacuwa ṭa.' †

³² "Shegai a'ayin a ḁa baci n 'yāngā a ukpā, ma laza ṭa ubana a Galili n lasa ḁa urawa."

³³ Bituru danai, "Ko ama gbā a 'yuwan vu baci, mpa ma 'yuwan vu wa!"

³⁴ U tonuko yi, "Mayun n tonuko vu, ara gbām kahu kapen ka sala, va nana mu ṭa vu dana vu reve mu wa hal kutatsu."

³⁵ Shegai Bituru danai, "Ma nana vu wa! Ma kuwā ṭa gbām kabolo n avu!" Nala dem atoni a ḁa a buwai vi a danai.

Yesu yain kvasu a Getisimani

(Marku 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Yesu n atoni a ne a banai a asu u roku u ḁa a ka isa Getisimani, u tonuko le, "Dusuki pini na, ma bana ṭa nife n yain kvasu." ³⁷ U bidyai Bituru nā mmuku n Zabidi n re a banai kabolo. U namgba ṭa katsumā kpam u dambula ṭa cika. ³⁸ U tonuko le, "Uma u vā wa pana ṭa ikyamba cika yavu ma kuwā. Shamgbai pini na i rongo uma nā mpa."

³⁹ U lazai ubana a kapala kenu, aku u kudāngi u varai kaci ka ne a iyamba u vasai, "Tata u vā, wari wa yan baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba ma na mi. Shegai u la ṭa tsulobo vu yain ili i'ya va ciga, shegai bamu n i'ya mpa ma ciga."

⁴⁰ Aku u gonoi a asu u atoni a tatsu yi u cina le a ka lavuta. U tonukoi Bituru, "Ndyā i zuwai ama a tatsu a ḁe gbā bawu i fudai i rongoi uma a uwundya ko u ula-pa uwule u te ḁa baci? ⁴¹ Kotsu i lavuta wa, yanyi kavasu kotsu i tsarā ucira u ḁa ya shamgba a ukonduso. Kulu ku ciga ṭa ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'ā n ucira wa."

⁴² Aku u ḁsākā le u vasai, "Tata u vā! Va takpa mu baci mako ma na mi wa, she a'ayin a ḁa n soi ma, ma yan ṭa ili i'ya va ciga."

⁴³ U gonoi u cina le a ka lavuta, a kukpā gbām a'eshi a le wa. ⁴⁴ Aku Yesu ḁsākā le u'ḁsākā utatsu, u ba u yain kvasu tyoku u kvasu ka kagita.

⁴⁵ U gonoi a asu u atoni yi u tonuko le, "Nida i'ari alavu n i wunvugusi hal n gogo-na? A'ayin a yan ḁe gogo-na. Mpa Maku ma Vuma ma a ka neke a akere a aza a unyushi u cingi. ⁴⁶ 'Yāngai tsu walai. Kondonoi, vuma ḁa u neke mu vi, aya wa tuwā la."

A kṁṁṁ Yesu

(Marku 14:43-50; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴⁷ Yesu pini a kadyanshi, aku Yahuza, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, u rawai kabolo n kakumā ka ama n iburundu nā mkpaukpau. Adarākpī a pige nā nkoshi alya a suki ama a na yi. ⁴⁸ Yahuza tonuko le ṭa kahu a tuwā, "Ya reve ṭa vuma vi a'ayin a ḁa baci n ba n danāsa yi n uwambatsa, i kṁṁṁ yi." ⁴⁹ An a rawai, aku Yahuza banai karara she ara Yesu, u danāsa yi, u danai, "Uzapige!" Pini nala, u wambatsa yi.

⁵⁰ Yesu wushunku yi, "Kaje ka vā, yan ili i'ya vu tuwāi uyan." Aku ama yi a tuwāi a kṁṁṁ Yesu.

⁵¹ Uza u te a asuvu a atoni a Yesu u talai burundu, u kapamgbānai kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adarākpī. ⁵² Shegai Yesu tonuko yi, "Gonuko burundu u vunū a ivin i ne. Uza ḁa baci dem u shilāḁṁṁ n burundu, n burundu ḁa dem a ka wuna yi. ⁵³ Mayun i reve ṭa gai ma fuda ma wece Tata u vā, u nākā mu abolo a atsumate a zuba kupa n a re a ḁa a ka yanka mu kuvon ma ciga baci. ††⁵⁴ Shegai u kṁṁṁ ṭa u woko naha, tsarā a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi."

†† Kabolo dem kṁṁṁ ṭa n asoje azu a teli (6,000): Yesu danai wa fuda ṭa u isa atsumate a zuba azu amangatatsunkupa n azu a re (72,000) a iyamba a bāngā yi u dāngāsa baci u yain nala.

† 26:31 Zak. 13:7.

⁵⁵ U tonukoi kakumā ka ama ki, "I tuwā mu ukānā n iburundu nā mkpaukpau yavu uza u magalākā dā mārī! Kain dem n tsu dusuku t̄a a Kuwa ku Kashilā uwenishike, kpam i k̄anā mu wa. ⁵⁶ Shegai gbā ili i na yi i gitā t̄a, tsarā ikorongi i ntsumate i shadangu." Aku atoni a ne gbā a sumai a asākā yi.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Marku 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yahaya 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Aza dā a k̄anāi Yesu vi a banka yi a kuwa ku Kayafa Magono ma Adarākpī, a asu u dā awenishiki a Mele nā nkoshi a bolomgbonoi. ⁵⁸ Bituru tono le a kucina a mbārī she pini a kuwa ku Magono ma Adarākpī mi. Aku u dusuki evu n awundi a kuwa yi tsarā u wene ili i'ya a ka yan n Yesu.

⁵⁹ Adarākpī a pige yi n Asheshi a Pige† a dā a buwai vi gbā a ka ciga a wuna Yesu. Aku a zamai ama roku aza dā a ka dansa kadyanshi ka kaban a kaci ka ne pini a kuwa ku asheshi ki. ⁶⁰ Ama ushani a tuwāi a dansai kadyanshi ka kaban a kaci ka ne, shegai Asheshi a Pige yi a tsarā yi n unyushi u dā u rawai a wuna yi wa.

Aku ama a re a tuwāi a danai, ⁶¹ "Vuma u na vi dana t̄a 'Ma wasā t̄a Kuwa ku Kashilā aku n gono n mai kpam ka a asuvu a a'ayin a tatsu.'"

⁶² Magono ma Adarākpī mi ma 'yangāi u tonukoi Yesu, "Vā n ili i'ya va dana a ukuna u na vi? ⁶³ Shegai u dana ko ili wa.

Aku Magono ma Adarākpī mi ma doku ma tonuko yi, "A asuvu a kala ka Kashilā Uza u Uma n zuwa t̄a vu tsina: Tonuko tsu ko ada Kawauwi, Maku ma Kashilā."

⁶⁴ Yesu wushunku yi, "Nala wārī tyoku dā vu danai vi. Shegai n tonuko dā gbā de: ili i'ya i bidyai gogo-na ubana, ya wene t̄a Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashilā Uza u Ucira Gbā utuwā a asuvu a kalishi a zuba!"

⁶⁵ An Magono ma Adarākpī ma panai nala, aku u karamgbana aminya a ne adama a unamgbi u asuvu, u danai, "Vuma u na u yanka t̄a Kashilā kadyanshi ka cingi! Tsa ciga kpam aza dā a ka dana ukuna u roku a kaci ka ne wa: edā dem i pana t̄a ili i'ya u danai.

⁶⁶ Ndyā i wenei a ka yan n eyi?"

Aku a wushuki, "U yan t̄a ili i'ya i r̄atsai a wuna yi."

⁶⁷ Aku a cikpunkā yi at̄atsā a upetiwa'eshi, a sugbusa yi. Aza roku kpam a basāsa yi. ⁶⁸ A danai, "Tonuko tsu ili i'ya ya gitā, cinda a dā Kawauwi! Ya sugba vu?"

Bituru nanai Yesu

(Marku 14:66-72; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ A'ayin a nala yi, Bituru pini ndishi a kuwa ki a ulanga, aku kagbashi ka kārī makere ka tuwāi ka danai, "Avu dem vā t̄a kabolo n Yesu uza u Galili."

⁷⁰ Pini a kapala ka ama, Bituru danai, "Nala wa! N reve gbām ili i'ya va tono wa!"

⁷¹ U wutāi a utsutsu u ba u shamgbai a uwotsu, makere ma roku ma wene yi, aku u tonukoi ama dā a'ārī pini vi, "Vuma u na vi wā t̄a dem n Yesu uza u Nazara."

⁷² Bituru doku u nanai, "N tsina t̄a, mpa n reve vuma u na vi wa!"

⁷³ An a tsarāi a bārākpai kenu, aza dā a'ārī pini kushani, a banai ara Bituru a danai, "Mayun dā, vā t̄a kabolo n ama dā a ka tono Yesu. Kpaci tyoku dā va dansa dā u wenikei ko ya vārī."

⁷⁴ Bituru danai, "N tsina t̄a, ukuna u mayun u dā ma dansa! Asākā Kashilā ka yan mu mavura n yanka dā baci kaban! N reve vuma u na vi wa!"

Kute-kute, aku kapen ka salai. ⁷⁵ Bituru cibai n ili i'ya Yesu tonuko yi: "Kahu kapen ka sala, va nana mu t̄a vu dana vu reve mu wa hal kutatsu." Pini nala, u wutāi u s̄ai cika n unamgbukatsumā.

A bankai Yesu ara Bilatu

(Marku 15:1; Luka 23:1-2; Yahaya 18:28-32)

27 Kain n ka wansi n kpasani, aku gbā adarākpī a pige nā nkoshi a sheshei a kaci ka Yesu tsarā a wuna yi. ² Aku a sira yi a laza n eyi ubana ara Bilatu† gomuna.

Ukpā u Yahuza

(Asuki 1:18-19)

³ An Yahuza uza dā u nekei Yesu a asu u atokulalu a ne u wenei a kidāgai Yesu ugana u ukpā, aku ukuna vi u gonoi u bālā yi cika. U bidyai ikebe i azurufa kamankupa vi u gonukoi i'ya a asu u adarākpī a pige nā nkoshi mi. ⁴ U danai, "Unyushi u dā n yain u dā na: N nākā dā vuma dā bawu wārī n unyushi u cingi tsarā i wuna yi."

Aku a wushuki, "Ndyā i birika tsu? Ukuna u wunu u dā nala vi."

⁵ Yahuza wacangi ikebe yi pini a Kuwa ku Kashilā ki, aku u laza u ba u vuruki kaci ka ne a madanga hal u kuwāi.

⁶ Adarākpī a pige yi a t̄asāi ikebe yi a danai, "U wusha t̄a ikebe i na yi adama a mpasa n vuma. Mele ma dana t̄a tsa bolomgbono i'ya n ikebe i Kuwa ku Kashilā wa."

⁷ Aku a ba a tsilai uyamba u vuma roku kamai ka mgbodo tsarā a cidāngusu amoci a dā a ka kuwusā a Urishelima. ⁸ Ili i'ya i zuwai a ka isā asu vi "Uyamba u

Mpasa" dā gai la vi hal utuwā a'ayin a tagarāda na vi.

⁹ Ili i'ya Irimiya matsumate u danai vi i shadangu t̄a:

"A bidyai ikebe i azurufa kamankupa, ikebe i'ya aza a Isara'ila a wushuki a ka tsupa yi i'ya gai la vi.

¹⁰ A tsilai uyamba u kamai ka mgbodo n ikebe yi, tyoku dā Magono ma Zuba ma tonuko mu." ††

Yesu a kapala ka Bilatu

(Marku 15:2-5; Luka 23:3-5; Yahaya 18:33-38)

¹¹ A a'ayin a nala yi, Yesu shamgbai a kapala ka Bilatu gomuna, aku gomuna vi u wece yi, "Adā magono ma aza a Yahuda mi?"

Yesu wushunku yi, "Nala wārī tyoku dā vu danai vi."

† Roku a tsu isā t̄a Asheshi a Pige yi Sanhidiren.

†† 27:10 Iri. 32:6-9.

¹² Shegai an adarākpī a pige nā nkoshi aza da a ka zama yi n unyushi vi a ka dansa n eyi, u padai bini. ¹³ Gomuna vi u tonuko yi, "Avu pana ili i'ya a ka dansa a kaci ka vunu ki wa?" ¹⁴ Shegai Yesu dana ili wa, aku gomuna vi u yain majiyan cika.

A kidagāi Yesu ugana u ukpā

(Marku 15:6-15; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39-19:16)

¹⁵ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, gomuna vi u tsu aṣākā tā vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali, uza da ama yi a dangasai. ¹⁶ A'ayin a nala yi, vuma roku u da pini a kuwa ku a'ali ki uza da a ka isa Baraba. Ya dem u reve tā vuma vi vuma u cingi u da. ¹⁷ An kakumā ka ama ki ka bolomgbonoi, aku gomuna vi u wece le, "Vuma u eni u da ya ciga a aṣankā dā a asuvu a kuwa ku a'ali? Ya ciga a aṣankā dā Baraba da, ko gai Yesu uza da a ka isa Kawauwi." ¹⁸ Gomuna vi u reve tā ama yi a tuko tā Yesu ara ne adama a malyon. ¹⁹ Gomuna vi pini ndishi a asu u afada, aku uka u ne sukunku yi akani, u danai: "Kotsu vu yanka vuma u nala vi ili wa, kpaci u yan ili i roku i cingi wa. N yan tā alavutanshi a kaci ka ne ara, kpam a da a foro mu tā cika."

²⁰ Shegai adarākpī a pige nā nkoshi a leshei kakumā ka ama ki a da a dana u aṣankā le Baraba aku a dana a wuna Yesu.

²¹ Gomuna vi u doku u wecei kakumā ki, "A asuvu a ama a re a na yi, ya ya ciga n aṣankā dā?"

A wushuki, "Baraba."

²² U wece le kpam, "Nida ma yan n Yesu, uza da a ka isa Kawauwi ki?"

A wushuki, "A wandamgbana yi."

²³ U wecei, "Ndya i zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain?"

A worukpoi cika, "Wandamgbana ni."

²⁴ An u wenei ili i'ā la i'ya wa yan kpam wa, kpam ama a ka ciga de a gitā u'yangasā atakasuvu a ama. Pini nala, u bidyai mini u sawai akere a ne a kapala ka le u danai, "Kabirika mu n uwuna vuma u na wa, eda ya yan u da."

²⁵ Ya dem u wushuki, "Atsa nā mmuku n tsunu a ka kaṅā n unyushi u ukpā u ne."

²⁶ Aku Bilatu aṣankā le Baraba. U zuwai asoje a bawin Yesu, aku u nākā le n eyi a ba a wandamgbana.

Asoje a yankai Yesu majari

(Marku 15:16-20; Yahaya 19:2-3)

²⁷ Pini nala, asoje a gomuna yi a bankai Yesu a asuvu a kebile ku tsugono ku gomuna vi, aku a kyawan yi gbā le. ²⁸ A mondo yi aminya a ne a uka yi kunya ku san kpayayā. ²⁹ A yain funit u awana a ukunka yi a kaci. A zuwuka yi kalangu ka tsugono a kukere ku ulyaki ku ne. A kudangi a kapala ka ne a ka yanka yi majari n dansi, "Tsu nākā vu tā tsupige Magono ma aza a Yahuda." ³⁰ Pini nala, a cikpunkā yi atatsā. A bidyai kalangu ki a lapusa yi n ka a kaci. ³¹ An a wowo yi uyanka majari, aku a takpa yi kunya ku san ka a uka yi vi a gonoi a uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukpā yi a lazai n eyi ubana a asu u da a ka wandamgbana yi.

A wandamgbana Yesu

(Marku 15:22-32; Luka 23:27-43; Yahaya 19:17-27)

³² Ele n a wuti, aku a gawunsai n vuma u Sirani roku uza u kala Simo. Asoje a matsā yi u canga mawandamgbani ma Yesu. ³³ Gbā le a rawai a asu u da a ka isa Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci). ³⁴ Asoje yi a nākā yi mini ma cinwi ma a satarai n agumā a akoni. † An u pedei ma, aku u 'yuwain ma uso. ³⁵ A'ayin a da a kotso yi uwandamgbana, aku asoje yi a yankai aminya a ne uruta. ³⁶ Asoje a dusuki pini a asu vi a rongo yi a uwundya. ³⁷ Zuba n kaci ka ne, a zuwa tā iryoci i ili i'ya i zuwai a wandamgbana yi. Ili i'ya a korongi i'ya na: "YESU DA NA VI, MAGONO MA AZA A YAHUDA."

³⁸ Asoje yi a wandamgbana tā dem aza a magalākā a roku ama a re, uza u te a kukere ku ulyaki ku ne uza u te tani a ku ugulā ku ne. ³⁹ Ama da a ka wura pini a asu vi a rongo yi ucirākpusa adama a magori. ⁴⁰ A rongoi udansa, "Vu da va wasā Kuwa ku Kashilā, aku vu doku vu mai ka a asuvu a a'ayin a tatsu. Adama a nala, wauwa kaci ka vunu! Avu Maku ma Kashilā ma baci, cipā pini a mawandamgbani mi!"

⁴¹ Adarākpī a pige n awenishiki a Mele nā nkoshi a yanka yi tā dem majari. ⁴² A da, "U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa! U da aya magono ma aza a Isara'ila! Aya baci magono mi, u cipā pini a mawandamgbani mi wā wa, tsarā tsu pityanangu n eyi. ⁴³ U pityanangu tā n Kashilā, adama a nala aṣākā Kashilā ka wauwa yi, wa ciga yi baci. U dana tā dem, 'Mpa Maku ma Kashilā ma.'" ⁴⁴ Aza a magalākā a da a wandamgbana kabolo n eyi vi ele dem a yanka yi tā kadyanshi ka gbani.

Ukpā u Yesu

(Marku 15:33-41; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-30)

⁴⁵ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gbā u likpamgbana n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu. ⁴⁶ Pini nala, Yesu salai, "Eloyi, Eloyi, lama sabakatani?" Wata, "Kashilā ka vā, Kashilā ka vā, ndya i zuwai vu varangu mu?"

⁴⁷ Aza da a'ari pini a asu vi kushani a panāka yi, aku a danai, "Iliya da wa isa!"

⁴⁸ Kute-kute, uza u te u le u sumai u ba u bidyai kashaku, u ukai ka a asuvu a mini ma kalam, aku u sirai ka a kalangu u nākāi Yesu tsarā u soi. ⁴⁹ Shegai aza da a buwai vi a danai, "Shamgba ve tsu wene ko Iliya vi wa tuwā u wauwa yi!"

⁵⁰ Pini nala, u salai, aku uma u ne u wutāi.

⁵¹ Kute-kute, kunya ka a barākpāi a asuvu a Kuwa ku Kashilā ku karamgbana kure, ili i'ya i bidyai a zuba utuwā a iyamba. †† Aku likimba u gbādāi, atali a batsā-sai. ⁵² Asaun kpam a kukpusāi, ama a Kashilā ushani aza da a kuwusāi a 'yangasāi. ⁵³ A wutāi a asaun yi. An

† Agumā a akoni a da a ka dansāka pini na vi, n avuku a da a tsu yan a da tsarā u jebe mbalā ma iyamba. †† Kunya ku na ki pece da ku pecei Asu u Uwulukpi n Asu u da u Lai Uwulukpi a Kuwa ku Kashilā.

Yesu 'yàngāi a ukpā, a banai a Urishelima ilyuci i uwu-lukpi, a wenikei kaci ka le a asu u ama ushani.

⁵⁴ An katigi ka asoje n asoje a da a'ari kabolo n eyi a wenei iyamba i gbaḍai n ili i'ya i gitasai, aku a panai uwonvo, a danai, "Mayun da, Vuma u na Maku ma Kashilā ma!"

⁵⁵ Aka ushani aza da a wutaḍi a Galili a tonoi Yesu tsarā a bāngā yi a shamgbusai mbari a ka wundya mawandamgbani mi. ⁵⁶ Asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Meri (mma u Yakubu n Isuhu), nā mma u Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi.

Kacidaḍa ka Yesu

(Marku 15:42-47; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)

⁵⁷ Vuma roku u da pini uza da wari n utsari cika uza u kala Isuhu u Arimatiya. Eyi katonni ka Yesu ka. N kuvuli ku nala ki ka u tuwai a Urishelima. ⁵⁸ U banai ara Bilatu u foloi a naka yi ikyamba i Yesu. Bilatu tonukoi asoje a ne a naka yi. ⁵⁹ U cangai ikyamba yi u katāḷai i'ya n kunya ku shinga. ⁶⁰ U ukai ikyamba yi a kasaun ka savu ka ne ka a sadarai a katali. U gindalākpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi, aku u lazai. ⁶¹ Meri Magadaliya n Meri ire vi a dusuki evu n kasaun ki a'ari uwundya.

Asoje aza a uwundya a kasaun

⁶² An kain ka wansai; wata, kain ka Ashibi ka la vi, adarakpi a pige n Afarishi a banai ara Bilatu. ⁶³ A danai, "Uzapige, tsu ciba ta a'ayin a da uza u kaban u nala vi wari n uma u dana ta, 'A yan baci a'ayin a tatsu, ma 'yanga ta a ukpa.'" ⁶⁴ Tonuko aza a uwundya kasaun yi a wundi ka mai hal a'ayin a tatsu. A yan baci nala wa, atoni a ne a ka tuwa ta a boko ikyamba yi, aku a tonuko ama u 'yanga de. Kaban ka nala ki tani ka la ta ka kagita ugbonguro."

⁶⁵ Bilatu danai, "Bidyai asoje ubana a asu u kasaun vi tyoku da ya fuda i zuwa a wundi ka mai." ⁶⁶ Aku a lazai a ba a kpadai kasaun ki, a padarai pini cirakpaḥ tsu iryoci i magono a katali ki, kpam a zuwai asoje yi a wundi ka.

U'yanga u Yesu a ukpa

(Marku 16:1-10; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)

28 Kain ka kagita ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, Meri Magadaliya n Meri ire vi a banai a kasaun ki tsarā a wene ka.

² A'ayin a nala yi, iyamba i gbaḍai n ucira. Pini nala, katsumate ka Magono ma Zuba ka wutaḍi a zuba, ka banai pini a kasaun ki ka gindalākpai katali ka kari a

utsutsu u kasaun vi. U dusuki a zuba u katali vi. ³ Wa lada yavu ulada u zuba, aminya a ne kpam pun cika.

⁴ Asoje a da a ka wundya kasaun ki a giruwa ta cika hal a ka jeke ikyamba adama a uwonvo u katsumate ka zuba ki, hal a wokoi yavu akushe.

⁵ Katsumate ki ka tonukoi aka yi, "Kotsu i pana uwonvo wa. N reve ta Yesu da a wandamgbani da ya bolo.

⁶ Wa pini na wa, u 'yanga de tyoku da u tonuko da.

Tuwaḍi i wene asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne.

⁷ Walai gogo i ba i tonuko atoni a ne, 'Yesu 'yanga de a kukpa. U laza de ubana a Galili kpam wa lasa da ta urawa de, nte ya wene yi de.' Ili i'ya gai n tuwai n tonuko da i'ya la vi."

⁸ Pini nala, aka yi a asakaḍi kasaun ki n uwonvo gogo, kpam n a yanyi ipeli cika. A sumai tsarā a ba a tonuko atoni yi ili i'ya i gitai. ⁹ Kute-kute, Yesu gawunsai n ele aku u danasa le. A rabai evu n eyi, a wambatsa yi a a'ene a lyaka yi kayala. ¹⁰ Aku u danai, "Kotsu i pana uwonvo wa, tonukoi atoni a va a bana a Galili, nte a ka wene mu de."

Awundi a kasaun yi a yain kaban

¹¹ A'ayin a da aka yi a lazai, aku a asoje a roku aza da a ka wundya kasaun ki a gonoi a ilyuci a tonukoi adarakpi a pige gba ili i'ya i gitai. ¹² Adarakpi a pige a ba a cinai nkoshi a sheshei tyoku da a ka yan. Pini nala, a nakaḍi asoje yi ikebe ushani. ¹³ A tonuko le, "Tonukoi ama i dana atoni a Yesu a da a tuwai a bokoi ikyamba i ne yi n kayin cina eda alavu. ¹⁴ Gomuna u pana baci ukuna vi, tsa dansa ta n eyi, tsu wauwa da a upana u ikyamba." ¹⁵ Asoje yi a wushai ikebe yi, aku a yain tyoku da a tonuko le a yain. Kadyanshi ka kyawan ta gba uyamba u Yahuda, kpam hal n gogo-na a ka a tonusuko ta ama alabari a na yi.

Yesu dansai n atoni a ne

(Marku 16:14-18; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

¹⁶ An atoni kupa n uza u te vi a lazai, a bana ta karara she a masasa a Galili a asu u da Yesu tonuko le a bana.

¹⁷ An a rawai a wene yi, aku a lyaka yi kayala, shegai aza roku a le a yan ta malala. ¹⁸ Pini nala, u banai a asu u da a'ari, u danai, "Kashila ka naka mu de gba ucira u da wari a zuba n likimba. ¹⁹ Adama a nala walai i ba i tonuko gba ama a likimba kadyanshi ka va tsara a woko Atoni a va. I lyubugu le a asuvu a kala ka Tata, n ka Maku, n ka Kulu Keri. ²⁰ I wenishike le a yain gba i'ya n tonuko da. Ma rongu ta n adaḍa kain dem hal ubana a makorishi ma likimba."

Marku

Ukukpā u kadyanshi

Marku, uza da u korongi tagarāda u na vi, u reve t̄a asuki. U rongo t̄a evu n Bituru cika, a'ayin a ukpā n u'yāngā u Yesu. Marku yansa t̄a nwalu asu asu n Barānaba, uza roku uza da u tsu tono n ama a asuvu a Atoni. A yansa t̄a manyan kabolo a 'yāngāsāi a'uwa a atoni a asu u da dem a rongoi.

Marku dana t̄a alabari a Yesu n u ucira. Yesu kotso baci uyan ukunosavu u tsu laza t̄a ubana a asu u roku u ba u yain kpam u roku de. Marku wenike t̄a an Yesu yansai ili ushani tsarā u bāngā ama. U wenike tsu t̄a tyoku da Yesu wari kagbashi. A'ayin a nala yi, ama a rongo t̄a a uvana uza da wari magono ma ucira a likimba uza da a ka isā Kawauwi. Shegai an Yesu tuwāi a wene yi tyoku da a zuwai uma a ka wene Kawauwi wa, kpaci Yesu Iya t̄a tsugono tsu ne n ucira u zuba. Ama roku a kovo t̄a Yesu, aku a fobusoi tsarā a wuna yi. Marku wenike t̄a tyoku da na vi wari a kapashi ka manyan ma Yesu, nala u yain manyan ma ne ma uwauwa ama.

Tagarāda u na wa tonuko t̄a Atoni a gogo-na u da tsu woko agbashi a atoku; wata, tsu bāngāmbānāi. U wenike t̄a kpam Yesu pana t̄a ikyamba adama a da nala Kashilā ka ciga yi u gbashika ama. Nala Kashilā ka panai kayanyan n ili i'ya Yesu yain, kpam gogo-na wā t̄a a asu u tsupige a kukere ku ulyaki ku Kashilā. Tsu pana baci ikyamba gogo-na adama a uyan ili i shinga an tsa tono Kashilā, Kashilā ka pana t̄a dem kayanyan ka tsunu.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Akani a Yahaya kalyubugi (1:1-8)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (1:9-13)

Yesu a Galili (1:14-9:50)

Yesu banai a Galili n Urishelima (10:1-52)

A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo n ukpā u ne (11:1-15:47)

Yesu wā t̄a n uma (16:1-8)

Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne (16:9-20)

Kubari ku Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 3:1-12; Luka 3:1-18; Yahaya 1:19-28)

1 Ukuna u Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Kirisiti Kawauwi Maku ma Kashilā u da na.

² U gitā t̄a tyoku da wari ukorongu a tagarāda u Ishaya matsumate,

“Kashilā ka danai, ‘Ma suku t̄a katsumate ka vā a ka-pala ka vunu, kotsu u lapuluka vu ure.’[†]

³ Uza roku wa salāsa a kakamba,

‘Lapulāi ure adama a Asheku, i shamkpa ure vi mai tsarā u wala.’^{††}

⁴ Katsumate ki Yahaya Kalyubugi da uza da wa lyubugusu ama n mini. Wa rongo a kakamba n u yanyi kubari, “Kpatalai i gono a asu u Kashilā, i āsākā tsicingi tsu de. A lyubugu dā, kotsu Kashilā ka cimbusā unyushi u de.”⁵ Kakumā ka ama ushani ka uyamba u Yahuda n aza a Urishelima a wutāi a banai ara Yahaya a dansai unyushi u le, aku u lyubugusu le a mini ma Agatā a Urudu.

⁶ Yahaya u ukai aminya a tsileme tsu karakuma, u sirai kagbawatsu ka ukpan a cuku tsu ne. Kpam ilikulya i ne i'ya abaruma n ishigi. ⁷ U tonusukoi ama u danai,

“Vuma da wa tuwā a kucingā ku vā u la mu t̄a cika. Mpa n rātsa n bana n kudāngu n surukpa isirikatsu i akpata i a a'ene a ne wa. ⁸ Mpa n mini ma n lyubugusu dā, shegai eyi n Kulu Keri ka wa lyubugu dā.”

Ulyubugu n ukondo u Yesu

(Matiyu 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ A'ayin a nala yi, Yesu wutāi a Nazara u uyamba u Galili u tuwāi ara Yahaya. An u rawai a Agatā a Urudu, aku Yahaya lyubugu yi. ¹⁰ Yesu n u wuti a asuvu a mini mi, kute-kute u wenei zuba u kukpāi, aku Kulu Keri ku cipāi ara ne yavu kadya. ¹¹ Aku a panai kalāgātsu a zuba, ka danai, “Adā Maku ma vā ma n lai uciga, n avu da ma pana kayanyan cika.”

¹² Kute-kute Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba, ¹³ asu u da u rongoi a'ayin a amangare, Kanangasi[‡] n ka kondusi yi. Nnama n mete n da dem pini asu vi, shegai atsumate a zuba a bana t̄a n a yanki yi agandā.

Yesu gitāi u'isā atoni a kagitā

(Matiyu 4:12-22; Luka 4:14-15; Luka 5:1-11)

¹⁴ An nala wurai, a kanāi Yahaya a ukai a kuwa ku a'ali. ^{††} Pini nala, Yesu tuwāi a Galili wa dansa Kadyan-

† 1:2 Mal. 3:1. †† 1:3 Isha. 40:3.

‡ Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalāpānsi.

shi ka Shinga ka Kashilā. ¹⁵ U danai, "A'ayin yi a shadangu de, kpam tsugono tsu Kashilā tsu yan de evu. Kpatalai i aṣākā unyushi u de, aku i wushuku n kadyanshi ka Kashilā."

¹⁶ Yesu n u wali a ikengi i Kushivā ku Galili, aku u wenei akāni a adan ama a re, Simo n Andurawu uza n uvangu, n a kṁṁasi adan n ibilili. ¹⁷ Yesu tonuko le, "Tono numu, ma wenike dā tā tyoku da ya tukuso ama." ¹⁸ Kute-kute a aṣākāi ibilili i le, a tono yi.

¹⁹ An u walai kenu, u wenei uza n u vangu; wata, Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a kpatsu n a lapulusi ibilili i le. ²⁰ Kute-kute u isa le, aku a aṣākāi tata u le n azamaninga, a tono yi.

Uza u ityoni i cingi

(Matiyu 7:28-29; Luka 4:31-37)

²¹ Yesu n atoni a ne a banai a ilyuci i Kafarnahum. Kain ka Ashibi, u uwai a kagata ka Kashilā, aku u gitāi uwenishike. ²² Ama a yan tā majiyan, kpaci tyoku u uza u ucira u da wa wenishike le, kpam tyoku u awenishiki a Mele da wari wa.

²³ A'ari pini asuvu a kagata ka Kashilā ka le ki, aku uza u ityoni i cingi u tuwāi wa salasa n ucira, ²⁴ "Ndya va ciga n aṣu, Yesu uza u Nazara? Tuwā da vu tuwāi wacinsa tsu? N reve tā ko ya wari, Uza u Uwulukupi u Kashilā u da."

²⁵ Yesu baranai ityoni i cingi yi, u danai, "Pada! Vu wu-tā asuvu a ne." ²⁶ Ityoni i cingi yi i gbāda yi n ucira, aku i wurāngi yi n ucira i wutāi asuvu a vuma vi. ²⁷ Gbā ama a yan tā majiyan, hal a kṁṁai uwecemgbenishe, "Ndya naha? Uwenishike u savu u da? U ucira? Hal u tsu barana ityoni i cingi kpam i panāka yi!" ²⁸ Kute-kute kadyanshi ka ne ka tamburai gbā uyamba u Galili.

Yesu tṁṁasai ama ushani

(Matiyu 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Yesu kabolo n Yakubu n Yahaya n atoni a da a buwai, a aṣākāi kagata ka Kashilā ki a lazai karara she a kuwa ku an Simo n Andurawu. ³⁰ Mma u uka u Simo wari nvain n usudugbi u ikyamba, an Yesu rawai, kute-kute a laza a tonuko yi ukuna u ne. ³¹ U banai ara ne u kṁṁā yi kukere u 'yāngasā yi, aku mbalā mi n aṣākā yi. U gitā le upecishike ilikulya.

³² N kuvuli, an kaara ka rukpai, ama a tukoi Yesu gbā aza a mbalā n aza a ityoni i cingi. ³³ Gbā ama a ilyuci yi a bolomgbonoi a utsutsu u kuwa vi. ³⁴ Yesu tṁṁasai aza a mbalā icun kau-kau ushani, kpam u lokoi ityoni i cingi ushani. U aṣākā ityoni i cingi yi i dana ukuna wa, an a revei uza da wari.

Yesu yain kubari a Galili

(Luka 4:42-44)

³⁵ N kpasani, Yesu 'yāngai u aṣākāi kuwa ki u wutāi a ilyuci yi u banai asu u da bawu ama a'ari, u yain pini kavasu. ³⁶ Simo n aza da a'ari n eyi a wutāi ubolo.

†† *Hiridu Antiba aya magono ma aza a Yahuda a'ayin a da a kṁṁai Yahaya a uka yi a kuwa ku a'ali. Aya u zuwai a kṁṁā yi.*

³⁷ An a wene yi a tonuko yi, "Gbā ama da pini a ka bolo vu."

³⁸ U wushuki, "Aṣākā tsu banai ilyuci ilyuci i roku i'ya i'ari evu evu, kotsu dem n yanka le kubari ki, kpaci ili i'ya i zuwai n tuwāi i'ya la vi." ³⁹ U tambai a Galili gbā n u yanki le kubari a agata a Kashilā a le n u wutukpusi ityoni i cingi.

Yesu tṁṁasai makutu

(Matiyu 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Makutu ma roku ma tuwāi ara Yesu. U kudāngi u folo yi, u danai, "Vu wushuku baci, va fuda tā vu tṁṁasā mu." ⁴¹ U pana yi asuvayali, aku u bārākpai kukere ku ne u sawa yi. U danai, "N wushuku tā. Tṁṁā!"

⁴² Kute-kute tsukutu tsi tsu aṣākā yi, aku u tṁṁai.

⁴³ Yesu rono yi atsuva cika, "Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kaḍarākpai. Vu nākā kune ku Musa danai a nākā adama a da vu tṁṁai, kpam kotsu a reve n u da." † Aku u aṣākā yi u laza. ⁴⁵ Shegai vuma vi u gitāi uyan kadyanshi ki, hal u rawai asu u da Yesu kpāḍai u uwa asuvu a ilyuci a kateshe. U ba wa rongo a asu u da bawu uza wari, shegai ko n nala ama a ka wutusa tā a asu kau-kau n a bansi ara ne.

Yesu tṁṁasai kawunu

(Matiyu 9:1-8; Luka 5:17-26)

2 An a yain a'ayin a kenu, Yesu doku u gonoi a Kafarnahum. Ama a tsarai alabari a da wari a kuwa.

² A bolomgbonoi cika hal a nambai kabala a kunu hal kapala ka utsutsu dem. Aku u yanka le kadyanshi.

³ Ama roku, ama a nishi, a cangai kawunu a tuko yi ara ne. (Uza da bawu wa fuda wa wala ko u gbāda a'ene a ne.) ⁴ An a nambai ure u da a ka banka yi ara Yesu adama a kakumā ka ama, a ḍapai kukpā derere a asu u da wari. Aku a zuralākpai kajiba ka kawunu kari nvain mi.

⁵ An Yesu wenei tyoku da a pityanangi n eyi, u tonukoi kawunu ki, "Maku ma va, a cimbusukā vu de unyushi u cingi u vunu."

⁶ Awenishiki a Mele a da a'ari pini ndishi asu vi, a ka yawunsa a atakasuvu a le. ⁷ "Ndya i zuwai vuma u na u danai nala? U nusuka tā Kashilā. Ya wari n ucira u da wa cimbusā unyushi u cingi bamu n Kashilā?"

⁸ Kute-kute katakasuvu ka ne ka wenike yi ili i'ya a ka yawunsa a atakasuvu a le i'ya na. U tonuko le, "Ndya i zuwai ya yawunsa nala?" ⁹ Ndya i lai shana: Va tonuko kawunu, 'A cimbusā de unyushi u cingi u vunu.' Ko gai a dana, "Yāngā vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala.?" ¹⁰ Adama i reve an Maku ma Vuma† mari n ucira a likimba u da wa cimbusā unyushi u cingi." U tonukoi kawunu ki, ¹¹ "N tonuko vu, 'yāngā vu shamgba, bidya kajiba ka vunu, vu wala a kuwa."

¹² U 'yāngai u bidyai kajiba ka ne u wutāi u laza a'eshi a le gbā. Ya dem yan tā majiyan, aku a cikpalai Kashilā, a danai, "Tsu taba uwene ukuna naha wa!"

† 1:43-44 Adkp. 14:1-32.

Yesu isaï Levi

(Matiyu 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ U doku u wutai u banai unā u kushivā. Kakumā ka ama ka banai ara ne. Aku u gitā le uwenishike. ¹⁴ Eyi n u wali, u wenei Levi maku ma Halfa ndishi a kakinda ka uwusha u utafa. Yesu tonuko yi, "Tono mu." Aku u 'yangai u tonu yi.

¹⁵ Pini nala, Yesu tuwai wa lya ilikulya i kuvuli a kuwa ku Levi.† Awushi a utafat ushani n aza a unyushi u cing-i, a ka lya kabolo n eyi, n atoni a ne. Kpaci ama da pini ushani aza da a tonu yi. ¹⁶ An awenishiki a Mele n Afarishi a wene yi n u lyayi n aza a unyushi u cing-i n awushi a utafa, a wecei atoni a ne, "Ndya i zuwai wa lya n awushi a utafa n aza a unyushi u cing-i?"

¹⁷ An Yesu panai nala, u tonuko le, "Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u agumā wa, she aza a mbala. N tuwā adama a da ma isa aza a maci wa, she aza a unyushi u cing-i."

Keci a kaci ka kakuli

(Matiyu 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Atoni a Yahaya gba n a Afarishi a ka yan kakuli. Ama roku a tuwai a wecei Yesu, "Nida atoni a Yahaya n atoni a Afarishi a ka yan kakuli, shegai atoni a vunu a ka yan wa?" ¹⁹ U wushuki, "Ya ciga amoci a asu u iyolo a rongo bawu ilikulya? A'a. Wa yan wa! Valisavu wā baci gai n ele a ka yan nala wa. ²⁰ Kain ka a ka bidya yi a mere ma le ka tā a utuwā, kain ka nala ki ka a ka yan kakuli.

²¹ "Vuma wa padara kunya ku cau n kakashi ka savu wa. U yan baci nala, kakashi ka savu ki, ka padā tā ka zuwa kunya ku cau ki ku doku ku kara cika. ²² Kpam vuma wa tsungu mini ma cinwit ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. Kpaci ma shita baci ma tāsā tā kadele ki, gba kadele ki n mini ma cinwi mi a ka namba le tā. Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka savu."

Yesu da Asheku a kain ka Ashibi

(Matiyu 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wala a mere ma ashina a ilya. Tyoku da atoni a ne a ka wala n eyi a gitai ukodusu aratu a ilya yi n a yuruwi n a takumi.

²⁴ Afarishi a roku a tonuko yi, "Webele, ndya i zuwai a ka yan ili i'ya i nangasai mele ma tsunu ma Ashibi?"

²⁵ U wushuki, "I yan kaneshi u ili i'ya Dawuda yain, an eyi n aje a nwalu a ne a nambai, kpam a ka pana kambulu wa? ²⁶ A'ayin a Abiyata Magono ma Adarākpi, Dawuda uwai a Kuwa ku Kashilā,† u takumai iburodi i uwulukpi i'ya a nakaï Kashilā. Ili i'ya Magono ma Adarākpi ma koshi a wushunki n takuma. Kpam u nakaï aje a nwalu a ne i roku."†

²⁷ Aku u tonuko le, "Kashilā ka yan tā Ashibi adama a vuma, shegai vuma adama a Ashibi wa. ²⁸ Adama a

nala, Maku ma Vuma Asheku a da, hal a kain ka Ashibi dem."

Yesu tanasai uza da ili i soi kukere

(Matiyu 12:9-14; Luka 6:6-11)

3 Yesu gonoi a kagata ka Kashilā, kpam vuma da ili i soi kukere aya pini a asuvu. ² Aza roku a da pini aza da a ka ciga a tsarā ili i'ya a ka sapula yi. A zuwuka yi a'eshi a wene ko wa tanasā vuma vi n kain ka Ashibi. ³ Yesu tonukoi vuma vi, "'Yangā vu wutā na a kateshe."

⁴ Aku u wece le, "Ndya i'ari dere a kain ka Ashibi? Uza u yain ili i shinga ko i cing-i? U wauwa uma ko u wuna?" Shegai a padai bini. ⁵ U lingana le na asuvu a upan, u namgbai asuvu adama a ugbami u asuvu u le. U tonukoi vuma vi, "Rādāgbā kukere ku vunu." An u rādāgbāi ka, aku ku tanai. ⁶ Pini nala, Afarishi a wutai n ama a Hiridu a ka sheshe tyoku da a ka wuna Yesu.

Kakumā a unā u Kushivā ku Galili

⁷ Yesu kabolo n atoni a ne a asakai ilyuci yi a banai a unā u Kushivā ku Galili. Aku kakumā ka pige ka wutai a kabon ka Galili, n uyamba u Yahuda ka tonu yi, ⁸ n Idu-miya n ilyuci i Urishelima, n upashi u Urudu hal n ama a kabon ka Taya n Sida. Kakumā ka pige ka tuwai ara ne an a panai ili i'ya wa yansa. ⁹ Adama a kakumā ki u zuwai atoni a ne a lapuluka yi kpatu ku kenu, kotsu kakumā ki ka gbabaryangu yi wa. ¹⁰ Kpaci u tanasā tā ama ushani, aku aza a mbala a ka raba evu n eyi, kotsu a tsarā a sawa yi. ¹¹ A'ayin a da baci ityoni i cing-i i wene yi she i rukpā iyamba, a kapala ka ne, i sala, "Avu Maku ma Kashilā ma." ¹² Shegai she u barana le kotsu a tonuko uza ko ya wari wa.

Yesu dangasai atoni kupa n ama a re

(Matiyu 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Yesu yuwai a zuba u kagalala, u dangasai aza da eyi wa ciga, a tuwai ara ne. ¹⁴ U dangasai ama kupa n ama a re, u zuwa le a rongo n eyi, kotsu u suku le a wenishike, ¹⁵ kpam a tsarā ucira u da a ka wutukpā ityoni i cing-i. ¹⁶ Atoni a da u dangasai vi a da: Simo (uza da u nakaï kala Bituru), ¹⁷ Yakubu maku ma Zabidi n utoku u ne Yahaya (aza da u nakaï kala Buwanaji; wata, mmuku m makpankashilā). ¹⁸ U dangasai kpam Andurawu, n Filibu, n Balamawu, n Matiyu, n Toma. U dangasa tā dem Yakubu maku ma Halfa, n Tadawu n Simo Ziloti, ¹⁹ n Yahuza Isikariyoti, uza da u tuwai u neke yi.

Yesu n Ba'alzabu

(Matiyu 12:22-32; Luka 11:14-23; Luka 12:10)

²⁰ Yesu uwai a kuwa, kakumā ka doki ka bolomgbonoi, hal eyi n atoni a ne a kpadai ulya ilikulya. ²¹ An aza a kuwa a ne a panai nala a banai kotsu a kana yi, an a danai aya pini wa gitā ufulukpa.

²² Aku awenishiki a Mele a da a wutai a Urishelima a danai, "Wā tā n Ba'alzabu magono mi ityoni i cing-i, kpam n ucira u ne u da wa wutukpusā ityoni i cing-i."

† 2:26 1 Sam. 21:1-6.

²³ Yesu isa le u yain kadyanshi n ele n agisani, "Nida Kanangasi ka loko Kanangasi?" ²⁴ Tsugono tsa baci tsu pecei n tsu shilakani, tsa tsa fuda tsa shamgba wa.

²⁵ Kuwa ka baci ku pecei n ku shilakani, kuwa ku nala ka shamgba wa. ²⁶ Kanangasi ka kovo baci kaci ka ne, aku u pecei kure, wa fuda wa shamgba wa, makorishi ma ne ma la vi. ²⁷ Uza wa la wa fuda u bana a kuwa ku uza u ucira u purā yi ucanga wa, she u gitā u sira yi ve, aku u purā yi ucanga vi.

²⁸ "Mayun n tonuko dā, gbā unyushi u cingi, n unyushi u cingi u pige u da ama a ka yansa, a ka cimbusukā le tā u da. ²⁹ Shegai uza da baci dem u nusukai Kulu Keri a ka taba yi ucimbusukā wa, u yan de la vi unyushi u da bawu wari n utyoku."

³⁰ Dana da u danai nala, an a ka dansa, "Wā tā n ityoni i cingi."

Mma n a'angu a Yesu

(Matiyu 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Mma n a'angu a Yesu a rawai. A shamgbai a uwot-su, a suki uza roku a asuvu u isa yi. ³² Kakumā ka ama ka dusuki ka kyawan yi, aku a tonuko yi, "Mma u vunū n a'angu a vunū a da de a kateshe a ka bolo vu." ³³ U wecei, "An ya mma u vā n a'angu a vā?"

³⁴ Aku u webelele aza da a dusuki a kyawan yi vi, u danai, "Mma u vā n a'angu a vā a da na." ³⁵ Uza da baci dem wa yan ili i'ya Kashilā ka ciga aya utoku u vā; van-gu n utaku nā mma u vā.

Agisani a uza da u wacangusi icun

(Matiyu 13:1-9; Luka 8:4-8)

4 Yesu doku u gitai uwenishike a kabon ka kushiva. Kakumā ka ka bolomgbonoi ka ka kyawan yi ka ka wa wa, hal ka zuwai u uwai a kpatsu u dusuki. Kpatsu ki a ikengi i mini i'ya kari, ama yi tani a shamgbai a kagida. ² U wenishike le ili ushani n agisani, u danai, ³ "Panai. Vuma roku da u banai uwacangusu u icun. ⁴ Tyoku da wari uwacangusu icun yi, aku i roku i rukpai a ure. Nnu n wutai n kadasai i'ya. ⁵ I roku tani i rukpai a iyamba i atali bawu kayala ka maci. I lazai i binyai adama a unambi u kayala ushani. ⁶ An kaara ka yain, ka runukpai i'ya, aku i lazai i ekpei adama a ukpada u'uwa u alu a iyamba. ⁷ I roku i rukpai a asu u awana, an i gbonguroi, aku awana yi a sapusai i'ya hal i kpada ilimaci. ⁸ I roku tani i rukpai a iyamba i shinga i wutai, i gbonguroi, i matsai cika. I roku i'ā tā n kamankupa-kamankupa, i roku amangatatsu-amangatatsu, i roku tani amangatawun-amangatawun."

⁹ Yesu korusoi, "Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana."

Kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ An u wokoi utyoku u ne, ama roku a da a'ari pini a asu vi kabolo n atoni a ne Kupanamere,† a wece yi u wutumkpa le agisani yi a kateshe. ¹¹ U tonuko le, "Ili

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

i'ya a sokongi i tsugono tsu Kashilā a wenike dā i'ya de. Shegai aza da bawu a'ari a asuvu a de n agisani a da a ka pana ko ndya wa, ¹² adama

'A uwene n a'eshi a ka wene tā, shegai a ka reve ili i'ya a wenei wa. A upana kpam a ka pana tā, shegai a ka reve wa, ka wa a ka yiralakpa tā Kashilā ka cimbusukā le unyushi u le.' ††

Yesu wutumkpa kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Yesu wece le, "I reve agisani a naha yi wa, nida ya yansa i reve agisani a roku? ¹⁴ Kacimbi ka nala ki ukuna u Kashilā u da u wacangusi. ¹⁵ Ama roku tyoku u icun i'ya i'ari a ure a asu u da a cei ukuna vi da a'ari. N upana u le, aku Kanangasi ‡ ka bidyai ukuna u da a cei a asuvu a le yi. ¹⁶ Aza roku tyoku u icun i'ya i rukpai a asu u atali da a'ari. N upana ukuna vi a wushai u da n ipeli. ¹⁷ Shegai u uwa asuvu a le wa, kpam a barakpa wa. An a'ayin a upana u ikyamba n a mavura adama a ukuna vi a rawai, a laza a rukpai. ¹⁸ Ama roku tani tyoku u icun i'ya a wacangusi asu u awana da a'ari. Ama a na yi alya aza da a panai ukuna vi. ¹⁹ Shegai kadambula ka uma n uciga u udukuyan n maluwa ma ili i'ya i buwai ma gbagbalai ukuna vi a kpada unaka mmuku. ²⁰ Aza da a buwai tyoku u icun i'ya a wacangusi a iyamba i shinga da a'ari. A panai ukuna vi, a wushai u da, aku a naka mmuku. Aza roku a naka kamankupa kamankupa, aza roku kpam amangatatsu amangatatsu, aza roku tani amangatawun amangatawun."

Macikalu ukimbi n kabelu

(Luka 8:16-18)

²¹ Yesu lyai kapala, u wece le, "Vuma wā la u tabai u sapa macikalu, aku u kimbai ma n kabelu ko u ukai a kere ka ivamkpatsu? A kashamkpatsu ka ne ka wa zuwa ma wa? ²² Ko ndya baci a sokongi a ka wutumkpa tā i'ya a kateshe, kpam ko ndya baci a kimbai a ka kupa tā i'ya. ²³ Adama a nala uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana."

²⁴ U tonuko le kpam, "Kiranai n ili i'ya i panai. Cibai, kakundatsu ka i kundunki ama ili, ka dem Kashilā ka kundunku dā ili, hal she u pasaka. ²⁵ Aza da baci a'ari n ili, alya a ka naka. Aza da baci bawu a'ari n ili, i kenu i'ya a'ari n i'ya vi, a ka wusa le tā i'ya."

Agisani a icun i'ya ya gbonguro

²⁶ Yesu lyai kapala u danai, "Naha da tsugono tsu Kashilā tsari. Vuma roku da u cei icun a kashina. ²⁷ U vaki u 'yangai kaara n kayin, gbā n nala icun yi i'ari uwutā n i gbonguroi, u reve tyoku da ya gbonguro wa. ²⁸ Iyamba yi n kaci ka ne i zuwai ilya yi i gbonguroi, aku i naka mmuku. I gitai n asungu, aku aratu aku mmuku pini aratu yi. ²⁹ An ilya yi i kuwai u kapai i'ya, kpaci a'ayin a ukapa a rawa de."

†† 4:12 Isha. 6:9-10. ‡ Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

Agisani a ucun u musta
(Matiyu 13:31-34; Luka 13:18-19)

³⁰ Yesu wece le, "Nida tsa dana tsugono tsu Kashiḷa tsari? Agisani a eni a da tsa yan tsu ratsanaka tyoku da tsari?" ³¹ Tyoku ucun u musta da tsari, ucun u kenu gbende u da a tsu ce a iyamba. ³² A ce baci u da u tsu gbonguro ta u lai gba iceshi. U yain nsabu n pige n pige a asu u da nnu n tsu rukpa pini a kulu ku ne."

³³ N agisani ushani icun i na da Yesu tsu tonusuko ama akani a ne tyoku da a ka reve. ³⁴ U tsu dansa n ele u bawu agisani wa, shegai u woko baci n atoni a ne koshi, aku u wutumkpa le a da a kateshe.

Yesu vakunki abali
(Matiyu 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Kain ki n kuvuli, Yesu n atoni a ne pini a ikengi i Kushiva ku Galili ki, u tonuko le, "Tsu pasamgbana tsu gonoi upashi u nide." ³⁶ Atoni a ne a uwai a kpatsu ku wari, a asaka kakuma ka ama, a lazai n eyi. A'atsu a roku a tono le. ³⁷ A barakpa wa, uwule u ucira u lapanai, aku abali a ka gada kpatsu ki, hal ka ciga ushumbugu. ³⁸ Yesu wari a kucina ku kpatsu nvain n kaci ka ne a ili i utadanku kaci wa lavuta. Atoni a ne a 'yangasa yi, a danai, "Kawenishiki, tsa shumbugu de, vu dambula wa?"

³⁹ Yesu 'yangai u baranai uwule vi, "Shamgba!" U tonukoi kpam abali yi, "Shamgba shiriri!" Uwule vi u vaki, aku a asu vi u wokoi shiriri.

⁴⁰ Aku u tonukoi atoni a ne yi, "Ndya i zuwai i giruwai? Hal n ara i pityanangu wa?"

⁴¹ Uwonvo u kana le cika, aku a gitai uwecembene, "Ucun u vuma u eni u da u na vi? Hal uwule n abali dem a ka panaka yi."

Yesu tanasai uza u ityoni i cingi
(Matiyu 8:28-34; Luka 8:26-39)

5 Yesu n atoni a ne a rawai a upashi u Kushiva ku Galili u uyamba u Garasa. ² An Yesu wutai a kpat-su, vuma u ityoni i cingi u wutai a asu u asaun kotsu u cina yi. ³ Asu u asaun u da u tsu ronguso. Kpam ko uza wa fuda wa sira yi wa, ko n ikani. ⁴ Kpaci a so yi ta usirasa akere n a'ene, shegai u kidasai ikani yi u kodusoi irim i'ya i'ari a'ene a ne, kpam ko uza wa n ucira u da wa goso yi wa. ⁵ Kaara n kayin nte wa genge pini a asu u asaun vi n kagalala, aku u rongo isali n u kaarasi ikyamba i ne n atali.

⁶ Eyi a mbari, an u wenei Yesu u sumai u ba u kudangi a kapala ka ne. ⁷ Aku Yesu tonuko yi, "Wutai pini a asu u vuma vi, ityoni i cingi." Vuma vi u salai cika, "Yesu, Maku ma Kashiḷa ka pige, ndya va ciga na mpa? Tsina n Kashiḷa an va kpaḍa mu uyan mavura."

⁹ Pini nala, Yesu wece yi, "Ndya kala ka vunu?" U danai, "Kala ka va ka Katam, kpaci tsa ta ushani." ¹⁰ U foloi Yesu cika kotsu u loko le pini a uyamba vi wa.

¹¹ Ushiga u mburusunu u da pini wa lina a kagalala ka masasa ma mari evu n a asu vi. ¹² Ityoni i cingi yi i foloi Yesu, "Asaka tsu tsu bana a asu u mburusunu,

kpam vu asaka tsu tsu uwa le." ¹³ U wushunku le, aku a wutai a ba a uwai a asuvu a mburusunu. Ushiga vi, evu na mburusunu azu a re (2,000) da. A wuranai she a kushiva a uwai pini a shumbugi.

¹⁴ Aza da a ka linaka mburusunu mi a sumai a ba danai a ilyuci n une. Aku ama a wutai a wene ili i'ya i gitai. ¹⁵ An a tuwai ara Yesu a wenei vuma da wari n katam ka ityoni i cingi, ndishi n aminya kpam n ugboji u ne, aku uwonvo u kana le. ¹⁶ Aza da a wenei ukuna vi, a tonukoi ama ili i'ya i gitai n vuma da wari n ityoni i cingi na mburusunu mi dem. ¹⁷ Aku a foloi Yesu u asaka uyamba vi.

¹⁸ An Yesu wa uwa a kpatsu uza da wari n ityoni i cingi caupa vi u foloi kotsu u toni yi. ¹⁹ Yesu asaka yi u toni yi wa, shegai u tonuko yi, "Bana a kuwa asu u ama a vunu vu tonuko le tyoku da Asheku a yanka vu, n tyoku da u pana vu asuvayali." ²⁰ Vuma vi u kyawunsai gba uyamba u Dikafoli, n u tonusuko le ili i'ya Yesu yanka yi. Aza da a panai vi gba a yan ta majiyan.

Jayiru banai ara Yesu
(Matiyu 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ An Yesu doki u pasamgbana i kushiva ki a kpatsu u gonoi upashi u nide, kakuma ka ama ka bolomgbonoi ka kyawan yi eyi pini a asu u kushiva vi. ²² Uza u te a asuvu a azapige a kagata ka Kashiḷa uza u kala Jayiru u tuwai pini. N u wene Yesu, u kudangi a kapala ka ne. ²³ U folo yi cika u da, "Maku ma va makere ma pini a na u ukpa, kana asuvu vu tuwa vu sawa yi kot-su u tana u yain uma."

²⁴ Yesu tono yi, kakuma ka ama ushani ka tono yi n ka gbabaryangusu yi.

Uka u da u sawai Yesu kunya

²⁵ Uka da pini uza da wa pana ikyamba cika a asu u ulala u mpasa hal ayen kupa n a re. ²⁶ U pana ta ikyamba cika a kukere ku aza a aguma kpam u wunai gba ili i'ya wari n i'ya. Da wa yan yi shana, mabala mi she kapala ka mari ulya. ²⁷ An u panai ukuna u Yesu, u banai a kucina ku ne a asuvu a kakuma ki, aku u sawa yi kunya. ²⁸ Kpaci u yawunsa ta a katakasuvu ka ne, "N sawa baci kunya ku ne koshi ma tana ta." ²⁹ Kute-kute ulala u mpasa u ne u shamgai kpam u panai a asuvu a ikyamba i ne u tana, da u wunvugai n upana u ikyamba.

³⁰ Aku Yesu lazai u revei an ucira u wutai a asuvu a ikyamba i ne. U kpatalai a asuvu a kakuma ki, u danai, "Ya sawai kunya ku va?" ³¹ Atoni a ne a wushuki, a danai, "Vu wenei dem kakuma ka gbabaryangu vu, aku vu dana ya sawa vu?"

³² Shegai Yesu lyai kapala n uwelisho ko wa wene uza da u yain nala vi. ³³ Uka vi an u revei ili i'ya i gitai n eyi, u wutai u kudangi a kapala ka ne, n uwonvo n u je-ki ikyamba. Aku u tonuko yi gba ili i'ya i gitai. ³⁴ U tonuko yi, "Maku ma va, upityanangu u vunu u tana vu de. Wala ili vunu, kpam upana u ikyamba u nala vi u pecembene n avu."

Yesu 'yangasai maku ma Jayiru a ukpa

³⁵ An Yesu wari a kadyanshi, ama roku a wutai a kuwa ku Jayiru, uzapige u kagata ka Kashila. A danai, "Maku ma vunnu ma kuwa de. Ugan kpam vu damg-barasa kawenishiki ki wa?"

³⁶ Yesu dambula gbam n ili i'ya a ka tono wa, u tonukoi uzapige vi, "Pana uwonvo wa, avu gai pityanangu."

³⁷ U asaka ko uza u toni yi wa, she Bituru, n Yakubu n utoku u ne Yahaya. ³⁸ An a rawai a kuwa ku uzapige ki, Yesu panai ama a'ari kacan, a'ari kushen n isali cika. ³⁹ U uwai a asuvu, u wece le, "Ndya i tukoi kacan n isali naha? Makere mi ma kuwa wa, alavu a da yi." ⁴⁰ Shegai a doso yi idyoshi i magori.

Pini nala, u wutukpa le gba le, u bidyai tata na mma makere vi n atoni a ne a da a'ari n eyi, a uwai ubana a asu u da makere mi mari. ⁴¹ U kana kukere ku makere ki u tonuko yi n kaletsu ka ne, "Talita kumi." ("Maku ma makere, n da vu 'yanga.") ⁴² Kute-kute makere mi ma 'yangai ma gitai nwalu, kpaci ayen a ne kupa n a re da. N uwene naha aku a yain majiyan cika. ⁴³ U barana le, kotsu uza u reve ukuna vi wa, aku u tonuko le a nei makere mi ilikulya u lyai.

Unamba u tsupige u matsumate

(Matiyu 13:53-58; Luka 4:16-30)

6 Yesu n atoni a ne a asaka a asu vi a lazai ubana a ilyuci i ne Nazara. ² An Ashibi a yain u gitai uwenishike a kagata ka Kashila. Ama ushani a panaka yi aku a yain majiyan. A danai, "Nte vuma u naha tsarai ili i na gba? Ucuu u kakiri ka eni ka a naka yi naha? Webelei ukunosavu u da a'ari a uyansa a akere a ne! ³ Kashei ka nala ka naha vi wa, maku ma Meri. Atoku a ne kpam alya an Yakubu, n Isuhu, n Yahuza, n Simo wa? Ataku a ne a da naha kabolo n atsu vi wa?" Adama a nala a 'yuwan yi.

⁴ U tonuko le, "Matsumate ma tsu namba tsupige wa, she a ilyuci i ne, n asu u ama a ne, n asuvu a kuwa ku ne." ⁵ U fuda u yan ukunosavu wa, shegai u tsarai u sawusai aza a mbala kenu u tanasa le. ⁶ U yain majiyan cika, adama a ukpada u upityanangu u le.

Yesu suki Kupanamere

(Matiyu 10:5-15; Luka 9:1-6)

Yesu kyawain une, n u wenishiki ama. ⁷ U isai asuki Kupanamere † vi u suku le ama a re ama a re, u naka le ucira a kaci ka ityoni i cingi.

⁸ U tonuko le, "Kotsu i bidya ili adama a nwalu mi wa, she kalangu koshi. Kotsu i bidya ilikulya, ko katsan, ko kpam ikebe a ijubu i de wa. ⁹ I uka akpata a a'ene, shegai kotsu i uka ntogo n re wa. ¹⁰ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she kain ka ya asaka ilyuci yi. ¹¹ Gba ko nte baci a 'yuwan da ko a kpada da upanaka, ya

† A asuvu a atoni a ne gba, aza roku a da pini kupa n ama a re aza da a'ari evu n eyi cika, alya dem u isai "asuki."

wuta baci, i kapatsa kabuta ka a'ene a de, adama a iry-oci a mere ma le an i wutai uwule u le."

¹² A wutai a ba a yankai ama kubari ki, a kpatala a gono a asu u Kashila a asaka tsicingi tsu le. ¹³ A wutukpusai ityoni i cingi ushani, a sugburukai aza a mbala ushani manivi kpam a tanasa le.

Ukpa u Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Hiridu magono u panai kadyanshi ka Yesu, kpaci kala ka ne ka tambura ta ko nte wa. Aza roku a ka dansa Yahaya kalyubugi aya u 'yangai a ukpa, ili i'ya i zuwai wa yansa ukunosavu da la vi.

¹⁵ Aza roku a danai, "Iliya da." Aza roku tani a danai, "Matsumate ma yavu ntsumate n cau."

¹⁶ Shegai an Hiridu panai nala, u danai, "Yahaya vu-ma da n kidai kaci u 'yanga de a ukpa!" ¹⁷ Kpaci aya u zuwai a kana yi, aku u zuwai a sira yi, a uka yi a kuwa ku a'ali. Yan da u yain nala adama a Hiridiya uka u vangu u ne Filibu, u da u zuwai. ¹⁸ An Yahaya tonuko yi, "U gan vu zuwa uka u vangu u vunnu wa."

¹⁹ Hiridiya tani u kana Yahaya a katsuma, hal wa ciga u wuna yi, shegai u reve tyoku da wa yan wa. ²⁰ Hiridu wa pana ta uwonvo u Yahaya, an u revei vuma u maci da kpam uza u uwulukpi, da i zuwai wa kirana n eyi. U tsu dambula ta cika wa panaka baci Yahaya, shegai ko n nala u tsu ciga ta u panaka yi.

²¹ A makorishi, Hiridiya tuwai u gawunkai. An kain ka ilimaci ka Hiridu ka kyawain, u libanai ngono m iyamba, n azapige a asoje, n azapige a Galili abiki yi. ²² An makere ma Hiridiya ma uwai ma jei, Hiridu n amoci a ne a panai kayanyan. Pini nala, magono ma tonukoi makere mi, "Folo mu gba ili i'ya va ciga, ma naka vu ta i'ya." ²³ U tsinai u danai, "Ko ndya baci vu wecei ma naka vu ta, ko kabon ka tsugono tsu va tsa baci."

²⁴ U wutai u ba u wecei mma u ne, "Ndya ma folo?" Mma u ne danai, "Kaci ka Yahaya kalyubugi."

²⁵ Kute-kute u uwai asu u magono n maloko u danai, "Ma ciga ta vu naka mu gogo-na-na kaci ka Yahaya kalyubugi a mabaluwa."

²⁶ Asuvu a magono a namgbai cika, shegai adama a utsina u da u tsinai a kapala ka amoci a da a'ari pini vi, wa ciga u bishinka yi wa. ²⁷ Kute-kute u zuwai kazoli ka ne ka bana a kuwa ku a'ali u ba u kida kaci ka Yahaya ki. Vuma vi u ba u kida yi kaci ki. ²⁸ U tukoi ka a mabaluwa u nakai makere mi, makere mi ma bankai mma u ne.

²⁹ An atoni a Yahaya a panai nala, a ba bidyai ikyam-ba yi a cidangi.

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Luka 9:10-17; Yahaya 6:1-14)

³⁰ Asuki a Yesu yi a gonoi ara ne, a tonuko yi gba ili i'ya a yain n i'ya a wenishiki. ³¹ An u wokoi ama a yan le ushani, hal Yesu n asuki a ne a tsara kabala ka a ka lya ilikulya wa. Pini nala, u tonuko le, "Tuwai tsu banai a asu u da bawu uza wari tsara i wunvugusa." ³² Aku a

lazai utyoku u le a asuvu a kpatsu ubana a asu u da bawu uza wari.

³³ Ama da a wene le n a lazi vi a reve le, aku a wutai gba a ilyuci a walai n ilyadi a lasa le urawa. ³⁴ N ucipa u Yesu a kpatsu u wenei kakuma ka ama, a yanka yi iyali, kpaci tyoku u ncon n da bawu wari n kaliniki da a'ari. U gitā le uwenishike ili ushani.

³⁵ An kaara ka yain evu n urukpa, atoni a ne a banai ara ne, a tonuko yi, "Asu u na da na wa n uza wa, kpam kaara ka na ka yan de evu n urukpa. ³⁶ Tutsuku le ubana ashina n une une i'ya i'ari evu evu a ba a tsilaka kaci ka le ilikulya."

³⁷ U wushunku le, "Eda ne le ilikulya a lyai wawa."

Aku a tonuko yi, "Ciga da va ciga tsu ba tsu bidya ikebe i manyan ma uwoto kulla † tsu tsilaka ilikulya tsu naka le a lyai?"

³⁸ U wece le, "Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya? Walai i ba i kondo."

An a ba a kondoi, a danai, "I tawun i'ya n adan a re."

³⁹ Aku u tonuko le a zuwa ama yi dusukusu abolo abolo a zuba u mete ma taku. ⁴⁰ Ama yi a dusuki n a tonomgboni, aza roku amangatawun-amangatawun, aza roku amangarenkupa-amangarenkupa. ⁴¹ An u bidyai iburodi i tawun n adan a re yi, u gadigbai kaci ka ne a zuba, u cikpai Kashila. Pini nala, u jibamgbanasai i'ya n u naki atoni a ne a nakasa ama, kpam u pecike le dem adan yi. ⁴² Gba le a lyai hal a cuwai. ⁴³ Aku atoni yi a cirangi abuwi a iburodi n adan yi hal mbana kupa na n re. ⁴⁴ Asuvu a ama da a takumai iburodi yi, a'ali ama azu a tawun (5,000) a da.

Yesu walai a zuba u mini

(Matiyu 14:22-33; Yahaya 6:15-21)

⁴⁵ A barakpa wa, aku Yesu tonukoi atoni a ne a uwa a kpatsu a lasa yi upasamgbana ubana a Besaida, hal n u wacinsi kakuma ki. ⁴⁶ An u wacinsa le, u banai a masasa kotsu u yain kvasu.

⁴⁷ An kuvuli ku yain, kpatsu kari a mere ma kushiva, Yesu wari a kagida utyoku u ne. ⁴⁸ An u wene le a'ari umodono n uwantika kpatsu, kpaci uwule u 'yan-gasaka le. N kpasani cika, u tuwai ara le wa wala a zuba u mini ma kushiva. U yain yavu wa wura le. ⁴⁹ Shegai an a wene yi wa tuwa a zuba u mini, a bidyai ko kafofu ka, a salai. ⁵⁰ Gba uwonvo u kana le an a wene yi vi.

Kute-kute, u yanka le kadyanshi, u danai, "Gbamai asuvu, ko ili i'a la wa, mpa. Panai uwonvo wa." ⁵¹ Aku u uwai a kpatsu ku a'ari vi, pini nala, uwule vi u vaki. Atoni yi a yan ta majiyan, ⁵² kpaci a reve kalen ka burodi ki wa, an atakasuvu a le a gbamai.

Yesu tanasai ama a Janisara

(Matiyu 14:34-36)

⁵³ An a pasamgbana i rawai a Janisara, a sirai kpatsu ki a unā u mini. ⁵⁴ N uwuta u le a kpatsu ama a laza a

† Akorongi a cau a cau a kagitā a korongu tā "ikebe i azurufa 200." Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

reve yi. ⁵⁵ A kotsoi gba kabon ki n ilyadi, a cangasai gba aza a mbala nvain a ajiba a le ubana a asu u da baci dem a panai wari.

⁵⁶ Gba ko nte baci u banai ilyuci ko a une, she a vakunku aza a mbala a kuden, aku a folo yi u asaka a sawa ko unā u kunya ku ne. Aza da a sawa yi a tana ta.

Agadu a nkoshi n cau

(Matiyu 15:1-9)

7 Afarishi n awenishiki a Mele a roku a da a wutai a Urishelima, a bolomgbonoi ara Yesu. ² A wenei atoni a ne a roku a ka lya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain.

³ (Kpaci Afarishi n aza a Yahuda a tsu lya ilikulya bawu a sawai akere a le wa, adama a utono u agadu a nkoshi n cau n le. ⁴ A wuta baci a kuden, a tsu lya ilikulya wa, she a bacangusu ve kaci ka le. Agadu a roku a da pini ushani a da a ka kirana n a da, tyoku u uza u nko, na njuju, n adele a irim.)

⁵ Afarishi n awenishiki a Mele a wece yi, "Ndya i zuwai bawu atoni a vunu a ka tono agadu a nkoshi n cau, aku a tsu rongo ulya ilikulya bawu a sawai akere a le tyoku da u gain?"

⁶ U wushunku le, "Dere da Ishaya matsumate u danai a kaci ka de, 'Eda aza a maci a kaban!' Tyoku da wari ukorongi,

'Ama na yi n unā u da a ka naka mu tsupige koshi, shegai a atakasuvu a yan de mbari na mpa.

⁷ Ugbashika u da a ka gbashika mu vi u gbani u da, kpaci mele ma a ka wenishike udani u vuma u da.' " ††

⁸ Yesu danai, "I varangi udani u Kashila, aku ya tono uwenishike u ama."

⁹ Aku u tonuko le, "Mayun, i reve ta uvarangu udani u Kashila adama i toni agadu a de! ¹⁰ Kpaci Musa dana ta, 'Naka tata na mma u vunu tsupige; kpam uza da baci dem u wishai tata u ne ko mma u ne, a ka wuna yi ta.' ¹¹ Shegai i tsu wenishike ta ama a de naha, vuma wa fuda ta u bidya ikebe i'ya i gain u banga tata u ne na mma u ne, aku u tonuko le ikebe i na yi Korba †† da; (wata, kune ubana asu u Kashila). ¹² I buwa yi kpam u'asaka u naka tata u ne ko mma u ne ili i roku wa. ¹³ N ucun u uwenishike u na vi u da i tsu wuna udani u Kashila. Kpam ili i'ya pini icun i na yi ushani i'ya i tsu yansa."

Ili i'ya i tsu nangasa vuma

(Matiyu 15:10-20)

¹⁴ U doku u isa ama, u tonuko le, "Panaka numu gba de kpam i reve. ¹⁵ Ili i'a la a kateshe i'ya ya uwa a asuvu a ikyamba i vuma i nangasa yi wa, she ili i'ya ya wuta a asuvu a ne i'ya ya nangasa yi. ¹⁶ [Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana.]" ††

†† 7:7 Isha. 29:13. ‡ 7:10 Uwt. 20:12; U.MI. 5:16; Uwt. 21:17; Adkp. 20:9. †† Korba agadu a da a da ama a tsu wenike ikebe i le i ushani tyoku u kune adama a manyan ma Kashila. Nala zuwa le ta a wokoi faa a asu u manyan ma le ma uyanka ikebe i le manyan a kirana na nkoshi n le; shegai a unā u da a ka naka i'ya Kashila, aku a gonoi a zuwai i'ya adama a manyan ma kaci ma le. †† Akorongi a

¹⁷ An u pecenei n kabolo ki, u uwai a kuwa. Atoni a ne a wece yi kalen ka agisani ki. ¹⁸ U tonuko le, "I'a n ubidya u ukuna wa? Ili i'a la a kateshe ya uwa vuma i nangasa yi wa vi. ¹⁹ Kpaci i bana a asuvu a katakasuvu ka ne wa, shegai a katsumā ka i banai, aku i wuta yi." Nala Yesu gonukoi gbā ilikulya i woko ili i ulya.

²⁰ U danai kpam, "Ili i'ya i tsu wuta a katakasuvu ka uza i'ya i tsu nangasa yi. ²¹ Kpaci a katakasuvu ka uku-na u cingi i tsu wuta, tyoku uyawunsa u cingi, n tsis-hankala, n uboki. Ka tsu tuko ta dem ukuna u mawunuka, na nvain n aka kabarikete. ²² Kurura n tsicingi dem nte a tsu wuta pini. Katakasuvu ka tsu zuwa ta dem ulapanasa n ukuna u cingi. Malyon dem n kunangasu, n aradi n utengeshi a tsu wuta dem pini. ²³ Gba ili i cingi i na yi asuvu a da i tsu wuta, kpam i tsu nangasa ta vuma."

Upityanangu u uka da wari Kawulawa

(Matiyu 15:21-28)

²⁴ Pini nala, Yesu 'yangai u banai evu n Taya n Sida. U uwai a kuwa ku roku, kpam wa ciga ko uza u reve wa, shegai wari ukpawan wa. ²⁵ Kute-kute uka roku, uza da makere ma ne mari n ityoni i cingi, u panai ukuna u ne, u tuwai u kudangi a kapala ka ne. ²⁶ Uka vi Kawulawa ka, kagali ka ne kpam Kasurofiniki ka. U foloi Yesu wutukpa maku ma ne mi ityoni yi. ²⁷ Yesu tonuko yi, "Asaka ve mmuku n cuwa. Kpaci ugan a varanku nshe ilikulya yi mmuku wa."

²⁸ Shegai u wushunki yi, "Eye nala Asheku, shegai nshe n tsu lya ta agashi a mmuku."

²⁹ Aku u tonuko yi, "Adama a kadyanshi ka vunu, gono a kuwa. Ityoni yi i pecembene de n maku ma vunu."

³⁰ U gonoi a kuwa u cinai maku mi nvain. Ityoni yi i wuta de a asuvu a ne mayun.

Yesu tanasai kabebe

³¹ Yesu asakai kabon ka Taya, u tonoi a ilyuci i Sida u banai a Kushiva ku Galili ku uyamba u Dikafoli. ³² Ama roku a tuko yi kabebe kpam kagulani ka dem, aku a folo yi u tafanku yi akere. ³³ U bidya yi a banai kapashi ka te dangi n kakuma ki, aku u ukai ajubu a ne a atsu-vu a vuma yi, u cikpai atatsa, aku u sawai kpam kaletsu ka vuma ki. ³⁴ U gadigbai kaci ka ne a zuba, u tsukpai kuvi ku pige, aku u tonukoi vuma vi, "Ifata!" (Wata, "Kukpa!")

³⁵ Kute-kute atsuvu a ne a kukpai, a surukpa yi ili i'ya i sira yi kaletsu, u kanai kadyanshi mai. ³⁶ Aku Yesu barana le kotsu a tonuko uza ukuna vi wa, shegai ubarana vi u wokoi yavu kakana da u kakana le a ba a dansa kadyanshi ki. ³⁷ Gba aza da a panai nala, a yain majiyan cika. A danai, "Ko ndya wa u yan ta i'ya mai! Hal n kagulani ka u zuwai ka panai, kabebe kpam ka yain kadyanshi."

cau ushani aza da a purai a tagarada u Marku a kalatsa ta makpan-da ma 16.

Yesu lyatangi ama azu a nishi

(Matiyu 15:32-39)

8 A'ayin a nala yi, an kakuma ka doki ka bolomg-bonoi, a'a tani n ilikulya wa. Aku Yesu isai atoni a ne, u tonuko le, ² "Ma pana ta asuvayali i kakuma ka na ki, kpaci a'ayin a le a tatsu a da pa vi kabolo na mpa bawu ilikulya. ³ N wacinsa le baci a gono a kuwa n kambulu, a ka kpadā ta ure, aza roku tani a mbari n da a wutai."

⁴ Aku atoni a ne a danai, "Nte vuma wa tsara ilikulya i'ya wa lyatangu ama a na a kakamba ka na?"

⁵ U wece le, "Iburodi i yain i'ya i'ari n i'ya?"

A danai, "I shindere i'ya."

⁶ Aku u zuwai kakuma ki ka dusuki a iyamba. An u bidyai iburodi yi, u cikpai Kashila, u jibamgbanasai n u nakasi atoni a ne a bansaka le, a bansaka le tani. ⁷ A'a ta tani n adan a shawu kenu. An u cikpai Kashila, u zuwai a bansaka le a da dem. ⁸ A lyai, a cuwai hal atoni yi a purai abuwai a iburodi yi mbana n shindere. ⁹ Ama yi tani a ka rawa ta evu n azu a nishi. Aku u wacinsa le. ¹⁰ Kute-kute u uwai a kpatsu n atoni a ne a banai uyamba u Dalmanuta.

Afarishi a wecikei iryoci

(Matiyu 16:1-4; Luka 12:54-56)

¹¹ Afarishi a tuwai a gitai uwecishe Yesu kotsu a kon-do yi, a da u wenike le iryoci i zuba. ¹² U tsukpai kuvi ku pige, u danai, "Ndya i zuwai ama a gogo-na a lai uciga uwene iryoci? N tonuko da, iryoci i'a la a ka wenike ama a gogo-na wa."

¹³ Pini nala, u doku u uwai a kpatsu u pasai upashi u nide u asaka le.

Kiranai n yisti u Afarishi

(Matiyu 16:5-12)

¹⁴ Atoni a Yesu a ciba a bidya burodi wa, she u te u da a'ari n u da a kpatsu ki. ¹⁵ U rono le atsuvu u danai, "I kirana n yisti u Afarishi n u Hiridu."

¹⁶ A yamgbana kadyanshi utyoku u le, "An bawu tsari n burodi da u zuwai u danai nala."

¹⁷ An Yesu revei nala aku u tonuko le, "Ndya i zuwai i'ari a kadyanshi i'ari n burodi wa? Dana hal n ara i wene wa, kpam i reve wa? Atakasuvu a de ugbami u de da a'ari? ¹⁸ Eda la n a'eshi, ya wene wa da? I'a ta n atsuvu, ya pana wa da? Kpam i tsu ciba wa da? ¹⁹ An n jibamgbanasakai ama azu a tawun iburodi i tawun, mbana n yain n da i cirangi tipi tipi n abuwai a iburodi?"

A danai, "Kupa na n re."

²⁰ "Iburodi i shindere i'ya tani n jibamgbanasakai ama azu a nishi tani, mbana tipi tipi n yain n da i tasai n abuwai a iburodi?"

A danai, "N shindere."

²¹ Aku u wece le, "Hal n gogo-na i reve wa da?"

Utānāsa u karumbā a Besaida

²² A rawai a ilyuci i Besaida. Ama roku a tukoi Yesu karumbā, a folo yi u sawa yi. ²³ U kṅāi kukere ku karumbā ki, u banka yi a uroto u ilyuci. U cikpāi atātsa a a'eshi a karumbā yi, u tadanki yi akere, aku u wece yi, "Fuḍa vu wene ili?"

²⁴ Karumbā ki ka gadigbai kaci u danai, "Ma wundya tā ama, shegai tyoku u ndanga u ḍa ma wundya le a ka tamba."

²⁵ Aku u doki u tadanki yi akere a a'eshi a ne. A'eshi yi a kukpāi u tṅāi, u wenei ko ndya wa mai. ²⁶ Yesu tonuko yi, "Wala vu gono a kuwa, kotsu vu uwa a une wa."

Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu

(Matiyu 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Yesu n atoni a ne a 'yāngāi a uwusai a une une u ilyuci i Kasariya Filibi. A ure u wecei atoni a ne, "Ya ama a ka dansa mṅari?"

²⁸ A tonuko yi, "Aza roku a danai aḍa Yahaya Kalyubugi, aza roku tani Iliya, aza roku tani, uza roku asuvu ntsumate."

²⁹ Aku u wece le, "Eḍa tani ya ya dansa mṅari?"

Bituru wushunki yi, "Avu Kawauwi ka."

³⁰ Aku u rono le atsuvu kotsu a tonuko uza ukuna u ne wa.

Yesu danai tyoku ḍa wa kuwā

(Matiyu 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Yesu gitā le uwenishike, "U kṅān tā Maku ma Vuma ma pana ikyamba cika. Nkoshi n aḍarākpī a pige n awenishiki a Mele a 'yuwan yi, hal a wuna yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yāngā n uma." ³² U danai kadyanshi ka nala tani a kateshe. Aku Bituru rono yi a ikengi, u gitā yi ubara. ³³ Shegai an Yesu kondono i wenei atoni a ne, u gitāi ubara Bituru, "Yan mṅari nṅa mpa, Kanangasi! † Vu yan ukuna u Kashilā wa, she u ama."

³⁴ U isāi kakumā ki kabolo n atoni a ne, u danai, "Gbā uza ḍa baci wa ciga u tono mu she u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandamgbani ma ne u tono mu. ³⁵ Gbā uza ḍa baci dem wa kirana n uma u ne, wa namba tā u ḍa. Uza ḍa tani baci u nambai uma u ne adama a Kadyanshi ka Shinga ka vā, wa wauwa tā u ḍa. ³⁶ Nte kalen ka vuma wa tsarā likimba gbā, aku u namba uma u ne? ³⁷ Ndyā kṅam vuma wa fuḍa wa nṅā a unā u uma u ne? ³⁸ Ama a gogo-na aza a unyushi u cingi a ḍa aza ḍa kpatalākai Kashilā kucinā. Adama a nala, uza ḍa baci dem wa pana uwono u ḍa wa yan kadyanshi ka vā a'ayin a na, Maku ma Vuma ma pana tā uwono u ne a'ayin a ḍa baci ma tuwā n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri."

9 Aku u tonuko le, "Mayun n tonuko ḍa, aza roku a ḍa pini kushani asu naha vi, a ka kuwā wa, she a wene utuwā u tsugono tsu Kashilā n ucira."

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalāpānsi.

Uyansāka u Yesu

(Matiyu 17:1-13; Luka 9:28-36)

² An a'ayin a teli a wurai, Yesu bidyai Bituru, n Yakubu, n Yahaya, kabolo n eyi a banai a masasa ma roku ma ugāḍi, utyoku u le. Aku u yansākai a kapala ka le. ³ Aminya a ne a wāramāi pun a ka laḍa, kazāi kṅa la a likimba ka ka fuḍa ka zuwa a woko nala wa. ⁴ Aku atoni a ne ama a tatsu yi a wenei Musa n Iliya a tuwāi ara Yesu a ka yanka yi kadyanshi. ⁵ Bituru kukpāi unā u tonuko i Yesu, "Kawenishiki, u lobono tā tsari pini na. Aṣākā tsu yain atani a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa ka te kṅam ka Iliya." ⁶ Uwono u ḍa u kṅān le cika, ḍa u nambai ili i'ya wa dana.

⁷ Aku kalishi ka roku ka wutāi ka kimbā le. A panai kṅam kalāgātsu ka wutāi pini a kalishi ki ka danai, "Maku ma vā ma na vi, uza ḍa ma ciga cika, panāka ni." ⁸ Kute-kute a webele i maloko, a doku a wene kṅam uza wa, Yesu ḍa a wenei koshi kabolo n ele.

⁹ A'ari ugidāḷā a masasa mi, aku Yesu rono le atsuvu u danai, "Kotsu i tonuko uza ili i'ya i wenei vi wa, she a'ayin a ḍa mpa Maku ma Vuma n 'yāngāi a ukpā."

¹⁰ A aṣākāi ukuna vi a atakasuvu a le, a ka wecemgbene kalen ka u'yāngā a ukpā. ¹¹ A wece yi, "Ndyā i zuwai awenishiki a Mele a danai Iliya ḍa wa gitā utuwā?"

¹² Aku u tonuko le, "Mayun ḍa Iliya wa gitā utuwā u lapula ili. Ko n nala ndya i zuwai kadyanshi ka Kashilā ka danai, Maku ma Vuma ma pana tā ikyamba cika, aku a 'yuwan yi? ¹³ N tonuko ḍa, Iliya tuwā ḍe, kṅam a yanka yi ḍe gbā ili i'ya i yan le tyoku ḍa u luwa le, tyoku ḍa wari ukorongi a tagarāḍa u Kashilā."

A tṅānsāi maku uza u ityoni i cingi i tsubebe

(Matiyu 17:14-21; Luka 9:37-43)

¹⁴ An a gonoi a asu u atoni a Yesu a ḍa buwai vi, a wenei kakumā ka pige ka kyawan le. Awenishiki a Mele a'ari kananamgbani n ele. ¹⁵ N uwene Yesu, kakumā ki gbā ka yain majiyan cika, a bosoi n ilyaḍi she ara ne, a danāsa yi. ¹⁶ U wece le, "Kananamgbani ka iyen ka i'ari a uyan n ele?"

¹⁷ Aku vuma roku a asuvu a kakumā ki u wushunki yi, "Kawenishiki, maku ma vā ma n tuko vu, kpaci wā tā n ityoni i cingi i tsubebe. ¹⁸ A'ayin a ḍa baci dem i yuwā yi she i varangi yi a iyamba, unā u ne u rongo kapufu, n u gbori a'anga a ne. Kṅam she ugbama ko nte wa. N foloi atoni a vunu a wutukpā yi i'ya, shegai a kṅāḍai."

¹⁹ U wushunku le, "Eḍa nida ukpāḍa u upityanangu u ḍe wari! Hal ubana nwere ḍa ma dusuku n aḍa kahu i wushuku? Kṅam hal ubana nwere ḍa ma fuḍa n kawunku n aḍa? Tuko numu n eyi." ²⁰ A tuko yi maku mi.

An ityoni i cingi yi i wene yi, kute-kute i gbashangi maku mi, ikyamba i ne n i jeyi, u rukpāi u rongoi uganda, unā u ne wari kapufu. ²¹ Yesu wecei tata u maku vi, "A'ayin a eni a ḍa ili yi i gitā yi?"

U danai, "Tun eyi kenu. ²² I so yi t̄a uvarangusu a asu-vu akina n mini kotsu i wuna yi. Shegai va fuda baci, pana asuvayali a tsunu vu b̄anḡa tsu."

²³ Yesu tonuko yi, "Vu da ma fuda baci? Uza da baci dem u wushuki, a ka yanka yi t̄a ko ndya wa."

²⁴ Kute-kute tata u maku vi u 'yanḡas̄ai kal̄aḡatsu, u danai, "N wushuku t̄a. B̄anḡa mu n ukp̄ad̄a u uwushuku u v̄a."

²⁵ An Yesu wenei kakum̄a ki k̄ari utuw̄a n ilyad̄i a asu vi, u baranai ityoni i cingi yi u tonuko yi, "Avu ityoni i cingi i tsubebe, n tonuko vu pecemgbene n eyi, kotsu vu doku vu uwa yi wa."

²⁶ Aku ityoni yi i salai, i gbashangi maku mi cika, ikyamba i ne ya je, pini nala i pecemgbenei n eyi. Maku mi ma wokoi yavu kakushe, hal gb̄am ama ushani a danai, "U kuw̄a de." ²⁷ Shegai Yesu k̄an̄ai kukere ku ne u 'yanḡas̄a yi, u 'yanḡai tani n kushani.

²⁸ An Yesu tuw̄ai u uwai a kuwa, atoni a ne a wece yi ukpawunsi, "Ndya i zuwai ̄atsu tsu kp̄ad̄ai i'ya uwutukp̄a?"

²⁹ Aku u tonuko le, "Ucun u nala u tsu wut̄a wa, she n kavasu."

Yesu doku u danai ukuna u ukp̄a u ne

(Matiyu 17:22-23; Luka 9:43-45)

³⁰ Pini nala, Yesu n atoni a ne a 'yanḡai a b̄ats̄amgb̄an̄ai a uyamba u Galili, wa ciga tani uza u reve wa.

³¹ Kpaci atoni a ne a da wa wenishike, wa tonusuko le, "A ka neke t̄a Maku ma Vuma akere a ama a wuna yi. A wuna yi baci, a'ayin a tatsu a wurai, wa 'yanḡa t̄a."

³² Shegai a reve ili i'ya kadyanshi ki ka tono wa, kpam a panai uwonvo u da a ka wece yi.

Ya lai tsupige?

(Matiyu 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ A tuw̄ai a Kafarnahum. An u uwai a kuwa, u wece le, "Kananamgbani ka iyen ka i'ari uyan a ure?"

³⁴ A padai bini, kpaci a ure vi a nanamgbana t̄a ko ya uzapige u le. ³⁵ Aku u dusuki u is̄ai Kupanamere vi, u tonuko le, "Uza da baci dem wa ciga u woko uza u kapala, u k̄an̄a t̄a she u woko uza u makorishi a asuvu a ama gb̄a. Kpam u gbashika ko ya wa." ³⁶ Aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a mere ma le, u wobo yi u tonuko le, ³⁷ "Uza da baci dem u wushai maku ma kenu ucun u na adama a kala ka v̄a, mpa u wushai. Uza da kpam u wusha mu, mpa koshi u wushai wa, hal n uza da suku mu da u wushai."

Ukp̄ad̄a u tsilala n Yesu

(Luka 9:49-50)

³⁸ Aku Yahaya tonuko yi, "Kawenishiki, tsu wene t̄a vuma roku wa wutukpus̄a ityoni i cingi n kala ka vunu, aku tsu bishinka yi kpaci w̄a a asuvu a tsunu wa."

³⁹ Shegai Yesu danai, "Bishinka ni wa. Vuma w̄a la wa yan ukunosavu n kala ka v̄a, aku u laza kute-kute u dana ukuna u gbani kaci ka v̄a wa.

⁴⁰ "Gb̄a uza da baci dem bawu wa yan tsilala n ̄atsu, uza u tsunu u da. ⁴¹ Uza da baci dem u ne d̄a mini ma

uso a mako adama a da i'ari aza a Kawauwi, n tonuko d̄a, maken m̄a la wa, wa kp̄ad̄a utsar̄a katsupi ka malen ma manyan ma ne wa.

Panai uwonvo u uyan unyushi

(Matiyu 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Da vuma roku wa zuwa maku ma te a asuvu a mmuku n kenu n na aza da a pityanangi n̄a mpa u nusa, wa laka t̄a a sir̄aka yi katali ka kira ka pige a udyoku u ne, a varangi yi a asuvu a kushiva. ⁴³ Kukere ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, kida ka. Wa laka vu t̄a shana vu tsar̄a uma n kukere ku te, n u da va uwa akina n akere a re, akina a da bawu a'ari ucimb̄a. ⁴⁴ [Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuw̄a, kpam a ka cimbus̄a akina yi wa.] ⁴⁵ Kune ku vunu ka zuwusa vu baci unyushi, kida ka. Wa laka vu t̄a shana vu tsar̄a uma n kune ku te, n u da a ka varangu vu akina n a'ene a vunu a re. ⁴⁶ [Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuw̄a, kpam a ka cimbus̄a akina yi wa.] ⁴⁷ Keshi ka vunu ka zuwusa vu baci unyushi, fodo ka. Wa laka vu t̄a vu uwa a tsugono tsu Kashil̄a n keshi ka te, n u da a ka varangu vu akina n a'eshi a re. ⁴⁸ Asu u azun a da a ka takuma a da bawu a ka kuw̄a, kpam a ka cimbus̄a akina yi wa.

⁴⁹ "N akina a da a ka wulukpe ya dem, tyoku da a tsu wulukpe udarakpa n̄a mkpad̄i.

⁵⁰ "Mkpad̄i ili i'ya i shinga, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpam, n iyen i'ya a ka yankpusa n da? "I rongo tyoku u mkpad̄i a asuvu a de, i dusuku ndishi n shinga n atoku a de."

Uwenishike u Yesu a kaci ka upece u iyolo

(Matiyu 19:1-12; Luka 16:18)

10 Yesu 'yanḡai pini a asu vi, u banai a ubongu u Yahuda a upashi u Agat̄a a Urudu. Aku kakum̄a ka ama ka doki ka bolomgbonoi a asu u ne, u wenishike le tyoku da u cuwanakai.

² Afarishi a roku a tuw̄ai ara ne a ka ciga a wandi yi, a wece yi, "U gan vuma u ̄asak̄a uka u ne?"

³ U wushunku le, "Ndya Musa tonuko d̄a i yain?"

⁴ A danai, "Musa wushuku t̄a vali wa fuda t̄a u korongu tagar̄ada u upece iyolo u ̄asak̄a uka u ne." †

⁵ Yesu wushunku le, "Adama a uryagbaji u de da i zuwai Musa koronku d̄a mele ma nala mi. ⁶ Shegai a kagit̄a Kashil̄a ka yan le t̄a vali n uka. †† ⁷ Adama a nala, vali u ̄asak̄a tata u ne n̄a mma u ne, u padara n uka u ne. ⁸ Kpam ama a re a le gb̄a a woko ikyamba i te. A buwa kpam ama a re wa, shegai uza u te. ⁹ Adama a nala ili i'ya baci Kashil̄a ka gawain, kotsu vuma u peci i'ya wa."

¹⁰ An a gonoi a kuwa, atoni a ne a doku a wece yi ukuna u nala vi. ¹¹ U wushunku le, "Uza da baci dem u ̄asak̄ai uka u ne u zuwai u roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. ¹² Uka u ̄asak̄a baci tani vali u ne, aku u banai uza roku iyolo, tsishankala tsa dem wa yan."

† 10:4 U.Ml. 24:1-4. †† 10:6 Kag. 1:27; Kag. 5:2; Kag. 12:36; Ishp. 110:1. ‡ 10:8 Kag. 2:24.

Yesu na mmuku n kenu
(Matiyu 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Ama a ka tukuso mmuku n kenu ara Yesu kotsu u sawa le, aku atoni a ne a barana le. ¹⁴ An Yesu wenei nala, u panai upan. U tonuko le, "Asakai mmuku n kenu-kenu n tuwa ara va, bishinka le wa, kpaci tsugono tsu Kashila tsu icun i le tsa. ¹⁵ Mayun n tonuko da, uza da baci dem bawu u wushai tsugono tsu Kashila tyoku da maku ma kenu ma tsu yan, wa u'uwa tsa wa."
¹⁶ Aku u wobuso le u tadanku le akere, u zuwusuka le unā u shinga.

Kalobo ka utsari
(Matiyu 19:16-30; Luka 18:18-30)

¹⁷ Gitā da u gitai nwalu, aku vuma roku u wuranai n ilyadi, u kudangi a kapala ka ne u danai, "Kawenishiki ka shinga, ndya ma yan n tsara uma u da bawu wari n utyoku?"

¹⁸ Yesu wece yi, "Ndya i zuwai vu isa mu uza u shinga? Uza u shinga wa la wa, she Kashila koshi. ¹⁹ Vu reve ta gai mele mi. Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu vaku n uka da bawu wari u vunu wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaban kabetsu wa. Kotsu vu ryafa uza wa. Vu naka tata na mma u vunu tsupige." †

²⁰ U danai, "Kawenishiki, tun mpa kenu da ma tono ili i nala yi."

²¹ Yesu webele yi n a'eshi a uciga, u danai, "Ili i te i'ya i buwa vu koshi, ba vu denge gba ili i'ya vari n i'ya, vu bangā aza a unambi, tsara vu yain n utsari a zuba. Aku vu tuwa vu tono mu." ²² N upana kadyanshi ka nala ki, katakasuvu ka ne ka rukpai, aku u lazai n unamgbi u asuvu, kpaci wa ta n utsari cika.

²³ Yesu webelei atoni a ne, u tonuko le, "U wuyana tani n ni, uza u utsari u uwa tsugono tsu Kashila?"

²⁴ Atoni a ne yi a yain majiyan ma kadyanshi ka ne. Aku Yesu doku u tonuko le, "Mmuku n va, u wuyana tani n ni uza u utsari u uwa tsugono tsu Kashila? ²⁵ Wa la ta shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu n u da uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashila."

²⁶ Atoni yi a lapulai a yain majiyan cika, aku a ka wecemgbene, "Nala baci ya wa la vi wa tsara iwauwi?"

²⁷ U wundyana le, u danai, "A asu u ama ili i uyan i'ya wa, shegai a asu u Kashila ili dem i uyan i'ya."

²⁸ Bituru tonuko yi, "Atsu wa tani na, aza da tsu asakai gba ili i tsunu tsu tono vu?"

²⁹ U wushuki, "Mayun n tonuko da, uza da baci dem u asakai kuwa n kashina ka ne adama a va n kadyanshi ka va, wa wusha ta ili i'ya i lai i'ya u asakai vi kakuma a'ayin a gogo-na. Wa tsā ta a'uwa amangatawun (100), hal n ashina dem kabolo n mavura. Nala kpam dem uza da baci u asakai atoku n amaku na mma n tata na mmuku n ne adama a va, wa tsā ta amangatawun u atoku n amaku na mma n tata na mmuku kabolo n mavura. Kpam a'ayin a da a ka tuwa wa tsā ta uma u da bawu wari n utyoku. ³¹ Shegai aza da a'ari a kapala

ushani a ka woko ta makorishi, aza a makorishi tani a kapala."

Yesu doku u danai tyoku da wa kuwa
(Matiyu 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Yesu n atoni a ne a lyai kelime na nwalu ubana a Urishelima, kpam aya a kapala. Atoni yi a yain majiyan, aza da a ka tono yi kpam a panai uwonvo. U doku u purai Kupanamere vi paki, u tonuko le ili i'ya ya ba i rukpa a kaci ka ne. ³³ U danai, "Atsa na tsa bana a Urishelima. A ka neke ta Maku ma Vuma a akere adarakpi a pige n awenishiki a Mele. A ka kidaga yi ta ugana u ukpa, aku a neke yi a akere a Awulawa. ³⁴ A ka yanka yi ta majari, a cikpunka yi atatsa, a bawan yi, aku a wuna yi. A'ayin a tatsu a wura baci, aku u 'yan-ga."

Ufolu u Yakubu n Yahaya
(Matiyu 20:20-28)

³⁵ Aku Yakubu n Yahaya mmuku n Zabidi a tuwai ara Yesu, a danai, "Kawenishiki, tsa ciga ta vu yanka tsu ukuna u roku tsu folo vu baci."

³⁶ U wece le, "Ndya ya ciga n yanka da?"

³⁷ A wushuki, "Kain ka va dusuku a tsugono tsu pige tsu vunu, asaka uza u te u tsunu u dusuku a ulyaki u vunu, uza u ire tani a ugula."

³⁸ U danai, "I reve ili i'ya ya folo vi wa. Ya fuda ya so mako ma upana ikyamba tyoku da mpa ma tuwa n soi ko a lyubugu da tyoku da a ka lyubugu mu?"

³⁹ A danai, "Tsa fuda ta."

U tonuko le, "Ya fuda ta ya so mako ma upana ikyamba tyoku da ma so, a lyubugu da tyoku da a ka lyubugu mu. ⁴⁰ Shegai ndishi a ulyaki ko a ugula u va, mpa ma naka wa. U aza da Kashila ka fobusukoi u da."

⁴¹ An atoni a ne kupa da a buwai a panai nala, a gitai upana upan u Yakubu n Yahaya. ⁴² Yesu isa le gba a asu u te, u danai, "Aza da a revei n tsugono tsu Awulawa, a tsu wenike le ta ucira, kpam ngono n pige n tsu wenike le ta ucira cika. ⁴³ Shegai ara de nala wa, uza da baci dem wa ciga u woko uzapige a mere ma de, u kana ta u woko kagbashi ka de. ⁴⁴ Kpam ko ya baci wa ciga u woko a kapala, u kana ta u woko kagbashi ka ama gba. ⁴⁵ Kpaci Maku ma Vuma ma tuwa adama a da a ka gbashika yi wa, shegai u gbasha, u naka kpam uma u ne katsupi adama a ama ushani."

Batimawu karumba u wenei
(Matiyu 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Yesu n atoni a ne a rawai a ilyuci i Jeriko kabolo n kakuma ka ama ushani. An a ka wuta a ilyuci yi, karumba ka roku ndishi a ikengi i ure wa folo. Kala ka ne ka Batimawu maku ma Timawu. ⁴⁷ An u panai Yesu uza u Nazara da, u gitai isali, "Yesu, maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

⁴⁸ Ama ushani a barana yi a tonuko yi u pada, shegai u lapulai u salai cika, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a va!"

† 10:19 Uwt. 20:12-16; U.Ml. 5:16-20.

⁴⁹ Yesu shamgbai, u danai, "Isa ni." Aku a ba a isa yi, a tonuko yi, "Pana kayanyan! 'Yanga! Wa isa vu."

⁵⁰ Aku u varangi kunya ku uwambana ku ne, u 'yan-gai n ucira she ara Yesu.

⁵¹ Yesu wece yi, "Ndyā va ciga n yanka vu?"

U danai, "Kawenishiki, ma ciga n wene asu."

⁵² Yesu danai, "Wala, upityanangu u vunu u tanaṣa vu de."

Kute-kute u lazai u wenei asu, aku u tonoi Yesu a lazai.

Aza Urishelima a ryabusai Yesu

(Matiyu 21:1-11; Luka 19:28-40; Yahaya 12:12-19)

11 An Yesu n atoni a ne a yain evu n Urishelima, n Betafaji, n Batani a asu u Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne a re. ² U tonuko le, "Uwai a une u da wari a kapala ka de nala vi, n u'uwa u de ya wene ta maku ma makparyagi ma bawu a tabai uyuwa usiri. I surukpa ma i tuko. ³ Uza da baci dem u wece da ili i'ya i zuwai ya tatsukpa ma, i tonuko yi, 'Asheku a da a ka ciga ma, kpam wa gonuko ta ma gogo-na.'"

⁴ Aku a lazai a ba a cinai maku ma makparyagi mi usiri a uwotsu u kuwa evu n ure. An a ka surukpa ma, ⁵ ama da a'ari pini kushani a asu vi a wece le, "Ndyā i zuwai ya surukpa ma?" ⁶ A wushunku le tyoku da Yesu tonuko le, aku ama yi a asaḳa le a lazai.

⁷ An a tuko yi maku ma makparyagi mi, a polusoi aminya a upalaka a le a zuba u ne, aku u yuwa. ⁸ Ama ushani a polusoi aminya a upalaka a le a ure, aza roku tani a polusoi avuku a da a satasai a agbaji. ⁹ Aza a kapala n aza a kucina a rongoi isali n a dansi, "Hosana, † cikpalai Kashila! Kashila ka zuwuka uza da u tuwai n kala ka Magono ma Zuba unā u shinga! ††¹⁰ Kashila ka zuwuka tsugono tsu tata u tsunu Dawuda tsa tsa tuwa na vi unā u shinga! Hosana, cikpalai Kashila!"

¹¹ Aku u uwai a Urishelima u uwai a Kuwa ku Kashila. An u webelishi ko ndya wa, u wenei kaara ka kotsoi, aku u wuta i u banai a Batani kabolo n Kupanamere vi.

Yesu yankai madanga ma kapopi unā

(Matiyu 21:18-19)

¹² An kain ka wansai, a asaḳa Batani, Yesu panai kambulu. ¹³ An u wenei madanga ma kapopi ma mari n avuku a mbari, u ba u webelei ko ma matsa. An u rawai a asu vi, u wene ili wa she avuku, kpaci a'ayin a ilimaci a kapopi a da wa. ¹⁴ Aku u tonukoi kapopi ki, "Uza wa doku wa lya kpam ilimaci i kapopi ara vunu wa." Kpam atoni a ne a panaḳa yi ta u danai nala.

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashila

(Matiyu 21:12-17; Luka 19:45-48; Yahaya 2:13-22)

¹⁵ N urawa a Urishelima, Yesu uwai a Kuwa ku Kashila, aku u gitai uloko aza da a ka tsila n a dengi pini. U mutsukpusai iteburu i aza a usavadasa ikebe n i kirika i adengi ntambara. ¹⁶ Kpam u asaḳa uza da u

† "Hosana" idyani i'ya ama a tsu danasa uzapige i'ya tsara a naka yi tsupige. Kalen ka ne ka, "Kashila ka wauwa yi!" ko kpam "A cikpala yi." †† 11:9 Isha. 118:25-26.

cangai ili i roku u wura pini a ulanga u Kuwa ku Kashila ki wa. ¹⁷ Aku u wenishike le u danai, "A korongu wa, a da 'A ka isa kuwa ku va kuwa ku kvasu ka ama a iyamba gba wa.'? † Shegai eda i gonukoi ka kaaburu ka aza a magalaka."

¹⁸ An adarakpi a pige n awenishiki a Mele a panai, a gitai ubolo ure u da a ka wuna yi, kpaci a ka pana ta uwonvo u ne an ama gba a yain majiyan n uwenishike u ne.

¹⁹ An kuvuli ku yain, aku a asaḳa ilyuci yi.

Uwenishike a kaci ka u'ekpe u kapopi

(Matiyu 21:20-22)

²⁰ An a ka wura n usana, aku a wenei madanga mi ma ekpei hal n alu. ²¹ Bituru cibai, aku u tonukoi Yesu, "Kawenishiki, webele, madanga ma vu yankai unā vi ma ekpe de."

²² U wushunku le, "Pityanangi n Kashila. ²³ Mayun n tonuko da, vuma da baci dem u tonukoi masasa ma na, 'Muda ba vu rukpa a kushiva,' kpam bawu u yain malala a katakasuvu ka ne, shegai u pityanangi ili i'ya u danai, a ka yanka yi ta i'ya. ²⁴ Adama a nala n tonuko da, ili i'ya baci dem i foloi n kvasu, wushuki i tsara i'ya de, kpam ya woko ta i de. ²⁵ A'ayin a da baci dem i shamgbai uyan kvasu, i'ya baci n uza da ya pana upan, cimbusuka ni. Tata u de uza da wari a zuba wa cimbusuka da ta dem unyushi u cingi u de. ²⁶ [Shegai i cimbusuka baci ama wa, nala dem Tata u de uza da wari a zuba wa cimbusuka da unyushi u cingi u de wa.]"

Keci a kaci ka ucira u Yesu

(Matiyu 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ A doki a gonoi a Urishelima, tyoku da Yesu wari nwalu a asuvu a Kuwa ku Kashila, adarakpi a pige n awenishiki a Mele na nkoshi n pige a tuwai ara ne. ²⁸ A wece yi, "N ucira u eni u da va yansa ili i naha gba? Kpam ya naka vu ucira u da va yansa i'ya?"

²⁹ U wushunku le, "Ma yan da ta dem keci. I wushunku mu baci, mpa dem ma tonuko da ta ucira u da ma yansa ili i na yi. ³⁰ Tonuko numu: Ucira u ulyubugusu u Yahaya a zuba da u wuta ko a asu u ama?"

³¹ A dansai utyoku u le a danai, "Tsu dana baci a zuba da u wuta, wa dana ta ndya i bishinka tsu uwushuku n eyi? ³² Kpam tsu dana baci a asu u ama da u wuta, kakuma ka na ka pana ta upan u tsunu." A panai uwonvo u kakuma ki, kpaci ya dem u bidya ta Yahaya matsumate ma. ³³ Aku a wushunki yi a danai, "Tsu reve wa."

Aku u tonuko le, "Mpa dem ma tonuko da ko ucira u eni u da ma yansa ili i na yi wa."

Agisani a azamaninga a cingi

(Matiyu 21:33-46; Luka 20:9-19)

12 Yesu gitā le uyanka kadyanshi n agisani u danai, “Vuma roku u da u yain kashina ka cinwi, u kanzai ka u gavai kadakā ka ukpokuso ilimaci i cinwi yi. U mai kpm kunukuzuba ku uza u uwundya kashina ki. Aku u nakai acimbi a roku haya u lazai nwalu. ² An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka te a asu u aza a haya yi u wushika yi a asuvu ucanga u kashina vi. ³ Acimbi yi a kana yi a lapai, aku a loko yi akere a de. ⁴ Aku u doku u sukunku le kagbashi ka roku, eyi kpm a gbasha yi a kaci, a yanka yi uwono. ⁵ U doki u suki kpm uza roku, eyi tani a wuna yi. Nala u sukusi ama ushani, a lapusai aza roku, aza roku tani a wunusa le. ⁶ U buwai n uza u te, maku ma ne ma wa ciga cika. A makorishi u suki yi, u danai, ‘A ka wene ta karinga ka maku ma va!’ ⁷ Shegai aza a haya yi a sheshei utyoku u le, ‘Maku ma kagitā ma ne ma gai pa vi. Tuwai tsu wuna ni, tsara agadu yi a woko a tsunu.’ ⁸ Aku a kana yi a wunai, a varangi yi a uroto u kashina vi. ⁹ ‘Ndyā uza u kashina vi wa yan? Wa tuwa ta u wuna aza a haya yi, u naka ka aza roku. ¹⁰ I taba uyan kaneishi a tagarada u Kashila naha wa? ‘Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma. ¹¹ Manyan ma Asheku ma la vi, ara tsunu tani ili i majiyan i'ya.’” †

¹² Azapige a aza a Yahuda yi a bolo ta kotsu a kana yi, kpaci a reve ta a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a ka pana ta uwonvo u ama, adama a nala a asaka yi u lazai.

Utsupa u utafa ara Kaisa Magono

(Matiyu 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ An nala wurai, azapige a aza a Yahuda yi a sukunki Yesu Afarishi a roku n ama a Hiridu a wandi yi n keci. ¹⁴ An a rawai ara ne, a tonuko yi, “Kawenishiki, tsu reve ta vu tsu dansa ta ukuna u mayun, kpm ya dem unā u te da vu bidya yi. A'ayin a da dem va wenishike ukuna u Kashila, vu tsu dansa ta ukuna u mayun, vu tsu dambula n ukuna u da azapige a tsu dansa a kaci ka vunu wa. Tonuko tsu, ugan tsu tsupa Kaisa magono utafa?” ¹⁵ Tsu tsupa ko tsu kpadā utsupa?

Eyi tani an u revei wanda da a ka wanda yi, u tonuko le, “Ndyā i zuwai ya kondo mu? Tuko numu ukebe u azurufa † n wene.”

¹⁶ A tuko yi. Aku u wece le, “Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?”

A danai, “Ku Kaisa ka.”

¹⁷ Aku u tonuko le, “Nakai Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa; Kashila kpm i naka yi ili i'ya i'ari i Kashila.”

A yain majiyan cika.

Keci a kaci ka u'yangā u ukpa

(Matiyu 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Aku aza a Sadusi (aza da bawu a wushuki n u'yangā u ukpa) a tuwai ara Yesu, a wece yi, ¹⁹ “Kawenishiki, Musa koronku tsu ta a kaci ka tsirana. U da uza u kuwa baci u asakai uka bawu mmuku, u kana ta utoku u ne u sotuku uka vi u matsaka yi mmuku. ²⁰ A yan ta a'ali a roku ama a shindere, uza n utoku u ne. Uza u kagitā u zuwai uka, u kuwai u asaka maku wa. ²¹ Uza u ire (uza da u tonu yi) u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai u asaka maku wa. Nala dem n uza u tatsu. ²² Gba le gai uza wa la u asakai maku wa. A makorishi uka vi dem u kuwai. ²³ Kain ka u'yangā a ukpa, uka u yai u da wa woko, cinda gba le a zuwusa yi?”

²⁴ Yesu wushuki, “An bawu i revei Tagarada u Kashila, † kpm i reve ucira u Kashila wa, da i zuwai i puwain. ²⁵ Kpaci a 'yangā baci a ukpa a ka yan iyolo wa, kpm a ka wutukpa iyolo wa. Shegai tyoku u atsumate a zuba a da a ka woko. ²⁶ A ukuna u u'yangā u akushe, i taba ukaneishi a tagarada Musa a asu u alabari a maku ma madanga ma ma tasa akina wa, an Kashila ka danai, ‘Mpa Kashila ka Ibirahi, Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu?’ ²⁷ Eyī Kashila ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma. Mayun da i puwain.”

Mele ma ma lai ugbonguro

(Matiyu 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Aku kawenishiki ka Mele ka roku ka tuwai ka pana ka le a'ari kananamgbani. An u wenei Yesu wushunku le mai, aku u wece yi, “Gba a asuvu a mele, ma eni ma ma lai ugbonguro?”

²⁹ U wushunku yi, “Ma ma lai ugbonguro ma, ‘Panai, aza a Isara'ila! Magono ma Zuba Kashila ka tsunu, aya koshi Magono ma Zuba. ³⁰ Ciga Magono ma Zuba Kashila ka vunu n katakasuvu ka vunu n uma u vunu gba. Vu cigi yi kpm n kakiri ka vunu n ucira u vunu gba.’ ³¹ Ma ma tonu yi tani ma, ‘Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.’ ³² Mele ma roku ma la ma ma lai ma nala mi wa.”

³² Aku kawenishiki ka Mele ka danai, “Mayun da vu, Kashila ka te ka, uza roku wa tani la wa, she eyi. ³³ A cigi yi gba n katakasuvu, gba n kakiri, gba n ucira. Kpm vu cigi uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu, ili i na yi i la ta udarakpa u urunukpa n ukidasa a mbari.” ³⁴

³⁴ An Yesu wenei u wushunki yi mai, u tonuko yi, “Va mbari n tsugono tsu Kashila wa.”

Pini nala, uza u doku kawan kpm u wece yi wa.

Keci a kaci ka maku ma Dawuda

(Matiyu 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ An Yesu wa wenishike a Kuwa ku Kashila, u wecei, “Nida awenishiki a Mele a ka dana Kirisiti Kawauwi maku ma Dawuda magono ma? ³⁶ Kulu Keri ku zuwai Dawuda danai,

† 12:11 Ishp. 118:22-23. †† Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga.

‡ 12:26 Uwt. 3:6. †† 12:30 U.Ml. 6:4-5. ††† 12:31 Adkp. 19:18. †††† 12:32 U.Ml. 4:35. ††††† 12:33 Hos. 6:6.

'Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va, dusuku a ulyaki u va, hal she n tadangu vu a zuba u atokulalu a vunu.' †

³⁷ "Dawuda n kaci ka ne u isa baci Kawauwi Asheku, nida wa yansa u woko maku ma Dawuda?" Kakuma ka panaka yi n ipeli.

Yesu todugboi awenishiki a Mele

(Matiyu 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Tyoku da wa wenishike le, u danai, "Kiranai n awenishiki a Mele aza da a ka ciga kutambu n aminya a pige. A tsu la ta uciga a danasa le a kuden n tsupige. ³⁹ Kpam a lai n uciga a asu u ndishi u da u lai tsulobo a agata a Kashila, n a asu u shinga a asu u abiki. ⁴⁰ Shegai a tsu lyasa ta ucanga u nranan, a rongo kpam uyansa kvasu ka ugadi adama a ukimbusa u a'eshi. Icu n i ama a nala a ka yan le ta mavura cika."

Kune ku marana

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Yesu dusuki evu a asu u uzuwusa u ikebe u Kuwa ku Kashila, wa wundya tyoku da ama a ka zuwusa ikebe a asu u uzuwusa u ikebe vi. Aza a utsari ushani a tsungi pini ikebe ushani. ⁴² Aku marana ma roku uza u unambi u tuwa u zuwai irim i re i kenu. ⁴³ Aku u isa atoni a ne u tonuko le, "Mayun n tonuko da, marana ma nala ma la ta gba aza da a zuwai ikebe i le a asu u uzuwusa u ikebe u nala vi. ⁴⁴ Kpaci ele a asuvu a utsari u le u da a zuwusai, shegai eyi asuvu a unambi u ne u da u bidyai gba, u zuwai ikebe i ulyaka ilikulya i ne."

Kadyanshi ka uwasu a Kuwa ku Kashila

(Matiyu 24:1-2; Luka 21:5-6)

13 N uwuta u Yesu a Kuwa ku Kashila, katoni ka ne ka te ka tonuko yi, "Kawenishiki, kondo ve icun i atali a nala yi! N icun i kuma ku nala ki!"

² Yesu wushunki yi, "Vu wene kuma ku pige ku nala? Katali ka la ka a ka asaka utadangi a zuba u utoku u ne bawu a wasai ka wa."

Kagitā ka upana u ikyamba

(Matiyu 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ Tyoku da Yesu wari ndishi a Masasa ma Zayitum ma ma wundyamgbana n Kuwa ku Kashila, Bituru n Yakubu n Yahaya n Andurawu a wece yi a ikengi, ⁴ "Tonuko tsu, nwere da a ka yan ili i nala yi? Kpam icun i iryoci i eni i'ya a ka wene ya ciga baci i gita?"

⁵ U tonuko le, "Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. ⁶ Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va, a dana alyu Kirisiti Kawauwi, hal a puwunsa ama ushani. ⁷ I pana baci ukuna u kuvon n alabari a kuvon, kotsu asuvu a de a 'yanga wa. U kana ta u gita nala, shegai makorishi ma kotsu wa. ⁸ Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama roku. Tsugono kpam tsu 'yangasaka tsugono. Iyamba ya gbadā ta a asu kau-kau, kpam a

ka yan ta kambulu. Shegai gba nala vi kagitā ka upana u ikyamba ka ve.

⁹ "Shegai eda she i kirana. A ka kana da ta a banka a asu u Asheshi a Pige, a bawan da a asuvu a agata a Kashila. A neke da akere a aza a tsugono na ngono adama a kala ka va, an i tonuko le ukuna u va. ¹⁰ Shegai kahu makorishi ma tuwa, she a yanka aletsu a ama gba Kadyanshi ka Shinga ka va. ¹¹ A'ayin a da baci dem a banka da a asu u afada a neke da, kotsu i dambula a ili i'ya ya dana wa. Shegai gba ili i'ya baci dem a naka da i'ya ya dana. Kpaci eda ya dansa wa, Kulu Keri ka. ¹² Vuma wa neke ta utoku u ne a wuna yi, tata kpam dem nala wa yanka maku ma ne. Mmuku kpam n 'yan-gasaka isheku i le hal a zuwa a wuna le. ¹³ Ama gba a ka 'yuwan da ta adama a kala ka va. Shegai gba uza da baci dem u kawunki hal ubana a makorishi, a ka wauwa yi ta.

Upana u ikyamba u pige

(Matiyu 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ "A'ayin a'ā ta a utuwa, ada ya wene ili i icadi i shamgba a asu u da bawu i gain i shamgba." (Uza da wa yan kaneshi, u reve ili i'ya asu u na wa tonoi!) "Aza da a'ari a uyamba u Yahuda she a bana a nsasa. ¹⁵ Uza da baci dem wari a zuba u kukpa ku kunu ku ne, kotsu u cipa u uwa a kuwa u bidya ili i roku wa. ¹⁶ Uza da wari a kashina, kotsu u gono a ilyuci u bidya kunya ku upalaka ku ne wa. ¹⁷ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! ¹⁸ Yanyi kvasu kotsu ukuna u nala vi u gita n ilyushi wa. ¹⁹ A'ayin a nala yi a ka yan ta upana u ikyamba u pige, u da bawu a tabai uyan tun a'ayin a da Kashila ka yain likimba hal utuwa ara. A ka doku a ka yan a da kpam wa hal ubana a makorishi. ²⁰ U woko baci Magono ma Zuba ma jebai a'ayin yi wa, uma wa la wari wa la wa. Shegai adama a aza da a dangasai vi da i zuwai u jebai a'ayin yi.

²¹ "A'ayin a nala yi ko ya baci tonuko da webelei Kawauwi ka na, ko webelei aya de! Kotsu i wushuku wa. ²² Kpaci awauwi a kaban na ntsumate n kaban a ka tuwa ta a yain iryoci n ikunesavu kotsu a puwunsa aza da a dangasai, wa yan baci. ²³ Kiranai, kpaci n tonuko da ta ko ndya wa gampa.

Utuwā u Maku ma Vuma

(Matiyu 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ "Shegai a'ayin a upana u ikyamba a nala a wura baci, kaara ka limana ta, uwoto tani wa naka katyashi wa. ²⁵ Atala a ka rukpusa ta, kpam a gbadā ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba.

²⁶ A'ayin a nala a da a ka wene Maku ma Vuma ma tuwa a asuvu a alishi, n ucira u pige u tsugono. ²⁷ Aku u suku atsumate a zuba a bolomgbono aza da a dangasai a abon a nishi a likimba; wata, ili i'ya i bidyai a mbari n likimba n naha ubana a utyoku u zuba u nide.

† 12:36 Ishp. 110:1. †† Kondo "Irim i kenu" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

Udani a kaci ka madanga ma kapopi

(Matiyu 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ “Rotsongusi a iryoci i madanga ma kapopi. A'ayin a da baci i wenei atyangi a ne a limanai, aku a gitai utopo avuku, i reve ta an ilyushi i yain evu. ²⁹ Nala kpam dem a'ayin a da baci dem i wenei ili i nala yi ya gitasa, ya reve ta an a'ayin a yain evu n uyan. ³⁰ Mayun n tonuko da, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shadangu ili i na yi gba. ³¹ Zuba n likimba wa cimbata, shegai kadyanshi ka va ka cimbata wa.

Kain ka ugono u Kawauwi

(Matiyu 24:36-44; Luka 17:26-30, 6)

³² “Shegai ukuna u kain ka nala ki ko ulapa u uwule vi, uza wa la u revei ka wa. Atsumate a zuba ko Maku, a reve ka wa. Tata da koshi u revei ka. ³³ Kiranai i rongo n afobi n i yanyi kvasu. Kpaci i reve a'ayin a da ulapa u uwule vi wa yan wa.

³⁴ “Utuwa u Maku ma Vuma wa ta tyoku u vuma da u yain nwalu, u asankai agbashi a ne manyan ma ya dem wa yan, aku u tonukoi uza u uwundya u utsutsu u rongo n afobi. ³⁵ Rongoi n afobi, kpaci i reve kain ka uza u kuwa wa gono wa, wa fuda ta u gono n kuvuli, ko a mere ma kayin, ko n kpasani, ko n usana. ³⁶ Kotsu u tuwa u danda da n i lavuti wa. ³⁷ Ili i'ya n tonuko da kpam ma tonuko ya dem i'ya, i rongo n afobi.”

A boloi ure u da a ka wuna Yesu

(Matiyu 26:1-5; Luka 22:1-2; Yahaya 11:45-53)

14 A'ayin a re a da a wokoi, a yain Abiki a Upasamgbana n Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti. Aku adarakpi a pige n awenishiki a Mele a boloi ure u da a ka kana Yesu usokongi kotsu a wuna. ² A danai, “Shegai tsa kawan tsa yan u da a a'ayin a abiki a na wa, kawa ama a ka yangasaka tsu ta.”

A tsunki Yesu manivi ma magulani

(Matiyu 26:6-13; Yahaya 12:1-8)

³ A'ari pini Yesu wari a Batani a kuwa ku Simo uza da caupa wari makutu. Eyi pini n u lyayi ilikulya, uka roku u tuwai n majuju ma manivi. Manivi mi ma magulani † ma kpam ma ta n ikebe cika. U kukpai unā u majuju mi, u tsalaj manivi mi gba a kaci ka Yesu. ⁴ Ama roku a da a'ari pini a asu vi a panai upan. A yamgbana kadyanshi, “Ndyā kalen ka koli ka manivi naha? ⁵ Ma ratsa ta a denge ma ikebe i'ya i lai i'ya uza wa yan manyan ma uwoto kupa n u re, †† aku a pecike aza a unambi.” A kana yi uyanka tsali n asuvu a shen.

⁶ Shegai Yesu danai, “Asaka ni shiriri! Ndyā i zuwai ya damgarasa yi? Ili i shinga i pige i'ya u yanka mu.

⁷ Kain dem i'a ta kabolo n aza a unambi, kain ka baci dem, ya ciga ya fuda ta i yanka le ili i shinga. Shegai mpa ma kabolo n ada kain dem wa. ⁸ Eyi gbam u dara-

† A yan ta majuju mi n katali ka a ka isa alabasta. Manivi mi kpam a yan ta ma n ili i'ya a ka isa naradi. †† Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “ikebe i azurufa 300.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga.

ka ta hal u tsunki ikyamba i va n manivi kahu kacida ka va. ⁹ Mayun n tonuko da, gba ko nte baci a ka yan Kadyanshi ka Shinga a likimba, she a yan kadyanshi ka ili i shinga i'ya uka u naha vi u yain, kpam a ka rongo yi ta ucibusa.”

Yahuza Isikariyoti u wushuki u neke Yesu

(Matiyu 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Yahuza Isikariyoti uza u te a asuvu Kupanamere yi, u banai a asu u adarakpi a pige kotsu u neke Yesu ara le. ¹¹ An a panai nala a yain mazanga hal a zuwamgbana i ka naka yi ikebe. Eyi tani u gitai uzama tyoku da wa yan u neke yi.

Yesu lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana

(Matiyu 26:17-25; Luka 22:7-14; Luka 22:21-23; Yahaya 13:21-30)

¹² Kain ka kagita ka Abiki a Ilikulya i'ya i Nambai Yisti, kain ka a cuwanakai ukidasa mmuku ma a'ondom, kain ka Abiki a Upasamgbana ka la vi. Atoni a ne a wece yi, “Nte va ciga tsu ba tsu fobusuko vu a asu u da va lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana?”

¹³ Aku u suki atoni a ne a re. U tonuko le, “Uwai a ilyuci, ya bana ta i gawunsa n vuma roku u cangai malanda ma mini, i toni yi, ¹⁴ kuwa ka baci dem u uwai, i tonuko uzakuwa vi, kawenishiki ka danai, nte kunu ka wa lya ilikulya i Abiki a Upasamgbana n atoni a ne kari? ¹⁵ Wa wenike da ta kunukuzuba ka a fobusoi ucanga, nte ya fobusuko tsu pini.”

¹⁶ Atoni yi a yangai a uwai a ilyuci. A cinai tani tyoku da u tonuko le. Aku a fobusoi Abiki a Upasamgbana.

¹⁷ An kuvuli ku yain, aku u tuwai kabolo n Kupanamere vi. ¹⁸ A'ari ulya ilikulya, Yesu danai, “Mayun n tonuko da, vuma u te a asuvu a de wa neke mu ta, kpam uza da tsa lya kabolo n eyi.”

¹⁹ A namgba ta katsuma cika, aku a gitai yi uwecishe maten-maten, “Mpa wa?”

²⁰ U wushunku le, “Uza u te da gai a asuvu a Kupanamere, uza da tsa lya kabolo a kapara ka te.

²¹ Maku ma Vuma ma kuwa ta tyoku da a korongi ukuna u ne. Ter! Vuma da wa neke Maku ma Vuma mi, a'ari a matsa yi baci wa, wari u laka yi ta.”

Yesu n atoni a ne a lyai ilikulya

(Matiyu 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korintiya 11:23-25)

²² A'ari pini ulya ilikulya yi, Yesu bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibamgbanasai u da. U nakai atoni a ne u danai, “Wushai na vi ikyamba i va i'ya.”

²³ U bidyai mako ma mini ma cinwi u cikpai Kashila. U naka le a soi. ²⁴ Aku u danai, “Naha vi mpasa n va n da n da a wotsongi a adama a ama ushani. Kashila ka yan ta manyan na mpasa n na mi tsara u yain kazuwamgbani ka savu n ama a ne. ²⁵ Mayun da an bawu ma doku ma so mini ma cinwi she kain ka ma so ma savu a tsugono tsu Kashila.

²⁶ An a kotsoi ulya ilikulya yi, a shipai ushipa a cikpalai Kashila. Pini nala, a lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

Bituru wa nana t̄a Yesu

(Matiyu 26:31-35; Luka 22:31-34; Yahaya 13:36-38)

²⁷ Yesu tonuko le, “Gb̄a de ya suma t̄a i ̄as̄ak̄a mu, kpaci nala w̄ari ukorongi a tagar̄ada u Kashil̄a, ‘Ma gal̄a t̄a kaliniki ki, ncon mi kpam ma wacuwa t̄a.’^{†28} Shegai a ‘ȳanḡas̄a mu baci, ma lasa d̄a t̄a ubana a asuvu a Galili.”

²⁹ Bituru tonuko yi, “Ko atoku a v̄a a suma baci gb̄a le, mpa ma suma wa.”

³⁰ U danai, “Mayun n tonuko vu, n kayin ka na kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu t̄a vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³¹ Shegai Bituru lapulai u wushuki n ucira, “Ko wuna d̄a baci a ka wuna mu kabolo n avu, ma nana an n reve vu wa.” Gb̄a le dem nala a dansai.

Yesu yain kvasu a Getisimani

(Matiyu 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² A rawai a asu u d̄a w̄ari n̄a nd̄anga n zayitum asu u d̄a a ka is̄a Getisimani. Yesu tonukoi atoni a ne, “Dusu-ki ve pini na hal n ba n yain kvasu.”³³ Aku u bidyai Bituru n Yakubu n Yahaya. Kpam u git̄a de upana ikyamba cika n kadambula ushani.³⁴ Aku u tonuko le, “Uma u v̄a wa pana t̄a ikyamba cika, yavu ma kuw̄a. Rongoi na n afobi.”

³⁵ An u lyai kapala kenu, aku u kud̄angi u varai kaci a iyamba u yain kvasu, ko wa yan a takpa yi ulapa u uwule vi.³⁶ Aku u danai, “Tata, ili dem i uyan i'ya ara vunu. Takpa mu mako ma mb̄al̄a mi. Ko n nala ukuna u v̄a u d̄a a ka tono wa, she u vunu.”

³⁷ Aku u gonoi a asu u atoni a ne yi u cina le n a lavuti. U tonukoi Bituru, “Bituru alavu a d̄a v̄ari? Va fuda va rongo n vu wundi ulapa u uwule u te wa?³⁸ Rongoi n afobi n kvasu, kotsu i tuw̄a i rukp̄a a asuvu a ukondo wa. Kulu ku de ku ciga t̄a ku yain ili i'ya i gain, shegai ikyamba i'̄a n ucira wa.”

³⁹ Aku u doku u gonoi uyan kvasu, u rongoi utonusuko kadyanshi ka baci ki.⁴⁰ An u gonoi u doku u cina le alavu, kpaci alavu a shad̄angu le de a'eshi cika, ele tani a nambai ili i'ya a ka tonuko yi.

⁴¹ An u gonoi u tatsu, u wece le, “Hal n gogo-na alavu a d̄a i buwai n i wunvugusi? U r̄atsa t̄a nala ulapa u uwule u yan de. A neke de Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi.⁴² 'Ȳanḡai tsu walai. Kaneki ka v̄a ka la ka tuw̄a.”

A k̄an̄ai Yesu

(Matiyu 26:47-56; Luka 22:47-53; Yahaya 18:3-12)

⁴³ U kimb̄a gb̄am un̄a wa, aku a wenei Yahuza uza u te a asuvu a Kupanamere yi, n kakum̄a ka ama, n iburundu n̄a mkp̄aup̄au a akere a le. Adar̄akpi a pige n awenishiki a Mele n̄a nkoshi a lya a tutsuku le.⁴⁴ Kaneki ki ka sheshike le t̄a kahu a tuw̄a, u danai, “Uza d̄a baci n wambatsai, aya, i k̄an̄a yi, i laza n eyi.”

⁴⁵ N urawa u ne, u banai ara Yesu u danai, “Kawenishiki.” Aku u wobo yi.⁴⁶ Ele tani a k̄an̄a yi.⁴⁷ Shegai uza u te a asuvu aza d̄a a'ari kushani ki, u talai burundu u ne, aku u kapamgbanai kutsuvu ku kagbashi ka Magono ma Adar̄akpi u takpamgbanai ka.

⁴⁸ Yesu wece le, “Tuw̄a d̄a i tuw̄ai n iburundu n̄a mkp̄aup̄au i k̄an̄a mu, yavu uza u magal̄ak̄a?⁴⁹ Kain dem m̄a t̄a kabolo n ̄ad̄a a Kuwa ku Kashil̄a n̄a n wenishiki, kpam i k̄an̄a mu wa. Shegai yan d̄a a yain nala tsar̄a a shad̄angu udani u tagar̄ada u Kashil̄a.”

⁵⁰ Pini nala, atoni a ne a sumai a ̄as̄ak̄a yi.⁵¹ Kalobo ka roku kpam n kunya ku uwambana ku ne koshi, u tono yi. An a zar̄ai kotsu a k̄an̄a yi,⁵² u ̄as̄ank̄a le kunya ki, u sumai kataba.

Yesu a kapala ka Asheshi a Pige

(Matiyu 26:57-68; Luka 22:54-71; Yahaya 18:13-24)

⁵³ Pini nala, a bankai Yesu a asu u Magono ma Adar̄akpi. Gb̄a adar̄akpi a pige n̄a nkoshi n awenishiki a Mele a bolomgbonoi ara ne.⁵⁴ Bituru tani wa tono yi mb̄ari mb̄ari, hal she a ulanga u kuwa ku Magono ma Adar̄akpi mi. U dusuki a asuvu ad̄agari a Kuwa ku Kashil̄a ki, wa lyashuku akina.

⁵⁵ Adar̄akpi a pige gb̄a n Asheshi a Pige a boloi unyushi a kaci ka Yesu, kotsu a wuna yi. Shegai a tsar̄a wa.⁵⁶ Ama ushani a shamkpai kadyanshi ka kaban a kaci ka ne, shegai un̄a u le u tuw̄a u te wa.

⁵⁷ Aza roku kpam a 'ȳanḡai a shamkpai kadyanshi ka kaban a danai,⁵⁸ “Tsu pan̄aka yi t̄a u danai wa w̄as̄a t̄a Kuwa ku Kashil̄a ka ama a mai, aku u mai ku roku a asuvu a a'ayin a tatsu. Kpam kuma ku uza ka wa.”

⁵⁹ Gb̄a n nala ushamkpa u kaban u le u tonomgbono wa.

⁶⁰ Magono ma Adar̄akpi ma shamgbai a mere ma le, u wece yi, “V̄a n ili i'ya va wushuku a kaci ka kadyanshi ka ama a ka tukuso a kaci ka vunu wa? Pada d̄a va pada bini?”

⁶¹ Shegai u padai ili i ne, u wushuku ko i te wa. Aku Magono ma Adar̄akpi ma doku ma wece yi, “Ada Kirisiti Maku ma Kashil̄a Uza u Tsupige vi?”

⁶² U wushuki u danai, “Mpa. Ya wene t̄a Maku ma Vuma ndishi a ulyaki u Kashil̄a Uza u Ucira Gb̄a, kpam i wene yi utuw̄a a asuvu a alishi.”

⁶³ Aku Magono ma Adar̄akpi ma kar̄asai aminya a ne, u danai, “Tryoci i eni i'ya kpam tsa bolo?⁶⁴ I pana t̄a gai u yankai Kashil̄a kadyanshi ka cingi. Ndyi i wenei?”

Gb̄a le a wushuki, “U nusa t̄a, a wuna yi.”

⁶⁵ Aza roku gb̄am a laza a git̄a yi ucikpusuk̄a at̄ats̄a. A sira yi a'eshi a sugbusa yi n a tonusuki yi, “Tonuko tsu ili i'ya ya git̄a. Ya sugba vu.” Ad̄agari a Kuwa ku Kashil̄a tani a rongo yi ubas̄asa.

Bituru nanai an u revei Yesu

(Matiyu 26:69-75; Luka 22:56-62; Yahaya 18:15-27)

⁶⁶ Bituru w̄ari a iyamba a ulanga u kuwa vi, kagbashi ka ̄ari makere ka Magono ma Adar̄akpi ka tuw̄a.⁶⁷ An u wenei Bituru wa lyashuku a akina aku u vara yi

† 14:27 Zak. 13:7.

a'eshi, u danai, "Avu dem kabolo ka v̄ari n Yesu uza u Nazara nala vi!"

⁶⁸ U nanai u danai, "Mpa n reve gb̄am i'ya va tono wa." Aku u wut̄ai a kebile ki, kute-kute kapen ka salai.

⁶⁹ An kagbashi ka k̄ari makere mi u wene yi pini, aku u tonukoi aza da a'ari pini a asu vi kushani, "Eyi na dem uza u le u da." ⁷⁰ Aku u doku u nanai kpam.

An a b̄ar̄akp̄ai kenu, aza da a'ari kushani a tonukoi Bituru, "Mal̄al̄a mā la wa, avu dem uza u te u da a asu-vu a le, kpaci avu uza u Galili u da."

⁷¹ Aku u k̄an̄ai uyans̄aka kaci ka ne un̄a n u tsin̄asi n u dansi, "N reve ve gb̄am vuma da ya dans̄aka vi wa."

⁷² Kute-kute, kapen ka salai isali i ire. Aku Bituru cibai kadyanshi ka Yesu tonuko yi, "Kahu kapen ka sala isali i ire, va nana mu t̄a vu dana vu reve mu wa hal kutat-su." An u cibai nala, aku u t̄as̄ai n kushen.

A bankai Yesu ara Bilatu

(Matiyu 27:1-2, 4; Luka 23:1-5; Yahaya 18:28-38)

15 Kain n ka wansi n kpasani ku de, ad̄ar̄akpi a pige n̄a nkoshi n awenishiki a Mele n Asheshi a Pige gb̄a a sheshei, aku a sirai Yesu a lazai n eyi ubana ara Bilatu gomuna. ² An a rawai, Bilatu wece yi, "Avu magono ma aza a Yahuda ma?"

U wushunki yi u danai, "Nala w̄ari tyoku da vu danai vi."

³ Ad̄ar̄akpi a pige a lyai kapala n utonusuko Bilatu ukuna u Yesu. ⁴ U doku u wece yi, "V̄a n ili i uwushuku wa, vu pana gb̄am ili i'ya ama a na a'ari utono a kaci ka vunu?"

⁵ Shegai Yesu doku u dana ili wa. Bilatu wenei nala, hal u yain majiyan.

A kid̄agai Yesu ugana u ukp̄a

(Matiyu 27:15-26; Luka 23:13-25; Yahaya 18:39-19:16)

⁶ Kayen dem a a'ayin a Abiki a Upasamgbana, Bilatu cuwan̄aka t̄a u ās̄ank̄a le vuma u te u da ama a foloi u ās̄ank̄a le a asuvu ama da a ukai a kuwa ku a'ali. ⁷ Vuma roku da pini uza u kala Baraba. W̄a t̄a usiri adama a u'yanḡas̄as̄a atakasuvu a ama kabolo n atoku a ne aza da a wunai ama, a kain ka a 'yanḡas̄ai atakasuvu a ama. ⁸ Ama a banai ara Bilatu a folo yi u yanka le ili i'ya u cuwan̄akai.

⁹ U wushunku le u danai, "Gogo-na ciga da ya ciga n ās̄ank̄a da magono ma aza a Yahuda mi?" ¹⁰ Kpaci u reve t̄a adama a malyon a da ad̄ar̄akpi a pige a bankai Yesu ara ne.

¹¹ Ad̄ar̄akpi a pige a m̄ats̄ai ama a dana a wutumkp̄a le Baraba. ¹² Aku Bilatu danai, "N̄dya ma yan n uza da ya is̄a magono ma aza a Yahuda mi?"

¹³ Ama a worukpoi a danai, "A wandamgbana yi."

¹⁴ U wece le, "Adama a iyen, ili i cingi i eni i'ya u yain?" Shegai ama yi a lapulai a worukpoi, a danai, "A wandamgbana yi."

¹⁵ An Bilatu wa ciga ama a pana kayanyan ka ne, aku u wutumkp̄a le Baraba. U zuwai a bawain Yesu, aku u n̄ak̄a le a ba a wandamgbana yi.

Asoje a yankai Yesu majari

(Matiyu 27:27-31; Yahaya 19:2-3)

¹⁶ Asoje a banai n Yesu a asuvu a kebile ku tsugono, aku a bolomgbonoi gb̄a kakum̄a ka asoje. ¹⁷ A ukunka yi aminya a ngono a mini ma galura. Aku a yain funi u awana, a zuwuka yi u da a kaci. ¹⁸ A git̄a yi idyani, "Uzapige, uzapige, magono ma aza a Yahuda." ¹⁹ A rongo yi ukudusa a kaci n kalangu, n a cikpusuki yi at̄ats̄a. Aku a kud̄angi a da a ka n̄ak̄a yi tsupige. ²⁰ An a kotso yi uyanka majari, a mondo yi aminya a ngono yi. A uka yi aminya a ne. Pini nala, a wutukp̄a yi a kateshe, kotsu a wandamgbana yi.

A wandamgbana Yesu

(Matiyu 27:32-44; Luka 23:26-43; Yahaya 19:17-27)

²¹ Vuma roku da pini uza u kala Simo uza u Sirani, tata u Alizanda n Rafu, u wut̄ai a une wa wura. Asoje a shamkpa yi a m̄ats̄a yi u canga mawandamgbani ma Yesu. ²² A bankai Yesu a asu u da a ka is̄a Golugota;† (wata, Asu u Mako ma Kaci). ²³ A n̄ak̄a yi mini ma cinwi kabolo n agum̄a a da a ka is̄a m̄ar, shegai u 'yuwain ma uso.

²⁴ Aku a wandamgbana yi. A pecishei aminya a ne utyoku u le. A varangi uruta, ts̄ar̄a a wene ili i'ya ya dem wa ts̄ar̄a. ²⁵ N ulapa uwule u kuci u usana u da a wandamgbana yi.

²⁶ Uza da baci a wandamgbana, a tsu korongu t̄a unyushi u ne zuba n kaci ka ne. Ili i'ya a koronki Yesu i'ya na: MAGONO MA AZA A YAHUDA. ²⁷ A wandamgbana kpam dem aza a magal̄ak̄a ama a re. Uza u te a ulyaki u ne, uza u te tani a ugul̄a. [²⁸ Nala a shad̄angi udani u da u danai, "A kece yi a asuvu a aza a unyushi."] ²⁹ Aza da a ka wurusa, a rongo yi uyans̄aka kadyanshi ka gbani, n a gb̄adi a'aci a le. "Mhm! Avu uza da vu da va was̄a Kuwa ku Kashil̄a, aku vu mai ka a asuvu a'ayin a tatsu. ³⁰ Cip̄a w̄awa! Vu wauwa kaci ka vunu."

³¹ Nala tani kpam dem ad̄ar̄akpi a pige n awenishiki a Mele a rongo yi uyanka majari. A danai, "U wauwai aza roku, shegai u fuda u wauwa kaci ka ne wa. ³² Kawauwi ka na ki, magono ma aza a Isara'ila, u cip̄a pini a mawandamgbani mi tsu wene w̄awa ts̄ar̄a tsu pityanangu n eyi."

Hal n aza a magal̄ak̄a a da a wandamgbana kabolo n eyi dem a yanka yi kadyanshi ka gbani.

Ukp̄a u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Luka 23:44-49; Yahaya 19:28-30)

³³ N kaara a kaci, aku uyamba vi gb̄a u likp̄amgbana n karimbi hal ubana ulapa uwule u tatsu. ³⁴ N ulapa uwule u tatsu vi, Yesu salai, "Eloyi, Eloyi, lama sabak̄atani." (Wata, "Kashil̄a ka v̄a, Kashil̄a ka v̄a, ndya i zuwai vu varangu mu?")

³⁵ An ama da a'ari pini kushani a panai nala, a danai, "Panai, wa is̄a Iliya." ³⁶ Aku vuma u te u sumai u ba u reki kashaku n mini ma kalam, u sapai ka a kalangu, u

† Akorongi a cau ushani aza da a pur̄ai a tagar̄ada u Marku a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 28.

sakunki yi kotsu u soi. Aku u danai, “Asakai tsu wene ko Iliya wa tuwa u cipuka yi.”

³⁷ Yesu salai cika, aku u uma u ne u wuta.

³⁸ Kute-kute kunya ka a barakpai a asuvu a Kuwa ku Kashila ki ku pecembenei kure. Ili i'ya i kana a zuba hal ubana a iyamba. ³⁹ An katigi ka ka shamgbai ka wundya Yesu, u wenei tyoku da u kuwai. U danai, “Mayun vuma u naha vi, Maku ma Kashila ma.”

⁴⁰ Aka a roku a da pini a shamgbai a ka yan akalu a mbari. A asuvu a le alya Meri Magadaliya, n Solomi, n Meri (mma u Yakubu u kenu n Isuhu). ⁴¹ Alya a tono yi, tun a Galili n a yanki yi manyan. N aka a da a tuwai kabolo n eyi a Urishelima alya dem pini.

Kacida ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Luka 23:50-56; Yahaya 19:38-42)

⁴² Gba ukuna u na vi u gita ta a Kain ka Afobi; wata, kain ka wansa baci aku Ashibi. An kuvuli ka yan, ⁴³ aku Isuhu u Arimatiya u gbamai asuvu u banai ara Bilatu, u folo yi u naka yi ikyamba i Yesu u cidangu. (Isuhu vuma da uza da a ka pana n eyi a asuvu a Asheshi a Pige yi, uza da wa vana utuwa u tsugono tsu Kashila tsu rawa.) ⁴⁴ Bilatu yan ta majiyan an u panai a da Yesu kuwa de. U isa katigi ka ka wundya Yesu vi. Aku u wece yi ko u barakpa de n ukpa. ⁴⁵ An katigi ki ka tonuko yi u kuwa de, aku u naka Isuhu ikyamba yi. ⁴⁶ Pini nala, u ba u tsilai kunya, aku u katalai pini ikyamba yi, u ba u ukai i'ya a kasaun ka a sadarai a katali. An u kotsoi, aku u gindalakpai katali ka pige u kimbai utsutsu u kasaun vi. ⁴⁷ Meri Magadaliya n Meri mma u Isuhu a wene ta a asu u da a cidangi ikyamba i Yesu yi.

U'yangā u Yesu a ukpa

(Matiyu 28:1-8; Luka 24:1-12; Yahaya 20:1-10)

16 An Ashibi a wurai, Meri Magadaliya, n Meri mma u Yakubu, n Solomi a tsilai ucanga u magulani, kotsu a ba a tsunku ikyamba i Yesu. ² N kpasani ku kain ka kagitā ka a a'ayin a shindere a kana ure. Ele a nwalu a ka yawunsa uza da wa ba u gindalakpuka le katali ka a kimbugai utsutsu u kasaun vi. Kaara n ka bātsi ele n a rawi pini a utsutsu u kasaun vi. ⁴ A webelei na a wenei katali ki a gindalakpa ka de, ka la a ikengi ka pige ka tani. ⁵ An a uwai a wenei kalobo ka roku n aminya a eri ndishi a ulyaki, aku uwonvo u kana le.

⁶ Pini nala, kalobo ki ka tonuko le, “Panai uwonvo wa. N reve ta Yesu uza u Nazara, uza da a wandamgbani vi aya ya bolo. Webelei asu u da a'ari a zuwai ikyamba i ne da na, wa kpm pini wa, u 'yangā de. ⁷ Walai i ba i

tonuko Bituru n atoni a ne a da a buwai, i tonuko le wa lasa da ta ubana a uyamba u Galili. Nte ya ba i wene yi de tyoku da u tonuko da a'ayin a da wari n ada.”

⁸ Aku a wuta a wuranai n ilyadi ikyamba n i jeyi, kpm alya la ulapani a dana uza ukuna wa adama a uwonvo.

Meri Magadaliya wenei Yesu

⁹ [N kpasani ku kain ka kagitā ka a'ayin a shindere ka Yesu 'yangai. Vuma da u gita yi uwene, Meri Magadaliya da, uka da u wutukpai ityoni i cingi i shindere ara ne. ¹⁰ U ba u tonukoi atoni a Yesu, u cina le atsuma unamgbi n a sayi. ¹¹ Shegai an u tonuko le Yesu 'yanga de, hal gbam u wene yi ta, a 'yuwain uwushuku.

Yesu wenikei kaci ka a asu u atoni a re

(Luka 24:13-35)

¹² Yesu yansakai tyoku u roku, aku u asakai atoni a ne ama a re aza da a ka bana a ilyuci a wene yi. ¹³ Aku a gonoi a ba a tonukoi atoku a le. Atoku yi a 'yuwain uwushuku n ili a danai.

Yesu asakai kupa n uza u te vi a wene yi

(Matiyu 28:16-20; Luka 24:36-49; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

¹⁴ Pini nala, u asakai atoni a ne kupa n uza u te vi a wene yi, a'ayin a da a ka lya ilikulya. Aku u bongo le adama a ugbama u asuvu a le n ukpada u uwushuku n ili i'ya ama da a wene yi a tonuko le.

¹⁵ Aku u tonuko le, “Walai i bana a asuvu a likimba i yanka ama Kadyanshi ka Shinga ka va. ¹⁶ Gba uza da baci dem u wushuki n kadyanshi ki hal a lyubugi yi, a ka wauwa yi ta. Kpm uza da baci u 'yuwain ka, a ka varangu yi ta. ¹⁷ Iryoci i na ya tono ta aza da a wushuki: asuvu a kala ka va a ka wutukpa ta ityoni i cingi a asuvu a ama. A ka yan ta dem kadyanshi n aletsu a roku. ¹⁸ A ka bidya ta a'ali n akere a le, kpm a ka yanka le ili wa. Uza u so baci tsukonu, tsa tsa yan yi ili wa ko kenu. Kpm a ka sawa ta aza a mballa a tanasa le.”

A cangai Yesu ubana a zuba

(Luka 24:50-53; Asuki 1:9-11)

¹⁹ An Yesu kotso le uyanka kadyanshi, aku a canga yi ubana a zuba. U ba u dusuki a kukere ku ulyaki ku Kashila. ²⁰ Atoni a ne tani a lazai, a rongoi uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashila, ko nte wa a asuvu a likimba. Asheku n a banga le asu u da u asaka le a ka yansa ikunesavu n i weniki kadyanshi ki mayun da.]

Luka

Ukukpā u kadyanshi

Luka, uza da u korongi tagarāda u na vi, kanāki ka agumā ka kahu u woko katoni ka Yesu. Adama a nala, u korongu tā n kakiri kpam u nākā tā ikuna i maci a kaci ka Yesu. Aya kpam dem u korongi Tagarāda u Asuki. Itagarāda i nala yi i walamgbana tā tsarā i dansa alabari a Yesu n atoni a ne.

A tagarāda u na vi iwenishike i'ya pini i pige: Uwenishike u pige u kagitā u da uciga u Kashilā a asu u ya dem. Uwenishike u pige u ire u da Yesu tuwā tā a likimba u woko Kawauwi ka ama gbā. Luka korongu tā iwenishike i roku i'ya ama roku bawu a korongusi. Iryoci i te i'ya alabari a uza u Samariya u shinga. Luka wenike tā kpam kvasu kā tā n kalen ara Yesu. U korongu tā idani i Yesu an u vasai. U wenike tā kpam tyoku da Kulu Keri ku yain manyan a asuvu a ama a a'ayin a da Yesu wari pini naha a likimba. Adama a da wari kanāki ka agumā, a yinsā yi a a'ayin a ukpā a Kawauwi wa hal dem n u'yangā u ne a ukpā. U tonuko tsu Yesu takuma tā kadan a'ayin a da u 'yangāi a ukpā. Nala u wenike tā an mayun da Kashilā ka 'yangasāi Yesu a ukpā.

Tagarāda u na u nākā tā Atoni a gogo-na iryoci i shinga i'ya a ka tonono, iryoci i Yesu tyoku da u rongoi n ama. U wenike tā tyoku da tsa bāngā aza a unambi, n tyoku da tsa yan kvasu. Kpam dem u zuwa tā upityanangu u tsunu u gbama kpaci Luka wushuku tā n eyi u wene tā gbā ili i'ya Yesu yansai, kpam u wenike tsu tā an Yesu 'yangāi a ukpā.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Ili i'ya i zuwai Luka korongi tagarāda u na vi (1:1-4)

Ilimaci i Yahaya kalyubugi n Yesu (1:5-2:52)

Akani a Yahaya kalyubugi (3:1-20)

Ulyubugu n ukondo u Yesu (3:21-4:13)

Manyan ma Yesu a Galili (4:14-9:50)

Yesu bansai a Galili ubana a Urishelima (9:51-19:27)

Ukanā n ukpā u Yesu (19:28-23:56)

Yesu wā tā n uma (24:1-12)

Yesu wenikei kaci ka ne n tyoku da kpam a canga yi ubana a zuba (24:13-53)

Ikorongi i alabari a Yesu

1 Uzapige Tiyoofilu: Ama ushani a bidya tā a korongu ukuna u da u gitāi a mere ma tsunu. **2** Ama yi a korongu tā dere tyoku u aza da a yain ukuna vi a a'eshi a le, alya ayain a manyan ma udani mi, kpam a tonuko tsu. **3** Adama a nala, an u wokoi mpa n kaci ka vā n vecei ukuna vi a kagitā ben, n wenei u lobono tā n koronku vu ukuna vi tyoku da u tonomgbonoi. **4** Tsarā vu reve ukuna u da a wenishike vu vi mayun da u gitāi.

Ilimaci i Yahaya

5 A'ayin a Hiridu† Magono ma Yahuda, a yan tā kadarākpī† ka roku, uza u kala Zakariya, uza da wari a kabon ka kabolo ka adarākpī ka Abija. Uka u ne Alisabatu uza u kagali ka Haruna† kadarākpī ka. **6** Ama a re le a ka wala tā dere a a'eshi a Kashilā, kpam a ka kirana n udani u Kashilā. **7** Shegai a'ari n maku wa, kpaci Alisabatu madari ma, kpam gbā le a kutsa de.

8 Kain ka kabon ka adarākpī ka Zakariya kari a manyan a Kuwa ku Kashilā, **†** wari a uyan tsudarākpī a

kapala ka Kashilā. **9** Uruta u rukpāi a kaci ka ne tyoku u agadu a adarākpī, u woko uza da wa uwa a asuvu a Asu u Uwulukpī, u runukpa ili i magulāni. **10** An a'ayin a urunukpa a ili i magulāni† a yain, kakumā ka ama ka ka lya kayala kari a ulanga a uyan kvasu.

11 Aku katsumate ka zuba ka Kashilā ka wenikei kaci ka ne ara Zakariya a ulyaki u asudarākpā u ili i magulāni vi. **12** An u wenei nala, u giruwāi, uwonvo u kanā yi cika. **13** Aku katsumate ki ka tonuko yi, "Zakariya, pana uwonvo wa, kpaci a pana de kvasu ka vunu. Uka u vunu Alisabatu wa matsāka vu tā maku ma vali. Vu neke yi kala Yahaya. **14** Wa woko tā ili i ipeli n i kayanyan ara vunu. Ama ushani a ka pele tā adama a ilimaci i ne. **15** Kpaci wa woko tā uzapige a kapala ka Magono ma Zuba. Wa tuwā u soi mini ma cinwi ko ili i'ya ya zuwa umaka wa. Kpam a ka shadangu yi tā n Kulu Keri, eyi pini a katsumā ka mma u ne. **16** Wa gonuko tā aza a Isara'ila ushani a asu u Magono ma Zuba Kashilā ka le. **17** Kpam wa lasa tā Asheku, n kulu n ucira tyoku u Iliya. U yirālakpā atakasuvu a asheku

† Kondo kulu ku Kuwa ku Kashilā a makukpī ma XX.

ubana a asu u mmuku n le, n uyawunsa u aryagbaji uwoko tyoku u uyawunsa u ama a maci. U fobuso atakasuvu a ama adama a utuwā u Asheku.”

¹⁸ Zakariya wece yi, “Nida ma wushuku n ukuna u na vi? Mpa na n yan de makoshi, kpam uka u vā dem u yan de mamici.”

¹⁹ Katsumate ki ka wushunku yi, “Mpa Jibura'ilu, uza da wāri kushani a kapala ka Kashilā. Suku da a suku mu n tuwā n danasa vu, kpam n tonuko vu ukuna u shinga u na vi. ²⁰ Gogo-na, adama a ukpāda u up-ityanangu u vunu, va woko tā kabebe. Va doku kpam va dana ukuna wa, she a'ayin a da a shadangi ukuna u na vi, a kain ka a zuwai u da. Kpam nala wa woko.”

²¹ Ama a'ari a ulanga a uvana Zakariya, a'ari uyan majiyan ma ili i'ya i zuwai u bārākpai a asuvu a Asu u Uwulukpi vi. ²² An u wutai, u fuda u dana ukuna wa. Ama a revei u wene tā pini kuwene. U rongo le u wenshike iryoci n u rādaḡbusi akere.

²³ An a'ayin a manyan a ne a shadangi, u lazai u gonoi a kuwa. ²⁴ An a'ayin a nala a wurai, Alisabatu uka u ne u yain katsumā, u kaṅai uronguso a kuwa bawu u wutai hal uwoto u tawun. ²⁵ U danai, “Webelei ili i'ya Magono ma Zuba ma yanka mu. A a'ayin a da a yan yi, da u takpa mu uwono a a'eshi a ama.”

A danai ukuna u ilimaci i Yesu

²⁶ A uwoto u teli u katsumā ka Alisabatu, Kashilā ka suki katsumate ka zuba ka ne Jibura'ilu a Nazara, ilyuci i'ya i'ari a uyamba u Galili. ²⁷ U bana a asu u makere ma roku ma bawu ma revei vali. Uza da vuma roku uza u kala Isuhu, uza u kagali ka Dawuda magono, u kenei tsumana. Kala ka makere mi ka Meri. ²⁸ Katsumate ka banai ara ne, u danai, “A danasa vu Meri, macigi ma Kashilā. Magono ma Zuba mā tā n avu.”

²⁹ Shegai Meri dambula tā cika, wa yawunsa icun i idyani i eni i'ya nala. ³⁰ Katsumate ka tonuko yi, “Pana uwonvo wa, Meri, kpaci Kashilā ka bidya tā ka zuwuka vu unā u shinga. ³¹ Va yan tā katsumā, vu matsa maku ma vali, kpam vu neke yi kala Yesu. ³² Wa woko tā uza-pige. A isa yi kpam Maku ma Kashilā ka Zuba. Magono ma Zuba Kashilā wa nāka yi tā tsugono tsu akaya a ne Dawuda. ³³ Wa lya tā tsugono tsu kagali ka Yakubu hal ubana. Tsugono tsu ne tani tsā tā pini hal ubana bawu utyoku.”

³⁴ Meri wece yi, “Nida ukuna u na wa gitā, an u wokoi mpa n reve vali wa?”

³⁵ Katsumate ka wushunku yi, “Kulu Keri ka cipā tā ara vunu, ucira u Kashilā ka Zuba wa palasa vu tā. Adama a nala uza u uwulukpi u da va matsa vi, a ka isa yi tā Maku ma Kashilā. ³⁶ Alisabatu dem, kumaci ku vunu wā tā n katsumā n tsumici tsu ne! Uwoto u teli u da yi pa vi. Eyi uza da a danai madari ma. ³⁷ Ili i'a la i'ya Kashilā ka kpāda uyan wa.”

³⁸ Meri danai, “Mpa kagbashi ka Magono ma Zuba ka. U woko mu tyoku da vu danai.” Aku katsumate ki ka lazai ka asaka yi.

Meri ba u kondoi Alisabatu

³⁹ A'ayin a nala yi, Meri yain maloko u fobusoi u banai a uyamba u Yahuda, a ilyuci i roku, a kabon ka nsasa. ⁴⁰ U uwai a kuwa ku Zakariya u danasai Alisabatu. ⁴¹ An u panai idyani i ne, aku maku ma m̄ari a katsumā ka ne ma gbādaḡi n ucira. Pini nala, a shadangi Alisabatu n Kulu Keri. ⁴² U 'yāngasai kalagatsu ka ne n ucira, u danai, “Avu uza u unā u shinga u da a asuvu a aka gbā. Maku ma kpam va matsa vi, uza u unā u shinga u da. ⁴³ Nida ukuna u shinga u na u tsarā mu, hal anuku a Asheku a vā u tuwai ara vā? ⁴⁴ An n panai kalagatsu ka idyani i vunu, aku maku ma m̄ari a katsumā ka vā ma gbādaḡi n ucira adama a ipeli. ⁴⁵ Uza u unā u shinga u da vāri Meri, avu uza da vu wushuki n ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko vu ya shadangu.”

Ushipa u Meri

⁴⁶ Aku Meri danai, “Katakasuvu ka vā ka nāka tā Magono ma Zuba tsupige. ⁴⁷ N Kashilā Kawauwi ka vā ka uma u vā wāri a ipeli. ⁴⁸ Kpaci u webelei uvakunku u kaci u kagbashi ka ne. U da na gbā ama a ka tuwā a ka isa mu uza u unā u shinga. ⁴⁹ Kpaci Uza u Ucira Gbā u yanka mu tā ili i pige. Uwulukpi u da kala ka ne kari.

⁵⁰ Upasamganasa u da upana u iyali u ne u tsu pasamganasa a agali a da a ka pana uwonvo u Kashilā ubana. ⁵¹ U yain manyan ma pige n akere a ne, u wacinsai aza a aradi n uyawunsa u atakasuvu a le. ⁵² U takpai ngono a tsugono tsu le, aku u nākaḡi aza da a vakunki kaci ka le tsupige. ⁵³ U cuwatangi aza a kambulu n ili i shinga, aza a utsari tani u tutsuku le akere a de. ⁵⁴ U bāngai kagbashi ka ne Isara'ila, kpaci wa cibusa tā n asuvayali a ne. ⁵⁵ Tyoku da u zuwamganai wa pana iyali i isheku i tsunu, Ibrahi n kagali ka ne ubana.”

⁵⁶ Meri dusuki n Alisabatu evu n uwoto u tatsu, aku u gonoi a kuwa.

Ilimaci i Yahaya Kalyubugi

⁵⁷ An a'ayin a ilimaci a Alisabatu a yain, u matsai maku ma vali. ⁵⁸ Aza a karen n amaci a ne, a panai tyoku da Magono ma Zuba ma panai iyali i ne, hal a bāngā yi ipeli.

⁵⁹ Kain ka kullā, a tuwai kotsu a kiḡa maku mi kacombi.† A'ari a ka ciga a neke yi kala ka asheku a ne Zakariya. ⁶⁰ Shegai mma u ne u danai, “Nala wa, kala ka ne ka Yahaya.”

⁶¹ Aku a danai, “Iyen! A kumaci ku vunu uza roku wā la n kala ka nala wa.”

⁶² A yankai asheku a ne kadyanshi n kukere u tonuko le kala ka wa ciga a isa maku mi. ⁶³ U zamai a tuko yi kagbagala ka ikorongi, aku u korongi, “Kala ka ne ka Yahaya.” Gbā le a yain majiyan. ⁶⁴ Kute-kute, unā u ne u kukpai, kaletsu ka ne kpam ka tatsukpai. Aku u gitai kadyanshi u rongoi ucikpala Kashilā. ⁶⁵ Uwonvo u kaṅai aza a karen yi gbā. A rongoi utambura kadyanshi ka ukuna vi gbā a kabon ka nsasa ka uyamba u Yahu-

da. ⁶⁶ Gbā aza da a panai ukuna vi a k̄an̄ai u da a ataka-suvu a le, a ka tono, "N̄dya maku ma na ma tuwā ma woko?" Kpaci ucira u Magono ma Zuba mā tā n eyi.

Ushipa u Zakariya

⁶⁷ Aku a shadangi asheku a ne Zakariya n Kulu Keri, u yain kadyanshi ka ukuna u Kashilā, u da, ⁶⁸ "A cikpala Magono ma Zuba, Kashilā ka Isara'ila, kpaci u tuwā tā a asu u ama a ne u wutukpā le. ⁶⁹ U 'yāngāsākā tsu Kawauwi ka ucira, a asuvu a kagali ka kagbashi ka ne Dawuda. ⁷⁰ (Tyoku da caupa u danai a unā u ntsumate n ne n da a wulukpei.) ⁷¹ U wauwa tsu a akere a atokulalu a tsunu, hal gbā n aza da a 'yuwan tsu. ⁷² Tsarā u wenike asuvayali a ne a asu u nkoshi n cau n tsunu. U ciba kpm kazuwamgbani ka uwulukpi ka ne.

⁷³ Kazuwamgbani ka u tsinakai asheku a tsunu Ibirahi ka la vi. ⁷⁴ Kpaci u wauwa tsu tā a asu u atokulalu a tsunu, tsu gbashika yi bawu upana uwonvo. ⁷⁵ Tsu gbashika yi n uwulukpi n ukuna u maci a kapala ka ne, gbā a'ayin a tsunu. ⁷⁶ Avu kpm maku ma vā, a ka isā vu tā matsumate ma Kashilā Uza u Ucira Gbā, kpaci va lasa tā Asheku, tsarā vu fobusuko yi ure. ⁷⁷ Vu tonuko ama a ne ukuna u iwauwi i utsarā ucibusā u unyushi u le. ⁷⁸ Adama a asuvayali a maci a Kashilā ka tsunu, a zuba da katyashi ka kpasani ka wutā tsu. ⁷⁹ Tsarā u wakana aza da a'ari ndishi a karimbi, n aza da a ka tuwā a kuwā. U toni n ātsu a ure u ndishi n shinga."

⁸⁰ Aku maku ma gbonguroi a ikyamba n kulu cika. U dusuki a kakamba hal kain ka u wenikei kaci ka ne a asu u Isara'ila.

Ilimaci i Yesu (Matiyu 1:18-25)

2 A'ayin a nala, Kaisa Agusta magono ma pige ma Roma, u zuwai a keci gbā ama da a'ari a uyambat vi. ² (Makeci ma a gitai uyan ma la vi, a'ayin a tsugono tsu Kiriniyu uza u karatsu ka pige u Suriya.) ³ Ya dem gonoi a ilyuci i ne tsarā a korongu yi.

⁴ Isuhu dem 'yāngai a ilyuci i Nazara, a uyamba u Galili, u banai a uyamba u Yahuda. U banai a ilyuci i Dawuda i'ya a ka isā Batalami, kpaci eyi uza u kagali ka Dawuda da. ⁵ Tsarā a korongu yi n Meri kamana ka ne, uza da kpm wari n katsumā. ⁶ Ele pini de, a'ayin a ilimaci a Meri a yain. ⁷ Aku u matsai maku ma vali ma kapala ma ne, u palāsa yi n kunya, aku u vakunku yi a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. Kpaci a tsarā kunu ku amoci pini a kuwa ki wa.

Aliniki n atsumate a zuba

⁸ N kayin ka nala ki, aliniki a roku a da pini a uroto u ilyuci vi, a ka wundya ishiga i nlala n le. ⁹ Aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara le. Aku tsupige tsu Magono ma Zuba tsu kyawan le n katyashi, hal uwonvo u k̄an̄ai le. ¹⁰ Shegai katsumate ki ka tonuko le, "Panai uwonvo wa, ukuna u shinga u ipeli u da n tuko da, u da wa woko u ama gbā. ¹¹ Ara na a matsaka da tā Kawauwi a Batalami,

ilyuci i Dawuda, aya Kirisiti Asheku. ¹² Iryoci i'ya ya wene i'ya na: Ya cina tā a vakunki maku a asu u uneshe kuzuwate ilikulya, upalāsi n kunya."

¹³ Kute-kute, kabolo ka aza a kuvon a zuba a bolomg-bonoi n katsumate ki, a ka cikpala Kashilā n a dansi, ¹⁴ "Unākā u tsupige ubana a asu u Kashilā u shamgba tā a asuvu a zuba a asu u da u lai tsupige. A likimba tani ndishi n shinga n shamgba tā a asu u ama da wa pana kayanyan ka le cika."

¹⁵ An atsumate yi a gonoi a zuba, aliniki yi a tonukoi kaci ka le, "Tsu banai a Batalami tsu wene ili i'ya Magono ma Zuba ma tonuko tsu i gitai vi."

¹⁶ A banai n maloko, a ba a cinai Isuhu, n Meri, n maku mi dem nvain a asu u uneshe kuzuwate ilikulya. ¹⁷ Aku aliniki a tonukoi ya dem ili i'ya i gitai n i'ya katsumate ka zuba ka tonuko le a kaci ka maku ma na mi. ¹⁸ Gbā ama da a panai ukuna u na vi, a rongoi uyan majiyan ma ukuna u da aliniki yi a tonuko le. ¹⁹ Shegai Meri k̄an̄ai ukuna vi n kabini a katsumā ka ne, aku u rongoi u cibusa u da. ²⁰ Aliniki yi a gonoi, a rongoi unākā Kashilā tsupige n a cikpali yi, adama a ili i'ya katsumate ki ka tonuko le. Kpm n adama a da a wenei maku mi tyoku da katsumate ki ka tonuko le.

A bankai Yesu a Kuwa ku Kashilā

²¹ An kain ka kullā ka kyawain, kain ka a ka kida yi ka-combi, a neke yi kala Yesu. Kala ka katsumate ka zuba ka nākā yi, kahu a yain katsumā ka ne.

²² An a'ayin a uwulukpe a le a yain, tyoku da u wari a Mele ma Musa, a matsa baci maku. Aku Isuhu n Meri a bankai Yesu a Urishelima, a nākā yi a asu u Magono ma Zuba. ²³ (Tyoku da wari ukorongi, Mele ma Kashilā ma danai, "Maku ma uka u gitai u matsa kalobo ka baci, u k̄an̄ai tā a nākā yi a asu u Magono ma Zuba.")

²⁴ A yain udarakpa tyoku da Mele ma Kashilā ma danai, "A'adya a re ko tani mmuku ma ntambara n re." †

²⁵ Vuma roku u da pini a Urishelima a ka isā Saminu, vuma u maci kpm uza da wa gbashika Kashilā. Wā tā n Kulu Keri, kpm u b̄arākpai wa vana utuwā u Kirisiti Kawauwi u tuwā u wauwa aza a Isara'ila. ²⁶ Kulu Keri ku wenike yi wa kuwā wa, she a'ayin a da u wenei Kirisiti u Magono ma Zuba. ²⁷ Kain ki, Kulu Keri ku zuwai u uwai a Kuwa ku Kashilā. Meri n Isuhu a tuwāi, kotsu a nākā Yesu a asu u Magono ma Zuba, tyoku da Mele ma da a yain. ²⁸ Aku Saminu wobo yi, u cikpai Kashilā, u danai, ²⁹ "Gogo-na, Ashekapige, she vu āsākā kagbashi ka vunu ka laza bawu ukuna u roku, tyoku da vu danai. ³⁰ Kpaci n wene de iwauwi i vunu ³¹ i'ya vu fobusoi a kapala ka ama gbā. ³² Aya katyashi ka ka wenike Awulawaŋ ure u vunu, aya kpm tsupige tsu ama a vunu Isara'ila."

³³ Tata nā mma u ne a yain majiyan a ili i'ya a danai a kaci ka ne. ³⁴ Aku Saminu zuwuka le unā u shinga. Aku u tonukoi mma u ne vi, "Vu wene maku ma na mi? Aya a zuwai u woko ure u urukpā u aza roku n u u'yāngā u aza roku ushani a asuvu a Isara'ila. Kpm Kashilā ka suku yi tā u woko iryoci, shegai aza roku a ka 'yuwan yi

† 2:24 Adkp. 12:6-8; Uwt. 13:2-12.

tā. ³⁵ Kotsu a wutukpā uyawunsa u atakasuvu ushani a kateshe. Avu tani burundu wa batsamgbana tā katakasuvu ka vunū.”

³⁶ Matsumate ma m̄ari uka, uza u kala Hanatu, wā tā dem pini a Kuwa ku Kashilā ki, ukere u Fanuyila u da, uza u kagali ka Ashiru. Marānā ma, kpm̄ u kutsa tā ci-ka. Iyolo i ayen a shindere a da u yain n vali u ne an u bidya yi n tsikere. ³⁷ Gbā ayen a ne hal n a da a tsiranā tsu ne dem a da yi amanganishi n a nishi. † U āsākā Kuwa ku Kashilā wa, shegai ulya kayala kaara n kayin, n u yanyi kakuli n kvasu. ³⁸ Tyoku da Saminu w̄ari a kadyanshi n Isuhu n Meri, eyi dem u tuwāi evu n ele, u cikpai Kashilā. U k̄anāi kadyanshi ka maku mi a kapala ka ama da a ka vana uwutukpā u Urishelima.

³⁹ An a kotsoi gbā ili i'ya Mele ma Kashilā ma danai, a gonoi a ilyuci i Nazara u uyamba u Galili. ⁴⁰ Nte maku mi ma gbonguroi u tukoi ucira pini. A shadangu yi n ugboji u da u wurai a'ayin a ne. Kpm̄ Kashilā ka zuwu-ka yi unā u shinga.

Yesu uwai a Kuwa ku Kashilā

⁴¹ Kayen dem, isheku i Yesu i tsu bana tā a Urishelima a'ayin a Abiki a Upasamgbana. ⁴² An u yain ayen kupa n a re, a banai Abiki yi tyoku da a cuwanākai. ⁴³ An a kotsoi Abiki yi, isheku i ne i k̄anāi ure u ugono. Yesu shamgbai a Urishelima, bawu a revei. ⁴⁴ A yain nwalu ma ulivā, a ka wundya ko wā pini a asuvu a kabolo ki, shegai a wene yi wa. Aku a k̄anā yi uzama a asu a amaci† n aje a le.

⁴⁵ An a k̄pācā yi uwene, a gonoi a Urishelima ubolo u ne. ⁴⁶ An a'ayin a tatsu a wurai, a cina yi ndishi a asuvu a Kuwa ku Kashilā a mere ma awenishiki. Wa panāka le n u yansi le keci. ⁴⁷ Gbā ama da a panāka yi a yain majiyan n ureve u ne, n tyoku da wa wushukusu. ⁴⁸ An isheku i ne i wene yi, a yain majiyan, aku mma u ne danai, “Maku ma vā, ndya i zuwai vu yanka tsu naha? Mpa n asheku a vunū ts̄ari vu uzama n katsumā un-angbi.”

⁴⁹ Aku u wece le, “Ndya i zuwai ya zama mu? I reve u k̄anāi n rongo a asu u Tata u vā wa?” ⁵⁰ Shegai a reve ili i'ya u tonuko le wa.

⁵¹ Aku u gonoi a Nazara kabolo n ele, u rongo le un-ākā tsupige. Mma u ne tani u k̄anāi ukuna u nala vi a katakasuvu ka ne. ⁵² Yesu gbonguroi a ikyamba n kakiri, kpm̄ Kashilā n ama da a reve yi a ciga yi.

Kubari ku Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Yahaya 1:19-28)

3 A kayen ka kupa n u tawun ka tsugono tsu Kaisa Tibariya magono ma pige ma Roma, a yan tā ngono n nishi aza da a lyai tsugono tsu iyamba i Is-ara'ila a kere ka ne, alya: Bontu Bilatu w̄ari gomuna u Yahuda, Hiridu Antiba w̄ari magono ma Galili, vangu u ne Filibu w̄ari magono ma Ituriya n Tarakunita, Lisaniya w̄ari magono ma Abiliya. ² A'ayin a Hanana n Kayafa ngono m adarākpi, kadyanshi ka Kashilā ka

† Kalen ka roku ka: ayen amanganishi n a nishi a da a wurai, an vali u ne u kuwāi.

tuwāi ara Yahaya maku ma Zakariya a kakamba. ³ U banai gbā a iyamba i'ya i'ari ubongu u Agatā u Urudu n u yanyi kubari: ama a kpatala ubana a asu u Kashilā a āsākā tsicingi tsu le, aku a lyubugu le tsarā u wenike an a cimbusukā le. ⁴ Tyoku da w̄ari ukorongi a Tagarā-da u Ishaya matsumate a ukuna u Yahaya Kalyubugi: “Kalāgatsu ka uza roku ka salāsa a kakamba, ‘Lapulukai Asheku Kawauwi ure, i shamkpa u da mai tsarā u wala. ⁵ A ka shadangu tā gbā ararā, kpm̄ a betelikpe gbā nsasa n agalālā. A shamkpa ire i'ya i kotolusoi, aku a gbandala i'ya i'ari n adāka. ⁶ Kpm̄ ama gbā a ka wene tā iwauwi i Kashilā.’ ” ††

⁷ Yahaya tonukoi kakumā ka ama ka ka tuwusā tsarā u lyubugusu le vi, “Edā a'eku! Ya barana dā i suma un-angbukatumā u Kashilā u da wa tuwā? ⁸ Yanyi ili i'ya ya wenike ukpatala u de. Kotsu i bidya a asuvu a atakasuvu a de Ibirahi da asheku a de wa, nala wa bāngā dā wa. N tonuko dā, Kashilā ka fuda tā ka 'yan-gasākā Ibirahi mmuku a asuvu a atali a na yi. ⁹ N gogo-na naha a tadangu de kagovu a ami a ndanga. Madanga ma baci dem ma k̄pācāi u nākā ilimaci i maci, a ka kapa tā ma, a varangu a asuvu a akina.”

¹⁰ Kakumā ka ama ka wece yi, “Ndya wā tsa yan gogo-na?”

¹¹ U wushuki, “Uza u ntogo n re, u peci n uza da bawu w̄ari n ma. Uza u ilikulya kpm̄ dem u yain nala.”

¹² Awushi a utafa a roku a tuwāi tsarā a lyubugu le, a wece yi, “Kawenishiki, ndya tsa yan?”

¹³ U tonuko le, “Kotsu i pasāka a ili i'ya a da i wushi wa.”

¹⁴ Aku asoje a roku a wece yi, “Atsu tani, ndya tsa yan?”

U tonuko le, “Kotsu i wusa uza ikebe wa. Ko i dana uza u nusa tā, kpm̄ u nusa wa. I kawunku gai n kat-supi ka de.”

¹⁵ Ama gbā a'ari a ka vana tā utuwā u Kirisiti Kawauwi, aku a'ari a uyawunsa a atakasuvu a le, ko Yahaya da Kawauwi ki. ¹⁶ Yahaya wushunku le gbā, u danai, “Mpa gai n mini ma ma lyubugusu dā, shegai uza da u la mu wa tuwā tā. Uza da mpa n rātsa n su-rukpa isirikatsu i akpata i a'ene a ne wa. Aya wa lyubugu dā n Kulu Keri n akina. ¹⁷ Kasasu ka uwe-limkpe ka ne k̄ā tā a kukere ku ne, wa wujumā tā asu u ulapa ilya vi, aku u cirāngu ilya yi u tsungu i'ya a mapon. Shegai wa runukpa tā kopo ki n akina† a da bawu a ka cimbā.” ¹⁸ N icun i kubari ku na ki ushani, ka Yahaya yankai ama Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā.

¹⁹ Shegai Yahaya baranai Hiridu Antiba magono a kaci ka Hiridiya, uka u vangu u ne u da u zuwai, n uku-na u cingi u roku u da u yain. ²⁰ Adama a nala u gba-giryai Yahaya a kuwa ku a'ali, u dokunki kaci ka ne un-yushi u cingi u na vi.

A lyubugi Yesu

(Matiyu 3:13-17; Marku 1:9-11)

²¹ An a lyubugusi ama gbā, a lyubugi dem Yesu. Tyoku da Yesu w̄ari a kvasu, zuba u kukpai. ²² Pini

†† 3:6 Isha. 40:3-5.

nala, Kulu Keri ku cipai ara ne yavu kadya. A panai kalagatsu ka wutai a zuba, ka danai, "Ada Maku ma va ma ma ciga. Ma pana ta kayanyan n avu cika."

Nkoshi n cau n Yesu

(Matiyu 1:1-17)

²³ A'ayin a da Yesu gitai manyan ma ne, wa ta n ayen evu n kamankupa. Tyoku da kpam ama a bidyai Yesu maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Heli ma.

²⁴ Heli maku ma Matat ma.

Matat maku ma Levi ma.

Levi maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Yana ma.

Yana maku ma Isuhu ma.

²⁵ Isuhu maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Emos ma.

Emos maku ma Nahum ma.

Nahum maku ma Hasali ma.

Hasali maku ma Najaya ma.

²⁶ Najaya maku ma Ma'ata ma.

Ma'ata maku ma Matiya ma.

Matiya maku ma Shimeya ma.

Shimeya maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Yahuda ma.

²⁷ Yahuda maku ma Yowana ma.

Yowana maku ma Risa ma.

Risa maku ma Zerubabe ma.

Zerubabe maku ma Shayalatiya ma.

Shayalatiya maku ma Niri ma.

²⁸ Niri maku ma Malaki ma.

Malaki maku ma Adi ma.

Adi maku ma Kosuma ma.

Kosuma maku ma Alumadama ma.

Alumadama maku ma Iri ma.

²⁹ Iri maku ma Yosi ma.

Yosi maku ma Eliyaza ma.

Eliyaza maku ma Yorima ma.

Yorima maku ma Matat ma.

Matat maku ma Levi ma.

³⁰ Levi maku ma Saminu ma.

Saminu maku ma Yahuza ma.

Yahuza maku ma Isuhu ma.

Isuhu maku ma Yunam ma.

Yunam maku ma Eliyakim ma.

³¹ Eliyakim maku ma Malaya ma.

Malaya maku ma Mainana ma.

Mainana maku ma Matata ma.

Matata maku ma Natan ma.

Natan maku ma Dawuda ma.

³² Dawuda maku ma Yese ma.

Yese maku ma Ubida ma.

Ubida maku ma Boza ma.

Boza maku ma Salumuna ma.

Salumuna maku ma Nashon ma.

³³ Nashon maku ma Aminadabu ma.

Aminadabu maku ma Aram ma.

Aram maku ma Hesuruna ma.

Hesuruna maku ma Farisa ma.

Farisa maku ma Yahuza ma.

³⁴ Yahuza maku ma Yakubu ma.

Yakubu maku ma Ishaku ma.

Ishaku maku ma Ibirahi ma.

Ibirahi maku ma Tera ma.

Tera maku ma Naho ma.

³⁵ Naho maku ma Seru ma.

Seru maku ma Reyu ma.

Reyu maku ma Fele ma.

Fele maku ma Eba ma.

Eba maku ma Shela ma.

³⁶ Shela maku ma Kenan ma.

Kenan maku ma Afakasha ma.

Afakasha maku ma Shem ma.

Shem maku ma Nuhu ma.

Nuhu maku ma Lame ma.

³⁷ Lame maku ma Metusela ma.

Metusela maku ma Anuhu ma.

Anuhu maku ma Jare ma.

Jare maku ma Mahalalel ma.

Mahalalel maku ma Kenan ma.

³⁸ Kenan maku ma Enos ma.

Enos maku ma Shitu ma.

Shitu maku ma Adamu ma.

Adamu kpam uza da u wutai a asu u Kashila da.

Ukondo u Yesu

(Matiyu 4:1-11; Marku 1:12-13)

4 Pini nala, Yesu asakai Agata a Urudu ushadangi n Kulu Keri, aku Kulu Keri ku tonoi n eyi ubana a kakamba. ² U yan ta a'ayin a amangare, Kalapansi kari yi ukonduso. A asuvu a a'ayin a nala yi u lya ko ili wa, an a'ayin yi a kotsoi, aku u panai kambulu.

³ Pini nala, Kalapansi ka tonuko yi, "Avu Maku ma Kashila ma baci, yanka katali ka na kadyanshi ka gono burodi."

⁴ Yesu wushunku yi, "Ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, 'N burodi da koshi vuma wa yan uma wa.'" †

⁵ Kalapansi ki ka banka yi a zuba a asu u roku, u wen- ishike yi gbā tsugono tsu likimba, kahu a yain a'eshi rapu. ⁶ U tonuko Yesu, "Ma naka vu ta gbā tsupige n ucira u le, kpaci mpa a naka. Ma ta n ucira u da ma naka uza da ma ciga. ⁷ Va lyaka mu baci kayala, ya woko ta i vunu gbā."

⁸ Yesu wushunku yi, "Ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, 'Lyaka Magono ma Zuba Kashila ka vunu kayala, aya koshi va gbashika.'" ††

⁹ Aku Kalapansi ka banka yi a Urishelima, u zuwa yi u shamgbai a zuba u Kuwa ku Kashila ku ugadi bilibili. U tonuko yi, "Avu Maku ma Kashila ma baci, radugu a utuwa a iyamba. ¹⁰ Kpaci ukorongi u da wari a Tagarada u Kashila, 'Wa yanka ta atsumate a zuba a ne kadyanshi adama a vunu, a kirana n avu. ¹¹ Kpam a ka kebe vu ta a akere a le, adama a da va gbasha kune a katali.'" † †

† 4:4 U.Ml. 8:3. †† 4:8 U.Ml. 6:13. ‡ Wanda da Kalapansi ka ciga ka wanda Yesu a asu u na vi. Ishipa 91:11-12 u danai Kashila ka

¹² Yesu wushunku yi, "A korongu tã dem, 'Va kondo Magono ma Zuba Kashilã ka vunuwã.' † "

¹³ An Kalãpãnsi ka kotsoi ukonduso u ne gbã, aku u asãkã yi ve.

Yesu gitã manyan a Galili
(Matiyu 4:12-17; Marku 1:14-15)

¹⁴ Pini nala, Yesu gonoi a uyamba u Galili, ucira u Kulu Keri wã tã kabolo n eyi. Ukuna u ne u kyawain gbã a uyamba vi. ¹⁵ U rongoi a uwenishike a agata a Kashilã a le, gbã ama n a nãki yi tsupige.

A 'yuwain Yesu a Nazara
(Matiyu 13:53-58; Marku 6:1-6)

¹⁶ An Yesu tuwã a Nazara (asu u ða a wo yi), aku u uwai a kagata ka Kashilã kain ka Ashibi, tyoku ða u cuwanãkai. U 'yangã kushani, kotsu u yain kãneshi. ¹⁷ A nãkã yi tagarãda u Ishaya matsumate, u bãrakpã tagarãda vi, u cinai a asu u ða a korongi: ¹⁸ "Kulu ku Magono ma Zuba kã tã kabolo nã mpa, u ðangãsa mu n yanka aza a unambi Kadyanshi ka Shinga ka Kashilã. U suku mu n tuwã n yain kadyanshi ka utatsukpa a asu u aza ða a sirai, n kukpã a'eshi a arumbã, n wauwa aza ða a 'yanki, ¹⁹ n yain kadyanshi ka kayen ka Magono ma Zuba ma yan ili i shinga." ††

²⁰ U kãtalã tagarãda vi u gonukoi a asu u uza u manyan, aku u dusuki tsarã u wenishike. Gbã aza ða a'ãri pini a kagata ka Kashilã ki a gitã yi akãlu. ²¹ Aku u gitã le utonusuko, "Ara, udani naha u shadangu ðe a atsuu a ðe."

²² Gbã le a cikpala yi, a yain majiyan ma kadyanshi ka shinga ka u yain, hal a danai, "Eyi na maku ma Isuhu ma wa?"

²³ U tonuko le, "Ya yanka mu tã tsizagãdi tsu na tsi, 'Kanãki ka agumã, tãnasã kaci ka vunuwã.' Wata, 'Gbã ikunesavu i'ya tsu panai vu yansai a Kafarnahum, yan i'ya dem pini na a ilyuci i vunuwã.' ²⁴ Mayun ða n tonuko ðã, matsumate mã la ma a wushuki n eyi a ilyuci i ne wa.

²⁵ "Shegai mayun n tonuko ðã, a'ayin a Iliya, nrãnã n ða pini ushani a Isara'ila. A'ayin a ða a shamkpã mini ma zuba hal ayen a tatsu n uwoto u teli, a'ayin a ða kambulu ka pige ka kimbã gbã uyamba vi. ²⁶ Gbã n nala, a suku Iliya a asu ko uza a asuvu a le wa, she a asu u marãnã ma mãri a Zarafatu a uyamba u Sida. ²⁷ A'ayin a Elishã matsumate, a yan tã nkutu ushani a uyamba u Isara'ila. Uza wã tani la uza ða a tãnasã wa, she Na'amantã koshi, vuma u uyamba u Suriya." ††

²⁸ Ama ða a'ãri pini a kagata ka Kashilã ki a panai up-an, an a panai nala vi. ²⁹ Aku a 'yangã a wutukpã yi a uroto u ilyuci. A banka yi a zuba u masasa ma mãri evu n ilyuci yi, kotsu a varangu yi a iyamba. ³⁰ Shegai u wurai a mere ma le, u yain nwalu n ne.

suku tã atsumate a zuba a ne a kebe vu kotsu vu tãdãtsã wa. Nala wa zuwa a kãnã vu wa, vu yan baci utengeshi vu radugi asu u bilibili. † 4:12 U.Ml. 6:16. †† 4:19 Isha. 61:1-2. ‡ 4:26 1 Ngo. 17:1-16. †† 4:27 2 Ngo. 5:1-14.

Yesu wutukpã ityoni i cingi
(Matiyu 7:28-29; Marku 1:21-28)

³¹ Pini nala, Yesu banai a Kafarnahum, ilyuci i roku a uyamba u Galili, wãri le a uwenishike kain ka Ashibi.

³² A yain majiyan n uwenishike u ne, kpaci kadyanshi ka ne n ucira u ða kãri.

³³ A kagata ka Kashilã ki tani, uza u ityoni i cingi u ða pini. Aku u 'yangãsa kalãgãtsu ka ne n ucira, u salai, ³⁴ "Wayai! Nɗya i birika vu n ãtsu, Yesu uza u Nazara? Tuwã ða vu tuwã vu wuna tsu? N reve tã uza ða wãri. Uza u uwulukpi u nala vi u ða u Kashilã."

³⁵ Aku Yesu barana yi, u ða, "Pãda bini! Pecemgbene n eyi!" Aku ityoni i cingi yi i varangu yi a iyamba a mere ma le, i pecemgbene n eyi. U yanka yi tani ukuna u cingi wa.

³⁶ A yain majiyan gbã le, a ka dansa utyoku u le, "Icun i kadyanshi i eni i'ya na vi? Ka na n ucira n tsupige, hal u tsu barana ityoni i cingi, aku a wutã?" ³⁷ Ukuna u ne tani u tamburai ko nte wa a uyamba vi.

Yesu tãnasã koku u Bituru
(Matiyu 8:14-17; Marku 1:29-34)

³⁸ Aku Yesu asãkã kagata ka Kashilã ki, u uwai a kuwa ku Bituru. Mma u uka u Bituru tani wã tã n usudugbi u ikyamba, aku a folo yi u tãnasã yi. ³⁹ U shamgbai evu n kaci ka ne, u baranai mabãlã mi, aku ma asãkã yi. Kute-kute, u 'yangã u gitã le uyanka manyan.

⁴⁰ An kaara ka rukpã, gbã aza ða a'ãri n aza a mabãlã icun kau-kau, a tuwusukã le a asu u ne. Aku u tãdangusuku le akere a a'aci a le, u tãnasã le. ⁴¹ Ityoni i cingi kpam i wutã a asu u ama ushani, a'ãri iyoroli n a dansi, "Avu Maku ma Kashilã ma!"

Shegai u barana le, u bishinka le kadyanshi, kpaci a reve tã eyi Kirisiti Kawauwi ða.

Yesu yain kubari a Galili
(Marku 1:35-39)

⁴² An kain ka wansai, Yesu wutã u banai a asu u ða bawu uza wãri pini. Aku kakumã ka ama kãri yi uzama, a banai a asu u ða wãri. Uciga u le u ða a shamkpã yi, kotsu u asãkã le wa. ⁴³ Shegai u tonuko le, "U kãnã tã n yain kadyanshi ka tsugono tsu Kashilã a ilyuci i'ya i buwai, kpaci adama a nala a ða a suku mu." ⁴⁴ Aku u lyai kapala n u yanyi kubari a agata a Kashilã a uyamba u Yahuda. †

Yesu isã atoni a kagitã
(Matiyu 4:18-22; Marku 1:16-20)

5 Kain ka te, Yesu wãri kushani a ikengi i Kushiva ku Galili, †† kakumã ka ama ka gbabaryangu yi, a'ãri upana kadyanshi ka Kashilã. ² U wenei a'ãtsu a re a ða akãni a adan a asãkã ikengi i kushivã yi. A'ãri ubacangusu ibilili i le. ³ Aku u ba u uwai a asuvu a

†† Akorongi a cau a roku aza ða a purã a tagarãda u Luka a korongu tã "Galili." ††† N Tsiheline, a korongu tã "Kushivã ku Janisara" a tsu isã tã dem ka "Kushivã ku Galili."

kpatsu ku Simo. An u uwai a asuvu, u tonukoi Simo jebe u vingā kpatsu ki kenu u aṣākā ikengi i kushivā yi. Aku u dusuki u kṇāi uwenishike ama, eyi pini a asuvu a kpatsu ki.

⁴ An u kotsoi kadyanshi, u tonukoi Simo, “Uka kpatsu ki a asu u da wari n kadākā, kotsu i vutālā ibilili i de i kṇā adan.”

⁵ Simo wushunku yi, “Uzakuwa, nte kain ka wansa tsu pini na tsari uyan manyan, kpam ko i te tsu kṇā wa. Shegai an u wokoi vu danai nala, ma vutālā tā ibilili yi.”

⁶ An a yain nala, a kṇāi adan ushani, hal ibilili i le i kṇāi ukidāsa. ⁷ Adama a nala, a isāi atoku a le a da a'ari a kpatsu ku ire ki a tuwā a bāngā le. A tuwāi a shadangusi a'atsu yi a re gbā n adan, hal a'atsu yi a yain yavu a ka shumbugu.

⁸ Pini nala, an Simo uza da a ka isā Bituru wenei nala, u kudāngi a kapala ka Yesu, u danai, “Asheku, bātsā pini dan nā mpa, kpaci mpa uza u unyushi u cingi u da.”

⁹ Ili i'ya i zuwai tani, eyi n atoku a ne a yan tā majiyan, an a kṇāi adan nala. ¹⁰ Nala tani kpam dem Yakubu n Yahaya, mmuku n Zabidi, atoku a manyan a Simo.

Yesu tonukoi Simo, “Pana uwonvo wa. Ili i'ya i bidyai gogo-na naha ubana a kapala, ma gonuko vu tā uza da wa tukuso ama.” ¹¹ A wutukpāi a'atsu a le a kagida, aku a aṣākāi gbā ili i'ya a'ari n i'ya, a tono yi.

Yesu tṇāṣāi makutu

(Matiyu 8:1-4; Marku 1:40-45)

¹² Kain ka te, Yesu wari a ilyuci i roku a uyamba u nala vi, aku vuma roku, uza u mbālā n tsukutu, u tuwāi ara ne. An u wenei Yesu, u kudāngi a kapala ka ne, u folo yi u da, “Asheku, vu wushuku baci, vā tā n ucira u da va tṇāṣā mu.”

¹³ Yesu bāṅkpāi kukere, u sawa yi, u da, “N wushuku tā, tṇā.” Kute-kute, tsukutu tsi tsu aṣākā yi.

¹⁴ U ronoi vuma vi atsuvu, u da, “Kotsu vu tonuko uza wa, shegai wala vu ba vu wenike kaci ka vunu a asu u kdarākpī. Kpam vu nākā kune tyoku da Musa danai a yain, adama a da vu tṇāi, tsarā ama a reve n u da.” †

¹⁵ Shegai gbā n nala, kadyanshi ka Yesu kari a utambura, hal kakumā ka ama ushani ka tuwusāi ka panāka yi, tsarā a tṇāṣā mbālā n le. ¹⁶ Shegai u tsu bana tā a asu u da bawu ama a'ari, n u yanyi kvasu.

Yesu tṇāṣāi kawunu

(Matiyu 9:1-8; Marku 2:1-12)

¹⁷ Kain ka te, an Yesu wari a uwenishike, Afarishi n awenishiki a Mele a roku a'ā tā pini ndishi. Aza da a wutāi gbā a ilyuci i uyamba u Galili n aza a Yahuda n Urishelima. Kpam ucira u Magono ma Zuba u utṇāṣā u mbālā wā tā n eyi. ¹⁸ Ama roku a tuwāi n kawunu, a canga yi a kajiba. A ka ciga a uka yi a kunu, tsarā a zuwa yi a kapala ka Yesu. ¹⁹ An a kpāḍāi utsarā ure u da a ka uka yi, adama a kakumā ka ama, a yuwāi a zuba u kukpā. A ḍapai kukpā ki, aku a zuralākpai vuma vi a mere ma kakumā ki, pini a kapala ka Yesu.

† 5:14 Adkp. 14:1-32.

²⁰ An Yesu wenei upityanangu u le, u da, “Uza u vā, a cimbusukā vu de unyushi u cingi u vunu.”

²¹ Aku awenishiki a Mele n Afarishi yi a gitāi uyawunsa a atakasuvu a le, “Ucun u vuma u eni u da na n uyansāka Kashilā kadyanshi ka cingi naha? Ya wa fuda u cimbusā unyushi u cingi? She Kashilā koshi.”

²² Shegai an Yesu revei tyoku da a ka yawunsa, u wece le, “Ndya i zuwai ya yawunsa naha a atakasuvu a de? ²³ Ndya i lai shana u da a ka dana, 'A cimbusā de unyushi u cingi u vunu,' ko, 'Yāngā vu wala?' ²⁴ Kondoi na, kotsu i reve an mpa Maku ma Vuma mari n ucira u da ma cimbusā unyushi u cingi a likimba.” U tonukoi kawunu ki, “N tonuko vu, 'yāngā vu bidya kajiba ka vunu vu wala a kuwa.’” ²⁵ Kute-kute a kapala ka le, u 'yāngāi u bidyai kajiba ka ne. U lazai a kuwa n u cikpali Kashilā. ²⁶ A yain majiyan cika, gbā kakumā ki ka rongoi ucikpalāsa Kashilā, uwonvo kpam u kṇā le, a danai, “Ara tsu wene tā ukuna u savu.”

U'isā u Levi

(Matiyu 9:9-13; Marku 2:13-17)

²⁷ An nala u wurai, aku Yesu wutāi. Pini nala, u wenei kawushi ka utafa ka roku uza u kala Levi. U cina yi ndishi a kakinda ka uwusha u utafa ka ne. Aku u tonuko yi, “Tono mu.” ²⁸ U aṣākāi ko ndya wa, u 'yāngāi u tono yi.

²⁹ Levi fobusuko yi abiki a pige a kuwa ku ne. Kpam awushi a utafa a roku a da dem pini ushani n ama roku a ka lya kabolo n ele. ³⁰ Aku Afarishi n awenishiki a Mele a ka yanka atoni a ne tsali, a danai, “Ndya i zuwai ya lya kabolo n awushi a utafa n aza a unyushi u cingi?”

³¹ Yesu wushunku le, “Aza da a'ari n alafiya a ka ciga uza u agumā wa, she aza a maci wa, shegai adama a aza a unyushi u cingi, tsarā a kpatala.”

Keci a kaci ka kakuli

(Matiyu 9:14-17; Marku 2:18-22)

³³ A tonukoi Yesu, “Atoni a Yahaya a tsu yansa tā kakuli n kvasu, nala dem atoni a Afarishi, shegai ndya i zuwai atoni a vunu a ka lya n a soyi?”

³⁴ U wece le, “Amoci a asu u abiki a iyolo a tsu yan kakuli, a ka yan baci abiki kabolo n valisavu vi? ³⁵ A'ayin a'ā tā a utuwā a da a ka bidya valisavu vi a mere ma le, a'ayin a nala a da a ka yan kakuli.”

³⁶ U tonuko le kpam agisani a na yi, u danai, “Uza wa kara kakashi a kunya ku savu, aku u padara ka a kunya ku cau wa. U yan baci nala, wa nangasa tā ku savu ki. Kpam kakashi ka savu ka a padarai a kunya ku cau ki ka rotso ka wa.

³⁷ “Vuma wa tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka cau wa. U yan baci nala, ma tṣā tā kadele ki ma wotsongu. Kadele ki tani ka namgba. ³⁸ Shegai a tsungu mini ma cinwi ma savu a kadele ka ukpan ka savu. ³⁹ Kpam uza wā la wa so mini ma cinwi ma cau, aku u dana wa ciga ma savu wa. Kpaci wa dana tā, 'Ma cau mi ma la tā ma savu mi tsulobo.'”

Yesu da Asheku a kain ka Ashibi

(Matiyu 12:1-8; Marku 2:23-28)

6 Kain ka te n kain ka Ashibi, Yesu wa wura ashina a ilya kabolo n atoni a ne, pini nala, atoni yi a gitai ukodusu aratu a ilya n a yuruwi n a takumi. ² Afarishi a roku a danai, "Ndya i zuwai ya yan ili i'ya i nangasai mele ma Ashibi?"

³ Yesu wushunku le, "Eda kotsu i yan kaneshi u ili i'ya Dawuda yain, a'ayin a da u panai kambulu, eyi n aje a nwalu a ne wa?" ⁴ An u uwai a Kuwa ku Kashila, u bidyai iburodi i uwulupki u takumai. Ili i'ya adarakpi a da koshi a wushunki a takuma. Kpam u nakai aje nwalu n ne i roku." ⁵ Pini nala, u tonuko le, "Maku ma Vuma ma Asheku a kain ka Ashibi."

Uza da ili i soi kukere

(Matiyu 12:9-14; Marku 3:1-6)

⁶ Kain ka Ashibi ka roku, Yesu uwai a kagata ka Kashila wari a uwenishike. Pini a asuvu yi, uza roku u da pini uza da ili i soi kukere ku ulyaki ku ne. ⁷ Aku awenishiki a Mele n Afarishi a ka putsa yi ko wa tanasa yi n kain ka Ashibi ki, kotsu a tsara unyushi u da a ka ba a sapula yi. ⁸ Eyi tani u revei uyawunsa u le, aku u tonukoi vuma vi, "Yangar vu shamgba a mere." Aku u yangai u shamgbai.

⁹ U tonuko le, "Ma wece da, ndya i'ari dere kain ka Ashibi? A yain ili i shinga, ko a yain i cingi? A wauwa uma, ko a wuna u da?"

¹⁰ Aku u lingana le gba le, u tonukoi vuma vi, "Barakpa kukere ku vunu." U barakpai kukere ki, aku ku tana. ¹¹ A panai upan cika, a gitai usheshe tyoku da a ka yan n Yesu.

Yesu dangasai atoni kupa n ama a re

(Matiyu 10:1-4; Marku 3:13-19)

¹² A'ayin a nala yi, Yesu wutai u yuwai masasa tsara u yain kvasu. U rongoi uyan kvasu ubana a asu u Kashila hal kain ka wansai. ¹³ An kain ka wansai, u isai atoni a ne, aku u dangasai kupa n ama a re a asuvu a le, u isa le asuki. ¹⁴ Alya Simo (uza da u isai Bituru) n utoku u ne Andurawu n Yakubu, n Yahaya, n Filibu, n Batalamawu. ¹⁵ U dangasa ta dem Matiyo, n Toma n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza da a ka isa Ziloti. ¹⁶ U dangasai kpam Yahuza maku ma Yakubu, n Yahuza Isikariyoti uza da u tuwai u neke yi.

Yesu yanka ta ama ushani manyan

(Matiyu 4:23-25)

¹⁷ Aku u gidalai kabolo n ele, u shamgbai a asu u da wari kateshe. Kakuma ka atoni a ne, n kakuma ka ama ushani a tuwai a panaka yi, tsara a tanasa le. A wutusa a uyamba u Yahuda n Urishelima, n aza da a'ari a Taya n Sida u unu a kushiva. ¹⁸ N aza da ityoni i cingi ya yan mavura dem, a tanasa le. ¹⁹ Gba ama yi a ka ciga a

sawusa yi, kpaci ucira wa wutusa ta a asuvu a ne, u tanasa le gba le.

Unu u shinga n u cingi

(Matiyu 5:1-12)

²⁰ Aku Yesu gadigbai kaci ka ne, u webelei atoni a ne, u danai: "Eda aza a unu u shinga a da, eda aza a unambi, kpaci tsugono tsu Kashila tsu de tsa. ²¹ Eda aza a unu u shinga a da, eda aza da ya yan kambulu gogo-na, kpaci a ka cuwatangu da ta. Eda aza a unu u shinga a da, eda aza da ya sa gogo-na, kpaci ya dosuso ta. ²² Eda aza a unu u shinga da, a'ayin a da ama a 'yuwan da, a wutukpa da a asuvu a le, a wisha da, a panai icadi i de adama a va Maku ma Vuma.

²³ "Pelei a kain ki, i radugusu n mazanga, kpaci kat-supi ka malen ma manyan ma de ka ta ushani a zuba. Nala dem akaya a le a yankai ntsumate.

²⁴ "Shegai ter de eda aza a utsari, kpaci i wusha de upana u kayanyan u de. ²⁵ Ter de, eda aza da i'ari n ucuwi gogo-na, kpaci ya tuwa ta i yain kambulu. Ter de, eda aza da ya dosuso gogo-na, kpaci ya namgba ta katsuma, kpam i sai. ²⁶ Ter de, eda aza da ama a ka cikpalasa, kpaci nala dem akaya a le a cikpalasai ntsumate n kaban."

Ciga atokulalu a vunu

(Matiyu 5:38-48; Matiyo 7:12)

²⁷ Yesu doki u danai, "Shegai n tonuko da, eda aza da ya panaka mu, i cigi atokulalu a de, i yanka aza da a 'yuwan da ukuna u shinga. ²⁸ I zuwuka aza da a ka wishisa da unu u shinga. Aza da a ka kovo da kpam i yanka le kvasu. ²⁹ Uza da u basa vu a kagbaguzu ka te, kpatalaka yi ka ire ki. Uza da u wusa vu kunya, kotsu vu bishinka yi matogo ma vunu wa. ³⁰ Gba uza da baci u folo vu ili, vu naka yi. Uza da baci kpam u wusa vu ucanga, kotsu vu boli i'ya wa. ³¹ Yankai ama tyoku da ya ciga a yanka da.

³² "Aza da a ka ciga da alya baci ya ciga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka ya tsara? Ko aza a unyushi u cingi dem a ka ciga ta aza da a ka ciga le. ³³ Aza da baci a ka yansa da ukuna u shinga a da baci ya yanka ukuna u shinga koshi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi u cingi dem nala a ka yansa. ³⁴ Kpam aza da baci i wenei a ka tuwa a tsupa da a da baci ya naka akopi, katsupi ka malen ma manyan ka eni ka i'ari n ka? Ko aza a unyushi u cingi dem, a tsu naka ta aza a unyushi u cingi akopi, tsara a tsupa le dere. ³⁵ Shegai i cigi atokulalu a de, i yanka le ukuna u shinga. Nakai akopi, kotsu i zuwa a'eshi a tsupa da wa. Katsupi ka malen ma manyan ma de kpam ka yan ta ushani. Ya woko ta kpam mmuku n Kashila ka Zuba, kpaci eyi uza u ukuna u shinga u da a asu u aza da bawu a tsu cikpa n aza a cingi. ³⁶ I woko aza a asuvayali, tyoku da Tata u de wari uza u asuvayali."

Kotsu i tafanku ko uza u unyushi wa

(Matiyu 7:1-5)

³⁷ Yesu doki u danai, "Kotsu i tafanku uza unyushi wa, adama a da a ka tafanku da dem. I kidaga uza ugana wa, adama a da a ka kidaga da dem. I cimbusa unyushi u da a yanka da, kotsu a cimbusuka da dem. ³⁸ Nakai, kotsu a naka da dem: kakundatsu ka shinga ka a shadangi, a sovono, a colukpoi hal ka wot-songusu. Aku a tsunku da a matogo. Kakundatsu ka i kundunki ka a ka kundunku da."

³⁹ U yanka le agisani a roku u danai, "Karumba ka fuda ka rono utoku u ne karumba? Ama a re a le gba she a rukpa a kadaka wa? ⁴⁰ Karotsongishi ka tsu la kawenishiki ka ne wa. Shegai uza da baci a wenishikei mai, she u woko tyoku u kawenishiki ka ne.

⁴¹ "Nda i zuwai va wundya macuku ma kenukulu ma mari a keshi ka utoku u vunu, aku vu kpa dai ukirana n kagbukulu ka kari a keshi ka vunu? ⁴² Nida va fuda vu tonuko utoku vunu, 'Utoku u va, asaka n takpa vu macuku ma mari a keshi ka vunu,' avu tani vu wene kagbukulu ka kari a keshi ka vunu wa? Avu uza maci u kaban, gita ve vu takpa kagbukulu ka kari a keshi ka vunu, aku vu wene mai tyoku da va takpa macuku ma mari a keshi ka utoku u vunu."

Madanga n ilimaci i ne

(Matiyu 7:16-20; Matiyo 12:33-35)

⁴³ Yesu doki u danai, "Madanga ma shinga ma la ma ma matsa ilimaci i cingi wa, madanga ma cingi ma tani la ma ma matsa ilimaci i shinga wa. ⁴⁴ Kpaci madanga dem, a ilimaci i ne i'ya a tsu reve ma. A tsu ta ilimaci i kapopi a kawana wa, ko kpam cinwi a kaworo wa.

⁴⁵ Vuma u maci u tsu wutukpa ta ili i'ya i'ari i shinga a katakasuvu ka shinga ka ne. Vuma u cingi tani a asuvu a katakasuvu ka ne ka u tsu wutukpa ili i cingi. Kpaci ili i ushani i'ya i'ari a katakasuvu ka vuma, i'ya u tsu dansa."

Amai a a'uwa ama a re

(Matiyu 7:24-27)

⁴⁶ Yesu doki u danai, "Adama a iyen a da ya isa mu 'Asheku, Asheku,' kpam ya yan tani ili i'ya n tonuko da i yain wa? ⁴⁷ Gba uza da baci u tuwai ara va, wa panaka mu, aku wa tonu udani u va, ma wenike da ta ucun u ne. ⁴⁸ Wa ta tyoku u uza da wa ma kuwa, u gava i lyungu-lyungu, aku u zuwai cuku tsi a katali ka upeti. An agata a wayai, mini ma agata ma lapai ubana a kuwa ki. Shegai ma gada ka wa, kpaci a ma ta ka mai.

⁴⁹ Shegai uza da u panai kadyanshi ka va u 'yuwain ka uyanka manyan, wa ta tyoku u uza da u mai kuwa a kayala, bawu u zuwai cuku tsu maci. A'ayin a da mini ma agata ma lapai ka, kute-kute aku ku rukpai ku yuruwai yukuyuku."

Upityanangu u katigi

(Matiyu 8:5-13)

7 An Yesu kotsoi udansa ukuna u da wa ciga u dana a kapala ka ama ki, u uwai a Kafarnahum. ² A ilyuci yi, katigi ka aza a Roma ka roku ka pini, uza da kagbashi ka ne kari a una u ukpa, kpam wa ciga yi wa wa. ³ An u panai ukuna u Yesu, u sukunku yi nkoshi n Yahuda n roku, wa folo yi u tuwa u tanasaka yi kagbashi ka ne. ⁴ A'ayin a da a rawai ara ne, a folo yi cika, a da, "Vuma u na u rawa ta vu yanka yi ili i na yi. ⁵ Kpaci wa ciga ta ukuna u tsunu, hal u maka tsu kagata ka Kasilila." ⁶ An u panai nala, u lazai kabolo n ele.

Shesai an a yain evu n kuwa ki, aku katigi ki ka suki aje a ne a ba a tonuko yi, "Asheku, dambula kaci ka vunu vu tuwa a kuwa ku va wa. Kpaci n rawa va uwa a kuwa ku va wa. ⁷ Nala kpam n wenei n ratsa n tuwa a asu u da va wa. Shesai dana ukuna koshi, kagbashi ka va ka tana ta. ⁸ N reve ta nala kpaci mpa vuma da wari a kere ka ucira ka, kpam ma ta n asoje a kere ka va. N tsu tonuko ta uza u na, 'Wala,' aku tani u wala. N tonuko uza u nide, 'Tuwa,' aku tani u tuwa. N tonuko kagbashi ka va, 'Yan naha,' aku tani u yain."

⁹ An Yesu panai nala, u yain majiyan a kaci ka ne. Aku u yiralakpai u kondoi kakuma ka ama ka ka tonu yi vi, aku u tonuko le, "Mayun n tonuko da, ko a asuvu a Is-ara'ila n wene ucun u upityanangu u pige naha wa."

¹⁰ An aza da a suki vi a gonoi a kuwa, a cinai kagbashi ki ka tana de.

Yesu 'yangasai maku ma marana

¹¹ An a tsarai a barakpai kenu, u banai a ilyuci i roku i'ya a ka isa Nayim. Aku atoni a ne n kakuma ka ama ka banai kabolo n eyi. ¹² An u yain evu n utsutsu u ilyuci vi, u wenei a cangai kalobo ka roku kakushe, aya tani utyoku u ne a asu u mma u ne. Mma u ne kpam marana ma. Ama a ilyuci yi ushani a'a ta kabolo n marana mi. ¹³ An Asheku a wene yi, asuvayali a kana yi, u tonuko yi, "Sa wa."

¹⁴ Aku u rabai u sawai ili i'ya a cankai kakushe ki, aku aza da a cangai i'ya vi a shamgbai a asu u te. Aku u danai, "Kalobo, n da vu 'yanga." ¹⁵ Kakushe ki ka 'yanga ka dusuki ka kana kadyanshi. Aku Yesu naka yi mma u ne.

¹⁶ Gba le a panai uwonvo, aku a cikpalai Kasilila a ka dansa, "Matsumate ma pige ma wuta de a asuvu a tsunu. Kpam Kasilila ka tuwa de ka banga ama a ne." ¹⁷ Ama a rongoi kadyanshi ka ili i'ya Yesu yain na vi gba uyamba u Yahuda n iyamba i'ya i kyawain u da.

Yesu n Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 11:2-19)

¹⁸ A'ari pini, atoni a Yahaya a tonuko yi gba ukuna u Yesu. ¹⁹ Aku Yahaya isa atoni a ne ama a re, u suku le a asu u Asheku, a wece yi, "Ada uza da wa tuwa vi, ko tsu vana uza roku?"

²⁰ An ama yi a tuwai ara Yesu, a tonuko yi, "Yahaya Kalyubugi da u suku tsu ara vunu, u da, 'Ada va tuwai vi, ko tsu vana uza roku?' "

²¹ A'ayin a nala yi tani, Yesu tanaṣaṣa ta ama ushani aza a mbaḷa icun kau-kau n aza a ityoni i cingi. Kpam arumba ushani a wene ta asu. ²² Yesu wushunku le, "Walai i ba i tonuko Yahaya ili i'ya i wenei, n i'ya i panai. Arumba a wene ta asu, awunu a wala ta, nkutu n tana ta, agulani a pana ta, akushe a 'yanga ta n uma. A yanka ta aza a unambi kubari ku Kadyanshi ka Shinga. ²³ I tonuko yi kpam, 'Uza da baci bawu u taḍatsai adama a va, uza u unā u shinga u da.' "

²⁴ An atsumate a Yahaya yi a laza, Yesu kanaṣi uyanka ama kadyanshi ka Yahaya, "An i banai a kakamba ki, ndya ya ciga i wene? Asomini a da uwule u tsu purusa a asu u da baci dem u lapanai, ko iyen? ²⁵ Ko vuma da u ukai aminya a ikebe, aya ya ciga i wene? A'a. A a'ebile a ngono a da aza da a ka ukusa aminya a shinga, n a pani kayanyan a'ari, shegai a kakamba wa. ²⁶ Matsumate ma ya bolo uwene? Eye, kpam u la ta matsumate. ²⁷ Yahaya da gai Tagarada u Kashila wa dansaka vi, an a danai, 'Ma suku ta katsumate ka va a kapala ka vunu, uza da wa lapuluka vu ure.' ²⁸ N tonuko da gba a asuvu a ama da aka a matsai, uza wa la u la yi wa. Shegai gba n nala, uza u kenukulu gba a asuvu a tsugono tsu Kashila u la yi ta."

²⁹ (An ama, hal gban n awushi a utafa a da a'ari pini a panai nala, a wushuki an uyan u ukuna u Kashila u da ili i maci. An u wokoi a wushuki Yahaya lyubugusu le. ³⁰ Shegai Afarishi n arevi a Mele a 'yuwain ili i'ya Kashila ka ciga le n i'ya; an a 'yuwain u lyubugusu le.)

³¹ Yesu danai, "N iyen i'ya ma ratsanaka ama a gogo-na? Nda wa a rotsoi? ³² Iacun yi mmuku n da mari a kuden ndishi, n a ikamgbani da a'ari. N a dani, 'Tsu fulaka da ta ugbali u mazanga, shegai i 'yuwain kuje. Tsu shipai ushipa u ukpa, shegai i sa wa.'

³³ "Kpaci Yahaya Kalyubugi tuwai u laba ulya ilikulya wa, u so tani mini ma cinwi wa, aku i danai, 'Wa ta n ityoni i cingi.' ³⁴ An mpa Maku ma Vumat ma lya na n soyi, aku i danai, 'Kalyai ka n kasoi, kpam kaje ka aza a uwusha utafa n aza a unyushi u cingi ka.' ³⁵ Shegai ama a ka wene ta tyoku da ugboji u Kashila wari mai a asu u aza da a ka tono yi."

Yesu a kuwa ku Simo Kafarishi

³⁶ Kafarishi ka roku uza u kala Simo, u libanai Yesu ulya ilikulya. Aku u banai a dusuki ulya u ilikulya vi.

³⁷ Uka roku, uza u unyushi a ilyuci yi, u panai a da aya pini de wa lya ilikulya a kuwa ku Kafarishi ki. Aku u tukoi majuju ma shinga ma a shadangi n manivi ma magulani ma ikebe cika. ³⁸ U kudangi a a'ene a Yesu wa sa, aku u rekpishei a'ene yi n meshi, u yansasai ma n kenji ka ne. U rongoi a uwobuso a'ene yi, aku u tsunki a da manivi mi.

³⁹ Pini nala, an Kafarishi ka ka libanai Yesu ulya u ilikulya vi u wenei nala, u danai a katakasuvu ka ne, "A da baci vuma u na matsumate ma, wari wa reve ta ko

† 7:27 Mal. 3:1.

ucun u uka u eni u da wa sawusa yi vi; kpaci uza u unyushi u cingi u da."

⁴⁰ Yesu wushunku yi, "Simo, ma ta n ili i'ya ma tonuko vu."

U wushuki, "Kawenishiki, tonuko mu."

⁴¹ Yesu danai, "Vuma roku u da u kopuki ama roku ama a re ikebe, uza u te ikebe i'ya uza wa yan manyan ma uwoto ^{††} kamanga, uza u te tani amangarenkupa.

⁴² Ama a re a le gba a tsara ikebe i utsupuka wa. Adama a nala u tonuko le a asansa n i'ya. Asuvu a le ya wa laka uciga vuma vi?"

⁴³ U wushuki, "A uwene u va, uza da kutan ku ne ku lai ushani."

Yesu danai, "Vu wushuku ta mai."

⁴⁴ U yiralakpai a asu u uka vi, aku u tonukoi Simo, "Vu wene ili i'ya uka u na vi wa yanka mu? An n uwai a kuwa ku vunu, vu ne mu mini ma ma bacangusu a'ene a va wa, shegai eyi bacangusu mu a da de n meshi ma ne. U yansasai a da kpam n kenji ka ne. ⁴⁵ Vu ryabusa mu n uwambatsa wa, shegai uka u na an n uwai a kuwa ku vunu, u asaka uwobuso a'ene a va wa. ⁴⁶ Vu tsunku kaci ka va manivi wa, shegai eyi tani manivi ma magulani ma u tsunki a'ene a va. ⁴⁷ Adama a nala, n tonuko vu, a cimbusuka yi de unyushi u cingi u ushani u ne, kpaci u wenike ta uciga u pige. Uza da baci a cimbusukai kenu, uciga u kenu u da u wenikei."

⁴⁸ Aku Yesu tonukoi uka vi, "A cimbusuka vu de unyushi u cingi u vunu."

⁴⁹ Aza da a'ari pini a asu u ulya ilikulya kabolo n eyi vi, a gitai udansa a atakasuvu a le, "Ucun u vuma u eni u da naha, hal wa cimbusuka uza unyushi u cingi?"

⁵⁰ U tonukoi uka vi, "Upityanangu u vunu, u wauwa vu de. Wala ili i vunu."

Aka a roku a da a tonoi Yesu

8 A barakpa wa, Yesu kyawunsai ilyuci n une n u yanyi kubari. Wa yan kadyanshi ka tsugono tsu Kashila. Kupanamere† vi a'a ta kabolo n eyi, ² n aka a roku aza da a pecei n ityoni i cingi na mbaḷa n le kpam. Asuvu a le alya Meri, uza da a ka isa Magadaliya, uza da a wutukpai ityoni i cingi i shindere a asuvu a ne. ³ Yuwana uka u Kuza (uza da wari kabangi ka Hiridu), n Suzana dem a tono yi ta, kabolo pini n aka a roku ushani. Gba aka a na yi a banga le ta n ili i kukere i le.

Agisani a uza da u wacangusi icun

(Matiyu 13:1-9; Marku 4:1-9)

⁴ An kakuma ka ama ka bolongi, ama a'ari u tuwusa ara Yesu ilyuci ilyuci. Aku u tonuko le agisani, ⁵ "Kacimbi ka ka banai uce. A'ayin a da wari a wacangusu icun yi, aku i roku i rukpasi a ure. A kpatsai i'ya, nnu kpam n kadasi. ⁶ I roku kpam i rukpai a atali. An i wutai aku i ekpei, kpaci kutanu ka pini wa. ⁷ I roku kpam i rukpai a awana. An a gbonguroi kabolo, awana yi a sapusai i'ya. ⁸ I roku kpam i rukpai a iyamba i shinga, i

†† Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta "ikebe i azurufa 500." Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

gbonguroi, i yain mmuku amangatawun-aman-gatawun hal i lai tyoku da a cei.”

An u danai nala, aku u 'yangasai kalagatsu, u danai, “Gbā uza da wari n atsuva a upana, u pana.”

Kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:10-17; Marku 4:10-12)

⁹ Atoni a Yesu a wece yi kalen ka agisani ki. ¹⁰ Aku u danai, “Edā a wushunku dā tā i reve ukuna u da wari a asuvu a tsugono tsu Kashilā. Shegai aza da a buwai, she n agisani. Kpaci tyoku da wari ukorongi, † A uwene a ka wene tā, shegai a ka reve ili i'ya a wenei vi wa; a upana kpam a ka pana tā, shegai a ka reve ili i'ya a panai vi wa.”

Yesu wutukpai kalen ka agisani ki

(Matiyu 13:18-23; Marku 4:13-20)

¹¹ “Kalen ka agisani ki ka na: icun yi ukuna u tsugono tsu Kashilā u da. ¹² Icun i'ya i rukpai a ure, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. Aku Kalapansi ka wusai u da a atakasuvu a le, tsarā a pityanangu n Kashilā a tsarā iwauwi wa. ¹³ I atali yi tani, alya aza da a pana baci ukuna vi, aku a wushi u da n ipeli, shegai a'ā n alu wa. A barakpa n uwushuku wa, an a'ayin a ukondo a tuwai, aku a lazai a rukpai. ¹⁴ I'ya i rukpai a asuvu a awana tani, alya aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. An a yain a'ayin kenu, aku kadambula ka likimba, n utsari, n upana kayanyan ka likimba ka gbagbala le, hal a kpadai uyan ili i maci. ¹⁵ I'ya a cei a uyamba u shinga, alya ama a maci, aza da a panai ukuna u tsugono tsu Kashilā vi. A kanai u da gbamgbam a atakasuvu a le, a kawunki n u da pini, a gbonguroi, a nakai mmuku.”

Macikalukimbi n kabelu

(Marku 4:21-25)

¹⁶ Yesu doki u danai, “Uza wā la wa sapa macikalukimbi ma n kabelu wa, ko kpam u zuwa ma a kere ka ivamkpatsu wa. Shegai u zuwa ma a kashamkpatsu ka ne, adama a aza da a ka uwa a wene katyashi. ¹⁷ I'ya baci dem i'ari usokongi, a ka kpadā i'ya uwutukpa wa. Ukuna wā kpam la u da wa kpadā u wutā a kateshe wa. ¹⁸ Kiranai n i'ya ya pana. Uza da wari n ili, aya a tsu doku. Uza da bawu wari n ili, maku ma ili ma wa wundya wari n ma vi, a ka wusa yi tā i'ya.”

Mma n a'angu Yesu

(Matiyu 12:46-50; Marku 3:31-35)

¹⁹ Mma n a'angu Yesu a tuwai a asu u ne, shegai a fuda a rawa a asu u ne wa, adama a kakumā. ²⁰ Aku a tonuko yi, “Mma u vunu n a'angu a vunu alya de kushani a uwotsu, a ka ciga a wene vu.”

²¹ U wushunku le, “Aza da a tsu pana kadyanshi ka Kashilā a kirana n ka, alya mma u vā n a'angu a vā.”

Yesu vakunki abali

(Matiyu 8:23-27; Marku 4:35-41)

²² Kain ka te, Yesu uwai a kpatsu n atoni a ne. U tonuko le, “Tsu pasamgbantai upashi u nide.” Aku a uwai a kpatsu ki a lazai. ²³ A'ari a asuvu a nwalu, aku alavu a purā yi. Uwule n abali a 'yangai a kushiva ki. Kpatsu ku le ku gitai ushadangu n mini, hal ka shumbugu.

²⁴ A banai a ba a 'yangasa yi a danai, “Uzakuwa, uza-kuwa, tsa shumbugu de!”

U 'yangai, u baranai uwule vi n abali yi. Aku a vaki, asu vi u wokoi shiriri. ²⁵ Pini nala, u wece le, “Nte upityanangu u de?”

A panai uwonvo a yain majiyan, aku a dansai utyoku u le, “Ya kumbu na vi, hal u tsu barana uwule n abali, hal a panaka yi?”

Yesu tanasai uza u ityoni i cingi

(Matiyu 8:28-34; Marku 5:1-20)

²⁶ Pini nala, Yesu n atoni a ne a rawai a uyamba u Garasa u da wari a upashi u Kushiva ku Galili. ²⁷ N uwutā u Yesu a kpatsu ki, uza u ityoni i cingi u roku, uza u ilyuci vi, u tuwai u gawunsai n eyi. U barakpa tā u uka aminya wa kpam u tsu dusuku a kuwa wa, shegai a asu u asaun. ²⁸ An u wenei Yesu, u rukpai a kapala ka ne, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, “Nda i birika vu nā mpa, Yesu Maku ma Kashilā ka Zuba? Ma folo vu kotsu vu yan mu mavura wa.” ²⁹ Dana da u danai nala, kpaci an a ka gawunsa vi, Yesu barana tā ityoni i cingi yi i wutā a asuvu a vuma vi. I tsu varangusu yi tā a'ayin ushani. A tsu kanai yi tā a sira n ikani n irim, aku u kidasa i'ya. Ityoni i cingi yi i zuwa yi u laza she a mete.

³⁰ Yesu wece yi, “Nda kala ka vunu?”

U danai, “Katam,” kpaci ityoni i cingi i'ā tā ushani a asuvu a ne. ³¹ Aku a rongo yi ufolo, kotsu u tonuko le a uwa a kadaka ka bawu kari n utyoku wa.

³² A asu vi tani, ushiga u pige u mburusunu u da pini wa lina a kagalala ka masasa. Aku a folo yi u asaka le a uwa a asuvu a le, aku u asaka le tani a uwa. ³³ Ityoni i cingi yi i wutai a asu u vuma vi, a uwai a ushiga u mburusunu vi. Ushiga vi tani u gidala n ilyadi she a kushiva, a kuwai pini a mini mi.

³⁴ An aliniki a mburusunu a wenei ili i'ya i gitai, a sumai a ba a dansai ukuna vi a ilyuci n une. ³⁵ Ama ushani a tuwai a wene ukuna u da u gitai. An a tuwai a asu u Yesu, aku a cinai uza da ityoni i cingi i wutai ara ne vi ndishi a kapala ka ne. Uza vi u uka tā aminya, kpam n ugboji u ne. Aku a panai uwonvo. ³⁶ Aza da a wenei ukuna vi, a tonuko le tyoku da a tanasai uza u ityoni i cingi vi. ³⁷ Gbā aza a ubongu u uyamba u Garasa a foloi Yesu u asankā le a asu vi. Kpaci uwonvo u kanā le tā cika.

An u uwai a kpatsu ki wa laza, ³⁸ uza da ityoni i cingi i wutai yi vi, u folo yi u asaka yi u toni yi. Shegai u tonuko yi u wala, u danai, ³⁹ “Gono a kuwa, vu ba vu dana ukuna u pige u da Kashilā ka yanka vu.” Aku u banai a asuvu a ilyuci u danai manyan ma pige ma Yesu yanka yi.

† 8:10 Isha. 6:9.

Utanaṣa u makere ma Jayiru n uka u mpasa

(Matiyu 9:18-26; Marku 5:21-43)

⁴⁰ An Yesu kpatalai u gonoi a upashi u kushiva vi, ama ushani a ryabusa yi, kpaci aya a'ari a uvana.

⁴¹ Aku vuma roku u rawai, uza u kala Jayiru, uzapige u kagata ka Kashila. U kudangi a kapala ka ne, u folo yi u bana a kuwa ku ne, ⁴² adama a maku ma makere ma ne ma mari a una u ukpa. Aya utyoku u ne a asu u asheku a ne, wa ta n ayen evu n kupa n a re.

An Yesu wari a nwalu, shegai kakuma ka ama kari yi a umatsa. ⁴³ Aku uka roku, uza da u yain ayen kupa n a re n mabala ma ulala u mpasa. [U wunai gba i'ya wari n i'ya a asu u aguma.] [†] Shegai ko uza u fuda u tanasa yi wa. ⁴⁴ U rabai a kucina ku ne, u sawai kaletsu ka kunya ku ne. Kute-kute, mpasa mi n asaka ulala.

⁴⁵ Aku Yesu danai, "Ya sawa mu?"

An ama yi gba a nanai, Bituru danai, "Uzakuwa, kakuma ka ama ka ka yain ushani ka gebishe vu."

⁴⁶ Shegai u danai, "A sawa mu ta. Kpaci n pana ta ucira u wuta a asuvu a va."

⁴⁷ An uka vi u wenei wari n tyoku da wa kpawan wa, aku u rabai evu, n u jeki ikyamba. U kudangi a kapala ka ne, u danai a kapala ka ama gba ili i'ya i zuwai u sawa yi, n tyoku da kpam u tanai kute-kute. ⁴⁸ Yesu tonuko yi, "Maku ma va, upityanangu u vunu u tanasa vu de, wala ili i vunu mai."

⁴⁹ Eyi pini a kadyanshi, aku uza roku u wuta a kuwa ku uzapige u kagata ka Kashila ki, u rawai u danai, "Makere mi ma kuwa de, kotsu vu damgbarasa kawenishiki ki kpam wa."

⁵⁰ An Yesu panai nala, u wushunki Jayiru vi, "Kotsu vu pana uwonvo wa. Avu gai pityanangu, wa tana ta."

⁵¹ An u rawai a kuwa ki, u wushuku uza u uwa pini kabolo n eyi wa, she Bituru, n Yahaya, n Yakubu, n tata u maku mi na mma u ne. ⁵² Shegai gba a'ari a kushen, hal n a lapi akamba adama a ukpa u makere mi. Yesu danai, "Asaka kushen, kuwa da u kuwai wa, alavu a da yi."

⁵³ Aku a ka dosuso yi idyoshi i magori, an a revei u kuwa de. ⁵⁴ U kana kukere ku makere ki, u 'yanga' ka lagatsa, u danai, "Makere, 'yanga.'" ⁵⁵ Uma u ne u gonoi, kute-kute u 'yanga. Aku u danai a ne yi ilikulya.

⁵⁶ Tata u ne na mma u ne a yain majiyan. Shegai u barana le, kotsu a tonuko uza ili i'ya i gitai wa.

Yesu suki Kupanamere vi

(Matiyu 10:5-15; Marku 6:7-13)

9 Kain ka te, Yesu isa Kupanamere vi, aku u naka le gba ucira u da a ka fuda a wutukpa ityoni i cingi, a tanasa kpam mabala icun kau-kau. ² Aku u suku le a ba a yain kubari ku tsugono tsu Kashila, a tanasa kpam aza a mabala. ³ U tonuko le kpam, "I bidya ili adama a nwalu n de wa, ko kalangu, ko kasan, ko ilikulya wa. Kpam i bidya ikebe ko ntogo n re wa. ⁴ Kuwa ka baci dem i uwai, rongoi pini she a'ayin a da ya asaka ilyuci

[†] Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Luka a kalatsa ta udani u "U wunai gba i'ya wari n i'ya a asu u aguma."

yi. ⁵ Ama yi a wusha da baci wa, a'ayin a da baci ya wuta a ilyuci yi i kapatsa kabuta ka a'ene a de, ^{††} kotsu u woko iryoci i'ya i wuta uwule u le." ⁶ A 'yanga a uwai a ilyuci i pige n une n a yanyi kubari n a tanasi ama ko nte wa.

Ukpa u Yahaya Kalyubugi

(Matiyu 14:1-12; Marku 6:14-29)

⁷ A'ayin a nala yi, Hiridu Antiba magono ma Galili u panai ukuna u ili i'ya a ka yansa, u dambulai cika. Aza roku a danai Yahaya da 'yanga a ukpa. ⁸ Aza roku a danai Iliya da gonoi. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yanga a ukpa. ⁹ Hiridu danai, "N kida ta kaci ka Yahaya. Ya kumbu mari a upana ukuna u ne vi?" U zama yi uwene.

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Yahaya 6:1-14)

¹⁰ An asuki yi a gonoi, a tonukoi Yesu gba ili i'ya a yain. Aku u bidya le a laza ubana a ilyuci i roku i'ya a ka isa Besaida. ¹¹ Shegai an kakuma ka ama ki ka revei a asu u da wa bana, a tono yi. U wusha le u yanka le kadyanshi ka tsugono tsu Kashila, u tanasa aza a mabala.

¹² An kaara ka ciga urukpa, aku Kupanamere vi a tuwai ara ne a danai, "Tutsuku kakuma ka ama ki a une n ashina a na, a zamuka kaci ka le ilikulya n asu u nvain, kpaci a asu u da tsari vi uza wa pini wa."

¹³ U tonuko le, "Eda naka le ili i'ya a ka la."

Aku a wushuki, "Ili i'ya tsari n i'ya i la iburodi i tawun n adan a re wa. Shegai tsa uwa baci a ilyuci tsu tsilaka le ilikulya." ¹⁴ (Kpaci ama evu n azu a tawun a da a'ari a asu vi a'ali.)

U tonukoi atoni a ne yi, "Tonuko le a dusukusu abolo abolo, kabolo dem evu n ama amangarenkupa." ¹⁵ A yain tani nala, a zuwai ama yi gba a dusukusi. ¹⁶ Pini nala, u bidya iburodi i tawun n adan a re yi, aku u gadigbai kaci ka ne a zuba, u cikpai Kashila. Pini nala, u jibamgbanasa i'ya u naka atoni a ne a pecike kakuma ka ama ki. ¹⁷ Gba le a cuwusa, aku a cirangi abuwu a iburodi yi hal mbana kupa na n re.

Kadyanshi ka Bituru a kaci ka Yesu

(Matiyu 16:13-19; Marku 8:27-29)

¹⁸ Kain ka te, an Yesu wa yan kavasutya u ne, atoni a ne a'ari evu n eyi, aku u wece le, "Ya ama a ka dansa mari?"

¹⁹ A wushuki, "Aza roku a danai avu Yahaya Kalyubugi da, aza roku tani Iliya. Aza roku a danai matsumate ma cau ma ma 'yanga a ukpa."

²⁰ U wece le, "Eda tani ya ya dansa mari?"

Aku Bituru wushuki, "Avu Kawauwi ka, uza da Kashila ka suki." ²¹ U rono le atsuvu kotsu a tonuko uza ukuna u na vi wa.

^{††} Kapatsa da a kapatsai kabuta ka a'ene a le, kotsu a wenike an a 'yuwain gba ili i asu yi, hal n kabuta ki dem.

Yesu danai tyoku da wa kuwa

(Matiyu 16:21-28; Marku 8:31; 9:1)

²² Pini nala, Yesu lyai kapala n kadyanshi, "U kana ta Maku ma Vuma ma pana ikyamba. Nkoshi n pige, n adarakpi a pige, n awenishiki a Mele a 'yuwan yi hal a wuna yi. Kain ka tatsu kpam u 'yangā a ukpa."

²³ U tonuko le gbā, "Uza da baci wa ciga u tonu mu, u kana ta u 'yuwan kaci ka ne, u canga mawandamgbani ma ne kain dem u tonu mu. ²⁴ Uza da baci wa kirana n uma u ne, wa namba ta u da. Shegai uza da baci u nakai uma u ne adama a va, wa wauwa ta u da. ²⁵ Nte kalen ka vuma wa tsara likimba gbā, aku u namba uma u ne? ²⁶ Gbā uza da baci u panai uwono u va n kadyanshi ka va, mpa Maku ma Vuma ma pana ta uwono u ne, n gono baci n tsupige tsu va n tsupige tsu Tata n tsu atsumate a eri a zuba." ²⁷ Aku u tonuko le, "Mayun n tonuko da, aza roku a da pini na vi kushani aza da bawu a ka kuwa, she a wene tsugono tsu Kashiā."

Uyansaka u Yesu

(Matiyu 17:1-8; Marku 9:2-8)

²⁸ Evu n a'ayin kullā a wurai, an Yesu yain kadyanshi ka nala ki, u banai a masasa kabolo n Bituru n Yahaya n Yakubu, kotsu u yain kvasu. ²⁹ Wari a uyan kvasu, aku upetiwa'eshi u ne u yansakai. Aminya a ne a wara-mai pun a ka lada. ³⁰ Pini nala, ama a re, Musa n Iliya a wenikei kaci ka le ara ne a ka dansa n eyi. ³¹ Ama a re a na a wenikei kaci ka le n tsupige, aku a ka yan kadyanshi ka ukpa u ne a Urishelima. Kpaci ili i'ya i zuwai Kashiā ka suku yi i'ya la vi. ³² Bituru n aza da a'ari kabolo n eyi, alavu a pura le. An a rikpanakai a wenei tsupige tsu ne, n ama a re a da a'ari kabolo n eyi vi. ³³ An ama yi a ka laza a asaka yi, aku Bituru tonuko yi, "Uzakuwa, u lobono ta tsari pini na. Asaka tsu yain atani a kvasu a tatsu, ka te ka vunu, ka te ka Musa, ka te kpam ka Iliya." U reve tani ili i'ya wa tonu wa.

³⁴ Tyoku da wari a kadyanshi, kalishi ka kimbā le, aku uwonvo u kana le cika. ³⁵ Kalagatsu ka wuta pini a kalishi ki ka danai, "Maku ma va ma n dangasai ma na vi, panaka ni." ³⁶ An kalagatsu ki ka kotsi kadyanshi, aku a wenei Yesu utyoku u ne. A'ayin a da a wenei ukuna u nala vi, a pada ta bini, a tonuko uza ili i'ya a wenei vi wa.

Yesu tanasai maku uza u ityoni i cingi

(Matiyu 17:14-18; Marku 9:14-27)

³⁷ An kain ka wansai, cina a cipā de a masasa mi, kakuma ka ama ka cina yi. ³⁸ Uza roku u isa yi pini a kakuma ki, u danai, "Kawenishiki, n folo vu, kondo maku ma va n a'eshi a iyali, kpaci aya mu koshi. ³⁹ Ityoni i cingi i tsu kumba yi ta, aku u sala bawu kagita. I tsu zuwa ta ikyamba i ne i rongo uje hal unā u ne u rongo kapufu. I tsu asaka yi wa, she a'ayin a da i kparasa yi cika. ⁴⁰ N folo atoni a vunu a wutukpa i'ya, shegai a kpaai."

⁴¹ Yesu wushuki, "Eda ama a a'ayin a na, aza a uk-pada u upityanangu n aryagbaji; hal ubana nwere da ma rongo n ada na n kawunki n ada?" U tonukoi vuma vi, "Tuko maku mi na."

⁴² An a ka tuko maku mi, aku ityoni i cingi yi i gbashangu yi a iyamba cika, i zuwai ikyamba i ne ya je. Shegai Yesu baranai ityoni i cingi yi, aku u tanasai maku mi. U gonuko yi a asu u tata u ne. ⁴³ Gbā le a yain majiyan, an a wenei ucira u pige u Kashiā.

Yesu doku danai ukuna u ukpa u ne

(Matiyu 17:22-23; Marku 9:30-32)

An ama a'ari a uyan majiyan ma ili i'ya Yesu wa yansa, u tonukoi atoni a ne, ⁴⁴ "Panai mai ili i'ya ma ciga n tonuko da: a ka neke ta Maku ma Vuma a akere a ama a cingi." ⁴⁵ Shegai a reve kaci ka ukuna ki wa. Kpam a sokonku le u da, tsara a reve wa. Ele tani a panai uwonvo u da a ka wece yi ukuna vi.

Ya wa woko uzapige?

(Matiyu 18:1-5; Marku 9:33-40)

⁴⁶ Kananamgbani ka uwai a mere ma le a kaci ka uza da wa woko uzapige a mere ma le. ⁴⁷ Shegai an Yesu revei ili i'ya a ka yawunsa, aku u bidyai maku ma kenu u zuwa yi a kabon ka ne. ⁴⁸ U tonuko le, "Gbā uza da baci u wushai maku ma kenu ma na adama a kala ka va, mpa u wushai. Kpam uza da baci dem u wusha mu, uza da u suku mu aya u wushai. Kpaci uza u kenukulu a asuvu a de gbā, aya uzapige."

⁴⁹ Yahaya danai, "Uzapige, tsu wene ta uza roku wa wutukpusa ityoni i cingi n kala ka vunu, atsu tani tsu bishinka yi, kpaci wa a asuvu a tsunu wa."

⁵⁰ Shegai Yesu tonuko yi, "Bishinka ni wa. Gbā uza da baci bawu wa yan tsilala n ada, uza u de u da."

Ama a Samariya a 'yuwain Yesu

⁵¹ An a'ayin a da a ka canga Yesu ubana a zuba a yain evu, u zuwai a katakasuvu ka ne u bana a Urishelima. ⁵² U suki atsumate a re a kapala ka ne, aza da a lazi a ba a uwai a une u aza a Samariya, tsara a fobuso urawa u ne. ⁵³ Shegai aza a Samariya a wushuku n eyi wa, an u wokoi a danai a Urishelima da wa bana vi. ⁵⁴ An atoni a ne aza da a ka isa Yakubu n Yahaya a panai nala, aku a wece yi, "Asheku, va ciga tsu zuwa akina a zuba a tuwa a lya le?" ⁵⁵ Shegai u yiralakpai u barana le. ⁵⁶ Aku a lyai kapala a banai a une u roku.

Aza da a ka ciga a toni Yesu

(Matiyu 8:19-22)

⁵⁷ Tyoku da a'ari a nwalu, aku vuma roku u tonukoi Yesu, "Ma tonu vu ta a asu u da dem va bana."

⁵⁸ U tonuko yi, "Iryanji i'a ta n a'ele a le, nnu kpam ma ta n ikinda i le. Shegai mpa Maku ma Vuma ma asu u nvain wa."

⁵⁹ U tonukoi vuma roku, "Tono mu."

Vuma vi u tonuko yi, "Asheku, asaka ve n ba n cidangu tata u va."

⁶⁰ Yesu tonuko yi, “Asakā akushe a cidangu atoku a le akushe. Avu wala vu ba vu yain kadyanshi ka tsugono tsu Kashilā.”

⁶¹ Uza roku kpm u tonuko yi, “Asheku, ma tono vu tā, shegai asakā ve n ba n tonuko aza a kuwa a va.”

⁶² Yesu tonuko yi, “Uza da baci dem u kanai maberu ma anaka, aku u webelei kucina, u rātsa u yain manyan a tsugono tsu Kashilā wa.”

Yesu suki ama amangatatsunkupa n ama a re

10 An nala u wurai, Yesu dangasai ama a amangatatsunkupa n ama a re u suku le ama a re ama a re. † A lasa yi urawa a asu u da dem wa ciga u bana. ² U tonuko le, “Manyan ma ukapa mā tā ushani, shegai ayain a manyan yi kenu da a'ari. Adama a nala, foloi Magono ma Zuba ma ukapa u suku ayain a manyan a kapuka yi. ³ Walai, n suku dā tā tyoku u mmuku mā ncon a mere ma nleweni. ⁴ Kotsu i bidya makpakata ma ikebe wa, ko katsan, ko akpata a roku wa. Kpm kotsu i shamgba idyani i bululu n uza a ure wa.

⁵ “Kuwa ka baci dem i uwai i gitā i dana, ‘Ndishi n shinga n rongo a kuwa ku na ki.’ ⁶ Uza u ndishi n shinga wā baci pini a kuwa ki, wa wusha tā n dā. Wā tani baci pini wa, ma gono tā ara de. ⁷ I dusuku pini a kuwa ki, i lyai i soi icun i ilikulya i'ya baci dem a nakā dā, kpaci kayain ka manyan ka gan tā ka wushi katsupi ka ne. Kotsu i rongo a usavadāsa a'uwa wa.

⁸ “Ilyuci i'ya baci dem i uwai a wusha dā, i lyai i soi i'ya a nakā dā. ⁹ I tanasa aza a mbalā a da a'ari pini. I tonuko le, ‘Tsugono tsu Kashilā tsā tā evu n adā.’ ¹⁰ Shegai ilyuci i'ya baci dem i uwai i'ya bawu a wusha dā, i kyawan a ure dem n i dansi, ¹¹ ‘Ko kabuta ka ilyuci i de ka ka padarai a a'ene a tsunu, tsu kapatsakā dā ka de. Shegai gbā n nala, i reve tsugono tsu Kashilā tsu yan de evu.’ ¹² N tonuko dā, kain ka nala ki, ilyuci i cingi i Sodom gbām ya yan tā shana n ilyuci i nala yi.”

Ilyuci i'ya i 'yuwain uwusha kadyanshi ki

(Matiyu 11:20-24)

¹³ Yesu doki u danai, “Ter de aza a Korasinu, ter de aza a Besaida. A'ari a da baci ukunosavu u da a yain a asuvu a de u da a yain a Taya n Sida, an a'ari a kpatala de caupa. A rongo tā n akashi u'uki n a polusi kakomo, adama a katsumā ka limā. ¹⁴ Shegai kain ka afada, Taya n Sida a ka laka tā utsarā ajebigi kapala n adā. ¹⁵ Adā kpm aza a Kafarnahum 'yangasa da a ka 'yangasa dā hal ubana a zuba? Nala wa, shegai a gonuko dā hal ubana a asu u ukpā u ama a cingi.

¹⁶ “Uza da panaka dā, mpa u panakai. Uza da kpm u 'yuwan dā, mpa u 'yuwain. Uza da u 'yuwan mu, mpa u 'yuwain wa. Uza da u suku mu, aya u 'yuwain.”

Pini nala, aku a lazai.

Ugono u ama amangatatsunkupa n ama a re

(Matiyu 11:25-27; Matiyo 13:16-17)

¹⁷ Aku ama amangatatsunkupa n ama a re vi a gonoi n ipeli, a danai, “Asheku, hal ityoni i cingi dem i panaka tsu, adama a kala ka vunu.”

¹⁸ U tonuko le, “N wene tā Kanangasi †† ka wutai a zuba ka rukpai tyoku u ulada. ¹⁹ U da na n nakā dā ucira u udeshe a'ali n adabu, kpm i lyai ucira u utokulalu vi. Ili i'a la i'ya ya ne dā usan wa. ²⁰ Gbā n nala, kotsu i yain ipeli an ityoni i cingi i panaka dā wa, shegai i yain ipeli an a korongi a'ala a de a zuba.”

²¹ A'ayin a nala yi, Yesu yan tā ipeli cika n Kulu Keri, u danai, “N cikpa vu tā, Tata Magono ma Zuba n likimba, kpaci vu sokongu tā ukuna u na vi a asu u arevi n aza da a rotsongusi. Vu todugboi u da a asu u aza da bawu a revei ili. Kpaci nala u yan vu, vu yain ili i shinga.

²² “Gbā ili, Tata u va nakā mu i'ya de. Uza wā tani la u revei Maku mi wa, she Tata vi. Uza wā kpm la u revei Tata vi wa, she Maku mi, she kpm aza da Maku mi ma cigai u wenike.”

²³ Aku u kpatalai u webelei atoni a ne u tonuko le usokongi, “Aza a unā u shinga a da a'eshi a da a wenei ili i shinga i'ya i wenei. ²⁴ N tonuko dā, nsumate nā ngono ushani aza da a cigai a wene ili i'ya i wenei, shegai a wene wa. A pana kpm ili i'ya i panai, shegai a pana wa.”

Uza u Samariya u yain ili i shinga

²⁵ Aku uza u te a asuvu a arevi a Mele u 'yangai kushani wa ciga u kondo Yesu, u danai, “Kawenishiki, ndya ma yan kotsu n tsarā uma u da bawu wari n utyoku?”

²⁶ Yesu tonuko yi, “Ndya i'ari a asuvu a Mele? Nida vu tsu yan i'ya Kaneshi?”

²⁷ Aku u danai, “Vu cigi Magono ma Zuba Kashilā ka vunu n katakasuvu ka vunu, n uma u vunu gbā. Vu cigi yi n ucira u vunu n kakiri ka vunu gbā. Vu cigi kpm uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu.” †

²⁸ Yesu tonuko yi, “Vu wushuku tā mai. Yansa nala, va tsarā tā uma.” ††

²⁹ Shegai vuma vi an wa ciga u gonuko kaci ka ne dere, u wecei Yesu, “Ya uza u karen u va?”

³⁰ Yesu wushunku yi n agisani, “Vuma roku u da u 'yangai a Urishelima wa bana a Jeriko. Aku aza a magalakā a kangu yi, a monduso yi aminya, a lapa yi cika. Aku a lazai a asakā yi a unā u ukpā. ³¹ Pini nala, kadarakpi ka roku ka tono pini a ure u nala vi. An u wene yi, aku u katsai a ikengi u lazai ili i ne. ³² Nala kpm uza u Levi u roku, an u rawai pini a asu vi u wene yi, eyi dem u katsai ikengi u lazai u asakā yi. ³³ A'ari pini uza u Samariya u roku u wutai nwalu u rawai pini a asu u da wari vi, an u wene yi, aku asuvayali a kana yi. ³⁴ U banai pini a asu u vuma vi, u sirasa yi a asu u da u tsarasai usan vi, u tsungusu yi manivi n mini ma aguma. Aku u tadangu yi a zuba u makparyagi ma ne, u

† Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Luka a korongu tā “70.”

†† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. † 10:27 U.Ml. 6:5; Adkp. 19:18. †† 10:28 Adkp. 18:5.

banka yi a kuwa ku amoci, u kiranai n eyi. ³⁵ An kain ka wansai, u bidyai ikebe i azurufa i re, † u naƙai uza u kuwa vi. U danai, 'Vu kirana n eyi, gba i'ya baci vu wu-nai bamu n i na yi, n gono baci ma tsupa vu ta.'

³⁶ "A asuvu a ama a tatsu a na yi, ya vu wenei wari uza u karen u vuma da aza a magalaka a lapai vi?"

³⁷ Aku u danai, "Uza da u yanka yi ili i shinga."

Yesu tonuko yi, "Bana dem vu yansa nala."

Yesu a kuwa ku Meri n Marta

³⁸ An Yesu n atoni a ne a'ari a nwalu, aku a uwai a une u roku. Uka roku uza u kala Marta u cipuka yi a kuwa ku ne. ³⁹ Wa ta n utaku, uza u kala Meri uza da u dusuki a kapala ka Asheku wa pana kadyanshi ka ne. ⁴⁰ Shegai Marta afobi a pura yi ugboji, aku u banai ara ne u danai, "Asheku, avu wene utaku u va u asaka mu ma yan manyan utyoku u va wa? Tonuko yi u tuwa u banga mu wawa."

⁴¹ Shegai Asheku a wushunku yi, "Marta, Marta, vu dambula ta, kpam va dambula a kaci ka ili ushani.

⁴² Shegai ili i te i'ya a ka ciga, Meri dangasa ta ili i shinga. A ka wusa yi tani i'ya wa."

Uwenishike u Yesu a kaci ka kvasu

(Matiyu 6:9-13; Matiyo 7:7-11)

11 Kain ka te, Yesu wa yan kvasu a asu u roku. An u kotsoi, katonu ka ne ka te ka tonuko yi, "Asheku, wenishike tsu kvasu tyoku da Yahaya wenishikei atoni a ne."

² U tonuko le, "Ya yan baci kvasu, i dana, 'Tata, a naka kala ka vunu tsupige, tsugono tsu vunu tsu tuwa.

³ Ne tsu kain dem ilikulya. ⁴ Cimbusuka tsu unyushi u cingi u tsunu, kpaci atsu n kaci ka tsunu tsu tsu cimbusuka ta aza da a nusuka tsu. Kpam kotsu vu banka tsu a asu u ukondo wa.'" ††

⁵ U doki u tonuko le, "A dana uza u te de wa n kaje, aku u banai ara ne n kayin ka pige, u tonuko yi, 'Kaje ka va, kopuku mu iburodi i tatsu. ⁶ Kaje ka va ka ka cipai nwalu gogo-na, kpam ma n ili i'ya ma naka yi u lyai wa.'

⁷ "Aku u wushuku eyi pini de a asuvu, u dana, 'Kotsu vu damgbarasa mu wa, n gbagirya de utsutsu u kuwa vi. Mpa na mmuku n va tsu vaku de, ma fuda ma 'yanga ma naka vu ili wa.' ⁸ Asaka n tonuko da, ko wa 'yanga baci wa naka yi ili an wari kaje ka ne wa, wa 'yanga ta wa naka yi gba ili i'ya wa ciga, adama a matsa u da u matsai.

⁹ "Kpam n tonuko da, rongoi ufolo, a ka ne da ta. Rongoi ubolo, ya tsara ta. Kudusai utsutsu, a ka giduwunka da ta. ¹⁰ Uza da baci dem u foloi, a ka ne yi ta. Kpam uza da baci dem u boloi, u tsu tsara ta. A tsu giduwunka ta uza da baci dem u kudai utsutsu.

¹¹ "Tata u eni u da a asuvu a de maku ma ne ma [folo yi burodi aku u naka yi katali?]" ‡ Ko kpam u foli yi

† Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga. †† Kvasu ka tagarada u Matiyo ka la ta ugadi. ‡ Ako-rongi a cau a ushani aza da a purai a tagarada u Luka a korongu ta, "U folo yi burodi, aku u naka yi katali?"

kadan, aku u bidya kali u naka yi? ¹² Ko kpam u foli yi kako, aku u bidya kudabu u naka yi? ¹³ Eda ama a cingi i reve baci unaka mmuku n de ili i shinga, nala dem Tata u de uza da wari a zuba wa naka aza da a folo yi Kulu Keri."

Yesu n Ba'alzabu

(Matiyu 12:22-30; Marku 3:20-27)

¹⁴ Kain ka te, Yesu wa wutukpa ityoni i cingi i tsubebe. An ityoni i cingi yi i wuta, aku kabebe ki ka danai ukuna, ama kpam a yain majiyan. ¹⁵ Shegai ama roku a danai, "N ucira u Ba'alzabu magono ma ityoni i cingi u da wa wutukpusa ityoni i cingi." ¹⁶ Kpam aza roku a ka konduso yi, aku a boloi u wenike le iryoci i roku i zuba.

¹⁷ Yesu reve ta ili i'ya a ka yawunsa, aku u tonuko le, "Tsugono tsa baci dem tsu pecei kaci ka ne kure n tsu shilakani, tsugono tsu nala tsa wacuwa ta. Nala dem kuwa ka baci ku pecei kaci ka ne kure n ku shilakani, ka wacuwa ta. ¹⁸ Kanangasi ‡ ka pece baci kaci ka ne kure n u shilakani, nida tsugono tsu ne tsa yan tsu shamgba? N dana ta nala an i danai n ucira u Ba'alzabu u da ma wutukpusa ityoni i cingi. ¹⁹ N ucira u Ba'alzabu u da baci ma wutukpusa ityoni i cingi, n ucira u eni u da wa kpam atoni a de a ka wutukpusa le? Adama a nala a ka woko ta aza a afada a de. ²⁰ N ucira u Kasilu u da baci ma wutukpusa ityoni i cingi, tsugono tsu Kasilu tsu tuwa ta la vi ara de.

²¹ "Uza u ucira u bidya baci iwunukatsu wa wundya kuwa ku ne, ko i te ya tsara udukuyan u ne wa. ²² Shegai uza roku uza da u la yi ucira u 'yangaasa yi baci, hal u fudai u wusha yi iwunukatsu i'ya u pityanangi n i'ya vi, aku u pecike udukuyan u ne.

²³ "Uza da baci dem bawu wari kabolo na mpa, tsilala tsa wa yan na mpa. Uza da baci bawu u banga mu ucirangusu, uwacinsa u da yi.

Ugono u ityoni i cingi

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ "Ityoni i cingi i wuta baci a asu u uza, i tsu tono ta a asu u da bawu mini wari ubolo u asu uwunvuga. I tsara baci wa, aku i dana, 'Ma gono ta a asu u da n wuta.' ²⁵ I gono baci i cinai kuwa ki uwujumi sarara kpam a kalai ka, ²⁶ aku i ba i bidya ityoni i cingi i shindere i roku i'ya i la yi tsicingi, a uwa a dusuku pini. Vuma u nala makorishi ma ndishi n ne ma la ta n kagita unamgba."

²⁷ Tyoku da wari a kadyanshi, aku uka roku a asuvu a kabolo ki u 'yangaai kalagatsu u danai, "Uza da u matsa vu kpam u comuko vu uza u unu u shinga da."

²⁸ U danai, "Unu u shinga u la ta uwoko a asu u aza da a panai kadyanshi ka Kasilu a yankai ka manyan."

‡ Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

Iryoci i Inusa

(Matiyu 12:38-42; Marku 8:11-12)

²⁹ An kakumā k̄ari a udoku n ka doki, aku Yesu danai, “Ama a a'ayin a na ama a cingi a da. A ka bolo t̄a iryoci, shegai iryoci i'ā la a ka wenike wa, she iryoci i Inusa.

³⁰ Wata, tyoku da Inusa wokoi iryoci i aza a Niniba, nala dem Maku ma Vuma ma woko a a'ayin a na yi.

³¹ Magono ma Sheba ma m̄ari uka ma 'yangā t̄a kain ka afada ma sapunku unyushi u ama a a'ayin a na yi. Kpaci a m̄b̄ari n likimba n da u wut̄ai u panakai ugboji u Solomo. Shegai uza da u lai Solomo aya naha. ³² Ama a Niniba a ka 'yangā t̄a kain ka afada n a sapunki unyushi u ama a a'ayin a na yi, kpaci a kpatalai adama a kubari ku Inusa. Gogo-na uza da u lai Inusa aya naha.

Macikalu ma ikyamba

(Matiyu 5:15; Matiyo 6:22-23)

³³ “Uza wa sapa macikalu u sokongu ma a asu u da a tsu sokongu ili wa, ko u kimbā ma n kabelu wa, shegai u zuwa ma a zuba u kashamkpatu ka ne, tsarā ama da a ka uwa a wene katyashi. ³⁴ A'eshi a da macikalu ma ikyamba i vunu. A'eshi a vunu a lobono baci, ikyamba i vunu ya shadangu t̄a n katyashi. Shegai a namgba baci, ikyamba i vunu ya shadangu t̄a n karimbi. ³⁵ Webele ko katyashi ka v̄ari n ka vi karimbi ka.

³⁶ Adama a nala, ikyamba i vunu i shadangu baci n katyashi gbā, bawu kabon ka ka k̄ari n karimbi. Gbā ya woko t̄a katyashi, tyoku da macikalu ma tsu n̄akā vu katyashi.”

Unā u cingi u teli

(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)

³⁷ An Yesu kotsoi kadyanshi, aku Kafarishi ka roku ka libana yi ulya ilikulya. An u uwai, aku u dusuki a asu u ulya ilikulya. ³⁸ An Kafarishi ka wenei Yesu dusuki ulya ilikulya bawu u sawai akere, u yain majiyan.

³⁹ Asheku kpam a tonuko yi, “Edā Afarishi i tsu zā t̄a kucinā ku mako n ku kapara, shegai a asuvu a de i shadangu t̄a n kurura n tsicingi. ⁴⁰ Edā atengeshi! Uza da u yain kucinā ki, aya dem u yain asuvu yi wa?

⁴¹ Adama a nala, z̄ayi asuvu yi a asu u uneshe aza a un-ambi ili i'ya i'ari n i'ya, kotsu a wulukpe dā gbā.

⁴² “Ter de Afarishi, kpaci i tsu n̄akā t̄a Kashilā u te a asuvu a kupa u icun i kashaun, n tsulu, n icun i ishuan kau-kau, shegai i kp̄ad̄ai uyanka ama ili i'ya i'ari dere, kpam i ciga Kashilā wa. U laka t̄a i'ari i yain u makorishi vi n u kagitā vi dem.

⁴³ “Ter de Afarishi, kpaci i la t̄a uciga u asu u ndishi u shinga a agata a Kashilā. Kpam ya ciga ama a rongo dā udanāsasa a asuvu a kuden.

⁴⁴ “Ter de Afarishi, kpaci tyoku u asaun a da a yain bawu uza wa wene a da i'ari, a da ama a ka kpatsa bawu a revei.”

⁴⁵ Karevi ka Mele ka roku ka wushunku yi, “Kawenishiki, ili i'ya vu danai nala vi, inyashi i'ya vu taka tsu i'ya.”

⁴⁶ Yesu wushuki, “Ter de arevi a Mele, kpaci i tsu tadangusuku t̄a ama ucanga u araji, kpam i tsu zuwa ko majubu i dana ya b̄angā le wa.

⁴⁷ “Ter de, kpaci asaun a ntsumate n da isheku i de i wunusai a da ya masaka ikali. ⁴⁸ U woko la vi de an i wushuki n manyan ma isheku i de. Kpaci alya a wunusa le, edā kpam ya masa ikali a asaun a le. ⁴⁹ Ili i'ya i zuwai Kashilā a asuvu a ugboji u ne, u danai, ‘Ma sukunku le t̄a ntsumate n asuki. A ka wuna t̄a aza roku, aza roku tani a yan le mavura.’ ⁵⁰ Adama a nala a ka wecike t̄a mpasa ma ntsumate n da a wotsongi a likimba. Ili i'ya i bidyai a kagitā ka uyan likimba a kaci ka ama a a'ayin a na. ⁵¹ Ili i'ya i kanai a mpasa n Habila hal ubana a mpasa n Zakariya uza da a wunai a mere ma asudar̄akpa n Asu u Uwulukpi. † Mayun n tonuko dā, a ka kece t̄a n da a kaci ka ama a a'ayin a na.

⁵² “Ter de arevi a Mele, kpaci i bidyai makukpunku ma ureve. Edā i uwa wa, kpam i bishinkai aza da a ka ciga u'uwa a uwa.”

⁵³ An u wut̄ai pini a asu vi, awenishiki a Mele n Afarishi a gitā yi uraga, tsarā u dansa ili ushani. ⁵⁴ Kpam a ka ciga a kanā yi n unyushi a asuvu a kadyanshi ka ne.

Kubari a kaci ka aza a maci a kaban

(Matiyu 10:26-27)

12 Pini nala, an kakumā ka ama ka bolomgbonoi ushani †† hal ka deshene. Yesu gitā i kpatalai a asu u atoni a ne, u barana le u danai, “Kiranai n yisti u Afarishi, wā t̄a n kusokongi ku gbani. ² Ili i'ā la a kimbāi i'ya a ka kp̄ad̄a ukukpā wa, ili i'ā la i'ya a sokonki i'ya a ka kp̄ad̄a utodugbo wa. ³ Adama a nala i'ya baci i danai a karimbi a ka pana t̄a i'ya a katyashi. Kpam ili i'ya baci i danai n kabini a kunu ku asuvu, a ka dansa t̄a dem i'ya a kateshe.

Uza da u gain a pana uwonvo

(Matiyu 10:28-31)

⁴ “Edā aje a vā, n tonuko dā t̄a, kotsu i pana uwonvo u ama da a ka wuna ikyamba wa. A wuna baci a'ā n ili i'ya a ka yan kpam wa. ⁵ Shegai ma wenike dā t̄a uza da u gain i pana uwonvo. I pana uwonvo u uza da u wuna baci, wa fuda wa vutalā a asuvu a kad̄akā ka aki-na. Mayun n tonuko dā, i pana yi uwonvo. ⁶ Ma wundya mberikele n tawun n da a tsu denge anini a re ‡ vi? Ko n nala, Kashilā ka asansā ko n ma te wa. ⁷ Gbā kenji ka kaci ka de, k̄a t̄a a ukece, adama a nala, panai uwonvo wa. Tsupige tsu de ubana a asu u Kashilā tsu la t̄a tsu mberikele ushani.

Udana u ukuna u maci a kaci ka Yesu

(Matiyu 10:32-33; Matiyo 12:32; Matiyo 10:19-20)

⁸ “N tonuko dā, gbā uza da baci dem u tonukoi aza roku eyi uza u vā u da a kapala ka ama, mpa Maku ma Vuma ma dana t̄a dem a kapala ka atsumate a zuba a

† Kondo kulu ku Kuwa ku Kashilā a makukpi ma XX. †† Udani “kakumā ka ama ka wura t̄a azu a re (2,000)” u da Luka yankai manyan. ‡ Kondo “Anini” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubangā.

Kashilā eyi na katonni ka vā ka. ⁹ Shegai uza da baci u 'yuwan mu a kapala ka ama, a ka 'yuwan yi t̄a a kapala ka atsumate a zuba a Kashilā. ¹⁰ Ko n nala, uza u nusu-ka baci Maku ma Vuma, a ka cimbusukā yi t̄a. Shegai uza da baci dem u wishai Kulu Keri a ka cimbusukā yi unyushi u ne wa.

¹¹ "Kpam a banka dā baci a agata a Kashilā, ko a asu u ngono, ko asu u ukida u ugana, she i dambula a ili i'ya ya dana kotsu i bāngā kaci ka de wa. ¹² Kpaci Kulu Keri ka wenishike dā t̄a ili i'ya ya dana pini a asu vi."

Uza u utsāri u da bawu wāri n ugboji

¹³ Vuma roku a asuvu a kakumā ka ama ki u tonukoi Yesu, "Kawenishiki, zuwa utoku u vā u peci ucanga u da tata u tsunu u kuwāi u aṣākāi vi nā mpa."

¹⁴ Yesu wushunku yi, "Uza vā, ya nākā mu ucira u da ma woko dā uza u afada?" ¹⁵ Aku u tonuko le, "Kiranai, i pecemgbene n kurura ku gbani, kpaci kakumā ka ucanga ka uma wa."

¹⁶ U yanka le agisani a na yi, u danai, "Kashina ka uza u utsāri u roku ka matsai cika. ¹⁷ U danai a katakasuvu ka ne, 'Nɗya ma yan? Mpa na mā n asu u da ma zuwa ucanga u kashina u vā wa. ¹⁸ Ili i'ya ma yan i'ya, she n t̄asā mpon n vā n mai n pige n pige, aku n tsungu pini ucanga u kashina u vā n utsāri u vā pini gbā. ¹⁹ Pini nala, n tonuko kaci ka vā, "Uma u vā, vā t̄a n utsāri ushani uzuwi u da wa rawa vu ayen ushani. Wunvuga ili i vunu, vu lyai, vu soi, vu pana kayanyan."

²⁰ "Shegai Kashilā ka tonuko yi, 'Katengeshi, n kayin ka na a ka ciga t̄a uma u vunu. Ucanga u da vu tsarāi vi, u yai u da wa woko?"

²¹ "Nala wa woko n uza da u cirānki kaci ka ne udukuyan, shegai wā n udukuyan a asu u Kashilā wa."

Dambulai wa

(Matiyu 6:25-34)

²² Yesu tonukoi atoni a ne, "N tonuko dā, yanyi kadambula ka uma u de a ili i'ya ya lya ko kpam ya uka a ikyamba wa. ²³ Kpaci uma u la t̄a ilikulya, ikyamba kpam i la t̄a aminya. ²⁴ Webelei agawun: a tsu ce wa, a tsu kapa tani wa, a'ā kpam nā mpon n kuzuwate ku ucanga wa. Gbā n nala Kashilā ka tsu lyatangu le t̄a. Edā i la t̄a nnu cika tani. ²⁵ A asuvu a de, ya wa fuda wa doku kaci ka ne uma ulapa u uwule u te adama a kadambula? ²⁶ Cinda bawu ya fuda ya yan ili i kenu i na, ndya i banka dā kadambula ka ili i'ya i buwai?"

²⁷ "Webelei tyoku da apālu a tsu gbonguro, a tsu yan manyan ko a jilākā kaci ka le aminya wa. Ko Solomo n tsupige tsu ne gbā u uka aminya a ikali a da a lobonoi tyoku u a le wa. ²⁸ Kashilā ka guba baci apālu a mete a da a'ārī n uma ara, nakpan a vutālā le a akina. Aminya a da Kashilā ka nākā dā a ka la a naha wa? Edā aza da upityanangu u de u gusāi. ²⁹ Dambulai a ili i'ya ya lya ko ya so wa, kpam kotsu i aṣākā atakasuvu a de a 'yan-gā wa. ³⁰ Uyawunsa u ama a likimba nte wāri pini a icun i nala yi, shegai edā Tata u reve t̄a ya ciga i'ya. ³¹ I gitā i zami ve tsugono tsu Kashilā, a ka doku dā t̄a ili i nala yi.

Kuzuwate ku ucanga a zuba

(Matiyu 6:19-21)

³² "Edā ushiga u kenu, panai uwonvo wa, kpaci Tata u de wa pana t̄a kayanyan ka wa nākā dā tsugono tsu ne. ³³ Dengei utsāri u de, aku i bāngā aza a unambi. I zamuka kaci ka de atsān a ikebe a da bawu a ka kutsa; wata, utsāri u da bawu wa kotso a zuba, a asu u da bawu aboki a ka raba evu. Ko karan k̄a la ka ka nan-gasa u da wa. ³⁴ Kpaci a asu u da utsāri u vunu wāri, nte dem katakasuvu ka vunu ka yan pini de."

Fobusoi adama a utuwā u Asheku

³⁵ Yesu doki u danai, "Wampuki aminya a de adama a manyan, kpam i aṣākā ncikalun de usapi. ³⁶ I rongo tyoku u ama da a ka vana uzakuwa u le u gono a asu u abiki, kotsu a giduwunkā yi utsutsu n ukuda u utsutsu u ne. ³⁷ Agbashi a da baci uzakuwa u le u cina i n a vani yi a ka pana t̄a kayanyan. Mayun n tonuko dā, wa sira t̄a kunya a cuku u zuwa le a dusuku a asu u ulya u ilikulya, aku u pecike le ilikulya yi. ³⁸ Agbashi a da baci uzakuwa u le wa gono n kayin ka pige ko kpam ubana kpasani u cina le ufobusi, a ka pana t̄a kayanyan. ³⁹ Ma ciga t̄a i reve, a da baci uza u kuwa u revei a'ayin a da kaboki ka tuwā, wāri wa aṣākā kaboki ka uwa yi a kuwa wa. ⁴⁰ Edā dem i gan t̄a i rongo n afobi a da ya wusha Maku ma Vuma, kpaci wa tuwā t̄a a'ayin a da bawu i zuwai uma wa tuwā."

Kagbashi ka shinga

(Matiyu 24:45-51)

⁴¹ Aku Bituru wece yi, "Asheku, aṣa va yanka agisani a na yi, ko gai ya dem da?"

⁴² Asheku a wushunku yi, "Ya kagbashi ka maci kpam uza u ugboji? Uza da uzakuwa u ne u nākā yi u kirana n kuwa ku ne u nākāṣā le ilikulya. ⁴³ Uzakuwa u ne u gono baci u cina yi n u yanyi nala, wa pana t̄a kayanyan. ⁴⁴ Mayun n tonuko dā, uzakuwa vi wa zuwa yi t̄a u kirana n utsāri u ne gbā. ⁴⁵ Shegai kagbashi ki ka yawunsa baci a katakasuvu ka ne u danai, 'Uzakuwa u vā da na u gono gogo wa,' aku u gitāi ulapusa ag-bashi yi aka n a'ali, n u lyayi n u soyi hal u gutukpa. ⁴⁶ Uzakuwa u kagbashi u nala wa gono t̄a a kain n ulapa u uwule u da bawu a zuwai uma wa tuwā. Kpam wa yanyi t̄a mavura cika, aku u varangu yi a asu u ama da a 'yuwain uwushuku.

⁴⁷ "Kagbashi ka baci dem ka revei ili i'ya uzakuwa u ne wa ciga, aku u 'yuwain i'ya uyan, wa so t̄a malapa cika. ⁴⁸ Shegai uza da baci bawu u revei, aku u yain ili i malapa, a ka lapa yi t̄a kenu. Uza da baci a nākāi ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne. Uza da kpam a nākāi ugānā u ili ushani, ili ushani i'ya a ka ciga ara ne."

Yesu tukoi upecene

(Matiyu 10:34-36)

⁴⁹ Yesu doki u danai, "Tuwa da n tuwai n tsungu aki-na a likimba, uciga u va u da, a dana naha dem a ka tasa de. ⁵⁰ Shegai ma ta n ulyubugu u da a ka lyubugu mu, katakasuvu ka va ka dusuku wa, she a'ayin a da a kotsoi. ⁵¹ Ya wundya tuwa da n tuwai n tuko ndishi n shinga a likimba? Nala wa, upecene u da n tuko da. ⁵² Ubana a kapala, kuwa ku ama a tawun ka pece ta kure: ama a tatsu a yain tsilala n ama a re, ama a re kpm a yain tsilala n ama a tatsu. ⁵³ Nala a ka pecene. Tata u yain tsilala n maku ma ne, maku kpm ma yain tsilala n tata u ne. Mma u yain tsilala n makere ma ne, makere kpm ma yain tsilala na mma u ne. Kajene ka yain tsilala n anuku a ne, anuku kpm a yain tsilala n kajene ka ne."

Ureve u iryoci i a'ayin

(Matiyu 16:2-3; Marku 8:11-13)

⁵⁴ Aku Yesu tonukoi kakuma ka ama ki, "I wene baci alishi a yangai a kalivi, † kute-kute she i dana, 'A ka ro ta,' nala tani u tsu woko. ⁵⁵ I wene baci uwule u yangai a daka, she i dana, 'Wa sudugba ta,' kpm nala. ⁵⁶ Aza a maci a kaban, ya fuda ta ya reve iryoci i'ya iyamba n kubain ku zuba a ka wenike, shegai ndya i bishinka da i reve iryoci i a'ayin a naha?"

Sheshei kananamgbani ka de

(Matiyu 5:25-26)

⁵⁷ "Ndya i bishinka da ya bidiga kaci ka de ili i shinga? ⁵⁸ Ya bana baci a asu u afada n uza da u banka vu, daraka vu sheshi n eyi a ure, kawa u banka vu baci a asu u uza u ukida u ugana. Uza u ukida u ugana vi wa nakangu vu ta a kukere ku katigi, katigi ki tani ka zuwa vu ta a kuwa ku a'ali. ⁵⁹ N tonuko vu wa wuta wa, she vu tsupa gba ili i'ya a ka tono vu."

Asakai tsicingi tsu de ko a wuna da

13 Pini nala, aza da a'ari pini a asu vi a yankai Yesu alabari a aza a Galili aza da Bilatu wunai a Kuwa ku Kashila, hal mpasa n le n bolomgbonoi na n da ma udaraka u da a yain. ² Yesu wushunku le, "Ya wundya aza a Galili a nala yi a la aza a Galili a da a buwai vi unyushi u cingi da, an a panai ikyamba i nala yi? ³ N tonuko da, nala wa. I asaka baci tsicingi tsu de wa, gba de dem nala ya kuwa. ⁴ Ko kpm ya wundya ama kupa n kulla aza da a kuwai an kasaga ka ugadi ka Silawamu ka rukpai ka vara le vi, a la aza a Urishelima unyushi u cingi da? ⁵ N tonuko da, nala wa. I asaka baci tsicingi tsu de wa, ya kuwa ta gba de tyoku u le."

⁶ U tonuko le agisani a na yi, "Vuma roku u da u wari n madanga ma kapopi a kashina ka ne, aku u tuwai n u boli ilimaci i ne, shegai u tsara wa. ⁷ Aku u tonukoi uza da wa guba kashina ki, 'Ayen a tatsu a da pa vi ma

† A uyamba u da Yesu rongoi, a kalivi ka alishi n uwule u ucira kabolo na mpankashila n mini a tsu yanga.

tuwa na n boli ilimaci i kapopi i na yi, n tsara tani wa. Kapa ma, nida ma kangu asu gbani?"

⁸ "U wushunku yi, 'Uzakuwa, asaka ve ma ma kyawan kayen ka lalu, n zadagba kami ki, n tsunku ma kayala ka tsishinda. ⁹ Ma matsa baci ilimaci kayen ka ugono, aku a asaka ma. Ma matsa tani baci wa, aku a kapa ma.'" "

A tanasai uka u ukeliki kain ka Ashibi

¹⁰ Kain ka te kain ka Ashibi, Yesu wa wenishike a kagata ka Kashila ka roku. ¹¹ Aku uka roku u da wari n ityoni i cingi i mabala ma ukeliki hal ayen kupa n kulla, uza da u keliki gba wa fuda wa gadigba kpm wa.

¹² An Yesu wene yi, u isa yi u tonuko yi, "Uka, a pecembene vu de n mabala ma vunu." ¹³ U tafanku yi kukere, kute-kute u gadigbai u cikpai Kashila.

¹⁴ Shegai uzapige u kagata ka Kashila vi u panai upan, an Yesu tanasa yi n kain ka Ashibi. U tonukoi ama yi, "A'ayin a da pini ushani hal a teli a da a gain a yain manyan, tuwai a tanasa da, shegai bamu n kain ka Ashibi."

¹⁵ Asheku a wushunku yi, "Eda aza a maci a kaban, uza u kanaka ko makparyagi u tsu tatsukpa ma n kain ka Ashibi u ba u ne yi mini wa? ¹⁶ U gan uka u naha, kumaci ku Ibirahi, uza da Kanangasi †† ka sirai ara ayen kupa n kulla a tatsukpa yi n kain ka Ashibi wa?"

¹⁷ An u danai nala, atokulalu a ne a panai uwono, gba kakuma ka ama ka rongoi ipeli adama a ili i shinga i'ya Yesu wa yansa.

Agisani a ucun u musta n yisti

(Matiyu 13:31-33; Marku 4:30-32)

¹⁸ Yesu danai, "Nida tsugono tsu Kashila tsari? Ndya ma ratsanaka tsa n i'ya? ¹⁹ Tyoku u ucun u musta da tsari, u da vuma roku u ba u cei a kashina ka ne. U gbonguroi u wokoi mawurete ma hal nnu n cai pini ikinda a nsabu n ne."

²⁰ U doki u danai, "N iyen i'ya ma ratsanaka tsugono tsu Kashila? ²¹ Tyoku u yisti u da tsari, u da uka u roku u bidyai u vurai u da a akundatsu a pige a tatsu a kira hal ku vurai n yisti vi gba."

Utsutsu u kenu

(Matiyu 7:13-23)

²² Yesu kana nwalu n u wenishike a ilyuci n une i'ya u wurusai, hal wa rawa a Urishelima. ²³ Uza roku u wece yi, "Asheku, ama a da a ka tsara iwauwit a'ga gbam ushani?"

U tonuko le, ²⁴ "Modonoi i uwa a utsutsu u kenu. Kpaci n tonuko da, ama ushani a ka zama ta a uwa, shegai a ka fuda wa. ²⁵ Uza u kuwa u yanga baci u gidaki utsutsu vi, i gita de la vi kushani a uwotsu n i kudusi utsutsu, n i dansi, 'Uza u kuwa, giduwuka tsu.'

"Eyi kpm u wushuku, 'N reve a asu u da i wuta wa.' ²⁶ "Aku i dana, 'Tsu lya ta tsu soi kpm n avu, hal vu wenishike a ire i tsunu.'

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

²⁷ “Eyi kpmam u dana, ‘N tonuko dā n reve a asu u dā i wutāi wa. Banka numu dan aza a unyushi u cingi.’

²⁸ “A'ayin a nala yi ya wene tā Ibirahi n Ishaku n Yakubu nā nsumate a tsugono tsu Kashilā, edā kpmam she a loko dā, nte ya sā pini hal n i lumusi a'anga.

²⁹ Ama a ka tuwā tā a kasana n kalivi n gadi n daka, a dusuku a asu u le a tsugono tsu Kashilā. ³⁰ Gogo-na aza a kucinā a ka woko tā aza a kapala, aza a kapala kpmam a woko aza a kucinā.”

Yesu panai iyali i Urishelima

(Matiyu 23:37-39)

³¹ Pini nala, Afarishi a roku a tuwāi a tonuko yi, “‘Yān-gā vu wutā pini na vi, kpmam Hiridu Antiba magono wa ciga tā u wuna vu.’”

³² U tonuko le, “Walai i ba i tonuko mashe ma mete ma nala mi, ‘Ara ma wutukpā tā ityoni i cingi, n tanaṣa kpmam ama. Nakpan kpmam nala. Kain ka tatsu, aku n kotso manyan ma vā.’ ³³ Gbā n nala ma lya tā kapala nā nwalu n vā, ara n nakpan n nakpan kuten. Kpmam gan a wuna matsumate a asu u roku wa, she a Urishelima.

³⁴ “Edā aza a Urishelima, aza a Urishelima, awuni a nsumate, aza a uvarāsa aza dā a suki ara dē. N tsu ciga tā n bolongu dā tyoku dā matoku ma tsu bolongu mmuku n ne a ashan a ne, aku i 'yuwain. ³⁵ Wundyai, kuwa ku dē ka la a aṣankā dā uvarangi. N tonuko dā ya doku ya wene mu wa, she kain ka ya tuwā ya dana, ‘Kashilā ka zuwuka uza dā wa tuwā a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unā u shinga.’”

Yesu a kuwa ku Kafarishi

14 Kain ka te n Ashibi, Yesu uwai a kuwa ku uza-pige u Afarishi u roku ulya ilikulya, ama kpmam a zuwuka yi a'eshi. ² A kapala ka ne tani vuma roku u dā pini uza dā akere a ne n a'ene a ne a shitāṣai. ³ Yesu wecei Afarishi n arevi a Mele, “U gan a tanaṣa mabalā n kain ka Ashibi, ko u gan wa?” ⁴ Shegai a padai bini bini. Aku u kpanāi vuma vi u tanaṣa yi, u tonuko yi u wala.

⁵ U wece le, “A asuvu a dē, ya maku † ma ne ko kana-ka ka ne ka rukpā a ilyukoi kain ka Ashibi, aku u kpāda ka uwutukpā n maloko?” ⁶ A fudā a wushuku keci ku ne wa.

⁷ An u wenei tyoku dā aza dā a libanai vi a dangāṣai asu u ndishi u shinga u shinga, u wenishike le uwenishike u na vi: ⁸ “Kain ka baci uza roku u libana vu abiki a iyolo, kotsu vu yain maloko vu dusuku a karatsu ka shinga wa, gaawan a libana tā uza dā u la vu tsupige. ⁹ Nala baci uza dā u libana dā ama a re a dē yi, wa tuwā tā u tonuko vu, ‘Nakā vuma u na a asu u ndishi u vunu.’ Aku vu woko n uwono, vu gono a karatsu ka kenu. ¹⁰ Shegai a libana vu baci abiki, dusuku a karatsu ka kenu, tsarā uza dā u libana vu vi, u tuwā baci u tonuko vu, ‘Kaje ka vā, 'yāngā vu gono a asu u shinga.’ She vu tsarā tsupige a asu u a'eshi a atoku a vunu

† Akorongi a cau a roku aza dā a purāi a tagarāda u Luka a korongu tā “makparyagi” kpmam n Tsiheline “makparyagi” n “maku” u'isā u le u rotsono tā.

amoci. ¹¹ Gbā uza dā baci u radāgbāi kaci ka ne, a ka vakunku yi tā. Uza dā kpmam u vakunki kaci ka ne, a ka radāgbā yi tā.”

¹² Yesu tonukoi uza dā u libana yi vi, “Va libana baci uza abiki a ulya ilikulya n kaara ko kayin, kotsu vu libana aje a vunu, ko atoku a vunu, ko aza a kuwa a vunu, ko aza a karen a vunu aza a utsari wa. Kawa ele dem a ka libana vu tā, a tsupa vu. ¹³ Shegai va libana baci ama abiki a ulya ilikulya, vu libana aza dā bawu a'ari n ili, n aza a mbalā ma ukeliki, n awunu, n arumbā. ¹⁴ Kpmam a ka zuwuka vu tā unā u shinga, kpmam a ka tsupa vu wa. Shegai va tsarā tā katsupi ka malen ma manyan ma vunu kain ka aza a maci a ka 'yāngā a ukpā.”

Agisani a abiki a pige

(Matiyu 22:1-10)

¹⁵ An uza u te a asuvu a aza dā a ka lya kabolo, u panai nala, u tonukoi Yesu, “Uza dā wa lya ilikulya i abiki a tsugono tsu Kashilā uza u unā u shinga u dā.”

¹⁶ Yesu wushunku yi, “Vuma roku u dā u fobusoi abiki a ulya ilikulya a pige, aku u libanai ama ushani. ¹⁷ An a'ayin a ulya ilikulya a yain, u suki kagbashi ka ne ka ba ka tonuko amoci a dā u libanai vi, ‘Tuwāi, kpmam a fobuso dē ko ndya wa.’

¹⁸ “Shegai gbā le a gitāi utukuso kadambula. Uza u kagitā u danai, ‘N tsila tā kashina, kpmam u kpanā tā n ba n wene ka. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.’

¹⁹ “Uza roku kpmam u danai, ‘N tsila tā anaka a kulima kupa, gogo-na kpmam ma ciga tā n ba n kondo a dā. Ma folo vu, vu yanka mu ahankuri.’

²⁰ “Uza roku kpmam u danai, ‘Gogo-na-na dā n yain iyolo, adama a nala ma fudā ma bana wa.’

²¹ “Kagbashi ki ka gonoi ka tonukoi uzakuwa vi. Katsumā ka namgbai uzakuwa vi, aku u tonukoi kagbashi ki, ‘Wutā gogo a ire nā mbakuru ma ilyuci mi vu tuko aza a unambi, n aza a mbalā ma ukeliki, n arumbā, n awunu.’

²² “Kagbashi ka danai, ‘N yan dē i'ya vu danai n yain vi, shegai hal n gogo-na asu u dā pini u buwai.’

²³ “Aku u uzakuwa vi u tonukoi kagbashi ki, ‘Wala a kateshe ka ilyuci, vu bana a ire i pige n i kenu, vu zuwa ama dā a'ari pini a tuwā a uwa a kuwa ku vā, tsarā ku shadangu. ²⁴ N tonuko dā, uza wā la a asuvu a aza dā n libanai n kagitā, wa pede ilikulya i abiki a vā wa.’”

Upana u ikyamba u utono u Yesu

(Matiyu 10:37-38)

²⁵ Pini nala, kakumā ka ama ka tonoi Yesu, aku u kpatalai u tonuko le, ²⁶ “Uza dā baci wa ciga u tuwā ara vā, u kpanā tā she u ciga mu kapala n tata u ne, nā mma u ne, n uka u ne. U cigi mu kpmam kapala nā mmuku n ne, n atoku a ne aka n a'ali. U kpanā tā dem u cigi mu kapala n uma u ne, kawa u rātsa u woko katoni ka vā wa. ²⁷ Vu rātsa vu woko katoni ka vā wa, vu can-ga baci mawandamgbani ma vunu vu tono mu wa.

²⁸ “A asuvu a dē, ya wa gitā kuma ku pige bawu dusuki u kecei i'ya wa wuna, u wene ko wā n ikebe i'ya wa

kotso kuma ki? ²⁹ Kawa u gitā baci aku u kpāḍai ka usalākpa, gbā uza ḍa baci dem u wenei wa dosuso yi tā. ³⁰ A dana, 'Vuma u na u gitāi kuma, shegai u kpāḍai ka usalākpa.'

³¹ "Ko kpm magono ma eni ma ma bana kuvon n magono ma roku, aku u kpāḍa u dusuku u yawunsa u wene ko eyi uza u asoje azu kupa wa fuda wa yan kuvon n magono uza u asoje azu kamanga? ³² U wene baci ufuda wa, she u suku atsumate a ba a cina uza nide vi a folo yi ndishi n shinga, cina u buwai ve a mbāri. ³³ Nala dem gbā ḍe, uza ḍa baci bawu u fudai u aṣākai gbā ili i'ya wāri n i'ya, u rātsa u woko katonni ka vā wa.

Mkpadi n ḍa n namgbai

(Matiyu 5:13; Marku 9:50)

³⁴ "Mkpadi ili i shinga i'ya, shegai n namgba baci bawu n yankpai kpm, n iyen i'ya a ka yankpusa n ḍa? ³⁵ N ḍa mā n kalen a iyamba wa, mā tani n kalen a ili i tsishinda wa. Wotsongu ḍa a ka wotsongu n ḍa.

"Uza u atsuvu a upana, u pana."

Agisani a macon ma ma puwain

(Matiyu 18:12-14)

15 Aku awushi a utafa n aza a unyushi u cingi a ka rabusa evu n Yesu tsarā a panāka yi. ² Adama a nala, Afarishi n awenishiki a Mele a'ari uyan tsali a ka dansa, "Vuma u na wa wusha aza a unyushi u cingi, hal wa lya kabolo n ele."

³ U tonuko le agisani a na yi, ⁴ "Ya asuvu a ḍe wa yan nā ncon amangatawun, aku ma te ma karai kakamba ma puwain bawu wa aṣākā amanganishinkupa n kuci n ḍa n buwai vi a asu u kalina u bana ubolo ma te ma ma puwain vi hal she u wene ma? ⁵ U wene baci ma, wa canga tā ma a kutanga n u peli. ⁶ U rawa baci a kuwa, wa bolongu tā aje a ne n aza a karen a ne. U tonuko le, "Bāngā numu ipeli, n wene ḍe macon ma ma puwain mu vi." ⁷ N tonuko ḍa, nala dem a ka yan ipeli a zuba a kaci ka uza u unyushi u cingi u te ḍa baci u aṣākai tsicingi tsu ne. Hal i lai i aza a maci a aman-ganishinkupa n kuci ḍa bawu a'ari n unyushi u cingi.

Agisani a ukebe u ḍa u puwain

⁸ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "A dana uka roku wā n ikebe i azurufa kupa. [†] Aku u te u puwain yi. Ndyu wa yan? She u sapa macikal, u wujumā kuwa ki, u zami u ḍa sawu hal u ba u wene u ḍa. ⁹ U wene baci u ḍa, she u bolongu aje a ne n aza a karen a ne u dana, "Bāngā numu ipeli, n wene ḍe ukebe u ḍa u puwain mu vi." ¹⁰ N tonuko ḍa, ili i ipeli i'ya a asu u atsumate a zuba a Kashilā a kaci ka uza u unyushi u ḍa baci dem u aṣākai unyushi u cingi u ne."

[†] Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubāngā.

Agisani a maku ma ma puwain

¹¹ Yesu doki u danai, "A yan tā vuma roku uza u mmuku ma a'ali n re. ¹² Aku uza u kenu vi u tonukoi tata u ne, 'Tata, nākā mu ucanga u agadu u vā.' Aku tata u le, u pecike le ucanga u ne vi.

¹³ "An a yain a'ayin kenu, aku uza u kenu vi u purai utsari u ne vi gbā u kani ure ubana a uyamba u roku u mbāri. Pini nala, ucanga u ne u kotsoi a asu u ure u gbani, aku u rongoi ndishi n gbani. ¹⁴ An ucanga u ne u kotsoi gbā, aku kambulu ka uwai a uyamba vi, u uwai dem kambulu. ¹⁵ U ba u bolomgbonoi kaci n uza roku uza u uyamba vi, eyi tani u zuwa yi u woko kaliniki ka mburusunu. ¹⁶ U tsu ciga tā u lyai ilikulya i'ya mburusunu n tsu lyasa, shegai ko uza wa nākā yi ili wa.

¹⁷ "U tuwai u yawunsai, u danai, 'Agbashi a tata u vā a ḍa ḍe a'ā tā n ilikulya i'ya i rawa le hal i buwai, mpa tani na mari a ukuwā n kambulu. ¹⁸ Aṣākā n 'yāngā n bana a asu u tata u vā n dana, "Tata, n nusuka tā Kashilā kpm n nusuka vu tā. ¹⁹ U gan gbām a doku a isā mu maku ma vunu wa. Gonuko mu tyoku u uza u te a asuvu a agbashi a vunu." ²⁰ Aku u 'yāngai u banai a asu u tata u ne.

"Eyi ubuwi a mbāri, tata u ne wene yi, aku asuvayali a kani yi, u sumai u wambatsa yi wari yi a upapurusa.

²¹ "Aku maku mi ma tonuko yi, 'Tata, n yanka tā Kashilā unyushi, kpm n nusuka vu tā. U gan gbām a doku a isā mu maku ma vunu wa.'

²² "Shegai tata vi u tonukoi agbashi a ne, 'Yanyi maloko i tuko yi matogo ma ma lakai tsulobo, i uka yi. I uka yi makawani n akpata. ²³ Tukoi madyondyom ma pige ma nala mi i kida ma, tsu takumai, tsu yain ipeli. ²⁴ Kpaci maku ma na mari ma kuwā tā, shegai gogo-na u gono ḍe n uma. Wari u puwain tā, shegai gogo-na a wene yi ḍe.' Pini nala, a gitai uyan mazāngā.

²⁵ "A'ayin a nala yi, maku ma pige ma ne ma bana tā a kashina. Eyi n u goni, an u yain evu n kuwa, aku u panai a ka keme n a jeyi. ²⁶ U isai kagbashi ka roku ka kuwa ki u wece yi ili i'ya i tukoi ukuna u nala vi. ²⁷ U tonuko yi, 'Vangu u vunu u ḍa u gonoi. Tata u ḍe kpm u kidai madyondyom ma pige ma nala mi adama a ḍa u tsarā yi bawu usan u roku.'

²⁸ Aku uza u pige vi u yain upan, u 'yuwain u'uwa a kuwa ki. Tata u ne u wutai u rongoi yi uleshe. ²⁹ U wushunki tata u ne u danai, 'Wundya ve ayen a ushani a ḍa n gbashika vu, n kpāḍa tani ugorimuko udani u vunu wa. Gbā n nala, kain kā la ka vu nākā mu maku ma malala ma ma yan mazāngā n aje a vā wa. ³⁰ Shegai an maku ma vunu ma tuwai uza ḍa u puwain ut-sari u vunu a asu u ashankala, aku vu kidaga yi madyondyom ma pige ma nala mi.'

³¹ Aku tata u ne u tonuko yi, 'Maku ma vā, kain dem vā tā kabolo nā mpa, kpm i'ya baci dem i'ari i vā, i vunu i'ya dem. ³² Dere ḍa a yain mazāngā n ipeli adama a vangu u vunu ḍa wari u kuwai, shegai gogo-na u gonoi n uma. Wari u puwain, a wene yi kpm.' "

Agisani a kagbashi ka ugboji

16 Yesu doku u tonukoi atoni a ne, "A yan tã uza u utsari u roku uza da wari n uza da wa gubuga yi utsari u ne. A tonukoi uza u utsari vi, uza da wa gubuga yi utsari vi wa nangasa yi tã u da. ² Pini nala, u isa yi u danai, 'Ndya n panai na a kaci ka vunu? Nãkã mu tyoku da va tono n utsari u va, kpaci va lya kapala n ukirana n utsari u va wa.'

³ "Uza da wa guba utsari vi u tonukoi kaci ka ne, 'Uzakuwa u va u da na wa loko mu a asu u manyan ma va. Ndya ma yan? Mã n ucira u da ma cimba wa, kpam ma pana tã uwono u ufolu. ⁴ N reve tã ili i'ya ma yan gogo-na kotsu n tsarã ama da ka wusha mu a a'uwa a le, manyan ma va ma kotso baci.'

⁵ "Adama a nala u isa gbã ama da uzakuwa u ne wa tono atan. Aku u wecei uza u kagitã, 'I yain i'ya uza-kuwa u va wa tono vu?'

⁶ "U wushuki, 'Adele a pige a manivi a amangatawun.'

† "U tonuko yi, 'Tagarãda u vunu u da na, dusuku vu shadangu amangarenkupa.'

⁷ "U wecei kpam uza roku, 'Avu tani i yain i'ya a ka tono vu?'

"U wushuki u da, 'Akpakpa a ilya amangatawun.'

"Uza da wa guba utsari vi u tonuko yi, 'Tagarãda u vunu u da na korongu amanganishi.'

⁸ "Adama a nala uzakuwa u uza da wa guba utsari vi, u cikpala yi adama a ugboji u ne. Kpaci ama a likimba a gawunsa baci n ama a likimba u le, a la tã ama a katyashi ugboji cika."

⁹ Yesu lyai kapala u danai, "Adama a nala n tonuko da, yankai utsari u likimba u de manyan i bangã aza roku n u da tsarã i yain aje, pini nala, a'ayin a da baci utsari vi u kotsoi, a wushi da a a'uwa a da bawu a ka kotso.

¹⁰ "Uza da baci wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan tã n ukuna u maci a ukuna u pige. Uza da baci bawu wari n ukuna u maci a ukuna u kenu, wa yan n ukuna u maci a ukuna u pige wa. ¹¹ I yan baci ukuna u maci a asu u ubanã u icanga i likimba wa, nida a ka yan a nãkã da icanga i maci i zuba? ¹² Kpam i yan baci ukuna u maci n icanga i aza roku wa, ya wa nãkã da ili i'ya i'ari i de?

¹³ "Kagbashi kã la ka gbashika aza a a'uwa a re wa. Ucuu u kagbashi u nala wa kovo ta uza u te, aku u cigi uza u te. Ko tani u toni ukuna u uza u te, aku u goro u uza u te. Va fuda va gbashika Kashilã kabolo n utsari wa."

Yesu doki u wenishikei

(Matiyu 11:12-13; Matiya 5:31-32; Marku 10:11-12)

¹⁴ An Afarishi a panai nala, ele tani a wokoi acigi a ikebe a da, aku a cirãkpa yi. ¹⁵ U tonuko le, "Edã i tsu

† Yesu yankai kakundatsu ka asu ki manyan, kpam ka wenike tã kakumã ka manivi ki derere da kari n adele amangatawunkullã (800). †† Kakumã ka ilya ki a denge baci i'ya, ikebe ya rawa tã i'ya kayain ka manyan ka tsarã a kayen.

gonuko tã kaci ka de ama a da a'ari dere a a'eshi a ama. Shegai Kashilã ka reve tã atakasuvu a de. Ili i'ya ama a bidyai n tsupige cika, ili i icadi i'ya a kapala ka Kashilã."

¹⁶ Yesu doki u danai, "Mele ma Musa n itagarãda i Ntsumate, i'ya awenishiki a de hal ubana a a'ayin a Yahaya. A'ayin a Yahaya a da a gitãi uyan kubari ku tsugono tsu Kashilã, kpam ya dem wa modono tsarã u uwa pini. ¹⁷ Gbã n nala, wa laka tã shana zuba n iyamba a cimba, n u da udyani u te u kenu u tagarãda u Mele wa gusã.

¹⁸ "Uza da baci u asãkã uka u ne, u zuwai uza roku, tsishankala tsa wa yan n eyi. Uza da kpam u zuwai uka u da uza roku u asãkã, tsishankala tsa wa yan."

Uza u utsari n Li'azaru

¹⁹ Yesu doki u danai, "A yan tã uza u utsari u roku, uza da u tsu ukusa aminya a mini ma galura n a da a ka lada a pun a shinga, aku u rongo a upana kayanyan ka ne kain dem. ²⁰ A utsutsu u kuwa u ne, kafoloni ka roku ka pini a zuwai uza u kala Li'azaru. Ikyamba i ne gbã a'utsu a da. ²¹ U tsu ciga tã u lyai ilikulya i'ya i tsu rukpusã vuma vi wa lya baci ilikulya. Hal gbã nshe n tsu tuwusã tã nã n pedishi yi a'utsu yi.

²² "Kain ka te kafoloni ki ka kuwã, aku atsumate a zuba a canga yi ubana a asu u Ibirahi. Uza u utsari vi dem u tuwã u kuwã, aku cidãngu yi. ²³ Eyi a asuvu a akina a tsukonu wari a upana ikyamba, u gadigbai kaci ka ne u wenei Ibirahi mbari n Li'azaru a asu u ne. ²⁴ U isa yi u danai, 'Tata Ibirahi, pana asuvayali a va. Suku Li'azaru u uka kaci ka majubu ma ne a mini u tuwã u dakanku mu a kaletsu ka va. Kpaci ikyamba i'ya ma pana a asuvu a akina a na yi.'

²⁵ "Shegai Ibirahi danai, 'Maku ma va, ciba ndishi n vunu a likimba, vu soi kayanyan ka utsari u vunu. Li'azaru tani u panai ikyamba, shegai gogo-na kayanyan ka a ka neshe yi. Avu tani va pana ikyamba. ²⁶ Bamu n u nala, a mere ma tsunu n adã, kadãkã ka pini ka pige ka ka bishinka aza da a'ari a asu u de utuwã ara tsunu. Nala kpam aza da a'ari ara tsunu a ka pasamgbana utuwã ara de wa.'

²⁷ "Uza u utsari vi u danai, 'Tata, ma folo vu, vu suku yi a kuwa ku tata u va, ²⁸ kpaci mã tã n atoku a'ali ama a tawun. U ba u rono le atsuvu, kotsu ele dem a tuwã a asu u upana u ikyamba u na vi wa.'

²⁹ "Shegai Ibirahi tonuko yi, 'A'ã tã n itagarãda i Musa nã i Ntsumate, asãkã a panãka le.'

³⁰ "Aku u danai, 'Nala wa, tata Ibirahi, uza roku a asuvu a akushe u bana le baci, a ka kpatala tã a asãkã tsicingi tsu le.'

³¹ "Ibirahi tonuko yi, 'A panãka baci itagarãda i Musa nã i Ntsumate wa, ko uza roku u 'yãngã baci a asuvu a akushe wa fuda wa zuwa le a asãkã tsicingi tsu le wa.'"

Pana uwonvo u uyan unyushi

(Matiyu 18:6-7; Matiya 18:21-22; Marku 9:42)

17 Yesu tonukoi atoni a ne, "U kanã tã ili i'ya ya zuwa uza u rukpã i tuwã, shegai ter n u uza da

wa zuwa i tuwā. ² Wa laka t̄a shana a sirāka yi katali ka kira a udyoku u ne a varangu yi a kushivā, n u da wa zuwa uza u te a asuvu a mmuku n kenu n na u nusa.

³ Adama a nala, kiranai n kaci ka de.

"Utoku u vunu u nusuka vu baci, barana yi. U folo vu baci, vu cimbusukā yi unyushi u ne. ⁴ U nusuka vu baci kushindere a kain ka te, aku kpm u tuwāi ara vunu kushindere u foloi, vu cimbusukā yi."

⁵ Atoni a ne a tonuko yi, "Doku upityanangu u tsunu!"

⁶ U tonuko le, "A da baci i'ari n upityanangu kenukulu tyoku u ucun u musta, she i tonuko makuli ma na mi, 'Mudā vu ba vu shigbā kaci ka vunu a kushivā.' She tani u toni udani u de.

⁷ "A dana a asuvu a de, uza roku wā n kagbashi ka ka limusuka yi ko kpm wa lināsaka yi ncon. U wutā baci a kakamba u rawai, uzakuwa wa laza wa tonuko yi, 'Tuwā vu dusuku vu lyai ilikulya.'? Wa yan nala wa.

⁸ Shegai wa tonuko t̄a kagbashi ki, 'Fobusuko mu ilikulya, aku vu fobuso kaci ka vunu tsarā vu tuko mu ilikulya. N kotso baci ulya n uso, aku avu lyai.' ⁹ Wa cikpa kagbashi ki an u yain ili i'ya u tonuko yi u yain? Ko kenu. ¹⁰ Edā dem nala, i yan baci i'ya a da i yain, she i dana, 'Atsu agbashi a da gai gbani, kpaci i'ya i gain tsu yain i'ya tsu yain koshi.'"

Utānāsā u nkutu kupa

¹¹ Kain ka te, Yesu wa bana a Urishelima, wa wala a karen ka Samariya n Galili. ¹² Tyoku da wa uwa a une u roku, nkutu n roku ama kupa a shamgbai a mb̄ari, ¹³ aku 'yangasāi alagatsu a le tsarā a shamkpa yi, a danai, "Yesu Asheku, pana asuvayali a tsunu."

¹⁴ An u wene le, u tonuko le, "Walai i ba i wenike kaci ka de a asu u adarākp̄i." Tyoku da a'ari a nwalu, aku a t̄anāi.

¹⁵ An uza u te a asuvu a le u wenei a t̄anāsā yi, aku u kpatalai u gonoi n u cikpali Kashilā n ucira. ¹⁶ U kudāngi a kapala ka Yesu w̄ari a ucikpa. Vuma vi tani uza u Samariya u da.

¹⁷ Yesu wece yi, "Ma wundya eda ama kupa aza da a t̄anāsāi vi, ama kuci vi alyate? ¹⁸ A tsarā uza da wa gono u cikpala Kashilā wa, she kamoci ka na koshi."

¹⁹ Yesu tonuko yi, "'Yāngā vu yain nwalu n vunu, upityanangu u vunu u t̄anāsā vu de."

Utuwā u tsugono tsu Kashilā

(Matiyu 24:23-41; Marku 13:32-37)

²⁰ Pini nala, Afarishi a wece yi kain ka tsugono tsu Kashilā tsa tuwā. U wushunku le, "Utuwā u tsugono tsu Kashilā n a'eshi a da a ka wene tsa wa. ²¹ Kpm a ka dana, 'Tsa naha,' ko 'Tsa nide,' wa. Kpaci a asuvu a de a da tsugono tsu Kashilā tsari."

²² U tonukoi atoni a ne, "A'ayin a'ā t̄a a utuwā a da ya bolo uwene kain ka te a asuvu a a'ayin a Maku ma Vuma, shegai ya wene wa. ²³ Ama a ka tonuko dā t̄a, 'Aya de,' ko 'Aya na.' Kotsu i bana wa, kpm i tono le wa.

²⁴ Kpaci tyoku da ulada u tsu wutā walu a zuba aku u ladai a kabon ka na ubana a ka nide, nala Maku ma Vuma ma woko a kain ka ne. ²⁵ Shegai u k̄anā t̄a u

pana ve ikyamba icun kau-kau, ama a a'ayin a na kpm a 'yuwan yi.

²⁶ "Tyoku da w̄ari a a'ayin a Nuhu, † nala dem wa woko a a'ayin a Maku ma Vuma. ²⁷ A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi uyansa iyolo n a wutukpi iyolo, hal kain ka Nuhu uwai a kpatsu. Aku mini ma pige ma tuwāi ma kaduwan le gbā.

²⁸ "Nala dem a yain a a'ayin a Lutu. † A rongoi a ulya n a soyi, a rongoi a utsilāsa n a dengi, a rongoi a iceshi n a masi. ²⁹ Shegai kain ka Lutu wutāi pini a Sodom vi, a roi akina n k̄anā ka akina a eri. A kaduwan le gbā. ††

³⁰ "Nala dem wa woko a kain ka utuwā u Maku ma Vuma. ³¹ Kain ka nala ki, uza da baci w̄ari a asu u uwunvugusa, ‡ aku ucanga u ne a asuvu a kuwa, she u dana wa ba wa bidya u da wa. Nala dem uza da w̄ari a kashina, u gono a kuwa wa. ³² Cibai n uka u Lutu!

††³³ Uza da baci dem wa ciga u wauwa uma u ne, wa namba t̄a u da. Shegai uza da baci dem u nekei uma u ne, wa wauwa t̄a u da. ³⁴ N tonuko dā, n kayin ka nala ki, ama a re a ka vaku t̄a a ivamkpatsu i te, a ka a bidya t̄a uza u te a asākā uza u te. ³⁵ Aka a re a ka wurya t̄a a katali ka kira ka te, a ka bidya t̄a uza u te, a asākā uza u te. [³⁶ Ama a re a ka bana t̄a a kashina ka te, a bidya uza u te a asākā uza u te.]" ‡‡

³⁷ A wece yi, "Asheku, nte wā la vi?"

U wushunku le, "A asu u da kakushe k̄ari, nte asakali a tsu bolomgbono pini."

Agisani a marānā n uza u afada

18 A'ari pini, Yesu yankai atoni a ne agisani tsarā u wenike an u gain a rongo a uyansa kavasus bawu ubulā. ² U danai, "A ilyuci i roku a yan t̄a uza u afada u roku uza da bawu wa pana uwonvo u Kashilā, kpm u wulā uza wa. ³ A ilyuci yi tani, marānā ma roku ma pini uza da u rongoi ubansa ara ne n u foli u yanka le afada a da a'ari dere a mere ma ne n utokulalu u ne.

⁴ "W̄ari u 'yuwan t̄a, shegai u tuwāi u danai a katakasuvu ka ne, 'Ko u wokoi bawu ma pana uwonvo u Kashilā, kpm ko bawu n wulāi uza, ⁵ tyoku da marānā ma na ma damgbarasa mu ma yanka le t̄a afada a da a'ari dere. Kute wa, wa togboluso mu t̄a n utuwusā kure kure.'" ⁶ Aku Asheku a danai, "Panai ili i'ya uza u afada u cing-i u na vi u danai. ⁷ Ya wundya Kashilā ka yanka adangi a ne a da a ka sākā yi kaara n kayin ukuna u da w̄ari dere wa? Wa b̄arākp̄a a asu u uwushunku le da? ⁸ N tonuko dā, wa yanka le t̄a ukuna u da w̄ari dere gogo. Shegai, a'ayin a da baci mpa Maku ma Vuma n tuwāi, ma cina gbām ama ushani n upityanangu a likimba?"

Agisani a Kafarishi n kawushi ka utafa

⁹ Yesu yanka le agisani a aza roku aza da a bidyai kaci ka le ama a maci a da, aku a goroi aza da a buwai. U

† 17:26 Kag. 6:5-8. †† 17:29 Kag. 18:20-19:25. ‡ Luka korongi, "ama a zuba ukupā." Asu u da Yesu rongoi, ma da a tsu ma tyoku da uza wa kumba a zuba u kupa u rongo ko u wunvugusa pini. †† 17:32 Kag. 19:26. ‡‡ Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarāda u Luka a kalatsa t̄a makpandā ma 36.

da, ¹⁰ "Ama a roku ama a re, a uwai a Kuwa ku Kashilā uyan kavasu. Uza u te Kafarishi ka, uza u ire tani kawushi ka utafa. ¹¹ Kafarishi ki ka 'yangai ka shamgbai ka yanka kaci ka ne kavasu ka na ki, u da, 'Kashilā, n cikpa vu tã an u wokoi mpa m̄ tyoku u ama da a buwai wa. Wata, aza a magalākā, aza da bawu a ka yan dere, ashankala, ko kpm tyoku u kawushi ka utafa ka na ki. ¹² N tsu yan tã kakuli kure a asuvu a a'ayin a shindere. Kpm n tsu wutukpā tã u te a asuvu a kupa a ili i'ya baci dem n tsarai.'

¹³ "Kawushi ka utafa ki tani kari kushani dan. U wushuku gbam u gadigba kaci ka ne a zuba wa, shegai u shamgbai wa lapa makamba ma ne adama a katsumā ka limā, n u dansi, 'Kashilā, pana asuvayali a vā, mpa uza u unyushi u cingi u da.'

¹⁴ "N tonuko dā, kawushi ka utafa ka na ka gono tã a kuwa n katakasuvu ka ne dere a kapala ka Kashilā. Tyoku uza nide u dā wa. Kpaci uza dā baci u bidyai kaci ka ne ili i roku, a ka vakunku yi tã. Uza dā baci kpm u vakunki kaci ka ne, a ka 'yangasā yi tã."

Yesu nā mmuku n kenu
(Matiyu 19:13-15; Marku 10:13-16)

¹⁵ A'ari pini, ama a ka tukuso Yesu mmuku n kenu n kenu kotsu u sawa le. An atoni a ne a wenei nala, a barana le. ¹⁶ Shegai u isai mmuku ara ne u danai, "Asakai mmuku n tuwā ara vā, bishinka le wa. Kpaci tsugono tsu Kashilā tsu icun i le tsa. ¹⁷ Mayun n tonuko dā, gbā uza dā baci bawu u wushai tsugono tsu Kashilā tyoku u maku ma kenu, wa uwa tsa wa."

Uzapige uza u utsari
(Matiyu 19:16-30; Marku 10:17-31)

¹⁸ Uzapige u roku u wecei Yesu, "Kawenishiki ka shinga, ndya ma yan n tsarā uma u da bawu wari n utyoku?"

¹⁹ U wushunku yi, "Ndya i zuwai vu isa mu uza u shinga? Uza u shinga wā la wa, she Kashilā koshi. ²⁰ Vu reve tã gai Mele ma na mi: 'Kotsu vu vaku n uka dā bawu wari u vunu wa. Kotsu vu wuna uma u vuma gbani wa. Kotsu vu boko wa. Kotsu vu siraka kaban kabetsu wa. Vu nakā tata nā mma u vunu tsupige.' " †

²¹ Aku uzapige vi u danai, "Tun mpa kenu dā m̄ari a utono ili i na yi."

²² An Yesu panai nala, u tonuko yi, "Hal n gogo-na ili i te i'ya pini i gusā vu. Denge gbā ili i'ya v̄ari n i'ya, vu pecike aza a unambi. Va yan tã n utsari a zuba. Aku vu tuwā vu tonu mu."

²³ An u panai nala, ukuna u balā yi cika, kpaci uza u utsari u da cika. ²⁴ Yesu wundyana yi u danai, "U wuyana tani n ni uza u utsari u uwa a tsugono tsu Kashilā! ²⁵ U la tã shana karakuma ka wura a kpele ka kujulu, n u dā uza u utsari wa uwa a tsugono tsu Kashilā."

²⁶ Aza dā a panai kadyanshi ki a danai, "Nala baci, ya wā la vi wa tsarā iwauwi?"

²⁷ Shegai Yesu danai, "Ili i'ya baci bawu vuma wa fuda wa yan, Kashilā ka fuda tã ka yan i'ya."

²⁸ Bituru danai, "Atsa na tsu asakā de gbā i'ya tsari n i'ya, tsu tonu vu."

²⁹ Yesu tonuko le, "Mayun n tonuko dā, uza u fuda baci u asakai kuwa ku ne, u asakai uka u ne, u asakai atoku a ne, u asakai kpm isheku i ne, wā tã n katsupi. Uza u fuda baci dem u asakai mmuku n ne gbā adama a tsugono tsu Kashilā, ³⁰ wa wusha tã ili i'ya i lai i'ya u asakai a'ayin a gogo-na. Kpm n a'ayin a dā a ka tuwā, wa wusha tã uma u da bawu wari n utyoku."

Yesu doki u danai tyoku dā wa kuwa
(Matiyu 20:17-19; Marku 10:32-34)

³¹ Yesu isai Kupanamere yi paki, u tonuko le, "Atsa na tsa bana a Urishelima. Gbā ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka Maku ma Vuma a akere a nsumate ya shadangu tã. ³² Kpaci a ka neke yi tã a akere a Awulawa, a yanka yi majari, a goruso yi, a cikpunkā yi atatsā. ³³ A ka bawan yi tã, a wuna yi, aku u 'yangā a kain ka tatsu."

³⁴ Shegai ko ukuna u te a fuda a reve a asuvu a ili i'ya u tonoi vi wa. Kpaci sokongu dā a sokongi u da, a reve ili i'ya u danai wa.

A kukpai a'eshi a karumbā
(Matiyu 20:29-34; Marku 10:46-52)

³⁵ An Yesu yain evu n Jeriko, karumbā ka roku kari a ikengi i ure wa folo. ³⁶ An u panai kakumā ka ama a ka wura, aku u wecikei ko ndya a ka yan. ³⁷ A tonuko yi, "Yesu uza u Nazara dā wa wura."

³⁸ U 'yangasai kalagatsu u danai, "Yesu Maku ma Dawuda, pana asuvayali a vā!"

³⁹ Aku aza dā a'ari a kapala a barana yi u pada. Shegai u lapulai u salai cika, "Maku ma Dawuda, pana asuvayali a vā!"

⁴⁰ Aku Yesu shamgbai, u zuwai a tuko yi ara ne. An u rabai evu n eyi, u wece yi, ⁴¹ "Ndya va ciga n yanka vu?" U danai, "Asheku, ma ciga n wene asu."

⁴² Yesu tonuko yi, "Wene asu, upityanangu u vunu u tanasā vu de." ⁴³ Kute-kute u wenei asu. U tonoi Yesu n u cikpalasi Kashilā. An ama a wenei nala, ele dem a cikpalai Kashilā.

Zaka kawushi ka utafa

19 Kain ka te, Yesu uwai a Jeriko, wa wura pini. ² Aku uza roku uza u kala Zaka, uzapige u dā a asuvu a aza dā a ka wusha utafa, kpm uza u utsari dā. ³ Wa ciga u wene Yesu, shegai u fuda u wene yi wa, adama a kakumā ka ama, kpaci eyi magbidi ma. ⁴ Aku u sumai u yuwai makuli, kotsu u wene yi kpaci nte wa tonu pini.

⁵ An Yesu rawai pini a asu vi, u gadigbai kaci u tonuko yi, "Zaka, cipā gogo! Ara a kuwa ku vunu ka ma cipā." ⁶ U yain maloko u cipai, u wusha yi n ipeli.

⁷ An a wenei nala, gbā le a gitai tsali, a danai, "A kuwa ku uza u unyushi u cingi u da u cipai."

† 18:20 Uwt. 20:12-16; U.Ml. 5:16-20.

⁸ Zaka 'yangai kushani, u tonukoi Asheku, "Asheku, ma pece tã utsari u vã kure, ma nãkã tã aza a unambi kapashi ka te. Uza ða baci dem n wusai ili, ma gonuko yi tã i'ya n wusa yi i'ya vi hal kunishi."

⁹ Yesu tonuko yi, "Ara iwauwi i tuwã tã a kuwa ku na ki, kpaci vuma u na dem maku ma Ibrahi ma. ¹⁰ Mpa Maku ma Vuma n tuwã tã n zami i'ya i puwain, n wauwa kpam i'ya."

Agisani a ikebe i irim kupa

(Matiyu 25:14-30)

¹¹ Ele n a pani nala, Yesu lyai kapala n u tonusuko le agisani, kpaci wã tã evu n Urishelima. Kpam a ka wundya yavu tsugono tsu Kashilã tsa tuwã kute-kute. ¹² U danai, "Vuma roku u ða uza u tsugono, u banai a ilyuci i roku i mbãri, u wushi tsugono aku u gono. ¹³ U isã agbashi a ne kupa u nãkã le ikebe i zinariya i te i te. [†] U tonuko le, 'Yankai i'ya tsilaga hal nã n goni.'

¹⁴ "Shegai ama a ilyuci i ne a 'yuwan yi, hal a sukunku yi azapige a danai ele a ka ciga u lyai tsugono a kaci ka le wa.

¹⁵ "Gbã n nala, an u tsãrã tsugono tsi, aku u gonoi. U zuwai a isãkã yi agbashi a ða u nãkã ikebe yi u wene ili i'ya a tsãrã a asu u tsilaga tsu le.

¹⁶ "Pini nala, uza u kagitã u tuwã ara ne u danai, 'Ukebe u te u vunu u tuko tã ikebe kupa.'

¹⁷ "U tonuko yi, 'A danãsa vu kagbashi ka shinga! An u wokoi a cina vu uza u maci a kaci ka ili i kenu. Wusha tsugono tsu ilyuci kupa i woko katsupi ka malen ma manyan ma vunu.'

¹⁸ "Uza ire u tuwã u tonuko yi, 'Ukebe u te u vunu u tuko tã ikebe i tawun.'

¹⁹ "Eyi dem u tonuko yi, 'A nãkã vu tã tsugono tsu ilyuci i tawun.'

²⁰ "Uza roku kpam u tuwã u danai, 'Uzapige, ukebe u te u vunu u ða na, a makashi ma n sirai u ða n sokongi. ²¹ Kpaci ma pana tã uwonvo u vunu, adama a ða bawu vãri yuwu. Vu tsu bidya tã ili i'ya bawu vu zuwai. Vu cai kpam ili i'ya bawu vu cei.'

²² "U tonuko yi, 'Kagbashi ka cingi, ma kidãga vu tã ugana a kaci ka ili i'ya vu danai n unã u vunu. Dana vu reve tã bawu mãri yuwu? Uza ða n tsu bidya ili i'ya bawu n zuwai? N cai kpam ili i'ya bawu n cei? ²³ Ndya i zuwai bawu vu bankai ukebe vi a kuwa ku ikebe, tsãrã n gono baci n wushi i'ya hal n apashani?'

²⁴ "U tonukoi aza ða a'ãri pini a asu vi, 'Wushai ukebe vi a kukere ku ne, i nãkã uza ða wãri n ikebe kupa vi.'

²⁵ "A tonuko yi, 'Asheku, wã tã tani n ikebe kupa.'

²⁶ "U da, 'N tonuko ðã, uza ða yankai ili i'ya a nãkã yi manyan mai, aya a ka doku. Uza ða kpam bawu u yain ili, i kenu i'ya wãri n i'ya vi, she a wusa yi i'ya. ²⁷ Atokulalu a vã a nala yi aza ða bawu a ka ciga n lyai tsugono a kaci ka le ki, tuko le na a kapala ka vã a wuna le.'"

† Kondo "Ikebe i zinariya" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubangã.

Aza a Urishelima a ryabusai Yesu

(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Yahaya 12:12-19)

²⁸ An Yesu danai nala, aku u lazai n atoni a ne, wa bana a Urishelima. ²⁹ An u yain evu n Betafaji n Batani a asu u masasa ma a ka isã Masasa ma Zayitum, u suki atoni a ne ama a re. ³⁰ U tonuko le, "Uwai a une u ða wãri nala a kapala ka ðe ki. N u'uwa u ðe, ya wene tã maku ma makparyagi usiri ma bawu kotsu uza u yuwã. I surukpa ma i tuko. ³¹ Uza ða baci dem u wece ðã 'Ndya i zuwai ya surukpa ma?' I tonuko yi, 'Asheku a ða a ka ciga ma.'"

³² Aku aza ða a suki vi a lazai a ba a cinai tyoku ða u tonuko le vi. ³³ A'ãri pini a usurukpa makparyagi mi, aku aza a ili yi a tonuko le, "Adama a iyen a ða ya surukpa makparyagi mi?"

³⁴ A danai, "Asheku a ða a ka ciga ma."

³⁵ Aku a tukoi ma a asu u Yesu. A polusoi aminya a le a zuba u makparyagi mi. A tadangi Yesu pini a zuba. ³⁶ Wãri a asuvu a nwalu, aku ama a polusoi aminya a le a ure.

³⁷ An u rawai evu n kagidãli ka Masasa ma Zayitum, gbã kakumã ka atoni a ne a gitã mazangã a ka cikpala Kashilã n kalãgãtsu ka ucira adama a ukunosavu u ða a wenei. ³⁸ A danai, "Uza u unã u shinga ða Magono ma ma tuwã a asuvu a kala ka Magono ma Zuba! Ndishi n shinga a zuba, tsupige kpam a asu u Kashilã!" †

³⁹ Afarishi a roku a asuvu a kakumã ki a tonuko yi, "Kawenishiki, barana atoni a vunu!"

⁴⁰ Aku u danai, "N tonuko ðã, ko ama a pada baci bi-ni, she atali a gitã isali i mazangã."

⁴¹ An u rawai evu n Urishelima u wenei ilyuci yi, aku u sãkã i'ya. ⁴² U danai, "A'ãri a dana vu reve ili i'ya ya tuko ndishi n shinga, shegai gogo-na i'ã tã usokongi ara vunu. ⁴³ A'ayin a ka tuwã tã a ða atokulalu a vunu a ka maka vu agãlãlã a kasaga ka vunu ukyawan, a kpa- ða vu ko nte wa. ⁴⁴ A ka wãsa vu tã hal she a iyamba avu n ama a vunu gbã. A ka asãkã katali a zuba u utoku u ne a asuvu a vunu wa, an bawu vu wushai kune ku Kashilã a'ayin a ða ku tuwã ðã."

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashilã

(Matiyu 21:12-17; Marku 11:15-19; Yahaya 2:13-22)

⁴⁵ Aku Yesu uwai a Kuwa ku Kashilã u gitã uloko aza a tsilaga. ⁴⁶ U tonuko le, "Ukorongi u ða wãri, a danai, 'Kuwa ku vã ka woko tã kuwa ku kavas,' shegai i gonukoi ka 'kaburu ka aza a magalãkã.' " †

⁴⁷ Kain dem, u tsu wewishike tã a Kuwa ku Kashilã, shegai adarãkpi a pige, n awenishiki a Mele, n azapige a ama a zamai a wuna yi. ⁴⁸ A nambai tyoku ða a ka yan n eyi, kpaci kadyanshi ka ne ka purã tã ama ataka-suvu.

†† 19:38 Ishp. 118:26. ‡ 19:46 Isha. 56:7; Iri. 7:11.

Keci a kaci ka ucira u Yesu
(Matiyu 21:23-27; Marku 11:27-33)

20 Kain ka te, tyoku da Yesu wari a uwenishike ama a Kuwa ku Kashiḷa, n u yanyi Kadyanshi ka Shinga ka Kashiḷa. Pini nala, adarakpi a pige n awenishiki a Mele kabolo na nkoshi n pige, a tuwai ara ne. ² A danai, "Tonuko tsu, n ucira u eni u da va yansa ili i na yi, kpam ya naka vu u da?"

³ U wushunku le, "Mpa dem ma yan da ta keci. Tonuko numu, ⁴ ulyubugu u Yahaya, a zuba da u wutai ko a asu u ama?"

⁵ A dansai utyoku u le, a danai, "Tsu dana baci, 'A zuba da,' wa dana ta, ndya i zuwai tsu kpadai uwushuku n eyi? ⁶ Tsu dana baci, 'A asu u ama,' ama yi a ka varasa tsu ta, kpaci a bidya ta Yahaya matsumate ma."

⁷ Aku a wushuki, "Tsu reve a asu u da u wutai wa."

⁸ Yesu tonuko le, "Nala kpam mpa dem ma tonuko da ko ucira u eni u da ma yansaka ili i na yi wa."

Agisani a azamaninga a cingi
(Matiyu 21:33-46; Marku 12:1-12)

⁹ Yesu gitai uyanka ama agisani a na yi, u danai, "Vu-ma roku u da u yain kashina ka cinwi, aku u nakai acimbi a roku haya. U lazai a uyamba u roku u ba u barakpai. ¹⁰ An a'ayin a uta a yain, u suki kagbashi ka ne ka roku a asu u aza a haya yi, tsara a naka yi a asu-vu a ucanga u kashina vi. Shegai acimbi yi a lapa yi, a loko yi akere a de. ¹¹ U suki kpam kagbashi ka roku, eyi dem a lapa yi, a yanka yi uwono, a loko yi akere a de. ¹² U doki u suki uza u tatsu, eyi tani a zumgbusa yi, aku a loko yi."

¹³ "Uza kashina vi u danai, 'Ndya ma yan? Ma suku ta maku ma va ma ma ciga. Gaawan a ka wene ta karinga ka ne.'

¹⁴ "Shegai an acimbi yi a wene yi, a tonukoi kaci ka le, 'Maku ma kagitā ma ne ma na vi. Tsu wuna ni tsara agadu yi a woko a tsunu. ¹⁵ Aku a wutukpa yi a uroto u kashina vi a wuna yi.'

"Ndya wa uza u kashina vi wa yan? ¹⁶ Wa tuwa ta u wuna acimbi yi, u naka aza roku kashina ki."

An ama yi a panai nala, a danai, "Kashiḷa ka jebige!"

¹⁷ Shegai Yesu webele le, u danai, "Ndya kalen ka ili i'ya i'ari ukorongi a tagarada u Kashiḷa? † 'Katali ka aza a kuma a 'yuwain, ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.'

¹⁸ Uza da baci dem u rukpai a zuba u katali ka nala ki, wa koduso ta. Shegai ka rukpa baci ka varai uza, ka yuruwa yi ta."

Utsupa u utafa ara Kaisa Magono
(Matiyu 22:15-22; Marku 12:13-17)

¹⁹ Aku awenishiki a Mele n adarakpi a pige a zamai ure u da a ka kana Yesu pini a a'ayin a nala yi, kpaci a reve ta a kaci ka le ka u yain agisani yi. Shegai a panai uwonvo u ama.

²⁰ A gitā yi uwandasa, a suki aza a akalu, ele tani a yain yavu aza a mayun a da. A ka ciga a kana yi n kadyanshi ka ne, tsara a banka yi a asu u uza u tsug-ono a yan yi mavura. ²¹ A wece yi, "Kawenishiki, tsu reve ta kadyanshi ka vunu n uwenishike u vunu u maci u da. Ya dem unā u te u da vu bidya yi, kpam ure u Kashiḷa u da va wenishike mai. ²² U gan tsu tsupa utafa ara Kaisa magono, ko tsu kpadā utsupa?"

²³ Eyi tani u revei wanda da a ka wanda yi, aku u tonuko le, ²⁴ "Wenike numu ukebe u azurufa. † Kulu n kala ka yai ka kari pini a ukebe vi?"

A danai, "Ku Kaisa ka."

²⁵ Aku u tonuko le, "Nakai Kaisa ili i'ya i'ari i Kaisa, Kashiḷa kpam i naka yi ili i'ya i'ari i Kashiḷa."

²⁶ A fuda a kana yi n kadyanshi ka u yain a kapala ka ama wa. Adama a majiyan ma uwushuku u ne, a padai bini.

Keci a kaci ka u'yangā u ukpa
(Matiyu 22:23-33; Marku 12:18-27)

²⁷ Ama a roku a da pini aza a Sadusi,† a tuwai ara Yesu. Ama a na yi alya aza da a danai u'yangā u ukpa wa la wa. ²⁸ A wece yi, "Kawenishiki, Musa koronku tsu ta, u danai, 'Uza u kuwa baci u asakai uka bawu mmuku, u kana ta utoku u ne u sotoku uka vi, u matsaka yi mmuku.' ²⁹ A yan ta ama roku ama a shindere, uza n utoku. Uza u kapala u zuwai uka, u kuwai u asaka maku wa. ³⁰ Uza u ire u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai bawu maku. ³¹ Uza u tatsu kpam u sotuki marana mi, eyi dem u kuwai. Nala gba ama a shindere yi a zuwusai uka vi, hal a kuwusai gba le, uza wa la u asakai maku wa. ³² A makorishi, uka vi dem u kuwai. ³³ An u wokoi gba ama a shindere a le a zuwusa yi vi, uka u yai u da wa woko a a'ayin a u'yangā u ukpa?"

³⁴ Yesu wushuki, "Ama a gogo-na a ka yansa ta iyolo n a wutukpi iyolo. ³⁵ Shegai aza da baci a wenei a gain a uwa a'ayin a da a ka tuwa, kpam n u'yangā u ukpa vi, a ka yan iyolo ko a wutukpa iyolo wa. ³⁶ A ka doku a ka kuwa wa, kpaci dere da a'ari n atsumate a zuba, kpam mmuku n Kashiḷa n da an a wokoi mmuku ma u'yangā u ukpa n da. ³⁷ Ukuna u akushe n u u'yangā u ukpa tani, Musa dem dana ta a ukuna u maku ma madanga ma ma tasa akina a asu u da u isaḷ Magono ma Zuba 'Kashiḷa ka Ibrahi, n Kashiḷa ka Ishaku, n Kashiḷa ka Yakubu.' †³⁸ Eyi Kashiḷa ka akushe ka wa, shegai ka aza a uma ka, kpaci ara ne ya dem wa ta n uma."

³⁹ Aku aza roku a asuvu a awenishiki a Mele yi a danai, "Kawenishiki, vu wushuku ta dere." ⁴⁰ Pini nala, uza u doku u kawan u wece yi ukuna wa.

Kawauwi ki Maku ma yai ma?
(Matiyu 22:41-46; Marku 12:35-37)

⁴¹ Aku Yesu wece le, "Nida a ka a dana Kawauwi Maku ma Dawuda ma? ⁴² Dawuda n kaci ka ne u danai a Tagarada u Ishipa,† 'Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a va, dusuku a ulyaki u va, ⁴³ hal she n tadangu

† 20:17 Ishp. 118:22.

†† Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga. ‡ 20:37 Uwt. 3:6.

vu a zuba u atokulalu a vunū.^{†44} Dawuda isa yi baci 'Asheku', nida wa yansa u gono u woko maku ma ne?"

Yesu baranai ama a kaci ka awenishiki a Mele

(Matiyu 23:1-36; Marku 12:38-40)

⁴⁵ Yesu tonukoi atoni a ne a kapala ka ama gba, ⁴⁶ "Kiranai n awenishiki a Mele aza da a ka ciga kutambu n aminya a pige, a ka ciga a danasa le a kuden n tsupige. Kpam a lai uciga u asu u ndishi u da u lai tsulobo a agata a Kashila, n asu u shinga u asu u abiki. ⁴⁷ Alya a lyai ucanga u nranan, n a yanyi kavasū ka ugadi adama a ukimbusa u a'eshi. Iacun i ama a nala yi, a ka yan le ta mavura cika."

Kune ku marana

(Marku 12:41-44)

21 Kain ka te, Yesu wari a Kuwa ku Kashila, aku u gadi gbai kaci ka ne u wenei tyoku da aza a utsari a ka zuwusa ikebe i le a asu u zuwusa ikebe. ² U wenei kpam marana ma roku uza u unambi, ma zuwai pini irim i re i kenu ^{††} a asuvu. ³ Pini nala, u da, "Mayun n tonuko da, ili i'ya marana uza u unambi u nala u zuwai, i la ta gba ili i'ya ele a zuwusai. ⁴ Kpaci gba le a asuvu a utsari u le u da a kenei a zuwusai. Shegai eyi a asuvu a unambi u ne u da u bidyai gba ikebe i ulyaka ilikulya i ne."

Iryoci i a'ayin a makorishi

(Matiyu 24:1-2; Marku 13:1-2)

⁵ Aza roku a asuvu a atoni a ne, a'ari a kadyanshi tyoku da a kalai Kuwa ku Kashila n atali a shinga, n kune ku a nakai Kashila. Shegai Yesu danai, ⁶ "Gba ili i'ya i wenei pini na, a'ayin a'ga ta a utuwa a da ko katali ka te a ka asaka utadangi a zuba u utoku u ne, bawu a wasai ka wa."

Upana u ikyamba u pige u da wa tuwa

(Matiyu 24:3-14; Marku 13:3-13)

⁷ Pini nala, a wece yi, "Kawenishiki, nwere da ukuna u nala vi wa gitag? Iacun i iryoci i eni i'ya a ka wenike ya ciga baci ugita?"

⁸ U tonuko le, "Kiranai kotsu uza roku u puwunsa da wa. Ama ushani a ka tuwa ta n kala ka va a dana alyai Kirisiti Kawauwi. Kpam a dana, 'A'ayin a yan de evu.' Kotsu i toni le wa. ⁹ A'ayin a da baci i panai ukuna u kuvon n ibili, kotsu i giruwa wa. U kana ta ukuna u nala u gitag, shegai makorishi ma kotsu wa."

¹⁰ U tonuko le kpam, "Kaletsu ka ama ka 'yangasaka ta kaletsu ka ama, tsugono kpam tsu 'yangasaka tsugono. ¹¹ Iyamba ya gbadag ta a asu kau-kau, n kambulu n usara a asu kau-kau. A ka yan ta ili i uwonvo n ikunesevu i pige i pige a zuba.

¹² "Shegai kahu ukuna u nala u gitag, a ka kana da ta a yan da mavura. A banka da a agata a Kashila n a'uwa a a'ali. A banka da a asu u azapige na ngono adama a

kala ka va. ¹³ Nala wa woko da ta ure u da ya yanka le kadyanshi ka va. ¹⁴ Shegai i vakunku atakasuvu a de, i dambula n tyoku da ya gonuko kadyanshi wa. ¹⁵ Kpaci mpa ma naka da ta ucira n ugboji u da bawu atokulalu a de a ka fuda a nanamgbana, ko a nani u da wa. ¹⁶ Hal n isheku i de n atoku a de n kumaci ku de, n aje a de a ka neke da ta, hal a wuna gbam aza roku a asuvu a de. ¹⁷ Ya dem wa 'yuwan da ta adama a kala ka va. ¹⁸ Shegai ko kenji ka kaci ka de ka te ka la ka namgba wa. ¹⁹ Akawunki a de a da a ka wauwa da."

Uwacinsa u Urishelima

(Matiyu 24:15-21; Marku 13:14-19)

²⁰ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "A'ayin a da baci i wenei asoje a kyawain Urishelima, u gan ta i reve an a yain evu n uwacinsa u da. ²¹ Adama a nala, asaka aza da a'ari a uyamba u Yahuda a suma a bana a nsasa. Aza da a'ari a ilyuci a wuta a suma, kpam aza da a'ari a une kotsu a uwa a asuvu a ilyuci wa. ²² Kpaci a'ayin a katsupi ka upana u ikyamba a da, tsara a shadangu i'ya i'ari ukorongi. ²³ Ter de aka a atsuma n aza a mmuku n shili a a'ayin a nala yi! Kpaci a ka yan ta upana u ikyamba u pige a uyamba vi, aku upan u Kashila u rukpa a kaci ka ama ki. ²⁴ A ka wuna ta aza roku n iburundu, a kanasa kpam aza roku a bansaka le a asu u tsugbashi a iyamba i likimba. Awulawa kpam a ka kpatsa ta Urishelima hal a'ayin a Awulawa a shadangu."

Utuga u Maku ma Vuma

(Matiyu 24:29-31; Marku 13:24-27)

²⁵ Yesu doku u danai, "A ka wene ta iryoci a kaara n uwoto n atala. A likimba kpam, aletsu a ama a ka dambula ta cika. A dambula cika adama a mawura ma kushiva n abali. ²⁶ Ama a ka limusa ta adama a uwonvo, n a pani uwonvo u ili i'ya ya gitasa a likimba. Kpaci a ka gbadag ta ili i pige i pige i'ya i'ari a zuba. ²⁷ A'ayin a nala a da a ka wene Maku ma Vuma utuga a asuvu a alishi n ucira n tsupige tsu pige. ²⁸ A'ayin a da baci ukuna u nala wa gitasa, i gadi gba a'aci a de i kondo zuba kpaci uwutukpa u de wa yan de evu."

Uwenishike a kaci ka kapopi

(Matiyu 24:32-35; Marku 13:28-31)

²⁹ Aku Yesu yanka le agisani a na yi u da, "Webelei madanga ma kapopi na ndanga n da n buwai. ³⁰ N gitag baci utopo avuku, ya wene ta n kaci ka de kpam i reve an ilyushi i yain evu. ³¹ Nala dem, a'ayin a da baci i wenei ukuna u nala wa gitasa, i reve ta an tsugono tsu Kashila tsu yain evu.

³² "Mayun n tonuko da, ama a gogo-na a ka kotso wa, she a shadangu ili i na yi. ³³ Zuba n likimba wa cimba ta. Shegai kadyanshi ka va ka cimba wa."

Uwenishike a kaci ka afobi

³⁴ Pini nala, Yesu danai, "Kiranai n kaci ka de, kotsu uma u de u laka a asu u kulya ku gbani, n kuso ku

† 20:43 Ishp. 110:1. †† Kondo "Trim i kenu" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

‡ 21:22 Hos. 9:7.

umaka wa, n kadambula ka likimba, hal kain ka nala ka danda dā tyoku u utyangi wa. ³⁵ Kpaci nala wa woko a kaci ka ama a likimba gbā. ³⁶ Kain dem i rongo n afobi, n i yanyi kvasu, tsarā i tsarā i lai a asuvu a ukuna u da wa ciga u gitā vi. Kpam tsarā i fuda i shamgba a kapala ka Maku ma Vuma.”

³⁷ Kain dem, u tsu wenishike tā a Kuwa ku Kashilā. Kaara ka kotso baci aku u wutā u ba u wansa a masasa ma a ka isā Masasa ma Zayitum. ³⁸ Kpam ama a tsu tuwusā tā a Kuwa ku Kashilā n usana u de, tsarā a panāka yi.

Yahuza Isikariyoti wushuki u neke Yesu (Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Yahaya 11:45-53)

22 A'ayin a Abiki a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti† a da dem a ka isā Abiki a Upasamgbana a yain evu. ² Aku adarākpī a pige n awenishiki a Mele a ka zama tyoku da a ka wuna Yesu, shegai a ka pana tā uwonvo u ama. ³ Kanangasi † ka uwai Yahuza, uza da a ka isā Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi. ⁴ U ba u dansai n adarākpī a pige n azapige aza a uwundya Kuwa ku Kashilā tyoku da wa neke yi ara le. ⁵ A yain mazangā hal a zuwamgbana i a ka tsupa yi n ikebe. ⁶ Eyi kpam u wushuki u gitā uzama tyoku da wa neke yi ara le, kakumā ka ama ka wacuwa baci.

Yesu Iyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana

(Matiyu 26:17-30; Marku 14:12-26; Yahaya 13:21-30; 1 Korintiya 11:23-25)

⁷ Kain ka Abiki a Ulya Ilikulya i'ya i Nambai Yisti ka rawai; wata, kain ka ukidāsa mmuku ma a'ondom ma Abiki a Upasamgbana. ⁸ Aku Yesu suki Bituru n Yahaya, u tonuko le, “Walai i ba i fobusuko tsu Abiki a Upasamgbana yi, tsarā tsu Iyai.”

⁹ A wece yi, “Nte da wa ciga tsu fobuso?”

¹⁰ U tonuko le, “N u'uwa u de a ilyuci yi, ya gawunsa tā n vuma roku u cangai malanda ma mini. I toni yi hal a kuwa ka wa uwa. ¹¹ I tonuko uza u kuwa vi, ‘Kawenishiki ka danai: Nte da a asu u da ma Iyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi n atoni a vā?’ ¹² Wa wenike dā tā kunukuzuba ku pige ka ucanga u ne wari ufobusi. Nte ya fobusuko tsu pini.”

¹³ Aku a lazai a ba a cinai tyoku da u tonuko le vi. Pini nala, a fobusoi ilikulya i Abiki a Upasamgbana yi pini.

¹⁴ An a'ayin a yain, Yesu dusuki ulya ilikulya n asuki yi. ¹⁵ U tonuko le, “Mari ma ciga tā gbam n Iyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana i na yi n a dā, kahu n pana ikyamba. ¹⁶ Kpaci n tonuko dā, ma doku ma Iyai i'ya wa, she a'ayin a da a shadangi u da a tsugono tsu Kashilā.”

¹⁷ U bidyai mako ma mini ma cinwi, u cikpai Kashilā aku u danai, “Wushai na i soi. ¹⁸ N tonuko dā, ili i'ya i bidyai n gogo-na ma doku ma so mini ma cinwi wa, she a'ayin a da tsugono tsu Kashilā tsu tuwai.”

¹⁹ U bidyai burodi u cikpai Kashilā, u jibamgbanaasai u da, u nāka le. U danai, “Ikyamba i vā i'ya na vi i'ya a nekei adama a de. Rongoi uyansa nala tsarā i cibusa nā mpa.”

† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi.

²⁰ An a kotsoi ulya u ilikulya vi, u bidyai mako mi, u danai, “Mako ma na mi, kazuwamgbani ka savu ka a asuvu a mpasa n vā n da a ka neke adama a de. ²¹ Shegai uza da wa neke mu vi, aya pini na wa Iya kabolo nā mpa. ²² Mayun da mpa Maku ma Vuma ma laza tyoku da a zuwai, shegai ter n uza da wa neke mu vi.” ²³ A gitāi uwecemgbene ko ya wa neke yi a asuvu a le yi.

Kananamgbani adama a tsupige

²⁴ Kananamgbani ka uwai a mere ma le, ko ya wa woko uzapige u le. ²⁵ U tonuko le, “Ngoni ma Awulawa a tsu ciga tā a wenike le ucira. Akidi a ugana a le kpam a tsu zama tā a isā le Abangi a Ama. ²⁶ Shegai ara de nala wa. Uza da wari uzapige a asuvu a de, u woko tyoku u uza u kenu. Uza da wa toni n a dā, u woko tyoku u kagbashi. ²⁷ Ya lai tsupige, uza da u dusuki wa Iyai ilikulya ko gai kagbashi? Uza da u dusuki wa Iyai ilikulya da wa? Mpa tyoku u kagbashi da mari a asuvu a de. ²⁸ Eda i shamgbai ara vā a ukonduso u da n soi. ²⁹ Tyoku da Tata u vā u nāka mu tsugono, nala mpa dem ma nāka dā ucira, ³⁰ tsarā i Iyai i soi nā mpa a tsugono tsu vā. I dusuku kpam a aratsu a tsugono, n i Iyai tsugono tsu agali kupa n a re a Isara'ila.

Yesu danai Bituru wa nana yi tā

(Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Yahaya 13:36-38)

³¹ Ele pini n a Iyai, aku u danai, “Simo, Simo, Kanangasi † ka folo tā u welikpe dā tyoku u Iyai. ³² Shegai ma yanka vu tā kvasu, tsarā upityanangu u vunu u gusa wa. Avu kpam a'ayin a da vu gonoi, vu gbatangu aza a vunu.”

³³ Bituru wushunku yi, “Asheku, ufobusi u da mari n bana n avu a kuwa ku a'ali, ko a ukpa.”

³⁴ Yesu danai, “N tonuko vu Bituru, ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu tā vu dana vu reve mu wa hal kutatsu.”

³⁵ Yesu wece le, “A'ayin a da n suku dā bawu makpakata, bawu katsan, bawu akpata, ili i'a la i'ya i nambai?”

A danai, “Ko i te tsu namba wa.”

³⁶ U da, “Gogo-na uza da baci wari n makpakata u bidya, nala kpam uza da wari n katsan. Uza da bawu wari n burundu, u denge kunya ku ne u tsila. ³⁷ N tonuko dā, mayun da ukuna u da a korongi a kaci ka vā u kanā tā u shadangu, ‘A kece yi tā a asuvu a aza da a 'yangasakai tsugono.’ † Kpaci ili i'ya a danai a kaci ka vā, ushadangu u ne u rawa de.”

³⁸ Aku a tonuko yi, “Asheku, iburundu i'ya na i re.”

U tonuko le, “U rawa tā.”

Yesu yain kvasu a Masasa ma Zayitum

(Matiyu 26:36-46; Marku 14:32-42)

³⁹ Yesu wutai u banai a Masasa ma Zayitum tyoku da u cuwanakai, atoni a ne dem a toni yi. ⁴⁰ An u rawai a asu vi, u tonuko le, “Yanyi kvasu kotsu i rukpa a ukon-

†† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. † 22:37 Isha. 53:12.

do wa.”⁴¹ U asaka le kenu, tyoku u mbari ma uvutala katali, u kudangi u yain kvasu.⁴² U danai, “Tata, vu wushuku baci, takpa mu mako ma upana u ikyamba ma na mi, shegai udani u va u da a ka tono wa, she u vunu.”⁴³ [Aku katsumate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, wari yi a ugbamatangu asuvu.⁴⁴ Kpaci wa pana ta ikyamba cika. U matsai kvasu cika, hal malen ma ne ma daka yavu mpasa.]

⁴⁵ An u 'yangai a asu u kvasu vi, u gonoi a asu u atoni a ne. U cina le n a lavuti adama a uwowi u un-amgbukatsuma.⁴⁶ U wece le, “Ndy a i zuwai ya lavuta? 'Yangai i yain kvasu, kotsu i rukpa a ukondo wa.”

A kangi Yesu

(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Yahaya 18:3-11)

⁴⁷ Yesu pini a kadyanshi, aku u wenei kakuma ka ama ka tuwa yi. Uza da a ka isa Yahuza Isikariyoti, uza u te a asuvu a Kupanamere yi, wa tono n ele kapala. U rabai evu n Yesu kotsu u wambatsa yi.⁴⁸ Aku Yesu wece yi, “Yahuza, n uwambatsa u da va neke Maku ma Vuma?”

⁴⁹ Aza da a'ari evu n eyi, an a wenei ili i'ya ya gitā, a wece yi, “Asheku, tsu kapusa n iburundu da?”⁵⁰ Aku uza u te u le u kapamgbana kutuvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adarakpi.

⁵¹ Yesu danai, “Kotsu i doku wa.” U sawai kutuvu ku kagbashi ki, u tanasa yi.

⁵² U tonukoi aza da a 'yangasaka yi vi; wata, adarakpi a pige, n azapige a awundi a Kuwa ku Kashila, na nkoshi, “I tuwai n iburundu na mkpaukpau yavu aza a ukana aza a magalaka?”⁵³ A'ayin a da mari n ada kain dem a asuvu a Kuwa ku Kashila, i barakpa akere a de i dana ya kana mu wa. Shegai a'ayin a de a da na vi, n a'ayin a ucira u karimbi.”

Bituru nanai an u revei Yesu

(Matiyu 26:57-75; Marku 14:53-72; Yahaya 18:12-27)

⁵⁴ Pini nala, a kangi Yesu a lazai n eyi, a banka yi a kuwa ku Magono ma Adarakpi. Bituru wari le a utono mbari mbari.⁵⁵ A tasuki akina a mere ma kuwa mi a dusuki. Bituru dem dusuki kabolo n ele.⁵⁶ Aku kagbashi ka kari makere ka wene yi a'ayin a da katyashi ka akina ka wakanai, pini nala, kagbashi ki ka danai, “Vu-ma u na dem kabolo n eyi da wari.”

⁵⁷ Shegai u nanai u danai, “Mpa n reve yi wa.”

⁵⁸ An a barakpai kenu, aku uza roku u wene yi u danai, “Avu dem uza u te u le u da.”

Bituru danai, “Uza u va, mpa n reve yi wa.”

⁵⁹ A doki a barakpai hal ulapa u uwule u te, uza roku u matsa yi, u danai, “Malala ma la wa, vuma u na kabolo ka a'ari, kpaci uza u Galili u da.”

⁶⁰ Bituru danai, “Uza u va, n reve gbam i'ya va tono wa.” Kute-kute kahu u kimbā unā u ne, kapen ka salai.

⁶¹ Asheku a kpatalai a kondono Bituru. Aku u cibai n kadyanshi ka Asheku, u da, “Ara gbam kahu kapen ka sala, va nana mu ta vu dana vu reve mu wa hal kutat-su.”⁶² Aku u wutai a ulanga u sai cika.

Asoje a yankai Yesu majari

(Matiyu 26:67-68; Marku 14:65)

⁶³ Ama da a ka wundya Yesu vi a rongo yi uyanka majari n a lapusi yi.⁶⁴ A sira yi a'eshi, aku a danai, “Tonuko tsu ili i'ya ya gitā. Ya lapa vu?”⁶⁵ A rongo yi a uyansa ka kadyanshi ka gbani ka gbani ushani n a wishisi yi.

A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige

(Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Yahaya 18:19-24)

⁶⁶ An kain ka wansai, aku Asheshi a Pige,† (asuvu a adarakpi a pige, n awenishiki a Mele) a bolomgonoi a asu u te. A bankai Yesu a asu u Asheshi a Pige a le, a tonuko yi,⁶⁷ “Avu Kirisiti Kawauwi da baci, tonuko tsu.”

U danai, “Ko n tonuko da baci, ya wushuku wa.⁶⁸ N yan da baci kpam keci, ya wushunku mu wa.⁶⁹ Shegai ili i'ya i bidyai gogo-na ubana a kapala, Maku ma Vuma ma dusuku ta a ulyaki u Kashila Uza u Ucira.”

⁷⁰ Gba le a danai, “Dana, avu Maku ma Kashila ma?”

U tonuko le, “I dana ta dere, mpa.”

⁷¹ Aku a danai, “Iryoci i eni i'ya kpam tsa bolo? Tsu pana ta n kaci ka tsunu a unā u ne.”

A bankai Yesu ara Bilatu

(Matiyu 27:11-14; Marku 15:1-5; Yahaya 18:28-38)

23 Pini nala, gba kabolo ka Asheshi a Pige yi a 'yangai a bankai Yesu ara Bilatu gomuna u Yahuda.² A sapula yi, a danai, “Tsu cina ta vuma u na vi wa puwunsa a ama a tsunu. Kpam n u bishinki ama a tsupa utafa ara Kaisa. N u dansi kpam aya Kirisiti Kawauwi Magono.”

³ Bilatu wece yi, “Avu magono ma aza a Yahuda ma?”

Aku u wushunku yi, “Nala wari tyoku da vu danai vi.”

⁴ Bilatu tonukoi adarakpi a pige yi n kakuma ka ama ki, “N tsara vuma u na vi n unyushi wa.”

⁵ A doki a matsa yi n a dansi, “Wa 'yangasasa ta atakasuvu a ama n uwenishike u ne a uyamba u Yahuda. U gitai ukuna u nala vi a Galili hal utuwa na.”

A bankai Yesu ara Hiridu

⁶ An Bilatu panai nala, u weceki ko vuma vi uza u Galili u da.⁷ An u revei Yesu a kabon ka tsugono tsu Hiridu Antiba tsa u wutai, u gebengu yi ara Hiridu uza da wari dem a Urishelima a'ayin a nala yi.

⁸ An Hiridu wenei Yesu, u yain mazanga cika kpaci wa ciga ta u wene yi caupa. An u panai ukuna u ne, kpam wa ciga ta u wene ukunosavu u da Yesu wa yansa.⁹ U rongo yi a uyansa keci, shegai u wushunku yi ili wa.

¹⁰ Adarakpi a pige n awenishiki a Mele a da pini kushani a rongo yi usapulusa ushani.¹¹ Hiridu n asoje a ne a yanka yi magori, a yanka yi kpam majari. A uka yi aminya a tsugono, aku a gonuko yi ara Bilatu.¹² Kain ka nala ka tsije tsu Hiridu n Bilatu tsu gitai. Kpaci caupa atokulalu a da.

A kidāgai Yesu ugana u ukpā

(Matiyu 27:15-26; Marku 15:6-15; Yahaya 18:39-19:16)

¹³ Bilatu bolomgbonoi adarākpī a pige, n aza a tsug-ono, n ama. ¹⁴ U tonuko le, "I tuko t̄a vuma u na i da wa puwunsā t̄a ama. Kpam an n vece yi a kapala ka dē, n tsarā yi n unyushi ko u te a asuvu a ikuna i'ya i danai vi wa. ¹⁵ Nala dem Hiridu u tsarā yi n unyushi wa, kpaci aya u gonuko yi ara tsunu. U yan ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa. ¹⁶ Adama a nala, ma bawan yi t̄a n asakā yi." [¹⁷ U tsu asankā le t̄a vuma u te a asuvu a ama da a'ari a kuwa ku a'ali a a'ayin a abiki.]

¹⁸ Gbā ama a 'yangasai alagatsa le, a danai, "Rawu-ka vuma u na vi! Asankā tsu Baraba!" ¹⁹ (Baraba aya uza da a zuwai a kuwa ku a'ali adama a u'yangasa u atakasuvu a ama u da a yain n mawunuka a ilyuci yi.)

²⁰ Aku Bilatu doku u yanka le kadyanshi, kpaci wa ciga t̄a u asakā Yesu. ²¹ Shegai a worukpoi n a dansi, "Wandamgbana yi! Wandamgbana yi!"

²² U doki u tonuko le u tatsu, "Ndyā i zuwai? Ili i cingi i eni i'ya u yain? N tsarā yi n ili i'ya i ratsai a ka wuna yi wa. Adama a nala ma bawan yi t̄a n asakā yi."

²³ Shegai a rongo yi a umatsa, a 'yangasai alagatsa a le a danai a wandamgbana yi, hal isali i le i fudai Bilatu. ²⁴ Aku Bilatu kidāga yi ugana, tsarā a yanka le i'ya a ka ciga. ²⁵ U asankā le uza da a foloi vi; wata, uza da a zuwai a kuwa ku a'ali, adama a u'yangasa atakasuvu a ama n mawunuka. U nakā le Yesu tyoku da a ka ciga.

A wandamgbana Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Yahaya 19:17-27)

²⁶ A'ari pini a nwalu n eyi, aku a kanai vuma roku uza u kala Simo uza u Sirani, u wutai a une. A tadanku yi mawandamgbani mi u canga u toni Yesu. ²⁷ Kakumā ka ama ushani ka tono yi hal n aka a roku aza da a rongoi kushen n a pani mbalā ma ulaza u ne. ²⁸ Yesu kpatalai ara le u danai, "Aka a Urishelima, asakai kushen adama a va. Shegai, i saka kaci ka de na mmuku n de. ²⁹ A'ayin a'at̄a a utuwā a da a ya dana, 'Aza a unā u shinga a da ndari, n atsumā a da bawu a matsai mmuku, kpam n mani ma bawu ma comukoi maku.' ³⁰ A'ayin a nala a da a ka gitā ufolo nsasa n pige n pige, 'Rukpai a kaci ka tsunu.' A foli kpam agalala a dana, 'Cidangu tsu.' ³¹ A yanka baci madanga ma taku ukuna u naha, ndya ya gitā ma ekpe baci?" ††

³² A banka t̄a dem ama roku ama a re aza a magajaka, tsarā a wuna le kabolo n eyi. ³³ An a rawai a asu u da a ka isa Mako ma Kaci, nte a wandamgbana yi pini n aza a unyushi u cingi a nala yi uza te a ulyaki, uza te a ugulā. ³⁴ Yesu danai, "Tata, cimbusukā le, kpaci a reve ili i'ya a ka yan wa." A varangi uruta a pecishei aminya a ne.

³⁵ Ama a shamgbai a'ari a akalū. Azapige tani a ka yanka yi majari a danai, "U wauwai aza roku, u wauwa kaci ka ne wawa, aya baci uza da Kashilā ka dangasai u woko Kirisiti Kawauwi u Kashilā."

† 23:30 Hos. 10:8. †† Kalen ka tsizagadi tsu Yesu tsa, "A yanka mu baci ili i na gogo-na, nida wa la vi n adā?"

³⁶ Asoje dem a yansaka yi t̄a majari. A banai ara ne a nakā yi mini ma kalam. ³⁷ A danai, "Ada baci magono ma aza a Yahuda, wauwa kaci ka vunu."

³⁸ Ikorongi i'ya pini zuba n kaci ka ne, EYI NA MAGONO MA AZA A YAHUDA MA.

³⁹ Uza u te a asuvu a aza da a wandamgbana kabolo n eyi vi, u yanka yi kadyanshi ka gbani, u danai, "Ma wundya a da Kawauwi ki. Wauwa kaci ka vunu n atsu."

⁴⁰ Shegai uza u te vi u barana yi u da, "Avu ko uwonvo u Kashilā va pana an gbā tsunu a kidāga tsu ugana u ukpā wa? ⁴¹ Atsu tani dere da tsa wusha katsupi ka manyan ma tsunu, shegai vuma u na ko ili i cingi i te u yan wa."

⁴² U danai, "Yesu, kotsu vu ciba nā mpa a'ayin a da baci vu uwai a tsugono tsu vunu."

⁴³ Yesu tonuko yi, "N tonuko vu, ko ara va t̄a kabolo nā mpa a asu u uwunvugusa a zuba."

Ukpā u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Yahaya 19:28-30)

⁴⁴ An kaara ka rawai a kaci, aku uyamba vi gbā u lik-pamgbana n karimbi hal ubana ulapa u uwule u tatsu.

⁴⁵ Kaara ka nakā kpam katyashi wa. Aku kunya ka a barakpai a Kuwa ku Kashilā ku pecemgbenei kure.

⁴⁶ Yesu 'yangasai kalagatsa n ucira u danai, "Tata, a akere a vunu a da ma nakā kulu ku va." An u danai nala, aku u uma u ne u wutai.

⁴⁷ An katigi ka wenei ili i'ya i gitai u cikpalai Kashilā, u da, "Vuma u na, mayun ili i birika yi wa." ⁴⁸ Kakumā ka ama ka ka banai akalū a wenei ili i'ya i gitai, a lazai n a lapi akamba a le adama a unamgbi u asuvu. ⁴⁹ Shegai gbā ama da a reve yi, kabolo n aka a da a gitā yi utono tun a Galili, a shamgbai a mbari a'ari a uwundya ukuna u nala vi.

Kacidā ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Yahaya 19:38-42)

⁵⁰ Vuma roku uza da wari a asuvu a Asheshi a Pige, kala ka ne ka Isuhu vuma u Arimatiya u uyamba u Yahuda, vuma u maci da. ⁵¹ U wushuku n tyoku da a sheshei n i'ya a yain wa. Shegai utuwā u tsugono tsu Kashilā u da wa vana. ⁵² Pini nala, u banai ara Bilatu u foloi a nakā yi ikyamba i Yesu. ⁵³ U cipukā yi u palasa yi n aminya a pun u zuwa yi a kasaun ka a shei a katali, a asu u da bawu kotsu a vakunki uza. ⁵⁴ Kain ka nala ki Kain ka Afobi ka, kpaci Ashibi a yan de evu n uyan.

⁵⁵ Aka a da a wutai a Galili kabolo n Yesu, a tonoi Isuhu kucina. A wenei kasaun ki n tyoku da a zuwai ikyamba i ne. ⁵⁶ Aku a gonoi a kuwa a ba a fobusoi ucanga u awanli n u magulani n manivi. Aku a wunvugai kain ka Ashibi ki tyoku da Mele ma danai a yain.

U'yangā u Yesu a ukpā

(Matiyu 28:1-10; Marku 16:1-8; Yahaya 20:1-10)

24 Kain ka kagitā ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi n kpasani, aka a banai a asu u kasaun vi n ucanga u magulani u da a fobusoi. ² A cinai a gin-dalāka de katali ka kasaun ki, ³ shegai an a uwai a

wene ikyamba i Yesu Asheku wa. ⁴ A'ari a uyan majiyan ma ukuna mi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a da ka lada a shamgbai evu n ele. ⁵ Adama a uwonvo, aka yi a varai a'aci a le, shegai ama yi a tonuko le, "Ndy a zuwai ya bolo uza u uma a asuvu a akushe? ⁶ Wa pini na wa; u 'yanga de! Cibai ili i'ya u tonuko da, a'ayin a da wari kabolo n ada a Galili. ⁷ U kana ta a neke Maku ma Vuma a akere a aza a unyushi u cingi, a wandamgbana yi, aku u 'yanga a kain ka tatsu.'" ⁸ Aku a cibai n kadyanshi ka ne.

⁹ An a wuta i kasaun ki a gonoi a kuwa, a tonukoi atoni kupa n u te n ama da a buwai gbā ukuna vi.

¹⁰ (Meri Magadaliya n Yuwana n Meri mma n Yakubu n aka a roku a da a'ari kabolo n ele, alya a tonukoi atoni yi ukuna u na vi.) ¹¹ Shegai a wushuku n ukuna vi wa, a gonukoi u da yavu ukuna u gbani u da. ¹² Bituru 'yanga i sumai ubana a kasaun ki, u kelikei u webelei, aku u wenei kunya ka a palaka yi vi koshi. Aku u gonoi a kuwa wari uyan majiyan ma ukuna vi.

Ama a re a ure u Imawu

(Marku 16:12-13)

¹³ Kain ka nala ki, ama a re a asuvu a atoni a Yesu, a ka bana a une u roku u da a ka isa Imawu. Mbāri n ne n ubana a Urishelima, evu na nwalu m ulapa u uwule u re n da. ¹⁴ A'ari a kadyanshi ka ili i'ya i gitai vi. ¹⁵ Ele pini a kadyanshi ki n a yawunsi utyoku u le, tyoku da ukuna vi u gitai, aku Yesu n kaci ka ne u raba le, a lazai kabolo. ¹⁶ Shegai a'eshi a le a kukpa a ka reve yi wa.

¹⁷ Yesu wece le, "Ukuna u iyen u da i'ari a udansa an ya wala vi?"

A shamgbusai, n a bali asuvu n katsuma ka lima.

¹⁸ Uza da a ka isa Kiliyoba wushunku yi, "Avu kamoci ka a Urishelima? Va ciga vu dana vu reve i'ya i gitai a asuvu a a'ayin a na yi wa?"

¹⁹ U wece le, "Ukuna u eni u da la vi?"

A tonuko yi, "Ukuna u Yesu uza u Nazara, matsumate ma tani ma ucira a asuvu a manyan ma ne n kadyanshi a kapala ka Kashila n ama. ²⁰ Adaraki a pige na ngono a neke yi, a kidaga yi ugana u ukpa a wandamgbana yi. ²¹ Tsara tsu zuwuka yi tani ta a'eshi tsu da aya wa wutukpa Isara'ila. Ara kain tatsu da pa vi an ukuna u na vi u gitai. ²² Ara aka a roku a asuvu a tsunu a yanka tsu ta ukuna u majiyan, a banai pini a kasaun ki n usana u de. ²³ An bawu a cinai ikyamba i ne, a gonoi a tonuko tsu a wene ta kuwene ku atsumate a zuba aza da a tonuko le wa ta n uma. ²⁴ Aza roku a tsunu a banai pini a kasaun ki, a ba a cinai tyoku da aka yi a danai vi nala. Shegai eyi kaci ka ne a wene yi wa."

²⁵ Yesu tonuko le, "Eda aza da bawu i'ari n ugboji. Aza da atakasuvu a de a razugbai bawu i wushuki gbā n ikorongi i ntsumate. ²⁶ U kana Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, aku u tsara tsupige tsu ne wa?" ²⁷ U gitai n tagarada u Musa hal ubana a itagarada i Ntsumate,

wa wutumkpusuka le ukuna u da wari a kaci ka ne a asuvu a itagarada yi.

²⁸ A yain evu n une u da a ka bana vi. U yain yavu wa wura le. ²⁹ A matsa yi a danai, "Tuwa vu cipā ara tsunu, kpaci kaara ka kotso de, kayin kpam ka yan de." U wushuki u cipai ara le.

³⁰ An wari a ulya ilikulya kabolo n ele, u bidyai burodi u cikpai Kashila, u jibai u naka le. ³¹ A'eshi a le a kukpai aku a reve yi. Pini nala, u puwunka le. ³² A dansai utyoku u le, "Ipeli i tuwa ta a atakasuvu a tsunu a'ayin a da wa dansa n atsu a ure vi, wa wutumkpusuka tsu itagarada."

³³ Kute-kute a 'yanga i gonoi a Urishelima a ba a cinai atoni kupa n u te vi a asu u te kabolo n aza da a'ari n ele. ³⁴ Atoni yi a danai, "Mayun da! Asheku a 'yanga ta, hal gbam u wenike ta kaci ka ne ara Bituru."

Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni

(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Yahaya 20:19-23; Asuki 1:6-8)

³⁵ Ama a re yi dem a danai ili i'ya i gitai n ele a ure, hal n tyoku da a reve yi a asu u da u jibai burodi. ³⁶ An a'ari pini a udansa ukuna u nala vi, kute-kute Yesu tuwai u shamgbai a mere ma le u danasa le, "Ndishi n shinga ara de." ³⁷ Shegai a giruwai cika a panai uwonvo. A ka wundya kafofu ka a wenei.

³⁸ U tonuko le, "Ndy a zuwai i giruwai? Ndy a zuwai ya yan malala a atakasuvu a de? ³⁹ Webelei akere a va n a'ene a va. Mpa n kaci ka va, sawa numu i pana. Kafofu ka n inyama ko atele tyoku da i wenei mari n i'ya wa."

⁴⁰ An u danai nala, u wenike le akere n a'ene a ne.

⁴¹ Shegai adama a mazanga n majiyan, a fuda a wushuku gogo wa. U wece le, "Ia pini na n ilikulya?"

⁴² A naka yi kabirisa ka kadan ka a zungu. ⁴³ U wushai ka u takumai a kapala ka le.

⁴⁴ U doki u tonuko le, "Kadyanshi ka va ka pa vi ka n tonoko da a'ayin a da tsari kabolo, "U kana ta a shadangu ili i'ya i'ari ukorongi a kaci ka va a asuvu a itagarada i Mele ma Musa, n i'ya i Ntsumate hal n Tagarada u Ishipa."

⁴⁵ Aku u kukpai atakasuvu a le tsara a reve itagarada yi. ⁴⁶ U tonuko le, "Nala wari ukorongi, u kana ta Kirisiti Kawauwi u pana ikyamba, kain ka tatsu aku u 'yanga a ukpa. ⁴⁷ Kpam a ka yan ta kubari ku ukpatala n ku ucimbusa u unyushi u cingi a asuvu a kala ka ne. A ka gitai ta a Urishelima ubana a aletsu a da a buwai. ⁴⁸ Eda aza da i wenei ili i nala yi, kpam i dana i'ya. ⁴⁹ Ma sukunku da ta Kulu Keri ka Tata u va u yain kazuwamgbani n ada. Shegai i vana ve a Urishelima, hal n sukunku da ka kpam ku shadangu da n ucira u da wa wuta a zuba."

A cangai Yesu ubana a zuba

(Marku 16:19-20; Asuki 1:9-11)

⁵⁰ U wuta i ne ubana a kateshe, hal ubana evu n Batani. U 'yanga i akere a ne u zuwuka le unā u shinga. ⁵¹ Eyi pini a uzuwusuka le unā u shinga vi, aku u pecenei n ele a canga yi ubana a zuba. ⁵² A iyaka yi

† Mbāri m mel u shindere da a ka dansaka pini na dere da u wari n kilomita kupa n u te.

kayala, a gonoi a Urishelima n katsuma ka eri cika. ⁵³ A rongoi a ubansa a Kuwa ku Kashila kain dem, n a cik-palasi Kashila.

Yahaya

Ukukpā u kadyanshi

Yahaya, uza da korongi tagarāda u na vi u rongo t̄a evu n Yesu a'ayin a da Yesu yain manyan ma ne pini na a likimba. An nala u wurai, Yahaya tuwā t̄a u wokoi uzapige a asuvu a atoni a Yesu. A tagarāda u na vi, u yan t̄a kadyanshi ka ili i'ya i gitai an wari kabolo n Yesu.

A tagarāda u na vi tsa wene t̄a ili i'ya Yesu dansai n i'ya u yansai an wari kabolo n ama. Tsa wene t̄a alabari a uka u aza a Samariya uza da u wushai mini ma unakā uma ma Yesu, uka da a kanai n unyushi u cingi, kaje ka ne Li'azaru uza da u 'yangasai a ukpā, n ili i roku ushani i'ya u yansai. Yesu isa t̄a kaci ka ne "Mpa" kala ka lakai uwulukpi ka Kashilā a kaletsu ka aza a Yahuda. U wenike t̄a iryoci ushani i'ya ya wenike an eyi kaliniki ka shinga ka, kpam aya katyaci ka mayun. Yahaya wenike t̄a ikunesavu i shindere i'ya Yesu yain i'ya i wenikei tyoku da Yesu wari. U te a asuvu a le u da, an Yesu tanasai kawunu, wā t̄a tyoku u tata u ne, uza da bawu wa asaka manyan ma ne.

Yahaya korongu t̄a ili i na yi tsara ama a pityanangu n Yesu, kpaci aya Kawauwi. A masala ma 3 makpanda ma 16, tsa wene t̄a kadyanshi ka ucira ka ka wenike tyoku da Kashilā ka ciga ama a asuvu a likimba u na. Cinda Yahaya wenei ili i na yi n a'eshi a ne, u gan t̄a tsu wushuku n ili i'ya u danai vi mayun da.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Ushipa adama a ucikpala udani vi (1:1-18)

Akani a Yahaya Kalyubugi (1:19-34)

Yesu dangasai atoni a ne a kagitā (1:35-51)

Ikunesavu i shindere i Yesu (2:1-12:50)

A'ayin a shindere a makorishi a Yesu: Ukondo u ne n ukpā u ne (13:1-19:42)

Yesu wā t̄a n uma (20:1-10)

Yesu wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne (20:11-21:25)

Udani u da u tsu nakā uma

1 Kahu a yain likimba, Udani † wā t̄a pini. Wā t̄a kabolo n Kashilā, kpam dem Kashilā ka. ² A kagitā wā t̄a kabolo n Kashilā.

³ U yan t̄a ili i'ya i'ari pini gbā, ili i'ā la i'ya bawu u yain wa.

⁴ Aya kami ka uma, kpam uma u nala vi u tuko t̄a ama katyashi. ⁵ Katyashi ki ka wakana t̄a a asuvu a karimbi, kpam karimbi ki ka fudā ka cimbusā ka wa.

⁶ Kashilā ka suku t̄a vuma roku, uza da a ka isa Yahaya, †† n kadyanshi. ⁷ U tuwā t̄a u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi, tsara ya dem u pityanangu adama a ili i'ya u danai vi. ⁸ Aya katyashi ki wa, shegai u tuwā t̄a u tonuko ama ukuna u mayun u katyashi vi. ⁹ A'ayin a da baci katyashi ka mayun ki ka tuwai a likimba, ka nakā t̄a ama gbā katyashi.

¹⁰ Udani vi wari t̄a a likimba, kpam Kashilā ka yan t̄a manyan n eyi an u yain likimba, kpam gbā n nala ama

† Aza a Yahuda a bidya t̄a Udani vi Kashilā ka, kpaci caupa de a tsu isa kala ka Kashilā karara wa, shegai "Udani" ko "Tata." A makpanda n 10 n 14 n wenike tsu t̄a an Yahaya wa dansa a kaci ka Yesu an u yankai "Udani" manyan. †† Yahaya u makpanda ma na mi Yahaya Kalyubugi da, Yahaya kasuki uza da korongi tagarāda u na vi u da wa.

a likimba a reve yi wa. ¹¹ U tuwā t̄a a uyamba u ne, shegai ama a ne a wusha yi wa. ¹² Ama roku a wusha yi t̄a, kpam a wushuki n eyi. Adama a nala u zuwa le a wokoi mmuku n Kashilā. ¹³ A'ayin a da isheku i le i matsa le a likimba, ilimaci i nala i zuwa le a woko mmuku n Kashilā wa. Kashilā ka ka zuwa le a wokoi mmuku n ne.

¹⁴ Udani vi u woko t̄a vuma, kpam u rongoi n atsu. Wā t̄a ushadangi n ukuna n shinga n u mayun. Tsu wene t̄a tsupige tsu ne; wata, tsupige tsa u wushai vi, kpaci aya koshi Maku ma Tata.

¹⁵ Yahaya dana t̄a ukuna u mayun a kaci ka Udani vi, kpam u tonukoi ama, "Uza da n yanka dā kadyanshi a kaci ka ne aya gai na vi, 'Uza roku da pini wa tuwā a kucina ku vā, u la mu t̄a tsupige, kpaci wā t̄a pini kahu mpa.'" ¹⁶ Adama a nala, uciga u da wa ciga tsu cika da u tsu yansaka tsu ukuna u shinga, † kpam u tsu zuwusuka tsu t̄a unā u shinga maco. ¹⁷ Musa da tukoi ama Mele, Yesu Kawauwi kpam u tukoi ama ukuna u shinga n u mayun. ¹⁸ Kotsu uza wā la u wenei Kashilā wa. Shegai Maku mi ma zuwa t̄a ama a revei tyoku da Kashilā kari, kpaci aya koshi Maku ma wari ili i te n Kashilā ki, kpam wari evu n Tata.

Yahaya Kalyubugi danai ukuna u Yesu

(Matiyu 3:1-12; Marku 1:1-8; Luka 3:1-18)

¹⁹ Azapige a aza a Yahuda a Urishelima a suki adarąkpi n aza a Levi ubana ara Yahaya a weci yi ko ya wari.

²⁰ Yahaya kpađą le uwushunku wa, shegai u dansai n ele karara, "Mpa Kawauwi ki wa."

²¹ Aku a wece yi, "Ada baci Kawauwi ki wa, ada yai? Ada Iliya † vi?"

U wushunku le, "A'a, mpa wa."

A doku a wece yi, "Avu Matsumate †† ma a dangasai vi ma?"

U wushuki, "A'a, mpa wa."

²² Aku a doku a wece yi, "Ada yai? Wushunku tsu tyoku da tsa ba tsa tonuko aza da a suku tsu. Ya vu bidyai kaci ka vunu?"

²³ Yahaya wushunku le n kadyanshi ka Ishaya matsumate:

"Mpa kalagatsu ka ka salasa a kakamba, n ka dansi, 'Lapulai ure adama a Asheku a da a ka tuwa!' " ‡

²⁴ Afarishi a da a suki atsumate yi. ²⁵ A wece yi, "Ada baci Kawauwi, ko Iliya, ko Matsumate ma a dangasai vi wa, nida va lyubugusu ama naha?"

²⁶ Yahaya wushunku le, "Mpa n mini ma ma lyubugusu, shegai n gogo-na naha uza roku da pini a asuvu a kakuma ka ama uza da bawu i revei. ²⁷ Aya uza da wa tuwa a kucina ku va. Mpa n ratsa n surukpa isirikatsu i akpata a ne wa."

²⁸ Yahaya wa lyubugusu ama a ilyuci i Batani, kasana n Agata a Urudu nte ili i na yi i gitai pini gba.

Yesu da Maku ma Kondom ma Kashila

²⁹ An kain ka wansai, Yahaya wenei Yesu, an wa gawunsa n eyi, aku u tonukoi ama, "Maku ma Kondom ma Kashila† ka yankai manyan tsara u cimbusuka ama a likimba unyushi u cingi u le ma na. ³⁰ Aya gai ma dansaka an n danai, 'Uza roku da pini wa tuwa a kucina ku va, u la mu ta tsupige, kpaci wa ta pini kahu mpa.' ³¹ Mari n reve an aya wa, shegai mari ulyubugusu n mini tsara n zuwa aza a Yahuda a reve ko aya yai."

³² Aku Yahaya danai, "N wene ta Kulu Keri ku wutai a zuba ku cipai ara ne yavu kadya ku woko yi pini. ³³ Mari n reve an aya wa, shegai an Kashila ka suku mu n lyubugu ama n mini, da u tonuko mu, 'Vu wene baci Kulu Keri ku cipai ara uza roku aku ku woko yi pini, vuma u nala vi aya ya vana vi. Aya wa lyubugu ama n Kulu Keri.' ³⁴ N wene ta ili i nala yi i gitai n Yesu. Adama a nala, n tonuko da ukuna u mayun, aya Maku ma Kashila mi."

† Adama a da Kashila ka bidyai Iliya ubana a zuba n uma u ne, da aza a Yahuda a'ari a uvana ugonu u ne. †† Musa yan ta kazuwamgbani n aza a Isara'ila u da Kashila ka sukunku le ta Matsumate tyoku u ne. Pini nala, aza a Yahuda a'ari a uvana Matsumate mi. ‡ 1:23 Isha. 40:3.

Atoni a Yesu a kagita

³⁵ An kain ka wansai, Yahaya pini n u lyubugusi ama kabolo n ama a re a asuvu a atoni a ne, ³⁶ aku u wenei Yesu wa wala, u danai, "Maku ma Kondom ma Kashila ma gai na vi!"

³⁷ An atoni a re yi a panai Yahaya danai nala, a tonoi Yesu. ³⁸ An Yesu kpatalai u wenei a ka tono yi, u wece le, "Ndy a bolo?"

Aku a wushuki, "Rabbi,† nte va rongo?" ("Rabbi;" wata, "Kawenishiki.")

³⁹ U wushunku le, "Tuwai i wene." (A'ayin a nala yi evu n ulapa u uwule u nishi u da u kaara.) Aku a lazai n eyi a wenei asu vi, a rongoi pini hal kaara ka rukpai.

⁴⁰ Uza te a asuvu a atoni a re yi aya Andurawu utoku u Simo Bituru uza da a'ari tata u te. ⁴¹ Ili i'ya Andurawu gitai uyan i'ya u zamai utoku u ne vi u tonuko yi, "Tsu wene ta Kawauwi ka a yanka tsu kazuwamgbani ki!" (N Tsiyahuda a yanka ta manyan n "Kawauwi" kpam ili i'ya i te n udani u "Kirisiti" n Tsiheline.) ⁴² Aku Andurawu bidyai utoku u ne vi ubana ara Yesu.

Yesu kondono yi u danai, "Ada Simo, kala ka tata u vunu ka Yahaya. A ka isa vu ta Kefa." ("Kefa" ili i te i'ya n "Bituru.") ††

Yesu dangasai Filibu n Nataniya

⁴³ An kain ka wansai, Yesu yawunsai u bana a Galili. Aku u ba u cinai Filibu, u tonuko yi, "Tono mu."

⁴⁴ Besaida da ilyuci i Filibu, n ilyuci i Andurawu n Bituru. ⁴⁵ Filibu ba u boloi Nataniya, aku u tonuko yi, "Tsu wene ta vuma da Musa korongi ukuna u ne a Mele mi. Kpam dem ntsumate n korongu ta ukuna u ne. Aya Yesu maku ma Isuhu, kpam ilyuci i ne i'ya Nazara."

⁴⁶ Shegai Nataniya wece yi, "Ili i shinga i'ga la ya wuta a Nazara?"

Filibu wushunku yi, "Tuwa vu wene."

⁴⁷ An Yesu wenei Nataniya wa raba evu n eyi, aku u danai, "Eyi na matsikaya ma aza a Yahuda ma mayun ma. Uza maryafuka da wa."

⁴⁸ Nataniya wece yi, "Nida vu yansai vu reve mu?"

U wushunku yi, "Kahu Filibu isa vu, n wene vu ta a kulu ku madanga ma kapopi."

⁴⁹ Aku Nataniya tonuko yi, "Kawenishiki, avu Maku ma Kashila ma. Ada Magono ma aza a Yahuda."

⁵⁰ Yesu danai, "Wushuku da vu wushuki na mpa an n tonuko vu n wene vu ta a kulu ku madanga ma kapopi? Va wene ta ili i'ya i lai i naha ugbonguro."

⁵¹ U tonuko le kpam, "Mayun n tonuko da, Ya wene ta zuba u kukpa kpam atsumate a zuba a Kashila n a yuwi n a cipi a zuba u Maku ma Vuma."

Yesu zuwai mini ma wokoi mini ma cinwi

2 Pini nala, a kain ka tatsu, a ka yan abiki a iyolo a ilyuci i Kanan u Galili. Mma u Yesu wa ta dem pini a asu vi. ² A libana ta dem Yesu n atoni a ne. ³ An mini

†† Kalen ka a'ala a Kefa n Bituru ka "katali."

ma cinwi mi ma kotsoi, aku mma u Yesu u tonuko yi, "Mini ma cinwi mi ma kotso de."

⁴ Yesu wushunku yi, "Mma, ndya i zuwai va damg-barasa mu naha? Kotsu a'ayin a va a yan wa."

⁵ Mma u ne u tonukoi agbashi yi, "Yanyi gbā ili i'ya u tonuko dā i yain."

⁶ Caupa, Kashilā ka nākā tā aza a Yahuda mele tyoku da a ka yansa kuzā. Adama a nala, aza a kuwa yi a'ā tā nā mmuru n mini n teli n da a shei a atali. Maru dem ma gbonguro tā hal ma fuda tā ma bidya evu nā nlandā n mini n teli.

⁷ Yesu tonukoi agbashi yi, "Shadangi mmuru mi n mini." Aku a shadangi n da tipi-tipi.

⁸ U tonuko le, "Gogo-na kenei i banka uzapige u abiki vi."

Aku a yain tyoku da u tonuko le a yain. ⁹ An uzapige vi u pedei, aku u wenei ma gono de mini ma cinwi. U reve tani asu u da mini ma cinwi mi ma wutai wa, shegai agbashi a da a tukoi ma vi a reve tā. Aku u isai valisavu vi, ¹⁰ u tonuko yi, "Mini ma cinwi ma shinga ma a tsu gitā a tuko, a'ayin a da baci ama a sosoi, aku a tuko ma bawu ma cinai ma kagitā kayanyan. Shegai avu vu sokongu tā mini ma cinwi ma shinga mi she gogo-na!"

¹¹ A Kanan u Galili da Yesu yain ukunosavu u kagitā u ne. Nte da u wenikei pini tsupige tsu ne, kpam atoni a ne a wushuki n eyi.

¹² An nala wurai, aku u lazai ubana a ilyuci i Kafar-nahum kabolo nā mma u ne, n atoku a ne, n atoni a ne. A rongo tā pini a'ayin kenu.

Yesu lokoi aza a tsilaga a Kuwa ku Kashilā

(Matiyu 21:12-13; Marku 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Yesu banai a Urishelima, kpaci a'ayin a Abiki a Up-asamgbana a yan de evu. ¹⁴ An u uwai a Kuwa ku Kashilā ki, aku u cinai aza a udengishe anaka, nā nlala, nā ntambara. U wenei aza da a tsu dusukusu a asu u iteburu i le n a savadasi ikebe icun kau-kau. ¹⁵ U zamai a'awun u cai kaban u yain kajabu. U lokoi ama yi pini a Kuwa ku Kashilā ki, kabolo nā nlala n le n anaka a le dem. U mutsukpusai iteburu i aza da a ka savadasa ikebe u wacinsai ikebe yi. ¹⁶ U tonukoi aza da a ka dengishe ntambara, "Takpai ili i na yi pini na! Kotsu i gonuko kuwa ku Tata u va kuden wa!"

¹⁷ An nala gitai, aku atoni yi a cibai n ili i'ya a korongi caupa a asuvu a Tagarada u Kashilā: "Adama a uciga u da ma ciga kuwa ku vunu cika, u da wa zuwa mu n kuwa." †

¹⁸ Azapige a aza a Yahuda a wecei Yesu, "Ukunosavu u eni u da va yan tsarā u wenike tsu tyoku da vu tsarai ucira u uyan ili i na yi?"

¹⁹ U wushunku le, "Wasai kuwa ku Kashilā ku na ki, ma ma tā ka kpam a asuvu a a'ayin a tatsu."

²⁰ A wushunku yi, "An a gitai kuma ku Kuwa ku Kashilā ku na ki, a yan tā ayen amangare n a teli kahu a kotso ka! Nida va fuda va ma ka a asuvu a a'ayin a tatsu?" ²¹ Shegai an Yesu danai "kuwa ku Kashilā ki,"

† 2:17 Ishp. 69:9.

ikyamba i ne i'ya wa dansaka. ²² A'ayin a da u tuwai u yangai a ukpa, da atoni yi a cibai u tonuko le tā ukuna vi. Aku a wushuki gbā ili i'ya Yesu dansai n i'ya a korongusi a Tagarada u Kashilā.

Yesu reve tā tyoku da ama a'ari

²³ An Yesu wari a Urishelima adama a Abiki a Up-asamgbana yi, ama ushani a wushuku tā n eyi kpaci a wene tā ikunesavu i'ya u yansai. ²⁴ Yesu reve tā tyoku da atakasuvu a ama a'ari, adama a nala u wushuku u asankā le kaci wa. ²⁵ Adama a da u revei atakasuvu a ama gbā, she kpam uza u tonuko yi ukuna u roku a kaci ka uza wa, kpaci eyi n kaci ka ne u reve tā ili i'ya i'ari a asuvu a vuma.

Nikodimu tuwai ara Yesu

3 A asuvu a Asheshi a Pige yi, uza roku da pini uza da a ka isa Nikodimu, Kafarishi ka. ² Kain ka te n kayin, u banai ara Yesu, u danai, "Uzapige, tsu reve tā Kashilā ka ka suku vu ara tsunu vu wenishike tsu. Kpaci ko uza wa fuda wa yan ikunesavu tyoku da va yansa wa, shegai Kashilā ka baci n eyi."

³ Yesu wushuki, "Mayun n tonuko vu, uza wa la wa uwa a tsugono tsu Kashilā wa, she a doku a matsa yi ilimaci i ire."

⁴ Nikodimu wece yi, "Vuma u kutsa baci, nida wa kpam a ka doku a matsa yi? Wa doku kpam wa uwa a katsumā ka mma u ne wa. Nida a ka yan a matsa vuma ilimaci i ire?"

⁵ Shegai u wushunku yi, "Mayun n tonuko vu, uza wa la wa uwa a tsugono tsu Kashilā wa, she a matsa yi ilimaci i ire n mini n Kulu Keri. ⁶ Isheku i vuma alya a tsu zuwa ikyamba i vuma i tsarā uma, shegai Kulu Keri ku Kashilā ka ku tsu zuwa kulu ku vuma ku tsarā uma.

⁷ Kotsu vu yain majiyan an n tonuko vu, 'She a doku a matsa dā ilimaci i ire wa.' ⁸ Uwule u tsu lapana tā a asu u da dem wa ciga, kpam vu tsu pana tā mawurā ma ne, shegai vu tsu reve asu u da u gitai ko kpam a asu u da wa bana wa. Nala dem wari Kulu Keri ku matsa baci vuma."

⁹ Nikodimu wece yi, "Nida wa yan u gitā nala?"

¹⁰ U wushunku yi, "Avu kawenishiki ka ka pige a asuvu a Isara'ila. Nida vu yansai vu kpadai ureve ukuna u na? ¹¹ Mayun n tonuko vu, ukuna u da tsu revei u da tsa dansa, kpam tsu yain kadyanshi ka ili i'ya tsu wenei. Shegai i wushuku n ili i'ya tsu tonuko dā wa.

¹² N tonuko dā tā ukuna u likimba naha, shegai i wushuku n kadyanshi ka va wa. Adama a nala, ya fuda ya wushuku nā mpa n tonuko dā baci ili i'ya i'ari a zuba wa. ¹³ Mpa Maku ma Vuma, mpa koshi n wutai a zuba n tuwai a likimba, kpam ma doku ma gono a zuba.

¹⁴ Tyoku da Musa saki kali ka urim u shili a kakamba, nala dem a ka saku Maku ma Vuma. ¹⁵ Adama a nala, uza da baci dem u wushuki n Maku ma Vuma, wa tsarā tā uma u da bawu wa kotso.

¹⁶ "Tyoku da Kashilā ka cigai ama a likimba cika u da na: u neke tā Maku ma te ma ne koshi tsarā uza da

baci dem u wushuki n eyi kotsu u kuwa wa, shegai u tsarā uma u da bawu wari n utyoku. ¹⁷ Kashilā ka suku Maku ma ne a likimba tsarā u kidāga ama ugana u ukpā wa. Shegai u suku yi t̄a tsarā u wauwa le. ¹⁸ A ka kidāga aza da a wushuki n Maku mi ugana wa. Shegai a kidāga de aza da bawu a wushuki vi ugana, kpaci a wushuku n Maku ma te ma Kashilā mi wa. ¹⁹ Ili i'ya i zuwai a ka kidāga le ugana i'ya na: Katyashi ka tuwā t̄a a likimba. Shegai a ciga katyashi ki wa, aku a gonoi a ka ciga karimbi, kpaci manyan ma cingi ma a ka yansa. ²⁰ Aza da a ka yansa ukuna u cingi a tsu ciga katyashi wa, kpam a ka tuwā evu n ka wa, kpaci a ka ciga uza u wene manyan ma cingi ma a ka yansa wa. ²¹ Shegai aza da a ka tono ure u mayun a ka tono t̄a katyashi, ya dem wa wene t̄a a ka yansa ili i'ya Kashilā ka ciga le a yain."

Yahaya Kalyubugi cikpalai Yesu

²² An a yain a'ayin kenu, Yesu n atoni a ne a banai ubongu u Yahuda, a tsā t̄a a b̄arākp̄ai pini kenu n a lyubugusi ama. ²³ A'ayin a nala yi kotsu a banka Yahaya a kuwa ku a'ali wa. Yahaya rongo t̄a ulyubugusu ama a Ayino evu n Salima, kpaci asu vi mini ma pini ushani. Ama a rongo t̄a ubansa ara ne cika tsarā u lyubugu le. ²⁵ Kananamgbani ka rukp̄a t̄a a mere ma atoni a Yahaya n uza u Yahuda u roku a kaci ka uwulukpe u ikyamba. ²⁶ Aku a banai ara Yahaya, a danai, "Kawenishiki, vuma da vu cinai a kapashi ka Agatā a Urudu vi, uza da vu danai Kawauwi ka vi, aya dem pini wa lyubugusu ama. Kpam ya dem nte wa bansa de, n u da a ka tuwā ara tsunu."

²⁷ Aku Yahaya wushunku le, "Ili i'ya Kashilā ka n̄ak̄ai vuma i'ya koshi wa tsarā. ²⁸ I pan̄aka mu t̄a an n danai, 'Mpa Kawauwi ki wa, shegai mpa Kashilā ka suki n tuwā n lapula ure adama a ne.' ²⁹ Ukasavu u tsu bana t̄a a asu u da vali u ne wari. Kaje ka valisavu ka tsu pana t̄a kalāgats̄u ka valisavu ki, u yain kpam mazangā kabolo n eyi. Mpa kaje ka valisavu ka, kpam ma pana t̄a kayanyan cika an u lyai kaci ka ukuna. ³⁰ U kan̄a t̄a u lyai kapala n uwoko n tsupige, mpa kpam n woko uza u kenu."

Uza da u wutai a zuba

³¹ Yahaya doki u danai, "Uza da u wutai a zuba u la t̄a ama gb̄a tsupige. Uza da u wutai a likimba uza u likimba u da, kpam ukuna u likimba u da koshi u tsu rongo udansa. Shegai uza da u wutai a zuba vi u la t̄a ya dem tsupige. ³² U tsu yan t̄a kadyanshi a kaci ka ili i'ya u wenei kpam u panai, shegai ko uza u tsu wushuku n i'ya wa tono wa. ³³ Uza da baci dem u wushuki n i'ya u danai, u wenike t̄a an u wushuku t̄a la vi n ili i'ya Kashilā ka danai mayun da. ³⁴ Uza da Kashilā ka suki vi, ukuna u Kashilā u da u tsu dansa, kpaci Kashilā ka n̄ak̄a yi t̄a ucira u Kulu Keri gbende. ³⁵ Tata vi u ciga t̄a Maku mi cika, adama a nala u n̄ak̄a yi t̄a ucira a kaci ka ili gb̄a. ³⁶ Aza da a wushuki n Maku mi, a'ā t̄a n uma u da bawu wa kotso. Shegai aza da bawu a ka pan̄aka

Maku mi, a ka tsarā uma wa. Asuvu a upan a Kashilā a'ā t̄a a kaci ka le maco."

Yesu dansai n uka u aza a Samariya

⁴ Afarishi a pana t̄a alabari an Yesu wa tsarāsa atoni ushani hal a lai atoni a Yahaya kakumā, kpam n u lyubugusi le. ² (Ko an u wokoi aya n kaci ka ne wa lyubugusu ama yi wa, atoni a ne a da.) ³ An u revei Afarishi a pana t̄a ukuna vi, aku u lazai u asak̄ai Yahuda ugono a Galili.

⁴ Ure vi u pasamgbana t̄a a uyamba u Samariya. ⁵ Eyi pini a nwalu a Samariya vi, aku u rawai a ilyuci i roku i'ya a ka isā Saika, asu vi u b̄arākp̄a n kashina ka Yakubu n̄ak̄ai maku ma ne Isuhu wa. ⁶ Ilyukoi i Yakubu i'ā t̄a pini. N kaara a kaci, an Yesu wowoi cika, kpaci u yan t̄a nwalu ma m̄ari, aku u dusuki a ikengi i ilyukoi yi.

⁷ A'ayin a da atoni a ne a banai a asuvu a ilyuci tsarā a tsila ilikulya, aku uka u aza a Samariya u roku u tuwāi ukene mini. Yesu folo yi, "Ne mu mini n soi."

⁹ Uka vi u yan t̄a majiyan cika, kpaci aza a Yahuda a 'yuwan t̄a ili i'ya ya gawan le n aza a Samariya. Aku u tonuko yi, "Avu uza u aza a Yahuda da, mpa kpam uka u aza a Samariya da m̄ari. Nda i zuwai va folo mu mini?"

¹⁰ U wushunku yi, "Vu reve ili i'ya Kashilā ka ciga ka n̄ak̄a vu wa, kpam vu reve uza da wari vu a ufolo mini ma uso mi wa. A da baci v̄ari vu revei, v̄ari va folo mu t̄a mini ma ma n̄ak̄a uma."

¹¹ Uka vi u danai, "Uzapige, v̄a gb̄am n ili i ukenike mini wa, kpam ilyukoi yi i'ā t̄a lyungu-lyungu. Nte va tsarā mini ma ma n̄ak̄a uma vi? ¹² Akaya a tsunu Yakubu da gavugā tsu ilyukoi i na yi, eyi n aza a kuwa a ne n̄a nnama n kuwa n le a soso t̄a pini mini. Avu la Yakubu tsupige da?"

¹³ U wushuki, "Uza da baci dem u soi mini ma na mi, wa doku t̄a wa pana kakuli. ¹⁴ Shegai aza da a ka so mini ma ma n̄ak̄a le vi, a ka doku a ka pana kakuli wa. Mini ma ma n̄ak̄a le vi ma woko t̄a tyoku u keshi ka mini a asuvu a le. Mini ma nala mi ma n̄ak̄a le t̄a uma u da bawu wa kotso."

¹⁵ Uka vi u tonuko yi, "Uzapige, ne mu mini ma nala mi n soi, tsarā n doku n pana kakuli wa. Kotsu n doku n gono a asu u ilyukoi i na yi ukene u mini wa."

¹⁶ U tonuko yi, "Wala ba vu isā vali u vunu i tuwā kabolo n eyi."

¹⁷ Uka vi u wushuki, "M̄ari n vali wa."

U wushunku yi, "Mayun da an vu danai v̄ari n vali wa. ¹⁸ Vu bansa t̄a a'ali a tawun iyolo, kpam uza da v̄ari kabolo n eyi gogo-na vi, vu yan iyolo n eyi wa. Ukuna u da vu tonuko mu vi mayun da."

¹⁹ Uka vi u danai, "Uzapige, n reve t̄a avu matsumate ma. ²⁰ Isheku i v̄a i gbashika t̄a Kashilā a Masasa ma Gerizim, shegai edā aza a Yahuda i da Urishelima da koshi asu u ulya kayala."

²¹ U tonuko yi, "Uka, wushuku n̄a mpa, a'ayin a ka tuwā t̄a a da bawu ama a ka lyaka Tata kayala ko a masasa ko kpam a Urishelima. ²² Edā aza a Samariya

kenu da i revei a kaci ka uza da ya lyaka kayala. Aƙsu kƙam aza a Yahuda tsu reve ta ukuna ushani a uza da tsa lyaka kayala, kƙaci Kashila ka sukunku ta ama iwauwi a kukere ku aza a Yahuda. ²³ A'ayin a ka tuwa ta, mayun gbam a da a rawa de, a da Kulu Keri ka zuwa ama a lyaka Tata kayala tyoku da wari mayun. Tyoku da Tata wa ciga ama a lyaka yi kayala da la vi. ²⁴ Kashila kulu ka, kƙam u kana ta ama a lyaka yi kayala a asuvu a kulu ku le tsara a lyaka yi kayala dere."

²⁵ Uka vi u danai, "N reve ta Kawauwi ka tuwa ta, aya a tsu isa Kirisiti. A'ayin a da baci u tuwai, wa todug-busuko tsu ta ili dem."

²⁶ U wushunku yi, "Mpa uza da gai ma dansa n avu na vi, mpa vuma u nala vi."

Atoni a gonoi a asu u ilyukoi

²⁷ Kute-kute, atoni a Yesu yi a gonoi. A yan ta majiyan cika an a cina yi wa dansa n uka. Shegai ko uza u wece uka vi, "Nɗya va ciga?" wa, ko kƙam a weci Yesu, "Nida va dansa n eyi?" wa.

²⁸ Uka vi u asakai malanda ma mini ma ne, u lazai a ubana a ilyuci yi u tonukoi ama ukuna vi, u danai, ²⁹ "Tuwai i wene vuma da u tonuko mu gba ili i'ya n yansai! Ko wa yan aya Kawauwi ki?" ³⁰ Aku a wutai a ilyuci yi a ba a cinai Yesu.

³¹ An a'ari pini uyan nala, aku atoni a ne a tonuko yi, "Kawenishiki, yan ahankuri tsa vu lyai ili i roku."

³² Shegai u tonuko le, "Ma ta n ilikulya i'ya bawu i revei n i'ya."

³³ Aku atoni yi a ka wecemgbene n a dansi, "Uza roku u tuko yi ilikulya da?"

³⁴ U wushunku le, "Ilikulya i va i'ya n yain manyan ma uza da u suku mu wa ciga mu n yain, kƙam n kotso ma. ³⁵ I'a ta n tsizagadi tsa tsu danai, 'Iwoto i nishi i wura baci, da ama a tsu kapa ilya.' Shegai n tonuko da webelei mai, ya wene ta ilya i gewe de ya ciga ukapa.

³⁶ N gogo-na naha, uza da wa kapa vi wa tsarasade katsupi ka ne, kƙam wa cirangusu de ili i'ya u kapa vi adama a uma u da bawu wa kotso. Uza da u cei n uza da u kapa vi a ka zangana ta kabolo. ³⁷ Tsizagadi tsu na tsi mayun da, 'Uza u naha u cei, uza u nide kƙam u kapa.' ³⁸ N suku da ta i kapi ilya i'ya bawu i yain manyan ma le. Ama roku a da a gitai manyan mi, aku eda kƙam i koruso ma."

Aza a Samariya ushani a wushuki

³⁹ Aza a Samariya ushani a ilyuci yi a wushuku ta n Yesu adama a ukuna u na u da uka vi u tonuko le: "U tonuko mu ta gba ili i'ya n yansai." ⁴⁰ An aza a Samariya a tuwai ara Yesu, a folo yi u cipar le, aku u doki u dusuki pini a'ayin a re. ⁴¹ Pini nala, aza roku ushani a doku a wushuki adama a ili i'ya u danai.

⁴² A tonukoi uka vi, "A kagitai tsu wushuku ta n Yesu adama a ili i'ya vu tonuko tsu, shegai gogo-na tsu wushuku ta adama a da tsu panaka yi n kaci ka tsunu. Tsu reve ta vuma u na vi aya Kawauwi ka likimba."

Yesu tanasai maku ma uzapige

(Matiyu 8:5-13; Luka 7:1-10)

⁴³ An a'ayin a re a wurai, aku Yesu lazai ubana a kabon ka Galili. ⁴⁴ (Wari u dana ta caupa ama a tsu wushuku n matsumate a ilyuci i ne wa.) ⁴⁵ An u rawai a Galili, ama yi a ryabusa yi. Adama a da a wene ta gba ili i'ya u yansai de a'ayin a Abiki a Upasamgbana a Urishelima, kƙaci a'a ta dem pini a asu vi.

⁴⁶ Yesu pini a Galili, aku u gonoi a ilyuci i Kanan a asu u da u gonukoi mini ma wokoi mini ma cinwi. A ilyuci i Kafarnahum, uzapige u roku da pini uza da maku ma ne mari n mabala. ⁴⁷ An u panai a da Yesu wuta ta a Yahuda u tuwai a Galili, aku u banai ara ne u folo yi u tuwa a Kafarnahum u tanasa maku ma ne, kƙaci maku mi ma ta a una u ukpa.

⁴⁸ Yesu wushunku yi, "Uza wa la a asuvu a de wa wushuku wa, she u wene iryoci n ikunesavu."

⁴⁹ Uzapige vi u danai, "Kawenishiki, tuwa a kuwa ku va kahu maku ma va ma kuwa."

⁵⁰ U wushuki, "Wala vu gono a kuwa. Maku ma vunu ma yan ta uma."

Vuma vi u wushuki n ili i'ya Yesu tonuko yi, aku u lazai ugono a kuwa. ⁵¹ Eyi pini a nwalu a ugono, aku u gawunsai n agbashi a ne a roku, a tonuko yi, "Maku ma vunu ma tana de!" ⁵² U wece le a'ayin a da maku mi ma tana. A wushunku yi, "Mabala mi ma asaka yi ta nayain dere u ulapa u uwule u iyan u kaara."

⁵³ Aku tata vi u revei derere u a'ayin a nala yi a da Yesu danai, "Maku ma vunu ma yan ta uma." Pini nala, vuma vi n ama da a'ari a kuwa ku ne a wushuki n Yesu.

⁵⁴ Ukunosavu u ire u da la vi u da Yesu yain an u asakai Yahuda u rawai a Galili.

Yesu tanasai kawunu

5 An nala wurai, Yesu lazai ubana a Urishelima a asu u abiki a aza a Yahuda. ² A Urishelima vi, kadaka ka mini ka pini evu n Utsutsu u Ncon u da a ka isa Betesida n Tsi'arama. A kyawan ta ka n afalaka a tawun. ³ Aza a mabala ushani a tsu vakusu ta pini evu n mini mi. Aza roku arumba a da, aza roku awunu, n aza da ili i soi. [A'ari a uvana mini mi ma vura, ⁴ kƙaci gaawan katsumate ka zuba ka tuwa ta ka vura ma. Uza da baci u gitai pini u'uwa a'ayin a da mini mi ma vurai vi wa tana ta.] ⁵ Vuma roku u da pini nvain a asu vi, uza da u yain ayen kamankupa n kulla n mabala.

⁶ Yesu wene yi nvain, aku u revei vuma vi u barakpa ta nvain n mabala mi. Aku u wece yi, "Va ciga vu tana?"

⁷ Vuma vi u wushuki, "Uzapige, ma n uza da wa banka mu a mini mi wa, a vura baci ma. A'ayin a da baci ma raba evu n mini mi, aku uza roku u lasa mu."

⁸ Yesu tonuko yi, "Yanga vu bidya kajiba ka vunu vu wala." ⁹ Kute-kute vuma vi u tana. U bidyai kajiba ka ne u gitai nwalu.

N kain ka Ashibi ka ukuna vi u gitai. ¹⁰ An azapige a aza a Yahuda a wenei vuma vi u cangai kajiba ka ne,

† Akorongi a cau ushani aza da a purai a tagarada u Yahaya a kalatsa ta mkpanda n 3a-4.

aku a tonuko yi, "Kain ka Ashibi ka! Mele ma bishinka t̄a a canga kajiba n kain ka Ashibi."

¹¹ U wushunku le, "Vuma da u t̄an̄as̄a mu vi aya u tonuko mu, 'Bidya kajiba ka vunu vu wala.'" "

¹² A wece yi, "Ya uza da u tonuko vu vu yain nala vi?"

¹³ Shegai u fuda u reve uza da u t̄an̄as̄a yi vi wa, kpaci ama da pini ushani a asu vi kpam cina Yesu laza de n kabini.

¹⁴ A'ari pini, aku Yesu cinai vuma vi a Kuwa ku Kashiḷa, u tonuko yi, "Vu t̄an̄a de gogo-na. As̄aka uyansa unyushi u cingi kotsu ili i'ya i lai i na i git̄a n avu wa." ¹⁵ Aku vuma vi u lazai u banai u tonukoi azapige yi Yesu da t̄an̄as̄a yi.

¹⁶ Adama a nala, azapige a aza a Yahuda a git̄ai uraga Yesu adama a da u yain ili i nala n kain ka Ashibi.

¹⁷ Yesu tonuko le, "Manyan ma Tata u va u tsu rongo uyansa maco, nala dem mpa." ¹⁸ Adama a nala, azapige yi a mats̄ai ts̄ara a wuna yi adama a da u kpaḍai utono mele ma Ashibi. Hal gai an u korusoi u danai Kashiḷa ka Tata u ne, u da u zuwa yi u wokoi un̄a u te n Kashiḷa.

Tata n̄akaḷi Maku mi ucira

¹⁹ Yesu danai, "Mayun n tonuko da, Maku mi ma yan ukuna utyoku u ne wa. Ili i'ya u wenei Tata u ne u yain i'ya koshi u tsu yan. Ili i'ya dem Tata vi u yain i'ya Maku mi dem ma tsu yan. ²⁰ Tata vi u ciga t̄a Maku mi, kpam u wenike yi t̄a gb̄a ili i'ya u tsu yansa. U tsu wenike yi t̄a ili i pige i pige i'ya i lai i na ts̄ara i yain majiyan gb̄a de. ²¹ Maku mi ma tsu n̄aka t̄a aza da u dangasai uma tyoku da Tata vi 'yangas̄a le a ukpa u n̄aka le kpam uma.

²² Tata vi u tsu kid̄aga uza ugana wa, shegai u zuwai Maku ma ne ma woko uza da wa kid̄aga ya dem ugana. ²³ Tata vi u ciga t̄a ama a n̄aka Maku mi tsupige tyoku da a tsu n̄aka yi tsupige. Uza u 'yuwan baci un̄aka Maku mi tsupige, u 'yuwan dem de la vi un̄aka Tata da u suku yi vi tsupige.

²⁴ "Mayun n tonuko da, uza da baci dem u panai ili i'ya n danai, kpam u wushuki n uza da u suku mu, wa t̄a n uma u da bawu wa kotso. Vuma u nala vi a ka kid̄aga yi ugana wa, shegai u pasa de ukpa ubana uma u da bawu wa kotso. ²⁵ Mayun n tonuko da, a'ayin a ka tuwa t̄a hal gb̄am a da a rawa de a da akushe a ka pana kal̄aḡatsu ka va, mpa Maku ma Kashiḷa, aza da a panai ka vi a ka ts̄ara t̄a uma. ²⁶ Tata vi wa t̄a n ucira u da wa n̄aka uma, kpam u n̄aka t̄a dem Maku mi ucun u ucira u nala vi. ²⁷ U n̄aka t̄a dem Maku mi ucira u kid̄aga ya dem ugana, kpaci aya Maku ma Vuma.

²⁸ "Kotsu i yain majiyan adama a ukuna u na vi wa: A'ayin a ka tuwa t̄a a da akushe a da a'ari a asaun a le gb̄a a ka pana kal̄aḡatsu ka ne. ²⁹ Aku a wuta a asuvu a asaun a le. Aza da a yain ili i shinga a ka 'yanga t̄a a yain uma, aza da kpam a yain tsicingi a ka 'yanga t̄a aku a kid̄aga le ugana.

Yesu Maku ma Kashiḷa ma

³⁰ "N tsu yan ili adama a kaci ka va wa. Tata u da u suku mu aya u tonuko mu tyoku da ma kida ugana. N tsu kida t̄a ugana derere, kpaci n tsu yan t̄a ili i'ya i tsu zuwa yi u pana kayanyan, n tsu yan ili i'ya ya zuwa mu n pana kayanyan wa.

³¹ "A da baci mpa koshi n tsu dansa ukuna u kaci u va, uza wari wa wushuku n kadyanshi ka va wa. ³² Shegai uza roku u da pini uza da wa dansa ukuna u va, kpam n reve t̄a gb̄a ili i'ya u dansai a kaci ka va mayun da. ³³ I suku t̄a atsumate ara Yahaya, kpam u tonuko le t̄a ukuna u mayun a kaci ka va. ³⁴ Shegai udani u vuma u da n pityanangi n u da wa, ko an u wokoi n cibuga da ukuna u kadyanshi ka Yahaya ts̄ara i ts̄ara iwauwi. ³⁵ Yahaya rongo t̄a n katyashi tyoku u macikalum ma a sapai, kpam i pana t̄a kayanyan ka katyashi ka ne a a'ayin kenu.

³⁶ "Shegai ili i roku i'ya pini i'ya i lai i Yahaya ug-bonguro i'ya i wenikei ukuna u maci a kaci ka va. Ili i'ya Tata u n̄aka mu n yain i'ya ma dansaka! Ili i na yi i wenike t̄a an Tata u da u suku mu. ³⁷ Tata u da u suku mu vi dem u yan t̄a kadyanshi a kaci ka va, shegai i pana kal̄aḡatsu ka ne ko kpam i wene yi wa. ³⁸ Udani u ne vi u dusuku a atakasuvu a de wa, kpaci i wushuku n uza da u suki vi wa. ³⁹ I tono t̄a Tagarada u Kashiḷa mai kpaci ya wundya t̄a nte ya ts̄ara pini uma u da bawu wa kotso, kpam Tagarada u nala vi mpa wa dansaka! ⁴⁰ Shegai i 'yuwan t̄a utuwa ara va ts̄ara n n̄aka da uma u da bawu wa kotso vi.

⁴¹ "Icikpali i ama i'ya ma ciga wa. ⁴² N reve da t̄a, ko uza wa la wa ciga Kashiḷa wa. ⁴³ N tuwa t̄a a asuvu a kala ka Tata u va, i wusha mu wa. Shegai i gonoi ya wusha ama da a ka tuwusa adama a kaci ka le. ⁴⁴ I tsu ciga t̄a icikpali a asu u atoku a de, shegai i tsu dambula i zami icikpali i Kashiḷa wa. Nida ya wushuku na mpa?

⁴⁵ "Kotsu i wundi yavu mpa ma sapula da a asu u Tata wa, Musa da wa sapula da! Ko an u wokoi aya uza da i zuwai uma wa banḡa da. ⁴⁶ Musa korongu t̄a ukuna u maci a kaci ka va, i wushuku baci n Musa, u gan t̄a dem i wushuku na mpa. ⁴⁷ I wushuku baci n ili i'ya Musa korongi wa, nida ya fuda ya wushuku n ili i'ya n danai?"

Yesu lyatangi ama azu a tawun

(Matiyu 14:13-21; Marku 6:30-44; Luka 9:10-17)

6 An ukuna u nala u wurai, Yesu lazai ubana a upashi u Kushiva ku Galili (ka dem a ka isa Kushiva ku Tibariya.) ² Kakuma ka ama ushani ka tono yi kpaci a wene yi t̄a wa yansa ikunesavu an wa t̄an̄as̄as̄a aza a mbaḷa.

³ Kpam a'ayin a Abiki a Upasamgbana a aza a Yahuda a yan de evu, aku Yesu banai a masasa n atoni a ne a dusuki. ⁵ An Yesu wenei kakuma ka ama ka tuwa ara ne, aku u wecei Filibu, "Nte tsa ts̄ara iburodi i'ya tsa lyatangu ama a na yi?" ⁶ (Wece da u wece yi ts̄ara u kon-do yi, kpaci u reve t̄a ili i'ya wa ciga u yain.)

⁷ Filibu wushuki, "Ikebe i manyan ma uwoto kullā † ma fudā ma tsila iburodi i'ya ya dem wa tsarā kajibi pini na wa."

⁸ Katoni ka ne ka roku uza da a ka isa Andurawu utoku u Simo Bituru, u danai, ⁹ "Kalobo ka roku ka na ka kari n iburodi i kenu i kenu †† i tawun n adan a re. Shegai a da a ka rawa kakumā ka ama ka na ki wa."

¹⁰ Yesu danai, "Tonukoi ama yi a dusuku." Asu vi kpm wā tā n mete ushani, kpm ama evu n azu a tawun (5,000) a'ali a dusuki pini. ¹¹ U bidyai iburodi yi u cikpai Kashilā. Aku u nākai aza da a'ari pini ndishi evu n eyi. Nala kpm dem u yain n adan yi, hal ya dem cuwai.

¹² An ya dem takumai, aku u tonukoi atoni a ne, "Cirangi abuwai a da a buwai vi. Tsa yanka a da koli wa." ¹³ A cirangi abuwai a iburodi a da a buwai vi hal mbana kupa nā n re. ¹⁴ An ama yi a wenei ukunosavu u da Yesu yain, aku a danai, "Maken mā la wa, aya gai Matsumate ma a dangasai ma tuwā a likimba vi." ¹⁵ Yesu reve tā ama a fobuso tā a tuwā a bidya yi n ucira a gonuko yi magono ma le, aku u laza i kabini u banai a masasa utyoku u ne.

Yesu walai a zuba u mini

(Matiyu 14:22-33; Marku 6:45-52)

¹⁶ An kaara ka rukpai, atoni a Yesu a banai a kushivā. ¹⁷ A uwai a kpatsu a ka pasa kushivā ubana a Kafarnahum. An karimbi ka yain, Yesu tani kotsu u tuwā a asu u le wa. ¹⁸ Kute-kute uwule u ucira wa lapana hal u 'yangasai abali a pige pini a kushivā ki. ¹⁹ An atoni yi a walakai kpatsu ki ubana a mere ma kushivā, ‡ aku a wenei Yesu utuwā a zuba u mini. U gitai uraba evu n kpatsu ki, aku a panai uwonvo cika. ²⁰ U tonuko le, "Mpa, kotsu i pana uwonvo wa." ²¹ Pini nala, a wushuki a uka yi pini a kpatsu ki. Kute-kute kpatsu ki ku rawai a asu u da a ka ciga a bana.

²² An kain ka wansai, aza da a buwai a upashi u kushivā vi, a reve tā kpatsu ku te ki ka koshi ku buwai de. A reve tā kpm Yesu uwa ka u tono atoni a ne wa, atoni yi a da a laza i koshi bawu eyi. ²³ A'atsu ushani a wutā tā a ilyuci i Tibariya a rawai evu n asu u da Asheku a cikpai Kashilā n iburodi i'ya ama yi a takumai vi. ²⁴ An kakumā ki ka wenei Yesu wā kpm pini a asu vi wa, atoni a ne dem a'ā pini wa, aku a uwai a'atsu ubana a Kafarnahum tsarā a boli le.

Yesu da ilikulya i'ya i tsu nākā uma

²⁵ An a rawai a wene yi, aku a wece yi, "Kawenishiki, nwere da vu tuwai pini na?"

²⁶ Yesu wushunku le, "Mayun n tonuko dā, i'ā mu tā uzama adama a da i takumai burodi i cuwai, shegai

† Akorongi a cau a cau a kagitā a korongu tā "Ikebe i azurufa 200." Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga. †† A'ayin a nala yi aza a unambi a tsu yan tā burodi n ilya i'ya i rotsoi ityabi. ‡ Tagarāda dana tā "mel u tatsu ko u nishi" cinda Kushivā ku Galili ki upeti u ne mel u shindere da ugadi kpm mel kupa n u re, atoni yi a mere ma Kushivā ma a'ari. Mel u tatsu ko u nishi, ili i'ya i te n kilomita u tawun ko u teli.

adama a kalen ka ikunesavu i vā i'ya i wenei wa. ²⁷ Kotsu i zuwa ucira adama a da ya tsarā ilikulya i'ya ya namgba wa, shegai i zuwa ucira a ilikulya i'ya ya nākā uma u da bawu wari n utyoku. Ilikulya i'ya Maku ma Vuma ma nākā dā i'ya gai na vi, kpaci aya Kashilā Tata u wushunki u yain nala.

²⁸ Aku a wece yi, "Ndyā Kashilā ka ciga tsu tsu yain?"

²⁹ U wushunku le, "Ili i'ya Kashilā ka ciga dā i yain i'ya na: Wushuki n uza da u suki."

³⁰ Aku a danai, "U kārā tā vu wenike tsu ukunosavu, va ciga baci tsu wushuku n avu. Ndyā va yanka tsu?"

³¹ Isheku i tsunu a takuma tā mana a kakamba. A korongu tā ukuna u na vi a Tagarāda u Kashilā: 'Musa nākā le tā ilikulya i'ya i wutai a zuba tsarā a lyai.' †† "

³² U tonuko le, "Mayun n tonuko dā, Musa da nākā dā ilikulya i'ya i wutai a zuba vi wa. Tata u vā u da uza da wa nākā dā ilikulya i mayun a zuba. ³³ Kpm ilikulya i'ya Kashilā ka tsu nākā vi i'ya gai i wutai a zuba i nākai ama a likimba uma vi."

³⁴ Ama yi a danai, "Uzapige, nākasa tsu ilikulya i na yi kain dem."

³⁵ Aku u danai, "Mpa ilikulya i'ya i tsu nākā uma. Uza da baci dem u tuwai ara vā wa pana kambulu wa, uza da kpm u wushuki nā mpa, wa pana kakuli wa. ³⁶ Māri n tonuko dā de, n da i wene mu tā, shegai i wushuku nā mpa wa. ³⁷ Tata vi u tsu nākā mu tā ama a vā. Ya dem a asuvu a le wa tuwā tā ara vā, mpa kpm ma loko yi wa, ko kenu. ³⁸ N wutā tā a zuba n tuwai tsarā n yain ili i'ya Kashilā ka ciga mu n yain, shegai adama a ili i'ya mpa ma ciga wa. ³⁹ Ili i'ya uza da u suku mu vi wa ciga n yain i'ya na: Kotsu ko uza u te a asuvu a aza da u nākā mu vi u puwan wa, shegai n 'yangasa le gbā kain ka makorishi. ⁴⁰ Aza da a wenei Maku mi kpm a wushuki n eyi, a ka tsarā tā uma u da bawu wa kotso, kpm ma 'yangasa le tā kain ka makorishi. Ili i'ya Tata u vā wa ciga i'ya gai la vi."

⁴¹ Ama a gitai tsali a kaci ka ne, an u danai, "Mpa ilikulya i'ya i wutai a zuba."

⁴² A danai, "Yesu da na vi maku ma Isuhu. Tsu reve tā tata nā mma u ne. Nida wa dana, 'A zuba u da n wutai?'"

⁴³ U wushunku le, "Asakai uyan tsali. ⁴⁴ Tata da u suku mu. Uza wā la wa tuwā ara vā wa, she Tata vi u tuko yi, kpm ma 'yangasa tā vuma u nala vi kain ka makorishi. ⁴⁵ Ntsumate n korongu tā, 'Kashilā ka wenishike le tā gbā le.' †† Gbā uza da baci u panakai Tata kpm u rotsongusi ili i'ya wa wenishike, wa tuwā tā ara vā. ⁴⁶ Uza wā la u wenei Tata vi wa, she mpa uza da Kashilā ka suki, mpa koshi n wene yi. ⁴⁷ Mayun n tonuko dā, uza da baci u wushuki nā mpa wā tā n uma u da bawu wari n utyoku. ⁴⁸ Mpa ilikulya i'ya i tsu nākā uma. ⁴⁹ Isheku i de i takuma tā mana a kakamba, gbā n nala a kuwusai. ⁵⁰ Ilikulya i'ya i wutai a zuba i'ya na. Uza da baci dem u lyai ilikulya i na yi wa kuwā wa. ⁵¹ Mpa gai ilikulya i'ya i tsu nākā uma vi, i'ya i wutai a zuba. Uza da baci dem u lyai i'ya, wa tsarā tā uma u da bawu

wari n utyoku. Ilkulya i'ya ma naka da vi ikyamba i va i'ya, i'ya ma naka ama a likimba a tsara uma."

⁵² Aku aza a Yahuda a gitai kananamgbani utyoku u le, "Nida vuma u na wa naka tsu ikyamba i ne tsu takuma?"

⁵³ U tonuko le, "Mayun n tonuko da, i takuma baci ikyamba i Maku ma Vuma kpm i soi mpasa n ne wa, ya tsara uma vi wa. ⁵⁴ Uza da u takumai ikyamba i va kpm u soi mpasa n va, wa tsara ta uma u da bawu wari n utyoku, kpm ma 'yangasa yi ta kain ka makorishi. ⁵⁵ Ikyamba i va ilkulya i maci i'ya, mpasa n va kpm ili i uso i maci i'ya. ⁵⁶ Uza da u takumai ikyamba i va kpm u soi mpasa n va, wa ta kabolo na mpa, mpa kpm ma ta kabolo n eyi. ⁵⁷ Tata uza u uma, aya u suku mu, kpm adama a ne a da wari n uma. Uza da baci dem u takumai ikyamba i va, wa tsara ta uma a adama a va. ⁵⁸ Mpa ilkulya i'ya i wutai a zuba. Uza da baci dem u lai i'ya, wa tsara ta uma bawu utyoku, kpm wa kuwa tyoku da isheku i de i kuwai wa, ko an u wokoi a takumai mana." ⁵⁹ Yesu dansa ta ikuna i na yi eyi n u wenishiki a Kagata ka Kasilā a Kafarnahum.

Atoni ushani a asaka utono Yesu

⁶⁰ An atoni a Yesu a panai nala, aku a danai, "Ukuna u na vi u wuyana ta ureve. Ya wa wushuku n u da?"

⁶¹ Yesu reve ta atoni a ne a ka yan tsali, aku u wece le, "Ukuna u na vi u balā da da? ⁶² Nida ya yawunsa a'ayin a da baci i wenei mpa Maku ma Vuma ugono a zuba? ⁶³ Kulu ka ku tsu naka uma u da bawu wari n utyoku. Ucira u vuma wa fuda wa yan ili wa. Kadyanshi ka n tonuko da ka zuwa da ta i tsara Kulu Keri ku Kasilā ka ku tsu naka uma. ⁶⁴ Shegai aza roku a asuvu a de a wushuku wa." (Yesu wari u gitā ta u revei aza da a ka 'yuwan uwushuku n uza da wa neke yi.) ⁶⁵ U danai, "Adama a nala n tonuko da, 'Tata u tuko baci uza ara va wa, wa fuda wa tuwa wa.'" ⁶⁶ Adama a kadyanshi ka Yesu yain, atoni a ne ushani a kpatalaka yi ta kucina a asaka yi utono.

⁶⁷ Aku u wecei Kupanamere, u danai, "Eda dem ya laza da?"

⁶⁸ Simo Bituru wushuki, "Asheku, ara yai da tsa laza ubana? Va ta n kadyanshi ka ka naka uma u da bawu wari n utyoku. ⁶⁹ Tsu wushuku ta kpm tsu reve ta ada Uza u Uwulukpi u Kasilā."

⁷⁰ U danai, "N dangasa da ta Kupanamere. Shegai uza u te Kalapansi ka!" ⁷¹ Yahuza maku ma Simo Isikariyoti da wa dansaka. Aya wa tuwa wa neke yi, ko an u wokoi eyi dem wa ta a asuvu a Kupanamere yi.

A'angu a Yesu a wushuku n ili i'ya u danai wa

7 An nala u wurai, Yesu kyawunsai gba kabon ka Galili. Wa ciga u wala a kabon ka Yahuda wa, kpaci azapige a aza a Yahuda a da pini a ka ciga a wuna yi.

² Evu n a'ayin a Abiki a Atani a aza a Yahuda† a da.

³ Aku a'angu a Yesu a banai ara ne a danai, "Asaka asu u na vi vu bana a Yahuda tsara atoni a vunu a nide yi dem a wene ikunesavu i'ya va yansa. ⁴ Uza da baci

dem wa ciga u zuwa ama a reve yi, u tsu sokongu ili i'ya u tsu yansa wa. Ada baci va yansa ili i na yi, wenike kaci ka vunu a likimba." ⁵ Ko a'angu a ne dem a wushuku n eyi wa.

⁶ Yesu wushunku le, "A'ayin a da ma bana vi kotsu a yan wa, shegai eda ya fuda ta ya bana ko nwere da baci. ⁷ Ama a likimba a na a ka kovo da wa, mpa a ka kovo, kpaci n tsu tonuko le ta ikuna i cingi i'ya a ka yansa. ⁸ Walai ubana a asu u abiki vi. Mpa kotsu n fobuso ubana de wa, kpaci a'ayin a da ma bana de kotsu a yan wa." ⁹ An u danai nala, aku u shamgbai pini a Galili.

Yesu wenishikei a Kuwa ku Kasilā

¹⁰ An a'angu a Yesu a lazai ubana a asu u abiki vi, aku Yesu banai dem, shegai ukpawunsi u da u banai.

¹¹ Azapige a aza a Yahuda a ka ciga a wene yi pini a asu u abiki vi, a rongoi a uwecishike, "Nte wari?"

¹² Pini a asuvu a kakuma ki, ama ushani a ka dansa n tsubini a kaci ka Yesu, aza roku a danai, "Vuma maci da."

Aza roku kpm a ka dansa, "Kaban ka wa yansaka ama."

¹³ Shegai ko uza u dansa n a pani wa, kpaci a ka pana ta uwonvo u azapige a aza a Yahuda.

¹⁴ Kain ka nishi ka abiki yi, † Yesu banai a Kuwa ku Kasilā ki u gitai uwenishike. ¹⁵ Aza a Yahuda yi a yain majiyan, a danai, "Vuma u na u vi u dusuku a kukere ku kawenishiki wa, nida a yansai u revei ili ushani naha?"

¹⁶ U wushunku le, "Ili i'ya ma wenishike ara va da i wutai wa, shegai Kasilā uza da u suku mu, aya u naka mu i'ya. ¹⁷ Ama a dangasa baci a yain ili i'ya Kasilā ka ciga, a ka reve ta uwenishike vi a asu u Kasilā da u wutai, ara va da wa. ¹⁸ Aza da a tsu wenishike n ucira u kaci u le, icikpali i ama i'ya a tsu bolo. Shegai uza da u tsu ciga a cikpala uza da u suku yi, ukuna u mayun u da u tsu dansa. U tsu yan kaban wa. ¹⁹ Musa naka da ta Mele, shegai ko uza u te u de u tono ma wa. Nida ya ciga i wuna mu?"

²⁰ Ama yi a wushuki, "Va ta n ityoni i cingi! An ya a ka ciga a wuna vu?"

²¹ U wushuki, "N yan ta ukunosavu u te, aku i yain majiyan. ²² Musa tonuko da ta i kida mmuku n de acomb. (Shegai isheku i cau i de i'ya i gitai n ukuna vi, Musa da wa.) I tsu kida ta maku kacombi hal n kain ka Ashibi dem. ††²³ Ya kida baci maku kacombi n kain ka Ashibi an Mele ma Musa ma wushunku da nala, nida ya pana mu upan an n tanasai uza u mabala gba gba n kain ka Ashibi? ²⁴ Asaka uyan afada adama a tyoku da i bidayi ukuna wari, shegai i yain afada n ukuna u maci."

† A'ayin kullā da a tsu yan Abiki a Katani ka Kavas. †† Tun a a'ayin a Ibirahi, aza a Yahuda a tsu kida ta mmuku n le acomb a kain ka kullā. Kagita 17:12.

Yesu da Kawauwi ki?

²⁵ Pini a a'ayin a nala yi, aza a Urishelima a roku a ka dansa utyoku u le, "Vuma da azapige a ka ciga a wuna da gai na vi. ²⁶ Shegai wa wenishike ta a asu u da ya dem wa wene kpam u panaka yi, kpam azapige yi a shamkpa yi wa. Gaawan a reve ta aya Kawauwi ki. ²⁷ Shegai tsu reve ta ilyuci i vuma u na vi. Kawauwi ka mayun ka tuwa baci, ko uza wa reve ilyuci i ne wa."

²⁸ Yesu n u wenishiki pini a Kuwa ku Kashila ki, aku u 'yangasai kalagatsu, "Eye, i reve mu ta, kpam i reve ta ilyuci i va. Mpa n suki kaci ka va wa, uza da u suku mu vi u dansa ta ukuna u mayun, shegai eda i reve yi wa. ²⁹ Mpa n reve yi ta, kpaci a asu u da wari u da n wuta, kpam aya u suku mu."

³⁰ An u danai nala, aku ama yi a ka ciga a kana yi, shegai uza wa la u fudai u sawa yi wa, kpaci kotsu a'ayin a rawa wa. ³¹ Ama ushani a wushuku ta n Yesu. A ka dansa, "Ko Kawauwi ka tuwa baci, wa la gbam vuma u naha vi uyan ikunesavu ushani?"

A suki awundi a Kuwa ku Kashila a kana Yesu

³² An Afarishi a panai kakuma ka ama a ka dansa iku-na i na yi a kaci ka Yesu n tsubini, aku a bolomgbonoi kaci n adarakpi a pige a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashila a kana yi.

³³ Yesu danai, "Ma rongo ta kabolo n ada a'ayin kenu, aku n laza ubana a asu u uza da u suku mu. ³⁴ A'ayin a nala yi ya zama mu ta, shegai ya wene mu wa. Kpam ya fuda ya tuwa a asu u da mari wa."

³⁵ Aku aza a Yahuda a gitai uwecishe kaci ka le, "Nte vuma na wa ciga u bana da bawu tsa fuda tsa wene yi? A ilyuci ilyuci i Nheline i'ya wa bana a asu u da ama a tsunu a'ari na ndishi, tsara u ba u wenishike le de?"

³⁶ Nda kalen ka kadyanshi ka u yain an u danai, 'Ya zama mu ta uwene, shegai ya wene mu wa,' kpam 'Ya fuda ya tuwa a asu u da mari wa?'"

Mini ma ma tsu naka uma

³⁷ Kain ka makorishi ka abiki yi; wata, kain ka pige ka la vi, Yesu shamgbai a kapala ka ama ki, u 'yangasai kalagatsu u danai, "Gbā uza da baci wa pana kakuli, u tuwa ara va u soi. ³⁸ Tagarada u Kashila u dana ta, 'Uza da baci dem u pityanangi na mpa, a asuvu a katakasuvu ka ne ka agata a mini ma ma tsu naka uma ma rongo uwutusā ushani.' ³⁹ Ukuna u Kulu Keri u da wa dansaka. Kotsu Kashila ka naka Kulu ki wa, kpaci kotsu u radagba Yesu u naka yi tsupige wa. Shegai ubana a kapala, ama da a wushuki n Yesu vi a ka wusha ta Kulu Keri.

Ama yi a pecenei

⁴⁰ An ama yi a panakai Yesu, aku aza roku a danai, "Vuma u na vi Matsumate ma a dangasai vi ma mayun."

⁴¹ Aza roku a danai, "Kawauwi ka."

Shegai aza roku a danai, "Kawauwi ka wuta a asuvu a Galili wa. ⁴² Tagarada u Kashila u dana ta, Kawauwi ki a kumaci ku Dawuda Magono ka wa wuta, kpam a Bata-lami da a ka matsa yi, a ilyuci i'ya Dawuda rongoi."

⁴³ Aku ama yi a pecenei tyoku da a ka yawunsa a kaci ka ne. ⁴⁴ Aza roku a ka ciga a kana yi, shegai ko uza u sawa yi wa.

Azapige a 'yuwain uwushuku n Yesu

⁴⁵ Aku aza da a ka wundya Kuwa ku Kashila ki a gonoi a asu u adarakpi a pige n Afarishi yi, aku a wece le, "Nda yi zuwai i kpada utuko Yesu vi pini na?"

⁴⁶ Aza a uwundya Kuwa ki a wushuki, "Ko uza wa la u dansai tyoku da vuma u na vi u dansai wa."

⁴⁷ Afarishi yi a danai, "Eda dem u puwunsa da de!"

⁴⁸ Uza wa la a asuvu a tsunu atsu adarakpi a pige n Afarishi u wushuki n Yesu wa. ⁴⁹ Shegai kakuma ka ama ka bawu ka revei n Mele ma Musa mi, Kashila ka wacinsa le ta."

⁵⁰ Nikodimu, uza u te a asuvu a Afarishi yi, aya uza da u banai tsara u wene Yesu caupa. U tonukoi atoku a ne, ⁵¹ "Mele ma tsunu ma wushunku tsu tsu wuna uza bawu tsu panai ili i'ya wa dana wa. U gan tsu kidaga le ugan bawu tsu revei ili i'ya a yain wa."

⁵² Aku a wushunku yi, "Avu dem uza u Galili u da? Tono Tagarada u Kashila mai, va wene ta matsumate ma la ma wuta a kabon ka Galili wa."

[⁵³ Aku ndishi mi n kotsoi, ya dem lazai ugono a kuwa.

A kana kashankala

8 Pini nala, Yesu lazai ubana a Masasa ma Zayitum.

² An kain ka wansai n usana u de, aku u lazai ubana a Kuwa ku Kashila. Ama yi a tuwai a asu u ne, aku u dusuki n ele u gitai le uwenishike. ³ Awenishiki a Mele n Afarishi a tukoi uka roku uza da a kana n tsishankala, aku a zuwa yi u shamgba a kapala ka kakuma ka ama. ⁴ A danai, "Kawenishiki, a kana ta uka u na n u yanyi tsishankala. ⁵ Mele ma Musa ma wenishike tsu ta, uza da baci dem a kana n ucun u ili i na yi a varasa yi n atali a wuna yi. Nda vu danai?"

⁶ A dana ta ukuna u na vi tsara a wandi Yesu tsara a tsara ili i'ya a ka sapula yi. Shegai Yesu kelikei a iyamba, u gitai uyan ikorongi n majubu ma ne. ⁷ A matsa yi n keci a kaci ka uka ki. Aku u tuwai u 'yangai u danai, "Gbā uza da bawu wari pini na n unyushi, u gitai u fuluku katali u vara yi." ⁸ Aku Yesu doki u kelikei u yain ikorongi.

† Izikel 47:1; Zakariya 14:8. Ire i re i'ya a ka fuda a ka yawunsa ko ara yai da mini ma wuta. 1) Aza da a pityanangi n 2) ara Yesu, kagitai ka iwauwi.

†† 7:42 2 Sam. 7:12; Mik. 5:2. ‡ Uza u Yahuda u isa baci uza 'uza u Samariya' inyashi i'ya. A reve ta an Yesu wuta a Galili, shegai a Samariya wa.

⁹ An a panai nala, aku a lazasai maten-maten. Nkoshi n da a gitai a lazasai, aku a asakai Yesu n uka vi pini utyoku u le. ¹⁰ Yesu 'yangai u wece yi, "Nte ama yi? Uza wa la u shamgbai u kidaga vu ugana wa?"

¹¹ U wushuki, "Uzapige, ko uza u buwa wa."

Aku Yesu tonuko yi, "Mpa dem ma kidaga vu ugana wa. Wala ili i vunu, kotsu vu doku vu yain unyushi u cingi wa."†

Yesu da katyashi ka likimba

¹² Yesu doki u dansai n ele, "Mpa uza da u tsu naka ama a likimba katyashi. Uza da baci dem u tonu mu, wa tsara ta katyashi ka ka tsu naka uma, kpam wa wala a asuvu a karimbi wa."

¹³ Afarishi yi a tonuko yi, "Ama a re a dansa baci a kaci ka ukuna, tsa wushuku ta. †† Shegai a'ayin a da baci va dansaka kaci ka vunu, ada koshi vu tsu bidya kadyanshi ki mayun da, adama a nala, atsu tsa wushuku n ili i'ya vu danai wa."

¹⁴ U wushunku le, "Mayun da, a kaci ka va ka ma yan kadyanshi ka na ki, kpam mayun da kari. N reve ta asu u da n wutai n asu u da ma bana. Shegai eda i reve asu u da n wutai n asu u da ma bana wa. ¹⁵ Eda aza da i tsu yan afada tyoku da ama a tsu yansa. Mpa ma yanka uza u afada wa. ¹⁶ Shegai ko ma yan baci afada, a da mpa ma yan a maci a da, kpaci mari utyoku u va wa. Tata u da u suku mu wa ta kabolo na mpa. ¹⁷ Mele ma de ma dana ta, ama a re a dana baci ili i te a kaci ka ukuna, u kana ta i wushuku n ili i'ya a danai. ¹⁸ Ma ta a asuvu a aza da a ka yan kadyanshi a kaci ka va, Tata u da u suku mu vi, aya uza u ire vi."

¹⁹ Aku a wece yi, "Nte tata u vunu vi?"

U wushunku le, "I reve mu wa, kpam i reve Tata u va wa. I reve mu baci, ya reve ta dem Tata u va."

²⁰ U yan ta kadyanshi ka na ki a'ayin a da wari a uwenishike a Kuwa ku Kshila, evu n asu u da a ka zuwusa ikebe. Shegai ko uza u kana yi wa, kpaci kotsu a'ayin a ne a yan wa.

Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa

²¹ Yesu doki u tonukoi ama yi, "Ma laza ta n asaka da, kpam ya zama mu ta, shegai i lya baci kapala n unyushi u cingi u de, ya kuwa ta. Ya fuda ya bana a asu u da ma bana wa."

²² Aku azapige a aza a Yahuda a danai, "U da tsa fuda tsa bana a asu u da wa bana wa. Wa ciga u dana wa wuna kaci ka ne da?"

²³ U danai, "Eda aza a likimba u na da a iyamba, shegai mpa a zuba u da n wutai. Eda aza a likimba u na da, shegai mpa uza u likimba u da wa. ²⁴ Da gai i zuwai n danai ya kuwa ta kabolo n unyushi u cingi u da ya yansa vi. I 'yuwan baci uwushuku an mpa uza da n da mari vi, mayun ya kuwa ta a asuvu a unyushi u cingi u de."

²⁵ Aku a wece yi, "Ada yai?"

† Akorongi a cau a roku aza da a purai a tagarada u Yahaya a kalatsa ta mkpanda n 7:53-8:11. †† Udani u na vi ili i te i'ya n u da wari a 8:17.

U wushunku le, "Mpa gai uza da n tsu tonusuko da mari vi. ²⁶ Ili i'ya pini ushani i'ya ma dansa a kaci ka de, kpam n kidaga da ugana. Shegai uza da u suku mu u tsu dansa ta ukuna u maci. Kpam n tonuko aza a likimba ili i'ya u tonuko mu koshi."

²⁷ Shegai ama yi a fuda a reve an ukuna u Tata u da wari le utonusuko wa. ²⁸ U danai, "A'ayin a da baci i radagbai Maku ma Vuma a zuba a mawandambani, ya reve ta an mpa gai uza da n tonuko da mari vi. Kpam ya reve ta an n tsu yan ili adama a kaci ka va wa. Ili i'ya Tata u va u wenishike mu i'ya n tsu dansa. ²⁹ Uza da u suku mu wa ta kabolo na mpa, u asaka mu utyoku u va wa, kpaci n tsu rongo ta uyansa ili i'ya u tsu pana kayanyan."

³⁰ Ama ushani aza da a panakai Yesu n u dansi ikuna i na yi, a wushuku ta n eyi.

Ukuna u mayun wa tuko da ta utsara u kaci

³¹ Yesu tonukoi aza da a wushuki n eyi, "I lya baci kapala n utono uwenishike u va, eda atoni a va a da a mayun. ³² Kpam ya reve ta ukuna u mayun, u tuko da kpam utsara u kaci."

³³ Aku a wushuki, "Atsu mmuku n tsikaya ma Ibirahi n da, kpam kotsu tsu gbashika uza roku wa. Nida va dana a ka tuko tsu utsara u kaci?"

³⁴ U wushunku le, "Mayun n tonuko da, gba uza da baci dem u yain unyushi u cingi, kagbashi ka unyushi u cingi ka. ³⁵ Kagbashi ka tsu rongo a kuwa ku uzapige maco wa, shegai maku ma vuma mi ma tsu rongo ta a kuwa ku tata u ne maco. ³⁶ Adama a nala, Maku mi ma tuko da baci utsara u kaci, ya tsara ta utsara u kaci u mayun. ³⁷ N reve ta eda mmuku ma Ibirahi n da, shegai ya ciga ta i wuna mu adama a da bawu i wushuki n uwenishike u va. ³⁸ Ili i'ya Tata u va u wenike mu i'ya ma tonuko da, shegai ya yansa ili i'ya tata u de u tonuko da."

³⁹ A wushuki, "Ibirahi da tata u tsunu."

U tonuko le, "A da baci eda mmuku ma Ibirahi n da mayun, ya yansa ta ili i'ya Ibirahi yain. ⁴⁰ N tonuko da ta ukuna u mayun u da n panai a asu u Kshila, aku ya ciga i wuna mu. Ibirahi wa yan ucun u ukuna nala wa. ⁴¹ Shegai ya yan derere ili i'ya tata u de wa yansa."

Aku a wushuki, "Atsu ilimaci i kateshe i'ya wa! Kshila n kaci ka ne aya Tata u tsunu u mayun."

⁴² U tonuko le, "Kshila ka baci kari Tata u de, i'ari ya ciga mu ta, kpaci a asu u Kshila da n wutai n tuwai ara de. N tuwa adama a kaci ka va wa, shegai aya u suku mu. ⁴³ I reve ili i'ya n danai wa, kpaci ya wushuku n uwenishike u va wa. ⁴⁴ Kalapansi ka tata u de, kpam ili i'ya u tsu ciga i'ya i tsu yan derere. Eyi uza u nkunu da n uza u kaban tun a kagita. Ili i'a la i mayun a kaci ka ne wa. Kaban ka u tsu rongo a uyansa, kpaci eyi uza u kaban da. Uza u kaban da gbam koshi wa, shegai tata u kaban u da dem. ⁴⁵ An u wokoi ma tonusuko da ukuna u mayun da i zuwai bawu i wushuki na mpa. ⁴⁶ A asuvu a de ya wa fuda wa wuta karara u dana mpa uza u unyushi u cingi u da? An u wokoi ma tonusuko da ukuna u mayun, ndya i zuwai i kpada uwushuku na

mpa? ⁴⁷ Maku ma Kashilāṭ dem ma tsu pana tā kadyanshi ka Kashilā. Shegai edā mmuku n Kashilā n da wa, da gai i zuwai bawu i panai vi.”

Yesu da uzapige n Ibrahi

⁴⁸ Aza a Yahuda a wushunki Yesu, “Dere da tsu danai avu uza u Samariya u da, kpam va ta n ityoni i cingi!”

⁴⁹ U danai, “Ma n ityoni i cingi a asuvu a va wa. N naka ta Tata u va tsupige, shegai eda i 'yuwan mu unaka tsupige. ⁵⁰ Kumodu ka mari tsara n tsaraka kaci ka va tsupige wa, shegai uza roku u da pini uza da wa ciga mu n wushi tsupige. Aya kpam dem wa yan afada. ⁵¹ Mayun n tonuko da, uza da baci dem u tonoi uwenishike u va, wa kuwa wa.”

⁵² A danai, “Gogo-na tsu reve ta an vari n ityoni i cingi a asuvu a vunu! Ko Ibrahi na nsumate a kuwusa ta. Shegai avu vu danai, ‘Gba uza da baci u tonoi uwenishike u va, wa kuwa wa.’ ⁵³ Vu la tata u tsunu Ibrahi tsupige da? U kuwa ta, nala dem nsumate. Ya vu bidyai kaci ka vunu?”

⁵⁴ U wushunku le, “N naka baci kaci ka va tsupige, tsupige tsu va tsa woko ili i roku wa. Uza da u naka mu tsupige aya Tata u va, eda kpam i danai aya Kashila ka de. ⁵⁵ Eda kotsu i reve yi wa, mpa tani n reve yi ta. N da baci kotsu n reve yi wa, ma woko ta uza u kaban tyoku u de. Shegai n reve yi ta, kpam n tono ta ili i'ya u danai. ⁵⁶ Tata u de Ibrahi zangan ta u wene utuwa u va, kpam u wene ta u yain kpam mazanga cika.”

⁵⁷ Aku a danai, “Nida va dana vu wene Ibrahi, ada tani na kotsu vu rawa ayen amangarenkupa wa?”

⁵⁸ Aku u tonuko le, “Mayun n tonuko da, kahu a matsa Ibrahi, Mpaṭ pini.” ^{†59} An Yesu danai nala, aku ama yi a bidisai atali tsara a wuna yi. Shegai u puwain, u lazai u asakai Kuwa ku Kashila ki.

Yesu tanasai karumba

9 An Yesu wari a nwalu, aku u wenei vuma roku uza da a matsai karumba. ² Aku atoni a ne a wece yi, “Kawenishiki, ndya i zuwai a matsai vuma u na karumba? Nusa da u nusai, ko gai isheku i ne i'ya i yain unyushi vi?”

³ U wushunku le, “Vuma u na u rumbana adama a unyushi u ne, ko kpam u isheku i ne wa. Matsa da a matsa yi nala tsara Kashila ka wenike ucira u ne ara ne. ⁴ U kana ta tsu yain manyan ma uza da u suku mu n kaara. Kayin ka yan ta da bawu uza wa yan manyan. ⁵ A'ayin a da mari pini naha a likimba, mpa n tsu zuwa katyashi a asu u ama a likimba.”

⁶ An u danai nala, aku u cikpai atatsa a iyamba, u vura kalyon n a da, aku u gbarai kalyon ki a a'eshi a vuma yi. ⁷ Aku u tonukoi vuma vi, “Wala ba vu sawa a'eshi a vunu a kadaka ka mini ka a ka isa Silawamu.” (Kalen ka “Silawamu” ka “Uza da a Suki.”) Aku vuma vi u banai u sawai a'eshi a ne. U gono ta n u weni.

⁸ Ama a da a'ari a asu vi n aza da a revei karumba ki uza da wari u tsu folo vi, a weceki, “Vuma da u tsu dusukusu pini n u foli u da na vi wa?”

⁹ Aza roku a danai, “Aya gai vi.”

Aza roku kpam a danai, “Aya wa, rotsono da gai a rotsonoi.”

Karumba ki ka rongoi gai udansa, “Mpa gai na vi!”

¹⁰ Aku a wece yi, “Nida vu yansai va wene gogo-na?”

¹¹ U wushunku le, “Vuma da a ka isa Yesu da u vura kalyon, aku u gbaraka mu a'eshi. Pini nala, u tonuko mu n bana a Kadaka ka Silawamu n sawa a'eshi yi. An n ba n sawai, aku n wenei.”

¹² Aku a wece yi, “Nte vuma vi?”

U danai, “N reve wa.”

Afarishi a matsai uvece tyoku da u tana

¹³ A bidyai vuma da wari karumba caupa vi, a banka yi a asu u Afarishi. ¹⁴ Kain ka Yesu vura kalyon u tanasai vuma vi, kain ka Ashibi ka. ¹⁵ Pini nala, Afarishi yi a wecei vuma vi, “Nida a yain vu tsara a'eshi a vunu?”

U wushunku le, “Aya u gbaraka mu kalyon a a'eshi, aku n sawai, pini nala, n wenei.”

¹⁶ Afarishi a roku a danai, “Yesu na vi a asu u Kashila da u wuta wa, kpaci wa tono mele ma Ashibi wa.”

Shegai aza roku a danai, “Vuma da wari n unyushi u cingi wa fuda wa yan ikunesavu naha wa.” Aku ka kpada le utuwa ka te.

¹⁷ A doku a wecei vuma vi, “Ndya va dana a kaci ka vuma da u tanasa vu a'eshi yi?”

U wushunku le, “Matsumate ma.”

¹⁸ Azapige a aza a Yahuda a wushuku an vuma vi karumba ka caupa, kpam gogo-na wa fuda wa wene wa, aku a suki a isa isheku i ne. ¹⁹ A wece le, “Maku ma de ma na vi? I da nala i matsa yi n urumba, nida a yain aku gogo-na wa wene?”

²⁰ Aku a wushuki, “Tsu reve ta gai maku ma tsunu ma, kpam nala tsu matsa yi n urumba. ²¹ Shegai tsu reve tyoku da a yain wa wene wa. Kpam dem tsu reve uza da u tanasa yi wa. Wece ni. U ratsa ta u wushunku da n kaci ka ne.” ²² A dana ta nala adama a da a ka pana uwonvo u azapige yi. Alya a danai gba uza da baci dem a kana u da Yesu Kawauwi ka, wa doku wa uwa a kagata ka Kashila kpam wa. ²³ Da gai i zuwai isheku i ne a danai, “Wece ni, u ratsa ta u wushunku da n kaci ka ne.”

²⁴ A doku a isa vuma da a matsai karumba ki, a tonuko yi, “Tsina n Kashila vu tonuko tsu ukuna u mayun! Tsu reve ta vuma da u tanasa vu na vi uza u unyushi u cingi da.”

²⁵ U wushuki, “Ko wa n unyushi u cingi, ko wa n u da wa, mpa n reve wa. Ili i'ya gai n revei i'ya: Caupa mari ta n urumba, shegai gogo-na ma wene ta.”

²⁶ A wece yi, “Ndya u yanka vu? Nida u tanasa vu?”

²⁷ U wushunku le, “N tonuko da de, shegai i panaka mu wa. Nida ya ciga i doku i pana ukuna vi kpam? Ya ciga i woko atoni a ne a da dem?”

²⁸ Aku a wisha yi a danai, “Ada gai katoni ka ne, atsua atoni a Musa a da. ²⁹ Tsu reve ta Kashila ka dansa ta n

† An Yesu danai “Mpa,” aza a Yahuda a nala yi a ciba ta an Kashila ka tonukoi Musa kala ka ne ka “Mpa.” Uwuta 3:14.

Musa, shegai tsu reve gbam ilyuci i'ya vuma u na u wutai wa."

³⁰ Vuma vi u danai, "Ili i majiyan i'ya! U tanasa ta a'eshi a va, shegai nida i kpadai ureve a asu u da u wutai? ³¹ Atsu gai tsu reve ta Kashila ka tsu panaka aza a unyushi u cingi wa, shegai u tsu panaka ta uza da baci dem wa lyaka yi kayala kpam wa yansa ili i'ya u danai. ³² Tun an Kashila ka yain likimba, uza wa la u tanasai a'eshi a vuma da a matsai karumba wa. ³³ A da baci vuma u na Kashila ka ka suku yi wa, wa fuda wa yan ko i te wa."

³⁴ A tonuko yi, "Avu uza u unyushi u cingi u da mayun mayun tun kain ka a matsa vu! Va wundya va fuda va wenishike tsu ili i roku da?" Aku a loko yi pini a kagata ka Kashila ki.

Urumba u Afarishi

³⁵ An Yesu panai ili i'ya i gitai, aku u boloi vuma vi u wece yi, "Vu wushuku wa n Maku ma Vuma?"

³⁶ Vuma vi u wushuki, "Uzapige, tonuko mu ko eyi yayi, tsara n wushuku n eyi!"

³⁷ U tonuko yi, "Vu wene yi de, kpam aya gai wa dansa n avu gogo-na vi."

³⁸ Vuma vi u danai, "Asheku, n wushuku ta!" Aku vuma vi u lyakai Yesu kayala.

³⁹ Yesu tonuko yi, "N tuwa ta tsara n pecene ama a likimba. N tuwa ta n zuwa arumba a wene, aza da kpam a ka wundya ele a ka wene n wenike le ele arumba a da."

⁴⁰ An Afarishi a da a'ari pini vi a panaka yi u danai nala, aku a wece yi, "Va wundya atsu arumba a da?"

⁴¹ U wushunku le, "A da baci eda arumba a da gmam wa, i'ari ya yan n unyushi u cingi wa. Shegai an i danai eda ya wene ta, i'a ta pini n unyushi u cingi u de."

Agisani a kaliniki

10 Yesu danai, "Mayun n tonuko da, aboki n aza a magalaka a da koshi a tsu radugu a yuwa kasaga a unu u da a ka uwa a utsutsu u asu u da a tsu zuwa ncon. ² Uza da u tsu uwa a utsutsu aya kaliniki ka ncon ki. ³ Uza da u tsu wundya utsutsu vi, aya u tsu giduwuka yi u da. Kpam ncon n ne mi n tsu pana ta kalagatsu ka ne. U tsu isa ta n ne ya dem n kala ka ne, aku u wutukpa le. ⁴ A'ayin a da baci u wutukpa le, aku u uwa a kapala ka le, ele n a toni kpaci a reve ta kalagatsu ka ne. ⁵ A tsu tonu vuma roku wa, shegai a suma yi, kpaci a reve kalagatsu ka ne wa." ⁶ Yesu tonuko le ta agisani a na yi, shegai a reve ili i'ya wa tonu wa.

Yesu da kaliniki ka shinga

⁷ Yesu doki u danai, "Mayun n tonuko da, Mpa utsutsu u asu u ncon vi. ⁸ Gba aza da a lasa mu utuwa, aboki a da n aza a magalaka. Ncon mi a panaka le wa. ⁹ Mpa utsutsu vi, kpam uza da u uwai a asu u va, wa tsara ta iwauwi, wa fuda ta wa uwa kpam u wuta u za mi ijani i utakuma. ¹⁰ Kaboki ka tsu tuwa ta uboki, u

wuna, kpam u nangasa, shegai mpa n tuwa ta tsara n naka uma kpam a tsara u da ushani.

¹¹ "Mpa kaliniki ka shinga. Kaliniki ka shinga ka tsu neke ta uma u ne tsara u kangu ncon n ne. ¹² Uza da a bidyai manyan ma kalina wa tyoku u kaliniki uza da wari na ncon mi wa. U wene baci maleweni a utuwa, wa suma ta u asaka ncon mi utyoku u le. Aku maleweni mi ma ba ma zara ncon mi ma wacinsa le. ¹³ Vuma vi u suma ta kpaci bidya da a bidya yi manyan kpam u dambula a kaci ka ncon mi wa.

¹⁴ "Mpa kaliniki ka shinga. N reve ta ncon n va, nala dem Tata u va u reve mu. Ncon n va dem a reve mu ta, tyoku da dem n revei Tata vi. N neke ta uma u va tsara n banga ncon mi. ¹⁶ Ma ta na ncon n roku n da bawu mari a asuvu a ushiga u na vi, kpam u kana ta n tuko le dem. A ka pana ta kalagatsu ka va, kpam gba a ka woko ta ushiga u te n kaliniki ka te. ¹⁷ Tata vi wa ciga mu ta kpaci ma ta ufobusi tsara n naka uma u va, kpam n tuwa n wushi u da. ¹⁸ Uza wa fuda wa wusa uma u va ara va wa. N naka ta u da adama a uciga u kaci u va. Ma ta n ucira u da ma neke u da kpam n wushi u da, tyoku da Tata u va u tonuko mu n yain."

¹⁹ Aza a Yahuda a doku a wushuku wa, aku ka kpada le kpam utuwa ka te. ²⁰ Aza roku a le a danai, "Ityoni i cingi i'ya i uwa yi i'ya i zuwa yi ijan. Nda i zuwai ya panaka yi?"

²¹ Shegai aza roku a danai, "Uza da baci ityoni i cingi i uwai u tsu yan kadyanshi naha wa. Ityoni i cingi ya fuda ya kukpa a'eshi a karumba da?"

A 'yuwain Yesu

²² An a'ayin a uyolu a rawai, a'ayin yi a da a tsu yan Abiki a Ucibusa Unaka Kuwa ku Kashila a Urishelima.

²³ Kain ka te, Yesu wa wala pini a Kuwa ku Kashila a asu u da a tsu isa Kafalaka ka Solomo. ²⁴ Aku aza a Yahuda yi a bolomgbonoi a kyawan yi, a danai, "Hal ku yain ka va zuwa tsu uyan malala ko avu ya vari? Ada baci Kawauwi ki, tonuko tsu karara."

²⁵ Yesu wushunku le, "N tonuko da de caupa, shegai i kpadai uwushuku. Ikunesavu i'ya n yansai a asuvu a kala ka Tata u va i wenike ta ko mpa yayi. ²⁶ Shegai i 'yuwain uwushuku, kpaci eda ncon n va n da wa.

²⁷ Ncon n va n tsu pana ta kalagatsu ka va, n reve le ta, ele kpam dem a tsu tonu mu ta. ²⁸ N naka le ta uma u da bawu wa kotso, kpam a ka kuwa wa. Uza wa kpam la wa wusa le a kukere ku va wa. ²⁹ Tata u va u da u naka mu n ele, u la ta ili gba tsupige, kpam uza wa fuda wa wusa le a kukere ku Tata u va wa. ³⁰ Tata vi na mpa ili i te i'ya."

³¹ Pini nala, a doki a bidisai atali tsara a wuna yi.

³² Shegai u tonuko le, "N wenike da ta ili i shinga i shinga i'ya Tata u va u suku mu n yain. N ukuna u eni u da a asuvu a le ya ciga i varasa mu?"

³³ Aku a wushuki, "Adama a da vu yain ili i shinga i'ya i zuwai tsa ciga tsu varasa vu wa, shegai adama a da vu yankai Kashila kadyanshi ka cingi da. Avu vuma da, shegai vu danai dere da vari n Kashila!"

³⁴ U wushunku le, “A korongu t̄a a Mele ma de ma Kashil̄a ka danai, ‘N da, ed̄a ashil̄a a da.’ ^{†35} Tsu reve t̄a ili i'ya Tagar̄ada u Kashil̄a u danai mayun da w̄ari hal ubana a makorishi. Kpam Kashil̄a ka is̄a t̄a ama a nala yi ashil̄a, aza da u nak̄ai udani u ne. ^{††36} Mpa gai, Tata u danḡasa mu t̄a kpam u suku mu a asuvu a likimba. Nida ya dana n yanka Kashil̄a kadyanshi ka cingi an n danai, ‘Mpa Maku ma Kashil̄a ma?’ ³⁷ Manyan ma Tata u v̄a wa yansa ma baci ma yansa wa, kotsu i wushuku n̄a mpa wa. ³⁸ Shegai ili i'ya Tata u v̄a wa yansa i'ya baci ma yansa, u gan t̄a i wushuku adama a nala, ko i wushuku baci n kadyanshi ka v̄a wa. Aku i reve an Tata vi ili i te i'ya n̄a mpa, mpa kpam ili i te i'ya n Tata vi.”

³⁹ A doki a m̄ats̄ai ts̄ar̄a a k̄an̄a yi, shegai u lai.

⁴⁰ Aku u ba u pasai Aḡat̄a a Urudu ubana a asu u da Yahaya git̄ai ulyubugusu, u rongoi de. ⁴¹ Ama ushani a tuw̄ai ara ne. A ka dansa utyoku u le, “Yahaya yan kunosavu wa, shegai gb̄a ili i'ya Yahaya danai a kaci ka vuma u na mayun da.” ⁴² Pini nala, ama ushani a wushuki n Yesu.

Ukp̄a u Li'azaru

11 Kain ka te, mab̄al̄a ma k̄an̄i vuma roku uza da a ka is̄a Li'azaru, uza da wa rongoi a ilyuci i Batani n ataku a ne Meri n Marta. ² Meri na vi, uza da vangu u ne w̄ari n mab̄al̄a mi, aya uza da u tuw̄ai u tsungi manivi ma magul̄ani a a'ene a Asheku, aku u yansai a da n kenji ka ne. ³ Pini nala, Meri n Marta a suki uza roku u ba u tonuko Yesu, “Asheku, uza da va ciga vi, mab̄al̄a ma k̄an̄a yi de.”

⁴ An Yesu panai nala, u danai, “Mab̄al̄a ma nala ma kotso a ukp̄a wa. Nala u git̄a t̄a ts̄ar̄a a tuko tsupige a asu u Kashil̄a, n̄a mpa Maku ma Kashil̄a, n wushi tsupige adama a nala.” ⁵ Yesu wa ciga t̄a Marta n a'angu a ne. ⁶ Shegai an u panai a da mab̄al̄a ma k̄an̄a t̄a Li'azaru, aku u doki u shamgbai pini a asu u da w̄ari vi a'ayin a re.

⁷ Aku u tonukoi atoni a ne, “Tsu gonoi a Yahuda.”

⁸ Atoni yi a danai, “Kawenishiki, kotsu u bar̄akp̄a an azapige a aza a Yahuda a ka ciga a var̄asa vu a wuna vu wa. Nda i zuwai va ciga vu doku vu gono de?”

⁹ U wushuki, “Uliva dem w̄a t̄a n ulapa uwule kupa n ure. A'ayin a da baci dem katyashi k̄ari la, ama a ka wala t̄a kpam a ka tad̄ats̄a wa. A ka wene t̄a kpaci a'̄a t̄a n katyashi ka likimba u na. ¹⁰ Shegai a wala baci n karimbi, a ka tad̄ats̄a t̄a, kpaci a'̄a n katyashi wa.”

¹¹ Aku u tonuko le, “Kaje ka tsunu Li'azaru aya pini wa lavuta, nte ma bana de ts̄ar̄a n 'yanḡas̄a yi.”

¹² Aku atoni yi a danai, “Asheku, alavu a da yi baci, wa t̄an̄a t̄a!” ¹³ Ele n a dani ko alavu a maci a da Yesu tonuko le wa lavuta, shegai Yesu tonuko da wa tonuko le Li'azaru kuw̄a de.

¹⁴ Aku u wutumkp̄a le a kateshe, u danai, “Li'azaru kuw̄a de. ¹⁵ Shegai n pana t̄a kayanyan an bawu m̄ari de. Adama a nala, ya rotsongusu t̄a i wushuku n̄a mpa. Tuw̄ai tsu banai ara ne gogo-na.”

† 10:34 Ishp. 82:6. †† Aza da a wushai akani a Kashil̄a a Masasa ma Sinai mi, a Iya Musa n aza a Isara'ila.

¹⁶ Aku katonu ka roku Toma (uza da a ka is̄a “Mapeshe”) u tonukoi aza da a buwai, “Tsu soki kawenishiki ki gb̄a tsunu, ts̄ar̄a tsu kuw̄a de kabolo n eyi!”

Yesu n Meri n Marta

¹⁷ An Yesu rawai evu, u cinai cina a cid̄angu de Li'azaru n a'ayin a nishi. ¹⁸ Batani n Urishelima a'̄a t̄a evu evu, evu n mel u re da. ¹⁹ Adama a nala, aza a Yahuda ushani a bansa t̄a idyani i ukp̄a ara Marta n Meri adama a ukp̄a u vangu u le. ²⁰ An Marta panai a da Yesu wa tuw̄a, aku u banai u gawunsai n eyi, shegai Meri shamgbai pini a kuwa. ²¹ Marta tonukoi Yesu, “Asheku, a da baci v̄ari pini, vangu u v̄a w̄ari wa kuw̄a wa. ²² Shegai ko n gogo-na n reve t̄a Kashil̄a ka nak̄a vu t̄a ili i'ya baci dem vu folo yi.”

²³ U danai, “Vangu u vunu wa 'yanḡa t̄a u yain kpam uma.”

²⁴ Marta wushuki, “N reve t̄a an wa 'yanḡa kain ka makorishi, Kashil̄a ka 'yanḡas̄a baci gb̄a akushe.”

²⁵ U wushunku yi, “Mpa n tsu 'yanḡas̄a ukp̄a, mpa kpam uma. Aza da baci a wushuki n̄a mpa, ko a kuw̄a baci a ka 'yanḡa t̄a. ²⁶ Uza da w̄ari n uma kpam u wushuki n̄a mpa, wa kuw̄a wa. Marta, vu wushuku wa?”

²⁷ U danai, “N wushuku t̄a, Asheku. Ada Kawauwi, Maku ma Kashil̄a, uza da wa tuw̄a a likimba vi.”

Yesu s̄ai

²⁸ An Marta danai nala, aku u gonoi u ba u tonukoi vangu u ne Meri koshi, u danai, “Kawenishiki ki ka rawa de, kpam ada wa wecike.” ²⁹ An Meri panai nala, aku u 'yanḡai gogo wa bana ara Yesu. ³⁰ Kotsu u rawa a ilyuci yi wa, nte u buwai ve de a asu u da Marta gawunsai n eyi.

³¹ Ama ushani a tuw̄a le t̄a uwene, shegai an a wenei Meri wut̄ai a kuwa ki gogo, aku a yawunsai nte wa bana de a asu u kasaun vi ts̄ar̄a u s̄ai. Aku a tono yi.

³² Meri vi u banai a asu u da Yesu w̄ari. An u wene yi, aku u kud̄angi a kapala ka ne u danai, “Asheku, a da baci v̄ari pini na, vangu u v̄a w̄ari wa kuw̄a wa.”

³³ U wene yi wa s̄a, ama da a'̄ari kabolo n eyi dem a ka s̄a, aku u dambulai cika. ³⁴ U wece le, “Nte i cid̄angu yi?”

A wushunku yi, “Asheku, tuw̄a vu wene asu vi.”

³⁵ Aku Yesu dem u s̄ai.

³⁶ Ama da a'̄ari kushani pini evu a danai, “I wene t̄a tyoku da wa ciga Li'azaru cika.”

³⁷ Shegai aza roku a le a danai, “U zuwa t̄a karumba ka wenei. W̄ari u gan t̄a u bishinka Li'azaru ukuw̄a.”

Yesu 'yanḡas̄ai Li'azaru a ukp̄a

³⁸ Eyi pini a kadambula ki, aku u banai a asu u kasaun vi. Kasaun ki tani kaaburu ka, kpam a kimba t̄a ka n katali ka roku a utsutsu vi. ³⁹ Aku u tonuko le, “Gindal̄akpai katali ki a ikengi.”

Shegai Marta danai, “Asheku, vu reve t̄a Li'azaru kuw̄a de a'ayin a nishi, k̄awan ka yan t̄a pini.”

⁴⁰ Yesu tonuko yi, "Vu asansā an n tonuko vu, 'Vu wushuku baci va wene t̄a tsupige tsu Kashilā?"

⁴¹ Aku a gindalākpai katali ki a ikengi. U webelei zuba u danai, "Tata, n cikpa vu t̄a an vu panāka mu. ⁴² N reve t̄a vu tsu panāka mu t̄a maco, shegai n dana t̄a nala adama a ama da a kyawan mu na vi. Ma ciga t̄a a wushuku an ada vu suku mu."

⁴³ An u kotsoi kvasu, aku u salai, "Li'azaru, wutā!"

⁴⁴ Aku u wutāi. Akere n a'ene a ne ucaci n aminya a eri, a cacai kpam upetiwa'eshi u ne n kunya.

Aku Yesu danai, "Surukpa ni i asākā yi u wala."

A sheshei tsarā a wuna Yesu
(Matiyu 26:1-5; Marku 14:1-2; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Ama ushani a da a tuwāi tsarā a wene Meri vi a wenei ili i'ya Yesu yain, aku a wushuki n eyi. ⁴⁶ Aza roku a le a banai a asu u Afarishi a tonuko le ili i'ya Yesu yain. ⁴⁷ Aku adarākpai a pige n Afarishi a bolomgbonoi Asheshi a Pige a asu u te, a danai, "Ndyā tsa yan? Vu-ma u na wa yansa t̄a ikunesavu ushani. ⁴⁸ Tsu asākā yi baci u lyai kapala n uyansa ili i na yi, ya dem wa wushuku t̄a n eyi. Aku asoje a aza a Roma a tuwā a wacinsa Kuwa ku Kashilā ku tsunu n uyamba u tsunu."

⁴⁹ Uza roku a asuvu a Asheshi a Pige yi; wata, Kayafa, uza da wari Magono ma Adarākpai a kayen ki, u danai, "Edā i reve ili i'ya i'ari pini wa! ⁵⁰ Nida ya asākā uyamba gbā u kuwā? Wa la t̄a tsulobo uza u te u na vi u kuwā n u da a ama gbā a ka kuwā."

⁵¹ Uyawunsa u na vi a katakasuvu ka Kayafa ka u wutāi wa. Shegai an wari Magono ma Adarākpai a kayen ka nala ki da i zuwai wa yan kadyanshi ka ili i'ya ya tuwā ya gitā: Dana da wa dana Yesu wa kuwā t̄a adama a aza a Yahuda. ⁵² Adama a unyushi u aza a Yahuda a da koshi Yesu wa kuwā wa. Wa kuwā t̄a tsarā u bolomgbono ama a Kashilā a da a wacinsai a asuvu a likimba. ⁵³ Kain ka nala ki ka azapige a aza a Yahuda a gitāi ufobuso tyoku da a ka wuna Yesu.

⁵⁴ Adama a nala, Yesu doku u wala a kateshe a Yahuda wa, aku u asākāi Urishelima. U lazai ubana a ilyuci i Ifuramu, i'ya i'ari a ikengi i kakamba, aku u dusuki de n atoni a ne.

⁵⁵ An a yain evu n Abiki a Upasamgbana, aku ama ushani aza da a'ari a ilyuci i kenu kenu a lazai ubana a Urishelima kahu abiki yi, tsarā a wulukpe kaci ka le tyoku da Mele ma danai a yansa. ⁵⁶ A ka ciga a wene Yesu, ele pini a Kuwa ku Kashilā ki, aku a ka wecemgbene, "Ndyā i wenei? Wa tuwā gbām a asu u abiki vi?" ⁵⁷ Adarākpai a pige n Afarishi yi a tonukoi ama, uza da baci dem u wenei Yesu, u tonuko le, kotsu a kanā yi.

Meri tsunki Yesu manivi ma magulāni

12 An a'ayin a teli a wokoi kahu Abiki a Upasamgbana yi, Yesu banai a Batani u rawai a kuwa ku Li'azaru uza da u 'yangasāi a ukpā. ² A fobusukoi Yesu ilikulya, Marta aya uza da wa pecike ilikulya, Li'azaru kpam wā t̄a pini ndishi kabolo n aza da a ka lya ilikulya n eyi. ³ Aku Meri bidyai kolubo u manivi ma mari n ikebe cika u pige, u tsunki Yesu a a'ene. U yansai ma n

kenji ka ne. Magulāni ma manivi mi ma shadangi kuwa ki.

⁴ Katoni ka a ka isā Yahuza Isikariyoti wā t̄a dem pini. Aya wa tuwā wa neke Yesu a asu u azapige. U danai, ⁵ "Manivi ma nala mi ma rawa t̄a ikebe i'ya uza wa yan manyan ma kayen ka te. [†] Wari u gan t̄a a denge ma, aku a nakā aza a unambi." ⁶ Shegai Yahuza vi u dambu-la gbām n aza a unambi yi wa. U dana t̄a nala kpaci kaboki ka. Aya uza da wa banā makpakāta ma ikebe kpam u tsu bidya t̄a i roku u yanka manyan ma kaci ma ne.

⁷ Shegai Yesu tonuko yi, "Kotsu vu damgbarāsa yi wa. U yan t̄a nala tsarā u fobuso ikyamba i vā adama a kacidā. ⁸ Ya rongo t̄a n aza a unambi maco, shegai ya rongo nā mpa maco wa."

A ka ciga a wuna Li'azaru

⁹ A'ari pini, aku kakumā ka ama ka panai a da Yesu rawa de a Batani. Aku a banai an u wokoi Yesu wari de, kpam tsarā a wene Li'azaru uza da Yesu 'yangasāi a ukpā vi. ¹⁰ Adarākpai a pige yi a fobusoi dem tsarā a wuna Li'azaru. ¹¹ Adama a Li'azaru, ama ushani a asākā le utono, aku a ka wushukusu n Yesu.

Yesu uwai a Urishelima
(Matiyu 21:1-11; Marku 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² An kain ka wansai, aku kakumā ka ama ka ka tuwāi uyan Abiki a Upasamgbana vi, a panai a da Yesu da pini utuwā a Urishelima. ¹³ Aku a bidisai akere a nshuwan tsarā a ba a gawunsa n eyi, n a salāsi, "Hosana, † cikpalai Kashilā!" "Kashilā ka zuwuka uza da wari a utuwā a asuvu a kala ka Magono ma Zuba unā u shinga!

Kashilā ka zuwuka Magono ma aza a Isara'ila unā u shinga."

¹⁴ An Yesu tsarāi maku ma makparyagi ma roku, u yuwāi ma. Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai u da la vi,

¹⁵ "Aza a Sihiyona, ‡ kotsu i pana uwonvo wa! Magono ma de ma pini a utuwā, uyuwi a maku ma makparyagi." ††

¹⁶ A a'ayin a nala yi, atoni a ne kotsu a reve n ukuna vi wa. Shegai a ubana a kapala, an a tuwāi a 'yangasā yi ubana a tsupige, da a cibai an Tagarāda u Kashilā u danai ukuna vi a kaci ka ne, hal gbām a yanka yi u da de.

¹⁷ Ama da pini ushani kabolo n Yesu a'ayin a da u 'yangasāi Li'azaru a ukpā, kpam u tonuko yi u wutā a kasaun ki. Gogo-na alya a ka tonusuko ama ili i'ya u yain. ¹⁸ Ama ushani a bana t̄a tsarā a cina Yesu, kpaci a pana t̄a ukuna u ukunosavu vi. ¹⁹ Aku Afarishi yi a ka

† Akorongi a cau a cau a kagitā a korongu t̄a "ikebe i azurufa 300." Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubāngā. †† "Hosana" idyani i'ya ama a tsu danāsa uzapige i'ya tsarā a nakā yi tsupige. Kalen ka ne ka, "Kashilā ka wauwa yi!" ko kpam "A cikpala yi." ‡ Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. †† 12:15 Zak. 9:9.

dansa utyoku u le, "Wundyai, tsu rukpa de gba gba! Likimba gba aya a ka tonoi!"

Nheline n roku ma ciga n wene Yesu

²⁰ Nheline n roku n bana ta a Urishelima ulya kayala a'ayin a Abiki a Upasamgbana. ²¹ A banai ara Filibu (uza da u wuta i ilyuci i Besaida a Galili) a danai, "Uzapige, tsa ciga ta tsu wene Yesu." ²² Filibu banai u tonukoi Andurawu, aku a lazai ama a re a le a ba a tonukoi Yesu.

²³ Aku u tonuko le, "A'ayin a yan de a da Maku ma Vuma ma wusha tsupige tsu ne. ²⁴ Mayun n tonuko da, ucu u ulya u te u rukpa baci a iyamba u kuwai wa, wa la u te vi wa. A'ayin a da baci u kuwai, aku u woko ushani. ²⁵ Uza da baci wa ciga uma u ne a likimba u naha, wa namba ta u da. Uza da baci u 'yuwain uma u ne a likimba u naha, wa tsara ta uma u da bawu wari n utyoku. ²⁶ Uza da baci wa ciga u gbashika mu u kana ta u tonoi mu, tsara kagbashi ka va ka rongo a asu u da baci dem mari, kpam Tata u va wa naka ta uza da baci dem u gbashika mu tsupige."

Yesu dansai ukuna u ukpa u ne

²⁷ Yesu lyai kapala n kadyanshi, "Gogo-na n dambula ta cika. Nda ma dana? N dana wa, 'Tata, wauwa mu a a'ayin a na yi'? Nala wa, n tuwa ta a'ayin a na adama a na, tsara n pana ikyamba. ²⁸ Tata, wenike ama tsupige tsu vunu!"

Aku kalagatsa ka wuta a zuba ka danai, "N wenike ta tyoku da mari n tsupige kpam ma doku ta ma wenike."

²⁹ Kakuma ka ama ka kari pini kushani vi a pana ta kalagatsa ki, aku aza roku asuvu a le a danai makpankashila ma. Shegai aza roku a danai, "Katsumate ka zuba ka ka dansai n eyi!"

³⁰ Aku Yesu tonuko le, "Adama a de a da kalagatsa ki ka tuwai, adama a va a da wa. ³¹ Gogo-na a'ayin a yan de a da Kashila ka yanka ama a likimba afada. Kpam dem a'ayin a da, a da wa loko uza da wa lya tsugono tsu likimba u na. ³² A 'yangasa mu baci a zuba u mawandamgbani, ma zuwa ta ya dem u tuwa ara va." ³³ Yesu dana ta nala tsara u wenike tyoku da wa kuwa.

³⁴ Kakuma ki ka danai, "Mele ma tsunu ma tonuko tsu ta Kawauwi ka rongo ta n uma hal ubana. Nida va dana a ka 'yangasa ta Maku ma Vuma a zuba u mawandamgbani? Ya Maku ma Vuma mi?"

³⁵ Yesu wushuki, "Ya tsara ta katyashi a'ayin kenu. Rongoi a nwalu a'ayin a da i'ari a katyashi, tsara i tadatsa wa a'ayin a da baci karimbi ka danda da. Shegai ya wala baci a karimbi, ya fuda ya reve asu u da ya bana wa. ³⁶ Wushuki n uza da u tsu zuwa katyashi ka tuwa tun wari kabolo n ada, tsara i woko aza da a a'ari a katyashi."

Aza roku a 'yuwain uwushuku n Yesu

An Yesu danai nala, aku u lazai u ba u kpawain tsara a wene yi wa. ³⁷ Ko an u wokoi u yansai ikunesavu a ka-

pala ka le, a wushuku n eyi wa. ³⁸ Nala git ta tsara ili i'ya Ishaya matsumate u danai i shadangu, "Magono ma Zuba, ya wushuki n ili i'ya tsu danai? Magono ma Zuba, ya vu wenikei ucira u vunu?" †

³⁹ Matsumate mi ma doku ta ma danai, ili i'ya i zuwai a kpa dai uwushuku i'ya na:

⁴⁰ "Magono ma Zuba ma zuwa ta a'eshi a ama yi a rumbanai, kpam u zuwa le a ryagbajai. Mpa Magono ma Zuba, n yan ta nala tsara a wene ko a reve wa, kpam kotsu a kpatala utuwa ara va, tsara n tanasa le wa." ††

⁴¹ Matsumate mi ma dana ta nala kpaci u wene ta tsupige tsu Yesu, kpam u dansai ukuna u ne.

⁴² A'ayin a nala yi, azapige ushani a wushuku ta n eyi. Shegai an a ka pana uwonvo u Afarishi, a kawan a dansa u da a kateshe wa, kotsu a wutukpa le a asuvu a kagata ka Kashila wa. ⁴³ A tsu la ta uciga icikpali i ama kapala n icikpali i Kashila.

Yesu tuwa ta u wauwa likimba

⁴⁴ Yesu 'yangasa kalagatsa ka ne u danai, "Gba uza da baci dem u wushuki na mpa, na mpa da koshi u wushuku wa, hal dem n uza da u suku mu da u wushuki. ⁴⁵ Uza da kpam u wene mu, u wene ta dem uza da u suku mu. ⁴⁶ N tuwa ta a likimba n woko katyashi, tsara uza da baci dem u wushuki na mpa u rongo a asuvu a karimbi wa.

⁴⁷ "Uza da u panai kadyanshi ka va aku u 'yuwain ka utono, mpa ma kidaga yi ugana wa. Kpaci n tuwa tsara n kidaga likimba ugana wa, shegai n wauwa u da.

⁴⁸ Uza da wa kidaga uza da u 'yuwan mu ugana aya pini; wata, kadyanshi ka n dansai, ka ka kidaga yi ugana kain ka makorishi. ⁴⁹ Ili i'ya n wenishikei ara va da i wuta wa. Tata u da u suku mu aya u tonuko mu ili i'ya ma dana n i'ya ma wenishike. ⁵⁰ N reve ta ili i'ya u danai ama a yain i zuwa ta ama a yain uma hal ubana. Da i zuwai n tonuko da dere ili i'ya Tata u tonuko mu."

Yesu bacangusi a'ene a atoni a ne

13 Cina u woko kain ka te kahu kain ka Abiki a Upasamgbana ka yain. Yesu reve ta a'ayin a yan de a da wa asaka likimba u na u gono a asu u Tata. Wa ciga ta ama a ne a da a'ari a likimba, kpam gogo-na pini na u wenike le ta uciga vi gba gba bawu utyoku.

² Yesu n atoni a ne a ka lya kabolo n kuvuli. Cina Kalapansi ka zuwa de Yahuza Isikariyoti maku ma Simo u yawunsa tsara u neke yi. ³ Yesu reve ta Tata naka yi ta ucira u ili gba, u wuta ta a asu u Kashila, kpam nte wa gono de ara ne. ⁴ An a'ari a ulya ilikulya, Yesu 'yangai u mondoi matogo ma pige ma ne, aku u sirai mayaga a cuku tsu ne. ⁵ U tsungi mini a kabelu u gitai ubacangusa a'ene a atoni a ne, aku u yansai a da n mayaga ma u sirai a cuku tsu ne tsi.

† 12:38 Isha. 53:1. †† 12:40 Isha. 6:10.

⁶ Yesu tuwāi ara Simo Bituru, eyi kpam u tonuko yi, "Asheku, ada va ciga vu bacangusu mu a'ene?"

⁷ Yesu wushunku yi, "Vu reve ili i'ya m̄ari uyan wa, shegai va tuwā tā va reve."

⁸ Bituru danai, "Nala wa, va bacangusu a'ene a vā wa."

Yesu wushuki, "N bacangusu baci a'ene a vunu wa, avu uza u te da a asuvu a ama a vā wa."

⁹ Simo Bituru danai, "Asheku, bacangusu gbām a'ene a vā koshi wa! Sawa mu dem akere n kaci."

¹⁰ Yesu danai, "Vuma u sumbā baci, ikyamba i ne gbā i tsu takpa tā sarara. A'ene a ne a da koshi wa bacangusu. Edā ama i'ā tā sarara, shegai gbā de da wa."

¹¹ Yesu reve tā uza da wa kpatalāka yi, da gai i zuwai u danai, "Gbā de da i'ari sarara wa."

¹² An u kotsoi ubacangusu a'ene a le gbā, aku u ukai matogo ma ne u gono i dusuki. U wece le, "I reve ili i'ya n yanka dā gogo-na vi? ¹³ I tsu isā mu tā 'Kawenishiki' n 'Asheku' kpam dere da wari, kpaci ili i'ya m̄ari i'ya la vi. ¹⁴ Mpa, Asheku n Kawenishiki, n bacangusu tā a'ene a de gogo-na. Edā dem i bacangusu a'ene a atoku a de. ¹⁵ N yan tā nala tsarā u woko dā iryoci tsarā i yain dem tyoku da n yanka dā. ¹⁶ Mayun n tonuko dā, kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Katsumate ka tsu la uza da u suku yi tsupige wa. ¹⁷ I reve tā ili i na yi gbā kpam Kashilā ka zuwuka dā tā unā u shinga i tono baci i'ya.

¹⁸ "Gbā de da ma yanka kadyanshi wa. N reve tā aza da n dangasai. Shegai u kanā tā ili i'ya Tagarāda u Kashilā u danai i woko mayun. Kpam a dana tā, 'Vuma da wa lya kabolo nā mpa u kpatalāka mu tā kucina!'

¹⁹ "Tonuko da ma tonuko dā kahu ukuna vi u gitā, tsarā u gitā baci kotsu i wushuku an mpa m̄ari uza da wari pini maco. ²⁰ Mayun n tonuko dā, uza da baci u wushai katsumate ka vā, mpa u wushai. Uza da baci kpam u wusha mu, u wusha tā uza da u suku mu."

Yesu danai ili i'ya ya gitā n eyi

(Matiyu 26:20-25; Marku 14:17-21; Luka 22:21-23)

²¹ An Yesu danai nala, u dambula tā cika. U tonuko le a kateshe, "Mayun n tonuko dā, uza u te de wa neke mu tā."

²² A fuda a reve gbām kalen ka kadyanshi ka Yesu yain wa. Aku a ka wundyamgbana. ²³ Uza u te a asuvu a atoni yi uza da Yesu wa uciga cika wā tā ndishi evu n eyi. ²⁴ Simo Bituru yanka yi iryoci n kukere u danai, "Wece yi, ya wa dansāka?"

²⁵ Katoni ki ka rabai evu n Yesu ka wece yi, "Asheku, ya va dansāka a asuvu a tsunu?"

²⁶ Yesu wushuki, "Ma dāba tā kawon ka na a kusan. Uza da baci n nākai ka, aya gai wa kpatalāka mu vi." Aku u dabai kawon ki a kusan u nākai Yahuza maku ma Simo Isikariyoti. ²⁷ An Yahuza wushai kawon ki, aku Kanangasi† ka uwa yi.

Yesu danai, "Yahuza, wala gogo vu ba vu yain ili i'ya va yan." ²⁸ Uza wā la a asuvu a aza da a ka lya kabolo n Yesu u revei kalen ka ili i'ya i zuwai u tonuko yi nala

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

wa. ²⁹ Shegai adama a da wari kazuwi ka ikebe ka le, aku a yawunsai a da tonuko da Yesu tonuko yi u ba u tsupa ikebe i ilikulya ko kpam u ba u nei aza a unambi ikebe. ³⁰ An u lyuki kawon ka Yesu nākā yi vi, aku u wutai n maloko, n kayin ka tani.

Mele ma savu

³¹ An Yahuza lazai, Yesu danai, "A'ayin a tuwā tā a da mpa Maku ma Vuma ma uwa a asuvu a tsupige tsu vā, kpam Kashilā ka wusha tā tsupige adama a ili i'ya ya gitā nā mpa. ³² Kashilā ka wusha baci tsupige adama a vā, Kashilā n kaci ka ne wa wenike tā ama tyoku da tsupige tsu Maku ma Vuma tsi tsari gogo.

³³ "Mmuku n vā, ma tsā tā n bārākpā n adā kenu. Ya tuwā tā ya zama mu, shegai ya wene mu wa. N tonuko dā tyoku da n tonukoi ama, 'Ya bana a asu u da ma bana wa.'

³⁴ "Shegai mele ma savu ma ma nākā dā. I cigi atoku a de dere tyoku da n ciga dā. ³⁵ Ya cigamgbana baci, ya dem wa reve tā edā atoni a vā a da."

Yesu danai Bituru wa nana yi tā

(Matiyu 26:31-35; Marku 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ Simo Bituru wecei Yesu, "Asheku, nte va bana?" Yesu wushuki, "Asu u da ma bana ya fuda ya bana wa, shegai ya tuwā tā ya bana."

³⁷ Bituru wece yi, "Asheku, ndya i zuwai bawu ma tono vu gogo-na? Mā tā ufobusi tsarā n kuwā adama a vunu!"

³⁸ Yesu wece yi, "Vari ufobusi vu kuwā adama a vā? Mayun n tonuko vu, kahu kapen ka sala, va nana mu tā hal kutatsu, vu dana vu reve mu wa."

Yesu da ure ubana a asu u Tata

14 Yesu tonukoi atoni a ne, "Kotsu i dambula wa. Wushuki n Kashilā, i wushuku kpam nā mpa. ² A'unu a da pini ushani a kuwa ku Tata u vā, kpam nte ma bana de tsarā n fobusuko dā asu. A da baci nala wari wa, m̄ari ma tonuko dā tā. ³ A'ayin a da baci n yain nala, aku n gono n bidya dā ubana ara vā, aku tsu rongoi de kabolo. ⁴ I reve tā ure u asu u da ma bana."

⁵ Toma tonuko yi, "Asheku, tsu reve asu u da va bana wa. Nida tsa reve ure u ubana de?"

⁶ U wushuki, "Mpa ure u da wa wenike ukuna u maci u Kashilā, u nākā kpam ama uma. Uza wā la wa bana a asu u Tata wa, she u tono mu. ⁷ I reve mu baci, ya reve tā dem Tata u vā. Shegai gogo-na i reve yi tā, kpam i wene yi tā."

⁸ Filibu danai, "Asheku, wenike tsu Tata vi, kpaci ili i'ya tsa ciga i'ya la vi koshi."

⁹ Yesu wushuki, "Filibu, n rongo tā n adā a'ayin ushani. Ndya i zuwai vu kpadai ureve ko ya mpa m̄ari? Uza da baci dem u wene mu, u wene tā dem Tata vi. Nida vu danai 'Wenike tsu Tata vi'? ¹⁰ Vu wushuku an mpa ili i te i'ya tsari n Tata vi, kpam Tata vi ili i te nā mpa wa? Kadyanshi ka n yanka dā ara vā da ka wutai wa. Tata da wari a asuvu a vā, aya u tsu yan ili i'ya wa

ciga u yain. ¹¹ Wushuki na mpa an n danai Tata vi ili i te i'ya tsari, kpm mpa vi ili i te i'ya tsari n Tata vi. Ya wushuku baci adama a kadyanshi ka va wa, u gan ta i wushuku adama a ikunesavu i na yi. ¹² Mayun n tonuko da, uza da baci u wushuki na mpa, wa fuda ta wa yan dere ili i'ya n yansai. Mayun da, aza da a wushuki, a ka yan ta hal gbam ili i'ya i lai la, kpaci ma bana ta ma rongo de n Tata u va. ¹³ Kpm i folo baci ili a asuvu a kala ka va, ma yanka da ta i'ya, tsara Maku mi ma tuko tsupige a asu u Tata. ¹⁴ Ma yan ta ili i'ya baci dem i foloi a asuvu a kala ka va.

Kazuwamgbani ka utuwa u Kulu Keri

¹⁵ "Ya ciga mu baci, ya yan ta ili i'ya n danai i yain. ¹⁶ Ma folo ta Tata, eyi kpm wa naka da ta Kabangi ka roku, uza da wa rongo n ada hal ubana. ¹⁷ Aya Kulu Keri ka ku tsu wenike ukuna u maci u Kshila. Ama a likimba a wusha yi wa, kpaci a wene yi ko a reve yi wa. Shegai i reve yi ta, kpaci u rongo ta ara de kpm wa rongo ta a asuvu a de. ¹⁸ N laza baci, ma asaka da utyoku u de tyoku u mkpan wa, ma gono ta ara de. ¹⁹ A'ayin kenu ama a likimba a na a ka fuda a wene mu wa, shegai eda ya wene mu ta. Kpm adama a da mari n uma, eda dem ya yan ta uma. ²⁰ Kain ka nala ka tuwa baci, ya reve ta an ili i te i'ya mari n Tata vi. Ya reve ta eda dem ili i te i'ya i'ari na mpa, mpa kpm ili i te i'ya mari n ada. ²¹ Uza da baci dem wa ciga mu, wa yan ta ili i'ya n danai, kpm Tata u va wa ciga yi ta. Mpa dem ma ciga yi ta, kpm n wenike yi ko mpa yayi." ²² Aku Yahuza (shegai Yahuza Isikariyoti wa), u danai, "Asheku, ndya i zuwai vu fobusoi vu wenike kaci ka vunu ara tsunu, bawu va wenike kaci ka vunu a asu u ama a likimba a da a buwai?" ²³ Yesu wushuki, "Ama a ciga mu baci, a ka yan ta ili i'ya n tonuko le a yain. Tata u va wa ciga le ta, aku tsu tuwa ara le tsu dusuku n ele. ²⁴ Shegai uza da baci bawu wa ciga mu, u tsu yan ili i'ya n danai wa. Ili i'ya i panai n danai na vi, ara va da i wuta wa, shegai ara Tata da u suku mu. ²⁵ "N tonuko da ta ili i na yi tun mari kabolo n ada. ²⁶ Kabangi ki ka wenishike da ta ili dem, kpm wa zuwa da ta i ciba gbali ili i'ya n tonuko da. Kabangi ka nala ki aya Kulu Keri ka Tata wa suku n kala ka va. ²⁷ N zuwa da ta i panai mazanga a atakasuvu a de. Icu n i mazanga ma mari a katakasuvu ka va ka ma zuwa da i tsara. N zuwa da i tsara ndishi n shinga n na mi dere tyoku da ama a likimba a zuwa da i tsara wa. Adama a nala kotsu i namgba katsuma ko i pana uwonvo wa. ²⁸ "I panaka mu ta an n danai ma laza ta kpm ma bana ta ma gono ara de. Ya ciga mu baci mayun, u gan ta i yain mazanga ma ma gono ara Tata, kpaci u la mu ta tsupige. ²⁹ N tonuko da ta ili i na yi gba gogo-na kahu i tuwa i gita, tsara i gita baci, i wushuku. ³⁰ Ma barakpa n ada na n dansi wa, kpaci uza da wa lya tsugono tsu likimba u naha wa ta a utuwa. Shegai wa n uci-ra a kaci ka va wa. ³¹ Ili i'ya Tata u va u tonuko mu n yain i'ya n tsu yan, tsara ya dem a likimba u reve ma ciga yi ta.

"Gogo-na tuwai tsu walai."

Katyaci n atyangi

¹⁵ Yesu lya kapala n kadyanshi n atoni a ne, "Mpa kami ka katyaci ka mayun. Tata u va u da kacimbi. ² Katyangi ka baci kari a asuvu a va bawu ka matsai, aku u kapa ka. U tsu gyara ta kpm u lapula kyangi ka baci dem ka matsasa tsara ka doku ka matsa cika. ³ Ili i'ya n tonuko da i zuwa ta i lapulai. ⁴ Ya rongo baci kabolo na mpa, ma rongo ta dem kabolo n ada. Katyangi ka tsu matsa n kaci ka ne wa. Kafuda ta ka matsa ka baci kabolo n kami ka ne. Nala dem eda ya fuda ya yan ili wa, she i'a kabolo na mpa. ⁵ "Mpa kami ka katyaci ki, eda atyangi. Uza da baci wa rongo kabolo na mpa, mpa kpm ma rongo kabolo n eyi, wa matsa ta ilimaci cika. Shegai ya fuda ya yan ili wa, she n banga da. ⁶ Uza da baci bawu wari kabolo na mpa, wa ta tyoku u kyangi ka a varangi aku ka ekpei. Ama a tsu bidya ta atyangi a ekpi tsara a varangu a da a akina, a runukpa a da. ⁷ I rongo baci kabolo na mpa kpm i tonoi uwenishike u va, ya folo ta Tata ili i'ya baci dem ya ciga, eyi kpm wa naka da ta i'ya. ⁸ Ya matsasa baci ilimaci ushani, nala wa wenike ta ama eda atoni a va a da, kpm ya wenike ta ama tsupige tsu Tata u va.

⁹ "Ma ciga da ta tyoku da dem Tata wa ciga mu. Gogo-na rongoi a asuvu a ucigi u va. ¹⁰ I yan baci ili i'ya n danai, ya rongo ta a asuvu a uciga u va. Tyoku da n yain ili i'ya Tata u va u tonuko mu n yain, kpm ma rongo a asuvu a uciga u ne. ¹¹ N tonuko da ta ili i nala yi tsara i tsara mazanga ma dem n tsara, kotsu mazanga ma de ma namba ili wa. ¹² Ili i'ya ma tonuko da i yain i'ya na: Cigai atoku a de tyoku da dem mpa n ciga da. ¹³ Vuma u kuwa baci adama a kaje ka ne, nala wenike ta an wari n uciga u pige u da u lai u ya dem. ¹⁴ Eda aje a va a da, i tono baci ili i'ya n danai. ¹⁵ N buwa da kpm u'isa agbashi wa, adama a da uzakuwa u tsu tonuko agbashi a ne ili gba wa. Shegai n isa da ta aje kpaci n tonuko da ta gba ili i'ya Tata u va u tonuko mu. ¹⁶ I dangasa mu wa, mpa n dangasa da. Kpm n naka da manyan ma na i yain: walai i ba i matsa ilimaci, icun i ilimaci i'ya ya barakpa. Aku Tata u naka da gba ili i'ya baci dem i foloi n kala ka va. ¹⁷ Ili i'ya n tonuko da i yain i'ya na: Cigai atoku a de.

Ama a likimba a kovo atoni

¹⁸ "Ama a likimba a na a kovo da baci, cibai a gita ta a kovo mu. ¹⁹ Eda aza a likimba a da baci, wa ciga da ta tyoku da u tsu ciga ama a ne. Shegai n dangasa da ta a asuvu a likimba, kotsu i woko ama a ne wa. Da i zuwai likimba u kovo da. ²⁰ Cibai ili i'ya n tonuko da: Kagbashi ka tsu la uzakuwa u ne tsupige wa. Ama a yanka mu baci mavura, a ka yanka da ta dem. Kpm a yan baci ili i'ya n wenishike le, a ka yan ta dem ili i'ya ya tonuko le. ²¹ Shegai a ka yan da ta mavura adama a da i'ari ama a va. A ka yan ta nala kpaci a reve uza da u suku mu wa. ²² A da baci n tuwai n dansai n ele wa,

a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a'a n ure u uwutā a unyushi u cingi u le wa. ²³ Uza da baci dem u kovo mu, u kovo tā dem Tata u va. ²⁴ N yan tā ikunesavu cika i'ya bawu uza kotsu u yain. A da baci m̄ari n yain manyan ma nala wa, a'ari a ka yan n unyushi u unyushi u cingi wa. Shegai gogo-na a wene tā ili i'ya n yain, gbā n nala a kovo mu n Tata u va dem. ²⁵ Nala gitā tā tsarā ili i'ya i'ari ukorongi a Mele ma le i woko mayun: 'A kovo mu bawu kagitā.' †

²⁶ "Ma sukunku dā tā uza da a ka isa Kabangi. Wa wu-tā tā a asu u Tata, aku u tuwā ara de. Aya Kulu ku mayun. U tuwā baci, wa dansa tā ukuna u va. ²⁷ Edā dem u k̄anā tā i tonuko ama ukuna u va, kpaci i rongo tā kabolo nā mpa tun a'ayin a da n gitāi uwenishike."

16 Yesu lyai kapala n kadyanshi, "N tonuko dā tā ukuna u na kotsu i asakā uwushukusu nā mpa wa. ² A ka loko dā tā a agata a Kashilā. Kpam a'ayin a ka tuwā tā a da ama a ka wunusa dā, a yan baci nala a ka wene tā yavu Kashilā ka a ka gbashika. ³ A ka yansa tā ikuna i nala yi kpaci a reve Tata vi wa, kpam a reve mu wa. ⁴ Shegai n tonuko dā tā ukuna u na vi gampā, tsarā a'ayin yi a rawa baci a da a ka yan ikuna i nala yi, ya ciba tā ili i'ya n tonuko dā.

Manyan ma Kulu Keri

"A'ayin a da n gitāi uwenishike, n tonuko dā ili i na yi wa, adama a da m̄ari kabolo n adā. ⁵ Gogo-na ugonu u da mu a asu u uza da u suku mu. Shegai ko uza a asu-vu a de wā la u wece mu, 'Nte va bana?' wa. ⁶ Gogo-na an n tonuko dā, atakasuvu a de a shadangu de n un-amgbukatsumā. ⁷ Shegai ukuna u mayun u da ma tonuko dā, wa laka dā tā tsulobo n laza. N laza baci, ma sukunku dā tā Kabangi ki. Shegai n laza baci wa, Kabangi ka nala ki ka tuwā wa. ⁸ A'ayin a da baci Kabangi ki ka tuwāi, wa wenike tā ama a likimba an a nusai a udani u da a danai, 'Tsu reve tā n ukuna u unyushi u cingi, tsu reve tā kpam n ili i'ya i'ari dere, n tyoku da Kashilā ka tsu yanka unyushi u cingi afada.' ⁹ A nusa tā a ukuna u unyushi u cingi, adama a da bawu a wushuki nā mpa. ¹⁰ A nusa tā a ukuna u ili i'ya i'ari dere, kpaci a asu u Tata u da ma bana kpam ya doku ya wene mu wa. ¹¹ A nusa tā a ukuna u afada, kpaci Kashilā ka kidāga de uza da wa lya tsugono tsu likimba u na ugana.

¹² Mā tā n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko dā, shegai gogo-na i la tā ucira u da ya reve. ¹³ A'ayin a da baci Kulu ka ku tsu wenike ukuna u mayun u Kashilā ku tuwāi, ka zuwa dā tā i reve gbā ikuna i mayun i'ya i tsu wutā a asu u Kashilā. Wa dansa ili i'ya i wutāi ara ne wa, shegai u dansa ili i'ya u panai koshi, kpam wa tonuko dā tā ili i'ya ya tuwā. ¹⁴ Wa nākā mu tā tsupige, kpaci wa bidya tā ili i'ya n danai u tonuko dā. ¹⁵ Gbā ili i'ya Tata wari n i'ya, i va i'ya dem. 'Da gai i zuwai n danai Kulu ka bidya tā ili i'ya n danai u tonuko dā vi.

Unamgbukatsumā wa woko tā mazānga

¹⁶ "A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i doku i wene mu."

¹⁷ Aza roku a asuvu a atoni a ne a ka dansa utyoku u le, "Ndyā kalen ka kadyanshi ka Yesu danai vi, 'A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu.' Kpam ndyā kalen ka u danai 'Adama a da ma gono a asu u Tata?'" ¹⁸ A doki a wecikei, "Ndyā kalen ka 'a'ayin kenu yi? Tsu reve ili i'ya wa tonu wa."

¹⁹ Yesu reve tā atoni yi a ka ciga tā a yan yi keci a uku-na vi, aku u tonuko le, "Kaci ka de ka ya wecemben-ishe an n danai, 'A'ayin kenu ya wene mu wa, a yan baci a'ayin kenu kpam aku i wene mu?'" ²⁰ Mayun n tonuko dā, ya sā tā kpam i namgba katsumā, shegai likimba wa pele tā. Ya namgba tā katsumā, shegai un-amgbukatsumā u de wa woko tā mazānga. ²¹ A'ayin a da baci uka wa matsa, u tsu pana tā mbālā, kpaci a'ayin a ilimaci a ne a rawa de. Shegai u kotso baci ilimaci yi, aku u asansā nā mbālā mi, adama a da wari ipeli an u matsai maku mi a likimba. ²² Nala dem wari ara de. Gogo-na i namgba tā katsumā, shegai ma doku tā ma wene dā, kpam i yain mazāngā ma bawu ko uza wa fuda wa shamkpa dā ma. ²³ A'ayin a nala a rawa baci, ya yan mu keci wa. Mayun n tonuko dā, Tata u va wa nākā dā tā gbā ili i'ya baci i foloi n kala ka va. ²⁴ Kotsu i folo icun ili i na caupa wa. Rongoi ufoluso, Kashilā ka nākā dā tā i'ya, tsarā i shadangu n ipeli.

Kawauwi ka lya tā kaci ka likimba

²⁵ "N yan tā kadyanshi ka na ki n agisani, shegai a'ayin a ka tuwā tā a da bawu ma doku ma yan nala. Aku n tonuko dā gbā ikuna i Tata karara. ²⁶ Ya folo tā Tata vi n kala ka va, shegai u k̄anā mpa n foluko dā Tata vi wa. ²⁷ Kashilā Tata u ciga dā tā adama a da ya ciga mu, kpam i wushuki an ara ne da n wutāi. ²⁸ Asu u Tata u da n wutāi, aku n tuwāi a likimba. Gogo-na kpam ma asakā likimba n gono a asu u Tata."

²⁹ Atoni yi a danai, "Gogo-na da va dansa n atsu karara! N agisani a da kpam va dansa wa. ³⁰ Gogo-na da tsu revei an vu revei ili gbā. Va wushunku tā uza keci ku ne tun kahu gbam u wecike. Nala u zuwa tsu tā tsu wushuki an a asu u Kashilā u da vu wutāi."

³¹ Yesu wushuki, "Mayun da i wushuki gogo-na vi? ³² A'ayin a ka tuwā tā, kpam gbam a rawa de, a da a ka wacinsa dā gbā de, ya dem u gono a kuwa ku ne, aku i asakā mu utyoku u va. Shegai Tata wa rongo tā kabolo nā mpa, adama a nala ma rongo utyoku u va wa.

³³ "N tonuko dā tā ikuna i na yi tsarā i tsarā ipeli i maci adama a da i wokoi ili i te nā mpa! Likimba wa zuwa dā tā i pana ikyamba, shegai kotsu i gbama asu-vu, kpaci n lya tā kaci ka ucira u likimba."

Yesu yankai atoni a ne kvasu

17 An Yesu kotsoi udansa gbā ili i na yi, u webelei zuba u danai, "Tata, a'ayin a yan de. Nākā Maku ma vunu tsupige, tsarā Maku mi dem ma nākā vu

† 15:25 Ishp. 35:19; Ishp. 64:4.

tsupige. ² Vu naka ta Maku mi ucira a kaci ka ama gba, tsara Maku mi ma naka uma u da bawu wari n utyoku a asu u aza da vu naka yi gba. ³ Ure u tsara uma u da bawu wari n utyoku u da na: a reve vu, uza da wari Kasilā ka mayun koshi, kpam a reve Yesu Kawauwi, uza da vu suki. ⁴ N wenike ta tsupige tsu vunu a likimba an n kotsoi manyan ma vu naka mu n yain. ⁵ Gogo-na Tata, doku vu naka mu tsupige tsa mari n tsa an mari kabolo n avu kahu a yain likimba.

⁶ "Vu naka mu ta atoni a roku pini a likimba u naha, kpam n wenike le ta tyoku da wari. Aza a vunu a da caupa, shegai vu naka mu n ele, kpam a gorimuko ta kadyanshi ka vunu. ⁷ A reve ta vu naka mu gba ili i'ya mari n i'ya. ⁸ Kpaci n tonuko le ta ili i'ya vu tonuko mu, kpam a wushuku ta n i'ya. A reve ta n wuta ara vunu, kpam a wushuku ta an ada vu suku mu. ⁹ Ma le ta uyanka kvasu. Aza a likimba a da mari uyanka kvasu wa, shegai aza da vu naka mu, adama a da a'ari aza a vunu. ¹⁰ Gba ama a nala yi aza da a'ari atoni a va a vunu a da, kpam gba aza da a'ari atoni a vunu aza a va a da dem. Mayun a wenike ta tyoku da tsupige tsu va tsari. ¹¹ Ma ta utuwa ara vunu. Ma shamgba a likimba kpam wa. Shegai atoni a va a buwa ta ve pini a likimba. Wenike ucira u kala ka vunu; wata, kala ka vu naka mu, tsara ko ili i sawa le wa. Aku a bolomgbono a woko ili i te n atoku a le, tyoku da mpa n avu tsari ili i te. ¹² N ucira u vunu u da, ucira u da vu naka mu tun mari a likimba n u da n bishinkai ili i sawa le. Ko uza u te u le u puwan wa, shegai uza da u ukai kaci ka ne a asuvu a ukpa vi koshi, tsara a shadangu ili i'ya Tagara da u Kashila u danai.

¹³ "Gogo-na mpa la a utuwa ara vunu. Shegai n dansa ta ili i na yi tun mari a likimba, tsara atoni a va a shadangu n mazanga tyoku da dem mari. ¹⁴ N tonuko le ta akani a vunu. Shegai ama a likimba a na a kovo le ta, adama a da bawu a'ari ili i te n ama a likimba. Tyoku da dem mpa mari ili i te n likimba wa. ¹⁵ Tonuko da ma tonuko vu vu wutukpa le a asuvu a likimba vi wa, shegai vu bishinka uza u cingi vi u sawa le. ¹⁶ Mari a asuvu a aza a likimba u na wa, nala dem ele aza a likimba a da wa. ¹⁷ Gonuko le sarara vu wulukpe le a asu u uwenishike u akani a vunu a da a'ari a mayun. ¹⁸ N suku le ta a likimba, tyoku da dem vu suku mu a likimba. ¹⁹ N neke ta kaci ka va n gbashika vu kotsu ele dem a neke kaci ka le a gbashika vu.

²⁰ "N yanka ta atoni a nala yi kvasu, kpam dem ma yanka ta aza da a ka tuwa a wushuku na mpa kvasu adama a ili i'ya atoni a va a ka tonuko le a kaci ka va. ²¹ Ma ciga ta gba le a woko ili i te n atoku, tyoku da mari ili i te n avu, avu kpam ili i te n mpa. Ma ciga ta dem a woko ili i te n atsu. Ama a likimba kpam a ka wushuku ta an a da vu suku mu. ²² N naka ta ama a na tsupige tsa vu naka mu tsara a woko ili i te, tyoku da mpa n avu tsari ili i te. ²³ Mpa ili i te i'ya mari n ele, avu kpam ili i te i'ya wari na mpa, tsara a woko ili i te gba. Tsara ama a likimba a reve an ada vu suku mu. A reve kpam an va ciga atoni a va tyoku da va ciga mu.

²⁴ "Tata, vu naka mu ta ama a na yi, kpam ma ciga le ta a rongo a asu u da mari, tsara a wene tsupige tsu va, tsupige tsa vu naka mu adama a da va ciga mu kahu uyan u likimba.

²⁵ "Tata, ada wari uza u shinga. Likimba reve vu wa, shegai n reve vu ta, kpam ama a na a reve ta an vu suku mu. ²⁶ N wenike le ta tyoku da wari, kpam ma lya ta kapala n uyansa nala. Kotsu a cigamgbana dere tyoku da vu ciga mu, tsara n bolomgbono n ele."

A kana Yesu

(Matiyu 26:47-56; Marku 14:43-50; Luka 22:47-53)

18 An Yesu kotsoi kvasu, aku a lazai kabolo n atoni a ne a pasai Karara ka Kidiron. A rawai a asu u da wari na ndanga n zayitum ushani, aku a uwai pini. ² A tsu bansa ta pini asu u vi, adama a nala a da i zuwai Yahuza, uza da u nekei Yesu u revei asu u da a'ari. ³ Adarakpi a pige n Afarishi a roku a suki aza a uwundya u Kuwa ku Kashila tsara a soku Yahuza. Kabolo ka asoje ka aza a Roma ka dem pini, ama a na yi a'ar ta ubani n iwunukatsu na ncikal, n avasu. Yahuza da tonoi n ele hal ubana a asu vi.

⁴ Yesu reve ta gba ili i'ya ya gitā n eyi, aku u rabai a kapala u wece le, "Ya ya zama?"

⁵ A wushuki, "Yesu uza u Nazara."

U wushunku le, "Mpa Yesu!" (Yahuza uza da u kpata-lakai Yesu vi, wa ta kushani pini n asoje yi.) ⁶ An u tonuko le, "Mpa gai vi," aku a batsai n kucinacinā hal a rukpusai a iyamba.

⁷ U doku wece le, "Ya ya zama?"

A danai "Yesu uza u Nazara."

⁸ U wushunku le, "N tonuko da de mpa gai Yesu vi. Mpa baci ya zama vi, asakai atoni a va a laza." ⁹ Nala gitā ta tsara ili i'ya u danai caupa i woko mayun: "N puwunsa ko uza u te a asuvu a aza da vu naka mu wa."

¹⁰ Aku Simo Bituru talai burundu u ne u kapamgbana kutsuvu ku ulyaki ku kagbashi ka Magono ma Adarakpi. (Kala ka kagbashi ki ka Malaku.) ¹¹ Yesu tonukoi Bituru, "Gonuko burundu vi a ivin i ne. Va wundya ma wushuku n soi mako ma upana ikyamba tyoku da Tata u va u fobusoi wa?"

A bankai Yesu a asu u Magono ma Adarakpi

(Matiyu 26:57-58; Marku 14:53-54; Luka 22:54)

¹² Uzapige u kuvont u Roma n asoje a ne, kabolo n aza a uwundya u Kuwa ku Kashila a kana Yesu aku a sira yi. ¹³ A gitā a banka yi ara Hanana, koku u Kayafa, uza da wari Magono ma Adarakpi a kayen ki. ¹⁴ Kayafa da wari u tonukoi azapige a aza a Yahuda caupa, u da, "Wa la ta tsulobo uza u te u na vi u kuwa n u da a ama gba a ka kuwa."

Bituru nanai Yesu

(Matiyu 26:69-70; Marku 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Simo Bituru n katoni ka roku a tonoi Yesu. Katoni ki n Magono ma Adarakpi mi a revemgbene ta, adama a nala u uwa ta pini a ulanga u kuwa ku Magono ma Adarakpi mi kabolo n Yesu. ¹⁶ Shegai Bituru vana yi pi-

ni a utsutsu u kuwa vi. Aku katonni ki ka gonoi ka dansai n makere ma m̄ari kagbashi uza da w̄ari a utsutsu. Aku u aṣākai Bituru uwai, ¹⁷ makere mi ma wece yi, "Avu dem katonni ka Yesu ka, ko nala wa?"

Bituru wushuki, "Nala wa, mpa wa!"

¹⁸ A'ayin yi a ka yan t̄a kut̄anu, aku agbashi yi n aza a uwundya u Kuwa ku Kashilā a tasuki akina a ka lyashuku. Pini nala, Bituru banai dem u shamgbai tsarā u lyashuku.

Magono ma Adar̄akpi ma yansai Yesu keci

(Matiyu 26:59-66; Marku 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Magono ma Adar̄akpi ma yansai Yesu keci a kaci ka atoni a ne n uwenishike u ne. ²⁰ Yesu wushuki, "N yansa t̄a kadyanshi tsarā ya dem pana. N rongo t̄a uwenishike a agata a Kashilā n Kuwa ku Kashilā, a asu u da gb̄a aza a Yahuda a tsu bolomgbono. N tsu dana ili ukpawunsi wa. ²¹ Nida va yan mu keci ku na? Wece ama da a panai uwenishike u v̄a. A reve t̄a ili i'ya n dansai."

²² An Yesu danai nala, aku uza da wa wundya Kuwa ku Kashilā ki u basa yi, u danai, "Ya v̄ari hal va dansa n Magono ma Adar̄akpi naha?"

²³ Yesu wushuki, "N dana baci ili i roku i'ya Mele ma danai i gan wa, she i dana i'ya. Shegai ili i'ya n danai mayun da baci, nida u basa mu?"

²⁴ Yesu pini usiri, aku Hanana tutsuku yi ara Kayafa Magono ma Adar̄akpi.

Bituru doki u nanai Yesu

²⁵ A'ari pini, Simo Bituru pini kushani evu n akina n u lyashuki, aku a wece yi, "Avu dem katonni ka Yesu ka, ko nala wa?"

Shegai Bituru nanai u danai, "Nala wa, mpa wa!"

²⁶ Kagbashi ka Magono ma Adar̄akpi ka roku ka pini dem a asu vi. Kumaci ku vuma da a kapai kutsuvu. U danai, "Yavu va da n wene vu t̄a a asu u ndanga n zayitum kabolo n eyi, ko n wene vu wa?"

²⁷ Aku Bituru doki u nanai, kute-kute kapen ka salai.

A bankai Yesu ara Bilatu

(Matiyu 27:1-2, 4; Marku 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ Kayafa kotsu t̄a uyanka Yesu afada n kpasani. Aku a banka yi ara Bilatu, gomuna a asuvu a tsugono tsu Roma. Shegai ama yi a uwa pini a kuwa ki wa. A da baci uza roku a asuvu a le w̄ari u uwai pini, w̄ari wa woko t̄a n ashinda, kpm Mele ma aṣākā yi u lyai ilikulya i Abiki a Upasamgbana wa. ²⁹ Aku Bilatu wut̄ai a uwotsu vi u wece le, "Kadyanshi ka eni ka i tukoi vuma u na n ka?"

³⁰ A wushuki, "A da baci vuma u na w̄ari uza u unyushi wa, tsarā tsa tuko yi ara vunu wa."

³¹ Bilatu tonuko le, "Bidya ni n kaci ka de i ba i yanka yi afada tyoku da Mele ma de ma danai i yanka yi."

Aku a wushuki, "Edā aza a Roma i tsu aṣākā tsu tsu zuwa a wuna vuma wa." ³² Ili i'ya a danai i wenike t̄a

kadyanshi ka Yesu yain a ukuna u tyoku da wa kuwā, wa woko de mayun.

³³ Aku Bilatu gonoi a kuwa ku tsugono tsi, u isa Yesu u wece yi, "Avu magono ma aza a Yahuda ma?"

³⁴ U wushunku yi, "Keci ku vunu ka na vi, ko gai aza roku a da a tonuko vu ukuna u v̄a?"

³⁵ Bilatu wece yi, "Vu reve t̄a gai mpa uza u Yahuda da wa! Ama a vunu a da n adar̄akpi a pige a vunu alyā a nakā mu n avu. Nda vu yain?"

³⁶ U wushuki, "Tsugono tsu v̄a tsu likimba u na tsa wa. A da baci tsu likimba u na tsa, agbashi a v̄a a ka shilākana t̄a tsarā a bishinka ama a neke mu a akere a azapige a aza a Yahuda a na. Mpa tyoku u ngono n da ma lya tsugono tsu likimba u na da m̄ari wa."

³⁷ Bilatu wece yi, "Dana avu magono ma?"

U wushuki, "Vu dana t̄a mpa magono ma, kpm vu dana t̄a mai. Adama a nala a da a matsa mu kpm adama a nala a da n tuw̄ai a likimba tsarā n tonuko ama ukuna u mayun. Kpm gb̄a uza da wa ciga ukuna u mayun u tsu panaka mu t̄a."

³⁸ Bilatu wece yi, "Nda ukuna u mayun vi?"

A kidāgai Yesu ugana u ukpa

(Matiyu 27:15-31; Marku 15:6-20; Luka 23:13-25)

An Bilatu danai nala, aku u lazai ubana a asu u aza a Yahuda yi u tonuko le, "Vuma u na u yan ili i roku i'ya i rawai ma dana, 'U kana t̄a u kuwā' wa. ³⁹ I reve t̄a gai n tsu aṣākā t̄a vuma u te a asuvu a kuwa ku a'ali a'ayin a Abiki a Upasamgbana dem. Ya ciga n aṣankā da 'magono ma aza a Yahuda da?"

⁴⁰ A worukpoi, "A'a, eyi na wa! Baraba da tsa ciga." (Baraba tani uza u magalākā da.)

19 Pini nala, Bilatu zuwai asoje a ba a bawin Yesu.

² A cacai funi u awana kakondori aku a ukunkai yi a kaci, a ukunka yi kunya ku mini ma galura. ³ A tuwus̄ai ara ne n a dansi, "Uma u vunu u b̄ar̄akpā, magono ma aza a Yahuda!" A rongo yi kpm u basasa a upetiwa'eshi.

⁴ Bilatu doki u banai a uwotsu vi u tonukoi ama yi, "Panai, ma tuko yi t̄a pini naha tsarā n wenike an bawu n tsar̄ai unyushi u da u rawai n wuna yi." ⁵ Aku Yesu wut̄ai, u'uki n funi u awana n kunya ku mini ma galura. Bilatu tonuko le, "Vuma da d̄a na!"

⁶ An adar̄akpi a pige n aza a uwundya u Kuwa ku Kashilā a wene yi, aku a salai, "Wandamgbana ni! Wandamgbana ni!"

Shegai Bilatu wushunku le, "Edā bidya ni i ba i wandamgbana. N tsarā yi n unyushi u da u rawai n wuna yi wa."

⁷ Azapige a aza a Yahuda yi a wushuki, "U da aya Maku ma Kashilā. Adama a nala, Mele ma tsunu ma dana t̄a u kuwā."

⁸ An u panai nala, aku u doki u giruw̄ai cika. ⁹ U doki u gonoi a asuvu u wecei Yesu, "Nte vu wut̄ai?" Shegai u wushunku yi wa. ¹⁰ Bilatu danai, "Va wushunku mu wa?"

† A'ayin a nala yi, Kaisa Magono u tsu uka t̄a avuku a da a piyanl̄asai kakondori n a da a'ari n mini ma galura. A yanka t̄a Yesu nala tsarā a yanka yi majari.

Ciba, mā t̄a n ucira u da ma zuwa a āsakā vu ko kpm a wandamgbana vu.”

¹¹ Yesu wushunku yi, “Va fuda t̄a va zuwa ama a yan-ka mu ili i'ya vu zuwa le adama a da Kashilā ka zuwa vu vu fuda vu yain nala. Vuma da u zuwai a tuko mu ara vunu u la vu t̄a unyushi u cingi.”

¹² An Bilatu panai nala, aku wa ciga u āsakā Yesu. Shegai azapige a aza a Yahuda yi a rongoi isali, “Vu āsakā baci vuma u na, vu buwa kpm kaje ka Kaisa Magono wa! Uza da baci dem u gonukoi kaci ka ne magono, utokulalu u Kaisa da!”

¹³ An Bilatu panai ili i'ya a'ari utono, aku u wutukpai Yesu a ulanga u da a ka isā Ulanga u da a Kirai n Atali (N Tsi'arama tani “Gabata”). Eyi kpm u dusuki a karatsu ka afada a ulanga u kuwa ku tsugono. ¹⁴ N kaara a kaci ka Kain ka Afobi ka Abiki a Upasamgbana ka.

Aku Bilatu tonukoi aza a Yahuda yi, “Magono ma de ma na!”

¹⁵ Aku a worukpoi cika, “Wuna ni! Wuna ni! Wandamgbana ni!”

U wece le, “Ya ciga mu n wandamgbana magono ma de da?”

Adar̄kpi a pige a wushuki, “Tsā n magono ma roku ma ma wurai Kaisa wa.”

¹⁶ Aku Bilatu nakā le Yesu tsarā a ba a wandamgbana yi.

A wandamgbanaɪ Yesu

(Matiyu 27:32-44; Marku 15:21-32; Luka 23:26-43)

Pini nala, asoje yi a bidyai Yesu a lazai n eyi. ¹⁷ An wa wutā a ilyuci yi, aku u cangai mawandamgbani ma ne ubana a asu u da a ka isā Mako ma Kaci. (Asu vi a tsu isā t̄a u da dem “Golugota”† n Tsi'arama). ¹⁸ Nte a varai Yesu pini n ikusa. Nala dem a yankai aza a kuwa ku a'ali a roku ama a re, ya dem a kapashi ka te, Yesu aya a mere ma le.

¹⁹ Bilatu zuwa le a zuwa iryoci a mawandamgbani mi. I danai, “YESU UZA U NAZARA, MAGONO MA AZA A YAHUDA.” ²⁰ A korongu t̄a i'ya hal kutatsu: i kagit̄a n Tsiyahuda, n Tsiroma, aku n Tsiheline.† Ama ushani a yan t̄a i'ya k̄aneshi, kpaci a asu u da a wandamgbanaɪ Yesu vi, wari m̄bari n ilyuci yi wa. ²¹ Adar̄kpi a pige a tonukoi Bilatu, “Kotsu vu korongu ‘Magono ma aza a Yahuda wa,’ shegai korongu ‘Vuma u na u danai aya Magono ma aza a Yahuda.’”

²² Bilatu wushunku le, “N korongu t̄a u da nala, kpm nala wa woko.”

²³ An asoje yi a varai Yesu ikusa a mawandamgbani, aku a bidyai aminya a ne a pecei a da a asu u kunishi, kasoje dem ka tsarāi ka te. A bidyai dem matogo ma bululu ma ne ma m̄ari kunya ku te ka a cai ili i'ya i bidyai a zuba ubana a iyamba.

²⁴ Aku asoje yi a dansai utyoku u le, “Tsa kara ka wa. Āsakā tsu varanki ka uruta tsarā tsu wene uza da wa tsarā ka.” Nala git̄a t̄a tsarā udani u Tagarada u Kashilā u na u woko mayun:

“A pecei aminya a vā, aku a varanki matogo ma vā uruta.” †

Nala tani asoje yi a yain.

²⁵ Mma u Yesu u shamgba t̄a a ikengi i mawandamgbani mi kabolo n anukakenu a ne, n Meri uka u Kulofa. Meri Magadaliya wa t̄a dem pini kushani. ²⁶ Katoni ka Yesu wa ciga cika ka dem pini kushani evu na mma u Yesu vi. An Yesu wene le gb̄a, u tonukoi mma u ne, “Vuma u na aya maku ma vunu gogo-na.” ²⁷ U tonukoi kpm katoni ki, “Mma u vunu u da na gogo-na.” Pini nala, katoni ki ka bidyai mma vi ubana a kuwa ku ne.

Ukpā u Yesu

(Matiyu 27:45-56; Marku 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Yesu reve t̄a gogo-na u kotso de manyan ma ne. Shegai an wa ciga u shadangu udani u Tagarada u Kashilā, aku u danai, “Ma pana t̄a kakuli!” ^{††29} Kadele ka pini ushadangi n mini ma cinwi ma kalam, aku asoje yi a ukai pini kashaku, a sirai ka a kalangu, a rādagb̄ai ka ubana a un̄a u ne. ³⁰ An u comoi ma, aku u danai, “A kotso de.” Aku u varai kaci ka ne a iyamba, pini nala, uma u ne u wutāi.

A sapai Yesu a mabele

³¹ Kain ka Afobi ka, kain ka wansa baci Ashibi kpm a doku t̄a ka kalen kpaci kain ka Abiki a Upasamgbana ‡ ka. An u wokoi aza a Yahuda bawu a ka ciga ikyamba yi i woko pini a mawandamgbani n kain ka Ashibi, a foloi Bilatu tonuko asoje a koduso a'ene a aza da a'ari a mawandamgbani mi. Aku kpm a takpusa ikyamba yi a zuba u mawandamgbani mi. ³² Asoje yi a git̄a a koduso a'ene a ama a re aza da a'ari a apashi a re a Yesu yi. ³³ Shegai an a rawai ara Yesu, a cina yi cina u kuwa de, a kodo a'ene a ne wa. ³⁴ Uza u te a asuvu a asoje yi u bidyai masari ma ne u sapai yi n ma a mabele. Aku mpasa n mini ma wutāi. ³⁵ Tso reve t̄a ukuna vi mayun da, kpaci uza da u wenei u da a'ayin a da ukuna vi u git̄a aya u danai. U tonuko tsu t̄a tsarā i wushuku. ³⁶ Ukuna vi u git̄a t̄a tsarā udani u Tagarada u Kashilā u woko mayun: “Ko katele ka te ka ne ka la ka kodo wa.” ^{††37} Tagarada u Kashilā kpm dem u dana t̄a, “A ka webele t̄a uza da a sapai n masari.” ‡

Kacid̄a ka Yesu

(Matiyu 27:57-61; Marku 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ An nala wurai, Isuhu u Arimatiya, u wecei Bilatu ko wa āsakā u bidya ikyamba i Yesu. (Isuhu katoni ka Yesu ka shegai a ukpawunsi, kpaci wa pana t̄a uwonvo u azapige a aza a Yahuda.) Bilatu wushuku t̄a, pini nala, Isuhu vi u lazai u ba u cangai ikyamba yi u lazai n i'ya. ³⁹ Nikodimu uza da wari u tuwai ara Yesu n kayin ki u soku yi t̄a. U tukoi ili i magulani i utsunku akushe icun kure i'ya i rawai evu n uratsanaka amangatawun (100). ⁴⁰ Ama a re a na yi a bidyai ikyamba i Yesu a cacai i'ya

† 19:24 Ishp. 22:18. †† 19:28 Ishp. 69:21; Ishp. 22:15. ‡ Abiki a Upasamgbana a ka fuda t̄a a ka woko ko kain ka eni ka baci a asuvu a a'ayin a shindere. Adama a nala, Abiki a Upasamgbana yi a k̄ana t̄a a kain ka Ashibi a kayen ka a wandamgbanaɪ Yesu, pini nala, aku a doki kain ki kalen. †† 19:36 Uwt. 12:46; Mkc. 9:12; Ishp. 34:20. ‡† 19:37 Zak. 12:10.

ukyawan n aminya kabolo n ili i magulani yi. Tyoku da aza a Yahuda a tsu yan da la vi a ka cidangu baci kakushe. ⁴¹ Asu u uwandamgbansa vi wa ta evu n kashina ka ndanga, a asu u da wari n kasaun ka savu ka bawu kotsu a zuwai pini uza. ⁴² An u wokoi Kain ka Afobi ka kahu Abiki a Upasamgbana kpm kasaun ki kari evu, aku a ukai ikyamba i Yesu pini.

U'yangā u Yesu a ukpa

(Matiyu 28:1-8; Marku 16:1-8; Luka 24:1-12)

20 N kpasani ku kain ka kagitā ka a'ayin a shindere; wata, kain ka Aladi, Meri Magadaliya banai a kasaun ki, u wenei a gindalakpa de katali ki a giduwai unā u kasaun vi. ² Aku u sumai ugono a asu u Simo Bituru n katoni ka roku, uza da Yesu cigai, u tonuko le, "A bidya de Asheku a kasaun ki, kpm tsu reve a asu u da a zuwa yi wa!"

³ Bituru n katoni ki a lazai ubana a kasaun ki. ⁴ A'ari ilyadi gbā le, aku katoni ki ka wurai Bituru u lasa yi urawa pini a kasaun ki. ⁵ An u kelikei u webelei a asuvu, u wenei aminya a kacida yi uzuwi, shegai u uwa pini wa. ⁶ Aku Simo Bituru rawai u uwai pini a asuvu. U wenei aminya a kacida yi uzuwi. ⁷ Aku kpm u wenei kakashi ka a palakai upetiwa'eshi u Yesu vi, a katālai ka a asu u ne kau. ⁸ Aku katoni ka ka gitai urawa a kasaun ki, eyi dem u uwai. U wenei kpm u wushuki Yesu 'yangā de a ukpa. ⁹ (Kotsu a'ari a reve an Tagarāda u Kashilā u danai u kanā ta Yesu 'yangā a ukpa wa.)

¹⁰ Aku atoni yi a gonoi a kuwa.

Meri Magadaliya wenei Yesu

(Matiyu 28:9-10; Marku 16:9-11)

¹¹ Shegai Meri shamgbai a ulanga u kasaun vi, n u sayi. U kelikei u webelei a asuvu a kasaun ki. ¹² U wenei atsumate a zuba a re pini, a ukai aminya a eri. Aku a dusuki a asu u da ikyamba i Yesu i'ari caupa. Uza u te a asu u kaci uza u te kpm a asu u a'ene.

¹³ A wece yi, "Nda i zuwai va sa?"

U wushuki, "A bidya de Asheku a va, kpm n reve a asu u da a zuwa yi wa." ¹⁴ An Meri danai nala, aku u kpatalai u wenei Yesu kushani pini a asu vi, shegai u reve an aya wa.

¹⁵ Yesu wece yi, "Nda i zuwai va sa? Ya va zama?"

Meri n u wundi uza da wa kirana n kashina ka ndanga ki aya, aku u danai, "Uzapige, vu bidya baci ikyamba i ne, ma folo vu, tonuko mu tsara n bana n bidya."

¹⁶ Yesu tonuko yi, "Meri."

Meri kpatalai ara ne u danai, "Rabboni!" (Wata, "kawenishiki ka va" n Tsi'arama.)

¹⁷ Yesu tonuko yi, "Kotsu vu kanā mu wa, kpaci kotsu n gono ara Tata wa. Shegai wala vu bana a asu u atoni a va vu tonuko le, 'Ma gono ta ara Tata u va uza da dem wari Tata u de. Aya Kashilā ka va, kpm aya dem Kashilā ka de.'"

¹⁸ Aku Meri Magadaliya gonoi u tonukoi atoni yi u wene ta Asheku. U tonuko le kpm ili i'ya u tonuko yi.

Atoni a Yesu a wene yi

(Matiyu 28:16-20; Marku 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Pini n kayin ka Aladi ka nala ki, atoni yi a bolomgbonoi a kunu aku a gidakusi itsutsu yi gbā, kpaci a ka pana ta uwonvo u aza a Yahuda. Aku Yesu uwai u shamgbai a asuvu a le u danasa le, u danai, "Ndishi n shinga n rongo n ada." ²⁰ An u danai nala, aku u wenike le a'utsu a da a'ari a akere a ne n a mabele ma ne. Atoni yi a shadangu ta n mazanga cika an a wenei Asheku. ²¹ U doki u danai, "Ndishi n shinga n rongo n ada." Tyoku da Tata u va u suku mu, nala dem ma suku da." ²² Aku u fulaka le kuvi ku ne, u danai, "Wushai Kulu Keri. ²³ Aza da baci i cimbusuka unyushi u cingi u le, Kashilā dem ka cimbusuka le ta, kpm a woko de ucimbusuki. Aza da baci kpm bawu i cimbusuka unyushi u cingi u le, Kashilā dem ka cimbusuka le wa."

Yesu n Toma

²⁴ Uza u te a asuvu a Kupanamere yi; wata, Toma (uza da a tsu isa Mapeshe), wari pini kabolo n ele wa, a'ayin a da Yesu wenikei kaci ka ne vi. ²⁵ An u rawai, atoni a da a buwai vi a ka tonusuko yi, "Tsu wene ta Asheku!"

Shegai Toma danai, "Ma wushuku wa she n wene a'utsu a da a vara yi n ikusa yi, n uka pini kujubu ku va, kpm n uka kukere ku va a mabele ma ne."

²⁶ An a yain a'ayin a shindere, aku atoni yi a doki a bolomgbonoi a kunu ki, Toma pini dem kabolo n ele. A gidakusu ta dem itsutsu yi tyoku da a yain caupa, pini nala, Yesu tuwai u shamgbai a mere ma le. U danasa le u danai, "Ndishi n shinga n rongo n ada." ²⁷ Aku u tonukoi Toma, "Wene akere a va, uka kujubu ku wunu a a'utsu yi. Uka kukere ku wunu pini a mabele ma va. Asaka ukpada u uwushuku vu wushuku."

²⁸ Toma wushuki, "Ada Asheku a va n Kashilā ka va."

²⁹ Aku Yesu tonuko yi, "Vu wushuku ta an u wokoi vu wene mu. Aza da a wushuki bawu a wene mu, a ka yan ta ipeli i mayun."

Ili i'ya i zuwai Yahaya korongi tagarāda na

³⁰ Atoni a Yesu a wene yi ta u yansai ikunesavu ushani i'ya bawu a korongi a asuvu a tagarāda u na.

³¹ N korongu ta ikuna i na yi tsara i wushuku an Yesu aya Kawauwi Maku ma Kashilā, kpm adama a da i wushuki n eyi, ya tsara ta uma.

Ibilili ushadangi n adan

21 Aku Yesu tuwai u doki u wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne a ikengi i Kushiva ku Galili. † Tyoku da ukuna vi u gitai da na: ² Atoni a ne ushani alya a pini: Simo Bituru, n Toma (uza da a tsu isa Mapeshe), n Nataniya u Kanan u Galili, na mmuku n Zabidi, n atoni a re a roku. ³ Simo Bituru tonukoi aza da a buwai vi, "Ma bana ta ukansa adan."

† Kushiva ku Tibariya kala ka dem ka Kushiva ku Galili.

Aku a danai, "Tsa bana t̄a dem kabolo n avu." Aku a lazai a asuvu a kpatsu ku le. Shegai a k̄an̄a ko i te wa n kayin ka nala ki.

⁴ An kain ka wansai n usana u de, aku Yesu shamgbai a ikengi i kushiv̄a, shegai atoni yi a reve an Yesu d̄a wa.

⁵ U is̄a le u danai, "Ama a v̄a, i k̄an̄a gb̄am adan?" A wushuki, "A'a."

⁶ Aku u tonuko le, "Vut̄al̄ai ibilili i d̄e a kapashi ka ulyaki ka kpatsu ki, ya k̄an̄a t̄a." Aku a yain nala, a fuda gb̄am a rono ibilili yi wa kpaci adan a d̄a pini ushani.

⁷ Aku katonni ka Yesu wa ciga vi u tonukoi Bituru, "Asheku a d̄a!" An u panai a danai Asheku a d̄a, aku u ukai matogo ma ne (kpaci w̄ari u mondo t̄a ma an wa yan manyan), aku u radugi u rukp̄ai pini a mini mi.

⁸ Atoni a d̄a a buwai vi a rawai a kpatsu ki, aku a ka b̄a-n̄a ibilili yi ushadangi n adan. A'ari mb̄ari n kagida wa, evu n iyadi amangatawun (100) i'ya. ⁹ An atoni yi a wu-t̄ai a kpatsu ki, a wenei w̄a t̄a n ilikulya, kpam wa zungu adan a akina.

¹⁰ Aku Yesu danai, "Tukoi adan a roku a asuvu a d̄a i k̄an̄ai vi."

¹¹ Aku Simo Bituru gonoi a kpatsu ki u ronoi ibilili yi ubana a kagida. Adan a pige amangatawun n amangarenkupa n a tatsu (153) a d̄a a'ari pini, gb̄a n nala ibilili yi i kara wa. ¹² Yesu tonuko le, "Tuw̄ai i lyai ilikulya." Ko uza u te a asuvu a atoni yi u kawan u wece yi, "A d̄a yai?" wa, kpaci a reve t̄a Asheku a d̄a. ¹³ Aku Yesu banai u bidyai burodi u n̄ak̄a le. U n̄ak̄a le kpam dem adan yi. ¹⁴ Tatsu d̄a la vi an Yesu wenikei kaci ka ne ara le an u 'yanḡai a ukp̄a.

Yesu n Bituru

¹⁵ An a kotsoi ulya ilikulya, Yesu wecei Simo Bituru, "Simo maku ma Yahaya, va ciga mu kapala n uciga u d̄a atoni a na a ka ciga mu?"

U wushuki, "Eye, Asheku, vu reve t̄a ma ciga vu."

Yesu danai, "Lin̄aka mmuku ma ncon n v̄a."

¹⁶ Yesu doki u wecei u ire, "Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?"

Bituru wushuki, "Eye, Asheku, vu reve t̄a ma ciga vu!" Yesu danai, "Kirana n̄a ncon n v̄a."

¹⁷ U doki u wecei utatsu, "Simo maku ma Yahaya, va ciga mu?"

Aku Bituru namgbai katsum̄a an Yesu wece yi hal kutsatsu u da wa ciga yi. Aku u tonukoi Yesu, "Asheku, vu reve t̄a ko ndya wa. Vu reve t̄a ma ciga vu."

Yesu tonuko yi, "Lin̄aka ncon n v̄a. ¹⁸ Mayun n tonuko vu, a'ayin a d̄a v̄ari kalobo, vu tsu uka t̄a aminya n kaci ka vunu vu bana a asu u d̄a dem va ciga vu bana. Shegai vu kutsa baci, va b̄ar̄akp̄a t̄a akere a vunu u ciga vu u uka vu, u rono vu ubana a asu u d̄a bawu va ciga vu bana." ¹⁹ (Yesu dana t̄a nala ts̄ar̄a u wenike tyoku d̄a Bituru wa kuw̄a ts̄ar̄a u n̄ak̄a Kashil̄a tsupige.) Aku Yesu tonukoi Bituru, "Tono mu!"

²⁰ Bituru yir̄al̄akp̄ai aku u wenei katonni ka Yesu wa ciga vi wa tono le, aya kpam dem uza d̄a u rabai evu n Yesu an a ka lya ilikulya aku u wecei, "Asheku, ya uza d̄a wa neke vu vi?" ²¹ An u wene yi, u wecei Yesu, "Asheku, ndya ya tuw̄a ya git̄a n eyi?"

²² Yesu wushunku yi, "N d̄a baci ma ās̄ak̄a yi n uma hal a'ayin a d̄a ma gono, ndya i birika vu? Avu gai tono mu." ²³ Aku alabari a kyawain a asu u atoni a d̄a eyi nala vi wa kuw̄a wa. Shegai Yesu dana d̄a u danai eyi na wa kp̄ad̄a ukuw̄a wa. Dana d̄a gai u danai, "N d̄a baci ma ās̄ak̄a yi n uma hal a'ayin a d̄a ma gono, ndya i birika vu?"

²⁴ Katonni ka nala ki aya u dansai gb̄a ili i na yi. U korongi i'ya, kpam tsu reve t̄a ukuna u mayun u d̄a wa dansa.

²⁵ Yesu yansa t̄a ili i roku ushani. A d̄a baci a ka korongu gb̄a ili i na yi a itagar̄ada, a uwene u v̄a kabala k̄a la a likimba ka ka bidya i'ya wa.

Asuki

Ukukpa u kadyanshi

Luka uza da korongi tagarada u Luka, aya dem u korongi tagarada u Manyan ma Asuki u na vi. Ciga da wa ciga u dana ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu. Tagarada u Manyan ma Asuki vi u gitai ta alabari a ne a asu u da tagarada u Luka u shamgbai.

Tagarada u Manyan ma Asuki u yan ta kadyanshi ka ili i'ya i gitai n ama a da a ka tono Yesu cina u kuwa de. U yan ta kadyanshi ka tyoku da a kyawunsai n a yanki ama kadyanshi a kaci ka Yesu, u yain kpam kadyanshi ka tyoku da ama yi a tsu yan a pana baci kadyanshi ki. Kulu Keri ku tsu kangu ta kpam ku banga ama a na yi. A kagitai, ama a da a'ari kaletsu ka te alya a yankai kadyanshi ka na ki koshi; wata, aza a Yahuda. Ko a asuvu a aza a Yahuda yi, aza roku a wushuku n ili i'ya a danai wa, kpam a wuna ta aza roku a asuvu a Atoni yi adama a ili i'ya a ka dansa a kaci ka Yesu. Ubana de, pini a asuvu a tagarada vi, Kashila ka yan ta kadyanshi n Atoni yi a yanka aza da bawu a'ari a kaletsu ka aza a Yahuda kadyanshi a kaci ka Yesu.

Tagarada u Manyan ma Asuki u yan ta alabari a tyoku da akani a Atoni a tamburai hal a wurai ubongu u Isara'ila. U yan ta alabari a tyoku da Bituru yain n Bulus, n ama ushani. U yan ta kadyanshi ka tyoku da aza da a kpatalai usavu, n tyoku da a bangamgbana pini a kabon ka le n tyoku da a sukuuki kune ubana a asu u Atoni a da a'ari a asu u roku. Nala a'uwa a Atoni a da tsu revei gogo-na vi a gitai.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Urishelima (1:1–8:3)

A yan ta Kadyanshi ka Shinga a Yahuda n Samariya (8:4–12:25)

Bulus yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (13:1–14:28)

Uyawunsa u shinga a Urishelima (15:1–35)

Bulus doku u yain nwalu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (15:36–18:22)

Bulus doku u yain nwalu n tatsu tsara u dansa Kadyanshi ka Shinga (18:23–21:16)

A kana Bulus a Urishelima (21:17–23:22)

A bankai Bulus a Kasariya (23:23–26:32)

A bankai Bulus a Roma (27:1–28:31)

Kazuwamgbani ka utuwa u Kulu Keri

1 Uzapige Tiyofilu:

An n koronku vu caupa vi, n korongu ta gba ili i'ya Yesu yansai kpam u wenishikei, ili i'ya i bidyai a'ayin a da u gitai manyan ma ne ² hal ubana kain ka a canga yi ubana a zuba.

An u 'yangai a ukpa, u wenishike ta kaci ka ne a asu u asuki a ne a da u dangasai hal a'ayin amangare. U yansa ta ili ushani i'ya i wenikei an wari n uma mayun. An a'ayin a da a ka canga yi ubana a zuba a yain evu, u dansa ta n ele ukuna u tsugono tsu Kashila u tonusuko le kpam ili i'ya a ka yan. Gba ili i na yi u yansa ta i'ya a asuvu a ucira u Kulu Keri.

⁴ Kain ka te an wari kabolo n ele a asu u ulya ilikulya, u tonuko le, "Kotsu i laza pini a Urishelima wa hal she Tata u sukunku da kune ku u zuwamgbana vi. Mari n tonuko da de ukuna u na vi caupa. ⁵ Yahaya lyubugusu ta ama n mini, shegai ubana a kapala kenu, a ka lyubugu da ta n Kulu Keri."

A cangai Yesu ubana a zuba

⁶ Kain ka te, an asuki yi a bolombonoi a asu u te kabolo n Yesu, a wece yi, "Asheku, a'ayin a da va gonuko aza a Isara'ila tsugono tsu le a da na vi?"

⁷ U tonuko le, "Tata da koshi wari n ucira u da wa reve a'ayin a da u fobusoi vi, eda ya reve wa. ⁸ Shegai ya wusha ta ucira a'ayin a da Kulu Keri ku cipai asuvu a de. Ya woko ta aza da ya shamkpa mu a Urishelima, n gba a asuvu a Yahuda. I tonuko kpam aza a Samariya hal ubana a asuvu a likimba gba."

⁹ An u kotsoi kadyanshi ka na ki, ele n a wundi yi, aku a canga yi a mere ma le ubana a zuba. Pini nala, kalishi ka kimba yi, a doku a wene yi kpam wa.

¹⁰ A'ayin a da a'ari pini a uwundya zuba vi, kute-kute ama a re u'uki n aminya a eri a shamgbai evu n ele.

¹¹ A tonuko le, "Aza a Galili, ndya i zuwai i'ari kushani ya wundya zuba? Yesu da i wenei a cangai ubana a zuba na vi, nala kpam wa gono."

A dangasai kasuki ka savu

¹² Aku asuki yi a lazai pini a Masasa ma Zayitum mi a gonoi a Urishelima, kpam nte masasa mi m̄ari pini evu n Urishelima vi; wata, kagbidi ka mel u te. ¹³ An a rawai a ilyuci yi, aku a yuwai a kunukuzuba a asu u da a tsu cipā. Ama da a'ari pini vi alya; Bituru, n Yahaya, n Yakubu. Andurawu, n Filibu, n Toma a'a t̄a dem pini. Aza da a'ari pini a bolomgbono t̄a dem n Batalamawu, n Matiyu, n Yakubu maku ma Halfa, n Simo uza da a ka isa Ziloti, n Yahuza maku ma Yakubu. ¹⁴ A tsu bolomgbono t̄a kpam a n̄akai kaci ka le adama a kvasu n katakasuvu ka te. Aka roku a da dem pini hal n Meri mma u Yesu n a'angu a Yesu yi.

¹⁵ A'ayin a nala yi, kakum̄a ka ama ka ka rawai ama amangatawun n kamanga (120) aza da a pityanangi ka ka bolomgbonoi. Pini nala, Bituru shamgbai a mere ma le u danai, ¹⁶ "Ama a va, u k̄ana t̄a a shadangu udani u Kashilā u da Kulu Keri ku danai caupa a unā u Dawuda a kaci ka Yahuza, uza da u tonoi n aza da a k̄anai Yesu. ¹⁷ Kpaci caupa uza u te u da a asuvu a tsunu, kpam a n̄akai yi t̄a kapashi ka manyan ka ne a asuvu a manyan ma na mi."

¹⁸ (U tsila t̄a uyamba n ikebe i'ya u tsarai a asu u manyan ma cingi mi. Pini nala, u rukpai kaci uvari, aku katsumā ka ne ka t̄asai, ucanga u katsumā vi u tsalai a iyamba. ¹⁹ Gbā aza da a'ari a Urishelima a pana t̄a ukuna u na vi, aku a nekei asu vi kala, Akaladama n kaletsu ka le; wata, "Uyamba u Mpasa.")

²⁰ Bituru lyai kapala n kadyanshi, "Kpaci wā t̄a ukorongi a asuvu a Tagarada u Ishipa,† 'Asakā kuwa ku ne ku woko uvarangi, kpam kotsu uza u dusuku pini wa.' "Kpam a dana t̄a,

'Kapashi ka manyan ka ne ki uza roku u bidya ka.' ††

²¹ "Adama a nala u k̄ana t̄a a dangasa uza roku a asuvu a ama a na yi, uza da wari kabolo n atsu caupa a'ayin a da Yesu Asheku wari n atsu. ²² U k̄ana t̄a vuma vi u woko uza da u rongoi n atsu tun a'ayin a da Yahaya lyubugi Yesu hal ubana a'ayin a da a canga yi ubana a zuba. U k̄ana t̄a vuma vi u bolomgbono kaci n atsu, u woko uza da wa tonuko ama ukuna u u'yangā u ne a ukpa."

²³ Pini nala, a wutukpai ama a re, Isuhu Barasaba uza da a ka isa Yusutu, n Mataya. ²⁴ Asuki yi a yain kvasu a danai, "Asheku, ya dem vu reve t̄a katakasuvu ka ne. Wenike tsu uza da vu dangasai a asuvu a ama a re a na yi, ²⁵ u woko kasuki. U bidya manyan ma Yahuza kasuki u asakai kpaci u bana de asu u da u yain dere n eyi." ²⁶ A varangi uruta, aku u rukpai a kaci ka Mataya, pini nala, a zuwa yi u woko kasuki kabolo n kupa n u te vi.

† Kaletsu ka aza a Yahuda ka da, m̄ari mi "Nwalu n kain ka Ashibi n da koshi." Mele ma aza a Yahuda ma wushuku uza u yain nwalu n da n wurai kilomita u te, ko kpam kagbidi ka mel u te n kain ka Ashibi wa. N da ma wura la vi nwalu n minti kupa ko kpam udeshe azu a tatsu wa. †† 1:20 Ishp. 69:25; Ishp. 1:20b; Ishp. 109:8.

Utuwā u Kulu Keri

² An kain ka Abiki a Kain ka Amangarenkupat ‡ ka yain, gbā Atoni yi a bolomgbonoi a asu u te. ² Kute-kute a panai mawurā ma uwule u pige u da u wutai a zuba u shadangi kuwa ka a'ari pini ndishi vi. ³ Aku a wenei ili i roku yavu aletsu a akina a ka pecen-ishe n a cipusi a zuba u a'aci a le. ⁴ A shadangu le n Kulu Keri, aku a gitai kadyanshi n aletsu a roku kau-kau tyoku da Kulu Keri ki ku tonoi n ele.

⁵ A'ayin a nala yi, aza a Yahuda a roku aza da a ka tono Kashilā a wutai a iyamba i likimba gbā ya dem n kaletsu ka ne a tuwai pini a Urishelima vi nā ndishi. ⁶ An a panai mawurā ma uwule mi, aku kakum̄a ka ama ka sumai ka banai tsarā a wene ili i'ya ya gitā. Aku a yain majiyan kpaci gbā le ya dem pana t̄a kaletsu ka ne a asu u Atoni yi a ka dansa ka. ⁷ A yain majiyan cika, hal a ka wecishike, "Aza da a ka dansa na vi tsa wundya gbā le aza a Galili a da vi?" ⁸ Nida kpam gbā tsunu tsu panaka le a ka dansa aletsu a tsunu? ⁹ Atsa tani na tsu wutā t̄a iyamba kau-kau, aza a roku aza a Paratiya a da, n aza a Madaya, n aza a Elam. Tsā t̄a dem n aza a Masopotamiya, n aza a Yahuda, n aza a Kapadosiya, n aza a Pontu, n aza a Asiya asuvu a tsunu. ¹⁰ Aza a Firijiya, n aza a Bamafiliya n aza a Masar a da dem pini. Hal n aza a kabon ka kapashi ka Libiya evu n Sirani, n amoci a uyamba u Roma aza da a'ari aza a Yahuda n aza da a uwai utono u adini a aza a Yahuda. ¹¹ Atsa tani na aza a Kiriti n aza a Arabi, gbā tsa panaka le a ka dansa ukuna u manyan ma pige ma Kashilā ka yain n aletsu a tsunu."

¹² Gbā le a yain majiyan, hal a lapangai a ka wecemgbene, a da, "Ndyā kalen ka ukuna u naha vi?"

¹³ Shegai aza roku a ka yanka le majari, a danai, "Mini ma cinwi ma a soi hal a gutukpai."

Bituru yankai kakum̄a ka ama kubari

¹⁴ Bituru 'yangai kushani kabolo n asuki kupa n uza u te vi, u danai, "Aza a va, aza a Yahuda n aza da a'ari ndishi a Urishelima, panai na, kpam i kirana n ili i'ya ma tonuko da. ¹⁵ Ama a na yi, so da a soi tyoku da i'ari uyawunsa wa. U yan t̄a usana cika, ama a tsu so a gutukpa n ulapa u uwule u kuci n usana u de naha wa. ¹⁶ Ili i na yi, ili i'ya Juwelu matsumate u danai i'ya:

¹⁷ 'Kashilā ka danai,

A'ayin a makorishi a rawa baci, ma n̄akai t̄a ya dem Kulu Keri.

Mmuku n de aka n a'ali a ka yan t̄a kadyanshi ka ili i'ya ya tuwā.

Alobo a ka wene t̄a kuwene.

Nkoshi kpam ma lavutansa t̄a.

¹⁸ A'ayin a nala yi ma n̄akai t̄a agbashi a va aka n a'ali Kulu Keri,

kpam a ka dansa t̄a kadyanshi ka va.

‡ Abiki a Kain ka Amangarenkupa a da a ka isa "Pentekos," kpam kala ka abiki a ukapa u ilya ka. A tsu yan t̄a a da a kotso baci Abiki a Upasamgbana n a'ayin amangarenkupa. Kain ka amangare n kuci ka la vi an Yesu 'yangai a ukpa.

¹⁹ Ma wenike tã ikunesavu a zuba u alishi,
n iryoci i savu a likimba;
wata, mpasa n akina,
n kãngã ka alishi.

²⁰ Kaara ka woko tã karimbi,
uwoto kpmam u woko san yavu mpasa.

Ili i na yi ya gitã tã kahu kain ka tsupige n ka ucira ka Magono ma Zuba ka tuwã.

²¹ A'ayin a nala yi, uza ða baci dem u yain kvasu a asuvu a kala ka Magono ma Zuba wa tsarã tã iwauwi.' †

²² Edã aza a Isara'ila panai na! An Yesu uza u Nazara u yansai gbã iryoci n ikunesavu yi, i wenike tã an Kashilã ka ka suki yi mayun, kpmam gbã ðe i reve tã nala i'ari. ²³ Caupa Kashilã ka reve tã ili i'ya ya gitã, kpmam i'ya u fobusoi vi i gitã tã an a nekei Yesu ara ðe. I wandamgbana yi tã a mawandamgbani, i wuna yi a akere a aza a unyushi u cingi. ²⁴ Shegai Kashilã ka wutukpã yi tã a asuvu a ucira u ukpã, kpaci ukpã wã n ucira u ða wa kãngã yi wa. ²⁵ Dawuda Magono u yan tã kadyanshi ka na a kaci ka Yesu, u danai,

'Magono ma Zuba mã tã nã mpa kain dem,
ili i'ã la ya ne mu uwonvo wa,
kpaci wã tã a kukere ku ulyaki ku vã.

²⁶ Adama a nala katakasuvu ka vã ka shadangu tã n mazãngã,

unã u vã wa sala tã icikpali i ne,
kpmam ikyamba i vã ya rongo tã n uzuwa u uma.

²⁷ Kpaci va asãkã uma u vã a asuvu a kasaun wa,
kpmam va asãkã ikyamba i Uza u Uwulukpi u vunu i shama wa.

²⁸ Vu wenike mu tã tyoku ða ma tsarã uma,
kpmam vu shadangu mu tã n mazãngã kpaci va rongo tã kabolo nã mpa.' ††

²⁹ "Ama a vã aza a Isara'ila, ma fuda tã ma dansa ukuna u akaya a tsunu Dawuda n a ðã bawu malãlã. U kuwã ðe, a cidãngu yi, kpmam kasaun ka ne ka pini hal n ara. ³⁰ Eyi matsumate ma, kpmam Kashilã ka yanka yi tã kazuwamgbani, u ða wa zuwa tã uza roku a asuvu a kagali ka ne u woko magono, tyoku ða u zuwa yi u wokoi magono. ³¹ An Dawuda wenei nala, aku u yain kadyanshi ka ukuna u u'yãngã u ukpã u Kawauwi, u ða,

'A ka asãnsã n ikyamba i ne a kasaun wa,
kpmam i'ya ya shama wa.'

³² "Kashilã ka 'yãngã tã Yesu u na vi a ukpã, kpmam a tsu dem tsu wene tã ukuna vi.

³³ "Gogo-na aya pini ndishi a ulyaki u Kashilã a asu u tsupige, kpmam Kashilã Tata u ne u nãkã yi tã Kulu Keri tyoku ða u zuwamgbani. Gogo-na Yesu vi u tsunku tsu ðe ka a a'aci a tsunu, aya u tukoi ili i'ya tsu wenei kpmam tsa pana na vi. ³⁴ Dawuda ða yuwã a zuba wa, shegai eyi n kaci ka ne u dana tã,

'Magono ma Zuba ma tonukoi Asheku a vã,
dusuku a ulyaki u vã,

³⁵ hal n zuwa vu tadanku atokulalu a vunu a'ene.' ‡

³⁶ "Adama a nala, edã aza a Isara'ila she i reve an Yesu ða i wandamgbani nala vi, Kashilã ka gonuko yi ðe Asheku n Kawauwi."

³⁷ An a panai nala, aku kadyanshi ki ka sawa le ataka-suvu cika, a wecei Bituru n asuki a ða a'ari pini vi, "Atoku a tsunu, ndya tsa yan?"

³⁸ Bituru wushunku le, "U kãngã tã i asãkã tsicingi tsu ðe i kpatala ubana a asu u Kashilã. A lyubugu ðã a asuvu a kala ka Yesu Kirisiti, kotsu Kashilã ka cimbusukã ðã unyushi u cingi u ðe, tsarã i tsarã kune ku Kulu Keri. ³⁹ Kazuwamgbani ka Kashilã ka na ki adama a ðe a ða nã mmuku n ðe hal gbã n aza ða a'ari a mbãri: aza ða Magono ma Zuba Kashilã ka tsunu ka isã ubana ara ne."

⁴⁰ Bituru lyai kapala n u yanki le kubari cika, n u dansi, "Wauwai kaci ka ðe a upana u ikyamba u ða wa tuwã a kaci ka ama a cingi a a'ayin a na yi." ⁴¹ Ama ushani a wushuku tã n kadyanshi ka ne, aku a lyubugu le. Ama yi a rabansa tã ama azu a tatsu (3,000) aza ða a bolombonoi n atoni kain ki.

Tyoku ða Atoni yi a rongoi

⁴² A gonukoi ugboji u le a asu u uwenishike u asuki vi, n a rongi kabolo, n a lyayi ilikulya, n a yanyi kvasu.

⁴³ Aku ya dem panai uwonvo n majiyan, adama a iryoci n ikunesavu i'ya Kashilã ka yansa a akere a asuki.

⁴⁴ Gbã Atoni yi a bolombonoi a asu u te, n a yanyi manyan n ili i'ya a tsarã kabolo. ⁴⁵ A dengishei utsãri u le aku a neshei ama ða bawu a'ari n ili dere tyoku ða a ka ciga. ⁴⁶ Kain dem a tsu gbashika tã Kashilã a Kuwa ku Kashilã, a gawunsusa a a'uwa a le a lyai ilikulya kabolo n katakasuvu ka te. ⁴⁷ N a cikpali Kashilã kain dem, kpmam gbã ama yi a ka nãkã le tã tsupige. Kain dem Asheku a dokusu le tã ama ushani aza ða a ka tsarãsa iwauwi.

A tãnsã kawunu

3 Kain ka te, Bituru n Yahaya a ka bana a Kuwa ku Kashilã a'ayin a uyan kvasu, n ulapa u uwule u tatsu u kuvuli. ² A utsutsu u ða a ka isã Utsutsu u Shingã, vuma roku ða pini uza ða a matsai kawunu. Kain dem a tsu canga yi tã ubana a utsutsu u Kuwa ku Kashilã vi tsarã u foli kune a asu u aza ða a ka uwusa pini. ³ An u wenei Bituru n Yahaya a ka uwa a Kuwa ki, u folo le kune. ⁴ Bituru n Yahaya a webele yi, aku Bituru tonuko yi, "Kondono tsu." ⁵ Kawunu ki ka zuwa tã uma u ne a ara le n u wundi wa tsarã kune.

⁶ Bituru tonuko yi, "Mã n ikebe wa, shegai ili i'ya mãri n i'ya, i'ya ma nãkã vu. A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, uza u Nazara, 'yãngã vu wala." ⁷ Pini nala, u kãngã yi kukere ku ulyaki u ra ðãgbã yi, aku a'ene n a'e-sha'ene a ne a gbamai. ⁸ Kute-kute, u za ðãgbã u 'yãngã kushani u gitã nwalu, u uwai a Kuwa ku Kashilã ki kabolo n ele, wa wala hal n u imkpusi n u cikpali Kashilã. ⁹ Gbã ama yi a wene yi n u wali n u cikpali Kashilã. ¹⁰ A wene tã ukuna u pige a yain kpmam majiyan ma ili i'ya i gitã n eyi, kpaci a reve tã an aya wãri

† 2:21 Juw. 2:28-32. †† 2:28 Ishp. 16:8-11. ‡ 2:35 Ishp. 110:1; Luk. 20:42.

u tsu dusukusu a Utsutsu u Shinga u Kuwa ku Kashilā n u foli vi.

Kubari ku Bituru a Kuwa ku Kashilā

¹¹ Cina vuma vi buwai kabolo n Bituru n Yahaya, ama a wuranāsai n ilyadi a tuwāi pini a kafalaka ka Kuwa ku Kashilā ka a ka isā Kafalaka ka Solomo n a yanyi majiyan a kaci ka vuma vi. ¹² An Bituru wenei nala, u tonukoi ama yi, "Aza a Isara'ila, ndya i zuwai ya yan majiyan ma ili i na yi? Ndya i zuwai ya wundya tsu yavu n ucira u kaci u tsunu, ko kpm adama a utono u Kashilā u tsunu u da i zuwai vuma na vi u walai?"

¹³ Kashilā ka Ibirahi, n Kashilā ka Ishaku, n Kashilā ka Yakubu, Kashilā ka akaya a tsunu ka ka raḍagbāi kagbashi ka ne Yesu. Aya uza da i nekei, kpm i 'yuwan yi a kapala ka Bilatu gomuna, gbā n uciga u da Bilatu wari wa ciga u asakā yi. ¹⁴ Shegai i 'yuwain Uza u Shinga vi, uza da wari bawu unyushi, i foloi a asankā da uza da u wunai ama. ¹⁵ I wunai uza da wari kami ka uma, shegai Kashilā ka 'yangāsā yi a ukpā. Atsu tsu wene tā ukuna u nala vi. ¹⁶ Kawunu ka na ki ka tana tā adama a da u pityanangi n Yesu. Vuma da gai na vi kpm i reve yi tā! U tana tā gbā gbā an u wushuki n Yesu, gbā de i wene tā tyoku da ukuna u na vi u gitai.

¹⁷ "Ama a vā, n reve tā a asuvu a unamba u ureve u da i yain ili i nala yi, tyoku da aza da a ka tonono n aḍa dem a yain. ¹⁸ Kpm nala Kashilā ka shadangi ili i'ya u danai a unā u nsumate, 'Kirisiti u ne wa pana tā ikyamba.' ¹⁹ Adama a nala kpatalai i asakā unyushi u cingi u de, i gono a asu u Kashilā, tsarā a cimbusukā da unyushi u cingi u de gbā, Magono ma Zuba kpm ma nakā tā atakasuvu a de uwunvuga. ²⁰ Wa sukunku da tā Kirisiti Kawauwi ka u dangāsai caupa; wata, Yesu. ²¹ U kana tā Yesu rongo a zuba, hal ubana a'ayin a da a ka gonuko ili dem i woko i savu, tyoku da Kashilā ka danai caupa a unā u nsumate n shinga. ²² Kpaci Musa dana tā, 'Magono ma Zuba Kashilā ka de, ma sukunku da tā matsumate a asuvu a aza a de tyoku u vā. U kana tā i pana ili i'ya wa tonuko da.' ²³ Kpm, 'Wa kana tā gbā uza da u kpaḍai upanaka matsumate ma nala mi, a ka pece yi tā n ama a ne gbā a wacinsa yi.' ^{††}

²⁴ "Mayun, gbā nsumate n da n yain kadyanshi ki, ili i'ya i kanaḍi tun Sama'ila hal ubana, a yan tā kadyanshi ka a'ayin a na yi. ²⁵ Eḍa mmuku ma nsumate mi, eḍa kpm ya lya agadu a kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai akaya a de, an u tonukoi Ibirahi, 'A asu u mmuku n vunu n da a ka zuwuka gbā agali a likimba unā u shinga.' ²⁶ An Kashilā ka dangāsai kagbashi ka ne, u gitā tā u suku yi ara de tsarā u zuwuka da unā u shinga, u zuwa ya dem a asuvu a de u asakā tsicingi tsu ne."

A kanaḍi Bituru n Yahaya

4 A'ayin a da Bituru n Yahaya a'ari uyanka ama kadyanshi, aku adarakpi n azapige, n uzapige u adagari a Kuwa ku Kashilā, n aza a Sadusi ^{††} a tuwāi

† 3:22 U.Ml. 18:15. †† 3:23 U.Ml. 18:19. ‡ 3:25 Kag. 22:18.

ara le. ² A yain upan kpaci asuki yi a ka wenishike tā ama, a danai akushe a ka 'yangā tā a ukpā tyoku da Yesu 'yangai. ³ A kana le a gbagirya le hal kain ka wansai, kpaci n kuvuli ka. ⁴ Shegai ama ushani aza da a panai kubari ki a pityanangu tā, pini nala, kakuma aza da a pityanangi vi ka doki ushani hal ka rawai ama azu a tawun (5,000) a'ali. ^{‡‡}

⁵ An kain ka wansai, aku azapige a aza a Yahuda yi, na nkoshi n le, n awenishiki a Mele a bolomgbonoi a Urishelima. ⁶ Hanana Magono ma Adarakpi wā tā kabolo n Kayafa n Yahaya n Alizanda n gbā aza da a'ari kumaci ku te n Magono ma Adarakpi mi. ⁷ A zuwai Bituru n Yahaya a mere ma le, a wece le, "N ucira u eni u da ko kpm n kala ka eni ka i yain ili i na yi?"

⁸ Shegai Bituru an wari ushadangi n Kulu Keri u tonuko le, "Eḍa azapige na nkoshi ma ama, ⁹ wece da ya wece tsu ara a kaci ka ukuna u shinga u da a yankai vuma na vi, kpm ya ciga i reve uza da u tanaḍi yi vi?"

¹⁰ Tsa ciga tā gbā de i reve hal n aza a Isara'ila dem, a asuvu a kala ka Yesu uza u Nazara uza da i wandamgbani kpm Kashilā ka 'yangāsā yi a ukpā vi, a asuvu a kala ka nala ka vuma na wari kushani n alafiya a kapala ka de. ¹¹ Tagarāda u Kashilā u dana tā aya " 'Katali ka aza a kuma a 'yuwain ka ka lakai kalen cika a asu u kuma.' ^{‡‡‡}

¹² "Yesu nala vi da koshi wari n ucira u wauwa uma. Gbā a asuvu a likimba, kala ka ne ka koshi ama a ka fuda a isā aku a tsarā iwauwi."

¹³ Azapige yi a yain majiyan cika an a wenei Bituru n Yahaya bawu a panai uwonvo u kadyanshi, kpaci a reve tā ama a na yi a'ā n ureve u roku wa. Kpm a reve le tā a'ayin a da a'ari kabolo n Yesu. ¹⁴ An kpm azapige yi a wenei vuma da a tanaḍi vi kabolo n asuki yi, aku a nambai ili i'ya a ka dana. ¹⁵ A tonukoi asuki yi a wuta pini a asu u Asheshi a Pige yi, ele kpm a sheshei.

¹⁶ A danai, "Ndya tsa yan n ama a na yi? Kpaci gbā aza da a ka rongo a Urishelima a reve tā an a yain iryoci i pige a akere a ama a na yi, tsā tani n tyoku da tsa dana nala wari wa. ¹⁷ Shegai tsarā kotsu ukuna vi u tambura a asuvu a ama wa, asakā tsu barana le a doku a tonuko uza ukuna a asuvu a kala ka nala ki wa."

¹⁸ Pini nala, a isaḍi asuki yi, a barana le kotsu a doku a tonuko uza ukuna ko a wenishike a asuvu a kala ka Yesu wa.

¹⁹ Shegai Bituru n Yahaya a wushunku le, "Mai da wā wari a asu u Kashilā tsu lai upana kadyanshi ka de n ka ka Kashilā? Kondoi ve i wene. ²⁰ Kpaci atsu gai tsa fuda tsa pada bini a kaci ka ili i'ya tsu panai kpm tsu wenei wa."

²¹ An a doki a barana le, aku a asakā le. A nambai tyoku da a ka yan a yan le mavura, kpaci gbā ama a ka cikpala tā Kashilā adama a ili i'ya i gitai. ²² Vuma da a matsai kawunu ki kpm a tanaḍi yi n ukunosavu vi, ayen a ne a la tā amangare.

†† Aza a Sadusi yi, azapige a aza a Yahuda a da aza da bawu a wushuki n u'yangā u ukpā. ‡‡ A kece aka na mmuku aza da a'ari atoni wa. ‡‡‡ 4:11 Ishp. 118:22; Mak. 12:10; Luk. 20:17.

Atoni yi a yain kavasu

²³ An a ʔsakaɪ Bituru n Yahaya, a banai a asu u aza a le, a yanka le alabari a ili i'ya adarɔkpi a pige n azapige yi a tonuko le. ²⁴ Ele kpam an a panai nala aku a 'yan-gasɔi alaɔatsɔ a le ubana a asu u Kashilɔ n katakasuvu ka te a danai, "Ashikapige, uza da u yain zuba n likimba n kushivɔ n gbɔ ili i'ya i'ari a asuvu a le. ²⁵ A asu u Kulu Keri, vu yain kadyanshi n kagbashi ka vunuu; wata, akaya a tsunu Dawuda, vu da,

'Ndy a i zuwai Awulawa a yain upan?

Ndy a i zuwai ama a ka yansa afobi a gbani?

²⁶ Ngono n likimba kpam a fobusoi kushulu, aza da a ka tono n ama kpam dem a bolomgbonoi a'aci a le,

a ka yan tsilala n Magono ma Zuba n Kawauwi ka u suki.' †

²⁷ "Mayun da ili i na yi i gitɔ tɔ pini na a Urishelima. Hiriduɔ magono n Bontu Bilatu a bolomgbono tɔ kaci n Awulawa n aza a Isara'ila n a yanyi tsilala n kagbashi ka vunuu Yesu Uza u Uwulukpi, uza da vu gonukoi Kawauwi. ²⁸ A bolomgbonoi tsara a yain ili i'ya vu fobusoi ya gitɔ a asuvu a ucira u vunuu n tyoku da va ciga. ²⁹ Gogo-na Magono ma Zuba, kondo ve tyoku da a ka ciga a bishinka tsu manyan. Atsu agbashi a vunuu a da, ne tsu ucira u da tsa yan kadyanshi ka vunuu bawu uwonvo. ³⁰ Rongo usukusu kukere ku utanasɔ, vu yansa iryoci n ikunesavu a asuvu a kala ka kagbashi ka vunuu Yesu Uza u Uwulukpi."

³¹ An a kotsoi kavasu, aku asu u da a bolomgbonoi vi u gbadaɪ. A shadangu le n Kulu Keri, a rongoi udansa kadyanshi ka Kashilɔ bawu uwonvo.

Atoni a nemgbenei ucanga u le

³² Gbɔ kabolo ka atoni ki katakasuvu ka te ka le, uyawunsa u da le dem u te, uza wa la u danai ili i'ya wari n i'ya vi i ne i'ya koshi wa, shegai i gbɔ le. ³³ N ucira u pige u da asuki yi a danai ukuna u u'yangɔ u Yesu Asheku a ukpa. Ukuna u shinga u Kashilɔ ushani wa tɔ a kaci ka ya dem a asuvu a le. ³⁴ Kpam uza wa la u nambai ili a asuvu a le wa, kpaci gbɔ aza a uyamba ko a'uwa a rongo tɔ udengishe n a tukusi ikebe yi, ³⁵ a ka zuwusa a kapala ka asuki yi. Kpam a ka pecishike i'ya ko ya wa tyoku da mbala n le mari.

³⁶ Nala uza roku uza u kala Isuhu yain, eyi uza u Levi u da, kumaci ku uyamba u Sayipuru, uza da asuki yi a tsu isa Baranaba; (wata, Uza da wa Gbamatangu Asuvu.) ³⁷ U denge tɔ uyamba u ne u roku, u tukoi ikebe yi a kapala ka asuki yi.

Ananiya n Sahiratu

5 Vuma roku da pini uza u kala Ananiya n uka u ne Sahiratu, u dengei uyamba u ne u roku. ² Aku u sokongi ikebe i roku n ureve u uka u ne, u tukoi i'ya i buwai vi u zuwai a kapala ka asuki u da i'ya gai la vi gbɔ.

† 4:26 Ishp. 2:1-2.

³ Bituru wece yi, "Ananiya, nida vu ʔsakaɪ Kanangasi †† ka uwai a katakasuvu ka vunuu? Vu yankai Kulu Keri kaban, kpam vu sokongi ikebe i roku a asuvu a i'ya vu dengei uyamba vi? ⁴ Uyamba vi u vunuu u da ko vu dengei ko bawu vu dengei. Vu denge baci, va fuda tɔ va yanka ikebe yi tyoku da va ciga. Nida vu yawunsai vu yain ucun u ukuna u naha? Atsa vu yankai kaban wa, Kashilɔ ka vu yankai."

⁵ N u pani kadyanshi ki, aku u rukpai u kuwai. Ama da kpam a panai ukuna vi uwonvo u kana le cika.

⁶ Alobo a roku a cacai yi ikyamba yi n aminya a eri a wutukpa yi a kunu ki, a ba a cidangu yi.

⁷ An ulapa u uwule u tatsu u wurai, aku uka u ne uwai, shegai u reve ili i'ya i gitɔ wa. ⁸ Aku Bituru wece yi, "Utyoku u ikebe i'ya i dengei uyamba u de i'ya na vi?"

U danai, "Utyoku u da gai la vi."

⁹ Bituru wece yi, "Nida i bolomgbonoi unɔ tsara i kondo Kulu Keri ku Magono ma Zuba? Pana nwalu ma aza da a cidangi vali u vunuu a utsutsu, kpam a ka canga vu tɔ dem a wutukpa vu."

¹⁰ Kute-kute u rukpai a kapala ka Bituru u kuwai. An alobo yi a uwai, a cina yi cina u kuwa dem de. Aku a canga yi a ba a cidangi evu n vali u ne. ¹¹ Atoni yi n ama da a panai alabari a ukuna vi a panai uwonvo cika.

Asuki a tanasɔi ama ushani

¹² Asuki yi a yain iryoci n ikunesavu i roku ushani a asu u ama. Atoni yi a tsu bolomgbono tɔ a Kafalaka ka Solomo a Kuwa ku Kashilɔ. ¹³ Shegai a asuvu a ama da a buwai, uza wa la u fudai u gbamai asuvu u bolomgbonoi kaci n ele wa. Gbɔ n nala, ama a ka nakasɔ le tɔ tsupige.

¹⁴ Gbɔ n nala aka n a'ali ushani a ka wushukusu n Asheku. ¹⁵ Hal gbam ama a'ari a uwutukpusɔ aza a mbala a ure n a zuwusi le a zuba u ivamkpatu n ajiba tsara Bituru wa wura baci kulu ku ne ku sawa le.

¹⁶ Ama ushani a ilyuci i'ya i'ari evu n Urishelima a'ari utukuso aza a mbala n aza da ityoni i cingi ya yan le mavura, kpam gbɔ le a tana tɔ.

A ukai asuki a kuwa ku a'ali

¹⁷ Magono ma Adarɔkpi n aza da a'ari n eyi; wata, aza a Sadusi a yain malyon cika. ¹⁸ Pini nala, a kanaɪ asuki yi a ukai a kuwa ku a'ali. ¹⁹ Shegai an kayin ka yain, aku katsumate ka Magono ma Zuba ka kukpusɔi itsutsu yi u wutukpa le, ka danai, ²⁰ "Banai i shamgba a ulanga u Kuwa ku Kashilɔ i tonuko ama gbɔ ukuna u uma u savu."

²¹ N a pani nala, aku a uwai a Kuwa ku Kashilɔ ki n usana u de a gitɔi uwenishike.

A'ayin a da Magono ma Adarɔkpi n aza da a'ari kabolo n eyi a bolomgbonoi, a isaɪ Asheshi a Pigeɔ na nkoshi n pige m aza a Isara'ila gbɔ, aku a sukunki aza a kuwa ku a'ali ki a tuko asuki yi.

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

²² Shegai an adagari a Kuwa ku Kashila ki a banai pini a kuwa ku a'ali ki a cina le pini wa, a gonoi a yain al-abari a danai, ²³ "Tsu cina ta kuwa ku a'ali ki ugbagiri, aza da kpm a ka wundya kuwa ki alya pini a itsutsu, shegai an tsu giduwai tsu cina pini uza wa."

²⁴ An uzapige u adagari a Kuwa ku Kashila ki n adarakpi a pige yi a panai nala, aku a dambulai cika n a yanyi kacoco ka ili i'ya ukuna u na wa tuko.

²⁵ Uza roku u tuwai u tonuko le, "Wundyai, ama da i ukai a kuwa ku a'ali ki, alya pini kushani a Kuwa ku Kashila a ka wenishike ama." ²⁶ Uzapige u adagari vi n aza da a ka tono yi vi a ba a tukoi asuki yi, shegai n ucira wa, kpaci a ka pana ta uwonvo u ama kotsu a varasa le n atali wa.

²⁷ An a tuwai n ele, aku a shamkpa le a kapala ka Asheshi a Pige, Magono ma Adarakpi ma tonuko le, ²⁸ "Tsu tonuko da ta, kotsu i doku i wenishike a asuvu a kala ka nala ki wa, shegai i kyawan de Urishelima n uwenishike u de hal gbam ya ciga i takpa tsu ukpa u ne."

²⁹ Bituru n asuki yi a wushunku le, "U gan ta tsu gorimuko udani u Kashila kapala n u vuma. ³⁰ Kashila ka akaya a tsunu u 'yangasa ta Yesu uza da i wandamgbani a mawandamgbani. ³¹ Aya Kashila ka zuwai a uylaki u ne, u woko Uzapige n Kawauwi tsara u kukpunka aza a Isara'ila ure u u'asaka tsicingi tsu le, kpm a tsara ucibusu u unyushi u cingi u le. ³² Atsa tsu wenei ukuna vi, nala kpm dem Kulu Keri ku tonukoi ama ukuna u na vi mayun da. Kashila ka suku ta Kulu Keri ku ne a asu u aza da a gorimuko yi."

³³ An a panai nala, aku a panai upan cika hal a ka ciga a wuna le. ³⁴ Shegai a asuvu a Asheshi a Pige yi, Kafarishi ka roku ka pini a ka isa Gamaliya. Kawenishiki ka Mele ka uza da ama a ka naka tsupige. U 'yangai u danai a wutukpa le ve a ulanga. ³⁵ Pini nala, u tonukoi Asheshi a Pige yi, "Atoku a va aza a Isara'ila, kiranai n ili i'ya ya ciga i yanka ama a na yi. ³⁶ Ayen a da a wurai, a yan ta vuma roku uza u kala Tuda uza da u bidyai kaci ka ne n kalen cika. Ama amangatawanishi (400) a da a bolomgonoi kaci n eyi. Shegai a wuna yi. Aza da kpm a ka tono yi vi a wacuwai, ko i te ukuna u nala u lekede wa. ³⁷ An u ne u kotsoi, vuma roku kpm uza u kala Yahuza uza u Galili u wutai a'ayin a da a ka yan makeci. Eyi dem tsara ama da a tono yi ushani. Shegai eyi dem a wuna yi, atoni a ne a wacuwai. ³⁸ Gogo-na adooki a va a da na a kaci ka ama a na yi, tsu asaka le shiriri. Manyan ma a ka yan na vi n ucira u kaci u le u da baci a ka yan ma, a ka barakpa wa a ka kpadai ta ma. ³⁹ N ucira u Kashila u da baci kpm, ya fuda ya bishinka le wa, shegai i boluko kaci ka de ukuna n Kashila gbani."

⁴⁰ A wushuki n adooki a ne, a isa asuki yi a bawan le. Aku a bara le kotsu a doku a yain kadyanshi n kala ka Yesu wa. Pini nala, a asaka le a lazai.

⁴¹ An asuki yi a lazai pini a kapala ka Asheshi a Pige yi, aku a gitai mazanga, kpaci a wene ta a rawai a yan le mavura adama a kala ka Yesu. ⁴² Kain dem a tsu ba-

na ta a Kuwa ku Kashila n a wenishiki ama n a dansi Yesu aya Kawauwi, hal n a toni a'uwa a'uwa a ama.

Udangasa u ama a shindere

6 A a'ayin a nala yi an kakuma ka Atoni kari a udoku, aku aza a kaletsu ka Tsiheline a ka yan tsali a kaci ka aza a kaletsu ka Tsiyahuda, an a kpadai ukirana na nranan n le a asu u unakas le ilikulya ushani kain dem tyoku u aza da a buwai. ² Asuki kupa n ama a re yi a bolongi gba Atoni yi asu u te a danai, "U gan tsu asaka kubari ku kadyanshi ka Kashila tsu uwa kapeci ka ilikulya wa. ³ Adama a nala atoku, dangasai ama a shindere asuvu a de aza da a'ari n ahali a shinga, ushadangi n Kulu Keri n ugboji, kotsu tsu naka le manyan mi. ⁴ Atsu tani tsu tsara kabala ka kavasu n uwenishike u kadyanshi ka Kashila."

⁵ Ama yi gba a panai kayanyan ka ili i'ya a danai. A dangasai Isitifanu vuma da u pityanangi cika kpm ushadangi n Kulu Keri, n Filibu, n Burukoro. A dangasa ta dem Nikana, n Timan, n Baramina, n Nikala vuma u Antakiya uza da u uwai utono u adini a aza a Yahuda. ⁶ Ama a na a da a bankai a asu u asuki yi, aku a yain kavasu a tafanku le akere.

⁷ Kadyanshi ka Kashila ka tamburai, kakuma ka Atoni a uyamba u Urishelima ka doki cika, kpm adarakpi ushani a pityanangi.

A kana Isitifanu

⁸ Isitifanu ushadangi n kune ku ukuna u shinga u Kashila n ucira, u yain iryoci n ikunesav a mere ma ama. ⁹ Aku aza a kagata ka Kashila ka a ka isa Kagata ka U'asaka Agbashi, a gitai kanaanamgbani n Isitifanu. Ama a na yi aza a Yahuda a da a wutai a Sirani n Alizandariya nala dem n aza a kabon ka Kilikiya n Asiya. ¹⁰ Shegai adama a ureve u kadyanshi ka ne kabolo n Kulu Keri a fuda a nanamgbana n eyi wa.

¹¹ A leshei ama roku usokongi tsara a yain kaban, a dana, "Tsu panaka yi ta n u wishisi Musa n u yanki Kashila kadyanshi ka cingi."

¹² Nala a 'yangasai atakasuvu a ama n azapige n awenishiki a Mele, aku ele tani a kana Isitifanu a banka yi a kapala ka Asheshi a Pige. ¹³ Aku aza a kaban yi a tonukoi Asheshi a Pige yi, a danai, "Vuma na kain dem da wa yansa kadyanshi ka gbani a kaci ka asu u uwuluki u na n Mele ma Musa. ¹⁴ Tsu panaka yi ta n u dansi, Yesu uza u Nazara nala vi wa wasa ta asu vi aku u sava da gba agadu a da Musa asanku tsu."

¹⁵ Gba ama da a'ari pini ndishi a asu u usheshe vi a zuwuka yi a'eshi, aku a wenei upetiwa'eshi u ne u wokoi tyoku u katsumate ka zuba.

Isitifanu dansai a kapala ka Asheshi a Pige

7 Magono ma Adarakpi ma wece yi, "Ikuna i na yi mayun da i'ari?"

² Aku Isitifanu danai, "Eda atoku a va n azapige, panaka numu, Kashila uza u tsupige u wenike ta kaci ka ne a asu u akaya a tsunu Ibirahi, a'ayin a da wari a

uyamba u Masopotamiya kahu u ba u dusuku a Haran. ³ U tonuko yi, "Yanga a uyamba u de, vu asaka atoku a vunū, vu bana a uyamba u da ma wenike vu." ¹⁴ Aku u 'yangai a uyamba u aza a Kaldiya u ba u dusuki a uyamba u Haran.

"An tata u ne u kuwai da Kashila ka tuko yi a uyamba u da i'ari ndishi gogo-na vi. ⁵ Shegai u naka yi agadu a uyamba vi ko udeshe u te wa. U yan ta kazuwamgbani n eyi wa naka yi u da, eyi na mmuku n tsikaya n da ma tuwa a kucina ku ne, ko an u wokoi bawu wari n maku a'ayin yi. ⁶ Kashila ka tonuko yi kpm, 'Kagali ka vunū ka gbasha ta a uyamba u tsumoci. Aza a uyamba vi kpm a ka foro le ta cika hal ayen amangatawanishi (400). ⁷ Ma yanka ta aza a uyamba u da a gbashikai vi mavura. Nala u wura baci, aku a tuwa a gbashika mu a asu u na vi." ^{††}

⁸ "Kashila ka naka yi kazuwamgbani a ukuna u ukida u kacombi. An Ibrahi matsai Ishaku, aku u kida yi kacombi eyi n a'ayin kulla. Ukuna vi u lya ta kelime an Ishaku matsai Yakubu, kpm an Yakubu matsai isheku i tsunu aza da a wokoi aletsu kupa n a re.

⁹ "Shegai an mmuku n Yakubu mi ma takuma vangu u le Isuhu upan, aku a denge yi ubana a uyamba u Masar. Shegai Kashila ka ta n eyi, ¹⁰ kpm u wutukpa yi a asuvu a upana u ikyamba. Kashila ka naka yi ugboji, kpm u naka yi mapasa ma shinga ara Firi'auna magono ma aza a Masar. U zuwa yi u lya tsugono tsu Masar, u zuwa yi kpm u kirana n kuwa ku tsugono.

¹¹ "Kambulu ka cipai a uyamba u Masar n Ka'ana kabolo n upana u ikyamba u pige, hal isheku i tsunu a nambai ilikulya. ¹² An Yakubu panai a da ilya i'ya pini a Masar, aku u suki isheku i tsunu de, nwalu n kagita n da la vi. ¹³ Nwalu n le n ire n da Isuhu todugboi kaci ka ne ara le, u wenike le kpm ara Firi'auna.

¹⁴ "Aku Isuhu sukunki tata u ne Yakubu u tuwa, n atoku a ne gba ama amangatsunkupa n ama a tawun. ¹⁵ Yakubu gonoi a Masar, nte u kuwai de n isheku i tsunu. ¹⁶ Aku a purai ikyamba i le a gonuko le a Shekem, a zuwa le a kasaun ka Ibrahi tsilai n ikebe i azurufa ‡ a asu u mmuku n Hamo pini a Shekem vi.

¹⁷ "An a'ayin a yain evu a da Kashila ka shadangu kazuwamgbani ka ne ara Ibrahi, aku kakuma ka ama a tsunu ka doki cika a uyamba u Masar, ¹⁸ hal a yain magono ma roku uza da bawu u revei Isuhu.

¹⁹ Magono ma nala mi ma ryafa ta isheku i tsunu aku u zuwa le a panai ikyamba, hal gbam u zuwai a varangusi mmuku n shili tsara a yain uma wa.

²⁰ "A a'ayin a nala yi a da a matsai Musa, aya la tsulobo tsu de, aku a wo yi a kuwa ku tata u ne uwoto u tatsu. ²¹ U kana ta a wutukpa yi pini a kuwa ki, pini nala, makere ma kuwa ku Firi'auna ma tsara yi u wo yi yavu maku ma ne hal u gbonguroi. ²² A wenishike yi gba ugboji u aza a Masar, eyi tani vuma da uza u ucira a asu u kadyanshi n manyan ma ne.

²³ "An Musa yain ayen amangare, aku u da asaka ve u ba u kondo ama a ne aza a Isara'ila. ²⁴ An u wenei vu-

ma u Masar u roku wa lapa vuma u ne uza u Isara'ila, aku u ba u banga yi u wunai vuma vi. ²⁵ N u dani atoku a ne a ka reve an ara ne da Kashila ka wutukpa le, shegai a reve wa.

²⁶ "An kain ka wansai, u wenei ama a re aza a Isara'ila a ka shilakana, aku u tuwai tsara u wansa le, u danai, 'Eda ama a na, uza n utoku u da i'ari, nida ya shilakana?' ^{‡‡}

²⁷ "Uza da u gitai n kushulu ki u gamai Musa, u danai, 'Ya zuwa vu vu woko uzapige n uza u afada a tsunu?

²⁸ Wata, wuna da va ciga vu wuna mu tyoku da vu wunai vuma u Masar nala nayain vi?' ^{†††} An Musa panai nala, u sumai u gonoi a uyamba u tsumoci a Midiya, nte u matsai pini de mmuku ma a'ali n re.

³⁰ "An ayen amangare a wurai, aku katsumate ka zuba ka wenikei kaci ka ne ara Musa a kakamba evu n Masasa ma Sinai. U wenei katsumate ki a asuvu a katyashi ka akina a asuvu a madanga ma kenu. ³¹ An u wenei ili i nala yi, uwonvo u kana yi cika, aku u rabai evu tsara u wene i'ya mai. Aku u panai kalagatsu ka Magono ma Zuba ka tonuko yi, ³² 'Mpa Kashila ka isheku i vunū, Kashila ka Ibrahi, n Kashila ka Ishaku, n Kashila ka Yakubu.' Aku ikyamba i Musa i gitai uje, u fuda gbam kpm u webele wa.

³³ "Magono ma Zuba ma tonuko yi, 'Fodo akpata a vunū, kpaci asu u da vari na vi wa ta uwulukpi.

³⁴ Mayun n wene ta mavura ma a ka yanka ama a va da a'ari a Masar, n pana ta ma'ika ma le, kpm n tuwa ta tsara n wauwa le. Tuwa gogo n suku vu a Masar.' ^{‡‡}

³⁵ "Musa da a 'yuwain vi, hal a danai, 'Ya zuwa vu vu woko uzapige n uza u afada a tsunu vi?' Aya Kashila ka suki u woko uzapige n kawauwi n ubanga u katsumate ka zuba ka ka wenikei kaci ka ne ara ne a madanga mi.

³⁶ U wutukpa le a asuvu a Masar, u yain kpm iryoci n ikunesavu a uyamba u Masar a Mala ma Shilit hal ayen a amangare a kakamba.

³⁷ "Musa na vi da u tonukoi aza a Isara'ila, 'Kashila ka dangasaka da ta matsumate a asuvu a ama a de tyoku u va.' ^{††††} U bolomgbonoi ama yi a kakamba. U rongoi de kabolo n isheku i tsunu n katsumate ka zuba ka ka yanka yi kadyanshi a Masasa ma Sinaif mi. Aya kpm u naka yi kadyanshi ka unaka uma a asu u Kashila, aku u tonuko tsu.

³⁹ "Shegai isheku i tsunu a 'yuwan yi upanaka, a 'yuwan yi. A'ari uyan maluwa a gono a Masar. ⁴⁰ A tonukoi Haruna, 'Yanka tsu ameli a da a ka tono n atsu. Kpaci Musa da wutai n atsu a Masar vi tsu reve ili i'ya i gitai n eyi de wa.' ^{†††††} A'ayin a nala yi a da a yain kameli ka ka rotsoi madyondyom. A yanka yi udarakpa, a'ari uyan mazanga a adama a ili i'ya a yain n akere a le. ⁴² Adama a nala, Kashila ka kpatalaka le kucina, u asaka le a gbashika atala, tyoku da wari ukorongi a asuvu a itagarada i Ntsumate,

'Eda aza a Isara'ila, i kidaga mu nnama kpm i yanka mu udarakpa a a'ayin a da i rongoi a kakamba ayen amangare wa.

† 7:3 Kag. 12:1. †† 7:7 Kag. 15:13-14. ‡ Kondo "Ikebe i azurufa" a kaci ka idani ka "Ikebe" a Idani i Ubanga.

†† 7:28 Kag. 2:11-14. ‡‡ 7:34 Uwt. 3:5-10. ††† 7:37 U.MI. 18:15. †††† 7:40 Uwt. 32:1.

⁴³I n̄k̄ai asu u d̄a a ka gbashika Meleki kameli tsupige, hal n kameli ka katala ka d̄e Rafani.

I yain ameli a nala yi i gbashika le. Adama a nala ma tutsuku d̄a t̄a d̄e a kucin̄a ka uyamba u Babila.†

⁴⁴“Caupa isheku i tsunu a'ari t̄a n Katani ka Kvasu ka iryoci a kakamba. A yan t̄a ka tyoku d̄a Kashil̄a ka tonukoi Musa yain ka. ⁴⁵An ayen ushani a wurai, aku Joshuwa† tonoi n kuvon n iyamba i Awulawa, uyamba u d̄a Kashil̄a ka loko le. A cangai Katani ka Kvasu† ki ubana a uyamba u savu vi. Nte k̄ari pini hal utuw̄a a'ayin a Dawuda magono. ⁴⁶Kashil̄a ka pana t̄a kayanyan ka Dawuda. Aku Dawuda folo yi u maka Kashil̄a ka Yakubu Kuwa ku Kashil̄a, ⁴⁷shegai Solomo d̄a mai ka.

⁴⁸“Gb̄a n nala, Kashil̄a Uza u Ucira Gb̄a u dusuku a kuwa ka ama a mai wa. Tyoku d̄a matsumate ma danai, an u yain kadyanshi ka Magono ma Zuba,

⁴⁹‘Zuba d̄a karatsu ka tsugono tsu v̄a, likimba kpam a asu u d̄a a'ene a v̄a a ka wunvuga. I cun i kuma ku eni ka kpam ya maka mu? Ko kpam nte a asu u uwunvuga u v̄a?

⁵⁰Mpa n yain ili i na yi gb̄a n akere a v̄a wa?††

⁵¹“Ed̄a aryagbaji, aza d̄a bawu i'ari n upan̄ka kpam i 'yuwain Kulu Keri. Ed̄a tyoku u isheku i d̄e u d̄a i'ari aza d̄a a tsu rongo kushulu n Kulu Keri kain dem. ⁵²A asuvu a nsumate, matsumate ma eni ma isheku i d̄e i kp̄ad̄ai uwisha? Hal gb̄am a wunusai aza d̄a a danai Uza u Uwulukpi w̄a t̄a utuw̄a. Kpam gogo-na i neke d̄e Kawauwi i wuna yi kpam. ⁵³Ed̄a i wushai Mele a akere a atsumate a zuba, shegai i kp̄ad̄ai ma utono.”

A var̄asai Isitifanu a wunai

⁵⁴An azapige a aza a Yahuda a panai ili i'ya Isitifanu danai, aku a namgbai katsum̄a cika hal a lumai ajubu a le. ⁵⁵Shegai Isitifanu w̄a t̄a ushad̄angi n Kulu Keri, u webelei zuba, aku u wenei tsupige tsu Kashil̄a n Yesu kushani a kukere ku ulyaki ku Kashil̄a. ⁵⁶U danai, “Wundyai, n wene t̄a zuba u kukp̄ai aku n wenei Maku ma Vuma kushani a kukere ku ulyaki ku Kashil̄a!”

⁵⁷Aku a salai a palai atsuvu a le, kute-kute a k̄an̄a yi. ⁵⁸A wutukp̄a yi a uroto u ilyuci a git̄a yi uvar̄asa n atali tsar̄a a wuna yi.

Aza d̄a a wenei ukuna vi a zuwusai aminya a le a kapala ka kalobo ka roku uza u kala Shawulu.‡

⁵⁹An a'ari yi uvar̄asa, aku u yain kvasu, u danai, “Asheku Yesu, wusha kulu ku v̄a.” ⁶⁰Aku u kud̄angi u salai, “Asheku, kotsu vu k̄an̄a unyushi u cingi u na a kaci ka le wa.” An u danai nala, aku uma u ne u wut̄ai.

8 Shawulu d̄a pini kushani wa wundya kpam u wushuki n uwuna u Isitifanu. Aku ama roku aza d̄a a ka tono Kashil̄a a cid̄angu yi n a sayi cika.

Shawulu yankai Atoni mavura

A a'ayin a nala yi mavura ma pige ma rukp̄ai a mere ma Atoni a Yesu a Urishelima, aku gb̄a le a wacuwai a

† 7:43 Emo. 5:25-27. †† 7:50 Isha. 53:7-8. ‡ Shawulu: Kala ka vuma u na ka tuw̄a t̄a ka wokoi Bulus, kpam u woko t̄a Katoni ka Yesu ka maci.

asuvu a uyamba u Yahuda n Samariya. Shegai asuki yi alya koshi a wokoi pini a Urishelima.

³Shawulu tani n rongoi uyan Atoni yi mavura cika. U uwusai a'uwa a'uwa wa ronuso aka n a'ali, wa ukusa le a kuwa ku a'ali.

Filibu yain kubari a Samariya

⁴Ama d̄a a sumai a as̄ak̄ai Urishelima vi, a rongoi ukyawunsa n a tonusuki ama ukuna u Yesu. ⁵Filibu † dem banai a ilyuci i pige i roku a uyamba u Samariya, wa tonusuko le ukuna u Kawauwi. ⁶Aku ama a kyawan yi tsar̄a a pana ili i'ya wa dana, kpaci a wene t̄a iryoci i'ya u yain. ⁷U wutukp̄a t̄a ityoni i cingi a asuvu a ama ushani. An ityoni i cingi yi i wut̄ai a asuvu a ama yi, aku i k̄an̄ai isali cika. U t̄an̄asai kpam aza d̄a ili i soi ikymba n awunu ushani. ⁸Adama a nala ilyuci yi i shad̄angi n ipeli.

Simo kayain ka ad̄abu

⁹Vuma roku u d̄a pini uza u kala Simo, uza d̄a w̄ari wa yansa ad̄abu pini a ilyuci yi. Aza a Samariya† a yain majiyan ma ili i'ya u tsu yansa, hal u lapai makamba u danai eyi vuma u pige u d̄a. ¹⁰Ama a Samariya azapige n̄a mmuku a danai, “Vuma u na uza u ucira u d̄a, u d̄a a ka is̄a, Ucira u Kashil̄a.”

¹¹A'ayin ushani Simo w̄ari uyansa ad̄abu n u zuwusi le majiyan, adama a nala u wokoi uza u ucira a asuvu a ilyuci yi. ¹²Shegai an a wushuki n Kadyanshi ka Shinga ka Filibu yain a kaci ka tsugono tsu Kashil̄a n kala ka Yesu Kawauwi, aku a lyubugu le gb̄a le aka n a'ali.

¹³Hal dem Simo vi n kaci ka ne u wushuki dem n kadyanshi ki. An a lyubugu yi, aku u k̄an̄ai utono Filibu. An u wenei tyoku d̄a Filibu wa yansa iryoci n ikunesavu, aku u yain majiyan cika.

¹⁴An asuki a d̄a a'ari a Urishelima a panai a da aza a Samariya a wushuku d̄e n kadyanshi ki, aku a sukunku le Bituru n Yahaya. ¹⁵An a rawai, aku a yanka le kvasu tsar̄a a wushi Kulu Keri. ¹⁶A'ayin a nala yi a lyubugu le t̄a a asuvu a kala ka Yesu Asheku, shegai ko uza u te u le w̄ari u wusha Kulu Keri wa. ¹⁷Aku Bituru n Yahaya a tad̄anku le akere, aku Kulu Keri ku cip̄a le.

¹⁸An Simo wenei tyoku d̄a a ka n̄ak̄as̄a Kulu Keri a asu u utad̄angusu akere, aku wa ciga u n̄ak̄a le ikebe, ¹⁹u danai, “Mpa dem n̄ak̄a numu ucun u ucira u nala vi tsar̄a uza d̄a baci dem n tad̄anki kukere u tsar̄a Kulu Keri.”

²⁰Shegai Bituru wushunku yi, “Kashil̄a ka wuna vu t̄a n ikebe i vunu dem! Va wundya n ikebe i'ya va tsar̄a kune ku Kashil̄a? ²¹Ko ili i pada vu n manyan ma na wa, kpaci katakasuvu ka vunu k̄a dere n Kashil̄a wa.

²²She vu kpatala vu as̄ak̄a tsicingi tsu vunu, vu foli Asheku a cimbusuk̄a vu unyushi u cingi u ili i'ya vu fobusoi a katakasuvu ka vunu. ²³Kpaci n wene t̄a vu shad̄angi n malyon ma cingi, kpam usiri a asuvu a unyushi u cingi.”

†† Filibu d̄a a ka dans̄aka pini na vi, aya dem a ka dans̄aka a 6:5.

²⁴ Simo wushuki, “Yanka numu kvasu, tsarā ili i'ya vu danai na vi i gitā nā mpa wa.”

²⁵ Bituru n Yahaya a yain kubari ku kadyanshi ka Asheku a Samariya, an a kotsoi, aku a gonoi a Urishelima. A lyai kapala n kadyanshi ki ele n a goni a une i'ya a cināsai a ure.

Filibu n vuma u Habasha

²⁶ A'ayin a nala yi, katsumate ka zuba ka yankai Filibu kadyanshi, “Yāngā vu toni ubana a dāka, vu toni ure u kakamba u dā u wutāi a Urishelima ubana a Gaza.” ²⁷ U kānāi ure, eyi a nwalu, u cinai vuma roku kazuwi ka ikebe ka uyamba u Habasha, † kpm kagbashi ka shegai wā tā n tsupige a tsugono tsu Kandakatu Magono, kpm uka dā magono ma Habasha mi. A Urishelima dā u banai tsarā u lyai kayala. ²⁸ An wa gono a kuwa, aku u dusuki a maringongo ma adoki ma ne, u kukpāi tagarāda u Ishaya wa yan kāneshi.

²⁹ Aku Kulu Keri ku tonukoi Filibu, “Raba evu n maringongo ma nala mi.”

³⁰ U sumai u banai asu u ne, u panāka yi wāri a kāneshi u tagarāda u Ishaya matsumate. U wecei vuma vi, “Vu reve ili i'ya wāri a kāneshi?”

³¹ U wushunku yi, “Nte tani, she uza roku u bāngā mu.” Aku u tonukoi Filibu u yuwā maringongo mi u dusuku kabolo n eyi.

³² Kabon ka tagarāda ka wa yan kāneshi vi ka na: “A rono yi yavu macont ma a ka bana ukida. Tyoku dā maku ma kondom ma tsu padā bini a ka kidāsa yi baci tsileme tsu ikyamba i ne, nala dem u padai. ††

³³ A yanka yi uwono hal a kidāga yi ugana n ukuna u dā bawu wāri dere.

Uza wā la wa yan kpm kadyanshi ka mmuku, nā mmuku n tsikaya n ne wa.

Nte tani, kpaci a wuna yi kahu u tsarā le.” †

³⁴ Vuma vi u tonuko yi, “N folo vu, tonuko mu kalen ka asu ki. A kaci ka yai ka matsumate mi ma yain kadyanshi ki, n kaci ka ne ka wa yan ka, ko gai uza roku u dā kau?”

³⁵ Aku Filibu gitāi asu u tagarāda u nala vi, u yanka yi alabari a Yesu. ³⁶ Ele pini a nwalu a cinai asu u roku n mini. Pini nala, vuma vi u danai, “Mini ma na, ndya ya bishinka vu vu lyubugu mu?”

[³⁷ Filibu danai, “Vu wushuku baci n katakasuvu ka te, ma lyubugu vu tā.”

Vuma vi u wushuki. “N wushuku tā n Yesu Kawauwi, Maku ma Kashilā.” ††

³⁸ U zuwai a shamkpai maringongo ma adoki mi. Ama a re a le gbā a cipāi a uwai a asuvu a mini mi, aku u lyubugi yi.

† Kaletsu ka Tsiheline ka yanka tā manyan n ili i'ya i'ari n kalen ka “kagbashi ka a wutukpāi asanda.” Caupa ama a tsu yawunsa tā yavu a wutukpā baci agbashi a le asanda a ka yan tā manyan ma le mai. †† A asu u nala vi, ncon mi mā tā n tsileme ugadi ugadi. Uza wa fuda tā gbām wa kidāsa tsa u yanka kunya bawu u kidāi macon mi. † 8:33 Isha. 53:7-8. †† Akorongi a cau ushani aza da a purāi a tagarāda u Manyan ma Asuki a'ari n makpandā ma 37 wa.

³⁹ An a wutāi a asuvu a mini mi, Kulu Keri ku Magono ma Zuba ku cangai Filibu. Vuma vi u doku u wene yi wa. Aku u lyai kapala nā nwalu n ne ushadangi n ipeli.

⁴⁰ Filibu wenei kaci ka ne a ilyuci i Azatu. U tambai ilyuci ilyuci n u yanyi kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Asheku hal u rawai a Kasariya.

Shawulu wokoi Katoni

⁹ A'ayin a dā Shawulu wāri pini a uyanka Atoni a Asheku mavura cika, hal n u dani wa wuna le. Aku u banai a asu u Magono ma Adarākpī, ² u folo yi u nāka yi ukanikorongi u ubana a agata a Kashilā a Damasuka. Tsarā u cina baci Atoni a dā a wushuki n Ure u Asheku aka ko a'ali, aku u tuwā n ele usiri a Urishelima. ³ Eyi pini a nwalu, hal u yain evu n Damasuka, kute-kute u wenei katyashi ka ucira ka wutāi a zuba ka wakana yi ukyawan. ⁴ Aku u rukpāi a iyamba u panai kalāgātsu ka danai, “Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?”

⁵ Shawulu wecikei, “Asheku, adā yai?”

Aku kalāgātsu ki ka wushuki, “Mpa Yesu uza dā wāri a uyan mavura. ⁶ Yāngā vu uwa a ilyuci yi, a ka tonuko vu tā i'ya va yan.”

⁷ Aza dā a ka walāka kabolo ki a fuda a dana ukuna wa, a pana tā kalāgātsu ki, shegai a wene uza wa.

⁸ Aku Shawulu 'yāngāi, shegai an u kukpāi a'eshi a ne u wene asu wa. Atoku a ne a dā a kānā yi kukere a banka yi pini a ilyuci i Damasuka yi. ⁹ U yan tā a'ayin a tatsu pini a Damasuka vi bawu u wenei asu, kpm u lya ili wa, u so tani ili wa.

¹⁰ A Damasuka vi katoni ka pini uza u kala Ananiya. Asheku a isā yi a asuvu a kuwene, u danai, “Ananiya!”

Aku u wushuki, “Mpa nā, Asheku.”

¹¹ Asheku a tonuko yi, “Yāngā vu bana a ure u dā a ka isā Ure u Karara vu wecike kuwa ku Yahuza. Uza roku dā pini uza u Tarsu, uza dā a ka isā Shawulu. Aya pini wa yan kvasu. ¹² N wenike yi tā gbām kuwene. A asuvu a kuwene ki u wene tā vuma dā a ka isā Ananiya u tadanku yi kukere a kaci tsarā u wene asu.”

¹³ Ananiya wushuki, “Asheku, n so tā upanāsa alabari a vuma u nala vi a ili i cingi i'ya wa yansāka aza a uwulukpi a vunu a Urishelima. ¹⁴ Kpm adarākpī a pige a wushunku yi dē u kānā gbā uza dā baci dem wa isā asuvu a kala ka vunu.”

¹⁵ Asheku a tonuko yi, “Avu gai wala, kpaci aya n dāngāsai u dansa kala ka vā a asu u Awulawa, nā ngono n le, kpm n a asu u aza a Isara'ila. ¹⁶ Ma wenike yi tā tyoku dā wa pana ikyamba adama a kala ka vā.”

¹⁷ Ananiya ba u uwai a kuwa ki. U 'yāngāsai kukere u sawai Shawulu u danai, “Utoku u vā, Asheku a dā a suku mu; wata, Yesu uza dā u wenikei kaci ka ne ara vunu a ure u dā vu walai vi. Wa ciga tā vu doku vu wene asu, kpm u shadangu vu n Kulu Keri.”

¹⁸ Kute-kute aku ili i roku i rukpāi a a'eshi a Shawulu yavu apici, aku u wenei asu. Pini nala, u 'yāngāi a lyubugu yi. ¹⁹ An u lyai ilikulya, aku ucira u ne u gonoi.

Shawulu yain kubari a Damasuka

Shawulu yain a'ayin pini a asuvu a Damasuka kabolo n Atoni a da a'ari pini vi. ²⁰ A barakpa wa, aku u gitai kubari ku kadyanshi ka Kasilā a agata a Kasilā n u dansi Yesu da Maku ma Kasilā. ²¹ Gbā aza da a panaka yi a yain majiyan, a danai, "Vuma na vi aya u 'yan-gasakai Atoni n u yansaki le mavura a Urishelima vi wa? Tuwa da u tuwai tsara u kana le u sirasa u banka le a asu u adarakpi a pige wa ko?"

²² Shegai Shawulu doki ucira u kubari, wari a uvurusu atakasuvu a aza a Yahuda aza da a'ari a Damasuka, n u dansi Yesu da Kawauwi.

²³ An a yain a'ayin ushani, aza a Yahuda a sheshei a wuna yi. ²⁴ Shegai u panai alabari a ili i'ya a sheshei. A'ari uwundya itsutsu i ilyuci yi kaara n kayin tsara a kana yi a wuna. ²⁵ Pini nala, kayin ka pige abangi a ne a zuralakpa yi a ilinuku i kasaga ka ilyuci a asuvu a mabana ma pige.

Shawulu banai a Urishelima

²⁶ An Shawulu rawai a Urishelima, u cigai u bolomg-bono kaci n Atoni yi, shegai a panai uwonvo u ne kpaci a wushuku an eyi katoni ka wa. ²⁷ Shegai Baranaba tuko yi a asu u asuki, u tonuko le tyoku da Shawulu wenei Asheku a ure n tyoku da Asheku a dansai n eyi. N tyoku da kpam u yain kubari ku kadyanshi ka Kasilā n u dansi kala ka Asheku a Damasuka bawu uwonvo.

²⁸ Asuki yi a wushuki n Shawulu. Pini nala, u dusuki n ele a Urishelima n u tambi asu asu, n u yanyi kubari n kala ka Asheku bawu uwonvo. ²⁹ U dansa ta n u yanyi kananamgbani n aza a Yahuda a da a ka pana kaletsu ka Tsiheline, adama a nala, a'ari uzama ure u da a ka wuna yi. ³⁰ An atoku a ne a panai nala, aku a banka yi a Kasariya a tutsuku yi a kpatsu ubana a Tarsu ilyuci i ne.

³¹ Gbā Atoni a da a'ari a uyamba u Yahuda, n u Galili, n u Samariya a tsarai ndishi n shinga. A panai uwonvo u Asheku, a yain ucira, Kulu Keri kpam kari a ugba-matangusu le hal a'ari a udoku kakuma.

Bituru tanasai Iniyasu

³² A'ayin a nala yi, Bituru kyawunsai uyamba vi gbā, u ba u kondoi ama a Kasilā da a'ari a ilyuci i Lida. ³³ Nte a gawunsai pini n vuma roku uza u kala Iniyasu, uza da wari nvain na mballa n tsuwunu hal ayen kulla.

³⁴ Aku Bituru tonuko yi, "Iniyasu, Yesu Kawauwi tanasa vu de, 'yanga vu katala kajiba ka vunu." Kute-kute u 'yanga. ³⁵ Gbā aza a Lida n aza a uyamba a Sarana a wenei vuma da a tanasai vi, pini nala, a kpatalai a asu u Asheku.

Bituru 'yangaasai Dokas a ukpa

³⁶ Uka roku da pini a Japa uza u kala Tabita; wata, Dokas † n Tsiheline, uka vi katoni ka. U naka ta kaci ka

† Kala ka Tabita n Tsi'arama, n Dokas n Tsiheline gbā kalen ka le ka te, kpam ka "maren."

ne a asu u manyan ma maci n u banga aza a unambi. ³⁷ A'ayin a nala yi a da u yain mballa aku u kuwai. Pini nala, a sumba yi a vakunku yi a kunukuzuba. ³⁸ An Atoni yi a panai alabari cina Bituru pini a Lida evu n Japa, aku a suki ama a re a ba a foli yi a danai, "Tuwa gogo."

³⁹ Bituru lazai kabolo n ele. An a rawai, aku a banka yi a kunukuzuba ki. Nranā n shamgbai evu n eyi a ka sa, kpam a ka wenishike yi ntogo n aminya a da Dokas yanka le cina eyi n uma.

⁴⁰ Bituru wutukpa le a ulanga, aku u kudangi u yain kvasu. U kpatalai a asu u kakushe ki u danai, "Tabita, 'yanga." Aku u kukpai a'eshi, an u wenei Bituru, u 'yan-gai u dusuki. ⁴¹ Bituru kana yi kukere u banga yi tsara u 'yanga. Aku u isai Atoni yi na nranā mi gbā, u naka le n eyi n uma.

⁴² Alabari yi a tamburai gbā a uyamba u Japa, kpam ama a wushuki n Asheku. ⁴³ Bituru dusuki a Japa a'ayin ushani, a kuwa ku uza u manyan ma ikpan uza u kala Simo.

Koniliyu isai Bituru

10 A yan ta vuma roku a ilyuci i Kasariya uza u kala Koniliyu, katigi ka a asuvu a kabolo ka asoje ka a ka isa Kabolo ka Asoje a Italiya. ² Vuma u maci u da, u tsu rongo ta ulyasaka Kasilā kayala a'ayin dem. Nala dem aza da a'ari a kuwa ku ne. U tsu nakasa ta aza a unambi kune, n u yansi kvasu ubana a asu u Kasilā.

³ Kain ka te, evu n ulapa u uwule u tatsu u kaara, aku u wenei katsumate ka zuba a asuvu a kuwene ka tuwai ka tonuko yi, "Koniliyu."

⁴ Koniliyu wa wundya yi tuntu n uwonvo. U wecei katsumate ki, "Ndya yi, Asheku?"

Aku u wushuki, "Kasilā ka wushuku ta kvasu ka va yansa ubana ara ne, kpam u reve ta n kune ku va yansa aza a unambi." ⁵ Suku ama roku ubana a ilyuci i Japa a ba a isa vuma roku uza u kala Simo, uza da dem a tsu isa Bituru. ⁶ Aya pini wa rongo n vuma roku uza da dem a tsu isa Simo, vuma vi manyan ma ikpan ma wa yansa. Kuwa ku ne evu n kushiva da kari."

⁷ An katsumate ki ka lazai, aku Koniliyu isai agbashi a ne a re n kasoje ka roku, uza da wa tono Kasilā a asuvu aza da a ka yansa yi manyan kain dem. ⁸ Aku u tonuko le gbā ili i'ya i gitai, pini nala, u suku le a Japa.

Bituru wenei kuwene

⁹ An kain ka wansai, n kaara a kaci ele a asuvu a nwalu, cina a yain evu n ilyuci yi, aku Bituru yuwa i zuba u kunu u yain kvasu. ¹⁰ Pini nala, kambulu ka kana yi, ele pini a ufobuso ilikulya yi, aku u wenei kuwene. ¹¹ U wenei zuba u kukpai aku ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubarakpi a ka cipuka ka utuwa a iyamba. ¹² A kunya ki gbā icun i nnama n da mari n a'ene a nishi na n da ma kabura na nnu n da

m̄ari pini. ¹³ Aku u panai kalaḡatsu ka danai, "Bituru, 'yanga vu kida vu takuma."

¹⁴ Shegai Bituru wushuki, "A'a, Magono ma Zuba, kotsu n takuma ili i'ya bawu a wulukpei ko kpam i'ya i'ari n icadi i'ya Mele ma tsunu ma bishinka tsu utaku-ma wa."

¹⁵ Aku u doki u panai kalaḡatsu ki upana u ire, "Kotsu vu isa ili i'ya Kashila ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwu-lukpi wa."

¹⁶ An ukuna u nala u gitai hal kutatsu, kute-kute aku a bidyai kunya ki ugono a zuba.

¹⁷ Bituru pini a kadambula ka kalen ka kuwene ku nala ki, aku ama da Koniliyu suki vi a rawai a utsutsu, cina a wecike de kuwa ku Simo ki. ¹⁸ A danai, "Aza-kuwa," aku a wecike ko nte Simo uza da a ka isa Bituru vi wari pini.

¹⁹ Eyi pini a uyawunsa a kaci ka kuwene ka u wenei vi, aku Kulu Keri ku tonuko yi, "Ama a tatsu da la a ka bolo vu. ²⁰ Cip̄a vu tono le. Kotsu vu yain malala wa, kpaci mpa n suku le."

²¹ Bituru cip̄ai u cinai ama yi, u danai, "Mpa ya bolo. Ndya ya boloko mu n i'ya?"

²² A danai, "Katigi ka aza a Roma, uza u kala Koniliyu aya u suku tsu. Vuma maci u da, uza da u tsu rongu a ulyaka Kashila kayala, uza da kpam gb̄a aza a Yahuda a ka naka karinga. Katsumate ka zuba ka kari uwulukupi ka ka tonuko yi u isa vu vu bana ara ne tsara u pana i'ya va dana." ²³ Pini nala, Bituru uwai n ele a asuvu a kuwa, u naka le asu u da a ka wansa.

Bituru banai a kuwa ku Koniliyu

An kain ka wansai, Bituru, kabolo n Atoni a roku aza a Japa, a wutai a lazai kabolo n aza da Koniliyu suki vi. ²⁴ An kain ka doki ka wansai, aku a uwai a Kasariya.

Alya Koniliyu wari a uvana hal gb̄am u libanai amaci a ne n aje a ne. ²⁵ Bituru n u uwi a kuwa ki, aku Koniliyu ryabusa yi, u rukpai a kapala ka ne u lyaka yi kayala.

²⁶ Aku Bituru 'yangasa yi u tonuko yi, "'Yanga, mpa dem vuma da." ²⁷ An Bituru wari kadyanshi n eyi, aku u uwai u cinai kakuma ka ama ushani.

²⁸ U tonuko le, "Eda n kaci ka de i reve ta u gan uza u Yahuda u gawan kaci ko kpam u ba u kondo Kawulawa wa. Shegai Kashila ka wenike mu ta u da, kotsu n isa uza roku uza u ashinda wa. ²⁹ Adama a nala, an i isa mu n 'yuwan utuwa wa. Gogo-na ma ciga n pana ili i'ya ya isaka mu vi."

³⁰ Koniliyu wushuki, "A'ayin a nishi a da a wurai dere n gogo-na naha, a ulapa u uwule u tatsu u kaara an m̄ari a uyan kavas, aku vuma roku u tuwa mu n aminya a eri a ulada u shamgbai a kapala ka va. ³¹ U danai, 'Koniliyu, a wushuku de kavas ka vunu, kpam kune ku va neshe aza a unambi yi ku woko de ili i ucibusa a asu u Kashila. ³² Adama a nala she vu suku a ubana a Japa a ba a isa Simo uza da a ka isa Bituru. Aya pini u cipai a kuwa ku Simo uza u manyan ma ikpan, uza da wa rongu evu n kushiva.' ³³ Da i zuwai n

† A asuvu a kunya ki nnama n roku n da pini n da aza a Yahuda a tsu takuma kpam na n da bawu a tsu takuma adama a Mele.

suki ama n maloko a isa vu vi, kpam u gan ta an vu tuwai. Gogo-na atsa na gb̄a tsunu tsu bolomgbonoi a asu u te tsara tsu pana ili i'ya Asheku a tonuko vu vu tonuko tsu."

Bituru dansai a kuwa ku Koniliyu

³⁴ Pini nala, Bituru gitai kadyanshi, "Mayun da, n reve ta Kashila kari n kudyangi wa. ³⁵ Shegai u wushi gb̄a ama da a ka pana yi uwonvo, n a yanyi ili i'ya wa ciga, a asuvu a kaletsu dem. ³⁶ I reve ta n akani a da Kashila ka sukunki aza a Isara'ila, n a tonusuki le alabari a kayanyan ka ndishi n shinga a asu u Yesu Kawauwi. Aya kpam Asheku a ama gb̄a. ³⁷ I reve ta n ili i'ya i gitai a uyamba u Yahuda, an Yahaya danai a lyubugu ko ya wa. Kpam a Galili da ukuna u na vi u gitai. ³⁸ I reve ta Kashila ka ka nakai Yesu uza u Nazara tsupige, Kulu Keri ka ta n eyi, kpam wa ta n ucira cika. U tamba ta n u yansi ukuna u shinga, n u tanasi aza da Kalapansi ka 'yanki, kpaci Kashila ka ta n eyi.

³⁹ "Atsa tsu wenei ukuna u da u gitai n eyi a uyamba u Yahuda, n Urishelima. Alya a wuna yi a mawandamgbani. ⁴⁰ Shegai Kashila ka 'yangasa yi a kain ka tatsu, kpam u zuwa yi u wenike kaci ka ne a asu u ama. ⁴¹ U wenike kaci ka ne a asu u ama gb̄a wa, shegai ara tsunu; wata, atsu aza da Kashila ka dangasai caupa, tsara tsu woko aza da a wenei ukuna vi. Atsa aza da tsu lyai kpam tsu soi kabolo n eyi an u 'yangai a ukpa. ⁴² Kpam u tonuko tsu tsu yanka ama kubari, tsu tonuko le Yesu da Kashila ka dangasai u yanka aza uma n akushe afada. ⁴³ Gba nsumate n yan ta kadyanshi ka ne a danai, 'Gba uza da baci u wushuki n kala ka ne, a ka cimbusuka yi ta unyushi u cingi u ne.' "

Awulawa a tsarai Kulu Keri

⁴⁴ Bituru pini a kadyanshi ki, aku Kulu Keri ku cipai a kaci ka aza da a ka panaka yi vi. ⁴⁵ Aku aza a Yahuda a da a'ari Atoni a asuvu a aza da a tuwai n Bituru vi, a yain majiyan an a wenei dem Awulawa a wushai kune ku Kulu Keri ki. ⁴⁶ Kpaci a panaka le ta a ka dansa n aletsu a roku, n a cikpali Kashila.

Pini nala, Bituru danai, ⁴⁷ "Awulawa a na yi dem a wusha ta Kulu Keri tyoku da atsu tsu wushai. Uza wa la wa bishinka a lyubugu le wa." ⁴⁸ Aku u zuwai a lyubugu le a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi. Pini nala, a folo yi u doku u yain a'ayin n ele.

Bituru gonoi a Urishelima

11 Asuki yi n Atoni a da a'ari a Yahuda a panai alabari a da Awulawa a wushai kadyanshi ka Kashila. ² Shegai an Bituru gonoi a Urishelima, aku Atoni a roku aza da a'ari aza a Yahuda a yanka yi kushulu. ³ A danai, "Ndya i zuwai vu banai a asu u Awulawa, hal vu lyai kabolo n ele?"

⁴ Aku Bituru tonuko le ili i'ya i gitai. ⁵ U danai, "Kain ka te a Japa, tyoku da m̄ari a kavas aku n wenei kuwene. N wenei ili i roku yavu kunya ku pige ku ngan n nishi ubarakpi a ka cipuka ka utuwa a iyamba, hal ku

rawai evu nā mpa. ⁶ An n webelei kunya ki mai n wenei gbā icun i nnama n kenu, nā nnama n mete, n ili i nkāburu, nā nnu. ⁷ Aku n panai kalāgatsu ka danai, 'Bituru, 'yāngā vu kida vu takuma.'

⁸ "Pini nala, n wushuki, 'Ko kenu, Magono ma Zuba, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi, ko i icadi i'ya Mele ma tsunu ma bishinka tsu utakuma kotsu i uwa a unā u vā wa.'

⁹ "Shegai kalāgatsu ka ka wutai a zuba vi ka doki ka danai ukuna u ire, 'Kotsu vu isa ili i'ya Kashila ka wulukpei, ili i'ya bawu i'ari uwulukpi wa.' ¹⁰ Kutatsu ka a yain nala kahu a canga ili yi ubana a zuba.

¹¹ "Derere u ukuna vi u da ama a tatsu a da a suki a Kasariya a rawai a kuwa ka mari vi. ¹² Aku Kulu Keri ku tonuko mu n toni le kpam n dambula an a wokoi Awulawa wa. Atoku a vā ama a teli a na yi alya a soku mu, hal tsu uwai a kuwa ku uza da u suku le vi. ¹³ U tonuko tsu kpam tyoku da u wenei katsumate ka zuba ka shamgbai a kuwa ku ne ka tonuko yi, 'Suku a ba a isa Simo uza da a ka isa Bituru a Japa. ¹⁴ Aya wa tonuko vu tyoku da avu n kuwa ku vunu gbā ya tsarā iwauwi.'

¹⁵ "Kadyanshi ka n gitā le uyanka, aku Kulu Keri ku cipai ara le dere tyoku da ku cipā tsu a kagitā. ¹⁶ Pini nala, aku n cibai an kadyanshi ka Kashila ka danai, 'Yahaya gai n mini ma u lyubugusi, shegai edā Kashila ka lyubugu dā tā n Kulu Keri.' ¹⁷ An u wokoi Kashila ka yanka le kune derere tyoku da u yanka tsu a'ayin a da tsu wushuki n Yesu Asheku Kawauwi, ya mpa n bishinka Kashila?"

¹⁸ An a panai nala aku a nambai ili i'ya a ka dana, pini nala, a kanai ucikpala Kashila a danai, "Gogo-na dem Kashila ka wushuku de Awulawa a kpatala utuwā ara ne, kpam u ne le de uma."

Atoni a Antakiya

¹⁹ An Isitifanu kuwai, aku a gitai uyan Atoni yi mavura, hal a wacuwai ubana a mbari. A rawa tā a Finisiya n Sayipuru n Antakiya u Suriya. A yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashila, shegai aza a Yahuda a da a yankai kubari ki koshi. ²⁰ Asuvu a Atoni a da a wacuwai vi aza roku a wutai a Sayipuru n Sirani a banai a Antakiya, a kanai uyanka Awulawa Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Asheku. ²¹ Ucira u Asheku wā tā kabolo n ele, hal ama ushani a wushuki a kpatalai asu u Asheku.

²² An Atoni a da a'ari a Urishelima a panai ili i'ya i gitai a Antakiya, a suki Baranaba ubana de. ²³ Vuma u maci da uza da wari ushadangi n Kulu Keri kpam u pityanangi. An u rawai u wenei ukuna u shinga u da Kashila ka yanka le, u yain ipeli cika. Aku u rono le at-suvu a pityanangu n Asheku n katakasuvu ka le ubana. Ama ushani a doku tā a kpatalai ubana a asu u Asheku.

²⁵ Pini nala, Baranaba banai a Tarsu uzama Shawulu.

²⁶ An u wene yi, aku u tuko yi a Antakiya. Ama a re a le gbā a shamgbai pini n Atoni yi hal kayen ka te dere, n a wenshiki kakumā ka ama. A Antakiya da a gitai u'isa atoni a Yesu n kala ka Aza a Kirisiti.†

²⁷ A'ayin a na yi a da nsumate n roku n wutai a Urishelima a banai a Antakiya. ²⁸ Uza u te a asuvu a le uza u kala Agaba u 'yangai u yain kadyanshi n ucira u Kulu Keri u danai, "A ka tuwā tā a yain kambulu ka pige a likimba gbā." (A'ayin a da Kaladiyu wa lya tsugono tsu Roma da udani u na vi u shadangi.) ²⁹ A'ayin a nala yi, Atoni a sukunku tā atoku a le a da a'ari a Yahuda kune. Ya dem suki utyoku u ucira u ne. ³⁰ Nala a yain a sukunki nkoshi ma atoni a Yahuda kune a akere a Baranaba n Shawulu.

Bituru a kuwa ku a'ali

12 A'ayin a nala yi a da Hiridu Agaripa magono u gitai uforo ama a Kashila. ² Hal gbam u zuwai a kapamgbanai kaci ka Yakubu utoku u Yahaya n burundu. ³ An u wenei aza a Yahuda a panai kayanyan ka ili i'ya u yain, aku u kanai dem Bituru. A'ayin a Ulya u Ilikulya i'ya i Nambai Yisti† da ukuna vi u gitai. ⁴ An u kanai yi, aku u gidaku yi a kuwa ku a'ali. U nakangu yi a akere a asoje a nishi a nishi hal asu kunishi a wundi yi, tsarā a kotso baci Abiki yi, u tuko yi a kapala ka ama u yanka yi afada. ⁵ A'ayin a da Bituru wari pini a kuwa ku a'ali ki, aku ama a Kashila a'ari uyan kavasus adama a ne.

Katsumate ka zuba ka wuwai Bituru

⁶ N kayin ka Hiridu wa yawunsa kain ka wansa baci u wutukpa yi tsarā u yanka yi afada yi, Bituru wari alavu a mere ma asoje a re usiri n ikani i re. Kpam asoje a re aza da a ka wundya kuwa ki kushani a utsutsu.

⁷ Kute-kute aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka wenikei kaci ka ne ara ne, aku katyashi ka wakanai kunu ki. Aku katsumate ki ka sawai Bituru a ikengi u 'yangasa yi u danai, "'Yangā gogo!" Pini nala, ikani yi i saruwai.

⁸ Katsumate ki ka tonuko yi, "Uka matogo n akpata a vunu." Aku u yain nala. U tonuko yi kpam, "Wambana kunya ku vunu, vu tono mu."

⁹ Aku u wutai u tono yi, kpam u reve an ili i'ya katsumate ki ka yan vi mayun da wa, eyi n u dani kuwene ka a ka wenike yi. ¹⁰ An a wurai asoje a da a ka wundya kuwa ki aza a kagitā n aza a ire, aku a rawai a utsutsu u urim, utsutsu u uwa a ilyuci yi. Aku utsutsu vi u giduwai n kaci ka ne, aku a wutai. An a rawai a nsandu ma ure, kute-kute katsumate ki ka asaka yi.

Bituru gonoi asu u aza a ne

¹¹ Pini nala, ugboji u Bituru u gono yi, u danai, "Gogo-na n reve tā Magono ma Zuba ma ma suki katsumate ka zuba ka ne tsarā u wauwa mu a kukere ku Hiridu, n ukuna u cingi u da aza a Yahuda a fobusoi a kaci ka vā."

¹² An u revei nala, aku u banai a kuwa ku Meri mma u Yahaya uza da kpam dem a ka isa Marku, a asu u da ama ushani a bolomgonoi a'ari uyan kavasus. ¹³ An u kudai utsutsu u danai aza a kuwa, aku kagbashi ka kari makere uza u kala Ruda tuwai tsarā u wene ko yayi.

¹⁴ An u revei kalagatsu ka Bituru ka, u giduwa kpm ut-sutsu vi wa adama a mazanga, aku u gonoi a asuvu a kuwa n ilyadi, u danai, "Bituru da pini kushani a utsutsu u kuwa."

¹⁵ A danai, "Ijan i'ya vu?" Eyi tani u matsai n u dansi aya. Aku a danai, "Yan maken wa, katsumate ka ne ka!"[†]

¹⁶ Bituru gai lyai kapala n ukudusa utsutsu vi, aku a giduwa a wene yi, a yain majiyan cika. ¹⁷ U yanka le iryoci n kukere u da a pada bini. U tonuko le tyoku da Magono ma Zuba ma wutukpa yi a kuwa ku a'ali. U doki u tonuko le, "Tonukoi Yakubu n Atoni a da a buwai ukuna vi." Aku u 'yangai u banai a asu u roku.

¹⁸ An kain ka wansai, ugiruwu u kenu u da asoje yi a giruwai wa, adama a ili i'ya i gitai n Bituru. ¹⁹ An Hiridu zama yi bawu u wene yi. Aku u wecishei asoje a da a ka wundya yi vi. Pini nala, u zuwai a wuna le.

Ukpa u Hiridu

An nala u wurai, Hiridu 'yangai a Yahuda ubana a Kasariya u yain a'ayin de. ²⁰ A'ayin a nala yi, Hiridu wa ta n upan u ama a Taya n Sida. Shegai an a ka ciga ilikulya a asu u tsugono tsu Hiridu, aku a tuwai ara ne n katakasuvu ka te. A boloi ubolomgbono u kaci u Bilasutu kagbashi ka ka kirana n kunu ku magono, a zama ndishi n shinga.

²¹ Kain ka te an a fobusoi, aku Hiridu ukai aminya a tsugono u dusuki a karatsu ka tsugono, u yanka le kadyanshi. ²² An kakuma ka ama ki ka panai, aku a 'yangasai alagatsu a le a danai, "Kalagatsu ka kashila ka roku ka na vi, ka vuma ka wa." ²³ Kute-kute, aku katsumate ka zuba ka Magono ma Zuba ka gbasha yi, kpaci u bidiga ta kaci ka ne tsupige aku u 'yuwain unaka Kashila tsupige. Pini nala, azon a katsuma a gitai yi utakuma hal u kuwai.

Atoni a doki ushani

²⁴ Kadyanshi ka Kashila kpm kari a ulya kapala n ka tamburi.

²⁵ An Baranaba n Shawulu a kotsoi manyan ma a naka le a Urishelima, aku a gonoi a Antakiya kabolo n Yahaya Marku.

A suki Baranaba n Shawulu

13 A asuvu a Atoni a da a'ari a Antakiya vi, ntsu-mate n da pini hal n awenishiki; wata, Baranaba, n Saminu uza da a ka isa "Uza u Dan," n Lusiya uza da u wutai a Sirani, n Manayan, uza da u gbonguroi kabolo n Hiridu Antiba, n Shawulu. ² Kain ka te, tyoku da ama a na a'ari ulyaka Magono ma Zuba kayala n a yanyi kakuli, Kulu Keri ku danai, "Takpa numu Baranaba n Shawulu adama a manyan ma n isa le n ma."

³ An a doki a yain kakuli n kavasuu, aku a tadanki Baranaba n Shawulu akere a tutsuku le a kana ure.

[†] A a'ayin a nala yi, ama roku a bidya ta Kashila ka tsu suku ta atsumate a ne a kirana n vuma dem, kpm katsumate ki ka tsu tuwai ta a asu u vuma vi yavu vuma da.

Baranaba n Shawulu a banai a Sayipuru

⁴ An Kulu Keri ku suki Baranaba n Shawulu a banai a Salusiya, a uwai a kpatsu ubana a uyamba u mere ma mini u Sayipuru. ⁵ An a rawai a ilyuci i Salami, a yain kubari ku kadyanshi ka Kashila a agata a Kashila a aza a Yahuda. Yahaya Marku dem bana ta kabolo n ele wa banga le.

⁶ An a kyawunsai uyamba vi gba hal ubana a ilyuci i Pafasu. Aku a gawunsai n uza u Yahuda u roku uza u adabu uza u kala Bara-Yesu. Eyi matsumate ma kaban ma, ⁷ uza da wari kabolo n gomuna Sarajiya Bulus. Gomuna vi vuma da uza u ugboji. U libana le a bana ara ne, kpaci wa ciga ta u pana kadyanshi ka Kashila.

⁸ Shegai Alimasu uza u adabu vi u bolomgbono kaci n ele wa. (Alimasu da a ka isa Bara-Yesu vi n Tsiheline.) Wa ciga a kpatala ugboji u gomuna vi tsara u pityanangu wa.

⁹ Shegai Shawulu, uza da a ka isa Bulus, ushadangi n Kulu Keri aku ku tonoi n eyi, u wundyanai Alimasu, u danai, ¹⁰ "Avu maku ma Kalapansi uza u tsilala n i'ya i'ari i maci! Vu shadangu ta n tsukunu n ulapanasa. Va asaka unangasa ire i shinga i Magono ma Zuba wa?"

¹¹ Gogo-na asuvu a upan u Kashila a ka rukpa ta a kaci ka vunu, va rumbana ta, ubana a'ayin kenu va wene asu wa."

Kute-kute karimbi ka kimbai yi a'eshi, aku u kana up-apa wa bolo uza da wa kana yi kukere. ¹² An gomuna wenei ili i'ya i gitai, aku u wushuki, u yain majiyan ma uwenishike u Asheku.

Bulus n Baranaba a Antakiya u Bisidiya

¹³ Bulus n atoku a nwalu a ne a asakai ilyuci i Pafasu a uwai a kpatsu ubana a uyamba u Bamafiliya. An a rawai a ilyuci i Paraga, a wutai a kpatsu ki, aku Yahaya Marku asaka le u gonoi a Urishelima. ¹⁴ Shegai Bulus n Baranaba a 'yangai a Paraga a lyai kapala a banai a Antakiya ^{††} u uyamba u Bisidiya.

Kain ka Ashibi a uwai a kagata ka Kashila a dusuki. ¹⁵ An a yain kaneshi a itagarada i Mele ma Musa n i Ntsumate, aku azapige a kagata ka Kashila a suki a tonuko le, "Atoku, i'a baci n kadyanshi ka kubari ku ya doku ama, she i yain."

¹⁶ Bulus 'yangai u yanka le iryoci n kukere a pada bini, u danai, "Aza a Isara'ila n Awulawa a da a ka lyaka Kashila kayala, panaka numu! ¹⁷ Kashila ka aza a Isara'ila ka dangasai isheku i tsunu, u zuwai a yain kakuma a'ayin a da a rongoi a uyamba u Masar. N ucira u pige u ne u da u wutukpa le pini a uyamba vi. ¹⁸ U kawunki n ele hal ayen amangare a kakamba. ¹⁹ U wusai uyamba u aletsu a shindere a Ka'ana, aku u naka i da ama a ne u wokoi agadu a le. ²⁰ Nala gitai ta a asuvu a ayen amangatawanishi n amangarenkupa (450).

^{††} Ilyuci i re i'ya pini i'ya a ka isa Antakiya. I naha yi a kabon ka Bisidiya ka i'ari, i ire yi kpm a kabon ka Suriya ka i'ari a asu u da Baranaba n Shawulu a'ari a ka rongoi. Asuki 11:19-13:1. [‡] Ure u roku u da a ka fuda a ka reve udani u Tsiheline pini na u da "Kashila ka kirana ta n ele hal ayen amangare a kakamba."

"U nāka le aza a afada, kpam a rongoi pini hal ubana a'ayin a Sama'ila† matsumate. ²¹ Shegai aza a Isara'ila a zamai a nāka le magono, aku Kashilā ka nāka le Shawulu maku ma Kishu uza u kagali ka Bayami† u lyai tsugono. ²² An Kashilā ka takpa yi tsugono, u zuwai Dawuda. Kashilā ka yain kadyanshi a kaci ka Dawuda, u danai, 'N tsā de Dawuda maku ma Yese, vuma da uza da u tsu zuwa katakasuvu ka vā ka rongoi n ipeli, kpaci wa yan tā gbā ili i'ya ma ciga yi u yain.'

²³ "Kashilā ka yain kazuwamgbani a asuvu a kagali ka vuma nala vi u zuwai Kawauwi ka aza a Isara'ila ka wu-tā pini. Kpam Yesu da. ²⁴ Shegai kahu Yesu tuwā, Yahaya rongoi tā utonusuko ama a kpatala a lyubugu le. ^{†25} An Yahaya yain evu n ukotso manyan ma ne, u we-cikei, 'Ya wundya mpa Kawauwi ki? Mpa Kawauwi ki wa. Kawauwi ki kā tā a utuwā, mpa n rātsa gbām ma surukpa isirikatsu i akpata a ne wa.' ††

²⁶ Ama a vā, edā aza da i'ari a kagali ka Ibirahi, n āda Awulawa a da a ka nāka Kashilā karingā, panai na! At-sa Kashilā ka sukunki akani a iwauwi yi. ²⁷ Azapige a aza a Urishelima n ama a le a reve an Yesu da Kawauwi ka mayun ki wa. A reve dem an aya nsumate n korongi a kaci ka ne kpam a tsu yansa kanyeshi Ashibi dem vi wa. Shegai kadyanshi ka a yain a kaci ka ne ka shadangu tā an a kidāga yi ugana u ukpā. ²⁸ A yan tā dere ili i'ya tagarāda u Kashilā u danai. Ko an u woko i a tsarā unyushi u da a ka wuna yi wa, gbā n nala a tonukoi Bilatu Gomuna u wandamgbana yi.

"An u kuwāi, aku a cipukā yi a mawandamgbani mi a uka yi a kasaun. ³⁰ Shegai Kashilā ka 'yangasā yi tā a ukpā! ³¹ A'ayin a nala yi, u wenishike tā kaci ka ne a asu u atoni a ne aza da a yansai nwalu kabolo a Galili hal ubana a Urishelima. Gogo-na alya a ka tonusuko ama a tsunu ukuna u ne.

³² "Kpam ātsa na tsu tuko dā Kadyanshi ka Shinga: ili i'ya Kashilā ka yain kazuwamgbani wa yanka akaya a tsunu i'ya gai la vi. Gogo-na u yanka tsu tā i'ya ātsu aza da tsari mmuku n tsikaya n ne a'ayin a da u 'yan-gasāi Yesu a ukpā. A korongu tā ukuna u na vi a tagarāda u Ishipa u ire:

" 'Ada Maku ma vā,
ara n woko tā Tata u vunu.' †

³⁴ "Kashilā ka 'yangasā tā Yesu a ukpā kpam wa āsākā ikyamba i ne i shama wa, dere tyoku da u danai: 'Ma zuwuka vu tā unā u shinga u uwulukpi u da n da ma zuwuka Dawuda.' ††

³⁵ "A korongu tā a Ushipa u roku:

'Va āsākā Uza u Uwulukpi u vunu u shama wa.' ††

³⁶ "A'ayin a da Dawuda wari n uma, u panaka tā Kashilā. An u tuwā u kuwāi, aku a cidāngu yi a asu u asaun a akaya a ne, ikyamba i ne kpam i shamai.

³⁷ Shegai Kashilā ka 'yangasā tā Yesu a ukpā kpam ikyamba i ne i shama wa.

³⁸ "Ama a vā, zuwai atsuvu mai a ili i'ya tsa tonono: adama a ili i'ya Yesu yain, i'ya i zuwai tsu tsarāi ucim-busā u unyushi u cingi gogo-na. Mele ma Musa ma

† 13:24 Mak. 1:4; Luk. 3:3. †† 13:25 Mak. 1:7; Luk. 3:16. † 13:32-33 Ishp. 2:7. †† 13:34 Isha. 55:3. †† 13:35 Ishp. 16:10.

fuda ma gonuko dā i woko dere wa. Shegai adama a Yesu, uza da baci dem u wushuki wa woko tā dere.

⁴⁰ Kiranai, kawa ili i'ya nsumate n korongi ya gitā tā n ādā. A dana tā:

⁴¹ "Panai na, aza a majari, i shadangi n majiyan i kuwā!

Kpaci ma yan tā manyan ma roku a a'ayin a de, manyan ma ya kpādā uwushuku n ma, ko uza roku u tonuko dā baci tani.' " †††

⁴² Wutā da Bulus n Baranaba a ka wutā a kagata ka Kashilā ki, aku aza a Yahuda n Awulawa ushani aza da a ka lyaka Kashilā kayala a tonono. Pini nala, Bulus n Baranaba a'ari le ugbamatangusu asuvu a lyai kelime n uwushukusu n ukuna u shinga u Kashilā. Aku ama yi a folo le a doku a yain kadyanshi a kaci ka ili i na yi n Ashibi a da a ka tuwā.

Aza a Yahuda a 'yuwain Kadyanshi ka Shinga

⁴⁴ An Ashibi a kyawain, ama a ilyuci yi ushani a tuwā tā a pana kadyanshi ka Kashilā. ⁴⁵ An aza a Yahuda a wenei kakumā ka ama ki, a yan tā malyon cika. A wishai Bulus kpam a 'yuwain ili i'ya u danai.

⁴⁶ Aku Bulus n Baranaba a dansai karara bawu uwonvo, a danai, "Edā u kanai tsu gitā uyanka kubari ku kadyanshi ka Kashilā, shegai i 'yuwain ka uwusha. Nala u wenike tā an bawu i rātsai i wushi uma u da bawu wari n utyoku. Adama a nala, tsa āsākā dā tā aku tsu bana a asu u Awulawa. ⁴⁷ Ili i'ya Kashilā ka tonuko tsu tsu yain i'ya na:

'N zuwa tā vu woko katyashi a asu u Awulawa, tsarā vu tuko iwauwi hal ubana likimba gbā.' " †††

⁴⁸ An Awulawa a panai nala, a pana tā kayanyan aku a cikpalai kadyanshi ka Asheku. Aza da a dangasai adama a uma u da bawu wari n utyoku a wushuku tā n Asheku.

⁴⁹ Pini nala, kadyanshi ka Asheku ka tamburai ko nte wa a ubongu vi. ⁵⁰ Aku aza a Yahuda a banai a asu u azapige a roku a ilyuci yi n aka a da a ka nāka tsupige. A zuwa le a 'yuwain Bulus n Baranaba, aku a gitā le mavura hal a loko le a kabon ka uyamba ki. ⁵¹ Aku Bulus n Baranaba a kapatsai kabutā ka a'ene a le adama u woko iryoci a kaci ka aza a ilyuci yi, pini nala, a lazai ubana a ilyuci i Ikaniya. ⁵² Shegai atoni a Antakiya yi a woko tā n mazangā kpam ushadangi n Kulu Keri.

Bulus n Baranaba a Ikaniya

14 An Bulus n Baranaba a rawai a Ikaniya, a uwai a kagata ka Kashilā ka aza a Yahuda tyoku da a yain kubari a Antakiya. Ama ushani aza a Yahuda n Awulawa a wushuku tā n kadyanshi ka Kashilā. ² Shegai aza a Yahuda a da a kpādāi uwushuku n kadyanshi ki, a vurusai a'ene a Awulawa a da bawu kotsu a wushuki, a nangasai ndishi n le n ama a Kashilā yi. ³ Gbā n nala, asuki yi a barakpai pini n ele cika, n a yanyi kubari ku kadyanshi ka ukuna u shinga u Asheku

††† 13:41 Hab. 1:5. ††† 13:47 Isha. 42:6; Isha. 49:6.

bawu uwonvo. Kpam u nākā le ucira u uyan iryoci n ikunesavu. ⁴ Ama a ilyuci yi a pecei kure, aza roku a ka tono aza a Yahuda, aza roku kpam a ka tono asuki.

⁵ Aku Awulawa a roku n aza a Yahuda n azapige a le a bolomgbonoi kaci tsarā a yain asuki yi mavura, kpam a varasa le n atali a wuna. ⁶ An asuki yi a revei ukuna u da wari a nwalu, aku a sumai ubana a uyamba u Likiya; wata, ilyuci i Lisitira n Daraba n une i'ya i kyawan le. ⁷ Nte a lyai pini kapala n uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga.

Bulus n Baranaba a Lisitira n Daraba

⁸ A Lisitira vi, Bulus n Baranaba a cinai vuma roku uza da a matsai kawunu, uza da tun a matsa yi u wala wa. ⁹ Wari a upana kubari ku Bulus wari uyan, pini nala, Bulus wenei vuma vi wa ta n upityanangu u da u rawai a tanasa yi. ¹⁰ Aku u danai, "Yanga vu shamgba n a'ene a vunu." Kute-kute vuma vi u 'yanga'i u gitai nwalu.

¹¹ An kakuma ka wenei ili i'ya Bulus yain, aku a 'yan-gasa'i alagatsu n kaletsu ka aza a Likiya, a danai, "Ama a na yi ashila a roku a da a cipā tsu n iryoci i ama!"

¹² Aku a nakai Baranaba kala Zafosa, † Bulus kpam Hamisa kpaci aya kayain ka kadyanshi. ¹³ Pini nala, katarakpi ka katani ka Zafosa kameli ka kari a uroto u ilyuci vi u kalai anaka n apalu u tukoi a da a utsutsu u ilyuci vi, tsarā eyi n ama a ne a yanka asuki yi udarakpa.

¹⁴ Shegai an asuki yi a panai nala, aku a karasai aminya a le adama a unambukatsuma, a uwai a asuvu a kakuma ka ama ki n ilyadi n a dansi, ¹⁵ "Atoku a tsunu, ndya i zuwai ya yan naha? Atsu dem ama da tyoku u de. Kadyanshi ka Shinga ka tsu tuko da tsarā i kpatala i asaka ili i gbani i nala yi i gono a asu u Kashila Uza u Uma, uza da u yain zuba n likimba n kushiva n gba ili i'ya i'ari pini a asuvu a le. ¹⁶ Caupa u asaka ta gba ama a likimba a yain ili i'ya i luwa le. ¹⁷ Shegai u tsu wenike ta kaci ka ne a asu u ili i shinga i'ya u tsu yansa. Kashila ka tsu suku ta mini ma zuba, tsarā iceshi i de i yain. U naka da kpam ilikulya kpam u zuwa da ipeli." ¹⁸ Gba n kadyanshi ka a yanka le vi, she na a matsai aku a fudai a bishinka le udarakpa vi adama a le.

¹⁹ Shegai aza a Yahuda a roku a wutai a uyamba u Antakiya n Ikaniya a leshei ama yi a varasai Bulus a rono yi ubana a uroto u ilyuci, n a dani u kuwa de. ²⁰ An Atoni a tuwai a kyawan yi, aku u 'yanga'i u gonoi pini a ilyuci yi. An kain ka wansai aku a lazai ubana a Daraba kabolo n Baranaba.

Bulus n Baranaba a gonoi a Antakiya

²¹ An Bulus n Baranaba a yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga a Daraba, a tsarā ta Atoni ushani. Pini nala, a gonoi a Lisitira n Ikaniya n Antakiya u Bisidiya. ²² A gbatangusu ta atakasuvu a ama a Kashila n a bara

† Zafosa kameli ka pige ka aza a Heline ka, Hamisa kameli aya matsumate ma ne.

le a shamkpa upityanangu u le mai, n a dansi, "She tsu pana ikyamba aku tsu tsarā u'uwa a tsugono tsu Kashila."

²³ Bulus n Baranaba a yain kvasu n kakuli, aku a dangasakai kuwa ku Atoni dem nkoshi. A naka le a asu u Asheku uza da nkoshi mi n wushuki n eyi. ²⁴ An a tonoi a Bisidiya aku a rawai a Bamafiliya. ²⁵ An a yain kubari a Paraga, aku a lazai ubana a Ataliya. ²⁶ Pini nala, a uwai a kpatsu a banai a Antakiya, a asu u da caupa a yanka le kvasu tsarā Kashila ka kirana n ele a asuvu a manyan ma a kotsoi vi.

²⁷ N urawa u le, aku a bolomgbonoi ama a Kashila a asu u te a tonuko le ili i'ya Kashila ka yain adama a le, n tyoku da kpam u kukpunkai Awulawa ure u upityanangu. ²⁸ Aku a barakpai pini n ama a Kashila.

Asheshi a Atoni a Urishelima

15 An Bulus n Baranaba a'ari a Antakiya u Suriya, aku ama roku a wutai a Yahuda a tuwai a Antakiya a ka wenishike Atoni. Aku a ka dansa, "A kida da baci acombini tyoku da Mele ma Musa ma danai wa, ya tsarā iwauwi wa." ² Pini nala, Bulus n Baranaba a yain kananamgbani n ele cika, adama a kadyanshi ka nala ki. Aku Atoni a zuwai Bulus n Baranaba n Atoni a roku a bana a Urishelima a asu u asuki na nkoshi n kuwa ku Atoni, tsarā a dansa kadyanshi ki. ³ Aku a soku le a lazai, a tonoi a uyamba u Finisiya n Samariya, n a naki alabari tyoku da Awulawa a wushuki. Nala zuwa ta Atoni a panai kayanyan cika. ⁴ An a rawai a Urishelima, Atoni, n asuki, na nkoshi a ryabusa le. Aku Bulus n Atoni a da a banai kabolo n eyi, a tonuko le gba ili i'ya Kashila ka yankai ama ushani a akere a le.

⁵ Shegai Atoni a roku, aza a kabon ka Afarishi, a 'yanga'i a danai, "U kana ta Awulawa a kida acombini, a toni kpam ili i'ya Mele ma Musa ma danai."

⁶ Aku asuki yi na nkoshi mi a bolomgbonoi, tsarā a webele kadyanshi ki. ⁷ An a barakpai a kananamgbani ki, aku Bituru 'yanga'i kushani u tonuko le, "Aza a va, i reve ta Kashila ka dangasa mu ta caupa a asuvu a de, u da ara va da Awulawa a ka pana kubari ku Kadyanshi ka Shinga, kpam a wushuku. ⁸ Kashila uza da u revei atakasuvu a ama gba, u wenike tsu ta an u wushai Awulawa a asu u da u naka le Kulu Keri tyoku da u naka tsu. ⁹ U bidya tsu kau-kau n ele wa, kpaci adama a upityanangu u le u da u wulukpe le. ¹⁰ Adama a nala, nida ya ciga i kondo Kashila a asu u utadanku Awulawa a na ucanga u da bawu atsu n isheku i tsunu tsa fuda tsa canga? ¹¹ Wa yan nala wa! Tsu wushuku ta an adama a ukuna u shinga u Yesu Asheku u da tsu tsarai iwauwi, kpam tyoku da ele dem a tsarai iwauwi."

¹² Pini nala, ama yi a padai bini, a ka panaka Baranaba n Bulus tyoku da a ka dansa iryoci n ikunesavu i'ya Kashila ka yain a asu u Awulawa a akere a le. ¹³ An a kotsoi kadyanshi, aku Yakubu †† danai, "Atoku a va, panaka numu. ¹⁴ Simo Bituru tonuko tsu ta tyoku da Kashila ka gitai utuwa a asu u Awulawa a roku u gonuko le ama a ne. ¹⁵ Nala wa ta dere n kadyanshi ka

†† Yakubu na vi, vangu u Yesu da.

ntsumate n korongi ili i'ya Magono ma Zuba ma danai, ¹⁶ "Ma gono tã n lapula n mai kuwa ku Dawuda ka ku wasai.

Ko an u wokoi ku wasai, ma lapula tã n mai ka kpam n shamkpa ka.

¹⁷ Nala ma yan, tsarã aza da a buwai vi a kpatala a asu u va,

gbã n Awulawa dem, n aza da n dangasai a woko ama a va. Mpa, Magono ma Zuba, mpa n danai nala.

¹⁸ N yan tã kazuwamgbani nala tun caupa." †

¹⁹ Yakubu lyai kapala n kadyanshi, "Adama a nala, u gan tsu matsã Awulawa, aza da a ka kpatalasa ubana a asu u Kashilã wa. ²⁰ Shegai tsu koronku le ukanikorongi tsu tonuko le kotsu a lyai ilikulya i'ya a darãmkpai kameli wa, kotsu a yain tsishankala wa, n utakuma u inyama i manama ma a piyanlai udyoku wa, ko kpam inyama i'ya i buwai nã mpasa wa. ²¹ Kpaci Mele ma Musa ma na mi a'ã tã ma a uwenishike a agata a Kashilã a aza a Yahuda a ilyuci dem n kain ka Ashibi tun a a'ayin a cau."

Asheshi a korongi ukanikorongi

²² Aku asuki nã nkoshi n kuwa ku Atoni, kabolo n aza a kuwa yi gbã, a wenei u lobono tã a dangasa aza roku a asuvu a le a suku le a Antakiya kabolo n Bulus n Barãnaba. Aku a dangasai Yahuza, uza da a ka isã Barãsaba, n Sila, azapige da a asuvu a Atoni.

²³ A nãkã le ukanikorongi u da u danai, "Idyani a asu u atoku a de asuki nã nkoshi n kuwa ku Atoni, ubana a asu u Awulawa aza da a'ãri Atoni, aza da a'ãri a ilyuci i Antakiya n iyamba i Suriya n Kilikiya.

²⁴ "Tsu pana tã alabari a da aza roku a asuvu a tsunu a tuwã tã ara de. Tsu pana tã a 'yangasakã da atakasu-vu n kadyanshi ka le, a damgbarãsa da, ko an u wokoi atsa tsu suku le a yain nala wa. ²⁵ An tsu dansai kadyanshi ki, tsu wenei u lobono tã tsu dangasa aza roku a asuvu a tsunu tsu suku le ara de kabolo n atoku a tsunu Barãnaba n Bulus. ²⁶ Ama da a nãkã uma u le ko a ka kuwã baci adama a kala ka Yesu Kawauwi.

²⁷ Adama a nala a da dem tsu sukunku da Yahuza n Sila, ara le da ya pana ukuna u ili i'ya tsa koronku da na vi. ²⁸ Kulu Keri ku wenike tsu tã ku da kotsu a zuwuka da arãji wa. ²⁹ Shegai kotsu i lyai ili i'ya a darãmkpai kameli wa. Kotsu i takuma unyama u da wãri nã mpasa wa, ko kpam unyama u manama ma a piyanlai udyoku. Kpam kotsu i yain tsishankala wa. I kirana baci n ili i na yi, ya rongo tã mai.

"U yan tsu ben."

³⁰ Aku a lazai ubana a Antakiya. An a rawai a bolomg-bonoi Atoni yi a asu u te, a nãkã le ukanikorongi vi.

³¹ An ama yi a yain u da kaneshi, aku a yain mazanga cika a adama a ugbami u atakasuvu u da a doku le.

³² Yahuza n Sila tani an u wokoi ele ntsumate n da, aku a dansai cika n a gbatatangu le atakasuvu a shamgba n ucira. ³³ An a yain a'ayin pini kenu, aku Atoni a Antakiya a soku le n katsumã ka eri tsarã a

gono a asu u aza da a suku le. [³⁴ Shegai Sila wenei ulobono tã u shamgba pini n ele.] ††

³⁵ Bulus n Barãnaba a wokoi a Antakiya, ele n ama roku ushani a ka wenishike n a dansi kadyanshi ka Asheku.

Upecene u Bulus n Barãnaba

³⁶ An a yain a'ayin, aku Bulus tonukoi Barãnaba, "Tuwã tsu bana a ilyuci i'ya tsu yain kubari ku kadyanshi ka Asheku, tsu kondo atoku yi tsarã tsu wene tyoku da a'ãri." ³⁷ Barãnaba ciga tã a bidya Yahaya Marku u bana dem n ele. ³⁸ Shegai Bulus wenei ulobono a bana n eyi wa, kpaci u asakã le tã caupa a ilyuci i Bamafiliya, kpam u 'yuwain u lyai kapala n manyan mi kabolo n ele.

³⁹ Aku kananamgbani ka uwai a mere ma le, hal ka zuwai a pecenei. Barãnaba bidyai Yahaya Marku a uwai a kpatsu ubana a ilyuci i Sayipuru. ⁴⁰ Shegai Bulus dangasai Sila. Aku atoku yi a yanka le kvasu ka ndishi n shinga, Asheku a kirana n ele, pini nala, a lazai. ⁴¹ Bulus kyawunsai uyamba u Suriya n Kilikiya n u gbatatangu si atakasuvu a aza da a'ãri a a'uwa a Atoni yi.

Timoti yain nwalu n Bulus n Sila

16 Bulus banai a Daraba n Lisitira, a asu u da Katoni uza u kala Timoti wa rongo. Mma u ne dem Katoni ka, uza u Yahuda, tata u ne tani uza u Heline† u da. ² Atoni a da a'ãri a Lisitira n Ikaniya a ka cikpala tã Timoti cika. ³ Bulus wa ciga tã Timoti toni le. Adama a nala u zuwai a kiã yi kacombi kahu a laza. U yan tã nala adama a aza a Yahuda, kpaci ya dem reve tã tata u ne uza u Heline u da. ⁴ Tyoku da a'ãri ukyawunsa a ilyuci ilyuci, a rongoi utonusuko ama ukuna u da asuki nã nkoshi a shamkpai a Urishelima, aku a folo le a toni ukuna u nala vi. ⁵ Nala aza a a'uwa a Atoni yi a rongoi udoku upityanangu n ucira n kakumã kain dem.

Bulus wenei kuwene a Taruwasa

⁶ Bulus n atoku a ne a lazai a tonoi a asuvu a uyamba u Firijiya n Galatiya, kpaci Kulu Keri ku bishinka le tã uyan kadyanshi ka Asheku a uyamba u Asiya a a'ayin a nala yi. ⁷ An a rawai utyoku u uyamba u Misiya, a cigai a bana a Bitiniya, shegai Kulu ku Yesu ku wushunku le wa. ⁸ Aku a walai a uyamba u Misiya ubana a ilyuci i Taruwasa a ikengi i kushivã.

⁹ N kayin, Bulus wenei kuwene. A kuwene ki, u wenei uza u Masidaniya kushani wa folo yi, u danai, "Tuwã a Masidaniya vu bangã tsu." ¹⁰ An u kotsoi uwene kuwene ki, kute-kute tsu ‡ kanã ure ubana a Masidaniya, kpaci tsu reve tã Kashilã ka ka isã tsu tsu yanka le kubari ku Kadyanshi ka Shinga.

†† Akorongi a cau ushani aza da a purã a tagarãda u Manyan ma Asuki a kalatsa tã makpandã ma 34. ‡ Kazoli ka kala ka "atsu" pini na vi, yanka da a yankai ka manyan kpaci Luka uza da u korongi tagarãda vi u tono tã asuki yi a a'ayin a nala yi.

Lidiya wokoi Katoni

¹¹ Aku tsu uwai kpatsu a Taruwasa, tsu karai ubana a uyamba u mere u mini u Samutarasu. An kain ka wansai, tsu rawai a ilyuci i Niyapali. ¹² Pini nala, tsu wurai ubana a Filibi, ilyuci i'ya aza a Roma a'ari ushani a uyamba u Masidaniya, u da u wari a kere ka tsugono tsu Roma. Tsu rongoi pini a'ayin ushani.

¹³ Kain ka Ashibi tsu wutai a utsutsu u ilyuci vi ubana a unā u agatā, asu u da tsu wenei yavu a asu u kvasu u aza a Yahuda wā tā pini. Aku tsu dusuki tsu dansai n aka a da a bolomgbonoi ukuna u Asheku. ¹⁴ Uka roku da pini uza u kala Lidiya, kapani ka uwonvo u Kashilā wa panaka tsu. Eyi uza u ilyuci i Tayatira u da, kadengi ka aminya a ikebe a mini ma galura a da. Kashilā ka kukpai katakasuvu ka ne, hal u wushuki n ili i'ya Bulus wa tono. ¹⁵ An a lyubugu yi kabolo n aza a kuwa a ne, aku u folo tsu, u danai, "An u wokoi i wushuki mpa katoni ka Asheku ka, tuwai i cipā a kuwa ku vā." U rongoi tsu a ufolo hal u fuda tsu aku tsu wushuki.

A ukai Bulus n Sila a kuwa ku a'ali

¹⁶ Kain ka te, an tsa bana a asu u kvasu, tsu gawunsai n kagbashi ka kari makere, uza u ityoni i cingi i udana ili i'ya ya gitā. Azakuwa a ne a ka tsarasa tā ikebe cika n manyan ma udana ili i'ya ya gitā i'ya makere mi ma yansa. ¹⁷ Aku u rongoi tsu utono n u salasi, "Ama a na yi agbashi a Kashilā a da, Uza u Ucira Gbā. Tuwā da a tuwai a tonuko dā tyoku da ya tsarā iwauwi." ¹⁸ Nala u rongoi uyan hal a'ayin ushani, hal asuvu a namgbai Bulus, aku u kpatalai u baranai ityoni i cingi yi, "A asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, pecemgbene n eyi." Kute-kute i pecemgbenei n eyi.

¹⁹ An azakuwa a makere yi a wenei ure u utsarasa u ikebe i le u kimbā de, aku a kanai Bulus n Sila, a rono le ubana a kuden a kapala ka aza a afada. ²⁰ An a rawai aku a danai, "Aza a Yahuda a na a ka damgbarasa tā ilyuci i tsunu. ²¹ Ili i'ya bawu i gain atsu aza a Roma tsu wushi, i'ya a ka wenishike."

²² Aku ama a lazai a kyawan le a ka dansa, "Mayun da, nala wari." Aza a afada yi a zuwai a monduso le aminya n ucira, a bawan le. ²³ An a bawan le, aku a uka le a kuwa ku a'ali, a zuwai uza da wa kirana n kuwa ki u wundi le mai. ²⁴ An u panai nala, u uka le a kunu ku asuvu ku kuwa ki, aku u gbagbalai a'ene a le a kagbukulu.

²⁵ Ubana kayin a mere, Bulus n Sila a ka yan kvasu n ishupa i ucikpala Kashilā, aza da a'ari dem pini a kuwa ku a'ali ki a ka panaka le. ²⁶ Kute-kute iyamba i gbadai cika, hal kami ka kuwa ku a'ali ki ka gbadai. Pini nala, itsutsu yi i giduwai gbā. Ikani i'ya a sirasai aza da a'ari pini a kuwa ku a'ali ki i saruwai.

²⁷ An uza da wa kirana n kuwa ki u rikpanakai alavu, u wenei itsutsu i kuwa yi gbā ugiduwi. Wa wundya aza a kuwa ku a'ali ki a suma de, aku u talai burundu u ne wa ciga u wuna kaci ka ne. ²⁸ Shegai Bulus barana yi, u

danai, "Kotsu vu nei kaci ka vunu usan wa, gbā tsunu tsā tā pini."

²⁹ Aku uza da wa wundya kuwa ki u danai a tuko ncikalu. U wuranai u uwai a asuvu u rukpai a kapala ka Bulus n Sila, n u jeki iyamba adama a uwonvo. ³⁰ Aku u wutukpa le a kateshe, u danai, "Ndyā ma yan tsarā n tsarā iwauwi?"

³¹ Ele tani a danai, "Pityanangu n Yesu Asheku, avu na aza a kuwa a vunu ya tsarā tā iwauwi." ³² Aku a yan-ka yi kadyanshi ka Asheku n aza a kuwa a ne gbā. ³³ N kayin ka nala ki, u zasa le usan u le, aku kute a lyubugu yi n aza a kuwa a ne dem. ³⁴ Aku u uka le a asuvu a kuwa ku ne u tuko le ilikulya. Eyi n aza a kuwa a ne gbā a shadangi n ipeli adama a da a pityanangi n Kashilā.

³⁵ An kain ka wansai, aku aza a afada yi a suki adagari a ba a dana a asaka ama a nala yi.

³⁶ Aku uza da wa kirana n kuwa ku a'ali ki u bankai Bulus akani, u danai, "Aza a afada a suku de a asaka da, adama a nala, she i wutai i wala alafiya."

³⁷ Shegai Bulus danai, "Atsu aza a Roma a da, kpam a bawan tsu a kapala ka ama bawu afada, a uka tsu a kuwa ku a'ali. Nida a ka yansa a wutukpa tsu usokongi? Wa yan wa! Shegai a tuwā n kaci ka le a wutukpa tsu."

³⁸ Adagari yi a ba a tonukoi aza a afada kadyanshi ki. Aku uwonvo u kanai aza a afada yi, an a panai a da ele aza a Roma a da. ³⁹ A tuwai a kuwa ku a'ali ki, a foloi Bulus n Sila a yanka le ahankuri. A'ayin a da a wutukpa le, aku a folo le a asaka ilyuci yi. ⁴⁰ An Bulus n Sila a wutai a kuwa ku a'ali ki, aku a lazai karara she a kuwa ku Lidiya. An a wenei Atoni, aku a gbamatangusu le atakasuvu cika kahu a asaka a ilyuci yi.

Bulus ba u kondoi Tasaloniya

17 An Bulus n Sila a wurai a Amihipali n Apoloni, aku a tuwai a Tasaloniya a asu u da wari n kagata ka Kashilā ka aza a Yahuda. ² Bulus uwai pini tyoku da u cuwanakai, hal Ashibi a tatsu a'ari a uyan kadyanshi ka ukuna u Kashilā a itagarada i Kashilā, ³ wari le ukasanasa n u tonusuko le mayun da Kawauwi ka pana iyamba kpam u 'yangā a ukpa. U tonuko le, "Yesu da mari da utonusuko na vi, aya gai Kawauwi ki." ⁴ Aku ama roku aza a Yahuda, n aza a Heline aza da a ka gbashika Kashilā, n aka roku ushani, a wushuki n kadyanshi ka Bulus n Sila, kpam a bolomgbonoi n ele.

⁵ Shegai aza a Yahuda a ka yan malyon cika, aku a banai a kuden a bolomgbonoi ama aza a ahali a cingi, a 'yangasai atakasuvu a ama a ilyuci yi gbā le. A sumai ubana a kuwa ku Yason, tsarā a tuko Bulus n Sila a kapala ka kakuma ka ama ki. ⁶ Shegai an bawu a cina le, aku a ronoi Yason n Atoni a roku ubana a asu u aza-pige a afada. A ka salasa, "Bulus n Sila alya a ka 'yangasa atakasuvu a ama a likimba, alya na dem a rawai ara tsunu. ⁷ Kpam Yason da cipuka le a kuwa ku ne. Kpam gbā le a ka tono mele ma Kaisa wa, n a dansi magono ma roku ma pini a ka isa Yesu."

⁸ An a panai nala, aku aza a ilyuci yi n azapige a afa-da yi atakasuvu a le a 'yangai. ⁹ A asaka le wa, she na a zuwai Yason n ama yi a tsupai ikebe i u'asaka, aku a asaka le a lazai.

Bulus n Sila a ba a kondoi Biriya

¹⁰ An kayin ka yain, aku Atoni yi a soku le, a lazai ubana a Biriya. An a rawai de, a uwai a kagata ka Kashila ka aza a Yahuda. ¹¹ Shegai aza a naha a la ta aza a Tasaloniya ahali a shinga, kpaci a wusha ta kadyanshi ki n akere a re. A'ari ukonduso Itagarada i Ntsumate kain dem, tsara a wene ko ili i'ya Bulus wa tonusuko le vi mayun da. ¹² Ama ushani a pityanangu ta n Asheku. A asuvu a aza da a wushuki vi, alya aza a Yahuda, kabolo n aka a roku ushani aza a Heline aza da a'ari n tsupige a ilyuci yi, hal n a'ali aza a Heline dem.

¹³ An aza a Yahuda aza da a'ari a Tasaloniya, a panai a da Bulus da pini wa yan kubari ku kadyanshi ka Kashila a Biriya, a banai de n a lapansasi kakuma ka ama ki n a 'yangasasi le atakasuvu. ¹⁴ Kute-kute Atoni yi a soki Bulus ubana a kushiva, shegai Sila n Timoti a shamgbai ve pini. ¹⁵ Aza da a soki Bulus vi, a soku yi ta hal ubana a Atina. An a ka gono, aku Bulus naka le akani a tuwa a tonuko Sila n Timoti a tuwa a cina yi pini gogo.

A banai a ilyuci i Atina

¹⁶ A'ayin a da Bulus wari a uvana Sila n Timoti a Atina, u namgba ta katsuma an u wenei ilyuci yi i shadangi n ameli. ¹⁷ U tsu yan ta kadyanshi a kagata ka Kashila n aza a Yahuda n Awulawa aza da a ka tono Kashila. Kpam kain dem u tsu yan ta kadyanshi n aza da u tsu cina a kuden. ¹⁸ An Bulus wari a uyan kubari ku Yesu n u'yangga u ukpa vi, aku ayawunshi a Epikuriya † n ayawunshi a Sitokiya a yain kananamgbani n eyi. Aza roku a le a wecikei, "Ndya uza u kadan naha wa tono?"

Aza roku a danai, "Yavu uza u uyan kubari ku ameli a roku a da, bamu n a tsunu."

¹⁹ Adama a nala, aku a bidya yi a banka yi a asu u Asheshi a da a ka isa Arasa, a danai, "Ko va tonuko tsu ucu n u uwenishike u savu u da va yan na vi? ²⁰ Kpaci kotsu tsu pana ukuna u na vi wa, kpam tsa ciga ta tsu reve kalen ka ne." ²¹ Gba aza a Atina n amoci a da a'ari pini na ndishi a la ta uciga a barakpa a upana kadyanshi ka savu kpam a dansa ka kapala n ili gba.

²² Bulus shamgbai a kapala ka asheshi yi, u danai, "Eda, aza a Atina, n reve ta eda aza a uciga utono adini a da cika. ²³ Kpaci an ma kyawunsa a ilyuci yi, ma konduso ili i'ya ya gbashika. N wene ta asudarakpa u roku n ikorongi a zuba u ne, i danai, 'Adama a Kashila ka

† Aza da a tsu kondonoso ili i'ya ya gitasa a likimba alya a tsu isa "Ayawunshi." Kpam a tsu sheshishe ta a'ayin dem tyoku da likimba wari. Ayawunshi a Epikuriya a tsu rongo ta a usheshe a kaci ka ili i'ya a ka ciga adama a upana kayanyan ka kaci ka le. Ayawunshi a aza a Sitokiya a tsu rongo ta a usheshe adama a kaci ka le. Ele a tsu ciga ili i'ya ya tuko upana kayanyan wa.

Bawu a Revei.' Uza da ya gbashika bawu i reve yi vi, aya Kashila kpam aya ma tonuko da ukuna u ne.

²⁴ "Kashila ka ka yain likimba n ili i'ya i'ari a asuvu a ne. Aya Magono ma Zuba ma zuba n iyamba, u tsu dusuku a Kuwa ku Kashila ka vuma mai wa. ²⁵ Nala dem u tsu ciga vuma u banga yi n ili i kukere i ne wa. U namba ili wa, kpaci aya u nakai gba ama uma, n kuvi, n ili i'ya a ka ciga. ²⁶ Aya kpam u yain gba ama a asu u vuma u te. U dangasaka le asu u da a ka dusuku gba a kubain ku likimba. Kpam u fobusuko le a'ayin a da gba ama yi a ka rongo.

²⁷ "Kashila ka yan ta nala tsara a zami yi, kpaci a papura baci a ka tsara yi ta, ko an u wokoi u yan mbari n ele wa. ²⁸ Adama a ne a da tsari n uma, tsa zamgbana nasa kpam, adama a ne a da tsu wokoi ili i'ya tsari, tyoku da ashipi a de a roku a danai, 'Atsu aza a kagali ka ne a da.'

²⁹ "An u wokoi atsu aza a kagali ka Kashila a da, u gan tsu ratsanaka Kashila n ili i'ya a yain n zinariya ko azurufa ko katali, i'ya vuma u yain n ugboji u ne wa. ³⁰ Cau-pa Kashila kari ka foro ama a unyushi u le wa, adama a ukpada u ureve u le. Shegai gogo-na u tonuko ta ama ko nte wa a kpatala a asaka tsicingi tsu le tsu ugbashika ameli.

³¹ "Kpaci u dangasa de kain ka wa tuwa u yanka likimba afada a da a'ari dere a kukere ku uza da u dangasai. Kashila ka asaka tsu ta tsu reve vuma u nala vi a asu u da u 'yangasa yi a ukpa."

³² An a panai adama a u'yangga u ukpa, aku aza roku a yanka yi majari, shegai aza roku a danai, "Tsa ciga ta tsu doku tsu pana ukuna u da vu danai nala vi." ³³ Pini nala, Bulus asakai asheshi yi. ³⁴ Shegai ama roku a asuvu a le a wushuki n kadyanshi ka Bulus a wokoi Atoni. A asuvu a Atoni a savu yi alya Diyonisiyu uza da wari asuvu a asheshi, n uka u roku uza da a ka isa Damari, kabolo n aza roku kpam.

Bulus ba u kondoi Korintiya

18 Aku Bulus asakai Atina u banai a Korintiya, ² nte u cinai uza u Yahuda u roku de uza da a ka isa Akila, uza da a matsai a ilyuci i Pontu. Akila n uka u ne Bilikisu a barakpa n urawa an a wutai a uyamba u Italiya †† wa. Kpaci an u wokoi Kaladiyu magono u zuwa ta mele u da gba aza a Yahuda a asaka ilyuci i Roma. ³ Bulus rongo ta n ele n u yanyi manyan n ele, kpaci ele aza a tsilaga tsa uyan atani a da tyoku u ne.

⁴ Ashibi dem Bulus wa ta a kagata ka Kashila uyan kadyanshi n aza a Yahuda n aza a Heline. Wa ciga u zuwa le a wushuku n eyi. ⁵ An Sila n Timoti a wutai a Masidaniya a tuwai a Korintiya, aku Bulus nakai kaci ka ne gba a asu u uyan kubari n u tonusuki aza a Yahuda, "Kawauwi ka ya bolo vi, Yesu da." ⁶ Shegai an aza a Yahuda a 'yuwan yi a taka yi n inyashi, Bulus kapatsai kabuta ka aminya a ne, ‡ u danai, "Mpsa n de ma ta a

†† A'ayin a Yesu, ilyuci i Roma i'ya ilyuci i pige a uyamba u Italiya a asu u da Kaisa Magono wari, kpam a asu u da azapige aza-pige ama a'ari. Tsugono tsu Roma tsu ta tsu pige, nte dem uyamba u Masar n u Isara'ila n u Anasara wari pini. ‡ A'ayin a nala yi, uza

kaci ka ɗe, mpa kabirya mu wa. † Ili i'ya i bidyai n gogo-na ubana a kapala a asu u Awulawa ɗa ma ba-na."

⁷ Pini nala, u ba u dusuki n Titiyu Yusutu Kawulawa uza u ulyaka Kashilā kayala, kpam kuwa ku ne k̄a t̄a evu n kagata ka Kashilā. ⁸ Kirisibu uzapige u kagata ka Kashilā n aza a kuwa a ne gb̄a a pityanangu t̄a n Asheku. Ama ushani a Korintiya dem a pityanangi, aku a lyubugu le.

⁹ Kain ka te n kayin, Asheku a ka yanka Bulus kadyanshi a kuwene u tonuko yi, "Pana uwonvo wa, yan kubari! Kotsu vu pada bini wa! ¹⁰ Kpaci m̄a t̄a n avu, kpam ko uza wa ne vu us̄an wa. M̄a t̄a n ama ushani pini a ilyuci i na yi." ¹¹ Bulus dusuki pini a ilyuci yi hal kayen ka te n uwoto u teli, u rongo le uwenishike kadyanshi ka Kashilā.

¹² Shegai a a'ayin a ɗa Galiya w̄ari gomuna u uyamba u Akataya, aza a Yahuda a bolomgbonoi kaci a 'yan-ḡas̄ak̄ai Bulus, a banka yi a kapala ka aza a afada. ¹³ A danai, "Vuma na ama ɗa wa ciga a lyaka Kashilā kayala a ure u ɗa mele ma bishinkai."

¹⁴ Shegai an Bulus wa ciga u git̄a kadyanshi, aku Galiya kpatalai a asu u aza ɗa a 'yan-ḡas̄ak̄ai Bulus, u danai, "Panai eɗa aza a Yahuda, a ɗa baci nusa ɗa u nusai, ko kpam u yain unyushi u pige u roku, an m̄ari ma pan̄ka ɗa t̄a. ¹⁵ Shegai an u wokoi kananamgbani ki a kaci ka idani, n a'ala a ɗa n mele ma ɗe koshi, she i yain afada yi n kaci ka ɗe. Mpa ma yan icun i afada a nala yi wa." ¹⁶ Aku u loko le a kunu ku afada ki. ¹⁷ Aku kakum̄a ki ka kan̄ai Sasatsani uzapige u kagata ka Kashilā, a lapa yi a kapala ka kunu ku afada ki. Shegai Galiya kirana n ele wa.

Bulus gonoi a Antakiya n Suriya

¹⁸ An ukuna u nala u wurai, Bulus doku rongoi a Korintiya a'ayin kenu. Aku u tonukoi Atoni yi u ɗa eyi wa laza. U uwai a kpatsu kabolo n Bilikisu n Akila a kan̄ai ure ubana a Suriya. Shegai kahu a 'yanḡa, Bulus kuruwa t̄a kaci ka ne a Kankiriya, tyoku u agadu a aza a Yahuda, an u wokoi u yain kazuwamgbani n Kashilā.

¹⁹ An a rawai a Afisu, (pini a ilyuci yi Bulus ās̄ak̄ai Bilikisu n Akila,) aku Bulus uwai a kagata ka Kashilā ts̄ar̄a u dansa n aza a Yahuda. ²⁰ Aku a folo yi u doku u rongo n ele, eyi tani u wushuku wa. ²¹ Shegai an wa ās̄ak̄a le, u danai, "Kashilā ka wushuku baci, ma gono t̄a a asu u ɗe."

²² An Bulus ās̄ak̄ai Afisu u uwai kpatsu ubana a Kasariya, aku u wurai ubana a Urishelima. U ba u dan̄asai Atoni, pini nala, u lazai ubana a Antakiya. ²³ An u bar̄ak̄pai pini kenu, aku u 'yanḡai u kyawunsai uyamba u Galatiya n uyamba u Firijiya. U tonoi a ilyuci ilyuci n u gbamatangusi Atoni atakasuvu, ts̄ar̄a a gbonguro a ure u Asheku.

u kapats̄a baci kabut̄a ka a'ene ko ka aminya, wa wenike t̄a an u 'yuwain ama. † Ili i'ya baci dem i ts̄ar̄a ɗa unyushi u ɗe u ɗa, mpa kabirya mu wa.

Apolo yain kubari a Afisu

²⁴ A'ari pini, aku uza u Yahuda u roku uza u kala Apolo tuw̄ai a Afisu. Kpam uza u ilyuci i Alizandariya u ɗa, karevi ka kadyanshi. U reve t̄a tagar̄ada u Kashilā cika. ²⁵ A wenishike yi t̄a a asuvu a Ure u Asheku. U bidya t̄a kadyanshi ka Kashilā ki mayun mayun n ucira, kpam wa wenishike ukuna u Yesu u maci vi. Shegai ukuna u ulyubugu u Yahaya u ɗa u revei koshi. ²⁶ Aku u kan̄ai kubari a kagata ka Kashilā n ucira u ne gb̄a. An Bilikisu n Akila a panai kadyanshi ka ne, a rono yi a banka yi a kuwa, a doku a tonusuko yi ukuna u Kashilā cika.

²⁷ An Apolo wa ciga u pasamgbana ubana a uyamba u Akataya, Atoni a b̄anḡa yi a koronki Atoni a ɗa a'ari a Akataya vi ukanikorongi ts̄ar̄a a wushi yi n akere a re. An u rawai tani ɗe, u woko t̄a kab̄angi ka aza ɗa a pityanangi a asu u ukuna u shinga u Kashilā, ²⁸ kpaci u varangu t̄a aza a Yahuda cika a kapala ka ama, u kasan̄as̄aka le tagar̄ada u Kashilā an Yesu Kawauwi ka.

Bulus a ilyuci i Afisu

19 A'ayin a ɗa Apolo w̄ari a Korintiya, Bulus walai pini a uyamba vi hal ubana a Afisu, a asu u ɗa u cinai Atoni a roku. ² U wece le, "I wusha Kulu Keri a'ayin a ɗa i wushuki vi?"

A danai, "Tsu reve gb̄am ili i roku Kulu Keri wa."

³ U wece le, "Ucun u ulyubugu u eni u ɗa a lubugu ɗa?"

A wushunku yi, "Ucun u ulyubugu u Yahaya u ɗa."

⁴ Bulus danai, "Ulyubugu u Yahaya u ukpatala u ɗa. Yahaya tonusuko t̄a dem ama a pityanangu n uza ɗa wa tuw̄a a kucina ku ne; wata, Yesu."

⁵ An a panai nala, aku a lyubugu le a asuvu a kala ka Yesu Asheku. ⁶ An Bulus tadanku le akere, aku Kulu Keri ku cip̄a le. Pini nala, a git̄ai kadyanshi n aletsu a roku n a yanyi kadyanshi ka ukuna u Kashilā. ⁷ Gb̄a gb̄a evu n ama kupa n ama a re a ɗa.

⁸ Bulus uwai a kagata ka Kashilā n u yanyi kubari bawu uwonvo hal uwoto u tatsu, n u yanyi kadyanshi n ele n u tonusuko le ukuna u tsugono tsu Kashilā. ⁹ Shegai aza roku a asuvu a le a gbamai atakasuvu a le. A 'yuwain uwushuku, hal a yankai aza ɗa a wushuki vi kadyanshi ka gbani adama a Ure u Asheku vi a kapala ka ama. Aku Bulus ās̄ak̄ai kagata ka Kashilā ki, u bidyai Atoni yi, n u wenishiki le kain dem a asu u uwenishike u Tiraniyu. ¹⁰ Nala a rongoi uyansa hal ayen a re, hal gb̄a aza a Yahuda n aza a Heline a ɗa a'ari n̄a ndishi a Asiya a panai kadyanshi ka Asheku.

Mmuku n Siva

¹¹ Kashilā ka n̄ak̄a t̄a Bulus ucira u ɗa wa yansa ikunesavu i'ya bawu kotsu ama a tabai uwene. ¹² Hal gb̄am a bidya baci mayani ma ne ko aminya a manyan a ne a ɗa wa ukusa a bankai aza a mb̄al̄a, a tsu t̄an̄a t̄a. Nala dem ityoni i cingi i tsu pecemgbene t̄a n ama.

¹³ Aza a Yahuda a roku aza ɗa a'ari ukyawunsa ilyuci ilyuci n a wutukpusi ityoni i cingi. A mats̄ai ts̄ar̄a a yain

manyan nala n kala ka Yesu Asheku. N a dansi, “N barana da ta n kala ka Yesu ka Bulus wa yansaƙa kubari ku ne ki, i wuta.”¹⁴ Mmuku n Siva kadamƙi ka pigeƙ ka aza a Yahuda, n da dem pini n shindere a'ali a asuvu a aza da a ka yansa nala vi.

¹⁵ Kain ka te, an a kondoi a yain nala a asu u uza u ityoni i cingi u roku, aku ityoni i cingi i wushunku le, “Mpa gai n reve ta Yesu! N reve ta kƙam Bulus. Shegai eda tani an yayi?”

¹⁶ Aku uza u ityoni i cingi vi u imƙpai u gita le malapa hal u lyai ucira u le gba. Aku a wuta i kuwa ki n ilyadi ya dem kataba ikyamba i le kƙam n a'utsu.

¹⁷ An aza da a'ari ndishi a Afisu, aza a Yahuda n aza a Heline a panai ili i'ya i gita, aku a panai uwonvo cika, a naka kƙam kala ka Asheku tsupige.¹⁸ Ama da kƙam a wushuki vi a wuta i a kapala ka ama a ka dansa tsicingi tsu le.¹⁹ Ama ushani aza a uyan adabu a bolomgbonu-soi itagarada i le a asu u te a runukpai i'ya a kapala ka ama. An a kecei ikebe i itagarada yi, i rawa ta ikebe i'ya vuma wa liva manyan ma a'ayin azu amangarenkupa (50,000.)²⁰ Nala kadyanshi ka Asheku ka rongoi utambura kƙam ka yain ucira cika.

²¹ An ukuna u nala u gita, Bulus bidigai kaci ka ne u da u kyawunsa baci uyamba u Masidaniya n u Akataya, aku u bana a Urishelima. U danai kƙam, “N bana baci de, u kana mu ta n bana a ilyuci i Roma.

²² Aku u suki abangi a ne a re, Timoti n Erasutu ubana a Masidaniya, eyi kƙam u shamgbai ve pini a uyamba u Asiya vi kenu.

A 'yangasa atakasuvu a ama a Afisu

²³ A'ayin a nala yi a da a 'yangasa atakasuvu a ama cika a adama a Ure u Asheku.²⁴ U'yangasa u atakasuvu a nala vi u gita ta n karumi ka roku uza u kala Dimiritiyu, uza da wa yansa manyan n azurufa n u rumi agata a Aritima†† kameli ka kari uka. Eyi n atoku a manyan a ne a tsu tsara ta ikebe cika adama a manyan ma nala mi.²⁵ Aku u bolomgbonoi gba atoku a manyan a ne n aza da a ka yan manyan ma ma rotsoi icun i manyan ma nala mi, u danai, “Eda ama a va, i reve ta n manyan ma na ma tsa tsarasa ikebe.”²⁶ I wene ta kƙam i pana ta tyoku da Bulus nala vi wa lapansa ama. Nala wari a uyan pini na a Afisu n a asu u aza a Asiya ushani. U danai ameli a da ama a yain n akere, ashila a da wa.²⁷ Ukuna u cingi wa gita ta, a ka nangasa ta manyan ma tsunu. Bamu gba n nala, hal gba a ka gonuko ta Aritima kameli ili i gbani, kƙam a pece yi n tsupige tsu ne. Eyi uza da gba uyamba u Asiya hal gba n likimba gba a ka gbashika.”

²⁸ An a panai nala, aku a yain upan cika, a 'yangasa alagatsu a le, a danai, “Tsupige she Aritima u aza a Afisu.”²⁹ Aku ama yi a dambulai, a sumai ubana a kakura a asu u da ama yi a bolomgbonoi, a'ari urono

† Akorongi a cau a cau a kagita a korongu ta “Ikebe i azurufa 50,000.” Kondo “Ikebe i azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga. †† Aritima kala ka kameli ka, kƙam urotsoni u uka u da kari. Ama ushani a kabon ka Asiya a tsu gbashika ta ka.

Gayu n Aristaraku. Ama a na yi atoku a nwalu a Bulus a da aza a Masidaniya.

³⁰ Bulus ciga ta u uwa pini a asuvu a ama yi, shegai Atoni a bishinka yi.³¹ Azapige a roku aza a uyamba u Asiya aje a ne a sukunku yi akani a folo yi kotsu u kawan u bana a asu u ama a nala yi wa.

³² Ama da a'ari pini vi atakasuvu a le gba a shadangu de n kadambula, kpaci a reve gba ili i'ya a bolomgbonoi uyan wa. Aza roku a 'yangasa alagatsu a ka dansa ili i roku, aza roku kƙam a ka dansa ili i roku kau.³³ Aza a Yahuda a tutsuki vuma roku uza u kala Alizanda a kapala, a ka ciga yi u kasanasa ukuna vi. Pini nala, u 'yangasa akere a zuba u danai a pada, tsara u siraka ama a ne kabetsu.³⁴ Shegai an a reve eyi uza u Yahuda u da, aku a 'yangasa alagatsu a danai, “Tsupige she Aritima kameli.” A'ari uyansa nala hal ulapa u uwule u re.

³⁵ An nala u wurai, aku kakorongi ka ilyuci ka zuwai ama yi a pada, u danai, “Eda ama a Afisu, ama a likimba gba a reve ta an ilyuci i Afisu i'ya ya kirana n Aritima kameli. Kƙam ya dem reve ta an kameli ka pige ka nala ki, ka rukpa a zuba derere a ilyuci i tsunu.³⁶ An u wokoi ili i na yi a ka nana i'ya wa, u gan ta i pada bini, kotsu i bidya ukuna vi n udagu wa.³⁷ I tukoi ama a na pini na, a yan uboki a kagata ka kameli ki wa, a wisha tani kameli ki wa.³⁸ Shegai Dimitiriyu n atoku a manyan a ne a'ari baci n ukuna u roku a kaci ka uza roku, kunu ku afada ka ta ukukpi. Aza a afada a da kƙam pini, she i banka le de.³⁹ Shegai i'ari baci n ukuna u roku kau u da ya ciga i reve, she a dansa u da na a asu u asheshi.⁴⁰ Mayun tani wa sudugba tsu ta a kukere ku azapige a Roma, an tsu wushuki n ukuna u u'yangasa u atakasuvu u ara u na vi, an u wokoi tsa fuda tsa naka kalen ka ili i'ya i gita na vi wa.”⁴¹ An u danai nala, aku u wacinsai ama yi.

Bulus gonoi a Masidaniya n Heline

20 An u'yangasa u atakasuvu vi u kotsoi, aku Bulus isa Atoni u gbamatangu le atakasuvu. Pini nala, u tonuko le, “U yan tsu ben.” Aku u lazai ubana a uyamba Masidaniya.² An u kyawunsai abon a nala yi gba, n u gbamatangusu le atakasuvu cika, aku u lazai she a Heline.³ U dusuki pini hal uwoto u tatsu.

Afobi a da wari a uwa a kpatsu ubana a uyamba u Suriya, aku u reve aza a Yahuda a yanka yi ta afobi a cingi. Adama a nala a da u bidigai kaci ka ne wa gono a ure u Masidaniya.⁴ Ama a na da a soku yi: Supata maku ma Puruhu uza u Biriya, kabolo n Aristaraku n Sakunda aza a Tasaloniya, kabolo n Gayu uza u Dara-ba, n Timoti, hal dem n Tikiku n Tarafima aza a Asiya.

⁵ Ama a na yi a lyai kapala na nwalu a ba a vana tsu a Taruwasa.⁶ Atsu tani an Abiki a Iikulya i'ya i Nambai Yisti a wurai, tsu uwai a kpatsu a Filibi. Tsu yan ta nwalu ma a'ayin a tawun, aku tsu rawai a Taruwasa tsu cina le pini de. Nte tsu rongoi pini hal a'ayin a shindere.

A 'yangasai Yutiku a ukpa

⁷ Kain ka Aladi, tsu bolomgbonoi tsarā tsu lyai ilikulya. Bulus dansai kadyanshi n ama yi hal kayin ka pige, kpaci wa laza tā kain ka wansa baci. ⁸ A kunukuzuba ka tsari vi a sapusa tā pini ncikalū ushani. ⁹ Kalobo ka roku uza u kala Yutiku u dusuki a zuba u il-inuku i kunukuzuba ku ukumba u tatsu. Aku wa gbadiga a'ayin a da Bulus wari uyan kubari ku ugadi, hal alavu a bidya yi gbende-gbende. Aku u fatanai u rukpai a kunukuzuba utuwā a iyamba. An a canga yi, a cinai u kuwā de. ¹⁰ Pini nala, Bulus cipai a iyamba u wobo yi, u danai, "Kotsu i dambula wa, wā tā n uma." ¹¹ An Bulus gonoi a kunukuzuba, aku tsu lyai ilikulya kabolo. U lyai kapala n kadyanshi ki hal usana, aku u lazai. ¹² Pini nala, a lazai n kalobo ki a kuwa n uma, aku a yain mazanga cika.

Bulus banai a Milita

¹³ Bulus bidiga tā kaci ka ne u wala a a'ene ubana a Asusu. Atsu kpm tsu uwai a kpatsu, tsarā tsu ba tsu gawunsa de.

¹⁴ An tsu gawunsai a Asusu, aku u uwai a kpatsu ki tsu lazai ubana a Mitilini. ¹⁵ An kain ka wansai, aku tsu lyai kapala nā nwalu tsu rawai evu n a asu u da a ka isa Kiyu. An kain ka wansai kpm tsu rawai a uyamba u mere ma mini u da a ka isa Samasu. An kain ka doku ka wansai, aku tsu rawai a Milita. ¹⁶ Kpaci Bulus bidiga tā kaci ka ne u da wa shamgba a Afisu wa, adama a da wa barakpa a Asiya. Kpaci wa yan tā maloko u rawa a Urishelima kahu kain ka Abiki a Kain ka Amangarenku-pa.†

Bulus dansai n azapige aza a Afisu

¹⁷ Shegai an tsu rawai a uyamba u Milita, da Bulus sukunki nkoshi n kuwa ku Atoni a da a'ari a Afisu a tuwā a cina yi. ¹⁸ An a rawai, aku u danai, "Edā i reve tā gbā ili i'ya n yain a'ayin a da n gitai utuwā a Asiya. ¹⁹ N yan tā manyan ma Asheku bawu aradi, kpm n meshi. N kawunki kpm n ukonduso u cingi u da aza a Yahuda a tukuso mu. ²⁰ N kpaḍa dā utonuko ukuna u mayun wa, nā n yansaka dā kubari a asu u ama n a'uwa a de. ²¹ Kubari ku vā ku te ka ubana a asu u aza a Yahuda n Awulawa. N tonuko le a reve kalen ka ukpatala a gono a asu u Kashilā a asakā tsicingi tsu le kpm a pityanangu n Yesu Asheku.

²² "Gogo-na Kulu Keri ka na ka zuwa mu ubana a Urishelima, kpm n reve ili i'ya ya gitā nā mpa de wa. ²³ Ko an u wokoi Kulu Keri ka tonusuko mu tā a ilyuci i'ya dem n banai, ka danai a ka gidaku mu tā a kuwa ku a'ali kpm n pana ikyamba. ²⁴ Shegai mpa n gonuko uma u vā ili i roku wa, ma fuda baci ma kotso manyan ma Yesu Asheku u naka mu; wata, n dansa Kadyanshi ka Shinga ka ukuna u shinga u Kashilā.

²⁵ "Gogo-na n reve tā aza da n kyawunsai nā yansaka le kubari ku tsugono tsu Kashilā a ka doku a ka wene mu wa. ²⁶ Adama a nala a da ma tonuko dā ara, uza da

baci dem u tuwā u puwain a asuvu a de a ka wece mu mpasa n ne wa. ²⁷ N tonuko dā tā mai ili i'ya Kashilā ka ciga dā i reve. ²⁸ I kirana n uma u de n ushiga u da Kulu Keri ku zuwa dā i gubi. Kpm i lyai kapala n ulinaka Atoni a da Kashilā ka tsilakai kaci ka ne nā mpasa n Maku ma ne. ²⁹ N reve tā n laza baci, awenishiki a ka tuwā tā, aza da bawu a ka wenishike ukuna u mayun. A ka yan tā yavu nleweni, tsarā a wacinsa ncon n Kashilā. ³⁰ Hal gbam aza roku a asuvu a de a ka yan tā kadyanshi ka kaban tsarā a roni Atoni ubana ara le. ³¹ Adama a nala, she i rongo ufobusi, i ciba ayen a tatsu a da pa vi kaara n kayin mari n adā, n asakā dā ubara wa. Hal gbam n sai n meshi adama a de.

³² "Gogo-na n nakangu dā tā a kukere ku Kashilā. Asakā kadyanshi ka ukuna u shinga ka ne ka kirana n adā. Cibai n kadyanshi ka pige ka shinga ka nala ki. Kadyanshi ka nala ki ka ka bangā dā ka naka dā ili i'ya Kashilā ka ciga ka naka ama a ne agadu.

³³ "N yan malyon ma ikebe ko aminya a uza roku wa. ³⁴ I reve tā n yan tā manyan n akere a vā, tsarā n tsupuka kaci ka vā ili i'ya ma ciga, n aza da a'ari kabolo nā mpa. ³⁵ Kain dem n woko tā iryoci ara de tyoku da ya yan manyan cika, tsarā i bangā aza a unambi. Cibai n kadyanshi ka Yesu Asheku ka u danai, 'U la tā unā u shinga vu naka n u da va wusha.' "

³⁶ An Bulus kotsoi kadyanshi, aku u kudangi kabolo n ele a yain kvasu. ³⁷ Aku a wobo yi gbā le n unamgbukatsumā a kanai kushen cika, kpaci u dana tā a ka doku a ka wene yi wa. Pini nala, a soku yi gbā le hal u uwai a kpatsu.

Nwalu n Bulus ubana a Urishelima

21 An tsu pecemgbenei n ele, aku tsu uwai a kpat-su ubana a uyamba u mere ma mini u Kosso. An kain ka wansai, aku tsu banai a Rodusu, pini nala, she a Patara. ² An tsu cinai kpatsu ku ka bana a Finisiya, aku tsu uwai tsu lazai. ³ An tsu gitai uwene uyamba u mere ma mini u Sayipuru, aku tsu asakai i'ya a ugulā u tsunu, tsu lyai kapala nā nwalu ubana a Suriya. Tsu cipai a Taya kpaci nte kpatsu ki ka cipukā pini ucanga. ⁴ Tsu cina tā pini Atoni, aku tsu dusuki pini n ele hal a'ayin a shindere. Kulu Keri ku tonuko le a tonuko Bulus kotsu u bana a Urishelima wa. ⁵ Shegai an a'ayin a u'yangā a tsunu a yain, aku tsu lyai kapala nā nwalu n tsunu. Atoni yi a soku tsu tā hal gbam n aka a le nā mmuku n le gbā ubana a uroto u ilyuci vi. An tsu rawai a ikengi i agatā, aku tsu kudangi tsu yain kvasu. Tsu 'yangai tsu lyai kapala nā nwalu n tsunu. ⁶ An tsu pecenei, aku tsu uwai a kpatsu, ele kpm a lazai ugono a kuwa.

⁷ An tsu asakai Taya, tsu lyai kapala nā nwalu she a Talamaya. Nte tsu damamgbanasai pini n atoku kpm tsu shamgbai pini n ele kain ka te. ⁸ An kain ka wansai, aku tsu banai a Kasariya, tsu cipai a kuwa ku Filibu uza u uyan kubari ku kadyanshi ka Kashilā, uza u te a asuvu a ama a shindere † a da a dangasai a pecike ama ilikulya. ⁹ Wā tā nā mmuku nkere n nishi n da bawu

† 21:8 Ask. 6:1-7.

kotsu n yain iyolo, alya aza a udansa kadyanshi ka Kashilā.

¹⁰ An tsu yain a'ayin pini a asu vi, aku uza u udansa akani a Kashilā u roku uza u kala Agaba, † u wutāi a Yahuda u tuwāi. ¹¹ U bidyai kagbawatsu ka cuku ka Bulus, u sirai akere a ne n a'ene a ne n ka, u danai, "Ili i'ya Kulu Keri ku danai i'ya na, 'Naha da aza a Yahuda a Urishelima a ka sira uza u kagbawatsu ka na vi, kpm a neke yi a akere a Awulawa.'"

¹² An tsu panai nala, ātsu n aza da a'ari pini tsu foloi Bulus kotsu u bana a Urishelima wa. ¹³ Aku u wushuki, "Ndyā i zuwai i'ari a kushen ya zuwa mu unamgbukat-sumā? Ufobusi u da mārī a sira mu hal gbām a wuna mu a Urishelima adama a kala ka Yesu Asheku."

¹⁴ An tsu dansai n eyi bawu tsu fuda yi, aku tsu padai bini, tsu danai, "Asākā Magono ma Zuba ma yain i'ya i gan yi."

¹⁵ An nala u wurai, aku tsu fobusoi tsu banai a Urishelima. ¹⁶ Atoni a roku aza da a wutāi a Kasariya dem a soku tsu, a banka tsu a kuwa ku Nnasan uza da tsa cipā ara ne. Eyi vuma u Sayipuru u da, uza u te a asuvu a Atoni a kagitā.

Bulus rawai a Urishelima

¹⁷ An tsu rawai a Urishelima, atoku a ryabusa tsu n ipeli cika. ¹⁸ An kain ka wansai, aku Bulus n ātsu dem tsu banai ara Yakubu, kpm gbā nkoshi n kuwa ku Atoni n da pini. ¹⁹ An Bulus damamgbanai n ele, aku u tonusuko le ili i'ya Kashilā ka yankai Awulawa a akere a ne. ²⁰ An a panai nala, aku a cikpalai Kashilā, a tonukoi Bulus, "Utoku u tsunu, wene na tyoku da ama azu ushani a aza a Yahuda a pityanangi. Gbā le gogo-na a'ā tā n maluwa ma a ka tono Mele ma Musa. ²¹ Shegai a tonuko tā Atoni a savu yi alabari a vunu a da va wenishike tā aza a Yahuda a da a'ari a asuvu a Awulawa vu da a varangu Mele ma Musa. Wata, kotsu a kida mmuku n le acombi wa, ko kpm a toni agadu a tsunu wa.

²² "Gogo-na nida tsa yan? Kpaci u kṅā tā a reve n utuwā u vunu. ²³ Adama a nala, she vu yain ili i'ya tsa tonuko vu. Tsā tā n ama a nishi pini na aza da a yain kazuwamgbani. ²⁴ Bidya ama a nala yi i ba i wulukpe kaci ka de kabolo, kpm vu tsupa ikebe i uwulukpe yi tsarā a kuruwa le. Nala wa zuwa tā a reve an gbā ili i'ya a tonuko le a kaci ka vunu ki kaban ka, kpm avu n kaci ka vunu va kirana tā n Mele mi. ²⁵ Shegai ukuna u Awulawa a da a wushuki, tsu koronku le tā ukanikorongi tsu da: kotsu a takuma ili i'ya a darāmkpai kameli wa, kotsu a takuma unyama u da wārī nā mpasa wa, a takuma unyama u manama ma a piyanlai udyoku wa, kpm kotsu a yain tsishankala wa."

A kṅāi Bulus a Kuwa ku Kashilā

²⁶ An kain ka wansai, Bulus bidyai ama yi a banai a wulukpei kaci ka le, aku a uwai a Kuwa ku Kashilā. Pini

nala, u tonukoi ama a'ayin a da uwulukpe vi wa shadangu, n kain ka a ka yanka ya dem ufarakpa.

²⁷ An a'ayin a shindere yi a yain evu n ushadangu, aku aza a Yahuda a roku aza a uyamba u Asiya a wenei Bulus a asuvu a Kuwa ku Kashilā. Aku a 'yāngāsai atakasuvu a ama a kṅā yi, ²⁸ n a salāsi n a dansi, "Atoku a tsunu aza a Isara'ila, bāngā tsu! Vuma da wa kyawunsa ko nte wa n u wishisi ama a tsunu, n Mele ma tsunu, kpm n Kuwa ku Kashilā ku tsunu ki aya gai na vi. Hal gbām u tukoi aza a Helinet a roku a asuvu a Kuwa ku Kashilā ki a nangasai Asu u Uwulukpi u na vi." ²⁹ Ele n a dani ko u uwa pini n Tarafima Kawulawa ka Afisu asuvu a Kuwa ku Kashilā ki. Ili i'ya i zuwai a danai nala, kpaci a'ari a wene le tā kabolo a asuvu a ilyuci.

³⁰ Aku gbā ilyuci yi a dambulai cika, a wuranai n ilyadi a kṅāi Bulus. A rono yi ubana a ulanga u Kuwa ku Kashilā ki. Kute-kute a gidakusi itsutsu yi. ³¹ Pini nala, a kṅā yi malapa a ka ciga a wuna, aku alabari a rawai ara uzapige u kuvon u aza a Roma, a da gbā ilyuci i Urishelima i'ya pini a ka 'yāngāsā atakasuvu a ama.

³² Kute-kute u bidyai atigi a roku kabolo n asoje a banai de a asu u le. An ama yi a wenei uzapige vi utuwā n asoje, aku a asākā yi malapa.

³³ Uzapige vi u zuwai a kṅāi Bulus, kpm u zuwai a sira yi n ikani i re. Aku u wecei ama yi ko ya Bulus vi n ili i'ya kpm u yain. ³⁴ Aku aza roku pini a asuvu a kaku-mā ki a salai a danai ili i roku, aza roku kpm a danai ili i roku kau. Adama a kakan ka ama ki, hal gbām uzapige vi u fuda u reve ili i'ya i gitai wa. U zuwai a lazi n Bulus ubana a kuwa ku asoje. ³⁵ An a rawai a asu u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, she na asoje yi a rāḍāgbā yi a zuba adama a u'yāngāsā u atakasuvu u ama yi. ³⁶ Kakumā ka ama ka ka tono le vi a'ari isali n a dansi, "Wuna ni."

Bulus dansai n kakumā ka ama ki

³⁷ An a yain evu n u'uwa a kuwa ku asoje ki, aku Bulus wecei uzapige vi, "Ko va wushuku n yain kadyanshi n avu?"

Aku uzapige vi u wece yi, "Dana vu reve tā Tsiheline? ³⁸ Ma wundya ada vuma u Masar u da ayen a da a wurai u 'yāngāsai atakasuvu a ama, hal gbām u tonoi n ama azu a nishi (4,000) a aza a magalākā a mete mi?"

³⁹ Bulus wushunku yi, "Mpa uza u Yahuda u da, u ilyuci i Tarsu a uyamba u Kilikiya. Mpa uza u ilyuci i'ya i'ari n tsupige tsu nala tsi da. Ma folo vu vu asākā mu n yain kadyanshi n ama a na yi." ⁴⁰ Aku u asākā yi u yain kadyanshi, u shamgbai a zuba u adeshikpetsu a u'uwa a kuwa ki, u 'yāngāsākai ama yi kukere a pada. An a padai bini, aku u yanka le kadyanshi n Tsi'arama.

22 Bulus yain kadyanshi, u danai, "Atoku a vā n isheku i vā, panai mai n tonuko da ili i'ya i gitai, tsarā n wenike an bawu mārī n unyushi." ² An wa dansa n ele n kaletsu ka le, aku kakumā ka ama ka lapulai ka padai bini. ††

†† Tsi'arama tsa aza a Urishelima a tsu dansa, kpm a yan tā majiyan an a wenei Bulus wa dansa n kaletsu ka le.

† 21:10 Ask. 11:28.

³ Aku u danai, "Mpa uza u Yahuda u da, a matsa mu ta a Tarsu, a uyamba u Kilikiya, shegai nte n gbonguroi pini na. N yan ta kaneshi a kukere ku Gamaliya uza da u wenishike mu gba mele ma isheku i tsunu. Ma ta n uciga u ugbashika Kashila, tyoku da gba de i'ari uyan ara. ⁴ N foro ta ama da a ka tono Ure u Asheku, hal gbam n wunai aza roku. N sirasai aka n a'ali n gbagirya le a asuvu a kuwa ku a'ali. ⁵ Magono ma Adarakpi n azapige a Asheshi a Pige a ka dana ta mayun da. A naka mu ta ukanikorongi ubana a asu u atoku a tsunu aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka. Ukanikorongi vi u wushunku mu ta n tuko Atoni a da a'ari de utuwa a Urishelima usiri n ikani tsara a yan le mavura.

Bulus danai tyoku da u kpatalai

⁶ "Kain ka te, evu n ubana kaara a kaci, cina n yan de evu n urawa a Damasuka, aku katyashi ka wuta a zuba ka wakana mu ukyawan. ⁷ Aku n rukpai a iyamba, n panai kalagatsu ka wece mu, 'Shawulu, Shawulu, ndya i zuwai va yan mu mavura?'

⁸ "Aku n wushuki, 'Asheku, ada yai?'

"U wushuki, 'Mpa Yesu uza u Nazara uza da va yan mavura.' ⁹ Aza da tsari kabolo a wene ta katyashi ki, shegai a reve ili i'ya kalagatsu ki ka tono wa.

¹⁰ "Aku n wece yi, 'Asheku, ndya va ciga n yain?'

"U wushunku mu, "Yanga vu uwa a Damasuka. Vu rawa baci de a ka tonuko vu ta ili i'ya va yan.'

¹¹ Katyashi ki ka zuwa mu ta n rumbanai, aza da tsari kabolo ki alya a rono mu ubana a Damasuka.

¹² "Aku vuma roku uza u kala Ananiya tuwai ara va. Eyi uza da wa gbashika Kashila tyoku da Mele ma tsunu ma danai da, uza da gba aza a Yahuda a da a'ari a Damasuka a ka cikpalasa. ¹³ U tuwai ara va, u shamgbai evu na mpa, u danai, 'Utoku u va Shawulu, wene asu.' Pini a asu u nala vi da n wene yi!

¹⁴ "U tonuko mu, 'Kashila ka isheku i tsunu ka dangasa vu ta vu reve ili i'ya wa ciga. Kpam vu wene Uza u Uwulukpi u nala vi, vu pana kpam kadyanshi ka ne.

¹⁵ Ada va bidya kadyanshi ka ne ubana ko nte wa, n vu tonusuko le i'ya vu wenei n i'ya kpam vu panai. ¹⁶ Kotsu vu nangasa a'ayin wa. 'Yanga a lyubugu vu tsara a zai unyushi u cingi u vunu. Yan nala n vu isasi kala ka Asheku.'

Bulus yain kubari a asu u Awulawa

¹⁷ "Kain ka te, an n gonoi a Urishelima, mpa a uyan kavasu a Kuwa ku Kashila, aku n wenei kuwene, ¹⁸ kpam n wenei Asheku a ka dansa, u danai, 'Asaka Urishelima gogo, kpaci a ka wushuku n ili i'ya va tonuko le a kaci ka va wa.'

¹⁹ "Aku n wushuki, 'Asheku, ele n kaci ka le dem a reve ta an n kanasai aza da a wushuki n avu a agata a Kashila n sirasa le kpam n lapa le. ²⁰ A'ayin a da a wunai Isitifanu, † uza u uyan kadyanshi ka Kashila, mpa pini kushani kpam n wushuku ta n ili i'ya a yain. Hal gbam mpa n banai aminya a ama da a wuna yi vi.

† 22:20 Ask. 7:58.

²¹ "Aku Asheku a tonuko mu, "Yanga vu wala, ma suku vu ta a mbari a asu u Awulawa.' "

²² Kakuma ka ama ki ka rongo yi upanaka hal a asu u da u danai udani u 'Awulawa,' aku a salai unu a te, 'Rawukai vuma u na vi! Wuna ni! U gan a asaka yi n uma wa!' ²³ Aku a rongoi iyoroli n a mondusi aminya a le n maloko, a shadangusi akere a le n kayala a polusoi ka a uwule.

²⁴ Aku uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai a bidya yi ubana a kuwa ku asoje, tsara a bawan yi adama a da wa tonuko le ukuna u maci. ²⁵ Tyoku da a sira yi tsara a bawin yi, aku u tonukoi katigi ka kari pini vi, "U gan a bawin uza u Roma u da wari n ucira u uyan ili bawu a yanka yi afada?"

²⁶ An katigi ki ka panai nala, aku u banai a asu u uzapige vi, u danai, "Ndya ya ciga n yain? Vuma u na vi uza u aza uyamba u Roma da."

²⁷ Aku uzapige vi u banai ara Bulus, u wece yi, "Tonuko mu, avu uza u aza uyamba u Roma da?"

Aku u wushunku yi, "Nala wari."

²⁸ Aku uzapige vi u danai, "She na n tsupai ikebe ushani kahu n tsara ucira u nala vi."

Bulus danai, "Mpa kpam n u da a matsa mu."

²⁹ An asoje a da a ka ciga a bawin yi vi kpam a yan yi keci ki a panai nala, aku a wozoi akere a le gogo. Uzapige u kuvon vi u pana ta uwonvo, kpaci u zuwa ta a sira yi.

Bulus dansai n Asheshi a Pige

³⁰ An kain ka wansai, aku uzapige u kuvon vi wa ciga u reve ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a tukoi ukuna u na a kaci ka Bulus. U zuwai a surukpa yi ikani yi, aku u zuwai adarakpi a pige n Asheshi a Pige yi gba a bolomgonoi. U zuwai a ukai Bulus a asuvu, u zuwa yi u shamgbai a kapala ka le.

23 Bulus wundyai azapige a Asheshi a Pige yi mai, aku u danai, "Aza a va, n rongo ta mai a kapala ka Kashila a a'ayin a va!" ² Aku Ananiya †† Magono ma Adarakpi u zuwai aza da a'ari evu n Bulus vi a lapa yi a unu. ³ Aku Bulus danai, "Kashila ka lapa vu ta avu uza u maci u kaban u gbani, dusuku da vu dusuki tsara vu yanka mu afada tyoku da Mele ma danai, shegai avu gonoi vu kodoi Mele mi, kpaci vu zuwai a lapa mu."

⁴ Aza da a'ari evu n Bulus vi a danai, "Magono ma Adarakpi ma Kashila ma va wishisa!"

⁵ Bulus wushunku le, "Yanka numu ahankuri atoku a va, n reve an Magono ma Adarakpi ma wa. Kpaci a korongu ta a da 'Kotsu uza u wisha uzapige uza da wa tono n ama wa.' " ‡

⁶ An Bulus wenei Asheshi a Pige yi aza roku aza a Sadusi a da aza roku kpam Afarishi, aku u 'yangasai kalagatsu u danai, "Aje a va, mpa Kafarishi ka ilimaci i

†† *Tagarada u Asuki u yan ta kadyanshi ka ama a tatsu aza da a'ari n kala "Ananiya."* 5:1 Ananiya uza da yankai asuki kaban, aku u kuwai. 9:10, 22:12 Ananiya uza da kukpai a'eshi a Bulus a Damasuka. 23:2 Ananiya uza da wari Magono ma Adarakpi. ‡ 23:5 Uwt. 22:28.

Kafarishi. An u wokoi n zuwai katakasuvu ka vā a asu u u'yangā u ukpā, da i zuwai a ka yanka mu afada."

⁷ An u danai nala, aku kananamgbani ka uwai a mere ma aza a Sadusi n Afarishi hal kabolo ki ka pecei kure.

⁸ Aza a Sadusi a wushuku n u'yangā u ukpā, n atsumate a eri, n a'ulu wa, shegai Afarishi a wushuku t̄a n ili i nala yi gbā. ⁹ Aku kacan ka 'yangāi cika, awenishiki a Mele aza da a'ari Afarishi a 'yangāi a ka bāngā Bulus a danai, "Tsu wene unyushi u vuma u na vi wa, ko kenu. Gaawan kulu ko kpam katsumate ka zuba ka roku ka ka yanka yi kadyanshi."

¹⁰ An kacan ki k̄ari uyan ushani, aku ama yi a'ari uvin-gasā Bulus apashi a re gbā. Pini nala, uzapige u kuvon u aza a Roma u zuwai asoje a wushi Bulus a akere a le, kotsu a banka yi a kuwa ku asoje.

¹¹ N kayin ka nala ki, Yesu Asheku u wenikei kaci ka ne ara Bulus, u danai, "Lya kapala n ugbami u asuvu. Tyoku da vu yain kadyanshi ka vā pini naha a Urishelima, u k̄anā t̄a kpam vu yain ka a Roma."

A sheshei a wuna Bulus

¹² An kain ka wansai, aku aza a Yahuda a roku a fobusoi tsarā a wuna yi. A tsinai a da a ka lya ko a soi wa, she a wuna Bulus. ¹³ Aza da a yain afobi a cingi a nala yi a la t̄a ama amangare. ¹⁴ Aku a banai a asu u adarākp̄i a pige n azapige a tonuko le, "Tsu tsina t̄a, tsu da tsa lya ili ko tsu soi wa, she tsu wuna vuma u nala vi. ¹⁵ Edā n Asheshi a Pige, she i tonuko uzapige u kuvon u aza a Roma u tuko yi pini na a asu u Asheshi, aku i yain yavu ciga da ya ciga i doku i veci ukuna vi sawu. Atsu kpam ufobusi u da tsari tsu pite yi a ure tsarā tsu wuna yi."

¹⁶ Kalobo ka utaku u Bulus ka pana t̄a ukuna u da a sheshei vi, aku u banai a kuwa ku asoje ki u tonuko yi ukuna vi. ¹⁷ Pini nala, Bulus isāi katigi ka te u tonuko yi, "Banka kalobo ka na a asu u uzapige u kuvon, Wā t̄a n ukuna u da wa tonuko yi." ¹⁸ Aku vuma vi u wushuki u bankai kalobo ki ara uzapige u kuvon vi. Pini nala, katigi ki ka tonukoi uzapige u kuvon vi u danai, "Vuma da wari a kuwa ku a'ali ku nala ki uza u kala Bulus vi, aya u zuwa mu n tuko kalobo ka na ara vunu, u da wā t̄a n ili i'ya wa ciga u tonuko vu."

¹⁹ Aku uzapige u kuvon vi u k̄anāi kukere ku kalobo ki u banka yi paki, u wece yi, 'Ndya va ciga vu tonuko mu vi?"

²⁰ Kalobo ki ka danai, "Ama roku a da pini a sheshei a ka ciga a banka le Bulus a asu u Asheshi a Pige a aza a Yahuda nakpan. A ka yan t̄a yavu a ka ciga a doku a veci ukuna vi mai. ²¹ Shegai kotsu vu yain nala wa! Kpaci ama da pini a la t̄a ama amangare a ka pite yi tsarā a wuna yi. A tsina t̄a a da a ka lya ko a soi wa, she a wuna yi. Gogo-na alya pini ufobusi, a da a ka vana vu wushunku le."

²² Aku uzapige vi u tonuko yi, "Kotsu vu asakā uza u reve an vu tonuko mu ukuna u na vi wa." Pini nala, u tonuko yi u wala.

A bankai Bulus a Kasariya

²³ Uzapige u kuvon vi u isāi atigi a re a tuwā, aku u tonuko le, "Tonukoi asoje amangatawanre (200) a fobuso a bana a Kasariya n ulapa u uwule u kuci u kayin ka ara, n asoje a adoki amangatatsunkupa n asoje a amangatawanre (200) a kuvon nā nsari n le. ²⁴ Edā kpam i zami kadoki ka Bulus wa yuwā. Kotsu i banka yi ara Feli gomuna, bawu ko i te i'ya ya gitā n eyi." ²⁵ Aku uzapige vi u korongi ukanikorongi u na ubana ara gomuna vi. U danai,

²⁶ "Mpa Kaladiyu Lisiya, ma sukunku uzapige Feli gomuna idyani. ²⁷ Aza a Yahuda a roku a da a k̄anāi vuma u na, hal a ka ciga a wuna yi. Shegai an n vecei ukuna vi, n revei an vuma vi uza u uyamba u Roma u da, aku mpa n asoje a vā tsu wusa yi. ²⁸ Aku n banka yi a asu u Asheshi a Pige, tsarā a veci unyushi u da u yain vi. ²⁹ Pini nala, n cinai unyushi u da a k̄anā yi n u da vi u Mele ma le u da, u rawa gbām a ka sira ko a wuna yi wa.

³⁰ Shegai an vuma roku u tonuko mu ukuna u cingi u da a fobusoi a kaci ka ne, da i zuwai n sukunku yi ara vunu kute-kute. Aku n tonukoi aza a kadyanshi yi a tuwā a dana unyushi u da a wenei u yain vi ara vunu."

³¹ Asoje yi a yain ili i'ya a danai a yain. N kayin ka nala ka a bidyai Bulus ubana a ilyuci i Antipatari. ³² An kain ka wansai, aku asoje a da a ka wala a a'ene yi a gonoi a kuwa ku asoje ku le, a asakāi asoje a da a ka walaka adoki yi a laza i n eyi ubana a Kasariya. ³³ An a rawai a Kasariya, aku a nakāi gomuna vi Bulus n ukanikorongi vi. ³⁴ Pini nala, Feli gomuna u yain k̄aneshi u ukanikorongi vi, u wecei Bulus eyi uza u uyamba u eni u da. Aku u wushunku yi, "Kilikiya."

³⁵ Pini nala, gomuna wushunku yi, "Ma panaka vu t̄a a'ayin a da baci dem aza da a sapula vu vi a rawai. An u danai nala, aku u zuwai a kpada yi a asuvu a kuwa ku tsugono ka Hiridu magono u mai.

Feli yankai Bulus afada

24 An a'ayin a tawun a wurai, aku ama roku a rawai a Kasariya, tsarā a dana ili i'ya Bulus yain. Alya Ananiya Magono ma Adarākp̄i kabolo n azapige a aza a Yahuda a roku n karevi ka mele ka roku uza u kala Taratulu. ² An a isāi Bulus u uwa a asuvu, aku Taratulu gitāi utonusuko gomuna vi ili i'ya Bulus yain, u danai, "Uzapige Feli, adama a ugboji u vunu, da i zuwai ama a tsunu a'ari nā ndishi n shinga tun ara wa. Adama a da kpam v̄ari n uwene u m̄ari, da i zuwai ama a tsunu a ka pana kayanyan ka ndishi n ulya u kapala. ³ Ama ko nte wa a ka cikpa vu t̄a bawu utyoku. ⁴ Shegai adama a da bawu ma ciga n wowotongusu vu, ma folo vu adama a ugboji u da v̄ari n u da, vu panaka tsu a asuvu a a'ayin a kenu a na yi tsu dana ili i'ya vuma u naha vi u yain.

⁵ "Vuma u na vi kashilakani ka, tsu cina yi t̄a wa 'yan-gasā atakasuvu a aza a Yahuda a likimba gbā, kpam aya wa tono n kabolo ka aza da a ka isā Aza a Nazara.

⁶ Hal gbām wa ciga u nangasa Kuwa ku Kashila, aku

tsu k̄an̄a yi. [⁷ Tsa ciga tsu yanka yi afada n Mele ma tsunu, shegai Lisiya uzapige u kuvon u aza a Roma u wusa yi ara tsunu. Aku u zuwai tsu tuko kadyanshi ki a kunu ku afada ku vunu.] †

⁸ “Vu vece yi baci n kaci ka vunu ben, va fuda t̄a va reve an ukuna u da tsu tukoi a kaci ka ne ki mayun da.”
⁹ Aku aza a Yahuda a da a buwai a wushuki n ili i'ya Taratulu danai.

Bulus wushunki Feli

¹⁰ Aku gomuna vi u yankai Bulus kukere u yain kadyanshi. Pini nala, u git̄ai u danai, “Uzapige, n reve t̄a vu yanka t̄a ama ushani aza a uyamba u na afada a ayen ushani, kpam n yan t̄a maz̄anḡa an ma wutukp̄a kaci ka v̄a a kunu ku afada ku vunu.”
¹¹ Vu vece baci, va laza t̄a va reve an kotsu u lai a'ayin kupa n a re, an n banai a Urishelima ulya u kayala a Kuwa ku Kashil̄a wa.
¹² N yan kananamgbani n uza roku a Kuwa ku Kashil̄a wa, ko kpam n 'yanḡas̄a atakasuvu a ama a agata a Kashil̄a ko kpam a asu u roku wa.
¹³ Ama a naha a ka fuda a ka dana ili i'ya a ka dansa na vi mayun da wa.
¹⁴ Ili i te i'ya n revei i'ya, an ma tonon Kashil̄a ka isheku i tsunu a ure u da a danai kaban ka vi, kpam n wushuki an gb̄a ili i'ya i'ari ukorongi a asuvu a tagar̄ada u Mele ma Musa n̄a i Ntsumate.
¹⁵ N zuwa t̄a katakasuvu ka v̄a a asu u Kashil̄a, tyoku da aza da a sapula mu na vi a zuwai, a da a ka 'yanḡas̄a t̄a akushe aza a shinga n aza a cingi a ukp̄a.
¹⁶ Adama a nala a da m̄ari a ukirana kain dem tsar̄a n yain ili i'ya i'ari i maci, kpam katakasuvu ka v̄a ka rongo n̄a ndishi n shinga a asu u Kashil̄a n ama.

¹⁷ “N bar̄akp̄a n ugono a Urishelima wa, m̄ari t̄a a kateshe ayen ushani. N gonoi n ikebe tsar̄a n n̄aka ama a tsunu aza a unambi, kpam n n̄aka kune a asu u Kashil̄a.
¹⁸ Mpa pini a uyan nala a Kuwa ku Kashil̄a ki, cina n kotso de uwulukpe kaci ka v̄a, aku a cina mu pini, kpam kakum̄a ka ama k̄a pini wa.
¹⁹ Shegai aza a Yahuda a roku a da pini aza a uyamba u Asiya, alya w̄ari u gain a tuko kadyanshi ka v̄a ara vunu a'ā baci n ili i'ya a ka dana a kaci ka v̄a.
²⁰ Ko kpam as̄ak̄a aza da a sapula na vi, a dana unyushi u da Asheshi a Pige a tsar̄a mu n u da a'ayin a da a yanka mu afada a Urishelima.
²¹ Kadyanshi ka a ka fuda a dana a kaci ka v̄a ka na koshi, an n salai n danai ukuna u na a kunu ku afada ku le; 'Adama a kadyanshi ka u'yanḡa u ukp̄a u da a ka yanka mu afada a kapala ka de ara.' ”

²² Feli gomuna tani u reve t̄a ili ushani a Ure u Asheku, aku u shamkpa le u danai, “Shamgbai she a'ayin a da Lisiya Uzapige u Kuvont̄ u tuw̄ai, aku n kid̄aga d̄a ugana.”
²³ Aku u zuwai katigi ka roku ka wundi yi, u tonuko yi kotsu u gid̄aku yi wa, kpam u bishinka aje a ne utuw̄a a b̄anḡa yi wa.

† Akorongi a cau ushani aza da a pur̄ai a tagar̄ada u Manyan ma Asuki a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 7.

Bulus dansai n Feli gomuna

²⁴ An a yain a'ayin, aku Feli tuw̄ai n uka u ne uza u kala Durusila, kpam uza u Yahuda u da. A suki vuma roku u tuko Bulus, pini nala, a zuwuka yi atsuvu a ka pana kadyanshi ka upityanangu n Yesu Kawauwi.
²⁵ Aku Bulus tonuko le ukuna u uyan ili i shinga, n u k̄an̄a kaci, kpam n kain ka afada ka ka tuw̄a. An u panai nala, aku uwonvo u k̄an̄a yi cika, u tonukoi Bulus, “Gogo-na u rawa t̄a ve. Wala. Shegai n tsar̄a baci ka-bala, ma is̄a vu t̄a vu tuw̄a.”
²⁶ Feli tsu sukunku t̄a Bulus tuw̄a u dansa n eyi, kpaci u zuwa t̄a uma wa tsar̄a t̄a ikebe ara ne.

²⁷ An ayen a re a wurai, aku a takpai Feli gomuna, a n̄ak̄ai Posiya Fesutu u wokoi gomuna. Shegai an Feli wa ciga kala ka shinga a asu u aza a Yahuda, aku u as̄ak̄ai Bulus pini a kuwa ku a'ali.

Bulus yain kadyanshi ki ara Fesutu

25 An Fesutu k̄an̄ai manyan ma gomuna ma ne n a'ayin a tatsu, aku u 'yanḡai a Kasariya ubana a Urishelima.
² Aku adar̄akpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuw̄ai n kadyanshi ka Bulus ara ne. A folo yi
³ u zuwa a gono n Bulus a Urishelima, kpaci a fobuso t̄a ama a pite yi a ure a wuna yi.
⁴ Shegai Fesutu wushunku le, “A Kasariya da a ka wundya Bulus, kpam nte ma gono de gogo.
⁵ U yan baci ukuna u cingi, as̄ak̄a azapige a de a tonon mu a ba a tuko kadyanshi ki de.”

⁶ Fesutu shamgba t̄a n ele a'ayin kull̄a ubana a'ayin kupa, aku u laza i ugonon Kasariya. An kain ka wansai, u is̄ai aza a kunu ku afada ki, u tonuko le a tuko Bulus vi.
⁷ An Bulus tuw̄ai, aza a Yahuda a da a wut̄ai a Urishelima vi a 'yanḡai a'ari utukuso kadyanshi a kaci ka ne, ka gb̄am bawu a ka fuda a shamkpa.

⁸ Shegai Bulus 'yuwain kadyanshi ki, u danai, “Mpa n nusuka Mele ma aza a Yahuda wa, ko Kuwa ku Kashil̄a, ko kpam aza a tsugonon tsu Roma wa.”

⁹ Shegai an Fesutu wa ciga atakasuvu a aza a Yahuda a pana kayanyan, aku u wecei Bulus, “Ko va wushuku vu bana a Urishelima n ba n yanka vu afada a ukuna u na vi de?”

¹⁰ Bulus wushunku yi, “Wa yan wa, a asuvu a kunu ku afada ku Kaisa ka m̄ari, kpam nte u gain a yanka mu pini afada. Avu n kaci ka vunu dem vu reve t̄a mai, n nusuka aza a Yahuda wa.
¹¹ N yan baci ili i roku i'ya i rawai ukp̄a, ma 'yuwan a wuna mu wa. Shegai ukuna u mayun w̄a baci pini a asuvu a kadyanshi ka na ki wa, uza u r̄atsa u neke mu a akere a ama a na yi a wuna mu wa. Ma folo d̄a a 'yanḡas̄a kadyanshi ki ubana ara Kaisa magonon ma pige.”

¹² Fesutu dansai kadyanshi ki n asheshi a ne, aku u danai, “Nala w̄ari, vu folo t̄a ubana ara Kaisa, kpam nte va bana de.”

Fesutu n Agaripa magono

¹³ An a yain a'ayin kenu, aku Agaripa † magono n uka u ne Baranisi †† a tuwāi a Kasariya tsarā a ryabusa Fesutu. ¹⁴ An u wokoi a ka yan a'ayin de, aku Fesutu tonukoi Agaripa ukuna u kadyanshi ka Bulus. U danai, "Vuma roku u da pini a asuvu a kuwa ku a'ali uza da Feli asankā mu n yanka yi afada. ¹⁵ An m̄ari a Urishelima, adarakpi a pige n azapige a aza a Yahuda a tuko mu kadyanshi ka vuma u nala vi, a folo mu n kidāga yi ugana.

¹⁶ "Shegai n tonuko le, a mele ma tsunu atsu aza a Roma tsu tsu kidāga uza u ugana wa, she a tuwā n eyi a kapala ka aza da a tukoi kadyanshi ki, kpam a tsu asakā yi tā u dansa tsarā u wutukpā kaci ka ne. ¹⁷ An a tuwāi adama a kadyanshi ki, an kain ka wansai, n zuwai a tukoi Bulus, aku n gitāi afada. ¹⁸ Shegai an ama yi a 'yangāi a dansa kadyanshi ki, a tuko unyushi u da a da u yain u da n zuwai katakasuvu n pana vi wa. ¹⁹ Shegai ukuna u adini a le u da, kpam n ukuna u vuma roku uza da a ka isā Yesu uza da u kuwāi, shegai Bulus m̄atsāi u da wā tā n uma. ²⁰ Mpa tani m̄ari n namba tā tyoku da ma vece ukuna u na vi, aku n wecei Bulus ko wa wushuku u bana a Urishelima tsarā n ba n yanka yi afada yi de. ²¹ Shegai u foloi a asakā Kaisa magono ma pige ma pana ukuna vi, aku n zuwai a zuwa yi ve pini a kuwa ku a'ali ki, hal ubana a'ayin a da ma tutsuku yi ubana ara Kaisa vi."

²² Aku Agaripa tonukoi Fesutu, "Ma ciga tā n pana ili i'ya vuma na wa dana."

Aku u wushunku yi, "Va panāka yi tā nakpan."

²³ An kain ka wansai, Agaripa n uka u ne Baranisi a ukai aminya a tsugono, a tuwāi kabolo n azapige a asoje n azapige a aza a ilyuci yi. Fesutu zuwai a tuko Bulus pini a asuvu a kunu ki. ²⁴ Aku Fesutu danai, "Agaripa magono, n gbā azapige aza da a'ari pini na kabolo n atsu, wundyai vuma u na vi, aza a Yahuda a da a'ari a Urishelima n Kasariya a tuwā tā ara vā a ka ciga n wuna vuma u na vi. ²⁵ Shegai mpa n wene u yan unyushi u da u rawai a ka wuna yi wa. Kpam an u wokoi u foloi a banka kadyanshi ki a asu u magono ma pige, da i zuwai n yawunsai n banka yi ara ne. ²⁶ U kānā tā n korongu ukuna u maci a kaci ka vuma u na ubana a asu u magono. Da i zuwai n tuko yi a kapala ka de gbā, hal gai avu Agaripa magono, tsarā tsu kotso baci uvece ukuna vi, n tsarā ili i'ya ma korongu. ²⁷ Kpaci a uwene u vā, utengeshi u da a tutsuku vuma da wāri a kuwa ku a'ali ubana a asu u magono bawu a danai ili i'ya u yain."

Agaripa dansai n Bulus

26 Agaripa tonukoi Bulus, "Gogo-na dansa n kaci ka vunuu." Aku Bulus 'yangasāi kukere, u gitāi kadyanshi:

² "Agaripa magono, n pana tā kayanyan an u wokoi a kapala ka vunuu ka ma yan kadyanshi n wutukpā kaci ka vā a kadyanshi ka ama a vā a tukoi adama a vā. ³ N revei avu vu reve tā Mele ma aza a Yahuda n gbā ili i'ya a ka nanamgbanāka. Adama a nala, ma folo vu vu yain ahankuri vu panāka mu.

⁴ "A wenishike mu tā uwenishike u aza a Yahuda tun mpa kenu. N rotsongusu tā a asu u ama a vā n a asu u aza a Urishelima. Azapige a aza a Yahuda a reve tā n u da. ⁵ A reve tā nā mpa caupa, kpam a ka fudā tā a ka dana mpa Kafarishi ka mayun, a kabon ka k̄ari n mele ma awuya a asuvu a adini a tsunu. A ka dana tā mayun da a ka ciga baci a dana.

⁶ "Gogo-na m̄a tā a asu u afada an n wushuki n kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai ama a tsunu caupa. ⁷ Kazuwamgbani ka nala ki ka agali kupa n a re a zuwai uma a wene ushadangu u ne, da i zuwai a m̄atsāi ugbashika Kashilā kaara n kayin. Magono, an u wokoi n zuwai uma u vā a kazuwamgbani ka nala, da i zuwai aza a Yahuda a wenei unyushi u vā. ⁸ Ndyā i zuwai i kp̄adāi uwushuku an Kashilā ka 'yangasā akushe?

⁹ "Mpa n kaci ka vā caupa m̄ari n wenei yavu mai da n yain ili i'ya ya bishinka ulya u kapala u kadyanshi ka Yesu uza u Nazara. ¹⁰ Adarakpi a pige† a wushunku mu tā n yain ili i na yi, kpam n canga tā Atoni ushani aza a Urishelima n uka le a kuwa ku a'ali. Hal gbām n ubolomgbono u kaci u vā u da a wunusai aza roku. ¹¹ N tonoi gbā agata a Kashilā nā bawin le, kotsu gai n zuwa a yanka kala ka Kawauwi unā u cingi. Adama a da ma pana upan u le cika, aku ma tonuso le a ilyuci i m̄b̄ari i tsumoci nā n foruso le de.

Ugawunsa u Bulus n Kawauwi

¹² "Magono ma vā, kain ka te, m̄ari a asuvu a nwalu ubana a Damasuka uyan manyan mi, n ucira u da adarakpi a pige a nākā mu. ¹³ N kaara a kaci, katyashi ka wutāi a zuba ka wakana mu n ama da a soku mu. Katyashi ki ka la tā ka kaara. ¹⁴ An tsu rukpāi a iyamba gbā tsunu, aku n panai kalagatsū ka dansa n Tsi'arama, ka tonuko mu, 'Shawulu, Shawulu, ndyā i zuwai va yan mu mavura? Utengeshi u da kanaka ka shilakānā n magutsu ma kalina.'

¹⁵ "Aku n wece yi, 'Asheku, ada yai?'

"Asheku a wushunku mu, 'Mpa Yesu, uza da va yan mavura. ¹⁶ Gogo-na 'yangā, ili i'ya i zuwai n tuwāi i'ya n zuwa vu vu woko kagbashi ka vā kpam vu dana ili i'ya vu wenei a kaci ka vā. Va tonuko tā ama ukuna u ili i'ya i gitāi, n ili i'ya kpam ya tuwā a'ayin a da ma wenike kaci ka vā ara vunuu. ¹⁷ Ma suku vu tā a asu u aza a Yahuda, n Awulawa. Ma kirana tā n avu a'ayin a da va bana a asu u da n suku vu. ¹⁸ Ma ciga tā vu kukpā

† Vuma na maku ma Hiridu Agaripa ma, uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. Kala ka te ka yi n tata u ne. †† Baranisi maku ma Hiridu Agaripa ma uza da a yain kadyanshi ka ne a 12:1-22. U bansa tā azapige a ama iyolo ushani, gogo-na kpam utaku u ne da wa wolo.

a'eshi a le, a kpatala a ʔsaka karimbi ubana a katyashi. Kpam a kpatala a ʔsaka ucira u Kanangasi † ubana ucira u Kashila. Aku Kashila ka cimbusuka le unyushi u cingi u le. Pini nala, a ka tsara ta asu a asuvu a ama da Kashila ka wulukpei an a zuwai upityanangu u le ara va.'

Bulus dansai ukuna u manyan ma ne

¹⁹ "Adama a nala, Agaripa magono, ma 'yuwan utono kuwene ka ku tuwai a zuba vi wa. ²⁰ N gitā tā n yankai aza a Damasuka kubari, aku n banai a Urishelima a uyamba u aza a Yahuda gbā. Pini nala, n yankai Awulawa n tonuko le a kpatala a ʔsaka tsicingi tsu le a gono a asu u Kashila, kpam a yain ili i'ya ya wenike an a kpatalai.

²¹ "Ili i'ya i zuwai aza a Yahuda a kanga mu a Kuwa ku Kashila a ka ciga a wuna mu i'ya gai la vi. ²² Shegai Kashila ka banga mu tā, da i zuwai mari udansa kadyanshi ka na ki a asu u aza a pige na mmuku. Ili i roku i'ya Musa na ntsumate n da n buwai a danai ya gitā vi i'ya, ²³ Kawauwi ka pana tā ikyamba, kpam aya wa woko vuma u kagitā u da wa 'yanga a ukpa. Kpam wa woko tā katyashi a asu u aza a Yahuda n Awulawa."

²⁴ Kute-kute Fesutu salai, u danai, "Bulus, ijan i'ya va suma? Uyan kaneshi ushani vi u zuwa vu vu woko kashimza da?"

²⁵ Shegai Bulus wushunku yi, "Uzapige Fesutu, ijan i'ya mu wa. Ili i'ya ma tono vi mai da i'ari, kpam n ugboji. ²⁶ Agaripa magono u reve tā n ili i na yi, kpam n eyi da ma dansa bawu uwonvo. Kpaci ukuna u na u gitā ukpawunsi wa. ²⁷ Agaripa magono, vu wushuku na ntsumate? N revei vu wushuku tā."

²⁸ Agaripa wushunku yi, "Va ciga vu gonuko mu Kationi a asuvu a a'ayin a kenu a na a da?"

²⁹ Bulus wushunku yi, "Ko a asuvu a a'ayin a kenu ko a ushani, ma yan tā kavas tsara Kashila ka zuwa avu n aza da a'ari pini na a ka panaka mu gogo-na a woko tyoku u va. Shegai ma ciga i uka ikani i nala yi wa."

³⁰ Aku Agaripa magono, n Fesutu gomuna, n Baranisi, n aza da a'ari kabolo n ele a 'yanga a ʔsakai a asu vi. ³¹ An a wutai, aku a dansai n atoku a le, "Vuma nala u yan ili i'ya i rawai a ka wuna yi, ko a uka yi a kuwa ku a'ali wa." ³² Agaripa tonukoi Fesutu, "U woko baci vuma u na danai a banka kadyanshi ka ne ara Kaisa wa, she tsara tsu ʔsaka yi."

A bidyai Bulus ubana a Roma

27 An tsu fobusoi tsara tsu uwa a kpatsu ubana a uyamba u Italiya, aku a nakai Bulus n aza a kuwa ku a'ali a kukere ku katigi ka pige ka roku uza u kala Juliyo, uza u te a asuvu a asoje a Kaisa magono. ² Aristaraku wa tā dem kabolo n ʔtsu. Eyi uza u ilyuci i Tasaloniya u da, a ubongu u Masidaniya. Tsu uwai a kpatsu ku ka tsu rongo uyan manyan a ilyuci i Adaramitiya. Aza a kpatsu yi a fobuso tā a ka shamg-

busa a ilyuci ilyuci i'ya i'ari a ikengi i kushiva i uyamba u Asiya.

³ An kain ka wansai, aku tsu rawai a Sida. Juliyo katigi u yankai Bulus ukuna u shinga, u ʔsaka yi u ba kondoi aje a ne tsara a naka yi gbā ili i'ya wa ciga. ⁴ An tsu ʔsakai Sida, aku uwule wa lapana tsu cika, aku tsu tonoi evu n uyamba u mere ma mini u Sayipuru tsara tsu pana shana n uwule vi. ⁵ Tsu lyai kapala na nwalu ubana a daka a ubongu u Kilikiya n Bamafiliya, aku tsu rawai a ilyuci i Mira a uyamba u Likia. ⁶ Pini nala, Juliyo katigi u tsara kpatsu ku roku ka aza a uyamba u Alizandariya kpam ka bana a Italiya, aku u zuwai tsu uwai pini.

⁷ An tsu yain a'ayin ushani n tsu wali sawu, she na tsu matsai cika, aku tsu fudai tsu rawai evu n Kinidu. An uwule u bishinka tsu ulya kapala, aku tsu kyawain a kapashi ka bawu uwule wari pini, evu n asu u da a ka isa Salamani a uyamba u mere ma mini u Kiriti. ⁸ Tsu modonoi tsu wurai asu vi n upana u ikyamba, aku tsu rawai a asu u roku u da a ka isa Asu u Uwunvuga u Shinga evu n ilyuci i Lasiya.

⁹ An u wokoi tsu barakpai cika, nwalu mi n da n buwa kpam mai wa, kpaci a'ayin a abali a da. Kpam a'ayin a Abiki a Cimbusuka Ama Unyushi u Let a wura de.

¹⁰ Bulus tonukoi atigi a asoje yi, "Azapige, n wenei tsu lya baci kapala na nwalu n na mi, n da ma tuko tā ukuna u cingi u unangasa u kpatsu, n unamba u ucanga cika. Ama kpam a ka pana tā usan, hal gbam uma u tsunu wa tā a unā u ukpa."

¹¹ Shegai katigi ka ka banga ama yi u wushuki n kadyanshi ka uza u kpatsu ki n uza da wa walaka kpat-su ki, u 'yuwain uwushuku n kadyanshi ka Bulus. ¹² Asu u Uwunvuga u Shinga vi ukupki u da wari, kpam asu vi u lobono a lyai pini ilyushi wa, kpaci abali a tsu rongo tā ulapusa asu vi. Adama a nala, aku aza a kpatsu yi a ka ciga a bana a ilyuci i Finikiya, tsara a lyai ilyushi i le de. Finikiya tani asu u da a'atsu a tsu shamgbusa pini a uyamba u mere ma mini u Kiriti u da, asu u shinga u da u tsu kangu tā abali, kpaci u da wa wundya tā daka u kalivi n gadi u kalivi.

A cinai uwule u pige u ulima

¹³ An uwule vi u gitai u'yangasa kenu-kenu a daka, aku aza a kpatsu yi a ka yawunsa yavu a'ayin a da a yain a da a ka yan ili i'ya a fobusoi. Aku a takpai kashamkpatsu ka kpatsu ki, tsu tonoi a ikengi i uyamba u Kiriti. ¹⁴ A barakpa wa, aku uwule u pige u da a ka isa, "Uwule u Gadi u Kasana," u wutai a kagida u lapana tsu. ¹⁵ Uwule vi u lapai kpatsu ki, hal gbam tsu fuda tsu wala pini a asuvu wa. Aku tsu ʔsakai uwule vi u purai kpatsu ki.

¹⁶ Tsu tonoi asu u roku u uyamba u mere ma mini u da a ka isa Kawuda, a asu u da uwule u jebai. She na tsu modonoi cika, aku tsu fudai tsu ronoi kpatsu ku kenu ki utuwa a asu u ku pige ki. ¹⁷ An tsu ronoi kpatsu ku kenu ki, aku aza a kpatsu yi a zamai aban a sirasai kpatsu ku pige ki, adama a da ka tasa. Kpaci a ka pana tā uwonvo u da a ka vutala le a kayala ka ka sodugusu

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

ili dem u da a ka isa Siriti, aku a cipukai kunya ka ka walaka kpatsu ki tsara ku jebe nwalu n kpatsu mi. Pini nala, a asakai ka wala ili i ne eyi u de, kpaci a fuda a walaka ka kpmam wa.

¹⁸ An kain ka wansai, aku a gitai upurusu ucanga u da wari pini a kpatsu ki n a vutalasi a mini, kpaci mini mi ma shilakanu ta cika ma gada tsu. ¹⁹ Kain ka tatsu, ama yi n akere a le a da a vutalasi ucanga u manyan ma kpatsu mi pini a mini mi. ²⁰ An tsu yain a'ayin ushani bawu tsu wenei kaara ko atala, kpmam uwule u pige u ulima vi u asaka wa, aku tsu takpai uma u da tsa la.

²¹ Uza wa la u lyai wa, gba a a'ayin a nala yi. Aku Bulus isa aza a kpatsu yi, u danai, "Ama a va, a da baci i'ari i panaka mu tun a kagita, tsara tsa asaka Asu u Uwunvuga u Shinga u Kiriti u nala vi wa, tsari tsa tsara usan u na n unamba u ucanga u na vi wa. ²² Gbama asuvu, uza wa la wa namba uma u ne wa, shegai kpat-su ki ka shumbugu ta. ²³ I revei gai mpa vuma u Kashila da kpmam aya ma gbashika. N kayin ka nayain, u suku ta katsumate ka zuba ka ne. ²⁴ Katsumate ki ka shamgbai evu na mpa, ka danai, 'Bulus, kotsu vu pana uwonvo wa! Va shamgba ta a asu u afada a kapala ka Kaisa magono ma pige. Kpmam adama a tshinga tsu Kashila, wa wauwa ta aza da ya walaka kabolo adama a vunu.' ²⁵ Adama a nala, gbama asuvu a de. N wushuku ta n Kashila. Wa woko ta dere tyoku da u tonuko mu. ²⁶ Shegai u kana ta uwule u vutala tsu a kayala ka uyamba u mere ma mini, kpmam kpatsu ku tsunu ku namgba gba."

²⁷ A'ayin kupa n a nishi uwule vi wari ugama kpatsu ki a upashi u na ubana a upashi u nide a kushiva a daka u uyamba u Italiya. Shegai a kain ka kupa n ka nishi ki, aza a kpatsu yi a wenei tsa rawa evu n iyamba. ²⁸ A kondoi akumgbi a kadaka ka mini ki, a cinai ka rawa ta udeshe amangatawun n kamanga (120). An a tsarai a barakpai kenu, aku a doku a kondoi mini mi, a cinai ma gono de udeshe amanganishinkupa koshi. ²⁹ Aku a gitai upana uwonvo kotsu kpatsu ki ku gama atali wa. Aku a vutalai ashampatsu a kpatsu a nishi a da a'ari n araji a kucina ku kpatsu ki, tsara a bishinka kpatsu ki nwalu. A yain kvasu tsara kayin ka wansa gogo.

³⁰ Aku aza a manyan ma kpatsu yi a ka ciga a asaka kpatsu ki. A cipukai kpatsu ku kenu ki. A yain yavu a ka cipuka kashampatsu ka araji ka kari a kapala ka kpat-su ki. ³¹ Shegai Bulus tonukoi katigi ki n asoje yi, "Ama a na a shamgba baci a kpatsu ku pige ki wa, ya kuwa ta gba de." ³² Aku asoje yi a kidasai aban a kpatsu ku kenu ki a asakai ka ku tonoi mini.

³³ N kpasani, aku Bulus foloi ama yi a lyai ilikulya kenu. U tonuko le, "A'ayin kupa n a nishi a da pa vi i'ari a kadambula bawu i lyai ilikulya. ³⁴ Ma folo da i lyai ili i roku adama a alafiya a de. I yan baci nala, ko kenji ka kaci ka de ka te ka puwan wa." ³⁵ U shamgbai a kapala ka le, u bidyai burodi u cikpai Kashila, aku u jibai u da u gitai utakuma. ³⁶ A tsarai ugbami u asuvu, ele dem a lyai ilikulya. ³⁷ Atsu ama amangatawanre n amangatat-sunkupa n a teli (276) a da tsari pini a kpatsu ki. ³⁸ An a

lyai a cuwai, aku a jebigei kpatsu ki araji a varangusi icanga i lyai a mini mi.

Kpatsu ki ku tashasa

³⁹ An kain ka wansai, aza a manyan a kpatsu yi a wene ta uyamba, shegai a fuda kpmam a reve asu u da a'ari wa. A wene ta kpmam asu u shinga u da wari n kay-ala, aku a ka ciga a banka kpatsu ki de. ⁴⁰ Aku a kidasai aban a da a ka bana ashampatsu yi, a asakai a da a asuvu a mini. A tatsukpai ili i'ya ya yiralakpasa kpatsu ki. Pini nala, a 'yangasai kunya ku uwalaka kpatsu ki ka kari a kapala ka kpatsu ki dere tyoku da uwule wa pura ka ubana a asu u kayala vi. ⁴¹ Kpatsu ki ku tsara urawa a asu u da wari n kayala ki wa, aku a gbashai kayala ka roku ka kari a kere ka mini. Kaci ka kpatsu ki ka uwai a asuvu a kayala ka kadai nwalu. Kucina ku kpatsu ki ku gitai utasasa adama a abali.

⁴² Aku asoje yi a ka ciga a wunusa aza a kuwa ku a'ali yi, tsara a yain tsuwoki a suma wa. ⁴³ Shegai an katigi ki ka ciga ka wauwa Bulus, u bishinka le. Aku u zuwai aza da a revei tsuwoki a radugusu pini a mini mi a yain tsuwoki ubana a kagida. ⁴⁴ Aza da a buwai kpmam a yuwusai agbagala a upeti, aza roku kpmam a yuwusai abaci a kpatsu yi. Nala a yain a rawai a kagida gba le.

Bulus a uyamba u Malita

28 An tsu lai, aku tsu revei an a uyamba u da wari a mere ma mini u da tsari, kpmam kala ka asu ki ka Malita. ² Aza a uyamba vi a ryabusa tsu ta mai, hal a zuwuka tsu akina tsara tsu lyashuku, kpaci a ka ro ta kpmam kutanu ka pini. ³ Bulus cirangi ncaka, a'ayin a da wa zuwa n da a akina, aku kasudugbate ka akina ki ka wutukpai kali ka roku ka tsukonu, cina eyi pini ukani na ncaka mi. Pini nala, kali ki ka kapa yi a kukere bawu ka takpai. ⁴ An ama a ilyuci yi a wenei nala, aku a dan-sai utyoku u le, "Gaawan vuma u na kawuni ka ama ka. Ko an u lai a asuvu a abali yi, hal n gogo-na kameli ka kari uka ka afada a da a'ari dere ka buwa yi ta utono ka ciga ka wuna yi." ⁵ Bulus vishanai kukere ku ne, aku kali ki ka rukpai pini a akina yi, kpmam ko i te ka yanka yi wa. ⁶ Ama yi n a wundi kukere ki ka shita ko kpmam wa rukpa kute-kute u kuwa. Shegai an a barakpai a wenei ili i yan yi wa, aku a savadai kadyanshi a da, "Vuma u na, kashila ka roku ka."

⁷ Evu n asu vi, uyamba u da pini u da wari u uzapige u uyamba u mere ma mini mi, uza da a ka isa Pubilu. Aya u wusha tsu u zuwa tsu a kuwa ku ne hal a'ayin a tatsu. ⁸ Dana tata u ne da pini nvain n usudugbi u ikyamba n kucaru. Pini nala, Bulus ba u danasa yi, u tadanku yi akere u yanka yi kvasu u tanasa yi. ⁹ An vuma u tana, aku gba aza da a'ari a uyamba vi a tukusoi aza a mbala ara Bulus, kpmam u tanasa le.

¹⁰ Ama yi a naka tsu ta karinga, kpmam an tsa laza a kpatsu, a nakasa tsu ta ili i'ya tsa ciga.

A rawai a Roma

¹¹ Tsu rongo t̄a a Malita hal uwoto u tatsu, pini nala, tsu lyai kapala n̄a nwalu mi. Tsu uwai a kpatsu ka ku wut̄ai a ilyuci i Alizandariya ka k̄ari n iryoci i a'ulu a mpeshe ma amelia a d̄a a ka is̄a Kasata n Pololu † a d̄a a shei n̄a ndanga. Nte dem ku lyai pini ilyushi a ilyuci yi. ¹² An tsu rawai a ilyuci i Sirakusa, tsu rongo t̄a pini a'ayin a tatsu. ¹³ Pini nala, tsu uwai kpatsu she a Rigiyun. An kain ka wansai, uwule u 'ȳanḡai a d̄aka, aku tsu lazai she a Putiyoli. ¹⁴ Tsu cina t̄a pini Atoni, aku a folo tsu tsu shamgba n ele. An a'ayin a shindere a wurai, aku tsu lazai she a Roma. ¹⁵ Aza a tsunu aza d̄a a'ari a Roma a reve t̄a an tsa tuw̄a, aku a tuw̄ai a k̄an-gu tsu a Kuden ku Apiyu n asu u d̄a a ka is̄a A'uwa a Amoci a Tatsu. †† An Bulus gawunsai n ele, u cikpai Kashil̄a kpmam ikyamba i ne i doki ucira.

Bulus yain kubari a Roma

¹⁶ An tsu rawai a Roma, aku a zuwai Bulus rongo utyoku u ne, kpmam kasoje n ka wundi yi.

¹⁷ An tsu yain a'ayin a tatsu, Bulus is̄ai azapige aza a Yahuda, u tonuko le, "Aza a v̄a, n nusuka ama a v̄a wa, ko kpmam ukuna u isheku i tsunu wa. Shegai gb̄a n nala a neke mu a akere a aza a Roma a Urishelima a k̄an̄a mu. ¹⁸ Alya n kunu ku afada ki, an a vecei ukuna u v̄a vi, aku a ka ciga a ās̄ak̄a mu, kpaci a k̄an̄a mu n un-yushi u d̄a u rawai a wuna mu wa. ¹⁹ Shegai an aza a Yahuda a 'yuwain uwushuku, aku u k̄an̄ai n foli a gonuko kadyanshi ki ara Kaisa. Shegai ciga d̄a ma ciga n banka ama a tsunu a asu u afada wa. ²⁰ Is̄a d̄a n is̄a d̄a ts̄ar̄a tsu dansa. A sira mu t̄a n ikani, kpaci n wushuku t̄a n uzuwa u uma u aza a Isara'ila; wata, Kawauwi uza d̄a tuw̄ai."

²¹ Aku a danai, "Tsu pana ili i roku a kaci ka vunuu wa. Tsu wene ukanikorongi u d̄a u wut̄ai asu u aza a Yahu-d̄a wa, ko uza u tuw̄a u tonuko tsu ukuna vi wa. ²² She-

† *Nheline n bidya t̄a an Kasata n utoku u mapeshe u ne Pololu ashil̄a a d̄a a ka kirana n aza a nwalu a kpatsu ku mini.* †† *Asu u re u na vi, mb̄ari n le n Roma n rawa t̄a mel kamankupa.*

gai tsa ciga t̄a tsu pana ili i'ya i'ari a katakasuvu ka vunuu, kpaci ili i'ya tsu revei a kaci ka kabolo ka savu ka na ki i'ya ko nte wa a ka dana t̄a ukuna u cingi a kaci ka ne."

²³ A zuwai kain ka a ka tuw̄a a gawunsa n eyi a asu u d̄a u cip̄ai vi. Kain ki a tuw̄a t̄a ushani. Ili i'ya i bidyai us-ana hal ubana kuvuli, Bulus w̄ari udansa n ele ukuna u tsugono tsu Kashil̄a. U yan t̄a manyan n Mele ma Musa n Itagar̄ada i Ntsumate. Wa modono ts̄ar̄a u rono le utuw̄a a asu u Yesu. ²⁴ Aza roku a wushuku t̄a n ili i'ya u danai, aza roku tani wa. ²⁵ Aku a'ari kananamgbani ubana n ugonu utyoku u le, aku a git̄ai ulaz̄asa. A makorishi, Bulus danai, "Kulu Keri ku dana t̄a mai an ku yain kadyanshi a un̄a u Ishaya matsu-mate, an u tonukoi isheku i tsunu,

²⁶ "Ba vu tonuko ama a v̄a,
Ya pana t̄a kadyanshi ka v̄a,
shagai ya reve wa.

Ya wene t̄a,
shagai ya reve kalen ka ne wa.

²⁷ Kpaci atakasuvu a d̄e a gbama d̄e,
a votsuku d̄e atsuvu a d̄e,
a kimb̄a d̄e a'eshi a d̄e.

Ts̄ar̄a i wene n a'eshi a d̄e wa,
i pana n atsuvu a d̄e wa,
kpmam i reve n atakasuvu a d̄e wa.

A da baci nala wa, i'ari ya kpatala t̄a utuw̄a ara v̄a aku n t̄an̄asa d̄a.' ‡

²⁸ "Adama a nala, ma ciga i reve, alabari a iwauwi a nala yi a asu u Kashil̄a u d̄a a wut̄ai hal utuw̄a a asu u Awulawa, kpmam alya a ka wusha a d̄a." [²⁹ An u danai nala, aku aza a Yahuda a 'ȳanḡai a'ari uyan kananamgbani utyoku u le.] ††

³⁰ Bulus dusuku t̄a a kuwa ka wa tsupusa ikebe hal ayen a re n u wushi gb̄a uza d̄a baci dem u tuw̄a yi uwene. ³¹ U yain kubari ku tsugono tsu Kashil̄a bawu uwonvo, n u wenishiki ama ukuna u Yesu Kawauwi Asheku, kpmam uza u bishinka yi wa.

‡ 28:27 *Isha. 6:9-10.* †† *Akorongi a cau ushani aza d̄a a pur̄ai a tagar̄ada u Manyan ma Asuki a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 29.*

Roma

Ukukpā u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Roma alya Bulus wa koronku ukanikorongi u na vi. Kotsu wari u bana a Roma wa an u korongi u da vi. Ilyuci i Roma i'ya i lai ugbonguro a likimba a a'ayin a Bulus, kpam gbā magono ma baci dem ma lya tsugono a uyamba vi, Kaisa da a tsu isa yi. Arevi a da pini ushani, kpam Bulus korongu ta n u kirani n u todug-busi ili i'ya Kawauwi ka yain a asuvu a ili i'ya Kashila ka fobusukoi likimba.

Bulus gitā ta u wenikei tyoku da ya dem wari n unyushi a asu u Kashila, adama a nala ya dem pecene ta n Kashila. An u wokoi Kashila kari uza u maci, nala dem uza da dem baci wa ciga u rongo evu n Kashila she u woko uza u maci. Uza wa la wari uza u maci wa, she Yesu koshi. Ukpa u ne u woko ta udarakpa a asu u ama gbā, kpam Kashila ka nakā ta ucira u udarakpa vi a asu u uza da baci dem u wushuki n Yesu.

A tagarada u na vi, Atoni a ka fuda ta a ka rotsongusu ili ushani a kaci ka tyoku da Yesu yain manyan ma pige u wauwa le. A ka yan ta ucira a asuvu a upityanangu u le kpaci a ka reve ta tyoku da Kashila ka wene le mai.

Ureve u nala vi wa zuwa le ta a rongo mai kpam wa banga le ta dem a tonuko aza roku ukuna u Yesu n tyoku da kpam wa banga le.

Ili i'ya i'ari pini a tagarada u na vi

Bulus n Kadyanshi ka Shinga ka ne (1:1-17)

Ya dem wa ta n unyushi (1:18-3:20)

Ure u da Kashila ka tsu wusha ama (3:21-4:25)

Uma u savu u ama a Kashila (5:1-8:39)

Aza a Isara'ila tani? (9:1-11:36)

Tyoku da uza wa rongo uma u savu u uciga (12:1-15:13)

Afobi a Bulus n idyani i ne (15:14-16:27)

Ukukpā u kadyanshi

¹ Mpa Bulus uza da u korongi ukanikorongi u na vi. Mpa kagbashi ka Yesu† Kirisiti Kawauwi† ka. Kashila ka dangasa mu ta n woko kasuki,† kpam u suku mu n ba n yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga† ka ne.

² Caupa, Kashila ka yan ta kazuwamgbani† ka Kadyanshi ka Shinga ka na a asu u ntsumate n ne, tyoku da a korongi a Tagarada u Kashila u Uwulukpi.†

³ Kadyanshi ka Shinga ki ukuna u Maku ma ne u da u dansai; wata, Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. A matsa yi ta tyoku u vuma, eyi kumaci ku Dawuda† Magono ka wari. Shegai Kulu ku uwulukpi ku wenike ta n ucira, Yesu Maku ma Kashila ma, kpaci u 'yangasa† yi ta a ukpa. ⁵ A asu u Kawauwi, Kashila ka nakā mu ta manyan ma shinga ma kasuki. Manyan ma na mi ma ma tono n ama a iyamba gbā a wushuku kpam a panaka yi. Aya ma yanka manyan ma na mi. ⁶ I'a ta a asuvu a ama a nala yi a da Yesu Kawauwi u dangasai.

⁷ N korongu ta ukanikorongi u na vi ubana ara de gbā aza da a'ari a ilyuci i Roma.† Kashila ka ciga da ta kpam u isa da i woko ama a uwulukpi a ne.

Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi u nakā da ukuna u shinga† na ndishi n shinga.

Bulus yain kvasu n ucikpa

⁸ Asaka n gitā n cikpa Kashila a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi adama a de gbā. N yan ta nala adama a da gbā ama a asuvu a likimba a ka dansa ta ukuna u upityanangu u de. ⁹ Kashila ka reve ta n asaka uyansa kvasu adama a de wa, na n gbashiki yi n katakasuvu ka va, na n dansi Kadyanshi ka Shinga ka Maku ma ne. ¹⁰ A'ayin a da baci ma yan kvasu, n tsu folo ta Kashila ka asaka mu n kondo da, kpam nala wa woko Kashila ka wushuku baci.

¹¹ Ma ciga ta n wene da tsara n nakā da ucu n unā u shinga u da Kulu ku Kashila ku nakā mu. Ka ka banga da i gbonguro a asuvu a Asheku. ¹² Dana da ma dana ma ciga ta tsu bangamgbana† n upityanangu u da tsu tsara. Upityanangu u de wa banga mu ta, kpam upityanangu u va wa banga da ta. ¹³ Aje a va, ma ciga ta i reve an n tsu fobuso ta n tuwa n kondo da. Shegai ili i roku i tsu kangu mu ta uyan nala. Ma ciga ta n zuwa ama a toni Kawauwi a asuvu a Roma, tyoku da n yain a asu u atoku a de Awulawa.†

¹⁴ U kana ta n gbashika ama gbā: Nheline n aza da bawu a'ari Nheline; aza da a'ari arevi n aza da bawu a revei ili. ¹⁵ Ili i'ya i zuwai n matsa† cika ma ciga n yanka da kubari ku Kadyanshi ka Shinga a Roma i'ya gai la vi.

Ucira u uyan Kadyanshi ka Shinga

¹⁶ N pana uwono adama a Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi ka na ki wa, kpaci ucira u da Kashilā ka yankai manyan u wauwai uza da baci dem u pityanangi u da la vi, ili i'ya i bidyai aza a Yahuda ubana aza da bawu a'ari aza a Yahuda.† ¹⁷ Kadyanshi ka Shinga ki ka wenike t̄ tyoku da Kashilā ka gonukoi ama, a woko ama a maci n eyi: a asu u upityanangu u da tun a kagi-t̄ hal ubana a makorishi. Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai, "Uza da Kashilā ka gonukoi uza u maci† n eyi wa tsarā t̄ uma adama a da u wushuki n Kashilā." †

Ama gbā a nusa t̄

¹⁸ Kashilā uza da wari a zuba† wa wenike t̄ tyoku da wa pana upan, a asu u ukidāga ama ugana a unyushi u cingi n ikuna i cingi i'ya a yansai. A kangu t̄ ukuna u mayun n tsicingi tsu le. ¹⁹ Kashilā ka yan le t̄ mavura, adama a da a reve t̄ ili i'ya i gain ama a reve a ukuna u Kashilā mai, kpaci Kashilā ka wenike le t̄ i'ya gbā. ²⁰ Ama a ka wene ucira u Kashilā u da bawu wari n utyoku n a'eshi a le wa, kpam n ure u uyawunsa u ne u uwulukpi. Tun an Kashilā ka yain likimba, gbā ili i'ya u yain i wenike t̄ tyoku da wari. Adama a nala, ama a ka tsarā ure u kunyani wa. ²¹ Ko an a revei Kashilā, a 'yuwan yi t̄ unākā tsupige tyoku u Kashilā ka mayun, a 'yuwan yi kpam ucikpa. A unā u nala, aku uyawunsa u le u wokoi u gbani. Atakasuvu a utengeshi a le a shadangi n karimbi. ²² A da a'ā t̄ n ugboji, shegai a wokoi atengeshi. ²³ A lyaka Kashilā ka tsupige uza da wari n uma bawu utyoku kayala wa. Aku a gonoi a lyakai ameli a da a rotsoi ama aza da bawu a'ari n uma u da bawu wari n utyoku, nā nnu, nā nnama, n a'ali kayala.

²⁴ Adama a da a yansai ili i nala yi, Kashilā ka aṣākai ama a nala yi a karai ure u le. A yain gbā ili i'ya a ka ciga a yain, kpam maluwa ma cingi ma le ma zuwa le a yamgbana tsishankala tsu uwono n ikyamba i le. ²⁵ A 'yuwain ukuna u mayun u Kashilā aku a wushuki n kaban. A lyakai ili i'ya Kashilā ka yain kayala a unā u da a ka lyaka uza da u yain i'ya kayala. Aya uza da wa wusha icikpali hal ubana bawu utyoku. Ami.†

²⁶ An u wokoi a yain nala, aku Kashilā ka aṣākā le a tonoi maluwa ma uwono ma le. Aka a ka vakusu n atoku a le aka, kpam nala u gain u woko wa. ²⁷ Nala dem a'ali a yain. A aṣākai uciga uvakusu n aka, aku a wokoi n maluwa ma pige ma uyan tsugbani n a'ali. A yain ili i uwono n atoku a le, kpam ili i'ya i gitai n ele i'ya mavura adama a ili i utengeshi i'ya a yain.

²⁸ Ama a yawunsa an wari n kalen a tsarā ureve u mayun u Kashilā wa. Aku Kashilā ka lazai ka aṣākā le n atakasuvu a cingi a le, u aṣākā le a yain ili i'ya bawu i'ari i gain a yain. ²⁹ A shadangi n gbā icun i unyushi u cingi n tsicingi. A ka cigāka kaci ka le ili dem. A kovoi ama. A shadangi n malyon. A ka ciga mawunuka gbani gbani, n a shilākanāsi n atoku, a vurusai a'ene atoku.

Kain dem uyawunsa u le u ili i cingi u da a kaci ka ama. A yain ndyami. ³⁰ A nangasai a'ala a ama. A kovoi Kashilā. A wenike ama karinga wa. A yain aradi. A cikpalasai kaci ka le. A matsai a yain tsicingi a ire i savu. A nākā isheku i le karinga wa. ³¹ A'ā t̄ n utengeshi. A shadangusu kazuwamgbani ka le wa. A wenike ikuna i shinga ko asuvayali wa. ³² A reve t̄ mele† ma Kashilā ma dana t̄ uza da baci wari nala u gan t̄ u kuwa. Shegai nala u bishinka le a lyai kelime n uyan tsicingi tsu le wa. Hal gbam a wushunki aza roku a yain dem nala.

Afada a Kashilā

2 Gaawan ya rongo t̄ a udansa, "Ama a da va dansaka vi aza a cingi a da!" Shegai edā dem ama a cingi a da tyoku da a'ari, kpam i'ā n ili i'ya ya dana wa! I dana baci ama a cingi a da, kpam a ka kidāga le t̄ ugana, kaci ka de ka ya kidāga ugana, kpaci ili i te i'ya ya yansa. ² Tsu reve t̄ Kashilā ka yain derere an u kidagai aza da a ka yansa ili i nala yi ugana. ³ An wā i wenei unyushi u ama a na yi hal i kidāga le ugana, kpam edā dem nala ya yansa, nida ya wundya ya la a ukida u ugana u Kashilā? ⁴ I goro Kashilā an wari uza u shinga, kpam an bawu u yanka dā mavura kute-kute, ko adama ahankuri a ne? Mayun da ili i'ya i zuwai Kashilā kari uza u shinga ara de i'ya an wa ciga dā i kpatala† utuwa ara ne.

⁵ Shegai edā i ryagbaja t̄ kpam i 'yuwain ukpatala a asu u Kashilā. Wa zuwa dā t̄ i pana ikyamba cika kain ka wa wenike upan u ne kpam u yain afada dere. ⁶ Kashilā ka tsupa t̄ ya dem a ili i'ya u yain. ⁷ Wa nākā t̄ uma u da bawu wari n utyoku a asu u aza da a lyai kapala n uyan ili i shinga, aza da kpam a zama yi u nākā le tsupige, n icikpali, n uma u da bawu wari n utyoku. ⁸ Shegai wa tsungu t̄ upan u ne a asu u aza da a rongoi tsarā a nākā kaci ka le upana kayanyan koshi, kpam a 'yuwain unākā ukuna u mayun karinga, kpam a ka yansa ikuna i cingi maco. ⁹ Kashilā ka zuwa t̄ ya dem uza da wa yansa unyushi u cingi maco u pana ikyamba kpam u pana mbalā. Nala wa gitā t̄ ve a asu u aza a Yahuda, aku a asu u Awulawa. ¹⁰ Shegai wa nākā t̄ tsupige, n icikpali, nā ndishi n shinga a asu u uza da baci dem wa yansa ili i shinga. A asu u aza a Yahuda u da nala wa gitā, aku a asu u Awulawa. ¹¹ Nala Kashilā ka yanka ama gbā afada unā u te.

¹² A ka foro t̄ Awulawa a yan baci unyushi u cingi, ko an u wokoi a reve Mele ma Kashilā ka nākai Musa† wa. A ka foro t̄ aza a Yahuda a yan baci unyushi u cingi, kpaci a'ā t̄ n Mele mi. ¹³ Kashilā ka zuwa ama a woko ama a maci a kapala ka ne an a tonoi Mele wa. Shegai a ka woko t̄ nala a yan baci ili i'ya Mele ma danai a yain. ¹⁴ Ko an u wokoi Awulawa, aza da bawu a'ari n Mele, a dangasaka t̄ kaci ka le a toni ili i'ya Mele ma danai, a wenike t̄ a atakasuvu a le a reve t̄ ili i'ya i'ari dere n ili i'ya i'ari i cingi. ¹⁵ A wenike t̄ mele mi mā t̄ a asuvu a le, adama a da uyawunsa u le u tsu tonusuko le t̄ ili i'ya a ka yansa i'ā mai wa, ko kpam u tsu tonusuko le t̄ a ka yansa t̄ ili mai. ¹⁶ Gbā ili i na yi ya gitā t̄ a kain ka Kashilā ka yanka uyawunsa u ama u

† 1:17 Hab. 2:4; Gal. 3:11; K.Ib. 10:38.

da wari usokongi afada a asu u Yesu Kawauwi. Kadyanshi ka Shinga ka ma yansa kubari ku ka danai nala.

Aza a Yahuda n Mele

¹⁷ Uza u Yahuda da baci wari, n Mele ma vu pityanangi. Va yan ta aradi an wari a asuvu a ama a Kashila.
¹⁸ Vu reve ta ili i'ya wa ciga vu vu yain, vu reve ta kpmam ili i'ya i'ari derere, kpaci vu rotsongusu ta Mele mi.
¹⁹ Vu bidiga ta kaci ka vunu vu woko uza da wa rono arumba, vu bidigai kpmam kaci ka vunu vu woko katyashi ka aza da a'ari a asuvu a karimbi.
²⁰ Vu wenei yavu va wenike ta atengeshi ili i'ya i'ari dere, kpmam i wenishike aza da bawu a revei ili. Va ta n Mele mi, adama a nala vu wenei yavu vu reve ili dem, kpmam wari n ukuna u mayun gba.
²¹ Vu wenishike ta ama, ndya i zuwai bawu vu wenishikei kaci ka vunu? Vu tonusuko ta ama kotsu a yain uboki wa, shegai avu vu gonoi va boko.
²² Vu da u gan a yain tsishankala wa, shegai avu vu gonoi va yan tsa. Vu da u gan a lyaka ameli kayala wa, shegai va tsarasa ta ili i'ya i tsu uwa vu a ure u da bawu u gain a kuwa ku ameli a le.
²³ Vu yan ta aradi an wari n Mele, shegai vu zuwa ta ama a goroi Kashila, kpaci vu 'yuwain ma unaka karinga.
²⁴ Dere da tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Awulawa a tsu wishisa ta Kashila adama a de."[†]

²⁵ Uza u Yahuda da baci wari, kpmam va yan ili i'ya Mele ma danai vu yain, a kida vu baci kacombi,† u woko gbani wa. Shegai vu naka baci Mele mi karinga wa, dere da yavu a'ari a kida vu kacombi wa.
²⁶ A tsu kida Awulawa acombwa, shegai a yan baci ili i'ya Mele ma danai, Kashila ka wene le ta yavu a kida le ta acombwa.
²⁷ Kashila ka tuwa ta ka yanka aza a Yahuda afada, kpaci Awulawa n kaci ka le a naka ta Mele mi karinga. Va ta n Mele mi kpmam a kida vu ta kacombi, shegai vu 'yuwain unaka Mele mi karinga. Awulawa a naka ta Mele mi karinga, ko an u wokoi a kida le acombwa.

²⁸ Adama a da ama a revei an avu uza u Yahuda u da, kpmam a kida vu kacombi, nala u gonuko vu uza u Yahuda u mayun wa.
²⁹ Mayun tani, uza u Yahuda u mayun aya uza da katakasuvu ka ne kari dere n Kashila. Kpmam ukida u kacombi u mayun u da an a kida vu ikyamba wa, shegai usavada u katakasuvu u da, manyan ma Kulu ku Kashila ma la vi. Usavada u katakasuvu u nala vi, manyan ma Mele ma a korongi ma wa. Uacun u vuma u nala vi wa wusha ta icikpali a asu u Kashila, shegai a asu u ama wa.

3 Aza a Yahuda a'a n ili i roku i'ya ama da a buwai bawu a'ari n i'ya? Ndya i lobonoi a kida le baci acombwa? ² I lobono ta a ire ushani! Ure u kagita u da, Kashila ka wushunku ta aza a Yahuda n akani a ne.

³ Mayun da aza roku a le a wushuki n akani yi wa. Nala wa bishinka Kashila uyan ili i'ya u zuwamgbanai da? ⁴ Ko kenu! Ko ya dem u woko baci uza u kaban, Kashila ka ta pini uza u mayun. Tagarada u Kashila u dansa ta ukuna u ne,

† 2:24 Isha. 52:5; Izk. 36:22.

"Ili i'ya baci dem vu dansai, ya dem wa wene ta mayun da.

A'ayin a da a baci dem a banka vu a asu u afada, vu tsu lya ta kaci."^{††}

⁵ Aza roku a dana ta, "Tsu yan baci unyushi, nala u wenike ta a kateshe Kashila uza u maci da. Adama a nala tsu dana de la vi Kashila ka nusa ta u foro tsu baci." (N pana ta ama a danai nala.)
⁶ Shegai nala wari wa! Mayun da baci Kashila ka tsu yansa ili i shinga wa, wa fuda wa yanka likimba afada wa.
⁷ Uza roku u dana ta, "N yan baci kaban, kpmam kaban ka va ka wenikei ili i'ya Kashila ka danai mayun da kpmam ka naka yi tsupige, nida Kashila ka dana mpa uza u unyushi u cingi u da aku u yan mu mavura?"
⁸ Nala baci wari, ya fuda ta kpmam ya dana, "Asaka tsu lyai kapala n uyansa unyushi u cingi tsara u woko utsara u tsupige u Kashila." Ama roku a tonuko tsu ta kagbani a da ucun u uwenishike u nala vi u da tsa yansa. Shegai nala wari wa! Kashila ka yan le ta mavura a ili i'ya a yansai.

Uza u maci wa la wa

⁹ Dana da tsa ciga tsu dana atsu aza da tsari aza a Yahuda tsu la aza da a buwai da? Nala wa! Tsu wenike da de an unyushi u cingi wa tonon ama gba; wata, aza a Yahuda n Awulawa.
¹⁰ Tagarada u Kashila u tonuko tsu ta,

"Uza u maci wa la wa, ko uza u te.

¹¹ Uza u kakiri wa la wa.

Uza wa la wa zama Kashila wa.

¹² Gba le a kpatalaka de Kashila kucina.

Ya dem u woko de uza u gbani.

Uza wa la u yain ili i maci wa.

Ko uza u te."[‡]

¹³ "Kadyanshi ka le kasaun ka ukukpi.

Kadyanshi ka le ushadangi u da kari n kaban."

"Ili i'ya a dansai i'a ta tyoku u tsukonu tsu kali."^{‡‡}

¹⁴ "A tsu rongo ta uyansa unu u cingi u da wari akoni a de."^{‡‡‡}

¹⁵ "Ufobusi u da a'ari maco tsara a wuna ama.

¹⁶ A asu u da dem a banai a tsu tuko ta uwacinsa n upana u ikyamba.

¹⁷ A tsu yan ili i'ya ya zuwa ama a rongo na ndishi n shinga n atoku wa."^{‡‡‡}

¹⁸ "A tsu pana gbam uwonvo u Kashila wa."^{‡‡‡}

¹⁹ Tsu reve ta gai ili i'ya gba Mele ma danai, ma dana ta i'ya a kaci ka aza da Kashila ka nakai ma. Nala wari tsara ama gba a namba ili i udana, kpmam kotsu gba likimba u reve an wari a kere ka afada a Kashila.
²⁰ Uza wa fuda wa woko uza u maci n Kashila a asu u utono u Mele wa, kpaci manyan ma Mele ma la wa. Ili i'ya Mele ma tsu yan i'ya ma zuwa tsu tsu reve an tsu yain unyushi u cingi.

†† 3:4 Ishp. 51:4. ‡ 3:12 Ishp. 14:1-3; Ishp. 53:1-3. ‡‡ 3:13 Ishp. 5:9; Ishp. 140:3. ‡‡‡ 3:14 Ishp. 10:7. ‡‡‡‡ 3:17 Isha. 59:7-8. ‡‡‡‡‡ 3:18 Ishp. 36:1.

Uwoko uza u maci a asu u upityanangu

²¹ Shegai gogo-na Kashilā ka wenike t̄a ure u roku kau u ugonuko ama a woko ama a maci. Mele mi n ikorongi i ntsumate a yan t̄a kadyanshi ka ure u na vi, shegai a asu u unāka Mele ma Musa karingā da wa. ²² Kashilā ka gonuko t̄a ama a woko ama a maci a wushuku baci n Yesu Kawauwi u takpa le unyushi u cingi u le. Kpam gb̄a ama a ka tsarā t̄a uwauwa a asu u ure u te u na vi, ko an ya baci a'ari ko tani ndya baci a yain. ²³ Ya dem yan t̄a unyushi u cingi, kpam tsu gusa t̄a a tsupige tsu Kashilā. ²⁴ Shegai Kashilā ka gonuko le t̄a a wokoi dere a asu u ukuna u shinga u ne u da u nekei gbani. U yan t̄a nala vi a asu u Yesu Kawauwi, uza da u wutukp̄a tsu u takpai unyushi u cingi u tsunu. ²⁵ Kpaci Kashilā ka neke t̄a Yesu Kawauwi tsarā u takpa mavura ma unyushi u cingi u ama tsarā Kashilā ka pana kpam upan u le wa. Kashilā ka gonuko t̄a ama a woko dere a wushuku baci Kawauwi ka wotsongi mpasa n ne, an u nekei uma u ne ufarakpat̄ adama a le. Kashilā uza u ahankuri da kpam u tsu yansa t̄a uku-na dere. Nala wari caupa, an bawu u tsu yan ama mavura adama a unyushi u cingi u le. ²⁶ Kpam Kashilā ka neke t̄a Yesu tsarā u wenike an u yain ili i'ya i'ari dere. Gogo-na u gonuko de aza a unyushi u cingi a woko dere a kapala ka ne adama a da a wushuki n Yesu.

²⁷ Nala baci, nte kalen ka aradi a tsunu? Nte tani kari! An Kashilā ka wusha tsu, adama a ili i shinga i'ya tsu yain da wa. Adama a upityanangu u tsunu u da. ²⁸ Kashilā ka gonuko tsu t̄a tsu wokoi dere a kapala ka ne adama a da tsu wushuki, shegai adama a da tsu tonoi Mele mi u da wa. ²⁹ Kashilā ka adama a aza a Yahuda koshi da? A'a! Kashilā ka t̄a dem adama a Awulawa. Mayun, ka Awulawa ka dem. ³⁰ Kashilā ka te ka koshi, kpam ure u te u da koshi u da u tsu wusha ama. U tsu gonuko t̄a ama a woko dere a kapala ka ne a wushuku baci n eyi. U woko she aza a Yahuda ko Awulawa wa. ³¹ Gogo-na an tsu tsarai upityanangu, tsu vutala Mele mi da? Ko kenu! Upityanangu u da u zuwa tsu tsu woko ili i'ya Mele mi ma ciga tsu tsu woko mayun.

Upityanangu u Ibrahi

4 Nda tsa dana makoshi ma cau ma tsunu Ibrahit ma rotsongusi a ukuna u upityanangu? ² Kashilā ka gonuko yi baci u wokoi dere adama a ili i'ya u yain, wa tsarā t̄a ili i'ya wa yan aradi n i'ya, shegai ure u Kashilā wa adama a uyan ili wa. ³ Tagarada u Kashilā u dana t̄a, "Ibrahi wushuku t̄a n Kashilā, adama a nala Kashilā ka gonuko yi t̄a u woko vuma u maci." † ⁴ Vuma u yan baci manyan, u kana t̄a a tsupa yi adama a ili i'ya u yain. Katsupi ka malen ma manyan ka nala ki kune ku gbani wa. ⁵ Shegai va zuwa Kashilā ka gonuko vu vu woko dere adama a ili i'ya vu yain wa. Kashilā ka wusha t̄a aza a unyushi u cingi adama a da

a pityanangi n eyi. ⁶ Dawuda dana t̄a dem nala an u yain kadyanshi ka ipeli i vuma da Kashilā ka wushai tyoku u vuma u maci, ko an u wokoi uwoko u maci u nala vi adama a ili i'ya vuma u nala vi u yain da wa:

⁷ "Ama a da a yain ili i cingi i'ya Kashilā ka cimbusai, a yan t̄a ipeli i mayun.

Kashilā ka takpa le de unyushi u cingi u le.

⁸ Ama a nala yi a pele t̄a,

aza da Magono ma Zuba bawu ma ciba unyushi u cingi u le." ††

⁹ Ipeli i'ya Dawuda yain kadyanshi ki ya aza da a kidai acombi a da koshi? Nala wa, ko kenu! Ya aza da bawu a kidai acombi a da dem. Kpaci tsu dana de ili i'ya Tagarada u Kashilā u danai, "Ibrahi wushuku t̄a n Kashilā, adama a nala Kashilā ka gonuko yi t̄a u woko vuma u maci." ¹⁰ Nida na vi gitai? Kashilā ka wusha Ibrahi kahu a kida yi kacombi da ko cina a kida yi de? Kahu a kida yi kacombi da Kashilā ka wusha yi. ¹¹ Ukida u kacombi iryoci i'ya an Ibrahi wari n upityanangu kpam Kashilā ka wushuku de n eyi, aku u gonuko yi u woko vuma u maci, tun kahu a kida yi kacombi. Adama a nala Ibrahi aya asheku a aza da a'ari n upityanangu bawu a kidai acombi. A woko t̄a derere n Kashilā adama a da a'ari n upityanangu. ¹² Ibrahi kpam aya dem asheku a aza da a kidai acombi, a'ari baci gai n ucun u pityanangu u da Ibrahi wari n u da tun kahu a kida yi kacombi.

Kazuwamgbani a asu u upityanangu

¹³ Kashilā ka yankai Ibrahi na mmuku n tsikaya n ne kazuwamgbani u da wa naka le t̄a likimba. U yan nala adama a da Ibrahi nakai Mele karinga wa, shegai upityanangu u ne n eyi u da u zuwai u wusha yi. ¹⁴ Ama a ka wusha baci ili i'ya Kashilā ka zuwamgbani a asu u utono Mele, upityanangu u woko de la vi u gbani. Kpam kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai Ibrahi ka woko dem la vi de ka gbani. ¹⁵ Kashilā ka tsu pana t̄a upan u ama a kpada baci utono Mele. A da baci mele mari la wa, vuma wari wa kodo ma wa.

¹⁶ Adama a nala ama a wusha t̄a kazuwamgbani ka Kashilā an a wushuki. U neke t̄a ili i'ya u zuwamgbani vi gbani, kpam mayun a wusha t̄a u da. A tono baci Mele ma aza a Yahuda, ko kpam a tono baci ma wa, a ka wusha t̄a u da a'ari baci n upityanangu tyoku u Ibrahi. Kpaci Ibrahi aya asheku a aza da a wushuki gb̄a. ¹⁷ Tyoku da Tagarada u Kashilā u danai an Kashilā ka tonokoi Ibrahi, "N gonuko vu t̄a asheku a uyamba ushani." † Kazuwamgbani ka na ki a yanka t̄a ka Ibrahi adama a da u wushuki n Kashilā, uza da u tsu yangasa akushe a gono n uma, kpam u zuwai ili i savu i wutai a asu u da bawu ili i'ari.

¹⁸ An Kashilā ka yankai Ibrahi kazuwamgbani wa woko asheku a uyamba ushani, Ibrahi wushuku t̄a n eyi. Kashilā ka dana t̄a kpam, "Mmuku n tsikaya n vunu ma yan t̄a ushani, tyoku u atala," †† ko an u wokoi ucun u kazuwamgbani ka nala yavu ka woko mayun wa!

¹⁹ Aku Ibrahi lyai kapala n uwushuku, ko an u wokoi u

† 4:3 Kag. 15:6.

†† 4:8 Ishp. 32:1-2. ‡ 4:17 Kag. 17:5. †† 4:18 Kag. 15:5.

yan de evu n ayen amangatawun (100) kpam u kutsa de da wa woko asheku. Uka u ne Saratu dem u yan de mamici kpam u matsa wa. ²⁰ Ibirahi yan malala ma Kashila ka kpadu uyan ili i'ya u zuwamgbani wa, kpam u asaka uwushukusu wa. Upityanangu u ne u shadangu yi n ucira, aku u nakai Kashila tsupige. ²¹ U wushuku ta mayun an Kashila ka fuda ka shadangu ili i'ya u yain kazuwamgbani. ²² Adama a upityanangu u Ibirahi, "Kashila ka gonuko yi ta u woko vuma u maci." ²³ An Tagarada u Kashila u danai, "Kashila ka gonuko yi ta u woko vuma u maci," Ibirahi da koshi a koronki u da wa. ²⁴ A koronku tsu ta dem nala, tsara a tonuko tsu Kashila ka gonuko tsu ta dem ama a maci tsu wushuku baci n eyi, uza da u yangasa Yesu Asheku a tsunu a ukpa. ²⁵ Kashila ka neke ta Yesu u kuwa adama a unyushi u cingi u tsunu, kpam u yangasa yi ta n uma, tsara Kashila ka gonuko tsu tsu woko dere.

Upityanangu u tuko ta mazanga

5 Kashila ka gonuko tsu ta tsu wokoi dere ubana a asu u ne adama a upityanangu u tsunu. Gogo-na tsa ta na ndishi n shinga n Kashila adama a ili i'ya Yesu Kawauwi Asheku a tsunu a yanka tsu. ² U yanka tsu ta ure tsara tsu uwa a tsishinga tsu Kashila adama a da tsu wushuki n Kawauwi. Kpam tsu yan ta mazanga adama a da tsari n kapashi a tsupige tsu Kashila.

³ Nala gbam koshi wa, tsa ta dem n mazanga an tsari a kadambula, adama a da tsu reve ta kadambula ka nala ki ka zuwa tsu ta akawunki. ⁴ An tsu rotsongusi tyoku da tsa kawunku, aku Kashila ka wushunku tsu. Adama a nala a da gogo-na tsari n uzuwa u uma. ⁵ Tsa baci n uzuwa u uma ucun u na, a ka varangu tsu a iyamba wa. Gba ili i na yi i gitā ta adama a da Kashila ka naka tsu Kulu Keri,† uza da u shadangi atakasuvu a tsunu n uciga u ne.

⁶ Kawauwi ka kuwa ta adama a tsunu a'ayin a da bawu tsa fuda tsa banga kaci ka tsunu, ko an u wokoi aza a unyushi u cingi a da tsari. ⁷ U wuyana ta cika uza roku u kuwa tsara u wauwa uma u uza roku u da wa tonon Mele. Shegai gaawan wa tuwa ta u kuwa tsara u wauwa uma u uza da u tsu yansa atoku ikuna i shinga maco. ⁸ Shegai Kashila ka wenike tsu uciga u pige an u sukunku tsu Kawauwi u kuwa adama a tsunu cina tsu buwai ve aza a unyushi u cingi.

⁹ Gogo-na Kashila ka gonuko tsu de tsu wokoi dere a asu u ne adama a mpasa n Kawauwi, adama a nala tsu reve ta maken ma la wa, wa wauwa tsu ta a asuvu a upan u Kashila. ¹⁰ Tun cina tsu buwai ve atokulalu a Kashila da eyi kaci ka ne u gonuko tsu aje a ne, cinda Maku ma ne ma kuwai adama a tsunu. Gogo-na cinda tsu wokoi aje a Kashila, tsu reve ta an mayun da wa wauwa tsu a asu u uma u Maku ma ne. ¹¹ Nala gbam koshi wa, tsa ta n mazanga adama a ili i'ya Kashila ka yanka tsu a asu u Yesu Kawauwi, uza da u gonuko tsu aje a Kashila.

Adamu n Kawauwi

¹² Unyushi u cingi u uwa ta a likimba adama a ili i'ya vuma u te u yain, kpam unyushi u tuwa ta kabolo n ukpa. Ili i'ya i zuwai u kana ya dem she u kuwa i'ya gai la vi, kpaci ya dem yan ta unyushi u cingi. ¹³ Unyushi u cingi wa ta pini a likimba tun kahu Kashila ka naka Mele. A'ayin a nala yi Kashila ka tsu cibusa unyushi wa, kpaci Mele mari pini wa. ¹⁴ Shegai a'ayin a Adamu ubana a a'ayin a Musa ama a kuwusa ta, ko an u wokoi a tsu 'yuwan ili i'ya Kashila ka tsu tonuko le a yain wa, tyoku u Adamu.

A ure u roku, Adamu wa ta yavu Kawauwi uza da u tuwai a kucinga. ¹⁵ Shegai ama a re a le yi unu u te u da a'ari wa, kpaci kune ku Kashila ka yanka tsu gbani ka tyoku u unyushi u cingi u Adamu wa. Mayun da an ama ushani a kuwai adama a unyushi u vuma u te u nala vi. Shegai ukuna u shinga u Kashila u la ta tsupige, kpam nala ama ushani a tsara ta kune ku Kashila ki; wata, uma u da la vi a asu u ukuna u shinga u vuma u te u nala vi, Yesu Kawauwi. ¹⁶ Ili i'ya uza wa tsara a asu u kune ku Kashila ki i'a ta kau n ili i'ya uza wa tsara a asu u unyushi u cingi u vuma u te u nala vi. An Adamu yain unyushi u cingi u nala vi, Kashila ka yan ta afada, u yain kpam mavura. Shegai u gonuko tsu ta tsu wokoi dere a asu u kune ku shinga ku ne, ko an u wokoi tsu yain unyushi ushani. ¹⁷ Unyushi u cingi u vuma u te u na vi; wata, Adamu, u zuwa ta ukpa wa lya tsugono tsu tsunu. Shegai ili i'ya Yesu Kawauwi u yain i la ta ili i nala yi. Kashila ka yanka tsu ta ili i shinga ushani, kpaci u wushuku ta n atsu adama a Yesu. Adama a nala tsa tsara ta uma kpam tsu lyai tsugono tsu ukpa.

¹⁸ Unyushi u te u Adamu vi u tuko ta ama gba mavura ma ukpa. Nala kpam, ili i te i maci i'ya Kawauwi ka yain vi i gonuko ta ama gba a woko dere a asu u Kashila. Kpam u tuko ta ama gba uma u mayun. ¹⁹ Unyushi u vuma u te u nala vi ubana a asu u Kashila, u zuwa ta ama ushani a wokoi aza a unyushi u cingi. Shegai Yesu panaka ta Kashila kpam u zuwai Kashila ka wushi ama ushani.

²⁰ Kashila ka naka ta Mele tsara ama a wene tyoku da caupa a'ari aza a unyushi u cingi. Shegai an ama yi a'ari a udokusu unyushi vi, aku Kashila ka doki ka yansa le ikuna i shinga. ²¹ Unyushi u cingi u lya ta tsugono tsu ama gba hal u tuko le ukpa. Nala dem gogo-na, ukuna u shinga u Kashila wa lya tsugono, kpam u wushuku ta n atsu adama a Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. Kpam nala u tuko tsu ta uma bawu utyoku.

Unyushi u cingi wa n ucira wa

6 Nda tsa dana? Tsu lyai kapala n uyansa unyushi u cingi da, tsara Kashila ka lyai kapala n u yansa tsu ikuna i shinga i ne? ² A'a, ko kenu! A ukuna u unyushi u cingi u da baci, atsu akushe a da, nida tsa lya kapala n uyansa unyushi u cingi? ³ I asansa an gba

tsunu tsu wokoi ili i te n Kawauwi an a ulyubugut tsu? An a lyubugu tsu, tsu kuwā tā tyoku da u kuwāi. ⁴ An a lyubugu tsu, u woko tā yavu n Kawauwi ka a cidangu tsu, kpaci tsu kuwā tā n eyi. Tata yanka tā tsupige n ucira u ne manyan u 'yangasai Kawauwi a ukpā. Nala dem wa zuwa tsu tsu rongu uma u savu.

⁵ Cinda tsu bolomgbonoi n Kawauwi a asu u ukpā u ne, Kashilā ka zuwa tsu tā tsu doku tsu 'yangā n uma tyoku da a 'yangasai Kawauwi. ⁶ Tsu reve tā a wuna tsu tā tyoku da tsari caupa a mawandamgbaniṭ kabolo n Yesu, tsarā unyushi u cingi u namba ucira a uma u tsunu. Kashilā ka yan tā nala, tsarā ikyamba i unyushi i cingi i tsunu i lyai kapala n uwoko agbashi a unyushi u cingi wa. ⁷ Nala wari kpaci a'ayin a da baci dem ama a kuwāi a woko de yaa, unyushi u cingi wā kpam n ucira a kaci ka le wa.

⁸ Tsu kuwā baci n Kawauwi, tsu reve tā tsa yan tā uma n eyi. ⁹ A 'yangasā tā Kawauwi a ukpā, adama a nala tsu reve tā wa doku wa kuwā wa. Ukpā wā kpam n ucira a kaci ka ne gogo-na wa. ¹⁰ An Kawauwi ka kuwāi, kuten ka u kuwāi tsarā u lyai kaci ka unyushi u cingi, kpam u kanā u doku u kuwā wa. Gogo-na wā tā n uma u savu, kpam uma u savu u ne vi wā tā a asu u Kashilā. ¹¹ Nala dem, u gan tā vu wene kaci ka vunu yavu kakushe ka wari a asu u unyushi u cingi, kpam wari n uma n Kashilā a asu u Yesu Kawauwi.

¹² Adama a nala kotsu vu asakā unyushi u cingi u toni n uma u vunu pini na a likimba wa. Vu toni kpam ili i cingi i'ya va ciga vu yain wa. ¹³ Kotsu i asakā kapashi ka ikyamba ka de ka te ka woko ili i uyanka tsicingi tsarā i yain unyushi u cingi wa. Shegai da ya yan nala, nakai kaci ka de kabala a asu u Kashilā, kpaci icun i ama da a kuwāi da i'ari, shegai gogo-na Kashilā ka gonuko da aza a uma. Nakai ikyamba i de kabala a asu u Kashilā tsarā i yain ili i'ya i'ari dere kpam ya tuko tsupige a asu u Kashilā. ¹⁴ Unyushi u cingi u buwa kpam uwoko uza-pige u vunu wa. Tsishinga tsu Kashilā tsa tsa lya tsugono a kaci ka vunu, shegai Mele wa.

Agbashi a da panakai Kashilā

¹⁵ An u wokoi tsishinga tsu Kashilā tsa tsa lya tsugono a kaci ka tsunu, shegai Mele wa, nala nakā tsu ucira u uyansa unyushi ucingi da? Nala wari wa, ko kenu. ¹⁶ I reve tā mayun da, ili i'ya baci dem i dangasai ya panaka i woko de uzapige u de. Ya fuda tā ya dangasa unyushi u cingi u da wa tono n uza ubana a ukpā, ko kpam i dangasa upanaka Kashilā aku i woko aza a maci. ¹⁷ Tun caupa, edā agbashi a unyushi u cingi a da. Shegai n cikpa tā Kashilā an i shamgbai ya panaka uwenishike u da i wushai ara vā. ¹⁸ Kashilā ka surukpa da de a ucira u unyushi u cingi, kpam i woko de agbashi a Kashilā tsarā i yain ili i'ya i'ari i maci.

¹⁹ Dansa da n dansai n iryoci i na yi tsarā i kanā ili i'ya ma tono n maloko. Tun caupa, i'ari i asakā tā kaci ka de i woko agbashi a unyushi u cingi n tsicingi. Gogo-na u kanā tā i dangasa i woko agbashi a ukuna u maci tsarā i woko uwulukpi.

²⁰ Tun caupa, an i'ari agbashi a unyushi u cingi, i dambula n uyan ili i'ya i'ari i maci wa. ²¹ Katsupi ka eni ka i tsarāi a'ayin a da i'ari ya yansa ili i cingi i'ya ya pana i'ya uwono gogo-na vi? Ili i na yi ukpā u da koshi i tsu tuko. ²² Shegai gogo-na Kashilā ka surukpa da de a ucira u unyushi u cingi, kpam i woko de agbashi a Kashilā. Gogo-na she i yain ili i'ya ya tuko ndishi ma uwulukpi kpam i tuko uma u da bawu wari n utyoku. ²³ Katsupi ka unyushi u cingi ukpā u da, shegai Kashilā ka nakā tsu tā uma u da bawu wari n utyoku gbani a asu Yesu Kawauwi Asheku a tsunu.

Iryoci i iyolo

7 Ama a vā, gbā de i reve tā mele. Adama a nala i reve tā mayun da mele mi ma tsu lya tā tsugono tsu ama a'ayin a da baci a'ari n uma koshi. ² Tyoku u na, uka u yan baci iyolo, mele ma tsu sira yi tā a asu u vali u ne a'ayin a da wari n uma. Shegai vali vi u kuwā baci, mele ma iyolo ma sira yi kpam wa. ³ U bana baci vali roku iyolo bawu kotso vali u ne vi u kuwāi, mele ma dana tā u yan tā tsishankala. Shegai vali u ne u kuwā baci, wā tā usurukpi a mele ma iyolo, kpam u yan tsishankala wa, ko u bana baci vali roku iyolo.

⁴ Ama a vā, nala wari n adā. Mele ma buwa kpam ulya tsugono a kaci ka de wa, kpaci i kuwā tā a ucira u ne an i kuwāi n Kawauwi a mawandamgbani. Kpam gogo-na a bolomgbono da de n uza da a 'yangasai a ukpā tsarā tsu gbashika Kashilā. ⁵ Tun caupa, kapashi ka uma u tsunu ka kari n unyushi vi ka ka lya tsugono a kaci ka tsunu. Mele mi ma ma zuwa tsu tsu yain n maluwa ma uyan ili i unyushi i'ya ya lya tsugono a ikyamba i tsunu. Kpam adama a nala, gbā ili i'ya dem tsu yain ukpā u da i tsu zuwa tsu. ⁶ Shegai Mele mi ma buwa kpam ulya tsugono a kaci ka tsunu wa. Tsā tā tyoku u akushe, kpam Mele mi ma tsarā ucira a kaci ka tsunu wa. Gogo-na tsa gbashika tā Kashilā a ure u savu a asu u upanaka Kulu Keri, shegai a ure u cau u da tsu panakai Mele ma a korongi wa.

Mele n unyushi u cingi

⁷ Ya wundya yavu n dana Mele unyushi u cingi u da? Nala wa ko kenu. Mele ma ma zuwa mu n reve ili i'ya a tsu isa unyushi. Tyoku u na, mari ma reve kalen ka uciga ili i'ya i'ari i uza roku wa, shegai Mele mi ma tonuko mu kotsu n yain i'ya wa. ⁸ An unyushi u tsarāi ucira a asu u Mele mi, da u zuwa mu n yain n maluwa ma uciga ili i'ya i'ari i uza roku. A da baci Mele mari la wa, unyushi wari wa tsarā ucira u nala vi wa. ⁹ Mari n dambula n ili i roku wa kahu n reve ili i'ya Mele ma danai n yain. Shegai an n revei i'ya, aku n revei n nusa tā kpam mpa uza u unyushi u cingi da uza da wa tuwā u kuwā. ¹⁰ Mele ma na mi mari ma gan tā ma zuwa mu n yain n uma, a unā u da ma zuwa mu n kuwā.

¹¹ Unyushi u cingi u tsarā tā ure u da wa lapanaṣa mu, aku u yain manyan n Mele mi tsarā u wuna mu. ¹² Adama a nala, Mele mi n kaci ka ne n idani i ne i'ya Kashilā ka nakai, a dana tā ili i'ya i'ari derere, kpam a

ɓaŋga t̄a ama. ¹³ Dana ɗa ma dana an ili i'ya i'ari i shinga ya zuwa mu ukpa? Nala wa, ko kenu! Unyushi u cingi u ɗa u bidyai ili i'ya i'ari i shinga u yain manyan n i'ya u tukoi ukpa u va. Nala u git̄a t̄a tsara n wene tyoku ɗa unyushi u cingi wari mayun. Ili i'ya i zuwai mele n udani a'ari la i'ya, tsara u wenike an unyushi u cingi wari n tsicingi.

Kumodu ka ukpaɗa u uyan unyushi

¹⁴ Tsu reve t̄a Mele ma wutaɗi a asu u Kashila kpm ma lobono t̄a. Shegai mpa vuma ɗa koshi, adama a nala, unyushi u cingi u lya t̄a tsugono a kaci ka va yavu mpa kagbashi ka ne ka. ¹⁵ N reve ili i'ya i tsu zuwa n yansa ili i'ya ma yansa wa. N tsu ciga t̄a n yansa ili i'ya i'ari derere, shegai n tsu yansa i'ya wa. Aku n gono n yansa ili i'ya n kovoi. ¹⁶ N reve t̄a ili i'ya ma yansa i gan wa, kpm nala u wenike t̄a n wushuku t̄a an Mele mari derere. ¹⁷ Adama a nala, mpa ma yansa ili i cingi i nala yi wa. Unyushi u cingi u ɗa wari a asuvu a va u ɗa wa yansa i'ya. ¹⁸ Kapashi ka va ka kari ka cau ka unyushi vi ka asaka mu n yain ili i shinga wa. Ko ma ciga baci n yain ili i'ya i'ari dere, n tsu fuda wa. ¹⁹ Ma ciga baci n yain ili i shinga, n tsu yan wa. Kpm n matsa baci tsara n kpaɗa uyan unyushi u cingi, aku n gono n yain u ɗa. ²⁰ Shegai ma yansa baci ili i'ya bawu ma ciga n yain, mpa ma yan i'ya mayun wa. Unyushi u cingi u ɗa wari a asuvu a va u ɗa wa yansa i'ya.

²¹ Ili i'ya n wenei a uma u va i'ya na: a'ayin a ɗa baci ma ciga n yain ili i shinga aku n cina kaci ka va ili i cingi i'ya ma yan. ²² Katakasuvu ka va ka zangan̄a t̄a adama a Mele ma ma wutaɗi a asu u Kashila. ²³ Shegai ko nte wa a asuvu a va n cina t̄a ili i roku i'ya ya shilakan̄a n ili i'ya katakasuvu ka va ka ciga uyan. Pini nala, u gonuko mu kagbashi ka unyushi u cingi u ɗa wa lya tsugono a ili i'ya ma yansa gba. ²⁴ Adama a nala, asuvu a va a vaku wa! Ya wa wusa mu a ikyamba i na i'ya ya zuwa mu ukpa? ²⁵ N cikpa t̄a Kashila adama a ɗa Yesu Kawauwi, aya uza ɗa wa wauwa mu.

Ma t̄a tyoku u na: a katakasuvu ka va, n tsu ciga t̄a n toni Mele ma Kashila, shegai kapashi ka va ka ka tsu ciga ka yain unyushi u cingi, ka gonuko mu kagbashi ka unyushi.

Asaka Kulu Keri ku lyai tsugono

8 Adama a nala, ama ɗa a'ari aza a Yesu Kawauwi, Kashila ka yanka le afada ko kpm u kidaga le uguna wa. ² Kulu Keri, uza ɗa u tsu nakasa uma u ɗa u wutaɗi a asu Yesu Kawauwi, u wutukpa mu ɗe asuvu a ucira u unyushi u cingi u ɗa wa tono n ukpa. ³ Mele ma Musa ma n ucira u ɗa ma wauwa tsu wa, kpaci gba tsunu aza a unyushi u cingi a ɗa. Shegai Kashila ka yain ili i'ya bawu Mele ma fuda ma yan. U suki Maku ma ne a likimba n ikyamba tyoku i tsunu, shegai i tsunu i'a t̄a n unyushi u cingi. Kashila ka wacinsai tsugono tsu unyushi u cingi tsa tsa lya tsugono a kaci ka tsunu a asu u unaka Maku ma ne tyoku u udarakpa u unyushi u cingi u tsunu. ⁴ Yan ɗa u yain nala, tsara tsu

yain gba ili i'ya Mele ma danai a'ayin a ɗa baci tsu panakai Kulu Keri, n u ɗa tsa yan ili i'ya atsu tsa ciga n kaci ka tsunu.

⁵ A'ayin a ɗa baci ama a asakai ili i'ya a lai n uciga i lyai tsugono tsu le, ili i unyushi u cingi i'ya a tsu rongo uyawunsa maco. Shegai aza ɗa a asakai Kulu Keri ku lyai tsugono a kaci ka le, ili i'ya ya zuwa Kulu Keri ku pana kayanyan i'ya a tsu rongo uyawunsa maco.

⁶ Maluwa ma uyan unyushi u cingi u vuma ma lya baci tsugono tsu ne, wa kuwa t̄a. Shegai Kulu Keri ku lya baci tsugono a kaci ka ne, wa tsara t̄a uma na ndishi n shinga. ⁷ Maluwa ma ili i vuma ma lya yi baci tsugono, n Kashila ka wa shilakan̄a maco. U tsu tono ili i'ya Kashila ka danai u yain wa. Mayun tani u tsu fuda u yain nala wa. ⁸ Aza ɗa a asakai ili i unyushi u cingi i'ya a ka ciga ya lya tsugono a kaci ka le, a ka fuda a ka yan ili i'ya Kashila ka pana kayanyan wa.

⁹ Shegai eda i asaka uciga u uyan unyushi u cingi u ɗe wa lya tsugono a kaci ka ɗe wa. Kulu Keri ka t̄a a asuvu a ɗe mayun, kpm ka ka lya tsugono a kaci ka ɗe. (Kpm ko ya baci bawu wari n Kulu ku Kawauwi a asuvu a ne, eyi katonif ka wa.) ¹⁰ Ikyamba i ɗe ya kuwa t̄a adama unyushi u cingi. Shegai Kawauwi ka baci asuvu a ɗe, she Kulu ku naka ɗa uma, kpaci Kawauwi ka ka zuwai i woko ama a maci asu u Kashila. ¹¹ Kulu ku Kashila, uza ɗa 'yangasai Yesu a ukpa, ka kari a asuvu a ɗe. Tsu reve t̄a Kashila ka 'yangasai Yesu Kawauwi a ukpa, kpm nala dem Kashila ka zuwa ikyamba i ɗe i'ya ya kuwa i yain uma a asu u Kulu ku ne ka kari a asuvu a ɗe yi.

¹² Adama a nala ama a va, u kana t̄a tsu rongo tyoku ɗa Kulu ku Kashila ku tonuko tsu. U gan tsu rongoi tyoku ɗa u luwa tsu wa, kpaci atsu aza a unyushi u cingi a ɗa. ¹³ Kpaci i lya baci kapala n utono maluwa ma unyushi u cingi u ɗe, ya kuwa t̄a. Shegai i asaka baci Kulu ku banga ɗa i asakai uyansa ili i cingi, ya tsara t̄a uma u mayun. ¹⁴ Mmuku n Kashila n mayun alya aza ɗa a asakai Kulu ku Kashila ka tono n ele. ¹⁵ Kpaci Kulu ka Kashila ka naka ɗa ka gonuko ɗa agbashi wa, kpm ka zuwa ɗa upana uwonvo wa. Shegai Kulu ki ku gono ku gonuko ɗa mmuku n Kashila, kpm ka ku tsu naka tsu ucira tsara tsu isa Kashila, "Tata! Tata u tsunu!"

¹⁶ Kulu ku Kashila ku bolomgono t̄a n kulu ku tsunu, tsara ku wenike mayun ɗa tsari mmuku n Kashila.

¹⁷ Adama a nala, tsa wusha t̄a ili i'ya Kashila ka banaka ama a ne. Nala dem gba ili i'ya Kashila ka nakai Maku ma ne, Kawauwi, i woko dem i tsunu. Shegai tsa ciga baci tsu tsara tsupige tyoku ɗa Kawauwi ka tsara, u kana t̄a tsu soi mavura tyoku ɗa u soi.

Tsupige tsa tsa tuwa

¹⁸ A'ayin a ɗa baci dem tsu cibai n tsupige tsa wa tuwa wa naka tsu a kapala, mavura ma tsa so gogo-na ili i roku i'ya wa. ¹⁹ Gba ili i'ya Kashila ka yain i'a t̄a a umatsi a uvana a'ayin a ɗa Kashila ka wenike a kateshe ama ɗa a'ari mmuku n ne n mayun. ²⁰ Kashila ka ka zuwai gba ili i'ya u yain i woko i unu u cingi. Ili i'ya u yain i'ya i wushuki i woko nala wa, shegai Kashila

ka ka zuwai i'ya nala. ²¹ Gbā n nala, Kashilā ka tuwā t̄a ka wutukpā ili i'ya u yain kotsu i shama wa, kpam dem tsarā i woko yaa n tsupige kabolo nā mmuku n Kashilā.

²² Kpaci tsu reve t̄a hal utuwā gogo-na gbā ili i'ya Kashilā ka yain i'ā t̄a a ma'ika yavu uka u ilimaci. ²³ Ko ātsu dem Atoni tsa ika t̄a adama a mbālā, ko an u wokoi tsari n Kulu Keri, uza da wari kune ku kagitā ku Kashilā. Ātsu dem umātsi u da tsari a uvana kain ka nala ki ka Kashilā ka wusha tsu tyoku u mmuku n ne, aku u zuwa ikyamba i tsunu i woko n utsarā u kaci. ²⁴ A'ari a wauwa tsu de, kpam tsā t̄a n uzuwa u uma u na vi. Shegai tsu wene baci ili i'ya tsu zuwukai uma vi, u woko kpam uzuwa u uma wa. Ama a tsu zuwa uma a ili i'ya a tsarāi wa. ²⁵ Shegai tsa zuwa t̄a uma a ili i'ya bawu kotsu tsu tsarāi, kpam tsa vana i'ya n ahankuri.

²⁶ Nala dem Kulu ka bāngā tsu, ātsu a aza da tsari bawu ucira. Tsu reve uyan kavasu tyoku da u gain tsu yain wa. Shegai Kulu n kaci ka ne ka ku tsu yansāka ama a ne kadyanshi a asu u Kashilā, hal gbām wa folusuko tsu Kashilā n ma'ika ma ma lai ili i'ya vuma wa fudā wa dana. ²⁷ Kashilā ka wene t̄a ili i'ya i'ari a atakasuvu a ama. Kpam u reve t̄a ili i'ya i'ari a katakasuvu ka Kulu, kpaci Kulu ku tsu yansāka t̄a ama a ne kadyanshi a asu u Kashilā dere tyoku da Kashilā ka cigāka le.

²⁸ Kpam tsu reve t̄a Kashilā ka ka zuwusa ili dem i yain manyan kabolo, tsarā u tuko ukuna u shinga u ne a asu u ama da a ka ciga yi. Alya ama da u isai, kpaci nala u fobusoi u yain u da. ²⁹ Kashilā ka reve le t̄a kahu u yain likimba, kpam u dangasa le tsarā a woko tyoku u Maku ma ne, tsarā Yesu woko Maku ma kagitā kpam u tsarā a'angu ushani. ³⁰ An u dangasa le, aku u isā le a tuwā ara ne. An u isā le, u gonuko le a woko dere n eyi, aku u yanka le kazuwamgbani ka tsupige tsu ne.

Uciga u Kashilā

³¹ Nda tsa dana adama a ili i na yi gbā? Kashilā ka baci n ātsu, ya wa yan tsilala n ātsu? ³² Eyi uza da bawu u bishinkai Maku ma ne shegai u neke yi adama a tsunu gbā. Cinda u nākā tsu Yesu, mayun da wa nākā tsu gbā ili gbani. ³³ Ya wa takpa ama da Kashilā ka dangasai ukuna? Uza wā la wa, kpaci Kashilā ka ka gonuko le a woko dere. ³⁴ Ya wa kidāga ama a Kashilā ugana? Uza wā la wa, kpaci Yesu Kawauwi u kuwā t̄a, shegai a 'yangasā yi t̄a a ukpā, kpam gogo-na wā t̄a a kukere ku ulyaki ku Kashilā wa foluko tsu. ³⁵ Ili i'ā la ya pece tsu a uciga u da Kawauwi ka ciga tsu wa, ko kadambula, ko tsu so baci mavura. Ko ama a ka foro tsu baci, nala wa pece tsu n uciga u Kawauwi wa. Ko tsu namba baci ili i'ya tsa lya, ko kpam tsu nambai ili i'ya tsa uka, gbā nala wa pece tsu n uciga vi wa. Ko ama a nākā tsu baci uwonvo ko kpam a wuna tsu baci, nala wa pece tsu n uciga u Kawauwi wa.

³⁶ Derere da tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai, "Kain dem ama a ka dansa t̄a a ka wuna tsu adama a vunu,

ama a ka yansāka tsu tyoku da a tsu yansāka ncon n da a ka bana ukida." †

³⁷ Shegai gbā n ukuna u na vi, tsā t̄a n ulya u kaci gbā gbā a asu u uza da u ciga tsu! ³⁸ N reve t̄a mayun da ili i'ā la ya pece tsu n uciga u ne wa: Ukpā wa fudā wa, uma wa fudā wa. Atsumate a zuba ko ityoni i cingit ko ucira kau-kau u zuba wa fudā wa pece tsu n uciga u ne wa. Ko ndya baci i gitai gogo-na ko kpam ili i'ya ya tuwā ya gitā a kapala i takpana wa. ³⁹ Tsā baci a zuba u alishi, ko tsā baci a lyungu-lyungu a asuvu a kushivā ukuna u wā pini wa, kpaci ili i'ā la a likimba i'ya ya fudā ya pece tsu n uciga u Kashilā u da u wenikei a asu u Yesu Kawauwi Asheku a tsunu wa.

Kashilā n aza a Yahuda

9 Ukuna u mayun u da ma tonuko dā. Mpa uza u Kawauwi da kpam kaban ma yan wa. Kulu Keri ka ka lya tsugono a katakasuvu ka vā kpam u wushuku t̄a gbā ili i'ya ma dansa mayun da. ² Katakasuvu ka vā ka shadangu t̄a n unamgbukatsumā u pige nā mbālā cika, ³ adama a ama a vā, aza a Yahuda tyoku u vā. Kashilā ka yanka mu baci unā u pece mu n Kawauwi tsarā ama a vā a tsarā iwauwi, ma wushuku t̄a gogo Kashilā ka yain nala. ⁴ Alya aza a Isara'ila, † aza da Kashilā ka dangasai a woko mmuku n ne. U wenike le t̄a tsupige tsu ne, u yansa t̄a kazuwamgbani n ele. U nākā le Mele ma Musa. U tonuko le tyoku da a ka lyaka yi kayala mayun. U zuwa le a woko aza da a ka wusha kazuwamgbani ka ne. ⁵ Isheku i le ama a pige a da a Kashilā, Kawauwi n kaci ka ne aya maku ma tsikaya ma le. Kpam aya Kashilā, uza da wa lya tsugono a kaci ka ili gbā, u wusha t̄a icikpali hal ubana bawu utyoku! Ami.

⁶ Dana da ma dana Kashilā ka kpādā t̄a ushadangu ili i'ya u danai wa yan vi wa. Shegai mayun da gbā aza a Isara'ila a da ama a ne wa. ⁷ Kpam dem gbā mmuku n tsikaya ma Ibirahi n da mmuku n da Kashilā ka yankai Ibirahi kazuwamgbani wa. Kashilā ka tonukoi Ibirahi, "Mmuku n tsikaya ma Ishaku† n da koshi a ka kece mmuku n tsikaya n vunu." ⁸ Nala u wenike t̄a la vi gbā mmuku n tsikaya ma Ibirahi n da mmuku n Kashilā n mayun wa. Mmuku ma Ibirahi n mayun aly aza da a wokoi mmuku n Kashilā adama a kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai Ibirahi. ^{†9} Kpam kazuwamgbani ka u yain ka na: "N uma u kayen kahu n gono, Saratu† wa matsa t̄a maku ma vali." ‡

¹⁰ Maku ma nala mi aya tata u tsunu Ishaku. An u gbonguroi, aku u zuwai Rifikatu, † uza da u matsai mpeshe. ¹¹ Shegai kahu u matsa, Kashilā ka tonuko t̄a Rifikatu vi, "Uzapige vi wa gbashika t̄a uza u kenu." †† Nala vi tun kahu mmuku mi a yain ili i shinga ko i cingi da. Kashilā ka yan t̄a nala tsarā uza da u dangasai vi aya uza da wa ciga, adama a tyoku da u fobusoi shegai adama a ili i'ya maku mi ma yain wa. ¹³ Tyoku da wari ukorongi a Tagarāda u Kashilā, "N ciga t̄a Yakubu, † shegai n 'yuwain Isuwa." † ††

¹⁴ Nda wā tsa dana a ukuna u na? Kashilā ka tsu kpādā uyan dere da? Nala wa, ko kenu!

† 8:36 Ishp. 44:22. †† 9:8 Kag. 21:12. ‡ 9:9 Kag. 18:10. †† 9:11-12 Kag. 25:23. ††† 9:13 Mal. 1:2-3.

¹⁵ Kashilā ka tonukoi Musa,
 “Ma wenike tā ukuna u shinga a asu u uza da baci dem n dangasai,
 kpm ma pana tā uza da baci dem n dangasai asu-vayali.” †

¹⁶ Kashilā ka wenike tā ukuna u shinga a asu u uza da baci dem u dangasai, adama a ili i'ya vuma vi wa ciga ko u yain da wa. ¹⁷ Tagarāda u Kashilā u dana tā Kashilā ka tonuko tā magono ma Masar, † “N zuwa vu tā vu woko magono kpaci ma ciga tā n wenike ucira u vā ara vunu, tsarā a dansa kala ka vā a likimba gbā.”
¹⁸ Adama a nala, Kashilā ka wenike tā ukuna u shinga u ne a asu u aza roku kpaci nala wa ciga, kpm u dangasai u zuwa ama roku a woko aryagbaji.

Upan u Kashilā n asuvayali

¹⁹ Uza roku wa wecike tā, “Nida Kashilā ka dana tsu nusa. Ya wa fuda wa ronombono n uyawunsa u ne?”
²⁰ Kotsu vu dana nala wa! Kaje ka vā, ma wece vu, “Ya va bidya kaci ka vunu vāri da va nanamgbana n Kashilā? Magbodo ma tsu wece uza da u ma yi, ‘Nida vu ma mu naha?’ ” ²¹ Kamai ka mgbodo ka tsu ma tā ili i'ya wa ciga u mai. Wa fuda tā wa bidya cin u mai magbodo ma tsulobo adama a kain ka pige, u mai kpm ma roku ma uyansāka manyan maco.

²² Kashilā ki dem nala wāri, wa ciga baci u wenike upan u ne kpm u wenike ucira u ne wa fuda tā. Shegai u yan tā ahankuri a pige a asu u aza da upan u ne wāri; wata, aza da a fobusukoi ukpā.

²³ U yan tā nala tsarā u wenike tsupige tsu ne ushani a asu u ama a da u panai iyali; wata, aza da u fobusukoi tsupige tsu ne tun a kagitā.

²⁴ Kpm ātsa ama a nala yi aza da Kashilā ka isai. U dangasa tsu a asuvu a aza a Yahuda, nala da gbām koshi wa, u dangasa tsu tā dem a asuvu a Awulawa.

²⁵ Tyoku da Kashilā ka danai a tagarāda u Hosiya matsumate:†

“Aza da bawu a'ari ama a vā,
 gogo-na ma isā le tā ama a vā.
 Kpm ma wenike tā uciga u vā
 a asu u aza da bawu mārī ma ciga.” ††

²⁶ U doku tā u danai,
 “Pini a asu u da Kashilā ka tonuko le,
 ‘Edā ama a vā a da wa,’
 nte da dem pini Kashilā Uza u Uma
 wa isā le mmuku n ne.” †

²⁷ Ili i'ya kpm Ishaya† matsumate u danai a kaci ka aza a Isara'ila i'ya na:

“Aza a Isara'ila a'ā tā ushani,
 tyoku u kayala ka ikengi i kushivā,
 shegai aza da a ka tsarā iwauwi a asuvu a le a'ā gan wa.

²⁸ Magono ma Zuba ma yan tā ama a likimba mavura kpm u kotso ma kuten koshi.” ††

²⁹ Ishaya doku tā u danai:
 “Magono ma Zuba, Uza u Ucira Gbā

u asāka tā ama kenu a asuvu a mmuku n tsikaya n tsunu a yain uma.

A da baci nala wa,
 an a'ari a wacinsa tsu de gbā gbā,
 tyoku u ilyuci i Sodom n Gomora.”† ††

Aza a Isara'ila n Kadyanshi ka Shinga

³⁰ Ndyā wā tsa dana a kaci ka ili i na? I'ya na: Awulawa a mātsā a gonuko kaci ka le ama a maci n Kashilā wa, shegai Kashilā ka gonuko le ama a maci adama a da a wushuki n eyi. ³¹ Aza a Isara'ila a mātsā tā a toni Mele tsarā a gonuko kaci ka le ama a maci n Kashilā. Shegai a kpāḍai. ³² Ndyā i zuwai a kpāḍai? Adama a da a mātsā tā a gonuko kaci ka le ama a maci a asu u ili i'ya a ka yan, a unā u da a ka pityanangu n Kashilā u gonuko le ama a maci. A taḍātsā tā a katali ka pige ka kārī le a ure. ³³ Tyoku da Kashilā ka danai a Tagarāda u Kashilā:

“Da na! Ma zuwa tā katali a Sihiyona †††

ka ka zuwa le utāḍātsā,
 tyoku u katali ka ka zuwa le urukpā.

Shegai uza da baci dem u wushuki n eyi wa yan uwono wa.” †††

10 Ama a vā, ili i'ya n lakai uciga i'ya gbā aza a Yahuda a tsarā iwauwi. Kvasu ka vā ka la ubana a asu u Kashilā. ² N reve tā a ka ciga tā a gbashika Kashilā, shegai a reve ³ ili i'ya i tsu zuwa yi u wushi ama wa. A unā u nala, aku a ka ciga a gonuko kaci ka le ama a maci a ure u le. A 'yuwain utono ure u Kashilā u da u tsu gonuko ama a woko ama a maci. ⁴ Kawauwi ka zuwa tā Mele ma gono ma woko bawu ucira, tsarā Kashilā ka gonuko gbā aza da a wushuki a woko ama a maci.

Gbā ama a ka fuda tā a tsarā iwauwi

⁵ Musa korongu tā tyoku da Kashilā ka zuwa ama a woko ama a maci adama a da a nākai Mele karingā. U danai, “Uza da baci dem u yain ili i'ya Mele ma danai, wa tsarā tā uma.” ⁶ Shegai ili i'ya Tagarāda u Kashilā u wenishikei a kaci ka uwoko ama a maci a asu u upityanangu i'ya na: “Kotsu vu tonuko kaci ka vunu, ‘Ya wa bana a zuba?’ wa.” (Wata, “Ya wa bana a zuba u ba u cipukā Kawauwi utuwā a likimba?”) ⁷ “Kpm kotsu vu dana, ‘Ya wa bana a asuvu a iyamba a asu u akushe?’ wa.” (Wata, “Ya wa bana a asuvu a iyamba u 'yāngasā Kawauwi a ukpā?”) ⁸ Ili i'ya Tagarāda u Kashilā u danai i'ya na: “Akani yi a'ā tā evu n avu; a'ā tā a unā u vunu kpm a katakasuvu ka vunu.” Uwenishike u upityanangu u da tsa dansāka u da gai la vi.

⁹ Vu dana baci bawu uwonvo, “Yesu Asheku a da,” kpm vu wushuku baci a katakasuvu ka vunu Kashilā ka 'yāngasā yi tā a ukpā, Kashilā ka wauwa vu tā. ¹⁰ Tsu wushuku tā n atakasuvu a tsunu, adama a nala a da Kashilā ka gonuko tsu tsu woko dere. Kpm tsu dana tā bawu u uwonvo, tsu wushuku tā, adama a nala a da

† 9:15 Uwt. 33:19. †† 9:25 Hos. 2:23. † 9:26 Hos. 1:10. †† 9:28 Isha. 10:22-23.

†† 9:29 Isha. 1:9. ††† Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. ††† 9:33 Isha. 8:14; Isha. 28:16. § 10:5 Adkp. 18:5.

kpam tsu tsarai iwauwi. ¹¹ Tyoku da Kashila ka danai a Tagarada u ne, "Shegai uza da baci u pityanangi n eyi wa yan uwono wa." ¹² Na vi u kana ta ya dem, kpaci aza a Yahuda n Awulawa a takpana wa. Asheku a te a da, aya kpam wa Iya tsugono tsu ama gba. Kpam aya u tsu zuwuka ko ya baci u yain kvasu ubana ara ne unu u shinga. ¹³ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Uza da baci dem u yain kvasu a asuvu a kala ka Asheku, wa tsara ta iwauwi." ^{††}

¹⁴ Nida ama a ka wushuku n Asheku kpam a foli yi u wauwa le, a taba baci upana ukuna u ne wa? Kpam nida a ka yan a pana bawu uza roku u tonuko le?

¹⁵ Nida aza roku a ka ba a tonuko le, Asheku a da baci a suku le wa? Tagarada u Kashila u dana ta, "Ili i maza-ngu i'ya i pige an aza da a ka tuko Kadyanshi ka Shinga a ka tuwa." [‡]

¹⁶ Shegai aza a Yahuda a roku a wushuku n Kadyanshi ka Shinga ki wa. Tyoku u na, Ishaya matsumate u wecike ta, "Magono ma Zuba, uza wa gbam la wa wushuku n ili i'ya tsu danai?" ¹⁷ Ama a pana ta Kadyanshi ka Shinga an uza roku u tonuko le ukuna u Kawauwi. A tsu gitata a pana akani yi, aku a wushuku. ¹⁸ Shegai aza a Yahuda tani? A pana akani yi? Eye, a pana ta! Tagarada u Kashila u dana ta, "A tonuko ta ya dem akani yi.

A dansa ta a da a asu u mbari mbari u likimba." ^{††}

¹⁹ Shegai mayun da aza a Isara'ila a revei? Eye, a reve ta. Ko a a'ayin a Musa Kashila ka dana ta,

"Ma zuwa vu ta vu yain n malyon, n zuwuka baci iyamba i roku unu u shinga.

Ma zuwa vu ta vu pana upan, n zuwuka baci Awulawa a da ya wundya a'a n ugboji wa unu u shinga." ^{††}

²⁰ Ishaya dana ta bawu uwonvo u da Magono ma Zuba ma danai,

"Aza da bawu a zama mu, alya a tsara mu.

N wenike ta kaci ka va a asu u aza da bawu a foloi a wene mu." ^{†††}

²¹ Shegai Kashila ka yan ta kadyanshi a kaci ka aza a Isara'ila,

"Gba uliva n tsu barakpa ta akere a va n wushi aryag-baji aza da a 'yuwain mu unaka karinga.'" ^{†††}

Kashila ka pana ta iyali i aza a Isara'ila

11 Yan n wecike: Kashila ka varangu ama a ne aza a Yahuda da? Ko kenu! Mpa n kaci ka va uza u Yahuda u da. Mpa kumaci ku Ibrahi ka, a kaletsu ka Bayami. [†] ² Kashila ka dangasa ta aza a Isara'ila a woko ama a ne tun caupa, kpam u varangu le wa. I ciba n ili i'ya Tagarada u Kashila u danai a ukuna u na vi? Iliya matsumate u banka ta kushen ku ne a kaci ka aza a Isara'ila a asu u Kashila u danai, ³ "Magono ma Zuba, a wunusa ta nsumate n vunu, kpam a wacinsa ta asudarakpa† u vunu. Mpa koshi matsumate ma ma wokoi, kpam alya dem pini a ka ciga a koruso a wuna mu." ^{§4} I ciba ili i'ya Kashila ka wushuki? U da, "Ada

koshi uza da u buwai wa. Ma ta n ama azu a shindere (7,000) aza da bawu kotsu a kudanki Ba'alu† kameli!" ^{§†}

⁵ Nala wari hal n gogo-na. Ama da pini kenu aza da Kashila ka dangasai adama a ukuna u shinga u ne.

⁶ Kpam u dangasa le baci, adama a ukuna u shinga u ne u da, shegai adama a ili i'ya a yain wa. A ka woko baci ama a Kashila adama a ili i'ya a yain, kune ku shinga ku Kashila kari ka woko ku mayun wa.

⁷ Nala wenike ta an gba aza a Isara'ila a ka zama ta ili, shegai aza da Kashila ka dangasai a asuvu a le alya koshi a tsarai i'ya. Aza da a buwai kpam a ryagbajai.

⁸ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai:

"Kashila ka naka ta ama yi atakasuvu a kulala.

U kimbai a'eshi a le tsara a wene wa,

aku u votsuki atsuva a le tsara a pana wa.

Nala a lyai kapala n uyansa hal n ara." ^{§††}

⁹ Aku Dawuda danai:

"Asaka abikit a le a woko le utyangi,

tsara a tadatsa

a wushi kpam mavura a kaci ka ili i'ya a yain.

¹⁰ Asaka a'eshi a le a rumbana kotsu a wene wa,

zuwa kucina ku le ku kelike

adama a kadambula hal ubana." ^{§†}

¹¹ Aku n wecikei: An aza a Yahuda a rukpai vi, a rukpai la vi de bawu u'yangi? Ko kenu! Adama a da a yain unyushi u cingi, iwauwi i tuwa ta a asu u Awulawa, kpam nala vi wa zuwa ta aza a Isara'ila a yain malyon.

¹² Awulawa a wusha baci unu u shinga ushani adama a da aza a Yahuda a 'yuwain an Kashila ka ciga ka wauwa le, a'ayin a da aza a Yahuda a gonoi a tuwai a wushi iwauwi yi, unu u shinga u le vi wa la ta ushani.

Iwauwi i Awulawa

¹³ Gogo-na n ada da ma dansa Awulawa. Kashila ka dangasa mu ta n woko kasuki ubana a asu u de, kpam ma yan ta agoni adama a manyan ma pige ma u naka mu n yain. ¹⁴ Ma ciga ta n zami ure u da ma zuwa aza a Yahuda a cigi ili i'ya eda Awulawa i'ari n i'ya, tsara a ure u nala vi n wauwa aza roku a le. ¹⁵ An Kashila ka kpatalakai aza a Yahuda kucina, u woko ta kaje ka Awulawa. Adama a nala Kashila ka doku baci ka yan tsije n aza a Yahuda, wa woko ta yavu u gonuko akushe a asuvu a uma. ¹⁶ A naka baci Kashila kajibi ka tsuwa ka kagitata, tsuwa tsi gba tsa woko ta tsu ne. Kpam a naka baci Kashila alu a madanga, gba atyangi yi dem a ne a da.

¹⁷ Wa ta yavu a kapusa de atyangi a roku a madanga ma zayitum.† Eda Awulawa i'a ta tyoku u katyangi ka madanga ma zayitum ma ma gbonguroi a kakamba ma a gbabamgbana i zuba u madanga ma shinga ma a kapusai atyangi a ne yi. Gogo-na i wusha ta ili i shinga i'ya i'ari i aza a Yahuda, tyoku da katyangi ka savu ka tsu tsara ilikulya i ne a madanga mi. ¹⁸ Adama a nala kotsu i goro atyangi a da a kapusai vi wa. Cibai, eda ya bana alu a madanga ma nala mi wa. Alu a ne a

† 10:11 (Ili i te i'ya n 9:33); Isha. 8:14; Isha. 28:16. †† 10:13
Juw. 2:32. ‡ 10:15 Isha. 52:7. †† 10:18 Ishp. 19:4. †† 10:19

U.MI. 32:21. ††† 10:20 Isha. 65:1. ††† 10:21 Isha. 65:2. §
11:3 1 Ngo. 19:10, 14. §† 11:4 1 Ngo. 19:18. §†† 11:8 U.MI. 29:4;
Isha. 29:10. §† 11:10 Ishp. 69:22-23.

da a ka bānā dā. ¹⁹ Gaawan ya yawunsa t̄a i dana kapusa da a kapusai atyangi yi, tsarā a gbabamgbana dā a asu u le. ²⁰ Nala mayun dā. Kapusa da a kapusai a da adama a da a 'yuwain uwushuku, edā tani adama a da i wushuki da i'ari pini ugbabamgbani. Kotsu i yain arādi wa, shegai i pana uwonvo u ili i'ya ya fuda ya gi-tā. ²¹ Kashilā ka kapusa baci atyangi a kagitā a nala yi, nala dem wa fuda wa kapusa dā.

²² Gogo-na i wene wā de tyoku da Kashilā ka tsu wenike asuvayali n tyoku da kpm wari shen. U tsu yanka t̄a aza da a asakā yi utono mavura. I lya baci kapala n urongo tyoku da wa wenike dā ukuna u shinga, wa wenishike dā t̄a ukuna u shinga u ne. I yan baci nala wa, wa kapa dā t̄a a madanga mi. ²³ Aza a Yahuda a ka gono baci a wushuku n Kashilā, wa gono t̄a u zuwa le a asu u da a'ari caupa vi. Wā t̄a n ucira u da wa yan nala. ²⁴ Edā Awulawa i'ā t̄a tyoku u atyangi a madanga ma zayitum ma a kapai a kakamba aku a gbabamgbana i zuba u madanga ma zayitum ma shinga ma mari n kami. Nala a tsu yansa ili wa! Shegai an u wokoi aza a Yahuda a'ā t̄a tyoku u atyangi a madanga ma shinga mi, kpm a ka doku t̄a a ka gbabamgbana le n madanga ma a'ari caupa vi.

Kashilā ka pana t̄a ama gbā asuvayali

²⁵ Ama a vā, ma ciga dā t̄a i reve ili i usokongi i na yi, kotsu i reve an bawu i reve ili gbā, kpm kotsu i yain arādi wa. Aza roku aza a Yahuda aryagbaji a da, shegai nala wa lya t̄a kapala hal she a shadangu kakumā ka Awulawa, aza da Kashilā ka dangasai a ka tuwā a asu u Kawauwi. ²⁶ Kpm naha da Kashilā ka wauwa gbā aza a Isara'ila. Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai: "Kawauwi ka wutā t̄a a Sihiyona, † aku u takpa ikuna i cingi gbā a asuvu a amaci a Yakubu.

²⁷ Ma yan t̄a kazuwamgbani ka na n ele n takpa baci unyushi u cingi u le." ††

²⁸ Aza a Yahuda a 'yuwan t̄a uwusha Kadyanshi ka Shinga ki, adama a nala a wokoi tyoku u atokulalu a Kashilā. Nala u gitā t̄a tsarā u bānā dā, edā aza da bawu i'ari aza a Yahuda. Shegai hal n ara aza a Yahuda yi alya Kashilā ka dangasai, kpm wa ciga le t̄a adama a kazuwamgbani ka u yain n isheku i le Ibirahi, n Ishaku, n Yakubu. ²⁹ Kashilā ka tsu savada katakasuvu ka ne a asu u ama da u isāi n ili i'ya u nākā le wa.

³⁰ Caupa, edā Awulawa i'ari i 'yuwan t̄a upanāka Kashilā. Aku a'ayin a tuwāi a da aza a Isara'ila a 'yuwain upanāka Kashilā, da u wenike dā asuvayali a ne. ³¹ Nala dem gogo-na an aza a Isara'ila a 'yuwain upanāka Kashilā, aku Kashilā ka lyai kelime n u weniki dā asuvayali a ne. Shegai tyoku da u yanka dā vi, a'ayin a'ā t̄a a utuwā a da wa wenike le asuvayali a ne. ³² Kashilā ka ciga t̄a ka wenike asuvayali a ne a asu u ama gbā, da i zuwai u gonuko le yavu aza a kuwa ku a'ali, kpaci a 'yuwan t̄a upanāka Kashilā.

Icikpali ubana a asu u Kashilā

³³ Ya wa fuda wa rātsanāka utsari n kakiri n ureve u da Kashilā kari n u da?

Ya wa fuda wa reve masheshi ma ne?

Ya wa fuda wa todugbuso ili i'ya wa yansa?

³⁴ Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai,

"Ya revei katakasuvu ka Magono ma Zuba?

Ya wa fuda wa nākā yi adooki?" ‡

³⁵ "Uza roku u kopuku Magono ma Zuba ili i roku i'ya u kṅā yi u tsupa da?"

³⁶ Kashilā ka ka yain ili gbā.

Aya uza da u zuwai ili gbā i lyai kelime.

Ili gbā i woko t̄a tsarā i nākā yi tsupige.

U kṅā t̄a tsu cikpala Kashilā hal ubana bawu utyoku! Ami.

Nākai kaci ka de asu u Kashilā

12 Ama a vā, an u wokoi Kashilā kari n asuvayali da i zuwai ma folo dā i nākā kaci ka de a asu u Kashilā yavu edā udarākpa u da, shegai udarākpa u da wari n uma. Nākai kaci ka de i rongo uwulukpi n i zuwusi yi upana kayanyan. Naha da u gain i lyaka Kashilā kayala a asuvu a atakasuvu a de. ² Kotsu i lyai kapala n i yanyi ili i'ya ama a likimba a na a ka yansa wa, shegai i gono i asakā Kashilā ka nākā dā atakasuvu a savu. Pini nala, da ya reve ili i'ya Kashilā ka ciga dā i yain: ya reve t̄a ili i'ya i lobonoi, n ili i'ya u tsu pana kayanyan, n tyoku da ili yi i gain i woko.

³ Kashilā ka wenike mu t̄a ukuna u shinga, adama a nala n tonuko t̄a ya dem asuvu a de: kotsu vu bidya kaci ka vunu yavu vu la tyoku da wari wa, shegai vu gono vu yawunsa mai, vu zuwa kaci ka vunu a unā u upityanangu u da Kashilā ka nākā vu. ⁴ Tsā t̄a n apashi ushani ubolomgbonusi a ikymba i te, kpm ko ka eni ka wa kṅ t̄a n manyan ma ne kau. ⁵ Nala dem, tsā t̄a ushani, shegai ya dem kapashi ka ikymba ka Kawauwi ka, kpm atsu dem tsā t̄a ubolomgboni n uza n utoku.

⁶ Kashilā ka ne t̄a ya dem a asuvu a tsunu kune kau-kau ka wa yanka manyan. U nākā tsu baci ucira u da tsa yan kubari ku akani a ne, she tsu yansāka u da manyan n gbā upityanangu u da tsari n u da. ⁷ U nākā tsu baci ucira u gbashika, she tsu gbasha. U nākā tsu baci ucira u uwenishike, tsu wenishike. ⁸ U nākā tsu baci ucira u ugbamatangusu asuvu a ama, she tsu gbamatangusu asuvu. U nākā tsu baci ucira u maneke, she tsu neke n katakasuvu ka te. Kashilā ka nākā vu baci ucira u utono n ama, she vu matsā vu yain u da mai. Va panāsa baci ama asuvayali, she vu yain u da n ipeli.

Ahali a shinga

⁹ Ciga atoku n uciga u mayun. Kovo ili i cingi, aku vu kṅā ili i shinga. ¹⁰ Cigamgbana tyoku da uza n vangu u ne a gain a cigamgbana. Vu matsā vu wenike atoku

† Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. †† 11:27 Isha. 59:20-21; Isha. 27:9.

‡ 11:34 Isha. 40:13; Ayu. 41:11.

karinga. ¹¹ Kotsu vu woko kawonvoli wa, shegai vu yain manyan cika. Naƙa kaci ka vunu gbā a asu u ug-bashika Asheku. ¹² Lya kapala n ipeli kpaci vā tā n uzuwa u uma. Vā baci n kadambula, she vu yain ahankuri. Vu yansa kvasu maco. ¹³ Naƙa ama a Kashiḷa i'ya a nambai. Vu wushi amoci aza da a'ari Atoni a kuwa ku vunu.

¹⁴ Ama a zuwa vu baci vu soi mavura an vāri Katoni, vu yanka le unā u cingi wa, shegai vu gono vu yanka le kvasu Kashiḷa ka zuwuka le unā u shinga. ¹⁵ Pele n ama da a ka pele, kpam vu saḷ n ama da a ka sa. ¹⁶ Dusuku ndishi n shinga n atoku a vunu, yan tsije n aza da bawu a'ari ili i roku. Yan n arādi wa, ko kpam vu bidya kaci ka vunu uza u ugboji wa.

¹⁷ Uza roku u yanka vu baci tsicingi, vu tsupa yi n tsicingi wa. Maṭsa vu yain ili i'ya ya dem bidyai i'ari mai. ¹⁸ Vu yain tyoku u ufuda u vunu vu rongo nā ndishi n shinga n ama. ¹⁹ Aje a vā, ama nusuka dā baci, kotsu i dana ya yan le mavura wa, shegai i vana Kashiḷa ka yan le mavura n asuvu a upan u ne. Magono ma Zuba ma dana tā a Tagarāda u Kashiḷa, "Ma yan tā aza da a nusai mavura.

Ma tsupa le tā a kaci ka ili i'ya a yain." †

²⁰ Shegai i gono i yain ili i'ya Tagarāda u Kashiḷa u danai:

"Utukulalu u vunu wa pana baci kambulu, lyatangi yi.

Wa pana baci kakuli, ne yi mini u soi.

Pini nala, da wa pana uwono u ili i'ya u yanka vu." ††

²¹ Kotsu vu aṣaƙa tsicingi tsu lya vu wa, lya kaci ka tsicingi a asu u uyan tsishinga.

Panakai aza a tsugono

13 Panakai ngono n da ma lya tsugono a kaci ka de. Kashiḷa ka koshi ka tsu naƙa uza ucira u tsugono, kpam aya u zuwai ngono n na mi a tsugono. ² Adama a nala aza da baci a 'yuwain utono mele ma gomunati, Kashiḷa ka a 'yuwain upanaka. Kpam a ka ronuko tā kaci ka le mavura. ³ Aza da a ka yansa manyan ma shinga a ka pana uwonvo u ngono wa, shegai aza da a ka yansa ili i cingi alya a ka pana le uwonvo. Ili i'ā la i'ya ya zuwa dā i pana le uwonvo wa. Edā gai yanyi ili i'ya i'ari dere, kpam a ka cikpala dā tā adama a ili i nala yi. ⁴ Magono kagbashi ka Kashiḷa ka, kpam manyan ma ne ma u bāngā dā. Shegai i yan baci tsicingi da ya pana uwonvo u ne, kpaci wā tā n ucira u da wa yan dā mavura. A'ayin a da baci u zuwai ama a da a yain tsicingi a soi mavura, eyi katsumate ka Kashiḷa ka. ⁵ Adama a nala u kaṅa tā i toni gomunati, kpaci tyoku da ya katsa mavura u da la vi, kpam dem ili i'ya i'ari dere u uyan i'ya la vi. ⁶ I'ya dem i zuwai ya tsupusa utafa i'ya gai la vi. Ngono agbashi a Kashiḷa a da, wushisa da a ka wushisa utafa tsarā a lyai kapala n manyan ma Kashiḷa ka zuwa le a yain. ⁷ Tsupa le gbā ili i'ya a ka tono dā: Tsupai gbā icun i utafa. Naƙa le tsupige n karinga.

Cigai ama

⁸ Kotsu i aṣaƙa kutan ka i lyai a asu uza roku a kaci ka de wa. Ili i te i'ya i kaṅa i yain koshi i'ya i cigamgbana. Kpaci uza da baci wa ciga ama, u tono tā gbā Mele.

⁹ Mele ma da, "Vu yain tsishankala wa. Vu wuna uma u vuma gbani wa. Vu boko wa. Vu zuwuka ili i ama a'eshi wa." Shegai gbā ili i naha yi i'ā tā a asuvu a mele ma te ma ma danai: "Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu." †¹⁰ Va ciga baci ama, va yanka le tsicingi wa. Adama a nala uciga u ama u da utono Mele mi gbā.

¹¹ U kaṅa tā i yain ili i na yi kpaci i reve tā icun i a'ayin a da tsari. A'ayin a da a gain i rikpanaka a alavu a de a yan de, kpaci gogo-na iwauwi i tsunu i la tā evu n a'ayin a da tsu gitai tsu wushuki. ¹² U woko tā yavu kayin ka yan de evu n ukotso, kpam kain ka wansa de. Adama a nala u gan tā tsu aṣaƙa uyansa ili i karimbi, aku tsu bidya iwunukatsu tsu shilakaṅa a katyashi.

¹³ Adama a nala, tsu rongo a uyansa ili i tsunu dere, tyoku da ama a tsu yansa a katyashi. I rongo n tsicingi a asu u abiki a gbani wa. I soi she ma maka dā wa. I yansa tsishankala wa. I shilakaṅasa n atoku a de wa. I yamgbana malyon wa. ¹⁴ Shegai i aṣaƙa Asheku Yesu Kawauwi u toni n adā, aku i aṣaƙa ufobuso u ure u ut-sarā ili i cingi i'ya ya ciga.

Kotsu i yanka ama afada wa

14 Wushai gbā Atoni a Asheku, hal dem n aza da upityanangu u le bawu u gbamai. Kotsu i nanamgbana n ele a kaci ka ili i'ya a ka wundya ko i'ā i shinga ko i cingi wa. ² Tyoku u na, a uwushuku u uza roku, wa lya tā ko icun i ilikulya i eni i'ya baci. Shegai uza da bawu wari n upityanangu u ugbami u tsu takuma inyama wa, she ili i'ya a cimbai koshi. ³ Uza da u tsu takuma inyama kotsu u goro uza da bawu u tsu takuma wa. Kpam uza da bawu u tsu takuma kotsu u wundi yavu uza da u tsu takuma u nusa tā wa, kpaci Kashiḷa ka wusha de vuma u nala vi. ⁴ Va yanka kagbashi ka uza roku afada wa. Uzakuwa u ne u da wa reve ko manyan ma shinga ma wa yan ko ma shinga ma wa. Ucira u Asheku u da wa bāngā agbashi a ne a yain ili i'ya i gain a yain.

⁵ Atoni a Asheku a roku a tsu yawunsa tā a dana kain ka roku ka pini ka ka lai a da a buwai uwulukpi, aza roku kpam a tsu yawunsa tā a dana gbā a'ayin dere da a'ari. Ya dem u dangasaƙa kaci ka ne. ⁶ Aza da a tsu dana an kain ka roku ka lai a da a buwai uwulukpi vi, yan da a tsu yan nala tsarā a naƙa Asheku tsupige. Aza da a tsu lya ko ndya wa, yan da a tsu yan nala tsarā a naƙa Asheku tsupige, kpaci a tsu cikpa tā Kashiḷa kahu a lyai. Aza da kpam bawu a ka lya ili dem, a ka ciga tā dem a zuwa Asheku a pana kayanyan kpam a cikpa Kashiḷa.

⁷ Adama a kaci ka tsunu a da tsari n uma koshi wa, kpam adama a kaci ka tsunu a da tsu kuwai koshi wa.

† 12:19 U.Ml. 32:35. †† 12:20 Tzg. 25:21-22.

‡ 13:9 Uwt. 20:13-15, 17; Adkp. 19:18.

⁸ Tsu yan baci uma, adama a Asheku a da tsu yain uma, kpam tsu kuwā baci, adama a Asheku a da tsu kuwāi. Adama a nala, ko tsu yain n uma ko tsu kuwā, a tsu aza a Asheku a da.

⁹ Ili i'ya i zuwai Kawauwi ka kuwāi kpam u 'yangai u wokoi n uma i'ya tsarā u woko Asheku a kaci ka akushe n aza a uma gbā. ¹⁰ Adama a nala, ndya i zuwai ya yansaka Atoni a Asheku afada? Ndyā i zuwai vu goroi utoku u vunu? Kain ka tuwā tā ka Kashilā ka yan-ka gbā tsunu afada. ¹¹ Kashilā ka dana tā a Tagarāda u ne:

“N yanka dā tā kazuwamgbani mpa n kaci ka vā n da ya dem wa kudangu tā a kapala ka vā.

Ya dem wa dana tā a kateshe mpa Kashilā.” †

¹² Ya dem wa tonuko tā Kashilā ili i'ya u yain n ili i'ya i zuwai u yain nala.

Kotsu i zuwa ama a tādātsā wa

¹³ U kanā tā tsu asakā ukidāga atoku ugana. A unā u nala, i gono i yawunsa i doku i yain ili i'ya ya zuwa uza roku u tādātsā ko u rukpā a unyushi u cingi wa. ¹⁴ Mpa n bolomgbono tā n Yesu Asheku, kpam adama a nala n reve tā ilikulya i'ā la i'ya i kpādai u gan ulya wa. Shegai uza u wushuku baci ili yi i gan wa, ili i nala yi i gan yi wa. ¹⁵ Kpam Katoni ka roku ka namgba baci asuvu adama a ili i'ya va lya, vu lya baci i'ya vu wenike uciga wa. Kotsu vu asakā ilikulya i'ya va lya i nangasa uza da Kawauwi ka kuwāi adama a ne wa! ¹⁶ Kotsu vu asakā ili i'ya vu wenei i shinga i'ya, i woko i cingi a asu u aza roku wa. ¹⁷ Uza u yan baci kadyanshi a kaci ka tsugono tsu Kashilā, † a kaci ka mele ma ulya ko uso u da u yain kadyanshi wa, shegai a kaci ka ukuna u maci u da, nā ndishi n shinga, n mazangā ma Kulu Keri ku nākā dā. ¹⁸ Vu gbashika baci Kawauwi tyoku u nala va zuwa tā Kashilā ka pana kayanyan, ama kpam a ka wushunku vu tā n u da.

¹⁹ Adama a nala, u kanā tā tsu matsā tsu yain ili i'ya ya tuko ndishi n shinga kpam i'ya ya gbatangu atoku. ²⁰ Kotsu vu nangasa manyan ma Kashilā adama a ili i'ya va lya wa. Gbā ilikulya i lobono tā ulya, shegai u gan wa vu zuwa baci uza roku u yain unyushi u cingi adama a ili i'ya vu lyai. ²¹ Kotsu vu takuma inyama ko vu soi ili i roku, ko kpam vu yain ili i roku wa, ya zuwa baci Katoni ka roku utādātsā.

²² Gbā ili i'ya baci vu wushuki n i'ya a ukuna u na vi ada n Kashilā. Ama a ka zangana tā a yawunsa baci ili i'ya a ka yansa i shinga i'ya kpam bawu a'ari n malalā, ko kenu. ²³ Shegai a'ā baci n malalā a kaci ka ili i'ya a ka lya, aku a lyai i'ya Kashilā ka wene le tā aza a unyushi, adama a da bawu a wushuki an i'ari mai. Vu yan baci ili i roku i'ya bawu vu wushuki i'ari mai, unyushi u cingi u da.

Zuwa utoku u vunu u pana kayanyan

15 A tsu aza da upityanangu u tsunu wari n ugba-mi, she tsu yain ahankuri n Atoni a Asheku a da

† 14:11 Isha. 45:23.

upityanangu u le bawu u gbamai. Tsu matsā tsu zuwa le a pana kayanyan n u da tsa zuwa kaci ka tsunu tsu pana kayanyan koshi. ² Tsu yawunsa a ili i'ya i lobono le, aku tsu banga le a uyan ili i'ya a ka pana kayanyan.

³ Ko Kawauwi u yan ili i'ya eyi wa pana kayanyan utyoku u ne wa. Shegai tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai, “Aza da a wisha vu mpa dem a wishai.” †⁴ Gbā ili i'ya a korongi a Tagarāda u Kashilā, korongu da a korongi i'ya tsarā a wenishike tsu. Tagarāda u Kashilā u tsu nākā tsu tā akawunki, nā ndishi n katakasuvu, tsarā tsu yain n uzuwa u uma.

⁵ Kashilā ka ka tsu nākā tsu akawunki nā ndishi n katakasuvu. Kvasu ka vā ka u zuwa i dusuku ndishi n shinga n atoku a de a asuvu a utono u Kawauwi u de.

⁶ Aku gbā de i bolomgbono a asu u te n kalagatsu ka te, i yain icikpali n unākā tsupige ubana a asu Kashilā Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi.

Kadyanshi ka Shinga a asu u ama gbā

⁷ Wushai atoku a de tyoku da Kawauwi ka wusha dā. Pini nala, da Kashilā ka wusha tsupige. ⁸ N tonuko dā Kawauwi ka woko tā kagbashi ka aza a Yahuda, tsarā u wenike an kazuwamgbani ka Kashilā ka yankai akaya a le icun kau-kau mayun da. ⁹ Kpam u tuwā tā tsarā Awulawa a nākā Kashilā tsupige adama a iyali i'ya u pana le. Dere tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai:

“Ma cikpala vu tā asuvu a Awulawa.

Ma shipa tā ishipa i icikpali i kala ka vunu.” ‡

¹⁰ Tagarāda u Kashilā u doku tā u danai:

“Panai kayanyan, edā Awulawa,

kabolo n ama a ne aza a Yahuda.” ††

¹¹ Tagarāda u Kashilā u doku tā dem u danai:

“Cikpalai Magono ma Zuba gbā de Awulawa.

Cikpala ni, gbā de ama a likimba.” ††

¹² Aku Ishaya matsumate u danai:

“Uza roku asuvu a kuwa ku Dawuda Magono wa tuwā tā,

wa lya tā tsugono a kaci ka Awulawa gbā,

kpam a ka zuwa tā uma u le ara ne.” †††

¹³ Kvasu ka vā ka Kashilā, uza da u tsu nākā uzuwa u uma, u shadangu dā n upana kayanyan ushani nā ndishi n shinga a asu u upityanangu n eyi. Aku uzuwa u uma u de u lyai kapala n ugbonguro a ucira u Kulu Keri.

Bulus dansai a kaci ka manyan ma ne

¹⁴ Ama a vā, n reve tā i'ā tā ushadangi n ukuna u shinga. N reve tā i'ā tā n ureve u da u gain i yain n u da, n reve tā kpam ya fuda tā ya wenishike atoku a de.

¹⁵ Shegai n koronku dā tā karara a ukuna u ili i'ya ma ciga dā i ciba. N yan tā ili i nala yi adama a da Kashilā ka yanka mu tā ukuna u shinga, ¹⁶ kpam u nākā mu manyan ma uwoko kagbashi ka Yesu Kawauwi a asu u Awulawa. N gbashika tā Kashilā a asu u uwenishike Kadyanshi ka Shinga ka ne. N woko tā yavu kadarākpit

†† 15:3 Ishp. 69:9. ‡ 15:9 Ishp. 18:49. †† 15:10 U.MI. 32:43.

††† 15:11 Ishp. 117:1. ††† 15:12 Isha. 11:10.

tsarā Awulawa a woko udarākpa u da Kashilā ka wusha; wata, udarākpa u da Kulu Keri ku gonukoi uwulukpi.

¹⁷ Adama a nala, n zangana tā adama a ili i'ya n yankai Kashilā a asu u Yesu Kawauwi. ¹⁸ Ma dansa uku-na u roku wa, she ili i'ya Kawauwi ka yain a asu u vā an n tonoi n Awulawa a panāka Kashilā adama a ili i'ya n danai n i'ya n yain. ¹⁹ Kpam a panāka tā Kashilā adama a ucira u iryoci n ikunesavu i'ya a wenishei, kpam n adama a ucira u Kulu Keri. N yan tā kubari ku Kadyanshi ka Shinga a Urishelima† hal gbā ukyawan a kabon ka Ilirikun, kpam nala n kotsoi kubari ki ko nte wa. ²⁰ N tsu ciga tā n yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga a asu u da bawu kotsu ama a panai ukuna u Kawauwi, kpaci ma ciga n mai a asu u da uza roku u gitai wa. ²¹ Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai da:

“Aza da bawu kotsu a tonukoi ukuna u ne, a ka wene tā,
aza da kpam bawu a panai ukuna u ne, a ka reve tā.” †

Bulus wa ciga u ba u kondo Roma

²² Manyan ma na mi ma tsu rongu mu tā ukangusu n ba n kondo dā. ²³ Gogo-na n kotso de manyan ma vā gbā a asu u na vi. Māri ma ciga dā tā uwene caupa. ²⁴ Mpa pini a afobi tsarā n bana a kabon ka Asābaniya, a'ayin a da baci ma yan nwalu mi, ma batsa tā a Roma. A'ayin a da baci n panai kayanyan ka ndishi n adā kenu, i bāngā mu n kānā ure. ²⁵ Shegai kahu n wene dā vi, she n wala ve a Urishelima tsarā n banka Atoni a da a'ari de kune. ²⁶ A'uwa a Atoni a da a'ari a kabon ka Masidaniya n ka Akataya a nākā de ikebe yaa tsarā a bāngā ama a Kashilā aza a unambi a da a'ari a Urishelima. ²⁷ A pana tā kayanyan ka uyan nala, shegai wā tā dem yavu a tsupa kutan, kpaci Awulawa a wusha tā ili i shinga i kulu ku Kashilā a akere a aza a Yahuda. ²⁸ N kotso le baci unākā kune ku na ki, ma kondo dā tā aku n wura ubana a Asābaniya. ²⁹ N reve tā n rawa baci ara de, Kawauwi ka zuwuka mu tā unā u shinga u pige tsarā n zuwuka dā.

³⁰ Ama a vā, ma folo dā a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi i bolomgbono nā mpa a manyan ma vā a asu u uyan kvasu ubana a asu u Kashilā adama a vā. Yanyi nala adama a uciga u de ara vā u da Kulu Keri ku nākā dā. ³¹ Yanyi kvasu tsarā a aza da a'ari a kabon ka Yahuda, aza da bawu a wushuki n Yesu Kawauwi, kotsu a ne mu usan wa. Yanyi dem kvasu adama a da ama a Kashilā a da a'ari a Urishelima a yain mazangā adama a ili i'ya n yanka le tsarā n bāngā le. ³² Kashilā ka wushunku mu baci nala, ma tuwā tā ara de n mazangā, kpam ukondo u vā ara de wa zuwa mu tā n pana kayanyan kpam u woko mu uwunvuga. ³³ Gogo-na asākā Kashilā, uza da u nākā tsu ndishi n shinga, u rongu n adā gbā de. Ami.

Bulus danasai aje a ne

16 Mā tā n ukuna u shinga u da ma dansa a kaci ka Fibi, uka u da wa gbasha a kuwa ku Atoni† a Kankiriya. ² Ma folo dā tā i wushi yi a asuvu a Asheku tyoku da ama a Kashilā a tsu yan. Bāngā ni a ure u da dem ya fuda ya bāngā yi, kpaci u bāngā mu tā u bāngāi kpam ama roku ushani.

³ Danasai Bilikisu n Akila, aza da a yain manyan kabolo nā mpa tsarā tsu gbashika Yesu Kawauwi. ⁴ A yan tā gbām evu n ukpā tsarā gai a bāngā mu. N cikpa tā cika, kpam gbā a'uwa a Atoni a Awulawa a cikpa le tā dem. ⁵ Danasaka numu dem Atoni a da a tsu gawun-susa a kuwa ku le.

Danasaka numu macigi ma vā Abainita. Aya Katoni ka kagitā a kabon ka Asiya.

⁶ Danasai Meri,† uza da u yanka dā manyan cika.

⁷ Danasai ama a vā Andaraniku n Juniya, aza da a uwai a kuwa ku a'ali kabolo nā mpa. A woko tā Atoni kahu mpa, kpam asuki a nākā le tā karinga.

⁸ Danasai Ampiliya, macigi ma vā ma, uza da wari uza u Asheku.

⁹ Danasai Urubana, uza da u gbashikai Kawauwi kabolo n atsu.

Danasai macigi ma vā Isṭaki.

¹⁰ Danasai Abali, uza da u wenikei mayun da wa tonu Kawauwi.

Danasai Aristobulu n aza a kuwa a ne.

¹¹ Danasai Hiridiyon vuma u vā.

Danasai Narikisa n aza da a'ari a kuwa ku ne, aza da a'ari aza a Asheku.

¹² Danasai Tarafina n Tarafusa, aka da a yankai Asheku manyan cika.

Danasai macigi ma vā Barāsisa, uka roku uza da u yankai Asheku manyan cika.

¹³ Danasai Rafu, kagbashi ka Asheku ka ka shinga, kpam i danasa mma u ne, wā tā tyoku u mma ara vā.

¹⁴ Danasai Asinikirita, n Filiguna, n Hamisa, n Baturoba, n Hama, kpam dem i danasa Atoni a da a'ari kabolo n ele.

¹⁵ Danasai Filologus, n Juliya, n Niriya n utaku u ne, n Ulimifa n gbā ama a Kashilā a da a'ari n ele.

¹⁶ Damamgbana† n uciga u Kawauwi.

Gbā Atoni a a'uwa a Atoni a Kawauwi a ka danasa dā tā.

Kadyanshi ka makorishi

¹⁷ Ama a vā, ma folo dā i kirana n ama da a ka tuko upecene n aza a uzuwa ama utadatsasa, n a wenshiki ili i roku kau a uwenishike u da i wushai. Yanyi dan n ele! ¹⁸ Aza da a ka yansa nala Asheku Kawauwi ka tsunu aya a ka gbashika wa, shegai ili i'ya ya zuwa le upana kayanyan i'ya koshi a ka yansa. A tsu yinsā tā ama da bawu a revei icun i ikuna i cingi i na a asu u uyansaka le kadyanshi ka shinga ka shinga n icikpali i kaban. ¹⁹ Gbā Atoni a pana tā a da i nākā tā Asheku karinga, adama a nala n yan tā mazangā adama a de.

† 15:21 Isha. 52:15.

Shegai ma ciga t̄a i yain ugboji a ili i'ya i'ari i shinga, kɓam kotsu i yain ili i roku n ukuna u cingi wa.

²⁰ Kashil̄a uza ɗa u tsu tuko ndishi n shinga, wa b̄ar̄akp̄a wa, wa lya t̄a kaci ka Kanangasi. † U n̄ak̄a ɗa ucira a kaci ka ne.

N yan t̄a kavas̄u ukuna u shinga u Asheku a tsunu Yesu u rongo n ɗaɗa.

²¹ Timoti uza ɗa wa yan manyan kabolo n̄a mpa wa dan̄asa ɗa t̄a. Ama a va Lusiya, n Yason, n Susibita a ka dan̄asa ɗa t̄a dem.

²² Mpa Taritiya, uza ɗa korongi ili i na yi i'ya Bulus tonuko mu n korongu vi, ma dan̄asa ɗa t̄a dem a asu-vu a Asheku.

²³ Gayu wa dan̄asa ɗa t̄a dem. U wusha mu t̄a kɓam u wusha t̄a dem Atoni a kuwa ku ne.

Erasutu kazuwi ka ikebe ka ilyuci, n Kawuta kaje ka tsunu a ka dan̄asa ɗa t̄a dem.

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

[²⁴ N yan t̄a kavas̄u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u wenike gb̄a ɗe ukuna u shinga u ne. Ami.] ††

Kavas̄u ka icikpali

²⁵ As̄ak̄a tsu n̄ak̄a Kashil̄a tsupige! Wa fuda t̄a wa zuwa ɗa i shamgba n ucira a upityanangu u ɗe, tyoku ɗa Kadyanshi ka Shinga ka danai. Akani yi a ɗa ukuna u Yesu Kawauwi n afobi a ɗa Kashil̄a ka sokongi caupa. ²⁶ Shegai gogo-na ikorongi i nsumate i zuwa le t̄a a revei ukuna u mayun vi a kateshe. Kɓam Kashil̄a, uza ɗa bawu wa kuwa, u dana t̄a a ka zuwa t̄a gb̄a iyamba a reve n akani a na yi, tsar̄a a wushuku kɓam a gorimuko yi. ²⁷ As̄ak̄a Kashil̄a, uza ɗa aya koshi wari n kakiri, u wushi tsupige a asu u Yesu Kawauwi hal ubana bawu utyoku. Ami.

†† Akorongi a cau a roku aza ɗa a pur̄a i tagar̄aɗa u Aza a Roma a kalatsa t̄a makp̄and̄a ma 24.

1 Korintiya

Ukukpā u kadyanshi

Bulus korongu t̄a ikanikorongi i re ubana a asu u Atoni a Korintiya. Korintiya ilyuci i'ya i pige kpam a ikengi i kushivā. Ama a dā a ka rongo pini a wutā t̄a a asu kau-kau. Kala ka ilyuci ki k̄ari n karingā wa adama a ukuna u cingi u dā w̄ari pini. Kuwa ku kameli ka a ka isā Afurodita ka iryoci i tsicingi tsu ilyuci yi, kpaci a zuwa t̄a pini ashankala kazu ka te adama a aza dā a ka gbashika yi. Bulus bana t̄a a ilyuci yi u yain manyan ma uyan atani tsarā u tsarā ikebe i'ya wa lya n u wenishiki ama a ukuna u Yesu. Ama ushani aza a Korintiya yi aza a unambi a dā, shegai aza roku azapige a dā ama a reve t̄a n ele.

A ukanikorongi u na vi Bulus wenishike t̄a tyoku dā Atoni a ka rongo a asu u dā ama a ka yansa ukuna u cingi cika. U dā Atoni a gan t̄a a rongo n̄a ndishi n shinga, kotsu a rongo abolo abolo a dā a ka shilakānāsā wa. U wenishike t̄a u dā kotsu Atoni a yansa unyushi u tsishankala ko ukuna u cingi u roku wa. U dansa t̄a tyoku dā Kashilā ka ciga iyolo i rongo. A ukanikorongi u na vi, Bulus wenishike t̄a tyoku dā uciga u mayun w̄ari n ucira. U wenishike t̄a kpam tyoku dā ulya u kayala u mayun w̄ari. A makorishi, u wenishike t̄a tyoku dā a 'yangāsai Yesu a ukpā, nala dem atoni a ne a ka tsarā utsarā u kaci.

Utsarā u kaci u Yesu a ukpā u tuko t̄a Atoni ucira u uma. Tagarāda u na u tonuko tsu t̄a an utsarā u kaci u Kirisiti u lai uciga u ili i likimba, kpam nala dem Atoni a ka fuda t̄a a 'yuwan ili i likimba a toni Kirisiti.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani n kvasu ka Bulus (1:1-9)

Udani a kaci ka ubolomgbono kaci (1:10-4:21)

Ukpādā u upanamgbana u aza a kuwa a te (5:1-7:40)

Unākā Kashilā tsupige a unā u kameli (8:1-11:1)

Ulya u kayala n ukuna u kuwa ku Atoni (11:2-14:40)

Utsarā u kaci u Kirisiti a ukpā (15:1-58)

Kune ubana a asu u aza a unambi (16:1-4)

Afobi a nwalu n Bulus (16:5-12)

Ili i'ya ya bālā Bulus n idyani (16:13-24)

Ukukpā u kadyanshi

¹ Mpa Bulus uza dā wa koronku dā ukanikorongi u na vi, utoku u tsunu Sasatsani dem wa danāsa dā t̄a. Kashilā ka isā mu t̄a n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi adama a dā nala Kashilā ka cigai u woko.

² Edā Kuwa ku Atoni ku Kashilā ka k̄ari a Korintiya ka ma koronku. Kashilā ka isā dā t̄a i woko ama a uwuluki a ne. U gonuko dā t̄a uwuluki a asu u Yesu Kawauwi. U yan t̄a dem nala a asu u ama a dā gbā a ka lyaka kala ka Yesu Kawauwi kayala a asu kau-kau. Kawauwi aya Asheku a tsunu kpam dem n Asheku a le.

³ Asākā Kashilā Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi u nākā dā ukuna u shinga n̄a ndishi n shinga.

Bulus cikpai Kashilā

⁴ N tsu cikpa t̄a Kashilā ka vā adama a kune ku ushani ka u ne dā, an i woko ama a Yesu Kawauwi gogo-na. ⁵ I yan t̄a utsari a ili dem, hal n gbā kadyanshi n ureve dem adama a dā i'ari kabolo n eyi. ⁶ Nala u wenike t̄a la vi ili i'ya n tonuko dā a kaci ka ne mayun

dā. ⁷ Adama a nala i wusha t̄a gbā kune ku Kulu ku Kashilā ka u gain i tsarā hal n i vani ugonu u Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. ⁸ Wa zuwa dā t̄a i gbama hal ubana a makorishi tsarā Kashilā ka k̄anā dā n unyushi wa kain ka baci Yesu Kawauwi Asheku a tsunu wa gono. ⁹ Mayun dā Kashilā ka yanka dā nala, kpaci u tsu yansa t̄a gbā ili i'ya baci dem u danai, kpam u dangāsa dā t̄a i yain tsije n Maku ma ne; wata, Yesu Kawauwi Asheku a tsunu.

Atoni a pecenei abon abon

¹⁰ Ama a vā, ma folo dā, adama a kala ka Yesu Kawauwi Asheku a tsunu, gbā de i panamgbana n atoku. Kotsu i pecene kaci ka de abon kau-kau wa, shegai bolomgbonoi kaci ka de tsarā i woko n katakasuvu ka te n ure u uyawunsa u te. ¹¹ Ama a vā, ama roku aza dā a'ari a kuwa ku Kuluwi † a tonuko mu t̄a a da eda pini ya yamgbana kananamgbani. ¹² A da ya dem a asuvu a de wa dansa ili kau-kau. Uza roku u

† Kuluwi uka dā, kpam a dana ko ama yi ama a ne a dā ko agbashi ko aza dā a ka rongo a kuwa ku te wa.

dana, "Mpa Bulus da ma tono." Uza roku u dana, "Mpa Apolo da ma tono." Uza roku u dana, "Mpa Bituru da ma tono." Uza roku kpm u dana, "Mpa Kirisiti Kawauwi da ma tono."

¹³ A ka fuda a peci Kawauwi uza da wari uza u te a asu kau-kau da? A'a! Bulus kuwa adama a de a mawandambani da? A'a! A lyubugu da tsara i woko atoni a Bulus da? A'a! ¹⁴ N cikpa ta Kashila an bawu n lyubugi ko uza u te u de, shegai Kirisibu n Gayu. ¹⁵ Gogo-na ko uza wa dana a lyubugi yi a kala ka va wa. ¹⁶ (N ciba ta gbam, n lyubugu ta dem Isitifanu n aza a kuwa a ne gba, shegai ma fuda ma ciba an n lyubugi aza roku kpm wa.) ¹⁷ Kawauwi ka suku mu n lyubugu ama wa. Shegai u suku mu ta n yain Kadyanshi ka Shinga. Kpm a'ayin a da baci ma yan Kadyanshi ka Shinga ki, n tsu yan ka n ugboji u ama wa, kpaci ma ciga ucira u ukpa u Kawauwi a mawandambani u woko u gbani wa.

Kawauwi ka ucira n kakiri ka Kashila

¹⁸ Ama da a'ari a ure u ubana a ukpa a pana baci akani a ukpa u Kawauwi, wa woko ta utengeshi ara le. Atsu kpm aza da Kashila ka wauwusa, tsu pana baci, ucira u Kashila u da. ¹⁹ A korongu ta a Tagarada u Kashila:

"Ma wacinsa ta kakiri ka aza da a bidyai kaci ka le a'ari n kakiri.

Ma kangu ta ureve u arevi." †

²⁰ Nda kalen ka likimba u ayawunshi, n awenishiki a mele, n aza a kananamgbani ka ukuna? Kashila ka zuwa le ta a woko ili i gbani kpm u wenikei kakiri ka le ka woko ka gbani. ²¹ Kashila uza da wari n kakiri u bidiga ta kaci ka ne wa asaka ama a likimba u na a yain manyan n kakiri ka le a boli yi hal a wene yi wa. A unu u nala, aku u gonoi u dangasai u wauwa aza da wushuki n kadyanshi ka tsu yain kubari, ka kari yavu utengeshi. ²² Aza a Yahuda a tsu zama ta a wene ikunesavu tsara u wenike le Kashila ka yan ta manyan. Awulawa a tsu ciga ta a tsara kakiri. ²³ Adama a nala, an tsu yain kubari ku Kawauwi ka kuwa a mawandambani, aza a Yahuda a bidya ta u da unyushi u da, Awulawa kpm a bidyai u da ili i gbani. ²⁴ Shegai a asu u aza da Kashila ka isa, gba aza a Yahuda n Awulawa, akani yi a da na: Kawauwi, aya ucira n kakiri ka Kashila. ²⁵ Ko Kashila ka baci n utengeshi, u la ta ya dem kakiri, kpm ko wa baci bawu ucira, u la ta ya dem ucira.

²⁶ Ama a va, cibai tyoku da i'ari an Kashila ka dangasa da. Ama a likimba u naha a yawunsa an ama ushani a asuvu a de a'ari n kakiri wa. Ama da a'ari aza-pige a asuvu a de a'ari gan wa. Ama da a'ari aza a kuwa ku tsugono a asuvu a de a'ari gan wa. ²⁷ A unu u nala, Kashila ka dangasa ta ili i'ya likimba danai ili i utengeshi i'ya tsara u nei aza da a bidyai kaci ka le a'ari n kakiri uwono. U dangasai kpm aza da bawu a'ari n ucira tsara u nei aza da a'ari n ucira uwono. ²⁸ U dangasai ili i'ya ama a likimba a goroi a yawunsa yavu i maci i'ya wa ko kpm yavu ili i roku i'ya wa gba gba,

aku u yankai ili i nala yi manyan a asu u ili i'ya a wenei n kalen tsara i woko i gbani. ²⁹ U yan ta nala tsara ko uza u yain aradi a kapala ka ne wa. ³⁰ Kashila ka ka zuwa da i woko ili i te n Yesu Kawauwi. U zuwai Kawauwi eyi kaci ka ne u woko kakiri adama a ulya u kapala u tsunu. Adama a ne a da Kashila ka wusha tsu. U gonuko tsu uwulukpi, kpm u nekei kaci ka ne tsara u wutukpa tsu a asu u unyushi u cingi. ³¹ Tagarada u Kashila u dana ta, "Uza da wa ciga u yain aradi, u yain a da a ili i'ya Asheku a yain koshi."

Kadyanshi a kaci ka Kawauwi n ukpa u ne

2 Ama a va, an n tuwai n tonuko da akani a da Kashila ka sokongi vi, n dansa n ureve u kadyanshi wa, kpm n wenike ugboji wa. ² Kpaci tun a'ayin a da mari n ada, n yawunsa ta n asansa n ko ndya wa, shegai bamu n Yesu Kawauwi koshi, hal gai ukpa u ne a mawandambani. ³ A'ayin a da n tuwai ara de vi, ikyamba i va i razugba ta hal gbam ya je adama a uwonvo. ⁴ Kpm an n wenishikei na n yanyi kubari ki, n dansa ta karara. N yan ugboji wa, bele n leshe da n kadyanshi. N asaka ta Kulu Keri ku Kashila ku wenike ucira u ne. ⁵ Yan da n yain nala tsara i tsara upityanangu adama a ucira u Kashila, shegai adama a ugboji u vuma wa.

Kakiri ka Kashila

⁶ A'ayin a da baci dem mari a asuvu a Atoni a da a'ari n ucira, n tsu yan ta kadyanshi n kakiri. Shegai icun i kakiri ka likimba wari n ka ka wa. Kpm icun i kakiri ka aza a tsugono a likimba a na a ka ciga ka wa, kpaci ele aza da ucira u le wa woko u gbani u da. ⁷ N dansa ta n kakiri ka Kashila ka kari usokongi, ka u asakai usokongi hal n gogo-na. Kahu likimba git, Kashila ka fobuso ta kakiri ka nala ki tsara u tuko tsu tsupige. ⁸ Ko uza u tsugono u te a likimba wa la u revei n ka wa. A da baci a'ari a revei n ka, a'ari a ka wandambana Asheku uza u tsupige wa. ⁹ Shegai Tagarada u Kashila u dana ta:

"Ili i'ya Kashila ka fobusukoi aza da a ka ciga yi i la ta ili i'ya a wenei n a'eshi a le,

i la ta kpm ili i'ya a panai n atsuva a le.

Ko uza kotsu u yawunsa a ukuna u nala vi wa!"

¹⁰ Tsu reve ta n ukuna u nala vi kpaci Kulu Keri ku Kashila ku wenike tsu de ko ndya wa. U tsu wene ta ko ndya wa hal dem n ili i usokongi i Kashila. ¹¹ Ada koshi vu revei ili i'ya i'ari a katakasuvu ka vunu, Kulu Keri ku Kashila kpm aya koshi u revei ili i'ya i'ari a katakasuvu ka Kashila. ¹² Shegai Kashila ka naka tsu ta Kulu Keri ku ne, ili i'ya i zuwai bawu tsu tsu yawunsa tyoku da ama a likimba a tsu yawunsa i'ya gai la vi. Da kpm dem i zuwai tsu tsu reve ili i'ya Kashila ka naka tsu vi faa.

¹³ Tsu tonuko da baci nala vi, tsu tsu yanka kakiri ka kadyanshi ka vuma manyan wa. Tsu tsu dansa ta kadyanshi ka Kulu ku Kashila ku tonuko tsu tsu dana a'ayin a da tsa wutumkpusuka aza da a'ari n Kulu ku Kashila ukuna u mayun a kateshe. ¹⁴ Da gai i zuwai she uza da wari n Kulu ki aya koshi u tsu reve n unu u shin-

† 1:19 Isha. 29:14.

ga u Kulu ku Kashilā vi. Uza da baci dem bawu wari n Kulu ku Kashilā, u tsu yawunsa ta unā u shinga u nala vi utengeshi u da. ¹⁵ Uza da baci wari n Kulu ki, wa fuda ta wa vece ukuna u na vi, shegai eyi ko uza wa fuda wa vece yi wa.

¹⁶ Tagarāda u Kashilā u dana ta:

“Ya revei katakasuvu ka Magono ma Zuba?

Ya wa fuda wa naka yi adooki?” †

Shegai tsa fuda ta tsa reve ukuna u na vi, kpaci tsa ta n katakasuvu ka Kawauwi.

Agbashi a Kashilā

3 Ama a va, an n dansai n ada, n dansa n ada tyoku u Atoni a da a'ari n ucira wa; u kana ta n dansa n ada yavu eda aza a likimba na da i'ari, ko kpam yavu mmuku n shili n da i'ari a asuvu a Kawauwi. ² N neshe da ilikulya wa adama a da i buwai ve ucomo mani. Ko n gogo-na kotsu i ratsa ulya ilikulya wa adama a da ya rongo ta tyoku da ama a likimba na a ka rongo. ³ Ya yamgbana malyon n atoku a de kpam n i shilakani. Nala u wenike ta an eda aza a likimba na da, kpam ya tono ure u ne. ⁴ Uza u te u de u dana ta, “Mpa Bulus da ma tono.” Uza roku kpam u danai, “Mpa Apolo da ma tono.” A'ayin a da ya dansa nala, i yan ta yavu eda ama a likimba a da.

⁵ Ya Apolo wari? Ya Bulus? A'tsu agbashi a Kashilā a da koshi aza da a banga da i wushuki. Ya dem a asuvu a tsunu manyan ma Asheku a naka tsu ma tsa yan.

⁶ Mpa icun i'ya n cei, Apolo kpam tsunki i'ya mini. Shegai Kashilā ka ka zuwai i'ya i gbonguroi. ⁷ Uza da u cei n uza da u tsungi mini a'ari n kalen wa, shegai Kashilā ka kari n kalen kpaci aya u zuwai i'ya i gbonguroi. ⁸ Uza da u cei n uza da u tsungi mini gba ciga da a ka ciga kashina ki ka lobono. Kashilā ka tsupa ta ya dem n manyan ma ne. ⁹ Kpaci atsu atoku a da aza da a ka yan manyan ma Kashilā kabolo, kpam eda kashina ka Kashilā.

Kuma ku Kashilā ka dem i'ari. ¹⁰ N yan ta manyan ma kamai ka shinga adama a da Kashilā ka ka zuwa mu n fuda n yain ma, kpam n shigbai cuku tsu kuma tsi, uza roku kpam wa ma a zuba u ne. Shegai ya dem a asuvu a de u kirana n tyoku da wa ma. ¹¹ Cuku tsu kuma tsa tsu shigbai vi aya Yesu Kawauwi, uza wa kpam la wa shigba tsu roku kau wa. ¹² A'ayin a da baci ama a ka ma a zuba u cuku tsi, aza roku a ka yan ta manyan n zinariya ko azurufa ko atali a shinga, aza roku kpam a ka yan ta manyan na ndanga ko a'iwā ko kpam ciwā.

¹³ Shegai a'ayin a ukondo n a afada a da pini utuwā kain ka makorishi ka a ka kondo manyan ma kamai dem ka yain. Manyan dem a ka kondo ta ma n akina tsara a wene ko akina yi a ka lya ma. ¹⁴ Kuma ki ku rana baci wa, kamai ki ka tsara ta katsupi ka malen ma manyan ma ne. ¹⁵ Shegai ku rana baci, kamai ki ka namba ta ili gba. Kamai ki ka la ta, shegai wa woko ta yavu uza da u lai a akina.

¹⁶ N revei i reve ta eda kuwa ku Kashilā ka, kpam Kulu ku Kashilā kari a asuvu a de. ¹⁷ Kashilā ka wacinsa ta

uza da u wacinsai kuwa ku Kashilā ku na ki. Kpaci kuwa ki ka ta uwulukpi, kpam eda kaci ka de kuwa ki ka.

¹⁸ Asakai uyinsa kaci ka de. Uza roku wa wundya baci eyi uza u kakiri u da, tyoku da likimba wa wundya kakiri kari, she u gonuko kaci ka ne katengeshi a kapala ka le tsara u woko uza u kakiri u mayun. ¹⁹ Ili i'ya likimba bidyai kakiri ka, i'ya Kashilā ka bidyai i woko utengeshi. Tagarāda u Kashilā u dana ta, “Kashilā ka wanda ta aza a ugboji a'ayin a da a ka yan ugboji u le.” ²⁰ U dana ta kpam, “Magono ma Zuba ma reve ta afobi a da aza a kakiri a yain a gbani a da.” ²¹ Kotsu i yain aradi an ya tono vuma u pige u roku wa. Ili dem i de i'ya: ²² Bulus n Apolo n Bituru aza de a da. Nala dem gba likimba u de u da. Uma n ukpa n a'ayin a gogo-na n a da a ka tuwa, a de a da. Mayun, ko ndya wa i de i'ya. ²³ Eda kpam aza a Yesu Kawauwi a da, Yesu Kawauwi kpam uza u Kashilā u da.

Manyan ma asuki

4 U gan ta ama a wene tsu tyoku u agbashi a Kirisi-ti Kawauwi, aza da Kashilā ka naka ukuna u maci u da wari usokongi. ² Kpam ama a naka baci agbashi manyan ma uyan, a tsu ciga le ta a yain ma n unaka u katakasuvu. ³ Mpa ara va, n dambula ko eda ko kuwa ku afada ku yanka mu afada wa. Mpa gbam n tsu yan-ka kaci ka va afada wa. ⁴ N reve n ukuna u cingi u roku u da n yain wa, shegai nala u zuwa n woko uza da bawu wari n unyushi wa. Asheku a da a tsu yanka mu afada. ⁵ Adama a nala kotsu i kidaga uza ugana bawu kotsu a'ayin a yain wa, vanai ve hal she a'ayin a da Asheku a gonoi. Wa wenike ta ukuna u da wari usokongi gogo-na a kateshe, wa wenike ta kpam ili i'ya ama a ka ciga i'ya i'ari usokongi a atakasuvu a le. Aku Kashilā ka woko uza da wa cikpala ya dem tyoku da u gain.

⁶ Ama a va, n zuwa da ta i wundyana mu n Apolo tyoku u iryoci a ukuna u da ma dansa vi, tsara i rot-songusu kalen ka udani u da u danai, “Tonoi i'ya a korongi a Tagarāda u Kashilā koshi.” Pini nala, ya yan n aradi i gorimuko uza u te i goro uza u te wa. ⁷ Ya va wundya wari? Va wundya vu la Atoni a da a buwai? Nda wari n i'ya, i'ya bawu Kashilā ka naka vu? Kashilā ka baci ka naka vu gba ili i'ya wari n i'ya, ndya i zuwai va yan aradi yavu n kaci ka vunu ka vu yain i'ya?

⁸ Ya wundya ta yavu gba ili i'ya ya ciga i'ya ta n i'ya. Ya wundya ta yavu aza a utsari a da i'ari. Hal i lyai tsugono bawu atsu. A'ari a dana gbam ngono n da i'ari kotsu tsu lyai tsugono tsi kabolo n ada. ⁹ U yan mu ta yavu Kashilā ka zuwa tsu ta asuki tsara tsu woko ama da bawu ama a ka naka tsupige, tsu wokoi yavu aza da a'ari a kuwa ku a'ali aza da a ka ne uwono a kateshe. †† Tsu wokoi yavu ama da a purai a bankai a kakura tsara

†† Katigi ka aza a Roma ka lya baci kuvon aku a ka gono a kuwa, a kapala ka wa wala, aku asoje n aza da a banga yi a toni yi a kucina. Pini nala, aza da a kana tyoku u agbashi a'ayin a kuvon yi a toni a makorishi. Bulus ratsanaka ta kaci ka ne n agbashi a da a'ari a makorishi.

† 2:16 Isha. 40:3.

a wuna le, tsarā gbā ama n atsumate a zuba a wundi tyoku da a ka kuwā. ¹⁰ Ama a likimba a na a ka wundya yavu aṣṣu utengeshi u da tsa yan an tsa yanka Kawauwi manyan. Shegai ara de kpam ya wundya tā yavu i'ā n kakiri an ya tono Kawauwi. Ya wundya yavu atakasuvu a tsunu a'ā n ucira wa, a de kpam n ucira. Ya wundya ama a ka naḳaṣā dā tsupige shegai aṣṣu a ka naḳaṣā tsu wa. ¹¹ Hal n gogo-na gbām kambulu n kakuli ka tsāri a upana, tsā kpam n aminya a u'uka a shinga wa. Ama kpam a ka yansa tsu mavura cika. Tsarā n kuwa ku kaci ku tsunu wa. ¹² Tsu maṣṣa tā tsu yain manyan n akere a tsunu. Ama a yanka tsu baci unā u cingi, tsu tsu zuwuka le tā unā u shinga. Ama a ka yansa tsu baci mavura, tsu tsu kawunku tā ma. ¹³ Ama a ka dansa baci kagbani a kaci ka tsunu, tsu tsu dansa tā ukuna u shinga a kaci ka le. Gogo-na gbām tyoku u kaviri da ama a bidya tsu ili i'ya a ka wotsongu n tyoku u akama a da a ka za a wotsongu.

¹⁴ Ili i na yi korongu da ma korongu i'ya tsarā i pana uwono wa. Ciga da ma ciga n rono dā atsuwu kpaci edā mmuku n vā n da aza da ma ciga. ¹⁵ Ko i'ā baci n awenishiki azu kupa (10,000) aza da a ka wenishike dā a kaci ka Kawauwi, mpa tata u de koshi. I woko de mmuku n vā a asuvu Kawauwi an n tonuko dā ukuna u ne. ¹⁶ Adama a nala, ma folo dā i toni iryoci i vā i yain tyoku da mpa ma yansa. ¹⁷ Ili i'ya gai i zuwai ma sukunku dā maku ma vā Timoti i'ya gai la vi. Aya macigi ma vā kpam kagbashi ka maci ka Asheku. Wa cibuga dā tā ili i'ya n wenishikei a kaci ka Yesu Kawauwi tyoku da n wenishikei ko nte wa a asuvu a a'uwa a Atoni.

¹⁸ Aza roku a de a ka yan arādi yavu ma tuwā dā ukyawan wa. ¹⁹ Shegai Asheku a wushuku baci n tuwā, wa bārakpā wa ya wene mu tā. N tuwā baci ma wene tā ili i'ya aza a arādi a nala yi a ka yansa. Kpam ma reve tā mayun da baci a'ari n ucira u Kashilā ko kpam kadyanshi ka gbani ka a'ari a uyansa. ²⁰ Kpaci tsugono tsu Kashilā tsā adama a kadyanshi wa, shegai adama a ucira. ²¹ A asuvu a ili i re i na yi, ndya i dangasai, n tuwā n kajabu, ko gai n tuwā yuwu n uciga?

Afada a kaci ka tsishankala

5 N pana tā a da uza roku a asuvu a de u yan tā tsishankala, a da wa vakusu n uka u tata u ne. Ko aza da gbām bawu a revei Kashilā a kovo tā ucun u unyushi u nala vi. ² Ya yan arādi, a unā u da ya namgba katsumā. U gan tā gbām i loki yi kpam i wutukpā yi a asuvu a ama a de. ³ Ko an u wokoi mā tā mbari n aḳā, n tsu cibusa tā n aḳā. N yan tā afada yavu mā pini kabolo n aḳā. N ucira u da Yesu Asheku a naḳā mu, n kidāga tā vuma da u yain unyushi u cingi u nala vi ugana yavu mā pini n aḳā. ⁴ A'ayin a da baci i isai ndishi a ukuna u na vi, kulu ku vā kā tā n aḳā, ucira u Yesu Asheku kpam wa rongo tā n aḳā pini a asu vi. ⁵ U kaṅā tā i neke vuma u nala vi a asu u Kanangasi.† † Kanangasi ka wacinsa tā ikyamba i ne, shegai a ka wauwa tā kulu ku ne kain ka baci Yesu Asheku u gonoi.

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

⁶ Arādi a de a gan wa. I reve tā kalen ka udani u da u danai, "Maku ma yisti kenukulu ma ma tsu zuwa kira ku akala ku kasasu ku shita." Wata, i aṣāḳā baci vuma da wa yansa tsishankala tsi u lyai kelime n aḳā, aza roku a asuvu a de a ka gitā tā uyansa unyushi u cingi tyoku da wa yansa. ⁷ Tyoku da aza a Yahuda a tsu takpa gbā yisti da wari a a'uwa a le kahu a yain Abiki a Upasamgbana,† nala dem ya takpa vuma u nala vi a asuvu a de. Kashilā ka wulukpe dā tā adama a da Kawauwi ka kuwāi u wutukpā tsu a unyushi u cingi. Wā tā tyoku u ncon n da aza a Yahuda a tsu kida a'ayin a Abiki a Upasamgbana caupa. ⁸ Adama a da wari mayun nala, u gan tā tsu rongo ucibusa aṣṣu ama a Kashilā a da. Tsu varangu yisti cau vi; wata, kotsu tsu rongoi n ahali a cingi n a malyon n ure u tsicingi tyoku da tsu yansai caupa kahu tsu woko Atoni wa, shegai tsu rongoi n ahali a shinga n ukuna u mayun tyoku u burodi u da bawu wari n yisti.

⁹ An n koronku dā caupa, n tonuko dā tā kotsu i pecemgbene n ama da a ka yansa tsishankala. ¹⁰ Aza da bawu a'ari Atoni alya ma dansaka wa. Mayun da aza roku a asuvu a le a ka yansa tā tsishankala. Aza roku a le a ka yansa tā kurura, aza roku aza a mawusuka, aza roku kpam aza a ulyasaka ameli kayala a da. Ya ciga baci i pecemgbene n icun i ama a nala yi, u kaṅā tā she i aṣāḳā likimba. ¹¹ Ili i'ya ma tonusuko dā i'ya, i pecemgbene n uza da wa isa kaci ka ne Katoni, shegai wa yansa tsishankala, ko kpam wa yansa kurura, ko kpam uza da wa lyasaka ameli kayala. I pecemgbene n uza da wa wishisa aza roku, ko kasoi, ko kpam uza u mawusuka. Kotsu gbām i lyai ilikulya kabolo n ucun u vuma u nala vi wa.

¹² Mā n ucira u da ma yanka aza da bawu a'ari Atoni afada wa. Shegai i'ā tā n ucira u da ya barana Atoni a da a yain icun i inyushi i nala. ¹³ Kashilā ka ka yanka aza da bawu a'ari Atoni afada. Tagarāda u Kashilā u dana tā, "Uza roku wā baci uza u cingi a asuvu a de, loko ni." ††

Ubansaka atoku a kunu ku afada

6 Uza roku a asuvu a de wā baci n ukuna n Katoni ka roku, kotsu i banka ukuna vi a asu u uza u afada u da bawu wari Katoni wa. Foloji ama a Kashilā a yanka dā afada a ukuna vi. ² I reve an kain ka roku aṣṣu Atoni tsa yanka likimba afada wa? Eda baci ya yanka likimba afada, ya fuda ya yan afada a ikuna i kenu i na yi wa? ³ I reve an a a'ayin a da a ka tuwā tsa yanka atsumate a zuba afada wa? Adama a nala ya fuda tā ya yanka ikuna i naha afada. ⁴ I'ā baci n ukuna icun i na, nida ya bana a asu u aza a afada a kateshe, aza da bawu ama a Kashilā a ka naḳā karinga? ⁵ N dana tā nala tsarā i pana uwono. N reve tā a ka namba uza roku a asuvu a de uza da wari n kakiri ka wa fuda wa yan afada a'ayin a da baci ukuna u rukpāi a mere ma Atoni wa. ⁶ Shegai a unā u da ya yan nala, aku i gonoi ya bansaka atoku a de a kuwa ku afada, ya yansa

†† 5:13 U.Ml. 17:7.

kananamgbani a kapala ka aza da bawu a revei Kashilā.

⁷I bidya baci ukuna u de ubana a kunu ku afada, i rukpā de. Katoni ka roku ka yanka baci uza u te u de i'ya bawu i gain, kotsu u banka yi a asu u uza u afada wa. Wa laka yi t̄a u yanka yi baci ukuna u roku wa. Ko kpam Katoni ka roku ka ryafa baci uza u te u de, kotsu u banka yi a asu u uza u afada wa. Wa laka yi t̄a u aṣākā ukuna vi. ⁸Shegai edā dem i tsu nusa t̄a i ryafa kpam aza roku, i tsu yan t̄a dem nala a asu u atoku a de Atoni!

⁹Kotsu i yinsā kaci ka de wa. Mayun i reve t̄a ama a cingi a ka tsarā tsugono tsu Kashilā wa. Ama a na yi alya, aza da a ka lyasāka ameli kayala. Nala dem aza a uyan tsishankala, n a'ali a da a ka vakusu n aka a roku, n aka a da a ka vakusu n a'ali a da bawu a'ari a le, icun i ama a na a ka uwa a tsugono tsu Kashilā wa. A'ali a da a aṣākā atoku a le a'ali a ka vakusu n ele a ire kau-kau. Aza da a ka boko, n aza a kurura, n aza a mawusuka, ele dem a ka uwa a tsugono tsu Kashilā wa. Asoi a da a tsu gutukpa, n aza da a wishisai a'ala a atoku a le, ama da a ka yansa gbā ili i na yi a ka tsarā tsugono tsu Kashilā wa.

¹¹Kahu i wushuku n Kawauwi, aza roku a de a yansa t̄a ili i gbani i nala yi. Shegai Kashilā ka zākā dā de unyushi u cingi u de u gonuko dā uwulukpi, kpam u gonuko dā i woko i asuvu a aza da a'ari dere a kapala ka ne. U yan t̄a gbā ili i nala yi a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi Asheku kpam n ucira u Kulu ku Kashilā ka tsunu.

Nākā Kashilā tsupige n ikyamba i vunu

¹²Aza roku a de a dana t̄a naha: "Ma fudā t̄a ma yan ili i'ya baci dem ma ciga, adama a da m̄ari Katoni." Aku n wushunku le naha: "Mayun da, uwenishike u nala vi mayun da, shegai nala u wenike la vi ili dem i'ya i'ari n kalen wa." Ko n dana baci, "Ma fudā t̄a ma yan gbā ili i'ya ma ciga," ma aṣākā ili yi i gonuko mu kagbashi ka ne wa. ¹³I dana t̄a, "Ilikulya i lobono t̄a adama a katsumā, katsumā kpam ka lobono t̄a adama a ilikulya." Nala w̄ari, shegai kain ka roku Kashilā ka kotso t̄a n ele gbā. Kashilā ka yan ikyamba adama a tsishankala wa. U yan t̄a i'ya adama a da a ka gbashika Asheku, kpam Asheku a kirana t̄a n ikyamba i tsunu. ¹⁴Kashilā ka 'yangasā t̄a Asheku a ukpā, kpam wa 'yangasā tsu t̄a dem n ucira u ne. ¹⁵I reve t̄a ikyamba i de apashi a ikyamba i Kawauwi a da. U gan n bolomgbono kapashi ka ikyamba i Kawauwi n kashankala da? Ko kenu! ¹⁶Kpam i reve an uza u bolomgbono baci ikyamba i ne n kashankala u woko de ikyamba i te n eyi wa? Kpaci Tagarāda u Kashilā u dana t̄a, "Ama a re a le a ka woko t̄a ikyamba i te." ¹⁷Shegai uza da w̄ari ubolomgboni n Asheku, kulu ku ne n ku Asheku ku woko t̄a ku te.

¹⁸Adama a nala she i suma uyan tsishankala. Gbā icun i unyushi u cingi i'ya ama a ka yansa a kateshe ka ikyamba ka w̄ari, shegai bamu n tsishankala. Aza a uyan tsishankala a nusuka t̄a ikyamba i le. ¹⁹I reve an

ikyamba i de asu da Kulu Keri ku tsu dusukusu da wa? Kā t̄a a asuvu a de. Kashilā n kaci ka ne aya u nākāi Kulu Keri. Edā i'ari n kaci ka de wa, shegai edā aza a Kashilā a da. ²⁰Kashilā ka tsila dā de. U tsupa de n kat-supi ka pige. Adama a nala, u k̄anā t̄a i yain ili i'ya ya nākā Kashilā tsupige n ikyamba i de.

Uwenishike a kaci ka iyolo

⁷Gogo-na ma tonuko dā t̄a ili i'ya n yawunsai a kaci ka ili i'ya i koronku mu a ukanikorongi u de. I da, "Uza wa ciga baci u zuwa Kashilā ka pana kayanyan, u gan t̄a u rongo bawu u vaki n uka, ko kenu." ²Shegai ili i'ya ma tonuko dā i'ya: aza roku a ka fudā a ka k̄anā kaci ka le wa, she a ba a yan tsishankala. Adama a nala a da u gain ya dem u zuwa uka u ne u da wa vakusu n eyi koshi. Uka kpam u gan t̄a u bana iyolo a asu u vali da wa vakusu n eyi koshi. ³U gan vali u kpādā uvaku n uka u ne wa, nala w̄ari kpaci aya vali u ne. Nala w̄ari n uka vi kpaci aya uka u ne. ⁴Uka vi wa yan n ucira a kaci ka ikyamba i ne wa, she n vali vi. Nala dem vali vi wā n ucira a kaci ka ikyamba i ne wa, she n uka vi. ⁵Kotsu uza u te u le u bishinka utoku u ne ikyamba i ne wa, shegai ama a re le a wushuku baci a shamgba ve hal ubana a'ayin kenu, tsarā a gonuko kaci ka le a asu u kavasus. Pini nala, aku a gono kpam tsarā Kanangasi †† ka kondo le adama a ukpādā u uk̄anā u kaci u le wa. ⁶Dana da n danai nala tsarā i tsarā ucira u da ya k̄anā kaci ka de a asuvu a iyolo. Shegai mele ma ma zuwuka dā wa. ⁷Wa yan mu t̄a, gbā Atoni a ka kpādā baci uyan iyolo, tyoku da mpa m̄ari bawu uka, shegai Kashilā ka nākā t̄a ya dem kune ku ne, uza u na n kune ku ne kau, uza roku kpam n kune ku ne kau.

⁸Gogo-na edā ma dansāka agapa nā nr̄anā aza da a'ari Atoni. Wa lobono t̄a i rongo nala bawu i yain kpam iyolo tyoku da mpa m̄ari. ⁹Shegai ya fudā baci ya k̄anā kaci ka de wa, i yain iyolo. Wa laka t̄a tsulobo i yain iyolo n u da ya kuwā n maluwa.

¹⁰Ma ciga t̄a n barana dā edā aza da i yain iyolo. Shegai mayun mpa ma barana dā wa, Yesu Asheku da. Adama a nala mpa ma barana dā wa, aya. Avu uka da baci, kotsu vu peci n vali u vunu wa. ¹¹Kpam ko vu pece baci kotsu vu yain iyolo i roku wa, shegai vu gono pini a asu u vali u cau u vunu. Avu kpam vali da baci, kotsu vu loki uka u vunu wa.

¹²Gogo-na edā aza da i zuwai aza da bawu a'ari Atoni edā ma dansāka. Yesu Asheku u wenishike tsu ko i te a kaci ka nala wa, shegai ma wenishike dā t̄a a kaci ka ukuna vi. Aza roku a de a'ali a Atoni yi i'ā t̄a n aka da bawu a'ari Atoni. Uka vi wa ciga baci u rongo n avu, kotsu vu loki yi wa. ¹³Avu uka da w̄ari Katoni, kpam vali u vunu bawu w̄ari Katoni, hal u wushuki u rongo n avu kotsu vu peci n eyi wa. ¹⁴Vali u da bawu w̄ari Katoni kpam w̄ari n uka u da w̄ari Katoni, iyolo yi i'ā t̄a uwulukpi adama a uka vi. Nala dem uka u da bawu w̄ari Katoni wā baci n vali u da w̄ari Katoni, iyolo yi i'ā t̄a uwulukpi adama a vali vi. Nala baci wa, mmuku

† 6:16 Kag. 2:24.

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

n de ɱari ma woko t̄a mmuku n da bawu ɱari uwu-lukpi. Shegai gogo-na mmuku n de ma woko t̄a uwu-lukpi adama a uwulukpi u da vu tukoi a asuvu a iyolo yi.

¹⁵ Uza da bawu ɱari Katoni ki, wa ciga baci u peci n Katoni ki, she Katoni ki ka zuwa yi u shamgba bamu n uciga u ne wa. Nala u git̄a baci, Katoni ki kabirya yi kpam n iyolo i nala yi wa. Shegai uciga utsar̄a u da baci, iyolo yi i shamgba le pini n vali ko uka da bawu ɱari Katoni ki bawu a pecei, kpaci Kashiḷa ka ciga t̄a Atoni a rongo ndishi n shinga n ama. ¹⁶ N aḍa da ma dansa aka a da a'ari Atoni: Gaawan vali u wunu u woko Katoni ka Kawauwi adama a wunu. Nala dem ed̄a a'ali a da i'ari Atoni: Gaawan uka u wunu u woko dem Katoni ka Kawauwi adama a wunu.

Tonoi Asheku kain dem

¹⁷ A kuwa ku Atoni ka baci dem n banai n tsu tonuko le t̄a a shamgba pini tyoku da a'ari tun a'ayin a da Yesu Asheku u dangasa le, kpam Kashiḷa ka isa le a woko ama a ne. Gogo-na nala kpam ma tonuko da.

¹⁸ Tyoku u, uza da baci a kidai kacombi kahu u woko Katoni, kotsu u dana wa woko yavu a kida yi kacombi wa. U woko baci Katoni bawu a kida yi kacombi, kotsu u dana she u kida kacombi wa. ¹⁹ Ko a kida yi kacombi ko a kida yi wa, gb̄a ili i te i'ya. Ili i'ya i lai n kalen i'ya uyan u ili i'ya Kashiḷa ka danai a yain. ²⁰ Lyayi kelime n urongo tyoku da i'ari a'ayin a da Kashiḷa ka isa da.

²¹ Avu kagbashi ka? Kotsu u nala u baḷa vu wa, shegai vu tsar̄a baci kabala ka va tsar̄a kaci ka wunu, vu lyai kelime, nala wa n ukuna wa. ²² Aza da a'ari agbashi a'ayin a da Asheku a isa le vi, alya a ka woko yaa a asuvu a Asheku. Nala kpam aza da bawu a'ari agbashi a'ayin a da Asheku a isa le vi, a ka woko t̄a agbashi a Kawauwi. ²³ Kashiḷa ka tsila da de. U tsupa de n katsupi ka pige adama a de. Kotsu i woko tyoku u agbashi a ama hal i kpada upanaka Kashiḷa wa. ²⁴ Ama a va, n doku t̄a n danai, shamgbai pini tyoku da i'ari a'ayin a da Kashiḷa ka isa da, wa banga da t̄a i yain nala.

Aza da bawu a'ari n iyolo

²⁵ Gogo-na a kaci ka ama da bawu a'ari n iyolo da ma korongu. Asheku a dana ukuna u roku tyoku da ama a na yi a gain a ka yan wa, adama a nala asaka n dana ili i'ya n yawunsai. Ya wushuku t̄a n ili i'ya n danai cinda Asheku a pana mu t̄a iyali. ²⁶ Adama a upana u ikyamba u gogo-na da i zuwai ma naka adooki a asu u aza da bawu a yain iyolo a rongo pini bawu iyolo. ²⁷ Shegai vu yan baci iyolo, kotsu vu peci wa. Vu yan baci kotsu iyolo wa, kotsu vu boli vu yain iyolo wa. ²⁸ Ko vu zuwa baci uka, vu nusa wa. Nala dem maku ma uka ma yan baci iyolo, u yan unyushi wa. Ma ciga kadambula ka iyolo ka tsar̄a da wa.

²⁹ Ama a va, n tonuko da karara, a'ayin a tsunu a likimba a'a gan wa. Adama a nala a'ayin a da a woko tsu vi kotsu tsu nangasa a da a asu u kadambula a kaci ka iyolo wa. ³⁰ Kpam ko va baci a kushen adama a un-

amgbukatsuma, vu lyai pini kapala n ugbashika Asheku. Ko va baci a idyoshi n vu pani kayanyan, kotsu vu asaka upana u kayanyan u wunu u zuwa vu vu asan-sa n ugbashika Asheku wa. Ko vu tsar̄a baci ili ushani, kotsu i zuwa vu vu asaka ugbashika Asheku Yesu Kawauwi wa. ³¹ A'ayin a da baci dem vu yain ili i na yi; wata, i'ya ama a tsu yan a likimba vi, kotsu vu nangasa a'ayin a wunu a ucibusa i'ya wa, kpaci likimba n ili i'ya i'ari pini gb̄a ya kotso t̄a gogo.

³² Ma ciga i rongo a kadambula a kaci ka ili i likimba wa. Uza da bawu ɱari n iyolo, wa fuda t̄a wa wuna a'ayin a ne a uyanka Asheku manyan, n u cibusi tyoku da wa zuwa yi u pana kayanyan. ³³ Shegai uza da ɱari n uka wa t̄a n kadambula cika. Wa yan t̄a kadambula a kaci ka ili i likimba, kpam n i'ya wa yan tsar̄a uka u ne u pana kayanyan. ³⁴ Katakasuvu ka ne ka pece t̄a kure. Maku ma uka ko kpam uka da bawu ɱari n vali, wa fuda t̄a wa wuna a'ayin a ne a uyanka Asheku manyan. U naka Asheku kaci ka ne, ikyamba i ne n kulu ku ne. Shegai uka da baci ɱari n vali, u tsu yanka t̄a a'ayin a da ɱari n a da manyan u yain ili i likimba n i'ya wa yan tsar̄a vali u ne u pana kayanyan. ³⁵ A'ayin a da baci dem n yain kadyanshi n ada naha, ciga da ma ciga n sira da wa, shegai an ma ciga n banga da da. Ma ciga t̄a i rongo n ahali tyoku da ama a Asheku a gain a rongo tsar̄a i gbashika Asheku bawu ili i'ya ya damg-barasa da.

³⁶ Uza yawunsa baci u yanka kamana ka ne dere wa an bawu a yain iyolo, hal kamana ki ka wura a'ayin a iyolo. Pini nala, u gonoi u tuwa u yawunsai wa yan t̄a iyolo yi, wa fuda t̄a wa yan i'ya. Nala woko unyushi wa.

³⁷ Shegai u shamgba baci n ucira a katakasuvu ka ne wa n ukuna u da wa zuwa yi u yain iyolo wa, kpam hal wa fuda wa kana kaci ka ne. U yawunsa baci gai n kaci ka ne bawu wa zuwa kamana ka ne ki. Wa n ukuna wa, u yan t̄a ili i'ya i'ari dere. ^{†38} A yan baci iyolo yi ili i shinga i'ya, a yan baci iyolo yi wa, wa laka t̄a tsulobo.

³⁹ U kana t̄a uka u rongo a kuwa ku iyolo hal ukpa u vali vi. Pini nala, wa fuda t̄a u bana iyolo i roku, shegai u bana uza da ɱari Katoni iyolo. ⁴⁰ Ara va wa laka t̄a upana kayanyan wa rongo baci marana. Kpam yavu nala dem Kulu ku Kashiḷa ka tono.

Ilikulya i'ya a darankpai ameli

8 Gogo-na ma ciga t̄a n yain kadyanshi a kaci ka in-yama i'ya a darankpai ameli. Gba tsunu tsu reve t̄a ili i roku a kaci ka ukuna u na vi. Ureve u zuwa tsu t̄a tsu yangasa avangatsu a tsunu n aradi, shegai uciga u zuwa tsu t̄a tsu banga atoku. ² Uza da baci u wenei yavu wa n ureve, kotsu u cina ureve u mayun wa.

† *Mkpanda n na mi ma yan t̄a kpam n kalen: A dana tata wa kangu makere ma ne ubana iyolo, kpam u wura de ayen a iyolo. Gogo-na tata vi yawunsa baci ugan u bishinka yi wa, kpam makere mi n kaci ka ne wa ciga iyolo, u asaka yi u yain. Unyushi u cingi u da wa. A dana tata vi u yawunsa t̄a n kaci ka ne bawu uza roku naka yi adooki u da wa asaka makere ma ne ma yain iyolo wa. U toni ili i'ya u yawunsai a kaci ka makere mi kpam u woko tyoku da ɱari. Ili i shinga i'ya dem.*

³ Shegai uza da wa ciga Kashilā, aya Kashilā ka tsu reve kpm ka tsu kirana n eyi.

⁴ Ili i'ya n danai i'ya na a kaci ka utakuma u inyama i'ya a darāmkpai ameli: Tsu reve tā gai kameli ili i maci i roku i'ya a likimba wa, kpm tsu reve tā Kashilā ka te ka koshi. ⁵ A tsu bidya tā ili i zuba n i likimba ushani "ashilā" n "asheku" ili i'ya bawu i'ari "ashilā" n "asheku" a mayun. ⁶ Shegai tsu reve tā tsā tā n Kashilā ka te koshi, aya Tata, uza da u yain ili gbā, u yan tsu kpm tsarā tsu gbashika yi. Yesu Kawauwi aya koshi Asheku a tsunu. Ili i'ā la i'ya bawu u yain wa, kpm adama a ne a da tsari n uma.

⁷ Shegai ya dem da revei nala vi mayun da wa. Aza roku a cuwanāka de n ameli, da i zuwai hal n ara a ka takuma baci icun i inyama i nala yi, a tsu wene tā yavu i kameli i'ya. A wene tā yavu ya tsunku le tā ashindā a lya baci icun i ilikulya i nala yi. A yawunsa tā nala kpaci u wuyana le tā a takpana ili i shinga n i'ya bawu i'ari i shinga. ⁸ Mayun da ilikulya i tsu tuko tsu evu n Kashilā wa. Tsu lya baci i'ya wa, ya jebe tsu ili wa. Tsu lya baci i'ya, ya doku tsu ili wa. ⁹ Shegai kotsu i kirana, kotsu utsarā u kaci u ulya ilikulya u de u woko ili i'ya ya zuwa aza da bawu uyawunsa u le u gbamāi a tadātsā wa. ¹⁰ I reve tā an ameli ili i maci i roku i'ya wa, adama a nala wa woko kadambula wa vu bana baci a kunu ku kameli vu lyai ilikulya. Shegai uza da bawu uyawunsa u ne u gbamāi u wene vu baci va lya a kunu ku kameli, eyi dem wa yan tā maluwa ma wa lya. ¹¹ Ili i'ya vu revei nala vi, i wacinsa tā vuma u nala vi uza da Kawauwi ka kuwai adama a ne. ¹² Vu nusuka baci atoku a vunu tyoku u nala hal vu zuwa le a yain ili i'ya a bidyai i cingi i'ya, avu dem vu nusuka tā Kawauwi. ¹³ Ma takuma baci inyama hal i zuwa utoku u vā u yain unyushi u cingi, ma doku ma takuma unyama wa gbā uma u vā, kpaci ma ciga yi u tadātsā adama a vā wa.

Bulus ili i te i'ya n asuki a da a buwai

9 Mpa yaa da m̄ari. Mpa kasuki ka. N wene tā Yesu Asheku a tsunu, eḁa manyan ma Asheku a yain a akere a vā. ² Ko aza roku a bidya mu baci kasuki wa, eḁa i bidya mu tā kasuki. Eḁa n kaci ka de i'ā tā kabolo n Asheku, ili i nala i'ya i wenikei an mpa kasuki ka.

³ Uwushuku u da n wushunki aza da a ka wecike ucira u vā u da na: ⁴ Tsā tā n ucira u da tsa wusha ilikulya adama a manyan ma tsu yain. ⁵ Asuki a da a buwai n a'angu a Asheku, n Bituru gbā a'ā tā n aka aza da a'ari atoni a Kawauwi aza da a soku le a nwalu n le. Tsā tā n ucira u da tsa yan dem nala. ⁶ U k̄anā mpa n Barānaba tsu yain manyan aku tsu tsarā ikebe i'ya tsa tsila ilikulya wa.

⁷ Kasoje ka bana baci a asu u kuvon, u tsu tsupa ikebe i ilikulya da? Uza u tsu ce kashina aku u kpāḁa ulya ili i kashina yi? Kaliniki ka lināka ushiga bawu u soi mani ma le? ⁸ N yan kadyanshi ka na ki n ucira u vā wa, shegai Mele ma Kashilā ma dana tā dem nala. ⁹ Tsu yan tā k̄aneshi a Mele ma Musa korongi: "Kotsu i kim-bā unā u kanaka a'ayin a da wa lapa i'ya wa." † An Kashilā ka danai nala, n anaka a da koshi wa yan

kadyanshi? A'a! ¹⁰ N ātsu da wa dansa. Uza da u limai n uza da u lapai a yain manyan ma le n uzuwa u uma u da a ka tsarā kabon ka i'ya yi. ¹¹ An tsu tonuko dā akani yi, u woko tā yavu icun i Kashilā i'ya tsu cei a asuvu a atakasuvu a de. Adama a nala tsā tā n ucira u da tsa wusha ilikulya n ili i'ya i buwai tyoku u ili i'ya tsu kapai ara de. ¹² I b̄angā baci aza roku aza da a yanka dā kubari, tsā tā n ucira u da u lai u le.

Shegai ātsu tsu taba dā uzuwa i nāḁa tsu tyoku nala wa. Tsu pelenshike tā ili i'ya tsari n i'ya kotsu tsu bishinka Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi utambura wa. ¹³ I reve tā gai aza da a tsu yan manyan a Kuwa ku Kashilā nte a tsu wusha pini ilikulya i le. Adarāḁi a da a tsu yan udarāḁi nte dem a tsu wusha pini kapashi ka le. ¹⁴ Nala dem Asheku a wenishikei aza da a tsu yan kubari ku Kadyanshi ka Shinga a wushi ilikulya i le.

¹⁵ Shegai n taba dā uzuwa i nāḁa nala wa. Kpm koronku da ma koronku dā adama a da ma ciga i nāḁa mu ili wa. N wene tā yavu da wa laka mu tā shana n kuwā n u da ya yan nala. ¹⁶ N yan arāḁi adama a da ma yansa kubari ku Kadyanshi ka Shinga wa. Manyan ma nala mi ma Kashilā ka danai n yain ma, kpm u k̄anā tā n yain ma. Ter vā n 'yuwan baci ma uyan! ¹⁷ N yan baci manyan ma na adama a da mpa n kaci ka vā n dangā-sai n yain ma, u k̄anā tā i tsupa mu. Shegai n yan tā manyan ma na mayun mayun adama a da Kashilā ka ka nāḁa mu ma. ¹⁸ Katsupi ka eni ka ma wusha? Kabala ka uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka gbani, kpm n tsu zuwa ama a tsupa mu adama a manyan ma nala mi wa.

¹⁹ Mpa kagbashi ka uza ka wa. Shegai n gonuko tā kaci ka vā kagbashi ka ama gbā tsarā n lyai kaci ka ama ushani. ²⁰ A'ayin a da baci m̄ari n aza a Yahuda, n tsu rongo tā tyoku u uza u Yahuda tsarā n lyai kaci ka le. Mele ma Musa ma ma tsu lya tsugono tsu le, ko an u wokoi ma ma lya tsugono tsu vā wa. Shegai n tono tā Mele mi derere tsarā n lyai kaci ka le. ²¹ Nala dem an m̄ari kabolo n Awulawa, n rongo tā tyoku u le, aza da bawu a ka tono Mele, tsarā n lyai kaci ka le. Nala u wenike an n kpāḁai utono Mele ma Kashilā wa, shegai n tono tā mele ma Kawauwi. ²² Nala dem, an m̄ari kabolo n aza da bawu a'ari n ucira a asuvu a up-ityanangu, n woko tā dem yavu mā n ucira wa, tsarā n lyai kaci ka le. N woko tā gbā ili i'ya ma woko a asu u ama tsarā gai n lyai kaci ka le. ²³ N yan tā ili i nala yi tsarā Kadyanshi ka Shinga ka tambura, kpm n pana kayanyan adama a unā u shinga u Kashilā.

²⁴ Cibai, a ka yan baci kalambale, ya dem u tsu suma tā, shegai vuma u te u da koshi u tsu tsarā kune. Eḁa dem u k̄anā tā i suma tsarā i lyai kalambale ki.

²⁵ Uza da baci dem u yain kalambale ka nala ki u tsu fobuso tā kaci ka ne tsarā u tsarā kune ku funiḁ u da wa namgba gogo. †† Shegai ātsu tsu tsu fobuso tā kaci ka tsunu tsarā tsu tsarā kune ku funi da wa rongo pini

† A'ayin a nala yi, a ka ciga baci a lapi i'ya, anaka a da a ka rongo ukpatsa i'ya yi hal she i gewe. †† A'ayin a nala yi, uza da baci u lyai kalambale u tsu wusha tā funi da a yain n avuku, kpm u tsu rongo u'ekpe wa.

hal ubana. ²⁶ Da gai i zuwai n sumai she a kabaru ka kulya ki. Da kpm i zuwai n zuwai ucira u va gbā tyoku u uza da u tsu shilakana n adimbi a ne tsara u lyai kaci, tyoku u uza da u tsu radagbusa akere a ne gbani gbani wa. ²⁷ N kana ta ikyamba i va n gonukoi i'ya kagbashi ka va, adama a da a'ayin a da baci n kotsoi uyan-ka aza roku kubari, Kashila ka bishinka mu kune ki wa.

Kotsu i gbashika ameli wa

10 Ama a va, ma ciga ta i ciba n ili i'ya i gitai n isheku i tsunu aza da a tonoi Musa. Kashila ka tono ta n ele an u suki kalishi ka walai a kapala ka le, aku u tuko le gbā le a upashi u Mala ma Shilit a iyamba i ekpi. ² Nala Kashila ka lyubugu le a wokoi yavu atoni a Musa a asuvu a kalishi n a asuvu a kushiva. ³ Gbā le a lya ta ilikulya i'ya i wuta i zuba. ⁴ Gbā le a so ta mini ma ma wuta i ucira u Kashila. Mini ma nala mi ma wuta ta a katali a zuba ka ka soku le, kpm katali ka nala ki Kawauwi ka. ⁵ Shegai gbā n nala aza roku a da pini ushani a asuvu a le a yan ili i'ya Kashila ka panai kayanyan ka le wa. Aku a wunusa le, ikyamba i le kpm a wacinsai i'ya a asuvu a kakamba.

⁶ Kpm ili i nala yi i gitā ta tsara u woko tsu iryoci, tsara i bishinka tsu uciga ili i cingi tyoku da ama a nala yi a yain. ⁷ Kotsu i gbashika ameli tyoku da aza roku a le a yain wa. Tagarada u Kashila u dana ta, "Ama yi a yan ta abiki a gbani kpm a dusuki a lyai kpm a soi. Aku a 'yangai a jei." ⁸ Aza roku a le a yain tsishankala, adama a nala, ama azu kamanga n azu a tatsu (23,000) a da a kuwai a asuvu a kain ka te. Kotsu tsu yain unyushi u cingi tyoku da a yain wa. ⁹ Kotsu tsu kondo Magono ma Zuba tyoku da a aza roku a le a yain wa, aku a'ali a kapusa le a wunusai. ¹⁰ Kpm kotsu i yain tsali tyoku da aza roku a le a yain wa, kpaci ili i'ya i zuwai Kashila ka suki katsumate ka ukpa ka ne ka wuna le da gai la vi.

¹¹ Gbā ili i nala yi i gitā ta tsara u woko tsu iryoci. A korongu ta i'ya tsara u woko tsu kubari. Kpaci tsa rongo ta a a'ayin a da a'ari evu n ukotso. ¹² Va wundya baci vari n ucira, vu kirana kotsu vu rukpa wa. ¹³ A'ayin a da baci Kashila ka kondo vu, kotsu vu ciba an nala dem wa konduso ama da buwai. Kashila ka tsu kana ta kazuwamgbani ka ne, kpm u tsu asaka ukondo vi u wura ili i'ya va kpadā ukawunku wa. A'ayin a ukondo, wa naka vu ta ucira u da va fuda va kawunku u da, kpm Kashila ka naka vu ta ure u da va lya kaci ka ukondo vi.

¹⁴ Ama a va, adama a nala kotsu i suma ulyaka ameli kayala. ¹⁵ Eda aza a kakiri a da. Yawunsukai kaci ka de ko ili i'ya ma ciga n tonuko da vi i mayun i'ya. ¹⁶ Tsu ciba baci a'ayin a da Asheku a lyai ilikulya i makorishi, tsu bidya baci mako tsu cikpai Kashila, mpasa n Kawauwi n da tsa pece. Tsu golo baci burodi tsu takumai, ikyamba i Kawauwi i'ya tsari upece. ¹⁷ Tsu pece baci burodi u te, tsu woko de la vi ikyamba i te, ko an u wokoi tsā ta ushani.

¹⁸ Cibai n aza a Isara'ila, ya dem reve ta an a yain udarakpa a asudarakpa, gbā aza da a takumai inyama yi a woko ta ili i te n udarakpa vi.

¹⁹ Tonuko da ma tonuko da an kameli ko ilikulya i'ya a yankai ameli udarakpa i'ari n kalen wa. ²⁰ Shegai tonuko da ma tonuko da ili i'ya a darampkai ameli, ityoni i cingi i'ya a naka i'ya, Kashila wa. Kpm ma ciga i woko ili i te n ityoni i cingi wa. ²¹ Ya so a mako ma Asheku aku i doku i soi a mako ma ityoni i cingi wa. Ya lya ilikulya i Asheku aku i doku i lyai ilikulya i'ya a nekei ityoni i cingi wa. ²² Tsa ciga tsu zuwa Asheku malyon da? Tsa wundya tsā n ucira u da tsa 'yuwan Asheku bawu u yan tsu mavura?

Naka Kashila karinga maco

²³ Aza roku a de a dana ta, "Tsa fuda ta tsa yan gbā ili i'ya tsa ciga!" Shegai n tonuko da ili dem da ya lobono uyan wa. I dana ta, "Tsa fuda ta tsa yan ili i'ya tsa ciga!" Shegai n tonuko da ili dem da ya banga da wa. ²⁴ Kotsu vu zami ili i'ya ya lobono vu koshi wa. Vu zami dem ili i'ya ya lobono ama da a buwai.

²⁵ Takumai inyama i'ya a ka dengishe a kuden. Kotsu i wecike ko a darampkpa i'ya kameli wa, atakasuvu a de a ka rongo ta na ndishi n shinga, ²⁶ adama a da Tagarada u Kashila u dana ta, "Likimba u Asheku u da kabolo n ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne gbā." †

²⁷ Aza da bawu a'ari Atoni a libana vu baci ulya ilikulya n ele, kpm va ciga vu yain nala, wala ba vu lyai ili i'ya dem a naka vu. Kotsu vu wecike ko i'ari n mele wa. ²⁸ Shegai uza roku u tonuko vu baci, "Ilikulya i na a neke ta i'ya a asu u kameli," kotsu vu lyai ilikulya i nala yi wa, ko vu yawunsa baci unyushi u da wa, vu lyai i'ya wa. Adama a da uza da u tonuko vu vi u yawunsa ta unyushi u da vu lya baci i'ya.

Nida a ka kangu mu uyan ili i'ya ma fuda ma yan adama a da ya zuwa uza roku unyushi? ³⁰ Ma cikpa baci Kashila adama a ilikulya aku n lyai i'ya, nida a ka gonuko mu uza u unyushi adama a da n lyai i'ya?

³¹ Va lya baci, ko va so, ko kpm va yan ili i roku, yan ili dem a ure da ya naka Kashila tsupige. ³² Kotsu vu yain ili i roku i'ya ya zuwa aza a Yahuda, ko Awulawa, ko kpm Atoni a Kashila i woko le unyushi wa. ³³ Yanyi tyoku da n tsu yan. N matsa ta n zuwa ya dem pana kayanyan a ili i'ya n yansai. N zama ili i'ya ya tuko mu ili i shinga wa, shegai ili i'ya i'ari i shinga a asu u ama, kotsu a tsara iwauwi.

11 U kana ta vu toni iryoci i va, tyoku da mpa n tonoi iryoci i Kawauwi.

Uwenishike a kaci ka ulya kayala

² N cikpala da ta adama a da i tsu cibusā ta na mpa maco, kpm n i toni uwenishike u da n tsu yanka da.

³ Shegai n ciga ta i reve ili i na: Kawauwi ka ta n ucira a kaci ka vali, vali wa ta n ucira a kaci ka uka, Kashila kpm ka ta n ucira a kaci ka Kawauwi. ⁴ Vali da baci dem u palai kaci ka ne a'ayin a da wa yan kvasu ko

† 10:26 Ishp. 24:1.

wa dansa akani a Kashilā, wa tuko t̄a Kawauwi uwono. ⁵ Uka dā bawu u palai kaci ka ne a'ayin a dā baci wa yan kavasū ko wa dansa akani a Kashilā, wa tuko t̄a vali u ne uwono. Uka u nala vi dere dā w̄ari n uka dā a punai kaci adama a iryoci i uwono. ⁶ Nala w̄ari, u 'yuwan baci ucaca diko she a kuruwa kenji ka ne gb̄a. An u wokoi ili i uwono i'ya a asu u uka a kidāsa yi baci kenji ko kpam a kuruwa yi ka, she u pala kaci ka ne. ⁷ Kashilā ka yan t̄a a'ali tsarā a rotso yi, a n̄akā yi kpam karingā. Nala u wenike t̄a kotsu vali u kimba ili i roku a kaci ka ne wa. Kashilā ka yan t̄a uka tsarā u n̄akā vali u ne karingā. ⁸ Kashilā ka zuwa vali u kagitā u wutā a asuvu a uka wa, shegai u zuwai uka u kagitā u wutā a asuvu a vali. ⁹ Kashilā ka yan vali adama a uka wa, shegai u yan t̄a uka adama a vali. ¹⁰ Adama a nala a dā uka wa pala kaci ka ne tsarā u wenike an w̄ari a kere ka ucira u vali u ne, kpam n adama a atsumate a zuba. ¹¹ Tyoku dā tsari utono Asheku, aka a'ari upeci n a'ali wa, a'ali kpam a'ari upeci n aka wa. ¹² Mayun dā uka u kagitā u wutā a asuvu a vali, aka kpam a matsai a'ali a dā a buwai. Shegai Kashilā ka ka yain ili gb̄a. ¹³ Wecei kaci ka de, u gan uka u yain kavasū bawu u cacai diko a kaci ka ne? Ili i uwono i'ya wa? ¹⁴ Edā i wene tyoku dā Kashilā ka yain likimba wa, vali w̄a baci n kenji z̄akakā u tsu woko ili i uwono wa? ¹⁵ Shegai uka w̄a baci n kenji ka bululu ili i tsulobo i'ya. Kashilā ka ka n̄akā yi kenji nala tsarā ka woko yi ili i upalāka. ¹⁶ Hal n gogo-na, ama roku a ka ciga t̄a a nanamgbana a ukuna u na vi, shegai ma dana t̄a atsū n a'uwa a Atoni a dā a buwai kotsu tsu yan ili i roku kau wa.

Ulya u Ilikulya i Asheku

¹⁷ A'ayin a dā i bolomgbonoi a asu u te, i tsu yan ili i shinga wa shegai i gono i yain i gbani. Adama a nala ma cikpala dā a uwenishike u dā ma ciga n yanka dā gogo-na vi wa. ¹⁸ A kagitā, n pana t̄a a dā a'ayin a dā baci i bolomgbonoi i tsu pecene t̄a abon abon, kpam n wushuku t̄a n ukuna u roku u ili i na yi. ¹⁹ Malālā mā la wa, u k̄anā t̄a i yain n abon kau-kau a asuvu a de, pini nala, ya dem u wene aza dā a ka yan ili mai. ²⁰ A'ayin a dā baci i bolomgbonoi, i tsu wundya t̄a Ilikulya i Asheku i'ya ya lya, shegai nala w̄ari wa. ²¹ Adama a dā a'ayin a dā baci ya lya, i tsu yan t̄a maloko i wusanāsa gb̄a ilikulya yi, aku aza roku a woko n kambulu. Aza roku gb̄am hal a soi a gutukpa! ²² I'ā n a'uwa a de asu u dā ya lya kpam i soi wa? I goro kuwa ku Atoni ku Kashilā dā? I ne aza a unambi uwono dā? Ndyu u gain n tonuko dā? Ya wundya ma cikpala dā an ya yansa nala dā? Ma cikpala dā wa, ko kenu!

²³ Asheku a n̄akā mu t̄a uwenishike u dā n wenishike dā: N kayin ka a nekei Asheku Yesu vi, u bidya t̄a burōdi. ²⁴ U cikpa t̄a Kashilā adama a burōdi vi, aku u jibamgbanaṣai u dā u danai, "Ikyamba i v̄a i'ya na vi i'ya a nekei adama a de. Rongoi a uyansa nala kotsu i cibusa n̄a mpa." ²⁵ Nala dem an a lyai ilikulya, aku u bidyai mako, u danai, "Mako ma na mi kazuwamgbani ka savu ka Kashilā ka, nala u wenike t̄a ukuna u maci u dā a shamkpai a mpasa n v̄a. A'ayin a dā baci dem i soi

a mako ma na mi, uyansa nala wa zuwa t̄a i ciba n̄a mpa." ²⁶ I takuma baci burōdi na kpam i soi a mako ma na, dansa dā i'ari udansa Kawauwi ka kuwā t̄a. Rongoi udansa nala hal u gono.

²⁷ Adama a nala uza dā baci u takumai burōdi u Asheku ko kpam u soi a mako ma ne a ure u dā bawu wa n̄akā yi tsupige, u yan t̄a unyushi u cingi a ikyamba i Asheku n̄a mpasa n ne. ²⁸ Da gai i zuwai u gain i kondō ve kaci ka de kahu i takuma burōdi ko kpam i soi a mako ma ne mi. ²⁹ Kpaci i reve baci kalen ka ikyamba i Asheku wa, aku i takumai burōdi ko kpam i soi a mako ma ne, kaci ka de ka ya ronuko ukida u ugana. ³⁰ Ili i'ya i zuwai aza roku a de ushani a'ari n̄a mbālā kpam bawu ucira u ikyamba dā gai la vi, hal aza roku gb̄am a kuwāi. ³¹ Tsa gitā baci ve tsa kondō kaci ka tsunu, Kashilā ka yanka tsu afada wa. ³² Shegai Asheku a tsu yan tsu t̄a mavura u lapula tsu, tsarā a makorishi a wacinsa tsu wa, a'ayin a dā baci a ka wacinsa likimba.

³³ Adama a nala ama a v̄a, a'ayin a dā baci i bolomgbonoi tsarā i lyai Ilikulya i Asheku, kotsu i vanamgbana. ³⁴ Kpam aza roku a de a'ā baci n kambulu, gitāi ve i lyai ilikulya a kuwa, tsarā a'ayin a dā baci ya lya kabolo i ronuko kaci ka de kadamaṭ a asu u Kashilā wa.

Ma tonuko dā t̄a ili i'ya ya yan a ukuna u roku n tuwā baci.

Kune icun kau-kau ku Kulu Keri

12 Ama a v̄a, gogo-na ma koronku dā t̄a a kaci ka kune ku Kulu Keri ku tsu n̄akāsa ya dem icun kau-kau a asuvu a tsunu.

Ma ciga dā t̄a i reve ukuna u maci a kaci ka le. ² Ma ciga t̄a i ciba kahu i woko Atoni a Asheku, a tono t̄a n ādā a ure u dā bawu u gain tsarā i gbashika ameli a dā bawu a ka dansa. ³ Ma ciga t̄a i reve uza u dana baci, "Yesu uza u unā u cingi dā!" Kulu Keri ku Kashilā ku tono n vuma u nala vi wa. Kpam uza u dana baci, "Yesu Asheku a dā!" Kulu Keri ka koshi ku zuwa yi u dana nala.

⁴ Kune ka pini icun kau-kau, shegai Kulu ku te ka ku tsu neke ka. ⁵ Ire i'ya pini ushani i uyan tsugbashi, shegai gb̄a tsunu Asheku a te a dā tsa gbashika. ⁶ Ama a tsu fuda t̄a a yain icun manyan kau-kau, shegai Kashilā ka te ki ka ka tsu n̄akā ya dem ucira u yain manyan nala.

⁷ Kulu ku tsu wenike t̄a kaci ka ne a asu u Katoni dem, ku n̄akā yi baci manyan ma ma b̄angā Atoni gb̄a. ⁸ Kulu ku Kashilā ku tsu n̄akā t̄a uza ucira u uyan adooki n kakiri. Kulu ku te ki ka kpam ku tsu n̄akā uza roku ucira u yain kadyanshi ka k̄ari ushadangi n ureve. ⁹ Kulu ku te ki ka kpam ku tsu n̄akā vuma upityanangu u pige. Ku n̄akā kpam uza roku ucira u t̄anāsa ama. ¹⁰ Ku n̄akā uza u na ucira u uyan ikunesavu, uza u nide kpam u n̄akā yi ucira u kubari ku akani a Kashilā. Ku n̄akā kpam uza roku ucira u utakpana ili i'ya i wutāi a asu u Kashilā n i'ya bawu i wutāi a asu u Kashilā. Kulu Keri ka ku tsu n̄akā uza roku ucira u uyan kadyanshi n aletsu a roku. Ku n̄akā kpam uza roku ucira u toḍugbu-

so ili i'ya a dansai n aletsu a roku yi. ¹¹ Kulu Keri ku te ku nala ki ka koshi ku tsu n̄k̄a kune ku nala ki gb̄a. Aya u tsu yawunsa ko kune ku eni ka ya dem wa tsar̄a.

Ikyamba i Kawauwi n apashi a ne

¹² Ikyamba i vuma ili i te i'ya, shegai i'ā t̄a n apashi ushani. Ko an u wokoi apashi a da pini ushani a ikyamba a da a bolomgbonoi a wokoi ikyamba i te. Ikyamba i Kawauwi dem nala i'ari. ¹³ Aza roku a tsunu aza a Yahuda a da, aza roku kpm Awulawa. Aza roku a tsunu agbashi a da, aza roku kpm agbashi a da wa. Shegai Kulu Keri ku lyubugu tsu t̄a ku gonuko tsu kapashi ka ikyamba i Kawauwi. Gb̄a tsunu Kulu ku te ka tsu wushai.

¹⁴ Mayun da, ikyamba i'ā t̄a n apashi kau-kau, kapashi ka te ka wa. ¹⁵ Kune ku dana baci, "Mpa mā a kapashi ka ikyamba wa, kpaci mpa kukere ku wa," nala u k̄angu yi u woko a kapashi ka ikyamba da? ¹⁶ Kutsuvu ku dana baci, "Mpa mā a kapashi ka ikyamba wa, kpaci kutsuvu ka koshi m̄ari mpa keshi ka wa," nala u k̄angu yi u woko a kapashi ka ikyamba da? ¹⁷ A da baci ikyamba gb̄a keshi ka, nida ya pana? Kpm a da baci ikyamba gb̄a kutsuvu ka, nida wa tsukpa magulani? ¹⁸ Shegai Kashil̄a ka yan t̄a ikyamba i tsunu n apashi ushani, kpm u zuwa t̄a kapashi dem asu u da wa ciga ka. ¹⁹ A'ari a da baci gb̄a apashi a ikyamba kapashi ka te ka koshi, i'ari ya woko ikyamba wa. ²⁰ Mayun da, apashi a da pini ushani, shegai ikyamba i te i'ya.

²¹ Wa yan wa keshi ka tonuko kukere, "V̄ari n kalen wa!" Ko kaci ka tonuko a'ene, "I'ari n kalen wa!" ²² Wa yan nala wa! Apashi a ikyamba a da tsa wundya yavu a'ā n ucira wa vi, a da a lakai kalen cika. ²³ Apashi a roku a da pini a ikyamba i tsunu a da tsu wenei yavu a'ari n kalen cika wa, shegai tsu la t̄a ukirana n a da cika. Tsu tsu pala t̄a apashi a ikyamba i tsunu i'ya bawu tsa ciga a wene, ²⁴ shegai tsu tsu as̄ak̄a t̄a a roku bawu tsu palai. Kashil̄a ka fobuso t̄a ikyamba i tsunu tyoku da gb̄am apashi a da tsu wenei yavu a'ari n kalen wa a da a wokoi n kalen cika. ²⁵ U yan t̄a nala tsar̄a u zuwa gb̄a apashi a ikyamba a yain manyan kabolo derere, kapashi dem ka kirana n atoku. ²⁶ Kapashi ka ikyamba ka te ka pana baci ikyamba, apashi a da a buwai dem a ka pana t̄a ikyamba n eyi. A n̄k̄a baci kapashi ka te tsupige, a da a buwai gb̄a a ka z̄anḡan̄a t̄a kabolo n eyi.

²⁷ Gb̄a de kabolo, ikyamba i Kawauwi i'ya i'ari. Ya dem kapashi ka ikyamba ka ne ka. ²⁸ Aza roku a da na aza da Kashil̄a ka zuwai a ikyamba i Kawauwi: aza a kagit̄a asuki a da, aza a ire ntsumate, aku aza a tatsu awenishiki. Kashil̄a ka zuwai kpm aza a uyansa ikunesavu, n aza da a'ari n ucira u ut̄an̄as̄a ama. U zuwai kpm aza da a tsu b̄anḡas̄a atoku, n aza a utono n ama. U zuwa t̄a kpm dem aza a uyan kadyanshi n aletsu a roku. ²⁹ Ya dem da w̄ari kasuki? Ya dem da u tsu dansa akani a Kashil̄a? Gb̄a da ama a'ari awenishiki? Ya dem da w̄ari n ucira u da wa yan ikunesavu? Mayun tani nala wa. ³⁰ Ya dem da w̄ari n ucira u da wa t̄an̄as̄a ama? Kashil̄a ka n̄k̄a gb̄a tsunu ucira u da tsa

fuda tsa dansa n aletsu kau-kau? Ya dem da wa fuda wa todugbuso ili i'ya a dansai n aletsu a roku? Mayun tani nala wa. ³¹ Shegai i zuwa maluwa i tsar̄a kune ka ku lai tsulobo.

Gogo-na ma tonuko da t̄a ili i roku i'ya i lakai gb̄a.

Uciga

13 N dansa baci n aletsu a ama, ko kpm n kaletsu ka atsumate a zuba, shegai bawu ma ciga ama, kadyanshi ka v̄a ka rotso t̄a mawur̄a ma ulapa u urim, † ko kpm mawur̄a ma kalingi. ² Kulu ku n̄k̄a mu baci ucira u da ma dansa akani a Kashil̄a, shegai bawu ma ciga ama, mpa ili i roku i'ya wa. Nala kpm ma fuda baci ma reve ili hal dem n ili i'ya i'ari usokongi, kpm bawu ma ciga ama, n woko ili i roku wa. Nala dem wa woko mā baci n upityanangu u da ma tonuko masasa ma 'yānḡa ma gono a asu u roku. ³ Ko n n̄k̄a baci aza a unambi gb̄a ili i'ya m̄ari n i'ya, kpm ko n neke baci ikyamba i v̄a udar̄akpa u urunukpa, n ciga baci ama wa, u woko mu t̄a ili i gbani.

⁴ Uciga w̄a t̄a n ahankuri n tsulobo. Uciga w̄ari n malyon wa. Uciga u tsu dansa n ar̄adi wa. U tsu bidiga kaci ka ne tsupige wa. ⁵ U tsu dansa tsar̄a u nusuka ama wa. U tsu m̄ats̄a u tsar̄ak̄a kaci ka ne ili maco wa. U tsu yan maloko ma uyan upan wa. U tsu ciba n unyushi u da ama roku a yanka yi wa. ⁶ U tsu yan maz̄anḡa a'ayin a da ukuna u cingi u git̄ai wa, shegai u tsu yan t̄a maz̄anḡa a'ayin a da ukuna u mayun u wut̄ai a kateshe. ⁷ Uciga u tsu kotso wa, u tsu as̄ak̄a uwushukusu wa, w̄a t̄a n uzuwa u uma maco, kpm u tsu kawunku t̄a maco.

⁸ Uciga u tsu bar̄ak̄p̄a t̄a hal ubana. Kune ku kadyanshi ka akani a Kashil̄a ka kotso t̄a. Kune ku kadyanshi n aletsu a roku ka kotso t̄a. Kune ku ureve dem ka kotso t̄a. ⁹ Kpaci kune ku tsunu ku ureve n ucira u udansa akani a Kashil̄a ku shadangu wa; shegai a'ayin a da baci u da w̄ari ushadangi u tuw̄ai, pini nala, u da bawu w̄ari ushadangi vi wa woko u gbani. ¹¹ An m̄ari maku, n dansa t̄a tyoku u maku, n yawunsa t̄a tyoku u maku, n yansa t̄a kaco tyoku u maku. An n gbonguroi, aku n as̄ak̄ai uyansa tyoku da maku ma tsu yansa. ¹² A'ayin a na, an tsa wenishe ili i Kashil̄a, tsu wene i'ya sarara wa, tyoku da vu tsu wene kaci ka vunu vu webele baci madubu ma m̄ari dusu. A'ayin a ka tuw̄a t̄a a da tsa wene Kashil̄a a'eshi a'eshi. Gogo-na ureve u v̄a kenu da w̄ari, shegai a'ayin a nala yi ma koruso t̄a ma reve ili gb̄a, tyoku da Kashil̄a ka reve mu gb̄a gb̄a.

¹³ Ili i tatsu i'ya pini i'ya ya bar̄ak̄p̄a: upityanangu, n uzuwa u uma, n uciga, kpm i pige a asuvu a le i'ya uciga.

† A tsu yan t̄a manyan n ili i na yi a asu u ulyaka ameli kayala. Kacan ka a tsu rongo uyansa ka tsu n̄k̄a Kashil̄a ka maci tsupige wa. Nala kpm dem, uza roku u yan baci kadyanshi n aletsu a roku bawu u b̄anḡai kuwa ku Atoni, k̄a t̄a tyoku u kacan ka ulyaka ameli kayala kpaci ka n̄k̄a Kashil̄a ka maci tsupige wa.

Kulu Keri n kune

14 Yanyi gbā ili i'ya ya yan i cigi atoku a de. Kpam dem i yain n maluwa ma uwusha kune ushani ka Kulu Keri ku tsu nāka dā, kpam kune ka ku lakai ka ku udansa akani a Kashilā. ² Aza dā a tsu dansa n aletsu kau-kau a tsu dansa n ama dā bawu a ka pana wa, shegai n Kashilā uza dā u tsu panāka le. A tsu dansa t̄a ukuna u maci u dā w̄ari usokongi n ucira u Kulu Keri. ³ Shegai aza dā a tsu dansa akani a Kashilā a tsu dansa t̄a n ama tsarā a bāngā le, a gbamatangu le, kpam a t̄anāsā le atakasuvu. ⁴ Aza dā a tsu dansa n aletsu kau-kau kaci ka le ka koshi a tsu bāngā, shegai aza dā a tsu dansa akani a Kashilā a tsu bāngā t̄a kuwa ku Atoni gbā. ⁵ N dana t̄a, wa lobono dā t̄a i dansa n aletsu kau-kau gbā de, kpam wa la t̄a tsulobo gbā de i'ari i fudā i dansa akani a Kashilā. Kune ku udansa akani a Kashilā ku la t̄a ka udansa n aletsu kau-kau kalen. Kune ku aletsu ki she a tsarā uza dā wa fudā wa todugbuso kalen ka aletsu ki dā ka bāngā gbā kuwa ku Atoni.

⁶ Ama a vā, n tuwā baci ara de n dansai n aletsu kau-kau, nida nala wa bāngā dā? Nala wa bāngā dā wa, ko kenu. Shegai n tonuko dā baci ili i'ya Kashilā ka wenike mu, ko n tonuko dā kpam ili i ureve, ko akani a dā Kashilā ka ciga mu n dansa, ko uwenishike. ⁷ Ili i'ya a tsu fulusā tyoku u ugbali ko kpam i'ya a tsu keme tyoku u molo ili i'ya bawu i'ari n uma, uza wa reve ushipa vi wa she kakemi ki ka keme karara. ⁸ Kavana ka ka tsu tonon asoje ka shikā baci mai wa, nida asoje yi a ka fobuso? ⁹ Nala dem uza wa fudā wa reve ili i'ya va dansa wa, she vu dansa karara. Nala baci wa, n uwule u dā koshi va dansa. ¹⁰ Aletsu a dā pini icun kau-kau a likimba, kpam kaletsu k̄a la ka bawu k̄ari n kalen wa. ¹¹ Uza wa dansa baci n kaletsu ka bawu n panai, n tsu woko t̄a kamoci. ¹² Ya ciga baci kune ku Kulu, foloi Kashilā ka nāka dā ka ka bāngā gbā kuwa ku Atoni.

¹³ Uza dā baci w̄ari n kune ku kadyanshi n aletsu kau-kau, u yain kavasū ka wa tsarā kune ka wa fudā wa todugbuso ili i'ya wa dansa. ¹⁴ Kpaci n yan baci kavasū n aletsu kau-kau, kulu ku vā ka ka yan kavasū ki, shegai n reve ili i'ya ma dansa wa. ¹⁵ Ndyā ma yan? Ma yan t̄a i'ya gbā. Ma yan t̄a kavasū a kulu, kpam ma yan t̄a kavasū n kadyanshi ka n revei. Ma shipa t̄a a kulu, kpam ma shipa t̄a n kadyanshi ka n revei. ¹⁶ I bolomgbono baci ya cikpala Kashilā n kulu ku de, ama roku a ka reve wa. A reve baci ili i'ya ya tonon wa, nida a ka reve a wushuku, "Ami?" ¹⁷ Vu cikpala t̄a Kashilā mai, shegai nala u bāngā uza roku wa.

¹⁸ N cikpa t̄a Kashilā an ma fudā ma dansa n aletsu kau-kau ushani n la dā. ¹⁹ Shegai tsu bolomgbono baci ulyaka Kashilā kayala, n dā u laka t̄a tsulobo n dansa idani i tawun i'ya ama a panai, n u dā ma dansa idani azu kupa (10,000) n aletsu kau-kau.

²⁰ Ama a vā, asākai uyawunsa tyoku dā mmuku n tsu yawunsa. Wokoi tyoku u ibābā i'ya bawu a yain ili i cin-

gi. Kpam i woko aza dā a kuwai a uyawunsa u de. ²¹ A korongu t̄a a Tagarāda u Kashilā:

"Magono ma Zuba ma dana t̄a,
'Ma dansa t̄a n ama a vā n aletsu kau-kau
a dā amoci a ka fudā a dansa.

Shegai gbā n nala a ka panāka mu wa.' "

²² Kune ku kadyanshi n aletsu kau-kau iryoci i'ya adama a aza dā bawu a'ari Atoni, shegai Atoni wa. Kune ku udansa akani a Kashilā ka bāngā t̄a Atoni, shegai aza dā bawu a'ari Atoni wa. ²³ Ko n nala, aza dā bawu a'ari Atoni ko kpam aza dā bawu a revei ili i na yi, a'ā baci kabolo n adā asu u dā i bolomgbonoi vi, a panai ili i'ya ya tonon aletsu kau-kau, a ka yawunsa t̄a yavu ijan i'ya dā. ²⁴ Shegai ama a nala yi a pana baci ya dem wa dansa kadyanshi ka Kashilā, a ka reve t̄a ele aza a unyushi a dā, kpam i'ya a panai vi ya yanka le t̄a afada. ²⁵ A ka dansa t̄a ili i'ya i'ari usokongi a atakasuvu a le. Aku a kudāngu a lyaka Kashilā kayala, a dana, "Mayun dā Kashilā k̄a t̄a kabolo n ama a na yi."

Yanyi ikuna mai a a'ayin a ulya kayala

²⁶ Aje a vā, a'ayin a dā baci i bolomgbonoi ya lya kayala, u k̄anā t̄a i yain ili adama a dā wa lobono uza dā baci dem w̄ari pini. Nala w̄ari uza roku u shipa baci, ko wa wenishike, ko u dansa ili i'ya Kashilā ka danai, ko u dansa n aletsu kau-kau, ko u todugbo ili i'ya vuma vi u danai. ²⁷ I bolomgbono baci, ya fudā t̄a ya asākā uza roku u dansa n aletsu kau-kau, ko ama a re, shegai kotsu a lai ama a tatsu wa. A dansa uza u te uza u te, aku uza roku u todugbo ili i'ya a ka dansa. ²⁸ Shegai uza wā baci la wa todugbo wa, u k̄anā t̄a uza dā wa dansa n aletsu kau-kau vi u pada, aku u dansa n kaci ka ne n Kashilā koshi.

²⁹ Asākā ama a re ko ama a tatsu a dansa akani a Kashilā, aku ama dā a buwai a kondo udyanshi vi ko wā mai. ³⁰ Shegai uza roku wa dansa baci akani a Kashilā, aku Kashilā ka wenikei uza roku ili i roku, uza dā wa dansa akani yi she u shamgba ve u asākā uza u nide vi u dansa. ³¹ Asākai uza u te uza u te u dansa, tsarā gbā de i rotsongusu ili i roku i tsarā ugbamatangu. ³² Ama dā a tsu dansa akani a Kashilā a tsu fudā t̄a a k̄anā kaci ka le a asākā aza roku a dansa. ³³ Kashilā ka ciga t̄a ama a yain ili i ndishi n shinga n a tonomgboni, shegai kabarikete wa.

A'ayin a dā baci ama a Kashilā a bolomgbonoi ulya kayala, ³⁴ aka she a pada bini. Kotsu i asākā le a dansa wa, adama a dā Mele ma dana t̄a aka a ka woko t̄a aza dā a ka gorimuko ama. ³⁵ Ili i'ā baci pini i'ya a ka ciga a reve, she a weci a'ali a le a gono baci kuwa. Ili i uwono i'ya aka a dansa a asu u kabolo.

³⁶ Kadyanshi ka Kashilā ara de dā ka gitai wa, kpam ara de dā koshi ka rawai wa. ³⁷ Va wundya baci kaci ka vunū avu uza u udansa akani a Kashilā dā, ko kpam w̄ari n kune ku Kulu, va reve t̄a korongu dā ma korongu ili i'ya Asheku a tonoko mu n koronku dā.

³⁸ Adama a nala, kotsu i panāka uza dā bawu u panākai ili i'ya n korongi wa.

³⁹ Ama a va, i yain n maluwa ma udansa akani a Kashilā, shegai kotsu i kangu uza da wa dansa n aletsu kau-kau wa. ⁴⁰ Gbā ili i'ya baci dem ya yan, i yain i'ya a ure u da u lobonoi kpam i tonomgbonoi mai.

U'yangā u Kawauwi a ukpā

15 Ama a va, gogo-na ma ciga tā n cibuga dā n Kadyanshi ka Shinga ka n yanka dā kubari cau-pa. I wusha tā ka, n upityanangu u da i'ari n u da gogo-na, i shamkpa tā Kadyanshi ka Shinga ka nala ki. ² Kpam Kadyanshi ka Shinga ka na ki ka ka wauwa dā i lya baci kapala n uwushukusu n ili i'ya n tonuko dā. I yan baci nala wa, upityanangu u de u gbani u da. ³ N tonuko dā tā ili i'ya a tonuko mu. Ukuna u da u lai kalen u da na: Kawauwi ka kuwā tā adama a unyushi u cingi u tsunu, tyoku dā Tagarāda u Kashilā u danai. ⁴ A cidangu yi tā, an a yain a'ayin a tatsu, aku a 'yangasā yi n uma, tyoku dā Tagarāda u Kashilā u danai. ⁵ U wenike tā kaci ka ne ara Bituru, aku u wenikei kaci ka ne a asu u Kupanamere. ⁶ An nala wurai, aku u wenikei kaci ka ne a asu u atoni a ne a dā a lai aman-gatawantawun (500) a asu u te. Ama ushani a asuvu a aza dā a wene yi aza roku a buwa tā n uma, shegai aza a roku a kuwusā de. ⁷ Aku u wenikei kaci ka ne ara Yakubu, pini nala, u wenikei kaci ka ne a asu u asuki yi gbā. ⁸ A makorishi, aku u wenikei kaci ka ne ara va, mpa uza dā gbām a matsai a a'ayin a dā bawu a gain a matsa mu.

⁹ Gbā asuki a nala yi a la mu tā. Mpa n ratsa a isā mu kasuki wa, kpaci n yanka tā kuwa ku Atoni a Kashilā mavura. ¹⁰ Shegai ukuna u shinga u Kashilā u da u gonuko mu ili i'ya m̄ari, kpam ukuna u shinga u ne utuwā ara va ili i gbani i'ya wa. N matsai n yain manyan hal n lai gbā asuki a dā a buwai, shegai mayun dā, ukuna u shinga u Kashilā u da u yain manyan mi, mpa wa. ¹¹ Adama a nala, n yanka dā baci kubari ko kpam kasuki ka roku a asuvu a le ka yanka dā kubari, gbā ili i te i'ya tsu yain, kpam ili i'ya i wushuki i'ya.

U'yangā u akushe

¹² Tsu yan baci kubari ku a 'yangasāi Kawauwi a ukpā, nida aza roku a de a ka dana akushe a ka 'yangā a gono n uma wa? ¹³ Nala mayun dā baci, wa wenike la vi de a 'yangasā Kawauwi wa. ¹⁴ Kpam a 'yangasā baci Kawauwi wa, kubari ku tsunu ku gbani ka, kpam upityanangu u de u gbani u da. ¹⁵ A 'yangasā baci akushe a gonoi n uma wa, Kashilā ka 'yangasā Kawauwi wa. Shegai tsu dana tā Kashilā ka 'yangasā tā Kawauwi. Adama a nala a 'yangasā baci akushe wa, u woko la vi de kaban ka tsa yansa. ¹⁷ Kpam a 'yangasā baci Kawauwi wa, upityanangu u de u gbani u da, kpam i'a tā a asuvu a unyushi u cingi u de. ¹⁸ Nala mayun dā baci, ama dā a kuwāi cina a zuwa de upityanangu u le ara ne, a ka yan le de mavura. ¹⁹ Tsu wushuku baci n Kawauwi ka wauwa tsu a uma u naha bamu n uma u

da wa tuwā, u gan tā ama a pana tsu asuvayali kapala n ama dā a buwai.

Tyoku dā a ka 'yangasā akushe

²⁰ Shegai ukuna u mayun vi u da a 'yangasā tā Kawauwi a ukpā, aya gbām kagitā ka u'yangā asuvu aza dā a ka 'yangasā a gono n uma. ²¹ Gbā ama a kuwā tā adama a ili i'ya vuma u te u yain, Adamu dā tuko tsu ukpā gbā tsunu. Nala dem a 'yangasāi ama a ukpā adama a ili i'ya vuma u te u yain. Kawauwi ka ka tuko tsu uma gbā tsunu. ²³ Shegai a ka 'yangasā tā ya dem utonomgboni. Kawauwi ka a gitai u'yangasā, a'ayin a dā baci Kawauwi ka gonoi, a ka 'yangasā tā ama a ne gbā. ²⁴ Nala u wura baci, aku makorishi ma likimba ma tuwā. Kawauwi ka wacinsa tā gbā atokulalu a ne icun kau-kau, aku u gonuko Kashilā Tata tsugono. ²⁵ Kpaci u k̄anā tā Kawauwi ka lyai tsugono hal u shilak̄anā n atokulalu a ne gbā, aku u zuwa le a kere ka adeshikpetsu a ne. ²⁶ Kpam utokulalu u makorishi u dā wa wacinsa u da ukpā. ²⁷ An Tagarāda u Kashilā u danai Kashilā ka uka tā ili dem a kere ka ucira u Kawauwi, a isā pini Kashilā wa. Kpaci aya u ukai gbā ili a ucira u Kawauwi. ²⁸ Aku u lya baci kaci ka ili gbā, Maku mi ma zuwa tā kaci ka ne a kere ka Kashilā, uza dā u zuwai ili gbā a kere ka ne. Aku Kashilā ka lyai tsugono tsu ili gbā.

²⁹ Nida ukuna u ama dā a lyubugi adama a dā a ka b̄angā akushe? Nda kalen ka uyan nala? A ka 'yangasā baci akushe wa, nida a ka lyubugusu ama adama a le?

³⁰ A ka 'yangasā baci akushe wa gbā gbā, nida tsa zuwa kaci ka tsunu evu n ukpā a'ayin dem? ³¹ Ama a va, mayun n tonuko dā, n tsu yan tā evu n ukpā kain dem. N tsu lapa tā makamba adama a ili i'ya Yesu Kawauwi Asheku a tsunu u yain ara de, kpam ukuna u na vi dem mayun dā. ³² A ka 'yangasā baci akushe wa, ili i shinga i eni i'ya mu n shilak̄anā baci n aza a Afisu aza dā a'ari nnama n cingi? Ama a tsu dansa tā, cinda nala,

“Asakā tsu lyai kpam tsu soi, kpaci nakpan tsa kuwā tā.”

³³ Kotsu i asakā ama a yinsā dā wa. A dana tā, “Aje a cingi a ka nangasa tā ahali a shinga a vunu.”

³⁴ Gonukoi uyawunsa u de a ili i'ya i'ari i shinga, kpam i asakā uyansa unyushi u cingi. Panai uwono an aza roku a de bawu a revei Kashilā.

A'ayin a dā a ka 'yangasā tsu a ukpā

³⁵ Uza roku wa wecike tā, “Nida a ka 'yangasā akushe a gono n uma? Icun i ikyamba i eni i'ya a ka yan n i'ya?” ³⁶ Keci ka utengeshi ka nala vi. Vu ce baci icun a iyamba, i tsu wutā wa she i kuwā ve. ³⁷ Kpam ili i'ya vu cei a iyamba yi i'ya avuku a dā a ka gbonguro vi wa, shegai icun i ekpi i ilya yi ko kpam icun i roku kau i'ya vu cei. ³⁸ Kashilā ka nakā tā icun i nala yi ikyamba i'ya u d̄angasāka yi. Icun dem i tsu gbonguro tā a icun i avuku a ne. ³⁹ Ikyamba i icun i ili i'ya i'ari n uma i'a tā

icun kau-kau. Ama a'ā tā n icun i ikyamba i le. Nnama kpam n i le. Nnu n adan ya dem n i ne. ⁴⁰ Ikyamba i'ya pini a zuba, ikyamba i'ya kpam pini a likimba. Tsulobo tsu ikyamba i zuba tsā tā kau n tsulobo tsu ikyamba i likimba. ⁴¹ Kaara kā tā n tsulobo tsu ne, uwoto wā tā n tsulobo tsu ne, atala kpam n tsulobo tsu le kau; a asu-vu a atala yi gbām tsulobo tsu takpana tā.

⁴² Nala wa woko a ka 'yāngāsā baci akushe a gono n uma. Ikyamba i tsunu i'ya i kuwā i shama i vi, ya woko tā kau a 'yāngāsā baci i'ya, kpaci a'ayin a nala yi ya doku ya kuwā wa. ⁴³ A cidāngu baci ikyamba i tsunu, i tsu lobono wa kpam bawu ucira. A ka 'yāngāsā baci i'ya ya lobono tā kpam n ucira. ⁴⁴ Gogo-na ikyamba i kayala, i'ya tsa wene i'ya, shegai a 'yāngāsā baci i'ya, ya woko tā ikyamba i'ya Kulu Keri ka nākā uma.

Mayun da ikyamba i kayala i'ya pini, kpam ikyamba i'ya Kulu Keri ka nākā uma i'ya pini. ⁴⁵ Tagarāda u Kashilā u dana tā, "Vuma u kagitā Adāmu u wusha tā uma." Vuma u makorishi; wata, Kawauwi, u woko tā kulu ka ka nākā uma. ⁴⁶ Ili i'ya i gitāi utuwā i'ya ikyamba i kayala, aku ikyamba i kulu i tonoi a kucinā.

⁴⁷ Kashilā ka kenei kayala a iyamba aku u yain vuma u kagitā Adāmu. Ucu n vuma u ire vi a zuba da u wutāi. ⁴⁸ Ya dem a likimba wā tā n ikyamba tyoku u Adāmu. Kpam ya dem a zuba wā tā n ikyamba tyoku u uza da u wutāi a zuba. ⁴⁹ Gogo-na naha tyoku da ātsu tsāri tyoku u Adāmu da, vuma u iyamba, nala dem kain ka roku tsa woko tyoku u Kawauwi, vuma u zuba.

⁵⁰ Ama a vā, ma ciga dā tā i reve ikyamba i tsunu i na i'ya i'ari n inyama nā mpasa ya shama tā. Nala u wenike tā ya uwa a tsugono tsu Kashilā tsa bawu tsāri n utyoku wa. ⁵¹ Gogo-na ma wenike dā tā ili i usokongi i'ya Kashilā ka wenike tsu: Aza roku a tsunu a ka kuwā wa, shegai a fulā baci kavana ka makorishi, Kashilā ka savada tsu tā gbā n uyan u a'eshi rapu, hal u lai gbām uwura u ili bal. Kpaci a fulā baci kavana, a ka 'yāngāsā tā akushe, kpam a ka doku a ka kuwā wa, pini nala, gbā tsunu tsa wusha tā ikyamba i savu. ⁵³ Kpaci ikyamba i kayala i tsunu i'ya i tsu kuwā kpam i shama, a ka savada tā i'ya a gonuko i'ya ikyamba i zuba i'ya bawu ya kuwā. ⁵⁴ A'ayin a da baci nala gitāi, kpam a savadai ikyamba i kayala i tsunu i'ya ya kuwā, a gonukoi i'ya ikyamba i zuba i'ya bawu ya kuwā, aku a makorishi Tagarāda u Kashilā u woko mayun:

"A wacinsa de ukpā! Ulya u kaci a ukpā u shadangu de!"

⁵⁵ "Nte asu u da ukpā u lyai kaci vi?"

Nte kpam matadatsu ma ukpā ma ma tsu zuwa mbāla mi?"

⁵⁶ Unyushi u cingi u da u tsu zuwa ukpā u tsāra ucira u utuko mbāla, kpam ucira u unyushi u cingi Mele ma. ⁵⁷ Shegai tsu cikpa tā Kashilā an u asākai Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u nākā tsu ulya u kaci a ukpā.

⁵⁸ Ama a vā aza da ma ciga, adama a da Kashilā ka yain nala, shamgbai n ucira. Kotsu i asākā ili i roku i gbādā dā hal i loko dā wa. Zuwai kaci ka de i woko ayain a manyan maco a'ayin a da baci ya yan manyan

ma Asheku, kpaci i reve tā manyan ma ya yan adama a Asheku ma gbani ma wa.

Uwushika ama a Kashilā kune

16 A'ayin a da baci ya wushika ama a Kashilā kune, kotsu i yain tyoku da n tonukoi a'uwa a Atoni a da a'ari a Galatiya. ² Kain ka kagitā ka a'ayin a shindere dem u kṅā tā i fobo ikebe i roku a ikengi a ili i'ya i tsāri. Zuwai i'ya adama a kune. I yan baci nala, ya rongo ubana n i goni tsāra i wushi i'ya a'ayin a da baci n rawai wa. ³ Dangasai Atoni a roku a bidya ikebe yi ubana a Urishelima. N rawa baci ma nākā le tā ukanikorongi u da wa wenike an i wushuki n ele. ⁴ U lobono baci n bana dem, tsa yan tā nwalu mi kabolo.

Ili i'ya Bulus wa ciga u yain

⁵ Ma kyawunsa baci a Masidaniya, ma bana tā n kon-do dā. ⁶ Gaawan ma dusuku tā n adā a'ayin a re, ko gbām hal ubana makorishi ma a'ayin a kutānu. Aku i bāngā mu n kṅā ure ubana asu u da dem ma bana. ⁷ N rawa baci ara de gogo, ma bārākpā wa. Wāri wa la-ka mu tā n bārākpā a ure kahu n rawa ara de, tsāra n tuwā baci n bārākpā n adā Asheku a wushuku baci. ⁸ Shegai ma shamgba tā pini na a Afisu hal Abiki a Kain ka Amangarenkupaṭ a wura. ⁹ Kpaci a kukpunkā mu tā ure u pige u uyan manyan ma shinga, kpam ama ushani a ka nākāsā tā kaci, ko an u wokoi aza roku ushani a ka yan tā tsilala n ātsu.

¹⁰ A'ayin a da baci Timoti rawai, wusha ni mai. Wa yan tā manyan ma Asheku tyoku u vā. ¹¹ Kotsu i asākā uza roku u goro yi wa. Nākā ni unā u shinga u de kpam i bāngā yi u kṅā ure wa gono baci utuwā ara vā. Ma vana yi tā n aza roku a gono.

¹² Gogo-na, a ukuna u utoku u tsunu Apolo. N tonuko yi tā u bolomgbono n atoku a'ayin a da baci a ka tuwā dā ukondo, shegai u ciga u yain nala a'ayin a na wa. U tsā baci kabala, wa bana tā.

Bulus kotsi ukanikorongi u ne

¹³ Rongoi ufobusi. Kṅāi upityanangu u de gbām-gbām. Kotsu i pana uwonvo wa. Yanyi ucira. ¹⁴ Yanyi manyan ma de gbā n uciga.

¹⁵ I reve tā Isitifanu n aza a kuwa a ne alyā a gitāi a wokoi Atoni a Akataya, kpam a neke tā kaci ka le tsāra a gbashika ama a Kashilā. Ama a vā ma folo dā, ¹⁶ i toni ama a na n aza da a'ari tyoku u le i yain manyan n ele i panāka le. ¹⁷ N pana tā kayanyan an n wenei Isitifanu, n Farātunata, n Akaiku. A bāngā mu tā adama a da bawu i'ari pini. ¹⁸ A gbamatangu mu tā cika, n reve tā dem nala a yanka dā. Kpam u kṅā tā i nākā icun i ama a nala yi tsupige.

¹⁹ A'uwa a Atoni a da a'ari pini na a uyamba u Asiya a ka sukunku dā tā idyani i le.

Akila n Bilikisu kabolo n ama a Kashilā a da a tsu gawunsusa a kuwa ku le, a ka sukunku dā tā idyani i le a asuvu a kala ka Asheku.

²⁰ Gbā Atoni a Asheku a ka sukunku dā tā idyani i le.

Dan̄asai atoku a de mai.

²¹ Mpa Bulus uza da korongi idyani i na yi n kukere ku va.

²² N yan tā kavas̄u Kashilā ka yanka uza da baci dem bawu wa ciga Asheku un̄a. Kpam as̄aka Asheku a tuwa gogo.

²³ As̄aka ukuna u shinga u Asheku Yesu u rongu n ada.

²⁴ Ma ciga tā gbā uza da wari uza u Yesu Kawauwi.

2 Korintiya

Ukukpa u kadyanshi

Bulus korongu ta ukanikorongi u na vi ubana a asu u atoni a da a'ari a Korintiya an aza roku a le pini de a ka sapulusa Bulus. U suku ta kabangi ka ne Taitu ba u yanka ama yi kadyanshi a kaci ka ili i'ya i'ari i mayun. An Taitu gonoi u tonuko ta Bulus an ama ushani a wushuki n i'ya u danai, shegai aza roku a da pini a buwai bawu a wushuki. A ukanikorongi u na vi, Bulus cikpa ta abangi a ne, kpam u yain kadyanshi ka aza da a 'yuwan yi vi. Bulus todugbusuko ta ama yi tyoku da wari wa ciga u yain, kpam n i'ya i kangu yi u yain nala vi. A kapala kpam, u yain kadyanshi a kaci ka ugbashika Kashila. U yan ta kadyanshi tyoku da Atoni a ka bangamgbana. A makorishi u wenike ta kaci ka ne an wari kasuki ka maci ka Kawauwi.

Tagarada u na wa wenike tsu ta tyoku da Atoni a ka yan manyan gogo-na, n tyoku da a ka banga nkoshi ma Atoni n awenishiki a da a ka yanka Kawauwi manyan. U yan ta kadyanshi hal gai tyoku da a ka naka ikebe n ili i maci adama a manyan ma Kashila. U wenike tsu ta an makoshi ma mayun ma tsu yan manyan adama a ili i'ya wa tsara wa, shegai adama a ili i'ya ama a ka tsara. U dana ta, a'ayin a da baci a yain ukuna bawu pini ucira n uciga u Yesu, ukuna u nala u woko de u gbani. Shegai a'ayin a da baci a yain ukuna n ucira n uciga u Yesu, ukuna u nala wa zuwa ta Kashila ka pana kayanyan kpam a tsara ucira u mayun a likimba.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Bulus cikpai Kashila (1:1-11)

Manyan ma kasuki ubana a asu u ama a Kashila (1:12-2:17)

Adooki a asuvu a uciga u Kawauwi (3:1-7:16)

Kune ubana a asu u aza a unambi (8:1-9:15)

Bulus kasuki ka mayun ka (10:1-13:10)

Idyani i makorishi (13:11-13)

Idyani i Bulus

1 Mpa Bulus, Kashila ka ka cigai ka dangasa mu n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Timoti wa ta pini kabolo na mpa a'ayin a da n korongi ukanikorongi u na vi.

Kuwa ku Atoni ku Kashila ka kari a ilyuci i Korintiya ka ma koronku, n gba aza da a'ari ama a Kashila a kashashi ka Akataya.

² Asaka Kashila Tata u tsunu n Yesu Asheku Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Bulus cikpai Kashila

³ Cikpai Kashila eyi uza da wari Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi! Kashila Tata aya uza da wari n iyali kpam n unaka ndishi n katakasuvu. ⁴ U tsu naka ta ndishi n katakasuvu a'ayin a da baci tsari a asuvu a kadambula, tsara tsu naka aza roku ndishi n katakasuvu. A'ayin a da baci aza roku a'ari a asuvu a kadambula, tsa fuda ta tsa naka le icun i ndishi n katakasuvu n nala n da Kashila ka naka tsu vi. ⁵ Mayun da wari an tsa pana ikyamba cika adama a Kawauwi. Mayun da kpam tsu tsu tsara ndishi n katakasuvu cika adama a Kawauwi. ⁶ Tsu pana baci ikyamba, tsa zuwa ta uma u da Kashila ka naka da ndishi m atakasuvu n iwauwi

adama a upana u ikyamba u nala vi. A'ayin a da baci dem Kashila ka naka tsu ndishi n katakasuvu, tsara tsu gbamatangu da da. Kpam i fuda i kawunku n ahankuri a upana u ikyamba vi. ⁷ Uzuwa u uma u tsunu ubana ara de wa ta n ucira, kpaci tsu reve ta i pana baci ikyamba tyoku da atsu tsu panai, ya wusha ta ndishi n katakasuvu tyoku da atsu tsu wushai.

⁸ Ama a wa, tsa ciga ta i reve tyoku da tsu panai ikyamba a uyamba u Asiya. A zuwuka tsu ta ukuna u da u lai ucira u tsunu, hal tsu takpai uma gbam tsa yan uma kpam wa. ⁹ Mayun da, tsu zuwa ta tsa kuwa. Shegai ukuna u nala u zuwa tsu ta tsu gitawuwushuku n Kashila, shegai kaci ka tsunu wa, kpaci aya u tsu 'yanga akushe. ¹⁰ Kashila ka wauwa tsu ta a'ayin a da tsu yain evu n ukuwa vi, tsu reve ta kpam wa lya kapala n uwauwusa tsu. ¹¹ Wa wauwa tsu ta kpaci eda ya banga tsu ta an ya yansa tsu kavas. Adama a nala, Kashila ka wushuku ta kavas ka de. Wa zuwuka tsu ta unu u shinga, kpam ama ushani a ka cikpa yi ta adama a ili i'ya u yanka tsu.

Bulus asaka ve nwalu ma ukyawunsa u ne

¹² Tsu ciba baci n ili i'ya tsu yain, tsu tsu dana ta tsu yan ta mazanga an bawu tsu yain ukuna u gbani. Kain dem tsu tsu rongo ta mai, kpam tsu tsu sokonku da ko

ili wa. Ukuna u shinga u Kashilā u da u zuwai uyan ili i nala yi gbā, ugboji u likimba u da wa. Tsu rongo t̄a mai ko nte wa, hal gai u k̄anā baci n ̄adā. ¹³ An tsu koronku d̄a vi, tsu yan t̄a kadyanshi n ̄adā karara, tsu sokonku d̄a ko akani a te wa. Adama a nala, n zuwa t̄a uma ya reve t̄a gbā i'ya tsu korongi. I tsā t̄a i revei ili i roku a ili i'ya tsa tonon, shegai tsu zuwa t̄a uma ubana kapala ya reve t̄a i'ya mai mai, tsarā kain ka Yesu Asheku a tsunu ka yan baci, ya yan t̄a mazangā adama a tsunu, ̄atsu k̄pam tsu yain mazangā adama a de.

¹⁵ N reve t̄a ukuna u na vi mai, da gai i zuwai m̄ari n fobusoi ma tuwā n kyawan d̄a ve n kagitā ki, nala Kashilā ka zuwuka d̄a unā u shinga k̄paci m̄ari ma tuwā t̄a ara de kure. ¹⁶ M̄ari ma ciga t̄a n batsa n kyawan d̄a a'ayin a da n wurai ubana a uyamba u Masidaniya n a'ayin a da k̄pam ma wura ugonon. Aku i'ari i b̄angā mu k̄pam i soku mu a nwalu n vā ubana a kabon ka Yahuda. ¹⁷ N reve t̄a ya wecike t̄a ili i'ya i bishinka mu uyan i'ya n fobusoi vi. Kadyanshi ka uvurusā a'ene ka ma yanka d̄a wa. Gogo-na n woko la vi de tyoku u ama a likimba aza da a ka dana ukuna aku a gono a k̄pādā u da ushadangu?

¹⁸ I reve t̄a gai Kashilā uza da i wushuku n eyi da, nala dem u gan t̄a i reve an tsu tsu dana "Eye" aku tsu gono tsu dana "A'a" kute wa. ¹⁹ K̄paci Yesu Maku ma Kashilā u tsu dana "Eye" aku u gono u dana "A'a" kute wa, shegai u tsu rongo t̄a n katakasuvu ka te. Aya uza da mpa n Sila n Timoti tsu yanka d̄a kadyanshi a kaci ka ne. ²⁰ K̄paci aya u shadangi gbā kazuwamgbani ka Kashilā. Adama a nala a da tsu tsu dana "Ami" tsu n̄akā baci Kashilā tsupige a asuvu a kala ka Kawauwi. ²¹ Cibai, Kashilā ka ka tsu zuwa d̄a hal n ̄atsu dem tsu yain ucira a asu u Yesu. Kashilā ki aya dem u d̄angasa tsu. ²² U kaara tsu t̄a kugyan tsarā u wenike an ̄atsu ama a ne a da koshi. U zuwuka tsu t̄a dem Kulu ku ne a asuvu a atakasuvu a tsunu tyoku u uzuwamgbana tsarā u wenike tsu an ili i roku i'ari a utuwā.

²³ Kaban ka baci ma yanka d̄a an n danai n 'yuwan ugonon a Korintiya vi adama a da bawu ma ciga n yan d̄a mavura, asakā Kashilā ka yan mu mavura. ²⁴ Ili i'ya ya wushuku n i'ya, i'ya tsa tonusoko d̄a wa. Tsu reve t̄a i'ā t̄a n upityanangu u ucira, adama a nala a da i'ari n ucira. Tsa ciga t̄a tsu yain manyan kabolo n ̄adā tsarā i shadangu n mazangā.

2 N tonuko t̄a kaci ka vā, "Ma doku ma tuwā ara de wa, k̄paci an n tuwāi ara de caupa vi n zuwa t̄a gbā de unamgbukatsumā." ² Shegai ma zuwa d̄a baci unamgbukatsumā, ya wa zuwa mu n pana kayanyan? Eda koshi, k̄pam eda aza da n zuwai unamgbukatsumā. ³ I'ya gai i zuwai n koronku d̄a nala a ukanikorongi u da n sukunku d̄a vi. Ma ciga n kyawan d̄a wa, k̄paci ugawunsa n ̄adā wa zuwa mu t̄a ukpādā u upana u kayanyan. K̄pam eda ama da u gain i zuwa mu upana u kayanyan. Ili i'ya i zuwai ma ciga n pana kayanyan i'ya tsarā edā dem i pana kayanyan. ⁴ A'ayin a da n koronku d̄a caupa vi, m̄a t̄a n kadambula n ukpādā u upana u kayanyan a asuvu a katakasuvu ka vā hal n koronku d̄a n meshi a a'eshi a vā cika. N koronku

d̄a tsarā n zuwa d̄a unamgbukatsumā wa, shegai koronku da n koronku d̄a tsarā i reve an ma ciga d̄a cika.

Cimbusukāi atoku unyushi u cingi

⁵ Uza roku a asuvu a de u zuwa mu baci unamgbukatsumā, mpa u zuwai utyoku u vā wa. Gbā de da u zuwai unamgbukatsumā, k̄pam ya dem wā t̄a n tyoku da wa pana u da. Ma ciga n dansa cika wa. ⁶ Ubolomgbono u kaci u da aza roku a de ushani a yain a yan yi mavura ma ma gain a n̄akā yi vi, ma rawa t̄a. ⁷ Shegai gogo-na u gan t̄a i cimbusukā yi i n̄akā yi ndishi n katakasuvu tsarā kotsu i zuwa yi u rongo n unamgbukatsumā hal upityanangu u ne u rukpā wa. ⁸ Ma folo d̄a, wenike ni an ya ciga yi. ⁹ Koronku da ma koronku d̄a tsarā n kondo d̄a, k̄pam n wene ko ya pana uwenishike u vā. ¹⁰ I cimbusukā baci vuma nala vi, mpa dem n cimbusukā yi t̄a. N cimbusukā yi baci (an baci unyushi wari pini), yan da n yain nala tsarā n yanka d̄a ukuna u shinga a ucira u Kawauwi. ¹¹ Tsarā Kanangasi † ka lyai kelime n u la tsu ugboji wa, k̄paci tsu reve t̄a afobi a Kanangasi utuwā ara tsunu.

Kubari ku Bulus a Taruwasa

¹² An n rawai a Taruwasa tsarā n yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi, n cina t̄a cina Asheku a fobuso de ure adama a manyan mi. ¹³ Shegai n dambula t̄a cika, k̄paci n wene utoku u tsunu Taitu wa. Pini nala, n tonukoi aza da a'ari pini vi, "U yan tsu ben." Aku n lazai ubana a Masidaniya.

Ulya u kaci adama a Kawauwi

¹⁴ Tsu cikpa t̄a Kashilā cika! Aya u zuwa tsu tsu woko agbashi a ne k̄pam u tonon i ̄atsu a kapala adama a ulya u kaci u Kawauwi. Kashilā ka b̄angā tsu t̄a dem tsu tamburuka ureve u Kawauwi ko nte wa tyoku u ili i magulāni.† ¹⁵ Uma u tsunu wā t̄a tyoku u magulāni ma Kawauwi ka n̄akā Kashilā, ma k̄pam ma tambura a asu u ama da Kashilā ka wauwusa hal n ama da a ka kuwusa. ¹⁶ A asu u aza da a ka kuwusa, magulāni mi ma woko le de k̄awān ka ukpā. Shegai a asu u aza da a'ari n uma, magulāni mi ma woko le de magulāni ma uma. Ya wa fudā wa canga araji a ukuna u nala vi? ¹⁷ Tsā tyoku u ama da a tsu yan kubari ku kadyanshi ka Kashilā tsarā a tsarā ikebe wa. Nala tsari wa. Shegai umātsi u da tsari u uwoko atsumate a Kashilā, k̄pam a asuvu a ucira u Kawauwi tsu tsu dansa t̄a akani yi a kapala ka Kashilā.

Kazuwamgbani ka savu ka Kashilā

3 Gogo-na gitā da tsa gitā ucikpala kaci ka tsunu? Ama roku a rawa t̄a n ikanikorongi i icikpali ko k̄pam a zuwa d̄a i koronku le ikanikorongi i icikpali yi. U gan tsu yain n ikanikorongi nala? ² Shegai eda ukanikorongi u tsunu, k̄pam i'ā t̄a a asuvu a atakasuvu a tsunu tsarā ya dem u yain k̄aneshi u reve k̄pam i'ya u yain k̄aneshi vi. ³ I wenike t̄a a kateshe an eda ikaniko-

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

rongi i'ya Kawauwi ka korongi aku aṭsu tsu bankai i'ya. Kulu Keri ku Kashilā Uza u Uma ku korongu dā tā a asuvu a atakasuvu a tsunu, shegai a iwarāka ko agbagala a da a yain n atali wa.

⁴ Tsa fuda tā tsa dana nala adama a ucira u upityanangu u tsunu a kapala ka Kashilā adama a Kawauwi. ⁵ Dana da tsu danai tsa fuda tsa yan manyan ma nala mi n kaci ka tsunu wa. Kashilā ka ka zuwai tsu fudai tsu yain gbā i'ya tsu yain vi. ⁶ U zuwa tsu tā tsu fuda tsu woko agbashi a kazuwamgbani ka savu ka ne ka ka wutai a asu u Kulu Keri. Kazuwamgbani ka savu ki Mele ma a korongi wa, kpaci Mele ma a korongi ma tsu tuko tā ukpā, shegai Kulu ku tsu tuko tā uma.

⁷ Mele ma cau a atali a da a tsu korongu ma, kpam a tsu wene tā tsupige tsu Kashilā a a'ayin a nala yi. Aza a Isara'ila a fuda a bārākpā n a wundi upetiwa'eshi u Musa wa, kpaci wa lafa tā cika, ko an u wokoi ulada vi u bārākpā wa. Adama a nala, Mele ma ma wokoi manyan ma ne utuko u ukpā u da, kpam mari n tsupige nala, ⁸ tsupige tsu manyan ma Kulu Keri tsu la tā tsupige tsu Mele. Ko nala wa? ⁹ Manyan ma ma tsu tuko ama ukidaga u uganana n mavura mā baci n tsupige, manyan ma ma tsu zuwa ama a woko ama a maci a kapala ka Kashilā ma yan tā n tsupige tsa tsa la nala vi. ¹⁰ Mayun da an tsupige tsu kazuwamgbani ka cau tsu woko de ili i gbani, kpaci katyashi ka tsupige tsu savu ka la tā ka cau. ¹¹ Mele mā tā n tsupige tsa tsu kporoi. Shegai tsupige tsu kazuwamgbani ka savu tsu la tā ucira, kpaci tsa kporo wa.

¹² Tsa dansa tā bawu uwonvo, kpaci adama a nala a da tsari n uzuwa u uma. ¹³ Tsā tyoku u Musa wa. Upetiwa'eshi ne u lafa tā, shegai u pala tā u da tsarā u zuwa aza a Isara'ila a lyai kelime n uwene katyashi ki n ka kpori wa. ¹⁴ Ama yi a ryagbaja tā, kpam ili i roku i tsu kangu le tā uwene ukuna u mayun a'ayin a da baci a yain kaneshi u Mele. Kawauwi ka koshi ka fuda ka takpa le ili i'ya i kangu le uwene vi. ¹⁵ Ko n gogo-na, a yan baci kaneshi u Mele ma Musa, ili i'ya pini i tsu kangu le atakasuvu. ¹⁶ Shegai a'ayin a da baci dem uza kpatalai ubana a asu u Asheku, she u takpa yi ili i'ya i kangu yi vi. ¹⁷ Asheku a nala yi aya Kulu. Kpam asu da baci dem Kulu ku Magono ma Zuba kari, ku tsu naka tā utsarā u kaci. ¹⁸ Adama a nala ipetiwa'eshi i tsunu i'a kpam upali wa, tsarā tsu wenike tsupige tsu Magono ma Zuba. Kpam Kulu ku Magono ma Zuba ka yan baci manyan a asuvu a tsunu, tsa woko tā tyoku u ne aku tsu wenike tsupige tsu ne cika.

Kuzuwate ku ucanga a mgbodo n cin

4 Kashilā n upana u iyali u ne, u naka tsu tā manyan ma na mi tsarā tsu yain. Ili i'ya i zuwai bawu tsa wowo i'ya la vi. ² Tsu 'yuwan tā uyan ili i uwono ko kpam i'ya i'ari usokongi. Tsu tsu yinsa ko uza wa, kpam tsu tsu savada uwenishike u Kashilā wa. Ukuna u mayun u da koshi tsu tsu dansa a kapala ka Kashilā, tsarā ama a wushuku an tsari ama a maci. ³ Kadyanshi ka Shinga ka tsa yansa kubari ka baci ukimbi, a asu u aza da a'ari a ure u ukpā da kari ukim-

bi. ⁴ Kanangasi; † wata, uza cingi uza da wa lya tsugono tsu likimba u na u rumbanasa tā atakasuvu a le, pini nala, a wushuku n akani a da tsa yansa kubari a kaci ka tsupige tsu Kawauwi wa. A ka wene katyashi ka pige ka ka wakana ara le wa, kpam a reve an Kawauwi ka rotsoi Kashilā wa. ⁵ A'ayin a da tsa kyawunsa n tsu yani kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā ki, kubari ku kaci ka tsunu ka tsa yansa wa, shegai ku Yesu Kawauwi an wari Asheku. Aṭsu agbashi a de a da adama a ili i'ya Yesu yanka tsu. ⁶ Kashilā ka ka danai, "Asakā katyashi ka wakana a asuvu a karimbi!" U zuwa tsu tā tsu reve an katyashi ka na ki katyashi ka tsupige tsu Kashilā ka, ka tsu tsu wene a upetiwa'eshi u Yesu Kawauwi.

⁷ Kuzuwate ku ucanga ku na ki a asu u Kashilā da tsu tsarai ka, shegai tsari tā tyoku u mgbodo n cin a asu u da kuzuwate ku ucanga ki kari. Nala u wenike tā an ucira u pige vi a asu u Kashilā da u wutai, shegai ara tsunu wa. ⁸ A uka tsu a asuvu a awuya cika, shegai a fuda a minjara tsu wa. Ko tsu reve baci kpam ili i'ya tsa yan wa, tsu tsu bulā uzuwusa uma an ili i shinga i roku ya gitā wa. ⁹ A zuwa tsu tā tsu panai ikyamba cika, shegai Kashilā ka asakā tsu wa. A tsu gbashangu tsu tā a iyamba, shegai gbā n nala a wacinsa tsu wa. ¹⁰ A'ayin a da baci tsa pana ikyamba nala, ikyamba i tsunu i tsu wenike tā tyoku da Yesu panai ikyamba a'ayin a da u kuwai vi. Pini nala, ama a ka wene tā uma u Yesu a asuvu a ikyamba i tsunu. ¹¹ Nala wari, kain dem tsu tsu reve tā gaawan a ka wuna tsu tā adama a da tsa gbashika Yesu. Pini nala, ama a ka wene tā uma u Yesu a asuvu a ikyamba i tsunu i'ya ya kuwa. ¹² Tsu wushuku tā tsu modono n ukpā, tsarā edā i tsarā uma.

¹³ A korongu tā a Tagarāda u Kashilā, "Dansa da ma dansa an u wokoi n wushuki." Uwushuku u te u da tsari n u da, kpam dansa da tsa dansa an u wokoi tsu wushuki. ¹⁴ Kashilā ka 'yangasa tā Yesu Asheku a asuvu a ukpā. Tsu reve tā kpam an Kashilā ka tuwa ka 'yangasa tsu n Yesu. Kashilā ka bidya tsu tā kabolo n adā kpam tsu shamgba a kapala ka ne. ¹⁵ Gbā ukuna u na vi adama a ukuna u shinga u de u da. Tyoku da ama ushani a'ari ulya kelime n uwusha ukuna u shinga u Kashilā, nala dem a'ari ulya kelime n ucikpa Kashilā, Kashilā kpam kari a udoku uwusha tsupige cika.

Upityanangu a asu u Asheku

¹⁶ Ili i'ya gai i zuwai bawu tsa bulā uzuwa uma i'ya gai la vi. Ko an u wokoi ikyamba i tsunu ya kuwusa, kain dem kulu ku tsunu ku tsu tsarā tā ucira u savu. ¹⁷ Up-ana u ikyamba u da tsa pana gogo-na wā gan wa, kpam wa bārākpā wa. Shegai wa banga tsu tā tsu tsarā tsupige tsa tsu lai upana u ikyamba vi cika, kpam tsupige tsi tsa yan n utyoku wa. ¹⁸ Tsu zuwa a'eshi a tsunu a ili i'ya tsa wene wa, shegai a ili i'ya bawu tsa wene. Ili i'ya tsa wene vi ya bārākpā wa, shegai ili i'ya bawu tsa wene vi ya yan n utyoku wa.

5 Tsu reve tā a wasa baci katani ka tsa rongu na vi; wata, tsu kuwa baci tsu asakāi ikyamba i na yi,

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

Kashilā ka fobusuko tsu tā kuwa ka tsa rongo a zuba. Asu u da eyi fobusoi n kaci ka ne kpam bawu wa kotso. ² Tsu wowo de n ikyamba i'ya tsāri n i'ya gogo-na, adama a nala tsu matsā de a uka tsu ikyamba i savu a zuba tyoku u aminya a savu. ³ A'ayin a nala tsa rongo kpam kataba wa, kpaci tsa uka tā ikyamba i savu a zuba. ⁴ An tsa rongo n ikyamba i na yi tsā tā ushadangi n kadambula kpam tsa pana tā ikyamba. Shegai uwowi u tsunu u zuwa tsu tsu cigi ukpā aku tsu asākā ikyamba i na yi wa. Tsa ciga tā tsu asākā ikyamba i cau yi, kpaci tsa wusha tā ikyamba i'ya bawu ya kuwā. ⁵ Kashilā ka n kaci ka ne u fobuso tsu adama a nala yi, kpam u nākā tsu Kulu Keri tsārā ku woko tsu uzuwamgbana u da wa wenike an uma u savu u na vi mayun da.

⁶ Adama a nala kain dem tsu rongo n atakasuvu a ucira. Tsu reve tā a'ayin a da baci tsāri n uma a ikyamba i na yi, tsā a kuwa ku te n Asheku wa. ⁷ Tsa tono tā ili i'ya tsu wushuki n i'ya, shegai tsu tono ili i'ya tsu wenei wa. ⁸ Adama a nala a da n danai tsā tā n atakasuvu a ucira. Tsu la tā uciga tsu asākā ikyamba i na yi tsārā tsu bana a kuwa a asu u Asheku tsu rongo de. ⁹ Tsā baci n uma pini na a ikyamba i na yi, ko kpam tsā baci bawu uma, uciga u tsunu tsu yanka yi ili i'ya wa pana kayanyan u la tā ili i'ya i buwai gbā. ¹⁰ Ili i'ya i zuwai i'ya, kain ka roku gbā tsunu tsa shamgba tā a kapala ka Kawauwi kpam u yanka tsu afada. Ya dem a asuvu a tsunu wa wusha tā katsupi ka ili i'ya u yain a'ayin a da wāri n uma a ikyamba i na yi, ko i'ā baci mai ko icingi.

Utuko u ama a asu u Kashilā

¹¹ Adama a da tsu revei an tsa pana uwonvo u Asheku da i zuwai tsu matsāi tsārā ama a kpatala a gono a asu u ne. Kashilā ka reve tā tyoku da tsāri mayun, tsa ciga dā tā i reve tyoku da tsāri. ¹² Tsa ciga tsu doku tsu wenike dā arādi a kaci ka ili i'ya tsāri wa, shegai tonuko da tsa tonuko dā ili i'ya tsāri tsārā i yain mazāngā adama a tsunu. Pini nala, da ya tsārā ili i'ya ya dana a kaci ka aza da a tsu wenike arādi a kaci ka ili i'ya ama roku a tsu dansa a kaci ka le, shegai a'ā ama a maci a kapala ka Kashilā wa. ¹³ U woko baci yavu ijan i'ya tsa suma, tsārā u tuko Kashilā tsupige da. U woko baci kpam yavu tsā n ugboji u tsunu, nala kpam tsārā tsu bāngā dā da.

¹⁴ I'ya baci dem tsa yan, yan da tsa yan i'ya kpaci uciga u Kawauwi u da wa tono n atsu. Tsu wushuku tā an uza roku; wata, Kawauwi ka kuwāi adama a ko ya wa, adama a nala tsu wushuku tā an gbā tsunu tsu kuwāi. ¹⁵ U kuwā tā tsārā u wauwa ko ya wa, tsārā aza da a wushai uma u savu adama a ne, a rongo kpam uma u da ele a ka pana kayanyan koshi wa. Shegai a rongo uma u da Kawauwi ka pana kayanyan, uza da kuwāi kpam a 'yangasā yi tsārā u wauwa le.

¹⁶ Adama a nala a da tsu asākāi ubidisa atoku tyoku da likimba u yawunsai a kaci ka le. Caupa, tsu tsu yawunsa tā a kaci ka Kawauwi tyoku da likimba u tsu yan, shegai gogo-na nala wāri wa. ¹⁷ Uza da baci

bolomgbonoi kaci n Kawauwi, Kashilā ka gonuko yi tā vuma u savu. Ukuna u cau a kaci ka ne u kotso de, kpam i puwān de. Ko ndya wa i ne Kashilā ka gonuko i'ya de i savu. ¹⁸ Kashilā ka ka yain ili i na yi gbā, u tuko tsu evu n eyi adama a ili i'ya Kawauwi ka yain. U nākā tsu manyan ma utuko ama evu n eyi. ¹⁹ Akani a tsunu yi a da, Kashilā ka tukuso tā ama evu n eyi a akere a Kawauwi. Kashilā ka tsu cibusa unyushi u cingi u le wa. U nākā tsu tā kpam akani a ndishi n shinga a na yi. ²⁰ Kashilā ka zuwa tsu tā tsu woko aza a manyan a unā u Kawauwi, kpam u woko tā yavu folo da wa folo dā i pana kadyanshi ka tsa tono. Adama a Kawauwi a da tsa dansa, kpam tsa folo dā tā i asākā Kashilā ka tuko dā evu n eyi. ²¹ Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa ko kenu! Shegai Kashilā ka gonuko yi uza u unyushi u cingi adama a tsunu, tsārā Kawauwi ka gonuko tsu ama a maci a asu u Kashilā.

6 Tsu yan tā manyan kabolo n Kashilā, kpam tsa folo dā tā kotsu i wushi ukuna u shinga u ne gbani wa. ² U dana tā a Tagarāda u Kashilā, "A'ayin a rawa baci a da ma wenike dā asuvayali, ma pana tā kvasu ka de. Kain ka iwauwi n bāngā dā tā." †
Mayun da, Kashilā ka tā ufobusi u bāngā dā gogo-na. Ara kain ka iwauwi ka.

Upana u ikyamba u Bulus

³ Tsa ciga aza roku a 'yuwan manyan mi wa, adama a nala tsa ciga i'ya tsa yan i zuwa aza roku a rukpā wa. ⁴ I'ya baci dem tsa yan, tsu tsu ciga tā tsu wenike atsu agbashi a mayun a Kashilā a da. Tsu kawunku tā gbā upana u ikyamba n ahankuri. ⁵ A lapa tsu tā. A zuwusa tsu tā a kuwa ku a'ali. Kakumā ka ama ka pana tsu tā upan hal a 'yangasasāi atakasuvu a ama. Tsu yan tā manyan hal tsu dukpai. Roku tsu tsu lavuta wa. Roku kpam tsa tsārā ilikulya wa. ⁶ Tsu wenike tā kaci ka tsunu atsu agbashi a Kashilā a da, kpaci tsu nangasa kaci ka tsunu n tsicingi wa, tsā tā n ureve u da Kashilā ka tsu nākā. Tsu tsu yan tsali wa. Tsu tsu yansāka tā ama ukuna u shinga. Tsā tā n ucira u Kulu Keri, kpam tsa ciga tā ama mayun mayun. ⁷ Kadyanshi ka mayun ka tsa yansa kubari, kpam Kashilā ka ka nākā tsu ucira vi. Tsā tā n ukuna u maci u da u woko tsu yavu burundu n marāgā ma tsa ciga adama a kuvon. ⁸ Kashilā ka tsa gbashika ama a ka nākāsā tsu baci karingā, ko a goruso tsu baci. Kashilā ka tsa gbashika ama a ka cikpala tsu baci, ko a ka nākāsā tsu baci a'ala a cingi. Ama a bidya tsu tā aza a kaban, shegai kain dem ukuna u mayun u da tsa dansa. ⁹ Ya dem reve tsu tā, shegai a gonoi a ka yanka tsu yavu a reve tsu wa. Tsa rongo yavu ukpā wā evu, shegai atsa na, hal n gogo-na tsā tā n uma. Tsu pana tā ikyamba cika, shegai a wuna tsu wa. ¹⁰ Kain dem tsu tsu rongo tā n mazāngā, ko a asuvu a a'ayin a upana u ikyamba. Aza a unambi a da tsāri, shegai tsu zuwai ama ushani a yain utsāri a asuvu a upityanangu. Tsā n ili wa, shegai mayun da wāri an tsāri n ko ndya wa.

† 6:2 Isha. 49:8.

¹¹ Edā aza a Korintiya, tsu dansa tā n ādā karara. Atakasuvu a tsunu a shadangu tā n uciga u de. ¹² Tsu āsākā dā uciga wa, shegai edā i āsākā tsu tā uciga. ¹³ Ma dansa tā n ādā tyoku da ma dansa nā mmuku n vā. Wenike tsu uciga tyoku da ātsu tsu wenike dā.

Kuwa ku Kashilā ka uma

¹⁴ Kotsu i yain manyan kabolo a asu u te n aza da bawu a wushuki n Kawauwi wa. Ukuna u shinga n u cingi wa rongo kabolo wa. Katyashi n karimbi a ka rongo kabolo a asu u te wa. ¹⁵ Nida Kawauwi n Kanangasi † a ka walamgbana? Nida uza da wushuki n Kawauwi wa walamgbana n uza da bawu u wushuki? ¹⁶ Kuwa ku Kashilā ka walamgbana n ameli wa, ko kenu. Kpam ātsa kuwa ku Kashilā Uza u Uma. Kashilā ka dana tā, “Ma dusuku tā n ele aku n zuwa kuwa ku vā a asu u da a'āri. Ma woko tā Kashilā ka le, ele kpam a ka woko tā ama a vā.” ††

¹⁷ Adama a nala, Magono ma Zuba ma dana tā, “Wutāi a asuvu a le i peci kaci de n ele. Kotsu i sawa ili i'ya Mele ma danai i'ā n ashindā wa, tsarā n wushi dā.” ‡

¹⁸ Magono ma Zuba, Uza u Ucira Gbā u dana tā, “Ma woko tā Tata u de, edā kpam ya woko tā mmuku n vā.” ††

7 Aje a vā, Kashilā ka ka yansāka tsu kazuwamgbani ka na ki. Adama a nala tsu sumai ili i'ya ya zuwa tsu nangasa ikyamba n a'ulu a tsunu n icadi. Tso nākai Kashilā tsupige, aku tsu matsai tsu yain gbā i'ya tsa yan tsu woko tyoku u ne dere.

Ipeli i'ya Bulus wari n i'ya

² Kukpunkā tsu atakasuvu a de! Tso nusuka ko uza wa. Tso nangasa kpam upityanangu u uza wa. Tso ryafa ko uza wa. ³ Dana da n danai nala an ma ciga n zuwuka dā unyushi wa. Māri n tonuko dā tā caupa an tsu tsu rongo dā ucibusu, ko ndya baci tani ya gitā. ⁴ N wushuku tā n ādā gbā gbā. Kain dem n tsu rongo tā n mazangā adama a de. I gbatangu mu katakasuvu. Ko an u wokoi māri ushadangi n kadambula, i zuwa mu tā ma pana kayanyan.

⁵ An tsu rawai a uyamba u Masidaniya, tsu tsarā uwunvuga wa. Tso cina tā kadambula ukyawin n ātsu. Tso shilākanāsai n atokulalu, kpam tsa modono n uwonvo a atakasuvu a tsunu. ⁶ Shegai Kashilā ka ka tsu nākā a aza da a'āri n kadambula ndishi ma atakasuvu, u nākā tsu tā ndishi ma atakasuvu a'ayin a da Taitu tuwai ara tsunu. ⁷ Mayun tsu pana tā kayanyan an tsu gawunsai n Taitu, shegai gbā ili i'ya i zuwai tsu panai kayanyan cika i'ya an i gbatangu yi katakasuvu. U tonuko tsu tā an ya ciga mu uwene kpam hal ukuna u bālā dā n ukuna u da i yain. U tonuko mu tā tyoku da i matsai i da ya ciga i bāngā mu. An n panai nala, n pana tā kayanyan cika.

† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. †† 6:16 Adkp. 26:12; Izk. 37:27. ‡ 6:17 Isha. 52:11; Izk. 20:34. †† 6:18 2 Sam. 7:14.

⁸ Ko ukanikorongi u vā u nangasa dā baci katsumā, ukuna u bālā mu an n korongi u da wa. A kagitā ukuna wa bālā mu tā an u nangasa dā katsumā, shegai unamgbukatsumā u de u bārākpā wa. ⁹ Gogo-na kpam mā tā n mazangā. Mazangā ma ma yan an n nangasa dā katsumā wa, shegai unamgbukatsumā u de u zuwa dā tā i savadai ahali a de. Adama a nala tsu shitangu dā wa, ko kenu. ¹⁰ Kpaci Kashilā ka fuda tā ka yan manyan n unamgbukatsumā u tsunu u bāngā tsu tsu kpatala tsu āsākā unyushi u cingi tsu tsarā iwauwi. Ukuna wa bālā tsu n unamgbukatsumā u nala vi wa. Shegai unamgbukatsumā vi a kaci ka ukuna u likimba u da baci, wa tuko tā ukpā.

¹¹ Zuwai a'eshi a asu u unamgbukatsumā u nala vi u da Kashilā ka ciga dā i pana u yain a asuvu a de. U zuwa dā tā i gonuko ugboji. U zuwa dā tā ya ciga i wenike an bawu i'āri n unyushi. U zuwa dā tā upan n uwonvo. U zuwa dā tā ya ciga i wene mu. U zuwa dā tā i matsā i bāngā aza roku. U zuwa dā tā uciga u uyan uza da nusai mavura dere. Ukuna u nala u zuwa dā tā i wenike kaci ka de kabirya dā wa. ¹² Korongu da n korongi ukanikorongi u na vi tsarā i wene, a kapala ka Kashilā, tyoku da i'āri ufobusi i panāka tsu. Korongu da n korongi adama a uza da nusai wa, ko adama a uza da a nusukai wa. ¹³ Ili i'ya gai i zuwai tsu gbamai asuvu i'ya gai la vi.

Ko an u wokoi tsari n ugbami u asuvu, tsu la tā upana kayanyan an Taitu wari dem n upana kayanyan, kpaci i wenike tā an bawu wari n ili i'ya ya bālā yi.

¹⁴ Tso tonuko yi tā tyoku da tsu panai kayanyan adama a de, kpam i wenikei an n yain dere. Gbā i'ya tsu tonuko dā vi mayun da, kpam i wenikei Taitu ili i'ya tsu danai a kaci ka de ki mayun da. ¹⁵ Pini nala, uciga u ne ubana ara de u lya tā kelime n ugbonguro, a'ayin a da baci u cibai tyoku da gbā de i panakai udani u ne, n tyoku da i wusha yi n uwonvo n uje u ikyamba. ¹⁶ Mā tā n mazangā an ma fuda ma wushuku n ādā gbā gbā.

Atoni a nākā kune yaa

8 Aje a vā, tsa ciga tā i reve tyoku da Kashilā ka wenikei ukuna u shinga u ne a a'uwa a Atoni a uyamba u Masidaniya. ² A pana tā ikyamba kpam n unambi cika, shegai mazangā ma le ma kotso wa, kpam a nākā tā ili i'ya i lai i'ya a ka ciga le a nākā. ³ Asākā gai n tonuko dā, a nākā tā tyoku da a ka fuda hal gbam u lai ushani. Ko uza u tonuko le a yain nala wa. ⁴ Shegai a rongo tsu ufolo tsu āsākā le dem a bāngā ama a Kashilā aza da a'āri a Urishelima. ⁵ Tso yawunsa gbam a ka fuda a ka nākā nala wa! A gitā tā a nākai kaci ka le a asu u Asheku, aku ara tsunu. Ili i'ya Kashilā ka ciga i'ya la vi. ⁶ Taitu da gitā dā uwenishike unākā, adama a nala tsu folo yi u doku u gono ara de u bāngā dā tsarā i koruso ili i'ya i gitai vi. ⁷ I yan tā ko ndya wa mai hal gbam i pasakai cika: I'ā tā n upityanangu kpam i'ā tā uyan u kadyanshi ka shinga. I'ā tā dem n ureve, kain dem ya ciga i bāngā, kpam ya ciga tsu cika. Adama a nala, tsa ciga dā tā i yain ukuna u shinga vi mai a asu u unākā yaa.

⁸ Shegai dana da n danai she i naƙa ko bawu ya ciga wa, ko an u wokoi a'uwa a Atoni a roku a ka ciga ta a yain nala. Ure u roku u da dem u da ya wenike uciga u maci. ⁹ I reve ta ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku, i reve ta an Kawauwi kari n utsari, shegai adama a de u woko ta uza u unambi, tsara adama a unambi u ne eda i tsara utsari.

¹⁰ Adooki a va a da na: Nabalun eda aza a kagita aza da i cigai i naƙa, kpam eda aza a kagita a da i nakai vi. ¹¹ Gogo-na, ma ciga ta i koruso manyan ma i gitai uyan vi. Wenikei an ya fuda ya koruso manyan mi n maloko tyoku da i gitai ma. Nakai a asuvu a ili i'ya i'ari n i'ya.

¹² Ya ciga baci i naƙa, wa yan n kalen ko ndya i nakai wa, kpaci Kashila ka la ta uciga i naƙa a asuvu a ili i'ya i'ari n i'ya, shegai i naƙa ili i'ya bawu i'ari n i'ya wa.

¹³ Ma ciga i naƙa ili ushani hal i woko bawu ili, aku i rongo a upana ikyamba an bawu i'ari n ili wa. Ma ciga ta uza da baci dem wari pini u zuwa kukere dere.

¹⁴ Gogo-na naha, i'a ta n ili ushani. Ili i'ya i'ari n i'ya ya fuda ta ya banga aza da bawu a'ari n ili. Aku ubana a kapala a tuwa baci a tsara, aku a banga da dem a'ayin a da baci bawu i'ari n i'ya, pini nala, she i woko unu u te. ¹⁵ Tagarada u Kashila u dana ta, "Uza da baci bolongi ili ushani, i tsu pasa ili i'ya wa ciga wa, shegai uza da baci bolongi kenu, wa namba ili wa." †

Taitu n aje a ne

¹⁶ N cikpa ta Kashila an u zuwai Taitu wa ciga da tyoku da ma ciga da. ¹⁷ Taitu wushuku ta u yain ili i'ya tsu tonuko yi u yain. Wa ta n maluwa cika ma wa ciga u tuwa ara de, tun bawu tsu tonuko yi gbam nala.

¹⁸ Aya la tsa suku kabolo n utoku uza da wari Katoni, uza da kpam gba Atoni a ka cikpala adama a manyan ma ne a asu u uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga.

¹⁹ Atoni yi a dangasa yi ta dem u bana kabolo n atsu tsa naƙa baci kune ku na ki. Yan da tsa yan manyan ma na mi tsara tsu naƙa Asheku tsupige, kpam tsu wenike an tsa ciga tsu banga cika.

²⁰ Kpaci tsa ciga ko uza u kana tsu n unyushi u tyoku da tsu nakai kune ku pige ku na ki wa. ²¹ Shegai tsa ciga ta tsu yain ili i'ya Asheku a ka pana kayanyan n ili i'ya i'ari dere a a'eshi a ama.

²² Tsa suku ta dem vuma roku kabolo n ama a re a nala yi. Kain dem vuma na wa ta ufobusi adama a ubanga. U wenike tsu ta nala a ure kau-kau, kpam gogo-na dem wa la ta uciga ubanga. Kpaci u wushuku ta n ada cika. ²³ Uza roku u wecike baci Taitu, i dana utoku u va u da uza da wa yan manyan na mpa tsara u banga da. A'uwa a Atoni a suku ta ama a na yi ara de, kpam a tuko ta tsupige a asu u Kawauwi. ²⁴ Wenike le uciga, tsara gba a'uwa a Atoni a reve an tsu yain dere a asu u mazanga n i'ya tsu yain adama a de.

Kune adama a aza a unambi

9 N wene ili i'ya ya zuwa mu n koronku da adama a kune ka i fobusoi ya naƙa ama a Kashila yi wa. ² N

reve ta banga da ya ciga i banga. Ma ta n mazanga adama a nala yi, kpam ma ta a utonusuko ama a asuvu a Masidaniya n da eda Atoni a da i'ari a Akataya, i fobuso ta tun nabalun tsara i naƙa. Adama a umatsa u da i matsai ya ciga i naƙa vi, u zuwa ta aza roku aza a Masidaniya a ka ciga dem a naƙa. ³ Shegai mpa pini ma sukunku da atoku a nala yi tsara kadyanshi ka tsunu a kaci ka de ka woko ka gbani wa. Ma ciga ta i fobuso, kpaci n tonuko le ta i fobuso de. ⁴ Ma pana ta uwono, eda kpam dem ya pana ta uwono, mpa n Atoni a roku a Masidaniya tsu tuwa baci tsu cina da bawu afobi, cina n tonuko le tani de i fobuso de! ⁵ Da n wenei yavu wa gan ta n suku atoku a nala yi a kapala ka va a wene kune ka i yain kazuwamgbani ki i fobuso ta ka. Nala wa wenike ta an n ucigi u de u da i nakai, shegai mpa n matsa da wa.

⁶ Ma ciga ta i reve, uza u ce baci ili kenu, ili kenu i'ya wa kapa. Uza da baci kpam u cei ili ushani, wa kapa ta ili ushani. ⁷ Adama a nala ya dem u yawunsa tyoku u kakuma ka ili i'ya wa naƙa. Kotsu vu naƙa ili wa, ikyamba i vunu i yanga baci vu naƙa wa. Kotsu vu naƙa ili wa, va wene baci yavu matsa da a ka matsa vu vu naƙa. Kpaci Kashila ka la ta uciga uza da u nakai n ipeli. ⁸ Kashila kpam ka zuwuka da ta unu u shinga u da u lai ili i'ya i nambai. Pini nala, da kain dem ya yan n ili ushani, kpam i yain n i'ya kabarikete hal i nakasa adama a manyan ma shinga gba. ⁹ Tagarada u Kashila u dana ta:

"Gbani da vuma u maci u tsu naƙa aza a unambi kune,

kpam ukuna u maci u ne wa ta pini bawu utyoku." ††

¹⁰ Kpaci Kashila ka ka tsu naƙa kacimbi icun, u naƙa kpam ilikulya. Wa doku ta ili i'ya i'ari n i'ya kakuma, tsara i tsara i'ya ya naƙa ushani a asu u uyan ukuna u shinga. ¹¹ Wa kukpa ta ure kau-kau u da wa zuwa da i yain utsari tsara i yansa kune yaa. Pini nala, da ama ushani a ka cikpa Kashila a'ayin da baci tsu naƙa le kune ku de.

¹² Pini nala, ili i shinga i re ya gitai ta, ili i'ya ama a Kashila a nambai a ka tsara ta i'ya, ama a ka cikpa ta kpam Kashila n mazanga. ¹³ Ya rongo ta a unaka Kashila tsupige kpaci i naƙa ta yaa. I wushuku ta n akani a kaci ka Kawauwi, kpam i panaka ta a da an i nakai Atoni a Urishelima yaa hal n Atoni a da a buwai. ¹⁴ Gogo-na alya pini a ka yanka da kvasu, kpam a ka ciga da uwene, adama a ukuna u shinga u pige u da Kashila ka yanka da. ¹⁵ Asakai tsu cikpai Kashila adama a kune ka u naƙa tsu gbani.

Bulus yain kadyanshi ka manyan ma ne

10 Mpa Bulus uza da wa folo da vi, kpam n matanu n tsishinga tsu Kawauwi tsa ma folo da. Aza roku a dana ta, a'ayin a da baci mari kabolo n ada n tsu gajarakpa ikyamba wa, aku n rongo n asuvu a shen a'ayin a da baci bawu mari evu n ada. ² A'ayin a da n doku n tuwa da ukondo, u kana ta n yanka aza da a ka wunya tsa tono ta ukuna u likimba asuvu a shen.

† 8:15 Uwt. 16:18.

†† 9:9 Ishp. 112:9.

Ma ciga i zuwa mu n yanka dā nala wa. ³ A likimba da tsari, shegai kushulu ku tsunu unā u te da kari n tyoku da aza likimba a ka yansa wa. ⁴ Tsu tsu shilakanā n iwunukatsu icun i'ya aza a likimba a tsu shilakanaka wa. Iwunukatsu i tsunu i'ā tā n ucira u da u wutai a asu u Kashilā u da wa wacinsa ucira u asu kau-kau u utokulalu. ⁵ Tsu tsu wacinsa tā kananamgbani n gbā icun i aradi a da a ka bishinka uza ureve Kashilā. Tsu tsu kanā tā uyawunsa u gbani u ama, aku tsu zuwa le a panaka Kawauwi. ⁶ A'ayin a da baci i wenikei ya panaka de Kawauwi gbā gbā, pini nala, aku tsu rongo ufobusi adama a da tsa yanka aza da bawu a ka panaka Kawauwi mavura.

⁷ Gogo-na ili i'ya ya wene n a'eshi koshi i'ya ya wundya. Shegai u gan tā i ciba an tsari aza a Kawauwi tyoku da dem aza a aradi a nala a tsu dana ele aza a Kawauwi a da a'ari. ⁸ Mayun da wari an tsu tsu dansa n agoni a kaci ka ucira u da Asheku a naka tsu tsara tsu bangā dā, shegai adama a da tsa varangu dā wa. N tsu pana uwono adama a ukuna u nala wa. ⁹ A'ayin a da n koronku dā vi, ma ciga i yawunsa yavu uwonvo u da ma ciga n zuwa dā i pana wa. ¹⁰ Aza roku a da, "Ikanikorongi i Bulus i'ā tā n ucira kpam n kalen cika, shegai wā baci kabolo n atsua, u tsu yan n ucira wa. Kpam kadyanshi ka ne ka tsu yan n kalen wa." ¹¹ Ma ciga tā a reve ukuna u roku: Gogo-na naha tsā kabolo n adā wa, da i zuwai tsu korongi ukuna u na vi a ikanikorongi. Shegai a'ayin a da baci tsari kabolo n adā, tsa wenike tā ucira vi tyoku da tsu wenikei u da a ikanikorongi yi.

¹² Tsa kawan tsu bidya kaci ka tsunu unā u te n aza da a tsu yawunsa kaci ka le a'ā tā n kalen wa. A tsu boluko tā kaci ka le ure u uratsanaka aku a ratsanaka kaci ka le n u da. A tsu gawuntangu tā kaci ka le n ko ndya wa tyoku da ele a'ari. Nala wa wenike tā an bawu a revei ili. ¹³ Shegai atsua tsu yan aradi a kaci ka ili i'ya i'ari a kateshe n manyan ma Kashilā ka naka tsu tsu yain wa. Aradi a da koshi tsa yan a da a manyan ma Kashilā ka suku tsu tsu yain, kpam edā dem i'ā tā a asuvu a manyan ma nala mi. ¹⁴ Aradi yi a wura tyoku da u gain tsu yain a da wa, atsa gbam aza a kagitā aza da a tuko dā Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. ¹⁵ Tsu tsu yan aradi adama a ili i'ya aza roku a yain i woko yavu atsa tsu yain i'ya wa. Shegai tsu zuwa tā uma up-ityanangu u de wa gbama tā hal u zuwa manyan ma tsunu ara de ma lyai kelime cika. ¹⁶ Tsa ciga tā tsu ba tsu yain Kadyanshi ka Shinga ki a asu u mbari mbari. Tsa ciga tsu yain aradi n manyan ma aza roku a yain a asu u le wa. ¹⁷ Tagarada u Kashilā dana tā, "Va ciga baci vu yain aradi, she vu yain a da a ili i'ya Asheku a yain." ¹⁸ A kaci ka uza da wa cikpalasa kaci ka ne kpam, u tsu tsara icikpali wa. Shegai Magono ma Zuba ma wushunku baci uza, vuma nala vi aya wa tsara icikpali i mayun.

Bulus n asuki a kaban

11 Ma ciga tā i yanka mu ahankuri a'ayin a da baci n yain maku ma utengeshi. Mayun n folo dā tā i yanka mu ahankuri. ² Ma kirana tā n adā cika tyoku da Kashilā ka kirana n adā. I'ā tā tyoku u maku ma uka ma bawu ma revei vali, uza da a yankai kazuwamgbani ka iyolo i vali u te koshi; wata, Kawauwi ka la vi n kaci ka ne. ³ Shegai gogo-na ma pana tā uwonvo u da a ka puwunsa atakasuvu a de tsara i asaka utono Kawauwi mayun mayun n uwulukpi, tyoku da kali ka yinsa Hawaŋ n ugboji u cingi u ne. ⁴ Tsu tonuko dā tā ukuna u Yesu, kpam i wushai Kulu Keri, i wushuki kpam n akani a tsunu. Shegai i asaka aza roku a tonuko dā ukuna u roku kau n u Yesu. Gogo-na ufobusi u da i'ari i wushi kulu ku roku de kau, i wushi kpam akani a roku. ⁵ N wene aza da a ka isa kaci ka le "asuki a pige" a la mu wa. ⁶ Gaawan n tsu dansa karkar tyoku u le wa, shegai n reve tā ili i'ya ma dansa. Tsu yan tā gbā i'ya tsa yan tsu wenike dā ili i na yi mai. ⁷ N zuwa dā i tsupa mu adama a Kadyanshi ka Shinga ka n yanka dā kufari wa. N gonuko tā kaci ka vā kenu, aku n naka dā tsupige. An n yain nala vi, n nusa? ⁸ An a'uwa a Atoni a roku a ka nakasa mu ikebe, u woko tā yavu bokuso da ma bokuso ikebe yi tsara n gbashika dā. ⁹ N namba baci ili a'ayin a da mari n adā, n tsu tonuko dā i bangā mu wa. Atoku a da a wutai a Masidaniya a tuwai pini na, a naka mu tā gbā ili i'ya ma ciga. N taba dā ufolo i bangā mu wa, kpam ma folo dā wa. ¹⁰ Ko uza wā la a asuvu a uyamba u Akataya uza da wa bishinka mu uyansa kadyanshi a kaci ka ili i nala wa. N dana tā kpam nala adama a ukuna u mayun u Kawauwi u da wari a asuvu a vā. ¹¹ N dana baci ma ciga n zuwuka dā araji wa, u woko yavu ma ciga dā wa? Nala wa. Ko Kashilā ka reve tā ma ciga dā.

¹² Kpam ma lya tā kelime n uyan ili i'ya ma yan gogo-na vi, kpaci ma ciga tā n bishinka ama a nala ut-sara u ili i'ya a ka yanka aradi. A ciga tā a dana manyan ma a ka yanka aradi yi mā tā unā u te n ma tsunu.

¹³ Ama a na yi asuki a kaban a da. Manyan ma le ma a tsu yanka kaban, aku a gonukoi kaci ka le tsara a rotso asuki a mayun a Kawauwi. ¹⁴ Shegai mpa n yan majiyan ma ili i nala wa! Ko Kanangasi †† ka gonuko tā kaci ka ne tsara u rotso katsumate ka zubaŋ ka katyashi.

¹⁵ Adama a nala, tsu yan majiyan an agbashi a Kanangasi a gonukoi kaci ka le a rotso agbashi a da a ka yan manyan ma ukuna u shinga wa. Shegai a makorishi a ka tsara tā mavura dere n ili i'ya a yain.

Upana u ikyamba u Bulus

¹⁶ Asaka n doku n tonuko dā: Ko uza kotsu u wundi yavu mpa katengeshi ka wa. Shegai nala baci ya wundya, she i panaka mu tyoku da ya panaka katengeshi, mpa dem aku n yain aradi kenu. ¹⁷ A'ayin a da baci ma cikpala kaci ka vā nala, tyoku u Asheku u da n tsu dansa wa, shegai tyoku u katengeshi. ¹⁸ Ama

† 10:17 Iri. 9:24.

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

ushani a ka yan t̄a ar̄adi a kaci ka ili i'ya a yain a likimba. Adama a nala mpa dem ma yan t̄a ar̄adi. ¹⁹ Ed̄a aza da ya wundya yavu i'la n ugboji, i tsu pana t̄a kayanyan ka upana kadyanshi ka atengeshi. ²⁰ I tsu yan t̄a gb̄am ahankuri n aza da a tsu gonuko d̄a agbashi a le, ko a ryafusa d̄a, n aza da a tsu yinsas̄a d̄a. I tsu yan t̄a dem ahankuri n aza da a tsu wundya yavu a la d̄a, ko aza da a tsu bas̄asa d̄a. ²¹ N tsu pana t̄a uwono n dana ts̄a n ucira u da tsa yan nala wa.

A ka yan baci ar̄adi, mpa dem ma yan t̄a, shegai utengeshi u da uyan nala vi. ²² A dana baci ele kagali ka Ibirahi ka, mpa dem uza u kagali ka Ibirahi ka. Ele aza a Isara'ila a da baci, mpa dem nala. Ele mmuku n tsikaya m Ibirahi n da baci, mpa dem nala. ²³ Ele agbashi a Kawauwi a da baci, wa woko mu t̄a utengeshi n dansa baci nala. Shegai tyoku da ma gbashika yi u la t̄a tyoku da ele a ka gbashika yi. N yan t̄a manyan cika ma ma lai ma le. A zuwusa mu t̄a a kuwa ku a'ali hal u lai tyoku da a zuwusa le. Malapa ma a lapusa mu ma la t̄a ma a lapusai ele. N yansa t̄a evu n ukp̄a a'ayin ushani. ²⁴ Aza a Yahuda a bawan mu t̄a n kajabu hal kamankupa n kuci. † Kutawun ka gb̄am a bawan mu nala. ²⁵ Aza a Roma a lapusa mu t̄a n alangu, kutatsu ka gb̄am a yanka mu nala. A taba mu t̄a uvarasa n atali ts̄ar̄a a wuna. N so t̄a nwalu a kpatsu, kpatsu ku ts̄a t̄a n̄a mpa hal kutatsu. N taba t̄a urukp̄a a mini n kuvuli hal ubana kuvuli ku roku. ²⁶ Nwalu n kakum̄a mi, n tsu zuwa mu t̄a n yain evu n ukp̄a adama a uwaya u mini n adama a aza a magal̄aka. N yan t̄a evu n ukp̄a adama a ama a v̄a, aza a Yahuda, kpam hal n Awulawa. N tsu yan t̄a evu n ukp̄a a ilyuci ilyuci, n a kakamba, hal n mala dem. N yan t̄a dem evu n ukp̄a adama a aza da a danai ele Atoni a da, shegai Atoni a da wa.

²⁷ N yan t̄a manyan cika hal n togbolukoi, a'ayin ushani n tsu lavuta gb̄am wa. N tsu ronguso t̄a n kambulu n kakuli, kpam a'ayin ushani n tsu ts̄ar̄a ilikulya wa. N soso t̄a kut̄anu kpaci m̄a n aminya a u'uka cika wa.

²⁸ Hal n ara gai, kain dem u tsu woko t̄a yavu va da n canga t̄a ucanga u ar̄aji kpaci n tsu bal̄a t̄a asuvu adama a a'uwa a Atoni. ²⁹ A'ayin a da baci bawu aza roku a'ari n ucira, n tsu woko t̄a dem bawu ucira. Asuvu a tsu sudugba mu t̄a a'ayin a da baci n wenei a yins̄ai uza roku ts̄ar̄a u yain unyushi.

³⁰ U k̄an̄a baci n cikpala kaci ka v̄a, ma yan t̄a nala adama a ili i'ya i zuwa mu n woko bawu ucira.

³¹ Kashil̄a ka reve t̄a kaban ka ma yan wa. Aya Kashil̄a n Tata u Yesu Kawauwi Asheku, uza da a ka cikpala hal ubana bawu utyoku. ³² An m̄ari a Damasuka, uza da w̄ari gomuna a'ayin a da Arita wa lya tsugono, w̄ari u ciga t̄a u k̄an̄a mu, adama a nala, u zuwa t̄a aza a uwundya ukyawan a ilyuci yi. ³³ Shegai aje a v̄a a zural̄akpa mu a asuvu a mabana a ilinuku i kasaga ka ilyuci ki. Tyoku da n lai a akere a gomuna yi da la vi.

† A a'ayin a nala yi, a bawan baci vuma hal amangare, wa kuw̄a t̄a kpaci asoje yi a reve t̄a tyoku da a ka bawan vuma hal u kuw̄a ko kpam ukp̄ad̄a ukuw̄a. A bawan yi t̄a kamankupa n kuci a as̄aka yi a un̄a u ukp̄a shegai wa kuw̄a wa.

Asheku a wenikei Bulus kuwene

12 U k̄an̄a t̄a n yain ar̄adi, ko an u wokoi ko kalen ma lya pini wa, shegai as̄aka n yain a da adama a kuwene n ili i'ya Asheku a wenike mu. ² Ayen kupa n a nishi a da a wurai, Kashil̄a ka wusha t̄a Katoni ka Kawauwi ka roku a asu u uwunvugusa a zuba u Kashil̄a a'ayin a roku. N reve wa, ko ikyamba i ne i'ya i walai, ko kpam kulu ku ne, shegai Kashil̄a ka reve t̄a. ³ N doku n dana, n reve t̄a a bidya t̄a vuma u na ubana a asu u uwunvugusa a zuba. Shegai ko ikyamba i ne i'ya i banai a zuba vi ko kulu ku ne ka koshi ku banai n reve wa, Kashil̄a ka ka revei. U pana t̄a kadyanshi ka roku ka bawu wa fuda wa todugbo, n ili i'ya bawu Kashil̄a ka as̄aka uza dana. ⁵ Adama a nala ma yan t̄a ar̄adi adama a vuma na vi, shegai ma yan a da adama a kaci ka v̄a wa, she ili i'ya ya zuwa mu n reve an bawu m̄ari n ucira. ⁶ M̄ari ma ciga baci n yanka kaci ka v̄a ar̄adi, wa woko mu utengeshi wa, kpaci m̄ari ma dansa t̄a ukuna u mayun. Ma yan a da adama a kaci ka v̄a wa. Ma ciga ama a n̄aka mu tsupige tsa tsu lai tsu ili i'ya a wenei ma yan ko n danai wa.

⁷ U gan n woko n ar̄adi a kaci ka ili i pige i pige i'ya Kashil̄a ka wenike mu wa. Da gai i zuwai u n̄aka mu mb̄al̄a n pana ikyamba yi, tyoku da kawana ka tsu sapa ikyamba. U woko yavu katsumate ka Kanangasi †† ka ka zuwa mu n pana ikyamba, u bishinka mu kpam uyan ar̄adi. ⁸ N folo t̄a Asheku hal kutatsu ts̄ar̄a u takpa mu ukuna u na vi. ⁹ Shegai u tonuko mu, "Ukuna u shinga u v̄a u rawa vu t̄a. A'ayin a da baci bawu v̄ari n ucira, ucira u v̄a u tsu shadangu t̄a ara vunu." Adama a nala, gogo-na m̄a t̄a n maz̄anḡa ma ma yan ar̄adi adama a da bawu m̄ari n ucira, ucira u Kawauwi u yain manyan ara v̄a. ¹⁰ Adama a da wa woko ukuna u shinga a asu u Kawauwi u da baci ma namba ucira, ko ama a ka tonusuko mu baci kagbani, ma yan t̄a maz̄anḡa. Ma namba baci ili adama a da wa woko ukuna u shinga a asu u Kawauwi, ko a ka yansa mu baci mavura, ma yan t̄a maz̄anḡa. A ka zuwusa mu baci n pana ikyamba adama a da Kawauwi ka ts̄ar̄a ukuna u shinga, ma yan t̄a maz̄anḡa. Kpam a'ayin a da baci dem n nambai ucira, a'ayin a nala a da ma ts̄ar̄a ucira cika.

Bulus wa ciga t̄a aza a Korintiya

¹¹ Tyoku u katengeshi u da ma dansa, shegai eda i zuwa mu ma dansa nala. Eda i gain ya dansa ukuna u maci a kaci ka v̄a. Ko m̄a baci ili i roku wa, aza da a danai ele "asuki a pige" a da vi a la mu wa. ¹² A'ayin a da m̄ari kabolo n ad̄a vi, n rongo t̄a n ahankuri kpam n yansa t̄a manyan ma ucira n iryoci n ili i'ya ya tuko ikunesavu i'ya i gain kasuki ka mayun ka yain.

¹³ Adama a nala, i wusha t̄a ili i'ya a'uwa a Atoni a da a buwai a wushai. Ili i te i'ya i takpanai: N gonuko kaci ka v̄a n woko d̄a kal̄and̄am wa. Yanka numu ahankuri!

¹⁴ Mpa pini ma fobuso ts̄ar̄a n tuw̄a n kyawan d̄a ukyawan u tatsu. Shegai hal n ara ma boluko d̄a kal̄an-

†† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kal̄apansi.

ɗam wa. Eɗa ma ciga, shegai ikebe i de wa. Mmuku n ɗa n gain a fobo ikebe adama a ubidya araji a isheku i le wa, shegai isheku i bidya araji a mmuku n le.

¹⁵ Adama a nala, ma ɗa n mazanga ma ma naka ko ndya wa i va adama a de, hal gbam n kaci ka va dem. Ya jeba uciga u ɗa ya ciga mu vi an u wokoi n la ɗa uci-ga?

¹⁶ Aza roku a de a wushuku ɗa an bawu n woko ɗa kalandam. Shegai, hal n gogo-na alya pini a ka yawunsa yavu ugboji u ɗa n yain n yanka ɗa kaban tsara n wanda ɗa. ¹⁷ Ama ɗa n sukunku ɗa vi, uza roku wa pini uza ɗa ryafa ɗa? ¹⁸ N folo ɗa Taitu tuwa ara de, kpm n tutsuku yi ɗa kabolo n Katoni ka roku. Shegai u ryafa ɗa wa. Eɗa dem n kaci ka de i reve ɗa an mpa n eyi ko ndya wa unu u te u ɗa i'ari tsu, kpm uyawunsa u ɗa tsu u te.

¹⁹ Gaawan ya dana ɗa dana ɗa tsu danai gba nala tsara tsu wenike an tsari ama a maci. Nala wa. Tsu tsu dansa ɗa tyoku ɗa Kawauwi ka ciga tsu tsu dansa a ka-pala ka Kashiɗa. Eɗa aje a tsunu a ɗa, kpm ko ndya baci tsa yan, yan ɗa tsa yan i'ya tsara tsu zuwa ɗa i gbama. ²⁰ Kpaci ma pana ɗa uwonvo u ɗa n tuwa ɗa baci ukyawan, ahali a de a kpaɗa mu uyankpa, kpm adama a nala, ahali a va dem a ka yankpa ɗa wa. Ma pana ɗa uwonvo u ɗa ma cina ɗa n i nanamgbani, ko n i yanyi malyon ma ili i'ya ama a'ari n i'ya. Ma pana ɗa uwonvo u ɗa ma cina ɗa n asuvu a shen, ko kpm ya cigaka kaci ka de ko ndya wa. Ma pana ɗa dem uwonvo u ɗa ma cina ɗa n i tonusuki ama kagbani, ko n i yanyi ndyami. Kotsu kpm gai n cina ɗa n i yanyi aradi, ko ya rongo kabarikete bawu i kana kaci wa. ²¹ Mayun ɗa ma pana uwonvo u ɗa n tuwa baci gaawan Kashiɗa ka va ka gonuko mu ɗa kenu adama a de. Kpm ma sa ɗa adama a aza ɗa a'ari a ka yansa unyushi u cingi bawu a kpatalai a asaka ukuna u ashinda u le, n tsishankala, n ukuna u uwono.

Bulus kotsoi unaka adooki a ne

13 Ma tuwa ɗa ara de utuwa u tatsu. Tagarada u Kashiɗa ɗa, "U kana ɗa ama a re ko ama a tatsu a reve n ukuna u ɗa a kana vuma n u ɗa mayun ɗa."

^{†2} An n doki n tuwai ara de utuwa u ire, n rono ɗa aza ɗa a ka yansa unyushi u cingi atsuvu. Gogo-na dem an

† 13:1 U.M.I. 19:15.

bawu mari evu n ada, ma doku ta ma dana u da: A'ayin a da baci n doku n tuwai ara de, ko uza wa la a asuvu a mavura wa. ³ Ma wenike da ta an mayun da Kawauwi ka dansa a unu u va. An wa yansa manyan ara de, u yansa ma bawu ucira wa, shegai wa ta n ucira. ⁴ Mayun da u rongoi bawu ucira a'ayin a da a wandamgbana yi, shegai gogo-na n ucira u Kashiɗa u da wa rongo. Atsu dem tsu n ucira wa, tyoku da Kawauwi ka rongoi a mawandamgbani. Shegai ya wene ta an tsa tuwa tsu rongo n ucira u Kashiɗa, tyoku da Kawauwi ka rongo.

⁵ Vecei kaci ka de mai, i kondo kaci ka de i wene ko i'a pini ukani n i'ya i wushuki vi. I lya baci ukondo vi, ya reve ta an Yesu Kawauwi wari a asuvu a de. I reve baci an Yesu wari a asuvu a de wa, i rukpa de ukondo vi.

⁶ Ma zuwa ta uma i wene an bawu atsu tsu rukpai ukondo vi. ⁷ Tsu yan ta kvasu ubana a asu u Kashiɗa kotsu i yain ili i cingi wa. Yan da tsa yan kvasu nala tsara ama a wene an tsari mai wa, shegai tsara u zuwa ɗa i yain ili i'ya i'ari mai, ko u woko baci yavu atsu tsu rukpa ukondo vi. ⁸ Ili i'ya koshi tsa yan i'ya, i'ya ya zuwa tsu tutsuku ukuna u maci kelime. Tsa yan ili i'ya ya kangu u da wa. ⁹ Ko an u wokoi bawu tsari n ucira, tsu ta n mazanga an eɗa i'ari n ucira. Tsu yan ta kvasu adama a da ya lapula i woko mai. ¹⁰ Koronku da ma koronku ɗa ili i na yi kahu n rawa la. Yan da n yain nala tsara n tuwa baci, ili i'a la i'ya ya zuwa mu n barana ɗa n ucira wa ma dansa baci n ada n ucira u da Asheku a naka mu. U naka mu ucira vi adama a da ma varangu ɗa wa, shegai adama a da ma banga ɗa.

Idyani i makorishi

¹¹ Gogo-na ama a va, ma kotso de ukanikorongi u na vi. N tonuko da ta: Yanyi mazanga! Savadai ahali a de. Kiranai n i'ya n tonuko da. Rongoi n katakasuvu ka te n ko ya wa. I rongo kabolo na ndishi n shinga. Pini nala, Kashiɗa ka uciga n ka ndishi n shinga ka rongo ta n ada.

¹² Damamgbanasai a asuvu a uciga u Atoni. ¹³ Gba Atoni a da a'ari pini na a ka sukunku da ta idyani i le.

¹⁴ Asaka ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku, n uciga u Kashiɗa, na ndishi n kabolo n Kulu Keri a rongo n ada gba.

Galatiya

Ukukpā u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Galatiya a da Bulus koronki ukanikorongi u na vi. Galatiya kabon ka evu n uyamba u Isara'ila, kpam ilyuci i'ya pini ushani a kabon ki. Gbā a'uwa a Atoni a da a'ari a kabon ki a da Bulus koronki. Bulus wari u wala ta pini a kabon ki, adama a nala wa ta n aje a asuvu a Atoni a asu vi. Shegai aza roku pini a kabon ki a da Bulus kasuki ka mayun ka wa.

Bulus koronku le ta tsara u wenike le an wari kasuki ka mayun. An u kotsoi uyan kadyanshi ka nala ki, u wenishike le ta an a wauwa le a ure u maci an a'ari n upityanangu n Kawauwi. Ure u utono mele u da wa tuko iwauwi i mayun wa. U wenike le ta an a'ari n ucira u da a ka fuda a ka tono Kashila bawu a damgbarasa le, kpam a cigamgbana.

Gbā ili i'ya Bulus danai a kaci ka Atoni a Galatiya, nala dem wari a asu u Atoni gogo-na. Tsa fuda ta tsa tono Kashila bawu a damgbarasa tsu tsā baci n upityanangu. Mele ma zuwa tsu ta tsu reve tyoku da tsa rongo, shegai upityanangu u da wa zuwa tsu tsu bolomgbono n Kawauwi kpam u tuko tsu iwauwi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

- Kasuki ka mayun n akani a mayun (1:1-10)
- Kashila ka dangasa ta Bulus woko kasuki (1:11-24)
- Bulus shamkpai akani a ne (2:1-21)
- Upityanangu u da koshi ure u utsara iwauwi (3:1-4:31)
- Adooki a asu u kulu n uciga (5:1-6:10)
- Urono u atsuvu u makorishi (6:11-18)

Idyani

1 Mpa Bulus uza da u korongi ukanikorongi u na ubana a asu u a'uwa a Atoni a da a'ari a kabon ka Galatiya. Mpa kasuki ka. Ama da a dangasa mu wa, u wuta tani a asu u vuma wa. Yesu Kirisiti Kawauwi da u dangasa mu n kaci ka ne. U yan ta nala kabolo n Kashila Tata uza da u 'yangasa yi a ukpa. Gbā ama a tsunu pini na a bolomgbono ta na mpa a asu u usuku idyani i na yi.

³ Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

⁴ Kawauwi ka kuwa ta adama a unyushi u cingi u tsunu, dere tyoku da Kashila Tata u tsunu u fobusoi, tsara u wutukpa tsu a likimba u tsicingi u na a asu u da tsari gogo-na. ⁵ Da i zuwai gbā tsupige tsu Kashila tsa, gbā a'ayin hal ubana bawu utyoku. Ami.

Kadyanshi ka Shinga ka te ka

⁶ N yan ta majiyan cika an i lazai i kpatalakai Kashila kucingā. U dangasa da ta adama a tsishinga tsu Kawauwi. Shegai gogo-na ya tono de akani a roku kau.

⁷ Mayun da akani a roku a'ā la wa, she Kadyanshi ka Shinga, shegai ama roku a da pini a ka damgbarasa da. A ka ciga ta a savada Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi ka woko ili i roku de kau. ⁸ Asaka Kashila ka yanka uza da baci dem wa yan kubari ku ili i roku kau

n akani a tsunu utuwa ara de unā u cingi! Asaka Kashila ka yain nala, ko atsu n kaci ka tsunu ka baci tsari n akani a roku kau, ko katsumate ka zuba ka baci ka tuwai n akani a roku kau. ⁹ N dana ta u da, kpam ma doku ta ma dana: Uza roku u yan baci kubari ku kadyanshi ka Kashila kau n ka i gitai i wushai, asaka unā u cingi u Kashila u rukpa a kaci ka vuma u nala vi.

¹⁰ Ama da ma ciga n zuwa a pana kayanyan wa. Kashila ka ma ciga n zuwa u pana kayanyan. Ya wundya ama da ma ciga n zuwa a cigi mu? Nala baci mari ma yansa, ma woko kagbashi ka Kawauwi wa.

Kashila ka isa Bulus

¹¹ Ama a va, ma ciga ta i reve an Kadyanshi ka Shinga ka n yanka da kubari ki ka ama a yain ka wa. ¹² N tsā ka a asu u uza wa. Uza wa la u wenishike mu ka wa. Yesu Kawauwi da u wenishike mu uwenishike u na vi.

¹³ I reve ta tyoku da mari n rongoi an ma tono ure u aza a Yahuda. N zuwa ta Atoni a Kashila a panai ikymba, kpam ma ciga n wacinsa le. ¹⁴ Aza a Yahuda a da pini aza da tsari usaun u te, shegai n la ta aza roku ushani a utono mele ma nkoshi n cau n tsunu. Mari n matsa ta uciga n yain nala.

¹⁵ Shegai tun kahu a matsa mu, Kashila ka dangasa mu ta. U yan ta nala adama a tsishinga tsu ne. ¹⁶ Aku a'ayin a tuwai a da u wenike mu Maku ma ne, tsara n yain kadyanshi ka ne a asu u Awulawa. A'ayin a nala yi,

n folo uza u naḡa mu adooki wa. ¹⁷ N bana a Urishelima n cina aza ḡa a gitai a wokoi asuki kahu mpa n woko kasuki wa. Ili i'ya n yain i'ya n banai a Arabi n dusuki ve ḡe. Aku n gonoi a Damasuka.

¹⁸ An ayen a tatsu a wurai, aku n banai a Urishelima tsara n kondo Bituru, kpam n rongo ta pini a'ayin kupa n a tawun. ¹⁹ N wene ta dem Yakubu, vangu u Asheku, shegai a'ayin a nala yi n wene asuki a ḡa a buwai vi wa. ²⁰ N tsina ta a kapala ka Kashila, kaban ka mu wa.

²¹ An a yain a'ayin kenu, aku n yain nwalu ubana a ubongu u Suriya n ubongu u Kilikiya dem. ²² A'ayin a nala yi, Atoni a kabon ka Yahuda kotsu a reve mu wa. ²³ Kadyanshi ka a ka dansa a kaci ka va ka a panai koshi ama a ka dansa, a ḡa, "Vuma ḡa wari wa yansa tsu mavura ḡa gai na vi, kpam wa ciga u wacinsa Atoni. Shegai gogo-na aya wa tonusuko ama a toni akani yi." ²⁴ Aku a cikpalai Kashila adama a va.

Asuki a wushai Bulus

2 An ayen kupa n a nishi a wurai, aku n doki n gonoi a Urishelima, Baranaba n Taitu a tonon mu ta. ² N yan ta nala kpaci Kashila ka wenike mu ta kuwene, u tonuko mu n gono ḡe. Mpa ḡe, n dansa ta n azapige a Atoni utyoku u le. Ma ciga ta n zuwa le a reve akani a ḡa mari utonusuko Awulawa. Ma ciga ta a kondo manyan ma va ko ma dere. Ma baci dere wa, manyan ma va ma woko ta ma gbani. ³ Kpam an a panai ili i'ya n tonuko le, a wushuku ta. A matsa gbam Taitu uza ḡa soku mu vi u ba u kida kacombi wa, ko an u wokoi Kawulawa ka. †

⁴ Atoni a kaban a roku a uwa ta a asuvu a tsunu ukpawunsi. A tuwa ta tyoku u aza a kakyawunsa tsara a reve utsara u kaci u ḡa Yesu Kawauwi u naḡa tsu. A ka ciga a gonuko tsu agbashi. Ama a nala yi a zuwa ta tsu dansa ukuna u ukida u kacombi. ⁵ Shegai tsu 'yuwain, tsu panaka le wa, ko kenu. Tsa ciga ta ukuna u maci u Kadyanshi ka Shinga u rongo n ḡa.

⁶ (Aza ḡa ama a bidyai ele ili i roku i'ya, ko ndya baci a'ari, ili i te i'ya ara va, kpaci Kashila ka n kudyangi wa.) Adama a nala a fuda a savada Kadyanshi ka Shinga ka n yain kubari wa. ⁷ A wene ta Kashila ka naḡa mu ta manyan ma uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga a asu u Awulawa, dere tyoku ḡa u naḡai Bituru manyan a asu u aza a Yahuda. ⁸ Kashila ka naḡa ta Bituru ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u aza a Yahuda. Nala dem u naḡa mu ucira u uyan manyan ma kasuki a asu u Awulawa.

⁹ Yakubu, n Bituru, †† n Yahaya† (aza ḡa ama a revei a'ari n kalen cika) a wene ta Kashila ka naḡa mu ta kune ku pige ku nala ki, kpam a wushai Baranaba na mpa tyoku u ayain a manyan kabolo n ele. A gba-matangu tsu asuvu tsu lyai kapala n uyan kubari a asu u Awulawa, nala kpam ele dem a ka lya kapala n

† Taitu Kawulawa ka, kpam a tsu kida uza kacombi wa. Shegai aza a Yahuda a tsu kida ta acombi. Adama a nala, ili i majiyan i'ya an bawu asuki a danai u kana ta a kida Taitu kacombi. †† Pini a makpanda ma na mi, Bulus yanka ta kala ka Bituru ka Tsi'arama manyan: "Wata, Kefa."

manyan ma le a asu u aza a Yahuda. ¹⁰ Ili i'ya a tonuko tsu tsu yain i'ya tsu ciba n aza a unambi, kpam ili i'ya mari n matsai uyansa i'ya la vi!

Bulus bongoi Bituru

¹¹ Kain ka te, an Bituru tuwai a Antakiya, n bongo yi ta a kapala ka Atoni kpaci u yansa ta ili i'ya bawu i gain. ¹² Ili i'ya i gitai i'ya na: An u gitai u rawai, u lyasa ta kabolo n Awulawa a ḡa a'ari Atoni. Aku Yakubu suki Atoni a ḡa a'ari aza a Yahuda a roku a Antakiya. An a rawai, Bituru doku u lya kpam ilikulya kabolo n ele wa, kpaci wa pana ta uwonvo u ili i'ya ama a nala yi a ka dana a kaci ka ne. ¹³ Nala dem atoku a ne Atoni aza a Yahuda a tonon yi n uyansa ili i maci i kaban, hal gbam n Baranaba tonon le dem n uyansa ili i'ya bawu i gain i na yi.

¹⁴ An n wenei a ka tonon kpam ukuna u mayun u Kadyanshi ka Shinga wa, aku n dansai n Bituru a kapala ka le gbā. N danai, "Bituru, avu uza u Yahuda u ḡa, shegai vu yain tyoku u Kawulawa, tyoku u uza u Yahuda wa. Nala baci, nida va ciga vu zuwa Awulawa a toni Mele ma aza a Yahuda?"

¹⁵ "Mpa n avu aza a Yahuda a ḡa a ilimaci, shegai aza a unyushi u cingi tyoku u Awulawa wa. ¹⁶ Shegai gbā n nala, tsu reve ta tsu woko ta dere a kapala ka Kashila a asu u upityanangu n Yesu Kawauwi, shegai a asu u uyansa ili i'ya Mele ma danai wa, kpaci uza wa la wa woko dere a kapala ka Kashila a asu u utono Mele wa. Adama a nala tsu wushuku ta n Yesu Kawauwi, tsara Kashila ka gonuko tsu tsu woko dere adama a upityanangu n Kawauwi.

¹⁷ "Aza roku a bidya baci atsu aza a unyushi u cingi a ḡa adama a ḡa tsu pityanangi n Kawauwi tsara u gonuko tsu tsu woko dere a kapala ka Kashila, nala u wenike an Kawauwi ka zuwa tsu tsu yain unyushi u cingi an bawu tsu tonon mele ma roku ḡa? A'a, nala wari wa! ¹⁸ Shegai n gonon baci n tonon Mele ma n 'yuwain vi, ma nusuka ta Kashila mayun. ¹⁹ N tonon ta Mele kpam a asu u utono Mele vi u ḡa n kuwai, kpam nala zuwa mu ta n rongo n Kashila. ²⁰ A wandamgbana mu ta kabolo n Kawauwi. Gogo-na mpa kpam mari n uma wa, Kawauwi ka kari n uma a asuvu a va. A'ayin a ḡa mari a ikymba pini na a likimba n wushuku ta n Maku ma Kashila. U ciga mu ta kpam u nekei kaci ka ne u kuwai tsara n yain uma. ²¹ Ma a asuvu a ama ḡa a 'yuwain ukuna u shinga u Kashila wa. Kashila ka wusha tsu baci a asu u Mele, ukpa u Kawauwi gbani ḡa la vi."

Zuwai atakasuvu a ḡe

3 Eda atengeshi aza a Galatiya! Ya lapanasa ḡa n adabu a ne? N wenike ḡa ta karara ili i'ya i zuwai Yesu Kawauwi kuwai a mawandamgbani. ² Ma yan ḡa ta keci ku te: I wusha Kulu Keri a asu u utono Mele ḡa? A'a, nala wa! Kulu Keri ku cipā ḡa ta adama a ḡa i wushuki n akani a ḡa i panai ukuna u Kawauwi. ³ I'a n ugboji wa ḡa? I'ari i gitai ta urongo n Kawauwi a Kulu

Keri, shegai gogo-na ya ciga t̄a i koruso n ucira u kaci u de. ⁴I pana t̄a ikyamba cika adama a Kadyanshi ka Shinga. Ma ciga u da u woko u gbani wa. ⁵An Kashil̄a ka n̄ak̄a d̄a Kulu ku ne kpam a'ayin a da u yansai ikunesavu i ne a asuvu a de, u yan nala adama a da ya tono Mele ma Musa da? Nala wa! U yan t̄a nala adama a da i wushuki n akani a Kawauwi a da i panai.

⁶Ili i'ya Tagar̄ada u Kashil̄a u danai i'ya na: "Ibirahi pityanangu t̄a n Magono ma Zuba, adama a nala a da Kashil̄a ka gonuko yi u woko vuma u maci a kukere ku ne." ⁷Nala u wenike t̄a mmuku ma Ibirahi n maci aly aza da a pityanangi n Kashil̄a. ⁸Caupa, Tagar̄ada u Kashil̄a u dana t̄a, Kashil̄a ka gonuko t̄a Awulawa a woko dere adama a upityanangu u le. Kashil̄a ka zuwamgban̄aka t̄a Ibirahi caupa, an u danai, "Gb̄a ama a likimba, Kashil̄a ka yanka le t̄a un̄a u shinga adama a vunu." ⁹Nala u wenike t̄a la vi uza da baci dem wari n upityanangu, wa tsar̄a t̄a kapashi ka ne a un̄a u shinga u da a zuwukai Ibirahi adama a upityanangu u ne.

¹⁰Uza da baci dem wa yawunsa yavu utono u Mele wa zuwa yi u woko mai n Kashil̄a, wa wusha t̄a un̄a u cingi u Kashil̄a. Kpaci Tagar̄ada u Kashil̄a u dana t̄a, "Uza da baci dem bawu wa tono gb̄a ili i'ya i'ari a asuvu a Tagar̄ada u Mele, wa wusha t̄a un̄a u cingi u Kashil̄a." ¹¹Wa wuyana uwene an uza w̄a la wa woko dere a kapala ka Kashil̄a a asu u utono Mele wa, kpaci Tagar̄ada u Kashil̄a u dana t̄a, "Kashil̄a ka n̄ak̄a t̄a uma a asu u uza da wari n upityanangu." ¹²Ili i'ya la i gawain utono u Mele n upityanangu wa, kpaci Tagar̄ada u Kashil̄a u dana t̄a, "Uza da baci u wushuki n Mele, u ka n̄a t̄a u yansa tyoku da ma danai." ‡

¹³Shesai Kawauwi ka wutukp̄a tsu t̄a a asuvu a un̄a u cingi u da Mele mi ma yain. An a wandamgbana yi, u wusha t̄a un̄a u cingi u da wari u gain u tuw̄a ara tsunu. Kpaci Tagar̄ada u Kashil̄a u dana t̄a, "Kashil̄a ka yanka t̄a uza da baci dem a wandamgbana i madan-ga un̄a u cingi." ¹⁴Adama a da Yesu Kawauwi yain nala, Kashil̄a ka zuwuka t̄a Awulawa un̄a u shinga tyoku da u yankai Ibirahi kazuwamgbani, nala kpam dem a tsu Atoni tsu wushai Kulu Keri ka Kashil̄a ka yain kazuwamgbani adama a upityanangu.

Ukuna u Mele

¹⁵Ama a va, as̄ak̄a n wenike d̄a tyoku da tsa rongo: Ama a yan baci kazuwamgbani tyoku da u gain, uza w̄a la wa cimbus̄a ko u savada ka wa. Ili i te i'ya n kazuwamgbani ka Kashil̄a ka na. ¹⁶Kashil̄a ka yan t̄a kazuwamgbani ka na ki ara Ibirahi n a asu u kumaci ku ne. † U yan ka a asu u amaci ushani wa, shegai a asu u ku te, kpam ka Kawauwi. ¹⁷Ili i'ya ma dans̄ak̄a i'ya na: Kashil̄a ka yan t̄a kazuwamgbani n Ibirahi kpam u zuwamgbana i wa shamkpa ka. An ayen aman-gatawanishi n kamankupa (430) a wurai, aku u n̄ak̄ai Mele. Mele ma nala mi ma savada kazuwamgbani ki wa. U yan baci nala, ma wacinsa t̄a kazuwamgbani ka

† 3:8 Kag. 12:3; Kag. 22:18. †† 3:10 U.Ml. 27:26. ‡ 3:12 Adkp. 18:5. †† 3:13 U.Ml. 21:23. †† 3:16 Kag. 12:7; Kag. 13:15; Kag. 24:7.

u yain n Ibirahi. ¹⁸Mele mi ma n̄ak̄a tsu baci un̄a u shinga u da Kashil̄a ka zuwamgbana i Ibirahi, ma wura t̄a la vi kazuwamgbani ki. Shegai ma yan nala wa, kpaci Kashil̄a ka zuwuka t̄a Ibirahi un̄a u shinga gbani a asu u kazuwamgbani ka u yain.

¹⁹Ndya i zuwai Kashil̄a ka yain Mele? U yan t̄a ma kpaci ama a ka yansa t̄a unyushi u cingi. U yan t̄a Mele hal uza da u danai wa tuw̄a vi u tuw̄a. U zuwa t̄a atsumate a zuba a n̄ak̄a Musa Mele ma ne, aku Musa n̄ak̄ai aza a Isara'ila. Nala Musa wokoi ka'uwi ka mere.

²⁰Ka'uwi ka mere ki u tsu dansa t̄a n abon a re gb̄a, shegai Kashil̄a aya u yain kazuwamgbani ka nala ki utyoku u ne.

²¹Kashil̄a ka kp̄ad̄a la vi ushamkpa kazuwamgbani ka ne an u n̄ak̄ai Mele mi? Nala wa, ko kenu! A ka tsar̄a baci uma u da bawu wari n utyoku a asu u Mele, a'ari a ka woko t̄a mai n Kashil̄a a asu u utono Mele mi.

²²Shesai Tagar̄ada u Kashil̄a u tonuko tsu t̄a unyushi u cingi u sira t̄a ya dem, kpaci u kp̄ad̄a t̄a utono u Mele. Adama a nala, ure u da Kashil̄a ka n̄ak̄a uza ili i'ya u zuwamgbana i u da uza u pityanangu baci n Yesu Kawauwi.

²³Mele mi ma ma gbagirya tsu yavu aza a kuwa ku a'ali, hal ubana a'ayin a da tsa tsar̄a upityanangu.

²⁴Mele mi ma mari uzapige u tsunu, hal utuw̄a u Kawauwi. Kpam an Kawauwi ki ka tuw̄a u gonuko tsu t̄a tsu wokoi dere a kapala ka Kashil̄a an tsu wushuki n eyi. ²⁵Gogo-na an tsu pityanangi n eyi, Mele ma lya kpam tsugono tsu tsunu wa.

Eda mmuku n Kashil̄a

²⁶Eda mmuku n Kashil̄a n da gb̄a de adama a da i pityanangi n Yesu Kawauwi. ²⁷Kpam an a lyubugu d̄a, dere da wari yavu Kawauwi ka i ukai tyoku da i tsu uka aminya. ²⁸Upityanangu n Yesu Kawauwi u da u gonukoi ya dem un̄a u te n utoku u ne: ko avu uza u Yahuda da baci ko Kawulawa, † kagbashi ko uza da bawu wari kagbashi, vali ko uka, ya dem un̄a u te da n utoku u ne. ²⁹Adama a nala, avu uza Kawauwi da baci, gogo-na a kabon ka kumaci ka Ibirahi ka wari, kpam a ka n̄ak̄a vu t̄a agadu a da Kashil̄a ka zuwamgbana i.

4 Ma wenike d̄a t̄a iryoci: maku ma kenu ma baci tata u ne u kuw̄a wa tono n utsari u da tata u ne u da wa woko u ne vi wa. W̄a t̄a tyoku u kagbashi ko an u wokoi aya n utsari vi gb̄a. ²Ama da a ka kirana n eyi n utsari vi aly a ka tono n ili gb̄a, hal she maku mi ma gbonguro u rawa tyoku da tata vi danai. ³Nala dem wari n a tsu. Tyoku u mmuku u da tsari, kpam ucira kau-kau u likimba u na wa lya t̄a tsugono a kaci ka tsunu.

⁴Shesai an a'ayin a yain derere, aku Kashil̄a ka suki Maku ma ne, kpam uka u da u matsa yi. U tono t̄a Mele mi, ⁵tsar̄a u wutukp̄a tsu a asuvu a Mele mi, kpam tsar̄a tsu woko mmuku n Kashil̄a. ⁶An u wokoi eda mmuku n Kashil̄a n da, u suku t̄a Kulu ku Maku ma ne a atakasuvu a de, kpam Kulu ki ku isai, "Tata, Tata u va." ⁷Adama a nala gogo-na avu kagbashi ka

kpam wa; maku ma Kashilā ma v̄ari, kpam gb̄a ili i'ya v̄ari n i'ya adama a mmuku n ne, i vunu i'ya dem.

Bulus ciga t̄a aza a Galatiya

⁸ A'ayin a da bawu i revei Kashilā, i'ari i woko t̄a agbashi a ili i ameli, kpam ili i nala yi Kashilā ka wa, ko kenu. ⁹ Shegai gogo-na an i revei Kashilā, ko kpam u gan t̄a n dana an Kashilā ka reve d̄a. Nida ya doku i gono i woko agbashi a ucira kau-kau u likimba u na i'ya bawu i'ari n ucira, kpam bawu kalen? ¹⁰ Hal gb̄am i tsu cibusa t̄a a'ayin a abiki a ameli, n iwoto i roku, n abiki a a'ayin a manyan kau-kau, n ayen a roku. ¹¹ N pana t̄a uwonvo, an a'ayin a da n yain manyan ara de a woko de a gbani. ¹² Ama a v̄a, n folo d̄a t̄a i rongo n utsarā u kaci, tyoku da ma rongo. Kpaci n woko t̄a tyoku da ed̄a Awulawa i'ari; wata, m̄a t̄a n utsarā u kaci a Mele.

An n git̄ai n yanka d̄a kubari, i nusuka mu wa. ¹³ I ciba t̄a an bawu m̄ari n alafiya a'ayin a da n git̄ai n tuko d̄a Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. ¹⁴ Ko an u wokoi mab̄alā ma v̄a ma zuwa d̄a t̄a kadambula, gb̄a n nala i wenike mu magori wa kpam i 'yuwan mu wa. A unā u nala, i ryabusa mu yavu katsumate ka zuba ka Kashilā ka. I ryabusa mu yavu Yesu Kawauwi da n kaci ka ne. ¹⁵ Mayun ma fuda t̄a ma dana, a da baci ya fuda ya fodo a'eshi a de i nak̄a mu i'ari ya fodo t̄a. Shegai gogo-na nte kpam kayanyan ka i panai adama a v̄a yi? ¹⁶ N gono n woko utokulalu u de da, an n tonuko d̄a ukuna u mayun vi?

¹⁷ Awenishiki a kaban a nala yi a ka yansa ili i na adama a ukuna u shinga u da ya tsarā wa. Ciga da a ka ciga tsarā a lyai kaci ka de i toni le. Ciga da a ka ciga a peci d̄a n̄a mpa tsarā i gonuko ugboji u de ara le. ¹⁸ Gogo-na u lobono t̄a an ya ciga i yain ili i shinga, kpam u la t̄a tsulobo an ya yansa nala a'ayin a da bawu m̄ari n ad̄a. ¹⁹ Shegai gb̄a n nala, mmuku n v̄a aza da ma ciga, w̄a t̄a yavu mb̄alā ma ilimaci n da ma pana adama a de tyoku u caupa, mb̄alā mi kpam ma lya t̄a kapala hal she ama a wene Kawauwi a asuvu a de. ²⁰ A'ari a dana gb̄am m̄a pini la n ad̄a gogo-na, tsarā m̄ari n dansa n ad̄a ben. Shegai gogo-na n dambula t̄a adama a ukuna u na vi.

Mmuku n re ma Ibrahi

²¹ Aza roku a de hal n ara a ka ciga t̄a a woko a kere ka Mele. Tonuko numu, i reve ili i'ya Mele mi ma danai da? ²² Tagarāda u Kashilā† u dana t̄a, Ibrahi w̄a t̄a n̄a mmuku ma a'ali n re. Mma u uza u te kagbashi ka, mma u uza u ire kpam kagbashi ka wa. ²³ Maku ma kagbashi mi, a matsa yi t̄a tyoku da a cuwanakai a tsu matsa. Shegai uza da bawu w̄ari kagbashi ki u matsa t̄a adama a kazuwamgbani ka Kashilā ka yain n Ibrahi.

²⁴ Gb̄a ili i na yi ya wenishike t̄a ili i roku: Aka a re yi a'ā t̄a tyoku u kazuwamgbani ka re a mere ma Kashilā n ama a ne. Kazuwamgbani ka te ka Mele ma Kashilā ka nak̄ai Musa a Masasa ma Sinai, kpam ama da a tonoi kazuwamgbani ki a'ā t̄a tyoku u agbashi. Mma

da a tsu isā Hajarā† kagbashi ki w̄a t̄a tyoku u kazuwamgbani ka nala ki. ²⁵ Aya iryoci i Masasa ma Sinai a Arabi. Kpam gogo-na ilyuci i Urishelima i'ā t̄a tyoku u Masasa ma Sinai, kpaci ilyuci yi n ama a ne ndishi n tsugbashi n da a ka yan a asuvu a Mele. ²⁶ Shegai Saratu, uza da bawu w̄ari kagbashi, aya iryoci i Urishelima u zuba. Kpam aya mma u tsunu. ²⁷ Tagarāda u Kashilā u yan t̄a kadyanshi a kaci ka ne, "Zangana, avu madari ma uka!

Avu uza da bawu kotsu vu panai mb̄alā ma ilimaci, git̄a ishīpa vu yain ikeni adama a ipeli.

Kpaci mmuku n madari n la de mmuku ma uka u da w̄ari n vali kakuma." †

²⁸ Ama a v̄a, ed̄a mmuku n Kashilā n da adama a kazuwamgbani ka ne, tyoku da Ishaku w̄ari. ²⁹ A'ayin a nala yi, Isma'ilu,† uza da a matsai tyoku da a cuwanakai, u foroi Ishaku, uza da a matsai adama a Kulu ku Kashilā. Nala dem w̄ari gogo-na. ³⁰ Shegai ndya Tagarāda u Kashilā u danai a ukuna u nala? U dana t̄a, "Lokoi kagbashi ka k̄ari uka vi n maku ma ne dem. Maku ma kagbashi ka k̄ari uka vi kotsu u wushi kabon ka agadu a tata u ne wa. Maku ma uka u da bawu w̄ari kagbashi aya wa wusha a da gb̄a." ††³¹ Ama a v̄a, at̄sa mmuku ma uka da bawu w̄ari kagbashi ki, shegai ma kagbashi ka k̄ari uka wa.

Kawauwi ka nak̄a t̄a utsarā u kaci

5 Tsā t̄a n utsarā u kaci gogo-na, kpaci Kawauwi ka gonuko tsu t̄a tsu wokoi yaa. Adama a nala, shamgbai n ucira. Kotsu i savada i woko agbashi a Mele kpam wa.

² Panai! Mpa Bulus, mpa ma tonuko d̄a ukuna u na vi: I as̄ak̄a le baci a kida d̄a acombī, u woko t̄a la vi Kawauwi k̄a kpam n kalen ara de wa, ko kenu. ³ N tonuko d̄a t̄a n ucira, uza da baci dem a kidai kacombī, u kanā t̄a u toni Mele mi gb̄a. ⁴ Kpam vu matsā baci vu zuwa Kashilā ka gonuko vu vu woko dere a asu u utono u Mele mi, vu kasa de la vi kaci ka vunu asu u Kawauwi kpam vu 'yuwan de la vi uwusha tsishinga tsu Kashilā. ⁵ Kulu ku zuwa tsu t̄a tsu reve an mayun da Kashilā ka wusha tsu tyoku u aza a maci adama a da tsu wushuki n Kawauwi. ⁶ Avu Katoni ka Yesu Kawauwi ka baci, ko a kida vu kacombi ko bawu a kidai u lamgbana wa. Shegai ili i'ya i lai kalen i'ya, upityanangu u de u zuwa d̄a t̄a ya ciga ama.

⁷ Tyoku da i'ari ya tono Kawauwi w̄ari t̄a dere, hal ubana a'ayin a da uza roku u zuwa d̄a i kpatalakai ukuna u mayun. ⁸ Kpam mayun da, vuma nala vi uza u Kashilā u da wa, uza da dangasa d̄a vi. ⁹ Maku ma yisti† ma zuwa t̄a iburodi ushani i shita. Wata, maku ma uwenishike u kaban ma ratsa t̄a ma yinsā ama ushani. ¹⁰ Shegai n pityanangu t̄a n Asheku, ya wushuku n awenishiki a kaban a nala yi wa, shegai ya tono t̄a ili i'ya n danai. Kashilā ka yan t̄a uza da vurusā d̄a a'ene mavura, ko ya tani baci w̄ari.

¹¹ Ama a v̄a, n lya baci kapala n kubari u kanā t̄a ama a kida acombī, ndya i zuwai aza a Isara'ila a ka zuwusa

† 4:27 Isha. 54:1. †† 4:30 Kag. 21:10.

mu upana u ikyamba maco? A da baci kubari ki ka ma yansa, a unā u da ma yan kubari ku ukpā u Kawauwi, m̄ari ma nususuka le wa. ¹² A'ari a dana gb̄am aza da a ka 'yangasasa da atakasuvu a ukuna u ukida u acombi vi, acombi a de a da a kidai wa, a'ari a wutukpusa dem asanda a le.

¹³ Ama a va, Kashila ka isa da ta tsara i woko yaa! Shegai kotsu i asaka utsara u kaci u nala u woko da kabala ka utono uciga u unyushi u cingi u de wa. A unā u nala, cigamgbani kpam i gbashika atoku. ¹⁴ Mele mi gbā unā u te u da n udani u na vi: "Ciga uza u karen u vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu." ¹⁵ Kotsu i kirana, kawa i lya baci kapala n usukuta atoku, ya wacinsa ta kaci ka de gbā.

Kulu ku Kashila n uciga u ili i tsunu

¹⁶ Adama a nala n tonuko da: asaka Kulu ku toni n ada, kotsu i toni maluwa ma ukuna u cingi u de wa.

¹⁷ Kulu ki n uciga u ili i kaci i de atokulalu a da. A tsu rongo ta kushulu maco, adama a nala ya yan ili i'ya ya ciga i yain wa. ¹⁸ Shegai Kulu ka tono baci n ada, Mele ma lya tsugono a kaci ka de wa.

¹⁹ Ya dem reve ta ili i'ya uciga u unyushi u cingi wari: U tsu zuwa ta tsishankala, u tsu zuwa ta uyansa ili i uwono, u tsu zuwa ta kpam uyawunsa a kaci ka tsishankala. ²⁰ Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta dem ugbashika ameli. U tsu zuwa ta tsukunu. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta dem makovugo. U tsu zuwa ta ama a shilakanasa. U tsu zuwa ta a yamgbana malyon. U tsu zuwa ta uyansa u upan. U tsu zuwa ta uciga u kaci. Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta kpam upece a asu u ama. U tsu zuwa ta ama a pecene abolo abolo. ²¹ Uciga u uyan unyushi u cingi u tsu zuwa ta uciga u ili i ama. U tsu zuwa ta ama kuso hal she ma maka le. U tsu zuwa ta ama a bansa a asu u abiki a da bawu ama a tsu kana kaci ka le. Kpam u tsu zuwa ta uyansa ili i cingi i roku icun kau-kau. M̄ari n rono da ta atsuvu caupa, kpam ma doku ta ma rono da atsuvu: aza da a ka yansa ili i na yi a ka wusha unā u shinga u tsugono tsu Kashila wa.

²² Shegai Kulu ku Kashila ka tono baci n atsu, ku tsu naka ta ilimaci i na: Ku tsu tuko ta macigamgbani. Ku tsu tuko ta ipeli. Ku tsu tuko ta ndishi n shinga. Ku tsu tuko ta kpam ahankuri. Kulu ku Kashila ku tsu tuko ta mabangamgbani. Ku tsu tuko ta uyansa ukuna u shinga. Ku tsu zuwa ta ama a woko aza da a ka wushuku n ele. ²³ Ku tsu zuwa ta ama a woko n uvakunku u kaci, n ukana u kaci. Mele ma la ma ma danai ili i na yi i kpada ulobono wa. ²⁴ Aza da a'ari aza a Yesu Kawauwi, a asaka de ure u unyushi u cingi u le n u uyawunsa n uciga u ukuna u cingi. ²⁵ Adama a da Kulu ku naka tsu uma u savu, asaka tsu yain ili i'ya ku danai tsu yain. ²⁶ Kotsu tsu yain aradi, ko tsu ragi atoku, ko kpam tsu yamgbana malyon wa.

Bangamgbani

⁶ Ama a va, uza roku a asuvu a de wa yansa baci unyushi u cingi, eda aza da i'ari n ucira a asuvu a Kulu i gonuko vuma nala vi a ure u shinga. Shegai i yain u da ben. Kotsu i kirana, tsara eda dem i cigi i yain icun i ili i cingi i nala yi wa. ² Bangai atoku a'ayin a da baci a'ari n ucanga u araji. I yan baci nala, ya yan de la vi ili i'ya Kawauwi ka ciga da i yain. ³ Uza roku wa wundya baci eyi wari n kalen kpam nala tani wari wa, kaci ka ne ka koshi wa yinsa. ⁴ Asaka ya dem webele nwalu n ne. Dere da baci m̄ari yi, u lapa makamba n manyan ma ne. Shegai kotsu u ratsanaka manyan ma ne n ma ama wa. ⁵ U kana ta ya dem u canga ucanga u ne.

⁶ Uza da baci dem wa rotsongusu uwenishike u Kashila, u peci gbā ili i shinga i'ya wari n i'ya n kawenishiki ka ne.

⁷ Kotsu i yinsa kaci ka de wa: kotsu i wene yavu ya fuda ya yanka Kashila majari wa. Ama a tsu kapa ta ili i'ya a cei. ⁸ Uza da baci u cei a asu u uyawunsa u cingi u uciga u kaci u ne, uyawunsa u cingi u ne wa zuwa yi ta u kuwa. Shegai uza u ce baci tsara u zuwa Kulu ku pana kayanyan, ka naka yi ta uma u da bawu wari n utyoku. ⁹ Kotsu tsu wowo n uyan ili i'ya i'ari i shinga wa, tsa ca ta uma u da bawu wari n utyoku a'ayin a da a gain, tsu asaka baci wa. ¹⁰ Adama a nala, asaka tsu yanka ya dem ili i shinga a'ayin a da baci tsari n kabala, hal gai aza da a'ari atoku a tsunu Atoni.

Adooki a Bulus a makorishi

¹¹ I wene ta idyani i pige i'ya n yain an n koronku da n kukere ku va.

¹² Aza da a tsu ciga a zuwa aza a Yahuda a pana kayanyan, alya a ka matsa da i kida acombi. A ka pana ta uwonvo u da aza a Yahuda a ka zuwa le upana u ikyamba, mawandamgbani ma Kawauwi ma baci koshi a ka tono. ¹³ Aza da a kidai acombi yi, ele kaci ka le a tono Mele mi wa, shegai a ciga ta a kida da acombi tsara a yain aradi adama a ili i'ya a matsa da i yain.

¹⁴ Mpa gai, ma ciga n yain aradi a ili i roku wa, she ukpa u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a mawandamgbani. Adama a mawandamgbani ma nala mi, n tsu yansa kpam ili tyoku da aza a likimba u na a tsu yansa wa. Kpam a reve ko ndya i zuwai n tsu yansa nala wa. ¹⁵ Wari n kalen wa ko a kida vu kacombi, ko bawu a kida vu. Ili i kalen i'ya vuma wushi uma u savu a asu u Kashila. ¹⁶ Kashila ka naka ta ndishi n shinga a asu u aza da a tonoi akani a na, kpam wa zuwuka le ta unā u shinga. Wata, ama a nala yi alya ama a maci a Kashila.

¹⁷ Ili i'ya i bidyai n gogo-na, kotsu i asaka ko uza u damgarasa mu n ukuna u nala wa. Alani a da m̄ari n a da a ikyamba i va a rawa ta a wenike an uza u Yesu u da m̄ari.

¹⁸ Ama a va, asaka ukuna u shinga u Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu u rongo n ada gbā. Ami.

† 5:14 Adkp. 19:18.

Afisu

Ukukpā u kadyanshi

Bulus korongu t̄a ukanikorongi u na vi ubana a asu u Atoni a da a'ari a Afisu cina eyi a kuwa ku a'ali. Wari u rongo t̄a a Afisu hal ayen a tatsu n u wenishiki ama ukuna u Yesu. Katani ka Aritima kameli ka pini ka pige a ilyuci yi. Ayain a manyan ma ameli a tsu tsarā t̄a ikebe ushani a asu u udengishe ameli a kenu a kenu. Uwenishike u Bulus u zuwa t̄a ama a asakāi utsilasa ameli yi. Nala zuwa t̄a ayain a manyan ma ameli yi a yain upan n eyi. Cina ukuna u nala vi u wura de da Bulus korongi ukanikorongi u na vi. A asuvu a ukanikorongi vi u tonuko t̄a Atoni a da a'ari a Afisu gbā ili i shinga i shinga i'ya a ka tsarā adama a da a'ari kabolo n Kawauwi. Ili i nala yi i likimba i'ya wa, shegai i zuba i'ya kpam i la t̄a i likimba. U tonuko le t̄a gbā Atoni ili i te i'ya a'ari a asuvu a Kawauwi, u dambula gbām ko avu kaletsu ka eni ka vāri wa. U wenishike t̄a tyoku da vali wa rongo n uka u ne. U wenishike t̄a dem tyoku da mmuku ma rongo n isheku i le, nala dem agbashi n azakuwa a le. Gbā ili i'ya Bulus danai a kaci ka Atoni a Afisu, nala dem i'ari a asu u Atoni gogo-na. Gbā tsunu tsā t̄a n ili i shinga i shinga i zuba an tsari n Kawauwi. Nala kpam, u gan t̄a tsu rongo mai tyoku da tagarāda u na vi u wenishikei.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani (1:1-2)

Kawauwi ka tuko t̄a unā u shinga u kulu (1:3-3:21)

Uma u savu kabolo n Kawauwi (4:1-6:20)

Idyani i makorishi (6:21-24)

Idyani i Bulus

1 Mpa Bulus, uza da wa korongu ukanikorongi u na vi. Kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi ka mari, kpaci Kashilā ka ka cigai ka dangasa mu n woko nala.

Ama a uwulukpi a Kashilā a da a'ari a Afisu alyu ma koronku, aza da kain dem Yesu Kawauwi da a'ari a utono.

² Asakā Kashilā Tata u tsunu n Asheku Yesu Kawauwi a nakā dā ukuna u shinga nā ndishi n shinga.

Unā u shinga a asuvu a Kawauwi

³ Tsu cikpalai Kashilā Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. Aya u zuwuka tsu unā u shinga a asu u da u nakā tsu gbā ukuna u shinga u da u wutai a zuba, tsarā u bangā uma u tsunu a asuvu a kulu. U yan t̄a nala an u bolomgbono tsu n Kawauwi. ⁴ Tun kahu Kashilā ka yain likimba, u dangasa tsu t̄a tsu woko ama a ne a asu u da u bolomgbono tsu n Kawauwi. Yan da u yain nala tsarā tsu rongo sarara bawu ili i'ya i nangasai atakasuvu a tsunu a kapala ka ne. Kpam tsarā kotsu ili i roku i cingi i rongo a asuvu a tsunu i'ya ya zuwa yi u kanā tsu n unyushi wa. ⁵ Kpaci Kashilā ka ciga tsu t̄a tun caupa, u yawunsa t̄a u gonuko tsu mmuku n ne a asu u ili i'ya Yesu Kawauwi yain. Kashilā ka pana t̄a kayanyan an u yain nala, kpam nala dem wa ciga u yain i'ya. ⁶ Adama a nala, tsu cikpala yi t̄a an u yanka tsu ukuna u shinga u pige. Gbani da u yanka

tsu ukuna u shinga vi, a asuvu a Kawauwi uza da wa ciga. ⁷ A asuvu a Kawauwi tsu woko t̄a faā adama a mpasa ma ukpā u ne, kpam da gai i zuwai tsu tsarai ucimbusa u unyushi u cingi vi. Nala Kashilā ka wenike tsu an ukuna u shinga u ne wari u pige, ⁸ kpam u wenike tsu t̄a u da cika. Kpaci Kashilā ka t̄a n kakiri, kpam n ureve u ili, ⁹ u yan t̄a ili i'ya wa ciga u yain. U wenike tsu t̄a ili i'ya u sokongi i'ya u fobusoi u yain a akere a Kawauwi. ¹⁰ A'ayin a yan baci, afobi a ne a da u bolomgbono ko ndya wa a zuba n likimba kabolo n magono ma te mi; wata, Yesu Kawauwi.

¹¹ Kashilā ka dangasa tsu t̄a tsu woko ama a ne a asu u da u bolomgbono tsu n Kawauwi. Tun caupa da u yawunsa u yain nala, da gai u yain i'ya vi, kpam u zuwa t̄a ko ndya wa i woko tyoku da wa ciga. ¹² U yan t̄a nala tsarā atsu aza a Yahuda aza da tsari aza a kagit̄a ka uzuwa uma ara Kawauwi, tsu zuwa ama a cikpala Kashilā, kpaci wā t̄a n tsupige. ¹³ Kpam nala dem wari ara de. I pana t̄a Kadyanshi ka Shinga, kpam Kadyanshi ka Shinga ki ka ka wauwa dā. I wushuku t̄a n Kawauwi, kpam a bolomgbono dā n eyi. Adama a nala, Kashilā ka nakā dā t̄a Kulu Keri ka u zuwamgbanakai ama a ne. Kulu ka t̄a yavu kugyan ka ka wenike an edā aza a Kashilā a da. ¹⁴ An u woko tsu wushai Kulu Keri, malalā mā la wa, tsa reve t̄a an Kashilā ka nakā tsu ukuna u shinga u da u zuwamgbana. Tsu reve t̄a kpam an Kashilā ka nakā ama a da a'ari ama a ne ut-

sarā u kaci u da u shadangi. Nala wa zuwa tā ama a cikpala Kashilā kpaci wā tā n tsupige.

Kavasu ka Bulus

¹⁵ An u wokoi Kashilā ka zuwuka tsu unā u shinga naha, kavasu ka ma yan ubana ara ne adama a de. Tun a'ayin a da n panai alabari a da i wushuku de n Yesu Asheku, kpam ya ciga ama a Kashilā, ¹⁶ tun a'ayin a nala a da m̄ari a ucikpa Kashilā adama a de maco. A'ayin a da baci dem ma yan kavasu, n tsu yan tā kavasu adama a de. ¹⁷ Ubana a asu u Tata u tsunu da ma yan kavasu, uza da w̄ari n tsupige tsu pige. Aya Kashilā ka Yesu Kawauwi Asheku a tsunu. N folo yi tā u zuwa dā i yain n ugboji, kpam u wenike kaci ka ne ara de, tsarā i lyai kapala n ureve u ne. ¹⁸ N yan tā dem kavasu u zuwa dā i yain n ureve tsarā i reve ukuna u shinga u da w̄ari n u da adama a de. Eda pini ufobusi ya vana tsarā i wushi ukuna u shinga u na vi, kpaci u isā dā tā i woko mmuku n ne. N yan tā kpam kavasu tsarā i reve tsupige tsu unā u shinga u da u yain kazuwamgbani wa n̄akā ama a ne. ¹⁹ N yan tā kpam dem kavasu tsarā i reve ucira u ne, u da u lai ko ndya wa, u da u tsu b̄angā tsu ātsu aza da tsu wushuki. U da gai ucira u pige u da ²⁰ u yankai manyan an u zuwai Kawauwi ka gono n uma, aku u zuwa yi u dusuku a asu u tsupige a kukere ku ulyaki ku ne a zuba. ²¹ Kawauwi ka lya tā tsugono tsu ucira kau-kau u da w̄ari pini, ko an u wokoi a'ā tā n ucira. Kala ka ne ka la tā gbā a'ala a aza a tsugono tsupige. Ukuna u mayun u da na vi gogo-na, kpam wa woko tā mayun a a'ayin a utuwā. ²² Kashilā ka n̄akā tā kpam Kawauwi tsugono a kaci ka ili gbā, u zuwai kpam u woko Kaci ka Atoni; wata, ikyamba i ne i'ya la vi. ²³ Atoni yi ikyamba i Kawauwi i'ya, aya u tsu shadangu le n ucira u ne kpam u tsu n̄akā ko ndya uma ko nte wa.

Gogo-na tsā tā n uma

2 Caupa i'ari tā yavu akushe, kpaci i 'yuwain upanāka Kashilā, kpam ya yansa unyushi u cingi. ² I tsu rongo tā a uyansa tyoku da ama a likimba a tsu yansa. I panākai Kanangasi, † uza da wa lya tsugono tsu ityoni i cingi i'ya ya rongo a kalishi. Kanangasi ki uwule u cingi u da wa yan manyan u da, kpam wa tono n aza da a 'yuwain upanāka Kashilā. ³ Caupa gbā tsunu tsari tā tyoku u le. Gbā ili i cingi i'ya i luwa tsu uyan i'ya tsa yansa. Tsa tono ili i'ya uyawunsa n maluwa ma cingi ma tsunu ma tonuko tsu tsu yain. An u wokoi tsari tsa yansa ili i cingi, dere da w̄ari Kashilā ka yan tsu mavura, tyoku da wa yanka ama da a buwai.

⁴ Shegai asuvayali a Kashilā a gbonguro wa wa, kpam wa ciga tsu tā cika. ⁵ U bolomgbono tsu n Kawauwi, kpam u n̄akā tsu uma u savu. U yan tā nala cina tsu buwai yavu akushe adama a unyushi u cingi u tsunu. Adama a tsishinga tsu ne da koshi Kashilā ka wauwa dā. ⁶ U 'yāngasā tsu tā a asuvu a ukpā kabolo n Kawauwi, kpam u zuwa tsu a zuba tsarā tsu rongo n

Kawauwi tsu lyai tsugono n eyi. Kashilā ka yan tā nala a asu u da u bolomgbono tsu n Yesu Kawauwi. ⁷ A ure u na u da u wenike tsu ukuna u shinga u ne a asuvu a Yesu Kawauwi, tsarā a asuvu a ayen a da a ka tuwā ama a wene tyoku da ukuna u shinga u ne w̄ari kpam u lai ko ndya wa. ⁸ Adama a ukuna u shinga u ne u da u wenike dā koshi, da u wauwa dā a asu u da i pityanangi n Kawauwi. U wauwa dā adama a ili i shinga i'ya i yain wa, nala kune ku Kashilā ka ara de, ⁹ adama a ili i'ya i yain da wa. Da gai i zuwai bawu uza w̄ari la uza da wa fuda wa cikpala kaci ka ne ki. ¹⁰ Kashilā ka ka yan tsu tyoku da tsari. A asuvu a Yesu Kawauwi, Kashilā ka yan tsu tā tsarā tsu yain manyan ma shinga. Nala u fobusoi u da tun caupa, tsarā tsu rongo nala.

Kawauwi ka ka bolomgbono tsu

¹¹ A matsa dā aza a Yahuda wa. Eda aza a Yahuda a tsu isā "aza da bawu a kidai acombi." Aza da a tsu isā dā "aza da bawu a kidai acombi" a tsu isā tā kaci ka le "aza da a kidai acombi." (Ukida u acombi u le ili i'ya a tsu yanka kaci ka le a ikyamba i'ya koshi.) ¹² Cibai, a'ayin a da bawu kotsu i'ari i revei Kawauwi, i'ā aza a uyamba u Isara'ila wa. Kashilā ka yan tā kazuwamgbani n ele, shegai n adā wa. U wushuku tā kpam wa yanka le ili ushani shegai n adā wa. A likimba da ya rongo, shegai i'ā n ili i'ya i zuwukai uma wa, kpam i reve Kashilā wa. ¹³ Caupa, i'ari tā a m̄ari, shegai gogo-na a bolomgbono dā de n Yesu Kawauwi, kpam Kashilā ka tuko dā evu n eyi a asuvu a mpasa n Kawauwi.

¹⁴ Kawauwi n kaci ka ne aya u tuko tsu ndishi n shinga. Caupa, tsilala tsa tsari a mere ma aza a Yahuda n Awulawa tsari tā yavu kasaga. U takpa de tsilala tsu nala tsi, aku u gonukoi gbā ama ili i te. ¹⁵ Mele ma aza a Yahuda m̄ā tā n udani ushani u da u gain ama a toni, shegai gogo-na Kawauwi ka zuwa ma de a ikengi a asu u ukpā u ne. Yan da u yain nala tsarā u tuko aza a Yahuda n Awulawa ara ne u yain kabolo ka savu. Nala kpam u zuwai ndishi n shinga a mere ma le. ¹⁶ Uciga u Kawauwi u da tsilala tsa tsari a mere ma abolo a re a na yi tsu cina utyoku. U zuwa le a woko ikyamba i te, u gonuko le a asu u Kashilā. Gbā nala vi, Kawauwi ka yan tā i'ya a asu u ukpā u ne a mawandamgbani.

¹⁷ Kawauwi ka tuwā tā a likimba u yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka ku yain kadyanshi ka ndishi n shinga. U yanka dā tā edā Awulawa aza da i'ari m̄ari, n ātsu aza a Yahuda aza da tsari evu. ¹⁸ Gogo-na gbā tsunu aza a Yahuda n Awulawa tsa fuda tā tsa tuwā a asu u Tata a asuvu a Kulu Keri ku te adama a ili i'ya Kawauwi ka yanka tsu.

¹⁹ Adama a nala, edā Awulawa i'ā kpam amoci ko kpam aza da a wutāi a m̄ari wa. Shegai i woko de aza a uyamba u te n ama a Kashilā. Gogo-na edā i woko de aza a kuwa ku Kashilā. ²⁰ I wokoi abuku a kuma ka a mai, kpam Asuki n̄ nsumate alya cuku tsu kuma ki, Kawauwi kpam aya katali ka ka lakai kalen cika a asu u kuma vi. ²¹ Aya wa bolomgbono gbā kuma ki. U zuwa

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

tā ka ku 'yangai hal ku wokoi kuwa ku Kashilā ku uwu-lukpi. ²² Adama a da a bolomgbono dā n Kawauwi, gogo-na Kawauwi ki bolomgbono da wa bolomgbono dā n Atoni a da a buwai, tsarā i woko kuwa ku nala ki ka Kashilā ka rongo n ucira u Kulu Keri.

Manyan ma Bulus

3 Mpa Bulus, mā tā a kuwa ku a'ali adama a manyan ma Kirisiti Kawauwi u zuwa mu n yanka dā edā Awulawa. ² I reve tā an Kashilā n ukuna u shinga u ne u nāka mu manyan ma na mi n yain tsarā n banga dā. ³ Kashilā ka zuwai n revei afobi a ne a da u sokongi. Māri n koronku dā tā kenu a kaci ka ukuna u na vi. ⁴ I yan baci kaneshi u ili i'ya n korongi, ya reve tā ili i'ya n revei adama a afobi a na yi a kaci ka Kawauwi. ⁵ Kashilā ka wenike afobi a na yi a asu u ama a da a rongoi caupa wa. Shegai gogo-na u wenike a da de a asu u Kulu Keri. U wenikei a da a asu u ama a da u dangasai a woko asuki nā nsumate n ne. ⁶ Afobi a Kashilā a da na: Edā Awulawa ya wusha tā unā u shinga u da Kashilā ka nāka, unā u te tyoku da aza a Yahu-da a ka wusha u da. Awulawa n aza a Yahuda a woko de ama a te. Edā Awulawa ya wusha tā dem ili i'ya Kashilā ka yankai ama a ne kazuwamgbani, kpaci ubolomgboni u da i'ari n Yesu Kawauwi. Ili i'ya Kadyanshi ka Shinga ka danai i'ya la vi. ⁷ Kadyanshi ka Shinga ka na ki ka ma yan kubari. An u wokoi Kashilā uza u shinga u da, u nāka mu manyan ma na mi ma utonusuko ama gbā Kadyanshi ka Shinga, kpam u banga mu n yain ili i na yi n ucira u da u nāka mu. ⁸ Mpa gbā n lai unamba kalen asuvu a ama a Kashilā, shegai gbā n nala, Kashilā ka nāka mu manyan ma na mi ma utonusuko Awulawa ili i shinga i'ya Kawauwi ka nākasā. Ili i shinga i na yi i wura tā ama a reve. ⁹ Kpam Kashilā uza da u yain ili gbā, u nāka mu manyan ma utonusuko ama gbā ukuna u afobi a da u sokongi a kagitā. ¹⁰ U yain ili i na tsarā gogo-na u wenike ucira kau-kau u zuba tyoku da wari n ugboji a ili i'ya wa yansa gbā. Kashilā ka wenikei ili i na yi a asu u ili i'ya u yankai Atoni a ne. ¹¹ Kashilā ka bidiga tā kaci ka ne u yain ili i na tun caupa kahu u yain likimba, kpam gogo-na u zuwa de i'ya i gitā a ure u da Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu u yain. ¹² Cinda tsu wushuki n eyi, kpam tsu bolomgbonoi n eyi, tsa fuda tā tsa tuwā a asu u Kashilā karara bawu uwonvo. ¹³ Adama a nala, ma folo dā i namba ugbamatangu an ma so mavura adama a de wa. Mavura ma na mi ma tuko dā tā tsupige.

Kawauwi ka ciga tsu tā

¹⁴ Adama a nala, n kuḍangu tā a kapala ka Tata n yanka dā kvasu. ¹⁵ Aya Tata u maci u a'uwa gbā, gbā aza da a'ari a zuba n aza da a'ari a likimba dem. ¹⁶ Kashilā ka fuda tā ka zuwuka dā unā u shinga ushani. Da n folo yi tsarā Kulu ku ne ku nāka dā ucira, kotsu atakasuvu a de a gbama. ¹⁷ Kpam n folo yi tsarā Kawauwi ka rongo asuvu a atakasuvu a de an i

pityanangi n eyi. Kvasu ka vā ka i rongo uciga u Kashilā kpam i cigamgbana. I yan baci nala ya woko tā tyoku u madanga ma alu a ne a uwai asuvu a iyamba, kpam tyoku u kuwa ka a mai n cuku tsu ugbami.

¹⁸ Nala edā n ama a Kashilā gbā ya reve ucun u uciga u da Kawauwi ka ciga tsu. Wa ciga tsu tā cika, uciga u da u wurai uratsanaka. ¹⁹ Ko an u wokoi uza wā la wa fuda wa reve gbā tyoku da Kawauwi ka ciga tsu wa, ma folo Kashilā ka asaka i reve u da, tsarā i woko tyoku da u gain i woko; wata, tyoku da Kashilā kari.

²⁰ Kashilā ka tā n ucira u da wa yan ili i'ya i lai i'ya tsu folo yi u yain, hal gbām n ili i'ya tsu fudai tsu yawunsai. Kpam she u yain i'ya n ucira u ne; wata, u da wa yansa manyan a atakasuvu a tsunu. ²¹ Asakai tsu cikpala ni hal ubana bawu utyoku adama tsupige tsa u wenikei a ili i'ya wa yansa a asuvu a kuwa ku Atoni, kpam n a asu u Yesu Kawauwi! Ami.

Ikyamba i te

4 Mā tā a kuwa ku a'ali adama a da ma gbashika Asheku, kpam ma folo dā tā i rongo ndishi n da n rotsoi ma aza da Kashilā ka isai. ² Ili i'ya baci dem ya yan, i vakunku kaci ka de, kpam i toni n ama sawu. I yain n ahankuri, kpam kotsu i yain upan a'ayin a da baci ama a ka yansa ukuna u gbani wa, kpaci ya ciga le tā. ³ Kulu Keri ku gonuko dā de ili i te, adama a nala, yanyi gbā i'ya ya yan i rongo nā ndishi n shinga, tsarā i rongo pini ili i te. ⁴ Gbā tsunu ikyamba i te i'ya. Kulu ku Kashilā ku te ka. Kpam Kashilā ka nāka tsu tā uzuwa u uma u te an u dangasa tsu tsu woko ama a ne. ⁵ Gbā tsunu Asheku a te a da tsu. Uwenishike u te u da tsu pityanangi n u da. Ulyubugu u te u da tsu wushai. ⁶ Gbā tsunu Kashilā ka te ka tsa gbashika, kpam aya Tata u tsunu gbā. Wa lya tā tsugono tsu ko ndya wa. Wā tā ko nte wa. Aya kpam pini a asuvu a tsunu gbā.

⁷ Kawauwi ka nāka tā ya dem kune tsarā tsu yain manyan ma ne. Yan da u yain nala adama a tsishinga tsupige tsu ne. ⁸ Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai, "A'ayin a da u banai a zuba u Kashilā, u tono tā n aza a a'uwa a a'ali a da u kanai, kpam u nakai ama kune icun kau-kau." [†] ⁹ (Gogo-na ma ciga tā i yawunsa a kaci ka udani, "U banai a zuba u Kashilā." ¹⁰ U bana baci a zuba u Kashilā, u kanā tā u yain n kalen; wata, caupa, wari u cipā tā a iyamba, a likimba u na. Vuma da cipai a likimba u na vi aya dem uza da yuwai a zuba vi, tsarā u gonuko ili i woko tyoku da i gain i woko.) ¹¹ Aya u nakai Atoni kune ku na ki icun kau-kau: u zuwai aza roku a woko asuki. U zuwai aza roku a woko nsumate, aza roku kpam a dansa kadyanshi ka Kashilā. U zuwai aza roku a kirana n Atoni, aza roku kpam a woko awenishiki a Atoni. ¹² Yan da u yain nala tsarā ama a na yi a fobuso ama a Kashilā a gbashika yi, tsarā Atoni yi, aza da a'ari ikyamba i Kawauwi a gbonguro n ucira. ¹³ Nala gbā tsunu tsa bolomgbono tsu woko ili i te a asu u uwushuku n Kashilā n ureve u Maku ma ne, kpam tsa woko tā aza da a gbonguroi. Wata, tsa woko tā

† 4:8 Ishp. 68:18.

ushadangi tyoku u Kawauwi, uza da wari tyoku da u gain u woko.

¹⁴ Tsa woko kpm tyoku u mmuku wa. A ka kpatalasa tsu kabarikete tyoku u kpatsu ku abali a ka kpatalasa kabarikete wa. Tsa panaka ama da a ka ciga a yinsa tsu n uwenishike u kaban u gbani wa. ¹⁵ A unā u nala, tsu dansa ukuna u mayun kpm tsu cigamgbana, tsara tsu gbonguro kpm tsu woko unā u te n Kawauwi gba gba, eyi uza da wari Kaci ka Atoni. ¹⁶ Kawauwi ka bolomgbono ta ama gba, tyoku da karuva ka tsu bolomgbono apashi a ikyamba i vuma. Kapashi dem ka yan baci manyan ma ne, ka banga ta apashi a roku a gbonguro, tsara ikyamba yi gba i woko n alafiya, n ugbonguro, kpm ushadangi n uciga.

Uma u savu

¹⁷ Adama a nala, n tonuko da ta kpm n rono da at-suvu a asuvu a kala ka Asheku, asaka uyansa tyoku da Awulawa a ka yansa. Ure u uyawunsa u le u gbani u da. ¹⁸ Atakasuvu a le a'a ta a asuvu a karimbi, a reve ko i te wa, kpaci a panaka Kashila wa. Adama a nala a ka tsara uma u da Kashila ka naka wa. ¹⁹ A'ayin a da baci a yain ili i cingi, a tsu pana kpm uwono wa. A neke de kaci ka le a uyansa ili i'ya ikyamba ya ciga, kpm a ka yansa ta gba icun i tsishankala, kpm a asaka uyansa ili i nala yi wa.

²⁰ Eda tani, an i revei Kawauwi, tyoku da a tonuko da i yansa da la wa. ²¹ N reve ta i pana ta ukuna u ne, kpm i'a ta a asuvu a ne, adama a nala a wenishike da ta ukuna u mayun u Yesu. ²² A wenishike da ta i asaka ili i'ya i'ari i yansai caupa. A'ayin a nala yi uma u de u namgba ta adama a da i cigai uyansa gba icun i ikuna i cingi. ²³ Gogo-na asaka Kashila ka savada uma u de tsara i gita uyawunsa a ure u savu. ²⁴ Asaka Kashila ka gonuko da ama a savu. U yan da ta i woko tyoku u ne, adama a nala u kana ta i woko ama a maci kpm uwulupi n ukuna u mayun.

²⁵ U kana ta i asaka kaban. Ya dem tonusuko utoku u ne Katoni ukuna u mayun, kpaci tsā ta tyoku u apashi kau-kau a ikyamba i te. ²⁶ A'ayin a da baci i yain upan, kotsu i yain unyushi u cingi wa, kiranai, kotsu i yain upan hal kaara ka rukpa wa. ²⁷ Kotsu i naka Kalapansit kabala u lyai kaci ka de wa. ²⁸ Uza da baci wari kaboki, kotsu u doku u boko wa. A unā u nala, she u matsa uyan manyan, tsara u tsara ili i'ya wa naka aza a un-ambi.

²⁹ Kotsu i dansa ikuna i cingi wa, shegai i dansa ikuna i shinga i'ya ya banga ama a gbonguro. Dansai ili i'ya ya gbamatangu aza da a ka panaka da vi tsara i yan le n kalen. ³⁰ Kpm kotsu i zuwa Kulu Keri unamgbukatumā wa, kpaci ka ta tyoku u kugyan ka ku wenikei eda ama a ne a da. Kashila ka naka ta Kulu, tsara u wenike an wa wutukpa da kain ka makorishi ka rawa baci. ³¹ I asaka unamgbi u asuvu n upan n asuvu a shen. Kotsu i rongo n ibili ko kpm i yain ili i'ya ya tuko kunangasu wa ko kenu. ³² A unā u nala, yamgbana ili i shinga, kpm i wenike asuvayali. Cimbusuka aza da a

nusuka da, tyoku da Kashila ka cimbusuka da unyushi u cingi u de a asu u Kawauwi.

Rongoi a asuvu a katyashi

5 Adama a nala rongoi tyoku u Kashila, kpaci eda mmuku n ne n da, aza da wa ciga cika. ² I cigi ama maco, tyoku da Kawauwi ka ciga tsu, hal u kuwai adama a tsunu. U nekei uma u ne tyoku u darakpa ubana a asu u Kashila, kpm nala vi wa ta tyoku u ili i magulani a asu u Kashila.

³ Kotsu i yain tsishankala, ko ili i uwono, ko kpm kurura a mere ma de wa. Iacun i inyushi i cingi i nala yi i lobono a asu u ama a Kashila wa. ⁴ Kpm dem u lobono i dansa kadyanshi ka icadi wa, kpm kotsu i dansa n utengeshi ko majari ma cingi wa. A unā u nala, she i cikpi Kashila adama a ili i'ya wa yansa da. ⁵ I reve ta na vi mayun da: Uza u yan baci unyushi u tsishankala, ko u yain ili i cingi, ko wari n kurura, wa uwa a tsugono tsu Kawauwi n tsu Kashila wa. Uza da baci dem wa yansa ili i nala yi, kameli ka wa gbashika. ⁶ Kotsu i asaka uza roku u yinsa da u tonusuko da ili i'ya bawu i'ari i mayun wa. A ka barakpa wa, Kashila ka yan ta upan n ama a da bawu a naka yi karinga, a ka yansa baci icun i ili i cingi i na yi. ⁷ Adama a nala, kotsu i bolomgbono n aza da a ka yansa ikuna i cingi tyoku u nala wa.

⁸ Caupa, i'ari ta a asuvu a karimbi, shegai gogo-na a bolomgbono da de n Asheku, kpm i uwa de a asuvu a katyashi. Adama a nala rongoi tyoku u ama a da a'ari aza a katyashi. ⁹ N dana ta nala kpaci katyashi ka tsu zuwa ta ama a yain ili i'ya i'ari i shinga, n i maci, n i mayun. ¹⁰ Adama a nala matsai i rotsongusu ili i'ya ya zuwa Asheku a pana kayanyan. ¹¹ Kotsu i bolomgbono a asu u uyan ili i'ya ama a da a'ari a karimbi a ka yansa wa. Ili i nala yi i gbani i'ya. A unā u nala, zuwai ama a reve ili i na yi i cingi i'ya. ¹² Ili i uwono i'ya gbam a dansa ikuna i'ya ama a yain a ukpawunsi. ¹³ Shegai a'ayin a da baci katyashi ka wakanai ara le, ya dem wa wene ta ili i'ya ili yi i rotsoi. ¹⁴ Kpaci katyashi ka tsu wenike ta ili dem. Da i zuwai a danai,

“Eda aza da ya lavuta, 'yangai!

'Yangai a ukpa,

kpm Kawauwi ka wakana ta ara de.”

¹⁵ Adama a nala, kiranai n tyoku da ya rongo. Kotsu i rongo tyoku u atengeshi wa, shegai rongoi n kakiri. ¹⁶ Yanyi manyan n kabala ka i'ari n ka mai, kpaci ama a ka yansa ta tsicingi a a'ayin a na. ¹⁷ Adama a nala kotsu i woko atengeshi wa, shegai i rotsongusu ili i'ya Asheku a ka ciga da i yain. ¹⁸ Kotsu i tamgalaka n uso mara wa, kpaci nala wa nangasa da ta. A unā u nala, asaka Kulu ku shadangu da n ucira. ¹⁹ Shipai icun i ishpa i Kashila gba, kpm i gbamatangu atoku a de. Shipai ishpa i ucikpala Asheku n atakasuvu a de gba. ²⁰ Cikapai Kashila Tata u tsunu maco a ili gba adama a kala ka Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu.

Aka n a'ali

²¹ Adama a da ya naka Kawauwi karinga, she i gorimuko atoku.

²² Eda aka a iyolo, gorimukoi a'ali a de tyoku da i tsu gorimuko Asheku, ²³ adama a da vali aya kaci ka uka, tyoku da Kawauwi kari Kaci ka Atoni; wata, ikyamba i ne. ²⁴ Adama a nala, uka dem u gorimuko vali u ne a ili dem, tyoku da Atoni a tsu gorimuko Kawauwi.

²⁵ Eda a'ali a da i'ari n aka, ya dem cigi uka u ne, tyoku da Kawauwi ka cigai Atoni hal u kuwai adama a le, ²⁶ tsara u gonuko le uwulukpi, an u za le n mini n udani u ne. ²⁷ U yan ta na vi tsara u gonuko Atoni yi a woko n tsulobo kpm u tuko le a kapala ka ne tyoku u ukasavu u da bawu wari n kashinda ko utyacira ko kpm icun i unamgba. Pini nala, a ka woko ta uwulukpi kpm bawu unyushi. ²⁸ Nala kpm dem a'ali, u kana ta a cigi aka a le, tyoku da a ka ciga ikyamba i le. Uza da baci wa ciga uka u ne, kaci ka ne ka wa ciga. ²⁹ Uza wa la wa kovo ikyamba i ne wa, shegai u lyatangu i'ya u kirana kpm n i'ya. Kpm ili i'ya Kawauwi ka yankai Atoni yi i'ya gai la vi, ³⁰ kpaci atsa apashi a ikyamba i ne. ³¹ Tyoku da Tagarada u Kashila u danai, "Vali u asaka tata na mma u ne u padara n uka u ne, ama a re a le a ka woko ta ikyamba i te." ^{†32} Ukuna u mayun u da pini ukpawin a uwenishike u na vi. Kadyanshi ka Kawauwi n Atoni ka ma yan. ³³ Shegai mayun da ara de dem: vali dem u kana ta u cigi uka u ne tyoku da wa ciga kaci ka ne, uka kpm u kana ta u gorimuko vali u ne.

Mmuku n isheku i le

6 Eda mmuku, gorimukoi isheku i de kpaci eda aza a Asheku a da, kpm ili i shinga i'ya i gain i yain i'ya gai la vi. ² Mele ma kagita ma mari a asuvu a Mele Kupa ma ma korusoi n kazuwamgbani ka ka danai, "Naka tata na mma u vunu tsupige." ³ Kpm kazuwamgbani ka na: "Vu naka baci tata na mma u vunu tsupige, ili dem ya wala vu ta derere, kpm va barakpa ta a likimba u na."

⁴ Isheku, kotsu i zuwa mmuku n de n yain upan wa. A unu u nala, kiranai n ele, naka le adooki kpm i wenishike le a ure u da Asheku a ka ciga.

Agbashi n azakuwa a le

⁵ Eda agbashi, gorimukoi azakuwa a de a da a'ari pini naha a likimba. Pana le uwonvo i naka le karinga i gbashika le kpm mayun tyoku da ya gbashika Kawauwi. ⁶ Matsai manyan cika a a'ayin dem, shegai kotsu i yain tsara i zuwa azakuwa a de a pana kayanyan a'ayin a da a ka wundya da koshi wa. Shegai i yain i'ya i lai la, i yain manyan ma de n atakasuvu a de gba, tyoku da Kashila ka ciga, kpaci eda agbashi a Kawauwi a da i'ari. ⁷ Yanyi manyan ma de n mazanga, yavu Asheku a da ya yanka, shegai ama koshi wa. ⁸ Cibai, Asheku a ka tsupa ta manyan ma shinga ma ya

† 5:31 Kag. 2:24.

dem u yain, ko kagbashi ko uza da bawu wari kagbashi.

⁹ Eda azakuwa, kiranai n agbashi a de dem mai. Kotsu i dana ili i'ya ya zuwa le a pana uwonvo wa. Cibai, azakuwa n agbashi gba a'a ta n Uzakuwa u te a zuba, kpm u tsu yanka ta ya dem unu u te.

Icanga i kuvon i Kashila

¹⁰ Akani a va a makorishi a da na: gbamai n ucira u Asheku u da wari n ugbonguro cika kain dem, kpaci i'a ta kabolo n eyi. ¹¹ Kasoje ka tsu fobuso ta icanga i kuvon adama a kuvon. Nala dem, u kana ta i fobuso gba ili i'ya Kashila ka naka da, tsara a'ayin a da baci Kalapansi ka ciga ka lapansa da, kotsu i fuda i shamgba n ucira a uwandasa u ne. ¹² Kuvon ku tsunu n ama icun i tsunu da wa, shegai n ityoni i cingi i'ya na ngono n le n ucira kau-kau u likimba u karimbi u na, kpm tsa yan ta kuvon n ucira u cingi u da wari a kalishi. ¹³ Adama a nala, ukai gba icanga i kuvon i'ya Kashila ka naka da. Tsara i suma a kain ka cingi wa. Ya yan ta kuvon hal ubana a makorishi, kpm i rongo kushani n ucira.

¹⁴ Adama a nala, fobuso kaci ka de! I dansa ukuna u mayun maco. Wa ta tyoku u kagbawatsu ka cuku ka vuma sirai a cuku, tsara u fobuso kaci ka ne u yain manyan. Yanyi ili i'ya i'ari derere, kpaci uyan ili i'ari derere i'a ta tyoku u matogo ma urim ma ma kangu i'ya ya sawa da. ¹⁵ Lyayi kapala n uwushukusu n Kadyanshi ka Shinga ka ka tsu naka ndishi n shinga. Kpm ka woko ta tyoku u akpata a a'ene a de, kpm ya woko ta ufobusi mai. ¹⁶ Ili i roku i'ya kpm na: lyayi kelime n upityanangusu n Yesu Kawauwi. Upityanangu u de wa woko ta tyoku u maraga ma ukangusu aya a akina a da uza u cingi vi wa takusu utuwa ara de. ¹⁷ I reve baci bawu malala an Kashila ka wauwa da, wa ta tyoku u makun ma kuvon ma ma tsu kangu kaci ka de. Kpm i fobuso i yain manyan n Kadyanshi ka Kashila. Wa ta tyoku u burundu u da Kulu Keri ku naka da. ¹⁸ A'ayin a da baci i yain ili i na yi, yanyi kvasu i foli Kashila ka banga da a ili dem maco tyoku da Kulu Keri ku tonoi n ada. Kpm ya yan baci kvasu ki, i rongo ufobusi. Rongoi uyansa kvasu maco adama a ama a Kashila.

¹⁹ Yanka numu dem kvasu, tsara Kashila ka naka mu idani i maci i'ya ma dana n gita baci kadyanshi, tsara n dansa bawu uwonvo kpm n tonuko ama akani a da Kashila ka wenike tsu gogo-na a Kadyanshi ka Shinga. ²⁰ Yesu Kawauwi u dangasa mu ta n woko kasuki ka ne, n yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka ne, kpm ili i'ya i zuwai gogo-na a sira mu n ikani a kuwa ku a'ali da gai la vi. Yanyi kvasu tsara a'ayin a da baci ma yan Kadyanshi ka Shinga ki, n dansa bawu uwonvo tyoku da u gain.

Idyani i makorishi

²¹ Ma ciga ta i reve tyoku da tsari n ili i'ya tsa yansa. Da i zuwai ma suku Tikiku ara de. Utoku u tsunu u da uza da tsa ciga, kpm dem u gbashika ta Asheku mai.

Wa tonuko dā tā ili i'ya ya gitāsā n ātsu, kpam wa gba-
matangusu dā tā atakasuvu.

²³ N yan tā kavasū tsārā Kashilā Tata n Asheku Yesu
Kawauwi u nākā dā ndishi n shinga, n uciga, kpam u

nākā Katoni dem upityanangu! ²⁴ Asākā Kashilā ka
wenike tsishinga tsu ne a asu u aza dā gbā a ka ciga
Asheku Yesu Kawauwi ka tsunu n uciga u dā bawu wa
kotso.

Filibi

Ukukpa u kadyanshi

A kuwa ku a'ali ka Bulus wari an u korongi ukanikorongi u na ubana a asu u Atoni a da a'ari a Filibi. U korongu ta u da tsara u wenike ucikpa u ne adama a ili i'ya a yanka yi an wari a kuwa ku a'ali ki, kpam u wenishike le tyoku da a ka rongo mai asuvu a Kawauwi.

Bulus tonuko ta Atoni u da a rongo tyoku u Kawauwi a'ayin dem. U wenike le ta a yain mazanga ko a'a baci a asuvu a upana u ikyamba. U tonuko le ta kpam u gan ta a yain manyan kabolo mai.

A'ayin a da baci dem Atoni a ka yan kaneshi u ukanikorongi u na vi, a tsu yan ta majiyan cika kpaci wa ta ushadangi n mazanga kpam a kuwa ku a'ali ka u korongi u da. Ucira u da u zuwai u da nala u da ucira u ureve u Kawauwi kpam n uyan manyan ma uwoko tyoku u ne. Ucira u nala vi wa ta a asuvu a Atoni gogo-na, tyoku da u rongoi n Bulus n Atoni a Filibi caupa.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu (1:1-11)

Kalen ka uma ara Bulus (1:12-30)

Iryoci i uvakunku kaci u maci u Kawauwi (2:1-18)

Alabari a kaci ka aje a Bulus (2:19-30)

Uwoko uza u maci a asu u Kashila (3:1-4:9)

Bulus cikpai aza a Filibi (4:10-20)

Idyani i makorishi (4:21-23)

1 Mpa Bulus, kpam Timoti da pini na kabolo na mpa. A tsu agbashi a Yesu Kirisiti Kawauwi a da tsari.

Nkoshi n abangi a kuwa ku Atoni n gba Atoni a aza a Filibi aza da Kashila ka dangasai alya ma koronku.

2 Asaka Kashila Tata u tsunu n Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kvasu ka Bulus n ucikpa

3 N tsu cikpa ta Kashila ka va a'ayin a da baci n cibai n ada. **4** Kain dem n tsu shadangu ta n mazanga ma yanka da baci kvasu, **5** kpaci i woko de atoku a manyan a va a asu u utamburuka Kadyanshi ka Shinga a kaci ka Kawauwi. I gitai ta uyan nala tun a'ayin a da i gitai i panai alabari yi, kpam ya lya kapala n uyan nala hal n gogo-na. **6** Kashila ka ka gitai manyan ma shinga ma na mi ara de, kpam n reve ta wa asaka ma wa, she a'ayin a da u kotsoi ma kain ka Yesu Kawauwi wa gono.

7 Dere da n pana nala a kaci ka de. Ma ciga da wa wa a asuvu a katakasuvu ka va kpaci tsa yamgbana ta ukuna u shinga u Kashila. Tsu yan ta nala a'ayin a da mari a kuwa ku a'ali n a'ayin a da a asaka mu an n matsai n yain Kadyanshi ka Shinga. **8** Kashila ka reve ta tyoku da ma ciga da n uciga u Yesu Kawauwi. U reve ta kpam tyoku da ma ciga n rongo n ada.

9 Kvasu ka va ka macigamgbani ma ya cigamgbana vi ma yain ushani hal gbam ma lai tyoku da ma ciga

ma yain. Ma yan ta kpam kvasu adama a da ya gbonguro a asuvu a ureve n kakiri ka de. **10** Yan da n yain kvasu ki naha kpaci ma ciga ta i reve ili i'ya i'ari i mayun kpam n kalen, tsara i rongo n uma u uwulukpi kpam bawu unyushi hal kain ka Kawauwi ka gono.

11 Pini nala, da uma u de wa shadangu n ilimaci i ndanga n da ma zuwa uyan ili i'ya Kashila ka wushuki a yain, kpam ya tuko ta tsupige n icikpali a asu u Kashila. Ili i nala yi i'ya Yesu Kawauwi zuwai a uma u de.

Kadyanshi ka Shinga a kuwa ku a'ali

12 Ama a va, ma ciga ta i reve n manyan ma a yanka mu vi ma zuwa ta Kadyanshi ka Shinga ka lyai kelime.

13 Ya dem reve ta an a sira mu n ikani adama a da ma gbashika Kawauwi. Kpam ko asoje a da a ka wundya kuwa ku magono a reve ta an n gbashikai Kawauwi.

14 Adama a usira u va a kuwa ku a'ali, Atoni ushani pini na a tsara ta ugbamatangu, kpam gogo-na a gitai de utonusuko aza roku ukuna u Kawauwi bawu uwonvo.

15 Aza roku a da pini adama a da a ka ciga mu da a ka yansa kubari, kpam a ka ciga a yain ukuna u da wari dere. Ama a na yi a ka yansa ta kubari an a revei Asheku a da a tuko mu pini na vi tsara n modono n dana ili i'ya i'ari dere i Kadyanshi ka Shinga. Kpam mayun da wari aza roku a da pini aza da a ka yansa kubari n malyon n tsilala. **17** Ama a nala yi a'a n uyawunsa u maci a kaci ka kubari ku kadyanshi ka Kawauwi wa. N uciga u kaci u da a ka yansa u da,

mayun da le wa. Ciga da a ka ciga a doku a zuwa mu n pana ikyamba an mari a kuwa ku a'ali.

¹⁸ Shegai ko an uyawunsa u le wari mai ko bawu wari mai, cinda a ka yansa kubari ku Kawauwi, ma yan ta mazanga kpm ma lya ta kelime n uyan mazanga.

¹⁹ Kpaci n reve ta kvasu ka de n ubanga u da wa wutusa a asu u Kulu Keri ku Yesu Kawauwi wa zuwa le ta a wauwa mu.

²⁰ N matsa de n wene n yain ili i'ya bawu ya zuwa mu n yain uwono, shegai kain dem n rongo a uyanka Kawauwi manyan bawu uwonvo. Caupa n pana uwonvo wa, gogo-na kpm ma ciga ta n rongo pini n ucira ubana tsara uma u va u rongo a unakasa Kawauwi tsupige ko n uma ko bawu uma.

²¹ Ma baci n uma, adama a Kawauwi a da, shegai n kuwa baci wa laka mu ta kalen. ²² N lya baci kelime n urongo n uma n ikyamba i na yi, ma fuda ta ma lya kelime n manyan ma Kawauwi. N reve i'ya ma dangasa wa. ²³ Uyawunsa vi u wuyana ta. Roku she n wene yavu wa laka mu ta n rongo n uma, roku kpm yavu n gono a asu u Kawauwi. Urongo n Kawauwi wa laka mu ta cika. ²⁴ Shegai n reve ta u la ta kalen ara de n rongo n uma a ikyamba.

²⁵ Adama a da i buwa mu uciga vi, n reve ta ma rongo n uma tsara i rongo n ugbama a asuvu a upityanangu u de, pini nala, da ya pana kayanyan ka upityanangu vi. ²⁶ Kpm n doku baci n tuwa da ukondo, ya tsara ta ili i shinga i'ya ya zuwa i yain agoni n Yesu Kawauwi adama a va.

²⁷ Shegai ko ndya baci i gitai, i rongo uma u da wa tuko Kadyanshi ka Shinga tsupige a kaci ka Kawauwi. Ko n doku baci n tuwa da uwene, ko kpm n panai alabari a de koshi, ma reve ta an i shamgbai n ucira kpm i matsai tsara i zuwa ya dem u wushuku n Kadyanshi ka Shinga ki. ²⁸ Kotsu i pana uwonvo u atokulalu a de wa. Nala wa woko ta iryoci ara le an Kashila n kaci ka ne wa wuna le aku u wauwa da.

²⁹ Adama a Yesu Kawauwi, Kashila ka naka da ta ukuna u shinga u uwushuku n Kawauwi. U naka da kpm ukuna u shinga u upana ikyamba adama a ne. ³⁰ I reve ta tyoku da n panai ikyamba, kpm gogo-na i pana ta a da hal n ara nala wari. Eda dem nala ya pana ikyamba yi.

Tyoku da va woko tyoku u Yesu

2 I'a n ugbamatangu u asuvu an i bolomgbonoi kaci n Kawauwi? Asuvu a de a dusuku adama a uciga u ne vi? Kulu Keri ku zuwa da ya rongo kabolo? Ya pana iyali i atoku kpm ya tono n ele ben? ² An u wokoi n revei nala wari, ma ciga ta i zuwa mu n pana kayanyan cika. Ili i'ya ma ciga i yain i'ya na: I panambana n atoku a de. I cigi atoku a de. I yansa manyan kabolo n uyawunsa u te kpm i yansa ili i te.

³ Kotsu i yain ili adama a uciga u kaci wa, kpm kotsu i yain ili adama a aradi wa. Shegai a'ayin a da baci dem ya yan ili i gonuko kaci ka de kenu, i yawunsa uza roku u da pini uza da u la da. ⁴ Kotsu i rongo ucibusu ukuna

u da u birika da koshi wa, shegai i yain dem n i cibusi a kaci ka ukuna u aza roku.

⁵ A asuvu a uma u de, i yain n i cibusi tyoku da Yesu Kawauwi u tsu cibusa n u yansi.

⁶ Kain dem Yesu ili i te i'ya n Kashila, shegai kain ka la ka u danai asaka u pana kayanyan tyoku da Kashila ka pana wa.

⁷ Shegai u gonuko ta kaci ka ne kenu, u wokoi yavu kagbashi.

A matsa yi ta yavu vuma.

⁸ Kpm u rongoi tyoku da vu revei vuma wari.

U panaka ta Kashila, u gonuko kpm kaci ka ne kenukulu, hal u rawai u kuwa a zuba u mawandamgbani.

⁹ Adama a nala Kashila ka radagba yi ta a zuba gba gba,

hal u neke yi kala ka ka lai gba a'ala.

¹⁰ Adama a nala, ya dem wa kudangu ta u lyai kayala u pana baci kala ka Yesu.

Gba aza da a'ari a zuba n likimba a ka yan ta nala. †

¹¹ Nala dem ko unu u eni wa wa dana ta Yesu Kawauwi Asheku a da, kpm nala wa naka ta Kashila Tata tsupige.

Ladai tyoku u atala

¹² Aje a va, a'ayin a da mari n ada, kain dem i tsu panaka ta Kashila. Gogo-na an u wokoi bawu mari kpm kabolo n ada, i panaka yi hal gbam u lai caupa. Lyayi kelime n i yanyi manyan ma ma wenike an a wauwa da, kpm i yain nala n unaka karinga n upana u uwonvo. ¹³ Kashila ka yan ta manyan a asuvu a de, wa zuwusa da ya ciga i panaka yi, kpm wa nakasa da ucira u da ya yan ili i'ya wa pana kayanyan.

¹⁴ A'ayin a da baci ya yan ili i roku, kotsu i yain kananamgbani ko tsali wa. ¹⁵ Ya yan baci nala wa, ko uza wa takpa da n ukuna u roku wa, ko kenu. U gan ta i rongo uwulukpi, uma u da bawu wari n unyushi tyoku u mmuku n Kashila a asuvu a likimba u karimbi u da u shadangi n ama a cingi kpm kain dem a tsu rongo a uyansa unyushi u cingi. Asaka uma u de u ladi tyoku u atala a kapala ka ama a na yi. ¹⁶ Shamgbai n ugbami a akani a uma, tsara Kawauwi ka gono baci, n tsara ucira u da ma dana n kpada ulya kalambale ki wa, kpm manyan ma va ma woko ma gbani wa. ¹⁷ Upityanangu u de a asu u Asheku, n tyoku da ya gbashika yi, u woko ta yavu udarakpa ubana ara ne. Wa woko ta yavu a doku a wotsongu mpasa n va a asuvu a udarakpa u de vi. Nala baci, ma pana ta kayanyan, kpm ma bolomgbono ta kaci ka va n ada tsu pana kayanyan.

¹⁸ Yanyi mazanga adama a nala yi, kpm tsu panai kayanyan kabolo.

Bulus suki kabangi

¹⁹ Yesu Asheku u wushuku baci, n yawunsa ta n sukunku da Timoti gogo-na na. A'ayin a da baci u gonoi ara va, ma pana ta kayanyan n pana baci alabari

† 2:10 Isha. 45:23.

a de. ²⁰ Ma n uza tyoku u ne wa, u la ta ya dem pini na upana iyali i de. ²¹ Dana da n danai nala kpaci ya dem pini na ukuna u kaci u ne u da wa ciga u da wa yawunsa, shegai a ka cibusa ukuna u da Yesu Kawauwi wa ciga wa. ²² I reve ta tyoku da Timoti wenikei kaci u woko tyoku u maku n tata u ne. U banga mu ta a asu u uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga. ²³ A'ayin a da baci n tuwai n revei ili i'ya a ka yanka mu, ma tutsuku yi ta ara de. ²⁴ N zuwa ta uma Asheku a ka asaka mu ta n tuwa ara de na n a'ayin kenu.

²⁵ I suku ta Abafuradita tsara u yanka mu ili i'ya ma ciga. Utoku u va da asuvu a Kawauwi, u yan ta manyan kabolo na mpa kpam tsu modonoi yavu asoje.

Gogo-na n wene ta wa laka ta tsulobo n asaka yi u gono ara de. ²⁶ Kpam adama a da u matsai wa ciga u tuwa ara de da. U dambula ta cika kpaci i reve ta an bawu wari n alafiya. ²⁷ Mayun da bawu wari n alafiya. Wari u yan ta gbam evu n ukpa, shegai Kashila ka pana ta iyali i ne u wauwai uma u ne. U bishinka mu dem kushen adama a unamgbukatsumu. ²⁸ Ili i'ya i zuwai gai n lakai uciga n tutsunku da n eyi i'ya gai la vi. I wene yi baci ya laka ta upana kayanyan, kpam kadambula ka va ka jebe ta. ²⁹ Ryabusa ni a asuvu a kala ka Asheku i yain mazanga cika. U gan ta i naka icun i ama a nala yi tsupige. ³⁰ Yanka ni nala kpaci wari u yan de evu n ukpa adama a manyan ma Kawauwi. Tuwa da u tuwai tsara u shadangu ubanga u da bawu eda ya fuda ya banga mu.

Tyoku da va woko uza maci u mayun

3 Gogo-na ama a va, yanyi ipeli adama a Asheku. N pana ta kayanyan an ma korongu ili i'ya n tonuko da caupa vi. Ya doku ta gbam ya kirana n ada.

² Kotsu i asaka ama a cingi a naha a yinsa da wa. Alya a'ari n uciga u ukida u acombir kabirikete, a'a ta yavu nshe n da mari n icadi. ³ Atsu tsu ta n ukida u acombir u maci kpaci a asuvu a Kulu ku Kashila ka tsa lyasa kayala. Tsupige tsu tsunu tsu tsu tuwa ta adama a Yesu Kawauwi kpam tsu tsu yan aradi n ukuna u ikyamba wa.

⁴ Gaawan mpa ma fuda ta ma yan aradi n ukuna u ikyamba. Uza roku wene baci yavu wa n ukuna u roku u da wa fuda wa lya kaci ka ili i na yi, ma la yi ta a ili i na yi gba. ⁵ Mpa n a'ayin kulla an a matsa mu da a kida mu kacombi. Mpa uza u aza a Isara'ila u da, uza u kagali ka Bayami. Nala wa wenike ta an mpa uza u aza a Ibirahi u mayun u da. Tsu yan baci ukuna u Mele, mpa Kafarishi ka. ⁶ Caupa mpa kayain ka manyan ka cika, n tuko ta Atoni upana u ikyamba. Ko uza wa fuda wa dana ukuna u dana Mele ma n kodoi ma na wa.

⁷ Caupa, n tsu yawunsa ta yavu ukuna u na wa ta n kalen cika, shegai gogo-na ukuna u gbani u da ma wundya u da adama a ili i'ya Kawauwi ka yain. ⁸ Ili i'ya gba i lakai n kalen i'ya, n tsu wene ta ko ndya wa bawu kalen n gawuntangu baci i'ya n ureve u Yesu Kawauwi. Ureve u Kawauwi Asheku u va, u la ta ko ndya wa kalen, kpam mayun da. Adama a ne n wotsongu de ko ndya wa i va, shegai gba yavu kaviri ka ma asaka ka

ma wundya i'ya tsara Kirisiti Kawauwi u woko u va, ⁹ kpam kain dem ma rongo ta kabolo n eyi. Ma pityanangu kpam n ukuna u maci u kaci u va wa, ko ucira u kaci u va adama a upanka Mele wa, shegai n Kawauwi ka ma pityanangu tsara u wauwa mu. Yan da ma yan nala kpaci ure u Kashila u da u tsu gonuko aza a maci n kaci ka ne wa ta a asu u upityanangu. ¹⁰ Ma ciga ta n reve Kawauwi, ma ciga ta kpam n reve ucira u da u 'yangasa yi a ukpa. Ma ciga ta n bolomgbono kaci n eyi, tsara n reve upana u ikyamba u ne. Ma ciga ta kpam n bolomgbono n eyi a asu u ukpa u ne. ¹¹ Adama a nala, ma ta n uzuwa u uma a ka 'yangasa mu ta a ukpa!

Lya kelime n umodono

¹² Kotsu n yan ili i na yi gba wa, kpam kotsu n kotso uwoko ili i'ya i gain n woko wa. Shegai n lya ta kelime n manyan hal she ubana a makorishi ma a ka gonuko mu ili i'ya Kawauwi ka ciga mu n woko. ¹³ Ama a va, dana da n danai n kana de ili gba wa, shegai ili i'ya n yain i'ya: n dambula kaci ka va n ili i'ya i wurai wa, n modono ta n kana ili i'ya i'ari a kapala. ¹⁴ N lya ta kelime na n yanyi manyan tsara n rawa a makorishi ma a ka naka mu ili i shinga, a'ayin a da Kashila ka isa mu ubana a zuba adama a Yesu Kawauwi.

¹⁵ U gan ta gba aza da a'ari a asuvu a tsunu, aza da a gbonguroi a asuvu a kulu a yawunsa tyoku u na. Kpam ili i roku i'a baci pini i'ya bawu i wushuki n i'ya, Kashila ka zuwa da ta i wene ili i'ya i'ari i mayun. ¹⁶ Ili i'ya gba i lakai kalen i'ya, tsu lyai kelime n utono ili i'ya tsu revei i'ari i mayun.

¹⁷ Ama a va, tonoi tyoku da mpa ma rongo, kpam i rotsongusu a asu u uwundya ili i'ya aza da a ka rongo a asuvu a iryoci i'ya tsu naka le. ¹⁸ Nala u gain i rongo, kpaci ama da pini ushani aza da a ka rongo tyoku da a ka wenike ele atokulalu a mawandambani ma Kawauwi a da. Mari n tonuko da de ukuna u na vi, kpam hal n gogo-na kushen ka mari n meshi kpaci ukuna u na vi mayun da. ¹⁹ Ama a na yi a rawa baci a makorishi, a ka cina ta kaci ka le a ukpa u da bawu wari n utyoku. Ili i'ya a ka lyasaka kayala i'ya ili i'ya a ka cigaka ikyamba koshi. A tsu tsara ta tsupige a ili i uwono i'ya a ka yansa. Gba atakasuvu a le a'a ta a ili i likimba u na.

²⁰ Shegai atsu ama a zuba a da, a asu u da Yesu Kawauwi wa rongo. Kpam tsu matsa de uvana ugonu u ne tyoku u Kawauwi ka tsunu. ²¹ Wa bidya ta ikyamba i tsunu pini a likimba u na vi i'ya bawu i'ari n ucira, u gonuko i'ya i woko ikyamba i tsupige tyoku u i ne. Wa yan ta nala n ucira u da u tsu zuwa ili dem i panaka yi.

4 Ama a va, ma ciga da wa wa, kpam ma ciga ta n wene da. I zuwa mu ta n pana kayanyan kpam eda funi da a naka mu. Adama a nala, i shamgba n ucira a asuvu a utono u Asheku.

Tyoku da uza wa rongo mai

² Utoku u va, vu yan ta manyan kabolo na mpa mayun, kpm n folo vu ta vu banga aka a re a da a'ari pini kabolo n avu. N folo ta Afodiya n Sinitiki, aka a re a na yi a doku a panamgbana adama a Asheku. Caupa, a yan ta manyan cika kabolo na mpa tsara tsu tonuko aza roku ukuna u Kadyanshi ka Shinga. A yan ta kpm manyan n Kileme n atoku a manyan a va a roku. Kashila ka korongu ta a'ala a ama a na yi a Tagarada u Aza a Uma.

⁴ Yanyi mazanga kain dem adama a Asheku. Asakai gai n doku n dana, yanyi mazanga! ⁵ I yain ben n atoku a de. I ciba an utuwa u Asheku wari evu.

⁶ Kotsu i dambula adama a ili i roku wa, shegai i yain kavasu i foli ubanga a kaci ka ili dem. Tonukoi Kashila gba ili i'ya bawu i'ari n i'ya, i naka yi ucikpa. ⁷ I yan baci nala, i reve ta an Kashila ka fuda ka zuwa atakasuvu a de a rongo yuwu. Ili i'ya i lai tsulobo i'ya la vi cika, i lai kpm ili i'ya katakasuvu ka uza ka reve. Pini nala, Kashila ka kirana ta n atakasuvu n uyawunsa u de kpm i rongo n Kawauwi.

⁸ Ama a va, asaka n koruso n kadyanshi ka na: I zuwa atakasuvu a de a asu u ili i'ya i'ari i mayun, n tsupige n i maci. I yawunsa a kaci ka ili i'ya i'ari uwulukpi n i uciga kpm n i'ya i'ari dere. I yawunsa a kaci ka ili i'ya i'ari i shinga cika i'ya i rawai a cikpala. ⁹ Kanai uyansa ili i'ya i rotsongusi ara va, i kana kpm uyansa ili i'ya i panai n dansai. I kana uyansa ili i'ya i wenei n yansai. Uyansa nala wa zuwa ta Kashila ka ndishi n shinga ka rongo n ada.

Bulus cikpa le

¹⁰ Caupa i kirana ta na mpa mai, ko an u wokoi a'ayin a roku a da pini a da i'ari ya ciga i yanka mu nala, shegai i tsar kabala ka ya banga mu wa. Gogo-na n pana ta kayanyan n Asheku kpaci i gono de ya kirana na mpa.

¹¹ Dana da n danai ili i na yi adama a da n nambai ili wa, n rotsongusu ta n kawunku n ili i'ya mari n i'ya.

¹² N reve ta tyoku da u tsu woko uza u namba baci ili, n reve ta kpm tyoku da u tsu woko uza u tsara baci ili ushani. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan kain dem. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan wa baci n ilikulya, n tyoku da wa rongo n mazanga wa baci n kambulu. N reve ta tyoku da uza wa rongo n upana kayanyan wa baci n ili ushani, n tyoku da wa rongo wa baci bawu ili. ¹³ Ma fuda ta ma yan ko ndya wa adama a ucira u da Yesu Kawauwi u naka mu.

¹⁴ Shegai gba n nala, i daraka ta an i wenike mu uciga u de a asuvu a a'ayin a upana u ikyamba u va a na vi.

¹⁵ Kpm eda aza a Filibi yi i reve de an eda koshi i nakai ikebe tsara i banga mu a'ayin a da n tuko da Kadyanshi ka Shinga kpm dem an n asakai Masidaniya. Atoni a roku a'ala aza da a yain nala wa. ¹⁶ Ko a'ayin a da mari a Tasaloniya, i naka ta ikebe kuten gbam wa.

¹⁷ Dana da n danai nala an ma ciga kune ku roku wa, shegai ili i'ya ma ciga i'ya, ya wusha ta katsupi ka malen ma manyan ma de kpaci i wenike mu ta upana u iyali u de. ¹⁸ Gogo-na naha, ma ta n gba ili i'ya ma ciga. I la ta gbam i'ya ma ciga. I suku ta kune cika a akere a Abafuradita, kpm n wusha ta ka. Kune ka ku shinga ku magulani, kpm Kashila ka wusha ta udarakpa vi, u pana ta kpm kayanyan. ¹⁹ Kashila ka va, uza da wa kirana na mpa, wa naka da ta gba ili i'ya ya ciga n utsari u ne. Utsari u ne u da ili i'ya u naka tsu a akere a Yesu Kawauwi. ²⁰ Adama a nala gba, nakai Kashila Tata u tsunu tsupige hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani i makorishi

²¹ Danasai gba Atoni a da a'ari a Filibi. Atoku a da a'ari pini na kabolo na mpa a ka suku ta idyani i le.

²² Gba Atoni a da a buwai a ka sukunku da ta dem idyani. Atoni a da a'ari a kuwa ku tsugono ku Kaisat a ka sukunku da ta idyani mai mai.

²³ Asaka ukuna u shinga u Yesu Kawauwi Asheku u rongo n atakasuvu a de.

Kolosi

Ukukpā u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Kolosi a da Bulus koronki ukanikorongi u na vi cina eyi a kuwa ku a'ali. Bulus da gitai kuwa ku Atoni ku na ki wa. U taba gbam ukyawan asu vi wa. Reve da u revei n Atoni yi an Abafara yanka yi alabari. Abafara Katoni ka ka wutai a Kolosi ka kpam wari kabolo n Bulus a kuwa ku a'ali.

Atoni a da a'ari a Kolosi a'ari a gitai de utono uwenishike u da bawu u gain. A'ari a ka ciga a bishinka kaci ka le uciga u ili u kateshe, kpam a ka ciga a lyasaka atsumate a zuba kayala n ucira u kulu kau-kau. Koronku da Bulus koronku le tsara u tonuko le ukuna u nala vi ugan wa. Ciga da wa ciga u tonuko le ko ndya baci vuma wa ciga, Kawauwi ka naka yi ta i'ya. U todugbuso ta a kaci ka tyoku da Kashila n Kawauwi a ka banga Atoni.

Nala dem gogo-na, Kawauwi ka naka ta gba ili i'ya vuma wa ciga adama a da wa lyaka Kashila kayala. Tagarada u na u todugbuso ta gba ili i na yi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-2)

Kvasu ka ucikpa (1:3-8)

Vuma n manyan ma Kawauwi (1:9-2:19)

Uma u savu n Kawauwi (2:20-4:6)

Idyani i makorishi (4:7-18)

¹ Mpa Bulus, Kashila ka ka cigai ka dangasa mu n woko kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Timoti wa ta pini na kabolo na mpa, eyi utoku u tsunu u da.

² Atoni a da a'ari a Kolosi a da ma koronku. Atoku a tsunu a da kpam a ka tono ta Kawauwi mai.

Asaka Kashila Tata u tsunu u naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kvasu ka ucikpa

³ Tsu tsu yansa da ta kvasu maco, kpam tsu naka Kashila Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi ucikpa.

⁴ Ili i'ya i zuwai tani i'ya tsu pana ta a da i pityanangu ta n Yesu Kawauwi kpam tsu pana ta a da ya ciga ta ama a Kashila gba. ⁵ I tsara ta upityanangu n uciga u nala vi adama a uzuwa u uma u de, kpam Kashila ka zuwuka da ta ili i'ya i zuwukai uma vi a zuba, a asu u da bawu ya wene i'ya gogo-na. I rotsongusu ta uzuwa u uma u nala vi a'ayin a da i panai akani a ukuna u mayun, Kadyanshi ka Shinga ka a tonuko da. ⁶ Kadyanshi ka Shinga ka nala ki ka savada ta uma u de, tun kain ka i panai ka a kagitai, da Kashila ka wenikei uku-na u shinga u ne a asu u aza a unyushi u cingi.

Gogo-na Kadyanshi ka Shinga ka nala ki ka tambura de ko nte wa a likimba. Tyoku da ka savadai uma u de, nala dem ka savadai uma u aza roku.

⁷ Abafara utoku u manyan u tsunu u da, kpam tsa ciga yi ta cika. Aya uza da u tuko da Kadyanshi ka Shinga. U gbashika ta Kawauwi mai tyoku u katsumate ka tsunu a asu u de. ⁸ Aya uza da u tonuko tsu tyoku da Kulu Keri ku naka da uciga u pige u ama.

⁹ Adama a nala tsu tsu rongo da ta uyansa kvasu.

Tsu yan ta nala tun kain ka tsu gitai tsu panai ukuna u de, kpam tsu asaka uyanka da kvasu wa. Tsu folo ta Kashila ka naka da gba ureve u ili i'ya wa ciga i yain a atakasuvu a de, kpam tsu folo yi ta u naka da ugboji a ukuna u kulu. ¹⁰ Nala baci ya rongo ya naka ta Asheku tsupige maco, kpam wa yan ta mazanga n ada. I rongo umatsasa ilimaci a asu u uyansa ili i shinga, kpam i rongo uwenike uciga a asu u atoku. Ya yansa baci nala, ya gbonguro ta kpam i rongo ureve u Kashila.

¹¹ Tsu yan ta dem kvasu Asheku a naka da ugbami u asuvu n ucira u tsupige u ne tsara i tsara ahankuri n akawunki, kotsu i wowo wa. Asaka u shadangu da n mazanga. ¹² Tsa ciga da ta i rongo ucikpusa Tata maco. U zuwa da ta i wushi kapashi a ili i'ya i'ari i ama a ne a tsugono tsu katyashi tsu ne. ¹³ U wusa tsu ta a asu u uza da wa lya tsugono tsu karimbi tsu na, aku u tuko tsu a tsugono tsu Maku ma ne uza da wa ciga cika.

¹⁴ Kashila ka tsila ta utsara u kaci u tsunu na mpasa n Maku ma ne, nala kpam u cimbusuka tsu unyushi u cingi u tsunu.

Kawauwi ka la ta ko ya wa

¹⁵ Kawauwi ka ka wenike tsu tyoku da Kashila kari derere, ko an u wokoi ama a ka wene Kashila n a'eshi a le wa. Aya Maku ma kagitai ma Kashila kpam wa ta n tsugono tsu ili i'ya Kashila ka yain gba. ¹⁶ Kpaci Kashila ka yan ta ili gba a asu u ne. Kawauwi ka ka yain ili i'ya i'ari a zuba n gba ili i'ya i'ari a likimba. U yain gba ili i'ya tsa wene, u yain kpam ili i'ya bawu tsa fuda tsa

wene. U yain kpam gbā icun i tsugono nā ngono n uci-
ra kau-kau u da bawu tsa fuda tsa wene. Mayun da
Maku ma Kashilā ma yain ili dem gbā tsarā ili dem i
nākā yi tsupige. ¹⁷ Wā tā pini tun kahu a yain ili gbā,
kpam aya uza da u zuwai ili dem i rongo mai.

¹⁸ Kawauwi aya kaci ka kuwa ku Atoni, Atoni kpam
alya ikyamba i ne. Aya uza da u gitāi kuwa ku Atoni
kpam aya uza u kagitā u da Kashilā ka 'yangasāi a uk-
pā u gonuko yi n uma. Adama a nala, aya kaci ka ili
dem. ¹⁹ Kashilā ka wenei u lobono tā gbā ili i'ya i'ari
ara ne, i yain dem a asu u Kawauwi ki, ²⁰ kpam Kashilā
ka wenei u lobono tā u zuwa ko ndya wa a zuba n
likimba i woko ili i maci ara ne a asu u Kawauwi.
Mpasa n Yesu n da n tukoi ndishi n shinga n Kashilā,
an a zuwai mpasa mi n tsalāi a'ayin a da wari a
mawandamgbani.

²¹ Kahu nala vi, i'ari i yan tā mbari n Kashilā. Edā
atokulalu a ne a da i'ari, kpam uyawunsa u cingi n
manyan ma cingi ma de ma pecene dā de n eyi. ²² She-
gai gogo-na u gonuko dā de aje a ne. U yan tā nala a
asu u ikyamba i Maku ma ne, uza da u kuwāi a
mawandamgbani. Adama a nala, Yesu Kawauwi tuko
dā de a kapala ka Kashilā, kpam i woko de uwulupki
bawu ko unyushi u cingi u te, kpam ko uza wa takpa
dā n unyushi wa a'ayin a da baci ya tuwā i shamgba a
kapala ka ne. ²³ Shegai u kṅā tā i rongo uwushukusu
n Kadyanshi ka Shinga kpam i shamkpa ka n ucira.
Kotsu i asākā uzuwa u uma u da i wushai a'ayin a da i
panai Kadyanshi ka Shinga ki wa. Kadyanshi ka Shinga
ka nala ki a yan tā kubari ku ne a likimba gbā, kpam
mpa Bulus n woko tā kagbashi ka ucangasa akani yi.

Manyan ma Bulus

²⁴ N yan tā mazangā an a zuwai n panai ikyamba
adama a de. Ma pana tā ikyamba i ili i'ya dem i tuwā
mu, kpam ko n nala n cina upana u ikyamba u da
Kawauwi ka panai wa. Upana u ikyamba u nala vi u
tuko tā ili i'ya i bāngāi ikyamba i ne; wata, a'uwa a
Atoni. ²⁵ Mpa gogo-na kagbashi ka Atoni ka kpaci
Kashilā ka zuwa mu tā n tonuko dā tyoku da kadyanshi
ka Kashilā kari mayun. ²⁶ Kashilā ka sokongu tā
kadyanshi ki a asu u aza da a yain uma caupa, shegai
gogo-na u wenike de afobi a ne a asu u ama a ne.

²⁷ Kashilā ka wenike tā akani a ne adama a da wa ciga
tā edā Awulawa i reve ikuna i shinga n i tsupige i ne. Ili
i'ya a'ari a sokongi, shegai gogo-na a todugboi vi i'ya
na: Kawauwi ka rongo tā a asuvu a de, kpam adama a
nala i reve tā ya dusuku a tsupige tsu ne kabolo.

²⁸ Adama a nala a da tsa tonusuko ama ukuna u
Kawauwi ko nte baci tsu banai. Tsu rono le tā atsuvu
kpam tsu wenishike le tā. Tsu yan tā manyan n gbā ug-
boji u da Kashilā ka nākā tsu, kpaci tsa ciga tā aza da a
bolomgbonoi n Kawauwi a woko tyoku da a gain a
woko a gawunsa baci n Kashilā. ²⁹ N yan tā manyan ci-
ka tsarā ili i na yi i gitā, kpam n pityanangu tā n ucira u
Kawauwi u da wa yan manyan a asuvu a vā.

2 Ma ciga tā i reve tyoku da m̄ari kumodu adama a
de, n adama a Atoni a da a'ari a Lawudukiya,

kpam n Atoni a da bawu kotsu a gawunsai nā mpa. ² N
yan tā nala tsarā n gbamatangu le kpam n bolomg-
bono le n uciga. Nala wa zuwa le tā a tsarā ili i shinga
ushani i'ya ya tuwā a asu u ureve u ili i usokongi i
Kashilā i nala yi gbā. Kadyanshi ka Kawauwi ka ma
dansa. ³ Aya uza da wa bānā gbā kuzuwate ku kakiri n
ureve u da bawu tsa wene vi. ⁴ N tonuko dā tā ili i na yi
tsarā ko uza u fuda u yinsā dā n ugboji wa kpam u
nanamgbana n ādā wa. ⁵ Ko an u wokoi m̄ā tā mbari n
ādā, katakasuvu ka vā k̄ā tā ara de. Kpam m̄ā tā n
mazangā adama a da ya rongo tyoku da u gain i rongo
kpam adama a da i'ari n upityanangu u ucira n
Kawauwi.

Yesu tuko tā uma u maci

⁶ Gogo-na an i wushuki n Yesu Kawauwi u wokoi
Asheku a de, lyayi kelime n utono u ne. ⁷ Zuwai alu a
de a asu u ne kpam i gbonguro a asuvu a le. Nala up-
ityanangu u de wa tsarā kami ka ugbbami, dere tyoku
da a wenishike dā. Kpam adama a nala dem ya cikpa
tā cika.

⁸ Kotsu i asākā ko uza u kṅā dā n kananamgbani ka
gbani wa. Kananamgbani ka nala ki ka yan tā yavu ka
ugboji ka, shegai uwenishike u vuma da koshi. A ucira
u likimba u na u da uwenishike u nala vi u wutāi she-
gai a asu u Kawauwi u da wa. ⁹ Gbā ili i Kashilā i'ā tā a
asuvu a Kawauwi. ¹⁰ I'ā tā kabolo n eyi. Adama a nala,
gbā ili i na yi i'ā tā a asuvu a de, kpam wa lya tā tsug-
ono tsu ucira kau-kau n ucira u tsugono gbā.

¹¹ An i tuwāi a asu u Kawauwi u kida dā tā acombi a
asuvu a kulu, shegai ukida u vuma u da wa. Ili i'ya
Kawauwi ka yain i'ya u kida tā ahali a unyushi u cingi a
de. ¹² An a lyubugu dā, a cidāngu dā tā kabolo n
Kawauwi. Aku a 'yangasā dā n uma adama a da i'ari n
upityanangu a asuvu a ucira u Kashilā, uza da u 'yan-
gasāi Kawauwi a ukpā. ¹³ Akushe a da i'ari adama a da
i'ari n unyushi u cingi, kpam i'ā n utsarā u kaci a ucira
u unyushi u atakasuvu a de wa. Shegai Kashilā ka
zuwa dā tā i rongo a asuvu a Kawauwi. U cimbusukā
tsu de unyushi u tsunu gbā.

¹⁴ Unyushi u tsunu u da pini ushani ukorongi, kpam
ili i'ya a korongi vi i shamkpa tsu tā. Shegai Kashilā ka
cimbusā tā i'ya, u bidyai i'ya u wacinsai i'ya a asu u da
u zuwai a varai i'ya a mawandamgbani ma Kawauwi.

¹⁵ A ure u nala vi u da Kashilā ka takpai ucira u tsugono
a asuvu a ucira kau-kau n ucira u tsugono. U zuwa le a
panai uwono a kapala ka ama, kpam u lyai kaci ka le a
mawandamgbani ma Kawauwi.

¹⁶ Adama a nala, ko uza u tonuko dā baci kagbani a ili
i'ya ya lya ko ya so kotsu i dambula wa. Kotsu i dambu-
la ko ama a dansāka dā baci an i kpādāi uyan icun i
abiki dem ko kpam abiki a uwoto u savu wa, ko kpam
ukpādā utono mele ma kain ka Ashibi.† ¹⁷ Kpaci ili i
nala yi gbā iryoci i ili i maci i'ya ya tuwā ya gitā i'ya.
Kawauwi n kaci ka ne aya ili i maci yi. ¹⁸ Ama a da pini
ushani aza da a tsu yan ipeli a dana baci a'ā n ukṅā u
kaci, shegai nala a'ari wa. A tsu gbashika tā atsumate
a zuba. Kotsu i asākā ama a nala yi a yanka dā kadyan-

shi ka gbani wa. Iacun i ama a nala yi a tsu dana tã gbã ili i'ya a wenei, kpam atakasuvu a le a ða bawu a'ari uwulukpi a ða a tsu zuwa le tã a yain agoni adama a uyawunsa u utengeshi u le. ¹⁹ Ama a nala yi a buwa kpam upadari n Kawauwi kaci ka ikyamba wa. Kpaci tsã tã upadari kabolo n ikyamba i ne n akawa a ne, kpam tsa gbonguro tã koshi tsu tsarã baci ilikulya n ucira u tsunu a asu u Kashilã.

²⁰ I kuwã tã kabolo n Kawauwi, kpam u wauwa ðã tã a ucira kau-kau u likimba u na. Nida ya lya kapala n utono u mele ma likimba na yavu aza a likimba a ða i'ari? ²¹ Mele ma na ma dana tã, "Kotsu i kanã ili i na wa!" ko kpam "Kotsu i lyai ili i na wa!" ko gbã "Kotsu i sawa ili i na wa!" ²² Mele ma na mi ma yan tã kadyanshi ka ili i'ya bawu ya barãkpã. A'ayin a ða baci tsu yain manyan n ili yi, aku i wacuwa. Nala dem wãri n mele ma ama a yain. ²³ A tsu wene tã yavu mele mi mai ða mãri, kpaci a tsu zuwa tã ama a matsã a zuwa Kashilã ka pana kayanyan, ko kpam a wenike uvakunku u kaci u kaban. Nala vi kaban ka, kpam dem a tsu zuwa tã ama a pana ikyamba a asu u umãtsã a zuwa Kashilã ka pana kayanyan. Shegai mele ma na mi ma tsu banga uza ða wa ciga u asãkã uyawunsa u cingi n uciga u ili i cingi wa.

Tyoku ða uza wa rongo uwulukpi

3 An u wokoi a 'yangasã ðã a ukpã kabolo n Kawauwi, u kanã tã i zuwa atakasuvu a ðe a uku-na u zuba, a asu u ða Kawauwi kari nã ndishi a ulyaki u Kashilã. ² Zuwai asuvu a ðe a yawunsa u ili i zuba, shegai a ili i likimba wa. ³ Yansai nala an i kuwã a'ayin a ða Kawauwi ka kuwã, kpam gogo-na Kawauwi ka fobugo ðã ðe uma u mayun u ðe n Kashilã. ⁴ Kawauwi ka uma u mayun u ðe, kpam an Kashilã ka wenike yi a likimba gbã, eðã dem ya dusuku tã kabolo n eyi a tsupige tsu ne.

⁵ U kanã tã i wuna ikuna i likimba i na i'ã baci a asuvu a ikyamba i ðe. I wuna tsishankala, ko uyan manyan ma tsishankala icun kau-kau. U kanã tã dem i wuna upana u maluwa ma icun i ili i nala yi. U gan tã dem i asãkã upanãsa icun i maluwa ma ili i cingi i nala yi. I takpa uciga u utsarã u ikebe ili i'ari ili i te n ulyaka ameli kayala. ⁶ Upan u Kashilã wã tã a utuwã a asu u icun i ama ða a ka yansa ili i nala yi.

⁷ Eðã dem i'ari ya yansa tã nala caupa a'ayin a ða i'ari aza a likimba. ⁸ Shegai gogo-na u kanã tã i asãkã uyansa ili i nala yi a asuvu a ðe. I asãkã unamgbi u asuvu n ibili. Kotsu i asãkã dem uyansãka atoku tsicingi n kunangasu hal dem n kadyanshi ka gbani. Asãkã utonusuko ama kadyanshi ka ka balã le. ⁹ Kotsu i yansãka kaci ka ðe kaban wa, an u wokoi i mondoi vuma u cau kpam n tyoku ða i rongoi caupa. ¹⁰ Gogo-na i uka ðe vuma u savu, kpam uza ða u yain vuma u savu u nala vi wa rongo ðã tã unãkã ureve kpam u gonuko ðã tyoku ða eyi wãri. ¹¹ A uma u savu u na vi, u dambula ko avu uza u Yahuda u ða ko Kawulawa wa. Kpam u dambula ko a kida vu kacombi ko a kida vu wa. U dambula dem ko kamoci ka baci wãri, ko a kabon

ka kaletsu ka uryagbaji ka wãri wa. U dambula ko uza ða wa gbasha ko uza ða bawu wa gbasha wa. Ili i'ya i'ari n kalen i'ya Kawauwi, kpam wã tã a asuvu a tsunu gbã.

¹² Adama a ili i nala yi, kpam n adama a ða Kashilã ka dangasa ðã i woko ama a ne kpam u gonuko ðã uwulukpi, n adama a ða wa ciga ðã, kotsu i yain n asuvay-ali, n ubangã u atoku. Kpam i vakunku kaci ka ðe n ahankuri. Ili i na yi i'ã tã tyoku u aminya a ða i tsu uka. ¹³ Kotsu i pana upan u atoku wa, kpam unyushi wã baci pini, kotsu i cimbusukã atoku. Asheku a cimbusukã ðã tã, adama a nala, nala dem ya cimbusukã atoku a ðe. ¹⁴ Kunya ka ku lakai kalen ka ya uka, ka uciga. Uciga u bolomgbono tsu tã gbã kpam u zuwa tsu rongo kabolo mai.

¹⁵ Asãkã ndishi n shinga n Kawauwi n toni n aðã. Yansai nala adama a ða i'ari atoku a ikyamba i te kpam Kashilã ka isã ðã i rongo a asuvu a ndishi n shinga. Kpam i cikpa Kashilã maco. ¹⁶ Asãkã akani a Kawauwi a shamgba a atakasuvu a ðe ushani kpam a ka zuwa ðã tã i yain n ugboji. Yankai akani a ne manyan i banga-gamgbanã a asu u uwenishike kaci ka ðe kpam i naã le adooki. I rongo n ucikpa a asuvu a atakasuvu a ðe, i rongo n i shipi gbã icun i ishipe i shinga ubana a asu u Kashilã. ¹⁷ Ko ndya baci ya yan ko tani ya dana, yanyi i'ya a asuvu a kala ka Yesu Asheku. Kpam a'ayin a ða ya yan ili i nala yi, i cikpi Kashilã maco a asu u ne ubana a asu u Kashilã Tata.

Tyoku ða uza wa rongo a kuwa ku ne

¹⁸ Aka, gorimukoi a'ali a ðe, kpaci dere ða wãri ya tonon baci Asheku.

¹⁹ A'ali, cigai aka a ðe kotsu i rongo n ele n asuvu a shen wa.

²⁰ Mmuku, gorimukoi isheku i ðe a ili dem, kpaci nala ya zuwa Asheku a pana kayanyan.

²¹ Isheku, kotsu i matsã mmuku n ðe hal a kpãðã utsarã ugbama u asuvu wa.

²² Agbashi, u kanã tã i gorimuko azakuwa a ðe pini naha a likimba. I matsã i zuwa le a pana kayanyan. A'ayin a ða baci i wenei a ka wundya ðã a ða ya yan nala koshi wa. Yansai nala n atakasuvu a ðe gbã maco a'ayin a ða baci bawu a ka wundya ðã. Nala ya naã Asheku tsupige. ²³ Ya yanka tã Yesu Asheku manyan a'ayin gbã. Vuma ða ya yanka manyan wa. Asheku a ða a ka naã ðã agadu a woko katsupi ka malen ma manyan ma i yain. Adama a nala, yanyi manyan n ucira u ðe gbã. ²⁵ Kpam i reve tã i yan baci ili i'ya bawu i gain, a ka tsupa ðã tã n ili i cingi i'ya i yain vi. Kpaci Kashilã ka wenike kudyangi a asu u aza ða a yain ili i cingi wa.

4 Azakuwa, kiranai n agbashi a ðe, i bidya le unã u te, an u wokoi i reve tã i'ari n Uzakuwa u ðe a zuba.

Yanyi kvasu

² Rongoi uyansa kvasu n atakasuvu a de ufobusi kpam n ucikpa a atakasuvu a de. ³ Yanyi kpam kvasu adama a tsunu. Yanyi dem kvasu tyoku da Kashila ka kukpa ure adama a akani a tsunu, tsara tsu tonuko ama ili i'ya i'ari usokongi i Kawauwi, ili i'ya i zuwai mari usiri n ikani da la vi. ⁴ Yanyi kvasu tsara n dansa akani a na yi mai, tyoku da u gain. ⁵ Rongoi n ugboji a'ayin a da baci i'ari kabolo n aza da bawu a'ari Atoni. Yanyi manyan n kabala ka i tsara mai. ⁶ Kadyanshi ka de ka woko ili i shinga kpam n maluwa ma upana, tyoku u kusan ka kari na mkpadi. Nala wa bangar da ta i reve tyoku da ya wushunku uza da baci dem u yan da keci.

Idyani i makorishi

⁷ Tikiku wa tonuko da ta ukuna u va. Utoku u tsunu u da uza da tsa ciga. Kabangi ka ka maci uza da wa gbashika Asheku kabolo na mpa. ⁸ N suku yi ta a nwalu n na mi tsara u zuwa da i reve tyoku da tsa yansa kpam u gbamatangu da. ⁹ Mpa dem na ma suku Onisima. Eyi dem uza u maci u da kpam utoku u da n lakai uciga. Eyi dem uza u te u da a asuvu a ama a de. A ka tonuko da ta gba ili i'ya ya gitasa pini na.

¹⁰ Aristaraku wa ta pini na a kuwa ku a'ali kabolo na mpa. Wa danasa da ta, nala dem Marku, uza da akaya a ne a'ari a te n Baranaba. Tsu tonuko da ta caupa i ryabusa Marku mai u tuwa baci. ¹¹ Joshuwa † uza da

† N Tsiyahuda kala ka "Joshuwa" ka "Yesu" n Tsiheline.

dem a tsu isa Yusutu wa sukunku da ta idyani. Alya koshi Atoni a Yesu Asheku a asuvu a aza a Yahuda aza da tsa yan manyan kabolo. A ka yan ta manyan na mpa adama a tsugono tsu Kashila kpam aly a vakunku mu asuvu.

¹² Abafara vuma u ilyuci i de da, kpam kagbashi ka Yesu Kawauwi. Wa sukunku da ta dem idyani. U tsu yansaka da ta kvasu kain dem. U folo ta Kashila ka zuwa da i yain ugbami kpam kotsu i asaka upityanan-gu wa, kotsu i shamgba n ucira tyoku da Kashila ka ciga. ¹³ Ma dana ta u matsa ta cika adama a de n adama a Atoni a da a'ari a ilyuci i Lawudukiya n Hirafoli.

¹⁴ Kaje ka maci ka tsunu kanaki ka aguma Luka wa sukunku da ta dem idyani, nala dem Dima. ¹⁵ Nakangi akani a idyani i tsunu a asu u atoku a da a'ari a Lawudukiya, n uka u da a ka isa Nimfa n gba aza da a tsu gawunsusa a kuwa ku ne.

¹⁶ A'ayin a da baci i kotsoi uyan kaneshi u ukanikorongi u na vi, i naka dem Atoni a da a'ari a Lawudukiya tsara a yain dem kaneshi. Eda dem i yain kaneshi u ukanikorongi u da n koronku le. ¹⁷ Tonukoi Arikibu udyanshi u na, "Matsa vu kotso manyan ma Asheku a naka vu."

¹⁸ Mpa Bulus uza da u korongi idyani i na yi n kukere ku va.

Cibai n ikani i va.

Asaka ukuna u shinga u Kashila u toni n ada.

1 Tasaloniya

Ukukpa u kadyanshi

An Bulus kotsoi ukorongu ukanikorongi u na vi, aku u korongi kpam u roku ubana a asu u Atoni a Tasaloniya. Tasaloniya ilyuci i ucira i'ya a ikengi i kushiva n kuden ku pige. Pini a asu vi, atoni a ameli a da pini ushani. Bulus tuwa ta a Tasaloniya u wenishikei ama ukuna u Yesu. U yan ta dem manyan ma uyan atani tsara u tsara ikebe. Atoni a ameli ushani a woko ta Atoni a Yesu. Aza a Yahuda a da a'ari pini a woko ta dem Atoni.

An a yain a'ayin, aza da a ka tono n ama a ilyuci yi a gitai malyon, pini nala, a lokoi pini Bulus. An nala u wurai, Bulus tuwa ta u suki kabangi ka ne Timoti u tuko yi alabari a Atoni a da a'ari a Tasaloniya vi. Timoti tuko yi ta alabari a shinga, an u kotsoi upana alabari a shinga yi da Bulus korongi ukanikorongi vi.

Uwenishike u pige u da wari pini a ukanikorongi u na vi u da a'ayin a da Yesu wa doku wa gono pini na a likimba. Ili ushani ya gitai ta a a'ayin a nala yi. Tsa reve kain ka ili yi ya gitai wa, adama a nala u gan ta tsu rongo mai tyoku da Kashila ka ciga hal n tsu vani kain ki. Gba ili i na yi Bulus dana ta i'ya pini a ukanikorongi u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-3)

Upityanangu u aza a Tasaloniya n iryoci (1:4-3:13)

Uma u da wa zuwa Kashila ka pana kayanyan (4:1-12)

Ili i'ya tsa fuda tsa wene Asheku a gono baci (4:13-5:11)

Idani i makorishi n idyani (5:12-28)

1 Atsu an Bulus n Sila n Timoti atsa tsa korongu ukanikorongi u na ubana a asu u Atoni a Tasaloniya. Ele dem aza a Kashila Tata u tsunu a da kpam aza a Asheku Yesu Kawauwi aza da a'ari a asu u nala vi. Ma yan ta kvasu na n foli Kashila ka wenike ukuna u shinga u ne ara de kpam u zuwuka da unu u shinga na ndishi n shinga.

Upityanangu u aza a Tasaloniya

² Tsu tsu rongo ta ucikpa Kashila adama a de gba. Kpam gba a'ayin a da baci tsa yan kvasu, tsu tsu ciba da ta dem. ³ A'ayin a da baci tsa dansa ukuna u de n Kashila Tata u tsunu, tsu tsu dansa ta ukuna u ili i'ya i tsu yan adama a upityanangu u de, kpam tsu tsu dansa ta manyan ma i tsu yan an ya ciga atoku, tsu tsu dansa ta kpam tyoku da i tsu rongo uzuwa uma a asu u Asheku Yesu Kawauwi a'ayin a da baci i'ari a asuvu a upana u ikyamba.

⁴ Aje a va, Kashila ka ciga da ta, kpam tsu reve ta u dangasa da ta tsara i woko ama a ne. ⁵ An tsu tonuko da Kadyanshi ka Shinga, n udyanshi u da koshi wa, shegai n ucira u da. Kulu Keri ka ku zuwa da i reve ili i'ya tsu danai vi mayun da. Kpam an tsu rongoi n ada, i wene ta tyoku da tsu rongoi a uwenike ukuna u maci u akani vi. ⁶ Nala dem, i rongo ta tyoku da tsu rongoi n tyoku da Asheku a rongoi. A asuvu a upana u ikyamba dem, i wusha ta akani yi kpam Kulu Keri ku zuwa da ta i yain mazanga.

⁷ Nala i wokoi iryoci i ama gba aza da a ka tono Asheku a ubongu u Masidaniya n Akataya. ⁸ Adama a de, kadyanshi ka Asheku ka kyawan de gba ko nte wa a ubongu u na vi, hal gbam kapala n asu u na vi. Upityanangu u de n Kashila a reve ta n u da ko nte wa. Adama a nala tsa ciga gba tsu yain kadyanshi a kaci ka nala wa. ⁹ Ama yi n kaci ka le a tsu rongo ta uyan kadyanshi tyoku da i ryabusa tsu. A tsu dansa ta dem tyoku da i kpatalakai ameli kucina, aku ya gbashika Kashila ka mayun n ka uma. ¹⁰ A tsu dansa ta dem tyoku da ya vana Maku ma ne Yesu u tuwa a zuba. Kashila ka 'yangasa ta Yesu a ukpa, gogo-na kpam Yesu nala vi aya wa wauwa tsu a upana u ikyamba u upan u ne u da wa tuwa.

Manyan ma Bulus a Tasaloniya

2 Ama a va, i reve ta gai utuwa u da tsu tuwai tsu kyawan da u gbani u da wa. ¹² I reve ta an tsari a Filibi kahu tsu tuwa ara de. ¹¹ Nte a zuwa tsu tsu panai ikyamba pini kpam a yanka tsu tsilai. Shegai Kashila ka tsunu ka naka tsu ta ugbami u asuvu u da tsa tonusuko da Kadyanshi ka Shinga ka ne a kateshe, ko an u wokoi ama ushani pini a ka kangusu tsu ta. ³ Akani a da tsu tuko da, a'ari n kaban wa. Tsu tuko da a da tsara tsu yain ugboji wa. Ryafa da tsa ciga tsu ryafa da wa. Nala wari wa, ko kenu! ⁴ Kashila ka wene tsu ta tsari mai da gai i zuwai u naka tsu Kadyanshi ka Shinga ka ne tsara tsu tonusuko aza da a buwai vi. Ili

† 2:1 Ask. 17:1-10. †† 2:2 Ask. 16:19-24.

i'ya tsa ciga i'ya, tsu zuwa Kashilā ka pana kayanyan, kpaci aya uza da u kondoi atakasuvu a tsunu. Tsu tsu zuwuka kadyanshi ka ama atsuwa wa. ⁵ I reve ta mai tsu tsu cikpala da n kaban wa, kpam Kashilā n kaci ka ne wa wenishike ta ili i'ya tsu yain adama a kurura a da wa. ⁶ Tsu tsu yan ili adama a da tsa tsara tsupige ara de, ko ara uza wa.

Kpaci atsu asuki a Kawauwi a da, tsa fuda ta tsa yan-ka ucira u nala manyan tsu zuwa da i naka tsu ili i'ya tsa ciga. ⁷ Shegai tsu yan nala wa, aku tsu vakunki kaci utuwa ara de tyoku da mma u tsu comuko kpam u kirana na mmuku n ne. ⁸ Tsu ciga da ta cika kpam tsu pana ta kayanyan tsu tuko da Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā, kpam dem tsu pana ta kayanyan tsu banga da a ili dem, kpaci i woko de aza da tsa ciga cika.

⁹ Ama a va, i ciba ta tyoku da tsu yain manyan cika an tsari kabolo n ada. Kaara n kayin tsu tsu modono ta tsu tsara ikebe tsara ili i'ya baci dem tsa ciga tsu tsila i woko ili kadambula ara uza wa, a'ayin a da tsari pini n tsu yanyi kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kashilā. ¹⁰ Eda ama a tsunu aza da i wenei ukuna vi n a'eshi a de, nala dem Kashilā, atsu tsu ta sarara n ukuna u mayun, ko uza wa naka tsu unyushi tyoku da tsu yan-ka da wa, eda aza da i wushuki n Asheku. ¹¹ Kpam i reve ta tsu tono ta n ada mai tyoku da tata u tsu tono na mmuku n ne. ¹² Tsu folo da ta, kpam tsu gbamatangu da ta. Tsu zuwa ta ya dem u rongo ure u da wa naka Kashilā tsupige, kpaci u isa da ta i uwa a tsugono tsu ne i tsara kabon a tsupige tsu ne.

¹³ Kain dem tsu tsu cikpa ta Kashilā an i wushuki n akani a da tsu tuko da. I danai idani i tsunu i ama i'ya koshi wa. I wushai akani yi dere tyoku da a'ari mayun: Akani a Kashilā a da. Kpam akani a nala yi a ka rongo ta uyan manyan ara de aza da i wushuki.

¹⁴ Ama a va, an i wushuki n ili i'ya tsu danai, ama a de a foro da ta. Nala i wokoi tyoku u Atoni a Kashilā a da a'ari a Yahuda. Ama a nala yi a wushuku ta n Yesu Kawauwi, aku ama a le aza a Yahuda a foro le dem.

¹⁵ Aza a Yahuda a nala yi a wuna ta nsumate n le, hal aza roku a le gbam a wunai Yesu Asheku. Gogo-na a zuwa tsu ta tsu panai ikyamba kpam a loko tsu. Ama a nala yi a yan ili i'ya Kashilā ka pana kayanyan wa, kpam a bishinkai gba ama uwusha ukuna u shinga, ¹⁶ kpaci a bishinka tsu ta tsu dansa n Awulawa tsara kotsu a tsara iwauwi wa. Nala a rongoi uyansa n a dokusi unyushi u cingi u le. Aku Kashilā ka tuwai ka yain upan, u yan le mavura.

Bulus wa ciga u doku u kyawan le

¹⁷ Ama a va, an a loko tsu ara de, tsu barakpa wa, she na tsu matsai cika tsu gono. Tsu asaka ucibusa n ada wa, ko kenu, kpam tsu ciga ta tsu wene da cika.

¹⁸ Mayun da tsa ciga da uwene. Mpa Bulus, n matsa ta a'ayin ushani tsara n tuwa ara de, shegai Kanangasi † ka kangu mu ta. ¹⁹ Ili i'ya i zuwai ma ciga n wene da i'ya, i tuko tsu ta uzuwa u uma, i naka tsu kpam maza-nga, kpam eda funi u utsara u kaci u tsunu. Ya zuwa

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

tsu ta tsu yain mazanga a kapala ka Yesu Asheku a'ayin a da baci u tuwai. ²⁰ Eda tsupige tsu tsunu, eda kpam mazanga ma tsunu.

3 Adama a nala, an tsu kpa dai akawunki a upana alabari a de, aku tsu wushuki tsu da atsu tsa shamgba ta a Atina, ² aku tsu suki Timoti ubana ara de. U yan ta manyan n atsu tyoku u kagbashi ka Kashilā, kpam u yain kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Kawauwi. Tsu suku yi ta tsara u zuwa da i yain ugbami kpam u gbamatangu upityanangu u de. ³ Tsa ciga i dambula adama a upana u ikyamba u da wa tuwusa da wa. I reve ta gai an upana u ikyamba vi wa tuwa, cinda Kashilā ka ka dangasa tsu.

⁴ A'ayin a da tsari n ada vi, tsu tsu ronuso da ta atsu- vu tsu da upana u ikyamba wa tuwa tsu ta gba tsunu gogo. Kpam i reve ta mai upana u ikyamba u tuwa de. ⁵ N pana ta alabari a upana u ikyamba u de hal n kpa dai ukawunku n alabari a da n panai, da i zuwai n suki Timoti vi. N suku yi ta tsara u wene ko upityanangu u de u buwa pini n ugbami. Mari n pana ta uwonvo ma wundya ko Uza u Ukondo u fuda da de, manyan ma tsunu kpam gba ma woko ma gbani.

Timoti danai ili i'ya u wenei

⁶ Gogo-na da Timoti gonoi a asu u nwalu n ne utuwa ara tsunu an u wutai ara de. U tuko tsu ta alabari a shinga a ukuna u upityanangu u de n ukuna u uciga u de. U tonuko tsu ta kpam an i'ari tsu a ucibusa n mazanga kpam ya ciga tsu uwene, tyoku da atsu dem tsa ciga da uwene.

⁷ Ama a va, atsu n kaci ka tsunu dem tsu ta n upana u ikyamba kpam a ka yan tsu mavura cika, shegai tsu ta na nvain n katakasuvu an i shamgbai n ucira a upityanangu u de. ⁸ Gogo-na tsu reve ta an i'ari kushani n ucira n Asheku, nala vi u doku ta u gbamatangu tsu.

⁹ Tsu cikpa ta Kashilā adama a de cika! Adama a de tsu ta n mazanga ma pige a kapala ka Kashilā. ¹⁰ Kaara n kayin tsu tsu yan ta kvasu cika adama a de. Kpam tsu folo ta Kashilā ka asaka tsu tsu doku tsu wene da, tsara tsu shadangusu ili i'ya i gusai a asuvu a upityanangu u de.

¹¹ Kvasu ka tsunu ka Kashilā Tata u tsunu n Yesu Asheku a asaka tsu tsu kondo da. ¹² Tsa ciga ta Asheku a zuwa uciga u de u gbonguro cika hal n i cigamgbani kpam i cigi gba ama, tyoku da dem atsu tsa ciga da cika. ¹³ A'ayin a da baci Asheku a tsunu a ka gono n aza a uwulukpi a ne. Tsu yan ta kvasu u zuwa atakasuvu a de a rongo n ucira cika, tsara kain ka ugono ka ne i woko uwulukpi a kapala ka Kashilā Tata u tsunu kpam ko uza wa takpa da n ukuna u roku wa.

Rongoi mai a kapala ka Kashilā

4 A makorishi ama a va, tsa folo da ta adama a kala ka Yesu Asheku i rongo a ure u da Kashilā ka pana kayanyan. Tsu wenishike da de nala vi kpam hal n gogo-na nala i'ari uyansa. Tsu gbamatangu da ta i lyai

kapala n uyansa nala ²kpaci i ciba tã ili i'ya tsu wenishike dã a asuvu a kala ka Yesu Asheku.

³Tsa ciga dã tã i rongo uwulukpi, kotsu i suma unyushi u cingi u tsishankala. ⁴Ya dem u fuda u gubi ikyamba i ne i rongo ure u da wari uwulukpi n u da kpmam ama a ka nakã karingã. ⁵Kotsu i woko agbashi a uciga u atakasuvu a de tyoku da Awulawa a tsu yan wa, kpaci a reve Kashilã n ire i ne wa.

⁶Kotsu vu ryafa utoku u vunu Katoni vu bidya uka u ne wa, kpaci Asheku a ka foro tã gbã aza a icun i unyushi i cingi i nala yi. Tsu rono dã tã atsuvu caupa. ⁷Kashilã ka isã tsu tã tsu woko uwulukpi, u isã tsu tsarã tsu rongo uma u da wari n ashinda wa. ⁸Gbã uza da baci u kpãdãi utono ukuna u na vi, ukuna u vuma da u kpãdãi unãkã karingã wa, shegai Kashilã ka wari u'yuwan, uza da u nakã dã Kulu Keri ku ne.

⁹Kashilã n kaci ka ne u wenishike dã tã i cigi atoku a de, adama a nala ili i'ã la ya zuwa mu n koronku dã ukuna u uciga u Atoni u da ya wenike asu u ama a Kashilã wa. ¹⁰Mayun da, ko gogo-na i'ã tã n uciga ushani ubana a asu u Atoni a da a'ari a uyamba u Masidaniya. Ama a va, ko an u wokoi nala, tsu folo dã tã i doku i cigi le cika.

¹¹Ili i'ya ya ciga cika i'ya: i rongo n uma u de shiriri, yawunsai a ukuna u manyan ma de koshi, kpmam i yain manyan n akere a de, tyoku da tsu tonuko dã caupa. ¹²Adama a nala, ama da bawu a'ari Atoni a ka nakã dã tã karingã adama a uma u da ya rongo, kpmam ya zuwa ucira u de a asu u ama a nakã dã ikebe wa.

Tyoku da Asheku a ka gono

¹³Ama a va, ma ciga tã i reve ili i'ya ya gitã n Atoni a da a kuwai. Kotsu i shadangu n unamgbukatsumã adama a le tyoku u ama da bawu a'ari n uzuwa u uma wa. ¹⁴Tsu wushuku tã Yesu kuwã tã kpmam u 'yangã n uma. Kpmam dem tsu wushuku tã Kashilã ka gonuko baci Yesu, wa gonuko yi tã kabolo n ama da a pityanangi n eyi kahu a kuwã.

¹⁵Yesu Asheku u tonuko tsu tã u gono baci, atsu aza da tsari n uma a'ayin a da Asheku a ka gono vi, tsa uwa a kapala ka aza da a lasa tsu wa. ¹⁶Asheku n kaci ka ne wa cipã tã a zuba. A'ayin a nala yi ama a ka pana tã kalãgãtsu ka Asheku, kpmam a ka pana tã isali i pige a asu u uzapige u atsumate a zuba, a ka panãka le tã a fulã kavana ka Kashilã. Nala gitã baci, aku aza da a kuwai a asuvu a Kawauwi a gitã a 'yangã. ¹⁷Atsu aza da tsari n uma a likimba, a ka canga tsu tã a asuvu a alishi tsu gawunsa n Asheku a zuba, kpmam tsu rongo n eyi de maco. ¹⁸Nala ya gbamatangu atoku n kadyanshi ka nala ki.

5 Ama a va, ili i'ã la ya zuwa mu n koronku dã ko nida ko nwere da ikuna i na yi ya gitã wa, ²kpaci i reve tã mai kain ka Asheku a ka tuwã wa woko tã tyoku da kaboki ka tsu tuwã n kayin. ³A'ayin yi, ama a ka dana tã, "Tsa tã nã ndishi n shinga kpmam tsã n ukuna wa," kute-kute aku upana u ikyamba u rukpã le, tyoku da uka u katsumã u tsu pana mbãlã ilimaci ya

rawa yi baci. Asu wã la u da ama a ka la a upana u ikyamba u nala vi wa.

⁴Ama a va, i'ari a asuvu a karimbi a ikuna i na yi wa, kpmam kotsu i yain majiyan ma kain ka baci kain ka Asheku ka tuwã dã tyoku u kaboki wa. ⁵Kpaci edã mmuku n katyashi n da kpmam aza kaara. Atsu aza a karimbi n kayin a da wa. ⁶Adama a nala she i wundi mai, kotsu i lavuta tyoku u aza da a buwai wa. Shegai i rongo n uma kpmam n ukãnã u kaci. ⁷N kayin ka a tsu lavuta, aza da kpmam a tsu so n kayin ka a tsu so hal a tamgbalãka. ⁸Shegai atsu aza da tsari a asuvu a katyashi u gan tã tsu kãnã kaci ka tsunu. A'ayin a da baci Kalãpãnsi ka shilãkãnã n atsu, tsu lyai kapala n upityanangu n Yesu n uciga u ama, tyoku da kasoje ka tsu uka marãgã a makamba. Tsu zuwa uma u da Yesu wa wauwa tsu, tyoku da kasoje ka tsu uka makun ma kuvon. ⁹Tsu yain ili i nala yi kpaci Kashilã ka bidya tã ka wauwa tsu a akere a Yesu Kawauwi Asheku. U bidiga kaci ka ne u tsungu upan u ne ara tsunu wa. ¹⁰Ko atsu n uma ko a asuvu a ukpã a'ayin a da baci u gono i tsa rongo tã n eyi bawu utyoku, kpaci Yesu Asheku u kuwã tã adama a tsunu. ¹¹Adama a nala, kotsu i gbamatangu atakasuvu a atoku a de, i rongo a unãkãsa atoku a de adooki, dere tyoku da i'ari uyansa.

Uwenishike u makorishi

¹²Ama a va, nakãi azapige a de tsupige aza da a'ari a asuvu a manyan ma Asheku. A yan tã manyan cika a asuvu a de, kpmam a tonuko dã tã ili i'ya bawu i gain i yain. ¹³Nakãi ama a na yi karingã cika kpmam i cigi le cika adama a manyan ma le. I rongo kpmam nã ndishi mai n atoku.

¹⁴Ama a va, u kãnã tã i roni atsuvu a awonvoli. Gbamatangã aza a uwonvo. I bãngã aza da bawu a'ari n ucira, ya dem yanyi ahankuri n eyi.

¹⁵I kirana kotsu a tsupa ukuna u cingi n ukuna u cingi wa, shegai a'ayin dem i mãtsã i yain ili i shinga a asu u atoku a de n ama gbã.

¹⁶Kain dem i yain mazãngã. ¹⁷Rongoi uyan kavasã bawu ubulã. ¹⁸Ko ndya baci i gitã i cikpa Kashilã, kpaci tyoku da Kashilã ka ciga u da la vi, kpmam edã ama a Yesu Kawauwi a da.

¹⁹Kotsu i kãngu Kulu Keri wa. ²⁰Kotsu i goro kadyanshi ka Kashilã ka ka wutusã a unã u Atoni wa, ²¹shegai i kondo ili i'ya a danai gbã. Shamkpai ili i'ya i'ari i shinga. ²²Sumai gbã ili i'ya i'ari i cingi.

²³Tsu reve tã Kashilã aya uza da u tsu nakã ndishi n shinga. Kavasã ka va ka u wulukpe dã a ili dem. Asãkã u bishinka kulu ku de, n uma u de, n ikyamba i de uyan u unyushi u cingi ko a ure u eni u da baci, hal Yesu Kawauwi Asheku u gono. ²⁴Uza da u dangãsa dã u rawa tã i wushuku n eyi, kpmam wa yan tã nala.

²⁵Ama a va, yanka tsu kavasã.

²⁶Danãsai Atoni n uwambatsa u uwulukpi.

²⁷N tonuko dã tã a asuvu a ucira u Asheku i yanka gbã Atoni kãneshi u ukanikorongi u na vi.

²⁸Ma ciga tã Asheku a wenike ukuna u shinga u ne a asu u de gbã.

2 Tasaloniya

Ukupka u kadyanshi

Atoni a da a'ari a Tasaloniya a da Bulus wa koronku ukanikorongi u na vi. Ukanikorongi u ire u da yi la vi ubana a asu u Atoni a da a'ari a kuden ku pige ka kari a ikengi i kushiva. U korongu ta u da kpaci aza roku pini de a ka wenishike ta uwenishike u kaban a kaci ka ugono u Yesu. Aza roku a le a da a'a ta n ukanikorongi u da u wuta'i ara Bulus, shegai kaban ka.

A ukanikorongi u na vi, Bulus wenishike ta ukuna u mayun a kaci ka kain ka Yesu wa gono. I doku ta a ili i'ya wari u korongi a ukuna u na vi. Ili i tatsu i'ya pini i'ya i'ari n kalen i'ya Bulus korongi pini a ukanikorongi u na vi. U tonuko le ta ukuna u ugono u Yesu. U tonuko le an upana u ikyamba u da a ka so vi mavura ma a asu u Kashila wa. Upana u ikyamba u na vi wa kotso ta, kpam kain ka uwunvuga ka pini. A makorishi, u da a matsa manyan hal n a vani ugono u Yesu.

Gba ili i na yi gogo-na i woko tsu ta i mayun, tyoku da i'ari i mayun a asu u aza a Tasaloniya a a'ayin a da Bulus korongi ukanikorongi u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1:1-2)

Ugono u Asheku wa tuko ta ukuna u mayun (1:3-12)

Kotsu Asheku a gono wa (2:1-12)

Rongoi n upityanangu (2:13-17)

Yanyi kvasu n i yani manyan (3:1-15)

Kvasu ka makorishi (3:16-18)

1 Atsu an Bulus n Sila n Timoti atsa tsa korongu ukanikorongi u na vi ubana a asu u Atoni a Tasaloniya aza da a'ari ama a Kashila Tata u tsunu, kpam a'ari a asuvu a Asheku Yesu Kirisiti Kawauwi.

² Kvasu ka va ka Kashila Tata n Asheku Yesu Kawauwi a naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga!

Kvasu ka ucikpa

³ Ama a va, u gan ta an kain dem tsu tsu cikpa Kashila adama a de. Tsu tsu cikpa ta an upityanangu u de wari a ugbonguro maco kpam ya dem a asuvu a de wa ta a udoku uciga utoku. ⁴ Da i zuwai tsa yan baci kadyanshi ka de a asu u Atoni a roku, tsu tsu yan ta mazanga an i'ari n akawunki kpam i shamgbai pini n upityanangu ko an ya pana ikyamba n mavura cika.

⁵ Upana u ikyamba u nala vi, u wenike ta an Kashila ka yanka ya dem afada dere. Adama a nala Kashila ka kece da ta a asuvu a ama a shinga a da a ka uwa a tsugono tsu Kashila, kpam eda na a ka yan mavura adama a tsugono tsu nala tsi. ⁶ Kashila ka tsu yan ta ili dere. Wa yan ta aza da a ka tukuso da upana u ikyamba vi mavura. ⁷ Wa tuko da ta kpam uwunvuga a asuvu a upana u ikyamba vi hal n atsu dem. Ukuna u na wa gitā ta a'ayin a da Yesu Asheku u wuta'i a zuba u tuwai n atsumate a zuba a ucira a ne, kpam n aletsu a akina.

⁸ Asheku a tsunu Yesu wa yan ta aza da bawu a revei Kashila kpam a 'yuwain upanaka Kadyanshi ka Shinga

ka Yesu Asheku mavura. ⁹ A ka zuwa le ta a upana u ikyamba; wata, ukpa u da bawu wari n utyoku. A ka pece le ta n Asheku kpam a asuvu a tsupige tsu ucira tsu ne bawu utyoku. ¹⁰ Ukuna u na wa gitā ta a'ayin a da Asheku a ka gono u wushi icikpali n tsupige a asu u aza da a'ari n upityanangu ara ne kpam a'ari ama a ne. Eda i'a ta pini a asuvu a le, kpaci i wushuku ta n i'ya tsu danai.

¹¹ Ukuna u na u da u zuwa tsu tsa lya kelime n uyan kvasu, tsara u zuwa da i woko ama a da a'ari dere tyoku da wa ciga. Tsa yan ta kpam kvasu, ucira u Kashila u banga da i yain gba ikuna i shinga i'ya ya ciga i yain. Upityanangu u de u da u zuwa da uciga u uyan ukuna u nala vi. ¹² Nala wa zuwa ya dem u naka kala ka Asheku a tsunu Yesu tsupige adama a de. Kpam a ka naka da ta tsupige tsi hal n eyi dem. Kashila ka tsunu ka ka yan ukuna u nala vi a asu u Asheku Yesu Kawauwi, adama a ukuna u shinga u le.

Magono ma U'yangasaka

2 Ama a va, tsa tonuko da ta tyoku da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi wa tuwa n tyoku da a ka bolomgbono tsu a asu u te tsara tsu gawunsa n eyi. ² Kotsu vu laza kute vu dambula a kaci ka aza da a tsu ciga a dana kain ka Asheku ka rawa de wa. Gaawan a ka ciga ta a dana a panaka tsu ta an tsa dansa akani a Kashila, ko a kadyanshi ka uza roku u danai ko kpam

ka a korongi. ³ Kotsu i ʼasakā le a yanka dā ugboji n udani u le wa.

Ukuna u maci vi u dā, kain ki ka tuwā wa, she a 'yan-gasakā Kashilā cika kpm Magono ma U'yangasakā ma nala mi ma wenike kaci ka ne, aku a wacinsa yi. ⁴ Wa gonuko t̄a kaci ka ne uzapige, aku u bidya kaci ka ne u la t̄a kameli, ko kpm ili i'ya a ka lyaka kayala. Hal gbām u tsu uwa t̄a a Kuwa ku Kashilā, n u dansi karara aya Kashilā.

⁵ Cibai a'ayin a dā m̄ari kabolo n ʼadā n tsu yanka dā t̄a alabari a ili i na yi. ⁶ Gogo-na i reve la vi de ili i'ya ya shamkpa yi, kpaci a asuvu a a'ayin a ne a dā koshi a ka wenike yi. ⁷ Ucira u cingi u dā wa yan tsilala n Kashilā u dā pini wa yan manyan usokongi, shegai uza dā wa k̄angu u dā vi wa lya t̄a kelime n uk̄angu u dā hal she kain ka a ka takpa yi. ⁸ Pini nala, dā Magono ma U'yan-gasakā mi ma wenike kaci ka ne, aya uza dā Yesu Asheku wa wuna n uwule u unā u ne. Wa wacinsa yi t̄a kpm n tsupige tsu utuwā u ne.

⁹ Magono ma U'yangasakā mi ma tuwā t̄a ma yain manyan ma Kanangasi † a asu u ucira u kaban n iryoci i kaban, n ikunesavu i'ya i'ari i kaban. ¹⁰ Kpm wa yanka t̄a gbā ili i cingi kau-kau manyan tsarā u yinsā ama dā a ka wacinsa. Wacinsa dā a ka wacinsa le kpaci a 'yuwan t̄a uciga ili i'ya i'ari i maci, a 'yuwan la vi de iwauwi i'ya i wut̄ai a asu u Kashilā. ¹¹ Adama a nala, Kashilā ka sukunku le t̄a ili i ucira i'ya ya yinsā le i zuwa le a wushuku n kaban ki. ¹² Nala a ka kidāga le ugana kpaci a ka pana t̄a kayanyan ka ili i cingi i'ya a ka yansa, a unā u dā a ka wushuku n ukuna u mayun.

Shamgbai n ucira

¹³ Ama a vā, u gan t̄a an kain dem tsu tsu cikpa Kashilā adama a dē. Asheku a ka ciga dā t̄a, kpm u dangasa dā t̄a tun caupa a kagitā wa wauwa dā t̄a. Iwauwi i tuwā t̄a an Kulu Keri ku zuwa dā i wokoi sarara, i tuwā t̄a kpm an i wushuki n kadyanshi ka ukuna u mayun. ¹⁴ U isā dā t̄a utuwā a iwauwi an tsu tonuko dā ukuna u Kadyanshi ka Shinga, tsarā i tsarā agadu a asuvu a tsupige tsu Asheku a tsunu Yesu Kawauwi.

¹⁵ Ama a vā, adama a ukuna u na vi, u k̄anā t̄a i shamgba n ucira, i k̄anā uwenishike u dā tsu wenishike dā a asu u kadyanshi n ikorongi.

¹⁶ Kashilā Tata u tsunu wa ciga tsu t̄a. Adama a iyali i na yi dā u gbamatangu tsu asuvu kpm u dā bawu wari n utyoku n uzuwuka u uma u pige. ¹⁷ Tsu yanka dā t̄a kvasu tsarā Yesu Kawauwi Asheku n Kashilā Tata u tsunu u zuwa atakasuvu a dē a rongo n ucira, tsu yan t̄a kpm kvasu tsarā a nākā dā ucira u uyan u ili i shinga n kadyanshi ka shinga.

Yanka tsu kvasu

3 A makorishi, ama a vā, n folo dā t̄a i yanka tsu kvasu, i gitā i yain kvasu tsarā akani a Asheku a

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

tambura gogo kpm a nākā a dā tsupige a asu u dā baci dem a rawai, tyoku dā i yain a'ayin a dā akani yi a rawai ara dē. ² I yain kpm kvasu a wauwa tsu a akere a aza a cingi, kpaci ya dem dā u wushuki n Asheku wa. ³ Shegai Asheku a'ā t̄a n ushamkpa u kazuwamgbani, wa zuwa dā t̄a i gbama kpm u kirana n ʼadā a asu u uza u cingi. ⁴ Tsā t̄a n uzuwa u uma a asu u Asheku ya yansa t̄a i'ya tsu tonuko dā i yansa, tsā t̄a kpm n u uzuwa u uma ya lya t̄a kapala n uyan i'ya. ⁵ Asakā Yesu Kawauwi Asheku u wenike dā tyoku dā Kashilā ka ciga dā. U wenike dā kpm akawunki a upana u ikyamba tyoku dā eyi u kawunki.

Kotsu i woko awonvoli wa

⁶ Gogo-na ama a vā, nākā dā tsu nākā dā udani u na a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. Banai dan n uza dā wari kawonvoli a asuvu a dē uza dā bawu wa rongo tyoku u uwenishike u dā i wushai ara tsunu. ⁷ Edā n kaci ka dē i reve t̄a u k̄anā i toni tyoku dā ʼtsu tsari. A'ayin a dā tsari kabolo n ʼadā, tsu yan uwonvoli wa. ⁸ Tsu tsu lya ilikulya i uza bawu tsu tsupai i'ya wa. Tsu tsu matsā t̄a tsu yain manyan kaara n kayin adama a dā kotsu tsu woko kalandam a asu u uza wa. ⁹ Yan dā tsu yain nala ko an u wokoi tsari n ucira u dā tsa fuda tsu dana i lyatangu tsu. Shegai tsu yan nala wa kpaci tsa ciga t̄a tsu woko dā iryoci i'ya ya tono. ¹⁰ A'ayin a dā tsari n ʼadā, tsu nākā dā t̄a ili i'ya ya tono: "Uza dā baci gai u 'yuwain uyan manyan, kotsu a nākā yi ilikulya wa."

¹¹ Tsu reve t̄a aza roku a dē dusuku dā a dusuki ndishi n gbani bawu a ka yan ili la, hal a k̄angi manyan ma aza roku. ¹² Adama a nala a asuvu a kala ka Asheku a tsunu Yesu Kawauwi, tsa folo t̄a ama a na yi, tsa barana le t̄a gbām a ʼasakā kugengu a 'yangā a gitā manyan a boluko kaci ka le ilikulya.

¹³ Ama a vā, kotsu i wowo n uyan ili i'ya i'ari mai wa.

¹⁴ Aza dā a 'yuwain upana ili i'ya tsu danai a ukanikorongi u na vi, i tonuko ama a kirana n ele. Banai dan i ʼasakā le tsarā a woko n uwono. ¹⁵ Kotsu i bidya ama a na yi tyoku u atokulalu a dē wa, shegai i dansa n ele tyoku u utoku u dē u dā wari a kuwa ku dē, uza dā ya barana u yan baci ukuna u cingi.

Idyani i makorishi

¹⁶ Asakā Asheku a ndishi n shinga a nākā dā ndishi n shinga kain dem ko nida baci ukuna wa woko. Asheku a rongo n ʼadā gbā.

¹⁷ Gogo-na idyani i vā i'ya na, n kukere ku vā ka ma korongu i'ya. Mpa Bulus, n tsu yan t̄a ili i na a makorishi ma ukanikorongi u dā baci dem n korongi, kpm i tsu wenike t̄a an ara vā dā u wut̄ai mayun.

¹⁸ Asakā ukuna u shinga u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u rongo n ʼadā gbā dē.

1 Timoti

Ukukpā u kadyanshi

Bulus korongu t̄a ukanikorongi u na vi ubana ara Timoti. Timoti tsu wal̄asa t̄a n Bulus maco n a yanyi manyan ma utonusuko ama ukuna u Yesu. A'ayin a ukorongu ukanikorongi u na vi, cina Timoti n u yanyi manyan a ubongu u ilyuci i pige i Afisu.

Bulus koronku t̄a Timoti u b̄angā yi n manyan ma utono n kuwa ku Atoni ka k̄ari a asu u nala vi. Adama a nala, ukanikorongi vi w̄a t̄a ushadangi n udyanshi a kaci ka tyoku d̄a a ka d̄angāsa nkoshi, n tyoku d̄a Atoni a ka yan a a'ayin a d̄a baci dem a bolomgbonoi ts̄arā a yain manyan ma Yesu.

A'uwa a Atoni a tsunu gogo-na a woko t̄a asu u d̄a Atoni a ka rotsongusu ukuna u mayun a kaci ka Kashilā n tyoku d̄a a ka yan manyan kabolo a b̄angāmgb̄anā, kpam n tyoku d̄a a ka b̄angā aza d̄a a ka ciga ub̄angā. Ukanikorongi u na u wenishike t̄a nkoshi kpam u wokoi iryoci ubana a asu u Atoni.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani (1:1,2)

Idani a kaci ka uma u kuwa ku Atoni (1:3–3:13)

Ukunosavu a kaci ka ure u utono u Kashilā u tsunu (3:14–4:5)

Adooki a Bulus ubana ara Timoti (4:6–6:21)

Ukukpā u kadyanshi

1 Mpa Bulus uza d̄a koronku d̄a, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kpaci Kashilā ka n Yesu a zuwai u woko nala. Kashilā aya uza d̄a wauwa tsu, Kawauwi kpam aya uza d̄a tsu zuwai uma ara ne.

² A d̄a ma koronku ukuna u na vi Timoti, avu uza d̄a v̄ari maku ma maci ma v̄a adama a upityanangu. Kashilā ka Tata u tsunu, Yesu Kawauwi kpam aya Asheku a tsunu. Uciga u v̄a u d̄a, a n̄akā vu ukuna u shinga n asuvayali, kpam n uma u ndishi n shinga.

Kiranai n awenishiki a kaban

³ An n banai a asuvu a uyamba u Masidaniya n tonuko vu t̄a vu shamgba a Afisu, ts̄arā vu tonuko ama roku a d̄a a ka wenishike uwenishike u kaban a ās̄akā.

⁴ Kotsu a rongo utono alabari a itete wa, kpam a nangasa a'ayin a le a un̄akā alabari a akaya wa. Uyansa nala wa zuwa t̄a kananamgbani ka gbani, kpam wa b̄angā ama a yain ukuna u Kashilā wa. ⁵ Ili i'ya i zuwai va tonuko le nala i'ya, ts̄arā ko ya baci w̄ari pini a asu-vu vi u yain n uciga u d̄a u tsu wutā a katakasuvu ka shinga n uyawunsa u ndishi n shinga kpam n upityanangu u d̄a w̄ari u mayun. ⁶ Shegai aza roku a shamgba pini nala, vi wa, a'ayin a d̄a a tsu nangasa koshi a asu u ukuna u gbani. ⁷ A ka ciga t̄a a woko awenishiki a Mele ma Kashilā, shegai a reve kalen ka kadyanshi ka le wa, gb̄a n udani u d̄a a danai a reve t̄a.

⁸ Tsu reve t̄a an Mele ma Musa ma lobonoi, uza u tonu baci ma tyoku d̄a Kashilā ka danai. ⁹ Tsu reve t̄a kpam an bawu Kashilā ka yain Mele adama a aza d̄a a

ka wala dere, shegai a adama a aza d̄a bawu a ka pana ukuna, n aryagbaji. U yan t̄a Mele adama a aza d̄a a 'yuwain Kashilā n aza d̄a a ka nususa. U yan t̄a dem ma adama a aza d̄a bawu a'ari mai n aza d̄a bawu a ka n̄akā yi karingā. Kashilā ka yan t̄a Mele adama a aza d̄a a wunai isheku i le ko anuku a le n aza d̄a a tsu wuna uma u vuma gbani. ¹⁰ U yain ma kpam adama a aza d̄a a ka vakusu n aka ko a'ali a d̄a bawu a'ari a le, n a'ali a d̄a a ka vakusu n atoku a le a'ali ko aka a d̄a a ka vakusu n atoku a le aka. Kashilā ka yan t̄a Mele adama a aza d̄a a tsu bokuso ama ubana a tsugbashi. Kashilā ka yan t̄a kpam ma adama a aza a kaban n aza d̄a a ka yansa kaban a asu u afada. U yan t̄a Mele adama a ili i'ya ama a ka yansa i'ya bawu i'ari dere n uwenishike u mayun. ¹¹ Uwenishike u na w̄a t̄a dere n uwenishike u Kashilā u mayun u d̄a u n̄akā mu ts̄arā n tonuko ama.

Ucikpa u Bulus adama a ili i shinga

¹² N cikpa t̄a Kirisiti Kawauwi, Asheku a tsunu, uza d̄a u n̄akā mu ucira. U yawunsa t̄a u wushuku n̄a mpa kpam u n̄akā mu manyan ma ma yanka yi. ¹³ Ko an u wokoi m̄ari n tsu tonusuko t̄a Kashilā ukuna u cingi kpam ma yansa ama a ne mavura icun kau-kau. Shegai gb̄a n nala Kashilā ka yanka mu ukuna u shinga, kpaci a'ayin a d̄a n yain ukuna u nala vi, n reve ili i mayun wa, kpam n pityanangu n eyi wa. ¹⁴ Asheku a tsunu a yanka mu t̄a ili i shinga ushani. Adama a ukuna u shinga u ne ara v̄a u zuwa mu n pityanangi, u n̄akā mu kpam uciga u d̄a Kawauwi ka wenikei ama.

¹⁵ Yesu Kawauwi u tuwā t̄a a likimba ts̄arā u wauwa aza a unyushi u cingi, kpam kadyanshi ka na ki mayun

da, u gan t̄a ya dem u wushuku n ka. Mpa m̄ari n lai ya dem unyushi gb̄a a asuvu a ama. ¹⁶ Adama a nala, Kashil̄a ka pana mu asuvayali u zuwa mu n woko iryoci i ahankuri a Yesu Kawauwi a da bawu a'ari n utyoku. Yan da u yain nala ts̄ar̄a ama a pityanangu n Kawauwi a ts̄ar̄a uma u da bawu w̄ari n utyoku. ¹⁷ Tsu cikpalai Kashil̄a tsu n̄ak̄a yi kpam tsupige, tsu yain nala hal ubana bawu utyoku. Aya Magono ma bawu m̄ari n utyoku, uza da bawu a ka wene, kpam bawu wa kuw̄a. Aya koshi Kashil̄a. Ami.

¹⁸ Kahu a'ayin a na yi, ama roku a dana t̄a kadyanshi ka ili i'ya va tuw̄a va yan. Maku ma v̄a Timoti, kadyanshi ka v̄a ka na kpam ka ka te n kadyanshi ka ama a yain a kaci ka vunu nala vi. Ma ciga t̄a vu shamgba n ucira, vu shil̄ak̄an̄a ibili i shinga a umodono u uyan ili i shinga. ¹⁹ A'ayin a da baci va yan nala vi, ma ciga t̄a vu shamkpa upityanangu u vunu vu zuwa katakasuvu ka vunu a asu u ndishi n shinga. Aza roku a wuna t̄a upityanangu u le a asu u da a 'yuwain utono ili i'ya uyawunsa u le wa tonusuko le. Adama a nala, upityanangu u le u namgba de tyoku da uwule u pige u tsu gbasha kpatso ku mini ku t̄as̄a. ²⁰ Aza roku a da a yain nala vi alya Hamanaya n Alizanda aza da n nekei a asu u Kanangasi, † ts̄ar̄a a reve u gan a tonusuko Kashil̄a ukuna u gbani wa.

Uwenishike a kaci ka ulya kayala

2 Ili i'ya ma ciga n git̄a vu utonuko i'ya va yan, vu yanka ya dem kvasu. A'ayin a da baci va folo Kashil̄a, vu foli Kashil̄a ka pana le asuvayali, kpam vu cikpa Kashil̄a. ² Tyoku da va yanka ngono kvasu n aza da a'ari n tsugono u da na. Yan nala ts̄ar̄a tsu ts̄ar̄a ndishi n shinga n ukp̄ad̄a u u'yanḡas̄ak̄a. Yanyi nala ts̄ar̄a tsu rongo tyoku da Kashil̄a ka ciga, kpam tsu rongo ugorimuko atoku a tsunu. ³ Uyansa nala u gan t̄a, kpam wa zuwa t̄a Kashil̄a ka pana kayanyan. ⁴ Kashil̄a aya uza da u wauwa tsu, kpam wa ciga t̄a u wauwa ya dem. Wa ciga t̄a ya dem u reve ili i'ya i'ari i mayun. ⁵ Kashil̄a ka te ka, kpam uza roku da pini uza da u tsu uwa a mere ma Kashil̄a n ama. Aya Yesu Kawauwi. ⁶ Aya u nekei kaci ka ne katsupi hal a wuna yi ts̄ar̄a u wushi ya dem. A'ayin a da u gain a n̄ak̄a alabari yi a da a n̄ak̄a i a da. ^{††7} Kadyanshi ka mayun ka gai la n danai vi gb̄a, an n danai Kashil̄a ka dangasa mu t̄a n woko kasuki n uza u kubari. Kadyanshi ka upityanangu u mayun ka u gain n wenishike Awulawa.

⁸ Adama a nala, a'ayin a da baci dem i bolomgbonoi ts̄ar̄a i lyaka Kashil̄a kayala, ma ciga t̄a a'ali a saku akere a le a ka yan baci kvasu, kpam ma ciga t̄a akere yi a yain uwulukpi. Ama a da a ka yan kvasu ki ma ciga a yain n kanamgbani ko kpam asuvu a upan wa.

⁹ U gan t̄a aka a uka aminya dere a pala ikyamba i le adama a uvakunku u kaci. Tsulobo tsu le ts̄a t̄a a asu u

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. †† Ure u roku u da a ka fuda a dana kalen ka roku kau pini na u da: Ukpa u Yesu a un̄a u udar̄akpa iryoci i'ya i wenikei an Kashil̄a ka wauwai ama gb̄a i'ya. Iryoci i nala i tuw̄a t̄a a'ayin a da i gain i tuw̄a.

ili i'ya a ka yansa, ts̄a a kuca ku kenji ko u'ukusa u ucanga u zinariya wa. Tsa wenike a asu u ityali† ko aminya a ikebe wa. U gan t̄a a kan̄a kaci ka le a ili i nala yi. ‡

¹¹ Aka a gan t̄a a pana mai kpam a dusuku bini, kpam a gorimuko. ¹² N n̄ak̄a aka ucira a wenishike a'ali ko a lyai tsugono tsu a'ali wa. Aka a gan t̄a a dusuku bini. ¹³ Ili i'ya i zuwai nala i'ya, Adamu da Kashil̄a ka git̄a uyan, aku Hawa tonoi a kucina. ¹⁴ Kalapansi kpam uka da u lap̄an̄as̄ai, aku unyushi u cingi u git̄a. Kalapansi ka lap̄an̄as̄a Adamu wa. ¹⁵ Gb̄a n nala, Kashil̄a ka wauwa t̄a aka a asu u ilimaci, kpam u gan t̄a a pityanangu dem n Kashil̄a, a wenike uciga a rongo kpam tyoku da Kashil̄a ka ciga. U gan t̄a a rongo mai.

Tsupige a kuwa ku atoni

3 Kadyanshi ka na ki mayun da, uza u yawunsa baci u woko makoshi† ma Atoni, ukuna u shinga u da wa ciga u yain. ² Makoshi ma kan̄a t̄a ma rongo ndishi n da bawu uza roku wa dans̄aka yi n ukuna u gbani. U kan̄a t̄a u yain uza u uka u te, kpam u shamgba ara ne koshi. U kan̄a t̄a u kan̄a kaci ka ne, uza da wa tono n kaci ka ne mai. U kan̄a t̄a u yain n kala ka shinga. Uza da u tsu kirana n amoci a kuwa ku ne mai. Uza da kpam wa fuda wa wenishike. ³ U gan u woko kasoi she ma maka yi wa ko kashil̄ak̄ani wa. U gan t̄a u woko uza da kabirika yi n ukuna wa, u kan̄a t̄a kpam u cigi ndishi n shinga. U gan u woko kacigi ka ikebe kabirikete wa. ⁴ U gan t̄a u woko uza da wa fuda wa tono n kuwa ku ne mai, mmuku n ne kpam n n̄ak̄a yi karinga a pan̄aka yi. ⁵ Vuma fuda baci u tonoi n kuwa ku ne mai wa, nida wa fuda u toni n Atoni a Kashil̄a? ⁶ U gan makoshi ma woko Katoni ka savu wa, kpaci wa yan t̄a ar̄adi an u lazai u ts̄ar̄ai tsupige, pini nala, Kashil̄a ka kid̄aga yi ugana tyoku da u kid̄agai Kalapansi. ⁷ Hal n ama a da a'ari a kateshe dem u gan t̄a a dans̄aka makoshi n kadyanshi ka maci, nala baci w̄ari, ama a ka fuda a ka dana kagbani a kaci ka ne wa kpam Kalapansi ka fuda ka wanda yi wa.

⁸ Nala dem ab̄angi a nkoshi, u gan t̄a a woko aza da ama a ka pan̄aka, kpam aza da bawu a'ari n un̄a u re u re. U gan a woko asoi she ma maka le wa, u gan a woko a cigi a ikebe kabirikete wa. ^{††9} U kan̄a t̄a a woko aza da a n̄ak̄a i kaci ka le a ukuna u mayun u da Kashil̄a ka wenike tsu a upityanangu u maci. U kan̄a t̄a a rongo uyansa nala n uyawunsa u ndishi n shinga. ¹⁰ Kahu ama a dangasa ab̄angi a nkoshi, u kan̄a t̄a a kondo le n manyan ma roku a kagata ka Atoni, a fuda baci a yain mai, aku a dangasa le.

¹¹ Nala dem uka u kab̄angi ka nkoshi,† u kan̄a t̄a u woko uza da ama a ka pan̄aka, kpam kotsu u woko uza da u tsu dans̄aka ama n ukuna u cingi wa. U gan t̄a u woko uza da u kan̄a i kaci ka ne kpam ko ndya baci wa yan u yain i'ya n katakasuvu ka te.

¹² Kab̄angi ka nkoshi† ka gan t̄a ka yain n uka te, kpam u shamgba ara ne koshi. U kan̄a t̄a u toni n̄a

‡ Udani u Tsiheline "ityali i ikebe cika" icun i ityali i'ya a tsu ts̄ar̄a a nnama n mini i'ya a ka dans̄aka. Matiyu 7:1. †† 3:8 Ask. 6:1-7.

mmuku n ne mai, kuwa ku ne kpam u fuda u kirana n ka. ¹³ Abangi a nkoshi a da a'ari mai, ama a ka naka le ta karinga, katsupi ka malen ma manyan ma le ka la vi, kpam ucira u upityanangu u le a asu u Yesu Kawauwi, wa doku ta.

¹⁴ Ma ciga ta n tuwa ara vununa n a'ayin kenu, shegai n da asaka ve n koronku vu, tsara n tsara baci utuwa kaku wa, vu reve tyoku da ama a Kashila a gain a rongo. Kpam ama a na yi alya aza da a wushuki n Kawauwi kpam a wokoi ama a Kashila Uza u Uma. Alya Atoni, kuwa ki kpam ka adawatsu n kami ka ukuna u mayun.

¹⁶ Ukuna u maci u pige u upityanangu u tsunu u da na, u da Kashila kari ka sokonku tsu hal utuwa gogo-na:

Kawauwi ka tuwa ta n ikyamba i vuma
kpam Kulu ku Kashila ku dana ta u rongo ta mai.
Atsumate a zuba a wene yi ta,
kpam a tonukoi gba aletsu ukuna u ne.
Ama a asu kau-kau a likimba a pityanangu ta n eyi,
Kashila kpam ka canga yi ubana a zuba. †

Kubari a kaci ka awenishiki a kaban

4 Kulu Keri ku dana ta a'ayin a makorishi, ama a ka asaka ta upityanangu u mayun, aku a gono a toni uwenishike u gbani u uwule u cingi u mayinsaka n uwenishike u ityoni i cingi. ² Ama da a tsu wenishike ili, aku a gono a toni ukuna u roku de kau, icun i le i'ya i tsu tuko uwenishike u uwule u cingi vi. Iacun i ama a na yi uyawunsa u le u kuwa de tyoku u ikyamba i'ya urim u shen u runukpai. ³ Iacun i awenishiki a na yi a da u gan uza u yain iyolo wa, kpam a da ilikulya i roku i'ya pini i'ya a ka wile. Shegai Kashila ka yan ta ilikulya yi adama a aza da a revei ukuna u mayun kpam a wushuki n u da a ka fuda ta a lyai i'ya hal a cikpa Kashila. ⁴ Cinda gba ili i'ya Kashila ka yain i lobono ta, u gan tsu 'yuwan ko ili wa, tsu wushi i'ya n ipeli n katakasuvu ka te. ⁵ Tsu reve ta an i wokoi uwulukpi a asu u kadyanshi ka Kashila n kvasu.

⁶ Vu wenishike Atoni ili i na yi, vu yan baci nala, va woko ta kagbashi ka shinga ka Yesu Kawauwi. Avu kpam dem va gbama ta a asuvu a kadyanshi ka mayun ka tsu wushuki n ka n uwenishike u mayun u da va tonu. ⁷ Kotsu vu wushuku n itete i'ya bawu ya naka Kashila karinga kpam bawu i'ari n kalen wa. Ili i'ya va yan i'ya na: Matsa vu yain n ucira a asu u utono u Kashila mai. ⁸ U gan ta uza u matsa u sukuta ikyamba i ne tsara u zuwa i yain n ucira, shegai uza u yain n ucira n ahali a shinga tyoku u Kashila, u la ta ko ndya wa kalen. U lobono ta tyoku da vari gogo-na, wa woko vu ta kpam mai ubana a uma u da wa tuwa a kapala.

⁹ Kadyanshi ka na ki mayun da kpam u gan ta ya dem u wushuku n ka. ¹⁰ Tsu matsa ta manyan kpam tsu panai ikyamba cika, tsara ama a wushuku n ukuna u mayun. Yan da tsu yain nala kpaci uzuwa u uma u tsunu wa ta a asu u Kashila Uza u Uma kpam aya u wauwai ama gba hal gai aza da a pityanangi n eyi.

† 3:16 Rom. 1:4.

¹¹ Wenishike ili i na yi, kpam vu shamgba vu wene ya dem u yan ta i'ya. ¹² Kotsu vu asaka uza u goro vu an vari maku wa, shegai vu woko iryoci a asu u Atoni gba. A asu u kadyanshi ka vununa, n tyoku da va rongo n uma u vununa, n tyoku da va ciga ama, vu woko iryoci. U gan ta vu woko iryoci a asu u upityanangu u vununa, n tyoku da va kana kaci ka vununa n uwulukpi. ¹³ Yanska ama kaneshi u Tagarada u Kashila, vu tonusuko le kpam n vu wenishike le hal a'ayin a da ma tuwa ara vununa.

¹⁴ Kotsu vu kpada uyanka kune ku Kashila ka ne vu manyan wa, a'ayin a da baci nkoshi n kagata ka Atoni n tadanku vu akere a zuwuka vu unu u shinga a dansai akani a Kashila kaci ka vununa.

¹⁵ Zuwa a'eshi vu yain ili i na yi mai, vu naka kaci ka vununa a asu u manyan vi tsara ama a wene ulya u kapala u vununa. ¹⁶ Zuwa a'eshi ara vununa mai hal n uwenishike u vununa dem. Vu matsa vu wene vu yain ili i maci, Kashila ka wauwa vu ta, u wauwa kpam aza da a ka panaka vu.

Adooki a kaci ka udansa n ama

5 Kotsu vu barana makoshi n asuvu a shen wa, shegai vu toni n eyi yavu tata u vununa u da. Vu dansa n alobo yavu atoku a vununa a da va dansa n ele.

² Yanka mmici tyoku da va yanka mma u vununa. Vu yanka nkere tyoku da va yanka ataku a vununa n uwulukpi.

³ Atoni a kirana n marana ma baci dem bawu mari n uza da wa kirana n eyi. ⁴ Shegai wa baci na mmuku ko mmuku n tsikaya, u kana ta a rotsongusu tyoku da a ka wenike aza a kuwa a le ukuna u shinga u Kashila a asu u ukirana n isheku i le. Kpaci nala a ka tsupa isheku i le ili i'ya a yanka le, kpam wa zuwa ta Kashila ka pana kayanyan.

⁵ Uka da baci vari marana ma mayun uza da bawu vari n uza da wa banga yi gba gba, icun i ne uzuwa u uma u ne a asu u Kashila da vari. U tsu rongo ta a ufolu a asu u Kashila kaara n kayin, n u yansi kvasu a'ayin dem. ⁶ Shegai marana ma ma ciga upana u kayanyan, kakushe ka asuvu a katakasuvu ka ne, ko an vari n uma. ⁷ Wenishike Atoni gba ukuna u na vi tsara a woko uwulukpi a kapala ka ama. ⁸ Shegai ama a da a 'yuwain ukirana n amaci a le hal gai a'uwa a le, a wushuku n i'ya tsu wushuki wa. Ama a nala a la ta gbam aza da bawu a pityanangi unamgba.

⁹ Marana ma ma gain ma wushi ubanga, u gan ta u yain uza da u rawai ayen a amangatatsu kpam uza da vari u rongoi n vali u ne mai. ¹⁰ Kpam u kana ta u woko uza da ama a ka pana n eyi adama a ili i shinga i'ya u yain; wata, u rongo na mmuku n ne mai? U tsu wusha amoci mai? U vakunku kaci ka ne a asu u ug-bashika Atoni? U banga aza da a ka pana ikyamba? U yansa ili i shinga?

¹¹ Kotsu Atoni a zuwa nana n da bawu n yain mmici a asuvu a aza da a ka banga wa. Kpaci a'ayin a da baci uciga u vali u 'yanga le wa pece le ta n uyanka Kawauwi manyan, aku a cigi a yain iyolo. ¹² Pini nala, unyushi wa kana le ta cinda a kpada utono kazuwamgbani ka a yain n Kawauwi a kagita. †††13 A ka

fuda tã kpam a woko awonvoli, a woko aza a utono a'uwa a ama n a dansaki ama. A ka pana tã maluwa ma ukuna u ama n a dansi kadyanshi ka bawu ka gain a dansa. ¹⁴ Adama a nala, adooki a da ma nãkã nrãnã n kenu n na mi a da a yain iyolo i roku. A matsa mmuku, a kirana n kuwa ku le, pini nala, utokulalu u le wa tsarã asu da wa dansa kadyanshi ka gbani a kaci ka le wa. ¹⁵ Aza roku a le gbã a asãkã de ure u mayun vi a kã-nãi utono ure u Kanangasi. †

¹⁶ Uka u da wãri Katoni wã baci n amaci aza da a'ãri nrãnã, u kãnã tã u kirana n ele, shegai u asãnkã Atoni manyan wa. Atoni kpam a kirana nã nrãnã n da bawu mãri n abãngi.

¹⁷ Nkoshi n kuwa ku Atoni n da n yain manyan ma le mai, u gan tã a nãkã le tsupige kpam a tsupa le. Hal gai a kaci ka aza da a ka dansa kadyanshi ka Kashilã n aza da a ka wenishike ama ukuna u Kashilã. ¹⁸ Ili i'ya a korongi a kadyanshi ka Kashilã ki i'ya na, "Va kimbã unã u kanaka a'ayin a da wa lapa i'ya wa." A doku tã a korongi kpam, "Kayain ka manyan ka gan tã a tsupa yi."

¹⁹ Kotsu vu wushuku n kadyanshi ka a tuko vu a kaci ka makoshi wa, she vu tsarã aza da a kãnkã uza da tukoi kadyanshi ki hal ama a re ko ama a tatsu. ²⁰ Uza da baci dem u nusai, barana yi a kapala ka Atoni, tsarã aza da a buwai a pana uwonvo u unusa. ††²¹ A kapala ka Kashilã ka n ka Yesu Kawauwi n ka atsumate a zuba aza da Kashilã ka dangasai ka ma yanka vu kadyanshi ka na ki, kpam vu toni udani vi. Kotsu vu cigi uza roku kapala n uza roku wa ko vu yain kudyangi wa.

²² A'ayin a da baci va dangasa azapige, kotsu vu yain maloko vu tadanku uza akere wa. Kotsu vu bolomgbono kaci ka vunu n aza roku a asuvu a unyushi u cingi u le wa, shegai vu takpa kaci ka vunu kau n uwulukpi.

²³ Mini ma de ma va rongo uso wa, vu yain n vu bolomgbonusi kenu n mini ma cinwi adama a mbãlã n katsumã n unambi u alafiya u da va yansa maco vi.

²⁴ Ma ciga tã vu reve, aza roku a tsu yan tã unyushi u cingi kpam ama a reve n u da a kateshe kahu gbã a yanka le afada. Shegai aza roku unyushi u cingi u le n kucinã ka ama a ka tuwã reve n u da. ²⁵ Nala dem, aza roku a da pini aza da ama a ka reve n manyan ma shinga ma le, shegai ma aza roku n kucinã ka ama a ka tuwã a reve n ma.

6 Atoni a da a'ãri agbashi, u kãnã tã a nãkã aza-kuwa a le tsupige, tsarã ama a dansa kadyanshi ka gbani a kaci ka kala ka Kashilã ko kpam uwenishike u ne wa. ² Atoni a da baci a'ãri agbashi a azakuwa a le dem Atoni, nala wa zuwa kagbashi ki ka kpãdã unãkã uzakuwa vi tsupige wa. Shegai u matsã u yanka uza-kuwa vi manyan kpaci uza da wa lya kalen ka manyan ki Katoni ka dem, kpam uza da kagbashi ki ka ciga aya. I'ya va wenishike kpam vu tonuko Atoni yi a yain i'ya la vi.

†† "ukpãdã utono kazuwãmbani n Yesu" A'ayin a nala yi kahu a bãngã marãnã n ili ushani, she u yan kazuwãmbani n Atoni wa ya kpam iyolo i roku wa, kpam wa gbashika tã Kawauwi. † Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalãpãnsi. †† 5:20 Mat. 18:15-17.

Utsãri u maci

³ Awenishiki a kaban a roku a ka 'yuwan tã ukuna u na vi, kpam uwenishike u na vi u ucira u da u Yesu Kawauwi Asheku kpam u da kami ka uza wa rongo tyoku da Kashilã ka ciga. ⁴ Gbã uza da baci wa wenishike uwenishike u roku de kau, wã tã n arãdi, kpam u reve ili wa. Icu n i vuma u nala wã tã n katakasuvu ka kananãmbani ka cingi ka kalen ka idani. Nala kpam wa zuwa tã ama malyon, wa zuwa tã kpam ama kushulu. Wa zuwa tã ama a nangasa aza a le a asu u kadyanshi ka gbani. Wa zuwa tã kpam ama a bidya aza a le n ukuna u gbani a atakasuvu a le. ⁵ Icu n i ama a na yi a tsu tuko tã kadambula a asu u ama. Uyawunsa u le wã tã n tsicingi. A'ã n ukuna u mayun wa. Utono u Kashilã u le u woko le de ubolo u utsãri.

⁶ Shegai utono u Kashilã a ure u maci u tsu zuwa tã ama a yain ipeli n ili i'ya a'ãri n i'ya, utsãri u maci kpam u pige u da gai la vi. ⁷ Kain ka a matsa tsu, tsu tuwã n ili a likimba na wa. Nala kpam kain ka tsa kuwã tsa laza n ili wa. ⁸ Tsu tsarã baci ilikulya n aminya a u'uka nala dem u rãtsa tsu tã. ⁹ Shegai aza roku a tsu ciga tã a yain n utsãri cika, an a ka ciga ili i gbani, pini nala, aku a rukpã a asuvu a ukondo kpam a wanda le n ili i'ya ya nangasa le hal i banka le a kadambula a nangasai kpam ama n ili i roku. ¹⁰ An u wokoi uciga u ikebe u da kagitã ka tsicingi, aza roku adama a uciga u utsãri a shamgba a upityanangu u le wa, kpam a ronukoi kaci ka le kadambula cika.

Bulus nãkã Timoti adooki

¹¹ Shegai avu Timoti vuma u Kashilã, u kãnã tã vu suma ukuna u cingi u nala vi, vu toni ili i'ya i'ãri dere vu yain kpam i shinga. Vu rongo uma u vunu tyoku da Kashilã ka pana kayanyan n upityanangu. Vu wenike uciga n ahankuri vu yain manyan ma vunu n asuvu a ndishi. ¹² Vu shilãkãnã ibili i shinga adama a upityanangu, vu kãnã uma u da bawu wãri n utyoku, u da Kashilã ka nãkã vu. Vu yanka tã ama ushani kadyanshi ka shinga ka na ki.

¹³ A kapala ka Kashilã, uza da u tsu nãkã ili gbã uma, ka ma rono vu atsuvu kpam a kapala ka Yesu Kawauwi uza da danai kadyanshi ka shinga a kapala ka Bontu Bilatu.† ¹⁴ Vu pana udani u ne n katakasuvu ka vunu sarara tsarã ama a dana ukuna u gbani a kaci ka vunu wa. Kpam ko uza wa kãnã vu n unyushi wa hal Asheku a tsunu Yesu Kawauwi u gono. ¹⁵ Kashilã ka wenike tã Yesu a'ayin a da u gain u wenike yi vi. Kashilã aya u rawai a cikpala yi, aya Uzapige u Tsugono, Magono ma ngono, Asheku a isheku. ¹⁶ Aya koshi bawu wa kuwã, kpam wa rongo a katyashi ka bawu uza wa fuda wa raba. Ko uza kotsu u wene yi wa, kpam uza wa wene yi wa. Aya tsa nãkã tsupige kpam ucira u ne wã n utyoku wa. Ami.

¹⁷ Tonuko aza a utsãri a likimba kotsu a yain arãdi ko a pityanangu a utsãri u le wa, kpaci wa bãrãkpã wa. Shegai a pityanangu n Kashilã uza u uma, uza da

kpam u tsu naƙa tsu i'ya tsa ciga gbani tsara tsu pana kayanyan. ¹⁸ Tonuko le a yanka utsari u le ili i shinga, a yain manyan ma shinga, kpam a neke yaa, a banga kpam aza da bawu a'ari n ili. ¹⁹ Nala wa zuwa le ta a zuwusuka kaci ka le utsari a zuba u da wa woko le kami ka uma u le a kapala, kpam a tsara uma u maci gogo-na.

²⁰ Timoti, gana i'ya Kashila ka naka vu vu kirana n i'ya mai. Vu suma uyansa kadyanshi ka gbani n aza da a

tsu goro kadyanshi ka vunu n ureve u roku kau u da a danai a'a n u da. Iacun i kadyanshi ka nala ki ka tsu tuko Kashila tsupige wa. ²¹ Aza roku gbam a asaka de ure u da a pityanangi vi a adama a utono icun i uwenishike u nala vi.

Ukuna u shinga u Kashila u toni n avu n gba Atoni a da a'ari pini a asu vi.

2 Timoti

Ukukpā u kadyanshi

Cina Bulus a kuwa ku a'ali da u koronki Timoti ukanikorongi u na vi. Ukanikorongi u na vi wa ta yavu ukanikorongi u da tata wa koronku maku ma ne ma u lai uciga cika. Bulus tonuko ta gbam Timoti u ba u kondo yi a kuwa ku a'ali ki.

Bulus tonuko ta Timoti tyoku da wa kana kaci ka ne u suma ukondo. U wutumkpusuka yi ta tyoku da kayain ka manyan ma Kirisiti ka maci ka woko. U gbamatangusu ta Timoti u lyai kelime n manyan ma ne ma uwenishike ama a kaci ka Kawauwi.

Gogo-na Katoni dem ka tsu so ta ukonduso. Tagarada u na wa wenishike ta ama tyoku da a ka rongo bawu a rukpai a ukondo u nala vi. Idani i Bulus ubana ara Timoti gogo-na i woko dem de i Atoni.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu adama a Timoti (1:1-2)
Kotsu vu pana uwono u Asheku wa (1:3-18)
Tyoku da va woko kasoje ka shinga ka Kawauwi (2:1-26)
Tyoku da ama a ka woko a a'ayin a makorishi (3:1-9)
Lya kelime n upityanangu (3:10-4:8)
Idani n idyani i makorishi (4:9-22)

Ukukpā u kadyanshi

1 Mpa Bulus, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kpaci nala Kashila ka cigai u woko. Yan da u yain nala tsara n tonuko ama an Kashila ka zuwamgbana i ka naka ya dem uma a asu u Yesu Kawauwi.

² Timoti, koronku da ma koronku vu, avu maku ma ma ciga cika.

Kashila ka Tata u tsunu, Yesu Kawauwi kpam Asheku a tsunu. Kvasu ka va ka, a wenike vu ukuna u shinga u le n u pana u asuvayali, a naka vu kpam uma u ndishi n shinga.

Ulya u kapala n upityanangu

³ Kaara n kayin n tsu ciba vu ta a asuvu a kvasu. Ma yan baci kvasu, aku n cikpa Kashila adama a vunu. Kashila ka ma gbashika n uyawunsa u shinga tyoku da isheku i cau i va i yain a'ayin a da a'ari n uma. ⁴ Ma matsa ta gai n uciga n doku n wene vu, kpaci n ciba ta tyoku da vu sai n meshi an tsu pecemgbenei. Ma yan ta kpam mazanga tsu doku baci tsu gawunsai. ⁵ N reve ta vu wushuku ta n Kashila mayun, kpaci va ta n upityanangu tyoku da mma u vunu Afiniki wari, tyoku da kpam mma u mma u vunu Loi u wushuki. ⁶ Adama a nala a da ma tonuko vu, vu fula akina a kune ku Kashila ka naka vu an n tadanku vu akere. ⁷ Kpaci Kashila ka yan atakasuvu a tsunu tsara tsu pana uwonvo u ama wa, shegai u naka tsu ta atakasuvu a ucira a da a'ari ushadangi n uciga, u tsu banga tsu ta kpam tyoku da tsa fuda tsu kana kaci ka tsunu.

⁸ Vu tonuko ama ukuna u Asheku a tsunu, kpam kotsu vu pana uwonvo u ili i'ya ama a ka dana an va yan nala wa. Kpam kotsu vu pana uwono u va a kapala ka ama an a kana mu adama a Kirisiti Kawauwi wa. Shegai, adama a ucira u da Kashila ka naka vu, vu bolomgbono kaci na mpa tsu pana ikyamba adama a Kadyanshi ka Shinga ka ne. ⁹ Kashila ka wauwa tsu ta kpam u dangasa tsu rongo n uma u uwulukpi. Tun kahu a yain likimba da u fobusoi u yain ili i na yi nala. Ciga da u cigai u wenike tsu uciga u ne n ukuna u shinga u ne a akere a Yesu. U dangasa tsu adama a da tsu yain ili i'ya tsu rawai wa. ¹⁰ Kashila ka ka yain ili i'ya ma dansaka na vi a kateshe, a'ayin a da Yesu Kawauwi tuwai u wacinsai ucira u ukpa, u wenike tsu kpam ure u uma u da bawu wari n utyoku. Kawauwi ka tsunu ka, kpam alabari a Kadyanshi ka Shinga a da gai na vi. ¹¹ Gogo-na, Kashila ka dangasa mu ta n dana ili i na yi, u dangasa mu kpam n woko kasuki, u zuwa mu n woko kawenishiki ka Kadyanshi ka Shinga. ¹² Adama a nala a da ma pana ikyamba pini a kuwa ku a'ali ku na ki. Shegai ma pana uwono wa kpaci n reve ta uza da n wushuki n eyi, kpam n reve ta wa fuda ta wa kirana n i'ya n naka yi vi, u kirana kpam n i'ya hal kain ka wa gono. †

¹³ Kana ili i'ya n wenishike vu vi mai, i woko iryoci i uwenishike u shinga. Kpam vu ciba vu wushuku n Yesu Kawauwi vu cigi ama adama a ne. ¹⁴ Vu gubi ili i'ya u

† Ure u roku u da tsa fuda tsa reve idani i'ya Bulus korongi pini na u da, "wa fuda ta wa kangu ili i'ya u naka mu." Wata, Kawauwi ka naka ta Bulus atoni n manyan ma uyan. Shegai gogo-na an Bulus yain evu n ukpa, u reve ta manyan ma u gitai ma lya ta kapala kpaci Kawauwi ka kirana ta n ma.

naƙa vu. Kulu Keri ƙa ta asuvu a tsunu kpam ka banga vu ta vu yain ili i na yi.

¹⁵ Tyoku da vu revei u da, ama a tsunu a uyamba u Asiya a 'yuwan mu ta ubanga, hal n Fijala n Hamajana dem a kpatalaka mu kucina.

¹⁶ Ma ciga ta Asheku a wenike Onisifara n kuwa ku ne asuvayali, kpaci u tsu tuwa ta n u wene mu n u gba-matangusu mu asuvu. U pana uwono u va adama a da mari a kuwa ku a'ali wa. ¹⁷ An u tuwai a Roma, she na u boloi asu u da mari u wene mu. ¹⁸ Adama a nala, ma ciga ta Magono ma Zuba ma pana yi asuvayali kain ka Kawauwi ka gono. Kpam vu reve ta an Onisifara banga mu cika a Afisu.

Kasoje ka shinga ka Yesu Kawauwi

2 Avu maku ma va, u gan ta vu gbama a asuvu a ukuna u shinga u Yesu Kawauwi. ² Vu pana ta gai kubari ku va, kpam ama ushani a reve ta n kubari ki. Gogo-na she vu wenishike ama a maci aza da a ka fuda a wenishike aza roku kubari ki. ³ Tono mu tsu pana ikyamba kabolo tsara vu woko kasoje ka shinga ka Yesu Kawauwi. ⁴ Vuma wa baci a tsusoje, u tsu bolomgbono n aza da bawu a'ari asoje u yain tyoku u le wa. Nala wa zuwa uzapige u ne u pana kayanyan. ⁵ Vuma gitā baci kalambale, bawu u tonoi mele ma a zuwai, ko u woko baci uza u kelime, wa wusha kune ku funi wa. ⁶ Kacimbi ka baci ka yain manyan cika aya wa gitā ulya ilya i savu. ⁷ U gan ta vu reve ili i'ya ma tonon. Magono ma Zuba ma banga vu ta vu reve ili i na yi.

⁸ Kain dem vu cibusa Yesu Kawauwi. A matsa yi ta a kuwa ku Dawuda, kpam a 'yangasa yi ta a ukpa. Kadyanshi ka Shinga ka ma yan kubari ku la vi. ⁹ An u wokoi ma dansa Kadyanshi ka Shinga ka nala ki, da i zuwai ma pana ikyamba, hal gbam a sira mu n ikani yavu uza da nusai. Shegai a ka sira kadyanshi ka Kashila n ikani wa. ¹⁰ N naka ta kaci ka va n kawunku ko ndya baci, ya tuko baci gai iwauwi a asu u ama da Kashila ka dangasai. Kpam a tsara tsupige tsa bawu tsa kotso a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi.

¹¹ Udani u na vi mayun da.

Tsu kuwa baci n eyi,
tsa yan ta uma n eyi.

¹² Tsu kawunku baci n upana u ikyamba,
tsa lya ta tsugono n eyi.

Tsu kpatalaka yi baci kucina,
wa kpatalaka tsu ta dem kucina.

¹³ Tsu kpaɗa baci ushamkpa kazuwamgbani ka tsunu,
eyi wa shamkpa ta kazuwamgbani ka ne.
kpaci wa nana kaci ka ne wa.

Uza manyan da a wushuki n eyi

¹⁴ Cibuga ya dem ili i na yi, aku vu barana le a asuvu a kala ka Kashila a asaka kananamgbani ka kabarikete. Iacun i kananamgbani ka nala ki ka n kalen wa. Ka nangasa ta aza da a ka pana ka. ¹⁵ Matsa vu yain manyan cika tsara Kashila ka wushuku n avu. Woko kayain ka

manyar ka shinga, uza da bawu u gain u yain n uwono, kpam uza da u tsu tonuko ama kadyanshi ka maci derere. ¹⁶ Kotsu vu suma aza a kadyanshi ka kpawawa ka bawu ka naka Kashila karinga. Iacun i nala yi i tsu zuwa ta ama a kpaɗa utono Kashila. ¹⁷ Iacun i kadyanshi ka nala ki ka tsu tambura ta yavu kagalama ka bawu kari n aguma. Hamanaya n Filita alya iryoci i icun i kadyanshi ka na ki. ¹⁸ Alya a asaka ure u mayun. Ama a na yi a da Kashila ka kotso tsu de u'yangasa a ukpa tsu aza da tsu wushuki, nala a yain a puwunsai upityanangu u aza roku. ¹⁹ Shegai ukuna u mayun u Kashila wa ta pini yavu cuku tsu kuma ka a mai a katali kpam kari n ikorongi i na, "Magono ma Zuba ma reve ta ama da a'ari ama a ne," kpam "Aza da a ka wundya ele ama a Kashila a da, a asaka tsicingi tsa a ka yansa."

²⁰ A kuwa ku aza a utsari, apara a roku n azurufa ko zinariya da a yain a da, a roku kpam na ndanga ko cin. Apra a ikebe yi, adama a abiki a pige a pige a da, a da kpam bawu a'ari n ikebe a manyan ma kuwa. ²¹ Vu takpa baci ili i icadi i'ya i'ari ara vunu, va woko ta kapara ka Kashila ka yanka manyan tyoku da wa ciga. Uma u vunu wa yan ta sarara, kpam va woko ta ufobusi tsara Uzapige u yanka vu manyan a asu u manyan ma shinga.

²² Suma ili i'ya ya tuko unangasa u iyakpa, shegai kain dem vu yain i'ya ya tuko uyan ili i'ya i'ari dere. Matsa vu yain ili i'ya ya tuko upityanangu n uciga na ndishi n shinga, vu pana kayanyan ka ndishi n aza da a ka isasa asuvu a kala ka Magono ma Zuba n katakasu-vu ka le sarara. ²³ N doku n tonuko vu, kotsu vu uka kaci ka vunu a asu u kananamgbani ka gbani wa, kpam kotsu vu uka kaci ka vunu a asu u ama da bawu a revei ili wa. Ili i na ya zuwa ta ama kushulu. ²⁴ Agbashi a Magono ma Zuba a gan a shilakanasa wa, shegai a rongo upana asuvayali i ama. U gan ta a fuda a wenishike aza roku mai, kpam a yain ahankuri n aryagbaji. ²⁵ U gan ta a wenishike aza da a 'yuwain ukuna u mayun ben, gaawan Kashila ka savada ta atakasuvu a ama a nala yi hal a gono a wushuku n ukuna u mayun vi. ²⁶ Pini nala, ama a nala yi a ka gono ta a gitā uyawunsa ukuna u shinga hal a wusa le a kukere ku Kalapansi. Kpaci hal n gogo-na Kalapansi ka pini ka gonuko le agbashi, kpam wa fuda ta wa zuwa le a yain gbā ili i'ya wa ciga.

A'ayin a makorishi

3 Kotsu vu reve n ukuna u na. A'ayin a makorishi, upana u ikyamba u da pini cika. ² Kpam ili i'ya i zuwai i'ya, ama a ka woko ta aza a uciga u kaci ka le koshi, a woko kpam acigi a ikebe. A ka shadangu ta n agoni, a yain kpam n aradi. A ka rongo ta uwishisa Kashila. A ka naka isheku i le tsupige wa, a ka yan n ucikpa wa. A ka naka ukuna u Kashila tsupige wa. ³ A ka wenike uciga wa, kpam a ka cimbusuka atoku a le wa. A ka woko ta aza a kunangasu, a ka fuda a ka kana kaci ka le wa. A ka woko ta aza da bawu a ka pana iyali, n ama da bawu a ka yan n maluwa ma ili i shinga. ⁴ A ka woko ta aza da a ka neshike aje a le, a ka woko ta

aza a uyan ili kabarikete bawu uyawunsa. A ka shadangu tã n arãdi a tsupige. A ka woko tã aza a uciga upana kayanyan hal u lai gbãm utono u Kashilã. ⁵ A ka wenike tã yavu a ka yan ili i'ya Kashilã ka ciga, shegai a ka asãkã ucira u ne u savada le wa. Kotsu vu raba icun i ama a na yi wa.

⁶ Ama a na yi a tsu uwa tã a a'uwa a bere ama, aku a lapãnasãi aka a da bawu a'ãri n ugbami u asuvu aza da unyushi u cingi u lyai kaci ka le, n aza da kpam a ka tono uyawunsa u ukuna u cingi u le. ⁷ Iacun i aka a nala a tsu la tã utono uwenishike u savu, shegai a reve ukuna u mayun wa. ⁸ Awenishiki a na yi a tsu 'yangãsaãkã tã ukuna u mayun tyoku da Yanisu n Jambure † a 'yangãsaãkã Musa. Atakasuvu a le a shadangu tã n tsicingi, kpam upityanangu u le u maci u da wa. ⁹ Shegai a ka lya kaci ka ukuna vi wa, kpaci ya dem wa wene tã utengeshi u le. Nala dem u gitãi n Yanisu n Jambure.

Bulus tonukoi Timoti ili i'ya wa yan

¹⁰ Timoti, vu reve tã gai ili i'ya ma wenishike, vu reve tã kpam tyoku da ma rongo. Vu reve tã ili i'ya i gain n yansa a uma u vã. Vu reve tã n upityanangu u vã n tyoku da n panai ikyamba. Vu reve tã n uciga u da mãri n u da, n ahankuri a da mãri n a da n akawunki. ¹¹ Vu reve tã mavura ma n soi, vu reve tã kpam n upana u ikyamba u da n kawunki n u da. Vu reve tã tyoku da a yanka mu mavura a Antakiya n Ikaniya n a Lisitira, shegai Asheku a wutukpã mu gbã a ukuna u nala vi.

¹² Ukuna u mayun u da na vi, uza da baci dem u da wa rongo hal u zuwa Kashilã ka pana kayanyan a asuvu a kala ka Yesu Kawauwi, she u so mavura. ¹³ Shegai ama a cingi n aza a adãbu a ka lya tã kapala. A'a tã a ulãpanãsa ama, kpam a ka rongo le tã dem ulãpanãsa. ¹⁴ U gan tã vu shamkpa ili i'ya awenishiki a vunu a wenishike vu. Vu reve tã gai uwenishike u mayun u da, kpaci vu reve tã tyoku da awenishiki a vunu a'ãri.

¹⁵ Tun avu kenu, da a wenishike vu Tagarãda u Kashilã, da i zuwai vu tsãrãi ugboji u da va tsãrã iwauwi i'ya ya tuwã ara Yesu Kawauwi vu wushuku baci. ¹⁶ Gbã iko-rongi i'ya i'ãri a Tagarãda u Kashilã a unã u Kashilã u da i wutãi, kpam i'ã tã n kalen a asu u uwenishike tsu ukuna u mayun, u zuwa tsu tsu reve ukuna u da bawu u gain a uma u tsunu. Kadyanshi ka Kashilã ka na ki, ka tsu lapula tã uma u tsunu u da tsa rongo u da bawu u gain, kpam ka tsu wenishike tsu tã tsu yain ili i'ya i'ãri dere. ¹⁷ Kashilã ka yanka tã ili i na yi manyan tsãrã kagbashi ka ne ka tsãrã gbã ili i'ya wa ciga adama a manyan ma shinga ma baci dem wa yan.

4 Vu reve tã gai kain ka te Yesu Kawauwi wa tuwã tã u yankã ama da a'ãri n uma afada, u yanka dem akushe. Kain ka wa tuwã wa lya tsugono tsu ne ka la vi. Adama a nala, adama a Kashilã n adama a Yesu Kawauwi, n tonuko vu, ma ciga tã ² vu yain kubari ku kadyanshi ka Kashilã. Rongo uyansa nala kain dem

† "Yanisu n Jambure" Alabari aza a Yahuda a danai Yanisu n utoku u ne Jambure aza a adãbu a Firi'auna a da. A kondomgbono tã n Musa a Tagarãda u Uwutã 7:11. A'ala a le a'a pini a asuvu a Kazuwamgbani ka Cau wa †† 3:11 Ask. 14:1-28.

ko n kabala ko bawu kabala. U kanã tã vu rongo kpam ulapulusuka ama a vunu n ahankuri n uwenishike u shinga. Uwenishike u nala vi u kanã tã u wenike le unyushi u le, kpam u gbamatangu le asuvu. ³ Yansa nala kpaci a'ayin a ka tuwã tã a da bawu ama a ka pana kpam uwenishike u maci. Ili i'ya a ka cigãka kaci ka le i'ya a ka tono koshi, kpam a ka zama tã awenishiki aza da a ka tonuko le ili i'ya a ka ciga a pana koshi. ⁴ Ama a na yi a ka 'yuwan tã ukuna u mayun, aku a gonuko ugboji u le a asu u upana alabari a kpawawa. ⁵ Gbã n nala, vu gonuko uyawunsa n ugboji a asu u da dem vu cinai kaci ka vunu. Kotsu vu pana uwonvo u upana ikyamba a adama a Asheku wa. Yan manyan ma utukuso ama a asu u Kawauwi, nala va yan tsãrã vu kotso manyan ma Kashilã ka nãkã vu.

Kadyanshi ka makorishi ka Bulus

⁶ Mpa gai gogo-na, tsungu da a tsungu mu tyoku u udarãkpa a asu u Kashilã. A'ayin a ukpã a vã a yan de evu. ⁷ N shilãkanã tã ibili i shinga. N kotso de kalam-bale, kpam n ukuna u maci u vã u da mãri. ⁸ Ubana a kapala kenu ma tsãrã tã kune, Asheku a ka nãkã mu tã funi u uma u maci. Asheku a da uza u afada a maci kpam wa nãkã mu tã funi vi kain ka pige ka wa gono. Kune ku nala ki ku vã ka koshi wa, shegai ku gbã aza da a ka ciga kpam a ka wundya ugono u tsupige u ne.

⁹ Yan gogo vu tuwã. ¹⁰ Dima laza de u asãkã mu kpaci u la tã uciga ucanga u uma u na. U laza de ubana a Tasaloniya. Karasãka laza de ubana a Galatiya, Taitu kpam laza de ubana a Dalumatiya. ¹¹ Luka da koshi wãri gogo-na kabolo nã mpa. Va tuwã baci pini na vu tuwã kabolo n Marku kpaci wa bãngã mu tã. ¹² N suku tã Tikiku ubana a Afisu. ¹³ Ya tuwã baci kotsu i ciba i tuko mu matogo ma pige ma vã ma n asãnkãi Kabu a ilyuci i Taruwasa. Kpam dem kotsu vu tuko mu itagarãda i vã, hal gai iwarãka.

¹⁴ Vuma roku da pini uza kala Alizanda, karumi ka. Vuma nala vi u yanka mu tã tsicingi cika, shegai Asheku a ka nãkã yi tã katsupi ka ili i'ya u yain. ¹⁵ Kotsu i kirana n eyi, kpaci u tsu shilãkanã tã n ili i'ya baci dem tsu danai.

¹⁶ Ko uza wã pini an a banka mu a asu u afada wa ubanka u kagitã. Ya dem asãkã mu tã. N zuwa tã uma unyushi u nala vi a ka kece u da a kaci ka le wa. ¹⁷ Shegai Asheku a'a tã nã mpa, u nãkã mu ucira tsãrã n dansa Kadyanshi ka Shinga a asu u da Awulawa a ka pana. Kpam Asheku a wauwa mu tã a unã u igabako i nala yi. ¹⁸ Nala wãri, Asheku a ka wutukpã mu tã a akere a gbã ili i cingi kpam wa banka mu tã a tsugono tsu zuba tsu ne bawu usãn. Asãkã tsupige tsu rongo n Asheku hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani i Bulus i makorishi

¹⁹ Danãsaãka mu Bilikisu n Akila n aza a kuwa a Onisifara. ²⁰ Erasutu wã tã a Korintiya. A'ayin a da n asãkãi Tarafima a ilyuci i Milita wãri n alafiya wa.

‡ 4:6 Mkc. 28:7.

²¹ Daraka vu rawa pini na kahu a'ayin a kutanu a rawa. Awubulu, n Budi, n Lainu n Kalaudiya a ka sukunku da ta idyani, nala dem atoku aka n a'ali.

²² Asaka Asheku a rongo n uma u vunu. Ukuna u shinga u rongo n ada gba.

Taitu

Ukukpā u kadyanshi

Taitu da bāngāi Bulus kasuki a manyan ma ne. Bulus koronku t̄a Taitu ukanikorongi u na vi kpaci Taitu vi u woko t̄a a uyamba u Kiriti, Bulus kpam lyai kelime n̄a nwalu n ne.

Bulus yan t̄a kadyanshi ka tyoku da Atoni a Yesu a gain a rongo. U yan t̄a dem kadyanshi ka kabolo dem a asu-vu a kuwa ku Atoni.

Avu makoshi ma Atoni ma baci a kuwa ku atoni, ko kpam makoshi, ko mamici, ko kalobo ko makere, va tsarā t̄a uwenishike u da u yain dere n avu a asuvu a tagarāda u na vi.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani n kvasu adama a Taitu (1:1-4)

Idani ubana a asu u nkoshi n kuwa ku atoni (1:5-16)

Idani ubana a asu u Atoni (2:1-3:11)

Adooki n idyani i makorishi (3:12-15)

Ukukpā u kadyanshi

1 Mpa Bulus, kagbashi ka Kashilā, kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi. Kashilā ka suku mu t̄a n tuko upityanangu a asu u aza da u dangasai. U suku mu kpam n wenishike le a reve ukuna u mayun u da wa wenike le, tyoku da a ka rongo hal Kashilā ka pana kayanyan.

² Ukuna u mayun u nala vi u nakā le t̄a uzuwa u uma a asu u uma u da bawu wari n utyoku u da Kashilā ka zuwamganaka le kahu kagitā ka likimba kpam wa yan kaban wa. ³ Kpam gogo-na u wutukpāi Kadyanshi ka Shinga a asuvu a a'ayin a da a gain aku tsa tonusuko gbā ama. Kashilā Kawauwi ka tsunu aya u wushuki n̄a mpa n yanka yi manyan ma na mi.

⁴ Taitu, koronku da ma koronku vu kpaci avu maku ma vā ma a asuvu a upityanangu u mayun u da tsari n u da gbā tsunu. Asakā Kashilā Tata n Yesu Kawauwi ka tsunu u nakā vu ukuna u shinga n̄a ndishi n shinga.

Manyan ma Taitu a Kiriti

⁵ N asakā vu t̄a a uyamba u Kiriti, tsarā vu koruso manyan ma tsunu mi, kpam ilyuci dem vu dangasa pini nkoshi tyoku da n tonuko vu vu yain. ⁶ Makoshi mā la ma ma yan n unyushi a asu u ama wa. U kanā t̄a u yain n uka u te kpam u shamgba ara ne koshi. U kanā t̄a mmuku n ne n woko Atoni, kotsu a woko aza da a ka rongo uma u da bawu u gain wa. A woko kpam aza da a ka panaka ama. ⁷ U kanā t̄a makoshi ma woko uza da kanāi kaci ka ne, kpaci aya wa kirana n manyan ma Kashilā. Kotsu u woko uza u arādī wa, ko kpam uza u maloko ma uyan upan wa. Kotsu u woko kasoi she ma maka yi wa, † ko kashilakani wa, ko uza u uciga u ikebe

† A'ayin a nala yi aza a Yahuda a tsu so t̄a mini ma cinwi kenu a unā u agumā uza wā baci a mbalā. A tsu so t̄a kpam kenu a ka lya

kaberikete wa. ⁸ U gan t̄a makoshi ma woko uza u ukirana n amoci a kuwa ku ne, u cigi ili i'ya i'ari i shinga. U gan t̄a u rongo n kakiri, u woko vuma u maci a a'eshi a ama. U woko uza da Kashilā ka pana kayanyan ka uma u ne an wari uwulukpi. U woko uza da u fudai kaci ka ne. ⁹ U kanā t̄a makoshi ma woko uza da u shamkpai uwenishike u mayun u kadyanshi ka Kashilā vi mayun. Aku u yanka u da manyan u gbamatangu ama u gonuko aza da a 'yuwain kadyanshi ka Kashilā ki a ure.

¹⁰ Nala u gain u woko, kpaci ama da pini ushani aza da a 'yangasakai uwenishike u mayun vi. Iacun i ama a na yi a tsu rongo t̄a a uyansa kadyanshi ka gbani hal n a yinsasi ama. A asuvu a ama a na yi, aza roku a da pini ushani a matsai a da ya dem u kanā t̄a a kida yi kacombi. Alya a lakai tsicingi. ¹¹ U kanā t̄a vu bishinka le kadyanshi, kpaci a ka nangasa t̄a ama n a'uwa a le a asu u uwenishike u da bawu u gain. Yan da a tsu yan nala, tsarā a tsarā ikebe a ure u da bawu u gain.

¹² Matsumate ma te ma pini a asuvu a aza a Kiriti uza da u yain kadyanshi a kaci ka ama a ne, u da, "Gbā aza a Kiriti aza a kaban a da, nnama n cingi kpam awonvoli, alyai a ilikulya cika." ¹³ Kadyanshi ka ne mayun da, rongo le ubaranasa cika tsarā vu zuwa le a yain ucira a asuvu a upityanangu. ¹⁴ Kpam a asakā upanasa alabari a kaban a da aza a Yahuda a ka dansa, kpam a asakā upanaka ama da a kpatalakai ukuna u mayun vi kucina.

¹⁵ Ko ndya wa i uwulukpi i'ya a asu u aza da atakasu-vu a le a'ari uwulukpi. Shegai ko i te i'ā la uwulukpi a asu u aza a cingi n aza da a 'yuwain uwushuku wa, kpaci atakasuvu a le n uyawunsa u le gbā u lobono wa.

baci ilikulya. Shegai a a'ayin a tsunu aza roku a dusuku baci kuso, a tsu so kenu wa, adama a nala wa laka t̄a shana a ka asakā baci kuso ki gbā gbā.

¹⁶ Icun i ama a nala, a tsu ciga t̄a a dana a reve Kashil̄a, shegai a 'yuwan yi adama a uma u cingi u le. A ka pan̄aka yi wa, a gan a asu u uyan ukuna u shinga wa. Ko ya wa u goro le t̄a.

Ili i'ya i gain vu wenishike

2 Shegai u gan t̄a vu tonuko Atoni a rongo n uma u da u yain dere n uwenishike u maci. ² Vu wenishike nkoshi n rongo mai a k̄an̄a kaci ka le a rongo uma u da ama a ka wene karinḡa ka le, a rongo n kakiri. U k̄an̄a t̄a a yain n upityanangu u ucira, a yain n uciga n akawunki.

³ Nala dem va wenishike mmici a rongo n uma u da u yain dere n tyoku u uza da wa gbashika Magono ma Zuba. Kotsu a woko aza a kutambu n a dans̄aki ama n ukuna u gbani wa. Kotsu a woko asoi hal she ma maka le wa, † shegai a woko aza da a ka wenishike aza roku ukuna u shinga. ⁴ U k̄an̄a t̄a mmici n wenishike aka a kenu tyoku da a ka ciga a'ali a le a cigi kpm mmuku n le. ⁵ A wenishike le a rongo n kakiri, kpm a rongo uwulukpi. A wenishike le kpm a kirana n a'uwa a le, a yain kpm ili i shinga. A wenishike le a n̄ak̄a a'ali a le tsupige. A yan baci nala, a ka tuko kugori a asu u kadyanshi ka Kashil̄a wa.

⁶ Nala kpm vu tonuko alobo a gb̄ar̄a a yain ko ndya baci a ka yan n kakiri. ⁷ Avu kpm u k̄an̄a t̄a vu woko iryoci ara le a asu u ili i shinga i'ya va yansa. I'ya baci dem va yan, ās̄ak̄a i wenike kuryongo ku shinga n uzuwa u kaci a asu u uwenishike u vunu. ⁸ Ās̄ak̄a uwenishike u vunu u wala dere tyoku da bawu uza wa dans̄aka u da n kagbani. Pini nala, aza da baci dem a ka ciga a nanamgbanāka vu a ka yan t̄a uwono, kpaci a ka ts̄ar̄a i'ya a ka tonuko kagbani a kaci ka tsunu wa.

⁹ U k̄an̄a t̄a agbashi a n̄ak̄a azakuwa a le tsupige, a m̄ats̄a a yain i'ya a ka yan, a yanka le kpm ili i'ya a ka pana kayanyan. Kotsu a yanka le uryagbaji, ko uboku wa. ¹⁰ Shegai u k̄an̄a t̄a a rongo mai ts̄ar̄a a wushuku n ele, a wene le kpm mai. Pini nala, da a ka zuwa uwenishike u Kashil̄a Kawauwi ka tsunu u luwa ama.

¹¹ Nala u gain u woko, kpaci Kashil̄a ka wenike t̄a gb̄a ama ukuna u shinga u ne ts̄ar̄a a ts̄ar̄a iwauwi. ¹² Uku-na u shinga u Kashil̄a ara tsunu u tsu zuwa tsu t̄a kain dem tsu rongo n Kashil̄a. U zuwa t̄a kpm tsu ās̄ak̄a uciga ucanga u likimba kabarikete. Likimba namgba de n tsicingi, shegai gogo-na u k̄an̄a t̄a tsu rongo pini mai n uk̄an̄a u kaci. U k̄an̄a t̄a tsu rongo n uyansa ukuna u shinga n un̄ak̄a kaci a asu u Kashil̄a. ¹³ U k̄an̄a t̄a kpm tsu rongo uwundya utuwa u kain ka pige ka Kashil̄a ka tsunu Uza u Ucira Gb̄a kpm Kawauwi; wa-ta, Yesu Kirisiti. Kain ka nala ki Yesu Kawauwi wa gono t̄a n tsupige tsu ne. ¹⁴ U n̄ak̄a t̄a uma u ne ts̄ar̄a u wutukp̄a tsu a asuvu a unyushi u cingi u da baci dem tsu yain, kpm u gonuko tsu sarara. U n̄ak̄a kpm uma u ne ts̄ar̄a u gonuko tsu ama a ne kpm adama a nala tsa m̄ats̄a t̄a tsu cigi tsu yain ili i shinga.

¹⁵ U k̄an̄a t̄a vu wenishike ama ili i na yi, vu tonuko le a yain i'ya. A'ayin a da baci u gain vu lapuluka le, vu la-

puluka le. Va t̄a n ucira u da va yan ili i na yi, adama a nala u gan vu ās̄ak̄a ko uza u goro i'ya vu danai wa.

Yan ili i'ya i lobonoi

3 Cibuga ama yi a pan̄aka ngono n aza a tsupige. U gan t̄a ama a vunu a yain n karinḡa, kpm kain dem a m̄ats̄a a rongo uyansa ili i'ya i lobonoi. ² Kotsu a dans̄aka uza n kagbani wa, kpm a ās̄ak̄a ibili. Ya dem a rongo mai n eyi, a wenike ele ili i roku i'ya wa.

³ Nala dem ts̄ari tsu rongoi caupa n utengeshi bawu tsa pana ukuna. Aza roku a da a yins̄a tsu, aku tsu wokoi agbashi a uciga uyan ukuna u cingi, ts̄ari tsu wokoi kpm agbashi a upana kayanyan ka uyan u ili i cingi. Uma u tsunu w̄ari u shad̄angu t̄a n tsicingi n ma-lyon, ts̄ar̄a tsa kovo atoku a tsunu ele kpm dem a'ari a ka kovo tsu.

⁴ Shegai Kashil̄a uza da w̄ari Kawauwi ka tsunu, u wenike tsu asuvayali a ne, u wenike tsu kpm uciga. ⁵ Adama a asuvayali a ne a da u wauwa tsu. Adama a ili i shinga i'ya tsu yain da wa. U z̄a t̄a unyushi u cingi u tsunu gb̄a, u n̄ak̄a tsu uma u savu a asu u Kulu Keri ku ne. ⁶ U n̄ak̄a tsu Kulu Keri ushani adama a ili i'ya Yesu Kirisiti Kawauwi ka tsunu u yain. ⁷ U kece tsu t̄a a asuvu a aza da a'ari dere adama a ukuna u shinga u ne. Adama a nala, gogo-na tsu reve t̄a an tsa fuda tsa lya agadu a uma u da bawu w̄ari n utyoku. ⁸ Gb̄a ili i'ya n tonuko vu na vi mayun da. Ma ciga t̄a vu m̄ats̄a n i'ya, ts̄ar̄a gb̄a uza da baci u wushuki n Kashil̄a, wa kirana t̄a u yain ili i shinga a'ayin dem. Ukuna u na vi u gan t̄a, kpm ya tuko t̄a ama ukuna u shinga.

⁹ Kadyanshi ka isheku i cau ka baci a ka yan ka bawu ka lobonoi, kotsu vu uka kaci ka vunu wa. Vu ukusa kaci ka vunu a ibili ko kushulu a kaci ka utono Mele ma aza a Yahuda wa. Ukuna u nala u gan wa, kpm unan-gasa u a'ayin u da. ¹⁰ Uza roku wa yansa baci ili i'ya ya zuwa ama a wacuwa, vu barana yi. U 'yuwan baci upana ubarana u kagit̄a, vu doku vu barana yi ire. U doku baci u 'yuwain upana, aku vu ās̄ak̄a yi. ¹¹ Kpaci icun i ama a nala yi a n̄ak̄a de ukuna u maci kucina. Nala a yain unyushi, a varangi kaci ka le.

Idyani i Bulus i makorishi

¹² Mpa pini ma ciga n sukunku vu Atima ko Tikiku. A'ayin a da baci uza u te u le u rawai ara vunu, aku vu yain gb̄a tyoku da va yan vu cina mu a Nikafoli gogo. Ili i'ya i zuwai i'ya, ma ciga t̄a n gono pini de a'ayin a kut̄anu. ¹³ Yan gb̄a i'ya va yan vu b̄anḡa karevi ka mele ka a ka is̄a Zena n Apolo a nwalu n le. Vu shamgba she vu wene a ts̄ar̄a gb̄a i'ya a ka ciga a adama a nwalu mi. ¹⁴ U k̄an̄a t̄a Atoni a rotsongusu uyan ili i shinga, kpm a yain n a b̄angi atoku a le aza da a wenei a ka ciga ub̄anḡa. Ili i'ya i zuwai i'ya, u gan t̄a uma u ama a tsunu u tukuso ili i shinga.

¹⁵ Ko ya wa pini na wa sukunku vu t̄a idyani. Danāsa-ka mu gb̄a Atoni aza da a ka ciga tsu.

Ās̄ak̄a ukuna u shinga u Kashil̄a u rongo n āda gb̄a de.

† Kalen ka kadyanshi ka na ka te ka n masala ma 1:7

Filimo

Ukukpa u kadyanshi

A'ayin a da Bulus kasuki u korongi ukanikorongi u na vi, a kuwa ku a'ali ka wari adama a utono u Yesu. U korongi ta ukanikorongi vi ubana a asu u katonni ka Yesu ka a ka isa Filimo.

Bulus n Filimo aje a da a'ari kahu a'ayin a da a uka yi Bulus a kuwa ku a'ali. Filimo uza u utsari da kpm wata n agbashi. Kagbashi ka a tsu isa Onisima ka sumai ara a Filimo. Pini nala, Onisima gitai ubanga Bulus eyi pini a kuwa ku a'ali ki, hal u tuwai u wokoi katonni ka Yesu adama a kadyanshi ka Bulus. Gogo-na Bulus wa ciga ta Onisima gono a asu u uzakuwa u ne Filimo. U ciga ta kpm Filimo wushi kagbashi ka ne tyoku da u gain tyoku da Yesu Kawauwi wa pana kayanyan.

Tagarada u na u yan ta kadyanshi cika a kaci ka ucimbusuka. U wenishike ta kpm tyoku da uza da wa tono n Atoni wa yan manyan ma ne n uvakunku u kaci, uza da wa gitai ve uyan ili i shinga kahu u tonuko aza roku tyoku da a ka rongo.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani ubana ara Filimo (1-3)

Bulus dansai n Filimo ukuna u Onisima (4-22)

Idyani i makorishi n kvasu (23-25)

Idyani

¹ Mpa Bulus, uza da u korongi ukanikorongi u na vi. A kuwa ku a'ali ka mari adama a kubari ku Kadyanshi ka Shinga ka Yesu Kirisiti Kawauwi ka ma yansa. Timoti utoku u va wata ta kabolo na mpa.

Filimo da ma koronku, utoku u manyan u tsunu u da kpm tsa ciga yi wa wa. ² Ma koronku ta dem utoku u tsunu uka uza u kala Awufiya, n Arikibu eyi dem utoku u kumodu u tsunu u da a asu u manyan mi. Ma koronku ta dem Atoni a da a tsu gawunsusa a kuwa ku vunu.

³ N folo ta Kasilata Tata u tsunu n Yesu Kawauwi Asheku u naka da ukuna u shinga na ndishi n shinga.

Kvasu ka Bulus n ucikpa

⁴ Filimo, a'ayin a da baci dem ma yan kvasu adama a vunu, n tsu cikpa ta Kasilata. ⁵ Yan da n tsu yan nala, kpaci n pana ta kadyanshi ka shinga ka vunu ka a tonuko mu, vu wushuku ta n Yesu Asheku. N pana ta kpm kadyanshi a da va ciga ama a Kasilata wa wa.

⁶ Ma yanka vu ta kvasu tsara upityanangu u da i'ari n u da kabolo n atoku u doku, ya wenishe baci ili i shinga i'ya Kasilata ka naka tsu. Asaka nala gitai adama a tsupige tsu Kawauwi. ⁷ Uciga u da va ciga ama a Kasilata wa zuwusa mu ta ma panasa kayanyan cika kpm n ugbamatangu u asuvu. Vangu u va, vu zuwa ta ama a Kasilata ushani a rongo bawu ili i'ya ya dambula le.

Bulus folukoi Onisima

⁸ Adama a nala, ma ciga ta n folo vu vu yain ili i roku. A asuvu a kala ka Kawauwi mata ta n ucira u da ma fuda n tonuko vu i'ya va yan, shegai ma yan nala wa.

⁹ Adama a nala an u wokoi tsa cigamgbana, ma folo vu ta vu yain ili i na yi. Mpa Bulus uza da u yain a'ayin a re, mpa ma dansa n avu tyoku u uza n kaje ka ne. Kpm a kuwa ku a'ali ka mari adama a Yesu Kawauwi.

¹⁰ Ili i'ya ma folo vu vi i'ya, vu pana iyali i Onisima. Kpaci gogo-na maku ma va ma, an u wokoi u woko de Katoni cina mpa pini na a kuwa ku a'ali. ¹¹ Caupa wari n kalen ara vunu wa, shegai gogo-na wata n kalen ara tsunu cika. ¹² Aya la ma tutsunku vu kpm katakasuvu ka va kaita ta ara ne.

¹³ Mari ma ciga ta n asaka yi pini na kabolo na mpa. Mpa pini usiri n ikani a kuwa ku a'ali ki adama a uyan kubari ku Kadyanshi ka Shinga, u yain manyan ma wari u gain vu yansa mu. ¹⁴ Shegai ma ciga n yain nala wa, she avu vu wushuku. Kpm ma ciga vu banga mu adama a da a matsa vu wa, shegai adama a da va ciga n uciga u vunu.

¹⁵ Gaawan ili i'ya i zuwai u sumai ara vunu a a'ayin a kenu a na yi i'ya, u gono baci i rongo pini hal ubana.

¹⁶ Gogo-na kagbashi ka kpm koshi wa, u la ta kagbashi, vanguardu vunu da uza da u gain vu cigi. Ma ciga yi wa wa, avu kpm dem u gan ta vu cigi yi hal uciga vi u lai u va. Vu cigi yi tyoku u kagbashi, n tyoku u vanguardu u vunu a asuvu a Asheku. ¹⁷ Vu reve baci mpa utoku u manyan u vunu u da, she vu ryabusa yi tyoku da va ryabusa mu n tuwai baci. ¹⁸ Wari u nusuka vu baci, ko

va tonon yi ili i roku, ma tsupa t̄a i'ya. ¹⁹ Mpa Bulus, mpa kpam ma korongu ili i na yi n kaci ka v̄a, "Ma tsupa t̄a i'ya." Ma yan gb̄am kadyanshi ka uma u vunu u ɗa n wusuka vu wa.

²⁰ Utoku u v̄a, yan i'ya n foloi vi, yan i'ya yavu Asheku a ɗa va gbashika. Nala wa zuwa mu t̄a n doku n gba-ma asuvu a Kawauwi. ²¹ Ko n gogo-na an ma koronku vu na vi, n reve t̄a va yan i'ya n foloi vi, hal gb̄am i lai i'ya n foloi.

²² Fobusuko mu kunu, kpaci n zuwa t̄a uma Kashil̄a ka wushuku t̄a kavas̄u ka vunu, a as̄ak̄a mu n tuw̄a a asu u vunu.

Idyani i Bulus i makorishi

²³ Abafara wa dan̄asa vu, kabolo ka ts̄ari a kuwa ku a'ali adama a Yesu Kawauwi. ²⁴ Atoku a manyan a v̄a, Marku, n Aristaraku, n Dima, n Luka a ka dan̄asa vu t̄a dem.

²⁵ Ukuna u shinga u Yesu Kirisiti Kawauwi u toni n uma u vunu.

Kagali ka Ibrahi

Ukukpā u kadyanshi

A reve ko ya korongi ukanikorongi ubana a asu u Kagali ka Ibrahi wa. Gaawan Bulus da. A reve t̄a an w̄ari a asuvu a Tagarāda u Kashilā adama a uwenishike u da w̄ari pini. Kpam nkoshi n kuwa ku Atoni n bidya t̄a u da u wokoi a asuvu a Tagarāda u Kashilā tun caupa. Uza da korongi u da u todugbuso t̄a tyoku da ulya u kayala u aza Yahuda u wokoi iryoci i ulya u kayala u maci u da w̄ari a asuvu a Kawauwi.

Kakorongi ki ka wenike t̄a aza a uyan k̄aneshi tyoku da Yesu w̄ari n kalen. Yesu la t̄a gb̄a atsumate a zuba a Kashilā. U la t̄a dem gb̄a ntsumate, u lai kpam dem Musa. Aya Magono ma Adarākpi ma maci kpaci u taba uyan unyushi wa. An u n̄ak̄ai uma u ne, u yan t̄a udarākpa u maci adama a unyushi kpam kuten koshi. An u kuw̄ai kpam u gonoi n uma vi, u kukpā t̄a ure u da ya dem wa tuw̄a a asu u Kashilā.

Adama a aza da a revei n ukuna u udarākpa u atoni, tagarāda u Kagali ka Ibrahi w̄a t̄a n uwenishike u ucira. Yesu gonuko t̄a gb̄a udarākpa ili i gbani. Gogo-na upityanangu n eyi u kukpunkā t̄a ama ure a tuw̄a evu n Kashilā.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Tsupige tsu Maku ma Kashilā (1:1-4)
 Yesu la t̄a atsumate a zuba (1:5-2:18)
 Yesu la t̄a Musa n Joshuwa (3:1-4:13)
 Yesu la t̄a Magono ma Adarākpi (4:14-7:28)
 Yesu tuko t̄a kazuwamgbani ka shinga (8:1-9:22)
 Udarākpa u Yesu kuten ka koshi (9:23-10:31)
 Ama a Kashilā a roku aza da a'ari n upityanangu u pige (11:1-40)
 Tono iryoci i Yesu (12:1-13:19)
 Kvasu ka makorishi n idyani (13:20-25)

Yesu Kawauwi Maku ma Kashilā ma

1 Caupa, Kashilā ka tsu dansa t̄a n̄ nkoshi n cau n tsunu a un̄a u ntsumate a ure kau-kau. ² Shegai gogo-na a'ayin a makorishi a na, Kashilā ka tsu yanka tsu t̄a kadyanshi a un̄a u Maku ma ne. Kashilā ka yan t̄a likimba n gb̄a ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne a asu u Maku ma ne. Aya Kashilā ka dangasai u woko uza u ili gb̄a. ³ Maku mi u lada t̄a adama a tsupige tsu Kashilā, kpam u rotso t̄a Kashilā ki derere. U tsu zuwa t̄a ko ndya wa i lyai kelime adama a akani u ne a ucira. An Maku mi ma zuwai ama a wokoi sarara a asuvu a unyushi u cingi u le, aku u dusuki a kukere ku ulyaki ku Kashilā Uza u Ucira Gb̄a a zuba.

Kawauwi ka la t̄a atsumate a zuba

⁴ Maku mi ma la t̄a atsumate a zuba cika, Kashilā kpam ka n̄ak̄a yi kala ka ka lai a le cika.

⁵ Kpaci Kashilā ka tonuko atsumate a zuba ili i'ya u tonukoi Maku mi wa,

“Ada Maku ma v̄a.

Ara n woko de Tata u vunu.” †

† 1:5 Ishp. 2:7.

U doku t̄a dem u danai,

“Ma woko t̄a Tata u ne,

eyi kpam wa woko t̄a Maku ma v̄a.” ††

⁶ Kpam a'ayin a da Kashilā ka ciga ka suku maku ma kapala ma ne a likimba, u dana t̄a,

“U k̄an̄a t̄a gb̄a atsumate a zuba a lyaka yi kayala.” ‡

⁷ Ili i'ya Kashilā ka danai a kaci ka atsumate a zuba i'ya na,

“N zuwa t̄a atsumate a zuba a v̄a a woko tyoku u uwule.

N zuwa t̄a agbashi a v̄a a woko tyoku u aletsu a aki-na.” ††

⁸ Shegai Kashilā ka tonuko t̄a Maku mi,

“Avu Kashilā ka, kpam tsugono tsu vunu tsa rongo t̄a hal ubana.

Kalangu ka tsugono ka vunu ka afada a maci ka.

⁹ Va ciga t̄a ili i'ya i lobonoi,

kpam va kovo ili i cingi.

Da gai i zuwai Kashilā, Kashilā ka vunu, u dangasa vu vi,

kpam u n̄ak̄a vu tsupige tsa tsa zuwusa vu mazanga.

Tsupige tsu na tsu la t̄a tsa u n̄ak̄ai aza da a buwai.” ‡

†† 1:5 2 Sam. 7:14. ‡ 1:6 U.Ml. 32:43. †† 1:7 Ishp. 104:4.

‡† 1:9 Ishp. 45:6-7.

¹⁰ U dana t̄a k̄pam,
 “Asheku, a kagit̄a vu yan t̄a likimba,
 k̄pam akere a vunū a yain zuba.

¹¹ A'ayin a'ā t̄a a utuwā a dā ko uza bawu wa doku wa wene i'ya,

shagai avu va rongo t̄a pini.

Gb̄a a ka kutsa t̄a tyoku dā kunya ku tsu kotso.

¹² Va k̄at̄al̄a le t̄a tyoku u kunya ku wambana.

A ka savada t̄a tyoku u kunya ku cau.

Shagai avu va rongo t̄a tyoku dā v̄ari,

k̄pam uma u vunū wa kotso wa.” †

¹³ Kashil̄a ka tonuko ko katsumate ka zuba ka te ili i'ya u tonukoi Maku ma ne wa,

“Dusuku na a ulyaki u v̄a,

hal she n zuwa atokulalu a vunū

a woko vu ili i utadanku a'ene.” ††

¹⁴ Gb̄a atsumate a zuba a'ulu a dā a ka gbashika Kashil̄a a dā, u tsu suku le t̄a a woko ab̄angi a aza dā a ka wusha iwauwi.

Iwauwi i tsunu i gbonguro t̄a

2 U gan t̄a tsu kirana mai tsu toni ukuna u mayun u dā a wenishike tsu. Tsu yan baci nala, tsa woko wasasa wa. ² A wenike t̄a akani yi a mayun a dā, a dā Kashil̄a ka n̄ak̄ai atsumate a zuba a n̄ak̄a nkoshi n cau n tsunu. K̄pam gb̄a aza dā bawu a tonoi a dā, n aza dā dem a 'yuwain a dā vi, a tsar̄a t̄a mavura ma ma yain dere n ili i'ya a yain. ³ Tsu gonuko baci ugboji u tsunu a asu u iwauwi i pige i na yi wa, nida tsa yawunsa tsa la a mavura ma na mi? Asheku n kaci ka ne aya uza kagit̄a uza dā tukoi ukuna u iwauwi i na, k̄pam aza dā a pan̄a-ka yi a wenike tsu t̄a an mayun dā. ⁴ Kashil̄a dem n kaci ka ne u wenike t̄a an akani yi mayun dā a asu u dā u yansai gb̄a manyan ma pige n iryoci n ikunesavu i ucira. U n̄ak̄ai k̄pam Kulu Keri ku ne a asu u uza dā baci dem u danḡasai.

Uza dā wa tuko tsu iwauwi

⁵ Kashil̄a ka danḡasa atsumate a zuba a lyai tsugono tsu likimba u savu u dā wa tuwā wa, likimba u nala vi u dā tsa dans̄aka gogo-na. ⁶ Tyoku dā a korongi a asu u roku a asuvu a Tagar̄ada u Kashil̄a,
 “Ndyā i tsu birika vu n ama?

Ndyā i zuwai vu lai udambula a kaci ka maku ma vuma?

⁷ Vu zuwai ucira u ne u k̄p̄ad̄ai urawa u atsumate a zuba a a'ayin kenu,

vu cacika yi funi a kaci ka ne n tsupige n karinḡa. ‡

⁸ Vu zuwa yi u lyai tsugono tsu ili gb̄a.” ††

An Kashil̄a ka zuwa yi u lyai tsugono tsu ili gb̄a vi, ili i'ā la i'ya bawu u lyai tsugono tsu ne wa. Shegai kotsu tsu wene ili i na yi i git̄a wa. ⁹ Uza dā tsu wenei Yesu dā, uza dā ucira u ne bawu u rawai u atsumate a zuba a asuvu a a'ayin kenu. Shegai gogo-na a cacika yi de funi n tsupige n karinḡa, k̄paci u pana t̄a ikyamba i'ya hal u

† 1:12 Ishp. 102:25-27. †† 1:13 Ishp. 110:1. ‡ Akorongi a cau a roku aza dā a pur̄ai a tagar̄ada u Kagali ka Ibrahi a kalatsa t̄a: “a'ayin kenu.” †† 2:8 Ishp. 8:4-6.

kuw̄ai adama a tsunu. Mayun dā, adama a ukuna u shinga u Kashil̄a u dā, dā Yesu kuw̄ai adama a ama a likimba gb̄a.

¹⁰ Kashil̄a ka ka yain ili gb̄a, k̄pam ko ndya wa i'ā t̄a pini tsar̄a i n̄ak̄a yi tsupige. Wa ciga t̄a u tsar̄a mmuku ushani n dā ma uwa a asu u tsupige tsu ne, adama a nala a dā u zuwai Yesu tsar̄a asu u ndishi u dā w̄ari dere n eyi, adama a tyoku dā u panai ikyamba. Yesu dā wa tono n ama ubana a iwauwi. ¹¹ Adama a nala, eyi n aza dā u wulukpei vi, Tata u dā u le u te. Adama a nala a dā bawu Yesu wa pana uwono u dā wa is̄a le atoku a ne. ¹² U tonuko t̄a Kashil̄a,

“Ma tonuko t̄a atoku a v̄a ili i v̄a i'ya vu yain.

Ma cikpala vu t̄a a bolomgbono baci a lyaka vu kayala.” ‡

¹³ U doku t̄a u danai,

“Ma wushuku t̄a n Kashil̄a.” †††

K̄pam u danai,

“Mpa na kabolo n̄a mmuku n dā Kashil̄a ka n̄ak̄a mu.”

¹⁴ Mmuku n Kashil̄a ama dā n ikyamba n̄a mpasa, adama a nala Yesu dem n kaci ka ne u woko t̄a tyoku u le. Yan dā u yain nala tsar̄a ukp̄a u ne u wacinsa Kal̄ap̄ansi uza dā w̄ari n ucira a kaci ka ukp̄a. ¹⁵ Nala u wusai gb̄a aza dā a'ari a ndishi yavu agbashi gb̄a uma u le adama a uwonvo u ukp̄a. ¹⁶ Gb̄a tsunu tsu reve t̄a an Yesu tuw̄ai tsar̄a u b̄anḡa mmuku n tsikaya m Ibrahi, shagai atsumate a zuba wa. ¹⁷ Adama a nala, Kashil̄a ka zuwa t̄a Yesu rotsoi ama a ne a ili gb̄a, tsar̄a u woko Magono ma Adar̄akpi ma le, uza dā u tsu wenike asu-vayali, uza dā k̄pam Kashil̄a ka wushuki n eyi. Nala k̄pam Yesu dā wa fuda u n̄ak̄a ufar̄akpa a asu u Kashil̄a, tsar̄a Kashil̄a ka cimbusuk̄a ama unyushi u cingi u le. ¹⁸ Eyi n kaci ka ne u pana t̄a ikyamba k̄pam Kal̄ap̄ansi ka modono t̄a tsar̄a u zuwa yi u nusa. Adama a nala gogo-na wa fuda t̄a wa b̄anḡa aza dā Kal̄ap̄ansi ka modono tsar̄a u zuwa le a nusa.

Yesu la t̄a Musa

3 Ama a v̄a, Kashil̄a ka danḡasa dā t̄a i woko ama a uwulukpi a ne. Adama a nala u gan t̄a i rongo a ucibusu tyoku dā Yesu wokoi kasuki ka Kashil̄a, k̄pam u wokoi Magono ma Adar̄akpi ma uwushuku u dā tsa dansa. ² U yan t̄a ko ndya baci Kashil̄a ka tonuko yi u yain. Kashil̄a ka danḡasa yi t̄a u yain manyan ma na mi, tyoku dā Musa yain manyan ma Kashil̄a ka tonuko yi u yain gb̄a a asuvu a Kuwa ku Kashil̄a. ³ Tsupige tsa Yesu tsar̄ai tsu la t̄a tsa Musa tsar̄ai, tyoku dā tsupige tsa kamai ka tsu tsar̄a tsu tsu la tsu kuma ki. ⁴ Mayun dā an kuwa dem uza roku u dā u tsu ma ka, shagai Kashil̄a ka kamai ka ko ndya wa. ⁵ Musa kagbashi ka Kashil̄a ka wushunki kuwa ku ne ka, k̄pam manyan ma ne ma woko t̄a iryoci i ili i'ya Kashil̄a ka wenike naha a kapala. ⁶ Shegai Kawauwi Maku ma Kashil̄a ma, k̄pam aya Kashil̄a ka wushunki kuwa ku ne. Ātsa kuwa ku ne ki, tsu lya baci kelime n ugbama asuvu, k̄pam tsu lya baci kelime n uwushuku n ili i'ya tsu zuwai uma.

‡†† 2:12 Ishp. 22:22. ††† 2:13 Isha. 8:17-18.

U k̄an̄a t̄a tsu lyai kelime n utono Kashil̄a

⁷ Tyoku ḁa Kulu Keri ku danai ḁa,
 "I pana baci kal̄aḡatsu ka Kashil̄a ara,
⁸ kotsu i ryagbaja wa,
 tyoku ḁa nkoshi n cau n ḁe n yain.
 A kpatal̄aka t̄a Kashil̄a kucina,
 an a kondoi Kashil̄a a kakamba.
⁹ Kashil̄a ka dana t̄a,
 'A 'yuwunka mu t̄a cika
 tsar̄a a kondo mu,
 ko an u wokoi a wene t̄a
 ili i'ya n yain a asuvu a ayen a amangare yi.
¹⁰ Adama a nala n pana le t̄a upan, aku n danai:
 'Atakasuvu a le a tsu kpatal̄aka mu t̄a kucina maco,
 a 'yuwain uyan ili i'ya n tonuko le a yain.'
¹¹ N yan t̄a upan hal n tsinai,
 'A ka uwa a asu u uwunvuga u v̄a wa, ko kenu.' " †
¹² Ama a v̄a, kiranai kotsu ko uza a asuvu a ḁe u yain
 n katakasuvu ka k̄ari n tsicingi ka kpam bawu ka
 wushuki wa. Iacun i katakasuvu ka nala ka zuwa ḁa t̄a
 ukpatal̄aka Kashil̄a Uza u Uma kucina.
¹³ U k̄an̄a t̄a i gbamatangu atoku a ḁe kain dem,
 kpam u k̄an̄a t̄a i lyai kelime n uyan nala hal a'ayin a
 buwa baci a ḁa a ka is̄a "Ara." I yan baci nala wa, un-
 yushi u cingi wa yins̄a t̄a aza roku a ḁe u zuwa le
 uryagbaji. ¹⁴ Tsu woko t̄a atoku a asuvu a Kawauwi tsu
 lya baci kelime n upityanangu u ucira u ḁa ts̄ari n u ḁa
 tun a kagit̄a hal ubana a makorishi. ¹⁵ Tagar̄ada u
 Kashil̄a u dana t̄a,
 "I pana baci kal̄aḡatsu ka Kashil̄a ara,
 kotsu i ryagbaja tyoku ḁa nkoshi n cau n ḁe n ryagba-
 jai wa.
 A kpatal̄aka t̄a Kashil̄a kucina."
¹⁶ An ya a panai kal̄aḡatsu ka Kashil̄a aku a kpatal̄aka
 yi kucina? Alya aza ḁa Musa tonoi n ele u wutukp̄a le a
 Masar. ¹⁷ An ya kpam a zuwai Kashil̄a ka panai upan
 hal ayen a amangare? Alya aza ḁa a yain unyushi u cin-
 gi kpam a kuw̄ai a kakamba, n ele ḁa u yain upan.
¹⁸ An ya Kashil̄a ka dans̄aka an u tsinai u ḁa a ka uwa a
 asu u uwunvuga u ne wa, ko kenu? Aza ḁa a 'yuwan yi
 upan̄aka, aly a wa dans̄aka. ¹⁹ Tsu tuw̄a t̄a tsu revei
 adama a ukp̄ad̄a u uwushuku u le u ḁa a kp̄ad̄ai uwa
 vi.

Asu u uwunvuga

4 Kashil̄a ka yanka tsu t̄a kazuwamgbani ka tsa
 fuda tsa uwa asu u uwunvuga u ne. Adama a nala
 u k̄an̄a t̄a ya dem u kirana, tsar̄a uza u namba u uwa
 pini wa. ² Tsu pana t̄a akani yi tyoku ḁa aza a Isara'ila a
 panai. Shegai a 'yuwain upityanangu a ili i'ya a panai,
 akani yi tani a b̄anḡa le wa. ³ Ātsa aza ḁa tsu a
 pityanangi ḁa koshi tsa uwa asu u uwunvuga u ne. Aza
 ḁa kpam bawu a pityanangi, Kashil̄a ka dana t̄a,
 "N yan t̄a upan kpam n tsinai,
 'A ka uwa asu u uwunvuga u v̄a wa, ko kenu.' " ††

U dana t̄a nala ko an u wokoi u kotso ḁe ufobuso a
 asu u uwunvuga u ne a a'ayin a ḁa u yain likimba. ⁴ A
 Tagar̄ada u Kashil̄a u yan t̄a kadyanshi a kaci ka kain
 ka shindere ka a'ayin a shindere, u ḁa: "Kain ka shin-
 dere ka Kashil̄a ka wunvugai a manyan ma ne gb̄a."
⁵ Tsu yan t̄a dem k̄aneshi an u doki u danai a asu u
 roku, "Ama a na a ka uwa asu u uwunvuga u v̄a wa!" ††
⁶ Aza a kagit̄a a ḁa panai akani yi a tsar̄a asu u uwun-
 vuga vi wa, kpaci a pityanangu wa. Shegai mayun ḁa
 ama roku a ka uwa t̄a asu u uwunvuga vi. ⁷ Adama a
 nala Kashil̄a ka zuwai a'ayin a roku a ḁa ama a ka uwa
 asu u wunvuga u ne, kpam a'ayin a nala yi a ḁa u is̄ai
 "Ara."

A b̄ar̄akp̄a t̄a cika an Kashil̄a ka danai nala kahu u
 tuw̄a u dansa a un̄a u Dawuda, an u danai,
 "Vu pana baci kal̄aḡatsu ka Kashil̄a ara,
 kotsu vu ryagbaja wa."

⁸ Uyamba u Ka'anaḁ u ḁa Joshuwaḁ tonoi n ama a
 uwai vi, u ḁa a asu u uwunvuga u savu u na vi wa. A ḁa
 baci u ḁa, Kashil̄a k̄ari ka yan kadyanshi a kaci ka kain
 ka uwunvuga ka roku ka ka tuw̄a wa. ⁹ Nala u wenike
 t̄a a'ayin a uwunvuga u ama a Kashil̄a kotsu a rawa
 wa. A'ayin a uwunvuga a na, a'̄a t̄a ucun u uwunvuga u
 ḁa Kashil̄a ka wunvugai a kain ka Ashibi. ¹⁰ Uza ḁa baci
 dem u wai asu u uwunvuga u Kashil̄a, wa wunvuga t̄a
 a'ayin a ḁa baci u kotsoi manyan ma ne tyoku ḁa
 Kashil̄a ka wunvugai an u kotsoi uyan likimba.

¹¹ Ās̄ak̄ai tsu m̄ats̄ai tyoku ufuda u tsunu tsar̄a tsu uwa
 asu u uwunvuga u ne, kotsu uza u te u tsunu u rukp̄a,
 tyoku ḁa a yain an a 'yuwain upana wa.

¹² Akani a Kashil̄a a'̄a t̄a tyoku u ili i'ya i'ari n uma
 kpam i'ari n ucira. A la t̄a burundu u kulya u ḁa w̄ari n
 un̄a u kulya u re. A tsu batsa t̄a kapashi ka tsunu ka
 k̄ari n uma a batsa kpam kulu ka ka bana a asu u
 Kashil̄a. A tsu batsa t̄a dem a mere ma al̄atu n mere
 ma a'ungu a atele a tsunu. A tsu wutukp̄a t̄a ili i'ya tsa
 ciga tsu sokongu a kateshe; wata, ili i'ya tsu tsu
 yawunsa n i'ya tsu tsu ciga. ¹³ Uza w̄a la wa sokongu ili
 a likimba aku Kashil̄a ka kp̄ad̄a i'ya uwene wa. U tsu
 wene t̄a ili tyoku ḁa i'ari. Aya Kashil̄a ka u k̄an̄ai tsu
 tonuko gb̄a ili i'ya tsu yain.

Kawauwi ka Magono ma Adar̄akpi

¹⁴ Tsu lyai kapala n ub̄an̄a n ugbami ili i'ya tsu da tsu
 pityanangi n i'ya. Tsu yain nala kpaci ts̄a t̄a n Magono
 ma Adar̄akpi, Yesu Maku ma Kashil̄a, uza ḁa u banai a
 zuba. ¹⁵ U reve t̄a an tsu sorukpoi. Kal̄ap̄ansi ka m̄ats̄ai
 ka zuwa yi unyushi u cingi a ure u ḁa baci dem wa
 m̄ats̄a u zuwa tsu tsu yain unyushi u cingi, shegai
 Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa. ¹⁶ Adama a nala
 ās̄ak̄a tsu tuw̄ai a asu u Kashil̄a bawu uwonvo. Aya uza
 ḁa u yain ili i shinga ubana a asu u ama. A'ayin a ḁa
 baci dem tsu yain nala, wa yanka tsu t̄a tsishinga
 kpam u b̄anḡa tsu a'ayin a ḁa tsa ciga u b̄anḡa tsu.

5 Kashil̄a ka tsu danḡasa t̄a Magono ma Adar̄akpi a
 asuvu a ama aku u n̄ak̄a yi manyan ma wa bansa
 a kapala ka Kashil̄a a un̄a u ama a'ayin a un̄ak̄a kune,

† 3:11 Ishp. 95:7-11. †† 4:3 Ishp. 95:11.

‡ 4:4 Kag. 2:2. †† 4:5 Ishp. 95:11.

u yain kpm udarākpā adama a unyushi u cingi u ama vi. ² Magono ma Adarākpī mi mā tā dem usorukpi tyoku u ama da a buwai. Ili i'ya i zuwai u tsu tonon ben n aza da a ka nususa i'ya, kpaci a reve an ili i'ya a ka yansa vi unyushi u da wa. ³ An u wokoi wari usorukpi, u kana tā u yain udarākpā adama a unyushi u cingi u ne, aku u yain kpm udarākpā adama a unyushi u ama a ne.

⁴ Ko uza wa naka kaci ka ne tsupige tsu uwoko Magono ma Adarākpī wa. Uza da Kashilā ka dangasai koshi aya u tsu wokoi Magono ma Adarākpī, tyoku da u isai Haruna.† ⁵ Nala dem wari n Kawauwi. U bidiga kaci ka ne tsupige tsu uwoko Magono ma Adarākpī wa. Kashilā ka ka tonoko yi,

“Ada Maku ma va.

Ara n wokoi de Tata u vunu.” †

⁶ A asu u roku kpm, Kashilā ka dana tā, “Va wokoi ta kadarākpī hal ubana, tyoku da Malikisada† wari kadarākpī.” ††

⁷ A'ayin a da Yesu wari a likimba, u folo tā Kashilā uza da wari n ucira u da wari wa wauwa yi a ukpa, u folo yi n kushen cika n meshi. Kashilā ka panaka yi ta adama a unaka kaci ka ne u da u nakai. ⁸ Ko an u wokoi Yesu Maku ma Kashilā ma, u rotsongusu ta upanaka adama a upana u ikyamba. ⁹ An u kotsoi uyan ili i'ya i gain u yain, u wokoi ta uza da u tsu zuwa ama a tsara iwauwi hal ubana, aza da a ka yansa ili i'ya u tsu tonoko le a yain. ¹⁰ Nala Kashilā ka zuwa yi u wokoi Magono ma Adarākpī tyoku u Malikisada.

Kotsu i asaka utono Kashilā wa

¹¹ Tsa ta n ili ushani i'ya tsa dana a kaci ka ili i na yi, shegai wa wuyana ta ukasana, an u wokoi i tsu bidya ukuna go wa. ¹² I barākpā ta an i'ari a asuvu a Atoni, kpm u gan ta a dana gogo-na ya wenishike ta aza roku. Shegai u wokoi eda ya ciga a gono a wenishike da uwenishike u kagita u akani a Kashilā. Tyoku u mmuku n shili n da n buwai kucomu da i'ari, n u da ya lya ilikulya. ¹³ Uza da baci bawu a kasai mani, u reve ili i shinga ko i cingi wa. ¹⁴ Shegai aza da a gbojoi, a tsu lya ta ilikulya i'ya bawu mmuku n shili ma fuda ma lya, kpm a tsu rongo ta a urotsongusu a reve ili i'ya i takpanai ili i shinga n i cingi.

6 U gan ta a dana i reve de uwenishike u kagita u na vi, u da wari dere n uwenishike u mmuku n shili. Wata, ukpatalaka u ili i'ya ya tuko ukpa kucina, kpm dem n upityanangu n Kashilā. Uwenishike a kaci ka ukuna u ulyubugusu n utadangusu u akere. Uwenishike a kaci ka u'yangā u akushe n ukuna u afada a da bawu a ka kotso, i'a ta dem pini a asuvu a uwenishike u kagita. Gba u gan ta a dana i reve i'ya de. Adama a nala, tsa yan kadyanshi a kaci ka le gogo-na wa, shegai Kashilā ka wushuku baci, tsa lya ta kapala tsu yain kadyanshi ka ili i'ya i yain dere n aza da a gbonguroi.

⁴ Ama roku a asaka baci upityanangu n Kawauwi, ko uza wa la wa zuwa le a kpatala kpm wa. Caupa, ama a na a wusha ta katyashi ka Kashilā kpm a pedei kune

ku ne cika. Ama a na yi dem a wusha ta Kulu Keri ki. ⁵ A reve ta tyoku da kadyanshi ka Kashilā ka yankpai, kpm a wushai ucira a'ayin a da Kashilā ka lya tsugono. ⁶ An a wushai ili i nala yi gba, aku a kpatalakai Kawauwi kucina. Wa yan a zuwa icun i ama a nala yi a kpatala kpm wa, kpaci Maku ma Kashilā ma kpm a doki a ka wuna a mawandamgbani an a 'yuwain yi. Uwono u da a ka zuwusa yi a kapala ka ama gba.

⁷ Ama roku tyoku u uyamba u da u tsara iliyushi ushani u da a'ari. U naka ta ama da a cimbai pini vi ilimaci i shinga, aku Kashilā ka zuwukai uyamba vi unā u shinga. ⁸ Ama roku tyoku u uyamba u da u tsu wutukupusa awana a da a'ari n mete ma cingi, kpm wa matsa ili wa. A ka barākpā wa, Kashilā ka yanka ta uyamba u nala vi unā kpm akina a kulatangu u da.

⁹ Ama a va aza da ma ciga, ko an tsu yain kadyanshi ka na, tsari n kadambula n adā wa, kpaci tsu reve ta i'a ta a ure u shinga, ure u iwauwi. ¹⁰ Kashilā ka tsu yan ta afada a ure u da u lobonoi. Wa ciba ta manyan ma vu yain, kpm dem wa ciba ta uciga u da vu wenike yi an vu bangai ama a ne, kpm wa lya kapala n vu bangai le hal n gogo-na. ¹¹ Ili i'ya tsu lai n uciga i'ya i matsa ulya kapala nala hal ubana a makorishi, tsara i tsara ili i'ya i zuwukai uma. ¹² Tsa ciga i wokoi awonvoli wa. A unā u nala, tonoi iryoci i aza da a ka wusha ili i'ya Kashilā ka zuwamgbani adama a upityanangu n ahankuri a le.

Kashilā ka tsu yan ta i'ya u zuwamgbani

¹³ An Kashilā ka yankai Ibirahi kazuwamgbani, u tsinai u yain ili i'ya u zuwamgbani. U tsinai n kala ka ne, adama a da uza roku wa la u lai Kashilā wa. ¹⁴ U danai, “Mpa, Magono ma Zuba ma zuwuka vu ta unā u shinga, kpm ma naka vu ta ntsikaya ushani!” ¹⁵ Ibirahi vanai u wene ushadangu u ukuna vi n ahankuri, aku u tsara ili i'ya Kashilā ka zuwamgbani.

¹⁶ Ama a ka tsina baci, n uza da u la le tsupige da a tsu tsina. Utsina u le u wenike ta ili i'ya a danai vi mayun da, kpm u tsu tuko ta utyoku u kananamgbani. ¹⁷ Kashilā dem u tsina ta tsara ama da a ka wusha ili i'ya u tsinakai vi, a reve mayun da bawu wa savada ili i'ya u fobusoi. ¹⁸ Ili i re i na yi ya savada wa: Kashilā ka yan kaban wa, u zuwamgbana baci. Kpm u tsina baci, wa yan kaban wa. Ili i na yi i tsu gbatanganusu tsu ta atsu aza da tsu sumai ubana a asu u Kashilā tsara u wusa tsu. I tsu naka tsu ta ucira tsu banga uzuwa u uma u da u naka tsu. ¹⁹ Uzuwa u uma u nala wa ta n ugbami a uma u tsunu, tyoku da kashamkatsu ka kpatsu ka tsu shamkpa kpatsu a asu u te. Uza da tsari n uzuwa u uma u tsunu ara ne, aya Yesu, uza da walai a asu u kunya ka a barākpai a utsutsu ubana a Asu u da u Lakai Uwulukpi† a zuba. Adama a tsunu a da u yain nala. U wokoi Magono ma Adarākpī ubana, kadarākpī ucun u Malikisada.

† 5:5 Ishp. 2:7. †† 5:6 Ishp. 110:4; Kag. 14:17-24.

‡ 6:14 Kag. 22:17.

Malikisada kadamakipi

7 Malikisada na vi magono ma ilyuci i Salem ma, kparam kadamakipi ka Kashila ka Zuba ka. A'ayin a da Ibrahi Iyai kuvon ku ngono n nishi wa gono a kuwa, Malikisada wuta ta u ba u zuwuka yi unu u shinga. ¹² Aku Ibrahi nakai yi i te a asuvu a ili kupa a asuvu a gba i'ya dem u tukoi a asu u kuvon vi. Ili i kagita i'ya tsa ciga tsu dana a kaci ka Malikisada i'ya, kalen ka kala ka ne ka "magono ma ma yansa ili i maci." Aya dem "magono ma ndishi n shinga," kpaci kalen ka Salem ka "ndishi n shinga." ³ Ko uza u reve tata ko mma u Malikisada wa. Ko uza wa la kparam u revei asu u da a wuta wa, ko a'ayin a da a matsa yi, ko kparam a'ayin a da u kuwai wa. Wa ta tyoku u Maku ma Kashila kparam wa woko ta kadamakipi ubana.

⁴ Wene ve tyoku da Malikisada wari n tsupige! Ko Ibrahi, makoshi ma cau ma pige ma aza a Isara'ila, u reve ta tyoku da Malikisada wari n tsupige a'ayin a da u nakai yi i te a asuvu a kupa a ili i'ya u tsarai a asu u kuvon. ⁵ Mele ma wenishike ta u kana ta mmuku n tsikaya ma Ibrahi n nakai mmuku n tsikaya n Levi n da mari adarakipi ili i te a asuvu a kupa a ili i'ya a tsarai, ko an u wokoi mmuku n tsikaya m Ibrahi n da dem. ⁶ Malikisada wa a asuvu a kaletsu ka aza a Levi wa, shegai u wusha ta i te a asuvu a kupa ara Ibrahi. Kparam u zuwuka ta Ibrahi unu u shinga, uza da u wushai kazuwamgbani icun kau-kau ka Kashila. ⁷ Ya dem u reve ta an uza da baci wari n ucira u da wa zuwuka uza roku unu u shinga, u la ta uza da wa wusha unu u shinga vi tsupige. ⁸ Adarakipi a tsu wusha ta i te a asuvu a kupa a ili i'ya ama a tsarai, ko an u wokoi ele dem aza da a ka kuwa alya. Shegai gba n nala, Malikisada la le ta tsupige, kpaci Tagarada u Kashila u wenishike ta an wari n uma. ⁹ Tsa fuda ta gbam tsa dana an mmuku n tsikaya n Levi, aza da a tsu wusha i te a asuvu a kupa yi, ele dem a nakai ta i'ya an Ibrahi nakai vi. ¹⁰ Kotsu a matsa Levi wa, shegai aya pini a ikyamba i makoshi ma cau ma ne Ibrahi a'ayin a da Malikisada gawunsai n Ibrahi vi.

¹¹ Ko an u wokoi Mele ma Musa ma danai, u kana ta kadamakipi ka woko matsikaya ma Levi, adarakipi yi a ka fuda a ka zuwa ama a woko ama a maci wa. Adama a nala u kana ta a tsara kadamakipi tyoku u Malikisada, shegai uza da u wuta a kumaci ku Haruna wa. ¹² Icun i kadamakipi ka roku kau ka wuta baci, u kana ta Mele ma savada dem. ¹³ A kaci ka Kawauwi ka tsa dansa ukuna u na vi, uza u kaletsu ka roku kau. Ko uza a asuvu a kaletsu ka nala ki kotsu u yan manyan tyoku u kadamakipi a asudarakpa wa. ¹⁴ Ya dem reve ta an u wuta a asuvu a kaletsu ka Yahuza,† kparam kotsu Musa wari u dana an ko kadamakipi ka te ka wuta a kaletsu ka nala ki wa.

Kawauwi ka ta tyoku u Malikisada

¹⁵ Na woko ta a kateshe karara an kadamakipi ka roku ka tuwai tyoku u Malikisada. ¹⁶ A isa vuma u nala vi kadamakipi adama a akaya a ne ko kparam adama a mele wa, shegai adama a ucira u uma u da bawu a ka wacinsa. ¹⁷ Tagarada u Kashila u yan ta kadyanshi a kaci ka ne,

"Avu kadamakipi ka hal ubana, tyoku da Malikisada wari kadamakipi." ††

¹⁸ Gogo-na a zuwa de mele ma cau a ikengi, kpaci ma n ucira wa, kparam ma wokoi ili i gbani. ¹⁹ Mele ma Musa ma zuwa ko ndya wa i woko i maci wa. Shegai gogo-na Kashila ka nakai tsu ta ili i shinga i'ya tsa zuwuka uma. Nala kparam tsari a uraba evu n Kashila.

²⁰ Kashila ka tsinai u da Kawauwi ka woko ta kadamakipi hal a ubana, shegai u yanka ko kadamakipi ka te nala wa. ²¹ A kaci ka Yesu ka koshi u danai, 'Mpa, Magono ma Zuba, n tsina ta, kparam ma savada katakasuvu ka va wa, ko kenu. 'Avu kadamakipi ka hal ubana.' † ‡

²² Yesu da zuwai kazuwamgbani ka shinga ka nala ki ka woko mayun, kparam kazuwamgbani ki ka la ta ka Kashila ka yankai Musa.

²³ Caupa, kadamakipi ka kuwa baci, wa Iya kelime n uwoko kadamakipi wa. Adama a nala a da a tsarai adarakipi ushani. ²⁴ Shegai Yesu woko ta kadamakipi ubana, tsudarakipi tsu ne tsa kotso wa. ²⁵ Adama a nala, aya wari gogo-na hal n maco, uza da wa fuda wa wauwa aza da a ka tuwusa a asu u Kashila a kukere ku ne. Wa ta n uma hal ubana tsara u folusuko le Kashila.

²⁶ Yesu da icun i Magono ma Adarakipi ma tsa ciga, kpaci u tsu banga tsu ta a ure gba. Ili i'ya u tsu yan i tsu zuwa ta Kashila ka pana kayanyan. Wa n unyushi wa. Kashila ka pecene yi ta n ama a likimba aza a unyushi u cingi. U nakai yi asu u da u lakai tsupige gba gba a zuba. ²⁷ Wa tyoku u Ngono ma Adarakipi n da n buwai wa, aza da kain dem she a yan udarakpa adama a unyushi u cingi u le n unyushi u cingi u ama da a buwai. Shegai kute ka koshi Yesu nakai kaci ka ne tyoku u udarakpa a zuba u mawandamgbani adama a ama, kparam u lobono ta hal ubana. ²⁸ Mele ma wushuku ta vuma u woko Magono ma Adarakipi ko an u wokoi vuma shadangu wa. Kashila ka nakai ta Musa Mele a kagita. An nala u wurai, aku u tsinai u zuwai Maku ma ne uza da wari ushadangi ma woko Magono ma Adarakipi hal ubana.

Kawauwi ka Magono ma Adarakipi

8 Ili i pige i'ya tsa dansa i'ya na: Tsa ta n Magono ma Adarakipi uza da u dusuki a ulyaki u karatsu ka tsugono ka Kashila Uza u Ucira Gba a zuba. ² Magono ma Adarakipi ma tsunu a Asu u da u Lakai Uwulukpit u da wa gbasha, asu u ulya u kayala u mayun u da Kashila ka yain, ama da a yain asu vi wa.

† 7:1 Kag. 14:17-20.

†† 7:17 Ishp. 110:4. ‡ 7:21 Ishp. 110:4.

³ Magono ma Adarākpi dem mā tā n manyan ma unākā kune n udarākpusa ubana a asu u Kashilā. Nala dem Magono ma Adarākpi ma tsunu u kənā tā dem u nākā Kashilā kune ku ili i roku. ⁴ Wari baci na a likimba, wari wa woko kadarākpi wa ko kenu, kpaci adarākpi a da pini na, aza da a ka tonon Mele a asu u unākā Kashilā kune. ⁵ Manyan ma adarākpi a ka yan, iryoci i'ya koshi ko kpam kulu ka ili i'ya i'ari a zuba ka. Ili i te i'ya dem n Musa. An Musa wa fobuso uyan Katani ka Kavasū, Kashilā ka tonuko yi, "Ciba a'ayin a da vāri a masasa, n tonuko vu tā derere tyoku da va yan ka. Vu kirana vu yain ka nala derere." ¹⁶ Shegai manyan ma tsudarākpi ma Kashilā ka nākāi Yesu ma la tā ma a nākāi adarākpi a da a buwai. Aya ka'uwi ka mere ka kazuwamgbani ka savu ka Kashilā n ama, kpam kazuwamgbani ka nala ki ka la tā ka cau. Nala u woko tā an ili i'ya Kashilā ka yain a kazuwamgbani ka savu i la tā i ka cau.

⁷ Kazuwamgbani ka kagitā kari ka fuda baci ka yain ili gbā, ili i'ā la i'ya ya zuwa a yain ka ire wa. ⁸ Shegai Kashilā n kaci ka ne u wenei kā tyoku da ka gain ka woko wa, da u danai:

"N tonuko dā, a'ayin a'ā tā a utuwā,
a da ma yan kazuwamgbani ka savu
n aza a Isara'ila n aza a Yahuza.

⁹ Kazuwamgbani ka na ka woko icun i kazuwamgbani ka n yain n akaya a le,
an n kənā le n akere n wutukpā le a uyamba u Masar wa.

Shagai a tonon ka wa,
aku n kpatalāka le cucina.

¹⁰ A'ayin a ka tuwā tā a da ma yan kazuwamgbani ka savu

n aza a Isara'ila.

Mpa, Magono ma Zuba, ma zuwa tā mele ma vā
a asuvu a le tsarā a reve ma,
kpam ma korongu tā ma a atakasuvu a le
tsarā a toni ma.

Ma woko tā Kashilā ka le,
kpam a ka woko tā ama a vā.

¹¹ Ama a ka doku kpam a wenishike atoku a le wa, a dana,

'Revei Magono ma Zuba,'
kpaci gbā a ka reve mu tā,
ili i'ya i kənāi uza u kenu ubana uza da u lakai kalen
gbā.

¹² Kpaci ma cimbusukā le tā tsicingi tsu le
kpam ma doku ma ciba unyushi u cingi u le wa, ko
kenu." ††

¹³ An Kashilā ka yain kadyanshi ka kazuwamgbani ka savu ki, ka cau ka ka buwa kpam n manyan wa. Ko ndya baci i kutsai kpam i wowoi, i yan la vi de evu n up-uwan.

Mele ma cau a kaci ka ulya kayala

9 A kazuwamgbani ka kagitā ka Kashilā ka yain n aza a Isara'ila, u tonuko tā ama derere tyoku da a

ka lya kayala, kpam dem u tonuko le tā tyoku da a ka yan Katani ka Kavasū, asu u da a ka lya kayala ki. ² A yan tā katani ka a pecei apashi a re. A asuvu a kapashi ka kagitā a asu u da kashamkpatu ka macikalun teburu u da a tsu zuwusa iburodi i uwulukpi i'ya a tsu tukuso kune a asu u Kashilā u da. Kapashi ka na ka a isai Asu u Uwulukpi. ³ Kunya ku ubarākpā a utsutsu ka ka pecei a'unu ka pini. A isai kapashi ka ire ki Asu u da u Lakai Uwulukpi. † ⁴ Asuvu a kapashi ka nala ki asudarākpa u da a gbarai n zinariya u da pini, asu u da a tsu runukpusa ili i magulani. Kpam Akpati u Kazuwamgbani† u madanga, u da a kumanai n zinariya gbā abon a ne wā tā dem pini. Asuvu a Akpati vi ili i tatsu i'ya pini: I kagitā, magbodo ma zinariya ma a shadangi n mana† ma pini. Kpam kalangu ka Haruna ka ka topoi ka pini. Agbagala a atali a re a da a korongi Mele Kupa a da dem pini. ⁵ A zuba u Akpati vi a ruma tā pini a'ulu a ili i uma ‡ i re i ashan i'ya ya wenike Kashilā kā tā pini. A barākpāi ashan a le a zuba u kakimbatsu ka Akpati u Kazuwamgbani vi, a asu da Kashilā ka tsu cimbusā unyushi u cingi. Shegai tsa fuda tsa dana ko ili a kaci ka ukuna u nala vi gogo-na wa.

⁶ A kotso baci ufobuso ili gbā nala, adarākpi yi a tsu bana tā asuvu a kapashi ka kagitā kain dem a yain manyan ma le. ⁷ Shegai Magono ma Adarākpi ma koshi ma tsu uwa a asuvu a kapashi ka ire, kpam dem kuten ka u tsu yan nala a kayen. Wa uwa Asu u da u Lakai Uwulukpi bawu u banāi mpasa wa. U tsu nākā tā n da kune ubana a asu u Kashilā adama a unyushi u cingi u ne, n u da ama a yain bawu a revei. ⁸ Nala dem ure u da Kulu Keri ku tsu dana, Katani ka Kavasū ka buwa baci asu u ulya kayala, uza wā la wa uwa Asu u da u Lakai Uwulukpi yaa wa. ⁹ Naha iryoci i a'ayin a gogo-na i'ya. Nala u wenike tā an kune n udarākpa u da a nākāsai wa fuda wa zuwa katakasuvu ka uza da wa lya kayala ka woko sarara tyoku da u gain ka woko wa. ¹⁰ Ili i'ya i zuwai nala tani i'ya, an u wokoi ili i nala yi ukuna u ilikulya n kuso n ubacangusu u da. Mele ma na mi adama a ikyamba a da, kpam Kashilā ka zuwai a toni ma hal utuwā a'ayin a ure u savu u ne.

Mpasa n Kawauwi

¹¹ Gogo-na Kawauwi ka woko de Magono ma Adarākpi a zuba u ili i shinga i'ya i rawai. U uwai a asu u ulya kayala a zuba u da lai tsulobo. Akere a ama a da a yain u da wa, kpam dem kabon ka likimba ka wa.

¹² Kuten ka kpam a'ayin gbā u bankai mpasa a Asu u da u Lakai Uwulukpi, shegai mpasa ma nryadiga nā ndyondyom n da wa. U bidyai mpasa n ne, an u yain nala, u tsarākā tsu uwusa u da bawu wa kotso. ¹³ Cau-pa, ama a'ā baci n ashindā, ikyamba i le i tsu woko tā uwulukpi kadarākpi ka vishanāsaka le baci mpasa ma nlala n aboburo kpam u polusuko le baci kakomo ka a tsarāi a manuku ma kanaka ma a runukpai. ¹⁴ Shegai Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa ko kenu, aku u

† 8:5 Uwt. 25:40; Uwt. 26:30. †† 8:12 Iri. 31:31-34.

‡ Zinariya da a rumai tsarā u woko ili i na yi hal n ashan. N Tsi-gana "kerubobin" da a tsu isā i'ya.

naƙai kaci ka ne kune ubana a asu u Kashilā asu Kulu Keri ka ƙari n uma u da bawu wari n utyoku. Ili i'ya i zuwai mpasa n ne n lai ucira cika da la vi, aku u zuwai atakasuvu a tsunu a wokoi uwulukpi a asuvu a ili i'ya ya tuko ukpa. Gogo-na tsa fuda ta tsa gbashika Kashilā Uza u Uma!

¹⁵ Adama a nala Kawauwi ka ka'uwi ka mere ka kazuwamgbani ka savu, tsara aza da Kashilā ka isa i tsara unā u shinga u da bawu wa kotso, u da Kashilā ka yain kazuwamgbani. Ili i na yi u yan ta i'ya an Kawauwi ka kuwai da u wutukpai ama a asuvu a unyushi u da a yain an a ka tono kazuwamgbani ka kagitā.

¹⁶ Ucuu u kazuwamgbani ka na, ka ta tyoku da vuma u tsu korongu tagarada wa ciga baci a peci udukuyan u ne u tuwa u kuwa baci. Shegai a ka pece u da wa she a'ayin a da ya dem u revei an vuma vi u kuwai.

¹⁷ Tagarada vi wa n ucira wa she uza da u korongi u da vi u kuwa. Uza wa la wa fuda wa wusha ili i vuma vi wa, wa baci n uma. ¹⁸ Ili i'ya i zuwai bawu kazuwamgbani ka kagitā ka shamgba i'ya la vi she na mpasa ma ukpa.

¹⁹ An Musa tonukoi ama gba Mele mi, aku u kenei mpasa ma ndyondyom na nryadiga u bolomgonoi n mini. U bidyai tsileme tsu ncon tsa a gonukoi san kpm u bidyai avuku a maderiwenit u vishanangusuki zuba u tagarada u Mele n ama gba. ²⁰ U danai, "Mpasa n da n shamkpai kazuwamgbani ka Kashilā ka danai i toni n da na." ²¹ Nala dem Musa vishanangusi mpasa a Katani ka Kavasun ili i'ya gba a tsu yanka manyan a asu u ulya kayala. ²² Mele mi ma danai gba ko ndya wa a vishanaka i'ya mpasa tsara i woko uwulukpi. Kpm Kashilā ka cimbusa unyushi u cingi bawu mpasa ma ukpa wa.

Ukpa u Kawauwi u takpa ta unyushi

²³ Ili i'ya i zuwai a wulukpei Katani ka Kavasun ili i'ya i'ari pini na mpasa ma nnama i'ya gai la vi. Naha gba iryoci i ili i'ya i'ari a zuba i'ya koshi. Shegai udarakpa u da u tsu zuwa ili i zuba i woko uwulukpi u la ta udarakpa u nnama. ²⁴ Kawauwi ka uwa a Asu u da u Lakai Uwulukpi u da ama a yain wa, ili i'ya i'ari iryoci i ili i'ya i'ari a zuba koshi. U banai a zuba vi kpm gogo-na nte u wari de n Kashilā wa banga tsu.

²⁵ Adama a da wa rongo u nakasa kaci ka ne maco da u banai a zuba wa, tyoku da Magono ma Adarkpi ma likimba ma tsu rongo u uwusa a Asu u da u Lakai Uwulukpi kayen dem tsara u yain udarakpa u manama. ²⁶ A da baci wari u yain udarakpa u kaci ka ne kayen dem, an wari u pana ikyamba ushani ili i'ya i bidyai a'ayin a da yain likimba. Shegai a unā u nala, u tuwai kuteu koshi evu n makorishi ma a'ayin, tsara u takpa ucira u unyushi u cingi ubana, an u kuwai tyoku u udarakpa adama a tsunu. ²⁷ U kana ta ya dem u kuwa kuteu, aku Kashilā ka yanka yi afada. ²⁸ Kuteu ka Kawauwi ka kuwai koshi, tsara u takpa unyushi u ama ushani. Shegai u gono baci, unyushi u cingi u da wa takpa wa. Tuwa da wa tuwa tsara u wauwa aza da a ka vana yi.

Udarakpa u buwa kpm wa

¹⁰ Mele ma Musa tyoku u kulu ku ili i maci i'ya ya tuwa da mari. Shegai kulu ku nala ki ka ili i maci yi wa, kpaci ka wutukpa ama asuvu a unyushi u cingi u le wa, ko an u wokoi a tsu yansa udarakpa kayen dem. ² Mele mari ma zuwa le baci a woko sarara tyoku da u gain a woko, she a'ari a asaka uyansa udarakpa. Kashilā kari ka za ta unyushi u cingi u aza da a ka lya kayala kuteu kpm a'ayin gba, uyawunsa u atakasuvu a le kpm wa yan n ashinda wa. ³ Shegai nala wari wa! Udarakpa u naha vi cibusa u da u tsu zuwa a cibusa unyushi u le kayen dem. ⁴ An u wokoi mpasa ma aboburo na nryadiga ma fuda ma takpa unyushi u cingi wa, ko kenu.

⁵ An Kawauwi ka tuwai a likimba, u tonukoi Kashilā, "Va ciga udarakpa u nnama n kune ku ilya wa. Shegai vu naka mu ikyamba tsara n panaka vu.

⁶ Nnama n da a runukpai a asudarakpa n kune adama unyushi u cingi, vu tsu pana kayanyan ka le wa.

⁷ Aku n danai, 'Mpa na, n tuwa ta n yanka vu ili i'ya va ciga, Kashilā, dere tyoku da a korongi a kaci ka va a Tagarada u Kashilā.' †

⁸ Kawauwi kari ka dana ta bacipa, "Va ciga udarakpa n kune wa, kpm vu tsu pana u da kayanyan wa. Va ciga udarakpa u urunukpa n kune ku takpa unyushi u cingi wa." (Udarakpa u na vi gba Mele ma ma zuwai a yain u da.) ⁹ Aku u danai, "Mpa na Kashilā, n tuwa ta n yain ili i'ya va ciga." Adama a nala, Kashilā ka takpai gba udarakpa u kagitā, tsara u zuwa udarakpa u ire. ¹⁰ An Yesu Kawauwi u yain ili i'ya Kashilā ka ciga yi u yain, tsu tsara uza u unyushi u cingi an u yankai ikyamba i ne udarakpa kuteu koshi kpm gba a'ayin.

¹¹ Caupa, adarkpi a yansai manyan ma le kain dem, a lyai kapala n udarkpusa u da bawu wa takpa unyushi u cingi. ¹² Shegai Kawauwi ka nakai kaci ka ne u wokoi udarakpa u shinga kuteu koshi u da wa yan manyan bawu utyoku. Gogo-na wa ta ndishi a ulyaki u Kashilā. ¹³ Kpm nte wa rongo de hal she Kashilā ka zuwa atokulalu a ne a kere ka adeshikpetsu a ne. ¹⁴ N udarakpa kuteu ku nala ki, u zuwai ama a wokoi uwulukpi hal ubana tyoku da u gain a woko, aza da Kashilā ka zuwai a woko ama a ne.

¹⁵ Kulu Keri ku tonuko tsu ta dem ukuna u na. U gita ta u danai:

¹⁶ "Magono ma Zuba ma danai, 'A'ayin a ka tuwa ta a da ma yan kazuwamgbani ka savu n ele.

Mpa, Magono ma Zuba, ma zuwa ta mele ma va a atakasuvu a le kpm ma korongu ta ma a asuvu a le tsara a toni ma.' "

¹⁷ Aku u doku u danai:

"Ma doku kpm ma ciba unyushi u cingi u le n ili i cingi i'ya a yansai wa, ko kenu." ††

† 10:7 Ishp. 40:6-8. †† 10:17 Iri. 31:33-34.

¹⁸ A'ayin a da baci Kashilā ka cimbusai unyushi u cingi, ili i'ā la ya zuwa kpm a yain udarākpa wa.

Lya kapala n upityanangu n Kashilā

¹⁹ Ama a vā, tsa uwa tā a Asu u da u Lakai Uwulukpi † bawu uwonvo adama a mpasa n Yesu. ²⁰ U nākā tā ikyamba i ne tsarā i kukpunkā tsu ure u savu u da wa banka uza a asu u uma! Kpm ure u na u banka tsu tā asuvu n kunya ka a bārākpa i utsutsu, Kawauwi ka la vi. ²¹ Tsā tā n Magono ma Adarākpi ma pige uza da wa lya tsugono tsu kuwa ku Kashilā a zuba. ²² Adama a nala, tsa fudā tā tsa bana evu n Kashilā. Tsu yain nala n katakasuvu ka te kpm bamu n malālā. Mpasa n Kawauwi n zā tā atakasuvu a tsunu, kpaci a da a tsu rongo tā ucibusa n ili i cingi i'ya tsu yansai, shegai u woko tā yavu a zā tsu tā gbā gbā n mini ma m̄ari uwulukpi. ²³ U k̄anā tā tsu k̄anā uzuwa u uma u da tsu danai u tsunu u da n ugbami, kpaci tsu wushuku tā Kashilā ka yan ili i'ya u zuwamgbani. ²⁴ Asākai tsu yawunsai kabolo tyoku da tsa wenike uciga a asu u ama n uyansa ili i shinga. ²⁵ Ama roku a tsu bolomg-bono a asu u ulya kayala wa, shegai tsu yain tyoku u le wa. Tsu lyai kapala n ugbamatangusu atoku a tsunu, an u wokoi tsu revei kain ka ugonu u Asheku ka yan de evu.

²⁶ Tsu lya baci kapala n uyansa unyushi u cingi daun cina tani tsu reve de ukuna u mayun, udarākpa wā kpm la u da a ka doku a ka yan adama unyushi u cingi wa. ²⁷ A unā u nala, ili i'ya i buwai she tsu vana n uwonvo afada a da a ka tuwā n akina a kasudugbate cika a da a ka wacinsa atokulalu a Kashilā! ²⁸ Ama a re ko ama a tatsu a sapula baci uza an u 'yuwain utono Mele ma Musa, she a wuna yi bawu iyali. ²⁹ Uza u 'yuwan baci unākā Maku ma Kashilā karingā, nala u la tā u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Kpm uza tuko baci mpasa n kazuwamgbani n da ma gonuko tsu uwulukpi uwono, u la tā dem u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Kpm hal n gogo-na, uza wisha baci Kulu Keri uza da u tsu wenike tsu ukuna u shinga, u la tā dem u'yuwan Mele ma Musa tsicingi. Icin i ama a nala, mavura ma le ma la tā ma uza da 'yuwain utono Mele ma Musa. ³⁰ Tsu reve tā Kashilā ka danai, "Ma yan tā aza da a yain ukuna u cingi mavura. Ma tsupa le tā." Kpm dem u dana tā, "Magono ma Zuba ma yanka tā ama a ne afa-da." †³¹ Ili i uwonvo i'ya cika vuma u rukpā baci a kukere ku Kashilā Uza u Uma.

³² Ciba n a'ayin a da a wurai, a'ayin a da i gitai urot-songusu ukuna u mayun u Kashilā. I kawunki nā mmodu kabolo n upana u ikyamba i lyai kapala n uyan ucira. ³³ Roku she a foro dā kpm a wishisa dā a kapala ka kakumā ka ama. Roku tani i b̄angai aza da a ka so mavura ucun u de. ³⁴ I pana tā iyali i aza da a zuwai a kuwa ku a'ali. A wusa dā baci ili i'ya i'ari n i'ya, i tsu

kawunku tā n ipeli, kpaci i reve tā i'ari n ili i shinga i'ya ya bārākpa ubana, ya vana dā.

³⁵ Adama a nala, kotsu i asākā upityanangu n Asheku wa, ko ndya baci i gitai, kpaci i lya baci kapala n ugbama asuvu ya tsā tā katsupi ka pige. ³⁶ Rotsongusi akawunki gogo-na, tsarā i yain ili i'ya Kashilā ka ciga, kotsu i wushi ili i'ya u yain kazuwamgbani. ³⁷ Tyoku da Tagarāda u Kashilā u danai, "A ka bārākpa wa, uza da wa tuwā vi wa tuwā tā. Wa bārākpa wa.

³⁸ Ama da Kashilā ka wushuki n ele a ka yan tā uma adama upityanangu u le. Shegai u tsu pele n uza da u kpatalāka yi kucinā wa." ‡

³⁹ Shegai ātsu aza da a kpatalai kucinā a ka kuwā a lya wa. Tsu pityanangu tā n Kashilā, kpm adama a nala, u wauwa tsu tā.

Upityanangu

11 Aza da a pityanangi n Kashilā a'ari n malālā an wa nākā le ili i'ya a zuwai uma wa. A reve tā ili i'ya bawu kotsu a wenei mayun da. ² Kashilā ka wushunku tā ama a'ayin a cau adama a upityanangu u le.

³ An tsari n upityanangu, da i zuwa tsu tsu reve an a asu u kadyanshi da Kashilā ka yain likimba n ili i'ya i'ari pini gbā. An u yain nala, u yain manyan n ili i'ya bawu uza wa wene, tsarā u yain i'ya tsa wene.

⁴ An Habila† wari n upityanangu, da i zuwai u yain udarākpa a ure u da u lai u Kayinut† tsulobo ubana a asu u Kashilā. Kashilā ka danai u pana tā kayanyan ka kune ku ne, aku u isa yi vuma u maci. Ko an u wokoi Habila kuwai caupa, aya pini wa dansa ara tsunu adama upityanangu u ne.

⁵ An Anuhu wari n upityanangu, da i zuwai Kashilā ka canga yi ubana a zuba bawu u kuwai. A wene ikyamba i ne wa, an Kashilā ka canga yi ka lazāga yi vi. Tagarāda u Kashilā u danai, kahu Kashilā ka canga yi ubana a zuba, u zuwa tā Kashilā ka panai kayanyan ka ne. ⁶ Upityanangu wā baci la wa, uza wā la wa zuwa Kashilā ka pana kayanyan wa. Uza da baci dem wa tuwā a asu u Kashilā, u k̄anā tā u yain n upityanangu an Kashilā k̄ari n uma, kpm u wushuku an Kashilā ka wenike kaci ka ne tyoku u katsupi a asu u uza da baci dem wa bolo yi mayun.

⁷ An Nuhut wari n upityanangu, da i zuwai u panai an Kashilā ka rono yi atsuvu a ili i'ya bawu kotsu u wenei. U panakai Kashilā kpm u shei kpatsu ku pige tsarā u wauwa aza a kuwa a ne. Asu u upityanangu u ne u da, u wenikei likimba an a nusai, kpm asu u upityanangu u ne u da u wokoi asuvu a aza da a gonukoi ama a maci a asu u Kashilā.

⁸ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai u panakai an Kashilā ka isa yi u bana a asu u roku u da Kashilā ka yain kazuwamgbani wa nākā yi. U asākai uyamba u ne, kpm u reve asu u da wa bana wa. ⁹ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai u rongoi a iyamba i kazuwamgbani tyoku u kamoci a uyamba u tsumoci. U

† Kunya ka a bārākpa i utsutsu vi, ku pecene tā Asu u Uwulukpi n Asu u da u Lakai u Uwulukpi u Kuwa ku Kashilā. Ku kara tā a'ayin a da Yesu kuwai tsarā u wenike an Kashilā ka wushunki ko ya wa u tuwā ara ne karara. †† 10:30 U.Ml. 32:35-36.

‡ 10:38 Hab. 2:3-4.

rongoi pini a katani, nala dem Ishaku n Yakubu aza da a lyai agadu a ne, Kashilā ka nākā le ucun u kazuwamgbani ka te. ¹⁰ Ibrahi yain nala an wa vana u uwa ilyuci i pige i'ya Kashilā ka fobusoi kpm u mai i'ya ya rongo ubana.

¹¹ An Saratuƙ kabolo n Ibrahi a'ari n upityanangu, da i zuwai a tsarai maku ko an u wokoi a kutsai cika kpm Saratu madari ma. Ibrahi pityanangu ta Kashilā ka yan ili i'ya u yain kazuwamgbani. ¹² Vuma u na u kutsa wa wa, eyi n kakushe unā u te u da a'ari, shegai gbā n nala u wokoi makoshi ma cau ma ama ushani. Mayun, a'a ta n kakumā ushani tyoku u atala a zuba ko tani kayala ka ikengi i kushivā, kpm a'ari ukece wa.

¹³ Gbā ama a na a da a'ari n upityanangu vi a kuwai bawu a wushai ili i'ya Kashilā ka yanka le kazuwamgbani. A yan ta ipeli an a wenei ili i na yi ya tuwā, ko i'ari mbāri. A da ele amoci a da a likimba u na. ¹⁴ Ama a dana baci ili icun i nala, wenike da a wenikei a ka bolo uyamba u roku u da wa woko u le. ¹⁵ A'ari a ka yawunsa baci a kaci ka uyamba u da a asakāi vi, ko i te i'ari ya bishinka le ugono pini wa. ¹⁶ Shegai asu u da u lai tsulobo u da a ka bolo. U da pini a zuba. Ili i'ya i zuwai bawu Kashilā ka tsu pana uwono a isa yi baci Kashilā ka le, kpaci u fobusuko le ta ilyuci i pige.

¹⁷ An Ibrahi wari n upityanangu, da i zuwai wari ufobusi u yain uƙarƙpa n Ishaku an Kashilā ka kondo yi. Ibrahi da Kashilā ka yankai kazuwamgbani ki, shegai u fobuso ta u nākā maku ma te ma ne koshi tyoku u uƙarƙpa. ¹⁸ Caupa, Kashilā ka tonuko yi ta, "Mmuku n tsikaya n da n yanka vu kazuwamgbani ki a asu u Ishaku u da a ka wuta." ¹⁹ Ibrahi bidya ta Ishaku kuwai baci, Kashilā ka fuda ta ka 'yangasa yi u woko kpm n uma. U woko ta yavu a asuvu a akushe a da u gonoi u tsarai Ishaku vi.

²⁰ An Ishaku wari n upityanangu, da u zuwukai mmuku n ne n re, Yakubu n Isuwa unā u shinga. U reve ta Kashilā ka yanka le ili i shinga a kapala.

²¹ An Yakubu wari n upityanangu, da i zuwai an u yain evu n ukpa u pityanangi n kalangu ka ne u lyakai Kashilā kayala, kpm dem u zuwukai mmuku n re n Isuhuƙ unā u shinga.

²² An Isuhu wari n upityanangu, da i zuwai an u yain evu n ukpa u yain kadyanshi ka a'ayin a da aza a Isara'ila a ka asakā Masar. Aku u tonuko le a purā ate le a ne a ka laza baci.

²³ An isheku i Musa i'ari n upityanangu, da a sokongu yi uwoto u tatsu an a matsa yi. A wenei Musa lobono wa wa, kpm a pana uwonvo u da a ka 'yuwan utono udani u magono wa.

²⁴ An Musa wari n upityanangu, da i zuwai an u gbonguroi u 'yuwan a isa yi maku ma makere ma magono ma Masar. ²⁵ U dangasai u soi mavura n ama a Kashilā, n u da wa pana kayanyan ka unyushi u cingi ka a'ayin kenu. ²⁶ U yawunsai, u la ta tsulobo u soi mavura adama a Kawauwi, n u da wa tsarā kuzuwate ku Masar gbā, kpaci katsupi ka Kashilā ka ka tuwā ka wa vana. ²⁷ Adama a upityanangu u ne, u asakāi

Masar, kpm u pana uwonvo u upan u magono wa. Musa lyai kapala n akawunki yavu wa wene Kashilā ka bawu uza wa wene. ²⁸ Adama a upityanangu u ne, u fobusoi Abiki a Upasamgbana u vishanāsai mpasa a apashi a re gbā n a zuba u utsutsu u kuwa, tsarā kawuni ka ka tuko ukpa u wuna mmuku n kagitā ma Isara'ila wa.

²⁹ An aza a Isara'ila a'ari n upityanangu, da a pasai Mala ma Shili a iyamba i ekpi. Shegai an aza a Masar a tonoi, gbā le a kuwai asuvu a mini.

³⁰ An ama a Kashilā a'ari n upityanangu, da a kyawunsai ilyuci i Jeriko a'ayin a shindere, aku kasaga ki ka wasai.

³¹ An Rahaƙ kashankala wari n upityanangu, da i zuwai u wushai aza a ukyawunsa iyamba aza a Isara'ila. Ili i'ya gai i zuwai bawu a wuna yi an a wunai aza da a 'yuwan upanaka Kashilā da la vi.

³² Nɗya wā kpm ma doku n dana? Mā n a'ayin a da ma yan kadyanshi a kaci ka Gidiyo,ƙ n Baraku, n Somo,ƙ n Jafita, n Dawuda, n Sama'ilaƙ nā nsumate wa.

³³ Aza da upityanangu u le u zuwai a lyasai iyamba ushani n kuvon. A yain ili i'ya i'ari dere aku a wushai ili i'ya Kashilā ka yain kazuwamgbani. A kimbai ananā a igabako. ³⁴ A cimbusai akina a kasudugbate. A lai a akere a aza da a ka ciga a wuna le n iburundu. Ko an u wokoi a'a n ucira wa, a wokoi aza a ucira. Acirani a da a asu u kuvon kpm a wacinsai asoje a amoci. ³⁵ A gonunko ta aka a roku akushe a le n uma a da a'ari a kuwai. Ama roku a so ta mavura cika, shegai gbā n nala a 'yuwan ta uwusha utsarā u kaci u da a ka nākā le, tsarā a tsarā u'yangasa u da u lai tsulobo. ³⁶ A yankai aza da a wushuki n Kashilā majari a cada le, a sirasai ama a roku n ikani kpm a ukusa le a kuwa ku a'ali. ³⁷ Aza roku a kuwai an varasa le n atali. Aza roku a kuwai an a kidamgbana le mere-mere. A wunai aza roku n iburundu. Aza roku a'a n ili i uka wa, she abaci a ikpan i nlala. A rongoi n unambi, n a sukutasi le, n magori. ³⁸ Ama a na a rongo ta mai, hal gbām likimba u rātsa a rongo pini wa. A gengei a kakamba nā nsasa, a kpawunsai a a'aburu n a'ele a iyamba.

³⁹ Ama a na yi gbā a zuwai Kashilā ka panai kayanyan adama upityanangu u le! Shegai ko n nala a kuwai bawu a wushai ili i'ya Kashilā ka yain kazuwamgbani. ⁴⁰ Kashilā ka fobusuko tsu ta ili i'ya i lai i le tsulobo, tsarā a zuwa a woko uwulukpi kabolo n atsu tyoku da u gain tsu woko, shegai ele koshi wa.

Kubari ku Kashilā

12 Tsā ta n ama da a'ari iryoci i upityanangu ushani a ukyawan. Adama a nala asakāi tsu sumai kalambale ka kari a kapala ka tsunu kotsu tsu shamgba wa. Tsu takpa asuvu a uma u tsunu gbā ili i'ya ya kangu tsu uyan ili i'ya i gain tsu yain; wata, unyushi u cingi u da wa fuda u gonuko tsu a kucina. ² U kanā ta tsu zuwa a'eshi a tsunu a asu u Yesu, uza da wari kagitā ka upityanangu u tsunu, uza da kpm u gonukoi u da tyoku da u gain u woko. U soi mavura,

† 11:18 Kag. 21:12.

†† 11:33 Dan. 6:1-28.

kpam u kuwāi a mawandamgbani. Shegai u wushuki n uwono yavu ili i roku i'ya wa, adama a mazangā ma wa tsarā a kapala. Gogo-na wā de ndishi a ulyaki u karat-su ka tsugono tsu Kashiḷa. ³ Yawunsai n iryoci i Yesu uza da u kawunki an aza a cingi a yanka yi tsicingi. Kot-su i wowo wa, lyayi pini kapala.

⁴ Kumodu ku de n unyushi u cingi ku rawa a wuna dā wa. ⁵ Kotsu i aṣansā wa an Tagarāda u Kashiḷa u tonukoi mmuku n ne tsarā u gbamatangusu le ataka-suvu:

“Maku ma vā, zuwa atsuvu,
Magono ma Zuba ma yanka vu baci kubari.
Kotsu vu wutukpā uma wa, wa bongo vu baci.

⁶ Kpaci Magono ma Zuba ma tsu bara tā aza da wa ciga,
kpam u yanka gbā aza da u wushunki a woko mmuku n ne mavura.” †

⁷ Kawunki n mavura ma ya so, kpaci icun u mavura ma Tata ma. Maku mā la ma tata u ne u kpāḍai uyan mavura wa. Kirana da Kashiḷa ka kirana n aḍa tyoku mmuku n ne. ⁸ Kashiḷa ka tsu yanka tā gbā mmuku n ne kubari, kpam u kpāḍa vu baci ubarana u wenike tā maku ma kateshe ma vāri, avu maku ma ne ma wa. ⁹ Gbā tsunu tsā tā n isheku pini na a likimba aza da a tsu bara tsu, kpam tsu tsu nāka le tā tsupige. U la tsu-lobo tsu nāka Tata u uma u tsunu tsupige tsarā tsu yain uma wa? ¹⁰ Isheku i tsunu i likimba a tsu bara tsu tā a a'ayin kenu a ure u da a wenei wāri dere. Shegai Kashiḷa ka tsu bara tsu tā tsarā u bāngā tsu tsu woko uwulukpi tyoku da wāri. ¹¹ Kuḅari kā la ka ku yankpai a'ayin a da a ka yan ka wa, kā tā nā mbāḷa! A'ayin a da baci Kashiḷa ka yan le mavura tsarā u wenike le ili i'ya a yain i gan wa, kotsu a rotsongusu a yain dere kpam a rongo nā ndishi n shinga.

Panakai Kashiḷa

¹² I woko tā usorukpi, adama a nala doki kpam i gbamatangu kaci ka de. ¹³ Lapulukai kaci ka de ure mai. Tsarā aza da a ka tonon dā a taḍatsā wa, ko an u wokoi a'ari awunu n usorukpi u ikyamba tsarā a tsarā ucira.

¹⁴ I mātsā i rongo nā ndishi n shinga n ama gbā, kpam i mātsā i rongo n uwulukpi. Uza da baci dem bawu uma u ne wāri uwulukpi, wa wene Magono ma Zuba wa. ¹⁵ Kiranai tsarā uza u namba ukuna u shinga u Kashiḷa wa. Kiranai kotsu kami ka ahali a cingi ka yain a asuvu a de wa. Iacun i nala yi ya nangasa tā ama a asuvu a de ushani. ¹⁶ Kiranai kotsu uza u te u de u yain tsishankala wa, ko tani u 'yuwan utono Kashiḷa tyoku da Isuwa yain wa. Isuwa da maku ma pige ma Ishaku, kpam wāri wa tsā tā gbā ili i'ya tata u le wāri n i'ya, shegai u dengei i'ya a unā u kapara ka kpayan. ¹⁷ I ciba tā an Isuwa yain ili i na yi, wāri wa ciga tata u le u zuwuka yi unā u shinga, shegai tata u ne u 'yuwain. Kpam ili i'ā la wa yan u savaḍa ukuna vi wa, ko an u foloi tata u ne n kushen n meshi. ††

¹⁸ Eḍa tyoku u aza a Isara'ila aza da a tuwāi a Masasa ma Sinaif da i'ari wa, a asu u da a ka wene kpam a

† 12:6 Tzg. 3:11-12. †† 12:17 Kag. 25:27-34.

sawa. Māri urāna n akina, karimbi ka kimbāi ma dān n kabatarākpa. ¹⁹ A panai mawurā ma kavana n kalagat-su. An ama a panai kalagatsu a foloi Kashiḷa ka aṣakā kadyanshi, ²⁰ kpaci a fuda a kawunku wa, an u danai, “Ko manama ma baci ma sawai masasa mi, u kaṅa tā a varāsa ma a wuna.” ††²¹ Musa n kaci ka ne dem u giruwā tā cika adama a ili i'ya u wenei an u danai, “N pana tā uwonvo cika kpam ma jeke ikyamba.” ††

²² Shegai gogo-na i tuwā de a Masasa ma Sihiyona, ilyuci i pige i Kashiḷa Uza u Uma n Urishelima u da wāri a zuba. Wata, a asu u atsumate a zuba a da kakumā ka le bawu kārī ukece a bolomgbonoi a yain ipeli. ²³ I tuwā tā a asu u kabolo ka mmuku n Kashiḷa yavu gbā de mmuku n kagitā n ne n dā a'ari. A korongu tā a'ala a le gbā a zuba. I tuwāi a asu u Kashiḷa uza u afada u ama gbā. Kpam i tuwāi a asu u a'ulu a aza a maci aza da a kuwāi caupa, kpam Kashiḷa ka gonuko le tyoku da wa ciga le a woko. ²⁴ I rawa de asu u Yesu, ka'uwi ka mere ka kazuwamgbani ka savu a asu u Kashiḷa n ama. Mpsa n Yesu n da a vishanāsai tyoku u udarākpa n da māri n akani a da a lai mpasa n Habila. ††

²⁵ Adama a nala, kiranai kpam kotsu i 'yuwan upanāka Kashiḷa wa, a'ayin a da baci wa dansa. Aza a Isara'ila a 'yuwan yi upanāka an u rono le atsuvu a'ayin a da a'ari a likimba, kpam a la wa. Adama a nala, u tsunu wa la tā tsu kpatalāka baci Kashiḷa uza da wāri a zuba kucinā an wa rono tsu atsuvu. ²⁶ An u yain kadyanshi caupa, kalagatsu ka ne ka gbāḍa tā likimba, shegai gogo-na u yan tā kazuwamgbani, “Ma doku tā kpam n gbāḍa kuten, shegai likimba da koshi wa, hal n zuba dem.” ††²⁷ An u danai nala, ili i'ya wa tonon i'ya na, wa wacinsa tā gbā ili i'ya u yain. Ili i'ya bawu a ka gbāḍa i'ya koshi ya woko.

²⁸ Ili i'ya i zuwai tsa cikpa i'ya, an tsu tsarāi tsugono tsa bawu tsa gbāḍa u da. She tsu lyaka Kashiḷa kayala a ure u da wa pana kayanyan kpam n unāka karingā u pige n uwonvo, ²⁹ kpaci Kashiḷa ka tsunu kā tā tyoku u akina a kasudugbate da a ka wacinsa ili.

Tyoku da va zuwa Kashiḷa ka pana kayanyan

13 Lyayi kelime n i cigi atoku n uciga u Kawauwi.

² Kotsu i ciba i wushi amoci mai a a'uwa a de. Aza roku a yan tā nala, aku a ryabusai atsumate a zuba bawu a revei. ³ Kotsu i aṣansā n aza da a'ari a kuwa ku a'ali wa. Panai ikyamba kabolo n ele yavu i'ā pini a kuwa ku a'ali ki n ele. Cibai n aza roku aza da a ka yansa mavura, yavu eḍa a ka yanka ma.

⁴ Ya dem u nāka iyolo tsupige, vali n uka u ne a kaṅa kaci ka le mai, kpaci Kashiḷa ka yan tā uza da u yain tsishankala ko u kpāḍai ushamkpa iyolo i ne mavura. ⁵ Kotsu vu aṣakā uciga u ikebe u purā ugboji u vunu wa. Aṣakā i'ya vāri n i'ya i rātsa vu. Kashiḷa ka dana tā,

‡ 12:20 Uwt. 19:13. †† 12:21 U.Ml. 9:19. †† An Kayinu wunai vangu u ne Habila, Kashiḷa ka dana tā, “Mpsa n vangu u vunu n da māri a iyamba n tuko tā kushen ara vā” (Kagitā 4:10). Mpsa n Yesu n tuko tā ucimbusā u unyushi u cingi, shegai mpasa n Habila māri ma ciga tā a yain uza da u wuna yi mavura. ††† 12:26 Hag. 2:6.

“Ma ʔsaka vu wa, ko kenu.

Kpam ma kpatalaka vu kucina wa.” †

⁶ Adama a nala, tsa fuda ta tsa dana bawu uwonvo, “Ma pana uwonvo wa, ko kenu, kpaci Magono ma Zuba ma kabangi ka va.

Ko uza wa fuda wa yanka mu ko i te wa.” ††

⁷ Cibai n aza a kelime a de aza da a wenishike da kadyanshi ka Kashila. Yawunsai ukuna u shinga u da uma u le u tukoi, kpam i wushuku n Kashila tyoku da a yain. ⁸ Yesu Kawauwi wa sava da wa, ko kenu! Ili i te i'ya wari nayain, n ara, hal ubana bawu utyoku.

⁹ Kotsu i ʔsaka a yinsa da, ko kpam uwenishike icun kau-kau u zuwa da i ʔsaka ure u shinga wa. Ukuna u shinga u Kashila u da u gain u gbamatangusu asuvu a de, shegai utono u mele ma ilikulya ma yan nala wa, ma gbam bawu ma tsu banga aza da a ka panaka ma vi. ¹⁰ Tsa ta n asudaraka u roku kau, shegai adarakpi a da a ka gbasha a asu u ulya u kayala u aza a Yahuda, a'a n ucira u da a ka lya udaraka u da tsu yain a asudaraka u tsunu wa.

¹¹ Magono ma Adarakpi aya u tsu bidya mpasa ma nnama ubana a Asu u da u Lakai Uwulukpi a asu u da u tsu naka n da adama a unyushi u cingi. Shegai ikyamba i nnama yi a runukpa i'ya a uroto u asu da a zuwai agali. ¹² Ili i'ya gai i zuwai Yesu panai ikyamba a uroto u ilyuci i pige vi i'ya gai la vi, tsara u zuwa ama a ne a woko uwulukpi na mpasa n ne. ¹³ Asakai tsu banai ara ne a uroto u asu da a zuwai agali yi tsu ba tsu panai uwono tyoku da eyi u panai. ¹⁴ Tsa n ilyuci i pige pini na a likimba i'ya ya rongo hal ubana wa, shegai atsa pini tsa vana icun i ilyuci i pige i nala yi.

¹⁵ Asaka tsu rongo utonusuko ama maco bawu uwonvo atsu atoni a Yesu a da. A'ayin a da baci tsa yansa nala vi u woko ta udaraka u icikpali u da u rawai a asu u Kashila a asuvu a kala ka Yesu. ¹⁶ Kotsu i

ʔsansa i yanka ama ukuna u shinga ko kpam i kpa da ubangamgbana wa, kpaci icun i udaraka u da u tsu zuwa Kashila ka pana kayanyan u da gai la vi.

¹⁷ Panakai azapige a de i yansa ili i'ya a danai i yansa. A ka kirana ta n uma u de bawu uwunvuga, kpaci a reve ta an a ka tonuko Kashila tyoku da manyan ma le ma banga da. I panaka le baci, a ka yan ta manyan ma le n ipeli. I kpa da le baci upanaka, a ka yan ta ma n unamgbukatsuma, kpam nala wa banga da wa.

¹⁸ Kotsu i yansa tsu kvasu maco. Tsu reve ta atakasuvu a tsunu a'a ta sarara, kpam kain dem tsu tsu ciga ta uyan ukuna u maci. ¹⁹ Ma folo da ta n gba ucira u da mari n u da, i yain kvasu tsara Kashila ka gonuko mu ara de gogo.

Kvasu a makorishi

²⁰ N yan ta kvasu Kashila ka ndishi n shinga u naka da gba ili i shinga i'ya bawu i'ari n i'ya, tsara i yain ili i'ya wa ciga. U 'yangasa ta Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a ukpa. Gogo-na Yesu woko de Kaliniki ka Pige uza da a yankai manyan na mpasa n ne tsara a gbamatangu kazuwamgbani ka Kashila na ncon n ne, ka bawu ka kotso. N yan ta kvasu tsara Kashila ka yain ili i'ya i yankpa yi a asuvu a tsunu a akere a Yesu Kawauwi. Tsupige tsu woko ara ne hal ubana bawu utyoku. Ami.

²² Ama a va, n folo da ta i zuwa atsuva a akani a ug-bamatangu a na yi. Ukanikorongi u kenu u da koshi.

²³ Ma ciga ta i reve an a ʔsaka de utoku u tsunu Timoti, wa kpam a kuwa ku a'ali wa. U rawa baci gogo, atsu dem tsa tuwa ta kabolo tsu wene da.

²⁴ Danasai gba azapige a de n gba ama a Kashila. Atoni a Italiya a da a'ari kabolo na mpa a ka danasa da ta dem.

²⁵ Asaka ukuna u shinga u Kashila u rongo n ada gba.

† 13:5 U.MI. 31:6, 8. †† 13:6 Ishp. 118:6.

Yakubu

Ukukpā u kadyanshi

Yakubu vangu u Yesu Asheku Kawauwi aya u korongi ukanikorongi u na vi. U korongu t̄a ukanikorongi vi ubana a asu u Atoni a Yesu aza d̄a a wacuwai ubana a iyamba kau-kau adama a upana u ikyamba u d̄a a ka so adama a utono Yesu Kawauwi.

An upana u ikyamba vi u gbonguroi, d̄a i zuwai a sumai a wacuwusai. Da gai i zuwai Yakubu koronku le ukanikorongi u na vi kpaci wa ciga t̄a u gbamatangu le kpam a kawunku pini a utono. Da kpam i zuwai tagarāda u na vi u yain kadyanshi ka upana u ikyamba vi, n awuya, n ahankuri, n kvasu n urongo shiriri a asuvu a utono Kawauwi.

Gogo-na Atoni ushani a ka pana t̄a ikyamba a akere a aza d̄a bawu a'ari atoni a Kawauwi. Gbā n nala u gan t̄a tsu toni yi mai. Tagarāda u na u wenike tsu t̄a an utono u Kawauwi vi urongo mai d̄a kain dem.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani (1:1)

Uma u upityanangu n kakiri (1:2-18)

Upana n upanaka akani a Kashilā (1:19-27)

Kotsu vu nākā aza a utsari n aza a ucira karinga koshi wa (2:1-13)

Upityanangu n manyan (2:14-26)

Kakiri n Idani (3:1-18)

Kubari adama a tsije n likimba (4:1-5:6)

Ahankuri, ben n kvasu (5:7-20)

Ukukpā u kadyanshi

1 Mpa Yakubu, kagbashi ka Kashilā, kpam n ka Asheku Yesu Kirisiti Kawauwi.

Ama d̄a a pityanangi n Kashilā alya ma koronku, aza d̄a a wacuwai a asu kau-kau. †

Ma sukunku d̄a t̄a idyani.

Uwenishike a kaci ka ukondo

2 Ama a vā, gbā d̄e u gan t̄a i yain mazangā a'ayin a d̄a awuya a cina d̄a. **3** Kpaci ukondo n ukuna u nala u d̄a wa zuwa d̄a i reve an upityanangu u d̄e wari n ucira, kpam u zuwa d̄a akawunki. **4** I kawunku hal she ukondo vi u wura. Pini nala, d̄a ya gbonguro i shadangu, kpam ya namba i'ya i gain i tsarā wa. **5** Uza d̄a baci wa ciga kakiri a asuvu a d̄e, u foli Kashilā wa nākā yi t̄a ka. Kashilā uza d̄a u tsu nākā ya dem gbani, kpam u tsu nākā uza d̄a baci dem u folo yi kakiri, u tsu yan uza d̄a baci u folo yi mavura nala wa. **6** Shegai va folo baci ili, u k̄anā t̄a vu pityanangu kotsu vu yain malālā wa. Ko ya baci dem wa yan malālā, tyoku u abali a kushivā a d̄a uwule u tsu kyawunsuka kabarikete d̄a wari. **7** Ucuu u

† *Idani i Tsiheline pini na i'ya "Ubana asu u aletsu kupa n a re" adama a aza a Yahuda a d̄a a wokoi Atoni ushani. Yakubu yanka t̄a ure u d̄a bawu u wuyanai manyan a'ayin a nala yi tsarā u wenike an ukanikorongi u ne u korongu t̄a u d̄a a asu u aza d̄a a ka tono Kashilā.*

vuma u nala, kotsu u wundi yavu Kashilā ka nākā yi ili wa. **8** Uza d̄a bawu u tsu fuda u shamkpa katakasuvu ka te, ucun u vuma u nala u tsu shamkpa ukuna u te u yain wa.

9 Katoni ka k̄ari uza u unambi, u yain mazangā an Kashilā ka 'yangasā yi. **10** Katoni ka k̄ari uza u utsari, u yain mazangā an Kashilā ka wenike yi tyoku d̄a wa vakunku kaci ka ne. Uza u utsari wā t̄a yavu apalu a d̄a a tsu wutā a mete, aku a laza a rukpusā. **11** Kaara ka tsu wutā t̄a shen cika, aku ka ekpetengu apalu yi hal a rukpusā a iyamba, kpam tsulobo tsu le tsu kotso. Nala dem uza u utsari wa kotso ko wā baci a kumodu n manyan ma ne.

12 Kashilā ka tsu nākā t̄a mazangā a asu u aza d̄a a kawunki n ukondo vi n ahankuri. Ukondo u kotso baci, Kashilā ka nākā t̄a uza d̄a u lyai ukondo vi funi u uma u d̄a bawu wari n utyoku. Kashilā ka zuwamgbana t̄a ka yan ili i na a asu u aza d̄a a ka ciga yi.

13 A'ayin a d̄a baci uza wa ciga u yain tsicingi, kotsu u dana Kashilā ka ciga t̄a ka kondo yi u yain tsicingi wa. Tsicingi tsa kondo Kashilā tsu zuwa yi u yain tsicingi wa. Kashilā kpam ka kondo uza adama a d̄a u yain tsicingi wa. **14** Uciga u tsunu adama tsu yain tsicingi u d̄a u tsu zuwa tsu uciga u ili, kpam aku u lapānāsā tsu.

15 Uciga u nala vi u tsu yan t̄a katsumā, aku u matsa unyushi, unyushi kpam u gbonguro baci aku u tuko ukpā.

¹⁶ Edā aza da ma ciga cika, kotsu i toni kaban wa.
¹⁷ Ko ndya baci i lobonoi, kune ku a asu u Kashilā.
 Kpam ko ndya baci bawu i'ari n unyushi, i wuta tā a zu-
 ba a asu u Tata uza da u yain atyashi n alishi. U tsu
 savada wa, u tsu savada u gono tyoku da kulu ku
 madanga ku tsu savada wa. ¹⁸ U dangasa tsu tā tsu
 woko ama a ne a da wa ciga, adama a nala, u sukunku
 tsu akani a mayun a ne, kpam a gonuko tsu mmuku n
 kagitā n ne.

Zuwai atsuvu mai

¹⁹ Edā aza da ma ciga cika, i yain maloko a asu u up-
 ana, shegai kotsu i yain maloko a asu u udana wa,
 kpam kotsu i yain maloko a asu u uyan upan wa. ²⁰ I
 yan baci upan, ya fuda ya yan ili i'ya Kashilā ka ciga dā
 i yain wa. ²¹ U kana tā i asakā uyansa ili i'ya bawu i gain
 n i cingi. I vakunku kaci ka de, i wushuku n akani a da
 Kashilā ka nakā dā tyoku u icun a atakasuvu a de.
 Akani a na yi a'ā tā n ucira u da a ka fuda a wauwa dā.

²² I woko aza da a ka yansa ili i'ya akani yi a danai.
 Panai n atsuvu koshi wa, kpaci nala baci ya yansa, ya
 lapangasa tā kaci ka de. ²³ Uza da baci wa pana udani u
 Kashilā, aku bawu u yain ili i'ya a danai u yain, vuma u
 nala tyoku u uza da wa wundya kaci ka ne a madubu
 da wari. ²⁴ U laza baci u asakāi madubu mi, aku u asan-
 sa tyoku da u wenei kaci ka ne. ²⁵ Shegai uza da baci
 wa wundya mele ma maci ma Kashilā, kpam wa yan ili
 i'ya ma danai, vuma u nala wa tsarā tā unā u shinga u
 utsarā u kaci u da mele mi ma nakā. Nala wari n uza
 da wa wundya n u asansi wa.

²⁶ Uza da baci wa wundya eyi Kashilā ka wa tono,
 kpam u fuda u kana unā u ne wa, kaban ka wa yan
 kpam utono u Kashilā u ne u gbani u da. ²⁷ Ure u maci
 n u da u mayun u utono u Kashilā Tata u tsunu u da, a
 kirana nā mkpan nā nranā a asuvu a awuya a le, kpam
 a kirana n utono u likimba kotsu u nangasa le n ili i
 icadi wa.

Kotsu i wenike kudyangi wa

2 Ama a vā, Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi
 uzapige u da. Kotsu i takpana unakā tsupige wa,
 i'ā baci upityanangi n eyi. ² Tyoku u naha, a dana uza
 roku u tuwā a asu u kabolo ka de n aminya a shinga a
 ikebe, aku u ukai kpam nkawani n zinariya a ajubu. Pi-
 ni nala, uza roku kpam u tuwai uza u unambi u ukai
 aminya a da bawu a gain. ³ Aku i nakāi vuma da u ukai
 aminya a shinga yi tsupige i tonuko yi, "Asu u ndishi u
 da na." Aku i tonuko uza u unambi vi, "Shamgba dan,"
 ko kpam, "Dusuku a iyamba evu n a'ene a vā." ⁴ I yan
 baci nala, ya wenike de la vi kudyangi a asu u ama a re
 a na yi, kpam i yan tā dere tyoku da uza u afada uza da
 wari n uyawunsa u cingi a katakasuvu ka ne.

⁵ Ama a vā aza da ma ciga cika, zuwai atsuvu a de
 mai. Mayun da Kashilā ka dangasai aza a unambi a
 woko aza a utsari a asuvu a upityanangu. Kpam u dan-
 gasa le a woko aza da a ka lya agadu a tsugono tsa u
 zuwamgbani wa nakā aza da a ka ciga yi. ⁶ Gbā n

nala, i goroi aza a unambi yi! Shegai aza a utsari yi alya
 a ka sukutā dā a rono dā kpam ubana a kuwa ku afa-
 da. ⁷ Alya kpam a tsu dana ukuna u cingi a kala ka Yesu
 Kirisiti Kawauwi kpam n ka a ka isa dā.

⁸ Ya yan tā ili i shinga ya kirana baci n mele ma tsug-
 ono ma mari a Tagarāda u Kashilā, "Ciga uza u karen u
 vunu tyoku da va ciga kaci ka vunu." ⁹ Shegai ya tono
 baci n ama tyoku da i wene le, unyushi u cingi u da ya
 yan, kpam mele ma varangu dā tā aku i woko aza a
 unyushi. ¹⁰ Uza u tono baci Mele ma Kashilā ka nakāi,
 aku u kodoi ma te, vuma u nala vi u kodo de gbā Mele
 mi. ¹¹ Kashilā ka ka danai, "Kotsu vu vaku n uka u uza
 roku wa," aya dem u danai, "Kotsu vu wuna uma u vu-
 ma gbani wa." Adama a nala, ko vu vaku baci n uka u
 uza wa, aku vu wunai uma u vuma gbani, vu woko de
 uza da u kodoi gbā Mele ma Kashilā.

¹² Adama a nala, yanyi kadyanshi n i yanyi yavu a ka
 ciga a yanka dā afada n mele ma ma tuko utsarā u
 kaci. ¹³ Ya pana baci iyali i aza roku wa, edā dem
 Kashilā ka pana dā iyali wa. Shegai ya pana baci iyali i
 aza roku, Kashilā uza u iyali, iyali i ne ya lya tā kaci ka
 afada.

Upityanangu n uyan ili i shinga

¹⁴ Ama a vā, ndya kalen ka uza wa dana u pityanangu
 tā bawu u wenikei manyan? Ucuu u upityanangu u
 nala wa wauwa uza wa. ¹⁵ A dana vu wene uza roku
 uza da u kana tā u tsarā ilikulya ko kpam aminya a u'u-
 ka. ¹⁶ Aku vu dana, "U yan tsu ben, Kashilā ka zuwuka
 vu unā u shinga," i tonuko yi kpam Kashilā ka tuko vu-
 ma u nala vi ilikulya ko aminya, edā kpam i nakā vuma
 u nala vi ilikulya ko aminya wa. Ili i shinga i eni i'ya
 ukuna u nala wa yanka yi? ¹⁷ Nala dem upityanangu
 utyoku u ne, bawu wa walaka n manyan, upityanangu
 u nala vi kakushe ka.

¹⁸ Uza roku wa fuda tā u weci mu, "Avu vā n up-
 ityanangu?" Aku n wushunku yi, "Mā tā n manyan." Pi-
 ni nala, aku n tonuko yi, "Wenike ve upityanangu u
 vunu vi bawu manyan, mpa kpam n wenike dā up-
 ityanangu u vā n manyan ma ma yan."

¹⁹ I wushuku tā an Kashilā ka te ka, u gan tā. Shegai
 ko ityoni i cingi i wushuku tā n ukuna u nala vi, adama
 a nala a tsu pana tā uwonvo cika hal n a jeki ikymba.

²⁰ Katengeshi ka vuma, ndya i zuwai va ciga uza roku
 u wenike vu an upityanangu wā baci manyan wa, up-
 ityanangu u nala vi u gbani u da? ²¹ Pana na, akaya a
 tsunu Ibirahi, u zuwa tā Kashilā ka panai kayanyan an
 u zuwai maku ma ne Ishaku a asudarakpa tsarā u yain
 udarakpa n eyi. ²² Gogo-na vu wene tyoku da up-
 ityanangu u Ibirahi n manyan ma u yain a walakai
 kabolo wa. U wenike tā an upityanangu u ne u maci u
 da a asu u ili i'ya u yain. ²³ A shadangu tā udani u da a
 danai a Tagarāda u Kashilā an a danai, "Ibirahi
 pityanangu tā n Kashilā, kpam Kashilā ka pana yi
 kayanyan hal u gonuko yi u woko vuma u maci." Ili i'ya
 i zuwai a ka isa Ibirahi kaje ka Kashilā i'ya gai la vi.
 ††²⁴ Gogo-na i wene tā an tsu wokoi dere a kapala ka

† 2:21 Kag. 22:1-14. †† 2:23 Kag. 15:6.

Kashilā adama a ili i'ya tsa yansa, shegai adama a upityanangu u da koshi wa.

²⁵ Nala dem, Raha kashankala ka, u zuwa t̄ Kashilā ka panai kayanyan an u n̄k̄ai aza a ukyawunsa uyamba a asu u ukpawan, kpam u wutukp̄a le n kaban a ilinuku. ¹²⁶ Ikyamba i'ā baci bawu kuvi, ikyamba i nala yi kakushe ka, kpam upityanangu u da bawu wa yan ili, u lamgbana n kakushe wa.

Uwenishike a kaci ka kaletsu

3 Ama a v̄a, gb̄a de da ya bidya i'ari awenishiki wa. Kpaci i reve t̄ Kashilā ka yanka tsu afada a pige a da a lai aza da a buwai, an ts̄ari awenishiki.

² Gb̄a tsunu tsu nusa t̄ cika, shegai aza da a tsu fud̄a a k̄an̄a aletsu a le, a ka fud̄a t̄ dem a k̄an̄a kaci ka le a asu u da u buwai. ³ Tsu tsu ukunka t̄ adoki urim n kawun a un̄a ts̄ar̄a a pan̄aka tsu. Kpam tsu zuwa le a yain ili i'ya tsa ciga a yain. ⁴ Nala dem a'atsu a mini, a da la a pige a pige, kpam uwule u ucira u tsu gebe le t̄, gb̄a n nala kawatiki ka yan baci manyan n kaz̄ama, she u gebe ka ubana a asu u da wa ciga.

⁵ Nala kpam kaletsu kapashi ka ikyamba ka kenu, shegai ka tsu yan t̄ ili i pige. Kondoi ve tyoku da maku ma kakina ka mazaki ka tsu daba kagozo ka pige. ⁶ Nala dem kaletsu akina a da, ka la t̄ apashi a ikyamba a da a buwai tsicingi. Ka ka nangasa gb̄a uma u vuma, ka savada t̄ ure u uma u vunu ubana a akina, kpaci kuwa ku akina ka ku tsu gebengu ka.

⁷ Ama a ka fud̄a t̄ a zuwa gb̄a ko manama ma eni ma baci ma pan̄aka le, hal n̄a nnu n a'ali n adan. ⁸ Shegai uza wa fud̄a wa zuwa kaletsu ka ne ka pan̄aka yi wa. Kpaci ili i cingi i'ya, i'ya bawu uza wa fud̄a wa k̄an̄a, k̄a t̄ n tsukonu tsu cingi.

⁹ N aletsu a tsunu a da tsu tsu cikpala Kashilā Tata u tsunu. N a da kpam tsu tsu tonusuko ama kagbani, aza da Kashilā ka yain, kpam a rotso yi. ¹⁰ Gb̄a icikpali n kadyanshi ka cingit̄ a un̄a u te u da a tsu wut̄a, u gan nala git̄ wa, ed̄a ama a v̄a! ¹¹ Keshi ka mini ka te ka fud̄a ka wutukp̄a mini ma shinga n ma akoni? ¹² Uza wa fud̄a wa kasa zayitum a madanga ma kapopi ko kapopi a katyaci? Wa yan nala wa, kpam keshi ka mini ka te ka fud̄a ka wutukp̄a mini ma akoni n ma shinga wa.

Kakiri ka likimba n ka zuba

¹³ Uza roku w̄a la a asuvu a de uza da u gbojoi kpam u revei ili i Kashilā? Ama da a'ari nala a ka wenike t̄ u da a asu u urongo uma u shinga, a ka wenike t̄ u da kpam a asu u uyan ili i maci bawu a ka yan ar̄adi.

¹⁴ Shegai malyon ma pige m̄a baci a asuvu a de, kpam ya wenike uciga u kaci, kotsu i yain ar̄adi an i'ari n kakiri wa. Ar̄adi a de ukuna u mayun u da a ka 'yanku.

¹⁵ Malyon n ar̄adi a'ari a asuvu a kakiri ka Kashilā wa. Ili i nala yi gb̄a i likimba i'ya, i uciga u katakasuvu i'ya, kpam Kal̄apansi ka ka tsu doku i'ya ucira. ¹⁶ Asu u da

baci dem malyon m̄ari n uciga u kaci, nte va cina pini ibili maco n ukuna u cingi kau-kau.

¹⁷ Shegai kakiri ka baci ka wut̄a a zuba, mai da kari. Ka ciga t̄ kpam ndishi n shinga. Kain dem kabirika yi wa, ka tsu 'yangasak̄a kaci wa. Ka tsu pana t̄ ama iyali ka yanka le ili i shinga. Ka tsu wenike kudyangi wa, ka tsu bidya t̄ kpam ukuna mayun. ¹⁸ Aza da a ka tukuso ndishi n shinga a ka ce t̄ ucun u ndishi n shinga kpam a kapi i shinga.

Asak̄a Kashilā ka toni n avu

4 Nda ya tukuso kushulu n ibili a asuvu a de? Gb̄a ili i'ya ya tukuso ili i na yi i'ya, kurura ku cingi ka ka yan kuvon a asuvu a de. ² Ya ciga de ili i'ya bawu i'ari n i'ya, adama a nala i fobusoi kpam i wunai uma tsar̄a i tsar̄a i'ya. Ya yan de malyon ma ili i'ya aza roku a tsar̄a kpam ya tsar̄a i'ya wa, adama a nala i ba i shil̄akan̄a i n aza da a'ari n i'ya i wusa le i'ya. Shegai ili i'ya i zuwai bawu i tsar̄a ili i'ya ya ciga vi i'ya, i folo Kashilā ka n̄ak̄a d̄a wa. ³ Kpam ko i folo baci, i tsu tsar̄a i'ya wa, kpaci uyawunsa u de u cingi u da, ili i'ya ya zuwa d̄a i pana kayanyan ka uma i'ya i tsu bolo koshi.

⁴ Ed̄a aza a ukp̄ad̄a u upityanangu, i reve an ya ciga likimba u na i woko de atokulalu a Kashilā wa? ⁵ Ko ya yan malal̄a ma kubari ku Tagar̄ada u Kashilā, ka ku danai, Kulu ku ne ka kari a asuvu a tsunu, k̄a t̄ n malyon. ⁶ U tsu wenike tsu t̄ ukuna u shinga u ne. Wene ve ili i'ya Tagar̄ada u Kashilā u danai, "Kashilā ka 'yuwan t̄ aza a ar̄adi, kpam u tsu wenike t̄ ukuna u shinga a asu u aza da a vakunki kaci ka le." ^{††}

⁷ Asak̄a Kashilā ka toni n avu. 'Yuwan Kal̄apansi, eyi kpam wa suma t̄ u asak̄a vu. ⁸ Tuw̄a evu n Kashilā, eyi dem wa tuw̄a t̄ evu n ad̄a. Sawai akere a de, kpaci ed̄a aza a unyushi u cingi a da. Wulukpei atakasuvu a de, ed̄a ama da bawu i'ari n katakasuvu ka te. ⁹ B̄al̄ai asuvu adama a ili i cingi i'ya i yain, panai mb̄al̄a i namgba asuvu, namgbai katsum̄a a un̄a u da ya dosuso, ipeli i de i gono unamgbukatsum̄a. ¹⁰ Vakunki kaci ka de a asu u Tata, eyi kpam wa rad̄agb̄a d̄a t̄ a zuba.

¹¹ Ama a v̄a, kotsu i tonusuko atoku a de kadyanshi ka cingi wa. Ya dansak̄a baci uza roku tyoku da wa yan ukuna u cingi, hal i tadanku yi unyushi, Mele ma Kashilā ma ya tadanku unyushi kpam i yankai ma afa-da. Ed̄a aza da ya tadanku Mele unyushi a da wa. Manyan ma de ma i toni ma. ¹² Kashilā ka yan t̄ Mele, aya kpam koshi wa yan afada a maci a asuvu a tsunu. Aya koshi w̄ari n ucira u da wa wauwa ko u wuna. Uci-ra u eni u da v̄ari n u da, u da va kid̄aga utoku u vunu ugana?

Yan ar̄adi adama a nakpan wa

¹³ Panai na, i tsu dansa t̄, "Ara ko nakpan tsa bana t̄ a ilyuci i roku, tsu ba tsu rongo de hal kayen tsu yain tsilaga, tsu yain ikebe." ¹⁴ I tsu dana t̄ nala, shegai i reve i'ya ya git̄ nakpan wa. Uma u de w̄a t̄ tyoku u

† 2:25 Josh. 2:1-21.

†† 4:6 Tzg. 3:34.

maroli, kaara ka wuta baci aku ma wacuwa. ¹⁵ Shegai i'ari i dana, "Kashila ka wushuku baci tsari n uma, tsa yan ta ili i na ko i nala." ¹⁶ Shegai ya yan aradi n tsilai tsu gbani. Gba tsilai tsu nala tsi tsicingi tsa. ¹⁷ Cibai, unyushi u cingi u da uza u reve ili i'ya i gain u yain, aku u kpadai i'ya uyan.

A baranai aza a utsari

5 Panai na eda aza a utsari, u gan ta i sai n meshi n i salasi adama a upana u ikyamba u da wa tuwa da. ² Utsari u de u shama de, kpm karan ka takuma de aminya a de. ³ Azurufa n zinariya u de u gbani u da. Utsari u da ya pana n u da vi, wa takuma ta ikyamba i de a akina. Utsari u da i bolomgbonoi vi, wa woko da ta iryoci i'ya ya varangu da a a'ayin a afada a makorishi. ⁴ Panai kushen ka azamaninga a da i zuwai manyan a kashina, aza da i kpadai utsupa ikebe i manyan i le. I 'yuwan le utsupa katsupi ka le, kpm kushen ku le ku rawa de a asu u Kashila Uza u Ucira Gba. ⁵ I rongoi a likimba bawu i yain manyan, gba n nala ya pana kayanyan ka atakasuvu a de. I gan ta kaci ka de hal i gbonguroi, shegai gogo-na kain ka a ka kida da ka na. ⁶ I kidagai aza da bawu a'ari n unyushi ugana a woko aza a unyushi, i wuna le, kpm a shilakanaka da wa.

Kawunki n upana u ikyamba

⁷ Ama a va, u kana ta i rongoi n ahankuri i vana ugonu u Asheku. Kondoi ve tyoku da acimbi a tsu vana mini ma zuba tsara a cei, kpm a vana mini hal ubana a'ayin a ukapa u iceshi yi. Kondoi ve tyoku da a tsu yan ahankuri hal a'ayin a ukapa yi a rawa. ⁸ Nala dem, u gan ta i yain ahankuri, u gan ta i gbama asuvu kpaci Asheku a ka barakpa wa, wa gono ta. ⁹ Atoku a va, kotsu i damgbarasa kaci ka de n kakpadikukuna wa. Nala baci ya yansa, Kashila ka kidaga da ta ugana. Uza u afada wa ta a utsutsu utuwa.

¹⁰ Atoku a va, kondoi ve tyoku da nsumate aza da a tsu yan kadyanshi ka Kashila n ucira u kala ka ne. Alya iryoci i ama da a panai ikyamba. ¹¹ Tsu cikpala ta aza da a tsu kawunku pini n upana u ikyamba. Ayuba da iryoci i uza da u kawunki n ahankuri. A asu u akawunki a ne, tsu wene ta tyoku da afobi a Kashila a shinga a kotsoi mai, tyoku da Tata wari uza u asuvayali cika.

¹² Ama a va, wa ta n kalen cika, i 'yuwan utsina n i yanyi kazuwamgbani n i isasi zuba. Kotsu i yain nala n isasi likimba wa, kotsu dem i yain nala n i isasi ili i roku wa. Ili i'ya i gain i yain i'ya i dana "eye" ko "a'a" koshi, i yan baci nala ya yan unyushi u cingi, ko a kidaga da ugana wa.

Uwenishike a kaci ka kvasu

¹³ Ya wari a asuvu a de uza da wari n ukuna u da wa balai yi? She u lyai kapala n kvasu. Uza roku wari n mazanga? She u shipi ishpa i cikpali. ¹⁴ Uza roku wa a asuvu a de n mabala? She u isa nkoshi ma Atoni a Yesu a yanka yi kvasu. A ka gbaraka yi ta manivi a asuvu a kala ka Asheku. ¹⁵ Kpm kvasu ka a ka yan vi, a yan baci ka n upityanangu ka tuko ta uza u mabala vi alafiya. Kashila ka tanasa yi ta. Uza vi u yan baci unyushi u cingi u roku, Kashila ka cimbusuka yi ta.

¹⁶ Adama a nala, tonukoi atoku unyushi u cingi u de, i yanka atoku kvasu tsara Kashila ka tanasa da. Vuma da u zuwai Kashila ka panai kayanyan, kvasu ka ne ka ta n ucira, kpm ka tsu tuko ta makorishi ma shinga.

¹⁷ Iliyat vuma da tyoku u tsunu, u yain kvasu cika kotsu a roi wa, kpm a ro wa hal ayen a tatsu n uwoto u teli. ¹⁸ U doki u yain kvasu, aku zuba nakai mini, uyamba kpm u wutukpai ilikulya.

¹⁹ Ama a va, uza roku u puwan baci bawu wa yan ukuna u mayun, uza roku u gonuko yi a ure. ²⁰ U gan ta i reve mai, uza da baci u gonukoi uza u unyushi u cingi a ure u maci u asaka tsicingi tsu ne, vuma u nala vi u wauwa yi ta a asuvu a ukpa, adama a nala a ka cimbusuka yi ta unyushi u cingi ushani.

1 Bituru

Ukukpā u kadyanshi

Bituru uza dā u korongi Tagarāda u na vi, kasuki ka. U rongo t̄a kabolo n Yesu. A'ayin a dā Yesu panai ikyamba u wene t̄a n a'eshi a ne. A ukanikorongi u na vi, u yan t̄a kadyanshi n Atoni a asu kau-kau a kaci ka upana u ikyamba.

Bituru tonuko t̄a Atoni u da, gbā a a'ayin a dā baci upana u ikyamba u cina le, a yain mazangā. Cinda Yesu panai ikyamba a'ayin a dā w̄ari a likimba, nala dem atoni a ne u k̄anā t̄a a pana ikyamba. Upana u ikyamba u tsu zuwa t̄a upityanangu u uza u doku u gbama. U tonuko le t̄a ukuna u shinga u Kashilā w̄a t̄a n ele a'ayin a dā baci dem a ka pana ikyamba.

Gogo-na Atoni a ka pana t̄a dem ikyamba. Kashilā k̄a t̄a pini tyoku dā w̄ari. Ukanikorongi u na u n̄akā tsu t̄a ureve a kaci ka ukuna u mayun u kulu u dā wa b̄angā tsu a'ayin a dā baci dem tsa pana ikyamba. U tonuko tsu t̄a dem ukuna u shinga u shinga u dā tsa yan, a'ayin a dā baci tsa pana kayanyan ko tsa pana ikyamba.

Ili i'ya i'ari a Tagarāda u na vi

Idyani n kvasu (1:1-2)

Ili i maci i uzuwa u uma (1:3-12)

Kuryongo tyoku u ama a uwulukpi a Kashilā (1:13-2:17)

Iryoci i upana u ikyamba u Atoni (2:18-25)

Uwoko u katoni n upana u ikyamba (3:1-4:19)

Adooki ubana a asu u nkoshi n kuwa ku Atoni (5:1-11)

Idyani i makorishi (5:12-14)

¹ Mpa Bituru kasuki ka Yesu Kirisiti Kawauwi dā ma sukunku d̄a ukanikorongi u na vi. Ama dā Kashilā ka dangasai alyā ma koronku. Alyā aza dā a'ari ndishi yavu amoci a uyamba u Pontu, n Galatiya, n Kapadosiya, n Asiya, n Bitiniya.

² Kashilā Tata u dangasa d̄a t̄a caupa, kpam Kulu Keri ku wulukpe d̄a dē. An u wokoi i n̄akāi Yesu Kawauwi karingā, mpasa n ne kpam n z̄a d̄a dē. Kvasu ka v̄a ka i tsarā tsishinga tsu Kashilā ushani, n̄a ndishi n shinga n ne a uma u dē.

Atoni a yain n uzuwa u uma

³ Cikpalai Kashilā Tata u Asheku a tsunu Yesu Kawauwi. W̄a t̄a n asuvayali cika hal u doku u matsa tsu ilimaci i savu. Adama a ilimaci i nala yi dā ts̄ari n uzuwa u uma u dā w̄ari n uma, kpam tsu ts̄arai ilimaci yi an a 'yangasai Yesu Kawauwi a ukpā. ⁴ I n̄akā tsu t̄a dem agadu a dā bawu a ka namgba, n a dā a'ari sarara kpam a ka kporo wa. Kashilā k̄a t̄a n agadu a dē a zuba, kpam wa asakā ko i te i sawa a dā wa. ⁵ I wushuku baci n Kashilā, agadu a nala yi a dē a dā, kpam adama a ucira u ne, wa k̄anku d̄a t̄a ili i cingi kotsu i sawa d̄a wa, hal she u wenike iwauwi a a'ayin a makorishi. Gbā ama a ka reve t̄a n ukuna u iwauwi i nala yi.

⁶ Ili i nala yi mayun dā, yanyi mazangā adama a ili yi. Shegai gogo-na ya pana t̄a ikyamba icun kau-kau a

ukondo a'ayin kenu. ⁷ Upana u ikyamba vi wa tuwā t̄a tsarā u wenike upityanangu u dē u mayun u dā. Upityanangu u dē w̄a t̄a n kalen cika, u la t̄a zinariya kalen. Akina a tsu zuwa t̄a zinariya u woko sarara, shegai gbā n nala u tsu namgba t̄a. A'ayin a dā baci a ka wenike Yesu Kawauwi a asu u ama, ya tsarā t̄a icikpali, n tsupige, n karingā adama a ukuna u mayun u upityanangu u dē. ⁸ Ya ciga t̄a Kawauwi ko an bawu kotsu i wene yi. Ko an u wokoi bawu ya wene yi gogo-na, i wushuku t̄a n eyi. Kpam ko gogo-na ya pana t̄a kayanyan n i yanyi mazangā ma gbam bawu ya fuda ya dana. ⁹ Adama a dā i wushuki n eyi, ya tsarā t̄a kune ku iwauwi i uma u dē.

¹⁰ Ntsumate n yan t̄a kadyanshi ka tyoku dā Kashilā ka wenike ukuna u shinga u ne ara dē. A vece t̄a ben tsarā a reve ureve u iwauwi i'ya wa n̄akā d̄a. ¹¹ Kulu ku Kawauwi k̄a t̄a a asuvu a le, kpam ku yan t̄a kadyanshi ka upana u ikyamba u Kawauwi n tsupige tsa tsa tuwā ara ne a'ayin a dā baci u panai ikyamba yi. Ntsumate m̄ari ma ciga t̄a n reve ko nwere dā, ko kpam nida ukuna u na wa gitā. ¹² Kashilā ka wenike le t̄a ili i'ya a ka yan kadyanshi a kaci ka ili i'ya ya gitā, shegai a a'ayin a le a dā ya gitā wa. Ukuna u mayun u dā a danai vi adama a dē a dā. Gogo-na Kashilā ka suku t̄a Kulu Keri tsarā ku b̄angā ama an a yanka d̄a Kadyanshi ka Shinga ka kubari. Ko atsumate a zuba a ciga t̄a dem a reve ikuna i na yi.

U k̄an̄a t̄a vuma rongu uwulukpi

¹³ Adama a ili i na yi gb̄a, yawunsai mai i rotsongusu tyoku da ya k̄an̄a kaci ka de. Yawunsai tyoku da Kashil̄a ka wenike ukuna u shinga u ne ara de a'ayin a da baci Kawauwi ka gonoi. A'ayin a da baci ya yawunsa a ikuna i na yi, ya tsar̄a t̄a uzuwa u uma. ¹⁴ N̄ak̄ai Kashil̄a karinḡa, kpaci ed̄a mmuku n ne da. Kotsu i gono i kpatala i yain ili i'ya bawu i gain tyoku da i yansai a uma u cau u de wa. A a'ayin a nala yi, i'ari i reve ili i'ya i gain i yain wa. ¹⁵ Kashil̄a ka danḡasa d̄a t̄a i woko mmuku n ne. U k̄an̄a t̄a i woko uwulukpi a ili i'ya dem ya yan, tyoku da Kashil̄a kari uwulukpi. ¹⁶ Kpaci Kashil̄a ka dana t̄a n kaci ka ne, "U k̄an̄a t̄a i woko uwulukpi, kpaci mpa m̄a t̄a uwulukpi." †

¹⁷ Cibai i tsu yan t̄a kvasu a asu u Tata da w̄ari a zuba. Aya uza u afada, kpam u tsu wenike ukuna u shinga a asu u vuma te kapala n uza roku wa. Wa yanka d̄a t̄a afada a un̄a u ili i'ya i yain. U k̄an̄a t̄a i n̄ak̄a Kashil̄a karinḡa a'ayin a da ya yan tsumoci pini naha a likimba. ¹⁸ I reve t̄a gai Kashil̄a ka tsupa t̄a ili i pige tsar̄a u wauwa d̄a a uma u cingi u de, an u wokoi isheku i de i yansai dem nala. Kpam ili i'ya u tsupukai vi tyoku u zinariya ko azurufa da i'ari wa, kpaci zinariya ko azurufa u tsu b̄ar̄ak̄pa wa. ¹⁹ U tsupuka d̄a t̄a n̄a mpasa n Yesu Kawauwi n da m̄ari n kalen cika. Aya Maku ma Kondom ma Kashil̄a† uza da bawu u nusukai ko uza, kpam w̄a n ashind̄a wa, ko kenu. ²⁰ Kashil̄a ka danḡasa yi t̄a adama a ukuna u nala vi caupa kahu a yain likimba, kpam a a'ayin a makorishi a na yi Kashil̄a ka suku yi t̄a a likimba tsar̄a ya dem wene. Kashil̄a ka yan t̄a ukuna u nala vi gb̄a adama a de. ²¹ Gogo-na i wushuku t̄a n Kashil̄a adama a Kawauwi. Kpam adama a da Kashil̄a ka 'yanḡasa yi a ukp̄a u n̄ak̄a yi kpam tsupige, ya wushuku t̄a kpam i zuwa uma a asu u Kashil̄a.

²² Gogo-na u gan t̄a i cigi atoku a de n uciga u mayun, tyoku da aza da a'ari ilimaci i te a tsu cigamgbana. A wulukpe d̄a t̄a an i wushuki n Kadyanshi ka Shinga, ukuna u maci u da. Adama a nala, i cigamgbana cika, n ucira u atakasuvu a de. ²³ Kashil̄a ka zuwa t̄a a doku a matsa d̄a ilimaci i savu. Uma u savu u de a asu u isheku i de u da u wut̄ai wa, kpaci uma u da ele a n̄ak̄a d̄a, wa kotso t̄a a ukp̄a. Shegai uma u savu u na wa rongu t̄a pini bawu makorishi, kpaci u wut̄a t̄a a asuvu a kadyanshi ka uma u Kashil̄a, uma u nala vi kpam u da wa kotso wa. ²⁴ Matsumate ma korongu t̄a: "Ama gb̄a a'ā t̄a tyoku u mete ma ma tsu laza ma kuw̄a;

tsulobo tsu le kpam tsu laza tsu kotso tyoku u tsulobo tsu ap̄alu a kakamba. Mete mi ma ekpe, aku ap̄alu a rukp̄a a iyamba.

²⁵ Shegai kadyanshi ka Magono ma Zuba ka kotso wa." ††

Kadyanshi ka Magono ma Zuba ka nala ki, ka gai Kadyanshi ka Shinga ka tsa tonuko d̄a na vi.

† 1:16 Adkp. 11:44-45; Adkp. 19:2; Adkp. 20:7. †† 1:25 Isha. 40:6-8.

² Adama a nala, u k̄an̄a t̄a i varangu gb̄a ikuna i cingi i'ya ya yansa. I as̄ak̄a uyins̄a ama. As̄ak̄ai u dans̄aka kaci ka de aza a shinga kpam nala i'ari wa. Kotsu i yain malyon ko kpam i yain kadyanshi ka ka b̄al̄a aza roku wa. ² U k̄an̄a t̄a i yain maluwa ma uso mani ma m̄ari uwulukpi ma kulu, tsar̄a i gbonguro n ucira u maci u iwauwi. S̄ayi adama a mani mi tyoku da b̄ab̄a tsu s̄ak̄a mani, ³ kpaci i pede de ukuna u shinga u Yesu Asheku.

Katali ka uma

⁴ Tuw̄ai ara Yesu Asheku Katali ka uma. Ama ushani a 'yuwan yi t̄a, shegai Kashil̄a ka danḡasa yi kpam wa ciga yi t̄a cika. ⁵ Ed̄a dem tyoku u ne da i'ari. Ed̄a atali a uma a da Kashil̄a ka yanka manyan tsar̄a u mai kuwa ku tsugono tsu ne a asuvu a de. Ed̄a dem kabolo ka adar̄akpi a uwulukpi a da i'ari, tsar̄a i yansa udar̄akpa u kulu u da wa zuwa Kashil̄a ka pana kayanyan adama a Yesu Kawauwi. ⁶ Kadyanshi ka Kashil̄a ka tonuko tsu t̄a ukuna u na vi:

"Wundyai! Ma zuwuka d̄a t̄a katali

ka ka lakai kalen cika a asu u kuma a Sihiyon† ‡ ka n danḡasai kpam ka n lakai uciga.

Gb̄a uza da baci u wushuki n eyi, wa yan uwono wa." ††

⁷ Mayun da, aya macigi ma de, ed̄a aza da i wushuki n eyi. Shegai aza da a 'yuwan yi, "Katali ka aza a kuma a 'yuwain ka ka lakai cika a asu u kuma." ††

⁸ Kadyanshi ka Kashil̄a ka dana t̄a dem, "Aya katali ka ka tsu zuwa ama a tad̄ats̄a, katali ka ka zuwa urukp̄a." †††

A tsu tad̄ats̄a t̄a kpaci a tsu pana kadyanshi ka Kashil̄a a n̄ak̄a ka karinḡa wa, kpaci nala Kashil̄a ka fobusuko le.

⁹ Shegai ed̄a i'ā tyoku u ama a nala yi wa, kpaci ed̄a kaletsu ka ka Kashil̄a ka danḡasai ka. Ed̄a kabolo ka adar̄akpi a da a gbashikai Kashil̄a yavu Magono, ed̄a ama a uwulukpi u da, kpam ed̄a kaletsu ka Kashil̄a ka. Kashil̄a ka wutukp̄a d̄a t̄a a asuvu a karimbi u tuko d̄a a asu u katyashi ka ne. Gogo-na u k̄an̄a t̄a i dansa gb̄a manyan ma pige ma pige ma u yansai. Kadyanshi ka Kashil̄a ka dana t̄a,

¹⁰ "Caupa, ed̄a kaletsu ka wa;

shegai gogo-na ed̄a kaletsu ka Kashil̄a ka.

Caupa i'ari i wusha asuvayali a Kashil̄a wa; shegai gogo-na i wusha t̄a asuvayali a ne." †††

¹¹ Ama a v̄a, ed̄a amoci a da pini na kpam aza a kugengu. N rono d̄a t̄a atsuvu kotsu i toni uciga u ili i cingi wa, kpaci a tsu shil̄ak̄an̄a t̄a n uma u mayun u de.

¹² Kiranai n tyoku da ya rongu n atoku a de aza da bawu a'ari atoni. Ko a takunku d̄a baci unyushi, ed̄a gai i wenike le ahali a shinga. A ka wushuku t̄a kpam a n̄ak̄a Kashil̄a tsupige u tuw̄a baci u yanka likimba afa-da.

† Sihiyona kala ka dem ka Urishelima. †† 2:6 Isha. 28:16. †† 2:7 Ishp. 118:22. ††† 2:8 Isha. 8:14. ††† 2:10 Hos. 1:6, 9; Hos. 2:23.

Gorimukoi azapige a de

¹³ Kashilā ka ciga dā tā i gorimuko gbā aza a tsupige. Gorimukoi aza a tsugono, ¹⁴ n azapige a da dem u tsu suku. Yansai nala kpaci magono ma suku le tā tsarā a foro gbā uza da baci u nusai, kpam u suku le tā tsarā a nākā uza da yain ili i maci tsupige.

¹⁵ Kashilā ka ciga dā tā i yain ili i shinga, kpam i yan baci, ya zuwa tā atengeshi a ama da a tsu takunkusu dā unyushi a pada bini. ¹⁶ Edā agbashi a da wa; i tsarā de kaci ka de. Shegai utsarā u kaci u de u nākā ucira u da ya yan ili i cingi wa. I tsarā tā kaci ka de tsarā i woko tyoku u agbashi a Kashilā. ¹⁷ Nākai ya dem karinga kpam i wenike uciga u maci a asu u ama a Kashilā. Nākai Kashilā tsupige kpam i gorimuko magono.

¹⁸ Agbashi, u kṅā tā i gorimuko azakuwa a de kpam i nākā le karinga kain dem. Yanyi nala a asu u aza a shinga n aza a ahali a maci, u kṅā tā dem i yain nala a asu u aza a asuvu a shen. ¹⁹ Uza yan baci unyushi wa, aku u kawunki upana u ikyamba u ili i'ya bawu u yain adama a da u revei Kashilā, Kashilā ka pana tā kayanyan ka ne. ²⁰ I leke de ili wa a lapa dā baci adama a unyushi u da i yain. Shegai Kashilā ka zuwuka dā tā unā u shinga i pana baci ikyamba a asu u uyan ukuna u shinga. ²¹ Kawauwi ka iryoci i de, u pana tā ikyamba adama a de. Tono dem nala. Upana u ikyamba wā tā a asuvu a ili i'ya Kashilā ka zuwa tsu tsu pana. Kadyanshi ka Kashilā ka dana tā:

²² "Kawauwi ka yan unyushi u cingi wa, kpam u yinsā uza wa." †

²³ An ama a wisha yi, u tsupa wa. An a zuwa yi u pana ikyamba, u dana ele dem a pana ikyamba wa. U zuwa tā kaci ka ne a akere a Kashilā uza da u tsu yan afada a maci. ²⁴ Eyi n kaci ka ne u bidya tā unyushi u cingi u tsunu a ikyamba i ne a mawandamgbani tsarā tsu 'yuwan uyan unyushi, kpam tsu rongo n ili i shinga. A tṅānsā dā tā adama a a'utsu a ne! ²⁵ Caupa i'ari tā a kugengu tyoku u ncon n da n puwain. Shegai gogo-na i gono de a asu u Kaliniki ka de, uza da wa guba uma u de.

Tyoku da a tsu yan a asuvu a iyolo

3 Edā aka she i gorimuko a'ali a de. Ko a'ali a roku a 'yuwain baci uwushuku n Kadyanshi ka Shinga ki, uma u shinga u de wa purā tā ugboji u le kapala n kadyanshi ka roku. ² Yan da a ka yan nala an a wenei uma u shinga n u maci u da ya rongo.

³ Kotsu i mṅsā i lobono a uwene a a'eshi a aza roku wa. Kotsu i dambula kaci ka de n kuca ku kenji ushani wa, ko ili i udyoku i ikebe wa, ko aminya a ikebe a shinga wa. ⁴ Nala wa. U la tā tsulobo a reve vu n tsulobo tsa tsa wutā a katakasuvu ka vunū. Tsulobo tsu nala tsi tsu tsu wutā tā a asu u uvakunku u kaci n ukṅā u kaci n kakirani. Wā tā n kalen cika a asu u Kashilā kpam wa kotso wa. ⁵ Tyoku da gai aka a uwulukpi a caupa a gonukoi kaci ka le n tsulobo u da la vi. A wushuku tā n

Kashilā kpam a ka gorimuko a'ali a le. ⁶ Hal gai Saratu,† u gorimuko tā vali u ne Ibirahi, an u isā yi uza-kuwa u ne. Edā nkere n ne n da, ya yan baci ukuna u shinga kotsu i ṅsā uwonvo u bishinka dā uyan ili wa.

⁷ Nala dem a'ali, u gan tā i wundi aka a de n karinga. I toni n ele mai tyoku da ya rongo kabolo. Kotsu i ciba an i la le n ucira. I reve kpam an ele dem a wushai kune ku shinga ku uma u Kashilā. Ya ciga baci ko i te i kṅgu kavasū ka de ubana a asu u Kashilā wa, she i yain nala.

Rongoi mai a asuvu a de

⁸ Gogo-na gbā de she i wushuku n atoku a de, i kirana n i'ya ya tsarā atoku a de. I cigamgbana yavu uza n vangu u da i'ari. I pana asuvayali a atoku, i vakunku kaci ka de. ⁹ Uza u yanka dā baci ukuna u cingi, kotsu i yanka yi dem ukuna u cingi wa. Uza roku tonuko dā baci kagbani, kotsu i gonuko yi n kagbani wa. Nala gitā baci, i zuwuka icun i ama a nala yi unā u shinga. Yanyi nala kpaci Kashilā ka isā dā tā tsarā i zuwuka ama unā u shinga. Kpam edā dem Kashilā ka zuwuka dā tā unā u shinga. ¹⁰ Kadyanshi ka Kashilā ka dana tā,

"Uza wa ciga baci u rongo n mazānga

n a'ayin a shinga,

u kṅā tā u kirana n kaletsu ka ne a asu u udansa kadyanshi ka gbani.

U kirana kpam n unā u ne a asu u uyansa kaban.

¹¹ U kṅā tā u suma uyansa ukuna u cingi, u gono u yansa ukuna u maci.

U mṅsā u wene u rongo n ya dem nā ndishi n shinga.

¹² A'eshi a Magono ma Zuba a ka wundya tā aza da a ka yansa ukuna u shinga.

Kpam atsuvu a ne a'ā tā ukukpi tsarā u panāka le a yan baci kavasū.

Shegai u tsu kpatalāka tā aza da a tsu yansa ukuna u cingi kucinā." ††

¹³ Ya wa yanka dā ukuna u cingi i'ā baci ufobusi i yan-ka le ukuna u shinga? Shegai a ka yan dā baci mavura an ya yansa ukuna u maci, kotsu i pana uwonvo wa kpam kotsu i namgba asuvu wa. Kashilā ka nākā dā tā katsupi ka ya yansa ukuna u da wari u shinga. ¹⁵ A unā u da ya dambula a asuvu a de, she i lyaka Kawauwi kayala tyoku u Asheku n katakasuvu ka de. I rongo ufobusi u da ya wushunku uza da baci dem u wece dā i tonuko yi ili i'ya i zuwai i'ari n uzuwa u uma. Kpam u kṅā tā i yain u da sawu nā unākā tsupige. ¹⁶ I rongo n atakasuvu a de sarara. Pini nala, ama a dansa baci kagbani a kaci ka de, a ka woko tā n uwono a wene baci uma u shinga u da ya rongo an i'ari aza a Kawauwi.

¹⁷ Cibai, u la tā tsulobo i yain ukuna u shinga i pana ikyamba, Kashilā ka baci ka cigai u da nala. I pana baci ikyamba nala, u la tā tsulobo n u da ya pana ikyamba an i yain ukuna u cingi. ¹⁸ Kawauwi ka pana tā dem ikyamba an u kuwāi adama a unyushi u cingi u tsunu,

† 2:22 Isha. 53:9.

†† 3:12 Ishp. 34:12-16.

kpam wa doku wa yan nala wa. U yan unyushi u cingi wa, shegai u kuwa ta adama a aza a unyushi u cingi tsara u tuko tsu a asu u Kashila. Ikyamba i ne i kuwa ta, shegai a 'yangasa yi n ucira u Kulu Keri.

¹⁹ Aku ku zuwa yi u ba u yankai a'ulu a akushe a da a'ari a kuwa ku a'ali kubari. ²⁰ Ama a na yi a 'yuwan ta upanaka Kashila a'ayin a da Nuhu wa yan kpatsu. Shegai Kashila ka yan ta ahankuri n ele. Ama kulla a uwa ta pini a kpatsu ki, aku Kashila ka wauwa le a mini mi.

²¹ Mini ma nala mi ma woko ta yavu ulyubugu u da wa wauwa da gogo-na. Shegai ulyubugu u uza u ashinda a ikyamba u da wa. U ukpatala ubana a asu u Kashila n katakasuvu ka de sarara da, kpaci a 'yangasa ta Yesu Kawauwi a ukpa. ²² Gogo-na Kawauwi ka ta a zuba ndishi a kukere ku ulyaki ku Kashila. Gba atsumate a zuba n ucira kau-kau u zuba n gba ityoni i cingi u kana ta a panaka yi.

Ya dem yain tyoku u Kawauwi

4 An u wokoi Kawauwi ka panai ikyamba n ikyamba i ne, eda dem she i fobuso i yain nala. Ili i'ya i zuwai tani i'ya, i wushuku baci ya pana ikyamba adama a Kawauwi, uyan u unyushi u cingi u da la vi ya suma. ² Nala kpam ya tonon upana u kayanyan u cingi u ikyamba i de wa. Shegai ya yanka ta gba uma u de manyan i yain i'ya Kashila ka ciga. ³ I'ari i barakpa ta n i yanyi ili i'ya aza da bawu a revei Kashila a ka yansa. Tsishankala tsu kabarikete, uciga u ili i cingi, i rongoi a kuso n i gutukpi, ya yansa kpam abiki a gbani hal n isoshi i kabarikete, i lyakai ameli kayala ili i'ya Kashila ka kovo.

⁴ Aje a cau a de a yan ta majiyan an bawu ya bansa kpam n ele a asu u uyansa ukuna u gbani vi. Hal gban a ka yansa kadyanshi ka gbani a kaci ka de adama a ukuna u nala vi. ⁵ Shegai u kana ta a wushunku uza da wa tuwa u yanka ya dem afada, aza a uma n aza da a kuwai gba. ⁶ Adama a nala, Yesu yanka ta aza da a kuwai vi kubari ku Kadyanshi ka Shinga. Ko an u wokoi a ka yanka le dem afada tyoku u ama da a buwai, yanka da u yanka le nala tsara a tsara a'ayin a da a ka kpatala a rongoi a asuvu a uma tyoku da Kulu ku Kashila ku tonon i ele.

⁷ Ko ndya wa ya kotso ta na n a'ayin kenu. Adama a nala i vakunku asuvu a de, i kana kaci ka de tsara i yain kavas. ⁸ Gba ili i'ya gban i lakai kalen i'ya, i lyai kelime n i weniki atoku a de uciga u maci. Ili i'ya kpam i zuwai i'ya, ya cimbusuka ta gba ikuna i cingi i kakuma i'ya a ka yansa da. ⁹ U kana ta i wushi ama a a'uwa a de, kpam kotsu i yain tsali wa.

¹⁰ Kashila ka naka ta ya dem kune icun kau-kau. U gan ta i yanka ili i'ya Kashila ka naka da manyan mai, tsara i wenike ukuna u shinga u Kashila a asu u ama. ¹¹ Avu uza da Kashila ka naka kune ku kubari, vu yain ka yavu Kashila ka ka dansa a asuvu a vun. Isa da a isa vu vu banga ama? Banga le n gba ucira u da Kashila ka naka vu. Pini nala, Kashila ka wusha ta tsupige tsu ili gba a asu u Yesu Kawauwi. Tsupige tsu

Kashila tsu ta pini hal ubana bawu utyoku, nala kpam dem ucira u ne. Ami.

A ka yan da ta mavura

¹² Ama a va, kotsu i yain majiyan an a ka konduso da n upana u ikyamba yavu i'ari a asuvu a akina wa. Kotsu i wene yavu ukuna u roku u da u savu wa. ¹³ Wa la-ka da ta tsulobo i yain mazanga an eda dem i uwai a asuvu a upana u ikyamba u Kawauwi. Yansai nala ya tsara ta mazanga cika a'ayin a da baci a wenikei tsupige tsu ne. ¹⁴ A yanka da baci kagbani adama a kala ka Kawauwi, i tsu la vi de unu u shinga, kpaci u wenike ta an tsupige tsu Kulu Keri ku Kashila tsari n ada. ¹⁵ Mai da wari uza u pana ikyamba u wuna baci uma gbani gbani, ko uboku ko kpam ukuna u gbani u roku u da uza u yain. Nala dem wari, uza wa uwusa baci ukuna u ama kabarikete u gan ta u pana ikyamba. ¹⁶ Nala wari wa, a ka yan da baci mavura an i'ari Atoni. Kotsu i pana uwono n upana u ikyamba u nala vi wa. Shegai i cikpala Kashila an i'ari n kala ka nala ki.

¹⁷ Gogo-na da a'ayin a da Kashila ka gita afada a ne, kpam wa gita ta u yanka kuwa ku ne. Pini nala, a gita baci n atsu an tsari Atoni, ndya ya woko makorishi ma aza da a 'yuwain upana Kadyanshi ka Shinga ka ne?

¹⁸ Kadyanshi ka Kashila ka da,

"Iwauwi i tsu tuwa ta a asu u ama a shinga n upana u ikyamba, shegai ama da a 'yuwain upanaka Kashila kpam a tsu nususa, ama a na a ka la ta ama a shinga upana ikyamba." †

¹⁹ Ili i'ya ukuna u na wa tonon u da: va pana baci ikyamba tyoku da Kashila ka ciga, vu lyai kelime n unaka kaci ka vun u asu Kashila uza da yan vu. Vu lyai kpam kelime n uyansa ili i shinga, wa banga vu ta. Mayun, wa kpada vu ubanga wa.

Uwenishike ubana a asu u nkoshi

5 Gogo-na nkoshi ma Atoni n da ma dansaka. Mpa dem makoshi ma kpam n wene ta upana u ikyamba u Kirisiti Kawauwi. Ma tonon yi ta a tsupige tsu ne n karinga ka ne u gonon baci. ² Tyoku da aliniki a tsu kirana na ncon n le, nala dem u gain i kirana n gba ko ya baci Kashila ka zuwai a akere a de. I yain u da n uciga u de, kotsu i yain tsali an ya yan u da wa. I yain nala an ya pana kayanyan ka ugbashika Kashila. Kotsu i yain nala n i zuwi uma a ili i likimba i'ya ya tuwa da wa. ³ Kotsu i gonuko kaci ka de azapige hal n i baransi ama kabarikete wa, shegai i gonuko kaci ka de i woko iryoci i shinga. ⁴ Nala kpam, Magono ma Aliniki ma tuwa baci, wa naka da ta funi u tsupige u da bawu wa kporo.

Uwenishike ubana a asu u alobo

⁵ Eda alobo, panai karinga ka nkoshi. Gba de kpam she i bangamgbana yavu agbashi a da a vakunki kaci ka le, kpaci

† 4:18 Tzg. 11:31.

“Kashilā ka 'yuwan t̄a aza da a'ari n arādi, u n̄akai kpam ukuna u shinga u ne a asu u aza da a vakunki kaci ka le.” †

⁶ Adama a nala, i vakunku kaci ka de a ucira u Kashilā. A'ayin a da baci a'ayin a ne a tuwaj, wa rādāg-bā dā t̄a a zuba. ⁷ Tsunki Kashilā gbā ili i'ya ya balā dā, kpaci wa kirana t̄a n ādā.

⁸ Kain dem i rongo a uwundya n afobi. Kalapansi ka utokulalu u de, kpam aya pini wa genge tyoku u gabako wa bolo uza da wa k̄anā tsarā u takuma. ⁹ Shamgbai n ucira a ili i'ya i wushuki n i'ya, nala ya yan i lyai kaci ka ne n ucira. U gan t̄a i reve, gbā Atoni a Asheku ko nte wa a likimba a ka pana t̄a icun i upana u ikyamba u na vi.

¹⁰ A'ayin a da baci i panai ikyamba kenu, Kashilā ka kirana t̄a n ādā, kpam u zuwa atakasuvu a de a gbama, wa zuwa dā t̄a kpam i shamgba n ucira. Yan da Kashilā ka tsu yan nala adama a da wari uza u shinga a'ayin dem. U zuwa dā t̄a i tsarā tsupige tsu ne bawu utyoku

† 5:5 Tzg. 3:34.

a asu u da u bolomgbono dā n Kawauwi. ¹¹ Kashilā ka lya t̄a tsugono tsu ko ndya wa hal ubana bawu utyoku. Ami.

Idyani

¹² Ma wundya t̄a Sila tyoku u utoku kpam uza da n wushuki n eyi. U bāngā mu t̄a a asu u ukorongu maku ma ukanikorongi u na vi. Ili i'ya i zuwai n korongi u da i'ya, tsarā n gbamatangu dā, kpam n tonuko dā tyoku da Kashilā k̄ari uza u shinga, adama a da kain dem i rongo uwushukusu n eyi. ¹³ Atoni a Babilat †† a ka sukunku dā t̄a idyani. Kashilā ka dangasa le t̄a dem tyoku da u dangasa dā. Maku ma vā dem Marku wa danasa dā t̄a. ¹⁴ Damamgbanai a asuvu a uciga u Atoni. Kvasu ka vā ka Kashilā ka n̄akā dā ndishi n shinga, edā aza da i'ari aza a Kirisiti Kawauwi.

†† Arevi a Tagarāda u Kashilā a wushuku t̄a an Bituru yankai “Babila” manyan tsarā u yain kadyanshi a kaci ka ilyuci i Roma.

2 Bituru

Ukukpā u kadyanshi

Ukanikorongi u ire u da u wutaji ara Bituru ubana a asu u Atoni aza da a wacuwai a asu kau-kau u da na vi. A asuvu a ukanikorongi u na vi, Bituru tonuko ta ayain a kaneshi, Kashila ka kirana ta n aza da a korongi Tagarada u Kashila, adama a nala u gan ta Katoni dem ka reve Tagarada u Kashila mai. U todugbuso ta kpam u da, a ka yan ta awenishiki a kaban, u wenikei kpam tyoku da a ka reve ili i maci n i kaban. A makorishi u da a zuwa uma a a'ayin a da Kawauwi ka gono.

Awenishiki a kaban n uwenishike u kaban u da pini ushani gogo-na. Adama a nala, u kana ta Atoni a reve Tagarada u Kashila mai. Tsu kondo baci a Tagarada u Kashila, tsa wene ta an Asheku Kawauwi wa gono ta, adama a nala a da tsari n uzuwa u uma u da bawu uza roku wa fuda wa wusha tsu u da vi.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani n kvasu (1:1-2)

Tyoku da Atoni a Asheku a gain a rongo (1:3-15)

Tsupige tsu Kawauwi (1:16-21)

Ntsumate n awenishiki a kaban (2:1-22)

Ugono u Asheku mayun da (3:1-18)

Ukukpā u kadyanshi

1 Mpa Simo Bituru, kagbashi ka Yesu Kirisiti Kawauwi, kasuki ka ne ka dem mari. Gba de da ma koronku, eda aza da i'ari n upityanangu tyoku da tsari n u da. Upityanangu u nala tani wa ta n kalen cika, kpaci Kashila n Yesu Kawauwi alya a naka tsu u da adama a ukuna u maci u le.

² Ma ciga ta Kashila ka wenike da ukuna u shinga na ndishi n shinga cika a'ayin a da baci i'ari a ureve Yesu n i revu, kpaci aya Kashila n Asheku a tsunu.

Ili i'ya i zuwai tsari n uzuwa u uma

³ An ureve u Yesu u tsunu wari a ulya kapala, u yanka ta ucira u tsugono u ne manyan tsara u naka tsu gba i'ya tsa ciga, kpam tsu rongo tyoku da wa yankpa Kashila. U isa tsu ta tsu tuwa tsu wushi tsupige tsu ne, tsu wushi kpam ukuna u shinga u ne. ⁴ N ucira u pige u nala u da kpam u naka tsu kazuwamgbani ka pige ka pige n ka shinga ka shinga. U zuwamgbana ta u da a ka zuwa tsu ta tsu lai a asuvu a ukuna u cingi u da u kyawan tsu u da uyawunsa u ukuna u cingi u tsu tuko. U zuwamgbana ta kpam u da ya woko ta tyoku u Kashila.

⁵ Adama a nala, cinda i wokoi tyoku u Kashila, kotsu i kaka tsara i doku ukuna u shinga a asuvu a upityanangu u de. Uma u ukuna u shinga u tsu zuwa da ta i doku ureve u Kashila cika. ⁶ Ureve u Kashila u tsu tuko ta ukana u kaci. Ukana u kaci kpam u tsu tuko ta akawunki. Akawunki yi kpam a tsu zuwa da ta i rongo gba adama a Kashila. ⁷ Ya rongo baci nala, ya yan ta n

uciga u atoku. A makorishi kpam ya yan ta n uciga u maci a asu u ama gba. ⁸ I lya baci kelime n udoku u ili i shinga i na yi, ya bishinka da ta uwoko aza a gbani n aza a ndishi n gbani, i yain kpam ili i shinga ushani adama a ureve u Asheku Yesu Kawauwi. ⁹ Shegai aza da a kpadai uyan ili i shinga i na yi arumba a da, ko kpam a ka wene mai wa. A asansa ta an Kashila ka zai uma u cau u le u unyushi u cingi.

¹⁰ Ama a va, adama a nala, u kana ta i doku uyan ili i'ya ya wenike an Kashila ka isa da mayun, i wenike kpam an u dangasa da i woko ama a ne. I yan baci nala ya tadatsa wa, ya rukpa tani wa. ¹¹ Kashila kpam ka wusha da ta mai a asuvu a tsugono tsu Yesu Kirisiti Asheku n Kawauwi ka tsunu.

Zuwai atsuva a asu u akani a Kashila

¹² I reve de ili i na yi, kpam i'ari kushani a ukuna u mayun n ucira. Gba n nala ma ciga ta n rongo da ucibusuka ili i na yi. ¹³ Wa lobono ta n rongo da ucibusuka ili i na yi hal she kain ka n kuwai. ¹⁴ Kpam Asheku Yesu Kawauwi u wenike mu de a ka barakpa wa ma kuwa ta. ¹⁵ Adama a nala, ma matsa ta n wene n wenishike da ili i na yi mai. Ma ciga ta i ciba ko u barakpa baci an n lazai.

¹⁶ An tsu tonuko da tyoku da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi a ka gono n ucira, itete i ugboji i'ya uza roku u yain i'ya tsa dansa wa. Tsu wene ta tsupige tsu ne mayun n a'eshi a tsunu. ¹⁷ Kashila Tata u naka yi ta tsupige tsa a radagba yi kpam an u isa yi n kalagatsu a asu u Ucira n Tsupige, u da, "Maku ma va ma na vi, uza da ma ciga cika, kpam ma pana ta kayanyan n eyi."

¹⁸ Tsā tā pini a zuba u masasa ma uwulukpi ma nala mi kabolo n Yesu a'ayin yi, kpam tsu pana tā kalagatsu ki ka dansai a zuba.

¹⁹ Gbā ikuna i na yi i zuwa tsu tā tsu doki tsu wushuki ili i'ya ntsumate n danai vi mayun da. Adama a nala she i gonuko ugboji a asu u kadyanshi ka le ki i woko yavu macikalum ma ma wantukpa a karimbi. Lyayi kelime n i yanyi ili i na yi hal kain ka Kawauwi ka wenikei kaci ka ne kpam katyashi ka ne ka wantukpai a atakasuwa a de. ^{††20} Ili i'ya i lakai gbā, u k̄anā tā i reve a'ayin a da baci ntsumate n yain kadyanshi a Tagarāda u Kashilā, ara le da ka wutāi wa. ^{‡†} Ntsumate mi a tsu yan kadyanshi adama a da an ele a ka ciga a dansa wa. Nala wari wa. Kulu Keri ka ku tsu zuwa le a dansa akani a Kashilā.

Awenishiki a kaban

2 A'ayin a da a wurai, a yan tā ntsumate n kaban aza da a yain kadyanshi a asuvu a Isara'ila, nala kpam a asuvu a de ya tsarā awenishiki a kaban. A ka yan tā manyan n ugboji a tuko kaban ka ka tuko kunangasu a kaci ka Kashilā. A ka 'yangasaka tā Ashekapige, uza da u wauwa le. Ele n kaci ka le dem a ka barakpa n uwusha u ukpa wa. ² Ama ushani a ka tono tā uwenishike u cingi u le, aku a toni ukuna u gbani u uwono u le. Adama a le ama a ka dansa tā kadyanshi ka gbani a kaci ka Kawauwi n uwenishike u mayun u ne. ³ Awenishiki a na yi a'ā tā n kurura, kpam a tsu yanka tā ugboji n kaban manyan a ryafa da. Shegai Kashilā ka bidya tā u wacinsa le tun caupa kpam ukpa u le wā tā a ure.

⁴ Kashilā ka jebige atsumate a zuba mavura a'ayin a da a yain unyushi u cingi wa. U tsu varangu le tā a asu upana u ikyamba kpam a asuvu a a'ele a lyungu-lyungu a karimbi, nte a ka rongo pini hal a'ayin a afada. ⁵ Kashilā ka jebige ama mavura a likimba a'ayin a cau a Nuhu wa. U wauwa tā Nuhu n ama a shindere aza a kuwa a ne. Nuhu rono tā ama atsuvu a kaci ka afada a maci a Kashilā, pini nala, Kashilā ka cimbusai gbā likimba n ama a cingi yi n mini ma pige.

⁶ U doki u yain ilyuci i Sodom n Gomora mavura u dabai i'ya u gonukoi i'ya kakomo. U zuwai a wokoi iryoci a ili i'ya ya gitā n aza da a kpaḍai upanaka Kashilā. ⁷ Shegai gbā n nala, Kashilā ka wauwa tā Lutu. Lutu vuma da rongoi n Kashilā mai da, kpam u pana kayanyan ka ukuna u gbani n u cingi u da a ka yansa a asu u da wari vi wa. ⁸ An u wokoi vuma da uza da wa pana Kashilā karinga, u dambula tā a asuvu a ne cika an u wenei tsicingi kpam wa panasa ukuna gbani kain dem.

⁹ Ili i na i wenike tā an Kashilā ka fuda ka wauwa ama da a ka tono yi mai a asuvu a upana u ikyamba u da a ka panasa. Ili yi ya wenike tā dem an Kashilā ka k̄anā

† 1:17 Mat. 17:5; Mak. 9:7; Luk. 9:35. †† Idani i na n Tsiheline i'ya, "She a'ayin a da kain ka wansai kpam katala ka kpasani ka 'yan-gai a katakasuvu ka vunū." ‡ A ka fuda tā a ka reve idani i Tsiheline pini na n kalen ka na dem, "U k̄anā tā u reve an uza wā la wa reve akani a ntsumate n kaci ka ne wa."

ama da a 'yuwan yi unaka karinga, kpam wa lya tā kelime n uyan le mavura hal ubana kain ka afada.

¹⁰ Kashilā ka doku tā upana u ikyamba u ama da a ka tono uciga u ili i ikyamba i le kpam a 'yuwan yi unaka karinga. Icun i ama a na yi a'ā tā n aradi kpam a bidya kaci ka le evu wa. Hal gbam a tonusukoi tsupige tsu aza a zuba kadyanshi ka gbani, kpam a tsu wece kain ka a ka yan nala wa. ¹¹ Shegai atsumate a zuba a la tā ama a na yi ucira cika, kpam gbā n nala atsumate a zuba yi a tsu tonusuko tsupige tsu aza a zuba a nala yi kadyanshi ka gbani a kapala ka Kashilā wa.

¹² Ama a na a a'ā tā tyoku u nnama n mete n da bawu n tsu yan majiyan. N da a matsai tsarā a k̄anā a wuna. A tsu tonuko tā ili i'ya bawu a revei kadyanshi ka gbani. Ahali a cingi a le a da a ka wuna le. ¹³ A ka wusha tā ukpa u woko katsupi ka malen ma manyan ma le adama a ukuna u cingi u da a ka yansaka ama. A tsu yan tā mazanga a'ayin a da a ka yan ukuna u cingi ko n kaara ka baci. A tsu tuko tā uwono a kabolo ka de, a gonuko da aza a ashinda. A tsu lya tā kelime n a yanyi ukuna u kaban u na vi ko a ka lya baci ilikulya kabolo n adā a asu u abiki. ¹⁴ A tsu yan tā tsishankala n a'eshi a le, kpam a tsu cuwa n uyan unyushi wa. A tsu kpatalasa tā aza da bawu a shamgbai a asu u te a yain unyushi. A tsu wenishike tā kaci ka le kurura, ele aza da a yankai unā a da. ¹⁵ A asaka de ure u maci a tonoi ure u matsumate Bala'am† maku ma Beyu. Bala'am vuma da uza da u lai uciga ikebe a asu uyan ili i'ya bawu i gain. ^{††16} Shegai makparyagi ma barana tā Bala'am. Manama ma bawu ma tsu dansa, ma dana tā ukuna yavu vuma ma bishinkai matsumate mi uyan ijan i ne.

¹⁷ Ama a na a'ā tā yavu a'eshi a mini a da a ekpei. Tyoku u alishi a da a tsu kyawunsa a zuba a uwule da a'ari. A tsu yan tā kazuwamgbani cika shegai ko i te a tsu shadangu wa. Kashilā ka zuwa tā icun i ama a na yi a asu u da u lakai karimbi. ¹⁸ Ama a na yi a tsu yan tā aradi n kadyanshi ka gbani. Vuma wa yan baci evu n u'asaka ure u cingi, ama na yi a ka yanka tā kurura ku cingi ku le manyan a gonuko yi a ure u cingi.

¹⁹ A yanka tā ya dem kazuwamgbani ka utsarā u kaci, shegai ele dem agbashi a uyansa ukuna u cingi a da, kpaci ama agbashi a ili i'ya ya tono n ele a da. ²⁰ Ama a ka tsarā tā iwauwi a ili i likimba i'ya ya nangasa le, a tuwā baci a asu u Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi. Shegai ili i nala yi i doku baci i k̄anāi ama a nala yi pini, hal i lyai kaci ka ama ki, upana u ikyamba u le wa la tā upana u ikyamba u cau. ²¹ Wari wa laka tā ama a nala tsulobo a'ari a kpaḍa baci ureve ili i'ya ya zuwa Kashilā upana u kayanyan. U lobono wa, ko kenu, uza u reve ili i'ya i gain u yain, aku u 'yuwan kadyanshi ka uwulukpi ka shinga ka Kashilā ka naka le a yain. ²² Ili i'ya i'ari i mayun a asuvu a tsizagadi tsu na tsi, i mayun i'ya dem a asu u ama a na yi, "Mashe ma tsu gono tā tsarā ma lyai tsishami tsu ne." Tsizagadi tsu roku kpam tsu dana tā, "A sumba baci maburusunu, ma gono tā a asu u icadi."

†† 2:15 Mkc. 22:1.

Yesu wa doku t̄a wa gono

3 Aza da ma ciga, gogo-na n koronku d̄a de ikanikorongi i re, kpam a asuvu a ikanikorongi yi n mats̄a t̄a ts̄ar̄a n zuwa d̄a i yawunsa mai kpam i ciba dere. ² Ma ciga t̄a i ciba i reve kpam n akani a ntsu-mate ma uwulukpi n caupa, ma ciga t̄a kpam i ciba i reve kpam ili i'ya Asheku n Kawauwi ka tsunu ka zuwai asuki a tonuko d̄a i yain.

³ W̄a t̄a n kalen cika i reve a a'ayin a makorishi a ka yan t̄a aza a majari, aza da a ka dosuso ukuna u maci, a yain gb̄a ili i cingi i'ya a ka ciga a yain. ⁴ A ka dana t̄a, "Utuw̄a u da u zuwamgbanai wa tuw̄a vi u da te? Azapige a kagit̄a a kuw̄a de gb̄a, kpam ko ndya wa i'̄a t̄a tyoku da i'ari tun a kagit̄a ka uyan likimba."

⁵ Shegai ama a na yi a zuwa t̄a kaci ka le a as̄ans̄a an tun caupa Kashil̄a ka yain zuba, u wutukpai uyamba a asuvu a mini u zuwai kpam mini ma kyawain uyamba vi n kadyanshi ka ne. ⁶ An a ts̄ar̄a i yain a'ayin, Kashil̄a ka zuwai mini ma nala mi ma wacinsai likimba. ⁷ Shegai Kashil̄a ka tonuko t̄a zuba n likimba u gogo-na a yain pini hal ubana kain ka afada. Pini nala, aku akina a tuw̄a le, kpam a wacinsa aza da bawu a wushuki n Kashil̄a.

⁸ Aza da ma ciga, kotsu i as̄ans̄a an Kashil̄a ka tsu wene kain ka te yavu ayen kazu ka te wa, u wene kpam ayen kazu yavu kain ka te. ⁹ Aza roku a bidya t̄a Magono ma Zuba ma bar̄akpa t̄a kahu u shadangu kazuwamgbani ka ne, shegai nala wari wa, wa bar̄akpa tyoku da a ka yawunsa wa. W̄a t̄a n ahankuri ara de. Wa ciga ko uza u kuw̄a wa, shegai wa ciga t̄a ya dem u kpatala ugono ara ne. ¹⁰ Kain ka Asheku ka t̄a a utuw̄a ka danda ama tyoku da kaboki ka tsu tuw̄a. Zuba kpam wa kotso t̄a n mawur̄a ma pige, aku akina a runukpa ko ndya wa. Wa wenike t̄a ya dem tyoku da a ka todugbo likimba n gb̄a ili i'ya i'ari pini kpam a kid̄a-ga u da ugana. †

¹¹ An u wokoi a ka wacinsa ko ndya wa, icun i ama a eni a da ya woko? Adama a nala she i gbashika kpam i nak̄a Kashil̄a tsupige n uma u de. ¹² I zuwa a'eshi a de a kain ka nala ki i banḡa ka ka tuw̄a gogo. A'ayin a nala yi a ka wacinsa t̄a zuba n akina, kpam gb̄a i'ya i'ari pini a akina yi i dar̄akpa. ¹³ Shegai tsa vana t̄a zuba u savu n likimba u savu u da Kashil̄a ka zuwamgbanai wa yan, likimba da gb̄a aza da a'ari pini a ka yan ili i'ya Kashil̄a ka danai i'ari dere.

Idyani i makorishi

¹⁴ Aza da ma ciga, adama a nala, she i rongo na ndishi n shinga n Kashil̄a kpam i yain gb̄a i'ya ya yan i rongo mai bawu unyushi u cingi a asuvu a a'ayin a da ya vana ukuna u na u git̄a vi.

¹⁵ Kotsu i ciba, Magono ma Zuba uvana u da wari ts̄ar̄a ama a ts̄ar̄a kabala ka a ka ts̄ar̄a iwauwi. Tyoku da utoku u tsunu Bulus uza da tsa ciga, u koronku d̄a n ureve u da Kashil̄a ka nak̄a yi. ¹⁶ Bulus yan t̄a kadyan-shi ka ili i na ki asuvu a gb̄a ikanikorongi i'ya u korongusi, shegai ili i roku i'ya u korongi vi i wuyana t̄a ureve. Aza roku aza da bawu a revei ili n aza da bawu a shamkpai kaci ka le a asu u te a vur̄a t̄a ikanikorongi i ne yi ts̄ar̄a i nak̄a kalen ka roku kau. Nala dem a tsu yan n apashi a roku a Tagar̄ada u Kashil̄a. Pini na kaci ka le ka a ka ronuko uwacinsa.

¹⁷ Aza da ma ciga, a rono d̄a t̄a atsuvu kaku kahu kain ki, i kirana kotsu unyushi u ama a cingi u na u pur̄a d̄a ugboji wa. Shamgbai a asuvu a uwushuku u de, kotsu i rukpa wa. ¹⁸ I lyai kelime n ugbama a asuvu a ukuna u shinga n ureve u Yesu Kirisiti Asheku n Kawauwi ka tsunu. As̄ak̄a tsupige n karinḡa u woko ara ne n gogo-na hal ubana. Ami.

† Akorongi a cau a roku aza da a pur̄a a tagar̄ada u 2 Bituru a korongu t̄a "kpam ili i likimba ya dar̄akpa t̄a n usudugbi u shen cika."

1 Yahaya

Ukukpā u kadyanshi

Yahaya korongu t̄a ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu ama kau-kau. U na vi; wata, u kagit̄a, u is̄a t̄a aza a uyan k̄aneshi vi mmuku n ne. Cinda Yahaya kasuki ka kpam makoshi ma Atoni a a'ayin a nala yi, nala wenike t̄a an ukanikorongi vi u Atoni u da gb̄a.

A ukanikorongi u na vi, Yahaya yan t̄a kadyanshi ka tyoku da uza wa rongo evu n Kashil̄a. U yan t̄a ka tyoku da uza wa rongo evu n Kashil̄a ki icun ku re. Ure u kagit̄a u da uza u rongo a katyashi ka Kashil̄a. Ure u ire kpam u da uza u rongo a uciga u Kashil̄a.

Tagar̄ada u na u yan t̄a kadyanshi ka urongo a katyashi ka Kashil̄a u da uza u rongo tyoku da Kashil̄a ka ciga. Adama a nala ili i'ā kpam la i'ya ya rongo usokongi a asu u ama n Kashil̄a kpam wa. Tagar̄ada vi u yan t̄a kpam kadyanshi ka uza u rongo a uciga u Kashil̄a u da uza u cigi atoku pini na a likimba. A makorishi, u cibuga tsu t̄a an ts̄ari n utsar̄a u kaci u pige ts̄a baci kabolo n Kawauwi.

Ili i'ya i'ari a tagar̄ada u na vi

Udani u da wa nak̄a uma (1:1-4)

Kashil̄a ka katyashi, Yesu kpam aya iryoci i tsunu (1:5-2:6)

Kazuwamgbani ka savu (2:7-17)

Atokulalu a Kawauwi n̄a mmuku n Kashil̄a (2:18-3:10)

Uciga u Kashil̄a n uciga u tsunu (3:11-4:21)

Utsar̄a u kaci n likimba (5:1-21)

Akani a uma

1 Uza da tun caupa w̄ari pini a kagit̄a ki, aya uza da tsu panak̄ai kpam tsu wenei. Tsu wene yi t̄a n a'eshi a tsunu, tsu sawa yi kpam n akere a tsunu. Aya Yesu Kirisiti Kawauwi Udani u uma. ² Uza da u tsu nak̄a uma, u tuw̄a t̄a ara tsunu! Tsu wene yi t̄a, kpam tsa tonuko d̄a ili i'ya tsu wenei vi. Gogo-na ukuna u uma u da bawu wa kotso u na u da w̄ari n Tata vi kpam u tuw̄a tsu vi, u da tsa tonuko d̄a. ³ I'ya tsu wenei kpam tsu panai i'ya tsa tonuko d̄a, tsar̄a ed̄a dem i tsar̄a urongo u kabolo n ātsu u nala vi. Kabolo ka ts̄ari n u da n Tata n Maku ma ne Yesu Kawauwi. ⁴ Koronku da tsa koronku d̄a ili i na yi tsar̄a i shad̄angu n maz̄anga kabolo n ātsu.

Kashil̄a katyashi ka

⁵ Udani u da tsu panai ara Yesu Kawauwi u da na, kpam u da tsa tonusuko d̄a: Kashil̄a ka katyashi, kpam w̄ari n karimbi wa, ko kenu. ⁶ Tsu da baci ts̄a n uma kabolo n eyi, kpam tsu lyai kelime n urongo n uma u tsunu a asuvu a karimbi, aza a kaban a da ts̄ari, tsa tonu ukuna u mayun wa. ⁷ Shegai tsa rongo baci a asuvu a katyashi tyoku da Kashil̄a ka rongo a katyashi, tsa rongo t̄a la vi kabolo n atoku. Kpam mpasa n Maku ma ne Yesu n wulukpe t̄a unyushi u cingi u tsunu.

⁸ Tsu da baci ts̄a n unyushi u cingi wa, kaci ka tsunu ka tsa yins̄a, kpam ukuna u mayun w̄ari a asuvu a

tsunu wa. ⁹ Shegai tsu dana baci unyushi u cingi u tsunu, wa cimbusuk̄a tsu t̄a. Kpaci Kashil̄a ka tsu shad̄angu t̄a kazuwamgbani ka ne, wa yan t̄a ili i'ya i'ari mai. Wa wulukpe tsu t̄a a asuvu a ukuna u cingi u da tsu yain. ¹⁰ Tsu da baci tsu yan unyushi u cingi wa, Kashil̄a ka tsa is̄a uza u kaban. Kpam tsa wenike kadyanshi ka ne a asuvu a atakasuvu a tsunu wa.

Yesu da kab̄angi ka tsunu

2 Mmuku n v̄a aza da ma ciga, koronku da ma koronku d̄a ili i na yi tsar̄a i yain unyushi u cingi wa. Shegai i nusa baci, kain dem Yesu Kawauwi uza da w̄ari uza u maci, wa folo t̄a Tata a un̄a u tsunu. ² Aya udar̄akpa u unyushi u cingi u tsunu. Unyushi u tsunu u da gb̄am u bidyai koshi wa, shegai hal n unyushi u ama a likimba gb̄a.

³ Nala tsa reve an gogo-na tsu revei Kashil̄a, tsa tonu baci udani u ne mai. ⁴ Uza da baci dem u danai, "N reve t̄a Kashil̄a," shegai bawu wa tonu ili i'ya u danai, vuma nala uza u kaban da. Kpam w̄a n ukuna u mayun a asuvu a ne wa. ⁵ Shegai tsa yan baci ili i'ya Kashil̄a ka danai, kpam uciga u ne w̄ari ara tsunu tyoku da u gain u woko, tsa reve t̄a an ts̄ari ama a ne mayun. ⁶ Tsu da baci ātsu ama a ne a da, tsu rongo tyoku da Yesu ron-go.

Kashilā ka da tsu cigi atoku a tsunu

⁷ Aje a vā aza da ma ciga, koronku da ma koronku da adama a da ma nākā dā mele ma savu wa. Ma gai a nākā dā caupa vi ma, kpam i reve t̄a n udani vi. ⁸ Shegai u savu u da dem. Kawauwi ka wenike t̄a an mele mi mayun da, edā kpam dem i wenike t̄a an mayun da. Kpaci karimbi ki k̄a t̄a a ucimba, katyashi ki kpam k̄ari a uwakana.

⁹ Uza u dana baci, "A katyashi ka ma rongo," shegai wa kovo utoku u ne, vuma nala vi a karimbi ka wa rongo. ¹⁰ Uza da baci wa ciga atoku a ne, a katyashi ka wa rongo kpam wa tuko utāḍatsasā wa. ¹¹ Tsa kovo baci atoku a tsunu, a karimbi ka tsa rongo kpam tsa wala pini. Tsu reve kpam a asu u da tsa bana wa, kpaci tsa wene ure n karimbi wa.

¹² Koronku da ma koronku dā, mmuku n vā, kpaci Kashilā ka cimbusukā dā de unyushi u cingi u de adama a ili i'ya Yesu yain.

¹³ Koronku da ma koronku dā, isheku, kpaci i reve t̄a uza da w̄ari pini tun a kagitā. Koronku da ma koronku dā, alobo nā nkere, kpaci i lya t̄a kaci ka uza u cingi vi. Koronku da ma koronku dā, mmuku, kpaci i reve t̄a Tata.

¹⁴ Koronku da ma koronku dā, isheku, kpaci i reve t̄a uza da w̄ari pini tun a kagitā. Koronku da ma koronku dā, alobo nā nkere, kpaci i'ā t̄a n ucira.

Udani u Kashilā wā t̄a ara de, kpam i lya de kaci ka uza u cingi vi.

¹⁵ Kotsu i cigi likimba ko kpam ili i'ya i'ari pini a asuvu a ne wa. Ya ciga baci likimba, uciga u Tata wā la vi ara de wa. ¹⁶ Tsa rongo baci tyoku da likimba wa ciga, kain dem tsa rongo t̄a uciga tsu yain ili i'ya i'ari unyushi. Tsu cigi tsu tsarā ili i'ya baci dem tsu wenei, tsu yain dem arādi a ili i'ya baci dem tsa yan kpam tsari n i'ya. Ko an u wokoi ili i nala yi unyushi u da. Gbā ili i nala yi i Tata i'ya wa, shegai i likimba i'ya. ¹⁷ Likimba n gbā ili i'ya i'ari pini ya wura t̄a, shegai uza da baci wa yan ili i'ya Kashilā ka ciga, wa yan t̄a n uma hal ubana.

Utukulalu u Kirisiti Kawauwi

¹⁸ Mmuku n vā aza da ma ciga, a'ayin a makorishi a da. I pana t̄a a da utukulalu u Kawauwi wā t̄a a utuwā, gogo-na kpam atukulalu a Kawauwi a da pini na ushani. Nala tsu yain tsu revei an a'ayin a makorishi da na vi. ¹⁹ Ama a na yi a asākā de kuwa ku Atoni ku tsunu, kpaci a'ari a asuvu a tsunu mayun wa. A da baci mayun da a'ari a asuvu a tsunu, a'ari a ka shamgba t̄a n atsu. An a asākā tsu vi, u wenike t̄a an a'ari a asuvu a tsunu wa.

²⁰ I'ā t̄a n kune ka Uza u Uwulukpi u nākā dā, adama a nala gbā de i reve t̄a ukuna u mayun. ²¹ U k̄anā mu she n koronku dā a kaci ka ukuna u mayun vi wa, kpaci i reve t̄a n u da. I reve t̄a kpam an aza a kaban a'ari a asuvu a aza a mayun wa. ²² Ya uza u kaban? Uza da

baci dem u nanai Yesu Kawauwi, uza u kaban da. Uza da baci dem u danai nala, utukulalu u Kawauwi da, kpam u 'yuwan t̄a Tata n Maku mi dem. ²³ Uza da baci dem u 'yuwain Maku mi, vuma u nala vi u 'yuwan t̄a dem Tata vi. Shegai tsu da baci tsu wushuku n Maku mi, tsā t̄a dem n Tata vi.

²⁴ Kotsu i maṣā i wene i toni uwenishike u da i tsarāi a kagitā. I lya baci kelime n utono u ili i'ya i panai a kagitā, ya rongo t̄a kabolo n Maku mi kpam n Tata vi.

²⁵ Ili i'ya kpam Kawauwi ka zuwamgbanai wa nākā tsu i'ya na: uma u da bawu wa kotso.

²⁶ Koronku da ma koronku dā tsarā n rono dā atsuva a kaci ka ama a nala yi, aza da a ka ciga a yinsā dā vi.

²⁷ Shegai edā, Kawauwi ka tsunku dā de Kulu Keri ku ne. Kulu ku ne k̄a baci ara de, she kpam uza u wenishike dā wa. Kpaci Kulu ku ne ka wenishike dā t̄a ko ndya wa, kpam ko ndya baci ku wenishikei mayun da, kaban ka wa. Tono i uwenishike u Kulu vi, i rongo kpam a asuvu a Kawauwi.

²⁸ Mayun mmuku n vā, lyayi kelime n uwoko ili i te n Kawauwi, tsarā u gono baci tsa pana uwonvo wa, kpam tsa pana uwono a kapala ka ne wa. ²⁹ I reve t̄a an Kawauwi k̄ari uza u maci, kotsu kpam i reve uza da baci dem wa yansa ili i'ya i'ari i maci, maku ma Kashilā ma.

Atsu mmuku n Kashilā n dā

3 Tata wa ciga tsu wa wa, adama a nala a da a ka isā tsu mmuku n Kashilā. Kpam mayun da tsari mmuku n Kashilā mi. Aza a likimba a reve Tata vi wa, da gai dem i zuwai bawu likimba vi u reve tsu vi. ² Aje a vā aza da ma ciga, gogo-na atsu mmuku n Kashilā n da, kpam kotsu u wenike tsu ve ili i'ya tsa woko wa, Kawauwi ka gono baci. Shegai tsu reve t̄a Kawauwi ka gono baci, tsa woko t̄a tyoku u ne, kpaci tsa wene yi t̄a tyoku da w̄ari mayun. ³ Gbā aza da a wushuki n ukuna u na vi, a ka zuwa t̄a kaci ka le a rongo uwulukpi tyoku da Kawauwi k̄ari uwulukpi.

⁴ Uza da baci u yain unyushi u cingi, mele ma Kashilā ma u pasai, kpaci uyan u unyushi u cingi dere da w̄ari n kushulu n Kashilā n mele ma ne. ⁵ I reve t̄a an Kawauwi ka tuwāi u takpa unyushi u cingi, kpaci wā n unyushi u cingi wa. ⁶ Adama a nala, uza da baci wa rongo kabolo n eyi, wa lya kelime n uyansa unyushi u cingi wa. Shegai uza da baci u lyai kelime n uyansa u unyushi u cingi, kotsu u wene yi wa kpam u reve yi wa.

⁷ Mmuku n vā, kotsu i asākā uza u yinsā dā a kaci ka ukuna u na vi wa: ama a ka wenike baci uma u shinga, aza a uma u shinga a da tyoku da Kawauwi k̄ari. ⁸ Gbā uza da baci wa yansa unyushi u cingi, uza u Kalāpansi da, kpaci Kalāpansi ka gitā t̄a uyansa u unyushi u cingi tun a kagitā. Adama a nala a da Maku ma Kashilā ma tuwāi tsarā u cimbusā manyan ma Kalāpansi. ⁹ Aza da baci a'ari mmuku n Kashilā a ka fuda a ka lya kelime n uyansa u unyushi u cingi wa, kpaci u nākā le t̄a uma u savu. An u wokoi Kashilā ka Tata u le, a ka lya kelime n uyansa u unyushi u cingi wa. ¹⁰ Adama a nala, tsa wene t̄a ko ya maku ma Kashilā, n ko ya kpam maku

ma Kalapansi. Uza da baci dem bawu wa rongu n uma u shinga, maku ma Kashilā ma wa, nala dem uza da bawu wa ciga utoku u ne.

Cigai atoku a dē

¹¹ Udani u na u te u da n u da i'ari i gitai i panai vi: tsu cigi atoku a tsunu. ¹² Kotsu i woko tyoku u Kayinu wa, uza u uza u cingi vi u da, aku u wunai vangu u ne. Ndyai i zuwai u wuna yi? Kpaci ili i'ya Kayinu yain i gan wa, ili i'ya kpam vangu u ne u yain i'ya i lobono ta. ¹³ Aje a va, kotsu i yain majiyan an ama a likimba a ka kovo da wa. ¹⁴ Uciga u atoku a tsunu, wa wenike ta an tsu pasamgbanai ukpa ubana a uma. Uza da baci bawu wa wenike uciga nala, u buwa ta a asuvu a ukpa. ¹⁵ Uza da baci dem wa kovo utoku u ne, kawuni ka uma u vuma gbani ka. Kpam i reve ta aza da a ka wunusa uma u ama gbani, a'a n uma u da bawu wa kotso a asuvu a le wa.

¹⁶ Tyoku da tsa reve uciga vi wari u da na: Kawauwi ka neke ta uma u ne adama a tsunu. Adama a nala atsudu dem u kana ta tsu neke uma u tsunu adama a atoku a tsunu. ¹⁷ A dana uza roku wa n utsari, aku u wenei uza roku uza da bawu wari n ili kpam u banga yi wa. Vuma nala uciga u Kashilā wa a asuvu a ne wa. ¹⁸ Mmuku, tsu tsu wenike ta atoku uciga mayun a asu u ubanga le, shegai tsu yain kadyanshi ka ubanga u le koshi wa. ¹⁹ Tsa ciga baci atoku, tsu reve ta an tsari a asuvu a ukuna u mayun, kpam asuvu a tsunu a ka dusuku ta a asu u Kashilā. ²⁰ Kpam ko asuvu a tsunu a dusuku baci wa adama a uwono, Kashilā ka la ta atakasuvu a tsunu kpam u reve ta ko ndya wa.

²¹ Aje a va, asuvu a tsunu a dusuku baci, tsa fuda ta tsa shamgba a kapala ka Kashilā bawu uwonvo. ²² Wa naka tsu ta i'ya baci dem tsu wecikei, kpaci tsa tono yi ta kpam tsa yansa ili i'ya ya zuwa yi u pana kayanyan. ²³ Ili i'ya Kashilā ka danai i'ya na: Tsu wushuku n Maku ma ne Yesu Kawauwi, kpam tsu cigi atoku a tsunu. Nala dem Yesu wenishike tsu tsu yain. ²⁴ Aza da a ka pana kadyanshi ka Kashilā, a asuvu a ne a da a ka ronggo, eyi kpam a asuvu a le. Tsu reve ta Kashilā kari a asuvu a tsunu adama a Kulu Keri ku ne ka u naka tsu.

Awenishiki a kaban

4 Aje a va aza da ma ciga, gbā uza da danai wa ta n Kulu Keri ku Kashilā da ya wushuku n eyi wa. Kon-do le i wene ko a asu u Kashilā da ku wuta. Ntsumate n kaban n uwa de a likimba ushani. ² Tyoku da ya reve Kulu Keri ku Kashilā u da na: uza da baci dem u danai Kawauwi ka tuwa ta a likimba n ikyamba i vuma, vuma u nala vi a asu u Kashilā da u wuta. ³ Uza da baci dem bawu u wushuki n ukuna u na vi, wari n Kulu ku Kashilā wa. Kulu ku nala ku utokulalu u Kawauwi ka, uza da i panai wa tuwa a likimba vi kpam gogo-na u tuwa de.

⁴ Mmuku n va, eda aza a Kashilā a da, kpam i lya ta kaci ka atokulalu a ne. Kulu Keri ku Kashilā ka ta a asuvu a de, kpam u la ta uza da wari a likimba ucira.

⁵ Atokulalu a nala yi a tsu yan ta kadyanshi ka ili i likimba, aza a likimba kpam a tsu panaka le ta, kpaci ele aza a likimba a da. ⁶ Shegai atsu aza a Kashilā a da, da gai i zuwai aza da a revei Kashilā a tsu panaka tsu vi. Ama a Kashilā a da baci a'ari wa, a ka panaka tsu wa. Nala tsu tsu reve ko uza wari n kulu ku mayun ko ku kaban.

Uciga u Kashilā ara tsunu

⁷ Aje a va, asaka tsu cigamgbanai, kpaci uciga a asu u Kashilā u da u wuta. Uza da baci dem wa ciga atoku, maku ma Kashilā ma, kpam u reve ta Kashilā. ⁸ Uza da kpam bawu wa ciga atoku, u reve Kashilā wa, kpaci Kashilā uciga u da. ⁹ Kashilā ka wenike tsu ta uciga u ne an u suki Maku ma te ma ne koshi a likimba tsara tsu tsara uma. ¹⁰ Uciga u ukuna u mayun u da la vi. Atsa tsa ciga Kashilā wa, shegai aya wa ciga tsu hal u suki Maku ma te ma ne ma woko udarakpa u da wa cimbusa unyushi u cingi u tsunu. ¹¹ Aje a va, an u wokoi Kashilā ka ciga tsu nala, atsu dem u kana ta tsu cigi atoku a tsunu. ¹² Uza wa la kotsu u wenei Kashilā wa, shegai tsa ciga baci atoku a tsunu, Kashilā ka ta kabolo n atsu ubana. Uciga u ne kpam u shadangu a asuvu a tsunu tyoku da u gain u woko.

¹³ Kashilā ka naka tsu ta Kulu Keri ku ne. Da gai i zuwai tsu revei an tsari kabolo kpam ili i te n eyi vi, tyoku da eyi wari kabolo kpam ili i te n atsu. ¹⁴ Tata suku ta Maku ma ne ma woko uza da wa wauwa likimba, tsu wene yi ta kpam gogo-na atsa na tsa tonusuko ama ukuna u ne. ¹⁵ Uza roku u dana baci Yesu Maku ma Kashilā ma, wa ta kabolo kpam ili i te n Kashilā, Kashilā kpam ka ta kabolo kpam ili i te n eyi. ¹⁶ Tsu reve ta tyoku da Kashilā ka ciga tsu cika, kpam tsu pityanangu ta n eyi.

Kashilā uciga u da. Tsu lya baci kelime n uciga atoku a tsunu, tsa woko ta kabolo kpam ili i te n Kashilā, eyi kpam wa woko ta kabolo kpam ili i te n atsu. ¹⁷ Tsa ciga baci atoku mayun hal tsa ronggo tyoku da Kawauwi ka rongoi a likimba u na, tsa pana uwonvo kain ka afada wa. ¹⁸ Uwonvo wa pini a uciga wa, uciga u mayun u tsu takpa ta gbā uwonvo. Uza wa pana baci uwonvo, an u wokoi wa yawunsa yavu a ka yan yi mavura da. Uza pana baci uwonvo, uciga u Kashilā u shadangu asuvu a ne tyoku da u gain wa.

¹⁹ Kashilā ka ka gitai ka ciga tsu, da gai i zuwai tsa wenike dem uciga vi. ²⁰ Ama a ka dansa baci, "Ma ciga ta Kashilā," shegai aku a ka kovo atoku a le, a woko ta aza a kaban. Aza da bawu a ka ciga ama a le aza da a ka fuda a ka wene, a ka fuda dem a ka ciga Kashilā wa, uza da gbam bawu a ka wene. ²¹ Kashilā ka tonuko tsu ta kadyanshi ka na ki: aza da a ka ciga Kashilā, u kana ta a cigi atoku a le.

Ulya u kaci u tsunu n likimba

5 Gbā uza da baci wushuki Yesu Kirisiti Kawauwi ka, vuma u nala vi maku ma Kashilā ma. Kpam uza da baci wa ciga Tata, wa ciga ta la vi mmuku n ne. ² Tyoku da tsa reve an tsa ciga mmuku n Kashilā u da na: tsu

cigi Kashilā kpam tsu pana udani u ne. ³Uciga u Kashilā u da tsu pana udani u ne, kpam udani vi u wuyana utono wa. ⁴Maku ma Kashilā dem ma lya tā kaci ka likimba, kpam upityanangu u tsunu u da u tsu nākā tsu ulya u kaci u nala vi. ⁵Ya wa lya kaci ka likimba? She uza da u wushuki Yesu Maku ma Kashilā ma.

Kadyanshi a kaci ka Yesu Kawauwi

⁶Yesu Kawauwi aya u tuwāi n mini ma ne nā mpasa ma ukpā n ne. N mini ma u tuwāi koshi wa, shegai gbā n mini mi kabolo nā mpasa. Kulu ku dana tā dem ukuna u na vi mayun da, kpaci Kulu ki mayun da. ⁷Ili i tatsu i na yi i wenike tsu tā ukuna u mayun a kaci ka Yesu, ⁸i'ya: Kulu, n mini, nā mpasa, kpam kadyanshi ka te ka a yain. ⁹Tsu tsu wushuku tā n ama a'ayin a da baci a danai ukuna wā tā mayun, shegai ili i'ya Kashilā ka danai i tsu la tā ucira, kpam u yanka tsu tā kadyanshi ka mayun a kaci ka Maku ma ne. ¹⁰Uza da baci u wushuki n Maku ma Kashilā, u reve tā la vi ili i'ya Kashilā ka danai a kaci ka Maku ma ne mayun da. Shegai uza da baci bawu u wushuki n ili i'ya Kashilā ka danai mayun da, u woko de dere n u'isā Kashilā uza u kaban. ¹¹Ili i'ya Kashilā ka tonuko tsu i'ya na: Kashilā ka nākā tsu tā uma u da bawu wāri n utyoku, Maku ma ne ma kpam ma zuwai uma vi u yain. ¹²Uza da baci wāri n Maku mi, wā tā n uma. Uza da baci bawu wāri n Maku ma Kashilā, wā n uma wa.

Uma u da bawu wāri n utyoku

¹³Edā aza da i wushuki n Maku ma Kashilā eda ma koronku, tsārā i reve an i'ari n uma u da bawu wāri n

utyoku. ¹⁴Tsa fuda tā tsa tuwā a asu u Kashilā bawu uwonvo, an tsu revei tsu folo yi baci ili i'ya u wushuki n i'ya, wa panāka tsu tā. ¹⁵U tsu panāka tsu tā a'ayin a da baci dem tsu folo yi, tsu reve tā kpam u tsu nākā tsu tā ili i'ya baci dem tsu folo yi.

¹⁶Vu wene baci katonu ka ka yan unyushi u cingi u da bawu wa zuwa ukpā, vu yanka yi kvasu tsārā Kashilā ka nākā yi uma. Aza da bawu unyushi u cingi u le wa zuwa ukpā, alya ma dansāka pini na vi. Unyushi u cingi u da pini u da wa zuwa ukpā, shegai ma zuwa dā i yain kvasu ubana a asu u Kashilā a kaci ka ama da a ka yansa unyushi u nala vi wa. ¹⁷A'ayin a da baci dem i yain ukuna u cingi, unyushi u da. Shegai gbā unyushi u cingi u da u tsu zuwa ukpā wa.

¹⁸Tsu reve tā aza da a'ari mmuku n Kashilā a tsu lya kelime n uyansa u unyushi u cingi wa. Maku ma Kashilā ma tsu kirana tā n ele, adama a nala uza u cingi vi u tsu sawa le wa.

¹⁹Tsu reve tā an tsāri ama a Kashilā, shegai uza u cingi vi aya wa lya tsugono tsu likimba gbā.

²⁰Tsu reve tā an Yesu Kawauwi Maku ma Kashilā u tuwāi kpam u wenike tsu Kashilā ka mayun. Tsā tā kabolo n Kashilā mayun an tsāri kabolo n Maku ma ne Yesu Kawauwi. Aya Kashilā ka mayun uza da u tsu nākā uma bawu utyoku.

²¹Mmuku n vā, banai dan n ameli.

† Unyushi u da u tsu zuwa ukpā wa woko tā ukpāda u uwushuku an Yesu Kawauwi ka, kpam n ukpāda u uciga atoku. She uza u unyushi vi u kpatala, aku u tsārā ucimbusukā u unyushi vi.

2 Yahaya

Ukukpā u kadyanshi

Yahaya korongu t̄a ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu u ama kau-kau. U na vi; wata, ire, u da uka u da n̄a mmuku n ne aza da Kashilā ka dangasai da wa koronku. A'ayin a nala yi, atoni a so t̄a mavura cika, pini nala, da Yahaya yankai idani i na yi manyan a un̄a u kuwa ku Atoni n ama a da a'ari pini.

Yahaya da uciga w̄a t̄a n kalen cika a asu u Kashilā, nala kpam dem uciga w̄a t̄a n kalen a asu u Atoni. A'ayin a nala yi, aza roku a ka dansa t̄a Kawauwi k̄a vuma u maci wa, shegai kulu ku ama a ka wundya n a'eshi a ne koshi. Yahaya dana t̄a ukuna u nala kaban ka. Ukuna u mayun vi u da, Yesu Kawauwi da vuma u maci. U tonuko t̄a Atoni a 'yuwan awenishiki a kaban.

Nala dem gogo-na, awenishiki a da pini a da bawu a ka wenishike ukuna u mayun. Atoni a gan t̄a a 'yuwan icun i awenishiki a nala yi. U gan t̄a Atoni a cigi ukuna u mayun, kpam a cigamgbana.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Idyani n kvasu (1-3)

Ukuna u mayun n uciga (4-11)

Idyani i makorishi (12-13)

Idyani

1 Mpa Yahaya makoshi, ma korongu ukanikorongi u na ubana a asu u uka u da Kashilā ka dangasai n̄a mmuku n ne. † Ma ciga d̄a t̄a n ukuna u mayun. Mpa ma ciga d̄a utyoku u v̄a wa. Gb̄a aza da a revei ukuna u mayun a ka ciga d̄a t̄a dem. ² Tsa ciga d̄a t̄a adama a ukuna u mayun u da w̄ari a asuvu a tsunu, kpam wa rongo t̄a a asuvu a tsunu bawu utyoku.

³ Kvasu ka v̄a ka, Kashilā Tata n Maku ma ne Yesu Kirisiti Kawauwi a ka woko tsu t̄a ukuna u shinga kpam a pana tsu asuvayali! Aṣak̄a a nak̄a tsu ndishi n shinga, n ukuna u mayun, n uciga.

Ukuna u mayun n uciga

⁴ N pana t̄a kayanyan cika an n panai a da mmuku n vunu n roku ma tono t̄a ukuna u mayun, tyoku da Tata u danai tsu yain. ⁵ Uka, n koronku vu tsar̄a n tonuko vu ili i savu i roku wa. Tonuko da ma tonuko vu i cigi atoku a de. Ili i kagit̄a i'ya a tonuko tsu tsu yain i'ya gai la vi. ⁶ Uciga u da na: tsu pana udani u Kashilā. Kpam tun a kagit̄a u tonuko tsu t̄a tsu cigi atoku.

⁷ Awenishiki a kaban a da pini ushani a ka kyawunsa a likimba. Alap̄ansi a na yi a ka dansa t̄a mayun da

† Makuna ma 'Uka n̄a mmuku n ne' pini na, kalen ka ne ka, 'Kuwa ku Atoni n ama a da a'ari pini'.

Yesu Kawauwi w̄ari n ikyamba i vuma wa. Aza a kaban a da, kpam atokulalu a Kawauwi. ⁸ Kotsu vu kirana. Vu kirana baci wa, va namba t̄a gb̄a i'ya vu yain manyan a kaci ka ne ki. Shegai vu kirana baci, va wusha t̄a kat-supi ka malen ma manyan ma vunu gb̄a. ⁹ Uza da baci dem u kp̄ad̄ai ushamgba a asuvu a uwenishike u Yesu, aku u doki ko u wut̄ai pini, w̄ari n Kashilā wa. Shegai uza da baci shamgbai pini a uwenishike vi, w̄a t̄a n Tata vi n Maku mi. ¹⁰ Uza roku tuw̄a d̄a baci wa wenishike ukuna u da bawu w̄ari u Kawauwi, kotsu i banka yi a kuwa ku de ko i danasa yi wa, ko kenu. ¹¹ I yan baci nala, u woko de yavu i bolomgbono de kaci n eyi a asuvu a manyan ma cingi ma ne.

Udani u makorishi

¹² M̄a t̄a n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko vu, shegai ma ciga n korongu i'ya a tagarāda wa. N zuwa t̄a uma tsa bar̄akp̄a wa tsa gawunsa t̄a. Pini nala, aku tsu dansa a'eshi a'eshi tsar̄a tsu yain mazanḡa.

¹³ Mmuku ma um̄aku †† u vunu aza da Kashilā ka dangasai ma sukunku vu idyani.

†† Um̄aku pini na kalen ka ne ka, kuwa ku Atoni ka Yahaya w̄ari a'ayin a da u korongi ukanikorongi u na vi. Mmuku kpam alya aza da a'ari pini a kuwa ku Atoni ki.

3 Yahaya

Ukukpa u kadyanshi

Yahaya korongu ta ikanikorongi i kenu i kenu i tatsu ubana a asu ama kau-kau. U na vi; wata, u tatsu, u da Gayu da wa koronku, kaje ka ne ka maci. Gayu katoni ka Yesu ka ka shinga uza da u banga awenishiki a Atoni a a'ayin a nala yi.

Yahaya koronku ta Gayu n icikpali tyoku da u banga awenishiki a mayun. U yan ta kadyanshi ka Diyotirifa, uza da u 'yuwain ubanga aza da a ka wenishike ukuna u da wari u mayun.

Yahaya yanka tsu ta kadyanshi ka ama a re a na yi, u naka tsu iryoci i ahali a shinga n ahali a cingi. Wa laka tsu ta tsulobo tsu toni ahali a shinga.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani ubana ara Gayu (1-4)

Kalen ka uyan manyan kabolo (5-12)

Idyani i makorishi (13-15)

Idyani

1 Mpa Yahaya makoshi, ma koronku vu Gayu, kaje ka va. Ma ciga vu ta kpaci tsa tono ta ukuna u mayun.

² Kaje ka va, kvasu ka va ka ko ndya wa i vunu ya wala ta mai, kpam ikyamba i vunu i'a ta n alafiya tyoku da uma u vunu wari n alafiya. ³ N pana ta kayanyan ci-ka an Atoni a roku a tuwai a tonuko mu tyoku da vu shamkpai ukuna u mayun a uma u vunu, n tyoku da wa tono ukuna u mayun vi. ⁴ N tsu yan ta mazanga n pana baci a da mmuku n va ma tono ukuna u mayun. Ili i'a la i'ya i lai la upana kayanyan wa.

⁵ Kaje ka va, va yansa ta ili i shinga an va banga awenishiki a maci a'ayin a da a'ari a asuvu a nwalu, ko an u wokoi amoci a da a'ari ara vunu. ⁶ A tonuko ta Atoni ukuna u uciga u vunu. Ma folo vu vu banga le a ure u da wa zuwa Kashila ka pana kayanyan a lya baci kapala na nwalu. ⁷ A laza ta na nwalu n le adama a ug-bashika Kirisiti Kawauwi. A tsu wusha ili i roku a asu u aza da bawu a'ari Atoni wa, ko kenu. ⁸ Adama a nala, she tsu banga le n kaci ka tsunu, tsara tsu yain manyan ma ukuna u mayun kabolo.

⁹ N koronku ta Atoni maku ma ukanikorongi kenu, shegai Diyotarifa, uza da u tsu ciga u woko uzapige u

le u 'yuwan tsu ta upanaka. ¹⁰ N tuwa baci ma tonuko da ta ili i roku i'ya wa yan, n ukuna u cingi u da wa dansa a kaci ka tsunu. Bamu n nala gbam, u 'yuwan ta uwusha awenishiki a mayun a da a tuwai vi. Hal gbam u kangi aza da a ka ciga a wushi le, u loko le a wuta a kuwa ku Atoni.

¹¹ Kaje ka va, kotsu vu toni ili i'ya i'ari i cingi wa, tono ili i'ya i'ari i shinga. Uza da wa tono ili i shinga uza u Kashila da. Shegai uza da wa yansa ili i cingi u reve Kashila wa. ¹² Ya dem wa dansa ta ili i shinga a kaci ka Dimitiriyu, kpam uma u shinga u mayun u ne u zuwa ta ama a revei an wari uza u shinga. A tsu dem tsu tsu dansaka yi ta mai. Kpam vu reve ta ili i'ya tsu danai mayun da.

Udani u makorishi

¹³ Ma ta n ili ushani i'ya ma ciga n tonuko vu, shegai ma ciga n korongu i'ya a tagarada wa. ¹⁴ N zuwa ta uma tsa bapka wa tsa gawunsa ta, pini nala, aku tsu dansa a'eshi a'eshi.

¹⁵ Kvasu ka va ka Kashila ka zuwuka vu unu u shinga na ndishi n shinga. Aje a vunu a da a'ari pini na a ka sukunku vu idyani. Ma folo vu vu danasa ko ya wa.

Yahuza

Ukukpa u kadyanshi

Yahuza da korongi ukanikorongi u na vi. Vangu u Yesu da. Ili i'ya tani i zuwai a revei n ukuna u nala vi, an u danai eyi utoku u Yakubu u da, kpam Yakubu vi vanguardu u Yesu u da.

Korongu da Yahuza korongi tsara u roni atsuvu a atoni a Yesu a kaci ka awenishiki a kaban. Yahuza rono ta atsuvu a Atoni tsara kotsu a toni uwenishike u kaban u ama a nala yi wa. U rono le ta dem atsuvu tsara kotsu a toni dem ahali a cingi a ama a nala yi wa.

Gogo-na dem tsara n awenishiki a kaban. A kagita, uza wa wene ta yavu u gan ta a toni ukuna u le. Pini nala, she vu tuwa vu wene ukuna u da bawu u gain u gita vu ucinasa. Tagarada u Yahuza wa zuwa ta uza u takpanasa awenishiki a mayun n awenishiki a kaban.

Ili i'ya i'ari a tagarada u na vi

Idyani (1-2)

Ukangu u upityanangu a kaci ka awenishiki a kaban (3-23)

Kvasu ka makorishi (24-25)

1 Mpa Yahuza, uza da wa korongu ukanikorongi u na vi. Mpa kagbashi ka Yesu Kirisiti Kawauwi ka mari kpam utoku u Yakubu.

Aza da Kashila Tata u isa a rongo a asuvu a uciga u ne, aku Yesu Kawauwi wa kirana n ele, alya ma koronku.

² Asuvayali na ndishi n shinga n uciga u Kashila u rongo n ada.

Ili i'ya ya gita n aza a unyushi

³ Aje a va aza da ma ciga, mari ma ciga ta n koronku da a kaci ka ukuna u iwauwi i'ya tsari n i'ya gba tsunu. Shegai gogo-na u kana ta n koronku da ili i roku kau. U kana ta n korongu n gbamatangu da asuvu, i siraka ukuna u mayun u Kadyanshi ka Shinga kabetsu. Kuten ka hal ubana Kashila ka nakai ama a ne a da u dangasai ukuna u mayun u da bawu wa savada. ⁴ Kpaci ama da a goroi Kashila a bolomgbono de kaci n ada ukpawunsi. A tsu wenishike ta a dana, "Kashila ka lobono ta, u tsu cimbusuka ta ama unyushi." Nala mayun da, shegai a lyai kapala n uwenishike a danai, "Adama a nala, tsu yansai unyushi u cingi ushani." Kashila ka yawunsa ta tun caupa ili i'ya wa yanka ama a na yi, an u wokoi a 'yuwain uza da wari aya koshi Yesu Kawauwi Ashekapige a tsunu.

⁵ Ma ciga ta dem n cibuga da ukuna u na vi, ko an u wokoi i reve ta n u da. Magono ma Zuba ma wauwa ta ama a ne a uyamba u Masar, shegai an nala u wurai, aku u wunai aza da bawu a wushuki vi. ⁶ N cibuga da kpam ukuna u atsumate a zuba a da a kpada u shamgba n ucira u da Kashila ka naka le. A asakai asu u da wari u le, aku Kashila ka sira le n ikani u zuwa le a kuwa ku a'ali a karimbi. Gogo-na kain ka afada ka a ka

vana. ⁷ Kotsu i asansa n ilyuci i Sodom n Gomora n ilyuci i'ya i'ari evu evu n ele wa. Gba ilyuci i nala i shadangu ta n tsishankala n tsishankala tsu cingi tsu kabarikete. Akina a da a lyai ilyuci i nala yi gba, kpam a woko tsu kubari a kaci ka akina a da bawu a ka cimba a da a ka yan aza a cingi mavura.

⁸ Gba n nala, awenishiki a kaban a nala a bidyai ele a'a ta n ucira a asuvu a alavutanshi a le. A nangasai ikyamba i le n tsishinda tsu tsishankala. A goroi tsupige, a yankai ucira u tsupige tsa aza a zuba kadyanshi ka majari. ⁹ Ko katsumate ka zuba ka pige ka a ka isa Mika'ilu u kawan u naka Kalapansi unyushi wa. A'ayin a da wa nanamgbana n Kalapansi a kaci ka ikyamba i Musa, tonuko da u tonukoi Kalapansi, "Magono ma Zuba ma barana vu." ¹⁰ Shegai ama a na yi a tsu yanka ta ukuna u da bawu a revei unu u cingi, a tonuko u da kpam kadyanshi ka gbani. Tyoku u nna ma n da a'ari. Shegai a yain ili i'ya uyawunsa u le u tonuko le kabarikete. Nala tani, aku u ronuko le ukpa.

¹¹ Ter le, kpaci a ka tono ta tyoku da Kayinu yain, uza da u wunai vanguardu u ne. Tyoku u Bala'am, ko ndya a ka yan a tsara ikebe i'ya a ka yan. N tyoku u Korat† kpam, a ka kuwa ta adama a u'yangasaka u le. ¹² A'ayin a da baci icun i ama a na a tuwa da, tsara a lyai kabolo n ada a asuvu a uciga u Magono ma Zuba. A tsu woko ta tyoku u ili i icadi i'ya ya tuko da kunangasu a ilikulya yi. N kaci ka le ka koshi a tsu kirana, kpam u tsu tuko le ta

† A alabari a Bala'am asuvu a alabari a da a dangasai a Kazuwamgbani ka Cau a Makeci 22:1-23:12, tsu wene ta asu u da Bala'am tonukoi Balaku Magono ili i'ya Kashila ka tonuko yi u dana. Alabari a Bala'am a kotsu pini na wa. A'ayin a roku a da pini Bala'am wushai ikebe a asu Balaku asu da u zuwai aza a Isara'ila a lyakai ameli kayala, (Makeci 31:16). Alabari a na yi a'a pini asuvu a alabari a da a dangasai a Kazuwamgbani ka Cau wa.

uwono. Tyoku u ulimā u da u tsu lapana uwule bawu mini da a'ari. A'a tã kpam tyoku u ndanga n da bawu n tsu naƙa ilimaci a'ayin a uta. Uƙpa u de u da a kuwai wa, hal gbam kure ka a kuwai kpaci a mudusa le tã a asuvu a alu a le. ¹³ A'a tã tyoku u abali a kushiva a da a tsu vura ashinda a kapufu, a da a tsu wenike ukuna u uwono u le. A'a tã tyoku u atala a da a ka tamba, nala a'ari a u'uwa a karimbi ka pige ka bawu ka kotso.

¹⁴ Anuhu rongo tã hal uyan kushindere cina Adamu kuwa de, pini nala, Anuhu yain kadyanshi ka ili i'ya ya tuwa a kaci ka ama a na yi,

“Wenei, Asheku a da pini a ka tuwa n atsumate a zuba a ne ushani a da bawu a ka fuda a ka kece.

¹⁵ Kpam wa yanka tã ama a likimba afada.

Pini nala, da wa wenike aza da a goroi Kashila, unyushi u le an a yain ukuna u cingi a asu u da a 'yan-gasaƙa yi.

Wa wenike le tã kpam alya aza a unyushi u cingi aza da bawu a'ari n Kashila kpam a nusa tã an u wokoi a yankai Kashila kadyanshi ka gbani.”

¹⁶ Ama a na yi alya aza a tsali kpam kain dem she kakpadikukuna. Ukuna u cingi u da baci u luwa le uyan u da a tsu yan. A'a tã n aradi cika, kpam a reve tã uyin-sa ama n kadyanshi tsara a tsara ili.

Ulya kapala n manyan

¹⁷ Atoku a va, u gan tã i ciba n ili i'ya asuki a Asheku a tsunu Yesu Kirisiti Kawauwi a tonuko da. ¹⁸ A dana tã, “Ubana a'ayin a makorishi, a ka tsara tã aza da a ka

rongo uyansaƙa Kashila magori, aku a cigi a toni ukuna u kaci u le u da bawu Kashila ka ciga.” ¹⁹ Kpam gogo-na alya pini, alya kpam a ka pecishe da. A tsu la tã uciga a toni ili i'ya ikyamba i le ya ciga, kpaci a'ari n Kulu Keri ku Kashila a atakasuvu a le wa.

²⁰ Shegai aza a va, lyayi kapala n i gbonguri a asuvu a upityanangu u uwulukpi cika. I lyai kapala n i yanyi kvasu tyoku da Kulu Keri ka tono n ada. ²¹ Rongoi uma u da wa wenike an Kashila ka ciga da, hal n i vani uma u da bawu wari n utyoku u da Asheku a tsunu Yesu Kawauwi adama a asuvayali a ne wa naƙa da.

²² Panai asuvayali a aza da a ka yan malaƙa a kaci ka ili i'ya a pityanangi. ²³ I wusa aza roku a asuvu a akina a mavura i wauwa le. Aza roku a da kpam pini aza da ya pana asuvayali, shegai i yain n i kirani. Hal aminya a le dem a da unyushi u cingi u le u nangasai kotsu i cigi wa.

Kvasu ka ucikpa

²⁴ Gogo-na i naƙa Kashila tsupige kpaci aya wa fuda wa kirana n ada bawu ya taɗatsa. U peci da n unyushi u cingi, u naƙa da mazanga cika. Kpam u tuko da a asu u tsupige tsu ne. ²⁵ Tun caupa hal utuwa gogo-na n ubana a makorishi, Kashila Kawauwi ka tsunu ka, adama a Yesu Kawauwi uza da wari Asheku a tsunu. Gba tsupige tsã tã ara ne, gba tsugono tsã tã ara ne, gba ucira wa tã ara ne hal n ucira u afada gba wa tã ara ne. Kpam nala wari ili i'ya i bidyai gogo-na hal ubana. Ami.

Kuwene

Ukukpā u kadyanshi

Yahaya kasuki da u korongi tagarāda u na vi. U dana tā ili i'ya u wenei a kuwene a kaci ka afobi a Kashilā n ili i'ya ya tuwā ya gitā a makorishi ma likimba.

Akani yi a'ā tā n abon a tatsu. A dana tā ucira u ityoni i cingi u da pini a uyan manyan a likimba, kpam u kaṅā tā Atoni a pana ikyamba hal a kuwā. A dansa tā kpam ukuna u Maku ma Kondom ma Kashilā, aya Yesu. Wa lya tā kaci ka ama a cingi n ucira le gbā. A makorishi, Kashilā kā tā n katsupi ka shinga ka wa nākā aza da a lyai kelime n uwushuku n Kawauwi. Akani a da a'ari a makukpi dem a da, Kashilā kā tā uwulukpi kpam uza u ulya kaci u da wari.

Tagarāda u na vi kuwene ka vuma bawu wa wene ka. Yahaya yanka tā idani i vuma manyan tsarā u rātsanāka ili i'ya i'ari a zuba. Ire i'ya pini ushani i ureve ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi, shegai akani a pige yi a'ari upuwin wa kpam a ka savada a da wa. Akani yi a da na: Yesu Kawauwi u lya tā kaci ka ityoni i cingi gbā a asu kau-kau. Kain kā tā a utuwā ka a ka vutālā Kanangasi n ityoni i cingi a kushivā ku akina, kpam zuba u savu n likimba u savu a ka tuwā tā a asu u aza da a tonoi Yesu a rongo kabolo n eyi nā ndishi n shinga n maci.

Ili i'ya i'ari a tagarāda u na vi

Kadyanshi ka ili i'ya ya tuwā ka Yahaya (1:1-8)
 Kuwene ku Asheku a uma (1:9-20)
 Ikanikorongi ubana a A'uwa a Atoni a shindere (2:1-3:22)
 Kuwene ku ulya kayala a zuba (4:1-11)
 Maku ma tagarāda n cirākpā tsu shindere (5:1-6:17)
 Ulya kayala a kapala ka karatsu ka tsugono tsu Kashilā (7:1-17)
 Avana a shindere (8:1-11:19)
 Ubungu n adin a re (12:1-13:18)
 Kuwene a kaci ka afada a Kashilā n ukirana u ne (14:1-15:8)
 Abelu a shindere a upan u Kashilā (16:1-21)
 A lya tā kaci ka atokulalu a Kashilā (17:1-20:10)
 Afada a makorishi (20:11-15)
 Zuba u savu n likimba u savu (21:1-8)
 Urishelima u savu (21:9-22:5)
 Ugono u Kawauwi (22:6-21)

Ukukpā u kadyanshi

¹ Ili i'ya Kashilā ka wenikei Yesu Kirisiti Kawauwi i'ya na, tsarā Yesu tonuko agbashi a ne ili i'ya Kashilā ka zuwa i gitā gogo. Aku Yesu suki katsumate ka zuba ka ne ka wenike kagbashi ka ne Yahaya. ² Yahaya vi kpam u dansai gbā ili i'ya u wenei a ukuna u kadyanshi ka Kashilā, n ili i'ya kpam Yesu Kawauwi u danai n i'ya u yain. ³ Kashilā ka zuwuka tā uza da baci dem u yankai aza roku kaṅeshi u idani i akani a na yi unā u shinga; wata, akani a ili i'ya ya gitāsā gogo-na n i'ya ya tuwā ya gitā a kapala. Wa zuwuka tā dem uza da u panai a da kpam u nākai a da karingā. Kpaci a'ayin a yan de evu a da gbā ili i na yi ya gitā.

Idyani ubana a a'uwa a Atoni a shindere

⁴ Ukanikorongi u da Yahaya korongi ubana a asu u a'uwa a Atoni a shindere a da a'ari a Asiya: [†]
 N yan tā kvasu tsarā Kashilā ka wenike dā ukuna u shinga u ne nā ndishi n shinga. Kashilā uza da wari pini caupa, aya dem wari gogo-na, kpam aya wa tuwā. Kpam dem a'ulu a shindere a Kashilā a da a'ari a kapala ka karatsu ka tsugono tsu ne a ka yanka dā tā dem nala. ⁵ Nala dem Yesu Kawauwi, uza da u tsu dansa ukuna u mayun a ukuna u maci u Kashilā. Aya uza u kagitā a asuvu a aza da a 'yāngai a ukpā. Aya uza da wa lya tsugono tsu ngono n likimba.
 Aya uza da wa ciga tsu, uza da u zuwa tsu tsu lai a ucira u unyushi u cingi u tsunu an u wotsongi mpasa kpam u kuwai adama a tsunu. ⁶ Adama a nala, tsu

[†] Asiya uyamba u da a Roma u da gogo-na a ka isā Turukiya.

woko de kagali ka ne; wata, adarakpi aza da a ka gbashika Kashila Tata u ne. Asaka Yesu Kawauwi u tsara tsupige n ucira hal ubana bawu utyoku! Ami.

⁷Webelei, aya la wa tuwa a asuvu a alishi! Ya dem wa wene yi ta, hal n aza da dem a zuwai a sapa yi n kasovu. Aletsu a likimba gba a ka sa ta cika n unamgbukatsuma adama a ne. Eye, nala wa gita! Ami.

⁸Magono ma Zuba Kashila u dana ta, "Mpa Alfa† mpa dem Omega.†† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa mari gogo-na, mpa uza da wari pini caupa, mpa kpm ma tuwa. Mpa Uza u Ucira Gba."

Kuwene ku Yahaya a kaci ka Kawauwi

⁹Mpa Yahaya, mpa dem Katoni ka a asuvu a Kawauwi tyoku u de, a yan mu ta dem mavura tyoku da a yanka da. Mpa dem uza u te u da a asuvu a tsugono tsu Kashila tyoku u de, kpm u kana ta n kawunku upana u ikyamba u va tyoku da dem i kawunki. A banka mu ta a Patumo uyamba u mere u mini, a asaka mu de adama a da n yain kubari ku kadyanshi ka tsugono tsu Kashila, n ukuna u mayun u da Yesu Kawauwi wenikei. ¹⁰Kain ka Asheku, Kulu Keri ku Kashila ku tonoi na mpa, aku n panai kalagatsu ka ucira a kucingu ku va yavu mawura ma kavana. ¹¹Kalagatsu ki ka danai, "Korongu ili i'ya va wene vi a asuvu a tagarada aku vu suku u da a a'uwa a Atoni a da a'ari a ilyuci i shindere i na yi: Afisu, n Simirana, n Birigama, n Tayati-ra, n Saridisa, n Filadalifiya, n Lawudukiya."

¹²An n kpatalai tsara n wene uza da wa dansa na mpa, aku n wenei ashampatsu a ncikalun a shindere a da a yain n zinariya. ¹³A mere ma ashampatsu a ncikalun mi, uza roku u da pini uza da u rotsoi Maku ma Vuma u'uki n matogo ma bululu ma ma rawai a makoto ma kune. Wa ta dem n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. ¹⁴Kenji ka ne kpm pun yavu tsugbere, a'eshi a ne yavu kapeli ka akina. ¹⁵Adeshikpetsu a ne kpm a ka lada yavu urim u shili u da a gboroi sarara. Mawura ma kalagatsu ma ne yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa. ¹⁶U banga atala a shindere a kukere ku ulyaki ku ne, n burundu u kulya u da wari n una u kulya u re wari uwuta a una u ne. Upetiwa'eshi u ne kpm wa lada yavu kaara a kaci.

¹⁷An n wene yi, aku n rukpai a kapala ka ne yavu kuwa da n kuwai. U tadanku mu kukere ku ulyaki ku ne, u danai, "Kotsu vu pana uwonvo wa. Mpa Kagita mpa dem Makorishi. ¹⁸Mpa uza da u tsu naka uma. Mari n kuwa ta, shegai gogo-na ma ta n uma hal ubana bawu utyoku. Ma ta na nkukpunku n da n naka mu ucira u ukupka ko kpm n gbagirya asu u da akushe a'ari, aku n gonuko le n uma.

¹⁹"Korongu gba ili i'ya wari a uwenishe gogo-na vi a tagarada, n ili i'ya kpm ya tuwa ya gita ubana a kapala. ²⁰Kalen ka kari pini usokongi ka atala a shindere a da vu wenei a kukere ku ulyaki ku va, n ka ashamp-

atsu a ncikalun a zinariya a shindere yi ka na: Ashampatsu a ncikalun yi a da a'uwa a Atoni a shindere. Atala a shindere kpm a da atsumate a zuba a da a ka wundya a'uwa a Atoni a shindere yi.

Akani ubana a Afisu

²Aku u tonuko mu, "Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Afisu. Mpa uza da ma banga atala a shindere a kukere ku ulyaki ku va ma wala a asu u da ashampatsu a ncikalun a shindere a zinariya a'ari vi, mpa ma suku akani a na yi ubana ara vunu: ²N reve ta gba ili i'ya va yan. N wene ta manyan ma vunu n akawunki n ahankuri a vunu. N revei vu 'yuwan ta ama a cingi. Vu kondoi kpm aza da a danai ele asuki a da, kpm a da tani wa, vu cinai aza a kaban a da. ³Vu kawunku ta upana u ikyamba adama a va, kpm katakasuvu ka vunu ka ta pini n ucira tyoku da wari mu utono.

⁴"Shegai u kana ta n barana vu a ukuna u roku. Vu buwa kpm n uciga tyoku da wari va yan a'ayin a da vu gitai vu wushuki na mpa wa. ⁵Kotsu vu asansa n tyoku da vu rukpai a asuvu a unyushi u cingi wa! U kana ta vu asaka uyansa unyushi u cingi, vu rongo uma tyoku da wari vu yain a'ayin a da vu gitai vu wushuki na mpa. Vu lya baci kapala n uyansa unyushi u cingi, ma tuwa ta n yan vu mavura a asu u da ma takpa kashampatsu ka macikalun ki a asu u da kari vi. ⁶Shegai ili i shinga i'ya va yan i'ya na: Vu kovo ta ili i'ya atoni a aza a Nikala †† a ka yansa, tyoku da dem mpa n kovoi ili i'ya a ka yansa.

⁷"Uza da baci wari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Ma asaka ta aza da a lyai kaci a lyai madanga ma ma naka uma ma mari a asu u uwunvugusa a zuba."†

Akani ubana a Simirana

⁸Aku u tonuko mu, "Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Simirana. Uza da wari a Kagita n Makorishi, kpm wari u kuwai shegai gogo-na u 'yanga de, aya wa suku akani a na yi: ⁹N reve ta upana u ikyamba n unambi u vunu, shegai va ta n utsari! N reve ta kadyanshi ka cingi ka ama a dansai a kaci ka vunu. A da ele ama a Kashila a da, shegai nala a'ari wa. Ele aza a Kanangasi ‡ a da a'ari. ¹⁰Kotsu vu pana uwonvo wa, vu ciba baci n icun i upana u ikyamba u da va tuwa va so. N tonuko vu, Kalapansi ka zuwa ta a zuwa a aza roku a de a kuwa ku a'ali tsara a kondo da, kpm ya pana ta ikyamba hal a'ayin kupa. Lya kapala n utono karara, ko u kana baci a wuna vu, ma naka vu ta funi u uma u da bawu wari n utyoku u woko vu katsupi ka ulya kaci.

† Alfa n Omega alya idyani i kagita n i makorishi a asuvu a idyani i Tsiheline. Dana da u danai wa ta pini kahu a yain ko ndya wa, kpm wa yan ta pini hal ubana bawu utyoku.

†† Atoni a Nikala awenishiki a kaban a da, aza da a ka ciga ama a rongo a ulyasaka ameli kayala kpm a yansa tsishankala. ‡ Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi.

¹¹“Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza da baci a lyai kaci ka ucira u cingi, a ka doku a kuwa kpm ire wa.”

Akani ubana a Birigama

¹²Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Birigama. † Uza da wari n burundu u kulya u da wari n unā u kulya u re, aya wa suku akani a na yi: ¹³N reve ta va ta ndishi a ilyuci i'ya Kanangasi ka lya tsugono. Avu Katoni ka va ka ka maci, kpm vu asaka mu utono wa. Vu wushuku ta tun a'ayin a da a zuwai Antiba kuwai pini a ilyuci i de, asu u da Kanangasi ka lya tsugono. U wenishike ta ama maco a asu u kadyan-shi ka ne n manyan ma ne, an eyi Katoni ka va ka.

¹⁴“Shegai u kana ta n barana vu a ukuna u na. Ama roku a asuvu a kabolo ka vunu a ka tono ta uwenishike u Bala'am, uza da u wenikei Balaku tyoku da wa zuwa aza a Isara'ila a yain unyushi. Balaku zuwa le ta a taku-mai inyama i'ya a yankai ameli a le udaraka. U zuwa le ta dem a yain unyushi u tsishankala. †¹⁵Aza roku a de a ka tono ta uwenishike u aza a Nikala, adama a nala a yan ta unyushi u cingi tyoku da aza a Isara'ila a yain. ¹⁶Gogo-na kpatala a unyushi u vunu! Vu yan baci nala wa, ma tuwa ta ara vunu gogo n shilakanā n ama a nala yi n burundu u da wa wuta u unā u va vi.

¹⁷“Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni! Aza da a lyai kaci, ma naka le ta a asuvu a mana da a'ari a sokongi. Ma naka ta ya dem katali ka pun ka a korongi pini kala ka savu. Uza da u wushai katali ka nala aya koshi wa reve kala ka nala ki.” ‡

Akani ubana a Tayatira

¹⁸Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Tayatira. Maku ma Kashila, † uza da a'eshi a ne a'ari yavu kapeli ka akina, kpm adeshikpetsu a ne a'ari yavu urim u shili u da a gboroi, aya wa suku akani a na yi ubana ara vunu: ¹⁹N reve ta gba ili i'ya va yansa. N reve ta ya cigamgbana ta, kpm eda Atoni a va da mayun. N reve ta kpm tyoku da i tsu banga atoku, n reve ta kpm vu kawunki n ahankuri. N reve ta gogo-na ya yan ta ili i'ya i lai a'ayin a da i gitai i wokoi Atoni a va.

²⁰Shegai u kana ta n barana vu a ukuna u roku. Avu vu kangu Jezebe uka u nala vi wa, uza da u yain kaban an u danai eyi matsumate ma Kashila ma. An wa wenishike, u puwunsa ta agbashi a va tsara a yain unyushi u tsishankala a lyai kpm ilikulya i'ya a darampkai ameli. ²¹N naka yi ta kabala tsara u kpatala u asaka

† A ilyuci i Birigama, a'uwa a ameli a da pini a asu u da ama a tsu lyasaka magono ma Roma kayala yavu Kashila ka. Asudaraka u da pini evu u da a tsu lyaka kameli ka Zeyu kayala. Birigama da kami ka asu u da tsugono tsu Kanangasi tsari a likimba. †† 2:14 Mkc. 25:1. ‡ Aza a Yahuda a wushuku ta Irimiya matsumate u sokongi magbodo ma mana a Akpati u Kazuwamgbani. A'ayin a makorishi, a ka wene ta ma aku a lyatangu ama n u da.

unyushi u cingi u ne, shegai u 'yuwan ta u asaka tsishankala tsu ne. ²²Adama a nala ma zuwa yi ta u yain mabala. Ma zuwa ta aza da a yain tsugbani n eyi dem a pana ikymba cika. Ma yan ta nala gogo-na a 'yuwan baci u'asaka tsicingi tsu le tsa a ka yansa. ²³Ma wuna ta aza da a wokoi mmuku n ne. Aku a'uwa a Atoni gba a reve an n revei uyawunsa u le kpm n ili i'ya a ka ciga. Ma yan ta ya dem mavura tyoku da unyushi u ne wari. ²⁴Aza roku a asuvu a de aza a Tayatira a tono uwenishike u ne wa. I rotsongusu ili i'ya aza da a wokoi mmuku n ne mi a isa'i "ili i usokongi i pige i Kanangasi" †† wa. Ma tonuko da i yain ili i roku kpm wa, ²⁵shegai i lyai kapala n i toni mu mayun mayun hal n tuwa.

²⁶“Ma asaka ta aza da a lyai kaci ki a tsara ucira ucu n u te u ulya tsugono tsa Tata u va u naka mu. Ma yan ta nala a asu u aza da a ka lya kapala n uyansa ili i'ya n tonuko le a yansa, hal ubana makorishi ma likimba. Ma asaka le ta a tsara ucira u ulya tsugono tsa aletsu gba. A ka lya baci tsugono tsu nala tsi, a ka shamgba ta n ucira, kpm a ka gbashangu le ta tyoku da ama a tsu tashasa mgbodo n cin. Ma naka le ta dem katala ka ka tsu wantukpa n kpasani ku de ka woko iryoci i ulya u kaci u le. ††²⁹Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Saridisa

3 Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka kari a ilyuci i Saridisa. Uza da wa lya tsugono tsu a'ulu a shindere a Kashila, kpm wa bana atala a shindere, aya uza da wa suku akani a na yi: N reve ta ili i'ya va yansa. Ama a dana ta va ta n uma, shegai avu kakushe ka. ²'Yanga! Kenu da ucira u vunu u wokoi, kpm u yan de evu n ukotso. Adama a nala, gba-matangu ili i'ya i buwa vu vi. N wene ta ili i'ya wari uyan i cina i'ya Kashila ka va ka ciga vu vu yain wa. ³Kotsu vu asansa n ili i'ya vu wushai n i'ya vu panai wa. Tono i'ya, kpm vu kpatala vu asaka unyushi u cingi u vunu. Vu 'yanga baci wa, ma tuwa vu ta a'ayin a da bawu vu zuwai ma tuwa, tyoku da kaboki ka tsu tuwa. ⁴Aza roku a de a asuvu a Saridisa a nangasa aminya a le n ashinda a unyushi u cingi wa. Ama a nala a ka uka ta aminya a pun aku a wala kabolo na mpa, adama a da a ratsa ta a yain nala. ⁵Uza da baci u fudai u lyai kaci ka ucira u tsicingi, wa uka ta aminya a pun tyoku u ama a nala yi. Ma cimbusa kala ka ne a asuvu a Tagarada u Aza a Uma wa. A'ayin a da baci mari kushani a kapala ka Tata u va n atsumate a zuba a da a ka gbashika yi, ma dana ta bawu malala n reve ta vuma u na vi.

⁶“Uza da baci wari n atsuva a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

†† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalapansi. †† Katala: An u wokoi a'ayin a nala yi ama a wushuki an atala a ka yan-ka le ili i roku a uma u le, a naka uza ucira a kaci ka katala ka ka lakai ucira gba u woko ta yavu ucira u kuyante u Kawauwi, u da a ka pece n eyi.

Akani ubana a Filadalifiya

⁷ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka k̄ari a ilyuci i Filadalifiya. Uza da w̄ari uwulukpi n mayun w̄a t̄a uk̄ani n makukpunku ma Dawuda. † U giduw̄a baci utsutsu, uza w̄a la wa fuda wa gbagirya u da wa. Kpam u gbagirya baci utsutsu, uza w̄a la wa fuda wa giduw̄a u da wa. Aya uza da wa suku akani a na yi: ⁸ N reve t̄a ili i'ya va yansa. N reve t̄a ama a bidya vu vu woko uzapige wa. Vu tonu t̄a uwenishike u va, kpam kain k̄a la ka vu danai, “N k̄pad̄a ureve Yesu wa.” N giduw̄a t̄a utsutsu a kapala ka vunu u da bawu uza wa fuda wa gbagirya. ⁹ Gogo-na va wene t̄a ili i'ya ma yan n ama da a'ari aza a Kanangasi. †† A dana t̄a ele ama a Kashil̄a a da, shegai ele aza a kaban a da. Ma zuwa le t̄a a tuw̄a a kud̄angu a kapala ka vunu. Nala wa wenike le t̄a an ma ciga vu cika. ¹⁰ Vu kawunku t̄a tyoku da n tonuko vu vu yain. Adama a nala, ma k̄angu vu t̄a a'ayin a da baci ma tuko ama a likimba ukondo u pige. ¹¹ M̄a t̄a utuw̄a gogo. Lya kelime n ugbama a asu-vu a upityanangu u vunu, kotsu uza roku u wusa vu funi u da va wusha an vu lyai kaci wa. ¹² Ma zuwa t̄a vuma da u lyai kaci ka ucira u cingi u nala vi, u woko kadawatsu ka roku ka ka b̄anḡa Kuwa ku Kashil̄a ku Kashil̄a ka va. Vuma u nala vi wa rongu t̄a pini maco. Ma korongu t̄a kpam a'ala a re a ikyamba i ne: kala ka Kashil̄a ka va, n kala ka Urishelima u Savu, u da w̄ari ilyuci i savu i Kashil̄a ka va, u da wa cip̄a a asu u Kashil̄a a zuba. Ma koronku yi t̄a kpam kala ka savu ka va.

¹³ “Uza da baci w̄ari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Akani ubana a Lawudukiya

¹⁴ Aku u tonuko mu, “Korongu ukanikorongi u na ubana a asu u katsumate ka zuba ka kuwa ku Atoni ka k̄ari a ilyuci i Lawudukiya. Aya Nala W̄ari, eyi dem uza da u wenei ukuna vi da, kpam uza u maci uza da u tsu dansa ukuna u mayun kain dem. Ara ne da Kashil̄a ka yain ili gb̄a. Aya uza da wa suku akani a na yi: ¹⁵ N reve t̄a ili i'ya va yansa. Kpam va yuwu ko shen ‡ wa. W̄ari wa la t̄a tsulobo v̄ari baci ili i te a asuvu a le. ¹⁶ An u wokoi avu mere-mere ma v̄ari, avu uza u yuwu u da ko uza u shen wa, ma 'yuwan vu t̄a. ¹⁷ Vu dana t̄a, 'Mpa uza u uts̄ari u da, kpam n cir̄angusuku t̄a kaci ka va udukuyan. Ma ciga kpam ili i roku wa, ko kenu.' Shegai vu reve tyoku da v̄ari mayun wa: Avu ili i uwono i'ya kpam ili i iyali, uza da u tsu ciga ili dem. Avu karumb̄a ka kpam kataba ka v̄ari. ¹⁸ Adama a nala, ma n̄ak̄a vu t̄a adooki vu tsila zinariya u da ma denge. Zinariya da a dar̄akpai kpam a wulukpei u da na. Tsila u da kotsu vu yain uts̄ari. Vu tsila kpam aminya a pun a da ma denge

† Makukpunku ma Dawuda ma wenike t̄a an w̄ari n ucira u da wa lya tsugono. †† Kanangasi; wata, “Shetan” kala ka dem ka Kalap̄ansi. ‡ Pini na, “Shen” kalen ka ne ka un̄ak̄a kaci a asu u manyan ma Kashil̄a, “Yuwu” kpam uk̄pad̄a u un̄ak̄a kaci a asu u manyan ma Kashil̄a.

vu ukunka kaci ka vunu, ts̄ar̄a vu as̄ak̄a upana uwono an v̄ari kataba. U gan t̄a dem vu tsila agum̄a a a'eshi a da ma denge ts̄ar̄a vu gbara a a'eshi a vunu, kotsu vu fuda vu wene.

¹⁹ “Aza da ma ciga alya ma bara kpam ma yan mavura. M̄ats̄a vu as̄ak̄a unyushi u cingi u vunu. ²⁰ Panai! M̄a t̄a kushani a utsutsu m̄ari u'is̄a, “Azakuwa!” Uza da baci u pan̄aka mu, aku u tonuko mu n uwa, ma uwa t̄a, aku n lyai ilikulya kabolo n eyi.

²¹ “Aza da a lyai kaci, a ka dusuku t̄a n̄a mpa a karatsu ka tsugono tsu va, tyoku da mpa dem n lyai kaci n dusuki n Tata u va a karatsu ka tsugono tsu ne.

²² “Uza da baci w̄ari n atsuvu a upana, u pana ili i'ya Kulu Keri ku tonukoi a'uwa a Atoni!”

Yahaya wenei zuba

4 An n kotsi uwenishe u ili i nala yi gb̄a, aku n lyai kapala n uwene kuwene. N wenei utsutsu ukukpi ubana a zuba. Aku uza da w̄ari n kal̄aḡatsu tyoku u kavana vi u yain kadyanshi n̄a mpa u danai, “Yuw̄a utuw̄a pini na ma wenike vu t̄a ili i'ya ya git̄a bamu n i nala yi.” ² Kute-kute Kulu Keri ku Kashil̄a ku tonoi n̄a mpa, aku pini a zuba vi n wenei karatsu ka tsugono n uza roku pini ndishi. ³ Uza da u dusuki pini vi, wa wakan̄asa san n mini ma avuku tyoku u atali a tsulobo. Kasomini ka pini ka la da cika ukyawin n karatsu ka tsugono tsi. ⁴ Aratsu a tsugono kamanga n a nishi a kyawain karatsu ka tsugono tsi. Nkoshi kamanga n ama a nishi a da a'ari pini a zuba u le. A ukusa t̄a aminya a pun n ifuni i zinariya a a'aci a le. ⁵ Ili i na yi i'ya i'ari uwutus̄a a karatsu ka pige ki: ulada, n mawur̄a ma pige, n makpankashil̄a. Av̄asu a shindere yi a da a'ulu a shindere a Kashil̄a a nala yi a'ari a utasa a kapala ka karatsu ki. ⁶ Nala kpam dem a asu u da a kir̄ai a kapala ka karatsu ka tsugono tsi u rotso t̄a kushiva ka k̄ari pun cika ka la da yavu madubu ma ma wundyamgban̄aka.

Ili i uma i nishi i'ya i kyawain karatsu ki, kabon dem i te. Ili i nala yi i'la t̄a n a'eshi kapala n kucina.

⁷ I kagit̄a i'la t̄a n kaci tyoku u gabako. I ire kpam kaci ka ne tyoku u kagono ka kanaka. I tatsu i'la t̄a n upeti-wa'eshi tyoku u vuma. I nishi yi kpam i rotso t̄a kajambu ka ka imkpusa. ⁸ Ili i uma i nishi yi, ya dem w̄a t̄a n ashan a teli, ikyamba i le kpam i'la t̄a upali n a'eshi, hal n kere ka ashan ki dem. Kaara n kayin a tsu as̄ak̄a ushipa wa:

“Magono ma Zuba uza u uwulukpi u da. Uza u uwulukpi u da. Uza u uwulukpi u da.

Aya Kashil̄a Uza u Ucira Gb̄a.

Aya uza da w̄ari caupa, aya dem w̄ari gogo-na, kpam aya wa tuw̄a.”

⁹ Ili i uma i nala yi i lyai kapala n i cikpali uza da w̄ari ndishi a karatsu ka tsugono ki. I n̄ak̄a yi kpam tsupige n ucikpa. Aya uza da w̄ari n uma hal ubana bawu utyoku. ¹⁰ Nkoshi kamanga n ama a nishi n nala mi dem n kud̄angi a kapala ka uza da w̄ari ndishi a karatsu ka tsugono ki. Tyoku da a'ari pini ulyaka uza da w̄ari n uma hal ubana bawu utyoku kayala, aku a zuwusai ifuni i le a kapala ka karatsu ka tsugono ki a danai,

11 “Magono ma Zuba n Kashilā ka tsunu, u lobono tā vu wushi icikpali, tsupige, n ucira kpaci ada vu gain i'ya. Ada vu yain ili gbā, vu yain i'ya tyoku da i'ari adama a da nala va ciga i'ya.”

Maku ma Kondom ma kukpāi tagarāda

5 Ili i roku i'ya kpam n wenei a kuwene ku vā i'ya, vuma da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki wa banā tagarāda u da wari warāka u bululu n iko-rongi † a apashi a re gbā. Kashilā ka katalā tā u da kpam u padarai u da mai n cirākpā† tsu shindere n ili i uzuwa iryoci. ††2 Aku n wenei kpam katsumate ka zuba ka ucira, kari kadyanshi n kalāgatsu ka ucira, ka danai: “Ya rātsai u fukpā cirākpā tsi aku u barākpā tagarāda vi? 3 Shegai uza wā la a zuba ko a likimba ko kpam a kere ka iyamba uza da u rātsai u kukpā tagarāda vi u yain u da kaneishi wa.

4 Aku n rongoi a kushen cika, kpaci ko uza wā la u rawai u kukpā u da u yain kaneishi wa. 5 Aku uza u te a asuvu a nkoshi mi u tonuko mu, “Pada kushen ki! Wene na, uza roku u da pini uza da u lyai kaci. Aya a tsu isa Gabako, magono ma, uza da u wutai a asuvu a kaletsu ka Yahuza. Aya matsukaya ma pige ma Dawu-da Magono. Aya uza da wa fuda wa fukpā cirākpā tsu shindere tsu nala tsi, aku u barākpā tagarāda vi.

6 Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a mere ma asu u karatsu ka tsugono ki. Ili i uma i nishi i nala yi na nkoshi mi n kyawan yi. Ikyamba i ne i'a tā yavu ama a'ari a wuna yi a yankai udarākpā. Wā tā n avana a shindere n a'eshi a shindere, a da a'ulu a shindere a Kashilā a nala yi a da Kashilā ka suki ubana a abon a likimba gbā. 7 Maku ma Kondom mi ma banai ma bidyai tagarāda u da uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono wa banā a kukere ku ulyaki ku ne ki. 8 An wari pini uyan nala, aku ili i uma i nishi na nkoshi kamanga n ama a nishi yi a kudangi a kapala ka ne. Ya dem wa banā molo n kabelu ka zinariya. Kabelu ki kā tā ushadangi n ili i magulani i'ya i'ari kushani ka kavasū ka ama aza da a ka gbashika Kashilā. 9 Aku a shipai ushpa u savu u na:

“Vu rātsa tā vu bidya tagarāda vi vu fukpā cirākpā tsi vu barākpā u da. Ili i'ya i zuwai i'ya, ama a'ari a wuna vu tā, kpam mpasa n vunu n wokoi katsupi an vu wutukpāi ama a agali kau-kau, n aletsu, n ama, n iyamba,

kpam gogo-na ama a Kashilā a da a'ari.

10 Vu zuwa le a woko kagali ka ne; wata,

adarākpā aza da a ka gbashika Kashilā.

Kpam a ka lya tā tsugono tsu likimba.”

† Tagarāda u da wari warāka u bululu: A'ayin a nala a tsu yan tā itagarāda i le a warāka u te u bululu, aku a katalā u da a mmuku ma alangu. †† A'ayin a nala yi, a tsu kimbā tā ukanikorongi n cirākpā aku a zuwa iryoci a kucina i'ya ya wenike uza u ili. A kukpā baci u da she cirākpā tsi tsu fukpā kpam ko uza wa fuda kpam wa kimbā u da tyoku da wari caupa wa. Uza da uza u ili u dangasai aya koshi wari n ucira u da wa fukpā iryoci yi.

11 Aku n doki n webelei, n panai atsumate a zuba a ka shipa. Kakumā ka le ka kari ukece wa. † A kyawain karatsu ka tsugono ki n ili i uma i nishi na nkoshi mi.

12 Aku a shipai n alāgatsu a ucira:

“Tsa cikpala tā Maku ma Kondom ma a'ari a wunai vi, adama a ucira u pige, n utsari, n kakiri n ucira u ne. Wa wusha tā karingā n tsupige, n icikpali cika!”

13 Aku n panai gbā ili i uma ya shipa; wata, gbā i'ya i'ari a zuba, n likimba, n i'ya i'ari a kere ka likimba, n asuvu a kushiva. Ushipa u le vi u da na:

“Uza da wari a karatsu ka tsugono kabolo n Maku ma Kondom mi wā tā n karingā ka pige n icikpali, n tsupige, n ucira hal ubana bawu utyoku.”

14 Aku ili i uma i nishi yi a wushuki, “Nala wari!” Nkoshi mi kpam n kudangi n lyaka yi kayala.

Maku ma Kondom ma fukpāi cirākpā

6 Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpāi cirākpā tsu kagitā a asuvu a tsu shindere, pini nala, n panai ili i uma i te a asuvu a i nishi yi i yain kadyanshi n kalāgatsu ka makpankashilā, u danai, “Tuwā!” 2 An n webelei, aku n wenei kadoki ka eri. Uza da kpam u yuwai ka vi wa banā utaun, aku u wushai funi. Wa wala ili i ne yavu uza da u lyai kaci ka kuvon ushani, kpam wa doku wa lya.

3 Aku Maku ma Kondom mi ma fukpāi cirākpā tsu ire, pini nala, n panai ili i uma i ire i danai, “Tuwā!” 4 Aku kadoki ka roku ka shili yavu akina ka wutai. Uza da u yuwai ka vi u wusha tā ucira u da wa zuwa ama a likimba a shilakanā utyoku u le, tsarā a wunamgbana a asu u kuvon. Uza da wa walāka ka vi u wusha tā burundu u pige.

5 Aku Maku ma Kondom mi ma fukpāi cirākpā tsu tatsu. N panai ili i uma i tatsu yi i danai, “Tuwā!” An n webelei, aku n wenei kadoki ka limā. Uza da kpam u yuwai ka vi wa banā ili i ukondugo araji a kukere ku ne. 6 Aku n panai ili i roku i'ya kalāgatsu ka ne ka wutusa a mere ma ili i uma i nishi i nala yi. Ka danai, “Ikebe i'ya vuma wa tsarā a manyan ma uliva, †† i'ya a tsu tsupa ikebe i kakundatsu ka te ka ityabi.† Ikebe yi kpam unā u te u da n i'ya a tsu tsilāka akundatsu a tatsu a ilya. Kpam kotsu vu nangasa manivi ko mini ma cinwi mi wa!”

7 Aku Maku ma Kondom mi ma fukpāi cirākpā tsu nishi, pini nala, n panai ili i uma i nishi yi i danai, “Tuwā!” 8 An n webelei, aku n wenei kadoki ka kari dusu. Uza da u yuwai ka vi kala ka ne ka Ukpā, uza da a ka isa Asu u Akushe wari utono uza u kagitā vi evu evu. Kashilā ka pecei ama a likimba abaci a nishi. Ukpā n Asu u Akushe a wushai ucira u da a ka wuna kabaci

‡ Kakumā ka atsumate a zuba yi ka rawa tā azu azu hal ubana a asu azu azu kupa bawu utyoku. †† Kondo “Ikebe” a azurufa” a kaci ka idani ka “Ikebe” a Idani i Ubanga.

ka te a asu u kuvon, n kambulu n usara kau-kau, na nnama n kakamba.

⁹ Aku Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu tawun. N wenei a'ulu a aza a maci a cuku tsu asudarakpa. Ama a na yi alya aza da atokulalu a wunu-sai adama a kadyanshi ka Kashiḷa ka maci ka a dansai.

¹⁰ A'ulu yi a 'yangasai alagatsu n ucira a danai, "Ashekapige, avu uza u uwulukpi u da, kpm uza u mayun! Tsa folo vu, kotsu vu barakpa wa vu yanka aza a likimba a da a wunusa tsu afada kpm vu yan le mavura." ¹¹ Aku Kashiḷa ka nakai ili i uma yi ya dem matogo ma pun ma bululu, u tonuko le a wunvuga kenu hal she atokulalu a le a wuna atoku a tsugbashi a le; wata, atoku a le hal she a shadangu kakuma ka ama ka Kashiḷa ka zuwuka le.

¹² Aku n wenei Maku ma Kondom mi ma fukpai cirakpa tsu teli. Likimba gbadai n ucira. Kaara ka naka kpm katyashi wa, aku karimbi ka kimbai asu gba. Uwoto u wokoi san yavu mpasa. ¹³ Atala a rukpusai a zuba utuwa a likimba tyoku da apopi a gburu a tsu rukpusa uwule u ucira u sakata le baci. ¹⁴ Zuba katalai yavu kajiba ka a katalai aku a takpai ka. Nsasa n iyamba i mere ma mini a 'yangasai a asakai asu u da a'ari caupa vi adama a ugbada vi.

¹⁵ Pini nala, ama hal na ngono a matsai tsara a kpawunsa a a'aburu ko kpm a mere ma atali a ugadi a nsasa. Azapige a gomunati, n atigi dem a boloi tsara a kpawan. N wenei dem aza a utsari, n aza a ucira a ka kpawunsa. Hal n agbashi n aza da bawu a'ari agbashi dem a ka kpawunsa. ¹⁶ A'ari u'isasa nsasa n atali, a ka dansa, "Tsa folo da, tuwai i rukpa tsara i sokongu tsu kotsu uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono ka nala ki u wene tsu wa, kpm Maku ma Kondom mi ma fuda ma yan tsu mavura wa. ¹⁷ Mayun da Kain ka upan u Kashiḷa n Maku ma Kondom mi ka a ka yanka ya dem mavura ka rawa de, kpm uza wa la wa la a upana u ikyamba u nala vi wa."

Ili i uzuwa iryoci i aza a Isara'ila

7 An nala wurai, aku n wenei atsumate a zuba a nishi kushani a abon a nishi a likimba, a kanai uwule u nishi tsara uwule u lapana a likimba ko a kushiva kpm ko a madanga wa. ² Aku n wenei kpm katsumate ka roku ka wutai a kasana, wa banai ili i uzuwa iryoci i Kashiḷa Uza u Uma. U yankai atsumate a nishi a da a nakai ucira a foro iyamba n kushiva kadyanshi n kalagatsu ka ucira. ³ U danai, "Kotsu i asaka uwule u nangasa iyamba, n kushiva ko kpm ndanga wa, she a'ayin a da tsu zuwusukai agbashi a Kashiḷa ka tsunu iryoci n ili i uzuwa iryoci i ne a acen a le. ⁴ Aku n panai kalagatsu ka isai kakuma ka lamba u ama da atsumate yi a yankai iryoci n ili i uzuwa iryoci i Kashiḷa a acen a le yi. Kakuma ka ama ki ka azu aman-gatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000). Ama a na yi alya mmuku n tsikaya m aletsu kupa n a re a aza a Isara'ila. Aza da atsumate yi a zuwusukai iryoci yi alya:

⁵ A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re (12,000) a kagali ka Yahuza, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Roben iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Gadu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Ashiru iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Nafutali, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Manase iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Saminu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Levi iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isaka, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Zebulun iryoci.

A zuwuka ta ama azu kupa n azu a re a kagali ka Isuhu, n ama azu kupa n azu a re a kagali ka Bayami iryoci.

Kakuma ka ama ka lyakai Kashiḷa kayala

⁹ An nala wurai, aku n webelei pini nala, n wenei kakuma ka ama ushani ka ka wurai ukece. A wuta ta a asuvu a iyamba, kagali, ama n aletsu a likimba gba, aku a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono ki n Maku ma Kondom mi. A ukusai aminya a pun cika kpm ya dem wa banai avuku a mashuwan a kukere ku ne. ¹⁰ A ka salasa n kalagatsu ka pige, n a dansi, "Kashiḷa ka tsunu ka n Maku ma Kondom uza da u wauwa tsu,

Kashiḷa ka tsunu uza da wari ndishi a karatsu ka tsugono."

¹¹ Gba atsumate a zuba a shamgbai a kyawain karatsu ka tsugono ki kabolo na nkoshi n ili i uma i nishi yi. Aku a kudangusi a varai a'aci a le a iyamba a lyakai Kashiḷa kayala. ¹² A ka dansa,

"Mayun da,
Kashiḷa ka tsunu
uzapige da, uza u ucira,
n tsupige, n kakiri.
Asaka tsu cikpala yi
tsu cikpa yi
tsu naka yi karinga
hal ubana bawu utyoku.
Ami!"

¹³ Uza u te a asuvu a nkoshi mi u wece mu, "Ama da a ukusai aminya a pun yi an yayi? Nte a wutusai?"

¹⁴ Aku n wushunku yi, "Uzapige, mpa n reve wa, shegai avu reve ta."

Aku u tonuko mu, "Alya aza da a soi upana u ikyamba u pige u nala vi bawu a kuwusai. A zasa aminya a le na mpasa n Maku ma Kondom, aku aminya a le a wokoi pun cika.

¹⁵ "Adama a nala a da a'ari kushani a kapala ka karatsu ka tsugono tsu Kashiḷa. A tsu lyaka yi ta kayala kaara n kayin, a kuwa ku ne ka a tsu gbashika yi. Uza da kpm wari ndishi a karatsu ki wa rongo ta n ele kpm u kirana n ele.

¹⁶“Ama a nala a ka doku a ka pana kambulu wa, a ka pana kpm kakuli wa. Kaara ka doku ka damgbarasa le wa, usudugbi kpm wa runukpa le wa, ¹⁷ adama a da Maku ma Kondom ma m̄ari a mere ma asu u karatsu ka tsugono ki aya kaliniki ka le. Wa tonon t̄a n ele ubana a asu u da mini ma ma tsu n̄ak̄a uma ma wutus̄a. Kashil̄a kpm ka yans̄asa t̄a gb̄a meshi ma le.”

Cir̄akp̄a tsu makorishi

8 An Maku ma Kondom mi ma fukp̄ai cir̄akp̄a tsu shindere tsu makorishi tsu war̄aka u bululu vi, mawur̄a m̄a la a zuba wa, hal ubana kagbidi ka ulapa u uwule.

²Aku n wenei atsumate a zuba a pige a shindere a da a shamgbai a kapala ka Kashil̄a ki, a wushai avana.

³Katsumate ka zuba ka roku kpm kau ka tuw̄ai ka shamgbai a asudar̄akpa. Wa b̄an̄a kabelu ka zinariya ka urunukpusa ili i magul̄ani. U wusha t̄a ili i magul̄ani ushani i'ya u dar̄akpai kabolo n kvasu ka ama a Kashil̄a. Katsumate ki ka zuwai kune ku na ki a asudar̄akpa u da a yain n zinariya u da w̄ari pini a kapala ka karatsu ka tsugono ki. ⁴Aku k̄anḡa ka ili i magul̄ani ka katsumate ka b̄an̄a a kabelu ki n kvasu ka ama a Kashil̄a ka 'yanḡai a zuba ubana a asu u da Kashil̄a k̄ari. ⁵Aku katsumate ki ka kenei tsikina pini a asudar̄akpa vi u shadangi kabelu ki. U vut̄al̄ai ka a likimba, a rongoi uyansa mawur̄a icun kau-kau, n̄a mkpankashil̄a, n ulada, aku likimba gb̄ad̄ai cika.

Atsumate a zuba a ful̄ai avana

⁶Aku atsumate a zuba a shindere a da a ka b̄an̄a avana a shindere a fobusoi ts̄ar̄a a ful̄a.

⁷An katsumate ka zuba ka kagit̄a ka ful̄ai kavana ka ne, aku atsumate a zuba a vut̄al̄as̄ai mini ma atala n akina a da a'ari kasatari n̄a mpasa a likimba. Akina yi a kul̄at̄angi kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a likimba, a nangasai gb̄a ndanga n iceshi i'ya i'ari a kabaci ka nala ki.

⁸Aku katsumate ka zuba ka ire ka ful̄ai kavana ka ne. A vut̄al̄ai ili i roku yavu masasa ma pige ma ma tasa n akina a asuvu a kushiv̄a. Kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a kushiv̄a yi ka wokoi mpasa. ⁹Gb̄a ili i'ya i'ari pini a kabaci ka nala ki i kuw̄ai, a'atsu a da kpm a'ari pini a namgbusai.

¹⁰Katsumate ka zuba ka tatsu ka ful̄ai kavana ka ne, katala ka pige ka ka tasa yavu kav̄asu ka wut̄ai a zuba ka rukp̄ai. A asuvu a aḡat̄a a tatsu dem, ka rukp̄a t̄a a asuvu a aḡat̄a a te. A asuvu a a'eshi a mini a tatsu dem, ka rukp̄a t̄a a keshi ka mini ka te. ¹¹Kala ka katala ki ka Agum̄a a Akoni, aku kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a mini yi ka konikpoi. Ama ushani a kuw̄a t̄a adama a akoni a mini yi.

¹²Aku katsumate ka nishi ka ful̄ai kavana ka ne. Ili i roku i gbashai kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a kaara u nangasai ka n uwoto n atala. [†]Aku kabaci ka te

[†] Kaara ka tsu n̄ak̄a t̄a katyashi hal ulapa u uwule kupa n u re, shegai a'ayin a da a korongi makp̄and̄a ma na mi, ulapa u uwule kull̄a u da koshi ka tsu n̄ak̄a katyashi. Nala dem uwoto n atala; ulapa

asuvu a abaci a tatsu ka katyashi ka kain ka wokoi karimbi. Nala dem kabaci ka te asuvu a abaci a tatsu ka uwoto n ka te asuvu a abaci a tatsu ka atala a n̄ak̄a katyashi n kayin wa.

¹³An n webelei aku n wenei kajambu ka imkpusa a zuba, n panai ka sal̄asa cika, “Upana u ikyamba! Upana u ikyamba! Upana u ikyamba wa tuw̄a t̄a a asu u ama a likimba, atsumate a zuba a tatsu a da a buwai vi a ful̄a baci avana a le.”

9 Aku katsumate ka tawun ka ful̄ai kavana ka ne. N wenei ili i roku yavu katala ka ka rukp̄ai a likimba vi. Katala ki ka wusha t̄a makukpunku ma ukukpunku kad̄ak̄a ka bawu k̄ari n utyoku. ²An ka kukp̄ai, aku k̄anḡa ka wut̄ai yavu k̄anḡa ka k̄ari a asuvu a kunu ka k̄ari n akina walu-walu. K̄anḡa ki ka kimb̄a t̄a zuba kpm ka k̄angi dem kaara, aku asu vi u wokoi n karimbi. ³Pini nala, abaruma a wut̄ai ushani a asuvu a k̄anḡa ki a cip̄ai a likimba. A wut̄a t̄a n ucira u da a ka tad̄asa ama tyoku da adabu a tsu yan. ⁴A tonuko le, “Aza da bawu a'ari n iryoci i ili i uzuwa iryoci i Kashil̄a a acen a le, alya koshi ya tad̄asa. Shegai kotsu i tad̄asa ndanga ko iceshi wa.” ⁵Kashil̄a ka wushunku le t̄a a yanka ama a nala yi mavura cika hal uwoto u tawun, shegai u wushunku le a wuna le wa. Mb̄al̄a mi tyoku u mb̄al̄a n kudabu n da m̄ari ku tada baci uza. ⁶A a'ayin a nala yi, ama a ka bolo t̄a ukp̄a, shegai a ka ts̄ar̄a u da wa. A ka ciga t̄a a kuw̄a, shegai a ka fuda wa.

⁷Abaruma yi a rotso t̄a adoki a da a fobusoi adama a kuvon. A'̄a t̄a n ifuni i zinariya a a'aci a le, kpm upeti-wa'eshi u le u rotso t̄a u ama. ⁸Kenji ka le k̄a t̄a n akumgbi yavu ka aka, a'anga a le kpm tyoku u a'anga a gabako da a'ari. ⁹A ukai ntogo ma urim a akamba a le. Mawur̄a ma ashan a le a ka wur̄a, m̄a t̄a yavu mawur̄a ma adoki n̄a nringongo n le a ka wur̄a a ka dar̄aka ubana a asu u kuvon. ¹⁰N̄a ntadatsu n da m̄ari a iwunja i le n da n tsu n̄ak̄a le ucira u da a tsu zuwa ama a pana ikyamba hal uwoto u tawun vi. ¹¹Magono ma le aya katsumate ka zuba ka ka lya tsugono a kad̄ak̄a ka bawu k̄ari n utyoku vi. Kala ka ne ka Kawuni (n Tsiyahuda aya Abadon, n Tsihelinet̄ kpm aya Apoliyo).

¹²Upana u ikyamba u kagit̄a u kotso de. Shegai upana u ikyamba i re i roku i'̄a t̄a a utuw̄a.

¹³Aku katsumate ka zuba ka teli ka ful̄ai kavana ka ne. N panai kal̄aḡatsu ka yain kadyanshi a asuvu a avana a da a'ari a ngan n asudar̄akpa u da a yain n zinariya u da w̄ari kushani a kapala ka Kashil̄a. ¹⁴Kal̄aḡatsu ki ka tonukoi katsumate ka zuba ka teli ka ka b̄an̄a kavana ki, “Surukpa atsumate a zuba a nishi a da Kashil̄a ka zuwai a sira le a Aḡat̄a a Yufiriti a pige yi!” ¹⁵Aku katsumate ka zuba ka teli ki ka ba ka surukpai atsumate a zuba a nishi yi a wut̄ai ts̄ar̄a a ba a wuna kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a ama a likimba. Kashil̄a ka fobuso le t̄a ts̄ar̄a a yain nala dere u ulapa u uwule u nala vi n a'ayin a nala yi hal n uwoto n kayen ka nala ki dem. ¹⁶Atsumate yi a tonon t̄a n asoje a da a

u uwule kull̄a u da koshi a tsu n̄ak̄a katyashi. A'ayin a da baci bawu katyashi ka le k̄ari pini karimbi ka ka tsu kimb̄a asu.

ka walaka adoki. N pana ta a da alya pini hal azururu amangatawanre (200,000,000). †

¹⁷ A asuvu a kuwene ku va, n wene ta adoki n ayuwi a le. Ayuwi yi a ukusa ta ntogo ma irim n da mari san yavu akina, ulima u le kpam yavu mbucu ma ivashi i akaryabi kpam n ulada u mini ma tsulon. A'aci a adoki yi a'a ta yavu a'aci a igabako, akina n kanga n akina a eri a ka wutusa a anana a le. ¹⁸ Usara u tatsu u nala vi, (wata, akina, n kanga, n akina a eri a da a ka wutusa a anana a adoki yi,) n u da a wunai kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a ama a likimba. ¹⁹ Anana a adoki yi a da gbam koshi wa, hal dem n iwunja i le i'ya i'ari n ucira u da a ka ne ama usan. Iwunja i le tyoku u a'ali a da, a'a ta n a'aci a da a ka kapa ama.

²⁰ Shegai ama da bawu a kuwai n usara u na vi a 'yuwan ta ukpatala a asaka tsicingi tsu le. A lyai kelime n ulyasaka ityoni i cingi kayala, a lyasakai kpam ameli kayala a da a rumai n zinariya, n azurufa, n irim i shili, n a da a sadarai a atali, n a da a shei na ndanga. Ameli a nala yi a tsu wene ko ili, ko kpam a pana kadyanshi, ko a wala wa! ²¹ Ama a na yi a asaka uwunusa atoku a le wa, a asaka uyansa tsukunu wa, kpam dem a asaka uyansa tsugbani, n uboki wa.

Katsumate ka zuba n maku ma tagarada

10 Aku n wenei kpam kuwene, katsumate ka zuba ka ucira kari ucipa a iyamba. U wambanai kalishi yavu kunya, n kasomini zuba n kaci ka ne. Upeti-wa'eshi u ne wa lada yavu kaara, a'ene a ne kpam yavu adawatsu a akina. ² Wa bana maku ma tagarada ma mari ubarakpi. U shamgbai n kune ku ulyaki ku ne a kushiva, ka ugula kpam a kagida. ³ U wurangi yavu gabako. An u wurangi, aku mkpankashila n shindere n wushuki. ⁴ An mkpankashila mi n wushuki, mpa na n cigi n gita i korongi, aku n panai kalagatsu a zuba ka danai, "Sokongu ili i'ya mkpankashila n shindere mi n danai vi, kotsu vu korongu i'ya wa."

⁵ Katsumate ka zuba ki ka radagbai kukere ku ulyaki ku ne ubana a zuba. ⁶ Aku u tsinai n kala ka Kasilila, ka kari n uma hal ubana bawu utyoku, uza da u yain zuba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n iyamba n ili i'ya i'ari a asuvu a le, n kushiva n ili i'ya i'ari a asuvu a le gba, ukuna u maci u da wa tono. U da, "Kasilila ka barakpa wa, aku u yain ili i'ya u fobusoi. ⁷ Shegai katsumate ka zuba ka shindere ki ka fula baci kavana ka ne, Kasilila ka yan ta ili i'ya wari u sokongi hal utuwa gogo-na vi, tyoku da u tonukoi agbashi a ne, ntsumate."

⁸ Kalagatsu ka doki ka isa mu: "Wala vu ba vu wushi tagarada u da wari ubarakpi vi, u da katsumate ka zuba ka bana vi."

⁹ Aku n banai a asu u katsumate ka zuba ki, n tonuko yi u naka mu maku ma tagarada mi. Aku u tonuko mu, "Wusha tagarada vi vu takuma u da. Wa yankpa ta a unu u vunu yavu ishigi, shegai wa vura vu ta katsuma."

¹⁰ N wushai tagarada u da wa bana vi n takumai. U yankpa ta cika yavu ishigi a unu u va, shegai an n sodugi u da, aku u vura mu katsuma. ¹¹ A tonuko mu

kpam, "U kana ta vu doku vu tonuko ama ili i'ya Kasilila ka fobusoi u yanka ama n iyamba n aletsu kau-kau, na ngono gba."

Ama a re aza da a wenei ukuna vi

11 Pini nala, a naka mu kalangu ka uratsanaka, aku Kasilila ka tonuko mu, "Wala vu ba vu ratsanaka Kuwa ku Kasilila n asudarakpa, vu keci kpam ama da a'ari ulya kayala pini. ² Shegai kotsu vu ratsanaka ulanga u kuwa vi wa, kpaci n naka u da de Awulawa. A ka lya ta tsugono tsu ilyuci i va hal uwoto amangare n u re. ^{†3} Ma suku ta ama a va ama a re aza da a revei n kami ka ukuna ki a yain kubari ku akani a mayun a va. A ka uka ta aminya a da a tsu uka adama a unamgbukatsuma, kpam a ka dansa ta akani a va a asuvu a a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatatsu (1,260) a nala yi. ⁴ Ama a re a da a dansai akani a Kasilila yi, a shamgba ta a kapala ka Asheku uza da wa lya tsugono tsu likimba gba. Alya ndanga n zayitum n re n ashampatsu a ncikalun re n da mari pini vi. ⁵ Uza wa ciga baci u ne le usan, akina a ka wuta ta a anana a le a wuna atokulalu a le yi. Nala Kasilila ka wuna uza da baci dem wa ciga u ne le usan. ⁶ A a'ayin a da a'ari uyan kubari ku akani a Kasilila yi, u naka le ta ucira u da a ka fuda a ka shamkpa mini ma zuba. A wusha ta dem ucira u da a ka savada mini ma woko mpasa, kpam a zuwa usara u da u nei likimba usan. A tsu yan ta nala a'ayin a da baci dem a ka ciga a yain.

⁷ An ama a re yi a kotsoi udansa akani yi, aku kadin ka ka wuta a kadaka ka bawu kari n utyoku vi ka yain kuvon n ele. Ka lyai kaci ka le ka wuna le. ⁸ A ka asaka ta ikyamba i le a ure u pige u ilyuci i pige i nala yi a asu u da a wandamgbanai Asheku a le. U da a yankai tsizagadi a isa yi "Sodom"† n "Masar." ⁹ Ama n agali n aletsu n iyamba a ka wundya ta ikyamba i le. A ka asaka uza u cidangu le wa hal she a yan a'ayin a tatsu n kagbidi. ¹⁰ Ama a likimba gba a ka yan ta mazanga adama a ukpa u ama a re a nala yi. A ka yan ta abiki hal a sukusuku atoku a le kune, kpaci ntsumate n re n nala mi n zuwa ta ama a panai ikyamba cika.

¹¹ Shegai an a'ayin a tatsu n kagbidi a nala yi a wurai, aku Kasilila ka doki ka fulaka le kuvi ka uma. Aku a 'yangai a shamgbai, ama da a wene le vi a panai uwonvo cika. ¹² Ntsumate n re mi n panai kalagatsu ka ucira ka wuta a zuba, ka danai, "Yuwai utuwa na!" Aku a yuwai ubana a zuba a asuvu a kalishi, atokulalu a le n a wundi le.

¹³ Kute-kute iyamba i gbadai n ucira, pini nala, kuma ku te a asuvu a kuma kupa ku ilyuci ki ku wasasai. Ama azu a shindere (7,000) a da a kuwai adama a ugbadu a iyamba vi. Aza da kpam a buwai n uma a pana ta uwonvo cika aku a nakai Kasilila ka kari ndishi a zuba tsupige. ¹⁴ Upana u ikyamba u ire u kotso de, shegai u tatsu wa ta a utuwa.

† Kakuma ka asoje ka 200,000,000.

†† Uwoto amangare n u re ili i te i'ya n a'ayin 1,260. Ili i te i'ya dem n ayen a tatsu n kagbidi a masala ma 12:14.

Kavana ka shindere

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ka shindere ka fulai kavana ka ne, n panai alagatsa u ucira a ka dansa, "Kashila ka tsunu n uza da u dangasai u woko Kawauwi ki, wa ta n ucira u da wa lya tsugono tsu likimba gba.

Kpam Kashila ka lya ta tsugono hal ubana bawu utyoku."

¹⁶ Nkoshi kamanga n ama a nishi aza da a'ari ndishi a aratsu a tsugono a kapala ka Kashila, a kudangusi a varai a'aci a le a iyamba a lyaka yi kayala. ¹⁷ A danai, "Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, uza da wari gogo-na kpam uza da wari caupa, Tsu cikpa vu ta an va wenishike ucira u vunu, kpam vu gitā de ulya tsugono tsi.

¹⁸ Ama a likimba a'ari a ka pana ta upan u vunu cika, shegai gogo-na a'ayin a upan u vunu a rawa de. A'ayin a yan de a da va yanka akushe afada, vu nakā kpam agbashi a vunu katsupi.

Va nakā ta nsumate n vunu n aza a uwulukpi a vunu katsupi.

Va nakā ta gba aza da a panai uwonvo u kala ka vunu katsupi,

ili i'ya i bidyai uza u kenu hal ubana uza u pige.

Aku vu wuna aza da a tsu zuwa ukpa a likimba."

¹⁹ Pini nala, Kuwa ku Kashila ka kari a zuba ku kukpai, tsara a wene Akpati u Kazuwamgbani u da wari pini. A rongoi ulada, n mawura ma pige, n makpankashila, n ugbadā u iyamba u pige, n mini ma atala.

Uka n ubungu

12 Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. Uka roku u da pini kpam kunya ka u sirai kaara ka. A'ene a ne kpam a uwoto u da a'ari utadangi. Funi da pini a kaci ka ne u da wari n atala kupa n a re. ² U yan de evu n umatsa, kpam mballa n upana u ikyamba m ilimaci yi i zuwa yi ta isali cika. ³ Kute-kute n wenei iryoci i roku a zuba. N wenei ubungu u shili u pige u da wari n a'aci a shindere n avana kupa. Kaci dem ka ta n maku ma funi ma ne. ⁴ Uwonja u ne u ronono kabaci ka te a asuvu a abaci a tatsu a atala a zuba, aku u vutala a da a likimba. U shamgbai a kapala ka uka u ilimaci vi tsara u matsa baci maku mi aku u sodugu ma. ⁵ Aku u matsai kalobo, uza da wari n ucira u da wa lya tsugono tsa ama a likimba gba n kalangu ka urim. Katsumate ka zuba ka fulai maku mi u bankai ma a asu u Kashila, tsara u ba u dusuku a karatsu ku tsugono tsu ne. ⁶ Aku uka vi u sumai u banai a mete a asu u da Kashila ka fobusuko yi. Nte a ka kirana n eyi de hal a'ayin kazu ka te n amangatawanre n amangatsa (1,260).

⁷ Kute-kute a gitai kuvon a zuba: aku Mika'ilu katsumate ka zuba ka pige n atsumate a ne a gitai kuvon n ubungu vi, ubungu vi n atsumate a ne a kana dem kuvon n ele. ⁸ Shegai ubungu vi u lya kaci ka kuvon ki wa, kpam a ka asaka yi n atsumate a ne a shamgba de a

zuba kpam wa. ⁹ Mika'ilu n atsumate a ne a vutala ubungu vi a wutukpa yi a zuba ubana a likimba kabolo n atsumate a ne. Ubungu u na vi aya gai wari pini tun caupa vi, aya a tsu isa Kalapansi kpam dem a tsu isa yi ta Kanangasi. † Aya u tsu zuwa ama a yain unyushi u cingi.

¹⁰ Aku n panai kalagatsa a zuba ka yain kadyanshi n ucira ka danai:

"Gogo-na Kashila ka tsunu ka wauwa ta ama a ne!

Gogo-na wa yan ta manyan n ucira u ne,

u lyai tsugono tyoku u magono!

Gogo-na Kawauwi ka ne ka wenike ta ucira u ne a likimba!

Adama a da Kalapansi ka buwa kpam kushani a zuba a kapala ka Kashila wa,

kpam wa doku wa tuko kadyanshi ka atoku a tsunu agbashi kaara n kayin wa.

A vutala de Kalapansi a wutukpa yi a zuba!

¹¹ Ama a tsunu a lya ta kaci ka ne

adama a mpasa a Maku ma Kondom mi,

n kadyanshi ka Kashila ka a yain kubari.

A pana uwonvo u da a ka kuwa wa.

¹² Gba eda aza da i'ari a zuba yanyi mazanga.

Shegai eda aza da i'ari a iyamba n a asuvu a mini ya pana ta ikyamba cika.

Kpaci Kalapansi ka bana ta a likimba a asu u da i'ari, kpam upan u de u da wari,

kpaci u reve ta a'ayin a ne a buwa ushani wa."

¹³ An ubungu vi u wenei a vutala yi de a likimba, aku u gitai uloko uka da u matsai maku ma vali mi. ¹⁴ A nakai uka vi ashan a kajambu ka pige tsara u imkpa

ubana a asu u da wari a mete. Nte a ka kirana n eyi de hal ayen a tatsu n kagbidi, †† ubungu vi kpam wa fuda

wa yanka yi ili wa. ¹⁵ Aku ubungu vi u cikpunkai uka vi mini n unā u ne yavu agata tsara ma pura yi. ¹⁶ Shegai

iyamba i bangai uka vi: i kukpai unā u ne i soi mini ma ubungu u cikpai vi. ¹⁷ Ubungu vi u panai uka vi upan ci-

ka, aku u lazai tsara u ba u yain kuvon na mmuku n ne n da n buwai. Mmuku n ne mi alya aza da a nakai

udani u Kashila karinga a tonoi kpam akani a da Yesu wenishikei.

¹⁸ Aku ubungu vi u shamgbai a ikengi i kushiva. ‡

Kadin ka ka wutai a asuvu a kushiva

13 A kuwene ku va ki, n wene ta kadin ka 'yanga ka wuta a asuvu a kushiva. Ka ta n a'aci a shindere n avana kupa. Kavana dem ka ta n maku ma funi ma ne. Kaci dem a korongu ta pini a'ala a da a wishai Kashila. ² Kadin ki ka rotso ta kanama, shegai adeshikpetsu a ne yavu manama ma a tsu isa biya. †† Wa ta kpam n unā yavu u gabako. Ubungu vi u nakai yi ucira dere n ucira u ne, n karatsu ka tsugono n tsugono. ³ Kaci ka te ka pini a asuvu a a'aci a kadin ki ka

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kalapansi. †† Kondo kadyanshi ka masala ma 11:2 ‡ Itagarada i Kashila i roku i zuwa ta idani i na yi a makpanda ma 17, i roku tani a 18. I roku kpam a masala ma 13:1 ma a zuwai i'ya. †† Adeshikpetsu a biya a gbonguro ta, kpam a'ā ta n tsileme n akulukpatsu a bululu.

ƙari n kalani ka usan u da wari u gain u wuna yi, shegai usan vi u tana de gogo-na. Ya dem a asuvu a likimba u yan ta majiyan ma kadin ki. ⁴A lyakai ubungu u da u naka kadin ki ucira vi kayala. A lyakai dem kadin ki kayala a danai, "Uza wa la tyoku u kadin ka na wa! Uza wa la wa shilakana n eyi u lyai kaci wa."

⁵Kashila ka asaka ta kadin ki ka yain agoni n ucira u ne nala, kpam dem u wishai Kashila. U asaka yi ta u tsara ucira u nala vi hal uwoto amangare n u re. ⁶U gitai uwishisa Kashila. U yankai kpam kala ka Kashila un-a u cingi, n a asu u da wari, n ama da kpam a'ari a zuba gba. ⁷Kashila ka asaka yi ta u yain kuvon n ama a ne kpam u lyai kaci ka le. Kpam dem a naka yi ta ucira a kaci ka agali n ama n aletsu n iyamba gba. ⁸Ya dem a likimba wa lyaka yi ta kayala, shegai bamu n aza da a'ala a le a'ari ukorongi a Tagarada u Aza a Uma tun kahu a yain likimba. Tagarada nala vi u Maku ma Kondom ma a'ari a wunai vi u da.

⁹Uza da wari n atsuva u upana, u pana.

¹⁰Uza da baci dem Kashila ka dangasai a ka kana, a ka kana yi ta.

Uza da baci dem Kashila ka danai a ka wuna n burundu, a ka wuna yi ta.

Nala wa wenike ta u kana ta ama a Kashila a kawunku kpam a yain n upityanangu.

Kadin ka ire ka ka wutai a uyamba

¹¹Aku n wenei kadin ka roku ka wutai a asuvu a uyamba. Wa ta n avana a re tyoku u maku ma kondom, u yain kadyanshi n kalagatsu ka ubungu. ¹²Kadin ka na ki ka shamgbai a kapala ka kadin ka kagitai ki, kpam u yain manyan n ucin u ucira u da kadin ka kagitai ki ka yankai manyan. N ucira u nala vi u da u zuwai gba uza da baci dem wari a likimba u lyakai kadin ka kagitai ki kayala, uza da wari n kalani ka usan u da wari u rawai u wuna yi u da u tana vi. ¹³Aku kadin ka ire ki ka yansa ikunesavu i pige i pige. Hal gbam u zuwai akina a wutai a zuba utuwa a likimba, ama n a wundi.

¹⁴Kashila ka zuwai kadin ka ire ki ka yain ikunesavu a kapala ka kadin ka kagitai ki, hal u yinsai gba ama a likimba n ikunesavu i ne yi. U tonuko le a mai kameli ka ka rotsoi kadin ka kagitai, uza da a'ari a wunai n burundu, shegai u gonoi n uma. ¹⁵Kashila ka asakai kadin ka ire ki ka zuwai kameli ka kadin ka kagitai ki ka yain uma, tsara ka dansa ka zuwa a wuna gba uza da baci bawu u lyaka yi kayala. ¹⁶A matsai ama a yansai kugyan a akere a ulyaki a le ko kpam a acen a le, ko azapige ko aza a kenu, ko aza a utsari ko aza a unambi, agbashi ko aza da bawu a'ari agbashi. ¹⁷Ama da a'ari n kugyan ku na alya koshi a ka tsila kpam a denge. Kugyan ku na ki kala ka kadin ki ka ko kpam lamba da wari a kushani ku kala ka ne.

¹⁸Ya ciga ta kakiri tsara i reve lamba u kadin vi! Uza da wari n kakiri cika wa reve ta u da. Lamba u ne vi u da amangatawanteli n amangatatsu n u teli (666), kpam wa ta a kushani ku vuma u roku.

Maku ma Kondom n ama a ne

14 Aku n wenei Maku ma Kondom kushani a Masasa ma Sihiyona. † Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi (144,000) a'ari kushani n eyi. Ama a nala yi alya aza da a'ari n kala ka Maku ma Kondom ki n ka Tata u ne a acen a le. ²N panai kalagatsu ka roku ka dansa a zuba. Kalagatsu ki ka ta yavu mawura ma mini ma pige ma ma rukpusa ko kpam yavu mawura ma makpankashila. Yavu mawura ma ama ushani aza da a ka keme molo. ³Ama azu amangatawun n azu amangare n azu a nishi a shamgbai a kapala ka karatsu ka tsugono, kabolo n ili i uma i nishi yi, na nkoshi mi. A ka shipa ushipa u savu u da bawu uza wa fuda wa rotsongusu, she ele koshi. A asuvu a ama a likimba gba, alya aza da a wutukpai koshi. ⁴Alya aza da a kana kaci ka le uwulukpi bawu a yain tsishankala; adama a nala yi a da a'ari uwulukpi. A tono ta Maku ma Kondom mi a asu u da dem u banai. Ele ama a Kashila a da n Maku ma Kondom mi; a ta ta tyoku u ilimaci i kagitai i'ya a naka Kashila. ⁵A tsu yan kaban wa, kpam a ta n unyushi wa.

Atsumate a zuba a tatsu

⁶Aku kpam n wenei katsumate ka zuba ka imkpusa a zuba bilibili. Wa danasa ta akani a Kadyanshi ka Shinga a da bawu a'ari n utyoku a asu u ama da a'ari a likimba; wata, iyamba, n agali, n aletsu, n ama. ⁷U yain kadyanshi n ucira, "U kana ta i wenike Kashila karinga, kpam i dansa tyoku da wari n tsupige. Kpaci a'ayin a yan de a da wa yanka ama a likimba afada. Wenike ni karinga, adama a da aya u yain zuba n iyamba, n kushiva, n a'eshi a mini."

⁸Aku katsumate ka zuba ka ire ka imkpai a zuba tyoku ka kagitai ki n ka dansi, "Ilyuci i Babila i pige i rukpa de! Ilyuci i na yi tsishankala tsu ne tsu zuwa ta iyamba dem i wokoi n icadi. Nala dem u zuwai ama a wokoi yavu asoi n tsishankala tsu ne."

⁹Aku katsumate ka tatsu ka tono le, n ka salasi, "Gba ama da a lyakai kadin ki kayala n kameli ka ne a ta ta n kugyan ku kadin ki a acen a le ko kpam a akere a le. Kashila ka zuwa le ta a soi mini ma cinwi ma mavura ma ne. Mini ma cinwi ma na mi a goso ma n mini wa, Kashila n kaci ka ne aya u tsungi ma n ucira nala a mako ma upan ma ne. Ama a nala yi dem a ka zuwa le ta a pana ikyamba a asuvu a akina a eri a da a ka tasa a kapala ka atsumate a eri n a kapala ka Maku ma Kondom. ¹¹Akina a da a ka zuwa le a pana ikyamba yi a ka runukpa le ta hal ubana bawu utyoku. Ama a nala yi a da a ka lyaka kadin ki kayala n kameli ka ne kpam a'ari n kugyan ku kala ka ne ki, upana u ikyamba u le wa kotso wa, ko kenu." ¹²Gba ili i'ya ili i na yi ya tono i'ya, u kana ta ama a Kashila a kawunku. Alya ama da a tonoi udani u Kashila kpam a tonoi Yesu mayun.

† Sihiyona kala ka dem ka Urishelima.

¹³ Aku n panai kalagatsa a zuba ka danai, "Korongu na: Eda aza a mazanga a da, aza da ili i'ya i bidyai n gogo-na ubana ya kuwa a asuvu a utono u Asheku!"
 Aku Kulu ki ku wushuki, "Mayun da, a ka wunvuga ta a manyan ma a yain, kpam alabari a manyan ma shingaga ma le ma tonole ta."

Ukana u likimba

¹⁴ Aku n webelei n wenei kalishi ka pun. Uza roku uza da u rotsoi vuma ndishi pini a asuvu a kalishi ki. Wa ta n funi u zinariya a kaci ka ne kpam wa bana makanatsu ma kulya a kukere ku ne. ¹⁵ Aku katsumate ka roku ka wutai a asuvu a Kuwa ku Kashila ka salakai uza da wari ndishi a kalishi ki n kalagatsa ka pige, u danai, "Gita ukana n makanatsu ma vunuu. Ili i'ya a ka kana a likimba i gewe de, kpam a'ayin a da gai na vi a da a ka bolomgbono i'ya." ¹⁶ Aku uza da wari ndishi a kalishi ki u koronoi iceshi yi n makanatsu ma ne u kanai i'ya.
¹⁷ N wenei katsumate ka zuba ka ire ka wutai a Kuwa ku Kashila a zuba, ka ta n makanatsu ma kulya cika. ¹⁸ Katsumate ka tatsu uza da wari n ucira a kaci ka akina, u wutai a asudaraka. Katsumate ka na ki ka isai katsumate ka ire ki u danai, "Bidya makanatsu ma vunuu vu bolomgbono ilimaci i atyaci a cinwit a likimba, kpaci ilimaci i le i gewe de." ¹⁹ Katsumate ki ka bankai makanatsu ma ne a likimba u kanai cinwi vi. U bolomgbonoi ilimaci i atyaci a likimba a asu u pige u da a ka pishisa i'ya. Tyoku da upan u Kashila wari u da gai la vi. ²⁰ Ilimaci i atyaci yi a pisha ta i'ya a ulanga u ilyuci, kpam mpasa n wotsongi n wutai a asu u da a ka pishisa vi yavu agata a da a rawai mel amangatawanre (200) kpam kadaka ka agata ki ka rawa ta udeshe kutawun.

Usara u shindere u makorishi

15 Aku n wenei iryoci i pige i roku a zuba i'ya i zuwai ya dem u yain majiyan. N wenei atsumate a zuba a shindere a ka bana usara u shindere u makorishi. Kashila ka kotso baci uyan ama mavura n usara u shindere u na vi, wa asaka ta upana upan. ² N wenei ili i'ya i rotsoi kushiva ka ka lada yavu madubu kasatari n akina. Kpam n wene ta aza da a lyai kaci ka kadin ki n kameli ka ne; wata, kadin ka lamba wari kushani ku kala ka ne. Ama yi a shamgbai a ikengi i kushiva, ya dem wa bana molo u da Kashila ka naka yi. ³ A shipai ushipa u da Musa kagbashi ka Kashila u shipai n ushipa u da Maku ma Kondom ma shipai, a danai, "Avu Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, vu yan ta manyan ma pige ma pige, ma ma zuwa majiyan. Vu lyai tsugono tsu ama gba. Ili i'ya vu yain gba mayun da kpam i lobono ta. ⁴ Ama gba a ka naka vu ta tsupige, Magono ma Zuba! Ama gba a ka dana ta, 'Vu gbonguro ta cika kpam va ta n ucira. Vuma wa la uwulukpi wa, she avu. Ama a likimba gba a tuwa ta a lyaka vu kayala.

Ya dem wene ta manyan ma maci ma vu yain.'"

⁵ N wenei kpam pini a zuba, atsumate a zuba a shindere aza da a ka bana usara u shindere vi a wutai asuvu Asu u Uwulukpi a Kuwa ku Kashila. Ya dem u ukai kunya ku eri ka ka lada, n kunya ku uwambana ku kagbodo ka a cai n zinariya uwambani a makamba ma ne. ⁷ Aku uza te a asuvu a ili i uma i nishi yi u nakasai atsumate a shindere yi abelu a zinariya a da a'ari ushadangi n mavura ma Kashila, uza da wari n uma hal ubana bawu utyoku. ⁸ Aku Kuwa ku Kashila ki ku shadangi n kanga ka ka wutai asu u tsupige tsu Kashila n ucira u ne. Uza wa la wa fuda wa uwa pini wa, she usara u shindere u da atsumate a shindere yi a tukoi u kotso.

Abelu a upan u Kashila

16 Aku n panai kalagatsa ka pige Asu u Uwulukpi ka tonokoi atsumate a zuba a shindere yi, "Walai i ba i tsalasa abelu a shindere a upan u Kashila a likimba." ² Katsumate ka zuba ka kagita ka ba ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a likimba. Aku agalama a tadasai a ikyamba i aza da a'ari n kugyan ku kadin ki, aza da a gbashikai kameli ka ne.

³ Katsumate ka zuba ka ire ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kushiva, aku mini mi ma wokoi yavu mpasa n kakushe, aku gba ili i uma i kushiva yi i kuwai.

⁴ Katsumate ka zuba ka tatsu ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a agata n a'eshi a mini, aku a gonoi mpasa. ⁵ N panai katsumate ka zuba ka ka kirana n mini ka danai,

"Ada Kashila Uza u Uwulukpi.

Ada Kashila uza da wari gogo-na kpam va ta pini tun caupa!

Dere da an va yanka likimba afada naha.

⁶ Ama a cingi a zuwa ta mpasa m ama na nsumate n vunuu n yeni.

Adama a nala vu naka le de mpasa a soi n da n wokoi katsupi ka malen ma manyan ma le.

Ili i'ya i gain a tsasa i'ya a ka tsasa."

⁷ Aku kpam n panai kalagatsa ka wutai a asudaraka n ka dansi:

"Eye, Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba, mayun da kpam dere da tyoku da vu yain ama a cingi mavura."

⁸ Katsumate ka zuba ka nishi ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a kaara, aku Kashila ka asakai ka runukpa ama n akina a ne. ⁹ Usudugbi u pige u runukpai ama gba, aku a wishai kala ka Kashila uza da suki usara u na vi gba. Shegai a 'yuwain ukpatala a asaka unyushi u cingi u le a cikpala tsupige tsu ne.

¹⁰ Katsumate ka zuba ka tawun ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a karatsu ka tsugono tsu kadin ki, aku uyamba u da wa lya tsugono tsi u wokoi n karimbi. Ama a ka lumusa ajiri a le adama a upana u ikyamba na mbala ma agalama. Shegai a wishai Kashila ka Zuba a 'yuwain ukpatala a asaka unyushi u cingi u le.

¹² Katsumate ka zuba ka teli ka tsalai ili i'ya i'ari a kabelu ka ne agata a pige a Yufiriti aku mini mi ma wumkpai. Nala gita ta tsara a fobusuko ngono n

kasana ure u da a ka tuwā n asoje a le. ¹³ Aku n wenei pini ityoni i cingi i tatsu i'ya i rotsoi apodo. A ka wutā a unā u ubungu, n a unā u kadin ka kagita, n a unā u kadin ka ire ki uza da wari matsumate ma kaban. ¹⁴ Ityoni i cingi i na yi i'ā tā n ucira u da a ka yan ikunesavu. A bana tā a asu u ngono n likimba gbā a bolomgbono le a yain kuvon n Kashilā Uza u Ucira Gbā a kain ka pige ka wa yan ama afada.

¹⁵ Asheku a danai, "Kiranai ma tuwā tā tyoku da kaboki ka tsu tuwā bawu uza revei. Kashilā ka zuwuka tā uza da bawu wari alavu kpm wari ufobusi n aminya a ne tsarā u rongo ukyawunsa kataba wa unā u shinga, kpm wa pana uwono u ama wa a ka wundaya yi baci.

¹⁶ Ityoni yi i bolomgbonoi ngono mi asu u te a asu u da a ka isa Arāmagado n Tsiyahuda.

¹⁷ Katsumate ka zuba ka shindere ka tsalāi ili i'ya i'ari a kabelu ka ne a uwule, aku kalagatsu ka pige ka wutā asuvu a Kuwa ku Kashilā a karatsu ka tsugono ka danai, "N kotsu de ko ndya wa." ¹⁸ Aku a rongoi ulada, n mawurā ma pige, n makpankashilā, n ugbađā u iyamba u pige u da u wurai i'ya a'ari a yansai an ama a'ari a likimba. ¹⁹ Ugbađā u iyamba vi u pecei ilyuci i pige i Babila abon a tatsu. Ilyuci i pige i pige i likimba i wasasai gbā gbā. Kashilā ka cibai inyushi i Babila gbā aku u zuwai Babila vi u soi mini ma cinwi ma mako ma ne; wata, upan u pige u ne. ²⁰ An iyamba i gbađai nala, aku gbā iyamba i mere ma mini nā nsasa a puwain.

²¹ Mini ma atala ma pige † ma araji a le a rawai uratsanaka evu n amangatawun (100) ma rukpusai a zuba u ama. Adama a nala ama a wishai Kashilā, an u wokoi aya u sukunku le usara vi.

Kashankala n kadin

17 Katsumate ka zuba ka te asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere yi ka tuwai ara vā aku ka danai, "Tuwā na n wenike vu tyoku da a ka yanka kashankala ka ya dem u revei vi mavura; wata, ilyuci i pige i'ya a mai asu u da agatā a'ari ushani. ² Ngono n likimba n vakusu tā n eyi, kpm ire i unamba u uwono u ne tyoku u marā ma ma makai ya dem a likimba da i'ari."

³ Kpm asuvu a kuwene ka Kulu ku zuwai n wenei vi, katsumate ka purā mu ubana a mete. Pini de n cinai uka ndishi a zuba u kadin ka san kpayaya. A korongi inyashi i Kashilā a ikyamba i ne gbā, kpm wā tā n a'aci a shindere n avana kupa. ⁴ Uka vi u ukai aminya a tsugono a da a'ari n ushili u galura n san kpayaya. Kpm dem u ukai ili i ikali i zinariya, n atali a ikebet icun kau-kau. A kukere ku ulyaki ku ne u banai mako ma a yain n zinariya ushadangi n ili i icadi; wata, ili i icadi n ashindā a tsishankala tsu ne. ⁵ A korongi kala ka kari n kalen usokongi a kucen ku ne. Kala ka danai, "Mpa Babila Kacirani, anuku a ashankala, uza da u gitai ili i icadi gbā a likimba."

⁶ Aku n wenei uka vi ugutukpi an u soi mpasa m ama a Kashilā, aza da a wunai adama a da a dansai ukuna u Yesu.

An n wene yi n yain majiyan. ⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka wece mu, "Ndyi i zuwai vu yain majiyan? Ma tonuko vu tā ukuna u usokongi u uka u na vi n kadin ka u yuwai uza u a'aci a shindere n avana kupa vi.

⁸ Kadin ka vu wenei na vi wari tā n uma caupa, shegai gogo-na kakushe ka. Ciga da wa ciga u wutā asuvu a kadaka ka bawu kari n utyoku aku u bana asu u da a ka wacinsa yi. Ama da a'ari a likimba, aza da bawu Kashilā ka korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma kahu uyan u likimba, a ka yan tā majiyan a webele baci kadin ki. Wari tā n uma caupa, gogo-na kakushe, shegai wa gono tā kpm.

⁹ "Va ciga tā katakasuvu n kakiri tsarā vu reve ili i na yi. A'aci a shindere a nala yi agalala a da asu u da uka vi wari ndishi. A'aci yi ngono n shindere n da dem.

¹⁰ Ngono n tawun n rukpa de, gogo-na ma teli ma ma lya tsugono, kpm ma shindere mi kotsu ma tuwā wa. Shegai tsugono tsu ne tsa barakpa wa. ¹¹ Kadin ka kari n uma caupa vi kpm gogo-na u kuwai vi, aya magono ma kullā. Wā tā tyoku ngono n shindere mi, kpm a asu u uwacinsa u da wa bana.

¹² "Avana kupa a da vu wenei vi, ngono kupa n da bawu n gitai ulya tsugono n da, shegai a ka wusha tā ucira u da a ka lya tsugono tyoku u ngono hal ulapa u uwule u te kabolo n kadin ki. ¹³ Gbā a ka wushuku tā a naka yi ucira n tsugono tsu le. ¹⁴ A ka yan tā kuvon n Maku ma Kondom mi, shegai Maku ma Kondom mi ma lya tā ucira u le, kpaci aya Asheku a zuba u isheku gbā, kpm Magono ma a zuba u ngono gbā. Ama a ne a da u isa kpm u dangasai a ka tono yi tā kain dem."

¹⁵ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, "Agatā a da vu wenishei nala vi; wata, a asu u da kashankala ki kari ndishi, ama a da n kakumā ka ama n iyamba n aletsu. ¹⁶ Kpm avana kupa n kadin ka vu wenei vi a ka kovo tā kashankala ki. A ka wusa yi tā gbā ili i'ya wari n i'ya, aku a asaka yi kataba. A ka karasa tā ikyamba i ne, aku akina a koruso a lya yi gbā. ¹⁷ Ngono kupa mi ma yan tā nala kpaci Kashilā ka ka zuwai gbā afobi a ne a shadangu. Adama a nala a ka wushuku tā a naka kadin ki ucira n tsugono tsu le. A ka naka tā kadin ki karinga hal she Kashilā ka zuwa afobi a ne a shadangu. ¹⁸ Uka da vu wenei vi, ilyuci i pige i ucira i'ya, i'ya magono ma ne ma lya tsugono tsu ngono n likimba gbā."

A wacinsai Babila

18 An kuwene ku uka da u kumbai kadin ki ku wurai, n wene tā katsumate ka zuba ka roku ka cipa a iyamba. Wā tā n ucira cika, aku katyashi ka ka lada ka ka wutusa ara ne ka wakanai likimba. ² U salai n kalagatsu ka ucira:

"Ilyuci i pige i Babila i wasa de.

Ama a'ā kpm pini wa,

shegai ityoni i cingi kau-kau i ashindā i'ya i'ari pini.

Gbā nnu ma ashindā mā tā pini.

† Araji a mini ma atala mi a rawa tā araji a kampakpa ka siminti.

³ Gbā iyamba i so t̄a m̄arā ma ne, adama a dā u lai uciga tsishankala. Ngono n likimba n yan t̄a tsishankala n eyi, kpam gbā aza a tsilaga a tsarā t̄a ikebe ushani adama a dā u la t̄a uciga ili i shinga i shinga.”

⁴ Aku n panai kalagatsu ka roku a zuba ka danai: “Wut̄ai pini a ilyuci i nala yi, ama a v̄a, kotsu i yain unyushi u cingi tyoku dā u yain wa, kotsu kpam i wushi mavura ma wa wusha wa.

⁵ Unyushi u ne u yan t̄a kazana ka ka rawai a zuba, Kashilā kpam ka asansa n ili i cingi i'ya u yansai wa.

⁶ Yankai Babila dem tyoku dā u yankai aza roku. I tsupuka yi ili i cingi i'ya u yansai hal kure. I fobusuko yi m̄arā ma ma rawai ucira kure tyoku dā u fobusuko aza roku.

⁷ U n̄akā t̄a kaci ka ne tsupige cika u tsarāi kpam gbā ili i'ya wa ciga. I n̄akā yi upana u ikyamba n unamgbukatsumā cika. U yanka t̄a kaci ka ne arādi, u danai, ‘Mpa na n dusuki, mpa uka dā wa lya tsugono. M̄ari n vali dā wa kuwā mu wa, adama a nala ma s̄akā yi wa.’

⁸ Adama a dā uka vi u yain arādi nala, wa barakpā wa, Kashilā ka yan yi t̄a mavura n mabāla, n ukpā u ama a ne, n kambulu. Akina a ka lya yi t̄a, kpaci Kashilā, uza dā u yanka yi afada, wā t̄a n ucira cika.”

⁹ “Ngono n dā a yain tsishankala kpam a pecei utsari u ne, a ka wene t̄a kanga ka ukana u akina a dā a ka lya yi, aku a s̄ai a namgba katsumā adama a nala yi.

¹⁰ A shamgbai a m̄ari, kpaci a ka pana t̄a uwonvo u upana u ikyamba u dā u tsarā yi kotsu u tsarā le dem wa. A danai, “Upana u ikyamba! Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi, ilyuci i pige i Babila, kpaci mavura ma vunu ma tuwā t̄a a asuvu a ulapa u uwule u te!’

¹¹ “Kpam aza a tsilaga a likimba a ka s̄a t̄a a namgba katsumā adama a ne, kpaci gogo-na ko uza wā la wa tsila ili i'ya a ka dengishe wa. ¹² Ili i'ya a ka dengishe vi i'ya zinariya, n azurufa, n atali a ikebe,† n ityali. A ka tsarā kpam katsili ka aminya a dā a lai tsugbere tsulobo, n aminya a mini ma galura n san kpayaya wa. A ka tsarā uza dā wa tsila ndanga n dā m̄ari n magulani ma shinga, n ili i'ya a yain n a'anga a karon, nā ndanga ma ikebe wa. Nala dem n urim u shili, n urim, n katali ka ikebe cika ka kuma. ¹³ A ka tsarā uza dā wa tsila ili i magulani i kusan, † n ili i magulani i urunukpa, n i kusugburu wa. Nala dem n mini ma cinwi, n manivi, n kira, n ilya. Hal n anaka, nā ncon, n adoki, nā nringongo ma adoki ma ucanka ucanga a ka tsarā katsili wa.

† A asuvu a ili i magulani yi, a bolomgono t̄a pini n m̄ar, n furankinsen. Ili i te i'ya n ili i'ya arevi a tukoi Yesu kune a'ayin a dā a matsa yi.

Nala dem a ka tsarā katsili ka agbashi, n ama dā a k̄anai a asu u kuvon wa.

¹⁴ “Aza a tsilaga yi a tonuko yi, “Gbā ili i'ya v̄ari vu zuwukai a'eshi yi i kotso de, kpam gbā ili i'ya i lobonuso vu vi i puwan de, vu buwa kpam utsarā i'ya wa!’

¹⁵ “Aza a tsilaga a ne, aza dā a yain utsari a asu u dengishike yi ili i nala yi, a ka shamgba t̄a a m̄ari, adama a dā a ka pana t̄a uwonvo u upana u ikyamba u dā u tsarā yi kotsu u tsarā le dem wa. A ka s̄a t̄a a namgba katsumā. ¹⁶ A ka dana t̄a, “Upana u ikyamba! Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi! W̄ari u tsu uka t̄a aminya a ikebe a dā a'ari n mini ma galura n san kpayaya. U uka t̄a dem ikali i icanga i zinariya, n atali a ikebe† icun kau-kau!

¹⁷ A asuvu a ulapa u uwule u te u dā a nangasai gbā utsari u ne!’

“Atigiti a a'atsu a pige n ayain a manyan a le kabolo n aza a nwalu a mini yi, n aza a tsilaga tsu ili i'ya a ka cangasa pini a a'atsu yi a ka shamgba t̄a a m̄ari. ¹⁸ A ka s̄a t̄a cika an a wenei kanga ka ukana u akina ka kari yi ulya vi, ‘Kotsu a'ari a yan ilyuci tyoku u ilyuci i ucira i na yi wa!’

¹⁹ “A ka polusuko t̄a a'aci a le kabuta tsarā a wenike unamgbukatsumā u le. Kpam a ka dana t̄a: “Upana u ikyamba! Upana u ikyamba u ilyuci i pige i nala yi! Tsu yan t̄a utsari adama a udukuyan u ne. Kpam gogo-na a asuvu a ulapa u uwule u te gbā u puwan de.’

²⁰ Edā aza dā i'ari a zuba yanyi ipeli, i yain kpam mazanga, kpaci Kashilā ka wacinsa de Babila. Ama a Kashilā kabolo n asuki n aza dā a tsu dansa akani a Kashilā a ka yan t̄a mazanga. Kpaci Kashilā ka kidaga de Babila ugana adama a ili i cingi i'ya u yansaka dā.”

²¹ Aku katsumate ka zuba ka ucira ka bidyai katali ka pige, yavu ka a tsu wurika kira, aku u vutalāi ka a kushiva, u salai: “Babila, avu ilyuci i ucira, tyoku dā Kashilā ka wacinsa vu n ucira dā na tyoku dā n vutalāi katali ka na ki! Avu ilyuci i na yi, ama a ka doku a ka wene vu kpam wa.

²² Ama a ka doku a ka pana a kemi kpam molo wa, ko ashipi, ko kpam ama a fulusa avulā n igbali wa. Uza wa doku wa yan kpam manyan a asuvu a vunu wa.

Uza wa doku wa pana mawurā ma kira kpam wa.

²³ Uza wa doku wa wene katyashi ka ncikalū a asuvu a vunu kpam wa.

Uza wa doku wa pana kpam kalagatsu ka kalobo n makere a yain iyolo wa.

Aza a tsilaga a vunū alya a'ari a lakai ucira a asuvu a likimba naha.

Tsuboci tsu vunū tsu yinsā tā ama a likimba gbā.

²⁴ Kashilā ka yanka tā Babila mavura
kpacī ilyuci yi i wuna tā aza da a dansai akani a
Kashilā,

n aza da a'ari ama a Kashilā.

Mayun da, Babila wuna tā ama a likimba ukyawan."

Ama da a'ari a zuba a cikpalai Kashilā

19 An katsumate ka zuba ka ucira ka nala ka kotsoi
kadyanshi, aku n panai mawurā ma kakumā ka
ama a zuba, a ka salāsa:

"Cikpalai Kashilā!

Iwauwi, n tsupige, n ucira i Kashilā ka tsunu i'ya!

² Mayun da kpam dere da tyoku da u tsu yan ama a
cingi afada.

U yawunsa de tyoku da wa yanka kashankala ka pige
ka nala ki mavura,

uza da u zuwai ama a likimba a yain tsicingi a asu u
da a yain tsishankala n eyi.

Kashilā ka tsupa yi tā kpaci u wuna tā agbashi a ne."

³ Aku a doki a salai:

"Cikpalai Kashilā!

Kangā ka ukānā u akina ka ilyuci i pige yi ka 'yanga tā
a zuba hal ubana bawu utyoku!"

⁴ Nkoshi kamanga n ama a nishi mi n ili i uma i nishi
yi a kudangi a lyakai Kashilā kayala, uza da wari ndishi
a karatsu ka tsugono. A danai, "Ami! Cikpalai Kashilā!"

Abiki a iyolo a Maku ma Kondom

⁵ Aku n panai uza roku wa isā pini a karatsu ka tsug-
ono ki, u danai,

"Gbā ama,

azapige n aza da bawu a'ari azapige.

Aza da ya lyaka Kashilā kayala, danai,

'Tsu nākā vu tā tsupige.' "

⁶ Aku n panai mawurā ma kakumā ka ama a zuba a
ka salāsa yavu mawurā ma mini ma pige ma ma ruk-
pusā kpam yavu mawurā ma makpankashilā ma pige.
N panāka le a ka dansa:

"Cikpalai Kashilā!

Kpaci Magono ma Zuba Kashilā

Uza u Ucira Gbā aya Magono!

⁷ Tsu yanyi ipeli n mazanga.

Tsu cikpalai tsupige tsu ne.

Kpaci a'ayin a da a ka yan iyolo i

Maku ma Kondom mi a rawa de.

Ukasavu vi u fobuso de

kaci ka ne adama a iyolo yi.

⁸ Kashilā ka nākā yi tā aminya a pun,

a da a lai aminya a tsugbere,

a da a'ari sarara kpam a ka lafa."

(Aminya yi a da ili i shinga i'ya ama a Kashilā a ka
yansa.)

⁹ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, "Korongu
na: Kashilā ka zuwuka tā gbā uza da baci dem a libanai

a asu u abiki a iyolo i Maku ma Kondom mi unā u shin-
ga." Katsumate ka zuba ki ka danai kpam, "Ili i'ya
Kashilā ka dansai na vi mayun da."

¹⁰ Aku n kudangi a a'ene a katsumate ka zuba ki
tsarā n lyaka yi kayala, shegai u tonuko mu, "A'a! Kotsu
vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u
vunu n tyoku u Atoni a da a buwai, n gbā aza da a ka-
nāi ukuna u mayun u da Yesu todugboi. Cikpalai
Kashilā!"

Ukuna u mayun u da Yesu todugboi vi u da u tsu
zuwa ama a dansa akani a Kashilā.

Uza da u yuwai kadoki ka eri

¹¹ Aku n wenei zuba kukpai, n wenei kadoki ka eri
kari kushani pini. Uza da u yuwai ka vi kala ka yi Uza u
Maci n Uza u Mayun. U tsu yan tā afada a ne dere, ku-
von kpam dere. ¹² A'eshi a ne a ka lafa yavu akina, aku
u ukai ifuni ushani a kaci ka ne. A korongu tā kala ka
ne a ikymba i ne, shegai aya koshi u revei ka. ¹³ U ukai
matogo ma a rumbugi a asuvu a mpasa. Kala ka ne ka,
"Udani u Kashilā." ¹⁴ Asoje a zuba a yuwusai adoki a eri
a ka tono yi. A ukusai aminya a pun a da a lai aminya a
tsugbere, a da a'ari sarara. ¹⁵ Burundu u kulya u wutai
a unā u ne, kpam n u da wa yan manyan u yain kuvon
n uyamba. Wa lya tā tsugono tsu le n kalangu ka urim.
Wa wenike tā upan u pige u Kashilā Uza u Ucira Gbā a
asu u upisha cinwi a kadaka ka upishisa mini ma cinwi.
¹⁶ A kapashi ka matogo ma ne ma ma palai maguta ma
ne a yain ikorongi i na:

MAGONO MA NGONO N ASHEKU A ISHEKU.

¹⁷ Aku n wenei katsumate ka zuba ka shamgbai a
kaara. U salakai gbā asakali a da a ka imkpusa a zuba
n kalagatsu ka ucira, u danai: "Tuwai! Bolomgbonoi i
lyai ilikulya i abiki ushani i'ya Kashilā ka tuwa ka
fobusuko da! ¹⁸ Tuwai! Takumai ikymba i ngono, n ati-
gi, n asoje, kabolo n ikymba i adoki n ikymba i ayuwi
a le. Tuwai! Takumai ikymba i ama gbā: agbashi n aza
da bawu a'ari agbashi, azapige n aza da bawu a'ari
azapige!"

¹⁹ Aku n wenei kadin nā ngono n likimba gbā, kabolo
n asoje a le, a bolomgbonoi tsarā a yain kuvon n uza
da u yuwai a zuba u kadoki ki n asoje a ne dem. ²⁰ Aku
a kanai kadin ki kabolo n matsumate ma kaban uza da
u yanka yi ikunesavu yi. (U yansa tā ikunesavu i nala yi
tsarā u yinsā aza da a'ari n kugyan ku kadin ki, aza da
kpam a lyakai kameli ka ne kayala.) Kadin ki n matsu-
mate ma kaban mi a vutala le tā n uma u le pini a
kushiva ku akina ka kari urana n akina a eri. ²¹ Uza da
u yuwai kadoki ki u wunusai asoje a le gbā n burundu
da wari a uwutusā a unā u ne. Aku gbā asakali yi a
takumai ikymba i le a cuwusai hal ucuwi u leje le.

Ayen kazu (1,000)

20 An uza da u yuwai kadoki ki u lyai kaci ka kadin
ki, n matsumate ma kaban n asoje a le dem, aku
n wenei katsumate ka zuba ka roku kari ucipa a iyam-
ba, ubani n makukupunki ma kadaka ka bawu kari n

utyoku n ikani i araji a kukere ku ne. ² Katsumate ka zuba ki ka k̄an̄ai ubungu vi; wata, kali ka nala ka k̄ari tun caupa vi ka a tsu is̄a Kal̄ap̄ansi ko k̄pam Kanangasi. † U bidyai ikani yi u sira yi mai n i'ya. Aku u vut̄al̄ai yi a kad̄ak̄a ka bawu k̄ari n utyoku. N makukupunki ma wa b̄an̄a a kukere ku ne ki ma u gbagiryai utsutsu u kad̄ak̄a vi, aku u zuwai iryoci pini a utsutsu vi tsar̄a ko uza u kukp̄a wa. Kal̄ap̄ansi ki ka rongo t̄a pini hal ayen kazu (1,000), adama a nala wa doku wa yins̄a k̄pam ama a likimba wa. Ayen kazu yi a wura baci, katsumate ki ka as̄ak̄a yi t̄a ve a'ayin kenu.

⁴ Aku n wenei aratsu a tsugono, k̄pam aza da a'ari ndishi pini a zuba le alya ama da Kashil̄a ka n̄ak̄ai ucira u da a ka lya tsugono. Alya a'ulu a aza da atokulalu a kid̄asai a'aci a le adama a da a dansai akani a Yesu n kadyanshi ka Kashil̄a. Ama a nala yi a lyaka kadin ko kameli ka ne kayala wa, k̄pam a wusha kugyan ku ne a acen a le ko a akere a le wa. A gonoi a yain uma aku a dusuki a aratsu a tsugono, a lyai tsugono kabolo n Kirisiti Kawauwi hal ayen kazu. ⁵ A'ayin a kagit̄a a da pa vi a da Kashil̄a ka 'yanḡas̄a akushe a ukp̄a. (Akushe a da a buwai a gono n uma wa, she a'ayin a da ayen kazu yi a kotsoi.) ⁶ Aza da Kashil̄a ka 'yanḡas̄a i ukp̄a a'ayin a nala yi a yan t̄a ipeli cika; alya ama a ne. A ka wuna le a kushiv̄a ku akina wa; wata, ukp̄a u ire u da la vi. Shegai a ka gbashika t̄a Kashil̄a n Kawauwi ka u danḡasai tyoku u adar̄ak̄pi, k̄pam a ka lya t̄a tsugono kabolo n eyi hal ayen kazu.

Kashil̄a ka lyai kaci ka Kanangasi

⁷ An ayen kazu yi a kotsoi, katsumate ka zuba ki ka as̄ak̄ai Kanangasi a asu u da a'ari a sira yi caupa vi, wa wut̄a t̄a u yins̄a iyamba n aza da a wacuwai a asuvu a likimba gb̄a. Iyamba i nala yi i'ya a ka is̄a Gogu n Magogu. Wa tuko le t̄a a asu u te a asu u da a ka yan kuvon. A ka yan t̄a ushani cika hal gb̄am ko uza wa fuda wa kece le wa. ⁹ A wacuwai a asuvu a likimba a kyawain a asu u da ama a Kashil̄a a zuwai agali; wata, ilyuci i'ya wa ciga. Shegai akina a wut̄ai a zuba a wacinsa le. ¹⁰ A'ari a vut̄al̄a de kadin ki n matsumate ma kaban mi a kushiv̄a ku akina ka k̄ari ur̄ana n akina a eri, aku a vut̄al̄ai k̄pam pini Kal̄ap̄ansi, uza da u yins̄ai ama a na yi gb̄a. Akina yi a ka zuwa le t̄a a pana ikyam-ba kaara n kayin hal ubana bawu utyoku.

Afada a makorishi

¹¹ N wenei karatsu ka tsugono ka pun ka pige, aku n wenei uza da w̄ari ndishi pini vi. An u wenikei kaci ka ne, aku likimba n zuba a puw̄ain k̄pam ko uza u doku u wene le wa. ¹² N wene t̄a k̄pam gb̄a ama da a kuwus̄ai a'ari kushani a kapala ka karatsu ka tsugono ki, azapige n aza a kenu. Aku a kukp̄ai itagar̄ada i'ya a korongusi ili i'ya ya dem yansai. A kukp̄ai k̄pam tagar̄ada roku; wata, Tagar̄ada u Aza a Uma. A yanka t̄a akushe yi afada ya dem n ili i'ya u yain, tyoku da a korongi pini a itagar̄ada yi. ¹³ Aza da a kuw̄ai a kushiv̄a a banai dem

† Kanangasi; wata, "Shetan" kala ka dem ka Kal̄ap̄ansi.

tsar̄a Kashil̄a ka yanka le afada. Ukp̄a n Asu u Akushe a tukusoi ama da a'ari ara le, aku Kashil̄a ka yanka le afada ya dem n ili i'ya u yain. ¹⁴ A vut̄al̄ai Ukp̄a n Asu u Akushe a kushiv̄a ku akina. (Kushiv̄a ku akina ku nala ki ka ukp̄a u ire.) ¹⁵ Aku a vut̄al̄ai ama a kushiv̄a ku akina ki; wata, uza da baci dem kala ka ne bawu k̄ari ukorongi a asuvu a Tagar̄ada u Aza a Uma.

Zuba u savu n likimba u savu

21 An n kotsoi uwene kuwene ka Kashil̄a ka yanka ya dem afada, aku n wenei zuba u savu n likimba u savu. Zuba u kagit̄a n likimba u kagit̄a a puw̄ain, k̄pam kushiv̄a ku buwa wa, ko kenu. ² N wenei k̄pam ilyuci i pige i'ya a wulukpei i'ya Kashil̄a ka suki; wata, Urishelima u savu, u wut̄ai a zuba wa cip̄a a iyamba. Ilyuci i pige yi tyoku u uka da u ukai aminya a iyolo a ne da w̄ari, k̄pam u fobusoi u gawunsa n vali u ne. ³ Aku n panai kal̄aḡatsu a karatsu ka tsugono, ka danai, "Gogo-na kuwa ku Kashil̄a k̄a t̄a n ama! Wa rongo t̄a n ele, k̄pam a ka woko t̄a ama a ne. Kashil̄a n kaci ka ne wa rongo t̄a n ele k̄pam wa woko t̄a Kashil̄a ka le. ⁴ Wa yans̄asa t̄a meshi ma le gb̄a. Ko uza wa kuw̄a k̄pam wa. Uza wa namgba k̄pam katsum̄a wa, ko u s̄ai ko k̄pam u doku u pana ikyamba wa. Ili i cau i'ya i kotso de.

⁵ Uza da w̄ari ndishi a karatsu ka tsugono ki u danai, "Webele! Ma gonusuko ko ndya wa i savu!" Aku u tonuko mu, "Korongu na, k̄paci idani i na yi mayun da k̄pam a ka wushuku t̄a n i'ya."

⁶ K̄pam dem u dana t̄a, "N yan de gb̄a ili i na yi! "Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagit̄a mpa dem Makorishi. Ma n̄ak̄a t̄a aza da a ka pana kakuli mini ma uso a keshi ka mini ka ka n̄ak̄a uma gbani, bawu a tsupai ko i te. ⁷ Gb̄a aza da baci dem a lyai kaci a ka wusha t̄a ili i na yi gb̄a: Ma woko t̄a Kashil̄a ka le, k̄pam a ka woko t̄a mmuku n v̄a. ⁸ Shegai gb̄a ama a na yi; wata, aza da a k̄p̄ad̄ai ukawunku adama a uwonvo, n aza da a as̄ak̄ai upityanangu n̄a mpa katsupi ka le ka kushiv̄a ku akina ka k̄ari ur̄ana n akina a eri. A ka tsupa t̄a dem aza da a nangasai kaci ka le n unyushi u cingi, n aza a mawunuka, n ashankala n akina yi. A'eli, n aza da a ka gbashika ameli, n aza a kaban, asu u le u da kushiv̄a ku akina ka k̄ari ur̄ana n akina a eri. Ukp̄a u ire u da la vi.

Urishelima u Savu

⁹ Katsumate ka zuba ka tuw̄ai ka tonuko mu, "Tuw̄a n wenike vu makere ma ma yan iyolo n Maku ma Kondom mi." (Katsumate ka zuba ka na ki uza u te da a asuvu atsumate a shindere a da a'ari n abelu a shindere a usara u shindere u da a yain a makorishi.) ¹⁰ Kulu ku Kashil̄a ku tonoi n̄a mpa, aku katsumate ka canga mu ubana a zuba masasa ma ugadi. Aku u wenike mu Urishelima ilyuci i pige i uwulukpi i'ya Kashil̄a ka suki, i wut̄ai a zuba ya cip̄a a iyamba. ¹¹ I shadangi n tsupige tsu Kashil̄a k̄pam ya lada n katyashi ka shili usatari n mini ma avuku tyoku atali a ikebet̄ cika a da

a'ari sarara yavu madubu ma ma wundyamgbanaka. ¹² Kasaga ka kari n ugbami ka ugadi cika ka kyawain i'ya. Itsutsu kupa n i re i'ya pini, kpam utsutsu dem katsumate ka zuba ka pini ka wundya u da. A itsutsu yi a korongu ta pini a'ala a agali a aza a Isara'ila kupa n a re, utsutsu dem kala ka te. ¹³ Kabon dem ka ta n itsutsu i tatsu: i tatsu a kasana, i tatsu a gadi, itsutsu i tatsu a daka, i tatsu kpam a kalivi. ¹⁴ Kasaga ka ilyuci ki ka ta n atali kupa n a re a kami, katali dem a korongu ta pini kala ka kasuki ka te a asuvu a asuki kupa n a re a Maku ma Kondom mi.

¹⁵ Katsumate ka zuba ka ka dansa na mpa vi ka banai kalangu ka zinariya. Ka wa ratsanaka ilyuci i pige, itsutsu, n kasaga ka ilyuci ki. ¹⁶ An u ratsanakai, u wenei i'ya yavu akpati da ugadi n upeti n akumgbi a ne a'ari derere. Uratsanaka u akpati vi mel kazu ka te n amangatawantawun (1,500) u da. ¹⁷ Aku katsumate ka zuba ki ka ratsanakai kasaga ki, n uratsanaka u tsunu, upeti u ne u rawa ta udeshe amangatawanre n kupa n u teli (216). ¹⁸ N atali a da a ka lada san n mini ma avuku a da a makai kasaga ki. Gba ili i'ya i'ari a ilyuci yi n zinariya da wari sarara cika hal wa lada yavu madubu ma ma wundyamgbanaka da a yain i'ya. ¹⁹ Asuvu a atali kupa n a re yi katali dem ka ta kau kpam ka ikebe a kami ka kuma ki. A roku a shili a da, a roku tani mini ma tsulon ma le, a roku tani mini ma avuku ma le, a roku kpam mini ma lima icun i mabucu ma ivashi i akaryabi. ^{††21} Itsutsu kupa n i re yi ityali i ikebet i'ya cika. Utsutsu dem n utyali u te u da a yankai u da. Ure u pige u ilyuci vi n zinariya u da wari sarara katyashi ka ne ka lada yavu madubu ma ma wundyamgbanaka da a yankai u da.

²² N wene kuwa ku ulya kayala pini a ilyuci i pige yi wa, kpaci Magono ma Zuba Kashila Uza u Ucira Gba n Maku ma Kondom alyu kuwa ku ulya kayala ku ne.

²³ Ilyuci i pige yi ya ciga kaara ko uwoto a naka katyashi pini wa. Kpaci tsupige tsu Kashila tsa tsa lada pini aku Maku ma Kondom ma wakanai asu vi yavu macikalu. ²⁴ Gba ama a likimba a rongo ta pini a katyashi ka ka lada pini a ilyuci yi. Kpam ngono ma tukuso ta utsari u le pini. ²⁵ Itsutsu i ilyuci yi ukukpi u da ya rongo kain dem. A ka gidaku i'ya wa, kpaci kayin ka pini asu vi wa. ²⁶ Ama a ka tukuso ta pini gba ili i shinga n i karinga pini a ilyuci i pige yi. ²⁷ Ili i cingi i'ga la i'ya a ka asaka i uwa pini asu vi wa. Nala dem uza da baci dem u yain ili i uwono, ko kaban a ka asaka yi u uwa pini wa, shegai aza da a korongi a'ala a le a Tagarada u Aza a Uma u da Maku ma Kondom mari n u da.

Agata a da a tsu naka uma

22 An katsumate ka zuba ki ka wenike mu ilyuci i savu yi, aku kpam u wenike mu agata a da a'ari

† Ugadi u kasaga ka ka kyawain ilyuci yi, u rawa ta nwalu ma ukuyawan uyamba u Najeriya kure n kagbidi. †† Atali kupa n a re yi, katali dem ka ta n kala ka ne: ka kagita ka jaspaa, aku safiru, n agatu n zumurudu n onis n yakutu n kirisolati n berili n tofazu n kirisofaras n yakinta n ametis.

n mini ma ma tsu naka uma. A ka lada cika yavu madubu ma ma wundyamgbanaka. A gitai uyene a karatsu ka tsugono tsu Kashila n ka Maku ma Kondom a dusuki vi. ² Ma yenei a mere ma ure u ilyuci vi. Ndan-ga n da n tsu matsa mmuku n da n tsu naka uma n gbonguroi pini a apashi a re gba a agata yi. Kayen dem a tsu matsa ta ilimaci kupa n u re; wata, kuten a uwoto. Ama a likimba a tsu yanka ta avuku a le aguma a tanasa mbala. ³ Ili i'ga la i'ya Kashila ka yankai unu u cingi pini a ilyuci yi wa. Karatsu ka tsugono tsu Kashila n ka Maku ma Kondom a dusuki vi a ilyuci yi i'ya ka rongo, kpam agbashi a ne a ka gbashika yi ta. ⁴ A ka wene ta upetiwa'eshi u Kashila n kala ka ne ukorongi a acen a le. ⁵ A ka doku a yain kayin kpam wa. A ka ciga kpam katyashi ka macikalu ko ka kaara wa, kpaci Magono ma Zuba Kashila ka naka le ta katyashi. Kpam a ka lya ta tsugono hal ubana bawu utyoku.

Utuwa u Yesu

⁶ Aku katsumate ka zuba ki ka tonuko mu, "Idani i na yi mayun da, a wushuku kpam n i'ya. Magono ma Zuba Kashila uza da u nakai Kulu Keri ku ne a asu u ntsu-mate, u suku ta katsumate ka zuba ka ne ka wenike agbashi a ne ili i'ya ya tuwa ya gitagogo."

⁷ Yesu danai, "Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Tagarada u na u dana ta ili i'ya ya gitagogo-na n ubana a kapala. Kashila ka zuwuka ta aza da a tonoi u da unu u shinga."

⁸ Mpa Yahaya, uza da n panai kpam n wenei gba ili i nala yi. An n kotsoi upana n uwene i'ya, aku n kudangi a a'ene a katsumate ka zuba ka ka wenike mu ili yi gba tsara n lyaka yi kayala. ⁹ Shegai u tonuko mu, "A! Kot-su vu lyaka mu kayala wa! Mpa dem kagbashi ka tyoku u vunu, n atoku a vunu ntsu-mate, kpam n gba ama da a wenei karinga ka idani i tagarada u na vi. Lyaka Kashila kayala!"

¹⁰ Aku u tonuko mu kpam, "Kotsu vu kimbai ili i'ya a danai a tagarada na vi a kaci ka ili i'ya ya gitasa gogo-na n i'ya ya tuwa ya gitagaga kapala wa. A'ayin a da ili i na yi ya gitagaga ka rawa de gogo. ¹¹ Asaka gba aza da a ka yansa tsicingi a rongo uyansa tsicingi hal kain ki ka rawa. Aza da kpam a ka yansa ili i icadi a rongo uyansa i'ya. Aza da kpam a ka yansa ili i shinga, a rongo uyansa ili i'ya i'ari i shinga, aza da kpam a'ari uwulukpi a suma uyansa tsicingi."

¹² Yesu doki u danai, "Panai na! Ma ta a utuwa gogo. Ma ta a utuwa n tsupa ko kpam n yanka gba ama mavura a ili i'ya a yansai. ¹³ "Mpa Alfa mpa dem Omega.† Wata, mpa Kagita mpa dem Makorishi. Mpa Uza u Iyan mpa kpam Uza u Utyoku.

¹⁴ "Kashila ka zuwuka ta aza da a zai ntogo n le sarara unu shinga, kpam adama a nala, a ka fuda ta a ka lya ilimaci i ndanga n da n tsu naka uma kpam a wura a itsutsu a uwa a asuvu a ilyuci yi. ¹⁵ Shegai a ka bishinka ta ama a na u'uwa a asuvu a ilyuci yi: aza da a gonukoi kaci ka le n ashinda adama a unyushi u le, n aza a uyansa tsukunu, n aza a uyansa tsishankala. A ka

bishinka tã dem aza a magalãka, n aza ða a ka lyasãka ameli kayala, n gbã aza ða a tsu dansa kaban.

¹⁶“Mpa Yesu, n suku tã katsumate ka zuba ka vã ka nãkã ðã akani a na yi a a'uwa a Atoni. Mpa Kami; wata, Matsikaya ma Dawuda Magono. Mpa Katala ka Kpasani.”

¹⁷Kulu Keri n ukasavu u Maku ma Kondom mi a danai, “Tuwã!” Uza ða baci u panai akani a na yi asãkã u dana, “Tuwã!” Uza ða baci wa pana kakuli u tuwã, uza ða baci dem wa ciga, asãkã u kene mini ma uma gbani.

Makorishi

¹⁸Mpa Yahaya ða ma rono atsuvu a uza ða baci dem wa pana akani a kaci ka ili i'ya ya gitãsa gogo-na,

kpam n i'ya ya tuwã ya gitã a kapala i'ya n korongi a tagarãda u na vi: Uza u doku baci ili a asuvu a akani a na yi, Kashilã ka doku yi tã dem mavura ma ne. Wa yanka yi tã mavura n usara u shindere u ða n yain kadyanshi ka le pini a tagarãda u na vi. ¹⁹Kpam uza u takpa baci ili a asuvu akani a na yi, Kashilã ka bishinka yi tã utsãrã unã u shinga u ða a dansai a tagarãda na vi. Kashilã kpam ka bishinka yi tã ulya ilimaci i madanga ma unãkã uma, kpam wa asãkã vuma u nala vi u rongo a ilyuci i uwulukpi i nala yi wa.

²⁰Yesu, uza ða u danai ili i na yi mayun ða, u dana tã, “Mayun ða, mã tã a utuwã gogo.”

Ami. Tuwã, Yesu Asheku!

²¹Asãkã Yesu Asheku u wenike gbã ðe ukuna u shinga u pige u ne. Ami.